Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Moralia super totam Bibliam

https://hdl.handle.net/1874/344774

Kast. 100, pl. B
N° 10
D. fo 173

549. **Nicolaus** de Lyra, Postillae morales seu mysticae super libros sacrae scripturae. Keulen, Joh. Koelhoff 1478. 2°.

108. B. 10

Type 6 (106, 107 m.M.) — HC 10374. — BMC I p. 222. — Pr. 1039. — VK 834. — Bl. 284 (□) ontbreekt.

Op bl. 2a: „Pertinet regularibus in traiecto". Titel op het plat achter hoorn. — In oorspr. led. stempelband, waarvan de stempels zijn beschr. en afgeb. bij Hulshof-Schretlen p. 5, pl. I 4, 8.

Ꝑtinet regularib9 ī tiecto

N 175 c
N° 8 : H

Prologus.

¶ Mistica seu moralis expositio sacri canonis biblie perlustratissimi sacre theologie doctoris eximij fr̄is Nicolai de lira ordinis minorū Omnib⁹ nucleum sacre scripture ꝑsuauissimuz sub cortice litere latentē ꝓmpte aperiens degustanduz Inter q̄cunq̄z diuine pagine eloquia opus admodū dulcedine intellectus spiritualis perfructuosissimum incipit feliciter.

Vidi in dextra sedentis sup̄ thronum librū scriptū intus et foris Apoc̄ .v. Sedēs sup̄ glorie thronum ē deus glosus ⁊ sublimis regens vniuersū In cuius dextra est sacra scriptura diuinitus data scd̄m qd̄ dicitur Deutro.xxxiij. In dextra eius ignea lex Lex enim veteris ⁊ noui testamēti. bñ dicit̄ ignea. quia reuelatione spūssancti qui diuin⁹ est ignis fuit īspirata. et hec scriptura bene dicitur liber script⁹ int⁹ et foris. foris q̄ntum ad sensuz literalē Intus vero q̄ntum ad sensum misticū sub litera latentē. deus eni q̄ est auctor hui⁹ scripture nō solum vtitur vocib⁹ ad aliq̄d significādū. sed etiā rebus per voces significatis Et sic fc̄a veteris testamenti significauerūt ea q̄ in nouo testamento fiunt sicut dicit. Apos .i. Cor̄ decio Omnia in figura ɔtingebāt illis Sensus igit̄ qui per voces significatur ꝓprie dicitur literalis. Ille v̄o qui per res significat̄ misticus noiatur ⁊ hic est triplex. qꝛ si per talem modū significet̄ aliquid ꝑtinens ad credibilia dicitur allegoric⁹. ¶ Si aūt ꝑtineat ad agibilia dicitur moralis Si aūt ꝑtineat ad sp̄ānda in beatitudīe futura dicitur anagogic⁹ ab ana qd̄ est sursuz ⁊ goge ductio .q. sursuz ducēs. vnde versus Litera gesta docet. quid credas allegoria Moral̄ q̄d agas. q̄ tendas anagogia Exemplū in hoc noīe Jerusalez qd̄ s̄m sensū lr̄alem significat q̄dam ciuitatē in t̄ra iudee sitam. ⁊ q̄m hec ciuitas a deo fuit electa ad diuinum cultū vt hr̄ tertio R. xiiij. Qui colitur in aīa viri iusti. ⁊ in ecclesia militante. ⁊ etiaz triūphante ido ihrl̄m s̄m sensū moralē in sacra scriptura significat aīam fidelē Scd̄m sensuz allegoricū eccl̄iā militantē ⁊ s̄m sensū anagogicū eccl̄iam triūphātē Sciēdū aūt ꝙ licet sacra scriptura habeat quadruplicē sensū p̄dictuz hoc tamē nō est in q̄libet sui parte s̄m quod dicit̄ in collatiōibus pr̄m Coll̄. viij. Nam alicubi habet tantū sensum lr̄alem sicut exo. xx audi Jsrahel dominus deus tuus deus vnus ē. et Deutro vi. Diliges dominū d.t. ex to. s. c. t. ⁊c̄. In istis ei et cōsilib⁹ nō est misticus sensus requirēdus. ¶ Alicubi vero non habet lr̄alem sensuz ꝓprie loquendo verbi grā Judicū. ix. Jerunt ligna vt vngerent sup̄ se regez ⁊c̄. ⁊ Math̄. v. Si man⁹ tua scandalizat te abscīde eam et ꝓjice eam abs te Sens⁹ eni literalis ē ꝓprie qui per voces significat̄ vt p̄dictū est ⁊ talis sensus non est hic nec in ɔsimilib⁹. Sequeretur eni ꝙ sensus sacre scripture esset fals⁹ qꝛ ligna nunq̄z fecer̄t hoc nec facere potuer̄t ¶ Similiter saluator non monuit ꝙ hō sibi manū abscīdat ad lr̄am. sed ī istis est tantū sensus misticus qui per res significatas intelligit̄ Nam per ligna itelligūtur habitatores vrbis sichen q̄ fecerūt abimelech sup̄ se regē ibidez ī textu exponitur ⁊ per manū abscindendā itelligitur amic⁹ q̄ntūcūq̄z ꝓpinqu⁹ p̄bēs occasionē ruine Et hui⁹ familiaritatez debz homo abscindere a se. Q̄ aūt aliq̄ doctores dicunt sensū ꝑabolicū esse lr̄alem hoc intelligendū est large loquēdo qꝛ vbi non est sensus per voces sigificatus ꝑabolic⁹ est p̄mus et ideo large loquendo dicitur lr̄alis eo ꝙ lr̄alis est primus quando est ibi et ad hoc significādū ip̄i dicūt ꝑabolicū ɔtineri sb̄ litterali. ⁊ non literalē absolute Et hoc modo loquendo ego sensum ꝑabolicū vocaui in plurib⁹ locis literalem scribēdo sup̄ libros sacre scripture. ¶ Alicubi v̄o sacra scriptura habet sensuz literalē ⁊ misticum sicut in genesi dicitur ꝙ abrahā duos filios habuit. s. Jsaac ⁊ Jsmaelez

ACADEMIA RHENO-CRAVINGENSIS

et ℞ est vex scoz lrale sensu q siliter fm misticu ma p illos allegorice figificata fuerut duo testamēta vt dic aplꝰ Gal. iiij. Et eode mo moralit posset significa ri duo filij spuales vniꝰ plati q̄ū vnꝰ de ficeret q aliꝰ pficeret Et anagogice an geli stātes et cadētes Jte qz hic doz ē sen ſ ꝰ mistic⁹ est q̄ p res significat q vniꝰ rei ſbiectiue sut plures ꝓprietates reales q aliqñ valde diuerse io vna res ſbiectiue aliqñ mistice plura et diuersa significat hic leo p ꝓprietate ostācie xp̄z significat Apoc. iiij. Ecce vicit de tribu iuda. q p vocacitate dyabolū p. petri. v. aduersa rius vr dyabolꝰ tanq̄z leo rugiens circuit q̄rēs q̄ deuozet q̄ postq̄z āt sacrā scriptura cū di adiutorio exponi fm literale sēsū q deꝰ dnit ih spaciū vite. Cō silꝰ de di auxilio ꝓpono eā itex exponē fm sensū misticū vbi ē mistice exponenda put ih dns dabit nō tñ intendo oēs sensꝰ misticos scribē nec p singula x̄ba discurrē sed aliq̄ breuit ordinaē ad q̄ le ctoes biblie ac p̄dicatoes x̄bi dei recurrē poterūt prout q qñ eis videbitur exponire. Nec quis miretur si in expositione mistica plura dimittam. naz hoc faciam ꝓpter breuitatez q quia sic fecerunt p̄cedentes expositores et etiā xp̄s qui Math. xiij. q Marci q̄rto exponens pabolaz seminantis illud qd dicit in si ne Dederūt fructuz aliud centesimū alid sexagesimū alid tricesimū ieposituꝰ dimisit q in alijs pabolaꝝ expositioib⁹ omunit sic fecit igit i noie. d. n. i. xp̄i incipiam a libro geneseos et p alios cōscēter discurram q̄m diu dns donabit sua gratia ih vitā et sub illo ꝓtestatiōe q̄m sect in ꝓncipio lrak exponis. Capz. i.

In ꝓncipio creauit deus qē) in hoc capitulo creatio mundi describitur per q̄m bene hois creatio designat eo qd homo minor mundus dicitur a philosophis q etiā a scis Gregl. enim exponēs illd Mathei vltimo. predicate euangelium oni creature dicit omnis creature nomine signatur homo. mundus autē q vniuersitas creature ide penitus signant igit ꝓmo describitur hominis pfectio in eē nature cum dicitur (in ꝓncipio creauit deus celum) id est spm humanū qui celum dicitur eo qd a deo celitus donat(et terram). i. carnem humanā que dicitur terra eo qd ē a dominio terree Taro vero hominis post lapsum nō habet esse aliqd moris bonuz Rō. vij. Nō habitat in me. i. in carne mea bonū Deo sb dit(terra autem erat inanis q vacua). s. a bono moris (et tenebre erant sup faciem abissi) Noie abissi potest anima humana significari ꝓpter sui pfūdita/tem vnde Jere. xvij. prauū est coz hois q inscrutabile alia trāslatio hz pfūdū ē coz hois qē. Nec obstat qd spiritꝰ hoīs q̄ ē ide qd aia supza p celū significat Naz vnū et ide ppē diuersas sui ꝓprietates p diuersas res figurat vt doz ē in pslo/go Aia hūana i sua creatōe caret sciaꝝ luce vt hēat iij. d aia ꝓpē quod bn dr de ipa(Et tenebre erant sup faciē abissi)seu quoniā scire naturaliter deficerat ideo subditur(et spiritus domini). i. spiritus hominis qui decenter dici pōt spiritꝰ dñi eo qd est a dño creatꝰ (Fere bat sup aquas). i. naturaliter dficerās scias q̄ noie aq̄ designat Prouerb. v. in plateis aq̄s tuas diuide .docēdo publice(dixit qz deꝰ fiat lux). s. rēnis natural q̄ est q̄dā impssio dini luis in nobis ps. iij. Signatū ē sup nos lumē vultꝰ tui dne(appellauit qz lucē diem et tenebras noctem) Cognitio enī lux est et ignoracia tenebra seq̄t(fiat firmamtū) .i. cogitio ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ indelebil q firma(in medio aq̄ꝝ). i. sciaꝝ q̄rū aliq̄e sut sb isto firmamēto qz ē ducte sūt ex ꝓmis ꝓncipijs q aliq̄. s. firmamtū qz sūt a deo p reuelatiōez date seq̄t (congregēt aq̄ q̄ sb celo sūt i locū vnū) Nā oēs scie sūt itra itellēm q sic apparet tra arida .i. caro sciencijs vacua qz tñ p celuz .i. spm gubnata pficit in exercitio bonoꝝ opm io subdit(germinet tra herbā virētez) p sensuū nō honestatē (lignū qz pomiferū) applicato mēbra corpis ad bonū exercitiū seq̄t(siāt lūiaria i firmamēto celi) p q̄ x̄tutes politice possūt designari. s. p solē q̄ est lūiare maiꝰ pzudēcia q̄ dirigit alias virtutes p lunaz x̄o iusticia d q̄ dr v. etb. Qd nz hesperꝰ nz

lucifer est ita admirabilis ꝑ stellas ꝟo cetere ꝟtutes intelligũtur seq̃t̃ (producant aque reptile anime viuentis ⁊ volatile ⁊c̃) Sicut dictum est per aquas intelligũt̃ scie quarum aliq̃ sunt speculatiue que ꝑ aues significant̃ et aliq̃ practice q̃ designantur per pisces seq̃tur (producat terra ⁊c̃) ꝑ bestias ⁊ iumenta intelligi possũt artes mechanice q̃ sũt q̃dam hoĩs iuuamenta ĩ corꝑali vita adquirũtur eni ꝑ motũ corporis ꝓpt̃ qđ dicũtur ꝓduci de terra post formatiõez hominis in esse nature. ɔñr ponit̃ eius fõrtio in esse gratie scđm tres virtutes theologicas cũ dicitur (faciam⁹ hoĩez ad imaginẽ ⁊ sil̃itudinẽ nostrã) ꝑ imaginẽ. fides cõgrue designatur Gregl. super ezech̃ facies itaq̃ ad fidẽ ꝑtinet. ꝑ similitudinẽ vero caritas q̃ trãsformat amantem in amatũ (Et inspirauit in faciem eius spiraculũ vite) per qđ significatur spes q̃ caritate formata spirat ad celestia (et factus est homo in aiaz viuẽtem). s. vita gratie que ꝑfectio est naturalis vite.

Capitulũ. ij.

Plantauerat ãt domin⁹ de⁹ ꝑadisuz ⁊c̃) ꝑ ꝑadisuz. ꝟo militãs ecclesia designat̃ sicut dicitur. Cant̃. iiij. Ortus cõclus⁹ soror mea spõsa ortus ɔclusus fons signatus emissiones tue ꝑadis⁹ in hoc autẽ ꝑadiso đscribitur fõs ⁊ fluuius q̃bus sacra scriptura seu theologia designat̃ Dr̃ ei (fons) q̃ztũ ad articulũ fidei (fluui⁹) ãt q̃ztuz ad ea que ex articulis deducuntur ⁊ diuidit̃ i q̃tuor capita ꝓpt̃ q̃druplicẽ sensum contentuz in ea sicut supius est expressum in hoc etiaz paradiso ponitur (lignum vite). i. doctor sane doctrine de q̃ dicitur p̃s. i. In lege domini vol. eius ⁊ in le. ei⁹. m. d. ac nocte Et erit. t. li. qđ p. est. secus decurs⁹ a. q. f. s. d. in. t. suo. i. doctrinam sanaz in auditoribus fructificantem ⁊ vitam gratie continuantez (lignum etiam sciencie boni et mali) ꝑ quod intelligitur doctor heretic⁹ cuius doctrina ẽ mortifera. Dicit̃ tamẽ lignũ sciencie boni ⁊ mali. quia nulla doctrina est ita pestifera. q̃ non habeat admixtum aliquid boni. per alia vero ligna q̃bus vesci licitũ erat homini designantur documenta bona quorũcũq̃ etiam simpliciũ ꝟbis aut exẽpl̃ ad bonos mores inducenciuz In h̃ aũt paradiso poĩtur homo. id est q̃cũq̃ ẽ in ecclesia merito ⁊ numẽo ad oꝑãdũ ⁊ custodiẽdũ. i. ad faciendũ bonũ opus ⁊ ɔtinuãduz (Non est bonum hominẽ esse soluz) hic agitur de formatiõe mulieris de viro ⁊ scđm Augustinũ per viruz intelligitur ratio per mulierẽ aũt sensualitas seu appetitus sensitiu⁹ Dr̃ ãt mulier formari de latere viri quoniã appetit⁹ sensitiuus est rationalis per ꝑticipatõez. ⁊ ẽ in adiutorium viri. i. ratiõis quando regl̃at⁹ ratiõe ꝑficitur virtute morali.

Capitulũ. iij.

Sed ⁊ ꝟpẽs erat callidior ⁊c̃) ꝑ serpentem intelligit̃ dyabolus q̃ in serpente loquebat̃ q̃ bene dicit̃ callidior. đ cui⁹ calliditate dic̃ leo papa in sermone de circũcisiõe Omniũ ventilat curas. discutit ɔsuetudines animos scrutatur et ibi q̃rit causas nocẽdi vbi quẽq̃ viderit studiosius occupari ꝓpter ꝙ mulierẽ. i. appetitum sensitiuum fragilem incitat ad malũ per suggestionẽ ⁊ delectatiõem sequentẽ ⁊ ipsa delectata virum. i. rõem attrahit ad cõsensum ⁊ ɔsequent̃ ad operationẽ vsq̃ ad peccati mortalis consũmatiõez seq̃tur (Et cognouerũt se esse nudos) quia post peccati ꝑpetratiõez rõ ꝑcipit pcc̃i turpitudiez ⁊ sens⁹ exꝑitur delectatiõis ꝓnitatẽ vñ dic̃ Boe. scđo ɔsolatõe tristes ꝟo voluptatũ esse exit⁹ quisq̃s libidinũ suaꝝ reminisci volz intelliget seq̃t̃ (Et ait domin⁹ ad serpentẽ ⁊c̃) serpens igitur ex hominũ deceptiõe maledicit̃ nam ex hoc pena demonis augmentat̃ sicut gloria sanctoꝝ angelorum ex hoc ꝙ inducunt electos ad bonũ. similiter mulier ⁊ vir maledicunt̃ ꝑ qđ designatur ꝙ anima et corpus post resurrectionẽ in inferno punietur sequit̃ (emisit eũ deus de paradiso ⁊c̃) per qđ designatur ꝙ peccator pro peccato mortali desinit esse de ecclesia militante merito etsi nõ numẽo ꝑ h̃ aũt ꝙ (gladi⁹ flame⁹) poni

tur ante paradisū dsignatur qd manē
te peccato mortali non est r̄uersio ad ec
clesiam militantē ꝑm meritum dicit̄ tn̄
(gladius vsatilis) qꝛ si vera penitencia
sequatur homo ꝑm meritū ad eā reuo
catur dicente dn̄o Eze.18. Nolo mortē
peccatoris ꝫ vt magis ꝯuertat̄ ⁊ viuat

Capl'm.iiij.

Adā vero cognouit vx.suaz ꝛc̄)
hic agitur de ꝓlificatiōe ꝑ q̄m
scd̄m p̄cedēcia itelligit̄ oꝑatio
humana ad quā ꝯueniunt vir ⁊ mulier
.i.ratio ⁊ pars sensitiua nam operatio
nō potest dici humana nisi procedat a
ratiōe sicut dicitur p̄mo metha. aīalia
imaginatiōibus et memorijs viuūt ho/
mo autem ratione et intellectu Opera/
tio vero circa singularia est vt ibidē di
citur operabile namqꝫ singulare est sin/
gularium autē est sensus sicut vniuersa
lium intellectus ꝓpter qd̄ operatio hu
mana ꝓducitur a ratione ⁊ ꝑte sensiti
ua igitur si pars sensitiua trahat cōsen
sum rationis ad illicitum delectabile sē
sui generatur operatō mala ꝑ (chaym
)significata qui fuit malus si autē sens⁹
obediat rōni generatur (abel) ꝑ quem
oꝑatio bona significatur Abel eniz va
por interpretat̄ cuius ꝓprium est ascen/
dre seursum sicut operatio bona tendit
in deum (Abel autem a Chaym inter/
ficitur) nam opus meritorium per mor
tale peccatuz supueniens mortificatur
Jaco.p̄mo peccatū dum ꝯsummatum
fuerit generat mortem (Chaym autez
a deo maledicitur) qꝛ malū opus a d̄o
punitur. Item Chaym exit a deo vag⁹
⁊ ꝓfugus quia mortale peccatum ē re
cessus a deo ad quez sequitur per diuer
sa vicia mentis euagatio nā abiss⁹ abis
sum inuocat p̄s.xlij. Allegorice per a
dam intelligitur cristus qui p̄.Cor.xv
dicitur Adam nouissimus per euaz āt
ecclesia eo ꝙ. Eua dr̄ mat̄ oim viuēciū
Eccīa v̄o mat̄ ē oiz viuēciū vita gr̄e ex
ip̄is āt generāt̄ filij boni ⁊ mali qꝛ lz ō
nes xp̄iani per baptismū generentur bo
ni multi tamē sua ꝑuersitate fiunt mali
(munera vero abel) per quez iusti signi
ficant̄ d̄o placēt (Munera vero chaym
qui malos significat ei displicent ꝓuer.
x q̄nto victime impiorū abominabiles
domino vota autem iustorum placabi/
lia in ip̄o vero chaym impij maledicū/
tur sicut dicitur in epi. Jude ve illis qui
in viam chaym abierūt (Itē chaim
exiuit a domino vagus et profugus) qꝛ
peccator a deo recedens per diuersa vi
cia euagatur qd̄ bene significatur Luc̄
xv.in filio prodigo qui r̄cedens a patre
dissipauit sb̄stantiam suam viuendo lu
xuriose (genuit Lamech ꝛc̄.) lamech
qui iterpretatur doctrina significat ma
lum hominem literatum q̄ accipit (du
as vxores).i.plura beneficia ecclesiasti
ca quorū qd̄libet per se debēt sufficere
consideratis conditionibus status ⁊ ꝑ
sone generat autem quatuor pueros.s.
Jabel qui fuit pater habitanciuz in ten
torijs atqꝫ pastorum Inuenit enim ten
toria pastorum ad querendū pascua de
loco ad locuz ⁊ ideo significat multipli
citatem ⁊ diuersitatem ferculorū ⁊ Ju/
bal qui fuit pater canenciuz in cithara
⁊ organo ꝓpter quod significat ineptaz
leticiam dissolutorū ⁊ tubalchaym qui
fuit malleator in cūcta opera eris ⁊ fer
ri.et per hoc subintelliguntur alia me/
talla .s.auri ⁊ argenti ꝛc̄. Et significat
multiplicitatē et superabundanciā va/
sorum auri et argēti et hmōi ⁊ Noema
que reperit lanificium ad curiositatem
vestium cum prius homines pellib⁹ aīa
lium vterentur sicut dicitur Genesis.iij

Fecit deus Ade ⁊ vx.sue tunicas pel
liceas in predictis vero q̄tuor expendūt
supflue mali clerici ecclesiastica bona
et de alijs turpibus ad que inducunt
ista quatuor taceamus Capitulū.v.

Hic est liber generatōis Adā ꝛc̄
)h agitur de generatiōe Ade ꝑ
seth de q̄ dr̄ infra (ꝙ iared) q̄ i
terpretatur roboratus (genuit enos) q̄
interpretatur dedicatus vel dedicatio
per quod moraliter d̄signatur ꝙ ad ro
bustam pugnaz contra tētationes mū
di carnis ⁊ dyaboli sequitur pax ⁊ trā/
quillitas mētis ⁊ sic efficit̄ hitaculū iha
bitationis diuine per gratiam dedica/
tū ꝓpter qd̄ sb̄dit̄) ꝙ ambulauit cū d̄o

iuste ⁊ sancte viuendo (⁊ non apparuit vltra. s. i presenti vita (quia tulit eū dus) ad gloriā sempiternam ad quam nos cum eo perducat ⁊c.

Capl'm. vi.

Hic agitur de ɔstructione arce ɔtra diluuiū per qd dsignatur diluuiū peccatoꝝ de quo dicit Osee. iiij. Maledictū mendaciū homicidiuz furtū ⁊ adulteriuz inundauerūt ⁊ sanguis sanguinez tetigit. hꝰ āt diluuij cā ponitur cum dicit (vidētes filij dei) .i. clerici ⁊ religiosi ad dei cultū deputati ꝓpter quod dicuntur eius filij (filias hominū) .i. ɔcupiscencias mūdanoruz (acceperunt vxores sibi) ipsis ardēter inherentes et ex hoc inducitur diluuium viciorum naz laici imitantur mala eoruz dicentes quare nō faceremus talia cum sacerdotes clerici ⁊ religiosi faciant ea. ɔtra hoc aūt ponit remediuz cum dicit ipi noe per quem bonꝰ plat⁹ significatur (fac tibi arcam) .i. virtutū fabricam (de lignis leuigatis) .i. dolatl. per fabricam eni virtutuz motꝰ interiores ⁊ actus exteriores asperitate ⁊ tortuositate remota ad ratiōis rectitudiez reducuntur (Man siunculas in arca facies) per quas distincti gradus vtutl. designantur. Nam alique dicūtur politice vel hūane aliq̄ vero heroice seu diuine vt habet vij. ethꝫ. ⁊ diuine distiguūtur nam aliq̄ dicunt exemplares ⁊ aliq̄ purgatorie ⁊ aliq̄ purgati animi sm macrobiuz (⁊ bitumine) .i. caritate (linies eā intrinsecus) .i. caritate ad dm (Et extrisecꝰ) .i. caritate ad ꝓximum ⁊ bene dicit linies quia caritas ē forma vtutum (trecentoꝝ cubitoruz lōgitudo) per qd designatur meritū ꝑfectorū scz vginū martirū ⁊ doctorum ⁊ merituz q̄rumlibet istorum trium est centēariū (q̄nquaginta cubitorum latitudo) id ē meritū ꝓficiencium (triginta cubitoꝝ altitudo) .i. meritū icipiēciū qd ē minꝰ ꝑdictorum (fenestram in ea facies) per q̄m orō deuota designatur qꝛ per eam gratie lumē ingreditur. sap. vij. inuocaui ⁊ venit in me spūs sapientie (et in cubito consūmabis sūmitatem eius) ꝑ cubitum qui est mensura minima hic descriptoruz intelligit virtus humilitatl. que ad summa eleuat Luce. xiiij. Qui se humiliat exaltabitur (Hostium arce pones in latere) habuit eni arca q̄tuor latera ꝑ que q̄tuor vtutes cardiales dsignantur latus vero in quo fuit hostiuz prudēciā designat q̄ ɔstituit mediuz in alijs virtutibꝰ ⁊ ideo ꝑ eaz est ingressꝰ intra arcaz que vt dictum est signat edificiuz virtutū (Cenacula et tristega) repetitio est eiusdē qd dictū est māsiunculas ⁊c. Ideo nihil noui hic pono (bina ex omnibꝰ igredient tecū) ꝑ binariū caritas designat eo ꝙ sunt duo ꝑcepta caritatis dei. s. ⁊ proximi per hoc igitur ꝙ bina de omnibꝰ ingressa sunt in arcā designat ꝙ qui caritatem nō habēt ex virtutū edificium manent (tolles igitur tecū ex omnibꝰ q̄ mādi possūt) .i. ex scrituris sacris quibus nutriunt omnes fideles ⁊ reficiuntur.

Capitulū. vij.

Hic agitur de Arce ingressu et ingressorum salute ⁊ ceteroruz interitu q̄ztū ad ꝑmū oīa vbo dei sunt ingressa ideo dicit (dixit dominus ad noe ingredere ⁊c) ⁊ ꝑ ipz in arcam sunt inclusa ideo subdit (Et clausit a foris hostiū dominꝰ) ꝑ que significatur ꝙ nullꝰ ꝑfectiōez virtutis ingredit nec in ea ꝑmanet nisi dei gratia adiuuet. ij. Coꝝ. iij. Non ꝙ simꝰ sufficientes aliq̄d cogitare a nobis q̄si ex nobis ꝫ sufficiēcia nr̄a ex dō ē ⁊si nō possumꝰ cogitaē multo minꝰ facere. Quantū ad sm sic patet in textu in archa saluate fuerunt aues bestie ⁊ similiter saluati fuerunt hoies ꝑ quod designatur ꝙ in arca virtutum saluant contēplatiui ad alta volantes ⁊ actiui in terra agentes ⁊ ꝑlati vtrisqꝫ ꝑsidentes. Quantum ad terciū oīa que fuerūt ex arcam mortua fuerunt ido dicitur (Cōsūpta qꝫ est omnis caro ⁊c). nā exclusi ab edificio virtutis iam mortui sunt morte culpe licet adhuc viuant vita nature sicut dicitur Apoc. i. nomen habes ꝙ viuas ⁊ mortuus es.

Capm.viij.

Hic deſcribitur egreſſus de arca que vt dictum eſt ſignificat virtutum edificiuz.ideo p hūc egreſſum deſignatur mors iuſtorum in conſpectu domini preciosa ps .cxvi. tē enim tranſeunt iuſti perfecti ad palaci/um celi ideo dicitur(Recordatus autē dominus).ſ.ipm ad ſe vocando ꝙ tūc egreditur virtuoſus de arca virtutum nam in patria non manent cardinales virtutes nec etiam de theologicis fidēs ꝙ ſpes ſaltem q̄ntum ad actus quos habent in preſenti ꝙ p̄mo ponitur diluuij ceſſatio (ideo dicitur ꝙ imminute ſunt aque.Et poſtea arefacta ē terra) quia per aquas inundantes ſignificātur vite preſentis tentationes que poſt mortē ceſſant.huius autē ceſſationis ver⁹ nūcius eſt columba .i. ſanctiſpiritus gr̄a ꝯſummata gloria enim eſt gratia cōſū/mata et quoniaz ſancti ad gloriam trās/lati tanto magis nobis ꝓficiunt oratio bus ſuis q̄nto ꝑpiquiores ſunt domino maieſtatis ideo ſubditur (creſcite ꝙ mūltiplicami ſuper terram).ſ.viuenciū vt per oratōes vr̄as elci tranſferantur ad veſtrum conſorcium ideo ſubdit̄ (egreſſus eſt ergo noe ꝛc̄.)quia per oratiōes ſanctorum et miniſterium angelorū electi egrediuntur de vita preſenti ꝙ trās/feruntur ad celeſtia Luce.xvi. factuz ē aūt vt morcretur mendicus ꝙ portare tur ab āgelis in ſinū abrahe qđ nobis concedat

Capitulum.ix.

Benedixit qz de⁹ noe et filiis ei⁹)per Noe ꝙ eius filios intelligū tur bonus p̄latus ꝙ ſubditi eū imitātes quos ſaluat a diluuio vicioꝝ ideo bene dicitur (benedixit noe ꝙ filiis ei⁹)ꝙ quia non ſolū ſaluat eos a vicijs ſed etiam multiplicat in ſpiritualib⁹ bonis ideo ſubditur (Creſcite et multi/plicabimini ꝛc̄.)ſequit̄(quaſi olera vi rēcia tradidi vobis omnia) per hoc āt ꝙ debilitata in diluuio hūana natura cōcedit̄ eſus carnium et piſcium oſten/ditur ꝙ ſubueniendum eſt neceſſitati ꝺ bilium excipitur tamen ſanguis ꝑ quē ſignificatur peccatuz qđ non eſt alicui concedendum p̄s.l.libera me ꝺ ſanguinibus deus .d.ſa.mee ꝛc̄.contra vero timorem diluuij ſignum datur cum dicitur(Ecce ſtatuam pactum meum vobiſcum ꝛc̄.)et hoc ſignuz eſt celeſtis arcus per quem ſignificatur criſtus in q̄ eſt forte lignuz et corda mollis per que ſignificantur virtus diuinitatis ꝙ fragilitas humanitatis ꝙ ſicut i arcu corda mollis flectit lignuz ſic in paſſione hūanitatl. flex⁹ fuit rigor iuſticie ꝙ ſeueritatis qui vero fide pura et deuotione reſpiciunt hunc arcum ſecuri ſūt a diluuio viciorum Eccl̄i.xliij.vide arcum et benedic qui fecit illum ſequitur(Cepit autem noe vir agricola ꝛc̄.) contingit autem diabolo procurāte et deo p̄mittente ꝙ bonus prelatus qui per noe ſignificatur p̄ius intentus ſpiritualib⁹ ad terrenorum concupiſcenciaz cōuertitur ideo dicitur ꝙ(cepit exercere terram ꝙ plantauit vineam)bona querēs immobilia ad ſup̄abundanciā (cuius vino inebriatur).i.extra menſuraz rationis ponitur ad pompam abutendo .g.et luxuriam ꝙ nudantur eius verenda .per infamiam qđ aliquando contigit in eadem perſona ſicut iij. Regū xi. dicitur de ſalomone cum eſſet ſenex deprauatum eſt cor eius per mulieres qui tamē valde bonus fuerat in iuuentute ꝓpter quod nathan ꝓpheta vocauit eū yedida.i.amabilem domino ꝙ frequēci⁹ ꝯtingit i diuerſis perſonis ſibi ſuccedē tibus Nam in eccleſijs ꝙ cenobijs vbi p̄lati fuerunt valde boni paucis qz contenti vigent pompe i equitaturl.vaſis et ferculis vt de alijs taceamus ꝓpter qđ p̄bent ſcandaluz populis(qđ cū vidiſſz cham ꝛc̄.)per iſtum qui patris turpitudinem alijs nunciauit ſignificantur ſēdiri cauilloſi ꝙ malicioſi qui contra eos appellāt nō ad eoꝝ correctōez ꝫ ifamie diffuſionē ꝙ ſui malignā ꝓmotiōez vñ ꝙ cham calliditas interp̄tat̄ [illegible] ſem ꝙ iaphet ꝛc̄.) p iſtos q̄ verēda patris operuer̄t ſignāt̄ boni ſ̄biecti q̄ ſuperiorez delinq̄tē cū debita reuerēcia monēt caritatie añq̄z eccl̄ie ꝺnūciēt.i.ſuperiori p̄lato q̄ p̄t r̄medium adhibere.

Capituluz .x.

Hic nō occurrit mihi moralitas nisi de nēproth. qui signat r̄gez vel p̄ncipē seu dominū q̄cunqz maluz de cuius potestate dicit̄ q̄ (cepit esse potens in terra) ⁊ de ip̄ius malicia subditur (quasi nemproth robustus venator hominū) Nam talis rex p̄nceps aut dominus per machinationes diuersas violentias rapit bona subditorū sed subditur (coram domino) qz dominus videt talia ad puniendū tempe debito grauissima pena s̄m q̄ scribitur Sap̄. vi. potentes potenter tormēta pacient̄ (p̄ncipiū regni eius babilō) q̄ cōfusio interp̄tatur. tale namqz regnū caret ordine ratiōis ⁊ sic cōfusione repletur

Capl̄m. xi.

Erat autē terra labij vni⁹) p terram. homo itelligit̄ qui formatus fuit de terra Gene. i. Est āt hō labij vni⁹ qñ sil̄iter loquit̄ d̄ p̄ximo in p̄ncia ⁊ abn̄cia eius ⁊ lingue diuerse quādo bona loq̄t̄ in p̄ncia p̄ximi ⁊ mala ip̄o absente ⁊ de tali dicit̄ Ecc̄i. xxviij susurro ⁊ bilinguis maledict⁹ turbauit eni pacē hn̄tes. possūt etiā p labia sens⁹ exteriores hois intelligi. eo qd̄ enūciāt aliq̄ modo dispositōes animi Ecci. xix. ab occursu faciei ognoscit̄ sensat⁹ in facie v̄o sūt oēs sens⁹. igit̄ t̄ra ē labij vni⁹ qñ sensus exteriores hois cōponuntur ad vnitatē recte rōis (Cūqz p̄ficiscerēt̄ de oriēte) hoc faciunt exteriores sensus qñ r̄cedūt a lumie recte rōis attracti d̄ lectabilibus et tūc mutuo se hortantur ad faciēdū turrim sup̄bie otra deum ⁊ ad hoc trahētur sens⁹ interiores animi p osensum suū (sed de⁹ ofundit labium coꝝ). s. puniēdo pena gehēne vbi null⁹ est ordo ⁊ per oñs ibi ē extrema ofusio Allegorice per terrā intelligit̄ militans ecclesia. per labiū v̄o p̄dicatio et doctrina istud aūt labiū ab ecclesie p̄ncipio fuit vnū p̄dicando ⁊ docendo vnū d̄um vnā fidē vnū baptisma sicut dr̄ eph̄. iiij sed in recessu aliq̄ꝝ ab oriente. i. xp̄o de quo dicit̄ zach̄. vi. Ecce vir oriēs nomē eius turris sup̄bie fabricata est ex q̄ secuta est diuisio linguaꝝ per doctrinam et p̄dicatiōem heresum diuersarum

Capitulū. xij.

Dixit aūt domin⁹ ad abraz ⁊c̄) inuocatione abrahe d̄signatur hois lr̄ati ad religiōez vocatio sicut fuit beat⁹ Aug. ⁊ Greg. ⁊ plures alij qui multū p̄fecerunt in ecclesia dei cui per inspirationem dicitur a dño (egredere de terra tua) dimittendo terrenas possessiones (Et de cognatiōe tua) .i. relinquendo amicos carnales (et de domo p̄ris tui) dimittendo mores ⁊ gestus p̄entuz secl̄ariū aliter non valeret habitū sumere religioso exemplū de asino q̄ fingit poeta pellē leonis assumpsisse quē cum domin⁹ su⁹ querēt ⁊ p̄pter pellez leonis ad eum accedere formidaret tñ p gestus asininos eū r̄cognouit ⁊ ad suā s̄uitutē reduxit. d. tu mihi qui quōdam semp asellus eris. sic dyabol⁹ sub habitu religioso mores ⁊ gestus seculares ospiciens in suam redigit s̄uitutem (Et veni in terram). s. viuenciuz vita gratie ad q̄m religiosus iam venit in re quia tanta gratia datur accipiētibus habitū religionis deuote q̄nta dat̄ fidelibus in baptismo vt dicit̄ in collationibus patrū coll̄. ⁊ per osequēs iā venit in spe ad terrā viuenciū qz gracia ē arra glorie ⁊ hec terra vite gratie fluit lacte eruditiōis sicut dic̄ Apl̄s p̄. Coꝝ. iij. lac vobis potum dedi ⁊ melle deuotionis. nam in ea p̄gustatur mel future beatitudinis (faciaz qz te in gentem) p ouersionem aliorum ad bonum (et benedicam tibi) multiplicatione bonoruz spiritualiū (⁊ magnificabo te). p regni celestis meritum (eris qz benedictus) gl̄ie nāqz collatio ē dei p̄fecta bn̄dictio sequit̄ (Tulit itaqz sarai vx. suā) id est sapientiam p̄us adquisitam de qua dicit̄ sap̄. ix. hanc amaui ⁊ quesiui mihi sponsam assumere (Et Loth) qui interp̄tat̄ vacans ideo per ipsū intelligitur amor studij qui querit vacatiōem a tumultu terreni negocij hec eni in religiōe ouerti debent in obsequium dei sicut fecerūt doctores supra dicti (pertransiuit abrā vsqz ad locū sichem) qui iterp̄tatur humerus quoniam religiosus supponere

debet humeruz ad onera religiōis por
tanda vsqꝫ ad conuallem illustrē id est
humilitatem que bene dicitur conual
lis illustris quia decor est et custos alte
rius omnis virtutis (apparuit qꝫ domi
nus abram) religiosum spiritualiter cō
solando (qui edificauit ibi altare) deo
gratias agendo d̄ sua vocatōe (ꝛ inde
transgrediens ad montem). i. ad reli/
gionis ꝑfectionē (tetēdit ibi tabernacu
lum) in bono ꝑseuerando (progrediēs
ad meridiem) id est in feruore caritatis.
ꝓficiendo sequitur (facta est autem fa/
mes) Dominꝰ eniz aliquando ꝑmittit
famulos suos egere vt a secularibus pa
scantur corporaliter ꝛ seculares ab ip̄is
spiritualit̄. Exemplū iij. Regū de helya
et vidua sareptana vnde dicit Aposto/
lus p̄. Cor. nono. si nos vobis sp̄ualia
seminamꝰ non magnum si vr̄a carna/
lia metamꝰ (Descendit qꝫ abram in e/
giptum) ad querendum victum corpo/
ralem et dandum spiritualem dicit eni
Josephꝰ in libro ātiquitatis iudaice qd̄
docuit egiptios de moribus ꝛ aliquibꝰ
sciencijs speculabilibꝰ ꝛ sic pauper reli
giosus de claustro descendit ad secula/
res vt eos doceat bonos mores sequit̄
(dic ergo obsecro ꝙ soror mea sis) reli
giosus enim sapientiam a deo sibi datā
vocare debet sororem ꝓuerbioruz septi
mo dic sapiencie soror mea es hanc āt
ꝯmunicauit egiptijs quia religiosus sa
piēciā sibi datā a deo ꝯmunicare dz ig
norantibus ꝛ per hoc ditat̄ gratie bo/
nis in p̄nti ꝛ gl̄ie i futuro Capl̄z. xiij.

Ascendit ergo Abram de egi/
pto) per quod designatur ꝙ re
ligiosus postq̄ ꝓfecit in doctri
na secularium ad claustruz redire debet
ad agendū deo gratias ꝛ orationuz stu
dio vacanduz (Reuersus qꝫ per iter
quo venerat a meridie) Nam eadem
caritate quo descenderat ꝓpter edifica
tionem proximi redire debet ad ꝯtēpla
tionem dei. sed quia talis r̄ligiosus ali
quando assumitur ad regnū ecclesie si
cut beatus Augustinꝰ ꝛ plures alij et
huic consonat interp̄tatio nois abram
quod interp̄tatur pater excelsus qꝛ sta
tus episcoporum altior est statu religio
sorum et tunc fit in eo quedam rixa vl̄
contentio Nam consuetudo in religiōe
hita trahit ip̄m ad contemplatiōem o/
nus autem impositum ad actionē vnd̄
dicit Augustinꝰ Ocium sanctuz querit
caritas negociū iustum suscipit necessi/
tas caritatis Et quoniam in tali ne
cessitate maior est obligatio pastoralis
cure Ideo (abram sep̄atur a loth) ꝑ qd̄
designat̄ ꝙ religiosus episcopus ꝓ ne/
cessitate sb̄ditorum interrumpere debz
ocium ꝯtemplationis saltez ad tempꝰ
per hoc autem ꝙ loth elegit regionem
delectabilem sic..t paradisus significat̄
ꝙ contemplatio est valde delectabilis
per hoc autem quo subditur (abraz āt
habitauit in terra chanaam) que inter
pretatur cōmutatio seu mercatio q̄ hz
curam ꝛ anxietatem annexaz designa
tur ꝙ p̄latiōis statꝰ est anxietatibꝰ ple/
nus Et quia talis indiget consolatiōe
diuina ideo subditur (Dixit qꝫ dominꝰ
ad abraham) ip̄m ꝯsolando de magni
tudine meriti (Omnem terram q̄m cō
spicis ꝛc̄.) per quam designatur t̄ra vi
uenciū sequitur (edificauit qꝫ ibi altare
domino) pro gratiaꝝ actiōe ex tāta bo
noꝝ ꝓmissiōe. Capitulū. xiiij.

Hic agitur de captione loth i d̄
bellatione sodomoruz ꝛ eius li
beratio ne per abrā auunculuz
suum Captiōis autē eꝰ occasio fuit bel
lum quatuor regum ꝯtra q̄nqꝫ ꝑ q̄nqꝫ
reges intelligi possunt quinqꝫ sensꝰ cor
poris nam eorum delectationi obediūt
multi ꝓpter quod reges possunt dici ꝛ
de istis dicitur ꝙ seruierant codorlao/
mor q̄ s̄m hebreos fuit ip̄e nemproth q̄
fuit robustꝰ venator hoim vt. s̄. dc̄m ē
iō significat dyabolū de quo dr̄. i. petri. ꝛ
aduersariꝰ vr̄ dyabolꝰ tanq̄ leo rugiēs
circuit q̄rēs q̄ deuoret ꝛ ei s̄uiūt q̄nqꝫ
sensꝰ corp̄is inq̄tū ad pcc̄m delectatio
nes iducūt et sil̄iter illi qui sensuū dele
ctatiōibus obediunt (ꝛ xiij. anno reces
sert ab eo) nā aliqui resipiscūt a s̄uitu
te dyaboli ꝛ bn̄ dr̄. xiij. anno nā ꝑ t̄na
riū significat̄ fides t̄nitatis ꝛ ꝑ denariū
obs̄uatio. x. p̄ceptoꝝ ꝛ hec duo s̄silie fa

ciunt a dyabolo de quo valde dolēs ite
rum nitit̄ eos sb̄ijcere sibi ⁊ assumit se/
cum (tres alios reges) .s. concupiscēci/
am carnis appetituz honoris ⁊ rei tp̄a
lis qui r̄ges dicūtur eo ꝙ multi seruiūt
eis ⁊ istis tribus regibus ad suum intē
tum vtitur dyabolus ⁊ sic debellat mlt̄
tos penitentum ⁊ eos iteruz subijcit ꝑ
peccati recidiuū ⁊ cū eis capitur Loth
qui vt supra dictū est contemplatiuuz si
gnificat seu religiosū aliqui vero de nu
mero religiosorum a dyabolo capiunt̄
per insultū trium regum dictoruz (⁊ ec
ce vnus qui euaserat nunciauit abraz)
ꝑ istuz designantur boni euadentes in
sultuz dyaboli qui ip̄i abram .i. prelato
qui p̄est ⁊ prodesse potest peccata denū
ciant socioꝝ .s. vt apponat̄ remedium
⁊ ip̄e liberat denūciatos de dyaboli po
testate ⁊ sic liberat̄ Loth de dyaboli ca
ptione (dixit āt rex sodomorum ad ab/
ram da mihi animas cetera tolle tibi)
per istū significant̄ illi qui offerunt p̄la
to munera vt desistat a correctiōe debi
ta sed bon⁹ prelatus oīa respuit excepta
cōpetenti refectiōe. pro se ⁊ familia. ido
subditur (Exceptis his q̄ comederunt
iuuenes) ⁊ talis p̄latus a melchisedech
benedicitur ꝑ quē domin⁹ noster ih̄us
xp̄s significat̄ sic̄ expoit Ap̄lus Heb. vij

Capl̄m. xv.

Scd̄m hebreos abrā ex victoria
tam excellenti d̄. iiij. regib⁹ ha/
bita timuit ne foret in hoc sua
iustitia remunerata ꝓpter quod domi/
nus dixit ei ne timeret igitur abrā signi
ficat quemlibet iustuz qui exaltatus ex
aliquo dono dei timet ne forte de bonis
suis remuneratus sit in presenti ꝓpter
qd̄ dominus cōsolatur eū per inspirati
onem internā dicens (Noli timere ego
protector tuus ⁊ merces tua magna ni
mis) .s. in futurum reseruata hō vero
sic visitatus a deo reputet se paruz aut
nihil fecisse scd̄m illud Luc̄. xvij. Cum
omnia bene feceritis dicite serui inutiles
sumus sic dicebat beat⁹ Franc̄. fribus
suis modo incipiamus seruire domino
quia vsqz nunc paꝝ ꝓfecimus. ideo sb̄
ditur (ego vadam absqz liberis) id est
absqz opibus bonis in quibus cuz dei
grā homo per liberū arbitriū operatur
(⁊ iste damasc⁹) .i. ille qui officio vl̄ sta
tu est me mior in operib⁹ suis bois (erit
heres meus .i. hereditabit vita : eternā
me excluso vel saltem erit me⁹ ibidez in
maiori loco ꝓpter qd̄ sb̄ditur assecura
tio de contrario cum dicitur (suspice ce
luz ⁊ numera stellas si potes sic erit se/
men tuuz) quasi diceret plus q̄z posses
credere augm̄tabr̄ meritum tuū (Ego
domin⁹ q̄ eduxi te de hur chaldeorū) i.
de incendio vicōꝝ) vt darē tibi terram
.s. viuenciū ⁊ de hoc ɔn̄r datur signuz
cum dicitur (sume vaccam triennez) .i
humilitatē que ꝑ vaccā significat̄ eo ꝙ
vacca iugo sb̄ijcit̄ q̄ bene dicit̄ tirennis
quia ꝑ humilitatē homo sb̄ijcitur ma/
iori equali ⁊ minori (⁊ caprā triennem
) .i. verā penitentiā in qua cōfitetur hō
suam ignoranciā ꝓpter qd̄ per capraz
significatur et dicitur trima ꝓpt̄ tres
penitentie ꝑtes que sunt ɔtricio ɔfessio
⁊ satisfactio (⁊ arietem annoꝝ trium)
.i. fortitudiem q̄m aries d̄signat qꝛ cor
nibus fortit̄ pugnat ⁊ dicitur annoruz
triū. qꝛ ꝑ v̄tutē fortitudinis hō sustinet
pacienter dura v̄ba reꝝ damna corpo
ris supplicia (turturē q̄ sigificat castita
tem (⁊ columbā) .i. caritatē qꝛ spūssan
ctus apparuit in specie colūbe sup̄ xp̄i
humanitatem. Oblatio vero facta deo
de istis signuz est assecurās ɔiecturalit̄
de adeptione future beatitudinis iō seq̄
tur postea (Et apparuit cliban⁹ fumās
⁊ lampas ignis) q̄ sunt signū d̄ine acce
ptatiōis sicut habet̄. iij. re. xviij. de igne
descendente sup̄ sacrificiū helye et leui/
tici. x. sup̄ sacrificiū aaron et filiorū eius
in eorum consecratione.

Capl̄m. xvi

Hic describitur cōceptio hysma
elis de ancilla cuz dicitur (In
gredere ad ancillā meā ⁊c̄. per
abrā autē intelligi potest vir q̄cūqz bo/
nus hn̄s i sua domo .i. i se ip̄o (saray) q̄
int̄p̄tat̄ p̄nceps mea ꝓpt̄ ꝙ ꝑ ip̄az sigi
ficat̄ rō recta q̄ dz dn̄ari ⁊ (agar ācillā
) id est carnem qꝛ debet subijci per hoc
ergo ꝙ (sarai dixit igredē ad ancillā)

intelligitur condescensio facta carni ex causa rationabili sed quia difficile ē ibi tenere modum debitum loco frequēter ex hoc consurgit rebellio carnis ad spiritum quod notatur cum dicitur (despexit dominā suam) sed cū ratio denūciat homini talem rebellionem debz rationi subijcere carnem qđ notatur cuz dicitur (Cui respondens Abram ecce ait ancilla tua i manu tua est).s.ad castigandum eam etsi caro talem castigationem refugiat debet nihilominꝰ reduci ad rationis obediēciā loco sequitur (vidit qz ei angelus domini reuertere ad dominā .t.q humiliare sub manu ipsiꝰ) sequitur (peperit que agar abrae filium) quia cum caro obedit spiritui p̄ducit opus bonum (qui vocauit nomen eius ysmael) qđ interp̄tatur auditio dei.nā ex dei beneficio p̄cedit talis operatio p̄pter quod regraciandum est ei dicendo illđ ps.xxvij.refloruit caro mea q ex voluntate mea confitebor illi.

Caplm.xvij.

IN hoc capitulo ponitur circumcisionis carnalis p̄ceptum que fuit circūcisiōis spiritualis signū Rō.ij. Non enim qui in manifesto in carne circūcisio sed qui i abscondito iudeꝰ ē q circūcisio cordis in spiritu non littera cuius laus nō est ex hominibꝰ sed ex đo est (infans octo dierum circūcidet i vobis) mistice per dies intelliguntur anni secōm illud Ezc.iiij.diem p̄ anno dedi tibi infans enim octo annorum incipit habere rationis vsum q ex tunc restringēdus est a turpibus q inhonestis per cōm restrictiōem intelligitur circūcisio spūalis p̄pter quod dicit philosophus secđo ethi.q non parum facit ad virtutē a puericie assuefieri ad virtutis opera (Omne masculinū qc̄.) per sexum masculinū intelligitur fortitudo sexus enim muliebris incōstans est q fragilis p̄ hoc ergo designatur q illi qui sunt contra vicia fortes q in virtute stabiles sunt spiritualiter circūcisi Molles autem q instabiles sunt effeminati.

Capitulum.xviij.

HIc prenunciatur sare conceptꝰ q sodomorum interitus circa p̄mum dicitur (apparuit autē ei).s.abrahe (dominus in valle mābre) per hoc autem designatur q reuelationes diuine sunt illis qui sunt in humilitatis conualle Math.xi. Cōfiteor tibi pater domine celi q terre quia abscōdisti hec a sapientibꝰ q prudentibꝰ sec.q r̄ uelasti ea paruulis (sedēti in hostio tabernaculi sui) vt trāseuntes videret q eos ad prandium inuitaret (q ecce tres viri).i.angeli in specie hominū per quos designantur p̄dicatores fidem trinitatis ānunciantes Et quia non solum sunt suscipiendi sed etiaz deuote inuitādi loco subditur (cucurrit in occursum eorum) ad eos deuotissime inuitandū sicut patet in textu sequēti q hoc modo susceperunt galathe paulum vnde dicit Gal.iiij. Sicut angelum dei suscepistis me (Et lauate pedes vestros).s.per famulos meos ecce humilitas (ponaz qz buccellam panis) ecce humanitas que predicatoribus est impendenda (qui dixerunt fac vt locutus es) p̄dicatores ei gratanter accipere debent q sibi a suis hospitibus offeruntur (qui dixit reuertens veniaz ad te) sequitur (q habebit filium sara) per hoc ostenditur q predicatores non đbent suis hospitibꝰ dicere friuola sed edificatoria ex quibꝰ (sara) per q̄m ratio significat vt dictuz est supra Concipiat q piat opus bonuz

Circa secōm.s. sodomorum interitū dicitur (descendaz q videbo vtr̄ clamorem qui venit ad me opere opleuerint qc̄.) per hec vñi verba cuius oculis nuda sunt omnia q apta ysebre.iiij.ostenditur nobis q sententia contra aliquē non est cito sed post diligentez examinatiōem ferenda sequitur (Non delebo p̄pter quinquaginta) q postea subditur (Non delebo p̄pter decem) ex quo patz q p̄pter paucos iustos p̄cendū ē mlt̄itudini qñ bono mō p̄t fieri q qñ mali sine piculo bonoꝝ nō p̄nt exāminari p̄pē qđ saluator dic̄ Math.xiij.finite vtraq̄ crescē vsq̄ ad messē ne colligentes zizania eradicetis simul q triticum.

Capitulum.xix.

IN hoc capitulo tria describun/
tur.s.ipius loth salus. sodomo
rum interit9 q ipius loth ince/
stus circa pmū dicitur (venerūt duo ā
geli) p quos designantur pdicatores si
mul obinati sicut dicitur Luc decimo
ō pdicatorib9 euāgelij misit illos binos
ante faciē suā qc. qui debēt denunciare
(sodome). i. ogregationis malorum de
structionem (sedente Loth in forib9 ci/
uitatis) vt pegrinos duceret ad domū
suā per quod designatur q hō iust9 stu
det alios inducere ad iustitiaz Prouer.
zi. Et cogitat iustus de domo impi vt
retrahat impios a malo Et qm sicut
iusti nitūtur ipios a malo trahere sic i
pi iustos ad malum inducere ideo sub
ditur (viri ciuitatis vallauerūt domū)
vt cuz angelis quos homines putabāt
facerent opus nepharium Sed quo
niam iustus pro posse malum nitit im
pedire ideo subditur i psōa ei9 (habēo
duas filias qc) p quas intelligi possūt
sbantia tpalis q corporalis vita hec ei
p proximorum salute sunt exponenda
Sed quia mali nolunt adquiescere
verbis bonorum. ideo pcutiūtur pmo
(cecitate) per obstinatiōem et bo (igne
q sulphure) per eternam damnatiōem
Apoc. xxi. pars illorum in stagno ignis
q sulphuris dicitur aūt ipi Loth per q
figurat iustus (. Noli respicere post ter
gum tuum) quia damnati non est com
paciendum sed magis de diuina iustitia
gaudēdū sicut dicit ps. lvij. letabitur
iustus cum viderit vindictā man9 suaſ
lauabit in sanguine peccatoris. Cir/
ca scdm scz salutem ipius Loth dicitur
(Discēdit ā. Loth de segor) quia piculū
est etiā viro iusto manere ppe locū pec
catorum ne paciat in aia vt corpe pp
vicinitatē eorum sicut s. xiij. capo dcz
est de isto Loth q fuit captus a corpo
laomor occasione sodomoz (q mansit
in monte). s. iustitie de q dicitur ps. 35
iustitia tua sicut montes dei (timuerat
enim manere in segor) timēdum est ei
viro iusto ne cadat a iustitia ex malor
cōsortio. Circa tertiū. s. incestū loth
qui significat hominē iustum sciendum
q licet homo sit iustus aliqn tamē dia/
bolo procurante et deo permittente labit
in peccatū cui9 modus subditur cū dici
tur (Inebriem9 eum vino) per duas fili
as Loth intelligunt tpalium abūdan/
tia q caro ppria sicut dictū ē s. Hec
aūt duo virum iustū aliquando inebri/
ant. i. extra mensuram recte ratiōis icli
nant sicut. iij. regū legit de Salomone
q per diuicias q libidinez carnis ad ido
latriam declinauit dicitur eni ebrietas
ab e quod est extra et bria quod est men
sura igitur ille q fuerat iustus sic inebri
atus incurrit peccatū luxurie et auari/
tie qō significat per generatiōem Moab
q dmō. propter qō in hmōi figura dicit
Deutro. zz. amonites q moabites post
deciaz generatōez nō intrabūt i eccleſi
am dei. i. nunq intrabūt. q. luxurioſi q
cupidi non sunt in eccleſia pmouendi.

Caplm. xx.

PRofectus inde Abraham in ter
ram australē) bon9 enim plat9
qui per abrahaz significat ten/
dere debet ad affectiōem caritatis q p
austrum designatur eo q inde puenit
feruor caloris Job. xxxvij. Nonne vesti
menta tua sūt calida cum perflata fue
rit terra austro (Dixit q de sara vxoē
sua soror mea est) vxor plati est sua ec/
cleſia bona vero alicui9 p ipo frequen
ter accipiunt sicut dicit ō aliquo talis
destruct9 ē eo q destructa sūt bona ei9
et sic alicui9 eccleſie bona possūt accipi
p ipa. Prelatus igit vxorem suā di
xit esse suam sororem. i. alteri nubilē qn
bona eccleſie sue patus est caritate cō/
municare. sed contingit aliquādo q ti/
rann9 ea rapit inuste qō significatur
cum dicitur (misit ergo abimelech rex
gorre et tulit eam). Sed quia tiran/
nus ex h meretur penaz ideo subditur
(En morieris) hoc enim dicit domin9
tiranno per pdicatorem vel per bonuz
confessorem vel per finderisim malo re
murmurantē (Num gentem ignorantē
q iustam interficies). Nam tirannus
propter consuetudinem malam dicit se

innocentem allegans causaz aliquam apparentem sicut ꝑmi Regum.xv.de ꝑ da amelech male accepit saul excusauit se per vñi sacrificia ꝙ in legenda Johã/nis et ꝓauli dicitur ꝙ Julianus apo/stata auferẽs patrimonia xp̃ianis aua riciã suam euangelij testimonio colora bat .d.xp̃s vester dicit nisi quis renun/ciauerit omnibus que possidet non põt meus esse discipulus ¶ Seo quia tales aliquãdo fstituũt sicut constantin⁹ qui fuerat ecclesie psecutor postea mlta bo na fecit ecclesie sicut dicitur in legenda beati Siluestri qõ fignificatur per hoc ꝙ (abimelech magna dona dedit abra/he ꝙ sare) nam aliqua data sũt eccleſijs ꝙ aliqua earum ꝓlatis (Orante autem abraham ꝛc̃.) prelati nam ꝙ per se ꝙ ſbditos suos debent orare pro benefacto/ribus suis ꝙ ecclesiarum suarum.

Capl̃z.xxi.

Hic agitur de sepatiõe ysmahel ab Jsaac et de confederatõe ab imelech et abram circa ꝑmum dicitur (ejce ancillam ꝙ filium eius) ꝑ latus enim bonus qui per abraham fi/gnificatur habet in ecclesia sua vel dio cesi aliquos filios bonos qui per Jsaac fignificantur et aliquos malos et disco los qui fignificantur per ysmahelẽ. dez est enim supra ꝺ ipso.xvi. capso hic erit ferus homo manus eius cõtra omnes ꝛc̃.et isti suggerente sara per q̃m figni/ficatur ratio recta per prelatũ debent a bonis separi per excoicationem vel cor poralem sepetionem si potest bene fieri exẽplo ꝓauli apli de quo dicitur ꝓ̃ act. xix. ¶ Cum autem quidam indurarentur ꝙ non crederent maledicentes viaz do/mini coram multitudine discedens ab eis segregauit discipulos (dure accepit hoc abraham) per qõ designatur ꝙ ta lis punitio ſbditorum debet esse grauis prelato q̃uis per rõnem hoc facere co/gatur ofimili mõ potest exponi de prela to fligioso qz ſbditos malos et rebelles debz ab alijs separe per reclusionẽ vel e iectiõez de ordine ne alios ificiant sicut ouis morbida sepatur a grege durũ tñ debet esse prelato q̃uis cogatur hoc fa cere ratione Circa scd̃m dicitur (Eodẽ tẽpore dixit abimelech ꝛc̃.) sequit̃ (deus tecum est ꝛc̃.) ꝑncipes et potentes qui fuerant ecclesie psecutores videntes eã dei adiutorio prosperari quesierũt cuz prelatis ecclesie amicicia federari qõ fi/gnificatur per fed⁹ abimelech regis cũ abraham patriarcha ꝙ quia prelati nõ debent hoc fugere salua tamen verita te ideo subditur (dixit qz abraham ego iurabo).s.tenere amiciciam bonaz ꝛc̃

Capituluz. xxij.

In hõ capitulo agitur de oblatiõe Jsaac cum dicitur (tolle filium tuum vnigeni tum ꝛc̃.) ꝙ Jsaac qui interp̃tatur risus itelligitur Jesus xp̃s in cuius natiuita te risũ fecit nobis domin⁹ Luce.ij.euã/gelizo vobis gaudiuz magnuz qõ erit omni populo quia natus est nob hodie saluator ꝛc̃.per abraham autem qui in terpretatur pater multarum gencium intelligitur deus pater q̃m caritas que deus est (tentauit).i. ad offerendum fi/lium vnigenitum induxit ꝑ. Jo.iij. Sic deus dilexit mundum vt filium suũ vni genitum daret ipse enim est vnigenitus dei filius naturalis alij vero sũt filij ado/ptiui (Et offeres illum in olocaustuz) .i.per caritatis incendium.nam ex cari tate maxima pater ipsum obtulit ꝙ ipe similiter voluit Jsaie lij. Oblatus est qz ipe voluit (super vnũ moncium).i.cal/uarie locum (Quez dixero tibi) sicut ãt caritas supra dicitur patrem induxisse sic intelligitur hic sibi dixisse et eodem modo dicendum est in sequentibus vbi est talis loquendi mod⁹ (igitur abrahã de nocte consurgens) id est deus pater vetus testamentum quantum ad lega/lia reliquens ꝙ autem vetus testamen/tum nor dicatur habetur Rõ.iz. Nor preceſſit dies autem appropiquauit ꝛc̃ (strauit asinum suum) id est iudaicum populum quem strauit id est ꝑdo dã do ei legem ꝙ prophetas (ducens secuz duos iuuenes ꝙ isaac filium suum) per duos iuuenes possũt itelligi petr⁹ ꝙ ioꝰ q̃ i passione secuti sũt xp̃m ꝙ dicũt iuue

nes eo ꝙ de nouo erant renati ꝑ baptis
mū Sed quia nōdum erant perfecti ꝙ
essent apti cum xp̄o ideo subditur (state
hic cum asino cum adorauerim⁹ r̄uerte
mur ad vos). s. in resurrectōe ⁊ iūgitur
hic pater cum filio quia sunt īseꝑabiles
Joh. ix. qui videt me videt ⁊ p̄rez meū
(tulit q̄z ligna olocausti) ⁊ imposuit sr̄
Isaac filium suum. Nam ex dispositiōe
patris cristi portauit lignū crucis Joh.
xix. ⁊ baiulans sibi crucez ⁊c̄ (ip̄e vero
portabat in manib⁹ ignem ⁊ gladiuz)
per ignem intelligitur ardor iudeorum
ad occidenduz cristum et per gladium
militis gladi⁹ quo perforatū fuit cristi
latus hec eni deus pater portauit in q̄n
tum ea fieri ꝑmisit (vbi est victima olo
causti) q. d. aliunde est assumenda ⁊ per
hoc ꝯueniēter signant̄ cristi verba hor
rorem carnis exp̄mēcia Math. xxvi. pa
ter mi si fieri potest transeat a me calix
iste (deus ꝓuidebat sibi victimā olocau
sti) deus enim pater pati cristum suum
p̄uidit et impleuit Actu. iij. Deus qui ꝑ
os omniū ꝓphetaruz p̄nunciauit pati
xp̄m suum impleuit sic. ideo subditur (
⁊ venerūt ad locum). s. īmolatiōis tam̄
Isaac non fuit īmolatus sed aries quia
diuinitas xp̄i nō fuit passa ꝫ fragilitas
humana (⁊ ecce āgel⁹ dn̄i ⁊c̄) ꝑ angelū
loquentē cum abraham intelligit̄ cari
tas sicut supius dictū est ꝙ ip̄a induxit
deū p̄rem ꝫ q̄z xp̄s per passionē suā me
ruit suam exaltatiōem ⁊ populi xp̄iani
multiplicatiōem ideo subditur (posside
bit semen tuum portas īimicoruz suoꝝ
⁊c̄) xp̄s eni qui est semen dei patris r̄sur
gens fregit portas infernorum (appella
uit q̄z nomen loci illius domin⁹ videt)
visio namq̄z clara dei ꝑ passionē cristi
existentibus in limbo fuit data et tūc vi
derūt dn̄m suo mō sicut visi erāt ab eo
p̄. Cor. xiij. Tūc āt ꝯgnoscā sicut ⁊ co
gnit⁹ sum Moraliter aūt breuiter potest
exponi de homīe religiōez intrāte (quē
de⁹ temptat). i. probat. d. ꝑ inspiratōez
internā (tolle filium tuum quez diligis
Isaac). i. mundanū gaudiuz aufer a te
assumendo voluntariū luctū ꝫ quoniā
dicitur Math. v. beati qui lugēt quoniā

ip̄i ꝯsolabunt̄ ideo Isaac. non immola
tur sed aries. q̄z carnale gaudium ꝑ ari
etem significatū aspitate vite trucidat̄
⁊ spirituale gaudiū augmentatur vnd̄
⁊ philipen. iiij. gaudete in domino sem
per iteꝝ dico gaudete ⁊c̄

Caplm. xxiij.

Hic agit̄ de morte sare ꝑ quam
designatur mors cuiuslibz ꝑso
ne bone vnd̄ subditur (mortua
est i ciuitate arbee). i. q̄tuor q̄z boni mo
riunt̄ in q̄tuor virtutū moraliū ꝑfectio
ne Apoc. xxi. ciuitas erat in quadro po
sita (venit q̄z abraham vt plangeret) ꝑ
quem potest intelligi quilibet fidelis a
micus d̄functi qui naturali pietate mo
tus plangit mortē amici et consequent̄
querit sepulture loc̄ per quē designatur
empyreuz celuz sicut infernus est sepul
ture loc⁹ malorum Luc. xvi. mortu⁹ est
diues et sepultus est in infernuz ⁊ ibidē
premittitur de lazaro factum est autem
vt moreretur mendicus ⁊ portaret̄ ab
angelis in sinum abrahe Iste vero sin⁹
a tp̄e ascensionis cristi est empyrei celi
locus qui queritur ꝑ suffragia bonoꝝ.

Capitulum. xiiij.

In hoc caplo describitur matrimoniuz
Isaac ⁊ Rebecce ꝑ quod designatur al
legorice coniunctio cristi et ecclesie igit̄
abraham sicut dictuz est significat deū
patrem de quo subditur (dixit q̄z ad ser
uum seniorem domus sue) per quem si
gnatur p̄dicator qui dicitur seruus per
virtutez humilitatis ⁊ senior per matu
ritatem honestatis ⁊ iste vocatus fuit (
heliezer) qd̄ interp̄tat̄ d̄i mei adiutoriū
vnde paulus de se ⁊ alijs predicatorib⁹
dicit. i. Cor. iij. dei adiutores sumus (
⁊ accepit. x. camelos) per camelum qui
est animal oneribus assuetum signifi
catur pacie virtus q̄ est necessaria predi
catoribus Prouerb. xix. doctrina viri ꝑ
pacienciam noscitur. per denarium nu
merū signatur obseruancia. x. manda
torum que in predicatorib⁹ exigitur vt
assimilentur cristo de quo dicitur Act.
. i. Cepit facē ⁊ docere (perrexit. in meso
pothaniam ad vrbem nachor) quia pre
dicatio debet fieri fidelium ꝯmunitati

que per vrbem ſignificatur (Cunqz ca/
melos feciſſet accumbere extra opidu3
)nam predicato2 ante predicatiõem d3
ſe recolligere extra ſecularis negoci3
tum'ltum (iuxta puteũ).i.ſacre ſcriptu
re ſtudium(dixit.d.deus dñi mei abra/
ham occurre obſecro)Nam in p̃ncipio
ſermonis d3 fieri oratio(q ecce rebecca
q̃.)ſeq̃tur (puella decora nimis)mo/
rum honeſtate (virgo qz)fidei integri/
tate et talis eſt eccleſia ſine macula q ſi
ne ruga epl̃.v.criſto deſponſari digna
q ad hoc voluntaria ideo ſequitur po/
ſtea (vis cu3 homine iſto ire que ait va
dam)eccleſia namqz genciu3 audita p̃
dicatione criſti diſcipulo2um benignu3
prebuit aſſenſum(qui feſtin9 reuerteba
tur ad dominũ ſuum) predicato2 enim
poſt predicationem ad deum redire d3
per gratiarum actionem q attribuere
ſibi predicationis fructum(eo tempo2e
deambulabat Iſaac).i.criſt9 (et egreſ
ſus fuerat)de ſinu patris in mundum
(Quis eſt ille homo qui venit i occurſũ
nobis dixit qz ei ip̃e eſt domin9 meus)
domin9.n.prius occurrit nob q̃m nos
ſibi Auguſtin9 ſup Jo.ille veit quẽ gra
tia dei preuenit(et accepit eam vxo2em
)per dilectionis perfectionẽ (q in tãtũ
dilexit eaz vt dolo2em qui de morte ma
tris acciderat temperaret)mater autẽ
criſti ſinagoga poteſt dici q̃ mo2tua fu/
it quantum ad legalia in morte criſti ꝙ
eccleſia de gentib9 collecta multo plus
x̃po dilecta fuit et ſic peccatum ffo2ma
uit Mo2aliter poteſt exponi de qualibet
muliere que ad verbum p̃dicato2is cõ/
cipit ſpm̃ deuotionis q ffricto ſtatu ſecu
lari atqz luxu criſto deſpõſatur per ob
ſeruanciam caſtitatis ſecm̃ illud ap̃li
ñ.Co2.xi.deſponsi vos vni viro virgi
nem caſtam exhibere criſto

Capituluz.xxv.

Ic agitur de o2tu q oſſictu Ja
cob q Eſau per quos deſignãt
boni et mali in eccleſia regene
rati ſecm̃ illud malach.i.Jacob dilexi
Eſau autem odio habui igitur q̃ntum
ad eo2um conceptum dicitur (deprecatus qz eſt Iſaac dominũ pro vxo2e ſua
q̃.)per Iſaac intelligitur bonus prela
tus ſecularis vel religioſus qui dep̃ca
tur dominũ pro vx.ſua .i.eccleſia vel re
ligione ſua vt concipiat q pariat filios
ad dei cultũ aptos ſed ip̃a parit gemioſ
.ſ.aliquos bonos q aliquos malos per
Jacob et eſau ſignificatos vt dictu3 eſt
ideo ſubditur(factus eſt eſau vir gnar9
venandi homo agricola).i.carnalis q
cupidus (Jacob autem vir ſimplex ha
bitans in tabernaculis).i.ſtudioſus in
bonis mo2ibus (Iſaac amabat Eſau)
per qđ deſignatur q̃ prelat9 bon9 cau
telis q donis ſubdito2um malo2um ali
quando decipitur ꝓter qđ infra(iſaac
caligans oculis) dicitur(q rebecca dili
gebat iacob).i.eccleſia vel religio.naz
omunitas eccleſie ſecularis q etiam re
ligionis magis diligũt ſimplices q bo/
nos q̃m aſtutos q malos (co2it autez
iacob pulmentũ) i cuius appetitu vẽdi
dit eſau primogenita q ſicut per cibum
patrem decepit per cibum p̃mogenita
perdidit p̃m illud ſapi.xi. p que peccat
quis per hec q to2quetur (et ab̃ſt pui/
pendens q̃ primogenita vendidiſſet)
ſm illud Pro2uer.xviij.peccato2 cũ in p̃
fundum peccato2um venerit contem
nit q̃

Capituluz.xxvi.

In hoc capitulo agitur de pere
grinatione Iſaac in geraris ciz
ca q̃m ſciendum q̃ licet multi
prelati curati q clerici ſeculares q ſligi
oſi poſſeſſiones habentes ſint bene litte
rati q ad predicandum apti .quia tam̃
ſunt negocijs alijs multiplíciter occu/
pati.ideo non poſſunt hoc facere q̃tuz
expedit fidelium ſaluti dicente domino
Luc̃ decimo meſſis quidem multa ope
rarij autez pauci.rogate ergo dominũ
meſſis .vt mittat operarios in meſſem
ſuaz.propter quod dominus miſit pau
peres religioſos a terrenis expeditos
et per conſequens quantum ad hoc ad
diſcurrendum pro predicatione magis
aptos q iſti ſignanť per Iſaac ŏ q̃ dr̃(o2
ta ãt fame)ñ pais matiał ꝫ ſpũalis vi

delicet audiendi verbum domini vt dr̄
amos.viij(abijt Isaac).i.pauper predi
cator ad predicandum (apparuit q3 ei
domin⁹ et ait ne discedas in egiptum)
id est ad populuz in infidelitate obstina
tum Math.vij.Nolite sanctum dare ca
nibus ⁊c̄.sequitur (mansit itaq3 Isaac
in geraris)qui interp̄tatur aduene ap/
propinq̄ntes ꝑ qd̄ signantur populi de
uoti qui licz nūc sint aduene a p̄ria cele
sti tamē libenter volunt audire de ea ꝑ
predicatiōem verbi diuini sicut quilibz
aduena libent̄ audit bonos rumores d̄
patria sua(qui cum int̄rogaret̄ a viris
loci illius super vx.sua)per q̄m itelligit̄
sapiēcia sicut dicitur Sap̄.viij.hanc q̄
sui mihi sponsaz assumere(Respondit
soror mea est)quia nullus debz se iacta
re sapienciā habere. ꝓpter qd̄ pitago/
ras non dixit se esse sapientem.sed ph̄m
.i.sapiencie amatorem a philos quod ē
amor ⁊ sophos sapiencia qd̄ signat̄ no
mine sororis que amabilis est nō tamē
sponsa (prospiciens abimelech.rex ⁊c̄.)
ꝑ quem intelligi potest summ⁹ pontifex
habens regimen vniuersalis ecclesie ꝓ
pter qd̄ dictos religiosos considerauit
vacare studio sapiencie Ideo dixit v̄bo
mentis ⁊ oris(ꝑspicuuz est ꝙ vxor tua
sit)ꝑ euidēciam eni doctrine apparuit
sapienciam sponsam eorum esse vn̄ p̄p
honori⁹ beatū Antoniū de ordine mio
rum qui diu sapientiā suā celauerat ar/
cam testamenti vocabat (potuit coire
q̄spiam de populo cū vx.tua).i.sapiētiā
in te latentē sedare suis derisionib⁹ ꝓ
pter exteriorem simplicitatē in victu et
habitu(⁊ induxeras sup nos grāde pec
catum)Magnū eni essz peccatū si ꝑmit
teretur contemptui sapiencia pauperuz
ideo sequitur(qui tetigerit homis hui⁹
mulierem).i.suis derisionibus ⁊ detra
ctionibus sedauerit pauperis sapiēciā (
morte morietur).s.culpe (seminauit āt
Isaac.i.paup p̄dicator semē verbi dini
(⁊ inuenit in ipso anno centupluz) id ē
fructū multiplicez animaꝝ (benedixit
q3 ei domin⁹) multiplicando numeruz
factum ⁊ merita ⁊ famam eoruz (ob h̄
inuidentes ei palestijm) qui interp̄tat̄

contendentes ore.ideo signant clericos
parum scientes ⁊ sacerdotes qui ꝯten/
dunt verb̄ sn̄ ratiōe(omnes puteos ob
struxerūt).i.corda fideliū ab amore fra
trum ꝓ viribus retraxerūt ⁊ etiā prela
tos aliquos contra fratres excitauerūt
ideo subditur(In tātum vt ipse abime/
lech)per quez significantur prelati a cle
ricis excitati(diceret Isaac)per quē fra
tres signantur(recede a nobis)suā po/
testatem fratrib⁹ denegando vel restri
gendo vel exurpatiōem potestatis inde
bite irrogando ideo subditur(quia po/
tentior nobis factus es).i. fieri velles
(⁊ ille discedens)quia fratres debēt pa
cienter audire talia ⁊ quantum possūt
bonis spiritualib⁹ intendere ꝓpter qd̄
subditur(ꝙ Isaac tres puteos fodit)ꝑ
quos significant̄ confessio.p̄dicatio.le/
ctio.⁊ vt dicit̄ i textu.(ꝓ duob⁹ p̄mis
contēderūt pastores).i.aliqui curati sa
cerdotes inhibendo fratrib⁹ ne in suis
ecclesijs p̄dicarēt ⁊ suis ꝑrochianis ne
pro confessione ad fratres recurrerēt ꝓ
tertio vero.s.lcōne nondū contenderūt
sed ad scholas fratrū aliqn̄ veniunt.ꝓ/
pter quod plurimi prelati vitam fratrū
⁊ doctrinā ꝯsiderantes receperunt eos
in gratiam qd̄ significatur per ipsi⁹abi
melech cum isaac federatiōem cum sub
ditur (ineamus fed⁹ ⁊c̄)et speram⁹ ꝙ
adhuc maiorem gratiam p̄latorum in/
ueniem⁹ domino concedente.

Capitulū.xxvij.

Senuit autem isaac ⁊ caligaue
runt oculi ei⁹ ⁊c̄.)per quē sigi
ficatur bonus prelatus eo ꝙ
abraham fuit patriarcha. dicitur tam̄
caligans oculis .eo ꝙ bon⁹prelatus a/
liquando.donis ⁊ verbis adulancium
decipitur vnde dicit̄ ꝙ aliqn̄ bon⁹ dor
mitat homerus exemplū d̄ dauid q̄ ver
bis ⁊ factis adulatorijs sibe in tantum
deceptus fuit ꝙ medietatez hereditatis
miphiboseth sibi dedit.ij.Reguz.19.Et
sic ꝯtingit aln̄ ꝙ prelatus deceptus stu
det ad ꝓmotiōem maloruz in p̄iudiciū
bonorum quod notatur cum dicitur(
vocauit q3 esau ⁊c̄.)ad hoc ei eum vo/
cauit vt benedictiōem ipsi iacob debitā

sibi daret (qd̄ cuz audisset rebecca ꝛc̄) per q̄m significatur ecclesia prelati spō sa ꝓpt̄ quod exēplo rebecce dz modos ꝛ vias querere quibus impediantur ꝓ motiōes iniuste ꝛ indigne ꝛ fiant iuste et bone sicut rebecca benedictiōez esau prudenter impediuit et sicut iacob illā accepit et cum bonus prelatus hoc ad uertit sibi non displicet sed magis placz propter quod Isaac aduertens domini voluntatem benedictiōem iacob nō re uocauit sed magis confirmauit .d. (be nedixi qz ei et erit benedictus)

Capl'z.xxviij.

Vocauit itaqz Isaac Jacob ꝛc̄.)sicut dictum est supra xxij. ca/ pitulo per Isaac figuratus fuit cristus cuius filius est per adoptionis gratiam quilibet bonus cristianus qui bene per Jacob figuratur eo ꝙ iacob supplantator interpretatur bonus aūt catholicus supplantare vicia conatur et tali aliquando cristus inspirat ɔtinē cie ꝓpositum et sic vocat eum .d. (Noli accipere ɔiugē de genere canaan) que interpretatur possessio .i. ne contrahas carnale matrimonium qd̄ habet anne xam curam possessionum (sed vade ad domum bathuel) .i. continēcie quia ba thuel iterpretatur virgo. cōtinencia v̄o securius seruatur in religione .ideo ta/ lis aliquando disponit ip̄am intrare iō subditur (igitur egressus Jacob de ber sabee) .i. de domo parentum (pergebat aran) interpretatur vigilia populi ꝓpt̄ quod significat religionez q̄m intrātes vigilant in obsequio dei (Tunqz venissz ad quendam locum) .s. religiosum (et vellet in eo requiescere) sumendo habi tum (tulit de lapidibus qui iacebant et supponens capiti suo ꝛc̄.) per lapides intelliguntur religionis austeritates q̄ sibi debent exponi etsi sit parat⁹ ad eas sustinendum quod significatur ꝑ suppo sitionem lapidum suo capiti tunc debz r̄cipi (vidit qz in somnis) quiete cōtem platiōis (scalam stantem super terram) .i. religionis altitudinem huius autez scale latēa sunt lectio et oratio deuota gradus autem penitēcie opa. ꝑ que as/ cenditur in celum Math. iiij. penitēciā agite appropinquabit enim regnum ce lorum (Et dominum innixum scale) .i. cristum qui vixit in austeritate peniten cie ꝛ finaliter fuit positus i scala cruci. sancte hec enim religiosus videre debz in sancta meditatōe (et angelos quoqz dei ascendentes) religiosorum merita offerendo (ꝛ descendentes) ad eorū cu stodiā reuertendo post taliuz meditati onez religiosus magis approbat sui sta tus imitatōem .d. (Nō est hic aliud nisi domus dei ꝛ porta celi ꝛc̄)

Capituluz.xxix.

Professione vero facta cōceditur studiuz sacre scripture qd̄ nōtur cū dr̄ (ꝛ vidit puteū) .i. sacrā scripturā q̄ iohānis iiij. puteus altus dicitur (in agro) .s. militantis ecclesie de q̄ dicitur Math. xiij. Dñe nōne bonū semen semi nasti in agro .t. (ꝛ os eius grandi lapi de claudebatur) lapis iste xp̄s est de q̄ dicit̄ .i. petri p̄mo Ad quem accedētes lapidem viuum ꝛ ip̄e claudit ꝛ aperit sacre scripture intellectum Apoca .iij. qui claudit ꝛ nemo aperit. aperit et ne/ mo claudit (amouit lapidem ꝛc̄.) quia religiosus deuotus per orationez ꝛ stu dium impetrat a cristo reuelari sibi sa cre scripture intellectuz ꝛ adaquat gre gem fidelium per sanum documentuz

Sed quia s̄m gregoriū Omelia.3A cuius vita despicitur restat vt eius pre/ dicatio contemnatur. ideo accipit vxo res Lyam ꝛ rachelem que significant actiue vite ꝛ contemplatiue perfectio/ nem. ꝛ primo Lye copulatur quia di/ cit Gregorius libro. vi. moꝝ. Qui com templationis arcem tenere desiderant prius necesse est vt in campo actionis per exercicium se probent (seruiuit aūt Jacob pro qualibet septem annis) et ꝑ h̄ s̄uiciū signant̄ vij. opa mie corpa lia ꝛ vij. spūalia Corpalia v̄o ɔtinēt̄ in h̄ v̄su visito poto cibo r̄dimo tego colli go cōdo q̄ sic intelligit̄ visito ifirmū po to sicietē. cibo famelicū. r̄dimo captiuū tego .i. vestio nudū. colligo hospitē. cō do .i. sepelio mortuū spūalia sil̄r ɔtinēt̄ i h̄ v̄su. Cōsule castiga r̄mitte solare fer

ora qui sic intelligitur osule dirigendo du
bitatem q sic sub vno verbo duo opera
misericordie continent castiga delinq̃
tem.remitte offensam tibi illatam ser.i.
supporta fratris infirmitatē ora p om/
nibus q p̃dicator sic p̃fect⁹ pascit v̄bo
q exēplo p greges labā.i.episcopi vl cu
rati quia laban interpretatur candidus
q vterq; debet esse candidus honestate

Capitulum.xxx.

Dixit autem Joseph dicit iacob
socero suo)generatl.sibi fil sp̃i
ritualibus per sanam doctrinā
q adquisitis diuicijs meritorum p vitā
exemplarem.querit predicator religios⁹
qui per iacob signatur ad claustrum re
dire ad explorandum p̃priam cōsciēci
am q ad meditandum de exitu presenti
vite per mortem.sed aliquādo bonus p̃
latus vel curatus nititur eū retinere di
cens(inueniam gratiā in cōspectu tuo.
vt pascas adhuc gregem meū)verbo q
exēplo sed quoniā non omnes prelati q
curati laborē fīm habent gratū qui tñ
per labā significantur sicut q grati q p
p̃pter identitatem officij.ideo p talib⁹
ingratis dicit infra(q labā defraudasse
quefuit iacob).i.p̃dicatorē(mercede d̄
bita)per q̃m intelligit subsidium tempa
le qđ licz non sit merces p̃ncipalis tam
merces secdaria sicut dicit.l.uc.decimo
de p̃dicatoribus dignus est enim opera
rius mercede sua p̃pter quod in recom
pensatiōez hui⁹ subditur(tollens ergo
iacob virgas populeas ꝛc.)per hoc ei
q Jacob posuit virgas varias in can
talibus oues conceperunt q pepererūt
varios fetus qui cesserunt in p̃tem Ja
cob p hoc designatur q fratres paupe
res compulsi sunt exponē fidelib⁹ qui p
oues designāt suas varias necessitates
q etiā varia suffragia que fiunt pro b̄ñ
factoribus suis q p hoc plurimi fideles
cōceperunt p̃positum benefaciendi eis
q etiam fecerunt

Capitulum.xxxi.

Postq̃ audiuit Jacob verba filio
rum laban) sicut dicitur per
laban intelligunt prelati q cū

rati q̃q filij sūt minores clerici inter q̃s
fuerunt q sunt aliqui de prosperitate fra
trum dolentes q contra eos in tantum
murmurantes q̃ multi prelati denega/
uerunt eis potestatem predicandi q cō
fessiones audiendi in dyocesibus suis
p̃pter quod fratres qui per iacob desi/
gnantur vt dictum est compulsi fuerūt
refugere ad Jsaac patriarchā.i.ad sū/
mum pontificem omnium fidelium pa
trem qui pie considerans vtilitatem ec/
clesie de predicatorib⁹ q consilijs fratr̃
p̃uenientem dedit fratribus potestatē
predicandi q audiendi confessiones in
casu in quo irrationabiliter negaretur
q quia postea fratres persecutiones a
curatis q clericis habuerunt ideo ad si
gnificationē eius subditur(q̃ laban as/
sumptis fratribus suis p̃secut⁹ est eū)
.i.iacob per quez pauperes designātur
sed quoniam multi prelati receperunt
eos in gratiam q adhuc in posterū plus
facient domino concedente ideo subdi/
tur cōsecūtio vtriusq;.

Caplm.xxxij..

Hic agitur de timore Jacob ab
Esau per quem significatur ti/
mor boni viri a malo p̃pē qđ
remedia querere debet prout potest q ti
mo erga deum per emendationem vite
qđ notatur cum dicit(iacob autē abijt
in itinere suo)proficiens de bono in me
lius in via morum(fuerunt q̃z ei obuiā
angeli dei)ad eius custodiam sicut scri
bitur p̃s.lxxxi.angelis suis mādauit d̄
te vt custodiant te in omnibus vijs tuis
(misit autē nuncios ante se ad Esau) se
quit (sic loquimini domino meo esau)
.s.verbis pacificis q humilibus vt patz
in textu.Scribitur enim in ecclesiastico
vi.verbum dulce multiplicat amicos
q mitigat inimicos.q in hoc Jacob si/
gnificat quemlibet bonum hominem q̃
querit q̃ntuz potest omniū pacē secūdū
illud Roma.xij.Quod ex vobis est cuz
omnibus hominibus pacem habentes
(timuit Jacob ꝛc.)quia nequicia puer
sorum semper est timenda q cautela ad
eam adhibenda ideo subditur (diuisit
populum qui secum erat greges quoq;

⁊ cetera in duas turmas) possunt ãt ꝑ duas turmas intelligi bona spiritualia ⁊ temꝑalia vt si ꝑsecutor auferat temporalia spiritualia per pacienciã maneant salua exemplo beati Job ⁊ quoniã hũana cautela ñ sufficit sñ ꝓtectiõe diuina ideo subditur orõ Jacob (deus patris mei ⁊c̃.) Sequitur (erue me de manu fratris mei esau) et quia pax cũ aduersarijs salua veritate iusticie querenda est. imo non solũ verbis dulcib⁹ sed etiã munerib⁹. ideo sequit̃ (seꝑauit de his que habebat munera esau) ⁊ quoniã orõ deuote facta exaudibilis est iõ sequitur (et ecce vir luctabatur cum eo) per hanc enim luctam significabatur ad literam ꝙ iacob finaliter ipi esau ꝑualeret qđ fuit impletũ tempore dauid qui terram ydumee sibi subiecit ⁊ per h̃ moraliter significatur ꝙ boni mal̃ finaliter ꝑualebunt sap̃. quinto stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerũt ⁊c̃. ⁊ tunc mutabitur nomen iacob in israel sicut sb̃dit̃ (Neq̃q̃ iacob appellabitur nomẽ tuuz ꝫ israel) ꝙ tc̃ lucta vite pñtis contra vicia que per iacob significatur cessabit et clara dei visio que significat̃ ꝑ israel succedet ¶ Aliter exponi ꝑot de appetitu intellectiuo et sensitiuo qui dicuntur fratres eo ꝙ sunt ab eadez essencia anime procedentes et q̃uis ex ordinatiõe diuina intellectiu⁹ debeat dñari. tamẽ frequenter sensitiu⁹ est potencior ⁊ trahit ad se intellectiuũ vt patz in incõtinẽtibus. ideo bonus homo semꝑ debet timere ne ratio ꝑ sensualitatem supet̃ in ipo et super hoc deuz deꝑcari ⁊ munẽa mittere esau cõcedendo carni illud qđ ꝫm deum ꝯueniens est illi et quãdo debita concordia est ibi tunc Jacob vocatur israel qꝛ sedatis passionibus sensitiue ꝑtis homo per intellectũ est ꝯgnitor v̄itatis vij. phi. sedendo ⁊ q̃escendo fit anima sciens et prudẽs

Capl̃z. xxxiij.

In hoc capitulo describit̃ ꝯcordia esau cũ iacob per q̃m designatur ꝯcordia superbi cum humili Nã ex ꝑte esau ponitur elatio cum dicitur (Leuans autẽ iacob oculos vidit veniẽtez esau ⁊ cũ eo cccc viros) ex ꝑte vero iacob humiliatio cũ dicitur (ipe vero progrediens adorauit pronus in terra ⁊c̃) et sequitur vtriusq̃ concors susceptõ cum dicitur (currens itaq̃ esau obuiaz fratri suo amplexat⁹ est eum ⁊c̃.) in hoc significatur ꝙ vere humilis cum suꝑbo pacifice conuersat̃ ⁊ hoc est speciale in humilitatis v̄tute in alijs eni virtutibus non est sic Cast⁹ eni non potest pacifice morari cũ lubrico nec iustus cum iniusto sed hũilis pacifice moratur cum suꝑbo nam hũilis seruire semper vult ⁊ subijci superbus autez precipere et dñari et sic vterq̃ habet suam voluntatem. et per ꝯsequens pacez ⁊ de tali humili dicit̃ ps. ij9. Cũ his qui oderunt pacem eram pacificus verũtamẽ qñ hũilis habz in cura sua aliquos iperfectos q̃ peiorari possent ex societate superbi debet declinare ab ei⁹ societate et hoc est quod dicitur (ꝑuulos habeam teneros ⁊c̃.) per quos designantur iperfecti sequit̃ (⁊ iacob venit in sochot) qđ interꝑtatur tabernacula nã đclinando societatẽ suꝑboruz venit humilis ad tabernacula iustorum trãsiuit qz in salem que interpretatur pax nam de tabernaculis iustorum vite presentis est transitus ad pacem superne ciuitatis

Capl̃z. xxxiiij.

Egressa est autem dina) per dinam que egressa fuit domũ patris significatur anima vaga que egreditur claustrum rationis (q̃m cum vidisset sichem) qui interpretatur ebrius. ido per ipm significatur dyabolus qui ebrietate superbie cecidit đ celo in aerem caliginosum (filius emor) .i. subiect⁹ alteri demoni superiori. naz in demonibus remãserunt naturalia integra ꝫm dyonisium et per consequens ordines secundum gradus nature (et rapuit) trahens eam ad consensũ mortalis culpe (Et dormiuit cum ea) inducẽdo ad effectũ (vi opprimẽs) nõ accipit̃ h̃ vi ꝓprie Quia dyabol⁹ ñ ꝑt aliq̃

ad peccatum violenter inducere ſed ac
cipitur hic improp̃e ſicut de criſto dici/
tur Luc̃.x. Et corgerunt eum q̃c̃. (triſtẽ
q̃ blandiciis deliniuit) aliquando ve/
ro poſt peccatum perpetratũ peccator
incipit dolere ꝫ ne ad debitam penitenti
am perueniat dyabolus ei blanditur p̃
mittẽdo ſibi diuine miſericordie magni
tudinem q̃ ſanctor̃ grauiora peccata re
ducendo ad memoriam vt dauid q̃ be/
ati petri q̃ cõſimilium. (Accipe mihi
inquit puellam hanc cõiugem) querit
enim dyabol⁹ vt cum animã traxit ad
culpam ipſam vlterius trahat ad peccã
di cõſuetudinem vt ſic ei inſeparabiliter
cõiungatur q̃ ad hoc querit aliquando
ſuperioris demonis adiutoriuꝫ ſicut in
angelis ſanctis inferior adiuuatur a ſu
periori ſicut patet danielis .x. dixit enim
angelus loquens danieli Nemo adiutor
eſt mihi niſi michael princeps noſter (
ſed duo fratres vine) per quos ſignificã
tur p̃dicatores euangelij qui ad predicã
dum Luc̃.x. mittuntur cõbinati (Ar
reptis duobus gladiis) ſcilicet oratiõe
q̃ p̃dicatione inuadũt ciuitatem dyabo
li q̃ ſic tollunt ſororem ſuam (de domo
ſichem) .i. dyaboli per veram penitenci
am eam ad ſtatum gratie ĩducendo

Capituluꝫ.xxxv.

Hic agitur de receſſu Jacob cũ
filiis ſuis per quem deſignatur
receſſus boni prelati cum ſuis
ſubditis a peccatoribus. ne per malos
corrumpantur ſic fecit paulus vt habe
tur Act̃.xix. Cum quidaꝫ indurarẽt et
nõ crederent maledicentes viam domi
ni coram multitudine diſcedens ab eis
ſegregauit diſcipulos Et quoniã in bo/
nis recedentibus a ſocietate malorũ ali
qui ſũt qui aliq̃n ex ſocietate malorũ cõ
traxerunt aliquas malas reliquias q̃
opetenter idola nominantur ideo ſubdi
tur (Jacob vero cõuocata omni domo
ſua ait abiicite deos alienos q̃c̃.) bon⁹
enim prelat⁹ debet eſſe valde ſolicit⁹ ne
male reliquie p̃dicte a ſuis ſubditis au/
ferantur ideo ſubditur (Et ille infodit

eos) Nam in bonis nihil debet appare
re q̃ cõtractum fuerit ex malorum ſoci
etate (venit igiť iacob luzam. que alio
nomine vocatur bethel) id eſt domus
dei q̃ ideo ſignificat locum deputatum
diuino cultui ad quem locum prelatus
debet venire q̃ ibidem hoſtias diuine lau
dis p̃ ſe q̃ ſuo populo offerre hebreo. Om
nis pontifex ex hominib⁹ aſſumpt⁹ pro
hominib⁹ conſtituitur in his que ad de
um vt offerat dona q̃ ſacrificia pro pec
catis q̃c̃. (Cum parturiret rachel q̃ ce
tera) p̃ beniamin quem rachel peperit
allegorice ſignificatur Paulus apoſto
lus quia fuit de tribu beniamin ſic ipe
dicit Philꝫ.iij. q̃ ipſe p̃mo fuit filius do/
loris eccleſiam acriter perſequendo vt
habetur Act̃.octauo q̃ nono poſtea ꝟo
filius dextre eccleſiam edificando ꝟbis
et doctrinis q̃ ipam multipliciter con/
ſolando. (Abiit Ruben q̃ dormiuit
cum bala concubina patris ſui) per ru
ben qui interpretatur viſionis filius in/
telligitur vir literatus vel ſuper alios i
aliqua gratia eleuatus eo q̃p ruben fuit
primogenitus q̃ hoc ſi talis vir ſecula/
ris fuerit ſiue religioſus q̃ ex gratia ſibi
data aliquando erigitur in ſuperbiam
q̃ vult cognoſcere patris ſui vxorem id
eſt vſurpare ſibi eccleſiam vel dignitatẽ
eius q̃ per hoc machinatur ad eius de
poſitionem vel mortem.

Capitulum.xxx.vi

Hec ſunt generationes Eſau q̃c̃)
b Jn hoc capitulo non occurrit
mihi ſenſus miſticus notabilis
vſq; ibi (Iſte ẽ ana) q̃c̃. per iſtũ anaz q̃
interpretatur donatus mihi itelligitur
clericus deuotus ſecularis vel religioſ⁹
qui eſt deo donatus ad ſeruiendum ſibi
humiliter q̃ deuote ideo ſubditur (qui i
uenit aquas calidas in ſolitudine cum
paſceret aſinas patris ſui) pater enim ta
lis clerici vl̃ religioſi ẽ ſuperior ſuus vl̃
prelatus cuius aſinas paſcit quãdo ad
eius voluntatem humilitatis officia li/
benter facit q̃ inuenit aquas calidas.
per quas deſignantur lacrime contritõ

nis ex recordatione suorum peccatorū
⁊ lacrime deuotionis ex dilatione cele
stium honorum

Capl'z.xxxvij.

IOseph cum sedecim esset anno
rum ⁊c.) Joseph a patre p̄dile
ctus figura fuit domini nostri
Jesu cristi de quo dicit deus pater Ma/
thei . iij . hic filius meus dilectus ⁊c. (
pascebat gregem patris sui) cristus eī
fideles pauit pabulo verbi ⁊ exēpli act'l.
p̄mo Cepit Jesus facere ⁊ docere ⁊c. (
Et erat cum filijs bale ⁊ zelphe) que fu
erant ancille propter quod earum filij
erāt in gradu humiliori ꝓpter quod ꝑ
ipsos designantur apostoli cum quib⁹
fuit Mathei.ix. Discite a me quia mitl.
sum ⁊ humilis corde (accusauit qz fra
tres suos).i. scribas sacerdotes ⁊ pha/
riseos eorum vicia arguendo vt patz in
euangelio (fecit qz ei tunicam polimi/
tam) deus enim pater homini cristo fe
cit vestem anime ex omnibus donis et
karismatibus contextam sequit̄ postea
(vade et vide si cuncta prospera sint er
ga fratres tuos) per quod designatur
ꝙ cristus a patre specialit̄ fuit missus
ad iudeos qui fratres eius erant scd̄m
carnem propter quod dicit Mathei xv.
Non sum missus nisi ad oues q̄ ꝑierūt
domus israel (Ecce somniator venit)
scribe namqz ⁊ sacerdotes cristi doctri
nam reputauerunt sicut vana somnia
falsam (nudauerunt eum tunica) non
scd̄m rem quia non abstulerunt ab eo
vestem virtutum sed secundū apparen
ciā tantum imponentes ei falso crimia
multa ante pylatum (extrahentes euz
d̄ cisterna vendiderūt eū ysmahelitis)
qui erant gentiles. illa vero vēditio fu/
it quedam occisio nam seruit⁹ est mors
ciuilis ⁊ hoc fuit figura mortis cristi q̄
per gentiles occiderunt iudei Mora/
liter autem Joseph qui iterpretatur ac
crescens significat iuuenem secularem
vel religiosum aptum ad omne bonum
⁊ iste pascit gregem cum filijs ancillaꝝ
id est humilitatis officia facit ⁊ cuz hu
milibus accusauit qz fratres caritatie
denunciaus ei qui preest ⁊ prodesse pōt
fecit qz ei pater tunicam polimitaz id
est varietate virtutum decoratā Hu
ius autem manipulus stat eerctus id ē
eius opera bona stabilia sunt perseuerā
do. malorum vero manipuli inclinant̄
nam instabiles sunt in operibus suis (
vidi solem ⁊c.) per solem intelligitur sa
piencia que est cognitio de diuinis (per
lunam) vero prudencia que est de agi/
bilibus humanis (per stellas xi.) intel/
ligūtur vnd̄cim v̄tutes morales quas
poit philosoph⁹ in esthicis dicēs. forti/
tudo temperancia. liberalitas. magni/
ficencia. magnanimitas . philocimia .
mansuetudo. amicicia. veritas eutra/
pelia. iusticia. hec enim adorant virtuo
sum. quia reddunt ipsum ab alijs hono
randum Sed quoniam ista faciunt ip/
sum inuidis odiosum iō quantum pos/
sunt spoliant eum tunica imponentes
sibi falso crimina (⁊ vendunt ipsum) ꝑ
occultas machinatiōes sed virtuosus
exemplo ioseph omnia sustinet paciēter
quia vtiqz est vere bonus tetragonus
sine vituperio vt dicitur eth. p̄mo

Capl'm.xxxviij.

EO tempore descendens Judas
a fratribus suis) per quem si/
gnificatur cleric⁹ secularis vel
religiosus descendens a culmine virtu
tis (vidi que ibi filiam hominis chana
nei vocabulo suo) talis enim recedens
a virtute quia paruz curat de deo vult
inter homines apparere et ideo accipit
vxorem id est ecclesiam vel officij digni
tatem etiam symoniace quod notatur
per hec ꝙ ipsa filia dicitur hominis ca
nanei) id est mercatoris . chananeus
enim in vna significatione significat
mercatorem et sic accipitur prouerbio/
rum xxxi. Syndonem fecit et vendidit
⁊ cingulum tradidit chananeo . et hoc
mō accipit̄ hoc vocabulo sue interp̄tat̄

locucio per quod designatur. ꝙ eccl'ia symoniace adquisita non est illius qui sic eam adquisiuit sponsaz re sed tantū nomine (que concepit ⁊ peperit ⁊c̄.) Ex hac enim vxore iudas genuit tres filios quorum p̄mus fuit neq̄m vt dicitur in textu. secūdus faciebat rem d̄te stabilez per quod patet ꝙ fuerunt pessimi. De tertio nihil dicitur ⁊ per hoc designatur ꝙ fuit iutilis. Si promotus ad ecclesiam symoniace in illa facit pessimos filios vel inutiles promouendo clericos symoniace sicut ip̄e est ꝓmot⁹ s̄m Phil'. q̄rto meth. vnumquodq̄ generat sibi simile. ⁊ ad eius punitionem aliquando contingit ꝙ eius promotio simōiaca declarat̄ ⁊ ecclesia sua iuste priuatur qd̄ significatur ⁊c̄. (Euolutis autē multis dieb⁹ mortua ē Sue. vxor iude) ecclesia namq̄z simoniaco morit̄ quando ea priuatur ⁊ id̄o (conuertit se ad tondendas oues) id est ad rapienda bona simplicium per exquisitas malicias ⁊ fraudes Sed quoniam abissus abissum inuocat p̄s. xlij. sequitur (dimitte me vt coeam tecum) per hoc enim ꝙ vadens ad tonsionez ouium commisit incestum designatur ꝙ declinās ad rapinam incidit frequenter ad luxuriam vel peccatū aliud ita graue.

Capitulum. xxxix.

Igitur ioseph ductus est in egiptuz emitq̄z eum putiphar) ioseph autem venditus in seruuz est exemplum morale cuilibet innocenti quez aliquando deus ꝑmittit capi ad ꝓbationem sue paciēcie ⁊ in seruū vendi. propter quod debz exemplo ioseph domino suo seruire fidelit̄ ⁊ caste. p̄. petri serui subditi estote in oi timore dominis ⁊ non tm̄ bonis ⁊ modestis sed etiam discolis hec est enī gratia. ⁊ pro fidelitate ⁊ castitate seruanda debet. si necessitas occurrat exemplo ioseph carcerem ⁊ aduersa omnia sustinē veruntamē quia deus facit cum tentatione prouentum vt fideles sui possunt in aduersitate consolari. ideo dominus dedit gratiam ipsi ioseph p̄mo in cōspectu domini sui. ad consolandū ip̄m i labore seruitutis. scd̄o i ꝯspectu custodis carceris ad consolandum eum in afflictione reclusionis ⁊ de tali consolatiōe sperare debet qui affligitur pro veritate Aliter potest dici ꝙ ꝑ ioseph q̄ interpretatur accrescens significatur iuuenis secularis humiliter deuote seruiens ꝑentibus sicut dominis suis meliorez tam̄ desiderat vitaz per ingressum religionis sed amor carnalis parentum ⁊ petulācia carnis ip̄m ab h̄ ingressu retrahūt ⁊ ad contrahendū carnale matrimonium inducunt. qd̄ notatur per hoc ꝙ d̄ muliē egipciaca dicit̄ (⁊ ait ip si Joseph dormi mecum ⁊c̄.) ⁊ aliquando inualescit tentatio quod notatur cum subditur (⁊ illa apprehensa lacinia vestimenti eius ⁊c̄.) tunc debz relinquere palliū id est secularem habituz ⁊ fugere ad locum religiosuz scd̄m illud p̄s. liiij. ecce elongaui fugiens et mansi in solitudine

Capl'm. xxxx.

His itaq̄z gestis accidit vt peccarēt duo eunuchi ⁊c̄.) ꝑ regē egipti ratione regie dignitatis pōt deus intelligi per duos autē eunuchos duo populi scilicet gentiles ⁊ iudei qui ambo peccauer̄t omniū regi. romanos iij. Omnes peccauerunt ⁊ egent gratia dei ⁊ per (pincernam) qui ponitur p̄us intelligitur populus gentilis ⁊ per (pistorem) qui ponitur secundo. populus iudaicus Gentilitas enim incepit ab inicio mundi Judea vero a tempore abrahe quando circūcisionem accepit que ē signum distiguens israhel a gentibus (misit eos in carcerez militū in quo erat vinctus ioseph) per carcerem istum itelligitur penalitas vite p̄sentis in qua fuerunt gentiles ⁊ iudei (per ioseph) aūt qui fuit cum eis ꝓpter innocenciam intelligitur ip̄e cristus de quo dicitur Johā. i. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. ip̄e vero inq̄ntum homo fuit in carcere penalitatis predicte q̄m assumpsit voluntarie ad satisfaciendum pro peccatis humane creature. ⁊ ip̄e predixit vocationem gencium ad fidem. q̄ per pincernam significatur per pistorez vocationē iudeorū vt predictum est de

vtrisq; vero dicitur Math. viij. multi venient ab oriente ⁊ occidente ⁊ recūbēt cum abrahaz Isaac ⁊ Jacob in regno celorum filij autem regni eijciētur in tenebras exteriores et ista vocatio gencium per apostolorum predicationez. et obstinatio iudeoruz facte sūt (post tres dies) per quos tria tempora significantur .s. tempus nature et tēpus legis mosayce. ⁊ temp⁹ gracie. qđ icepit a xp̄i incarnatione Moraliter potest dici ꝙ per eunuchos regez offendentes intelliguntur peccatores qui sunt in duplici differencia Nam aliqui penitent ⁊ reuertuntur ad gratiam ⁊ isti significantur per pincernam de quo dicitur in litera qđ (vidit vitem tres propagines habentem) ⁊ significat ip̄m cristum dicentem Jo. xv. Ego sum vitis vera tres vero propagines. tres naturas signant in cristo existentes scilicet diuinitas anima ⁊ corpus Vere eni penitens ista tria per fidez videt in cristo quia credit ip̄m verum deum ⁊ verum hominem ex anima rationali et corpore existentē (vuarum autem expressio) cristi passionem significat ex cuius virtute penitēs consequitur remissionem peccatorum Heb. ix. Sine sanguis effusione non fit remissio ⁊ hec remissio plenaria fit post tres dies per quos significātur cōtritio. confessio. ⁊ satisfactio Aliqui vero peccatores in peccatis suis remanent obstinati ⁊ isti per pistorem significantur q̄ describit̄ oneratus (tribus canistris). i. pressus grauibus peccatis secūdum qđ dicitur ꝓuer. xviij. impius cum in profunduz peccatorum venerit contemnit. et tali p̄dicitur sua damnatio (post tres dies) per quos designantur peccati perpetratio ⁊ assuefactio desperatio. p̄dicta vero denūciantur peccatoribus per p̄dicatorem significatuz per ioseph visionū expositorem Nā predicator est visionū ꝓphetaliū expositor

Caplm. xli.

Post duos annos vidit pharao somnium ⁊c.) per sept ē boues pingues intelliguntur septem virtutes tres theologice ⁊ quatuor cardinales que per boues significantur eo qđ sunt p̄ncipia bonorum operum sic̄ boues per culturam fructificationis agroꝝ ꝓuer. 18. vbi vero multe segetes ibi manifesta ē fortitudo bouis q̄ dicūtur pulcre eo ꝙ animam decorant ⁊ crasse nimis quia pinguedie gratie animam impinguāt p̄s. liij. Sicut adipe ⁊ pin. reple. anima per septem vero boues đformes intelliguntur vij. vicia capitalia ⁊ dicuntur (fede) quia pulcritudinem imaginis deformant (Confecte qz macie) quia gratie pinguedinem euacuant (Septem spice pullulabāt in culmo vno ⁊c̄) per spicas idez significatur qđ per boues vt in litera dicitur ꝑ ioseph autem qui requiritur ad expositionē visionū significatur vir literatus ⁊ bonus. ideo dicitur in litera (puer hebreus ⁊c̄) puer propter innocenciam vite et hebreus qui interp̄tatur transiēs .s. ad ɔtēplationē sacre scripture. tales enim debent reges et potentes querere et ip̄is in agibilibus credere ⁊ non deceptoribus fraudulentis et ip̄os honorare exemplo regis egipti per hoc autē qđ subditur postea (Aperuit qz ioseph vniuersa orrea egipti) designat̄ ꝙ hō literat⁹ cui dedit domin⁹ graciam docendi nulli debet claudē orreum doctrine sue seu consilij et omnibus liberalit̄ aperire quia dicit domin⁹ Math. quito gratis accepistis gratis date sed cōtra hoc videtur qđ subditur (Et vendebat egiptijs) propter quod sciēdū ꝙ huius deuotionis p̄cium non est aliud q̄m labor discipulorum in addiscēdo et reuerencia ad magistrum et sustentatio ei⁹ si indigeat quantum ad victum et vestitum. vnde legitur i chronicis ꝙ tempe karoli magni duo monachi venerunt parisi⁹ in philosophia eruditi valde clamantes. si quis cupidus est sapiencie veniat ad nos. nā apud nos venalis ē. q̄s aduocatos karolus interrogauit quid pro ea peterent Responderunt loca tm̄ oportuna ⁊ animas igeniosas et alim̄ta que ip̄e libētissime exhibuit. ⁊ sic sapiencie studiuz p̄isius incepit.

Capituluz. xlij.

Audiens autem iacob q̄ alimē
ta venderentur in egipto) per
ioseph qui in litera plenus spiri
tu dei ⁊ sapiencia dicitur doctor bonus
intelligitur. per filios autem iacob qui
delonge venerunt ad euz pro frumētis
emendis intelliguntur diligentes disci/
puli ad bonum doctorem venientes de
partibus longinquis vt inde reportent
alimenta sane doctrine vnde dicit Jero
nimus in epistola ad paulinū de omib⁹
sacre scripture libris Ad tytum liuium
lacteo eloquencie fonte manantē de vl/
timis hispanie galliarūq; finibus quos
daz nobiles venisse legimus ⁊ quos ad
sui contemplatiōez roma non traxerat
vnius hominis fama perduxit. ⁊ bene
per filios iacob qui supplantator interp̄
tatur boni discipuli intelligunt̄ quia de
bent esse supplantatores viciorum dicit̄
enim p̄mo ethicoꝝ q̄ sapiencie non est
auditor conueniens secutor passionum
dicuntur ec̄ filij iacob esse. x. qui venerūt
ad significandū perfectionez dicipuloꝝ
quia denarius est numerus ꝑfectus et
in signum huius r̄tinet̄ beniamin domi
tanq̄m ꝑuulus ⁊ imperfect⁹ dicit āt ꝯ
mentator super librum boetij de conso
latione q̄ athenis antiquitus primo ꝓ
babantur discipuli de virtute paciencie
ita q̄ in porta per quā intrabant iuue/
nes ad locuz studij sedebat vnus senex
qui sciebat optime iuuenes ad impaciē
ciam ꝓuocare. ⁊ quando veniebat ali/
quis qui verba vituperij ⁊ d̄risionis pa
cienter nō audiebat ip̄m tanq̄m ineptū
repellebat ⁊ in signum huius filij iacob
per quos designantur apti discipuli pri
mo examinantur d̄ paciencia verbo cū
dicitur eis (exploratores estis) secundo
facto cum subditur (tradidit ergo illos
custodie) id est carceri ⁊ eadem ratione
simeon alijs dimissis retinetur in carcē
cum dicitur (Tollens simeon ⁊ ligans
eum ⁊c̄. sacci eorum implētur frumēto
) per quod designatur q̄ animi discipu
lorum per bonum doctorem replentur
sapiencie documento ⁊ eorum pecunia
in saccis suis reponitur ad significādum
q̄ sapiencie p̄cium non est pecunia sed
labor ⁊ diligencia ⁊ gratitudo discipu/
lorum sicut dictum est sup̄ ⁊ sic post ad
quisitam sapienciā ad patriā reuertūt̄

Capitulum xliij.

Interim fames omnem terram vehemē
ter p̄mebat) Ecci. xxiiij. dicitur in ꝑsōa
sapiencie qui edunt me adhuc esurient
⁊ ideo discipuli iam edocti desiderant
ad doctorez reuerti. vt plenius instruā
tur ⁊ hoc significatur in reditu filioruz
iacob ad ioseph per quem doctor signi/
ficatur (pro querendis alimentis) id est
sapiencie documentis sed reuerti nolūt
nisi cum (beniamin minimo) per quem
humilitas designatur. aliter non profi/
cerent sicut dicit saluator Math. xi. Cō
fiteor tibi pater domīe celi ⁊ terre quia
abscondisti hec a sapientibus ⁊ pruden
tibus seculi in ocul' suis ⁊ r̄leuasti ea ꝑ
uul'. (⁊ deferte viro munera) id ē docto
ri reuerenciam debitam ⁊ honorem et
cum hoc si idigeat sb̄sidium temporale
sic enim scribitur p̄ma Coꝝ. nono. Si
nos vobis seminamus spiritualia non
est magnum si vestra carnalia meta/
mus (precepit dispensatori domus sue
introduc. viros in domum) Nam veni
entes d̄bite pro studio sapiencie sunt be
nigne recipiendi (quoniā hodie mecuz
sunt comesturi) cibum sapiencie qui re
ficit animas (meridie) id est cum feruo
re caritatis aliter sciencia non valeret
p̄ma Coꝝ. viij. sciēcia inflat caritas āt
edificat (Illi vero ꝑabant munera do/
nec ingrederetur ioseph) discipuli enim
debent esse parati doctorem honorare
p̄. thim. v. Qui bene presunt presbiteri
duplici honore habeantur maxime qui
laborant in verbo ⁊ doctrina (At ille
clemēter resalutatis eis ⁊c̄.) p̄mo veni
entes sn̄ beniamin per quē significatur
humilitas vt predictum est habuerunt
durum responsum. postea venientes cū
ip̄o habuerunt mansuetum ꝑ quod de
signatur q̄ superbi sūt icrepādi dure et
humiles recipiendi mansuete et in hoc
est conformitas ad deuz Jacobi iiij. de⁹
superbis resistit humilibus autem dat
gratiam (seorsum fratribus egiptijs q̄

vescebantur simul seorsum) quia scdm diuersam dispositionem auditorum for mandus est sermo doctoris (Maior ps venit beniamin) p quod designatur qd humiles sunt doctrine sapiencie magis capaces. vnde Augustinus exponens il lud Maria sedebat secus pedes domini dicit quanto humilius sedebat tanto ā/ plius capiebat et prouer. xi. vbi humili tas ibi et sapiencia (biberunt qz cuz eo).s.potum sapiēcie salutaris (et inebri/ ati sunt) ebrietate bona de qua dicitur cant. v. Comedite et bi. q ic briami kmi dicitur eni ebrietas ab e quod ē extra q bria qd ē mēsura quia supra mensuraz alioum hominum sunt per sapienciaz eleuati.

Capm. xliiij.

PRecepit qz ioseph dispensatori q̄ē.) sequitur (ciphum autem meum argenteum et precium qđ dedit tritici pone in ore sacci iunio/ ris) scdm sensum literalem ad hoc Jo seph fecit abscondi ciphum in sacco be/ niamin fratris sui vterini q ipz cōuinci de furto apparenti vt per hoc probaret si fratres alij vere diligerent ipm. quia si retento beniamin ipi statim abijssent signum fuisset inuidie q odij ad ipm eo qd pater plus alijs ipm diligebat sicut exptus Joseph fuerat de se ipo. per hoc autem qd omnino conati sunt eum libe rare apparuit veritas dilectionis ad ip sum ꝓ Per hoc autez Moraliter habetur qd bonus doctor qui per ioseph signifi/ catur vt predictum est non solum debz esse solicitus de discipulis suis ꝓmouē dis in sciencia sed etiam de nutriendis ipsis et conseruādis in caritate mutua exemplo cristi dicentis Jo. xiij. manda tum nouum do vobis vt diligatis inui cem. et iterum ibidem in hoc cognoscēt omnes qd discipuli mei eritis. si dilectio nem ad inuicem habueritis. et ideo si v nus eorum accusetur de crimine sicut fuit beniamin. alij tenentur eum libera re quantum possunt salua tamen cōsci encie puritate Allegorice vero p ciphū argenteum in sacco bēiamin positum p figuratum fuit paulum apostolū ex tri bu beniamin nasciturum. qui fuit vas electionis sapiencia dei plenum. q elo/ quencia bona que p sonoritatez argen ti designatur predictum portādū nomē domini nostri Jesu cristi coraz gentib9 q regib9 q filijs israel vt habetur Nāl. ix. per liberationem vero beniamin fi/ gurata fuit liberatio pauli in damasco ǒ q̄ fratres fuerunt valde soliciti vt ibi dem habetur q̄ē

Capz. xlv.

NOn poterat vltra se continere Joseph q̄ē.) p hoc autem qd io seph postq̄z pbauerat fratres de paciencia et fideli amicicia fuelauit eis veritatem occultam designatur qd bonus doctor q magnus qui p Joseph significatur vt dictum est postquam pbauit discipulos de istis nō debz eis aliquid celare de speculabilium aut agi bilium secretis. vnde et ipse de9 q̄ ē doc/ tor suprem9 postquam pacienciam a brahe probauerat in caldea vbi pro fidē vnius dei fuit in ignē proiectus q iterū in terra chanaan de fidelitate quando pro liberatione loth cum paucis homi/ nibus respectiue pugnauit contra qua tuor reges gene. xiiij. dixit Non potero celare abraham que gesturus sum q̄ē. vt habetur gene. 18. q similit ipe ioseph postq̄m probauerat fratres suos de pa ciencia et de fideli amicicia erga benia min fratrem suum vterinū vt patet per predicta manifestauit se eis. d. (Ego sū ioseph) q ne timerēt eo qd ipsum venti/ derant eos assecurauit. d. (nolite pauē)et ad maiorem consolationem eorum excusauit crimen eorum. d. (nec vobis durum videatur qd vendidistis me in his regionibus pro salute enim vestra q̄ē.) q sic bonus doctor discipulis pro/ batis non solum debet occultam verita tem reuelare sed etiam defectus preteri tos propter emendationem sequentem indulgē Et quoniaz homo q̄ztūcūq̄z fuerit exaltatus tenetur honorare pen tes ideo subditur (festinate q ascendite ad patrem meum q dicetis ei) ad eius maximā consolationem (hec mandat fi lius tu9 ioseph) q q̄ztū ad ei9 ꝓuisiōez

subditur (descende ad me ne moriaris ꝛc̃.) similiter bonus doctor qui docet alios ꝺ honore ꝑentum debet hoc facere vt non solum ipi ioseph. sed etiã xp̃o ꝺformetur ꝺ quo scribitur actuũ ꝑmo cepit iesus facere ꝛ docere.

Capitulum.xlvi.

Quo audito iacob quasi de graui somno euigilans ꝛc̃.) per patriarcham iacob qui audita ꝑ speritate ioseph filij sui fuit valde gauis9 significatur bonus ꝑlatus secularis vl̃ religiosus qui audita bona fama filij spiritualis in sciencia ꝑfer ꝛ in vita debet valde gaudere sicut scriptũ est Prouer x. filius sapiens letificat patrem. ꝛ cum hoc deo gratias agere ꝛ sacrificia laudis offerre pro tanto beneficio ideo ſb ditur (venit ad puteuz iuramenti ꝛ ibi mactatis victimis ꝛc̃.) Et quoniã gratitudo ꝺ beneficio accepto reddit hominem aptum ad aliud recipiendum. ideo subditur (audiuit eũ per visionem) naz ꝑlatus deo gratus meretur a deo nouã illuminatõem ꝛ etiam populi sui multiplicationẽ in bono. ideo subditur (faciã te ibi in gentem magnam) ꝛ etiam vite presentis quietam terminatiõem. ideo subditur (ioseph quoq; ponet manum suaz super oculos tuos ꝛc̃.) bonũ succesorem qui significatur per ioseph cui dixit iacob infra eodez capitulo (iam letus moriar quia vidi faciem tuam ꝛ supstitem te relinquo) multũ enim consolat bonus ꝑlatus quando adhuc viuẽs scit se bonum successorẽ habiturũ ꝛ sic fuit de moyse iosue sibi succedente ꝛ de beato petro ꝛ clemente ꝛ de scõ martino et brictio ꝛ multis alijs ex speciali diuina reuelatione.

Capitulum xlvij.

Ingressus ergo ioseph nunciauit pharaoni ꝛc̃.) per hoc autem quod ioseph exaltatus a rege fratres suos studuit promouere ostenditur q̃ quilibet exaltatus a deo maxime q̃ntum ad regimen ecclesie. debet esse solicitus de promotiõe bonorum qui dicuntur eius fratres. quia sunt in ꝟtute similes. frater enim dicit quasi fere alter ideo de talibus ꝑmotis subditur (viri pastores ouium sumus) ꝛ sicut prelatus honoratur a subditis ita debet ꝑlatum superiorem honorare propter hoc subditur (post hoc introduxit patrem suum ad regem) scilicet celestem. qui per terrenũ intelligitur ꝑpter regiam dignitatem dicitur autem ꝑlatus viuens patrem suum ad regem introducere. quando ꝑ predecessore suo orat deum deuote vt veniat ad conspectum regie glorie (qui benedicens illi ꝛc̃) sequitur (ꝛ benedicto rege ꝛc̃.) veniens enim ad conspectum dei. clarum. benedicitur ab eo dono glorie qꝺ ẽ summa benedictio et econuerso ipse benedicit deum benedictione laudis eterne ꝑs. lxxxiij. beati qui habitant in domo tua. d. in secula seculorum laudabũt te per hoc autem qꝺ subditur (egressus ẽ foras) non est intelligendus recessus a deo sed sicut dicit saluator Johannis. x per me si quis introierit saluabitur et ingredietur ꝛ egredietur ꝛ pascua inueniet Naz beati reficiuntur interius i aspectu diuitatis cristi. ꝛ exterius i aspectu sue humanitatis ꝛ hoc vocatur hic ingredi ꝛ itez egredi ꝛ non per aliquem recessum a cristo (Cunqz defecissent emptoribus preciũ ꝛc̃.) ꝑ hoc ãt ꝙ egiptij bona mobilia ꝛ immobilia dederunt ꝑ alimentis per que sapiencie documenta significantur vt supra dictum est datur intelligi ꝙ omnia temporalia bona pro adquisitione sapiencie sunt paruipendẽda. vnde de ipsa dicitur sap̃. vij. diuicias nihil esse dixi in compatiõe illius nec ꝺ paui illi lapidem p̃ciosuz quoniã omne aurum in compatione illius arena est exigua ꝛ tanq̃m lutum estimabitur argentum in conspectu illius ꝛ Prouerb xvij. dicitur quid prodest stulto habere diuicias cum sapienciã emere non possit ꝛ de anaxagora legitur quod cuz de studio sapiencie rediret ad terram suaz ꝛ videret suas possessiones dissipatas risit dicens ego non essem salu9 nisi iste perijssent (Cunqz appropiquare cernẽt mortis diem vocauit filiuz suuz ioseph) per hoc autem ꝙ iacob de loco sepulture sue fuit ita solicitus instruuntur sa

pientes esse soliciti de sepultura sua i lo
co sacro ⁊ vbi copia suffragiorũ hẽtur.

Capl'z.xlviij.

Qui extendens manuz dexterã
posuit super caput effraym iu
nioris fratris)ex hoc habetur
duplex moralitas.vna est ꝙ ꝓpter ma
iorem etatez non est aliquis ponendus
in regimine seculari vl' ecclesiastico nisi
conditiones alie ad regendum requisi
te cõcomitentur hoc etiam modo da/
uid salomonẽ regem instituit reproba/
ta Adonie institutione iij.regum p̃mo
eo ꝙ Salomon sapientior erat ⁊ simili
ter petrus apostolus ecclesiam regẽdã
tradidit beato Clementi quãuis habe
ret alios discipulos seniores. Alia mo/
ralitas est secundum interpretationem
nominũ manasses eniz interp̃tatur ob/
liuio ⁊ significat excellentem in contem
platione qui diuina considerando obli
uiscitur inferiorum.effraym autem int̃
pretatur fertilitas ⁊ significat bonum
actiuum in operibus conuenientib⁹ hu
mane vite fertilez propter quod dicitur
vi.eth.ꝙ anaxagoras ⁊ consimiles sa/
pientes dicebantur quia cõsiderabant
altissima non tamen prudentes quoniã
non considerabant conferencia huma
ne vite de quibus est prudencia quia cõ
siderat humane vite conferencia. ⁊ ea/
dem ratione boni actiui proprie loquen
do prudentes dicuntur non tam̃ sapiẽ/
tes regimen autẽ ecclesiasticũ p̃mo est
circa deũ qui est altissima ⁊ prima cau
sa secũdario vero et ex consequenti est
circa temporalia ⁊ ideo sapiẽtes qui ꝑ
manassen significãtur sunt magis apti
ad regimen ecclesiasticũ ⁊ in h̃ preponẽ
di sunt prudentibus.prudentes vero ꝑ
effraym significati magis sunt apti ad
regimen seculare qđ per se respicit con
ferencia humane vite ⁊ hoc fecerunt a
postoli Act.vi.qui vij.diacones ordina
uerunt circa administratiõem tẽpaliũ
vt ip̃i liberius intenderent orationi ⁊ p̃
dicationi vt ibidem dicitur. episcopus
tamen debet habere vtranqz perfectio/
nem scđm qđ dicit Gregorius in pasto
rali sit presul actione p̃cipuus sit pre ce
teris contemplatione suspensus prima
tamen perfectio magis est attendenda
in promotione ad statum episcopalem
q̃m scđa vt satis pz ex p̃dictis. ¶ C.xlix

In hoc capitulo ponitur ꝓphe/
cia Jacob de filijs suis ⁊ de ru
ben dicitur(ruben primogeni/
tus meus ⁊c̃.)per iacob patriarcham
deus potest conuenienter intelligi.nam
patriarcha dicit̃ a pater ⁊ archos qđ
est princeps.i. princeps patrum qđ pro
prijssime deo conuenit (per ruben autẽ
primogenitum)p̃mus angelus qui est
prima creatura eius ideo subditur (tu
fortitudo mea)nam dei potencia magi.
apparuit in illo q̃m in alijs ⁊ quia p̃us
peccauit subditur(tu p̃ncipium dolori.
mei)de peccatis enim dicitur deus do
lere Gene.vi.videns autem deus ꝙ ml'
ta malicia hominum esset in terra seq̃
tur ⁊ tactus dolore cordis intrinsecus
delebo inq̃t hoiez q̃ creaui(p̃or)digni
tate(in donis)naturalib⁹ ⁊ in sup̃natu
ralib⁹ fuisset si stetisset (maior ip̃io) qz
fuit sũm⁹(inter oẽs effusus es sic̃ aqua
) ꝑ sup̃biã tuã(nõ crescas)imo descẽ
das de celo in terrã)qz ascendisti cubile
p̃ris tui).i.gl'iaz soli đo debitã vsurpaẽ
voluisti(⁊ macl'asti stratũ eius).i.celũ
epyreuz iducẽdo alios ãgelos ad pcc̃z
Et quoniaz dyabolus rex est super om
nes filios superbie Job.xli.ideo per ru
ben intelligi potest omnis superb⁹ ⁊ di
citur primogenitus quia vult alios pre
cellere ⁊ fortitudo mea scilicet scđz esti
mationem propriaz qua se reputat alijs
p̃ualere principiuz doloris mei scđz ve
ritatem quia sup̃bia principium est om
nis peccati de quo deus dolere dicitur
Gene.vi.p̃or in donis naturalibus et
gratijs gratis datis scđz tamẽ estima
tionem suam.maior imperio Nam om
nibus vult imperare Modus eni sup̃bi
est vt q̃cquid dicit p̃cipere videat̃ effus⁹
es sic̃ aq̃ Ecclesiasti.xx.gr̃e fatuoꝝ effũ
dent̃ nõ crescas.i. descendas Luc̃.xiiij
Oĩs qui se exaltat hũiliabr̃ ascẽdisti cubi
le p̃ris tui gl'iaz đ bõis a đo tibi datis
attribuẽdo t̃ ⁊ macl'asti stratũ ei⁹.i.mẽ
tẽ tuã pcc̃o sup̃bie macl'asti i q̃ sicut in

strato deus quiescere suauiter querebat
Prouerb.viij.del cie mee esse cum filijs
hominuz(Symeon q leui fratres vasa
iniquitatis)per istos duos in malo cō/
binatos intelliguntur duo vicia sese cō
comitancia gula scilicet et luxuria vñ
dicit Jeronimꝰventer q gēitalia sūt mē
bra propinqua q ex vicinitate membro
rum designatur propinquitas viciorū
(bellancia) nam ex ebrietate que perti
net ad gulam surgunt lites et bella fre/
quenter vt patet ad sensum. q similiter
ex luxuria nam belluz troianuz qđ fuit
valde graue q tractum temporis habu
it valō magnum ex helene raptu habu
it ortum Et sic fuit de multis alijs bell'
que narrare nimis esset prolixum (Jn
consiliuz eorum nō veniat anima mea)
per cōsensum(q in cetu eorum non ve/
niat gloria mea) id est nūqz mihi conti
gat gloriari de talibus sicut faciunt gu
losi q luxuriosi(Maledictꝰ furor eorū)
quia pertinax nam incentiuum viciorū
istorum est carni intrinsecum(in furore
suo occiderunt viruz) ista namqz vicia
subuertūt rationem q intellectuz qui di
citur vir scđm Augustinū (q in volūta
te sua suffoderunt murum)verecundiā
auferendo que est quedam clausura vir
tutum et prohibet aditum viciorum.
propter quod dicitur Jere.iij.frons mu
lieris meretricis facta est tibi noluisti e/
rubescere(diuidam eos)id est diuidi p/
mittam.cetera namqz vicia aliquoruz
hominū sunt propria sicut fraus. q do/
lus mercatorum Symonia clericoruz
rapina potentum q sic de alijs.sed gula
q luxuria diffuse sunt in omni statu vite
psentis (Juda te laudabūt fratres tui)
per iudam ad cuius tribuz translatus
fuit dignitas regia designatur bonꝰrex
siue princeps ideo dicitur te laudabunt
fratres tui.i.boni principes bonitatem
sui regiminis audientes(Manus tua i/
ceruicibus inimicoruz tuorū) id ē pote
stas tua dstruat illos qui iniq̄ turbant
vel inuadunt regnum tuum (te adora/
bunt filij patris tui)boni namqz qui sūt
filij dei patris ōniū.debitam reuerenci/
am faciunt regie maiestati prima petri

scđo subiecti estote omni creature hūa
ne propter deum siue regi tanq̄m precel
lenti siue ducibꝰtanq̄m ab eo missis ad
vindictam malorum laudez vero bono
rum (catulus leonis iuda) bonus enim
rex vel pnceps debz esse constans sicut
leo pro iusticia (ad predam ascendisti)
aduersarijs iusticie destructis.eoruz bo
na in vtilitatem reipublice conuertēdo
(requiescens accubuisti vt leo) quia iu/
stum regem q constantem nullus audt
inuadere.vnde sanctꝰ Lodouicus lon/
go tempore regnauit q in pace(quis su
scitabit eum).turbans eius regnū .q.d
nullus ideo subditur(non auferetur sce
ptrum.i.regimen bonum non auferet
đ talis pncipis terra(donec veniat qui
mittendus est).i.ipe cristus qui venit i
morte boni princi; is sui pro bono regi/
mine regnum celeste donaturꝰ. d.illud
Luce.xix.Euge serue.b.q fi.quia in.p.f
fidelis supra.m.te constituam intra i.g
domini tui (Et ipe erit expectatio genci
um)scilicet cristus qui omnes gentes ē
in fine mundi iudicaturus (ligans ad
vineaz pullū suuz qc.)istud refertur ad
iudam qui significat bonuz regem q p
ea que dicuntur hic(abundancia lactis
q vini i sorte iude) significatur scđz sen
sum literalem qp talis abundācia repe/
ritur in regno iusti regis q pacifici quia
tūc agri q vince possunt competēter co
li Prouer.p.Qui audierit me absq̄ ter
rore requiescet q abundācia perfruetur
terrore malorum sublato(zabulon in li
tore maris)p litus maris qđ est medium
inter mare q terram inde elongataz po
test intelligi status clericalis inq̄ntum
medius est inter statum laicorum huiꝰ
mundi fluctibus expositorum et statuz
religionis amari mundi huius magis
elongatum (q in statione nauium)id ē
in portu vbi stant naues per quod signi
ficatur qp laici currentes per mare huiꝰ
mundi.habent redire ad clericos tanq̄z
ad portū propter receptionem sacramē
torum quia tamen aliqui per malicias
exquisitas extorquere querūt bona tem
poralia laicorum ideo propter tales sb/
ditur (pertingens vsq̄z ad sydonem) .

que venatio interpretatur (Isachar a
sinus fortis) per quez potest intelligi re
ligiosus qui tanq̃m asinus super scapu
las debet portare crucem mortificatio/
nis Math.xvi. si quis vult post me veni
re abneget semetip̃m et tollat crucem
suam ⁊ sequatur me (accubans int̃ ter
minos) scilicet vite p̃ntis in qua habet
habitare corpe ꝓpter necessitatem vite
corporalis ⁊ vite celestis in qua debz ha
bitare mente phil. tercio nostra autez ꝯ
uersatio in celis est (vidit requiem) vite
contemplatiue (ꝙ esset bona) Luce .x.
Maria optimam ꝑtem elegit ⁊c̃. (⁊ ter
ram) scilicet viuencium (ꝙ est optima
) Nam ibi habetur summum bonuz (⁊
supposuit humerum ad portandum) .s.
religionis onera mẽte deuota (et fact⁹
est tributis seruiens) id est regi cristo sb̃
obediencia sine ꝓprio ⁊ in castitate vi/
uens (Dan iudicabit ⁊c̃.) per dan qui
iudiciuz interpretatur bonus iudex se/
cularis vel ecclesiasticus designatur iõ
dicitur (iudicabit populum suum) qz
non debet iudicare nisi populuz sibi sb̃
ditũ (fiat dan coluber in via) .i. prudẽs
in procedendo per viam iusticie Math.
decimo Estote prudentes sicut ꝑpentes
(Cerastes in semita) per semitam que
rectior est via publica intelligit̃ epikeya
que dirigit legem cõmunem in casu per
ticulari .et ip̃a debz esse in bono iudice
tam ecclesiastico q̃m seculari ⁊ est cera
stes. serpens cornutus per qd̃ designat̃
ꝙ bonus iudex cornu sue potestatis de
bet malos impetere vt a malis reprimã
tur ⁊ alij terreantur (mordens vngu/
las equi vt cadat ascensor eius retro)
per ascensorem equi vir potens intelli/
gitur et superb⁹ contra quem bon⁹ iu
dex debet cõstanter et caute procedere
vt deijciatur superbia eius Et qm̃ debz
in hoc de diuino auxilio confidere ideo
subditur (salutare tuum expectabo do/
mine ⁊c̃. Gad accinctus p̃liabitur) per
Gad qui dicitur accinctus intelligit̃ ho
mo castus cingulo castitatis precinctus
Luc̃.xiij Sint lumbi vestri precincti qd̃
exponens Gregorius dicit lumbos eni
precingimus cum carnis luxuriam per
continenciam coartamus (preliabitur
ante eum) Per hoc designatur ꝙ bel
lum contra vicium luxurie occurrit in
iuuentute (et ip̃e accingetur retro) naz
deuicta concupiscencia carnis per ca/
stitatem debet armari cõtra elatõez ne
ex tali victoria insurgat ꝙ aliquãdo pe
ius est vnde dicit Bern. super missus ẽ
expedit magis virginez non esse q̃m d̃
virginitate isolescere (Aser pinguis pa
nis) per aser qui interpretatur beat⁹ p̃t
significari domin⁹ nr̃ Jesus cristus qui
nõ solũ beatus est ꝫ etiã beatitudo san
ctorum aliorum obiectiue (pinguis pa
nis eius) scz sacramentum eukaristie i
quo datur nobis cristus in nut̃mentũ
spiritualis vite Jo.vi. Ego suz panis vi
uus qui de celo descendi si quis mãdu
cauerit ex hoc pane viuet i eternum (et
prebebit delicias regibus) per reges in
telliguntur celi ciues cum cristo regnã
tes qui deliciantur in aspectu cristi. naz
interius r̃ficiuntur in aspectu diuinita
tis ⁊ exterius in aspectu humanitatis.
(Neptali ceruus emissus) per neptali q̃
dilatatio interpretatur conuenienter p̃
dicator diligens intelligitur qui per spi
rituales filios dilatatur. ceruus propt̃
promptitudinem ad discurrendum pro
predicatione verbi diuini. ⁊ emissus nã
ab alio debet mitti ro.x. Quomodo p̃
dicabunt nisi mittãtur (dans eloquia
pulcritudinis) nam predicator non de
bet p̃dicare d̃ fabul' ⁊ d̃ ficticijs. sed sa/
cris scripturis de quibus dicitur psa.xi
Eloquia dñi eloquia casta argẽtũ igne
examinatum probatum terre purgatũ
septuplũ (Filius accrescens ioseph) per
ioseph qui a iuuentute tantũ zelum ha/
buit castitatis ꝙ propter eam sustinuit
penam carceris conuenienter intelligi
tur iuuenis religiosus vel secularis hñs
zeluz castitatis ⁊ dicitur bis accrescẽs
ꝓpter castitatẽ mẽtis ⁊ corpis (⁊ deco
rus aspectu) ꝑ honestatẽ ꝯuersationis
⁊ ec̃ pulcritudinẽ moꝝ (filie discurrer̃t
) super muꝝ ad videndum eum (dñs ei
aliquãdo ꝑmittit mulieres talem iuue
nem allicere aspectibus ⁊ v̄bis ipudicis
ad ꝓbatiõem sue castitatis sic̃ fc̃m fuit

d̄ ioseph (ꝫ ⁊ exaspauerūt eū) istud in sensu literali refertur ad fratres ioseph ꝓpter quod in sensu mistico referri dz ad alios iuuenes insolentes qui talē iuuenem eis dissimilem exasperant dicentes eum mollez ⁊ nullius valoris (inuiderunt qꝫ ei) ꝓpter famaz sue bonitatis (habentes iacula) .i. verba pūgitiua vocantes eum ypocritam falsum (sedit in forti arcus eius) .i. ī cristo ꝓpter quod talibus non mouetur a scō proposito (et dissoluta sunt vincula brachioꝝ eiꝰ) .i. ꝓnitates ad vina suꝑflua ⁊ venerea que vocantur ciprigene corrigia dolosa vij. ethi. (per manum potentis iacob) id est per virtutem dei q̄ requirit̄ ad obseruanciam perfecte castitatis sap̄. viij. Et cognoui ꝙ non possuz esse continēs nisi deus det (Inde egressus est pastor) talis enim iuuenis aptus est vt suo tempore ꝓmoueatur ad officium pastorale (lapis israel) .i. firmus et stabilis ī sancto proposito (deus patris tui erit adiutor tuus) deus enim pater domini nr̄i .i. cristi qui cristus est pater talis iuuenis seu p̄lati et eius adiutor in oꝑibus suis ⁊ per consequēs tota trinitas cuiꝰ opera sunt indiuisa (⁊ oīpotens bn̄dicz tibi) multiplicando in spūalibus bonis (bn̄dictionibꝰ celi desuꝑ ⁊ abyssi iacētis deorsum) ꝑ abyssum intelligitur īferni pena ⁊ per celum desuꝑ gloria superna per hoc ergo qd̄ dicitur bn̄dictiōibus ⁊c̄. intelligit̄ euasio gehenne ⁊ adeptio glorie que sunt benedictiōes magne (benedictiōibus vberuz ⁊ vulue) ꝑ hoc intelligitur generatio filioruz spūalium ⁊ nutricio eorum in moribus ⁊ fide que sūt in p̄lato bn̄dictiōes magne Prouer. gloria patris est filius sapiens (bn̄dictiones patris tui) .i. q̄s xp̄us pater tuꝰ dedit tibi (cōfortate sunt benedictiōibꝰ patrum eiꝰ) id ē maiores sūt ⁊ efficatōres q̄m benedictiōes date patribus antiq̄s ex quibus descendit xp̄s scd̄m carnem nam illi q̄ꝫtūcūqꝫ iusti non admittebāt̄ ad regnum sed descendebant ad limbū filij vero xp̄i per baptismuz admittunt̄ ad regnū. xp̄us vero veniens in mūdū ꝑ mortem suam sanctos patres de limbo eduxit ⁊ ad celū empyreū transtulit ideo subdit̄ (donec veniret desideriū colliū eternorum) .i. donec veniret xp̄s de quo dicitur Agge. ij. Ecce veniet desid̄ratus cūctis gētibus ⁊ ideo dicit̄. desid̄rium colliū eternoꝝ .i. sanctorū patruz qui desiderabāt xp̄i aduentū ⁊ dicūtur colles eterni ꝓpter eminentiā scitatis ⁊ duratiōem ꝑpetuitatis. a ꝑte post (fiāt ī capite ioseph nazarei inter frēs suos) .i. in capite iuuenis dicto modo descripti qui est nazareus .i. sanctus inter fratres suos veniant benedictiōes p̄dicte (beniamin lupꝰ rapax) ꝟm ꝙ dic̄ Aug. per beniamin p̄figuratus fuit paulꝰ apostolꝰ q̄ fuit de tribu beniamin sic̄ ip̄e dic̄ Phil. iij. ⁊ iō d̄ ip̄o sb̄dit̄ (mane rapiet p̄dam) nam in sua iuuentute valde grauiter ꝑsecutus fuit ecclesiam vt habet̄ Act. l. viij. ⁊ ix. ꝫ qn̄ cōuersus fuit ad fidem ⁊ edificauit valde ecclesiā opere ⁊ doctrina ⁊ sic factus fuit de lupo pastor ⁊ de p̄done custos ideo subditur (⁊ vespe diuidet spolia) quia post suam cōuersionem multos valde gentilium conuertit ad cristi fidem qui dicuntur ip̄iꝰ spolia. nam eos de manu dyaboli eripuit ⁊ eccl̄ie cristi aggregauit (Ego cōgregor ad populum meum sepelite me cum patribus meis ⁊c̄.) per hoc ostenditur ꝙ bonus homo debet esse valde solicitus vt in sacro loco sepeliatur vbi suffragiorum copia habeatur.

Capl̄m. L.

Quod cernens ioseph ⁊c̄. ī hoc capitulo describitur magna solicitudo ioseph de sui patris implenda voluntate q̄ntum ad eius sepulturā q̄m adimpleuit cuz magnis vald̄ laboribus ⁊ expensis ⁊ per hoc ostenditur ꝙ bonus filius debet esse multuz solicitus de vltima voluntate parētū ad implenda contra illos qui per fraudes ⁊ violencias ip̄am nituntur multipliciter impedire (Quibus ipse respōdit nolite timere ⁊c̄.) hic ostēdit̄ clemēcia ioseph q̄m debemus imitari Non enim solū eorum nequiciam in se exercitam dulciter remisit sed etiam ip̄am amicabiliter excusauit .d. (vos cogitastis de

me malū ⁊ deꝰ ꝯuertit illd̄ i bonū) .q. d.h̄ ꝓueit ex dina ꝓuidēcia ⁊ ñ solū ex cusait ꝫ ec̄ ip̄os cū suis familijs sustētait iō sb̄dit̄(ego pascā vos ⁊ ꝑuulos vr̄os) Itē notandū ꝙ aliq̄ volētes dinaꝫ ipedire ꝓuidēciā ꝑ illā viā ꝑ q̄m ipediē nitūt̄ eā iplere cogūt̄ Fr̄es eni ioseph ip̄m vendiderūt vt eū non adorarēt sic̄ ostensa sibi visio pretendebat vt habet̄ s̄.xxxvij.capl̄o ⁊ per h̄ coacti fuerūt vt ip̄m adorarent patet ex supra dictis et etiā in h̄ capl̄o vbi dr̄) ⁊ ꝓni adorātes dixerūt ꝯui tui sumꝰ ⁊c̄) Explicit lib̄ genes̄ Incipit exodꝰ Capl̄z.i

Hec nomina filioruꝫ israel)per filios israel existētes in egipto allegorice signi ficantur cristiani degen/ tes sub imperio romano in p̄mitiua vero ecclesia per predicatio nem apostolorum aliorum que discipu/ lorum miraculis euidentibus cōfirma tam multiplicati valde fuerunt cristia ni per orbem quod notatur cuꝫ dicitur (Filij israel creuerunt ⁊.q.germinātes multiplicati sunt) Sed per imperatores romanos fuerunt multum aflicti in fo/ diendo arenam ⁊ deportando pro ter/ mis edificandis ⁊ hoc notatur cum di citur (Proposuit itaqꝫ eis magistros opū qui eos affligerent oneribus ⁊c̄)po stea vero preceperūt cristianos in cōfes sione cristi constanter ꝑseuerantes oc/ cidi pusillanimes āt cristum negantes in vita dimitti quod notatur per hoc qd̄ dicitur(p̄cepit autem pharao omni populo suo .d.quicq̄d masculini natuꝫ sexus fuerit in flumē ꝓijcite quicq̄d āt feminei reseruate)per masculos eni in telliguntur cristiani constantes ꝑ femi nas vero inconstantes Moraliter autē per filios israel manētes cū egiptijs in telligi possunt virtuosi manentes cū vi/ ciosis . ꝑ regem autē egipti dyabolus qui dicitur p̄nceps huius mūdi Jo.xij. hic autem rex excitat populum suum.i. malorum collegium ad ꝑsecutiōem iu/ storum vt ꝑ impacienciā frāgant̄ ꝫ fre quenter auxiliante deo ꝑ hoc magl.cre scunt in virtute per meritum paciencie nisi enim essꝫ ꝑsecutio tyrannorum nō esset gloria martirum (per obstetrices que fauer̄t populo israel contra māda tum pharaonis intelliguntur boni p̄n cipes ⁊ prelati qui fauent bonis ⁊ iustl. ꝯtra volūtatē dyaboli Capl̄m.ij.

Post hec egressus vir ⁊c̄.) Alle gorice ꝑ viruꝫ qui dr̄ a virtute potest intelligi spiritussanctus)qui sap̄.vij.dicit̄.ōniuꝫ artifex omneꝫ hn̄s virtutem (accepit vxorem) .i.v̄gi nem Mariaꝫ q̄m sibi despōsauit ꝑ fidē (q̄ concepit ⁊ pepit filium) .s.Jesuꝫ cri stum auctorē euangelij qui bene signifi catur per hunc filium q̄ fuit lator vete ris testamēti (abscondit tribꝰ mensibꝰ)ꝓpter ꝑsecutiōem pharaonis ⁊ fil̄iter Jesꝰ xp̄s i egypto latuit ꝓpter ꝑsecuti/ onem herodis Math̄.ij. (In diebus illis postq̄ creuerat moyses egressꝰ ad fratres suos)qꝛ xp̄s anno xxx.etatl.sue exiuit ad predicādum iudeis.qui dicūt̄ eius frēs eo qd̄ scd̄m carnē d̄ iudeis fu it natus ⁊ in eiꝰ ꝑsōa dicit̄ p̄s.xxi. Nū/ ciabo nomē tuū fr̄ibus meis qd̄ adim pleuit p̄dicando iudeis(vidit viruꝫ egi giptiū ꝑcutientem q̄dāꝫ de hebreis fr̄i bus suis)ꝑ egiptiū q̄ tenebrosus interp̄ tat̄ dyabolꝰ itelligit̄ q̄ iaculo pec̄i mor tal̄ ꝑcutē xp̄ianū ꝓpl̄z nitit̄ (ꝑcussū egi ptū abscōdit sabulo) xp̄s eni dyabolū ꝑcutit v̄tutē eiꝰ rep̄mēdo.⁊ aliqñ in i/ fernū retrudēdo.vñ Luc̄.viij. dr̄ ꝙ de mones rogabāt eū ne mitteret eos in a byssuꝫ (egressꝰ itaqꝫ die altero ꝯspexit duos hebreos rixātes dixit qꝫ ei q̄ facie bat iniuriā)de mutuis eī iniurijs legit̄ xp̄s freq̄ter iudeos in suis ꝯmōibꝰ icre passe (audiuit qꝫ pharao ⁊ q̄rebat occi dē moysē)ꝑ qd̄ designat̄ ꝙ dyabolꝰ ꝑ iudeos q̄siuit xp̄i mortē(q̄ fugiēs ⁊c̄)ꝑ fu gā moysi ad sacerdotē madiā itl̄r as cēsio xp̄i ad p̄rez q̄ noie sacerdotl. itl̄r eo ꝙ sac̄ dās ethimologisat̄ Moralit̄ egressꝰ vir ꝑ q̄ itl̄r spūsscūs rōe p̄dca cuiꝰ vxor dr̄ mēs bō sibi ꝑ fidē ⁊ deuo/ tiōeꝫ ꝯiūcta q̄ ꝯcipit filiū .i.bōi opis ꝓ poitū ⁊ ꝑit dedtcēdo ad effc̄m ꝫ in p̄n/ cipio dꝫ ocl̄tari ne ꝑ ianē gl̄iaꝫ valeat frustrari ꝑ h̄ āt qd̄ sb̄dit̄ egressꝰ ad fr̄es

suos significatur ꝙ in homie ꝑfecto bo
num opus ponendum est in publico v t
ꝓximus edificetur ⁊ deus glorificetur
Math.v.sic luceat lux vestra coraz ho/
minibus vt videāt opa vestra bona et
glorificent patrem vestrum qui in celis
est ⁊ tūc ꝑcutitur egiptius.i. dyabolus
qui dei gloria ⁊ edificatione ꝓximi do/
lens est ⁊ anxius ⁊ increpat hebre⁹ id ē
peccator xp̄ianus cui⁹ peccatum argu/
endum ostenditur de actibus bonis al/
terius.ꝑ hoc āt ꝙ moyses fugiens pha
raonis ꝑsecutiōem iuit ad sacerdotem
madian designatur ꝙ xp̄ian⁹ senciens
fortez demōis impugnationē debz ꝑ o/
ratōes deuotas refugere ad deuz sacra
dantem

Capl'm.iij.

Moyses autē pascebat oues ⁊c̄)
Allegorice ꝑ moysen figificat
Johānes baptista pascens fid̄
les cristi cognati sui Nam mater ei⁹ co/
gnata fuit marie matrl. xp̄i vt dicit Lu
ce.i.Et ecce Elizabet cognata tua ⁊c̄.
Johānes eni p̄dicatiōis pabulo fideles
xp̄i pauit.vt dicunt q̄tuor euangeliste(
Cunqz minassz gregem ad interiora d̄
serti)id est ad asperitatem penitēcie q̄m
p̄dicauit v̄bo ⁊ opere (venit ad montē
dei)i.ad cristum qui dicit mons. dani.
ij.lapis qui ꝑcusserat statuam fact⁹ est
mons magnus ⁊ impleuit vniuersaz t̄/
ram .Ad hunc montem venit beat⁹ Jo
hānes xp̄m ꝑsōalit ꝯgnoscēdo.ac cuz
baptizādo.(apparuit ei dominus in flā
ma ignis).i.in pleitudine spiritussancti
Nam in baptismo xp̄i Johannes vidit
super eum spiritumscm̄ descendētē i co
lumbe specie .ad denotādū in cristo ple
nitudinē spiritussancti(d̄ medio rubi)
per rubum spinosuz intelligitur similitu
do carnis peccati que fuit i homie xp̄o
(Et vidit ꝙ rubus ardebat ⁊ non con/
burebat)ꝑ quod designatur ꝙ morta/
litas carnis nō absorbebat i cristo ex p̄
sencia diuitatis(vadā ⁊ videbo visiōez
hāc ⁊c̄.(volebat eni pleni⁹ cognoscere
misteriū incarnatiōis(nō appropies in
quit huc)q.d.talis cogitio q̄m tu q̄ris
in vita p̄nti nō habet.ideo sequit(solue
calciamentū ⁊c̄.)acsi diceret p̄us opor
tet te carnē mortalem deponere sicut di
cit domin⁹ infra xxxiij.non videbit me
homo ⁊ viuet(sed veni vt mittam te ad
pharaonē)id est ad limbum patrū qui
est in ꝑte inferni ad denūciandū sanctl.
patribus eoꝝ liberatiōez ꝓpinquā gre
go.omel.ij.quem eniz p̄currens nascen
do mūdo nūciauerat hūc moriendo et
ad iferos p̄currebat Moralit ꝑ moy
sen oues pascentē intelligit p̄dicator v̄
bo ⁊ exemplo pascens dn̄i gregē(Cūqz
minasset gregem ad interiora deserti .i.
ad pleniorem cognitōez morum ⁊ fid̄i
venit ad montem id est ad altitudinem
cōtemplatiōis ⁊ orationis exemplo xp̄i
de quo dicitur Math.xiiij.Dimissa tur
ba ascendit in mōtez solus orare. appa
ruit ei domin⁹in flāma ignis illumian/
do plenius eius intellectum ⁊ iflamādo
affectum eo tamē modo quo competit
anime carni mortali vnite ideo subdit
de medio rubi per quez mortalis ifirmi
tas d̄signatur Et qꝛ talis cōtemplatio
excitat desideriū ad amplius cognoscē/
dum ideo subditur vadam ⁊ videbo vi
sionem hanc ⁊c̄.sed quoniā talis cōtē/
platio ꝓ necessitate fratna debet aliqn̄
interrumpi id̄o sb̄ditur sed veni vt mit
tam te ad liberandū ꝓplm meum de ser
uitute dyaboli qui ꝑ pharaonē designa
tur ꝑ tua consilia ⁊ hortamēta Alit
potest exponi vadam ⁊ videbo ⁊c̄.quia
cōtemplatio vie excitat desideriū ꝯtem
platiōis patrie q̄ aliqn̄ retardat ꝓpter
necessitatē populi exēplum de beato Jo
euāgelista qui dixit xp̄o sibi apparēti ꝓ
pe suam mortem quociens rogaui te vt
venirem ad te ⁊ dixisti mihi expecta vt
liberes populū mihi crediturū ⁊ de be
ato martino legitur scimus quidem d̄
sid̄rare te xp̄m sed salua sunt tua p̄mia
nec dilata minuentur nostri potius mi
serere quos deseris

Capitulū.iiij.

Hic agitur de missione moysi in
egiptū ꝑ quem designatur p̄di
cator missus ad predicandum
in quo debent esse tria p̄mum est carnis
mortificatio p̄.coꝝ.ix.Castigo corpus

meum ⁊ in seruitutem redigo ne forte
cum alijs predicauerim ip̄e reprob⁹ ef/
ficiar quia tamen debet esse mensurata
ratione scd̄m illd̄ Roma.xij. Exhibe
atis corpora vestra hostiam viuentem
sanctam deo placentem rationabile ob
sequium vestrū ⁊ hoc significat̄ ꝑ v̄gā
in colubrum conuersam.naz per virgā
q̄ correctionem significat intelligitur
carnis castigatio et per colubrum pru/
dencia q̄ est recta ratio agibilium Ma
thei.x. Estote prudentes sicut ꝑpentes
⁊c̄. Secundū est discretio ad discer/
nendum inter lepram ⁊ non lepraz ⁊ h̄
designatur ꝑ manū moysi que leprosa
atq̄ munda de sinu profertur Terci
um est passionis cristi meditatio prima
Cor.ij. Non iudicaui me aliquid scire
inter vos nisi tantum iesum cristum et
hunc crucifixum ⁊ significatur ꝑ aquā
versam in sanguinem predicator tamē
sic dispositus insufficientem se reputaē
debet ideo subditur (Obsecro domine
non sum eloquens ⁊c̄.) sic dixit Jere.a
a.a.domine de⁹ ecce nescio loqui debet
etiam desiderare adiutores in verbi d̄i
predicatiōe ideo sequitur (Obsecro do
mine mitte quem missurus es) vnde et
saluator dicit Luce.x. Rogate dominū
messis vt mittat operarios in messē suā
Et quia tali p̄dicatori a d̄o misso credē
dum est ideo sequitur in fine capituli (
fecit signa coram populo ⁊ credidit po
pulus. Capl̄z.v.

Post hec ingressi sunt moyses ⁊
aaron ⁊ dixerunt pharaoni) ꝑ
moysen qui interpretatur extra
ctus d̄ aquis conuenienter potest intel
ligi status religionis extractus de deli
cijs mundanis.per aaron pontificez in
telligitur status clericalis Existentes āt
in hoc duplici statu a domino destinan
tur vt per eorum vitā doctrinā ⁊ oratō
nez populus a seruitute dyaboli libere/
tur (vt eamus viam trium dieruz in so/
litudinem ⁊ sacrificemus domino) per
hec autem intelliguntur contritio con
fessio.et satisfactio ⁊ sic offertur deo sa
crificium acceptum Seruitus autez
dyaboli consistit (in luto) per quod in
telligitur concupiscencia carnis (⁊ for
nace laterum) per q̄m intelligitur con
cupiscencia oculorum.vnde dicit Boe
cius li.de ꝯsolatiōe seuior ignib⁹ ethne
ardet amor habendi (et palea) per q̄m
intelligitur superbia vite eo qd̄ captat̄
a uento (Nequaq̄m dabitis paleas po
pulo ⁊c̄) dyabolus enim exasp̄atus cō
tra volentes exire de seruitute eius ali/
quando subtrahit paleam.i.vanaz glo/
riam vt per hoc aggrauet suaz seruitu/
tem .s.inquantū hec gloria impedit ali
quando grauius peccatuz sicut gloria
de fama honestatis impedit viciuz for/
nicationis vt habetur in collationibus
patrum coll̄.serapionis abbatis. et iō
sb̄tracta dicta gloria per hoc ꝙ homo
non curat de fama honestatis vel eam
parum reputat labitur in peccatuz for
nicationis vel adulterij quod per infa/
miam facit odorem fetidum ideo post
subtractionē palearum subditur (fete/
re fecistis odorem vr̄m. Capl̄m.vi.

Locutus q̄z est domin⁹ ad moy
sen) per quē figuratur predica
tor euangelij Nam sicut lex ve/
tus figura fuit noui testamenti p̄. Cor
x. Omnia in figura contingebant illis
ita moyses legislator predicatorem euā
gelij figurauit (Ego dominus qui appa
rui abrahā ⁊c̄.) sequitur (⁊ nomē meū
adonay non indicaui eis) per quod de
signatur ꝙ deus clariorem sui cogniti/
onez dedit apostolis qui fuerunt predi
catores euangelij.q̄m patribus veteri.
testamenti. Luce.x. multi reges et pro/
phete voluerūt vidē q̄ vos videtis ⁊ nō
viderūt.nā misteriū incarnatiōis ⁊ re
dēptiōis ab antiquis p̄rib⁹ fuit multuz
d̄sideratū.ꝫ apl̄or tp̄e fuit ipletū seq̄t̄
(Ego dn̄s q̄ educā vos d̄ ergastulo egi
ptiorū) ꝑ qd̄ designat̄ ifern⁹ (nā erga/
stulū) dicit̄ ab erge qd̄ est labor ⁊ stolō
qd̄ est missio ⁊ significat locū ad q̄ mit
tebāt̄ damnati ad laborādū (⁊ redimā
in brachio extento).i.in brachijs exten
tis accipiēdo singl̄are ꝑ plurali.qd̄ fre
q̄ter fit in scriptura Exod̄.viij.veit mu
sca grauissima.i.mltitudo muscarum
xp̄s ei ꝑ extēsiōez suorum brachiorum

in cruce redemit nos a dyaboli seruitu te (⁊ assumam vos mihi in populum) ꝑ sacramẽtũ baptismi qđ virtutẽ habz a passione cristi (⁊ induxerim in terrã viuencium Narrauit ergo moyses ⁊c̃) nam ista per p̃dicatiõem euangelij sunt fidelibus p̃dicanda (⁊ nõ adquieuerũt) nam pauci fidelium ꝯpatiue recipiũt verba dei p̃dicationuz cum effectu me lioratiõis vite (Ecce filij israel non me audiunt ⁊ quomõ audiet me pharao) per quẽ intelligit̃ infidelis hoc enim pos set dicere ille qui mittitur ad p̃dicãduz infidelibus eo ꝙ pauci fideles ꝑ p̃dica tionem emendãtur

Capl'z.vij.

Ecce constitui te deum pharao/ nis ⁊c̃.) seq̃tur infra (tulit qz a aron virgam suam ⁊c̃.) ꝑ v̄gã doctrina significatur eo ꝙ antiquit⁹ in signum doctrine a doctoribus portaba tur (que versa est in colubrũ).s.verum scđm augustinũ ⁊ ideo ꝑ hanc virgam significatur doctrina sacra que meraz ꝯtinet veritatem (ꝑ virgas autẽ mago rum) que verse sunt in dracones nõ ve ros sed apparentes tantũ. significantur doctrine false ⁊ suꝑstitiose (⁊ đuorauit virga aaron virgas eorum) per quod significatur ꝙ doctrina sacra cõtẽnat doctrinas falsas ⁊ suꝑsticiosas ⁊ q̃cq̃d in doctrinis suis alijs sibi ꝯtrarium re/ peritur (ꝑcussit aquã fluminis que v̄sa est in sanguinẽ) per hãc aquã significa tur sapiencia scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ que totaliter versa fuit ad cristi sanguinẽ ef fundendum (⁊ non poterant egiptij bi bere) per egiptios autem qui tenebrosi i terp̃tantur demones significant̃ qui fu erunt afflicti ex effusione sanguinis xp̃i eo qđ per hoc sancti patres de inferno fuerunt liberati. Similiter iudei in sua malicia obtenebrati ꝓpter dictam effusionem fuerũt grauiter afflicti. nam in vindictam mortis xp̃i fuerũt per ro/ manos ꝑtim occisi ⁊ ꝑtim captiuati Moraliter per aquã in sanguinez versã intelligi potest sapiencia malignanciuz q̃ iacobi iij. terrena animalis ⁊ dyabo lica dicitur ⁊ ista tota cõuertitur ad in nocentum sanguinẽ extrahendũ ꝑ ma/ licias ⁊ fraudes exquisitas.

Capitulum.viij.

Hic agitur de tribus plagis egi pti p̃ma est plaga ranarum de qua dicitur (Ecce ego ꝑcuciaz omnes terminos tuos ranis) ꝑ ranas vero que morãtur in aquis immundis scilicet i paludibus ⁊ fossatis ⁊ sua cro citatione inquietãt significantur aduo/ cati in delicijs carnis immũde viuentes ⁊ sua loquacitate ꝓlongando causas mundum qui per egiptum significatur inquietant multipliciter ⁊ perturbant ⁊ exemplo sue imundicie multos fedãt sed per moysen ducem ⁊ aaron pontifi cem restringuntur rane cũ subdit̃ (con stitue mihi quando dep̃cer pro te) seq̃t̃ (vt abigantur rane a te ⁊ a domo tua ⁊c̃. per quod designatur ꝙ principes ⁊ p̃lati in suis curijs debent restrigere ad uocatorum loquacitatem Secunda plaga est cinificum que ꝓpter sui subti litatez vix videri possunt. ⁊ tamen acri ter pungunt ⁊ significant detractores qui vix possunt cognosci eo ꝙ i p̃sencia vngunt ⁊ in absencia grauiter pungunt per ipsas aũt affligitur egiptus .i. mun dus quia prouocant odia rixas ⁊ bella Ecci.xxviij. susurro ⁊ bilinguis maledi ctus multos enim turbauit pacem ha/ bentes. tercia plaga ẽ muscaruz diuersi generis de qua dicitur (Ecce ego mittã in te ⁊ i seruos tuos) sequitur (omne ge nus muscarum) per quas significantur conuenticula infidelium ⁊ heretieoruz ⁊ secunduz hebreos inter istas muscas erant alique venenose per quas signifi cantur heresiarche qui venenum sue he resis student effũdere in simplices igno rancie tenebris inuolutos ꝓpter quod per egiptios designantur.

Capitulum.ix.

In hoc capitulo agitur de trib⁹ plagis egipti prima est pestis đ qua dicitur (Ecce manus mea erit super agros tuos et super equos et

asinos ⁊ camelos ⁊ boues pestis
valde grauis. Et faciet dominus
mirabile inter possessiones israel
et possessiones egiptiorum vt nil ō
nino pereat ex his que pertinent
ad filios israel Constituit q3 domi
nus tempus dicēs cras faciet do/
minus verbuz istud in terra Fecit
ergo domin⁹ hoc altera die ⁊ mor
tua sunt omnia aīancia egiptiorū
De aīalib⁹ ꝟo filioꝝ israel nihil
ōnino perijt ⁊c̄) per hec animalia
bruta intelliguntur homines vo/
luptuosi viuentes vita bestiali vn
de primo ethicorum vita volup
tuosa dicitur vita pecuduz super
istos autez venit pestis valde gra
uis quia primo super eos venit
mors culpe et postea mors gehen
ne. Secunda plaga est vefica/
rum turgencium de qua dicitur(
Erunt enim in hominibus et iu/
mentis vlcera et vefice vrgentes
in vniuersa terra egipti Tulerunt
q3 cinerem de camino et steterūt
coram pharaone ⁊ sparsit illum
moyses in celum facta q3 sunt vl/
cera veficarum turgencium) egi
ptus interpretatur tenebra pro/
pter quod homines egipti dicun/
tur qui suum studium applicant
ad exercendum peccata que sunt
tenebrarū opa Isaye.xxix.ve q̄ ꝓ
fundi estis corde vt abscondatis
a domino consilium quoruz sunt
in tenebris opera et dicunt quis
videt nos. Iumenta vero dicun/
tur qui in talibus operibus pre/
stant auxilium consilium et fauo
rem dicuntur eniz iumenta qua/
si iuuamenta et super istos etiam
cum alijs venient vefice turgen/
tes id est pungentes per quas in/
telligitur pena vermis conscien
cie qui perpetuo manebit in dam
natis Isaye.xlvi. vermis eorum
non morietur ⁊ Mathei nono vbi
vermis eorum non moritur. Ter
cia vero plaga est ignis et grandi
nis de qua dicitur (grando et ig
nis mixta pariter ferebantur Tā
te q3 fuit magnitudinis quāte an
te nunq̄3 apparuit in vniuersa ter
ra egipti exq̄ gens illa condita est
Et percussit grādo in omni terra
egipti cuncta que fuerūt in agris
ab homine vsq3 ad iumentū Cun
ctam q3 herbam agri ꝑcussit grā
do et omne lignum regionis con
fregit Tantum in terra iessen vbi
erant filij israel. grando non ceci/
dit. Misit q3 pharao et vocauit
moysen et aaron dicens ad eos.
Peccaui etiam nunc Domin⁹ iu
stus et ego ⁊ populus meus impij
Orate dominum. vt desinant toni
trua dei et grando vt dimittā vos
⁊ nequaq̄m hic vltra maneatis.
ait moises Cū egress⁹ fuero d̄ ꝟbe
extendā palmas meas ad dn̄z. ⁊
cessabunt tonitrua et grando nō
erit. vt scias q2 domini ē terra ⁊c̄.
) per quam intelligitur illa pena
damnatorum de qua dicitur Job
xxxiiij. Ab aquis niuium transi/
bunt ad calorem nimiuz per hoc
autem qd̄ dicitur in textu (qui ti
muit verbum domini fecit confu
gere seruos suos ⁊ iumenta in do
mos) que fuerunt saluata signifi
catur ꝙ peccatores refugientes
ad domuz ecclesie per opera vere
penitencie euadunt penam gehen
ne.

Capl'm.x.

Hic agitur de duabus
plagis egipti p̄ma est
locustaruz viridia cor
rodenciuz de qua dici
tur (ecce ego inducam cras locu
stā in fines tuos que operiet super
ficiem terre ne quicquam eius ap
pareat ⁊c̄.) locuste saltātes ad
corrodendum viridia significant
demones festinantes ad destruen
dum bonorum opeꝝ inicia vt sic
seq̄s fruct⁹ impediat̄ ipsi ꝟo tor/

quent dãnatos in inferno quia sicut pec catores fuerunt ei subiecti in culpa ita subijciuntur in pena ideo subditur (co/ medatur qđ residuũ fuit grãdini) quia demones supplent residuũ penarum in ferni ideo subditur (deuorata est igitur herba terre ꝛc.) ita ꝙ nihil remansit vi ride. per quod designatur ꝙ damnatis in iferno nihil remanet ꝯsolabile. sed sẽ piternus horror inhabitans Secun da vero plaga est tenebrarum palpabi lium de qua dicitur (dixit autẽ domin⁹ ad moysen extende manum tuam in ce lum ꝛ fiũt tenebre) ꝑ quas significant̃ ille tenebre de quibus dicit̃ Math. viij.

Eijciẽtur in tenebras exteriores. scz illi qui vitam egiptiorum sequuntur

Capl'm. xi.

In hoc capitulo idicitur a domino spo/ liatõ egiptiorum cum dicitur (Dices er go omni plebi vt postulet vir ab amico ꝛc.) ꝛ hoc voluit domin⁹ i aliquã recõ pensationẽ laboris quo populus israel fuerat iniuste afflictus ab egiptijs (Ac/ ceperunt autẽ ab eis aurum) per quod designatur sapiencia que est noticia de diuinis (ꝛ argentum) quod significat scienciam que est noticia de creaturis (ꝛ arma) vt habetur infra capl'o xiij. vbi dicitur ꝙ armati ascenderũt filij israel de terra egipti ꝛ certum est ꝙ non habe bãt arma propria. cum timeretur de eo rum rebellione ꝛ fuga. sed egipti liben/ ter accõmodauerũt vt a latronibus pos sent defendere iocalia p̃ciosa ab egiptijs sibi accõmodata ꝑ h̃ aũt ꝙ filij israel egiptios talibus spoliauerũt significat̃ ꝙ quecũq; sunt in libris gentiliũ accõ moda fidei nostre siue moribus ad eoꝝ declarationem. cuiusmodi sunt sciencie reales. siue ad defensionem eorũ cuius modi sunt sciencie ꝑmocinales que do/ cent moduz loquendi arguendi ꝛ rñdẽ di ab eis tãq̃m ab iniustis possessoribus sũt accipienda. Aug'l. đ doctr'l. cristi. Si que vera dixerunt philosophi nõ formi danda sunt sed ab eis tanquam ab iniu/ stis possessoribus in vsum nostrum vẽ/ dicanda Secũdo agitur de morte p̃/ mogenitorum egipti de qua dicit̃ (hec dicit domin⁹ media nocte ingrediar in egiptum ꝛ morietur omne primogeni/ tum) egiptus interpretatur tenebra ꝓ pter quod ꝑ primogenita egipti intelli/ gũtur homines mali in tenebris igno/ rãcie ꝛ culpe nutriti ꝛ obstinati ꝛ tales in inferno grauissime punientur ꝑ hoc autem ꝙ subditur (apud autem õnes filios israel ñ mutiet canis) Significat̃ ꝙ dyabolus qui per canem intelligitur nocendi fidelibus in bono perseueran/ tibus non habebit potestatez.

Capl'm. xij.

In hoc capitulo ꝛ sequenti agitur đ im molatione paschalis agni de qua ponũ tur. v. intricate propter quod non intẽ/ do sequi ordinem litere sed materie. p̃/ mum est immolate rei conditio scđz tẽ poris determinatio. tercium comeden/ cium dispositio. quartũ comedendi mo dus. quintum comestionis locus Circa primuz dicitur ꝙ res imolata sit agn⁹ in quo notatur cristi mansuetudo Jere xi. Ego quasi agnus mansuetus qui por tat̃ ad victimaz ꝛ qđ sit (sine macula) scilicet peccati p̃ma petri. ij. qui peccatũ non fecit. nec inuentus est dolus in ore eius (ꝛ masculus) ꝑ quod designatur perfectio hominis cristi ratione sexus perfecti ipse eniz ab instanti conceptio nis fuit homo perfect⁹ in sciencijs ꝛ v̄/ tutibus (annicul⁹) id est vnius anni et accipitur iste annus ab octaua die nati tiuitatis. nam ante non poterat offerri ꝛ sic patet ꝙ erat adhuc tenellus ꝛ per hoc significatur in cristo pietatis tene/ ritudo (iuxta quem ritum tolletis ꝛ e/ dum) nam quãdo nõ habebatur talis agnus poterat accipi edus eiusdẽ tem/ poris ꝛ conditionis cum agno. ꝛ per hoc significatur i cristo similitudo car nis peccati rõ. viij. Deus filium suum mittens in similitudinem carnis pecca ti. circa secundum sciendum ꝙ đcima die primi mensis erat assumendus per quod significabatur ꝙ in lege per deca logum intellecta cristus fuit prefigura/ tus ꝛ prenunciatus. vnde ra. sa. hebre⁹

dicit super zachariaz omnes ꝓphete lo
cuti sunt de dieb⁹ messie (⁊ q̄rta decia
die immolando⁹) ꝑ qđ significabat̄ pas
sio cristi complenda tempore euangelij
q̄drupliciter descripti (ad vesperam) q̄
ꝑm hebreos incipit ab hora xij. xp̄s āt
circa horam nonaz expirauit vt hētur
Math.xv.et Luce.xxiij.(⁊ de nocte co/
medendus) sicut dicit̄ in textu (⁊ edēt
carnes nocte illa assas igni) per quod
significabatur ꝙ cristus nō est in euka
ristie sacramēto mō visibili sed per fidē
que est đ non apparentibus creditur et
ꝑ caritatē suggeritur virtus hui⁹ sacra
menti Circa terciū sciendū ꝙ come
dentes debebant esse (circūcisi) in figu
ra ꝙ ad sacramentuz eukaristie nō ad
mittuntur nisi baptizati sic̄ circūcisio fi
gura fuit baptismi (⁊ accincti renib⁹).i
casti et mundi Luce.xij. Sint lumbi
vestri precincti qđ exponens Greg.dicit
lumbos enim precingim⁹ cum carnis
luxuriam per continenciam coartam⁹
(et calciati) ad significandum ꝙ sumē
tes eucaristie sacramentū debēt esse ꝑa
ti ad ambulandum in via morum (⁊ te
nentes baculos in manibus).i.ꝓfiten/
tes se esse peregrinos in hoc mundo. ij
Cor.quinto. Dum sum⁹ in hoc corpe
peregrinamur a domino Circa quartū
sciendum ꝙ de agno paschali nō debe/
bat (aliq̄d crudū comedi) quia sacram̄
tum eukaristie non debent sumere du/
bitantes in fide (nec coctum aqua) id ē
sine deuotiōis feruore (sed assuz tantuz
igni) nam in fide caritate formata de
bet sumi (Cum lactucis agrestibus) he
breus habet cum amaritudinib⁹.i.cuz
peccatorum cōmissorum dolorib⁹ Isa.
xxxviij. Recogitabo tibi annos meos i
amaritudine anime mee (caput cū pe/
dibus ⁊ intestinis vorabitis) per caput
deitas per pedes hūanitas ꝑ intestina
plenitudo gratie latēs intra significāt̄
Est igit̄ sensus caput cū pedib⁹ ⁊c̄.i.di
uinitatē cū hūanitate plena gratie in h̄
sacramento esse credendo per fidem in
corꝑabitis (⁊ comedetis festināter).i.
per virtutem huius sacramenti festina
bitis ad patriam ꝑadisi propter quod
dicitur viaticuz hebreos.iiij. festinem⁹
ingredi in illam requiem (⁊ os eius nō
confringetis).i.robur diuinitatis ꝑ car
nem assumptam debilitatum esse falso
non opinabimini nec corpus cristi in h̄
sacramento frangi vel dentibus atteri
qđ solis conuenit specieb⁹ Circa q̄ntū
dicitur (in vna domo comedetur) per
quod significatur ꝙ sacramentū euka
ristie sumendū est in ecclesia Canticoꝝ
sexto vna est columba mea ⁊c̄. licet eni
plures agni fuerint ⁊ in pluribus do/
mibus tn̄ ōs agni vnum cristuz figura
bant et omnes domus vnam ecclesiaz
in qua sumendū est eukaristie sacramē
tum ⁊ non in conuenticulis hereticoꝝ
(Nec de carnibus eius offeretis foras)
.i.speciebus eukaristie non vtemini ad
sortilegia seu quecūqz alia ad que non
sunt ordinate (superliminare et postes
liniebantur agni sanguine) ꝑ duos po
stes intelliguntur veteris ac noui testa
menti patres et ꝑ suꝑliminare ip̄e cri
stus suꝑeminens vtrisqz patribus ꝑ di
ctam igitur linitionez significabatur ꝙ
patres veteris ⁊ noui testamēti erāt cri
sti sanguine redimendi et ꝙ cristus fo/
ret in cruce suo sanguine rubricandus.

Capl̄z.xiij.

Preter illa que dicta sunt capl̄o
xiij.adhuc đ agno paschali t̄a
ponuntur .s.p̄mogenitoꝝ isr̄l
sanctificatio ⁊ ossium ioseph apportatō
⁊ per columnam ignis et nubis populi
deductio per p̄mum intelligitur prepol
lens sanctitas que debet esse in clericis
secularibus ⁊ religiosis ad cultum dei
deputatis Jero.ad nepocianū.clericus
qui seruit ecclesie p̄mo vocabulū suum
interpretetur et nitatur esse quod dicit̄
Cleros enim grece sors latine dicitur.
Igitur clerici dicuntur eo quod sunt
de sorte domini et quia dominus ipse
est sors vel hereditas clericorum tales
igitur se exhibere debent vt et ipsi pos/
sideant dominum et a domino posside
antur.per scđm ostenditur quāta dili/

gencia debet adhiberi in obseruatione iuramenti. nam moyses erat supra modum occupatus in eductione tanti ppli et tamen non omisit asportare ossa ioseph eo q̄ populum israel de hoc adiurauerat Gene. vltimo Per tertiū scilicet colūnam populum deducentez intelligitur ip̄e cristus qui per exempla paciencie in humanitate sua ostensa fidelibus ad terram viuencium ꝓficiscentibus refrigerat estum tribulatiōis ⁊ sue diuinitatis luce depellit tenebras noctis. ignorancie atq̄ culpe.

Capl'm. xiiij.

Locutus est autē dominus) in hoc capitulo agitur de pharaonis ⁊ sui exercitus insecutione post populum israel de seruitute emissū vt ip̄m reduceret ad p̄stinam seruitutez per quem significatur dyabolus cum ā gelis suis qui exeuntes de seruitute sua in peccatis enormibus transeuntes ad meliorem vitam toto conatu nitit̄ ad p̄stinam reducere vilitatem immittendo eis fortiores tentationes ⁊ concitando contra eos tribulatiōes. vt talibus fracti iterum eius se subijciant seruituti. sicut filij israel territi dicebant moysi (r̄cede a nobis vt seruiamus egiptijs) mlto melius est seruire eis q̄m mori in solitudine Sed ꝯtra hoc subdit̄ (⁊ ait moyses ad populuz nolite timere) per moysen qui interp̄tatur extractus de aquis intelligi potest exterior homo extractus a fluxu carnis qui rep̄mit terrorez sensualitatis confidens de auxilio diuine virtutis que solet assistere in casibus desperatis ideo subditur (tollens qz se angelus domini ⁊c̄.) ꝑ quem intelligitur cristus qui Isa. ix. dicitur magni cōsilij angelus scd̄m translatiōem. lxx. nā ip̄e opponit se dyabolo ⁊ exercitui eius s̄m quod dicitur p̄. Cor. i. fidelis d̄us qui non pacietur vos tētari supra id quod potestis sed faciet cum tentatione ꝓuētum vt possitis sustinere (⁊ cum hoc ꝑiter colūna nubis) ⁊ ipsa etiaz erat colūna ignis vnde subditur (Et erat nubes tenebrosa ⁊ illuminans noctem) per colūnam igitur nubis intelligitur humanitas cristi in qua dedit fidelibus exempla paciencie ex quorum consideratiōe accipit homo in tentationibus ⁊ tribulationib⁹ virtutez constancie. per colūnam autez ignis diuinitas cristi illuminans hominem luce sue gratie. Et sic fideles transeunt mare presentis seculi sine lesione mortalis peccati ideo sequitur (⁊ aque erāt eis pro muro) quia tribulationes contra eos cōcitate fiūt eis materia gaudij scd̄z illd̄ Act. iiij. ibāt apostoli gaudentes a conspectu consilij qm̄ digni habiti sunt pro nomine Jesu cōtumeliam pati (⁊ viderunt egiptios mortuos) per quod designatur q̄ transito mari presentis seculi beati vidēt penam demonum que dicit̄ mors gehēne

Capitulum. xv.

Cantemus domino ⁊c̄.) hic ponitur gratiarum actio pro dei beneficio prestito in egiptiorum sōmersiōe ⁊ populi israel liberatōe. nec est hic querendus alius sensus mistic⁹ nisi qd̄ per hoc docemur deo gratias agere de beneficijs acceptis. Et quia tal' gratitudo est dispositio ad alia recipienda ideo eodem cantico subditur ꝓphetia d̄ habitatoribus terre chanaā terrēdis ⁊ debellādis cum dicitur (ascenderunt populi ⁊ irati sunt. dolores obtinuerunt habitatores philistim) ⁊ sequitur (Obriguer̄t ōs habitatores chanaā) ⁊ per hoc docemur per gratitudinem de beneficijs p̄teritis sperare de futurl. accipiendis Subditur autē dulcoratō aquarum marath. cum dicitur (qui ostendit ei lignum qd̄ cuz misisset in aq̄s in dulcedinem verse sunt) per aquas amaras significantur tribulatiōes vite p̄sentis Isa. viij. Ecce adducet domin⁹ super eos aquas fluminis fortes ⁊ mltas regem assyriorum ⁊c̄. per lignū āt itelligitur crux. i. passio cristi que si mittatur per fidem caritate formatā in cor hominis repletum aquis tribulationis vertit illas in dulcedinem per virtutem paciencie ⁊ spē retributiōis eterne Mathei q̄nto Cum vos oderint homines ⁊ seperauerint ⁊ persecuti vos fuerint

⁊ dixerint omne maluz aduersum vos mencientes propter me gaudete et exultate quoniaz merces vestra copiosa est in celis. Capitulum. xvi.

In hoc capitulo agitur de murmuratõne populi contra moysen et aaron pro defectu cibi cum dicitur (Murmurauit omnis congregatio israel cõtra moysẽ et contra aaron ⁊c̃) per quod significatur murmuratio religiosorum qui per israel significantur contra bonum p̃latum ꝓpter paupertatem victus (dixerũt qz ad eos vtinã mortui essemus in egipto) id est vsqz ad mortem mansissem⁹ in seculo per egiptum significato eo ꝙ interpretatur tenebra seculum ãt est tenebrosum ignorancia et culpa (quando sedebam⁹ super ollas carniũ ⁊c̃.) hoc autez frequencius dicunt conquerendo illi qui fuerunt pauperiores in seculo et fuissent ibi contẽti illis q̃ administrãtur sibi. religiosi enim mẽdicãtes talia dicentes multum deberẽt confundi cum in igressu religionis nihil sibi ꝓmissum fuerit nisi paupertas sed sc̃dm dictum ꝓphete confusione non sunt cõfusi et erubescere nescierũt et ido frõs mulieris meretricis facta est eis. Sz quoniam dominus multa beneficia p̃stat ingrati. ideo sequit̃ (dabit vob̃ dñs carnes vespe) Iste carnes fuerunt cõturnices vt subditur in textu per quas ratione volatus intelligitur celestium meditatio ad q̃m inducuntur mali religiosi per exhortatiõem boni prelati (et mane panes in saturitate) et isti panes fuerũt manna per qd̃ figurata fuit eukaristia ⁊ per hoc ꝙ manna sequitur ɔturnices significatur ꝙ sũptioni eukaristie debet precedere celestium meditatio tanq̃m dispositio requisita ad ip̃az sumptionem (hec cibo aliti sunt vsqz tãgerent fines terre). s. ꝓmissionis ꝑ qd̃ figuratum fuit ꝙ eukaristie sacramentum cibus est spiritualis fidelium quo vsqz veniant ad terram viuencium Nã ⁊ illi qui sunt in purgatorio reficiuntur hoc sacramento Capl̃m. xvij.

Hic agit̃ p̃mo de eductiõe aque de petra ad r̃focillãdũ ꝓplz sitibũdũ sic̃ scribit̃ (ꝑcucies qz petram ⁊ exibit ex ea aqua) per hãc petrã significat̃ cristus qui in cruce fuit lancea percussus ⁊ inde exiuit sanguis et aqua Jo. xix. ex quibus virtutem habent ecclesie sac̃menta in quibus cõfertur aqua gratie salutaris q̃ r̃focillat̃ populus cristian⁹ p̃ma Cor. x. bibebant autem de spũali consequẽte eos petra. petra ãt erat cristus Secundo agitur de pugna Josue contra amalech de qua dicitur (Dixit qz moyses ad iosue elige viros ⁊ egress⁹ pugna ɔtra amalech) ꝑ amalech q̃ int̃pretatur gens bruta significatur caro quia per eã homo conuenit cuz aĩalib⁹ brutis. ꝓpter quod p̃mo ethicorũ vita voluptuosa dicitur vita pecudum. ipsa vero pugnat contra spiritum qui ꝑ isrl̃ significatur eo ꝙ spiritus natus est vid̃re deum hic per fidez et in patria facie ad faciem De hac autem pugna dicit̃ Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem. caro vero debellatur per iosue gladium q̃ gladius est sacre scripture studium s̃m quod dicitur eph̃. vi. ⁊ gladium spirit⁹ qd̃ est verbum dei ⁊ de hac debellatiõe dicit Jero. ad rusticuz monachũ Ama sanctarum scripturarum studia ⁊ carnis vicia nõ amab̃. sed vt d̃ carne habeatur plena victoria requiritur cuz hoc oratio deuota que significatur per orõnem moysi iosue pugnante ⁊ virga dei in manu per quam significatur castigatio carnis q̃ si remittat̃ caro contra spiritũ roborat̃ ⁊ h̃ sigificat̃ cũ dicit̃ (si ãt paululuz remisisset supabat amalech) Sz qm̃ istoꝝ ɔtinuatio difficilis est iõ dr̃ (ꝙ man⁹ moysi erãt graues) ꝓpter qd̃ subdit̃ ꝙ (aaron ⁊ hur sustẽtabant man⁹ ei⁹) ꝑ aarõ q̃ mõtan⁹ interp̃tat̃ meditatõ celestiũ significat̃ ꝑ hur q̃ interp̃tat̃ ignis intell̃r feruor caritatis. igit̃ ista duo man⁹ graues sustentãt qz ñ est aliq̃d tã graue ꝙ ñ faciãt illd̃ leue ⁊ sic d̃ carne hẽt̃ pleitudo victorie. C. xviij.

Cunqz audisset ietro ⁊c̃.) per ietro q̃ erat gẽtil̃ ⁊ hõrabil̃ interp̃tatur secularis v̄tuos⁹ intelligit̃. tal̃ ei ẽ honorabil̃. nã honor est

p̄mium virtutis iiij.ethi.talis autez au
diens bona que facit dominus exeunti
bus de seculo per religionis ingressum
qui significatur hic per egressum de e/
gipto ⁊ ingressum deserti.cōcipit aliqñ
ꝓpositum similiter faciendi.ꝓpter qđ
(veit ad moysen).i.ad illius religiōis
superiorem volens accipere statum illū
sicut ietro de gentilitate conuersus fuit
ad iudaismū Et qm̄ talis est caritatie re
cipiendus ideo subditur (ꝙ moyses).i.
religionis p̄latus occurrit ei ⁊ osculat⁹
fuit eum ⁊ qđ narrauit ei vniuersum la
borem qui accidisset eis in itinere prela
tus enim recipiens aliquem ad religio/
nē omnia grauia religiōis sibi debet ex
primere.etsi fuerit promptus ad recipi
endum recipitur eius sacrificiuz qđ fa
cit de se ip̄o per religionis ingressum se
cūdum illud Roma.xij.Exhibeatis cor
pora vestra hostiam viuentez scām đo
placentem ⁊c̄.⁊ hoc significatur cuz di
citur (obtulit ergo ietro cognat⁹ moy
si).i.sibi fraternitate religionis coniū/
ctus (olocaustomata ⁊ hostias) per
hoc autem qđ sequitur postea (quibus
auditis moyses fecit omnia que sugges
serat) ostenditur ꝙ qñ prudentes ⁊ li/
terati homines veniunt ad consiliuz eo
rum ꝓpter nouitatem non est cōtēnen
dum sed gratanter accipiendū Moralit̄
autē per verbum ietro.d.(ꝓuide đ om
ni plebe) instruūtur p̄ncipes ⁊ p̄lati ꝓ/
mouere sine ꝑsonaꝝ acceptione viros
aptos pro regimine scđm conditiōes h̄
positas in sensu literali qui ⁊ moralis
est vt patet intuēti.

Capl'm.xix.

In hoc capitulo agitur de dispositione
populi ad legez domini recipiendā que
data fuit quinquagesima die ab egres/
su populi de egipto ꝓpter quod signifi/
cat dationem spiritussancti per quez ra
dicatur lex euangelica in fideliuz cordi
bus ⁊ facta fuit apostolis ⁊ alijs existē/
tibus cum eis quiquagesima die a dñi
resurrectione tanq̄m de egipto exiuim⁹
de tenebris culpe ⁊ ignorancie.ad rece
ptionez vero spiritussancti quatuor dis
ponunt scilicet diuinoꝝ beneficioꝝ gra
titudo.obediencie promptitudo cōuer/
sationis sanctitudo ɔtinencie pulcritu/
do.p̄mum significatur cum dicit̄ (vos
ip̄i vidistis que fecerim egiptijs quomo
do portauerim vos ⁊c̄.) q.d.vos đbetl.
esse grati quia gratitudo de beneficijs
acceptis est dispositio pro alijs recipien
dis ideo subditur (si ergo audieris vo/
cem meam ⁊c̄.) sequitur (eritis mihi r̄
gnū sacerdotale ⁊ gens sancta) Se
cundū tangitur cum dicitur (Respōdit
populus simul cuncta que locut⁹ est do
minus faciemus) Tertiū notat̄ ibi (La
uent qz vestimenta) per vestiuz locionē
intelligere debemus sanctam ⁊ mūdaz
conuersationē. Quartū tangitur ibi (et
ne appropinq̄tis vxoribus vestris) Cō
pletis autem quatuor dictis infunditur
spiritussanctus in nobis inuisibiliter sic̄
in signo visibili datus fuit apostolis.

Capitulū.xx.

Hic p̄mo dantur.x.legis p̄cepta
que sunt moralia ꝓpter qđ nō
est hic alia moralitas requirē/
da nisi in p̄cepto de obseruatōe sabbati
qđ est cerimoniale q̄ntum ad determia
tionem temporis scilicet diei sabbati ꝙ
eniz homo aliquando cesset ab operib⁹
seruilibus.⁊ intendat diuino cultui.mo
rale ē đ dictamīe iuris naturalis ꝫ det̄
minatō diei sabbati fuit figuralis ⁊ ꝫm
sensum allegoricum figurauit quietem
cristi in sepulcro.scđz vero sensum mo
ralem significauit quietem hominis in
deo ⁊ cessatiōem a peccato.scđm vero
sensum anagogicum figurauit quietez
bonorum in patria celesti. Scđo ponū/
tur quedam alia cum dicitur (non faci
es mecum deos argēteos nec deos au/
reos facietis vobis) hoc enim faciūt cu
pidi ⁊ auari qui totam spem suam i tali
bus ponunt ꝙ sanctus Job excludit a
se ⁊ sibi similib⁹.d.xxxi.capl'o si putaui
aurum robur meuz ⁊ si obriso dixi fidu
cia mea ⁊c̄.⁊ ponit̄ hic si ꝓ non (altaē
de terra facietis mihi) per terrā q̄ est in
simū elementū humilitas designatur i
q̄ facta deo oblatio acceptatur Daniel'
ij.in aio ɔtracto ⁊ spū humilitatis susci
piam (ꝙ si altare lapideū feceris mihi

non edificabis illud de lapidib⁹ sectis) per firmitatē lapidum firmitas fidei d̄signatur et quoniā sunt plures articuli fidei. ideo dicitur de lapidibus in pl'ali et quia sunt integre tenendi sicut tenet eccl'ia absq; scissione heretica vl' scismatica iō dr̄ (Nō edificab illud d̄ sectis lapidib⁹) cui⁹ ɔtrariuz faciūt heretici ⁊ scismatici.

Capl'm. xxi.

Si emeris ꝑuū hebreū ⁊c.) p̄dicator ꝟbi dīni seruū emit qñ ad dei ꝑuitutē peccatorē adducit ꝫ tc̄ dr̄ hebre⁹ q̄ iterp̄tat̄ trāsiēs qñ ꝑ vite pñt. viā bñ viuēdo trāsit ad patriā (vi. ānis) i. i ꝑfectiōe vite actie q̄ ꝑ fectio ꝑ senariū numeꝝ d̄signat̄ eo ꝙ de⁹ i sex dieb⁹ mūdi machinā ꝑfecit Geneꝫ. i. exercitium ꝟo vite actiue disponit ad ɔtēplatiuam Gregl. vi. moraliū qui cōtemplationis arcez tenere desiderant p̄us nec̄e est vt in campo actiōis se ꝑ exercitium ꝓbent. et id̄o exercitatus in actiue vite operibus dispositus est vt trāseat ad ɔtemplatiōem ꝓpter qd̄ subdit̄ (in vij. egredietur liber) id est transibit ad cōtēplatiōis quietem que significatur per libertatem (si habens vxorem intrauerit) id est habens sapienciam de qua dicit̄ Sap̄. viij. hanc quesiui mihi sponsā assumere (et vxor egredietur simul) id est tantum vel plus sapiencia que dicitur eius vxor erit sibi necessaria in contemplatione sicut fuerat in actione (Si āt domin⁹ dederit sibi vxorem). i. si p̄dicator eū emit mō predicto docuerit eū sapienciam (mulier et liberi ei⁹ erūt dñi sui). i. meritum illius sapiencie ⁊ fructus sequens q̄ per liberos designat̄ ad meritum doctoris cedent. qꝛ tamen ꝑ hoc discipul⁹ non p̄uatur merito ꝓprio iō subditur (ip̄e vero exibit in vestitu suo) per vestitū enim meritū significat̄ eo ꝙ per ip̄m gl'ie vestis adquirit̄ (ꝙ si dixerit seruus nō egrediar liber). i. nolo trāsire ad libertatē cōtēplatiōis ꝫ volo manere in seruitute actiōis sicut aliqñ ɔtingit eo ꝙ talis actiu⁹ magis credit ꝓficere in actiua vita q̄m in ɔtemplatia (offerat eū dñs dijs). i. p̄dicator vl' doctor q̄ emēat ip̄z mō p̄dicto r̄cōmēdet eū āgel' scis q̄ dicūt̄ dij ꝑticipatie (⁊ applicabit̄ ad hostiū). i. ad xp̄z q̄ dic̄ Jo. x. Ego sū hostiū (et ad postes). i. apostolos q̄ sūt postes eccl'ie. ꝑ hanc applicatiōez intelligit̄ recōmēdatio q̄ p̄dicator suū discipulū in actiua vita remanere volētem recōmēdat xp̄o āgelis et apostol' orādo deuote ne ex hūana laude q̄ surgere solet ex opibus actiue isolescat iō sb̄dit̄ (ꝑforabit aurē ei⁹) tūc ei auris boni actiui ꝑforat̄ qñ nō ꝓpt̄ laudem hūanā ꝫ ꝓpter deū bene opatur (Si q̄s vendiderit filiā suā in familiam) hoīs opatio bona de genere intelligit̄ q̄ tamē fieri p̄t ⁊ male sicut dare el'am ꝓpter xp̄m vel ꝓpter laudez hoīm. sed tunc in familiam vendit̄ qñ spe mercedis eterne in deum ordinat̄ ideo subdit̄ (Nō egredieť sicut ancille) qꝛ finis ei⁹ nō est mal⁹ sicut elimosine date ꝓpter laudē hūanam. sed est valde bon⁹ ꝓpter ꝙ egredieť libēa qd̄ nōt̄ cū dr̄ (dimittz eā). s. liberā. nā ꝑ talē opatiōez gl'ie libertas adq̄rit̄ de q̄ dr̄ Rō. viij. ip̄a creatura liberabit̄ a ꝑuitute corruptōis in libtatē gl'ie filioꝝ d̄i (Qui ꝑcusserit hoīem volēs occidere) ꝫ Moralit̄ facit q̄ ad mortale peccatū verbo vel facto iducere ꝓximū intendit iō sb̄dit̄ (morte morieť). s. culpe ⁊ postea gehēne nisi ꝟe penituerit (q̄ āt nō est īsidiat⁹. ꝫ de⁹ illū tra. ⁊c̄) aliqñ ꝟo ɔtingit ꝙ ex fcō vel ꝟbo alicui⁹ male intellecto ali⁹ incidit in mortale pcc̄m. iō dr̄ ꝙ de⁹ tradidit illū. i. ꝓpter maliciā suā ꝑmisit eū cadē (ɔstituā tibi locū q̄ fugē dēas). s. sacr̄z penitēcie qꝛ q̄uis nō sit ɔsci⁹ ꝙ fuerit ꝓxio cā ruine dz de ꝫ tñ sibi timē (si q̄s ꝑ industriā occiderit ꝓximū ⁊ ꝑ insidias euelles eū ab altari meo) nā eccl'ia non dz eū tueri vt vr̄ ꝑ ꝫ qd̄ hr̄ ex̄ de hoīcidio si q̄s. p̄t ⁊ alit̄ expōi euelles eū ⁊c̄. i. r̄pelles eū a sacra ɔmuniōe ⁊ eccl'iastica ꝓmotiōe (q̄ ꝑcusserit pr̄ez suū aut matrē). i. p̄latū vel eccl'az seu religiōez scā dalizauerit (morte moriat̄). s. cl'pe ⁊ gehēne) q̄ maledixerit pr̄i suo vel matri). i. blasphemauerit xp̄m vel eccl'iam (q̄ furat̄ hoīez) ip̄z a fid̄ seducēdo. (⁊ vēdiderit eū) diabolo (morte moriatur) scz culpe et gehenne (et percusserit quis mulierem pregnantem) id est personaz

rationalē a conceptione boni ꝓpositi a uertit (subiacebit damno).i.punietur a domino scd̄m quantitatem boni qd̄ impediuit (si quis aperuerit cisternam) id est sacre scripture ꝓfunditatem in discrete (ceciderit qz bos vel asinus).i. per hoc fuerit occasio ruine simplicib⁹ (reddet p̄cium iumentorū).i.a deo punietur scd̄m suum delictuz.

Capl̄m.xxij.

Si egressus ignis) id ē zelus hominis indiscretus (inuenerit spicas ⁊ comp̄hēderit aceruos ⁊c̄.) per spicas ꝑsone secl̄ares per aceruos cōmunitates intelliguntur quas si quis per zelum indiscretum scandalizauerit a domino punietur scd̄m quātitatem delicti (decimas ⁊ p̄micias tuas n̄ tardab̄ offerre.) per p̄micias intelliguntur inicia bonorum operum ⁊ ꝑ decias ꝑfectiones eoruz eo ꝙ denarius numerus ꝑfectus est ⁊ limes numerorum vt dicit̄ iij .phi.⁊ per hec duo intelligunt̄ media bonorum operū. hec enim omia deo attribuenda tanq̄m omniuz bonorum actori Isa.xxvi. Omnia opera nostra operatus es in nobis domine (carnez que a bestijs fuerit p̄gustata nō comedetis) id est doctrinā in qua nutriti fuerunt suꝑsticiosi vel heretici nō comedetis eam acceptando. (ꝫ ꝓijcietis canib⁹) illa dimittēdo infidelib⁹ obstinatis qui dicūtur canes Math̄.vij. Nolite sanctum dare canibus.

Capl̄m.xxiij.

Si videris asinuz odientis te iacere sub onere ⁊c̄.) asini p̄latorum possūt dici archidiaconi. decani curati. quia supportant eoꝝ onera. ille igitur qui videt aliquem de istis oppressuz onere cure sibi imposite ⁊ scit ⁊ potest ip̄m subleuare nō debet hoc dimittere ꝓpter odium prelati (si occurreris boui inimici tui aut asino erranti reduc eum).i.si videris aliquē de subditis p̄lati vel curati odientis te ab eius obediēcia irrationabiliter recedētem ꝑ bonū ꝯsilium ⁊ exhortacōem debes eū r̄ducere ad obediēdū debite nō obstāte odio dicti p̄lati vel curati contra te (

Sex annis seiabis terram tuā ⁊c̄.) per terram colendam intelligitur cor hūanum qd̄ est seminādu z semine virtutuz sex annis.i.toto tempore vite p̄sentis q̄ per senarium d̄signatur eo ꝙ est numerus perfectus r̄sultans ex suis partibus que sunt vnum duo tria (anno septimo dimittes eā ⁊ requiescere facies vt comedant pauperes ⁊c̄.) septimus autez annus apud hebreos requiei erat vt patet per p̄dicta. per hoc igitur ꝙ illo āno sine labore fructus oriebant̄ ex quibus pauperes ⁊ agri bestie sustentabāt̄ designatur ꝙ sancti qui sunt i quiete celesti orant pro sibi deuotis q̄ntūcunqz simplicibus ⁊ abiectis (Tribus vicibus ꝑ singulos annos mihi festa celebrabitis ⁊c̄) p̄mum festum celebrabatur ꝓpter bn̄ficium exitus de egipto ⁊ fuit figura resurrectiōis Jesu cristi per quez exiuim⁹ de tenebris culpe ⁊ ignorancie. scd̄m celebrabat̄ ꝓpter beneficiū legis date qd̄ notatur cum dicitur (⁊ solēnitatē mensis p̄mitiuorum) tunc eni fiebat oblatō de nouis panibus ⁊ fuit figura datōis spiritussci q̄nq̄gesima die a resurrectione domini. tertiū fuit festum tabernaculorū ꝙ celebrabat̄ in memoriam ꝙ domin⁹ habitare fecit filios israel in tabernaculis in deserto ⁊ notat̄ cum dicitur (solēnitatez q̄z i exitu āni) quia celebrabatur quintadecima die septimi mensis scd̄m ordinem festorum ⁊ vltim⁹ mensis exstat s̄m acta hoiz sic eniz accipiendo annus nou⁹ incipit in lunatione ꝓpiquiori equinoctio autumnali ⁊ illud festum figura fuit solēnitatis omnium scōrum Iste enim tres solēnitates resurrectiōis pentecostes in ecclesia sūt solennes (non coques edum in lacte matris sue) per edum peccator itelligit̄ Math̄i xxv. statuet oues a dexteris edos autez a sinistris. edus igitur in lacte matris coquitur quando adulatorū blādicijs peccator delinitur scd̄m illud p̄s.ix. laudatur peccator in d̄siderijs anime sue ⁊ iniquus benedicitur (Ecce ego mitto angelum meum qui p̄cedat te) per angelū dn̄i p̄lat⁹ bonus secularis vel religios⁹ intelligit̄ Mal̄.ij.capl̄o labia sacerdotis

custodiunt scienciam ⁊ legem ex ei⁹ ore requirent angelus eī domini exercituū est. et ip̄e subditos suos precedere debet in via mor̄ verbo p̄iter et exemplo (nō erit infecunda nec sterilis in terra tua) per hoc designatur ꝙ in congregatiōe religiosorum seu aliorum bonorum nō debet esse aliq̄s a bonis op̄ibus sterilis

Capl'm .xiiij.

Venit ergo moyses ⁊ narrauit plebi omnia verba domini) p̄ moysen p̄mulgatorē veterl. testamenti allegorice cristus significatur q̄ fuit p̄mulgator noui ip̄e vero exiens a patre venit in mundum ad annunciandum hominibus sanctum euangelij (Omnia verba que locutus est domin⁹ faciemus) per hoc intelligūtur illi qui veraciter recipiunt legem cristi ⁊ h̄ verbum (omnia que locutus est ⁊c̄.) bis h̄ scribitur ad significandum ꝙ lex cristi dupliciter ē recipiēda. s. in corde ad credendum et in ore ad confitendum Rō. x. Corde creditur ad iusticiaz ore āt ɔfessio fit ad salutem (construxit altare) .s. se ip̄m in cruce q̄ ipse est altare nr̄m ⁊ hostia et in fide eius offerimus ōnia (⁊ xij. titulos). i. apostolos qui post ip̄z dicuntur ecclesie fundam̄ta Apoc̄. xxi. (misit qz iuuenes de filijs israel ⁊ obtulerunt olocausta) per istos intelligūtur martires qui dicuntur iuuenes p̄pter eorum aīositatez ad consequēdū martirij palmā et ip̄i obtulerūt olocausta dicebatur enim olocaustuz sacrificiuz ad honorē dei totaliter incēsum martires vero in feruore caritatis obtulerunt se olocaustum dn̄o medullatū (tulit itaqz moyses dimidiam p̄tem sanguinis ⁊c̄) per hoc autem ꝙ sanguis iste p̄tim sr̄ altare fuit effusus. et p̄tim sup̄ populū resp̄sus significatur ꝙ sanguis martir̄ fuit effusus ad honorem cristi qui est altare nostrum ⁊ ad sanctificatiōem p̄pl'i cristiani (ascenderūt qz moyses ⁊ aarō ⁊c̄). sequitur (⁊ vider̄t deum israel) p̄ hoc autez significatur ꝙ visio dei clara et fruitio perfecta per cristi sanguinem et martiruz eius donande sunt populo cristiano.

Capl'z. xxv.

In hoc capitulo describitur constructio arche testamenti cum dicitur (Archaz de lignis sethim compingite) p̄ archaz istam figurata fuit virgo Maria in qua repositus fuit sanctus sanctorum Jes⁹ cristus qui est rex et sacerdos et cib⁹ fideliuz et he tres conditiōes figurate fuerunt per tria in archa reposita scilicet tabulas ɔtinētes legez et significāt regiā dignitatē ad q̄z spectat ferre legē. ⁊ v̄gā aaron que significat sacerdocium et manna que significat cibatōnem fidelium viatorum in sacramento eukaristie et beatorum in p̄pria specie Facta fuit vero hec arca (de lignis sethim) que sunt imputribilia ad significandum puritatem v̄ginis Marie. que fuit purissima mente et corpore et etiam post mortem conseruata a corporis putrefactione (et deaurabis eam auro mūdissimo intus) per caritatis feruorem (et foris) per conuersationis honestatem (Facies qz supra coronam auream) nam ceteri sancti etiam supremi angeli sunt in celis sicut dei ministri ipsa vero sicut celorum regina (Facies et propiciatoriuz ⁊c̄.) ip̄a namqz precibus suis facit deum nobis propicium (duos quoqz cherubin) per quos designatur assistencia angelorum huic regine famulancium (Facies et mensam ⁊c̄) per hanc mēsam propositionis significatur ecclesia in qua nobis proponitur panis vite in sacramento eucaristie et figuratur per duodecim panes positos in hac mensa sicut vnum perfectuz figuratur per plura imperfecta (et inaurabis eam auro purissimo) id est feruenti caritate vnde Cant̄. i. dicitur in persona ecclesie Ordinauit in me caritatē (Facies qz illi labium ⁊c̄) per labiuz in circuitu et coronā interrasilem ⁊ coronā aureolā intelliguntur tres corone r̄ddende virginib⁹ doctoribus et martiribus ecclesie (p̄ab̄ et acetabula ac phialas ⁊c̄.) Per huiusmodi vasa diuersa significantur persone i diuersis officijs et statib⁹ ecclesie q̄ p̄ misericordiā dei sūt vasa gr̄e ɔtēti

ua(Facies q candelabrum)per quod ſi
gnificatur criſtus qui dicit Joh⁹ viij.
Ego ſum lux mundi(ō auro puriſſimo
)in quo deſignatur puritas a peccato
.i.petri.ij.qui peccatuz non fecit nec in
uentus eſt dolus in ore eius (ductile)
.i.factum eſt martello per quod ſignifi
catur auſteritatiſ tribulatio in qua fuit
criſtus a principio vite vſq; ad finem (
ſperulas ac lilia) per que pfectionis et
caſtitatis opera deſignantur (facies et
lucernas vij.)per quas intelliguntur ſe
ptem dona ſpirituſſancti in criſto ſicut
predixit Iſa.xi.q requieſcet ſuper eū ſpi
ritus domini ſpiritus ſapiencie q intelle
ctus ſpiritus fortitudinis q conſilij ſpi
ritus ſciencie q pietatis q replebit eum
ſpiritus timoris domini hec enim aucto
ritas ad literam de criſto loquitur ſecū
dum doctores hebraicos q latinos.

Capitulū.xxvi.

Tabernaculum ita fiet)per tab
naculuz ſignificatur eccleſia q̄
eſt tabernaculum dei huiꝰ aūt
tabernaculi p̄mo deſcribuntur operim̄
ta que fuerunt quatuor .ſ. coztine ſaga
pelles rubzicate deſup pelles iacinctine
per hec operimenta que protegebāt in/
terioza tabernaculi ab intemperie aerl.
ſignificantur defenſores eccleſie qui ſūt
in quadruplici genere.nam eccleſia cō/
tra hereticos defenditur per doctores
qui per coztinas ſignificantur que facte
fuerunt de quatuor coloribus ſcilicet ō
biſſo retorta per biſſum que eſt genus li
ni cādidiſſimi caſtitas figuratur p̄ hoc
autē quod dicitur(retorta)repſſio car/
nis intelligitur.Ꝛ ꝑ qō paulus doctor
gencium dicebat .i.Cor.ix.caſtigo cor
pꝰ meū q in ſeruitutē redigo ne forte cū
aliis p̄dicaverī ipe reprobꝰ efficiar(Et
iacincto)qui ē coloris celeſtis.ꝛpter qō
ſignificat meditatiōem celeſtium Phil
iij.Noſtra autem conuerſatio in celis ē
(ac purpura)per q̄m ſignificatur deſi/
derium martirij vel ſaltem meditatio
criſti paſſi p̄ma Cor.ij. Non iudicavi
me aliq̄d ſcire inter vos niſi tantū Jeſū
q bunc crucifixum (cocco q̄ bis tincto
per quem ſignificatur gemia caritas
dei ſcilicet et proximi Gre.Ome.xxxix.
Qui caritatem erga alterum non habz
p̄dicatōis officium nullatenus ſuſcipe
debet hec autem quatuor eſſe debent in
doctoribus eccleſie.qui ſunt eius cōtra
hereticos defenſores Cōtra tirannos
vero eccleſie defenſores ſunt martires.
quoruz aliqui pro defenſione dei mortē
ſuſtinent corpalez q iſti figurant p̄ pel
les rubricatas aliqui vero fortitudē que
eſt moꝛs ciuilis q iſti figurant p̄ ſaga ci
licina que ſunt aſpera q per hoc ſignifi
cāt duriciā ſeruitutis Aliqui vero exili
um q iſti figurant p̄ pelles iacinctinas
que ſunt coloris celeſtis.nam qui de ter
rena patria ſunt expulſi debent celeſtez
patriam meditari (facies q tabulas ſtā
tes) hic ſcdo agitur de lateribꝰ tabna
culi que fuerūt de tabulis ſtantibus ſō
operimentis p̄dictis q per eas ſignificā
tur fideles ſimplices in fide ſtantes ſub
diſciplina doctorum q paciencia marti
rum(bine baſes ſingulis tabulis)q iſte
baſes fuerunt argētee vt dicitur i textu
per hoc autez deſignatur q̄ fides cuiuſ
libet xp̄iani innititur teſtamento nouo
q veteri quaſi duabus baſibus argēteis
vnō dicitur p̄s.xi.Eloquia domini elo
quia caſta ar.ig.era.Duo ꝛo teſtamē/
ta ſūt eloquia diuina. Iſte vero tabule
iuncte fuerunt ſupius per q̄m iunctura
ſignificatur caritaſ dei q in medio iūcte
fuerunt vectibus q anulis per quod ſi/
gnificatur caritas proximi hac enim du
plici caritate debent fideles ad inuicem
cōiungi (Facies q velū)hic tercio agit
de velo qō erat ante ſcm̄ſanctorū q fu
it figura humanitatis criſti que fuit ve
lamentū diuinitatis vnde dicitur heb.
x.Iniciauit nobis viam nouam q viuē
tem p̄ velamentū .i.carnem ſuam (pul
cra varietate contextuz)per hoc in ho
mine criſto intleligitur varietas omniū
cariſmatum q donoruz(qō appendēs
ante quatuor columnas)per quas cuā
geliſte quatuor ꝺſignantur qui criſti vi
tam q opera deſcripſerunt (Facies q tē
toriuz i introitu tabernaculi) qō fuit fi
gura Johānis baptiſte qui fuit iniciuz
noui teſtamēti ꝛpter qō hoc velum fu

it positū i itroitu tabernaculi ⁊ fuit etiā veteris testamenti finis scdm qd dicit Math.xi.lex ⁊ pphete vsq ad Johānē ideo subdit (q̄nq colūnas deaurabis lignorum sethim ante quas ducetur tētorium) p quas quinq libri moysi designantur Fuit autē hoc velū factū de iacto et purpura q̄z bis tincto ⁊ bisso retorta per q̄ q̄tuor significātur in Johāne baptista p iacinctuz celorū ingressꝰ ab eo denūciatus Math.tercio penitēciaz agite appinquabit eni regnū celorum.p bissum retortam eius v̄ginitas cum austeritate vite.per purpuram eiꝰ martiriū.per coccū bis tinctuz in Johāne feruens dilectio dei ⁊ proximi designatur.

Capl'm.xxvij.

Facies ⁊ altare ⁊c.) hic describitur altare olocaustoruz in q̄ carnes animalium offerebant̄ et significat penitenciaz in qua caro ꝓpria immolatur (habebit quinque cubitos in longitudine) per quos significantur quinq etates in q̄bus debet penitencia durare.s.adolescencia iuuētꝰ status virilis senectus et seniū. in puericia vero et etate decrepita penitēcie austeritas non habet locum (Et totidem in latitudine) quia quinq sensus exteriores debent in penitēcia exerceri (⁊ tres in altitudine) per quos significant̄ tres partes penitencie que sunt contritio cōfessio ⁊ satisfactio (cornua aūt p q̄tuor angulos ex ip̄o erunt) per cornua vero sursum tendencia intelliguntur celestis patrie desideria que sunt in vera penitēcia (facies qz in vsus lebetes ⁊c.) p huiusmodi vasa intelliguntur instrumenta penitēcie vel exercicia q̄ sunt ieiunia vigilie pcitas victus aspitas vestitus ⁊ similia (craticulam qz) i qua cōburebātur carnes iposite ⁊ significat feruorem dilectiōis v̄tute cuiꝰ adurūt̄ motꝰ carnis vnd dicit p̄s.xxv.vre renes meos ⁊ cor meum (inane ⁊ ꝯcauū intrinsecus facies illud) per qd significat ꝙ vere penitēs debet esse vacuus a t̄renorum cupiditate (Facies ⁊ atriuz tabernaculi) per hoc atrium in quo fuit tabernaculū ⁊ altare ⁊ ministerium sacerdotum ⁊ leuitaꝝ figurata fuit dilatatio fidei xp̄iane vsq ad terminos terre habitabilis cuiꝰ longitudo scdz ph̄m libro metheroꝝ accipit̄ ab oriente i occidētē ⁊ latitudo a meridie in aquilonē ⁊ sic dicit ibidem longitudo excedit latitudinem plus q̄m quinq excedunt tria ꝙ est fere i medietate ꝙ autē modicū ē nō cōputatur scdo ph̄. ideo dicitur hic ꝙ longitudo atrij ab oriente in occidētez fuit centuz cubitoꝝ et eius latitudo q̄ accipitur a meridie in aquilonem quinquaginta cubitoꝝ p columnas huius atrij significātur ecclesie p̄lati que dicūtur enee ⁊ capita eorum argentea p es autē intelligitur fortitudo paciencie ⁊ per argentum honestas eloquēcie que debent esse in p̄latis.per cortinas in colūnis appensas intelligūtur predicatores ex potestate p̄latoꝝ discurrētes ad informandū populū verbo p̄dicatiōis et exēplo bone cōuersatiōis (p̄cipe filijs isrl' vt auferant tibi oleū ⁊c.) per filios isrl' intelliguntur xp̄iani qui debent auferre oleum.i.pietatis fructū q̄ scdm qd dicit p̄ma thimo.quarto pietas valet ad oia ꝓmissiōez hn̄s vite q̄ nc̄ ē ⁊ future (pilo qz ꝯtusū).i. pilo recte intētiōis a gl'ia vana rep̄ssū M.v.te āt faciente el'am nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua vt ardeat lucna .i. opatio bō ad honorē d̄i ⁊ edificatōez pp̄li.

Applica q̄z aarō ⁊c.) in h̄ capl'o agit̄ de ornamēt.aarō ⁊ filioꝝ eiꝰ p q̄ designāt̄ v̄tutes mistrorū eccl'ie fuerūt āt q̄tuor ornam̄ta coia ⁊ filijs eiꝰ p̄mū fuit (fēoralia linea) ad coopiēdū turpitudinez carnis sue.⁊ p h̄ significat castitas Scdz tunica linea p q̄m significat ꝯuersatiōis honestas Tertiū balthe⁹ siue cingulū vestes r̄strigēs p q̄ significat moderatio rōis sup̄flua restrigētis.q̄rtū fuit mitra i capite p q̄z designat̄ rcitudo itentōis .s.vt ōia fiāt ad gl'iam dei .i. Coꝝ. x. Omia i gl'iam dei facite Ista.iiij.eē dn̄t in oibꝰ ecclesie mistris general'r .p̄ter hec āt fuerūt q̄tuor ornamēta aarō pōtificis p q̄ sigificāt .iiij.q̄ dn̄t spālit̄ in ep̄is r̄fulgē p̄mū fuit lamina aurea pēdēs sr̄ frōtez i q̄ sculptū erat nom̄ dn̄i tetragramatō) p q̄m itell'r iugis mēoria dn̄i zm sr̄

humerale ꝑ quod intelligitur ꝙ ponti/
tifex debet infirmitates subditoruz sup
portare heb.v. Omnis pontifex ex hoi/
bus assumptus ꝓ hominib⁹ constituit̃
sequitur qui ꝯdolere possit his qui igno
rant ⁊ errãt Et tertiũ (rõnale iudicij)
per quod intelligit̃ potestas ⁊ sciencia
iudicandi. q̃rtum tunica iacinctina que
erat coloris celestis Ideo significat con
uersatiõem celestẽ scd̃m qd̃ dicit̃ Phil.
iij. Nostra ãt conuersatio in celis est in
hac autez tunica erant tintinabula au
rea ⁊ mala punica per que significat̃ sa
na doctrina cum bona vita qꝛ cui⁹ vita
despicitur r̃stat vt eius p̃dicatio cõtem
nat̃ Grego. Omel. xxxvij.

Capl'm. xxix.

Tolle vitulum de armẽto ⁊c̃.) h̃
agitur de ꝯsecratiõe aaron ⁊ fi
lioruz ei⁹ ꝑ q̃m fuit figurata or
dinatio ecclesie ministroꝝ (Tunqꝫ laue
ris patrem cum filijs suis aqua) ꝑ qd̃
intelligitur ꝙ ordinandi ĩ ecclesia p̃mo
debent lauari aquis ꝯtritiõis ad ablu
cionẽ p̃cedencium peccatorum. aquis
deuotionis ad desiderium supnoꝝ (In
dues aaron vestimentis suis) per quẽ
designatur crist⁹ passus in cruce cuius
virtutẽ ꝯsequũt̃ ministri ecclesie (sum/
ptum qꝫ sanguinẽ ⁊c̃.) ꝑ hoc ꝙ de san/
guine vituli ponebat̃ sup quatuor cor/
nua altaris significabatur ꝙ fides cristi
passi dilatanda erat ad q̃tuor ꝑtes orb̃
(Sumes ⁊ adipem ⁊c̃.) per h̃ ꝙ adeps
cremabat̃ sr̃ altare sigificabat̃ ꝙ passio
xp̃i acceptissima deo futura eẽt de plei
tudine gr̃e ei⁹ Jo. i. vidim⁹ euz. q. vnige
nitũ a pr̃e plenũ gratie ⁊ v̄itatis q̃ plei
tudo per adipẽ designat̃ (carnes v̄o vi
tuli ⁊ coriũ cõbures foris extra castra)
per quod significabat̃ ꝙ crist⁹ extra ie/
rusalem erat passur⁹ (vnum quoqꝫ ari
etem ⁊c̃.) sequitur post (tolles ergo arie
tem alterum) per istos duos arietes im
molatos intelliguntur petrus ⁊ paulus
duces xp̃iane plebis sicut arietes sunt
duces gregis quoruz martirio cõsecra
ta est ecclesia romana xx. d. q̃ꝫuis. ⁊ per
consequens alie ecclesie. istoruz ãt aries
totus incensus significat paulum amo
re cristi totum incensuz Alius aries d̃
cuius sanguine tingebatur extremum
auricule ⁊ pollices manus ac pedis de
xtri figurauit petrum naz ecclesie rõne
obediendum est in his que sũt fidei que ẽ
ex auditu Roma. x. ⁊ hoc significatur ꝑ
tinctionez auricule similiter in his que
sunt morũ qd̃ significat̃ ꝑ tinctõez ma
nus ac pedis dextri quia manus est or/
ganum organorum ꝓpter quod signifi
cat operatõem bonam de genere ⁊ pes
dexter affectionez rectam ⁊ vtraqꝫ req̃
ritur ad bonum mor. (tortamqꝫ panis
⁊c̃.) tres modi panum offerebãtur in ꝯ
secratione sacerdotum qui omnes erãt
d̃ simula tritici ⁊ ideo figurabãt eucha
ristiaz que conficitur in pane triticeo si
cut plura imperfecta figurant vnum ꝑ
fectum Eucharistia vero solẽniter offer
tur in ordinatione ministroꝝ ecclesie (
septem diebus cõsecrabis manus eoꝝ)
per quod significatur ꝙ minister eccl̃ie
debent esse sancti toto tempore vite sue
qd̃ per dierum septenarium designatur
Exo. xix. Sacerdotes qui accedunt ad
me sanctificẽtur (cõbures reliq̃as igni
) per quod significatur ꝙ illa que circa
sacrificium eucharistie ⁊ huiusmodi a
nob̃ ñ comprehendũtur sunt dimitten
da potẽcie spiritussancti qui plus potest
facere q̃m nos apprehendere valeamus

Capitulũ. xxx

Facies q̃qꝫ altare) h̃ describit̃
altare incensi per quod signifi/
catur cor hominis deuoti in q̃
crematur incensum oratiõis deuote se
cundũ illud psalmo. cxl. Dirigatur ora
tio mea sicut incensũ in conspectu tuo
domine (de lignis sethim) que sunt ĩpu
tribilia ꝓpter quod significant purita/
tem que requiritur in anima deuota (q̃
dranguluz) q̃dratura quatuor virtutũ
cardinalium (vesties qꝫ cum auro) ꝑ
quod significatur caritas que maior
est ceteris virtutibus. i. Cor. xiij. Ma
ior autem horum est caritas sicut aurũ
inter metalla est preciosius Thimiama
vero quod in hoc altari cremabatur
ex quatuor specieb⁹ aromaticis cõficie
batur per quas quatuor conditiões in

oratione deuota ſignificatur.ſ.vera humiliatio Eccī.xxxv.Oratio humiliātis ſe nubes penetrabit ⁊ ſalubris poſtulatio.oratio namq; deuota de illis eſt q̄ pertinent ad ſalutem Jo.xvi. Si quid pecieritis patrem in nomine meo dabit vobis qđ exponens Gregl.dicit non petitur in nomine ſaluatoris niſi que pertinent ad ratiōem ſalutis Tertia condicio eſt mentis attentio quia ſicut dama ſcenus dicit oratio eſt aſcenſus mentis in deum p̄ma Cor.xiiij.Orabo ſpiritu orabo et mente Quarta eſt debita continuatio p̄.theſſ.quinto. Sine intermiſſione orate (qñ tuleris sūmam ⁊c̄.) per hanc populi numeratiōem electorū numerus deſignatur et cuilibz numeratorum dimidi⁹ ſiclus qui continet .x.obolos imponitur per quod ſignificatur q̄ omnes ad obſeruatiōem decalogi ſimiliter obligantur (facies et labrum eneum ⁊c̄.)in quo lauabantur pedes ⁊ manus ſacerdotum quando debebant in altari miniſtrare ꝓpter quod fuit figura ſacramēti confeſſionis in qua ſacerdotum manus id eſt opera ⁊ pedes .i. affectiones debent lauari quando ad offerendum ſacrificium eukariſtie ſunt acceſſuri. Capl̄m.xxxi.

Ecce vocaui ex nomie Beſeleel ⁊c̄.) hic agitur de artificibus tabernaculi.tabernaculum vero eccleſiam ſignificat vt ſup̄ dictum eſt ꝓpt̄ qđ ſtructores tabnacli ſignificāt edificatores ecclie ſb̄ xp̄o cum p̄ncipali actore et iſti fuerūt apoſtoli ſpecialit̄ Petrus et Paulus p̄ma Cor.tercio adiutores dei ſumus et Galat̄.ij.capitulo q̄ operatus eſt petro in aplatum circūciſionis operat⁹ ē ⁊ mihi inter gentes ⁊ conuenienter ſignificantur per nomina p̄ncipalium artificum quorum prim⁹ vocatus fuit(beſeleel)q̄ iterpretat̄ vmbra dei et bene ſignificat petrum.nam ad tactum vmbre eius virtute diuina ſanabantur infirmi Actū.v.Secūdus vocatus fuit (coliab) qui interpretatur habitatio mea pat̄ Et bene ſignificat paulum apoſtolum qui mente habitabat in deo patre omnium ſicut ipe dicit p̄b̄.iij

Noſtra autem conuerſatio in celis eſt (dedit qz moyſi duas tabulas teſtimonij̄)in quibus ſcripta erant decē p̄ecepta decalogi digito dei ꝓpter quod ſignificant intellectum hominis ⁊ affectum in quibus lex noua ſcripta eſt per fidez ⁊ caritatem opere ſpirituſſancti qui dicitur dei digitus ſupra vij̄. capitulo de hac autem deſcriptiōe noue legis dicit Jere.xxxi.poſt dies illos dicit dominus dabo legem meā in viſcerib⁹ eorum et i corde eorum ſcribaz eam et qđ loquat̄ de lege noua patet ibidem per literam p̄cedentem vbi dicitur feriam domui iſrael ⁊ domui iuda fedus nouuz non ſcđm pactum qđ pepigi cum patribus veſtris in die qua apprehendi manum eorum vt educerem eos de terra egipti

Capl̄m.xxxij.

Videns autem populus) ſcđm qđ dicit Gregl.pro qualitatib⁹ ſubditorum diſponuntur acta regenciūm vnde ſepe fit vt ꝓ culpa gregis non boni delinquat vita paſtoris ⁊ ponit exemplum de dauid qui pro clpa populi p̄miſſ⁹ fuit a dō peccare in eius numeratōe.ij. Regū.xxiiij. propt̄ quod dauid non fuit punit⁹ in propa ꝑſona licet hoc peteret a domino vt habet̄ ibidem ſed populus fuit grauiter punitus ſimiliter credendum eſt q̄ aaron ꝓpter maliciaz populi petentis ſibi deos fieri p̄miſſus fuit peccare in vituli cōflatilis fabricatione propter quod aaron in perſona ꝓpria non fuit punitus ſed populus ⁊ in hoc aaron figuram tenuit boni p̄ncipis vel prelati qui propter maliciam ſubditorum aliquando p̄mittitur i peccatū labi(ite ⁊ redite de porta vſq; ad portā p̄ medium caſtrorum ⁊ occidat vnuſquiſq; frem ⁊ amicū ⁊ ꝓximū ſuū)ꝓ qđ pz q̄ otra deū amico q̄ztūcūq; ꝓximo nō eſt parcēdū ⁊ p̄b̄.dic̄.i. ethi corū q̄ ābob⁹ exiſtentib⁹ amicl.ſcm̄ ē p̄ honorat̄ veritatez Jtē nōndū q̄ mora faciente moyſe cū dño.xl.diebus populus ſuus ad idolatriaz declinauit ꝓpter quod multo plus prelati qui non ſolum xl.diebus ſed annis pluribus moram contrahunt in curijs regum ti/

mere debent ne ꝓpter eoꝝ absenciã po
pul⁹ sibi ꝯmissus ad ignominiosa cria
dilabat̃ ⁊ eis imputetur sicut ꝑiclitatõ
nauis imputat̃ naute absenti qui tenet̃
eam gubernare.

Capl'x.xxxiij.

In hoc autẽ capitulo dicit̃ (loquebat̃ ãt
domin⁹ ad moysen facie ad faciẽ sicut
loqui solet homo ad amicũ suuz) per q̃
significatur homo q̃cunq; ꝑfectus in
ꝯtemplatione p̃sentis vite que consistit
in oratiõe ⁊ scripture sacre meditatione
nam in oratione homo cũ deo loquitur
⁊ in lectione sacre scripture deus loqui
tur cum homine ⁊ qm̃ talis ꝯtemplati
onez patrie celestis desiderat subditur (
Ostende mihi faciem tuã) per aꝑtã vi
sionem veruntamẽ ꝓpter bonũ ꝓpl'i ali
quando talis d̃tinet̃ in vita p̃senti sicut
Paulus apostol⁹ scribens ad Phil'.p̃.
dicit de se desideriũ habẽs dissolui ⁊ eẽ
cum cristo manẽ ãt in carne necessariũ
ꝓpter vos ideo tali dicit̃ a domino (est
locus apud me) ꝑ quẽ intelligitur eccle
sia militans Math̃.vltimo ecce ego vo
biscum sum omnib⁹ diebus vsq; ad cõ
summatiõez seculi (stabis super petrã)
.i.firmus in fide p̃.Coꝝ.x.petra autez
erat cristus (cũq; trãsierit gl'ia mea).i.
essencie mee visio clara que dicit̃ in hac
vita transire ab hominib⁹ eo q̃ non da
tur eis sicut p̃dicitur in hoc capl'o non
videbit me homo ⁊ viuet (ponã te i fo
ramine petre ⁊ ꝓtegã ⁊c̃.).i.adhuc re
tinebo te in cõtemplatiõe cristi passi q̃ ẽ
per fidem quia tam̃ talib⁹ datur maior
cognitio q̃m simplicis fidei sicut data
est ꝓphetis ⁊ maxime apostolis ido sb̃
ditur (tollã manũ meam ⁊ videbis) scz
maiori cognitiõe q̃m per simplicem mi
nori tñ q̃m sit clara visio ideo seq̃t̃ (vid̃
bis posteriora mea) q̃ ei videt hoiez a ꝑ
te posteriori ꝯgnoscit q̃ sit hõ nõ tñ co
gnoscit d̃terminate si sit sortes vl' plato
iõ sb̃ditur (faciẽ ãt meã videre nõ pote
ris)

Capitulum.xxxiiij.

At deiceps p̃cide ait tibi duas ta
bulas lapideas instar priorum
⁊c̃.) per p̃mas tabulas que fra
cte fuerunt significatũ fuit vetus testa
mentũ qd̃ per nouũ euacuatũ ẽ.modo
qui sequitur.nam a tempe publicatiõis
euangelij cerimonialia sunt mortifera
iudicialia vero nõ obligãt nisi d̃ nouo
fuerint instituta moralia vero remanẽt
inq̃tuz ꝯtinẽt dictamen iuris natural'
⁊ hoc notat̃ cum subdit̃ (⁊ scribã sup
eas ⁊c̃.) sequitur (nullus autem ascen
dat tecum ⁊c̃.) quia sol⁹ xp̃s per moy
sen p̃figurat⁹ accepit nouũ testamentũ
a patre ⁊ alijs publicauit qd̃ aũt subdi
tur postea q̃ (moyses velata facie loq̃
batur ad ꝓpl'm) fuit ad significandum
q̃ ea q̃ tradunt̃ explicite in nouo testa
mento fuerũt sub velamento figuraruz
in veteri testamẽto.⁊ qd̃ tꝑe noui testa
menti velamen remaneret supra corda
iudeoꝝ pro maiori ꝑte.qd̃ autẽ subdit̃
de moyse q̃ ingressus ad dominũ ⁊ lo
quens cum eo auferebat .s. velamen.si
gnificat q̃ in patria non remanebit ve
lamen figurarũ veteris testamẽti nec ec̃
enigma noui.quia sicut dicit apostolus
p̃.Coꝝ.xiij.videmus nunc per speculũ
⁊ in enigmate tunc autez facie ad faciẽ.

Capl'm.xxxv.

Igitur ꝯgregata omnis turba ⁊c̃.) hic
agitur de oblatiõibus ꝓpl'i pro ꝯstructi
one tabernaculi ⁊ aliorum ꝑtinenciuz
ad ipsum de qua subditur (Omnis vo
luntari⁹ ⁊ ꝓno animo offerat dño ⁊c̃)
Non enim placẽt dño sacrificia coacta
ꝓpter hoc dicitur (omnis voluntarius
⁊c̃.) per ea vero que fuerunt oblata ad
constructiõem tabernaculi corꝑaliter
intelligũtur ea que faciunt ad edificatõ
nem ecclesie spiritualis (ꝑ aurum) eniz
intelligitur fulgor sapiencie quem offe
rũt doctores.per argẽtuz vero puritas
ꝯscie q̃m offerunt innocentes (per es)
sonoritas eloquencie q̃m offerũt p̃dica
tores .per iacinctum.qui coloris est ce
lestis intelligit̃ meditatio celestium q̃m
offerũt ꝯtemplatiui (per purpuram) re
cordatio dominice passionis q̃m offert̃
cristo capiti ꝯpassiui (per coccũ bis tin
ctum) gemine caritatis incendium qd̃
offerũt caritatiui (per byssuz) honestas
conuersationis q̃m offerũt honestate d̃
corati (per pilos capraꝝ) ex quib⁹ fiũt

cilicia asperitas penitencie q̃m offerũt carnem propriam macerãtes per (pelles arietum rubricatas) desideriũ martirij qđ obtulerunt martires (per pelles iacinctinas) que sunt coloris celestis vita confessorum quas offerũt ip̃os imitantes (per ligna sethim) que sunt ĩputribilia firmitas in bono q̃m offerunt perseuerãtes (per oleum) pietatis suauitas q̃m offerunt misericordes per lapides (onichinos) exẽpla edificatiua q̃s offerunt homines exempla bona prebẽtes (per gemmas) generaliter sumptas intelliguntur quecunq; bona in fide vl̃ moribus ecclesie edificatia.

Capl̃m .xxxvi.

Posita precedenti capitulo det̃minatione offerendorum ꝓ cõstructione tabernaculi hic consequenter ponitur executio cuz dicitur (q̃tidie mane populus vota offerebat) per hoc instruitur populus cristianus et multo forcius clerici principes et prelati vt singulis diebus intendãt diuino cultui anteq̃m ad opera ꝓpria manuz mittãt (pl⁹ offert populus q̃m necesse sit) hoc enim possumus diebus istis dicere ꝙ populus cristianus ⁊ p̃ncipes tot et tanta obtulerunt prelatis ⁊ ministris ecclesie saltẽ in pluribus terris qđ ascendunt vltra necessitatem. imo etiã contra vtilitatez propter abusum ind̃sequentem Nam multi bonis ecclesie datis nimis abutuntur propter põpaz terrenam et amicorum suorum carnalium excessiuam ditationem vt de alijs verecundiorib⁹ taceamus (Jussit ergo moyses preconis voce clamari nec vir nec mulier quicquaz vltra offerat ⁊c̃.) sic exemplo moysi superiores in ecclesia deberent vt videtur finem imponere tẽporalium augmentationũ saltẽ in illis locis vbi talis augmentatio nõ ꝓdest ꝫ multũ obest eo ꝙ multis ministris ecclesie prebet occasionem multiplicis ruine sed sicut scribit̃ prouer. xxx. sanguisuge due filie sunt dicentes semꝑ affer affer Et iste sunt amor inordinatus proprie excellencie ⁊ inordinat⁹ zelus carnalis ꝑentele que non solum clamãt affer affer ꝫ aufer aufer .i. tolle tolle fraude propter quod beatus Gregl. papa disposuit in hoc ponere modũ vt dicit dominus hugo cardinalis suꝑ locũ istuz

Capl̃m .xxxvij.

Fecit et propiciatorium) .i. oraculum per quod designatur ecclesia in qua fiunt laud̃s ⁊ preces ad propiciationem domini ꝓcurandam (de auro purissimo) nam ecclesia non debet habere maculam neq; rugã (duos etiam cherubin) per quos significantur ecclesie prelati. nam cherubin interpretatur plenitudo sciencie que debet in prelatis esse Debẽt eniz scire vet⁹ ac nouum testamentũ per hoc autem quod dicitur (duos) gemina caritas d̃i scilicz et proximi designatur que debet in prelatis euidencius feruẽ cuz ex offitio pro salute filij sui corporalem vitam exponere si casus necessitatis occurrerit teneantur Jo. x. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. id̃o sb̃ditur (ex auro ductili) fuerunt enim facti cum martello per quod designatur ꝙ ecclesie prelati debent semꝑ esse ꝑati ad sustinendum ꝑsecutiões pro salute gregis sui (q̃s posuit ab vtraq; ꝑte ꝓpiciatorij) per quod designatur ꝙ prelati semꝑ debent intendere suaruz ecclesiarum regimini et non stare in curijs regum vel principum nisi in casu necessitatis. et ad h̃ vocati (extendentes alas) .i. intellectum suum et affectum applicantes contemplationi diuinoruz et nõ ad habendum longam comitiam eq̃ꝝ et domicellorum (et tegentes propiciatoriuz) .i. per opus actiue vite intendẽtes ad ecclesie subsidium verbo et exemplo informantes populuz sibi comissũ Gregl. in pastorali Sit presul actiõe p̃cipuus et pre ceteris in contemplatione suspensus sic̃ in scala iacob ãgeli ascendebant et descendebant sed aliqui eorũ sunt sicut milui qui non d̃scendunt nisi ad cadauera rapienda sic isti ad bona temporalia querenda que tamen Paulus apostol⁹ arbitratur vt stercora ad philipenses tercio.

Capituluz. xxxviij.

Illud qđ in p̄ncipio huius capituli ponitur supius expositum est mistice ꝓpter hoc. h̄ dimitto ⁊ plura alia dimisi ⁊ dimittam eadem rōne (Fecit ⁊ labrū eneum cum basi sua de speculis mulierum ⁊c̄.) per specula mulierꝝ significātur diuina p̄cepta in quib⁹ aīe deuote speculantes ⁊ meditantes vident quid amouere debent a se ip̄is. s. maculas viciorū ⁊ q̄d sibi apponere. s. ornamenta virtutum hec enim duo precepta diuina manifeste ostendūt q̄ docent duas ꝑtes iusticie. s. declinare a malo ⁊ facere bonū (q̄ excubabāt in atrio tabernacl̄i) ꝑ tabernaculū hic intelligitur ip̄m celum qđ anime đuote non possunt īgredi durāte vita p̄nti ꝫ diligenter attendūt q̄liter possint itrare post finē p̄ntis vite ꝑ hoc igitur ꝙ labrum eneum in quo pedes ⁊ manus sacerdotum debebant lauari factum esse dicitur de speculis mulierum significabat̄ practica noticia diuinorū p̄ceptorum ex qua quidem noticia ꝓcedit aqua vere contricionis ⁊ đuotionis i qua pedes ⁊ manus sacerdotum ⁊ affectiones ⁊ opera eorum q̄ ministraturi sunt in ecclesia debent lauari ꝑ contritiōem ⁊ ꝯfessionem antequaz accedant ad missarum celebratiōem

Capl̄m. xxxix.

Fecit ⁊ rōnale ope polimito ⁊c̄) ꝑ rōnale iudicij i q̄ ostendđbatur quid agi đberet aut dimitti potest intelligi bonus p̄nceps aut prelatus secularis vel religiosus per cuius iudicium debent agi vel dimitti opa sđditorum in hoc autem rationali fuerūt quatuor ordines lapidum p̄ciosorū ⁊ i quolibet ordine tres lapides p̄ciosi igitur ꝑ quatuor ordines intelligunt̄ quatuor v̄tutes cardinales cum adiunctis sibi virtutibus que debent esse in iudicibus bonis secularibus aut religiosis. p̄mus ordo ꝑtinet ad prudenciā que ē auriga virtutū ⁊ scđm tullium ip̄ius prudēcie sūt tres ꝑtes. s. memoria respectu precedenciū intelligencia respectu p̄nciium prouidentia respectu futurorum Secund⁹ ordo ꝑtinet ad iusticiam cui⁹ scđm ph̄m v. eth̄. sunt tres ꝑtes. s. iusticia distributiua penarum ⁊ hōrum ꝟm demerita ⁊ merita hominū ⁊ commutatiua que est ꝓprie ꝯmutatorum Et epikeia que est ꝓprie iudicium dirigens eos in casu ꝑticulari ad legislatoris intellectum Tertius ordo ꝑtinet ad fortitudinem que respicit pericula bellorum pro republica sustinēda ⁊ ad eam req̄ritur aiositas i aggressu ꝯstantia in progressu ⁊ sequitur victoria in egressu. Quartus ordo ꝑtinet ad temperāciaz cuius sunt tres ꝑtes. s. temperācia ꝑticularis que ē rep̄ssiua venereorum extra legem matrimonij in ꝯiugatis ⁊ simpliciter in alijs ⁊ abstinencia que est rep̄ssiua ciborum ⁊ sobrietas potuuz scđm tamen modū ⁊ regulam recte rōnis

Capl̄m. xl.

Mense p̄mo die p̄ma mensis eriges tabernaculum) ⁊ hoc scđz suas ꝑtes descriptas superius ⁊ expositas. tamē per hoc tabernaculū dn̄i ꝯuenienter potest anima fidelis itelligi. nā in ea domin⁹ per gratiā inhabitat Apoc̄. xxi. Ecce tabernaculū dei cū hominib⁹ ⁊ hītabit ⁊c̄. hoc āt tabernaculuz sursum erigitur per spem bonorꝝ celestium ex meritis ⁊ gratia ꝓueniencium ⁊ figitur seu stabilitur per firmaz fidē eorꝝ q̄ tenet ⁊ docet sancta mat̄ ecclesia ⁊ dilatat̄ ꝑ dei ⁊ ꝓximi caritatē ⁊ ista fiunt (p̄mo mense p̄ma die mensis). i. in inicio vite p̄ntis ⁊ hoc q̄ꝫtū ad pueros baptizatos ꝟm habitus dictarꝝ virtutū qui dantur diuinit⁹ i baptismo sed actus earum tunc apparent qn̄ incipiūt habere vsū rōis vt sic cū grā opet̄ liberū arbitriū ad ꝯsecutōez v̄e bitudis q̄m nobis cōcedat dn̄s. Explicit liber exodi. Incipit liber Leuitic⁹

Capl̄z. i.

Vocauit autez domin⁹ ⁊c̄.) in hoc libro p̄ncipaliter agitur đ sacrificijs offerendis dn̄o int̄ q̄ p̄ncipalius ē olocaustū ideo de ip̄o agit̄ primo cū dr̄ (Si olocaustū fuerit ei⁹ oblatio ⁊c̄.) olocaustū vero dicebat̄ sacrifi-

cium incensum totaliter ad honorē di/
uinuz ꝓpter quod moraliter significat
opus bonū de genere factū ex caritate
ꝓpter deum etsi tale opus sit p̄latoruz
ꝛ ecclesie vel doctorum significat̄.(per
olocaustum de armento).i.de bob⁹ bo
ues ei sunt animalia in agro laborācia
ꝓpter quod significāt prelatos ꝛ docto
res qui laborāt in agro dominico ꝓpt̄
quod dicit Paul⁹ p̄ma Cor.iij.¶ Dei
adiutores sumus dei agricultura estis
Si vero bonum opus ex caritate ꝓce/
dens sit simpliciuz xp̄ianorū significat̄
per olocaustum(de ouibus et capris)
eo ꝙ sunt animalia simplicia ꝓpter qđ
significant simplices xp̄ianos scđm qđ
dicit̄.i.pal.xxi Iste āt grex q̄d ɔmeruit
Si vero bonū opus ex caritate factum
sit religiosorum vel clericorum signifi/
catur per olocaustum de auib⁹ nam re
ligiosi ꝛ clerici deputati sunt ad cultuz
dei ꝛ sic intendere debent diuine ɔtēpla
tioni. ꝓpter qđ significant̄ per aues vo
lantes dicit̄ aūt in textu ꝙ iste aues de
bent esse (turtures vel columbe) ꝑ tur
tures aūt que gemitum hn̄t pro cantu
intelligunt̄ ꝓp̄e religiosi qui gemere de
bent pro peccatis ꝓprijs ac etiam ꝓpl̄i
vnde dicit̄ in decret.xvi.q.i. monach⁹
non docentis.sed plangentis habet of/
ficium (per columbas) vero clerici desi
gnant̄ qꝛ in eorum ɔuersatiōe debet co
lumbina simplicitas refulgere Alle/
gorice vero potest totum hoc exponi de
xp̄o.nam imolat⁹ fuit pro nobis ex ma
xima caritate dei patris Jo.iij. Sic de⁹
dilexit mundum vt filium suum vnige/
nitum daret.ip̄e etiā xp̄s ex maxima ca
ritate mortē sustinuit ysa.liij. Oblat⁹ est
qꝛ ipse voluit ꝛ sic patet ꝙ cristus perfe
ctissime fuit olocaustum propter quod
fuit figuratum in triplici olocausto pre
dicto scilicz de bobus ouibus ꝛ auibus
dicit̄ eni bos ratione laboris q̄ in mun
do sustinuit ꝛ ouis ꝓpter innocenciaz
q̄m semꝑ tenuit.dicit̄ etiaz turtur rōe
castitatis ꝛ colūba rōe simplicitatis

Capl̄m.ij.

Anima cum obtulerit oblatiōez ꝛc̄
In hoc capl̄o đscribit̄ oblatō fa
cta de panib⁹ ꝛ q̄busdā alijs q̄ reducū
tur ad panē.s.farina q̄ est materia pais
ꝓpinqua ꝛ de granis adhuc exn̄tibus
in spica q̄ sunt materia panis vt magis
longinq̄.moraliter igit̄ ꝑ panē itelligit̄
verbū dei Deu.viij. Nō in solo pane vi/
uit hō ꝫ de oī v̄bo qđ ꝓcedit de ore dei
igit̄(Farinā) q̄ est materia panis ꝓpin
q̄.offerūt dn̄o scolares theologi q̄ ad h̄
studēt vt de ꝓpinq̄ ɔpetēter p̄dicare va
leāt verbū đi Panes coctos in clibano
offerūt dn̄o docentes sacrā scripturam
in scriptis ex caritate occupati i studio
q̄i in clibano clauso.panes coctos i sar
tagine.i.frixos offerunt docētes in sco
lis ex caritate.nā frigūt̄ magna solicitu
dine ꝓponēdi ꝛ auditores solicitudine
capiēdi panes coctos suꝑ craticulā que
ponit̄ in patēti loco offerūt predicato/
res ꝓpl̄is in publico.lagana vero q̄ sūt
panes in aqua calida cocti offerūt ɔfes
sores q̄ bonis exhortatiōib⁹ pc̄cores in
ducūt ad lacrimas ɔtritionis q̄ sūt aq̄
calide ꝓcedētes ex cordis dolore(Spi/
cas āt adhuc virentes offerūt boni pe
dagogi q̄ pueros iducūt ad bonos mo
res scđm capacitatē illi⁹ etatis qꝛ scđz
ph̄m libro ethicoꝝ nō paruz imo mul/
tū facit ad virtutez assuefactio ad opa
v̄tutis ab adolescēcia prouer.xxij.
Adolescēs iuxta viam suam ꝛ cū senu
erit nō recedet ab ea Nōndū āt ꝙ in
dictis sacrficijs ꝛ oblatiōib⁹ tria gene
ra includunt̄.s.thus oleū ꝛ sal ꝑ thus
significatur mentis deuotio per oleum
pietatis vnctio per sal discretio ꝛ duo
generaliter excludunt̄.s.mel ꝛ fermen
tum qꝛ mel significat lasciuie dissolutio
nē ꝛ fermentum peccati corruptionem
i.Cor.capl̄o.i. modicū fermenti totaz
massam corrūpit Allegorice vero expo
ni possunt p̄dicta đ cristo ip̄e namq̄ ꝓ
nob̄ oblat⁹ ɔueniēter dr̄ farina molita i
mola tribulatiōis.pais coct⁹ i clibano
.i.i vtero v̄giali vbi corp⁹ ei⁹ formatuz
fuit v̄tute spūssci.sil̄r pais frix⁹ in sarta
gine.i.in anxietate.nā iminēte passione
fact⁹ ei⁹ sudor sic̄ gutte sanguis đcurrēt.
in terrā vt hr̄ Luc.xxij. Item panis co
ct⁹ i craticl̄a.i.i scē cruclara dr̄ ec̄ pais

coctus in a qua calida .ſ. deuotiõis qñ clamãs ſpiritũ emiſit cuz lacrimis hebr. Preces ſupplicatões qz cum clamore valido q lacrimis offerens exaudit⁹ eſt p ſua reuerencia

Capl'm.iij.

QUod ſi hoſtia pacificoruz qẽ) per hanc autem hoſtiam criſt⁹ allegorice intelligitur. nam per ipm tanqm per hoſtiam pacificam de⁹ pater pacificauit ea que in celis ſunt et i terris vt dicitur Coloſ.i. hoſtia vero pacifica fiebat in lege de bobus ouibus q capris per quas omnes figurabatur oblatio xp̃i in cruce futura ſicut vnum pfectum per multa impfecta figuratus enim fuit p hoſtiam de boue ꝓpter eius fortitudinẽ laborãtem. q p hoſtiaz de oue ꝓpter innocẽciam pſeuerantez ꝓpter qõ in hoc ſacrificõ ponebaꝫ cauda que pſeuerancia ſignificat ſicut dic̃ Greg'. omelia xv. in cauda quippe finis eſt corporis q ille bene immolat q̃ ſacrificium boni operis vſqz ad finez debite ꝓducit actiõis Itẽ ſignificatur p hoſtiam (de capra) ꝓpter carnẽ criſti filꝫ peccatrici Roma. viij. miſit filium ſuuz in ſimilitudinem carnis peccati. Moraliter autem nos hoſtiã pacificaz deo de boue offerim⁹ cum fortitudinẽ nr̃az in diuinis laboribus exercemus. ſed de (oue cum cauda) hoſtiam facim⁹ cum in innocencia pſeueram⁹ (de capris) vero hoſtiam pacificã offerim⁹ cum carnez ꝓpriam ad peccata pronã p penitẽcie rigorem coartam⁹ In fine vero huius capituli vbi dicitur (omnis adeps qẽ.) eſus adipis q ſanguinis generaliter p hibetur p adipem vero bonũ tempale q etiam ſpũale deſignatur diuites enim tpaliter pingues dicunt ſimiliter donũ gratie pinguedo noiatur p̃s. lxij. Sicut adipe q pinguedine repleatur aia mea qẽ. Ille igit adipẽ comedit q̃ bonũ tpale vl ſpũale ſuis meritis q ñ deo attribuit ſiliter ſanguinẽ comedere eſt ꝺ laboẽ alieno iuſte viuere Capl'm.iiij.

HIc agitur de ſacrificio p pcõ q quoniã ſacerdos qui pro alio ruz peccatis offert ſacrificia debet eſſe mundus a peccato ideo primo agitur de ſacrificio ſummi ſacerdotis. cũ dicitur (Si ſacerdos qui vnct⁹ eſt peccauerit delinquere faciens populũ) nã a peccatis ſacerdotum aſſumit popul⁹ peccandi argumentũ. d. quare nõ facerem hoc exquo ſacerdos me⁹ facit. vñ Greg'. in paſtorali. Cum paſtor per abrupta graditur conſequens eſt vt grex ad p̃cipicium ſequatur (Offeret pro peccato ſuo vituluz) vitulus eſt animal guloſuz Jere. l. Effuſi eſtis ſic̃ vitulus ſup herbaz eſt etiã animal geſticuloſuz malachie. iij. ſalietis ſicut vitulus de armẽto Sacerdos igitur vitulũ imolat quã do caſtrimergiaz per abſtinẽciã q leues geſtus per maturitarẽ fundit⁹ mactat.

(Quod ſi omis turba iſrael) ſicut ꝑplis ſequit̃ ſacerdotẽ in malum ita ſequi debet in bonũ. q ideo poſt ſacrificiũ p peccato ſacerdotis ponit̃ ſacrificiũ cũ dicitur (Offeret p peccato ſuo vitulũ) exponatur ei⁹ immolatio ſicut de ſacerdotis peccato. maioz tamen grat⁹ virtutis requirit̃ in ſacerdote ꝓpter excellencioꝛẽ gradũ vite. (Si peccauerit ꝓnceps) hic agitur de ſacrificio p peccato ꝓncipis qõ determinatur cũ dicit̃ (Offeret hoſtiam dño hyrcum de capris) naz hyrcus dux eſt caprarũ ſicut ꝓnceps ſubditorũ eſt etiã animal fetidũ q per hoc ſignificatur q̃ peccatuz ꝓncipis eſt infamie q ſcandali plenũ q ideo ꝓnceps pro peccato ſuo hyrcum offeret qm̃ p emendatiõem debitã ſcandalũ q infamiã aufert ſicut legitur dauid feciſſe ij. Reguz xij. capitulo q manaſſes paralip. vltio

(Quod ſi peccauerit anima) hic agitur de ſacrificio p pcõ ſingularis ꝑſone cũ dicit̃ (Offeret capram vel ouẽ) vt dicit̃ infra eodẽ capite hoc ãt moraliter facit q̃ ſtoliditatẽ vel ignoraciã q̃ ſibi cauſa peccati fuit p attentionem diuine legis q impletiõez ei⁹ q̃ztũ ad ea q̃ ſũt de nc̃itate ſalut'. excludit Allegorice vero põt de xp̃o totũ exponi dicit̃ ei ꝓma Jo. i. q ipe eſt ꝓpiciatio p pcc̃is nr̃is q nõ p nr̃is tm̃ ꝫ etiaz tocius mũdi. ꝓpter qõ figuratus fuit per ſacrificiũ ſacerdotis mꝫtitudinis ꝓncipis q ꝑſone

singularis ꝓpter qđ ꝑ vitulū imolatuz figurat⁹ fuit rōe sue passiōis ⁊ ꝑ hircuz ⁊ captā ꝓpter filitudinē carnis peccatricis ⁊ ꝑ ouē rōe vite inocētis .T.v.

Si peccauerit aia ⁊c̄)Hic sensus ł ralis ē mozalis .nā ille q̄ tenet testificari veritatē q̄m nouit ⁊ tacet peccat de quo dz satisfactiōem facere ꝑ debitā pniam etsi ꝑ taciturnitatē ꝓmū dānificauit tenet ad restitutiōem (Nia q̄ tetigerit aliq̄o imūdō̄)nihil apud deū immūdū reputat nisi pc̄m et iō mozaliter imundū tāgit qui peccato cozde ꝟsentit vel qđ pei⁹ ē opꝑ ficit(etsi q̄ppiaz de imūdicia hois tetigerit) imūdiciā hois tāgit q̄ eo suadē/te verbo vel exemplo pc̄z ꝟsile facit(ſ iacebit delicto).i.pene ꝓ pc̄o sc̄dm arbitriū boni ꝟfessoris(Nia q̄ iurauerit) hic agitur de trāsgressiōe iuramēti per obliuiōem implēdi iō ſdicit(postea itel lexerit ꝑ recozdatiōez)agat pniam de omissiōe ei⁹ qđ iurauerat facere (et offerat agnā.i.)fr̄eat ad inocēciā que ꝑ agnaz ſignificat ⁊ hoc facit cum fideliter iplet qđ omisit(siue capraz).i.agat pniam cozpalem ſi ei⁹ qđ omiserat nō bz iplēdi facultatē(vl duos turtures) .ſ.cozde ⁊ oze gemēdo ſi fuerit impotēs ad pniaz cozpalē(vel duos pullos columbarum).i.a cui⁹ gemine caritatī Naz vniuersa delicta operit caritas ꝓuer.x capꝰo(vel ſimilā).i.farinā tritici q̄ ꝓfectā ſignificat ꝟtritiōem eo q̄ farina teritur inter molas(Nia ſi ꝓuaricās ⁊c̄) hic agit de ſacrificio ꝓ peccato illiuſ q̄ res diuino cultui deputatas idigne tractat vel ſuis vſib⁹ applicat cū dicit(Offeret ꝓ delicto ſuo arietē imaculatū) ꝑ q̄ ſignificat xp̄s q̄ dux est ſimpliciū ſicut aries ouiū.offert aūt xp̄s vno mō in eukariſtie ſacramēto vel in oꝛōe deuota ipm dep̄cando seu qđcūq̄ aliud bonū amoze ipi⁹ faciēdo(Ipm q̄ qđ itulit dānū restituet ⁊ quintaz partē ponet ſup̄)Si eni accepit res eccl̄ie dz restituere ꝑ hoc āt q̄ ps quita supadē da dr̄ dat intelligi q̄ q̄nq̄ ſensus hois ad diuinū obſeq̄um debeāt applicari (Nia q̄ peccauerit ⁊c̄.)hic agit de sacrificio ꝓ pc̄o ꝑ ignoraciā ⁊ generaliter ſupto qđ pz ex h̄ qđ ſdicit(fecerit q̄ vnū ex his q̄ in lege dñi ꝓhibēt)ꝑ h̄ āt qđ ſdicit(Juxta mensurā estimatiōem q̄ pc̄i ⁊c̄.)designat q̄ in cua lege ⁊ foro discie pene sūt arbitrarie sc̄dz iudicium discreti ꝟfessoris nisi ꝑ superiores ecc̄lesie aliō fuerit determinatū

Cap̄m.vi.

Anima q̄ peccauerit ⁊c̄)h̄ agit ō pc̄o fraudis in negatiōe depositi ⁊ idē intelligit ō q̄cūq̄ alio ꝑ fraudē vel violēciā hīto ō q̄b⁹ dr̄ reddet oia ⁊ h̄ ē de iure naturali qđ āt ſdicit(et q̄ntā insup ꝓtē ⁊c̄.)ꝑ h̄ dat intelligi q̄ nō solū reddēdū est id qđ ē ablatū vi vel fraud ꝛ etc. dānū q̄ hō hūerit ex ſtractiōe rei sue siue quita ꝑs fuerit siue alia pl⁹ vel min⁹(ꝓ pc̄o āt ⁊c̄.)q̄ ꝓter dc̄am restitutōez tenet satisfacere deo sc̄dm arbitriū discreti ꝟfessoris q̄ nō solū peccauit in hoiem ꝛ etiā in deū (Locut⁹ q̄ ē dñs ⁊c̄.)h̄ agit de cultu altar.Holocausti de q̄ dr̄ infra(Ignis āt in altari sp ardebit)h̄ altare mistice dr̄ cor humanū in quo debet offerri deuotōis et oꝛōnis holocaustum ⁊ i hoc altari dz ignis caritatis semp ardere ꝑ feruoꝛē dilectiōis diuine(q̄ nutriet sacerdos) sacerdos autē attēdens ⁊ nutriēs ignē caritatis in cozdib⁹ hūanis est spūſc̄s qui bene dicit sacerdos.i. sacra dās q̄ dat sac̄ dona(ſbiciēs ligna ⁊c̄).ligna vero nutriencia ignem caritatis sūt diuina beneficia et sanctoꝛū exempla ad dei dilectionē et pꝛximi inflāmancia q̄ ſbiecit spūſc̄us in altari cozdis nostri nobis hoc ad memoriā reducendo fīē dicit Jo.xiiij.spūſc̄us docebit vos oia et suggeret vob̄ omnia ⁊c̄.(Impositō holocausto desuper) vt igne cremetur holocaustum Istud est opus bonum de genere sed tunc crematur in altari q̄n fit ex caritate ideo dicit apostolus .p̄. Coꝛ.xvi.Omnia vestra in caritate fiāt in momentum suauissimi odoꝛis domini naz talis oblatio benigniter accepta tur a domino(Et locutus est dominus ⁊c̄.)hic agitur de oblatione sacerdotī die siue ꝟsecratōis cū dr̄(hec ē oblatō

aaron ⁊ filiorum ei⁹ q̃m offerre debent
dño in die vnctionis sue) significat ob/
latiõez q̃m moraliter facere debet sacer
dos noue legis in die sue ordinatiõis ꝑ
similam enim que est farina tritici pur
gatissima intelligitur puritas vite que
maxime requirit̃ in nouo sacerdote sed
hec simila debet oleo consꝑgi. nam pu/
ritati vite debet pietas adiungi ⁊ frigi
in sartagine per zelũ iusticie diuine ne pi
etas sit nimis remissa ⁊ zelus sine pieta
te esset nimis durus. debet etiaz offerri
calida qꝛ sine calore caritatis non ꝓsũt
opa iusticie nec etiã pietati. p̃. Coꝝ. xiij
Si distribuero in cibos pauperum oẽs
facultates meas etsi tradidero corpus
meum ita vt ardeam caritatem autem
nõ habuero nihil mihi prodest (hec q̃z
est lex pro delicto) per hanc hostiam pe
nitencia designatur per q̃m delictum ex
piatur ⁊ de hac hostia dicitur ꝙ sacer/
dos eam offerens comedat ipaz. hec ãt
hostia a sacerdote noue legis offert̃ qñ
peccator i foro conscie ab eo vere peni/
tẽs iudicatur ꝫ tunc ab ipo comeditur
quãdo per absolutionem debitam pec/
catorum cristo reconciliatur ⁊ iterum
ei incorporatur sicut Act. decimo dicit̃
surge petre occide et manduca

Capl'z. vij.

Hec est lex hostie pacificorum si
per gratiarum actione ⁊c̃) hec
autem hostia eukaristiam figu
rauit ⁊ hic ponuntur quinqꝫ modi pa/
nũ per quos figuratus fuit vnus panis
viuus ⁊ perfectus qui de celo descendit
sicut vnum perfectum per plura im/
perfecta vt supra dictuz est caplo. ij. hũc
autem panem offert sacerdos gratus
de beneficijs a deo sibi collatis deuote
celebrando. et homo non sacerdos si
per gratiarum actionẽ pro beneficijs si
bi collatis facit. sacerdotem celebrare ⁊
similiter pauper non habens vnde hoc
faciat nihilomin⁹ hunc panẽ offert suo
modo missam deuote audiendo. ⁊ ali/
quando plus proficit sibi q̃m sacerdoti
celebranti hic autẽ panis dicitur cõsꝑ
sus oleo. nam gratia dei que per oleum
d̃signat̃ confertur ⁊ largitur in hoc sa
cramento ꝓpter qd̃ noiatur eukaristia
.i. bona gratia Cum panibus autez
predictis offerebatur animal immolati
cium qd̃ patet ex hoc qd̃ sequitur (Cu
ius carnes eadez comedentur die) ⁊ ꝑ
hoc significabatur ꝙ sub specieb⁹ pais
vera caro cristi continetur sic̃ ipe dicit
Jo. vi. panis quẽ ego dabo caro mea ẽ
pro mundi vita cuius effectus suggerit̃
fide caritate formata que non cõpatit̃
secum mortale peccatum ideo subditur
(Qui fuerit mundus vescetur ea ⁊ non
alius) quia scribitur p̃. Coꝝ. xi. probet
seip̃m homo ⁊ sic de pane illo edat ⁊ d̃
calice bibat qui eniz manducat ⁊ bibit
indigne iudicium sibi mãducat ⁊ bibit
non dijudicans corp⁹ domini Notã/
dum autem ꝙ hostia pacifica in tres ꝑ
tes diuidebat̃. nam totus adeps in ꝑtẽ
domini cedebat ⁊ ad eius honorez suꝑ
altare cremabatur. pectusculũ ⁊ armus
dexter erant sacerdotis offerentis reli/
que vero carnes cedebant in vsũ illorũ
pro quibus hostia pacifica offerebatur
vt patet ex sequentibus ⁊ per hec signi/
ficabatur ꝙ sacramẽtũ eukaristie p̃mo
et p̃ncipaliter ad honorem dei offertur
Secũdo ad bonum sacerdotis celebrã/
tis. Tercio ad bonum illorum pro qui/
bus offertur.

Capl'z. viij.

Locutus que ẽ domin⁹ ad moy
sen ⁊c̃) In hoc capitulo agitur
de induitõne aaron et filiorum
eius vestibus suis et eorum consecratio
ne eo modo quo precipitur supra Exo.
xxviij. ⁊. xxix. et ibi posite fuerunt exposi
tiones mistice ꝓpter quod non oportet
eas hic repetere sed ibi recurrat qui vo
luerit videre. tamen in fine huius capi/
tuli vnuz additur cũ dicitur (de hostio
quoqꝫ tabernaculi non exibitis vij. die/
bus) septenario dierum totum tempus
reuoluitur per hoc ergo ꝙ sacerdotes
vij. diebus sue consecrationis in taber/
naculo debẽt manere significatur ꝙ sa
cerdotes noue legis toto tempore vite
sue recedere non debent a sanctitate vi/
te vnde dicitur Luce. ix. Nemo mittens

manū ad aratrū ⁊ respiciēs retro ap
tus est regno dei

Capl'm.ix.

Dixit q3 ad aaron ꝛc.)post con
secratiōem aaron ⁊ filioꝝ eius
hic ɔsequēter ponitur executō
sacerdotalis officij in qua aaron primo
obtulit sacrificium pro pcc̄o suo cū dici
tur(statim q3 aaron accedens ad altaē
imolauit vitulū pro pcc̄o suo)ꝑ quod si
gnificatur ꝙ sacerdos noue legis acce
dens ad altare p̄mo dz ɔfiteri se pecca
torem esse ꝓpter quod dicit Cōfiteor i
p̄ncipio misse.ꝑ vitulū āt imolatuz itel
ligitur ip̄e cristus cui⁹ sanguine mūdāt̄
ɔscie nostre hebre.nono.Sanguis xp̄i
emundat ɔscias nostras ad seruiēdum
deo viuenti(Carnes vero et pellem ei⁹
extra castra combussit)quia cristus
extra ierusalem passus fuit vt habetur
Johannis.xix.⁊ hebre. decimo tercio
(Immolauit et olocausti victimā) scz
arietem qui significat xp̄m eo ꝙ crist⁹
est dux fidelium sicut aries est ouium (
et pro peccato populi offerēs mactauit
hircū)qui est animal fetidum ad signi/
ficandum peccati cōis grauitatem.nā
sicut bonū q̄nto est cōius tanto diuini⁹
sic pcc̄m q̄nto est cōius tanto est peius
ceteris tñ paribus (imolauit ⁊ bouem
atq3 arietē hostias pacificas populi)scz
ꝓ grārum actione ex sacerdotū ɔsecra
tione Nam magnū bonuz est populi qñ
sacerdotes sunt boni qꝛ medij sunt iter
deum ⁊ populuz ideo subdit̄(⁊ extēdēs
manū circa populuz).s.aaron(benedi
xit ei).s.imp̄cando bona populo ⁊ mul
to forci⁹ sacerdos noue legis debet bo/
na populo sibi subdito imprecari(Et e/
gressus ignis)ꝑ hoc designatur ꝙ grā
spūssci qui suꝑ apostolos in specie ignis
apparuit datur populo xp̄iano ꝑ bene
dictiones ⁊ orōnes pōtificum ⁊ etiā sa/
cerdotum.

Capl'm.decimum

Arreptis q3 Nadab ⁊ abiu filij
aaron thuribulis ⁊c̄)per istos
offerentes ignem alienū coraz
dn̄o figurati fuerūt sacerdotes noui te
stamenti qui cum igne cupiditatis vel
luxurie ministrant in altari ꝓpter quod
percutiuntur morte culpe postea percu
cientur morte gehēne quia grauiter ni/
mis peccant vnde dicit Jero.in sermōe
quodam ¶ Dic sacerdos dic clerice q̄d
tibi cuz feminis qui quotidie ad altare
cū domino confabularis quō eisdez la
bijs deoscularis filium virginis quib⁹
deosculatus es filiā meretricis o Juda
osculo filium hominis tradis per h̄ āt
ꝙ vestes nadab ⁊ abiu remanserunt in
tacte significatur ꝙ in noua lege res sa
cre ex abusu malorum sacerdotum nō
sunt contaminate per hoc autem ꝙ na
dab ⁊ abiu extra castra fuerunt sepulti
significatur ꝙ mali sacerdotes noue le/
gis a sanctorum consorcio sunt exclusi
et cum diuite epulone sepeliendi d̄ quo
dicitur Luce.xvi.Mortuus est diues et
sepultus est in infernū (Dixit q̄z domi
nus ad aaron vinū et omne qd̄ inebria
re potest non bibetis quando intrabitis
tabernaculum testimonij)per hoc oñ/
ditur quanta sobrietas in sacerdotibus
noue legis requiritur.nam tabernacu
lū illius temporis non fuit nisi vmbra ⁊
figura eccl'iastice dignitatis.

Capitulum vndecimū

In hoc capitulo agitur de cibis
mundis et immundis secūdū
legem circa quod sciendum ꝙ
sicut dicitur p̄.Thi.iiij.Omnis creatu
ra dei bona ⁊ nihil reijciendum ꝙ cum
gratiarum actione percipitur.et ad ty/
tum p̄mo omnia munda mundis ⁊ iō
ꝙ aliqua animalia dicūtur hic immū/
da vel pisces vel aues rationes mistice
sunt quia figurant aliqua viciosa que
sunt a nobis euitanda et econuerso ali/
qua dicuntur munda quia figurant a/
liqua virtuosa que sunt nobis incorpo
randa Generaliter autem de gressi
bilibus anialibus illa dicuntur munda
que diuidunt vngulaz et ruminant Im
munda vero dicuntur que carent v/
troq3 vel altero Per diuisionez vngule

discretio boni q mali designatur per ru
minatõez vero que est reductio cibi ad
superiorem gutturis partem significat
applicatio boni p̃cogniti ad opatiõem
q vtrũqz requiritur ad opus virtuosuz
quia discretio non valet sine opatione
nec aliqđ opus bonum est sine discreti
one Preter autem hanc regulam ge
neralem aliqua dicuntur immunda qz
significant aliqua vicia specialia vt ca
melus quia significat supbiam ꝓpter
gibbũ quem habet super dorsum q ciro
grillus terrenam cupiditatem eo qꝺ in
terra habet habitatiõem . q lepus quia
significat timorem irrõnabilem . q sus
quia significat luxuriam ꝓpter sui im
mundiciã de piscibus autem illi dicunt
mundi qui pennales q squamas habẽt
nam per pennales designatur contem
platio celestium q p̃ squamas que sũt
aspere mortificatio motuum carnaliũ
Carencia vero istis immunda dicũtur
de auibus autem dicũtur immũda que
sequũtur aquila que dicit rex auiũ q vi
uit de preda ideo significat rapinã potẽ
tum. grifes qui volat q pedibus gradit
ideo significat rapinã malicõsequ sb spẽ
liciti rapiencium bona simpliciũ. aliet9
qui rapit pua ideo significat rapinã of
ficialium qui non possunt rapere tã ma
gna sicut domini eorum . milu9 qui pul
tronum . vult qui sequit exercitũ vt pas
catur carnib9 occisoruz significat illos
qui mortem desiderant aliorum aialia
corumi generis illos significãt qui que
runt carnalia discurrentes extra clau
strum sub habitu religionis strucio qz
cum sit auis tamen volare nõ põt figni
ficat religiosum negocijs secularib9 im
plicatum. nicticorax de nocte videt q nõ
de die ido significat astutos in tpalib9
q in spiritualibus hebetes. lar9 in aere
volat q in aquis natat ideo significat q̃
rentes vitam voluptuosam sub specie c
templatiue. accipiter ꝺseruit hoibus ad
p̃dam animi q ideo significat illos qui
raptoribus p̃bent misterium. bubo. qui
de nocte pastuz querit q de die se absco
dit significat luxuriosum . vnde dicitur

Job xxiiij. oculus adulteri obseruat ca
liginem ꝛc̃. mergul9. qui in aquis mer
gitur significat gulosum qui se mergit
in aquis voluptatum . ibis serpentibus
pascitur significat inuidum qui delecta
tur in malis aliorum . cign9 candidus ẽ
q longo collo et rostro cibum trahit de
aque p̃fundo ꝓpter quod ipocritam si
gnificat qui candorẽ sanctitatis ostẽtat
exterius sed questum intendit interius
onocrocalus qui semper est famelicus
significat auaruz qui semp̃ anhelat ad
magis adquirendum . vnde dicit poeta
crescit amor numi qñ pecuia crescit. por
phirio omnem cibum suum aqua tãgit
q significat hominem singularẽ qui ni
hil vult facere nisi qđ tangitur aqua p̃
prie voluntatis herodion . i. falco veloci
ter volat ad interficiendum alias aues
ideo significat homines p̃nos ad effũ
dendum sanguinẽ humanũ . caradrion .
auis est garrula ꝓpter quod significat
pseudoz loquacem . vpupa . in stercoribꝰ
nidificat . ideo p̃manẽtes i fetore luxurie
designat Gregi . i stercore putrescẽ q i fe
toẽ luxurie vitã finiẽ vesptilio volat cir
ca t̃rã ideo noticiã significat sola t̃rena
querẽtem Volatile quadrupes dicitur
immũdum quia significat abusum qua
tuor euangeliorũ munda tamen dicunt
que habent crura retro longiora p̃ que
saliunt quia significant homines a tali
abusu per veram penitenciã resilientes

Capl̃z. xij.

Hic agit de immũdicia q emun
dationẽ puerpere per quam si
gnificatur mens humana que
tunc p̃t quando aliquid p̃cõceptũ exte
rius p̃ducit. Iste vero concept9 potest
esse dupliciter vno modo ex instinctu spi
rituſsancti q tũc mens humana p̃t bo
num opus quo non polluitur ipa mens
sed magis sanctificatur . Alio modo ex
instinctu spiritus maligni . q tunc p̃t o
pus maluz quo mens polluitur hoc ta
men opus potest esse maius peccatum
vel minus si sit magis significatur per
ptum femine quo mulier pariens ma
gis pollui dicitur si autem minus signi
ficatur per partuz masculi quo vir dici

tur min⁹ pollui ab vtroq3 tamē pecca
to emundatur mens humana per obla
tiōez agni turturis ⁊ columbe vt dicit̄
ī litera. Agnus autē qui est animal sim
plex moraliter offertur quādo humane
menti peccatum ꝑpetratum vere displi
cet et nō assilatorie tātū Turtur autez
qui habet gemitum pro cantu tūc offer
tur quando pcc̄z non solū vere displicz
ꝫ et mēs acriter gemit ⁊ dolet. Colum
ba vero que spiritūscm̄ in baptismo xp̄i
rep̄sentauit tunc offertur quādo ꝑ san
ctispūs grām peccatrix aīa reformatur

Hic agitur de immūdicia lepre q̄
triplex hic describitur. s. in hoibus
in vestib⁹ in domib⁹ et hec tercia ponit̄
capitulo sequēti Scd̄m doctores catho
licos per leprā ītelligitur falsa doctrina
hereticorum in moribus vel in fide ⁊ iō
scd̄m ip̄os leprosi dicūtur qui de nume
ro sūt ecclesie ꝫ varias sequūt̄ macl̄as
erroris igit̄ leprā in carne ⁊ cute incur
rer̄t manichei qui verā carnē in dn̄o ie
su xp̄o negauer̄t fuisse q̄ꝝ aliq̄ dixerūt
ip̄m carnē tm̄ phātasticā hūisse Alij v̄o
dixer̄t hūisse carnē celestē ⁊ isti īcurrer̄t
leprā ī vulnē qꝛ negauer̄t xp̄z fuisse pas
sum natura eni celestis est impassibilis
Leprā āt in capite incurrer̄t arriani d.
xp̄m non esse deum ꝫ purā creaturam
dicit̄ eni. i. Coꝝ. xi. Caput xp̄i de⁹ ꝓpt̄
qd̄ in capite patit̄ leprā qui negat cristi
deitatē Capilli et barba sunt ad decorē
humane nature ꝓpter quod leprā in ca
pillis ⁊ barba incurrerūt heluidi⁹ ⁊ sui
sequaces q̄ decorē virgitatis btē marie
q̄ꝫtū in ip̄is fuit fedauerūt d. ip̄az post
xp̄i natiuitatē a ioseph ei⁹ sponso fuisse
carnaliter cognitam ⁊ de ip̄o filios ge
nuisse qui in euāgelio xp̄i frēs noiantur
ꝑ hoc āt qd̄ subdit̄ (q̄cūq3 ergo macu
latus fuerit lepra ⁊ sep̄at⁹ ⁊c̄.) significa
tur qd̄ heretic⁹ ē ab eccl̄ia ꝑ excōicatō
nē sep̄and⁹ ꝑ hoc āt qd̄ sb̄ditur (hēbit
vestimenta dissuta) significat̄ ꝙ hereti
c⁹ scindit fidei vnitatē ꝑ h̄ qd̄ sb̄dit̄ (os
veste ꝯtextū) significat̄ ꝙ heretic⁹ do
cere ꝓhibet̄ Lep̄ v̄o vestis significat
exteriora signa heresis q̄b⁹ heretici vni⁹
secte mutuo se ꝯgnoscūt ⁊ ab alijs igno
rant̄ ne ī suis maleficijs capiant̄ Per
lepram domus significatur locus occl̄
tus in quo ꝯueniunt heresiarche cum
discipulis suis ad simplices sb̄uertēdū
⁊ talis locus cum ecclesie notificatus
fuerit est totaliter sb̄uertēd⁹ Ca. xiiij

In hoc capitulo agitur de leprosi emun
datiōe ꝑ quā significat̄ reuersio ab he
retica p̄uitate vbi primo d̄scribit̄ sacer
dotis diligens inq̄sitio cū dicit̄ (q̄ egres
sus d̄ castris cū īuenerit lepraz esse mū
datam ⁊c̄.) per quod designat̄ ꝙ prela
tus debet reuertentē ab heresi diligent̄
examiaē de fide et eccl̄iastic̄l. sacramētl.
etsi inuenerit eum fideliter credentē p̄ci
piet ei vt offerat duos passeres viuos ⁊c̄
per quos intelligunt̄ corpus ⁊ spiritus
quos talis reuertens offerre debz dn̄o
in obsequiū fidei xp̄iane ⁊ vn⁹. s. ille per
quem significat̄ corp⁹ īmolari debet ꝑ
carnis mortificatiōez (sup̄ aq̄s viuētes
). i. baptismales per qd̄ significat̄ ꝙ dz
oēm heresim abiurare ⁊ ali⁹ passer ꝑ
quē significat̄ spūs dimitti debet vt libē
auolet ꝑ qd̄ significat̄ celestiū medita
tio cui reuertens ab heresi dz intendere
d̄cetero scd̄m illud phil̄. tercio nr̄a eni
ꝯuersatio in celis est (Radet ōnes pilos
corpis sui ⁊ lauabit̄ aqua) ꝑ hāc rasio
nē significat̄ resecatio oīz circūstāciaꝝ
heresis ꝑ lotionem v̄o corpis ⁊ vestiū
pura et ꝑfecta cōfessio designat̄ (assu
met duos agnos īmaculatos ⁊ ouē an
niculā ⁊c̄.) ꝑ ouē āniculā significat̄ ītel
ligēcia q̄ ꝓ pcc̄o p̄cedēti dz ī obseq̄um
d̄i captiuari ꝑ duos agnos ītelligūt̄ vo
lūtas ⁊ memoria qꝛ volūtas offerri dz
ī olocaustū ꝑ incēdiū caritatl. ⁊ memo
ria recolēdo gratāt̄ bn̄ficia dīne largi
tatl. dz ec̄ offerre similā q̄ ē farina tritici
purgatissīa ꝓpt̄ qd̄ significat puritatez
ꝯscie ⁊ oleū qd̄ significat opa mīe (tāgz
q3 extremū auricl̄e dextre ⁊c̄.) ꝑ h̄ ꝙ sa
cerdos tāgē dz auriculā ei⁹ q̄ mūdat̄ ⁊
pollices man⁹ ⁊ pedis dextri significat̄
ꝙ reuertēs ab hēsi dz de cetero obediēs
eē eccl̄ie ei⁹ mādata audiēdo qd̄ signifi
cat̄ ꝑ tactū auris ⁊ ope adiplēdo qd̄ si
gnificat̄ ꝑ tactū man⁹ q̄ ē organū orga
noꝝ vt dr̄ iij. de aīa ⁊ ꝙ ꝓcedet de bō

ſcdm illud ps.lxxxiij.ibunt de virtute i virtutem videbitur deus deorū in ſyon q talis ꝓceſſus de bono in melius per tactū pedis ſignificatur. Capm.xv.

VIr qui patit fluxū ſeis qc.)Se cūdum dictum ſaluatoris luc. viij.ſemen eſt verbuz dei vir igi tur ſeminiſtu⁹ eſt doctor theologus vel ꝑdicator curioſus q vane glorioſ⁹ x̄ba multiplicans ad ſui oſtentatiōez vel ad queſtum q non ad vtilitatem audienci um(omne ſtratū in quo dormierit im/ mūdum erit)per hoc ſtratum intelligi tur fauor q laus hoim in quo tanq̄ in lecto talis doctor vel ꝑdicator quieſcit (q vbicunq; ſederit)nā talis doctor vel ꝑdicator ſedet in cathedra peſtilencie (Si q̄s horz tetigerit lectū ei⁹ qc)ꝑ tāgē tē lēz ei⁹ q ſedētē in ei⁹ loco itelligūt illi q̄ fouēt eum in ſuo malo (ſi ſaliuam qc)per ſaliuam eius que dicitur infectiua intelligitur verbū maluz egrediens ab ore eius doctor enim vel predicator qui intendit vel queſtuz vel fauorē hominū freqūter cum bonis que dicit ꝓrūpit in mala x̄ba q inhoneſta.nā ex abūdācia cordis os loquit Math.xij.caplo (vas fictile)intelligit auditor ad malū ꝓn⁹ q ideo ſi doctrina talis doctoris in cor/ de tangatur ita corrūpet de cōi curſu ꝙ ad nihilū valebit vltra qđ ſignificat ꝑ hoc qđ dicit (Cōfringetur)(vas āt ligneū lauabit aqua).i.ſi auditor nō ſit ita ꝓnus ad malum.ꝙ per eius doctri nā corrūpatur.tñ ex ea peiorabit q ſic i diget lotione ꝑ cōtritiōem q ꝓfeſſiōem q ſic exponit in alijs in quibus ſit men/ tio de lotione(Si ſanat⁹ fuerit qc.)hic agitur de emūdatiōe dicti doctoris vel ꝑdicatoris mali nam durāte ſtatu pñti. vite nullus eſt ita malus quin reuerti poſſit ad ſtatū gratie ideo ſubdit(Enu merabit ſeptem dies poſt emūdatiōem ſuam)emundatio iſta fit per verā q per fectā ꝓtritiōem per.vij.d.intelligūt vij. dona ſpiritusſancti.que cum gratia iſtū duntur q ordine nature veram ꝓtritio/ nem ſequūtur.quia tamen vere ꝓtritus q ſanat⁹ ꝓfiteri tenet iō ſubditur (q lo tis veſtib⁹ et toto corpore)per qđ intel ligitur pura confeſſio q̄ſtuz ad peccata q̄ ſignificanť per corpus q circūſtantias aggrauantes q̄ ſignificantur ꝑ veſtes (Octauo die ſumet duos turtures) .i. immediate poſt confeſſionē incipiet ſatiſ/ facere per opera penitēcie q̄ ſignificanť per turtures ꝑ cantu gemitum habētes et bene dicitur duos turtures . nā opa pnie non valent niſi fiant ex caritate q̄ ꝑ binarium ſignificať ꝓpter geminam dei q ꝓximi caritatem(vir de quo egre ditur ſemen coitus lauabit aqua omne corpus ſuuz)ꝑ tale ſemen qđ eſt im mū dum intelligitur verbum maluz ſcurri le q inhoneſtum ꝑ lotionem totius cor poris intelligitur mentis emūdatio aq̄ ꝓtritionis q confeſſionis(veſtem et pelleꝫ q̄m habuerūt lauabit).i. conuerſatiōem ſuam exteriorem meliorabit (Mulier q̄ redeunte menſe patitur fluxum ſangui/ nis)per ſanguinem aūt intelligitur pec catum mortale ps.li.libera me de ſan. deus.d.ſa.mee.per mulierem igitur ſic pacientem intelligitur homo mollis et effeminatus q inſtabilis qui frequenter peccat mortaliter et penitet et iterum recidiuat (ſeptem diebus ſepabiť) quo niā ſeptenario dierz totū tempus reuol uitur ideo per ſeptem dies itelligiť totū tempus quo talis ſubiacet peccato q to to illo tempe immūdus eſt q euitādus ab alijs ne peccato eius inficiant iō ſub ditur(oīs qui tetigerit eam immundus erit)per talem enim tactum intelligiť aliqua coīcatio mala cum tali peccato/ re (Mulier que patiť multis dieb⁹ qc.) per hanc intelligitur hōmo mollis q ef feminatus in peccato ſuo pſeuerans q toto tpe illo immūdus eſt et euitandus ab alijs ne eius peccato inficiātur (Si ſteterit ſanguis qc.).i.ſi peccatuz ceſſa uerit ꝑ verā q pfectā ꝓtritiōez(enume/ rabit ſeptē dies qc.)exponiť ſicut ſupra codē caplo vbi dr enumerabit vij.d.qc

Capitulum.xvi.

LOcut⁹ q̄ eſt dñs qc.)hic agitur de ingreſſu ſūmi pōtificis i ſcm̄ ſcōz in die expiatiōis q̄ erat di es decimaſeptimi mēſis.Allegorice x̄o per hunc ingreſſū figurat⁹ fuit ingreſſ⁹

xp̄i in ip̄m celum nō in alieno sanguine
sicut pōtifex legi intrabat ꝫ ꝑ ꝓpriū san
guinē sicut exponit aplus Hebre.ix. Et
qm̄ ip̄e crist⁹ sicut est sacerdos nr̄ ita est
et hostia ꝓ nobis imolata ⁊ nō hostia
q̄cunqꝫ. ꝫ hostia ꝑfectissima iō figura/
tus fuit ꝑ plures hostias pontificis le/
galis hic positas sicut vnū ꝑfectum ꝑ
plura imꝑfecta. s. ꝑ vitulū arietē ⁊ hir/
cū cui⁹ rō est. qꝛ vitul⁹ est bos ꝓpter for
titudinē ad labores sustinēdum. in iuuē
tute ꝟo sua. i. in puericia sua labores su
stinuit in ꝑsecutōe herodis. nā tūc por
tat⁹ fuit in egiptum ꝑ viā longā ⁊ aspe
ram tūc etiā mortē imo multas mortes
vt sic liceat loqui q̄dāmō sustinuit. naꝫ
in q̄libꝫ puero ab herode occiso q̄rebat̄
⁊ sic in eo quodāmō occidebatur et sic
patet ꝙ figuratus fuit per vitulū imo/
latum sil̄r ꝑ arietē naꝫ ip̄e dux est fideli
um sicut aries ouium ⁊ pro ip̄is imola
tus fuit sicut ip̄e dicit Jo.x. Aiam meā
pono ꝓ ouib⁹ meis sil̄r per hircū ꝓpter
silitudinē carnis pcc̄i. in hac autē obla
tiōe fuit duplex hirc⁹. vn⁹ imolat⁹ in ta
bernaculo. alius emissus in d̄sertū a fe
ris deuorādus ⁊ ꝑ vtrūqꝫ fuit xp̄s figu
rat⁹. nā passus fuit in ciuitate ihrl̄m in
qua erat templū flagellatōe ⁊ spinee co
rone ipositione. et etiam extra ciuitatez
crucifixione Moraliter āt per ingressū
summi sacerdotis scm̄ scōrum significa
tur accessus sacerdotis. noue legis ad of
ferendū cū in altari qui est scūs scōruꝫ
d̄ q̄ sacerdote dicit̄ h̄ ꝙ p̄mo dꝫ lauari
. s. ꝑ verā ɔfessionez deinde vestiri ⁊ pri
mo q̄tuor ornamentis coib⁹ pōtifici et
alijs sacerdotibus. Scd̄o in ɔsūmatio
ne sacrificij q̄tuor alijs summo sacerdo
ti ꝓprijs Que ꝟo sint ista ornamēta et
q̄ moralis eorū significatio dictū est sup̄
Exo.xxviij. oblatio ꝟo hui⁹ sacerdotis
est ip̄e xp̄s in sacramēto eukaristie con
tent⁹ qui figurat⁹ fuit per vitulū arietē
⁊ hircū sicut supi⁹ est exp̄ssum

Capl̄m.xvij.

In hoc capl̄o cū dicit̄ hō quilibet de do
mo isrl̄ si occiderit bouē ⁊c̄.) nō ꝓhibe
tur q̄libet occisio aīalis ꝫ illa que fit ꝑ
modū sacrificij vel oblatiōis q̄ ꝓhibita
fuit fieri extra locū a deo determinatū
qui p̄mo fuit tabnaculū moysi postea
ꝟo templū salomonis ⁊ ꝑ vtrūqꝫ figu/
rata fuit eccl̄ia extra q̄m nō est licituꝫ
fieri sacrificiū sicut faciūt heretici ⁊ sci/
smatici (Sāguinē vniuerse carnis non
comedet. ⁊c̄.) ꝑ hāc ꝓhibitiōem mora
lit̄ itelligit̄ ꝓhibitio detractōis i q̄ ɔme
dit̄ sāguis aīaꝝ ⁊ sil̄r hoīcidij ꝑ qd̄ effū
dit̄ sanguis corporū ⁊ sic tradit̄ auib⁹
⁊ bestijs ad incorꝑandū Et sil̄r ꝓhibe
tur oppressio innocenciū i qua comedit̄
sudor et sanguis eoꝝ.

Capl̄m.xviij.

In h̄ capitulo ponūt̄ ꝓhibitiōes de reue
lationibus turpitudinū per quas itelli
gunt̄ moraliter reuelationes indebito
modo facte peccatoꝝ occultoꝝ ⁊ ꝑsōe
h̄ notate ad ꝑsonas diuersorum statuū
possunt applicari. per p̄rem eniꝫ supior
vel senior potest intelligi scd̄ꝫ illud. Est
p̄r etate p̄r ille vocatur honore ⁊c̄. per
matrem amicā ⁊ nouercā ⁊ oīs mulier
senior vel benefica sicut mater. ꝑ frēm
carnalem seu legalem pōt intelligi oīs
coeuus ⁊ maxime catholic⁹. per sororē
vero carnalē vel legalem omnis mulier
coeua maxime xp̄iana. per filiū omnis
homo iunior ⁊ discipul⁹. per filiā intelli
gitur nur⁹ et neptis q̄cunqꝫ modo ⁊ ō
nis mulier iunior et discipula Reuelare
igitur peccatum occultum cuiuslibet ꝑ
sonaꝝ dictaꝝ indebite moraliter est ei⁹
turpitudinem reuelaē et per peccata oc
culta istarum personarum intelligūtur
peccata occulta omniū aliarum ꝑsōa/
rum vbi scd̄m formā caritatis. s. ei qui
p̄est ⁊ potest prodesse ⁊ ꝑsonaruꝫ ⁊ sta
tuū ꝑiculis p̄cauere (Ad mulierē q̄ pa/
titur menstrua nō accedes) ꝑ hāc mu
lierem intelligit̄ sensualitas scd̄ꝫ Aug.
⁊ rō dicit̄ vir ei⁹ scd̄m eū Mulier igitur
dicit̄ menstruosa quādo sensualitas vi
cijs est corrupta ad q̄m vir accedit qn̄
ratio in malo sibi assentit et ex tali assē
su sequitur ꝑtus pcc̄i malus sicut ex ac
cessu ad mulierē mēstruatā d̄ cōi cursu
sequit̄ ꝑt⁹ mēstruosus (De semīe tuo n̄
dabis vt consecret̄ idolo molot) sic̄ di
ctū est sup̄ sem̄ ē ꝟbū dei igit̄ sem̄ idolo

moloch consecratur quando verbū dei ad exercenda sortilegia nequiter applicatur sicut venenuz latens sub melle ꝓpinatur (Mulier nō succumbet iumento) Moraliter mulier iumento succumbit quando discipul⁹ mollis ⁊ effeiatus doctori pestifero se subijcit ⁊ per talē doctrinaz discipulus iumentis insipiētib⁹ cōpatur ⁊ similis illis efficitur.

Capl'x.xix.

In huius capituli ꝓcessu plura ponuntur quorū sensus literalis est etiā moralis ꝓpter quod sunt pertranseūda (Si immolaueritis hostiam pacificoruz domino vt sit placabilis eo die q̄ fuerit immolata comedetis eam ⁊ die altero) ꝑ hostiam pacificoruz moraliter intelligitur op⁹ meritorium per duos dies duo tempora. s. tempus productionis reruz a deo ⁊ tempus reductiōis oim in ip̄m p̄mū tempus est ab adam vsqz ad xp̄z secūdū vero a xp̄o vsqz ad iudiciū ꝑ h̄ ergo qd̄ dicit̄ ꝙ hostia pacifica comedi debet p̄mo die ⁊ altero significatur ꝙ opus meritorium in duob⁹ dictis tēporibus habz locum ⁊ non post iudicium (Cuz messueris segetes terre tue ⁊c̄.) per hoc datur intelligi ꝙ de ōnib⁹ bonis a deo datis homini debet indigētibus misericorditer subuenire ⁊ maxīe de bonis spūalib⁹ que cōmunicata alijs nō diminuūtur ꝫ pocius augmētāt̄. (Non maledices surdo) per surdū hic intelligitur quicūqz n̄ intelligēs alterius maledictuz siue sit surdus corꝑalit̄ vel absens localiter vl' ignorās idioma maledicentis (Nec coram ceco pones offendiculū) dādo simplici occasionē ruine Mathei. xviij. Quicunqz scandalizauerit vnū de pusillis istis q̄ in me credunt expedit ei vt suspendat̄ mola asinaria i collo ei⁹ ⁊ demergatur in ꝓfundū maris (iumēta tua non facies cōmisceri cū alterius generis animātib⁹) ꝑ iumēta significantur hoies sb̄diti simplices qui nō sunt ꝑmittendi cū hereticis ⁊ malis hominib⁹ habitare. qm̄ de facili decipiuntur (Non seres agrum diuerso semine) ꝑ agruz itelligitur ecclesia que n̄ est seminanda doctrina habente mixta cum veris falsa (veste q̄ ex duobus ɔtexta e nō indueris) qd̄ moraliter facit q̄ habitum ꝑtim religiosū ⁊ ꝑtim secularem induit similiter ille qui sub habitu religioso seculariter viuit (Poma q̄ germināt immūda erūt vobis) per poma germināciа intelligunt̄ bonoruz operum p̄mitiua q̄ pro tanto dicūtur immunda qꝛ non sūt ab alijs comēdanda nec de ip̄is debet operās gl'iari qꝛ defacili possunt in oppositum transmutari (neqz in rotūdum attōdebitis comā nec radetis barbam) Moraliter comā in rotūdum attondit qui ip̄am ad excitationem carnal' lasciuie curiose disponit Similiter barbam radit qui virilitatē animi in femineā molliciē conuertit (super mortuo non incidetis carnem vr̄az) Moraliter āt h̄ faciūt ipocrite de morte amicorū immoderate tristātur ⁊ contra deum murmurando loquuntur (Neqz figuras aliquas ⁊ stigmata facietis vob̄) moraliter h̄ faciūt ipocrite tristes q̄ extr̄mināt facies suas vt appareāt hominib⁹ ieiunantes Math̄. vi.

Capl'm.xx.

In hoc capitulo repetunt̄ aliqua superius ꝓhibita vt addatur pena vt de ydolo moloch ⁊ turpitudinib⁹ nō reuelādis Quorum sensus misticus ē supra positus Itē hic ponūtur aliqua quorum sensus literalis est moralis ⁊ ideo sunt pertrāseunda vsqz ꝓpe finem capituli vbi dicitur (vir siue mulier in quib⁹ phitonicus vel diuinationis fuerit spiritus morte moriatur) per phitonicum sp̄m intelligitur ars ⁊ voluntas adinueniēdi mendacia ⁊ maxime cum tali fictōe ꝙ habeant talia ex reuelatiōe dei vel angeli boni vel etiā mali vel ex alia v̄tute occulta quecūqz sit illa. ⁊ de istis dicitur morte moriantur quia moriuntur hic morte culpe et postea moriētur morte gehēne q̄ ꝯpoc̄. xxi. dicit̄ mors scd̄a

Capl'z.xxi.

Non cōtaminetur sacerdos ⁊c̄) hic minores sacerdotes arcentur ab ingressu ad funera nisi valde propinquoꝝ scilicet patris matri. filij filie fratris ⁊ sororis virginis. pon-

tifex autem ab omni funere penitus ar
cetur vt hētur infra eodē capitulo per
hoc āt significatur ꝙ minores sacerdo
tes noue legis debent ab opibus mor/
tis que sunt peccata magis ceteris hoi
bus elongari et pontifices multo magl.
debent a talibus elongari quando sūt
in statu digniori d̄ vtrisq; v̄o dicit̄ (Nō
radēt caput nec barbā) Moralit̄ caput
radere ē supiori detrahē sil'r radē bar
bam est vigorē animi sui ad molliciē re/
ducē muliebrē (nec in carnib⁹ suis faci
āt inscissuras).i.in capitul' vel collegijs
suis non faciēt scismata vel discordiā (
scortū et vile ꝓstibulū non ducet vx.) ꝑ
scortū intelligitur carnalis sapiencia q̄
vilis est quia est terrena animalis ⁊ dy
abolica vt dicit̄ Jacobi iij.hanc autez
sapiam non debz sibi ꝯiungere pōtifex
vel sacerdos noue legis.sed sapiam spi
ritualē que de sursū est de qua dicit̄ sa/
pi.viij.hāc mihi quesiui sponsā assume
re (Sacerdotis filia) ꝑ hanc intelligit̄
moialis xp̄i summi sacerdotis filia spi/
ritualis (si d̄prehensa fuerit in stupro et
violauerit nomen patris sui) votum ca
stitatis frāgendo (flāmis exuretur) sci
licet gehēne vbi purgetur per opera pe/
nitencie (pōtifex id est sacerdos maxi/
mus) seq̄tur postea (nec egredieť d̄ sā
ctis) id est de sua diocesi nisi pro vrgēte
necessitate vt semꝑ sit paratus suo ꝓplo
sb̄uenie (v̄ginē ducz vx.i.sapiaz) q̄ d̄sur
sum est que bene dicitur virgo qr ē icor
rupta vt possit dicere illd̄ sapi.viij.hāc
mihi quesiui sponsam assumere (viduā
⁊ repudiatā et sordidaz atq; meretricē
non accipiet) per viduaz intelligitur sa
piencia legalis q̄ntum ad cerimonialia
que a tpe mortis cristi est sine sponso.ꝑ
repudiatam sapiencia terrena q̄ distra
hit aiam a diuinis.per sordidam sapien
ciam aialis que bene dicit̄ sordida quia
versatur circa carnis delectabilia. per
meretricem intelligitur sapiēcia diabo
lica que i libris ꝓhibitis ꝯtinetur tales
enim sponsas non debet assumere. sed
a se abijcere (homo de semine aaron ⁊c̄
) hic ponūtur repulsi a sacerdocio leuiti
co per quos spiritualiter intelligūtur r̄

pellendi a sacerdocio euangelico cum
dicitur.si cecus fuerit.i.ignorans ea q̄
requiruntur ad officium sacerdotale (
Si claudus).i.declinans a rectitudine
v̄itatis agnite (Si grādi vl' ꝑuo vel tor
to naso) ꝑ nasū qui discernit odores di
scretio significat̄ ꝑ defcm̄ aūt discretio
nis aliqn̄ excedit hō mensurā recte rōis
⁊ h̄ significat̄ ꝑ nasū grandē.aliqn̄ v̄o
deficit a mēsura recte rōis qd̄ significa
tur ꝑ ꝑuū nasū.aliqn̄ v̄o iniq̄ agit qd̄
significat̄ ꝑ nasū tortū (Si fracto pede
).i.impotēs ad ꝓcedendū in via morū
(Si manu).i.ipotēs ad agendū ea que
spectāt ad sacerdotale officiū (si gibb⁹)
ꝑ tumorē suꝑbie (si lipp⁹).i. nimis car
nalis ad ꝓpinq̄s ꝑ h̄ eni mētis oculis
obscurat̄ (Si albuginē hn̄s i oclo).i.ni
mis p̄sumens de cādore ꝓprie scitatis
(si iugē scabiē) q̄ significat carnis petu
lāciā (si impetiginē) q̄ sine doloē totum
corp⁹ occupat et carnē fedat.iō signifi
cat auariciā q̄ oia mēbra mouet ad ma
le adquirēdū ⁊ hoiem vilē reddit ⁊ odi
osū (vl' herniosꝰ).i.rupt⁹ ꝑ q̄ significat̄
male custodiēs secreta q̄ nō est apt⁹ ad
sacerdociū ꝓpt̄ ꝯfessiōis secretū.C.xxij

Locutus q̄z est domin⁹ ⁊c̄.) hic
agitur de excludēdis a comesti
one scificatoꝝ legis ꝑ q̄s figu
rāt̄ a ꝑceptiōe eukaristie tpe noui testa
mēti cū dr̄ (hō de semie aarō q̄ fuerit le
ꝓs⁹) ꝑ q̄ significat̄ hō pcc̄is assiduus
q̄ pcc̄at ex corruptiōe hitus (aut paciēs
fluxū semis) ꝑ q̄ intelligit̄ assuet⁹ men
dacib⁹ verbis (q̄ tetigēit immūdū) ꝑim
mūdū ex tactu intelligit̄ luxurios⁹.naz
luxuria est circa delectabilia tact⁹ (mor
ticiniū ⁊ captū a bestia nō comedent) ꝑ
imūduz ex esu intelligit̄ gulos⁹ suꝑ cibū
⁊ potuz imodēate effus⁹ (Ois alieni
gena nō comedet d̄ scificatl.) ꝑ q̄ intel
ligit̄ excōicat⁹ ⁊ a ꝯsorcio fideliū p̄cis⁹
(inq̄lin⁹ sacerdotis ⁊ mercenarius nō
vescēt̄ ex eis) ꝑ inq̄linū q̄ nō hz stabilē
māsiōem intelligit̄ incōstās ⁊ vagabū
d⁹ ⁊ ꝑ mercenariū cupid⁹ et auar⁹ q̄ nō
hz oclm nisi ad temporale lucrum non
sunt apti ad recipiendum eukaristie sa
cram̄tum (Si filia sacerdotl. cuilibz

ex populo nupta fuerit ꝺ his que ſancti
ficata ſunt ꝙ de ꝓmiciis non veſceꝛ) ꝓ
filiam ſacerdotis intelligitur xp̃ianus
molꝫ ꝙ effeiatus qui neſcit reſiſtere pec/
catis ꝓpter qꝺ ad receptiõez eukariſtie
nõ eſt apt⁹ (Homo qui obtulit victi/
maz pacificozum ꝛc̃.)hic excluꝺunt a/
nimalia ad ſacrificiũ inepta per que fi/
gurãtur ꝓſone inepte ad offerendũ do/
mino per religionis ingreſſum cũ dicit
(ſi cecum fuerit)ꝓ quod itelligit homo
ſtolidus carens induſtria (ſi fractũ).i.
impotens ad religionis oncra ꝓferẽda
(ſi cicatricez habens).i. notaz infamie
ratione criminis enozmis (Si papulaſ
).i.puſtulas dolozem ꝙ ſcabiẽ ꝙ fetozez
afferẽtes per quas itelliguñ murmura
tiones ꝙ detractiões (aut ſcabiẽ vel im/
petiginez).i.carnis petulanciã vel aua
riciam ſicut dictuz eſt capitulo ꝓcedẽti
(Bouem et ouem aure ꝙ cauda ampu
tatis ex his non poteſt votum ſolui do/
mino)per defectum auris intelligitur ſ
bellio ꝙ inobediencia.per defectuz cau
de ſignificatur defectus ꝓſeuerãcie.
Homines aũt iſtos defectus habentes
non ſũt recipiendi ad votũ ꝓfeſſiõis in
religione(Omne animal qꝺ vel contri/
tis vl̃ ſectis ablatis ꝙ teſticulis eſt non
offeretis dño)per quod intelligitur ꝙ i
potentes ad generãdum filios in eccia
dei verbo et exemplo non ſunt in ea pro
mouendi (De manu alienigene nõ offe
retis panes deo veſtro) per quod ſigni
ficatur ꝙ in eccleſia recipienda non eſt
excõmunicatoꝝ oblatio.

Capl̃m.xxiij.

Locutus eſt dominꝰ ad moyſez
ꝛc̃.)hic agitur ꝺ ſeptem ſolẽni
tatibus veteriſ teſtamẽti.ſ. ſab
bati paſche pentecoſtes tubarum expia
tionis tabernaculoꝝ cetus.feſtũ ſabba
ti figurauit quietem ſpũalem mentis in
xp̃o feſtum paſche reſurrectiõem criſti
de ſepulcro .feſtum pentecoſtes deſcen/
ſum.ſ.ſancti in ſigno viſibili ſup apoſto
los .alios ꝙ credentes feſtum tubaruz
ꝓdicatiõem apoſtoloꝝ.feſtum expia/
tiõis emũdationẽ ꝑſ̃ xp̃iani a peccatꝫ.
feſtum vero tabernaculoꝝ figurauit
peregrinatiõem fidelium in hoc mũdo
in qꝫ ꝓcedunt de ẏtute in ẏtutem ꝓfi/
ciẽdo feſtuz cetus ſignificauit collecti
onem ſcõꝝ in regno celoꝝ ꝓpter qꝺ
iſtud feſtum ſanctiſſimuz vocabatur

Capl̃m.xxiiij.

Precipe filiis iſrael vt afferãt ti
bi oleum de oliuis puriſſimum
ad concinandas lucernaſ.)
Moralit̃ lucerne iſte ꝑlati ſunt ꝙ docto/
res eccleſie quibus dicit Matꝫ.v. Vos
eſtis lux mũdi Et iſte lucerne ꝺcinnãde
ſunt oleo miſericozdie cozdeꝙ ope puriſ
ſimo.i.ſegregato ab itentiõe laudis hu
mane ac lucido ꝓ fraterna edificatiõe
Matꝫ.v. Sic luceat lux veſtra cozã ho
minib⁹ vt videant opa vr̃a bona ꝙ gl̃i/
ficent patrẽ vr̃m qui ĩ celis(in tabnacu
lo fꝺeris).i.in eccleſia vbi ꝺueniũt fiꝺ
les in federe caritatis (a veſpere vſque
mane).i.toto tempe vite pñtis qꝺ ẽ veſ
ꝑtinũ vſqz ad tempus vite future qꝺ ẽ
matutinũ per apparẽciã vere lucis ſup
candelabzo mundiſſimo.i.criſto qui ſu
ſtentat bonos eccleſie ꝑlatos ꝙ docto/
res ſicut ipe dicit Jo.xv. Sine me nihil
poteſtis facere(accipies qꝫ ſimilã)q̃ eſt
farina tritici purgatiſſima ꝙ ſignificat
doctrinã euangelicã que eſt ſanctiſſima
(ꝙ coques ex ea xĩj.panes)quib⁹ ſigni/
ficanꝫ xĩj.apoſtoli euangelica doctrina
ꝑ criſtum informati ꝙ igne ſpirituſſan
cti decocti (ꝙ pones ſup eos thus)ꝺuo
te ozõnis(per ſingula ſabbata muta/
bunꝫ)per ſabbatũ qꝺ r̃quies interp̃taꝫ
celeſtis requies ſignificaꝫ terminatis ei
labozib⁹ apoſtoloꝝ trar ſ ati fuerũt ad
requiem celoꝝ ꝙ ſucceſſerũt eis ſancti
epiſcopi imitantes ꝑfectiõem illoꝝ qui
ſimilit̃ trãſlati ſunt ꝙ ſic erit de imitato
ribus apl̃oꝝ vſqz ad finem mundi ꝙ
hec ẽ mutatio dextre excelſi(Ecce ãt
egreſſus ꝛc̃.)hic agitur ꝺ cuiuſdã blaſ
phemi pena per q̃m ſignificaꝫ punitio
hereticꝰ qui blaſphemat eccleſiã dei cũ
dicit(extra blaſphemũ extra caſtra)nã
hereticꝰ excõmunicandꝰ eſt ꝙ ſeꝑandꝰ
ab eccleſia etſi ꝑmanſerit obſtinatꝰ ille
ſeculari debet tradi morte puniendꝰ iõ
ſubdit(ꝙ lapidet eum populus) (Qui

pcusserit et occiderit hoiem morte mo
riatur) Ille moraliter occidit hominez
qui pertrahit ip̄m ad mortalem culpaz
⁊ sic incurrit mortis gehenne penaz q̄
percusserit animal reddat vicariuz ⁊c̄
Inferens enim damnuz tenet̄ ad resti/
tutōnem etsi non habet vnde debz agē
penitentiā scd̄z culpe q̄ztitatē C.xxv

Locutus qz domin⁹ ⁊c̄.) hic a/
gitur de vij.anno in quo quies
erat terre cum dicitur (vij.an/
no sabbatum erit terre) per annum ve
ro septimum potest intelligi septenari⁹
virtutuz quibus quiescit terra.i. homo
de terra formatus vt habetur Genes.i
quia per quatuor virtutes cardinales
habet homo quietem in se ip̄o per tem/
peranciam et fortitudinem quiescunt
vires cōcupiscibilis et irascibilis a pas/
sionibus inordinatis.per prudenciam
autem et iusticiam quiescunt intellect⁹
et voluntas a motibus et actibus inde
bitis.per tres virtutes theologicas sci
licet fidem spem caritatem quiescit ho/
mo in deo quiete que datur per gratiā
in vita presenti (Numerabis tibi quoqz
septem ebdomadas annorum) hic agi/
tur de quinquagesimo anno qui erat ā
nus requietionis generalis per q̄m fi/
gurata fuit requies patrie celesti. ꝓpter
quod annus ille dicebatur iubileus ad
significandū continuam celestium iubi
lationem p̄s.lxxxiij.beati qui habitant
in domo tua domine in secula seculorū
laudabunt te Item in anno iubileo sin
guli redibant ad possessiōes suas in si/
gnuz ꝙ in patria celesti singuli electi ac
cedunt ad mansiones sibi debitas s̄m
gradus varios meritorum ꝓpter quod
dicit Sal.Jo.xiiij.in domo patris mei
mansiones multe sunt si quo minus di
xissem vobis vado ꝑare vobis locum.
(Si attenuat⁹ frater tuus vēdid̄rit
possessiunculam suam) per fratrem at
tenuatum significatur cristian⁹ animi
virtute d̄stitutus qui vendit possessiun/
culam suam .i.animam suam dyabolo
per mortalem culpam (propinquus ei⁹
poterit redimere) ꝑ propiquū istū intel
ligitur predicator vel homo quicunqz
bonus qui per bonam exhortationem
suam vel consilium reducit euz ad gra
tie statum (Qui vendiderit domū in
tra vrbis muros) per vrbem ecclesia d̄
signatur de qua dicit̄ Isaie.xxvi. vrbs
fortitudinis nostre syon saluator pone/
tur in ea murus et antemurale domus
autem intra vrbem istam significat or/
dinem vel beneficium ecclesiasticū Ille
igitur domū intra vrbez vendit q̄ ꝓ be
neficio vel ordine ecclesiastico consequi
pecuniam intendit sed dicta domus in
fra annum poterit redimi per quod si/
gnificabatur ꝙ si talis intentio corru/
pta manet intra animū per penitentiaz
potest deleri si vero transierit aīm ꝑ fa
ctum exterius pena que taxatur in iuē
per penitentiā non remouetur Cetera
huius capituli moralia sunt vel mistica
tio parum valet ꝓpter quod ꝑtrāseo

Capituluz.xxvi.

Non faciet. vobis idolum ⁊c̄.)
Illa que ponuntur in huius ca
pituli pricipio superi⁹ sūt poita
vsqz ibi (si in preceptis meis ambulaue
ritis ⁊c̄.) vbi obseruantibus dei māda
ta promittuntur bona temporalia sub
quibus intelliguntur bona spiritualia
p̄ncipaliter esse ꝓmissa .cuius ratio ē
quia dei p̄miuz p̄ncipaliter intentū nō
est minus bonum.sed maius q̄m opus
meritoriū nā finis melior ē his q̄ sūt ad
finē.bonū aūt tꝑale min⁹ bonū est quā
opus meritoriū ꝓpter qd̄ sub bonis tē
poralib⁹ hic ꝓmissis intelligūtur bona
spūalia p̄ncipalit̄ ꝓmissa cū dicit̄ (
Dabo vobis pluuias).i.doctrinas sa/
lutiferas Deutro.xxxij.Crescat vt plu/
uia doctrina mea fluat vt ros eloquiuz
meū (temꝑib⁹ suis) qz temp⁹ est loquē
di ⁊ tempus tacendi Ecclesiastes.iij.(
⁊ t̄ra gignet germē suū) ꝑ t̄rā itelligit̄
corp⁹ hūanū qd̄ fuit de t̄ra formatū vt
dr̄ gene.i.igit̄ t̄ra gignit germē suū qn̄
corp⁹ hūanū exercitat̄ ꝑ op⁹ meritoriū
(⁊ pomis arbores r̄plebūt̄).i.vires aīe
interiores bois actib⁹ interioribus ap/
plicabūt̄ (app̄hendet messiū tritura vi
demiā) ꝑ messes itelligūt̄ gētiles vn̄ dic̄
saluator de gentilib⁹ Jo.iiij. Ecce regi/

oues iam albe sunt ad messez ꝑ vindemi
am vero significatur cõuersio general' iu
deoꝝ. ysaie. v. Vinea dñi exercituum do
mus israhel ē quā cõuersionē ꝑcessit cõis
conuersio gentiliū significata ꝑ trituraz
messium Quia tamē ante gētiles aliq̄ de
iudeis fuerunt cõuersi. s. apl'i ad predica/
cionē xp̄i ⁊ plures alij ad predicacionem
petri vt patz Actu. ij. ⁊. iiij. ido subdit. et
vindemia occupabat semētem. ⁊ hoc est
quod dicit apostol⁹ Rō. xi. Cecitas ex
ꝑte contingit in israhel vt plenitudo gen
cium intraret ⁊ sic om̄is isrl' saluus fierz
⁊ bñdicit ex parte ⁊ non ex toto. nam ali
qui iudei illuminati fuerūt per xp̄i fidē an
te gentiles licz cõmunis cõuersio gentili
um ꝑcedat cõmunem ꝯuersionē iudeorū
(Cõedetis panē vestrū i saturitate) hic ē
panis eucaristie qui dat hic plenitudinez
gracie ⁊ postea dabit sacietatez glorie (⁊
absqz pauore habitabitis in terra vestra)
nam in ꝑmitiua ecclesia fideles saltē quā
tum ad multos ꝑsecuciõibus non terre/
bantur ꝫ magis cõsolabātur Actuū. iiij.
Ibant apostoli gaudentes a cõspectu cõ
filij quoniā digni habiti sunt ꝓ nomie ie
su cõtumeliam pati (dabo pacez in finib⁹
vestris) scz cordis de qua dicit Lu. ij. glo
ria in altissimis deo ⁊ in terra pax homi
nib⁹ bone voluntatis (auferaz malas be
stias) id ē demonū furias quoꝝ per chri/
stū restricta est ptās (⁊ gladi⁹ nō trāsibit
termios vestros) id ē demonū virtus nō
ꝑualebit suꝑ vos Pōt autē aliter exponi
lr̄a ab illo loco (absqꝫ pauore habitabitis
in terra) de terra viuēcium vbi nō est pa/
uor hostiū. Et eciaz ibi pax que exuperat
omnē sensum infernales eciā bestie nō ha
bent ibi accessum. nec ꝑ ꝯsequēs ibi time
tur gladi⁹ eorum (ꝑsequemini inimicos
vestros) id ē demōes corā fugiētes Ja. ii
ij. resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis. pōt ꝫ
eciā exponi de apl'is ⁊ alijs viris sanctis
qui fugabant demōes de corꝑibus obses
sis (respiciā vos oculo clemencie ⁊ cresce
re ꝛc.) qđ ptz impletū in multiplicacōne
eccl'e (comedetis vetustissima veterū) id ē
accipietis vobis illa que ꝓmissa fuer̄t pa
tribus antiquis. vnde dicit xp̄s apostolis
Luc. x. Multi reges ⁊ ꝓphete voluerunt
videre que vos videtis ⁊ non viderūt (et
nouis suꝑuenientibus vetēa proijcietis)
per vetera significātur bona terrena que
ꝓmittebantur in veteri testamento. ysa.
p. Si audiēitis me bona terre comedetis
per noua vero intelliguntur bona spiritu
alia ⁊ celestia que ꝓmittuntur in nouo.
Math. v. Beati pauperes quoniā ipsoruz
est regnum celorum. tempore vero noui
testamenti multi a se abijciunt bona ter/
rena ⁊ temꝑalia vt consequātur spiritua
lia ⁊ eterna vt manifeste patz in pauperi/
bus religiosis (ponam tabernaculuz me
um in medio vestri) id est eccl'am meam.
De qua dicit Apoc. xxi. Ecce tabernacu
lum đi cum hominib⁹ ⁊ habitabit cū eis
(⁊ non abijciet vos vltra anima mea) so
cietatem vestrā refugiendo Math. vltio.
Ecce ego vobiscū suz omnib⁹ dieb⁹ vsqz
ad ꝯsummacōem seculi (ꝙ si nō audieri/
tis ⁊c.) Hic consequēter transgressorib⁹
mandatorum suoꝝ deus cōminatur ma
la temꝑalia sub quib⁹ intelliguntur ma/
la spiritualia cuz dicitur (visitabo vos ve
lociter in egestate) subtrahendo a vobis
bona gracie ⁊ glorie (⁊ ardore) ꝑmitten/
do accendi in vobis ignem cõcupiscencie
⁊ postea ignem gehenne (frustra seretis se
mentē) id ē frustra facietis opus bonum
de genere (que ab hostibus deuorabitur)
id ē a demonibus ꝓpter finem intencõis
ꝑuerse quia bonū illud nō facietis ꝓpter
deum ꝫ propter finem malū (⁊ corruetis
coraz inimicis vestris) id est coraz demo/
nibus qui faciēt vos ruere de peccato in
peccatum ⁊ finaliter in infernum (Fugie/
tisqz nemine persequēte). i. peccabitis ex
vestra malicia absqz tentacione alia (da
boqz celuz vobis desuꝑ sicut ferrum). i.
subtrahaz a vobis misericordie mee tene
ritudinem (⁊ terram eneaz) nam ad sub
tractionem diuine gracie. sequitur men/
tis obstinacio que per terram eneam de/
signatur (Consumetur in cassum labor
vester) quia sine gracia non valet exerciti
um corporis vel mentis in oꝑibus de ge/
nere bonis propter quod sequitur. (Non
proferet ⁊c.) que de facili possunt applica/
ri ad propositum ideo dimitto ⁊ ad proli
xitatem vitandam.

Numeri

Capitulū.xxvij.

Hec sunt p̄cepta.ꝛc̄.) Hic agit̄ de voto ⁊ eius redempcōe. Duplex autē votum hic tangitur vnū de ꝑsonis. aliud de rebus possessis et int̄ res illas ꝯputantur serui ⁊ ancille. qꝛ sunt q̄dam res dn̄i sui licꝫ sint racōnales creature. Quantū ad p̄muꝫ votū fit distinctio ꝑsonarū ꝟm sexum ⁊ ꝟm etatē ⁊ ꝟm p̄cium quo vendi possent ⁊ sic maior ē redemptō viri ꝑ votū deo obligati q̄ꝫ mulieris. Et sil'r maior est redemptō viri i etate fortiori. s. a. xx. āno vsqꝫ ad. lx. q̄ꝫ añ. xx ānum ⁊ pt⁹. lx. igit̄ ꝑ etates sexus ⁊ fortitudines mistice significant̄ diuersi status in quib⁹ homies ad plura vel pauciora deo sunt obligati. Naꝫ laici obligātur ad obseruāciam p̄ceptoꝝ. Clerici vero in sacris ordinib⁹ ꝯstituti cū hoc obligant̄ ad obseruanciā castitatis. Persone vero r̄ligiose cū hoc obligate sunt ad viuendū in obediēcia ⁊ sine ꝓprio Inter religiosos āt aliqui pl⁹ alijs ꝟm arciorē regulā ⁊ statuta sunt obligati. Prelati vero ad ponendum animā suā ꝓ subditis suis qd̄ ē maximū obligātur. Scd̄m igit̄ ꝙ in diuerꝟ statib⁹ ꝑsone deo in maiorib⁹ sunt obligate. ꝟm hoc ꝓ votis suis dāt deo mai⁹ p̄cium. si bn̄ obseruēt suū statū ceteris tam̄ ꝑib⁹. s. ꝙ eq̄li caritate opent̄ ⁊ hmōi. Et h̄ ꝓporcionabilit̄ intelligēdo ⁊ ꝟm hoc expectant maius p̄miuꝫ a deo. Res autē que deo obligātur ꝑ votū sunt serui ācille dom⁹ ⁊ agri vt ptꝫ in textu ⁊ quāto sūt maioris valoris tāto maior est voti redēptio in illis dūtaxat q̄ poterāt redimi. Nā aialia immolaticia d̄o r̄dimi nō poterāt ꝫ oportebat immolari. ꝑ redēptōes istas mistice significat̄ ꝙ illi q̄ de reb⁹ eccl̄e possessis pl⁹ expendūt in obsequijs diuis maius p̄miū expectāt a deo ceteris tn̄ ꝑibus scꝫ facultate caritate ⁊ hmōi q̄ ad mēitū opantur. Nā pauꝑ vidua q̄ duo minuta misit in gazophilaciū plus obtulit deo q̄ꝫ principes qui magna miserant munera. ꝟm testimonium saluatoris Marci. duodecimo. ⁊ Luce vicesimoꝑmo.

Explicit Leuitic⁹.

Incpit liber numero. Ca. p.

Locutusqꝫ est dn̄s. ꝛc̄.) In h̄ capitulo describit̄ ꝓpl'i nūeracio ꝑ moisen ⁊ aaron ⁊. xij. p̄ncipes ꝓpl'i. Mistice v̄o ꝑ moisen ducē ⁊ aarō pōtificē intelligit̄ ip̄e xp̄s qui simul dux est ꝓpl'i xp̄iani ⁊ sacerdos summ⁹. ꝑ. xij. principes intelligūtur apl'i ⁊ eoꝝ successores. per ꝓpl'm numeratū popul⁹ credenciū ad p̄dicacōeꝫ apl'oꝝ xp̄o tamē principalit̄ opante. ꝓpter qd̄ ip̄e dicit Jo. xv. Sine me nihil pote. facē. Nūerant̄ autē hic potentes ad bella ꝓcedere ꝑ quos significant̄ fideles q̄ꝫdiu sunt de corꝑe militantis eccl̄e. dicunt̄ autē sexcēta tria milia quingēti quinquaginta. per sexcēta tria milia q̄ est maior numer⁹ intelligit̄ multitudo credenciū obligatorū ad p̄cepta decalogi adiplēda in fide trinitatis eo ꝙ isti numēi resultāt ex multiplicacōe ⁊ replicacōe denarij ⁊ ternarij. ꝑ quingētos vero quinq̄ginta qui est mior numer⁹ intelligunt̄ illi q̄ non solū tenent̄ ad decalogi p̄cepta. ꝫ cum hoc ad ꝯsilia eo ꝙ. l. numerus est spūisancto approꝑatus. qꝛ spūsscūs datus fuit apl'is in signo visibili quinq̄gesima die a festo pascali ꝓficientib⁹ autē in religiōe q̄ se obligāt ad obseruāciaꝫ ꝯsilioꝝ saltem aliquoꝝ tāta dat̄ grā quāta datur in baptismo. vt refert Jhero⁹. in vitis pr̄m. quingēti v̄o resultāt ex replicacōne quinq̄ginta vt de septꝫ (leuite autē in tribub⁹ familiaꝝ suarū nō sunt numerati) ꝑ qd̄ significātur clēici general'r sumpti. qꝛ sunt ad misteriū ecclesie deputati. sic̄ leuite ad misteriū tabernaculi vt pleni⁹ dicet̄ in sequētib⁹. ꝓpter hoc clerici ꝑ tonsurā ⁊ ordines ab alijs fidelib⁹ sunt distincti. Ca. ij.

Locutusqꝫ est domin⁹ ad moisen. ꝛc̄.) In hoc capitulo agit̄ p̄mo de leuitarū officijs in generali. ꝫ infra in ca⁹. de ipsis agitur magis in spēaliter ꝓp quod sensus eoꝝ misticus ibideꝫ magis ꝓprie locum habꝫ. Scd̄o describitur situs castroꝝ ꝑ. xij. trib⁹ circa tabernaculum cum dicit̄ (singuli ꝑ turmas signa atqꝫ vexilla ⁊ domos cognacōeꝫ suaruꝫ castrametabunt̄ filiorum israel per

girum tabernaculi federis) Moraliter au
tē tabernaculum domini est anima iusti.
ꝑm illud Eccl'a.xxiiij. Qui creauit me re/
quieuit in tabernaculo meo. habz autem
istud tabernaculū aspectum ad oriētez ꝑ
quē intelligit̄ expiatō sordis in ortu lucis
grē. Ad meridiē ꝑ quē intelligit̄ inflā/
matio cordis qꝛ inde ꝓuenit virtus calo/
ris. Ad occidētem ꝑ quē intelligit̄ me
ditatio cordis in qua occidit lux vite pre
sentis. Ad aquilonē ꝑ quē intelligitur
colluctatio cōtra insultū demonis ꝑm ꝙ
dicit̄ Jhere.i. Ab aquilone pandet̄ omne
malū igit̄ ad oriētē sunt iudas ysachar ⁊
zabulon. ꝑ iudam q̄ interp̄tatur cōfitēs
intelligitur cōfessionis veritas. ꝑ ysachar
qui interp̄tatur memorās dn̄m oraciōis
assiduitas. ꝑ zabulon q̄ interp̄tatur pul/
chritudinis habitaculū ꝯuersacionis pu/
ritas ꝑ hec eni tria sordes cordiū expian
tur. Ad meridiez sunt ruben simeō ⁊ gad
ꝑ ruben vero q̄ interp̄tatur visionis filiꝰ
intelligit̄ splendor veritatis intellectū ꝑfi
ciēs. ꝑ simeonē q̄ interp̄tat̄ audiēs amor
caritatis bonis cōsenciēs. ꝑ gad qui int̄/
pretat̄ feliciter dulcor suauitatis reficiēs
hec eni tria inflāmatōem cordis comitā/
tur. Ad occidentē vero sunt effraym ma/
nasses ⁊ beniamim. ꝑ effraym qui inter/
pretat̄ crescēs intelligit̄ ꝓfectus spūaliuz
ad quē mouet vite breuitas. ꝑ manassen
qui interp̄tatur obliuio cōtemptꝰ tꝑaliū
ad quē mouet eoꝝ defectibilitas. ꝑ benia
min q̄ interp̄tatur filius dextere appetitꝰ
celestiū ad quē mouet eoꝝ eternitas. hec
autē tria meditacōem mortis associātur.
Ad aquilonē sunt dan neptalim ⁊ aser. ꝑ
dan qui interpretat̄ iudiciū intelligit̄ tior
iudicij. ꝑ neptalim qui interp̄tat̄ implica
tio pudor opprobrij si quis implicet̄ vilita
ti peccati. ꝑ aser qui interp̄tat̄ beatitudo
amor premij. ⁊ hec tria faciūt cōtra insul
tum demonū fortiter colluctari. de q̄ col/
luctacione dicit apl's ad Eph̄.vi. Non est
vobis colluctatio aduersus carnē ⁊ san/
guinē ꝫ aduersus principes ⁊ potestates
aduersus mundi rectores tenebraꝝ harū
ꝯtra spūalia neq̄cie de quibꝰ ꝯcedat nos
triumphare leo de tribu iuda q̄ est victor
⁊ benedictus deus.

Capituluz tercium.

Hee sunt generatōnes aaron ⁊c̄.)
In hoc capitulo agitur de offitō
sacerdotum ⁊ leuitarum cum dicitur (ap
plica tribum leui ⁊c̄.) Officiū vero sacer
dotuz veteris legis erat offerre sacrificia
⁊ officium leuitarum ministrare sacerdo
tibus in sacrificijs offerendis per quod
significabatur ꝙ officium sacerdotū no/
ue legis est offerre eucaristiam in missaꝝ
celebracione. Nam eukaristia est sacrifi/
cium noue legis figuratum per plura ve
teris legis sacrificia sicut vnum perfectuz
per multa imperfecta (externus qui acces
serit morte morietur) per hoc significaba/
tur ꝙ offerens eucaristiā non ordinatus
in sacerdotem moritur morte culpe ⁊ in/
currit penam mortis gehenne (Numera
filios leui ⁊c̄.) hic de officijs agitur leui/
tarum ⁊ eorum situatione contra taber/
naculum per quatuor partes orbis. Ger
sonite vero situati fuerunt ad occidenta/
lem partem ⁊ eorum officium fuit custo/
dire ⁊ portare mollia scz cortinas taber/
naculi ⁊ atrij ⁊ funes ⁊ operimenta pelli
um Carite vero ad partem meridionalez
⁊ eorum officiuz fuit portare vasa sancta
sciliz archam testamenti propiciatorium
mensam candelabrum ⁊ altare incensi.
Merarite ad aquilonem ⁊ eorum officiuz
fuit portare dura scz tabulas tabernacu
li columnas eius ⁊ atrij ⁊ bases ⁊ huius/
modi. Moyses autem ⁊ aaron cum fi/
lijs suis ad orientalem partem taberna/
culi habentes curaz tocius populi Scd̄z
sensum allegoricuz tribus leui significat
ministros ecclesie qui diuidūtur inq̄tuor
ꝑtes. s. p̄latos. sac̄dotes. religiosos. ⁊ cle
ricos simplices. igitur Moises ⁊ Aaron.
quia fuerunt duces populi. Psal'.lxx. De
duxisti sicut oues populi in manu moisi ⁊
aaron. ideo significant prelatos ecclesie q̄
sunt duces populi christiani. Per hoc au
tem ꝙ Moises ⁊ Aaron fuerunt ad orien
tem vbi erat ingressus tabernaculi signi/
ficatur ꝙ per ordinacōem prelatoruz ad
ecclesiastica officia ceteri debent ingredi.
Merarite vēo qui interp̄tantur amari
significant religiosos habitantes inama
ritudine penitencie ⁊ luctu pro peccatis

catis proprijs ⁊ alienis. Jheronimus ad riperium Monachus plangentis habet officiuz. Per hoc autem ꝙ Merarite portabant dura significatur qđ religiosi debent viuere in austeritate et non in mollicie deliciarum. Per hoc autem qđ erant ad partem aquilonarem vnde venit frigus significatur ꝙ religiosi debent vti cibis frigidis ⁊ vestibus. Gersonite vero qui portabant mollia significant clericos qui minus pondus habent ceteris in ecclesia Et quia multi eorum viuunt in mollicie deliciarum per quas frequenter cadunt in alia vicia quod significatur per hoc quod Gersonite erant in occidente. Caatite vero qui portabant sacra vasa significant sacerdotes qui sanctum sanctorum eleuant in altari. Per hoc autē ꝙ Caatite erant ad meridiem vnde prouenit feruor caloris. significat̄ quod sacerdotes feruere debent ardore caritatis. Scđm moralem sensum tabernaculum domini est anima fidelis vt dictum est capitulo precedenti ad eius q̄tuor latēa debent esse actus quatuor virtutum cardinalium. scilicet prudencie q̄ est auriga virtutum propter quod significatur per Moysen ⁊ Aaron duces populi qui erant in parte orientali ⁊ sic ē actus prudencie que precedit origine actus aliarum virtutum. Actus vero fortitudinis que habet sustinere dura significatur per Meraritas qui dura portabant ⁊ dicitur esse ad occidentem. difficile est sustinere dura sine casu Actus vero ille est ad meridiem vnde venit maius lumen. Et de iusticia dicitur libro quinto Ethicorum qđ videtur preclarissima virtutum ⁊ neque Hesperus neque Lucifer est ita admirabilis Et significatur per Caatitas portātes candelabrum luminis. Actus vero tēperancie qui reprimit ardorem carnalis concupiscencie est ad aquilonem vnde ꝓuenit frigus caloris repressiuus. ⁊ significatur per Gersonitas qui aduene interpretantur Nam temperati qui pauci sunt respectu aliorum quasi aduene ab eis reputantur. Ad maiorem intellectum p̄dictorum ponitur hic situs castrorum circa tabernaculum.

Tabernaculum.

Oriens.

Judas.

Jsachar.

zabulon

Moyses.

Aser Aarō Simeō.

Merarite Garite

Aq̄lo dan scm̄ rubē Mēidies.

Neptalim Scm̄scōꝝ Gad.

Manasse.

Gersonite Ephraim

Beniamin.

Occidens.

Sequitur capitulū quartū

Capitulū quartū.

Locutus est domin⁹ ⁊c̄.) In hoc capitulo describuntur officia leuitarum in motu castrorum ⁊ p̄mo caaticarū cum dicitur hic est cult⁹ filiorum caath. ꝑ quos significātur sacerdotes noue legis vt predictum est. ipsi vero portabant arcam testamenti mensam candelabrum altare incensi ⁊ altare olocausti ꝑ que quinq̄ significantur que debent esse in sacerdotib⁹ noue legis. Primū est sacre scripture noticia ꝑ arcaꝫ testamēti significata Malachie. ij. Labia sacerdotis custodiunt scienciā ⁊ legē ex ei⁹ ore requirent quoniā angelus domi exercituum est. Secunduꝫ est verbum doctrine quod ꝑ mensam significatur. Nam in hac mēsa panis spiritualis ꝓpoitur Deutero. viij. Non in solo pane viuit homo. ꝫ in omni v̄bo quod ꝓcedit de ore dei. Tercium est lumē exēplaris vite quod significatur ꝑ candelabrū Math. v. Nemo accēdit lucernam ⁊ ponit sub modio ꝫ sup̄ cādelabrū vt luceat omnib⁹ q̄ in domo sunt Quartū est odor oracōis deuote ⁊ significatur ꝑ altare incensi psal. cxl. Dirigatur oratio mea sicut incensum in ꝯspectu tuo. Quintum est rigor discipline ⁊ significat̄ ꝑ altare olocausti Rō. xij. Obsecro vos per misericordiam dei vt exhibeatis corp̄a vestra hostiā viuētem sanctaꝫ placentem deo ⁊c̄. Hoc est officium familie gersonitaꝝ ꝑ quos clerici significātur vt supra dictum est ipsi portabāt cortinas ⁊ vera tabernaculi op̄imenta ⁊ funes ꝑ que tria significant̄ que debēt i clēicis eē Primuꝫ est ornamentum spirituale quatuor virtutum cardinaliū quod significatur ꝑ cortinas ⁊ vela que texebātur ex q̄tuor coloribus Secundū est caritatis cōnexio que significabatur ꝑ funes. Terciū est exterior honestatis ꝯuersacio que per op̄imenta tabernaculi significabatur.

Hoc est officiū failie meraritaꝝ ꝑ q̊s significantur religiosi ipsi vero portabāt dura scꝫ tabulas vectes colūnas ⁊ bases tabule vero sil̄ ꝯiūcte ꝑ vectes ⁊ bases faciebant parietes tabernaculi. sicut habet̄ Exod. xvi. ꝑ quod datur intelligi ꝙ religiosi docendo populū verbo ⁊ exemplo ⁊ pro bono statu populi deprecādo dati sūt a deo quasi murus defensionis post prelatos ecclesie populo christiano propter qd̄ de malis religiosis dicitur Ezechie. xiij.

Non ascendistis ex aduerso neque opposuistis vos muruꝫ pro domo israhel. ꝑ columnas vero significatur qd̄ ipsi sunt vocati in partem solicitudinis ad supportandum onus ecclesie ⁊ hoc ex fraterna caritate. prelatis autem hoc conuenit ex officij auctoritate. Per hoc autem qd̄ onera leuitaruꝫ disponebantur per filios Aaron mitratos. vt habetur Exod. xxvi ij. sub patre suo datur intelligi ꝙ omnia ecclesie officia ꝑ summuꝫ pontificem ⁊ p̄latos ecclesie sunt disponenda. Item per hoc ꝙ omnia p̄dicta portabantur velata significatur ꝙ opera bona sacerdotū clericorum ⁊ religiosorum agenda non sunt ad ostentatōem suam. sed ad dei laudem ⁊ ꝓximi edificationeꝫ ita ꝙ opera sint in aperto. tn̄ hec intencio maneat in cordis secreto. Gregori⁹ omelia tricesimaseptia. Sic autem fit opus in publico quatinus intētio maneat in occulto vt de bono opere proximis prebeamus exemplum ⁊ tamen intencione qua soli deo placere querimus semꝑ optemus secretū.

Capitulū quintū.

Locutus est dominus ad moisen dicens precipe filijs israhel vt eijciant de castris ⁊c̄.) per leprosum intelligitur hereticus ꝑ hominē qui semine fluit doctor verbosus qui ad sui iactanciam dicere studet extranea ⁊ ꝑ hoc diffluit ad falsa ⁊ periculosa. per pollutum sup̄ mortuo significatur discipulus doctrinam dictorum sequens ⁊ approbans ⁊ isti eijciēdi sunt de castris id est d̄ scolis ⁊ fideliuꝫ collegijs ne sua peruersa doctrina alios īficiant ⁊ corrumpāt (Vir siue mulier cū fecerit ex omnibus peccatis ⁊c̄.) in quib⁹ damnificatur proximus furto fraude vel dolo confitebuntur peccatum suum satisfaciendo deo per penitenciam ⁊ proximo ideo subditur (⁊ reddet̄ ipsum caput) id est illud quod est ablatum (quintāq̄ partem desuper) id est damnum quod sustinuit de absencia rei sue si autem non fuerit qui recipiat tunc est vaga restitucio ⁊

debet reddi domino. id ē in pñs operib⁹ expendēdo scd̄m disposicionem prelati vel confessoris discreti scd̄m aliquos qui tenent in h̄ locū dei. (Vir cuius vxor errauerit. ⁊c̄.) Per virum doctor intelligēs significatur per vxorem eius sapiēcia. de qua dicitur Sapiencie octauo. Hanc amaui a iuuentute mea ⁊ quesiui mihi spōsam assumere. de qua debet esse zelotip⁹ ⁊ maxime cum tradit eam in scriptis. timendo ne sit ibi fornicatio per commixtionem aliquam falsorum cum viris. Jd̄o subditur. (Adducet eam ad sacerdotem) id est ad magis peritum ⁊ probatuz doctorem ⁊ examinet eam Per hoc autem quod subditur (ꝙ mulier polluta putrescebat ⁊ moriebatur innocens autē non ledebatur. sed faciebat liberos.) Significatur ꝙ doctrina habens commixtionez falsorum cum veris est occasio meroris. et mortis Illa vero que pura est ⁊ sana gaudij ⁊ fructificacionis.

Capitulū sextū.

In hoc capitulo agitur de Nazarei obseruancia ⁊ eius oblacione Circa quod notandum ꝙ nazarei fuerunt in duplici gradu. Nam aliqui fuerunt nazarei ad totum tempus vite sue. sicut legitur de samuele. primi Regum p̄mo. ⁊ de Sampsone Judicum decimotercio. Et isti fuerunt figura religiosorum in noua lege. quorum votum per totam obligat vitam. Alij vero fuerunt Nazarei ad tempus determinatum ⁊ isti voto peracto redibant ad vitam communem aliorum. propter quod non fuerunt figura religiosorum. De quibus dicitur Luce nono. Nemo mittens manum ad aratrum ⁊ aspiciens retro aptus est regno dei. Sed illorum fuerunt figura q̄ faciūt votū de aliquo opere supererogacionis ad tempus exercendo. vt de peregrinacōe vel alio pio ope. Et quoniam illo tempore debent religiosius viuere. Jō subditur. (A vino ⁊ omni quod inbriare potest abstinebunt) Per quod significat̄ ꝙ illo tempore debent esse in potu magis sobrij (vuas recentes siccasqz non comedent) id est tunc debent esse in cibo magl. parci. (Nouacula non transibit super caput eius.) id est non resecabit aliquid de illis que cadunt sub obligacione voti sui (Sup̄ mortuū nō ingredietur) id est nō consenciet alicui in opere mortalis peccati (Si autem mortuus fuerit quispiaz coraz eo polluetur.) Per quod designatur ꝙ opus bonum in caritate factum si sup̄ ueniat mortale peccatum mortificatur. (Cum dies quos ex voto decreuerat cōplebuntur ⁊c̄.) Hic agitur de oblaciōe Nazarei in complecione voti sui. ⁊ ponit̄ hic triplex eius sacrificium. vnum in olocaustuz quod totū incendebatur ad honorem diuinuz. per quod significatur ꝙ homo tempore voti adimplendi debz ad amorem diuinuz plus q̄m alias inflāmari. Aliud autem sacrificium erat pro peccato per quod significatur ꝙ licet homo votum suuz impleuerit. tamen timere debet ne minus debite fecerit. Tercium erat hostia pacifica pro graciarum actione. p̄ quod significatur qd̄ homo votum suuz adimplens. debet deo regraciari de hoc quod sibi dedit graciam adimplendi. Addebatur vltra oblacio panum azimorum per quod significatur panis eukaristie. quia votum adimplēs debet in huius sacrificij oblacione deuote assistere (Tūc radet Nazareus. ⁊c̄.) quod erat signum voti completi. ⁊ sic licitum erat Nazareo redire ad communem modum viuendi ⁊ similiter in noua lege implens votum ad illud amplius non tenet̄

Capitulū septimū.

Factum est autem) Hic agitur de oblacione principum in erectione tabernaculi que fuit duplex. Vna pro deportacione tabernaculi ⁊ vtē filium eius Et in hac oblacione duo pricipes simul combinati obtulerunt vnum plaustrum ⁊ quilibet vnum bouem Per duodecim autem principes figurati fuerunt duodecim apostoli ⁊ eorum successores qui sunt episcopi. vt dicitur distinctione vicesimaprima in nouo testamento. Per concubinacionem autez principum gemina caritas dei scilicet et proximi

figuratur que pre ceteris debet in episco/
pis vigere. nam p suo grege tenenť vitaz
exponere Joh. x. Bonus pastor animam
suam dat p ouib9 suis quod est act9 max
imus caritatis Joh. xv. Maiorem hāc di
lectōem nemo habet q̄z vt animā suaz po
nat quis p amicis suis. Et p hanc dilect
onem offerunt plaustr̄ id est supportacō
nem subditorum quoz sunt currus q au
rige. sicut dicit. iiij. Regū. ij. de helia. pať
mi currus isrl q auriga eius. p bouem ve
ro qui est animal aptum agriculture. fiť
dicitur Prouerbioz. xiiij. vbi vero pluri
me sunt segetes ibi māifesta est fortitudo
bouis significatur q̄ prelati tenentur in
agro dn̄ico exerceri. scz extirpando vicia
q nutriēdo virtutes. Talia fuit oblatō pri/
cipuz p vasis q hostijs in obsequio taber
naculi. licz autē singuli principes diebus
singulis obtulerit p ordinem vt habeť in
textu tamē vniformis fuit omniū oblatio
quantum autē vasa quilibet obtulit ace/
tabulum vnū quod est instrumentū ad p
bāndum arida si eēnt p oblatōnibus apta
scz similā thus ꝛc̄. q phialam vnaz scz ad
p̄bandum liquida vt vinum q oleum. p
hoc autē significať q̄ p̄lati debent opera
sua vite actiue q̄ significanť p arida q vi
te contēplatiue que signantur p liquida.
diligenter examinaē ne sit ibi ꝺmixtio ap
petitus laudis humane vł aliquod aliud
p quod inepta redd anť in conspectu dei
q mortariolū ad terendū species ex q̄bus
fiebant thimiamata q vnguēta p quod si
gnificatur q̄ in prelatis eccl̄e debent mo
t9 carnales cōteri exēplo beati pauli apo
stoli di. p. Tor. nono. Castigo corp9 me/
um q in seruitutem redigo ne forte cum
alijs predicauerim ipse reprobus efficiar
Quātum autē ad sacrificia quilibet prin/
ceps obtulit hostiam p peccato q hostiā
pacificam p graciarum actōne q olocau
stum incensum sup altare per que signifi/
catur q̄ prelati quantūcunq̄ sancti dn̄t
se peccatores reputaē q p beneficijs a do
mino collatis gracias agere q zelo fidei pre
ceteris feruere.

Capitulū octauum.

LOcutusq̄ est dom9 ad moisen
ꝛc̄.) hic agitur de mensa p̄positi
onis q candelabri situatione Exod. xxv.
dictum fuit q̄ p mensam signatur eccl̄a.
per candelabrū vero xp̄us ecclesiā illumi
nans. p̄pter quod dicit̄ hic q̄ candelabr̄
situari debz circa mensaz scz ad illumiandū
eam cetera vero que dicūtur hic de cāde/
labro q mensa fuerūt ibi mistice exposita
(Tolle leuitas) hic agitur de purificatōe
leuitaz sacerdotibus veteris legis mini/
strāciū per quos significantur clerici mi/
nistrantes sacerdoti noui testamēti p̄ter
qd̄ debent purificari q forma purificacio
nis subditur (aspergātur aqua lustratio/
nis) per qd̄ intelligitur actus cōfessionis
pure q frequētis (q radant omnes pilos
carnis sue) p qd̄ intelligitur depositō su/
p̄fluitatis bonoz temp̄aliū vltra neces
tatem stat9 q persone q̄ debet expendi in
opibus pietatis (Cūq̄z lauerint vestimē/
ta sua) per locionez vestis intelligit̄ bone
stas exteriozis cōuersacōis (tollent bouē
de armentis ꝛc̄.) per bouē oblatuz p pec
cato intelligit̄ q debent esse fortes ad mo
dum bouis peccatoz tentatōibus resistē
do (bouem autē alteruz ꝛc̄.) qui offerebā
tur in olocaustum per quē significatur q̄
clerici caritate feruere debēt ad p̄ficiēdū
(Cunq̄z quinquagesimū annū etatis im/
pleuerint seruire cessabunt ꝛc̄.) p quod si
gnatur q̄ illi qui diu q bene seruierūt in
ecclesia a laboz9 inferioz9 immunes
sunt dimittēdi q ad maioza p̄mouendi in
quibus labor non req̄ritur corporalis.

Capitulū nonum.

LOquiant filij israhel phase in tem/
pore suo ꝛc̄.) per hoc q̄ filijs isra
hel precipitur celebratio phase tē
pore determinato sub pena mortis signi/
ficatur q̄ omnes catholici tenentur cele/
brare pascha tempore determinato ab ec
clesia q tunc recipere debent eucaristie sa
cramentum aliter incurrunt mortale pec
catuz nisi legitimū habeāt impedimentū
quo cessante debent deuote cōmunicare
sicut filij israhel impediti legitime mēse p̄
mo faciebant phase mense secundo. Mo
dus autem celebrandi phase q sensus ei9
misticus positi sunt supra Exodi duodeci
mo q decimotertō (Igitur die qua erectū
est tabernaculuz operuit illud nubes ꝛc̄)

Per nubem istam significatus fuit xp̄us qui stat super ecclesiā quasi columna ignis r̄pellens tenebras noctis ignorancie ⁊ quasi columna nubis de die refrigerās estum tribulacōnis mundane. (Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum manebant in eodem loco) Per hoc autem ꝙ filij israhel ꝓficiscebantur ad motum nubis ⁊ non aliter significat̄ ꝙ homines moueri non debent ad motū passionis. ꝫ ad instinctum racōis que est quedam participacō diuini luminis i nobis. scd̄m qd̄ dicitur psal̄. iiij. Signatum est super nos lumen vult⁹ tui domine.

Capitulū. x.

Fac tibi duas tubas) Per quas predicatores mistice designant̄. ysa. quinquagesimooctauo. quasi tuba exalta vocem tuam ⁊ annuncia populo meo scelera eorum ⁊ domui iacob peccata eorum. Dicuntur autem due ꝓpter geminam caritatē que debet in p̄dicatoribus esse ⁊ ad hoc significandū Lu. decimo. Bini missi sunt ad predicandum Scd̄m ꝙ dicit Gregori⁹ omelia. xxxix. (Argenteas ductiles) id est factas cum martello. Per argentū significatur puritas vite. per ductilitatem vero virtus paciēcie que debent i p̄dicatoribus esse (q̄bus cōuocare possis multitudinē). vsus enim istarum tubarum erat ad quatuor scz ad populi congregacōnem. ad castrorum mocionem. ad belli congressionem. ⁊ ad festi celebracōnem. per que designatur ꝙ predicatores populum catholicuz conuocare debent ad vnitatem fidei ⁊ ad proficiscendum per viam meriti ⁊ ad bellandum circa insultus diaboli ⁊ ad festū celestis gaudij. (Eleuata est nubes de tabernaculo federis ⁊c̄.) Hic agitur de profectiōe filiorū israel ⁊ primo profecti sunt qui erant in parte orientali Secundo qui erant in parte meridionali. Tercio qui in occidentali Quarto qui in aquilonari ex quo patz ꝙ proficiscebantur scd̄m ꝙ motus solis. qui incipit ab oriente ⁊ per meridiem transit in occidentem ⁊ flectit̄ ad aquilonem. Ecclesiastes p̄mo. Oritur sol ⁊ occidit ⁊ ad locū suū reuertit̄. giratqz per meridiem ⁊ flectitur ad aquilonem.

Per hoc igitur significatur ꝙ ꝓficiscentes ad terram viuencium que est terra fidelibus ꝓmissa sequi debent instinctum solis iusticie scz domini nostri ih̄u christi cuius vita in terris disciplina morum fuit. ꝓpter quod dicit Johā. xij. Si quis mihi ministrat me sequatur. ⁊ vbi ego sum illic ⁊ minister meus erit. ⁊ bene dicit vbi ego sum. quia extunc erat in ꝑfecta beatitudine quātum ad animaz. (Dixit moises ad obab filio raguelis ⁊c̄.) Sequitur (Noli nos relinquere. Tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus ⁊ eris ductor noster.) quāuis enim deus esset dux illius populi tamen cum hoc moyses volebat habere directōnem hominis ꝑiti ex quo docemur ꝙ liz de⁹ nos dirigat in via morū. tamē nō debemus negligere adiutorium humanuz Nam in hoc homines sunt dei adiutoēs vt habetur p̄. Cor. iij.

Capitulū. xi.

Interea ortū est murmur ꝓpl̄i q̄si dolēciuz ꝓ labore cōtra dn̄m.) ꝑ hoc āt ꝙ ignis accensus a domino cōbussit murmurantes contra eum significatuz fuit ꝙ ignis gehenne comburet murmuratores contra potenciam vel equitatē iusticie diuie. (vulgus quoqz ꝓmiscuū quod ascenderat cū eis ⁊c̄.) Per istos qui inflagrauer̄t desiderio carniū significant̄ religiosi mēdicātes potissime qui post sactam ꝓfessionem in pauꝑcula religione in q̄ nihil eis ꝓmittitur quātū ad istam vitam presentem nisi austeritas ⁊ paupertas ⁊ tamen volūt nimis laute viuere ac eciā delicate ⁊ frequēter hoc cōtingit illis qui in seclo minus habuer̄t. nec sunt contenti ill' que administrātur eis cum tamē suffecissent eis in seculo pauciora ⁊ acriter murmurāt contra illos qui ꝓ victu illoꝝ ꝓcurando fideliter laborāt. sicut ꝓpl̄s iste contra moisen neq̄ter murmurabat. Per hoc āt qd̄ dicit̄ in fine capl̄i (Et ecce furor domi ꝯcitat⁹ in ꝓpl̄m ꝑcussit euz plaga magna nimis) significat̄ ꝙ dicti murmuratoēs querulosi ꝑcucientur igne gehēnali. ꝑ h̄ autē ꝙ ante ꝑcussionē istā dn̄s dedit eis in abundancia magna cōturnices q̄ sūt aues delicate q̄si satisfaciēs eoꝝ irracio-

nabili desiderio significatur ꝙ dominus aliqñ condescendit peticionibus malorũ ad eorum interitum eo ꝙ fit eoruz oracõ in peccatuz (Cur imposuisti pondus vniuersi populi huius sup me) ꝑ hoc autem ꝙ moyses plenus scia tam adq̃sita q̃ infusa ⁊ cum hoc tãtam graciã habebat erga dominũ ꝙ loquebat̃ cum eo sicut homo loqui solet amico suo ⁊ tamen petiuit adiutores. ad regimẽ populi datur exempluz eccle prelatis ⁊ curatis ꝙ nõ abhorreant homies bone vite ⁊ sufficiẽtis litẽatare sibi datos a deo in adiutoriũ oneris sui supportandi p̃dicando ⁊ cõfessiones audientes. ꝫ magis eos diligãt ⁊ foueãt ⁊ multiplicacõem eoꝝ desiderent repellẽtes cõtrariũ cõsulẽtes dicentes cũ moyse quid emularis ꝓ me quis tribuat vt oĩs populus ꝓphetet ⁊ det eis deum spirituz suum.

Capitulũ. xij.

LOcutusq̃ est maria ⁊ aaron contra moisen) ipsi nãq̃ eleuati ꝓpt̃ donũ ꝓphecie irreuerenter ⁊ falso locuti sunt contra moisen mitissimũ vt dicit̃ in lr̃a. Per istos allegorice significãtur heretici in vtroq̃ sexu qui ꝓpter aliquã noticiam sibi datam supbientes locuti sunt cõtra xp̃m mitissimũ Math. xi. Discite a me qꝛ mitis sum ⁊ humi. cor. cõtra xp̃z ei locutus est arrius ⁊ ei⁹ sequaces christi diuinitatẽ negantes. ⁊ manicheus negans humanitatem ei⁹ ⁊ sic de alijs hereticis.

Et quoniã heresis ꝑ lepram significat̃ vt dictum est supra Jõ maria q̃ presumptuose cõtra moisen cepit loqui ꝑcussa fuit lepra nõ autez aaron. quia summ⁹ sacerdos erat ⁊ q̃a statim penituit ⁊ culpã humiliter recognouit. ꝑ hoc autẽ ꝙ ad preces moisi maria fuit sanata. significatuz fuit qd̃ heretici reuertentes ad ecclesiam sunt recipiẽdi. Moraliter autẽ ꝑ mariam ⁊ aaron irreuerenter loquẽtes cõtra mosen qui tamen erat mitissim⁹. significant̃ discipuli sub benigno magr̃o superbientes ⁊ contra ꝑsonam eius vel doctrinam irreuerenter loquẽtes ⁊ tales sunt grauiter obiurgandi sicut aaron ⁊ maria ⁊ vsq̃z ad satisfactõnem condignam de societate aliorum discipulorũ eijciendi. Unde refert commẽtator super Boecium d̃ cõsolacõne ꝙ in ciuitate Athenienſi vbi antiquitus vigebat studium philosophie q̃dam discipulus ꝓpter quoddam verbum irreuerencie contra magistrum suum de loco studij fuit eiectus vsque ad quinquẽnium.

Capitulũ. xiij.

ET profectus est populus) Sequitur (mitte viros qui considerãt terram) Allegorice ꝑ exploratores terre promissionis significantur sacerdotes ⁊ scribe veteris legis qui ꝑ scripturas explorabant christi aduentum quantum ad tempus ⁊ locum ⁊ alias circumstancias. Unde Math. ij. Requirẽte herode vbi christus nasceretur. responder̃t in bethleem iude. Allegantes ad hoc scripturam que habetur Michee. v. tamẽ aliquãtulũ alit̃ in verbis ⁊ tu bethleẽ terra iuda nequaq̃ minima es in principib⁹ iuda ex te enim exiet dux qui regat populũ meum israel. Unde super illud Math. xxi hic est heres dicit Jheronimus ex hoc patet principes iudeoꝝ non ex ignorancia ꝫ ex inuidia crucifixisse dominũ iesum christum. Sed quia predicabat contra vicia eorum subuersa fuit in eis cognicio quã habebant de ipso. Xp̃s autem cõueniẽt̃ dici potest terra promissionis eo ꝙ ad terram viuencium nos ĩtroducit. Et qꝛ corpus eius terreuz est terra promissa nobis in lege ⁊ prophetis per hoc autez ꝙ pauci exploratoẽs scz caleb. ⁊ iosue tãtũ ĩ veritate steter̃t alijs ab ea declinãtib⁹ ⁊ ꝑuertentibus populum figuratum fuit qd̃ in aduentu christi pauci de doctoribus iud̃orum starent in veritate scz Nichodem⁹. Gamaliel. Nathanael ⁊ aliqui alij alijs a veritate declinantibus ⁊ seducentib⁹ populum ⁊ inducentibus eum ad petenduz mortez christi. vt habetur Math. xxvij. et Marci. xv. ⁊ Luc̃. vicesimotercio. Apostoli vero qui steterunt in veritate non fuer̃t de doctoribus iudeoruz. ꝫ fuerunt homines simplices ⁊ sine literis vt habet̃ Actuum quarto. Moraliter autez ꝑ exploratores in veritate non stantes ⁊ populuz sb̃uertentes significãtur prelati ⁊ doctores ecclesie mali qui per noticiam scripturaꝝ

exploratores sunt t̃re viuẽciũ Sz ꝑ suã vi
tã malã ab ei⁹ ingressu deficiunt ⁊ eciaz
alios impediũt Mat̃.zz. Ve autem vob̃
scribe ⁊ pharisei ypocrite qui clauditis re
gnuz celorũ ante hoies. vos eni nõ intra
tis nec itroeũtes finit̃.itrare. Ca.xiiij.
Igitur vocificerãs oĩs turba fleuit nocte
illa) In hoc ãt caplo agit̃ d̃ murmuraci
one ꝓpl̃i israel ɔtra moysen ⁊ aaron ⁊ ei⁹
rebelliõe cõtra deũ ꝓpter q̃ data fuit sen
tẽcia mortis in deserto suꝑ eos q̃ exierũt
de egipto a viginti ãnis ⁊ suꝑ exceptis ca
leb ⁊ iosue. Per hoc allegorice fuit fi/
guratum ꝙ pauci de iudeis comparati
ue ingressuri erant ad fidez christi in ad/
uentu eius qui quidem ingressus per fi/
dem est introitus terre viuencium in spe
Et hoc eciam scribit̃ in quodaz libro he
braico qui dicit̃ Tenhedrin. apud hebre/
os abitẽ quo exponendo illud Jheremie
iij. Assumã vos vnum de ciuitate ⁊ duos
de cognacione ⁊c̃. Glõ. Mensuratus est
egressus de egipto in terram eorũ ingres
sui ꝓmissam. quia duo tm̃ de sexcẽt̃.mili/
bus ingressi sunt. Sic erit in diebus mes/
sie quod patet impletum Nam pauci val
de de iudeis in christum crediderunt re/
spectu credencium Moraliter autez ꝑ
hoc ꝙ pauci exeunciũ de egipto intraue
runt terram ꝓmissionis significatuz fuit
ꝙ pauci de credentibus qui exierunt spi/
ritualiter de egipto per virtutẽ baptismi
terram viuencium id est celestẽ patriam
sunt intraturi Math̃.xx. Multi sunt voca
ti pauci vero electi. ⁊ Luce.xiij. Contẽdi/
te intrare ꝑ angustam portã. dico vobis
qꝛ multi q̃rẽt intrare ⁊ nõ poterunt.

Capitulũ.xv.

Locutus est dominus ad moisen
) In hoc capitl̃o ponũtur aliqua
de modo offerendi sacrificia que
sunt mistice superius exposita. ꝓpter qd̃
hic pertranseo. Factum est autem cum es
sent filij israel in solitudine ⁊c̃.) Hic agit̃
de colligente ligna in sabbato quẽ domi/
nus precepit a populo lapidari. per quod
ostensum fuit q̃ꝫ grauiter dominus puni/
et violatores diei dominice cuius obser/
uancia prefigurata fuit in obseruacione
sabbati inquãtuz illud preceptum fuit ce
rimoniale. (Dixit quoque dominus ad
moisen ⁊c̃.) Hic agitur de habitu iudeo/
rum quibus precipitur ꝙ faciant sibi fim
brias ⁊ per angulos palliorum ⁊ ponant
ibi vittas iacinctinas Vitte vẽo iacincti
ne sunt coloris celestis Judi vero figura
fuerunt xp̃ianorum noue legis. sicut dici
tur p̃. Coꝝ.x. Om̃ia in figura ɔtingebãt
illis. ꝑ vittas igit̃ iacinctinas i hĩtu iude
oꝝ significatũ fuit ꝙ xp̃iani dñt eẽ ɔuer/
sacõis celestis Phil̃.ij. Nr̃a conuersacio
i celis est. Jd̃o subditur (quas cũ viderit
recordentur omniũ mandatorum domi
ni). Meditacio nãqz celestium recordari
facit diuinoꝝ mandatoꝝ.

Capitulũ.xvi.

Ecce autem chore filius ysachar
) Per chore datan abiron qui
aggregauerũt sibi multitudinez
ad mouendum sedicionem vt per hoc ob
tinerẽt sacerdocij dignitatem. significã/
tur illi qui inter seculares vel religiosos
seminant ɔtenciones vel discordias ag/
gregãtes sibi caudam magnã vt obtine/
ant multitudine qd̃ consequi nõ poterãt
racõe ⁊ hoc in principatib⁹ ⁊ regnis q̃n/
tum ad statuz laicoꝝ. in ecc̃ijs vero q̃ꝫtũ
ad statũ clericoꝝ. in religione vero q̃ꝫtuz
ad officia religionũ. ⁊ sicut chore dathã
⁊ abiron descenderũt ad infernum. sic ⁊
isti descendẽt cum ipsis nisi debito modo
penituerint de pc̃tis Moraliter autẽ in
eodẽ hoĩne discordiã ⁊ scissurã faciũt mo
tus irascibil̃ ⁊ ɔcupiscibil̃ inordinati ⁊ hi
tus ex eis generati. Nã ipsi trahũt ⁊ incli
nant hominẽ ad malũ. Rõ vero ⁊ sindere
sis trahũt ad ꝓpositũ ⁊ sic in eodẽ hoĩne
fit scissura ꝓpter qd̃ de talib⁹ dicit ph̃us.
viij. ethic̃. Cõtẽdunt ipsoꝝ aĩa ⁊ hoc qui
dẽ trahit huc hoc autẽ illuc quẽadmodũ
discrepãcia ⁊ ɔcludit ɔclusionẽ vtilẽ. di.
igit̃ si sic miserũ est malũ eẽ fugiẽdũ mali
ciã intẽse Illi vero q̃ ꝑ negligẽciã rep̃mẽ
di mot⁹ inordinatos irascibil̃ ⁊ ɔcupisci
bil̃ sunt causa dicti scismat̃. digni sunt pe
ne gehẽnal̃ (Sed ⁊ ignis egressus a do/
mino interfecit ducentos quinquaginta
viros qui offerebant incensum) Per istos
vsurpantes sibi sacerdociũ intelliguntur
ambicõsi dignitatum ⁊ officiorum in re/

ligionibus ꝙ eccleſijs ꝙ iſti puniri meren
tur pena ignis gehennalis (precipe elea/
zaro ꝛc̄.) turibula ſunt inſtrumenta ad of
ferendum incenſuꝫ quod ꝑtinet ad ſacer
dotis officium. igitur ꝑ turibula ambici
oſorum predictoꝝ qui ſibi volebant vſur
pare ſacerdociū poſſūt intelligi verba fal
ſa opera ficta ꝙ occulta munera ꝑ que ā/
bicōſi querunt obtinere in eccleſia gradū
indebitum ſibi que turibula ꝓducūtur in
laminas quādo manifeſte detegitur ꝙ de
bite punitur ambicioſorū falſitas ꝙ iſte la
mine figuntur in altari quādo manifeſta
tio ꝙ punicio dicte falſitatis redigunt in
ſcriptura cōmuni vt ſic ſint alijs in ſignū
ne querant indebite honoris ſtatuꝫ (mur
murauit autē omnis multitudo ꝛc̄.) hec
autē murmuracō cōtra moyſen ꝙ aaron
fuit valde iniuſta ꝓpter quod murmurā/
tes iniuſti cōtra bonos ſupiores punient
niſi peniteant igne gehēnali. ꝑ hoc autez
ꝙ aarō de precepto moiſi obtulit thimia
ma ꝙ ceſſauit incendium. ſignatur ꝙ bōi
ſuperiores ſubditis ſuis ꝙ ingratis ꝙ indi
gnis exhibere debent caritatis benificiū.
Matb̄. v. Benefacite his qui oderūt vos
ꝙ orate ꝑ perſequentibus ꝙ calumnianti
bus vos.

Capitulū. xvij.

LOcutus eſt dominus ad moy
ſen. ꝛc̄.) hic agitur de certificatio
ne dignitatis ſacerdotalis ꝑ fig/
num virge germinantis. Moraliter ꝑ vir
gam intelligitur doctrina propter quod
antiquiꝰ philoſophi portabant virgā in
ſignum doctrine. ſimiliter magiſter vl̄ di
ſcipulus ad predicādum miſſus dicit̄. ꝙ
non portent niſi virgam tm̄. igitur ille do
ctor cuius virga germiat floret ꝙ facit fru
ctum. ꝓmoueri dignus eſt ad pontificis
ſtatum. germinat autē multiplicando di/
ſcipulos. floret vero faciendo eos verbo ꝙ
exemplo bonos ꝙ honeſtos. ꝫ facit fructū
aciendo eos doctos ꝙ ad docendum ap
tos. Allegorice ꝑ virgam aaron que ger
minauit ficca figurata fuit virgo maria.
de qua ſcribitur yſa. xi. Egredietur virga
de radice ieſſe ꝙ flos de radice eius aſcen
det. per quē florem chriſtus intelligit̄ ꝑm
doctores hebraicos ꝙ latinos. hec autem
virga ficca germinauit abſq; humore vi
rilis ſeminis cōcipiendo. floruit autē ſan
ctiſſime conuerſando. ꝫ fructum protu/
lit deum nobis ꝙ hominem in vna perſo
na ꝑiendo.

Capitulum. xviij.

DIritq; dominꝰ ad aaron ꝛc̄.) ſeq̄
tur (Excubabuntq; leuite ad p̄/
cepta tua ꝙ ad cuncta opera tab
naculi ita tamtaxat vt ad vaſa ſanctua/
rij ꝙ altare non accedāt) ꝑ hoc autē ꝙ le
uite arcentur ab ingreſſu ſanctuarij ꝙ ab
actu offerēdi ſacrificia i altari olocauſto
rum ſignificatur ꝙ clerici qui ſunt ſub ſa
cerdotibus eciaꝫ in alijs ſacris ordinibꝰ
conſtituti nō debent exercere actus perti
nentes ad officium ſacerdotum (Alieni
gena nō miſcebitur vobis) per hoc ꝙ po
pulus omnis arcetur ab ingreſſu loci di
uini cultus ꝙ conceditur ſacerdotibus et
leuitis eis miniſtrantibus ſignificatur ꝙ
i nouo teſtamento populꝰ omnis arcen
dus eſt a cancello vel choro vbi diuinum
officium celebratur (omnia q̄ ſanctificāt
a filijs iſrahel tradidi tibi ꝛc̄.) per hoc au
tem ꝙ ſacerdotibꝰ aſſignātur p̄micie ꝙ le
uitis decime ꝑ ſuſtentacōe ſua familiarū
q; ſuarū oſtenditur ꝙ in nouo teſtamen
to populꝰ tenetur ꝓuidere ſeruientibꝰ ō̄o
de victu ꝙ veſtitu ꝓm condicōem ſtatuū
ꝙ ꝑſonarū Et iſtud obſeruatum fuit ab ā
tiquo eciā apud gentiles ſicut patz Geñ.
xlvij. vbi dicitur ꝙ ſacerdotes egipti tem
pore famis non fuerunt compulſi vende/
re poſſeſſiones ſuas ſicut alij ꝺa ſtatuta
cibaria ſibi ex orreis publicis p̄bebantur

Capitulū. xix.

LOcutuſq; eſt dominꝰ ad moiſen
ꝛc̄.) In hoc capitulo agitur de i
molacione vacce rufe de cuiꝰ ci/
neribus aque amixtis fiebat aqua luſtra
tionis ad purificacōem immūdorum. ꝑ
hanc vaccam que debebat eſſe ſine macu
la figurata fuit caro chriſti ſanctiſſima ꝙ
ꝫ hec vacca in trāſlacōe nr̄a dicatur rufa
tamē in hebro dicit̄ rubea. qz chriſti caro
fuit in ſuo ſanguie rubricata. debebat ec̄
eſſe etatis integre. quia chriſtus. xxxij. ā/
no etatis ſue pro nobis fuit immolatus.
ſcōm aliquos autem paſſus fuit. xxxiij.

anno. sed hoc non refert ad ꝓpositum. nā vterqꝫ annus est etatis ꝑfecte. (Qui eductam extra castra immolabit) In quo figuratum fuit ꝙ christus extra ierusalem erat passurus. vt habetur Johānis. xix. (Aspꝑget contra fores tabernaculi septem vicibus) ad signandum ꝙ ꝑ aspersionez sanguinis christi mundatur ecclesia ꝑfecte que perfectio significatur numero septenario eo ꝙ totum tempus reuoluit̄ septem diebus (cōburetqꝫ eam) ad significādum ꝙ christꝰ maximo caritatis feruore fuit passus. ꝑ hoc autez ꝙ cineres vacce aquis viuentibus ꝯiūcte purgabant immundicias carnis. significabatur ꝙ virtus christi passi in aquis baptismalibus purgaret immundicias mētis ⁊ in aquis penitēcie immūdicias post baptismū contractas. Hebre. ix. Si sanguis hircorum aut vituloruz aut cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundacōnem carnis quāto magis sanguis xp̄i qui per spiritū sanctū semetipsuz obtulit immaculatū d̄o emundabit cōsciencias nostras ad seruiendū deo viuenti. Per hoc autez ꝙ in cōbustiōe vacce ponebat̄ (lignuz cedrinū ysopus ⁊ coccus) Significabant̄ tres ꝑsone cū christo passe. due ꝑ cōpassionē mentis ⁊ tercia ꝑ passionē carnis. p̄ma fuit beata virgo maria ꝑ ysopuz q̄ ē humilis herba significata. quia fuit humillima Luce. ij. Respexit humilitatē ancille sue. Secunda fuit Johānes euangelista significatus ꝑ cedrum que est arbor multū alta. Ipse vero fuit eleuatus ad videndū secreta celestia Apoca. p̄. Tercia fuit latro xp̄m ꝯfitens in cruce significatus ꝑ coccū bis tinctuz. qꝛ xp̄o ꝯpaciebatur mente di. Luce. xxiiij. Hic autē nihil mali fecit ⁊ cū xp̄o paciebat̄ in corꝑe.

Capitulum. xx.

Veneruntqꝫ filij israel) In hoc capitulo agitur de aquis ꝯtradictionis vbi Moises ⁊ aaron peccauerūt dubitādo de verbi diuini implecōe ꝓpter maliciā populi s̄m doctores latios s̄m hebreos autē peccauerūt transgrediendo verbū domini qui non dixerat eis. ꝑcutite petram. ꝫ loquimi ad petraz ⁊ illa dabit aquas sicut plenius dixi passum istum litteraliter exponendo Per hoc autem ꝙ isti qui erant sanctissimi peccauerunt. debꝫ incuti timor alijs quātumcūqꝫ sanctis ne cadāt in peccatū. s̄m illd̄. i. Cor. x. Qui se existimat stae videat ne cadat (Misit interea nuncios moyses de cades ad regez edom ꝛc.) ꝑ edom qui interpretatur terrenus intelligūtur mali xp̄iani in bonis terrenis tantūmodo cōfidentes ⁊ isti freq̄nter nitūtur impedire bonos xp̄ianos q̄ sunt frēs eorū i fide ⁊ ꝓfectu in via morū ne ipsi ꝑueniāt ⁊ alios inducant in terrā viuēciū. ⁊ hoc aliqn̄ faciunt p̄lati malo ꝯsilio informati ⁊ aliq̄ curati ꝑuersis q̄ bonos homies ⁊ literatos impediunt a predicacōibus ⁊ confessionibꝰ audiendis in hoc similes r̄gi edom qui filios israel impediuit in progressu ad terram ꝓmissionis (ꝑgat inquit aaron ad populos suos. ⁊c.) Hic agitur de morte aaron ⁊ eleazari suscitacōne cum dicit̄. (Cunqꝫ nudaueris patrem veste sua ꝛc.) Per hoc autem ꝙ aaron nudatus vestibus sanctis statim mortuus fuit corporaliter. significatuz fuit ꝙ in nouo testamēto pontifices ⁊ curati ⁊ eciam clerici seculares vel religiosi statiz qn̄ nudant̄ vestibus virtutum mortui sunt spiritualiter licet adhuc corꝑaliter viuant. Apocalip. iij. capl̄o. Nomen habes ꝙ viuas ⁊ mortuꝰ es. ꝑ hoc autē ꝙ aaron spoliato eleasaro indutus fuit significatur qd̄ aliquibus a gracia cadentibus alij subrogant̄ Apoc. iij. Tene quod habes vt nemo accipiat coronaz tuā.

Ca. xxi.

Quod cum audissz chananeꝰ rex arad) Arad inter p̄tat̄ descendēs Id̄o ꝑ regem arad intelligit̄ diabolus rex inferni qui videns fideles ꝑ filios isrl̄ signatos ad terraz viuenciū ābelare nitit̄ eos impedire. ⁊ aliqn̄ debellat eos ⁊ dep̄datur. sic̄ rex arad victor exn̄s duxit ex isrl̄ p̄dam. ꝫ qm̄ variꝰ est euentꝰ belli nō debēt fideles ex hoc desꝑare ꝫ cū dei adiutorio fortiꝰ vires resumē qd̄ nōt̄ cū dicit̄ (at isrl̄ voto se obligās) ē ei votū ꝓmissio deo facta de meliori bono. ⁊ sic triūphant de diabolo (Et tedere cepit populū itineris ⁊ laboris ꝛc.) Isti figurāt acidiosos generalit̄ ⁊ oꝑis boni laboē fra-

ctos ⁊ specialiter pauperes religiosos ex defectu vict⁹ ⁊ vestitus iniuste murmurā tes cōtra suos supiores emendare nō po tentes maxime cū i r̄ligionis ingressu or dinis grauia eis explicata sūt (q̄obrē mi sit domin⁹ sup populū ignitos serpētes) p quos significant demones quos domi nus pmittit tales murmuratoēs inuade re ⁊ ignem concupiscencie forcius in eis accendere ꝓpter qd̄ debent penitenciam agere recognoscere culpā ⁊ veniam iplo rare. ⁊ tunc (p aspectum serpentis enei sa nātur) id ē p aspectum xp̄i fide vera. sicut eni serpēs eneus similis fuit animali vene noso tamē nihil habuit de veneno pcti. iō dicit Jo. iij. sicut exaltauit moises serpētē in deserto ita exaltari oportz filium hois vt om̄is qui credit in eum nō peat ꝫ hēat vitā eternam (Et eo loco apparuit pute⁹) p quē significat sacra scriptura vbi hau ritur salutaris sapia. De quo puteo dicit Johā. iiij. puteus altus est. naz intellcūs sacre scripture pfunditatis est magne. iō subditur (quē foderunt principes). i. apo stoli alijqz doctores ad aperiēdum ei⁹ in tellectum litteralē ⁊ misticum cum d̄i ad iutorio fideliter laborantes (misit autem israhel nuncios ad seon) ab isto loco vsqz ad finem hui⁹ capl̄i agitur de regib⁹ seon ⁊ og. intēdentib⁹ impedire filios isrl̄ a trā situ vsqz ad terram sibi pmissam. p quos designātur demones ⁊ homies mali q̄ ni tūtur impedire bonos in pcessu virtutis ꝫ sicut seon ⁊ og a filijs isrl̄ fuerūt debella ti. sic demōes ⁊ mali homies cum d̄i ad iutorio a bonis supant ⁊ sic iter suū gra diūtur. ps̄. lxxxiij. Jbunt de virtute in vir tutē videbitur de⁹ deoꝝ in sion.

Capitulum. xxij.

Videns autem balac ⁊c̄.) per ba lac q̄ in arto positus recurrit ad consilium ⁊ auxiliuz balaam ari oli significatur illi qui in infirmitatib⁹ vl̄ alijs nccitatib⁹ positi recurrūt ad illos q̄ sunt magicis artibus imbuti ⁊ sicut iste balac in hoc magnas expensas fecit ⁊ tn̄ nullū cōmodum ꝫ magis oppositū repor tauit. sic ⁊ illi grauit valde peccāt ⁊ nll̄az vtilitatem reportāt (Cernēs asina angl̄m stantem in via) p hoc autē ꝙ animal sto lidum vidit angeluz quē balaam reputa tus sapiēs nō videbat. significatur ꝙ di uina secreta frequēter hominib⁹ de secla ri sapiēcia p̄sumētib⁹ abscondūtur ⁊ illi teratis atqz simplicib⁹ reuelantur Math̄ xi. Cōfiteor tibi domīe pat̄ celi ⁊ terre qz abscondisti hec a sapientib⁹ ⁊ prudentib⁹ ⁊ reuelasti ea puulis.

Capitulum. xxiij.

Dixitqz balaam ⁊c̄.) p balac ⁊ ba laam qui p diuersos modos ⁊ vi as querebant maluz populo isra hel cōtra domini volūtatem balac indu cendo balaā exequēdo. significātur illi q̄ diuersis vijs maluz inducētibus machi nātur. ꝫ domino disponēte malū sup eos reuertitur sicut balac ⁊ balaaz occasione hui⁹ mali p filios isrl̄ fuer̄t occisi vt hētur infra. Sil̄e vero hui⁹ habet̄. ij. Re. xvij. ⁊ .xviij. nam achitofel ⁊ absalō querebant mortē dauid ⁊ domino disponēte dauid saluat⁹ fuit ⁊ achitofel manu ꝓpria se sus pendit ⁊ absalon capillis ꝓprijs i quercu suspensus a ioab principe milicie fuit occi sus. sil̄r diabol⁹ mortē christi pcurās per hoc deuictus fuit ac eciā spoliatus. psal̄. ix. Infixe sunt gentes in interitu quē fece runt in laqueo isto quē abscōderūt com prehēsus est pes eorum.

Capitulum. xxiiij.

Cumqz vidisset balaā ⁊c̄.) p balaā qui verā ꝓphecie doctrinā habu it ⁊ tamē male vite fuit. significa tur doctor quicūqz vl̄ predicator hn̄s bo nā ⁊ verā doctrinā ꝫ malā vitam cuius doctrina alijs pdest sibi tamē obest Luc̄. xij. Seruus qui ognouit volūtatē domi ni ⁊ non fecit vapulabit mltis scz plagis (verūtamen pgens ad populū meum da bo tibi consilium) per hoc autem ꝙ bala am prohibitus est a deo maledicere popu lo israhel tamen cōtra eum dedit cōsiliū pessimum p quod fuit tractus ad fornica tionem corpalem ⁊ eciā spiritualem scili cz ydolatriam significati fuerunt heretici nigromantici ⁊ consimiles qui timore pe ne corpalis impediūtur suaz docē doctri nā pestiferā in publico. ꝫ eaz docent in su is cōuenticulis in occulto. Jtem p hoc ꝙ balaaz filios israhel debellaē non potuit

ꝑ demones ⁊ tamē eos ꝯfudit ⁊ afflixit. ꝑ mulieres ostēditur nobis quātū horrē/da est familiaritas mulierū atq; fugien/da Eccl'astes.vij. Inueni mulierem mor te amariorē que laque⁹ venatorū est sage na cor eius. vincula sunt manus illius. qui autē placz deo effugiet eam.

Capitulum.xxv.

Morabatur autē isrl' eo tempoē in sechim ⁊ fornicatus est populus cum filiab⁹ moab.) ꝑ hoc autē ꝙ popul⁹ filioꝝ israel trahens morā ꝓpe mulieres gentiles ⁊ ydolatras tractus fuit ad lux uriam ⁊ ydolatriā monemur nos elōga re a mulieribus. ne verbis earum signis ⁊ aspectibus decipiamur. quia scribit Ec clesiasti.ix. Qui amat ꝑiculū in illo peri/bit. Et Isidor⁹ libro de bona ⁊ honesta ꝯ uersacōne. Si vis a fornicacōe esse tut⁹ esto a muliere corꝑe ⁊ visitacōne discre/tus iuxta serpētem ⁊ ꝓximus ꝑiculo diu illesus nō eris ꝓpe ignem diu tutus non eris ferreus sis tamē aliquādo tm̄ dissol ueris (Quod cū vidisset phinees ꝛc.) per phinees qui zelo dei ꝯcitatus occidit pri cipem tribus symeonis ⁊ filiam nobilissi mi principis madianitarū. significatur iu dex bonus temꝑalis vel eccl'asticus secu laris vel religiosus qui humano timore sublato non omittit facere debitā iustici/am de ꝑsonis que sunt in scandalū cōmu nitatis. licet sint alti status vel sanguinis Per hoc āt ꝙ phinees ex h̄ facto ꝑ ordi nacōnem dei ꝓmotus fuit ad summi sa/cerdocij dignitatem datur intelligi ꝙ bo ni iudices ꝓpter timorem humanuz nihil de contingētibus omittentes dignitatez celestis curie consequentur In qua sunt omnes reges ⁊ sacerdotes. Apocalip̄s.p̄ mo. Fecit nos regnum ⁊ sacerdotes d̄o ⁊ patri.

Capitulum.xxvi.

Postq̄ noxiorum sanguis effusus est) Per hoc ꝙ dominus prece/pit post mortem peccatorum qui fuerunt vigintiquatuor milia numerare remanentes in vita sicut paterfamilias post gregis mortalitatem numerat ꝑtez remanentez ⁊ sic cognoscit numerū vtro rumq;. Moraliter fuit significatum ꝙ coram deo recolere debemus ⁊ numera re peccata nostra que sunt opera mortua ⁊ opera bona que sunt viua illa ad dolē/dum ⁊ de ipsis misericordiam postulan/dum. Ista vero ad agenduz gracias d̄o cuius adiutorio sunt facta Johannis.xv. Sine me nihil potestis facere. Et ysa.vi/cesimosexto. Omnia opera nostra opera tus es in nobis domine. Allegorice ve ro ꝑ hoc quod mortuis transgressoribus in deserto scd̄m dei sentenciaz supra posi tam decimoquarto capl'o numeratur h̄ nouus popul⁹ transiturus iordanem ⁊ ꝓ missionis terram intraturus. significatū fuit qd̄ populus numero ⁊ merito filia/li ad nouum pertinens testamentum. vt pote qui ꝑ sacramentum baptismi transi uit ꝑ iordanem significatur eo qd̄ ibi fu it institutum. quando saluator noster ta ctu sue sanctissime carnis contulit aquis virtutez regenerandi terram intrabit vi uencium fidelibus promissam.

Capitulū.xxvij.

Accesserunt autem filie salphaat. ⁊c.) Per hoc autem ꝙ istis mu/lieribus ex determinacōne domi ni data fuit hereditas inter viros genēis sui. significatum fuit ꝙ in adeptione here ditatis eterne nullam facit differenciam diuersitas seruum vel statuum. sed tantū meritorum. ad Galathas tercio. Quicū q; in christo baptisati estis christum indu istis in quo non est iudeus neque grecus non seruus. neque liber. non masculus. neque femina. Omnes enim vos vnum estis in christo ihesu. ergo semen abrahe estis scd̄m promissionem heredes. Und̄ ⁊ beata virgo maria non solum sup̄ om nes viros. sed ⁊ super omnes angelos in celis creditur exaltata. (Cunq; videris eam ibis et tu ad populum tuū sicut iuit frater tuus aaron. quia offendistis me in deserto syn in contradictionis multitudi nis. ꝛc.) Per hoc autem ꝙ Moyses audi to domini verbo de sua morte tunc non rogauit eum de prolongacione vite sue. Sed quasi sui oblitus rogauit eum pro bono populi sibi subiecti dicens. (Pro/uideat dominus deus spirituum omnis carnis hominē qui sit super multitudinē

hanc ⁊ possit exire ⁊ intrare ante eos ꝛc̄) ostenditur quātuz bonus princeps vl' prelatus de bono populi sui sit solicitus pro quo vitam suam debz exponere Johā .x. capitulo. Bonus pastor animā suaz dat pro ouibus suis. ⁊ de r̄ge codro refert valerius maximus qui cum responsum haberet ab apolline delphico ꝙ si interficeretur ab aduersarijs populus eius victoriam haberet. sinautem debellaretur scienter ⁊ latenter se prebuit ab hostibus iugulandum vt suuz ꝓplm liberaret.

Capitulum.xxviij.

Dixit quoqz domin⁹ ad moisen ꝛc̄)in hoc autē capitulo ⁊ sequenti agitur de solennitatib⁹ vetēis legis scz sabbato neomenia paschate penthecoste festo tubarum ⁊ expiacōis tabernaculorum ⁊ cetus quarū solēnitatuz exposicōnes mistice supra sunt posite Leui. xxiij. propter quod hic dimitto qui ei eas vult videre ibi recurrere pōt.

Capitulum .xxx.

Si quis virorum votum domino vouerit ꝛc̄.)in hoc autem capitulo agitur de voti obligacōe ⁊ ei⁹ reddicione ⁊ etiam de eius irritatione in quibus sensus literalis est etiam moralis propter quod non est hic alia moralitas requirenda.

Capitulū.xxxi.

Vlciscere pri⁹ filios israhel de madianitis ꝛc̄.) Madiam interpretatur iniquitas. ⁊ ideo per bellum circa madianitas significatur bellum hominū circa vicia ⁊ peccata. de quo bello dicit Seneca Pacem habeto cum hominibus ⁊ cum vicijs bellum. illi vero q̄ ad bellum contra madianitas iuerunt mares occiderunt primo ⁊ feminas reseruauerunt vt dicitur in textu. ⁊ ideo per illos significant̄ illi qui spiritualia vicia quer̄t extirpare carnalia reseruantes Nam ꝑm Augustinū per virum significatur intellect⁹ vel racio. per feminā vero sensualitas ꝓpter quod bene per maēs spiritualia vicia. ꝑ feminas vēo carnalia designantur ⁊ quia per vtraqz damnatur homo. non sufficit extipare illa sine istis propt̄ quod a moise de mulierum reseruacōne fuerūt merito reprehensi dicendo (cur femias reseruasti. nōne ille sunt que decepe filios israhel) ⁊ ideo distinxit de mulieribus. Nā illas que cognouerant viros in coitu precepit iugulari alias r̄seruari. ꝑ ꝑmas auiem significantur mot⁹ sensuales racōez ad consensum mortalis peccati trahētes ⁊ isti motus sunt totaliter extirpandi. per virgines autem significant̄ motus sensitiue partis qui non trahunt racōnem ad consensum peccati mortalis. ꝫ magis racioni deseruiunt in opere virtutis. sicut dicit ph̄us in quarto ethicorū. ꝙ fortis per racionem excitat in se motum ire ut expedicius actum fortitudinis exequatur (offerimus in donarijs domini singuli qđ n preda auri potuimus inuenire) ꝑ hoc significatur ꝙ victores viciorum hāc victoriam attribuere non debent virtuti ꝓprie sed bonitati diuine.

Capitulum.xxxij.

Filij autem ruben ⁊ gad ꝛc̄.) per ruben qui fuit primogenitus Jacob ⁊ tamen maculauit stratum eius vt dicitur Gen̄.xlix. intelligunt̄ mali prelati qui racōne status primatū tenent in ecclesia d̄i ⁊ tamē ipsam q̄ est stratum xp̄i maculant multiplicit̄ ꝑ vitam suam malā. de quo dici pōt illud psal.lxxix Deus venerūt gentes in hereditatē tuā pollue. tē. sanctū tuum. ꝛc̄. ꝑ gad vero q̄ fortuna interp̄tatur significātur clerici cupidi qui ꝯgregādis fortune bonis totaliter sunt intēti. ꝑ manasse vero qui interp̄tat̄ obliuio significātur religiosi. domū p̄ris sui debent obliuisci. Et qm̄ inter eos sunt aliqui valde mali ꝓpt̄ qđ dicit Aug⁹. sicut nō inueni meliores his q̄ in monasterijs ꝓfecerūt. ita nō inueni deterioēs ill' qui i ipsis defecerūt ⁊ isti mali significātur per diuinā tribū manasse q̄ cum alijs ruben ⁊ gad accepit possessiōez extra possessionis terrā r̄nūciātes iuri qđ in terra ꝓmissiōis eēnt habituri. ꝑ hoc aūt significatū fuit ꝙ p̄lati clerici ⁊ religiosi mali in sua malicia ꝑseuerātes possessiōez nō sunt in terra viuēcium habituri. ꝫ sunt bonis vite p̄ntis ꝯtēti. verūtamē de istis i textu d̄r ꝙ fuerūt ꝑati ad aq̄lonē terre ꝓmissiōis nō ꝓ se sed ꝓ alijs ꝑ qđ significat̄ ꝙ licet

habeāt malaz vitā multi tamē eoꝝ habēt sanā doctrinā. Math. xxiij. Super cathedrā moisi sederūt scribe ⁊ pharisei qđcūqꝫ vobis dixerint facite opa autē eoꝝ nolite facere. dicunt eni ⁊ nō faciunt ⁊ sic ꝑ bonam doctrinā alios ad terrā viuenciū inducunt ⁊ ab ea scipsos ꝑ malā vitam excludūt.

Capitulū. xxxij.

Hee sunt māsiones filioꝝ israel ꝛc̄) Per hoc autē ꝙ popul⁹ isrl̄ exiens de egipto venit ad terraz ꝓmissionis per. xlij. mansiones intelliguntur mistice. xlij. generacōnes ꝑ quas dei popul⁹ ab abrahā patre fidei nostre venit ad xp̄m ꝓut dicit̄ Math. i. ab abrahaz vsqꝫ ad dauid generacōes. xiiij. a dauid vsqꝫ ad transmigracōez babilonis generacōes. xiiij. ⁊ a transmigraciōe babilonis vsqꝫ ad xp̄m generacōes. xiiij. que simul iuncte sunt. xlij. Xp̄us autē est hereditas nobis ꝓmissa in veteri ac nouo testamēto Scđm Ambrosiū vero in sermōe. xl^c. ꝑ. xlij. masiones figurati fuerūt. xlij. dies quib⁹ i obseruacōe. xl. ieiunam⁹ dicēs sic eodē inquā numero moises ꝑ mansiones ꝑuenit ad requiem quo ⁊ nos ꝑ ieiunia ꝓperamus ad celum.

Capitulum. xxxiij.

In hoc capitulo describunt̄ termini terre ꝓmissionis ꝟm quatuor ꝑtes orbis que sunt oriēs occidēs aquilo meridies. ꝑ terrā vero ꝓmissionis significat̄ terra viuēcium siue vita beata que nūc est ꝓprie loquēdo celum empirreū Nam omnes āgeli ꝟm doctores catholicos fuerunt ibi creati non tn̄ tunc fuerūt beati qꝛ sic nulli cecidissent qđ est falsum Igitur terra viuēcium que idem est ꝙ vita beata duplicit̄ accipit̄ Uno modo obiectiue ⁊ sic ip̄e deus est vita beata nec habz termios. ꝫ ē infinita Baruch. iij. O israel q̄ꝫ magna est domus dei ⁊ ingens locus possessiōis e⁹ magnus et nō habet consummacōnem excelsus ⁊ immensus. Alio modo accipitur subiectiue ꝓut est formaliter in ip̄o beato et sic est terminata vita beata. huius termini sic possunt assignari ab oriente claritas diuine visionis. sicut ab oriente nobis ꝓuenit ortus lucis A meridie vēo sanitas fruitionis ꝓueniens ex feruoē dilectōnis. sicut a meridie ꝓuenit feruor caloris. ab occidente firmitas tencōnis. certi sunt eni omnes beati ꝙ nullo mō cadēt a sua beatitudie Ab aquilone vero a quo est omne malum Jhere. p̄. Jocūditas exultacōis quoniā videndo penas damnatorum quas euaserunt ex hoc habēt materiā exultacionis (hec sunt nomia virorum ꝛc̄.) ꝑ nouē principes terram diuidentes ꝓmissionis possunt ꝯueniēter itelligi nouē ordines angelorum. nam ꝑ eorum ministeriū electi ꝑducuntur ad terram viuenciū eam ꝟm varios gradus beatitudinis possessuri quos saluator Joh. xiiij. mansiōes appellat Hebreoꝝ. p̄. dicitur de angelis. Nōne omnes sunt administratorij spiritus in ministeriū missi ꝓpt̄ eos qui capiunt hereditatē salutis.

Capitulū. xxxiiij.

Precipe filijs israel vt dent leuitis de possessiōib⁹ suis vrbes ad habitandū ꝛc̄.) Per hoc significatū fuit ꝙ principes ⁊ populi xp̄iani debēt ꝓuidere illis qui deputati sunt ad cultū dī non solum de victu ⁊ vestitu. Sz eciam de locis ad habitandum oportunis (Decernite que vrbes esse debeant in presidia fugitiuorum) Ad hoc autem fuerunt sex vrbes assignate. tres vltra iordāez ⁊ tres citra. Jordanis autez interpretatur riu⁹ iudicij. ꝓpter quod ꝑ ipsum significatur rigor examinis extremi Sunt igitur tres ciuitates. i. tres ciuiū vnitates. nam ciuitas est ciuiū vnitas in quib⁹ vniūtur fideles qui sunt ciues scōrum ⁊ domestici dei Eph. ij. Has autē ciuitates vel ciuiū vnitates ponit apl̄s Eph. iiij. Un⁹ dominus vna fides vnū baptisma. sil̄r post iudiciū tres ciuitates vel ciuiū vnitates in q̄bus oēs electi in aima ⁊ corꝑe vniētur ꝯstituti dici pn̄t tres ꝑsone in trinitate ꝑsonaꝝ ⁊ vnitate eēncie. nā q̄libet ꝑsonaꝝ ē vna ꝑsonalit̄ ⁊ tres ꝑsone sunt vn⁹ deus eēncialiter. possent eciā dici tres iste ciuitates dei visio clara fruitio ꝑfcā ⁊ tentio firma Añ tn̄ iudiciū aie scōꝝ diuinā eēnciam ⁊ tres ꝑsonas vident et ea fruunt̄ ⁊ in ip̄a firmit̄ stabiliūt̄.

Explicit numeroꝝ

Incipit deuteronomiū.

Hec sunt verba ꝛc.) Seq̃t̃ (Cepitq̃ moyses explanare legem) Moraliter per hoc ostendit̃ ꝙ nõ solũ licituꝫ est sed etiã meritoriũ hominibus lr̃atis sacrã exponere scripturam scd̃m fidei tenorẽ ⁊ eius obscura minus intelligentibus declarare ꝓpter qd̃ in ꝑsona sapientie dicit̃ Ecc̃.xxiiij. Qui elucidant me vitã eternaꝫ habebunt. Sacra vero scriptura ꝓprie dicit̃ sapientia ifra iiij.capl̃o. Hec est sapiẽtia vestra ⁊ intellectus coram populis. (Nõ valeo sol⁹ negocia vestra sustinere ꝛc.) Per hoc autẽ ꝙ moyses sapiẽs ⁊ deo familiaris intãtum ꝙ cum eo loquebat̃ sicut loqui solꝫ homo ad amicũ suũ ⁊ tñ pressus onere regiminis populi constituit adiutores sibi. instruunt̃ principes ⁊ prelati ac etiã curati qui sub impoĩto sibi onere sũt valde pressi querere ⁊ instituere sibi adiutores ad subleuationẽ oneris p̃ncipi in regimine tp̃alium. p̃lati vero in regimine spiritualiũ quales autẽ esse debeant adiutores isti subditur cũ dicit̃ (viros sapientes) quantũ ad naturalẽ industriã et sacre scripture noticiã ⁊ hoc in regimĩe spirituali. in temp̃ali ꝟo regimine debẽt esse industrij scireq̃ consuetudines ⁊ iura ciuitatũ ⁊ terraꝝ. Ad quas se extẽdit regimen suum (⁊ gnaros) q̃tum ad sollicitudinẽ debite prudentie (quoꝝ cõuersatio sit probata) ꝑ expientiaꝫ bone vite ⁊ hec duo vltima in vtroq̃ regimine scꝫ spiritualiũ ⁊ temporaliũ requirũt̃. (Mittamus viros qui considerẽt terram ꝛc.) sensus misticus eoꝝ que dicunt̃ de istis exploratoribus positus est supra. Nume xiiij.capl̃o ⁊ xv

Cap.ij.

Profecti q̃ inde ꝛc.) Sequit̃ (In possessionẽ Esau dedi montem seir) ⁊ de terris Moabitarum ⁊ amonitaꝝ dicit̃ infra eodẽ ca. ꝙ dñs dedit eam filijs Loth in possessionẽ sicut ⁊ filijs israhel dedit terrã canaan ⁊ cuꝫ ydumei moabite ⁊ amonite erãt idolatre filij ꝟo israhel erant cultores vni⁹ veri dei ex quo patet ꝙ dñs terrena bona et temporalia dat indifferẽter bonis ⁊ malis sic aũt nõ est de spiritualib⁹ bonis et eternis. naꝫ bona gratie et glorie sol̃ bonis concedunt̃ et ideo collatio bonoꝝ temporaliũ nõ est certũ signum amicicie diuine. sed aliquãdo magis est ad contrariũ Job.xxi. quare ergo impij viuunt subleuati sunt confortati q̃ diuicijs. ꝛc. Sequit̃ Ducũt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendũt

Ca.iij

Iair filius Manasse ꝛc.) ꝑ manassem qui interpretatur obliuio ꝯuenienter significari potest prim⁹ pater alicui⁹ religionis approbate. vt btũs Augustin⁹ beat⁹ Benedictus Beat⁹ frãciscus. ⁊ sic de alijs quã q̃libet ingrediẽs obliuisci debet populi sui et dom⁹ patris sui. ꝑ Iair vero q̃ interpretat̃ vigilans vel illuminatio significat̃ quilibet bonus religiosus q̃ sui patris exẽplo vigilat ad ꝓficiendũ in scientia et vita et iste obtinet regionem. Argob. que int̃pretat̃ maledictio et sublimitas. ideo significat excellentiã sup̃boruꝫ maledictam Job.v. Vidi stultũ firma radice et maledixi pulcritudinẽ eius. omis autẽ superbus ẽ stultus cui⁹ ethymologia est statu altus Iair autẽ obtinet Argob. i. excellentiã sup̃boꝝ quãdo bonus religiosus ꝟbo et exẽplo sup̃bos reducit ad humilitatẽ bonoꝝ et sic vertit nomĩa eoꝝ vocans eos anoth iair. i. villas iair qꝛ facti sunt habitacula dei qui habitat in mẽtibus humiliũ. ysa.lxvi. Sup̃ quẽ requiescet spũs meus nisi sup̃ pauperẽ ⁊ contritũ et trementẽ ꝑmones meos. vbi vero translatio nostra hẽt pauperẽ. alia translatio habet humilẽ et idem signat. Nã Math.v. Humiles dicunt̃ spiritu. i. ñ habẽtes inflantẽ spiritũ vt exponit Aug. (Precedite frẽs vr̃os filios isrl̃.) Tales eni religiosi ad edificatiõeꝫ alioꝝ apti ad predicandũ et ꝯfessiones audiendũ a suis sup̃ioribus sunt mittendi (absq̃ vxoribus et paruulis et iumẽtis) ꝑ vxores intelligunt̃ carnales qui quãuis sint lr̃ati nõ tamẽ sunt inter seculares mittẽdi q̃a plus nocerẽt mala vita q̃ proficerẽt doctrina eo ꝙ in moralibus magis mouẽt facta q̃ verba. per paruulos autẽ intelligunt̃ nouicij vel de nouo ꝓfessi q̃ non sunt adhuc bñ firmati et isti filr̃ nõ sunt mittẽdi. ꝑ iumẽta ꝟo intelliguntur frẽs

ſtmplices q illr̃ati qui ꝓpter defectū ſcie nō ſunt ad predicandū apti.

Capitulū quartum.

Et nunc isrl audi p̄cepta ꝛc.) In hoc caplo Moyſes ꝓmittit filijſ isrl facilē ingreſſum terre ꝓmiſſionis q eius poſſeſſionē pacificā. ſi tamē obſeruēt dei mandata diligenter. ſi vero tranſgrediant cōminatur eis eiectionez de terra illa q captiuitatē in aliena terra vbi dñs ſeruiēt aliēis Sicut frequēter dictum eſt per terraz ꝓmiſſionis intelligit terra viuentiū. cuiꝰ duplex eſt ingreſſus vnꝰ in re ſicut ingreſſi ſunt beati q q̄ ſic ingrediūtur nunq̄ eicient oēs eniz ſunt certi de ſue beatitudinis ſtabilitate. Aliꝰ eſt ingreſſus eius in ſpe q ſic ingrediunt fideles dei graciā recipiētes qz tñ ab ipſa pñt cadere per mortale pcz deo permittente q dyabolo ꝓcurante q aliquando ſic cadunt q ſic de terra viuentiū eiciuntur q fiunt captiui q ſerui vicioꝝ Jo. viij Qui facit peccatū ſeruus eſt peccati. Et qz multa ſunt vicia q peccata ideo ſeruiunt dñs alienis in plurali. Gulosus eniz ventri ſuo ſeruit ſicut deo ſuo. Phili. iij. Quoꝝ deus venter eſt q gloria in confuſione eoꝝ q qui terrena ſapiunt. Similiter auarus ſeruit auro q argento q lapidibus pretioſis tanq̄ idolis ſuis. ꝓpter qđ aposto. Colo. iij. auariciā vocat idolorum ſeruitutē nam auarus tot idola ſibi colenda ſtatuit quot contra deum cōcupiſcit

Ca. v.

Vocauitq̄ moyſes omnē Jſraelē Jn hoc caplo replicant p̄cepta decalogi poſita ſuperiꝰ. Exo. xx. Et qz ſunt moralia nō eſt ibi alia moralitas querenda ſicut fuit dictū ibidez excepto precepto de obſeruatiōe ſabbati qđ partim fuit cerimoniale q q̄tum ad hoc ſenſus miſticus fuit ibidē poſitus (Loſ aūt poſtquā audiſtis vocem ꝛc) Per hoc aūt q populus non potens ſuſtinere ẏba dñi loquentis petijt q ſolus moyſes audiret imediate a dño q referret populo q dñs hoc approbauit. ſignificatū fuit q prelati q doctores credenda q operāda debēt accipere a deo qui loquitur eis in ſacra ſcriptura. q ipſi per doctrinam ipſis tradere debent eo modo quo capere valent Gregoriꝰ in paſto. Secōm qualitatem auditoꝝ formari debet ſermo doctorum Et aposto. i. Coꝝ. iij. dicit Sapientiam loq̄mur inter perfectos Et ibidē. iij ca. tanq̄ paruulis in chriſto lac potū dedi vobis non eſcam. nondū eni poteratis ſcz intelligere altiora

Ca. vi.

Hec ſunt p̄cepta ꝛc.) Sequit (Sicut pollicitus eſt dominus deus patrū veſtroꝝ dare tibi terrā lacte q melle manantez) Jſta terra figura fuit ſcōz ſenſum allegoricū virginis glorioſe. de qua dicit yſa. lv. Rorate celi de ſuper q nubes p. iu. a. terra q ger. ſalua. Jſta ẽra fluit lacte ad nutritionē puulorum in fide. q melle reficiendo perfectos in contemplatione. naz vtraque ſua dulcedine fouet q conſolatur Secōm autez ſēſum anagogicū terra iſta figura fuit celeſtis patrie de qua dicit p̄s. c. xli. portio mea in terra viuentium. manat autē iſta terra lacte q melle. nam in ea completur totum deſideriū (Eruntq̄ verba que ego precipio tibi hodie in corde tuo) ex q patet q moyſes loquitur de verbis deutronomij. Secōm vero Jero. in epiſtola ad paulinū de omnib⁹ ſacre ſcripture libris Deutronomiū eſt noue legis p̄figuratio que eſt lex amoris q ideo debz eſſe in corde ſcripta ꝓpter quod a chriſto ſcripta nō fuit in tabulis lapideis vl cartis ẽ in cordibus credentiū per miſſionē ſpūſſancti in ſigno viſibili actu. ij. ſicut predictū fuerat Jere. xxxi. Ecce dies veniūt dicit dominus q feriam domui iſrl q domui Juda fedus nouū non ſcōm pactū quod pepigi cum patribus veſtris ꝛc. Sequitur (Dabo legem meā in viſceribus eoꝝ q in corde eorum ſcribam eam q ero eis in deum q ipſi mihi erunt in populū q narrabis ea filijs tuis ꝛc) Sicut enim pater tenetur prouidere filijs de victu q veſtitu ita q documēto quātū ad agenda q credenda que ſunt de neceſſitate ſalutis. q tāto magis eis in iſtis puidere tenet q̄nto q̄ ſunt anime corpalibus preferunt. Cetera ẏba nō indigent moralitate quia ſenſus eoꝝ lr̃alis eſt q moralis.

Cum itroduxerit te dñs deus tuus in terrā ꝛc.) In hoc capitulo vij. gētes enumerant̄ de quibus p̄cipit dñs filijs isrl̄ vt nullū fed⁹ cū ip̄is hēant ꝫ totaliter destruant̄ ꝑ q̄s moraliter intelligunt̄ septē vicia capitalia que sūt a fidelib⁹ tōliter destruenda. s. acidia q̄ est quedā tarditas et pigricia in bonis opibus incipiēdis et ꝯtinuādis et significat̄ ꝑ etheum. qui formidās int̄pretatur. acidiosus eni semꝑ est formidans et trepidans in bonis opibus inchoādis ꝓuer. xxvi. dicit. Piger leo ē in via leena in itinerib⁹. Scd̄m viciū ē auaricia cuius ethimologia ē eris auida. Eccl̄s. v. Auarus nō implebit̄ pecunia ⁊ significatur ꝑ chananeū qui int̄p̄tat̄ ꝯmutās ⁊ possidēs. nā in ꝯmutationib⁹ rer̄ freq̄t̄ fiūt fraus et dolus ex auaricia. auarus etiā ita tenacit̄ tenet ea q̄ hꝫ q̄ nō ꝓsūt alijs nec sibi Jeronimus in epl̄a ad paulinū de omnib⁹ sacre scripture libris antique dictū est auaro deest tam qd̄ habꝫ q̄ qd̄ nō hꝫ. Terciū viciū ē suꝑbia q̄ sꝑnitit̄ alios sibi sbijcere et per ꝯñs eos a statu suo ⁊ honore deijcere ꝓpter quod significat̄ ꝑ gergeseū qui int̄pretat̄ eijciens colonū p̄s. c. xviij. Suꝑbi iniq̄ agebant vsq̄quaq̄ cūctos volētes suppeditare. Quartū viciū est inuidia q̄ ē tristicia de bonis ꝓximi ⁊ significat̄ ꝑ amorreum qui interpretat̄ amarus. inuid⁹ eni amare fert ꝓsperitatē alteri⁹. Ecc̄. xiiij. Neq̄ est oculus inuidi qꝛ videre non pōt bonū ꝓximi. Quintū viciū est ira q̄ est appetit⁹ vindicte ꝓpter qd̄ significat̄ ꝑ eueum qui interp̄tat̄ colligens lapides Iracūdus eni lapide vel alio ledēte stati ꝑcutit ꝓximū iniuriose ideo dicit̄ ꝓuer xviij. Spiritū ad irascendū facilē q̄s poterit sustinere. Sextū viciū est gula ⁊ significat̄ ꝑ Jebuseum q̄ int̄pretat̄ p̄sepe meū. Gulosus eni semꝑ vult eē in p̄sepe ciboꝝ suꝑ cibū ⁊ potū se effundēs sicut aīal brutū. vñ de diuite epulone dr̄ Luc̄ xvi. q̄ epulabat̄ q̄tidie splēdide. Septim viciū est luxuria q̄ significat̄ ꝑ phereseū qui disseminatio int̄pretat̄. ꝑ luxuriā eiꝫ semē humanū indebite disseminat̄ vnde Sap̄. ij. dicit̄ in ꝑsona luxuriosoꝝ. Nullum pratum sit qd̄ nō pertrāseat luxuria nostra.

Capl̄m viij.

Omne mandatū ꝛc.) Sequit̄ ifra (Dñs eni deus tu⁹ introducet te in terrā bonā ꝛc.) ꝑm sensum allegoricū per terram istam significat̄ militans ecclesia que bene dicit̄ (terra riuorum aquaꝝ q̄ ⁊ fontiū) ꝑ fontes intelligunt̄ doctores in scolis. per riuos scolares audientes ab ip̄is. per aquas vero p̄dicantes populis. ꝓuer. v. Deriuentur fontes tui foris ⁊ in plateis aquas tuas diuide (in cuius campis ⁊ mōtibus erūpunt fluuioꝝ abyssi) per qd̄ designat̄ sacramentū baptismi qd̄ datur a sacerdotibus qui dicuntur mōtes propter altitudinem status super populū datur etiam in necessitate a simplicibus laicis qui cāporum planicie designantur ⁊ sic fluui⁹ baptismalis erumpit de montibus ⁊ cāpis (terram frumenti ordei ⁊ vinearuꝫ) dicitur autem ecclesia terra frumenti ratione corporis christi qd̄ in ea consecratur in pane frumenti propter qd̄ christ⁹ grano frumenti se cōparat d. Jo. xij. nisi granū frumenti cadens i terra mortuuꝫ fuerit solum manet ꝛc. dicitur etiā terra vineaꝝ ratione sanguinis christi qui in ea conficitur in vino vitis dicit̄ āt ordei terra propter sacramentū penitentie qd̄ exigit austeritatē vite in qua ficus ⁊ dulcedo mansuetudinis que debet esse in fidelibus ⁊ maxime in prelatis ecclesie (⁊ malūgranatum) vbi grana interius cōnectuntur ⁊ per hoc connexio fideliuꝫ in caritate significat̄ (⁊ oliueta). i. pietatis opera (terram olei) exultationis interne p̄s. xliiij. Propterea vnxit te deus deus oleo leticie (et mellis) degustationis bonitatis diuine p̄s. xxxiij. Gustate et videte quoniā suauis est dominus (cui⁹ lapides ferrum sunt) per quos significantur simplices christiani qui dicuntur ferruꝫ propter firmitatem fidei que frequenter magis viget in eis q̄ꝫ in hominibus litteratis (et de mōtibus eius eris metalla fodiuntur) per montes intelligūtur p̄lati et doctores. per metalla vero que sunt onerosa intelliguntur sonus predicationis et sonus diuine laudis qui educūt̄

de prelatis ⁊ eoꝝ ministris ⁊ de doctori
bus ⁊ eoꝝ discipulis (doctor tuus fuit in
solitudine) s. dñs per solitudinē intelligi
tur religionis status de quo dicit̄ p̄s. liiij
Ecce elongaui fugiens ⁊ mansi in solitu
dine. ⁊ ad hanc solitudinē adducit dñs
sua sancta inspiratione (in qua erat ꝓpēs
flatu adurens). i. dyabolꝰ cuius āhelitꝰ
prunas ardere facit vt dicit̄ Job xli. Dy
abolus eni fortius tentat religiosos cōi
ter q̄ seculares. vnde dicit Leo papa de
diabolo Illos pulsare negligit quos. q. sb̄
iectos tenet (⁊ scorpio) qui vultu blandi
tur ⁊ cauda pungit ꝓpter qd̄ tentationē
significat qua sub specie boni ad malum
inducit ⁊ hoc modo tentandi diabolus
frequēter seducit religiosos (⁊ dipsas) q̄
illum quē percutit siti mori facit iō signi
ficat tentationē de vicio ꝓprietatis qua
religiosus percussus moritur siti cupidi
tatis

Cap. ix.

Audi isrl̄ tu trāsgredieris hodie
Jordanē ꝛc̄) Sequit̄ (dñs deus
tuus ipe trāsibit ante te) per hoc
docemur ꝙ nullum bonū actuz debemꝰ
nobis attribuere. ꝫ totum virtuti diuine
Videmus eni in instrumentis alicuius
artis ꝙ licet sint optime constituta in eē
sibi cōpetenti tñ nihil agere pñt sine mo
tu artificis vt securis q̄tuncunq̄ acuta
scindere nō potest nisi moueatur manu
carpentatoris. Res aūt naturales cōpa
rantur ad deum sicut artificē Sapi. vij.
Omniū est eni artifex omnē habens ꝟtu
tem ⁊ ideo res constitute in esse naturali
operari nō pñt sine deuotiōe generali qꝛ
causa p̄ma plus influit in causatuz q̄ se
cunda. p̄. ꝓpositione de causis. eodē mō
in actum meritoriuz nullus potest exire
sine speciali dei motione. (Memento ne
obliuiscaris quomodo ad iracundiā ꝓ
uocaueris dominū ꝛc̄) lz eni bonoꝝ actu
um nostroꝝ debeamꝰ reminisci deo gra
cias agendo qui p̄ncipalis est actor eorū
vt dictū est tñ peccatorū nostroꝝ frequē
tius memorari debemus dolēdo de ip̄is
⁊ veniam postulando quia peccatuz to
tum est a nobis in q̄tum peccatū. deus
eni non est causa peccati scd̄m qd̄ ip̄e di
cit Osee. xiij. perditio tua isrl̄ ex te. ex me
tantūmodo auxiliū tuuz (dimitte me vt
conteram eum) ex hoc verbo qd̄ dicit do
minus moisi de populo peccatore. patet
ꝙ boni prelati suis meritis ⁊ orationibꝰ
retinēt a peccanti populo vindictam dei
Et qꝛ pauci sunt tales prelati ideo dicit̄
ysa. lxiiij. Non qui inuocet nomen tuum
qui consurgat ⁊ teneat te Cetera sūt mo
ralia vl̄ replicationes quorundā factoꝝ
quoꝝ sensus misticus supra positus est.

Capl̄m. x.

In tempore illo dixit dominus ad me do
la tibi duas tabulas sicut priores fuerūt
) Sicut dictū est supra. tabule p̄me q̄ fa
cte fuerunt significant vetus testamentū
qd̄ factū est irritum q̄tum ad cerimoni
alia precepta et iudicialia. Scd̄e vero ta
bule que remanserunt integre significāt
nouum testamentū qd̄ est permāsiuum
In primis aūt tabulis homo nihil opa
tus est. ꝫ dominus dedit moysi tabulas
illas dolatas et scriptas vt habet̄ Exo.
xxxi. In scd̄is aūt tabulis homo. s. Moi
ses cooperatus fuit. s. eas dolando vt dr̄
hic. vt Exo. xxiiij. per qd̄ significatū fuit
ꝙ tempore dationis veteris testam̄ti deꝰ
non erat homo et sic datum fuit a solo
deo. Sed tempore noui testamēti in vna
persona ē deus et homo qui dedit nouū
testamentum. ⁊ iste scd̄e tabule posite fu
erunt in arca d̄ lignis sethim imputribi
libus facta vt dicit̄ hic. per quā significa
tur fidelis anima que per naturā est im
mortalis et per graciam a peccati putre
factione conseruat̄. In hac aūt arca ser
uari debet nouum testamentū per veraz
et firmam fidē caritate formatā. Ad de
portationē aūt huius arce deputata fuit
fuit tribus Leuitica. sicut dr̄ infra eodez
capl̄o. (Eo tempore separaui tribum Le
ui vt portaret arcam ꝛc̄) per qd̄ significa
tum fuit ꝙ sacerdotes qui per tribū leui
significantur et maxime curam animaꝝ
habentes per exempla bone vite et hor
tamēta sane doctrine et opera misericor
die debent portare fideles. Cetera huius
capituli moralia sūt ideo nō est alia mo
ralitas querenda.

Ca. xi.

Ama itaq; dñm deū tuū ꝛc̄) Seq̄tur infra (terra ad quā ingredieris possidendā nō est sicut terra egipti) ꝑ terrā egipti q̄ tenebra intꝑpretatur maloꝝ significat̄ vita que pcc̄oꝝ tenebris ē obscurata ꝓuer. iiij. Via impiorum tenebrosa ⁊ de terra egipti subdit̄. (vbi iacto semine in ortoꝝ morē aq̄ ducunt̄ irrigue) ꝑ qd̄ significat̄ ꝙ vita malorum a quis deliciaꝝ carnaliū irrigat̄ sicut de diuite epulone dr̄ Luc̄. xvi. ꝙ induebat̄ purpura ⁊ bisso ⁊ epulabat̄ q̄tidie splēdide. ꝑ talē aūt irrigatiōez vicia pullulāt nutriunt̄ ⁊ augmentātur ꝑ terram a deo ꝓmissaz significat̄ vita bonorum ⁊ de terra ꝓmissa dicit̄ hic ꝙ (non est sicut terra egipti) ꝑ qd̄ significat̄ ꝙ vita bonoꝝ nō irrigatur aq̄s deliciarū ad pullulatiōez vicioꝝ ⁊ augmentū eoꝝ ꝫ ad sustentationē corꝑis nō ī exercicio virtutū (ꝫ montuosa ⁊ cāpestris de celo expectās pluuias) qꝛ vita beatorū debet eē mōtuosa. i. sursum eleuata ꝑ meditationē celestiū. Phil. ij. Nr̄a eniz ꝯuersatio in celis ē ⁊ cāpestris ꝑ exercitiū bōe actionis de celo expectans pluuias. i. desiderans ⁊ postulās influentiā diuine gracie sine q̄ nō pōt hō ꝓficere in omnib⁹ opibus actiue vite ⁊ ꝯtemplatiue. p̄s. lxvij. pluuiā voluntariā segregabis deꝰ hereditati tue. ⁊ hec pluuia infra eod̄ ca. dr̄. (temꝑanea ⁊ serotina) ꝑ temporaneam significat̄ gr̄a iustificās in pn̄ti. ꝑ serotinam gr̄a glorificās in futuro. gloria nāq; dr̄ gr̄a ꝯsummata p̄s. lxxxiij. Gratiā ⁊ gloriā dabit dn̄s. Iste v̄o pluuie a deo dant̄ obedientibus sicut in textu dr̄ (Si ergo obediēt. ꝛc̄) ꝫ rebellib⁹ denegātur ideo sequit̄ (Iratusq; dn̄s claudat celū) subtrahēdo grām suā cor emollientem propter ꝫ ip̄a subtracta sequit̄ (obduratio cordis) ⁊ ꝑ ꝯn̄s defect⁹ fruct⁹ bone oꝑationis ideo subdit̄ (Nec terra proferet germen suū)

C. xij.

Hec sunt p̄cepta ꝛc̄) Sequitur. (subuertite oīa loca) hic tria notant̄ in q̄bus exercebat̄ idolatra. s. montes excelsi. colles ⁊ ligna frōdosa siue luci. Apost. autē colo. iij. auariciaz noīat idoloꝝ ꝯuitutē qd̄ nō est intelligēdum ꝓprie sed similitudinarie eo ꝙ auarus colit pecuniā suā sic̄ idolatra suū idoluz ⁊ ꝑ talē modū loquēdi qd̄libz viciū idolatria pōt dici. scd̄m hoc igit̄ sup̄ mōtes excelsos idolatrāt illi qui sunt multuz in supbiā eleuati ꝯtemnētes alios ⁊ se tātū modo reputātes. sicut ille pharise⁹ d. Lu xviij. Nō sum sicut ceteri hominū qd̄ exponēs Augustin⁹ dicit qui sūt ceteri hominū nisi oēs p̄ter ip̄m. sup̄ colles idolatrant ambiciosi. coll. eni a collo dr̄ eo ꝙ est quasi collū mōtis inter cacumē eius ⁊ partē inferiorē existēs ⁊ sic ē in ascensu mōtis. sic aūt est in ambitiosis qui semꝑ querūt ascendere ad gradū indebitū sibi ⁊ ꝑ modū illicitū subter ligna frondosa vel in lucis idolatrāt luxuriosi. q̄ latibula querūt ad exercitiū sui peccati Job xxiiij. Ocul⁹ adulteri obseruat caliginē ꝙ bene significat̄ ꝑ lucū qui dicit̄ a luceo luces ꝑ ꝯtrariū. vñ v̄sus Luc⁹ ⁊ officiū bellū libitina q; ꝑce Ista ꝑ antifrasiz dicūtur noīa monsq;. qui dr̄ a mouco moues ꝑ ꝯtrariū. igit̄ idolatria montiū sb̄uertitur quando superbia ꝑ verā humiliationem deijcitur. exempluz dañ. q̄rto de nabugod̄. valde superbo qui vere humiliatus dixit. Nunc ergo ego Nabugodonosor laudo ⁊ magnifico ⁊ glorifico regem celi quia omnia opera eius vera ⁊ omnes vie iudicia ⁊ gradientes in superbia potest humiliare. idolatria vero colliuz subuertitur quando ambitio vel cupiditas abijcitur per contemptuz omnium mundanorum. exemplū de Matheo qui surgens de teloneo secutus ē christū vt habetur Math. ix. ⁊ non est dubium quin omnia mundana reliquerit sicut ⁊ alij apostoli ꝓpter deum. idolatria vero lucorum subuertit̄ quando luxuria per castitatē omnino repellitur. exemplū de magdalena Luce vij. de qua dicit Greg Conuertit ad virtutes numeꝝ criminū vt totum deo seruiret in penitentia quicq̄d ex se deū ꝯtēpserat in culpa

C. xiij

Si surrexerit in medio tui ꝓphes ꝛc̄.) ꝑ istū ꝓphetā falsum qui p̄cipit̄ interfici significant̄ om̄es diuinatores ⁊ doctores superstitiosi qui primo sunt occidendi spirituali gladio

per excõicationẽ. etsi ꝑmãserint obstina/
ti dimittendi sunt iusticie seculari occidẽ
di ꝑ mortẽ corꝑalez (Si tibi persuadere
voluerit frater tuus ꝛc.) ex hoc videt̃ ꝙ
in ecclesia nulli ꝑsone q̃tuncũq; ꝓpinq̃
parcendũ sit in ꝑfidia heresis. si fuerit ob
stinata ⁊ maxime si studeat ad subuersi/
onem alioꝝ Math. xviij. Si manus tua
vel pes tuꝰ scãdalisat te abscide ⁊ ꝓijce
eum a te. Per manuz vel per pedẽ intelli
gitur ibi ꝑsona familiaris ⁊ ꝓpinqua. (
Si audieris in vna vrbiuz ꝛc.) ex hoc ptz
ꝙ licet in multis casibꝰ parcendũ sit cõi
tati nõ tñ in cãu idolatrie vel heresis est
parcendum.

¶ Ca. xiiij.

Filij estote dñi dei vr̃i ꝛc. nõ inci
detis vos neq; caluiciũ facietis
vobis sup mortuũ) per hoc do/
centur christiani ꝙ immoderate nõ dñt
affligi de morte amicoꝝ suoꝝ h̃ enim est
quoddã signũ ⁊ defectus fidei q̃tuz ad
articulum resurrectionis ⁊ vite beate et
talẽ afflictionẽ ĩmoderatã faciebant infi
deles vitã aliã nõ sperantes (Nõ ꝯmede
tis q̃ ĩmunda sunt ꝛc.) Mistice rões istoꝝ
posite sunt. s̃. Leui. xi. tñ hic addit̃ inter
aues immundas. (yxion) q̃ est auis al/
ba minor miluo ⁊ ẽ de genere vulturis q̃
pascit̃ cadauerib⁹ ⁊ significat viciũ ypo
crisis q̃ ꝓpter laudẽ humanã ꝑtendit ex
terius albedinẽ sanctitatis ⁊ interiꝰ pas
citur cadauerib⁹ iniquitatis. Mat. xxiij.
Ve vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite qui
similes estis sepulcris dealbatis q̃ foris
apparent hominib⁹ speciosa. intus vero
plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ ⁊ omni spur
cicia.

¶ Capl̃m xv.

Illa q̃ ponunt̃ hic moralia sunt iõ ꝑtran
seo vsq; ibi (cuz tibi vẽditus fuerit frater
tuus hebreus ꝛc.) cuiꝰ sensus misticꝰ. s̃.
positꝰ ẽ Exo. xxi. (De ꝑmogenitis autez
q̃ nascunt̃ in armẽtis ⁊ ouib⁹ ꝛc.) De pri
mogenitis istis duplex sensus misticꝰ po
nitur a doctorib⁹. vnꝰ est ꝙ ꝑ ꝑmogeni
ta significãtur bonoꝝ operũ inicia. ⁊ de
istis dicitur quicq̃d ẽ sexus masclini san
ctificabis dño qꝛ quicq̃d est ibi ꝑfectiõis
dz deo attribui. sexus eni masculinꝰ ꝑfe
ctus ẽ ideo significat ꝑfectionẽ deo attri
buendã. si ãt habuerit maculã per qd̃ si
gnat̃ ꝙ si in opib⁹ nr̃is bõis defectꝰ aliq̃s
sit admixtꝰ attribuẽm ẽ nr̃o defectui Osee
xiij. Perditio tua isrl̃ ex me tm̃ auxilium
tuuz Alius sensus misticꝰ est ꝙ per ꝑmo
genita significẽt̃ homines de nouo ꝯuer
si incipiẽtes seu neophiti ⁊ de istis dr̃ (nõ
operaberis in ꝑmogenito bouis) qꝛ ꝑdi
cti incipiẽtes vl̃ noui nõ debẽt opi doctri
ne vel ꝑdicationis significatũ per opus
bouis applicari. nam ad opus doctrine
seu predicationis requirit̃ maturitas et
firmitas ꝙ ãt per agriculturã que ẽ opꝰ
bouis significent̃ predicatio ⁊ doctrina
habet̃ prima. Cor. iij. vbi dicit apl̃s. dei
adiutores sumꝰ dei agricultura estis. (ñ
tondebitis ꝑmogenita ouium) per qd̃ si
gnificatur ꝙ opera bona neophitorũ ñ
sunt exteriꝰ denudãda ne per inanẽ glo
riam amittãtur. Gregoriꝰ Primogenita
ouiũ tondere ẽ occultationis regimine i/
choantiũ bona nudare sol̃ aũt firmis et
perfectis dicitur illud Mathei. v. Sic lu
ceat lux vestra coram hominibus vt vide
ant opera vestra bona ⁊ glorificent pa/
trem vestrũ qui in celis ẽ.

Capl̃m. xvi.

Obserua mensem nouaꝝ frugum
ꝛc.) hic replicat moyses de tri/
bus solennitatibꝰ. s. pasce. pẽthe
costes. ⁊ tabernaculoꝝ de quibus actũ
est supra. Leui. xxiij. ꝑmum autẽ istoꝝ fi
gura fuit resurrectionis christi passi qui
est pasca nostrũ sicut dicit apl̃us. i. Coꝝ
q̃nto. pasca nostꝝ ĩmo. est xp̃s itaq; epu
lemur. nõ in fermento veteri malicie ⁊ ne
quicie. s̃ in azi. since. ⁊ veritatis Igit̃ per
vij. dies azimorũ significatur totũ tẽpus
nr̃m eo ꝙ septẽ dieb⁹ reuoluitur vt dicit
Greg. omel. xxv. ⁊ iste septenarius debz
deduci sine fermẽto malicie ⁊ nequicie ĩ
azimis since. ⁊ veritatis. ⁊ tũc reuertemur
in tabernacula nostra. i. ad mansiones
patrie celestis sicut filij israhel celebratis
septem diebus phase ad loca sua reuerte
bantur. De sancto festo scz penthecostes
dr̃ (septem ebdomadas numerabis tibi.
ꝛc.) ꝑ q̃s figurata fuerunt vij. dona sp̃us
sancti q̃ datꝰ fuit in pẽthe. nr̃a apl̃is. alijs

q̄ discipulis i signo visibili. De tercio vero festo dr̄ (solēnitatē quoq̄ tabernaculorū celebrabis p vij. dies) Fiebat eni illud festum in memoriā q̄ dn̄s filios isrl̄ habitare fecerat in tabernaculis. pcedendo p desertū ad terrā pmissionis ppter qd̄ figura fuit nr̄e peregrinatiōis in hac vita que tō decurrit p vij. dierū reuolutionem vt predictū est (Trib⁹ vicib⁹ apparebit omne masculinū tuū in conspectu dn̄i) per sexū masculinū qui pfect⁹ est significant̄ opa perfectionis ⁊ p tres vices significat̄ trinitatis fides. per h̄ ergo significatur q̄ opera bona in cōspectu dn̄i fieri dn̄t in fide trinitatis. per istū autem ternariū p̄t intelligi deuotio cordis oris ⁊ operis (nō apparebis ante dn̄m vacu⁹) .s. a sanctis meditationib⁹. .C.xvij.

Non plātabis lucū ⁊ omnē arborem iuxta altare dn̄i.) Hic fuit preceptū ad excludendū luxurie viciū qd̄ exercebat̄ ppe altaria idoloruz ⁊ per hoc significatur q̄ sacerdotes noui testamēti qui accedūt ad altare xp̄i ⁊ eorū ministri mūdi dn̄t eē ⁊ casti (Si difficile ⁊ ambiguū. ꝛc̄.) Sequitur (venies ad sacerdotes leuitici generis ⁊ ad iudicem qui fuerit i illo tpe) per qd̄ ostenditur q̄ xp̄iani debent in dubijs ad pontifices recurrere q̄tuz ad spūalia. ⁊ ad p̄ncipes q̄tū ad tpalia ⁊ eorū firmiter tenere sententiā nisi errorē ꝯtineat manifestū. Cū q̄ fuerit ꝯstitut⁹) .s. rex de q̄ loquit̄ (non multiplicabit sibi equos ꝛc̄.) ex h̄ ostēditur q̄ reges catholici nō dn̄t esse supbi nec lubrici nec cupidi. aut ignaui ꝫ humiles Ecc̄. iij. Quāto magn⁹ es humiliate in omnib⁹ ⁊ corā deo inuenies grām Debēt etiā eē ꝯtinentes liberales ⁊ diuine legis zelatores ⁊ iusticiā oībus cōseruantes iō subdit̄ in fine (Neq̄ declinet i dexterā ptez) ppter fauorē vtilitatē temporalē a iusticia declinando (neq̄ in sinistram) ex affectione puersa ⁊ odio iusticiam subuertēdo vt lōgo tpe regnet ip̄e ⁊ filij eius. .C.xviij.

Non habebūt sacerdotes ⁊ leuite ꝛc̄) Ista sunt frequēter supius exposita ppter qd̄ ptranseo. (Nec inueniat̄ in te qui lustret filiū suū aut filiam ducēs per ignez) Moralit̄ aūt h̄ faciūt illi q̄ filios suos aut filias in carnalibus delicijs ⁊ lasciuijs aut cupiditatibus nutriūt indecenter. sic eiz faciūt eos stipulā ad incendiū gehēne preparatā. (Aut qui ariolos sciscitet̄) Arioli dicebātur qui in aris idolorū ministrando diuinabant. ⁊ iō per illos significant̄ mali sacerdotes in altari male ministrātes ⁊ sic ariolos sciscitat̄ q̄ recurrit ad malos sacerdotes pro crismate eucaristia vl̄ alio sacro vt eis in maleficijs abutat̄. Siliter ille sciscitat̄ ariolos qui pro ꝯfessione et absolutiōe sciēter recurrit ad sacerdotes ignaros (⁊ obseruet somnia) illi vero somnia obseruāt qui visiones certas ea reputant (atq̄ auguria) qd̄ faciūt illi qui ex volatu auiū vel garritu p̄nosticāt superstitiose futura (Ne sit maleficus) p quez significat̄ quicūq̄ malū scienter opatur (Nec incātator) per quē significat̄ q̄cunq̄ verbis vel factis ē simpliciū deceptor (nec phitones ꝯsulat) phitones p̄nt dici q̄ꝝ fictionib⁹ decipiūtur incauti (nec diuinos) qui fingūt se a deo ispiratos sicut faciebāt falsi pphete (⁊ q̄rat a mortuis veritatē) Moraliter veritatē querit a mortuis q̄ per mortē aliquorū fraudes suas colorat apparētia veritatis .d. q̄ debita q̄ repetūtur ab eo psoluit defunctis vl̄ q̄ si viuerēt sibi testimoniū phiberent cum tn̄ falsum dicat. Capl̄m. xix.

In hui⁹ capituli p̄ncipio agitur de ciuitatib⁹ refugij de quibus dictū est supra Nume. xxxv. ⁊ cōsequēter agit̄ hic de homicidio casuali cū dicitur. (Sed abijsse cum eo simpliciter in siluam) per siluam q̄ est latibulum ferarū significantur peccata vl̄ peccatores in quib⁹ est habitatio demonū Apo. ij. Scio vbi habitas vbi sedes est sathane Ille ergo simpliciter cuz amico ad abscindenda ligna in siluam vadit qui pia intētione pximū corripere satagit (ꝫ ferrum securis manum eius fugit) quādo ad correctionem indiscretam prorumpit ⁊ tunc ferrum proximū occidit quando ex tali indiscreta correctione proximus nouum peccatum incurrit. quod potest contingere dupliciter. vno mō si pxim⁹

corripiendꝰ ad suscipiendū correctionez nō fit dispositꝰ vt qꝛ adhuc est in passiōe vel aliqua alia rōe ⁊ tūc correctionē non recipit ꝫ magis peccatū defendit qđ est grauiꝰ.i.R.xv. Quasi pcc̄m ariolādi est repugnare ⁊ quasi scelus ydolatrie nolle adquiescere. Alio mō ɔtingit ex parte corripiētis qui zelo indiscreto nimis aspere corripit pcc̄m nimis aggrauādo ⁊ sic pcc̄or labit̄ in desp̄ationē sicut dr̄ in coll̄ patꝝ de quodā sene qui quendā iuuenez querentē ɔsiliū ab eo super tētatiōez grauem carnis quā paciebat̄.ita iuueni passionem aggrauauit ꝙ iuuenis desperās ad scl̄m redire voluit.ꝫ aliꝰ senex māsuete corripiēs ⁊ ɔfortans eū reduxit scđm illud p̄s.lxxxix. Qm̄ sup̄uenit mansuetudo ⁊ corripiemur ergo ille qui ex indiscreta correptione ꝓximuz occidit ad ciuitatem refugij recurret.i.ad ecclesiā pro sacramēto penitētie(⁊ tūc ꝓximus occisi nō ꝑcutiet eū)ꝑ hunc ꝓximū intelligit̄ xp̄s qui se amicū oñdit peccatoribꝰ Lu. xv.hic peccatores recipit ⁊ cum eis mā ducat dr̄ de xp̄o ip̄e v̄o illuz nō percutit quē sub vera pnia ꝓtectū esse cognoscit

Capl̄m.xx

Si exieris ad bellū ꝛc̄) Sciendum ꝙ dicit Apl̄us Ephe.vi.Nō ē nobis colluctatio aduersus carnez ⁊ sanguinem.i.aduersus hoīes tm̄ ꝫ aduersus p̄ncipes ⁊ ptātes aduersus ꝛc̄ tēbraꝝ haꝝ ɔtra spūalia nequicie ⁊ lꝫ sint multi ⁊ fortes tn̄ nō debemus pauore dissolui qꝛ plures ⁊ fortiores sunt in adiutorium nr̄i Ideo sequit̄(qꝛ dn̄s deus nr̄ in medio nr̄i est)cuiꝰ fortitudo est infinita. Item in adiutoriū nr̄z sunt angeli sancti ⁊ oēs beati qui sunt in maiori multitudine q̄ꝫ spūs maligni. Oēs etc̄. catholici nobiscū sunt caritate ɔiuncti ꝓpter qđ cū Elizeo possumꝰ dr̄e illud iiij.R.vi. Plures nobiscum sunt q̄ꝫ cum illis Ad istud āt belluz inepti reputant̄ illi qui de nouo duxerunt vxores ꝑ q̄s significāt̄ molles ⁊ effeminati. Itē illi qui de nouo domos edificauerūt ad sui magnificentiā ꝑ q̄s designāt̄ hoīes elati in sup̄biam. Itē illi q̄ de nouo plātauerunt vineas.ꝑ q̄s designāt̄ hoīes nimis occupati circa cupiditatē terrenā. Itē hoīes pauidi ꝑ q̄s intelligunt̄ illi qui tētationibꝰ nō resistunt ꝫ statim ꝑ ɔsensum demonibꝰ se tradūt (Nō succides arbores de quibꝰ vesci p̄t)hō āt dr̄ arbor ɔuersa. vn̄ .ij.de aīa dr̄ ꝙ radices sunt ori sil̄es.nā per illas trahunt arbores alimentuz sic̄ hoīes per os qđ ē in parte superiori ꝑ hoc ergo qđ h̄ dr̄ de arboribꝰ fructiferis ꝙ nō debeant succidi significat̄ ꝙ in bello etiā iusto nō sunt hoīes occidēdi đ quibꝰ ē spes ꝙ fructificēt in eccl̄ia dei ꝫ illi tm̄ de q̄bus tal̄ spes nō hr̄ ⁊ de quoꝝ reꝑuatione timet̄ periculum euenire

Ca.xxi.

Quando inuētum fuerit in terra quā dn̄s deus tuꝰ daturus ē tibi homis cadauer occisi).hō p̄mꝰ a die sue trāsgressionis fuit occisus Gen̄ ij. In q̄cunqꝫ die comederis ex eo morte morieris.cuiꝰ homicida fuit dyabolꝰ q̄ dicit̄ hic mistice occultꝰ eoꝙ ē inuisibilis hominibꝰ(Seniores ciuitatis eiꝰ tollāt vitulā de armēto)per istos seniores intelligunt̄ ꝓp̄he veteris testamēti.ꝑ vitulaz āt humanitas xp̄i.hanc autē vitulā tulerunt ꝓp̄he.i.tolli p̄dixerunt in eius passione(q̄ nō traxit pcc̄m nec terrā vomere scidit)i.nullā seditionē ɔmouit(⁊ ducēt eā ad vallē asperā ⁊ saxosam).i. eā duci p̄dicent ad isrl̄ q̄ dr̄ vallis ꝓpter eius lapsum in malis.aspera ⁊ saxosa ꝓpter eiꝰ duriciā ⁊ rebellionē ɔtra ꝓphetaꝝ ⁊ ec̄ xp̄i v̄ba Math̄ .xxiij. Ihrl̄m iherusalem q̄ occidis ꝓp̄has ⁊ lapidas eos qui ad te missi sunt ꝛc̄.iō subdit̄(q̄ nunq̄ arata ē(s.aratro timoris dn̄i(nec sementē recepit)i.v̄bum dei qđ dr̄ semē Lu.viij. ⁊ cedent in ea ceruices vitule)i.cedi p̄dicent nā ꝓphete p̄dixerūt xp̄m hominē passurum in ihrl̄z vbi ceruix eiꝰ cesa fuit corona spinea(⁊ auferet̄ ab eis reatus).s.homicidij qui auferebat̄ a ciuibꝰ nō tn̄ ab omnibꝰ per qđ significatū fuit ꝙ mors xp̄i ꝓfutura erat sanctis patribꝰ ⁊ ꝓphetis in limbo detētis nō autē dyabolo et angelis eiꝰ q̄ꝝ pcc̄m ē inexpiabile ⁊ pēa interminabilis(Si egressus fuēis ad pugnā ꝛc̄)Sequit̄(⁊ iter captiuos videris mulierē pulcrā)ꝑ hāc mulierē significatur peccatrix aīa q̄ pulcra dr̄ rōe imagi/

nis ꝫ captiua rõe criminis. Jo. viij. Qui facit pccm seruus ẽ pcci hãc mulierẽ ad/amat xp̃s aliqñ fiẽ pz de magdaléa Lu. vij. ⁊ vult eã sp̃osam hr̃e p fidẽ formatã caritate ꝫ opz ꝙ deponat vestes in q̃b⁹ capta fuit. i. oia vicia ⁊ pcca p̃terita per verã otritionẽ ⁊ ofessionẽ. ⁊ ꝙ radat ce/sariẽ circũcidat vnguel. p qõ designaꝫ ꝙ oz pccoꝝ circũstãtias aggrauãtes p cõ fessionẽ deponere ⁊ occasiones peccãdi cauere. ⁊ ꝙ fleat patrẽ suũ ⁊ matrẽ. i. dolere debet ⁊ plãgere ꝙ habuit dyabolũ pr̃em fiẽ dr̃ Jo. xviij. Vos ex patre dya/bolo estis. Et ꝙ matrẽ habuit malozuꝫ ogregationẽ sicut ecclia q̃ ogregatio fi deliũ mater ẽ iustoꝝ. (si habuerit hõ du/as vxores ⁊c̃) bois xp̃i due sunt vxores. s. iudea ⁊ gẽtilitas iudea facta ẽ odiosa q̃ p maioꝛi pte remãsit in infidelitate. gentilitas ꝟo fcã est dilecta q⁹ fidẽ recepit de uote (ñ poterit dilecte facere p̃mogenitũ) p qõ significaꝫ ꝙ null⁹ de gẽtilitate renatus in xp̃o prepositꝰ est aplis in donis gr̃e ⁊ gl̃e. ꝫ magis ecõuerso q̃ renati sũt de iudea (Si genuerit hõ filiũ cõtumacẽ) p̃lat⁹ vl̃ predicatoꝛ bon⁹ p̃ spũalis ẽ illi⁹ q̃ p ei⁹ exhoꝛtationẽ vel miſteriũ suscepit bapt. sinũ etsi talis renat⁹ in malis fuerit obstinat⁹ oz per p̃latũ excõicari ⁊ vlteri⁹ si in otumacia ita pseueraverit in casib⁹ aliq̃b⁹ tradi iusticie seculari. (Qñ pecca/uerit hõ qõ morte plectẽ dñ est ⁊c̃) seq̃tur (nõ p̃manebit cadauer ei⁹ in ligno) Ca/dauer dici põt cleric⁹ vel religiosus p pa tẽti crimie infamis effect⁹ ⁊ dr̃ pẽdens in ligno. i. in apto. nã ex eo mai⁹ scãdalum nascit q̃z ex laico ꝓpter qõ debz p reclu sionẽ. sepeliri. i. ne ex ei⁹ habitatione iter hoies scandalũ augmentet

Capitulũ. xxij.

On videbis bouẽ ⁊c̃.) Moralitas sup̃ posita est Exo. xxiij. (nõ indu etur mlier veste virili nec vir vte tur veste feinea) p ꝟ significaꝫ ꝙ mulier exercere nõ oz act⁹ viriles vt p̃dicare do cere ⁊ filia. nec vir act⁹ muliebres vt fila re ⁊ lauare pãnos ⁊ filia. Aliꝫ põt exp̃i vt p vir̃ itelligaꝫ rõ. ⁊ sensualitas p mu lierẽ fiẽ accipit Aug⁹ ergo mulier induit veste virili cum rationi sensualitas incipit dominari. ⁊ veste feminea vir vtitur quando ratio per sensualitatem ad mollia carnis ⁊ vilia pertrahitur. (Si ambulans per viam in arboꝛe vel in terra nidum auis inueneris ⁊c̃.) mistice sacra scriptura nio⁹ dicit in q̃ otẽplatiui q̃ dicunt aues celi req̃escunt (mr̃ hñs pullos) sensus dicit litteralis pulli xp̃o ih̃u mistici qui sũ lr̃a nutriunt ⁊ crescũt (nõ tenebis eã cũ filiꝭ) s. matrẽ per qõ significaꝫ ꝙ a tẽpoꝛe publicationis euãgelij in quo cerimonie veteris testamẽti sunt mortifere. ih̃us lr̃alis ẽ dimittẽdus ⁊ sẽsus misterii sũt tenẽdi (Cũ edificaueris domuz nouam ⁊c̃) moraliꝫ domũ nouaz edificat q̃ religionis ingressuz vl̃ nouũ sacerdotiũ inchoat (facies murũ tecti per circuitũ. ⁊c̃) oz eni talis ih̃us suos ⁊ actus custodire diligẽt ne sint aliꝭs occasio ruine sibiq̃z iputet ad interitũ gehẽne (Nõ seres vine am tuã altero semie). i. eccleſiã tue custodie emendatã per te vl̃ per aliũ nõ instruens miscẽdo cũ scie xp̃i diuini zizaniã male doctrine (Nõ arabis sil̃ i boue ⁊ asino) i. op⁹ predicationis nõ impones silẽt sapiẽti ⁊ ignaro (nõ induetis vestimẽto qõ ex lana linoq̃z otextuz est) in tali nãq̃z veste linũ abscondit sub lana. moraliter ergo eli veste induit qui sũ xp̃is innocẽtie celat subtilitatẽ malicie (Funiculos in fim briꝭs facies ⁊c̃) ꝟ est exp̃ositũ. s. Nu. xv. (Si duxerit vir vxorẽ ⁊c̃) per istũ signifi catur eps q̃ sp̃osus ẽ ecclesie sibi tradite p pter qõ portat anulũ in desp̃osatiõis sig num nec eã põt dimittere sine licentia pape ergo si ex odio velit eã dimittere crimẽ hereſis imponẽs ei puſq̃z eã acciperet in curriſſe qõ crimẽ ẽ violatio xp̃initatis. i integritatis fidei (Si falsuz ẽ qõ dicit pater ⁊ mater) i. christus ⁊ ecclesia debent contrariũ declarare ⁊ ille tenetur per debitam penitentiã ⁊ mandatoꝝ dei obseruantiam satiſfacere que significatur per centum siclos argenti. in quibus condẽnatur. Centenarius enim numerus per multiplicationẽ denarij in seipsum cõsurgit ⁊ sic patet perfectã impletionẽ mãdatoꝝ decalogi designat (ꝙ si vex ẽ qõ obiecit) s. ꝙ illa eccl̃ia hereſi fuit corrupta

ptinſq; illã acciperet efficient eã extra. ſcz p excõicationẽ. etſi otumax fuerit puniri oz per gladiũ materialez. Reſiduum huiꝰ capituli morale eſt .C.xxiij

NOn intrabit eunuchus ꝛc̃) per hũ ſignificat̃ qꝫ vir impotẽs ad generandũ ẽbo ꝛ exẽplo filios in eccleſia dei ad curã animaꝝ nõ oz promoueri (Nõ ingredieť manſer ꝛc̃) ab hũ filiť excluditť qui defc̃m natalũ patiť (Amonites etc. pꝰ decimã generationẽ nõ intrabunt eccleſiã dñi ineternũ) per iſtos qui qꝫm poterũt impediuerť filios iſrl ab ingreſſu terre p̃miſſionis ſignificãtur illi q̃ deuotos qꝫtũ pñt impediũt ab ingreſſu religionis ꝛ ingreſſos per ſe ꝛ per alios impedire nitũtur ab actu pfeſſionis. ꝛ tales puari merenť ab ingreſſu patrie celeſtis (Nõ abominaueris idumeũ ꝛc̃) hũ verbũ dñ filijs iſrl per q̃s intelligunť homines lr̃ati qui nõ dñt deſpicere ſimplices chriſtianos circa terrena occupatos. ꝓpter qõ ſignificanť per idumeos qui terreni interp̃tanť. ꝛ rõ dicti ſubditť cũ dñ (qz frr̃ tuus eſt). i. regeneratꝰ ex chriſto ꝛ eccã ſicut ꝛ tu qui es lr̃atus (nec egiptũ quia aduena fuiſti i terra eius) p egiptũ que tenebroſus interp̃tať pccoz ſignificať qꝫ iuſtus nõ oz abominari. qz fuit aduena i eius terra. i. pccoz ſicut ipſe i. Jo. i. Si dixerimꝰ qz pccm nõ habemꝰ ipſi nos ſeducimus ꝛ veritas in nobis nõ eſt (Si fuerit inter vos hõ qui nocturno ſit pollutus ſomnio egrediet extra caſtra) Ex hũ inoleuit oſuetudo qꝫ ſic polluti non celebrant vel cõicant in craſtino niſi neceſſitas aut dei ſolẽnitas recõpenſent vel p babiliter creduť qꝫ a dyabolo talis pollutio ꝓcureť vt a polluto fructus eucariſtie ſubtrahať. vnde legiť in coll. patꝝ qꝫ quidã frater in diebꝰ ſolennibꝰ quibꝰ alij cõunicãt talẽ pollutionẽ cõiter patiebať ꝛ ſenes p̃ceperũt qꝫ cõicaret ſicut alij ꝛ ſic ceſſauit illa machinatio dyaboli (Nõ traues ſeruũ dño ſuo q̃ ad te confugerit) p fugz ſignificať peccatoꝛ de q̃ dr̃ Jo. viij. Qui facit peccata ſeruꝰ ẽ peccati qui p penitentiã ꝛ ſpẽ venie cõfugit ad confeſſorẽ qui dẽt eũ ita caritatiue tractare ꝛ diſcrete qꝫ nõ det ei occaſionẽ recidiuãdi in culpã (Ingreſſus vineã primi tui comedes vuas ꝛc̃) p vineaz intelligiť eccã yſa. v. ca. Vinea dñi exercituũ domꝰ iſrl eſt ergo intrãs eccleſiã alteriꝰ ꝛ ſaluti animaꝝ conſulens p̃dicãdo ꝛ confeſſiones audiẽdo ibidẽ vuas comedit. naz etiã ſibi pficit q̃ extra portat qui hoc ſine licẽtia curati vel ſuperioris p̃lati hũ facere p̃ſumit qꝫ aũt ibidez ſubditť de meſſe idẽ ſignificat ſub alio nomine .C.xxiiij

SI acceperit hõ vxorẽ ꝛc̃). Moraliť p vxorẽ viri intelligiť eccliã p̃lati q̃ ſi pꝰ eius acceptiõez diſplicuerit p̃lato eo qꝫ ñ videt ibi ſe pficere ſed magis deficere ꝓpter ppꝛi maliciã vl aliam cãm ſi ꝓpter hũ eã dimittat intrans religionẽ ꝛ ñ alꝰ illã eccam acceperit ꝛ ex ſi cã filiť dimiſerit vel mortuꝰ fuerit ꝛ ſic ecca vacet nõ poterit poſt marit9 recipere eã in vxorẽ dimittẽdo religionẽ. q̃a ſcribiť Luc. ix. Nẽo mittẽs manũ ad aratrũ ꝛ aſpiciẽs retro aptꝰ eſt regno dei. (nõ accipies loco pignoris inferiorẽ ꝛ ſuperiorẽ molã) ſuperior mola ſpem vite celeſtis ſignificat q̃ eleuat ad ſuperiora Inferior aũt ſignificat timorẽ q̃ deꝑdit oſcias Cõfeſſor ergo vel doctor q̃ a pccore penitentẽ pignꝰ accipit p pcci ſatiſfactõe molam accipit ſuperiorẽ qñ p increpationem nimis duram facit eũ labi in deſperationẽ ſicut fecit ſenex de q̃ s. dictũ ẽ ca. xix. Accipit aũt molam inferiorẽ qñ p magnitudinẽ dine miſericordie auſert ei peccã di timorẽ ꝛ vtrũq; mortẽ inducit ſpiritualem (Si deꝑhenſus fuerit hõ ꝛc̃.) p hũ ſignificať qꝫ ille q̃ hominẽ dyabolo vẽdit p inductionẽ ad pccm mortale incurrit penã gehẽne (obſerua diligẽter ne incurras plagã lepre) p quã hereſ ſignificať vt dictũ eſt s. libro Nume. Incurrit per malã doctrinã infideliũ vel hereticoꝝ ió ſubditť (ꝫ facies q̃cunq; docuerint te ſacerdotes). i. boni ꝛ ſani doctores (nõ negabis mercedẽ indigẽtis) i. victũ pauperis p̃dicatoris de q̃ dr̃ Luc. x. Dignꝰ eſt operariꝰ mercede (nõ occidẽtur prẽs p filijſ ꝛc̃) qõ intelligr̃ de morte ſpũali ꝛ eẽna. (quando meſſueris ſegetem ꝛc̃) p hoc qõ manipulꝰ oblitus prohibetur a matente colligi ſignificatur qꝫ precedens doctor

vel pastor nō debet attribuere sibi meritum sequētis verbi gr̄a dicēdo ꝙ sequēs nihil addidit ad dicta sua asserens ꝙ in dictis suis quicq̄d boni sequens dixerit realiter vel virtualiter continebat̄ ⁊ si h̄ factū fuerit in doctrina iuris pōt dici manipulus. si aūt in opere pietatis oliue fructus ⁊ si in expositōe diuine legis. racem⁹

Capitulū xxv.

SI fuerit causa ꝛc̄. Morale ē vsq; ibi. (Nō ligabis os bouis triturantis) Mistice bos triturans p̄dicans est siue docens cui⁹ nō debet os ligari. eius doctrinā impediendo vl̄ ei victū denegando. i. Cor. ix. Si nos vobis spiritualia seminam⁹ nō est magnū si vestra carnalia metam⁹. (Qn̄ habitauerint fratres simul ꝛc̄.) ꝑ hanc fratꝝ cohabitationez figurata fuit habitatio xp̄i cū apostolis suis qꝛ discipulis de quib⁹ dicitur Hebre. ij. ꝓpter quā causaz nō confunditur eos vocare fratres. xp̄us autez dici potest mortuus absq; liberis. nā aūt mortem eius pauci valde compatiue fuerūt eius filij per fidem qd̄ aūt modicū est nō est ꝯputandū vt habet̄. ij. Phi. (Accipiet eam frater eius ꝛc̄) qd̄ impletū est mistice in apostolis qꝛ quilibet eoꝝ insolid̄ accepit officiū generandi filios in eccl̄ia christi ip̄i xp̄o ⁊ ex eius nomie nominādos. christiani nanq; dicunt̄ ⁊ nō petrini vel paulini ⁊ apostoloꝝ successores ꝑ se ⁊ per alios inferiores ecclesie mīstros dn̄t h̄ officiuz exercere. ꝙ si noluerint ꝫ magis circa terrena lucra occupari voluerint ecclesia debet in eoꝝ faciē spuere .i. viles ⁊ contēptibiles reputare. (Non habebis in sacculo diuersa pondera) .s. maius ad accipiendū ab alijs ⁊ minus ad tradendū alijs ergo moraliter ille hz in sacculo pondera diuersa qui magna beneficia accipit in ecclesia ⁊ deo reddit parua obsequia ꝯtra quos dicit Grego omelia. xxxi. Tanto ergo esse humilior atq; ad seruiendū deo ꝓmptior quisq; debet ex munere q̄to obligatiorē se esse ꝯspicit in reddenda rōe. (Cū ergo dn̄s deus tuus dederit tibi requiē ꝛc̄.) ꝑ amelech qui interpretat̄ gēs bruta significatur sensualitas ꝑ quā homo ꝯuenit cuz brutis per isrl̄ qui interpretat̄ videns deum ip̄a racio seu ꝑs intellectiua. per requiem vero gracia ꝯtemplandi. per hoc ergo ꝙ habita requie nomē Amelech. ꝑ isrl̄ deleri p̄cipit̄ significatū fuit ꝙ homo hn̄s grāz ꝯtemplandi delere debet nom̄ sensualitatis. qd̄ tūc delet̄ qn̄ sensualitas iam nō repugnat rōni ꝫ sibi subijcit̄. ab h̄ eni sensualitas nominat̄ qd̄ rationi cōtradicit ꝑm illud Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritū ⁊ spūs aduers⁹ carnem.

Capitulum xxvi

CUmq; intraueris terrā quā dominus deus tuus datur⁹ est tibi possidēdam) ꝑm sensum allegoricū ista terra significat ecclesiā militantē q̄ per iordanis transitū. i. baptismi sacramentū intrat̄ ⁊ per bonā vitā susceptionē baptismi sequētem possidet̄. ꝫ de cūctis frugib⁹ primicie ad sacerdotē afferūtur cū opa bō xp̄o qui ē sacerdos ꝑz ordinē melchisedech attribuunt̄ qui primicias huiusmōi ponit super altare dn̄i qm̄ offert eas deo patri ⁊ tūc afferēs p̄t dicere (syr⁹ perseq̄bat̄ patrē meū) per syrum qui sublimis interpretat̄. dyabolus intelligit̄ de q̄ dr̄ Job xli. Omne sublime videt. per p̄rez intelligit̄ Adā p̄m⁹ pater hūc eni dyabol⁹ persecut⁹ fuit qn̄ eū decepit (Qui descēdit in egiptū) i. a paradiso deiectus fuit (creuit in gentē magnaz) per diuie legis susceptiōz q̄m posteritas ade. Per Seth ⁊ alios p̄rēs scōs in mōte synai suscepit (Afflixerūt q; nos Egiptij) per Egiptios q̄ tenebrosi int̄p̄tant̄ dēones significant̄ q̄ affligūt fideles suis eos tentationib⁹ impugnātes. (⁊ clamauim⁹ ad dn̄m ꝛc̄) ad clamorē eni sanctoꝝ patꝝ venit dei fili⁹ in mūdū (⁊ eduxit nos de egipto). i. d̄ diaboli ꝑuitute (i manu forti ⁊ brachio extēto). s. in crucl ligno (⁊ introduxit nos ad locū istū) .i. ad ecclesiā militantē per sacr̄m baptismi qd̄ hēt a xp̄i passione v̄tutē (Et adorato dn̄o deo tuo epulaberis i oībus operib⁹ bonis). i. recipies sacr̄m eucaristie qd̄ n̄ admīstratur nisi baptizatis ⁊ ē cib⁹ in se ꝯtinēs oē bonū ⁊ qꝛ nō ꝓficit nisi recipientib⁹ deuote iō p̄mittit̄. ⁊ adorato dn̄o deo tuo. s. ex magna deuotione. ¶ C. ZA.

Recepit aũt moyses ꝛc)Hui⁹ ãt ꝓcepti ponit executio Josue.viij ꝙ ibidẽ ponet sensus misticus do mino ꝺecedente(Maledictus q̃ trãsfert ẽ/ minos ꝓrimi sui(per istũ ꝓmũ christ⁹ significat de quo ꝺr Jo.i.Verbũ caro fa ctum est ꝙ habitauit in nobis.ergo trãs/ ferre terminos hui⁹ ꝓrimi est discedere a doctrina euãgelij qꝺ faciunt heretici ꝙ scismatici ꝓpter qꝺ sunt a dño maledicti (Maledictus qui errare facit cecuz in iti nere)Grego.omelia xxxvi.In pñti eteni vita q̃si in via sumus qua ad patriã per/ gimus.Jgit prelati curati ꝙ doctores q̃ per malã vitã suã simplices faciunt erra re Grego.in pasto.Cũ pastor ꝓ abruta gradit ꝺsequẽs est vt ad precipitiũ grex sequat(Maledictus q̃ dormit cuz vxore pris sui)ꝓlatus curatus vel ꝓdicator cũ vxore pris sui dormit qñ ẋbo malo vl̃ fa cto ecclesiã xpi pris sui spõsam polluit.(Maledictus q̃ dormit cũ omni iumento)ꝓ iumẽta pñt intelligi boies voluptuosi Grego.exponẽs illuꝺ Joel.i.Cõputrue/ rũt iumẽta in suo stercore.Cõputrescere ẽ in fetore luxurie vitã finire.ergo mora liter cũ iumẽto dormit qui cũ luxurioso in malis actib⁹ se ꝺiungit(maledictus q̃ dormit cũ sorore sua filia patris sui.(per istã sororẽ intelligit sapientia ꝓuer.viij. Dic sapiẽtie soror mea es ipa est etiã filia dei pris omniuz Eccle.i.Omnis sapia a dño deo ẽ.Jlle igit ꝓlatus vel doctor cũ sorore sua filia pris sui dormit qui sapiẽ tiaz a dño sibi datã in immundicia vite polluit ꝙ ꝺtemptibilẽ alijs reddit Grego omelia xxxvij. Cui⁹ vita ꝺespicit restat vt eius ꝓdicatio ꝺtemnat.(Maledict⁹ q̃ clã ꝓcutit ꝓmũ suũ)hoc aũt facit qui occulte ꝓmo ꝺetrahit(Maledict⁹ qui accipit munera vt ꝓcutiat aiaz sanguis innocẽtis)hoc aũt moraliter faciũt qui ꝓpter tpale lucꝝ psonas simplices ꝙ in/ nocẽtes ad mortale pcm̃ inducũt sicut faciũt frequẽter mediatores ꝙ mediatri ces fornicationis ꝙ adulterij vel alteri⁹ cuiuscũq̃ peccati mortalis (C.xxviij

Si audieris vocẽ dñi dei tui) nõ solũ aure corpis ꝛ etiã cordis fir miter retinẽdo(vt facias) opere adimplẽdo(faciet te dñs deus tu⁹ excel siorẽ cunctis gẽtibus).s.in celoꝝ regno. matb xi.q̃ minor ẽ in regno celoꝝ maior ẽ illo(benedict⁹ tu in ciuitate).i.operib⁹ vite actiue q̃ ptinent ad policiã(ꝙ bñdi/ ctus in agro).i.q̃tuz ad opera vite con tẽplatiue que exercẽtur extra tumultum ciuilẽ(Et bñdictus frũctus vẽtris tui).i.mẽ tis in meditationib⁹ sanctis(frũctus q̃ iu mẽtoꝝ tuoꝝ).i.sensuũ exterioꝝ(greges armẽtoꝝ ꝙ caule ouiũ tuaꝝ).i.sensuum interioꝝ per sensus exteriores ꝙ iteriores ꝺuenit homo cũ aialibus brutis ꝓpt̃ qꝺ eoꝝ noibus nominãtur.ꝺifferũt tñ in ꝟ q̃ in homine pars sensitiua debuit virtu ti inq̃tũ est obediẽs rõni q̃ nõ est i brutis (bñdicta orrea tua)per q̃ significãt meri ta reposita a deo ꝙ ꝺseruata homini tpe futuro(ꝙ bñdicte reliquie tue)merita nã q̃ hois nõ sibi soli valẽt ꝛ etiã alijs ꝙ hec vocant reliquie.i.alijs relicte (bñdictus eris ingrediẽs).i.bonũ opus inchoatuz perficiẽs(dabit dñs inimicos tuos)i.de/ mones(corruẽtes).i.superatos in tenta tione Luc.iij.Resistite dyabolo ꝙ fugiet a vobis(Emittet dñs bñdictionez super cellaria tua ꝙ super oia opera manuum tuarũ)per cellaria intelligunt corꝺis se/ creta alijs celata que dñs bñdicit quan do meditationes sanctas hominib⁹ imit tit.per opera manuũ intelligunt exterio ra bona que patẽt alijs ꝙ a deo benedicũ tur q̃si nõ ad hominũ laudẽ ꝛ ad dei glo riam ordinant(Suscitabit te dñs sibi in ꝓpm̃ sanctũ).i.in fine mundi resurgere te faciet in parte sanctorũ(abũdare te fa ciet dñs oibus bonis)in gl̃a celesti de q̃ dr̃ ps.xv.Paciabor cũ apparuerit gl̃ia tua(apiet dñs thesaurũ suuz optimũ ce lum)ad recipiẽdũ te in aia ꝙ corpore glo riosuz(q̃ si audire nolueris vocẽ dñi dei tui ꝛc)sequit(maledict⁹ frũctus vẽtris tui ꝛc)hic ponunt maledictiones inferẽde no lẽtibus obedire deo per oppõitũ ad bñdi ctiões p̃ocãs ꝓpt̃ qꝺ ex ꝟsu misstico bñdi ctionũ ꝺefacili p̃t accipi ꝟsus misstic⁹ ma ledictõm qz fit dr̃.i.de aia.rẽz ẽ iuꝺex sui ꝙ oblit ꝓpter qꝺ pertrãseo C.xxix

Hec sunt ẋba fedcris ꝛc) Sequit (adduxit vos xl ãnis ꝓ deꝛtũ)ꝓ q̃ragenariũ numerũ q̃ ꝺsurgit ex multi plicatõe dẽarij ꝓ q̃narũ signat abũdãs

impletio x. preceptoꝝ decalogi. ꝓut exꝑ
mitur in quaternario euangelioꝝ Mat.
.v. nisi abundauerit iusticia vestra ⁊c̄. ⁊
que sit hec abundātia subdit ibidē (Au
distis qꝝ dictū est antiquis nō occides.
⁊c̄) Ego aūt dico vobis qꝝ oīs qui irasci
tur fratri suo reus erit iudicio. multo ei
ꝑfectius implet p̄ceptum qui nō irascit
q̄ ille qui nō occidit licet irascat Imple
tio nāq; stricta ⁊ necessaria ad salutē est
nō occides ñ mechaberis ⁊ sic de alijs.
vt habet Exodi xx. Abundās aūt imple
tio est non irasci fratri suo ⁊ auertē ocu
los sub aspectu pudico vt dr̄ Math̄. v. ꝑ
hoc ergo qđ dr̄. adduxit nos per deser
tum xl. ānis. significat abundās iusticia
que obseruat in deserto religionis vbi ñ
solū decalogi p̄cepta. ꝫ etiā euāg: lij cō
filia saltē aliqua sunt obseruāda. (nō ſſūt
attrita vestimēta vr̄a) ꝑ vestimēta virtu
tes intelligūtur que ꝑ exercitiū bonoꝝ
opeꝝ in religione nō atterunt. ꝫ magis
solidāt (nec calciamēta pedū vr̄oꝝ vetu
tate dſūpta ſūt calciamenta fiūt de pellid⁹
animaliū mortuoꝝ ⁊ ideo significāt mi
moriā scoꝝ patrū defunctoꝝ q̄ nō debz
in religione ꝑ oblionē dſumi. ꝫ per iu
gem meditationē quotidie renouari (pa
nem nō dmedistis) nā in deserto filij isr̄l
manna nutriti fuerūt loco pāis qđ fuit
figura sacramēti eucaristie quo religiosi
⁊ fideles alij spiritualiē nutriunt (vinuz
⁊ siceram nō bibistis) per ℔ significatur
sobrietas q̄ debet eē in religiosis (vt scire
tis qꝝ ipe ē dñs de⁹ vr̄) ꝑ sobrietatē ei in
vita corporali ⁊ deuotū vsum eucaristie
in vita spūali habet quedā ꝓlibacō futu
re beatitudinis in spe ad quā postea vei
emus in re domino decedente Ca. xxx

Cum ergo venerint ⁊c̄) ℔ iducit
trāsgressores ad penitentiā pro
mittēdo eis diuinā misericordi
am cū dicit (si ad cardines celi fuēris dis
sipatus) ꝑ cardines celi intelligunt q̄tu
or ptes mūdi ꝑncipales. Moraliter ergo
ad orientē homo dissipatur quādo tēpe
iuuētutis dſumitur in peccatis. Ad me
ridiem aūt dissipatur qñ tpe virilitatis
vtitur iniurijs ⁊ rapinis. Ad occidentē
vero dissipatur quando in senectute sua
declinat ad enormia sicut de Salomōe
dr̄ iij. xi. Cūq; eēt senex deprauatū est
cor ei⁹ per mulieres ⁊c̄. Ad aquilonē ꝝo
dissipat qñ ex multitudine ⁊ magnitudi
ne peccatoꝝ ad desperationē ꝓpinqua
re videtur (inde retrahet te dñs de⁹ tu⁹
) ñ vere ⁊ perfecte penitueris. peccatorē
eni retrahit ab aq̄lone qñ respc̄u sue cle
mētie dat ei spem venie sic̄ fecit regi Ma
nasse vt dr̄. ij. Paral. in fine. Ab occidē
te ꝝo retrahit peccatorē qñ grāz penitē
ti sibi ofert ꝓpe morte. A meridie ꝝo ipm
retrahit qñ voluntatē satisfaciēdi de in
iurijs ⁊ rapinis ſibi imittit sicut legit ꝏ
zacheo. Ab oriente ꝝo pc̄orez retrahit
qñ ad deplorandū iuuentutē in lasciuijs
⁊ carnalitatib⁹ dſumptā inducit exēplū
de magdalena Luc̄. vij. de q̄ dicit Greg
Quot in se habuit oblectamēta tot de se
inuenit olocausta (⁊ assumet). i. ad se su
met pc̄orē ei vere penitentē ad se sumit
per grām in vita pñti (⁊ introducet i ter
ram). s. viuentiū (q̄m possederūt patres
tui) Illā eni iā possidēt apli ⁊ alij sancti
prēs nr̄i (⁊ obtinebis eā) sine tiore amis
sionis nā certitudo tenēdi includitur in
rōe beatitudinis Caplm xxxi.

Dixit itaq; moyses ⁊c̄) cui⁹ finis
sibi ꝓponitur cū dr̄ (nō trāsibis
iordanē istū) ꝑ ℔ aūt q̄ moyses
circa iordanē mortu⁹ fuit nec pp̄m isr̄l
ad terrā ꝓmissam introduxit significatū
fuit q̄ lex data per moysen nō introduxit
ad terrā vinētiū. Heb. vij. Nihil ad pfēz
adduxit lex (⁊ Josue iste trāsibit) per Jo
sue figuratus fuit xp̄s nō solū in gestis
ꝫ etiā in noie. vt dicit Jero. in ꝓlogo lib
Josue. ⁊ dr̄ eē Ecc̄. xlvi. fortis in bello
ibs naue. per ℔ ergo q̄ pp̄s isr̄l ad ēraz
ꝓmissaz introduxit significatur q̄ lex eu
angelica per xp̄m data introducit ad ce
lestia (⁊ tu eā sorte diuides) per has sor
tes significātur i celestib⁹ distincti gra⁹
bitudinis siue māsiones de q̄b⁹ dic̄ sal.
Job. xliij. In domo p̄ris mei mansiones
multe sūt q̄ per xp̄m assignātur electis ꝓm
mēitoꝝ varias q̄titates (⁊ dñs q̄ ductor
ē vr̄ ipe erit tec̄) ℔ dr̄ qꝝ cū hoie xp̄o ꝑ io
sue significato ē de⁹ in vna ꝑsona q̄ fide
les ducit ad celestia (non dimittet te) ꝫ

eni damascenū qđ semel assumpsit nūq̄ dimisit. hec dicta sunt ꝑm sensum allegoricū. Moraliter aūt per moisen qui interpretat̄ extract⁹ de aq̄s significat̄ carnis maceratio. per ieiunia vigilias ⁊ cetēa exercicia corporalia. per que retrahit̄ caro a deliciaꝝ aquis. ⁊ sicut moises nō introduxit populum in terrā promissionis sic nec ista introducūt hominē ad viuentiū terrā. i. Coꝝ. xiij. Si tradidero corpus meū ita vt ardeam caritatē autē nō habuero nihil mihi ꝓdest. predicta vero fieri pñt sine caritate ꝓpter qđ in ipsis nō ꝯsistit perfectio v̄tutis ꝫ in ip̄a caritate. vnde dicit̄ in collationib⁹ patꝝ coll. pri. Jeiunia vigilie nuditas. facultatū. meditatio scripturaꝝ. nō perfectiones ꝫ istrumenta ꝑfectionis sunt. s. inq̄tum disponunt ad caritatē vt diffuse declarat̄ ibid̄ ꝓpter qđ per Josue qui salus interpretat̄ ⁊ ad salutē terre ꝓmissionis introduxit caritas ꝯueniēter pōt designari (Tu eā sorte diuides) qꝛ scđum grad⁹ caritatis distribuūt̄ gradus superne felicitatis (ñ dimittet te) qꝛ caritas nūq̄ excidit. i. Co xiij. ⁊ vbi caritas ibi deus est. i. Joh. iiij. q̄ manet in caritate ꝛc̄ ¶ Ca. xxxij.

Audite celi q̄ loquor ꝛc̄) In hoc ca. describit̄ igratitudo ꝓpl̄i Isrl̄ de beneficijs a deo receptis per quē bene significat̄ ingratitudo clericorum de receptione diuinoꝝ beneficioruz Et p̄mo describit̄ hec ingratitudo in generali cum dicit̄ (generatio praua) ꝓpt̄ corruptionē affectus qua clerici frequēter diligūt malos ⁊ ꝑsequunt̄ bonos (⁊ exasperās) per correctionē intellectus q̄ frequēter in causis vertunt in mendaciū veritatē ⁊ econuerso (heccine reddis domino) malum pro bono (popule stulte) ꝓpter defectū bone cognitionis (⁊ insipiens) propter defectū bone affectionis nō eni sapiunt ea que dei sunt ꝫ ea q̄ sūt hominū. Consequēter hic arguit̄ ingratitudo maloꝝ clericoꝝ in speciali cū dr̄ (Nunq̄d nō ip̄e est pater tuus) faciendo te nasci q. d. sic (q̄ possedit te) gubernando (⁊ fecit te) ꝓmouēdo (⁊ creauit te) in ecclesiastica dignitate te statuēdo eo mō q̄ dr̄ prelat⁹ creari qñ statuit̄ in dignitate) Memēto dieꝝ antiq̄rū) in quib⁹ leuite pre ceteris filijs isrl̄ fuerunt electi. (cogita generatiōes singulas) ꝑ q̄s clerici fuerunt eleuati (interroga patrē) i. ihm xp̄z (⁊ annūciabit tibi) s. in euangelio (maiores tuos). i. aplos (⁊ dicent tibi) qualit̄ ip̄i fuerunt pre ceteris illuminati (qñ diuidebat altissim⁹ gentes ꝛc̄) qꝛ populū xp̄ianum diuisit per diuersas dyoceses. sub archiepiscopis ep̄is ⁊ alijs curatis (ꝑs autē dñi populus eius) s. clerus. vnde dicit Jero. Cleric⁹ qui seruit ecclesie primo vocabulū suuz interpretet̄ ⁊ nitat̄ eē qđ dicit̄ Cleros eni grece sors latine dicitur ideo clerici dicunt̄ qꝛ sunt de sorte dñi vl qꝛ dñs est sors vel pars clericoꝝ. Tales ergo esse dñt vt ipsi possideant dñm ⁊ a dño possideant̄ (inuenit eū in terra deserta). i. in primitiua ecclesia q̄ ꝓpter acerbitatem ꝑsecutionis videbat̄ a deo deserta ⁊ derelicta ideo subdit̄ (in loco horroris) qꝛ qui de clero ad populū regenduz p̄ficiebat̄ prim⁹ ad tormēta ducebatur. (circūduxit euz ⁊ docuit) ꝑ pr̄es sanctos petrū paulū Siluestrū Ambrosiū ⁊ alios patres ⁊ doctores (et custodiuit q̄si pupillam oculi sui) per potentiā et diligentiam Constātini Caroli magni et alios imperatores et reges ecclesie zeluz habētes (Expandit alas suas et assūpsit eos) per dilatationē fidei et multiplicationē ministroꝝ ecclesie (atq̄ portauit in humeris suis) humeri dicunt̄ hic p̄fecti Constantini et aliorū principū qui de mādato eorum supportauerunt clerū (dñs sol⁹ dux eius fuit) qꝛ p̄ncipes et eorū ministri faciebant hoc instinctu dei ꝓpter qđ ip̄e solus fuit dux p̄ncipalis (constituit eū sup excelsam terrā) sup ciuitatē rōnam quā Constantin⁹ dimisit Pape qui est caput cleri (vt ꝯmederet fructus agrorū ꝛc̄) qꝛ Constantinus et alij p̄ncipes dotauerūt ecclias multis et magnis mobilib⁹ ⁊ immobilib⁹ bōis (butirū de armēto ꝛc̄) per hec intelligunt̄ carnis delectabilia ad q̄ mlti p̄lati et clerici abusi sūt pdictis bōis tāq̄ igratissimi deo et bñfactorib⁹ suis. iō sbdit̄ (icrassat⁹ ē dilc̄s) ꝑ supabūdātiā viciorū ꝓpt̄ qđ sic refert mgr̄ hēri. đ gandauo in suis q̄tlib. quando ꝯstātin⁹ dedit bona temporalia vox fert̄ audita fuisse hodie cecidit venenū in ecclesia dei

ꝛ hoc ꝓpter maloꝝ abusuꝫ (dereliquit deũ factorẽ suũ ꝛc̃) eius officiũ negligendo. nã sicut dicit Bernardꝰ sup̄ Canti. Multoꝝ calcaria plusq̃ altaria fulgẽt (ꝓuocauerunt eum in dijs alienis) Nam cupidi deos suos fecerunt de auro ꝛ argento ꝛ lapidibus p̄ciosis. Luxuriosi vero de mẽtricibꝰ suis ꝛ sic de alijs vicijs. (vidit dñs) Nõ approbando ꝫ reprobando. ideo sequit̃ (ꝛ ad iracundiã concitatus est) cõtra nequicias eoꝝ ꝛ ait (abscõdam faciẽ meã ab eis) dimittẽdo eos ruere de peccato in peccatũ acsi nõ viderẽ nec punire deberem (ꝛ considerabo nouissima eoꝝ) reseruãdo gehẽne punitionem eoꝝ. ideo subdit̃ (ignis succẽsus est in furore meo ꝛ ardebit vsqꝫ ad inferni nouissima) nã sicut prelati ꝛ clerici fuerunt in statu altiori. sic erunt in loco gehenne ꝓfundiori. Cetera vero ꝓpter ꝓlixitatẽ omitto qꝛ ad modũ punitiõis malorum applicari de facili possunt a quolibet intelligente

Capl̃m xxxiij.

Hec est benedictio ꝛc̃) Et p̄mo ponitur benedictio Ruben p̄mogeniti iacob cum dicit̃ infra (viuat ruben) ꝑ ruben qui interpretat̃ visionis filius conuenienter intelligi põt contemplatiuus diuinis meditationibꝰ intẽtus ideo dicit̃. viuat Ruben. s. vita gracie in p̄senti ꝛ glorie in futuro (ꝛ nõ moriat̃.) morte culpe nec gehenne contẽplatio nãq̃ quedã est participatio celestis ꝛ imortalis vite (ꝛ sit paruus in numero) Contemplatiuꝰ eni debet fugere tumultũ mlt̃itudinis p̄ñtis vite q̃tũ põt bono modo ne per hoc impediat̃ in ꝯtemplatione (hec benedictio iude) ꝑ iudã qui ꝯfitens interp̄tatur vere penitens significat̃ qui nõ abscondit nec excusat peccata sua sed ea fideliter ꝯfitetur ꝓpter qd̃ dignus exaudiri ꝛ cõsequi misericordiã dei. ꝓuer. xxviij. Qui abscondit scelera sua nõ dirigetur qui aũt confessus fuerit ꝛ reliquẽit ea misericordiã consequet̃. Ideo subdit̃. (Audi dñe vocem iude) peccata cõfessa sibi remittendo (ꝛ ad populũ suuꝫ introduc eum) cum sanctis in celestibꝰ recipiendo (manus eius pugnabũt pro eo) d̃ cetero fortiter tentationibꝰ resistendo (ꝛ adiutor illiꝰ ꝯtra aduersarios eiꝰ) supple ip̄e est deus qui adiuuat ltime decertãtes (Leui quoq̃ ait) ꝑ leui cuiꝰ t̃bꝰ electa fuit ad cultũ dei significat̃ bonꝰ p̄latus qui de cultu dei dꝫ esse maxime sollicitus et quia debet esse perfectus in actiua vita ꝛ ꝯtemplatiua ꝑm qd̃ dicit Gregorius in pastorali. Sit p̄sul actione precipuus sit pre ceteris cõtemplatione suspensus. ideo subdit̃. (Perfectio tua) q̃ntum ad speculatiuã (ꝛ doctrina tua) q̃ntum ad actiuaꝫ (A viro sancto tuo). i. a xp̄o qui dr̃ sanctꝰ scõꝝ ꝛ dedit se omibꝰ nobis formã ꝛ ꝑfectionis ꝛ doctrine dedit pastoribꝰ ecclesie. Joh̃is. x. Ego sum pastor bonꝰ qd̃ exponẽs Grego. omelia xliij. dicit. Ostensa est nobis via quã seq̃mur apposita forma cui imp̄mamur (q̃ ꝓbasti in tentatione). s. demonis in deꝑto quẽ supauit. Math̃. iiij. Verbũ istud quẽ ꝓbasti põt ad deuꝫ patrẽ referri ad quẽlibet christianũ. ꝛ specialiter ad p̄latuꝫ qui dꝫ ꝓbare. i. approbare xp̄i victoriam de dyabolo ꝛ etiã pro viribꝰ imitari (qui dixit patri suo ꝛ matri sue nescio vos ꝛc̃). i. q̃cũq̃ prẽꝫ ꝛ mrẽꝫ ꝛ alios amicos carnales dimiserit ꝓpt̃ xp̄m ꝑꝫ formam ab eo traditã (hi custodierunt eloquia (tua. s. euãgelica (ꝛ pactũ tuũ ꝑuauerũt). i. nouũ testm̃ qd̃ dicit̃ pactũ dei nouũ. Jere. xxxi. (ꝛ iudicia tua) dulcedine euãgelij tp̄ata (O iacob). i. xp̄e qui dr̃ iacob. i. supplãtator qꝛ dyabolũ supplantauit (ꝛ legẽ tuã ꝛc̃) i. xp̄e q̃ dr̃ isrl̃. i. videns deũ ꝓpter claritatẽ diuine visionis quã hõ xp̄s habuit ab instãti sue cõceptionis (ponẽt thimiama i furore tuo). i. boni p̄lati opponẽt orationẽ deuotã pro ꝓpl̃o peccatore advertendũ ab eo furorẽ tuũ (Et olocaustũ sup̄ altare tuũ). i incendiũ caritatis in altari cordis (Benedic dñe fortitudini eiꝰ) multiplicãdo ip̄m in op̄ibus bonis (et op̄a manuum eiꝰ suscipe) acceptãdo ea ꝓ ip̄is ꝛ eoruꝫ subditis ad meritũ vite et̃ne (ꝑcute dorsa inimicoꝝ eiꝰ). i. demonũ conuertẽdo eos in fugã (et q̃ oderũt eũ nõ ꝯsurgant) ꝑ qd̃ significat̃ ꝙ demones nõ sunt ad bonũ reuersibiles (Et beniamin vt amãtissimꝰ dñi hitabit ꝯfidẽter in eo) ꝑ Ben

iamyn ꝑm Augusti. intelligit Paulus
aplus de tribu beniamyn natꝰ qui voca
ri potuit filius doloris mei eo ꝙ ecclesiā
ante suā ꝯuersionē impugnauit acriter.
⁊ afflixit ⁊ postea filius dextere qm̄ post
suam ꝯuersionē mirabiliter edificauit ec
clesiā ⁊ ꝓpter hoc dr̄ hic (Amantissimꝰ
dn̄i habitabit ꝯfidenter in eo) Nā paulꝰ
cōfidens de christo nullo labore fuit fra
ctus nec ꝑsecutione territus. iō subditur
(quasi in thalamo tota die morabit) ꝓ/
pter diuinas ꝯsolationes sibi iugiter af/
fluentes (⁊ iter humeros illiꝰ requiescz)
diuina fortitudine roboratꝰ (Joseph q̄qz
ait) per Joseph qui interpretat accrescēs
significat bonus actiuus qui fertilis ē in
bonis operibus. Ideo subdit (de benedi
ctione dn̄i terra eius) Corpus actiui qd̄
est terreū dicit eius terra et de benedicti
onibus dn̄i qꝛ excitat in bonis operibꝰ
ex benedictione diuina ꝓcedentibꝰ ⁊ ex
amore premij quod est desuper ⁊ timore
supplicij qd̄ est de subtus. ideo subdit. (
de pomis celi ⁊ rore) per que significatur
premiū (atqz abisso subiacēte) per qd̄ sig
nificat suppliciū cuiꝰ timor resilire facit a
malo ⁊ in bonuz ꝓmoueri. (De pomis
fructuū solis ⁊ lune) per solē intelligitur
xp̄s. ⁊ lunā virgo Maria que sūt celi ma
gna luminaria ⁊ nos fructificamus ex
eoꝝ influentia (de vertice antiquoꝝ mō/
tium) .i. ex meritis ⁊ exēplis patriarcha
rum ⁊ ꝓphetaꝝ (⁊ de pomis colliū eter
noꝝ ꝛc.) .i. ex meritis viuoꝝ iustoꝝ p̄di/
ctus sicut colles sunt minores montibꝰ
(benedictio illiꝰ qui apparuit in rubo ve
niat super caput Joseph) .i. boni actiui (
⁊ super verticē nazarei īter fratres suos
) hic accipit ⁊ pro id est. qꝛ bonus actiuꝰ
nazareus. i. scūs vel floridus inter alios
fideles ē reputandꝰ (q̄si p̄mogeniti thau
ri pulcritudo eius) nam bonus actiuus
inter alios pulcer apparet ex pietatis ope
ribus ex quibꝰ pulcer apparet coraz deo
⁊ hoībus (cornua rinocerontis cornua
illiꝰ) Est enī fortis ad resistendū tentatio
nibꝰ (Et zabulon ait) zabulon ⁊ ysachar
simul benedicunt. ⁊ significāt ꝑfectiōes
vite actiue ⁊ ꝯtemplatiue q̄ simul in eadē
domo sunt necessarie vt de martha ⁊ ma

ria dr̄ Luce. vij. Et similiter necessarie
sunt in eadē religione. nā aliq̄ sunt clau/
strales intēti ꝯtēplationi. ⁊ alij officiales
intenti actioni. ⁊ aliqn̄ ꝯcurrūt in eadez
ꝑsona sicut de p̄sule dictū est eodē caplo
sic est etiā suo modo in p̄dicatoribus reli
giosis qui in claustro vacare dn̄t ꝯtēpla
tiue ꝑ studiuz ⁊ orōnē ⁊ exteriꝰ actiue do
cendo ꝓplm exēplo vite ⁊ verbo doctrine
Patet ergo ꝙ hec lr̄a pluribꝰ modis mi
stice posset exponi. ꝫ ad pn̄s sufficiat eaz
exponere vno mō. s. de ꝑsona religiosa i/
teriꝰ vacāte ꝯtēplationi ⁊ exteriꝰ actioni
de q̄ pōt dici (Letare zabulō in exitu tuo
). s. de claustro vt intendas fidelium sa
luti v̄bo ⁊ exēplo (⁊ ysachar in taberna
culis suis) i. manēs in claustro causa stu
dij ⁊ orōnis (ꝓplos ad montē vocabūt)
i. ad xp̄m q̄ est mōs magnus implēs vni
uersam terrā Daniel. ij. Et dr̄ vocabūt
in plurali de eadē ꝑsona ꝓpter duo exer
cicia p̄dicta intus et extra (Ibi imolabūt
victimas iusticie) .i. sacramentuz eukari
stie qd̄ dr̄ victime in plurali ꝓpter dupli
cem ꝯsecrationem. s. corꝑis et sanguinis
xp̄i. et q̄ ad h̄ sacrificiū tanq̄ ꝑfectissimū
ꝑ sacrificia veteris legis multa et varia
fuit figuratū (qui inundationē maris) .i
tribulationē vite pn̄tis (q̄si lac sugent) i.
dulcit per pacientiā sustinebūt. sic enī dz
eē exēplo aplorꝝ de quibus dr̄ Actu. iiij.
Ibant apli gaudētes a ꝯspectu ꝯcilij qm̄
digni habiti sunt ꝓ noie ih̄u ꝯtumeliaz
pati (et thesauros absconditos arenarū
) .i. merita p̄ciosa scōꝝ q̄ tales p̄dicato/
res assequūt ꝙ at ꝑ arenas intelligant
sancti h̄ ē qꝛ ꝯtempti sūt in h̄ mūdo ⁊ cō
culcati vt arena Job xij. Deridetur iusti
simplicitas lāpas ꝯtēpta apd̄ cogitatio
nes diuitū parata ad tēpus statutū. (Et
Gad ait) ꝑ gad q̄ felicitas vel felix inter/
pretat dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s significat q̄ inq̄m
deꝰ felix ē ꝑ seip̄m ⁊ felicitas alioꝝ scōꝝ
iō sb̄dit (bn̄dictꝰ i latitudie gad) qꝛ fides
eiꝰ dilatata est ꝑ orbē in q̄ fideles eū lau
dāt ⁊ bn̄dicūt (q̄si leo req̄euit) s. i morte
qꝛ sic leo dormit oculꝰ aꝑtis ita xp̄s dor/
miuit i cruce vigilāte deitate Cā. v. Ego
dor. ⁊ c. m. vi. (cepitqz brachiū ⁊ verticē
) ꝑ v̄ticē demō itllr q̄ caput ē oiz maloꝝ

per brachiū eius ptās ⁊ vtrūq; cepit xp̄s in morte demonē ɔfutando ⁊ potestatē eius diminuēdo (⁊ vidit p̄ncipatū) vidit eni humilitatē suā principatū adepturā sup̄ choros angeloꝝ (q̄ in parte sua doctor eēt repositus) iste doctor ē spūs sc̄s qui scd̄m qd̄ dicit̄ i. Jo. ij. Docet de omnibus cui⁹ plenitudinē habuit xp̄s inq̄tum homo. Joh̄is. i. Vidim⁹ quasi vnigenitū a patre plenū gratie ⁊ veritatis. Et inq̄tū deus ab ip̄o sicut a patre p̄cedit spūs sanct⁹. ideo bene dicit̄ reposit⁹ in parte eius. (q̄ fuit cū principibus populi) p̄ncipes isti sunt apostoli de quib⁹ dr̄ psalmo q̄dragesimo q̄rto. Constitues eos p̄ncipes super omnē terrā ⁊ cū ip̄is fuit spūs sanct⁹ etiā in signo visibili (⁊ fecit iustiias dominii) iustificans impios (⁊ iudiciū suū cū isrl̄.) Nā ad visionē dei aram p̄ isrl̄ significatā deducit iustificatos Romanoꝝ. viij. Quos aūt iustificauit illos magnificauit (Dan quoq; ait) per Dan qui iudiciū interpretat̄. bon⁹ iudex significat̄ p̄pter qd̄. v. ethicoꝝ. bonus iudex dicitur iustū animatū ideo dr̄ (Dan catulus leonis) q̄a bonus iudex ɔstans est in op̄ibus equitatis (fluet largiter de basan) qui interpretat̄ pinguedo. p̄pter qd̄ significat pietatē. nā in bono iudice semper cū iusticia misericordia debet esse Grego. Inesse bonis rectorib⁹ debet iuste ɔsulens misericordia ⁊ pie seuiens disciplina ne nimis sit asp̄ iusticia ⁊ pietas sit remissa (Et neptalim ait) per neptalim qui interpretat̄ dilatatio mea significat̄ homo pius ⁊ largitate diffus⁹ ideo subdit̄ (Abundātia perfruet̄) sicut dr̄ Math. v. Beati misericordes qm̄ ipsi misericordiā ɔsequentur (Et plenus erit benedictionib⁹) Misericors ei benedicit̄ a deo sanctis angelis ⁊ hominib⁹ (mare ⁊ meridiē possidebit) p̄ mare significat̄ vita p̄ns que est in ɔtinua trāsmutatiōe p̄ meridiem vn̄ p̄uenit feruor caloris significatur vita beata que ɔsistit in feruore dilectionis. p̄ hoc ergo q̄ mare ⁊ meridiem possidebit significat̄ q̄ misericors post bonā dispensationē bonoꝝ vite presentis bona celestis patrie possidebit. (Aser quoq; ait) per aser qui beatus interp̄tatur bon⁹ doctor ⁊ sapiens intelligit̄ Ecc̄. xiiij. Beatus vir qui in sapiētia morabitur ꝛc̄. ⁊ psalmo p̄mo Beat⁹ vir qui nō abijt in ɔsilio impioꝝ ⁊ in via peccatorū nō stetit ⁊ in cathedra pestilentie nō sedit. ꝫ in lege dn̄i vo. eius ⁊ in lege eius me. die ac nocte. Talis eni doctor iā beatus est in spe ⁊ postea erit in re (Benedictus in filijs aser). i. in bonis discipulis quos relinquet post se ad informationez ecclesie (sit placens fratribus suis). i. doctoribus alijs eo q̄ reuerent̄ tractat eoꝝ dicta (tingat in oleo pedē suum) per pedem itelligitur affectio eo q̄ aīa p̄cedit affectibus sicut corpus pedibus. pedē ergo in oleo tingere est affectum ponere in oleo misericordie (ferrum ⁊ es calciamentum eius) Calciamentū est municio pedum ⁊ ideo per soliditatē eris ⁊ ferri significat̄ ɔstantia volūtatis. i p̄seuerātia bone operationis (sicut dies iuuētutis tue ita senectus tua) Nam bonus doctor ita diligens debet eē de profectu circa bonā vitam ⁊ scientiam in senectute sicut fuit in iuuentute. vnde quidā antiquus philosophus dixit Si alteꝝ pedem haberē in sepulcro nihilominus addiscere vellē

C. 32.

Ascendit ergo moyses ꝛc̄) per moysen qui de monte vidit terram p̄missionis ⁊ non intrauit licet multum desideraret allegorice significatur quilibet sanctus veteris testamenti. qui subleuatus in montē ɔtemplationis vidit deo sibi reuelante futuꝝ misteriuz christi ad qd̄ tn̄ nō p̄uenit licz tn̄ desideraret ex tota intentione animi. vnde dic̄ saluator Luce. x. Dico vobis qm̄ multi reges ⁊ p̄phete voluerūt videre q̄ vos videtis ⁊ nō viderūt. Moraliter aūt per moysen significatur homo ɔtemplatiu⁹ celestis patrie per terrā p̄missionis significate. quā tamē non intrat lz multuz desideret nisi morte corp̄is p̄cedente. vnde dr̄ Hebreos ix. Statutum est hominib⁹ semel mori (Nō caligauit oculus eius.) per oculū itelligitur contēplatio que nō deficit in bono ɔtemplatiuo. ꝫ magis p̄ficit tp̄e senectutis sedatis passionib⁹ sensitiue partis (⁊ dens eius nō est motus

per dentes qui cibū ad interiora trañci/
unt labor predicationis itelligitur ꝑ quē
auditores ad fidem ⁊ deuotionē trahun
tur Actu.x. Surge petre occide ⁊ man/
duca.i. Cornelium ⁊ eius amicos genti
les per tuam predicationem christo per
fidem incorpora. sicut ibidem patet ꝑ lit
teram sequentem (Mortuusq; est ibi mo
yses ꝛc̄) Sequit̄ ⁊ sepeliuit eū in valle). s.
dominus ⁊ per hoc significatur ꝙ amo/
to impedimento nature per christuz ani
ma separata ascendit ad deum ⁊ corpus
quod sepelitur in terra remanet vsq; ad
iudicium. Ecclesiastes duodecimo. Do
nec puluis reuertat̄ in puluerem vñ erat
⁊ spiritus redeat ad deum qui dedit illū
Quem reditum prosperum nobis conce
dat qui viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ
A M E N.

Explicit expositio mistica siue
spiritualis super Pētatheucū
Moysi edita a fr̄e Nicolao de
lyra de ordine fratrū minoꝝ
sacre theologie doctore

Incipit liber Josue.

Et factū est post mortē mo
ysi ꝛc̄) Allegorice ꝑ Josue
christus significatur. quia
sicut dicit Jeronim⁹ in epi
stola ad Paulinū de omni
bus sacre scripture libris Josue ꝟo soluz
in gestis. ꝫ etiā in nomine figuram gerit
saluatoris. vocatus eni fuit Jesus. vt ha
betur Hebreo.iiij. ergo christo per Josue
significato. dixit deus pater (transi Jor
danem istum) christus eniz a Johāne ba
ptista fuit in Jordane ⁊ sic partē iordanis
trāsiuit qr dicit̄ Math.iij. Jesus ꝯfestim
ascendit de aqua ⁊ sic per Synodochen
dicitur transisse Jordanem quādo tactu
sue sanctissime carnis virtutē regenerati
uam dedit aquis (Et oīs populus tecum
) nullus eni est de populo christi nisi trās
eat per aquas baptismi (preparate vobis
cibaria quia post diem terciū trāsibitis)
per ista cibaria significātur fidei rudimē
ta quibus instruendi sunt cathecumini.
adulti ante baptismū. per tres autē dies
significantur tria tempora. s. tēpus legis
nature. ⁊ tempus legis mosayce. ⁊ tēpus
legis gracie. qđ incepit a christi incarna
tione ⁊ sic inicium tercie diei precessit in
stitutionē baptismi. xxix. an. ⁊ xiij. diebus
sicut dicit̄ Luc̄.iij. Et ip̄e Jesus erat inci
piens annoꝝ. xxx. ꝛc̄. per baptismū autez
est transitus ad terrā promissam viuenti
um in spe. In re vero post finē vite p̄ntis
q̄tum ad animā a culpa ⁊ pena totaliter
expeditā q̄tuz ad totū compositū ex aīa
⁊ corpore in mundi fine (Rubernitis q̄q;
ꝛc̄) per rubenitas qui filij visionis interp̄
tantur ꝓphete significātur. vnde ⁊ anti
quitas ꝓphete vidētes appellabant̄ sicut
dicit̄. i. R̄.ix. Qui hodie dicit̄ ꝓpheta oliz
appellabatur vidēs. (per gaditas) qui fe
lices iterpretantur patriarche significāt̄
ex quibus ꝑm carnem descendit christ⁹
qui est felicitas omniū (per dimidiaz tri
buz manasse) significantur alij sancti ve
teris testamēti. omnes eī figuraliter trās
ierunt Jordanē baptismi. i. Coꝝ.x. om̄s
in moyse baptisati sūt ⁊ armati fide trāsi
erunt ad terram viuentiuz in spe ante sā
ctos noui testamēti. Moraliter ꝑ iosue q̄

nō solū d̄ transitu suo ꝫ etiā toti⁹ ꝓpli fu
it valde sollicit⁹ significat̄ bon⁹ p̄latus
vel doctor secularis vel religiosus q̄ nō
solū de suo trāsitu ex hoc mūdo ad prēz
ꝫ etiā alioꝝ ē sollicit⁹ (Et iste trāsit Jor
danem) qui interpretat̄ riu⁹ iudicij ꝓpt̄
qd̄ significat cursum p̄ntis vite vsqꝫ ad
mortē qui est iudiciū hominis ꝑticulare
Eccle. xxxviij. Memor esto iudicij mei sic
eni erl. ⁊ tuuz m̄ heri. ⁊ tibi hodie. ⁊ post
hūc trāsitum bon⁹ doctor ⁊ prelat⁹ a pec
catis expurgat⁹ intrat terram viuentiū
⁊ similiter populus eius qui ꝑ doctrinā
eius ⁊ vitā informat⁹ trāsit ad patriā

Capl̄m ij.

Misit ergo Josue ꝛc̄) Allegorice ꝑ
exploratores a Josue missos ad
explorām Jerico. intelligūt̄ apo
stoli alij qꝫ discipuli a ihu xp̄o missi ad
predicandū ꝑ mundū. sicut dr̄ Math. vl
Euntes in mundū vniuer. pred. euā. omni
cre. ꝑ iericho v̄o qui luna int̄pretat̄ bn̄
mūd⁹ hic significat̄ qui ē in ꝯtinua trās
mutatione. sic̄ luna in ꝯtinua variabili
tate. ꝑ h̄ āt ꝙ iosue misit duos explora
tores significatū fuit ꝙ geminā caritatē
s. dei ⁊ ꝓximi hr̄e dn̄t euangelij p̄dicato
res in cui⁹ signū saluator misit ad predi
candū discipulos ꝯbinatos. vt hr̄ Lu. x
sic̄ exponit Grego. Omelia xxxix. (Qui
ingressi sunt domū mulieris). i. gētilita
tis que publice fornicabat̄ cū idolis. hāc
eni domū ingressi fuerūt apl̄i repellētib⁹
eos iudeis sic̄ Paulus ⁊ Barnabas eis
dixerūt. Actu. xij. Vobis oꝑtebat p̄mū
loq̄ v̄bū dei. ꝫ qm̄ repellitis illud ⁊ indi
gnos vos iudicastis eterne vite. ecce cō
uertimur ad gētes. sic eni precepit nobis
de⁹. (nūciatūqꝫ est regi iericho) ꝑ quē in
telligit̄ dyabol⁹ qui Joh. xij. dr̄ p̄nceps
mūdi hui⁹ ipse v̄o q̄ꝫtū pōt q̄rit euāgelij
predicatores ext̄minare exēplū de beato
Anthonio de ordine fr̄m minoꝝ quē dy
abolus voluit strāgulare eo ꝙ disposue
rat q̄libet die xl. ꝓpl̄o predicare ꝫ per iuo
cationē beate v̄ginis ꝯfusus fuit turpit̄
⁊ repulsus (⁊ sic̄ Raab exploratores sal
uauit) sic gētilitas ad xp̄m ꝯuersa p̄dica
tores euāgelij saluat ipsos sustētādo ⁊ a
ꝑsecutorib⁹ defendēdo ⁊ sil̄r predicato
res euāgelij gētilitatē saluāt ipsā ad xp̄z
q̄ v̄a salus ē suis exhortationib⁹ addu
cēdo ¶ Moralit̄ ꝯfessores dici p̄nt (explo
ratores) qꝛ dn̄t diligēter pcc̄oꝝ ꝯscienti
as explorare ⁊ sic ingrediūt̄ (domū mu
lieris meretricis). i. ꝯsciaz ꝑsone pecatri
cis (quā saluant) ad moꝝ rectitudinem
suis ꝯcilijs reducēdo ⁊ ꝑsona sic saluata
saluat eos corporalit̄ sustētādo. i. Co. ix
Si nos vobis spūalia seminam⁹ n̄ ē ma
gnū si vr̄a carnalia metam⁹ (ꝑ regē ieri
cho (qui q̄siuit exploratores int̄ficē signi
ficat̄ dyabol⁹ vt dc̄m ē qui nō solū predi
catores euāgelij ꝫ etiā bonos ꝯfessores
nitit̄ extirpare aut saltē ꝑturbare ¶ C. iij

Quando videritis arcā federis
ꝛc̄) hic agit̄ de mō trāseūdi ior
danē qui fuit miraculosus. ⁊ iō
ꝑ h̄ iosue fuit exaltat⁹ ꝫ qd̄ dixit ei dn̄s
(hodie incipiā te exaltare ꝛc̄) Allegorice
ꝑ hūc transitū significat̄ baptismi sacra
mentū vt dictū est s. in institutiōe v̄o ba
ptismi dn̄s ihs cuius Josue figura fuit
in gestis ⁊ noie exaltat⁹ fuit corā Jo. ba
ptista ⁊ alijs assistētibus per apertionez
celi super eū ⁊ ꝑ vocē p̄ris dicētis. h̄ est
fili⁹ me⁹ ꝛc̄. ⁊ ꝑ testimoniū sp̄s sc̄i in colū
be spē descēdētis sup eū ⁊ manētis ⁊ de
inceps ꝑ m̄lta mirabilia al̄s inaudita. (
tu āt p̄cipe sacerdotib⁹ q̄ portāt arcā) ꝑ
istos sacerdotes signāt̄ apl̄i alij qꝫ disci
puli ⁊ eoꝝ successores euāgeliū xp̄i ꝑ or
bez portātes qd̄ q̄dē euāgeliū bn̄ ꝑ arcā
signat̄ eo ꝙ t̄a ꝯtinet spūalr̄ q̄ erāt i ar
ca ꝯtēta. s. tabule ꝑ q̄s significabat̄ lex
vet⁹ q̄m ꝯtinet euāgeliū ei⁹ ipfectōz sup
plēdo. scd̄m fuit v̄ga Aaron q̄ significa
uit dignitatē regiā ⁊ sacerdotalē quē ꝯti
net actor euāgelij xp̄s q̄ ē rex et sacerdos
et ꝑ dn̄s ip̄z euāgeliū h̄ ꝯtinet ꝓpt̄ ꝙ dr̄
euām regni Math. iiij. zm fuit māna ꝑ qd̄
significat⁹ fuit cib⁹ spūal̄ ex v̄bis euāgelij
ꝓpt̄ ꝙ Jo. vi. xp̄o dixer̄t apl̄i. dn̄e ad q̄
ibim⁹ v̄ba vite et̄ne hēs (steterūt aq̄ des
cēdētes) per aq̄s signāt̄ m̄di t̄bulatiōes
ysa. viij. ecce dn̄s adducet sup eos aq̄s
flumis fortes et m̄ltas regē assirioꝝ. ꝑ h̄
g̃ ꝙ aq̄ iordanis supueniētes ⁊ inferio
res arce. trāsitū nō ipediuerūt significa
tū fuit ꝙ t̄bulatōes mūdi p̄terite n̄ impe

dirent portationē euāgelij per orbez qđ patet. qr psecutio iudeorū in pmitiua ecclesia ⁊ postea persecutio tyrannorum ⁊ hereticoꝝ nō impediuerunt predicationem euangelij. ⁊ similiter sperandum ē ꝙ superuenture nō impedient saltez omnino. i. Coꝝ. x. Fidelis deus qui nō patietur vos tentari supra id qđ potestis. ꝫ faciet cuz tentatione ꝓuentum vt possitis sustinere. per hoc etiā significatū fuit ꝙ transitus electoꝝ ad patriā non impedietur per quācunqz tribulationē. Per hoc autem ꝙ arca precessit ꝓplm in ingressu Jordanis ⁊ in egressu secuta est. significatum fuit ꝙ euangelij predicatio gentiles ad baptismū adduceret ⁊ adductos in christo cōseruaret Ca. iiij.

Hic agit de xij. lapidibus) exportandis de alueo Jordanis ⁊ de alijs. xij. in ipo ponendis. per primos lapides allegorice significatur populus iudaicus ex xij. filijs Jacob procreatus qui nutritus in humore doctrine legis ⁊ ꝓphetaꝝ fuit. ꝫ adueniēte xpo eiectus fuit ad obstinationis hereditatē. Per alios xij. significat⁹ fuit popul⁹ gentilis qui per predicationē. xij. apostoloꝝ cōuersus est ad xpi fidē ⁊ ex ariditate infidelitatis translat⁹ est ad humorē gratie per gratiā baptismalē ¶ Moraliter autem ꝑ xij. lapides in iordane positos significātur. xij. fruct⁹ spūssancti qui cū gr̄a dant̄ in baptismo. Et ponunt̄ Gal. v. Fructus aūt spūs est caritas. gaudiū. pax. pacientia. longanimitas. bonitas. benignitas. ꝛc. ⁊ hi fructus. (lapides.) dicuntur propter firmitatē ⁊ stabilitatē i bono quā ꝑsone fideles per eos ꝯsequunt̄ ꝓpter qđ dicit̄ Hebre. xiij. optimū est gracia stabilire cor. Ca. quintū

Postqz ergo ꝛc.) Sequit̄ (Eo tpe ait dn̄s ad iosue. Fac tibi cultros lapideos ꝛc) Ista circūcisio solēnis figura fuit sacramenti baptismalis q̄ p̄scindunt̄ oīa pcc̄a simpliciter q̄ztum ad culpā ⁊ penā. ⁊ qr baptism⁹ efficaciā hz a passione xpi. iō ista circūcisio carnalis fc̄a fuit cultro lapideo xp̄m significāte q̄ ē lapis viu⁹ ꝫm qđ dicit̄. i. Pe. ij. ad q̄d accedētes lapidē viuū ab hoībus quidē reprobatū a deo āt electū ⁊ hōrificatum ⁊ ipsi tanqz lapides viui supedificami domos spūales ꝛc (Et circūcide scđo.) ꝑ h̄ āt ꝙ circūcisio fc̄a sub Josue dr̄ scđa ostēdit̄ ꝙ fuit circūcisionis spūalis figura. nā circūcisio legalis fuit p̄ma. spūalis āt scđa ⁊ vera ⁊ p̄ma fuit hui⁹ vmbra Rō. ij. nō eni qui in manifesto iude⁹ neqz que in carne circūcisio. ꝫ qui in abscōdito iudeus ē ⁊ circūcisio cordis in spū nō lr̄a. (māserūt filij isrl̄ i galgal̄ ⁊ fecer̄t phase) ꝑ phase figuratū fuit sacr̄m eucaristie. sicut dictū fuit. s̄. diffuse Exo. xij. ⁊ xiij. ꝑ h̄ ergo ꝙ circūcisi fecer̄t phase significatum fuit ꝙ circūcisi spiritualiter ꝑcipere dn̄t sacr̄m eucaristie (Cum aūt eēt Josue in agro vrbis Jericho leuauit oculos et vidit viꝝ stantē ꝛc) iste fuit angel⁹ apparēs in spē viri ⁊ significat Jesuz xp̄m qui fuit ab instāti sue ꝯceptionis vir ꝑfectus v̄tutib⁹ ⁊ sciētijs Jere. xxxi. Nouuz creauit de⁹ sup terrā Feia circūdabit viꝝ (tenentē gladiū) i. sniam iudicij irrefragabilem Jo. v. pr̄ omne iudiciū dedit filio (p̄nceps siue exercit⁹ dn̄i) i. ꝓpl̄i xp̄iani. lz eni p̄nceps sit nō solū omniū hominū. ꝫ etiā angeloꝝ. tn̄ spāliter dr̄ eē p̄nceps ꝓpl̄i xp̄iani tanqz ab eo denoīati (⁊ nc̄ veio) hec eni apparitio fc̄a fuit p⁹ ꝓpl̄i circūcisionē ⁊ phase celebrationē ad significandū ꝙ hoībus spūalit̄ circūcisis ⁊ eucaristie sacramēto munitis apparet xp̄s ꝑ spāles illuminationes ⁊ eos ꝯfortat contra demonum tentationes. Ca. vi.

Iericho āt erat clausa atqz muita) ꝑ Jericho citas dyaboli significat̄ q̄ dr̄ clausa ꝑ obstinatōez in pcc̄is ⁊ muita ꝯtra fidē ⁊ mores sophistici. argumētis (iosue) v̄o ꝑ q̄ signat̄ xp̄s n̄ solū in gestis ꝫ ec̄ in nomīe vt d. ē. s̄. ꝯtra citatē istā ordiat exercitū in q̄ st̄ sacerdotes portātes arcā dei ꝑ q̄s signāt̄ doctores i scribē⁹ ⁊ docētes in scol̄ sacrā scripturā exponēdo q̄ bn̄ ꝑ arcā significat̄. nā in ea dīna misteria cōtinent̄ st̄ ec̄ ibi (Septē alij sacerdotes cōcrepātes bucinis) ꝑ q̄s signāt̄ p̄dicātes ꝓpl̄is ysa. lviij. Clama ne cesses. q. tu. ꝛc (ꝑ vij. tubas) pn̄t intelligi vij. v̄tutes q̄ p̄dicant̄ ad destruendū septē vicia ꝯtraria (septē) diebus clangēdo circuierunt ⁊

qꝛ totū tēpus septenario dieꝝ reuoluit̄.
iō ꝑ hos vij. dies tot⁹ decursus tp̄is in q̄
ciuitas dei pugnat ɔtra ciuitatē dyabo
li significat̄ (vij. v̄o die) fit sepcies circui
tus ad significādū ꝙ i septima etate mū
di fiet fortior ɔflictus q̄ꝫ fc̄us fuit tempo
re martiꝝ. ⁊ adhuc fortior erit tp̄e anti
christi (qd̄ aūt in vltimo circuitu fit ciui
tatis casus) signuꝫ est ipsius antichristi
finalis interit⁹. ij. tessa. ij. quē dn̄s ihus
int̄ficiet spū oris sui (ꝑ h̄ āt ꝙ raab cuꝫ
suis ꝓpter ɔseruationē exploratoꝝ s̄uat̄
) significat̄ ꝙ aliqui qui fuerāt de ciuita
te dyaboli ꝓpter opa misericordie fina/
liter saluant̄ ⁊ in ciuitate dei reponūtur

Capl̄m. vij.

Filij aūt isrl̄ p̄uaricati sūt ꝛc̄) seq̄
tur (nā achā) Sic ei debꝫ scribi
qꝛ sic scribit̄ in hebreo (ꝑ Achā
q̄ tribulator interp̄tat̄ ⁊ erat de filijs is/
rahel q̄ ꝓpter ei⁹ pcc̄m fuerūt tribulati.
significat̄ mal⁹ religiosus ꝓpt̄ cui⁹ ma/
liciā alij religiosi inculpant̄ ⁊ h̄ significa
tur ꝑ h̄ qd̄ dr̄ (Filij āt isrl̄ p̄uaricati sūt
) lꝫ sol⁹ achā fuerit p̄uaricat⁹. de isto dr̄
(ꝙ furat⁹ fuit regulā aureā) regula v̄eo
beati Frācisci aurea dr̄ ⁊ filit̄ regule ali/
oruꝫ religiosoꝝ. eo ꝙ inducūt ad carita
tem dei ⁊ ꝓximi q̄ ꝑ auꝝ significat̄ eo ꝙ
sic auꝝ iter metalla p̄ciosi⁹ ē sic caritas
iter v̄tutes. i. Coꝝ. xiij. Maior aūt horū
ē caritas. hāc āt regulā aureā furat̄ ma
lus religiosus. nā furtū est ɔtrectatio rei
aliene inuito dn̄o. dn̄s āt regule religiose
ɔueniēter dr̄ institutor ipsi⁹. s. beat⁹ Bn̄
dict⁹ btūs Frāciscus ⁊ sic de alijs. Mal⁹
āt religiosus frāgendo rl̄aꝫ ɔtra volūta
tem istitutoris tractat eā. sil̄r vestē furat̄
nā idigne portat habitū religionis scē (
Et argentū opit humo) ꝑ argētū signifi
cari pōt q̄libet gr̄a gratis data. s. eloquē
tia. scia. ⁊ huiusmōi. q̄ mal⁹ religios⁹ t̄ra
opit. nā ad q̄stū terrenū talia ɔuertit. ꝫ
p̄cepto Josue talis morit̄ (in valle achor
) q̄ int̄p̄tat̄ vall̄ turbationis. ⁊ iō signifi
cat penā gehēne. q̄ s̄m doctores ē in pro
fūdo t̄re. in hac ergo valle Achā punit̄.
ad significandū ꝙ mal⁹ religios⁹ ad mor
tem gehēne ꝑ xp̄i iudiciū ɔdēnat̄ ¶ C. 8

Dixit āt dn̄s Josue ꝛc̄) In h̄ capi
tulo agit̄ de debellatione ciuitatis hay
⁊ regis ei⁹. hay int̄p̄r chaos qd̄ idē est
ꝙ ɔfusio. Rex ergo hay regē cōfusionis
signat. ⁊ sic dicit q̄dā glō hebra. sup ec/
clesiast. Fomes pcc̄i est tal̄ rex. dr̄ ei rex
qꝛ multi obediūt ei. ⁊ rex ɔfusionis. naꝫ
inclinat subditos ɔtra dictamē recte ra
tiōis. vbi v̄o nō est rō ibi nō ē nisi ɔfusio
(ꝑ iosue v̄o q̄ sal⁹ int̄pretat̄ intellc̄s vel
rō) bn̄ significat̄ nā rō sp̄ ad optia dep̄/
cat̄. Huic aūt dr̄ (pone insidias vrbi) qꝛ
sp̄ cauendū ē ɔtra fomitē seu carnis icli
nationē eo ꝙ i senectute debellauit sapiē
tissimū salomonē (leua clipeū q̄ in manu
tua ē ɔtra regē hay) clipeus iste ē memo
ria passiōis dn̄ice Treno. iij. Dabis eis
dn̄e scutū cordis laborē tuuꝫ. i. Pe. iiij.
xp̄o in carne passo ⁊ vos eadē cogitatōe
armami. si v̄o clipe⁹ iste ɔstant̄ teneat̄ i
māu bōe opationis. debellat̄ insult⁹ car
nis vel fomitis. iō dr̄ postea (Josue v̄o n̄
ɔtraxit manū q̄m in sublime porrexerat
tenēs clipeū ꝛc̄) sequit̄ (regē q̄ꝫ ei⁹ suspē
dit in patibulo) ꝑ patibulū aspitas pnie
pōt itelligi in q̄ suspēdend⁹ ē fomes pcc̄i
Gal. v. q̄ xp̄i sūt carnē suā crucifixerunt
cū vicijs ⁊ ɔcupiscētijs (tūc edificat Jo
sue altare dn̄o i mōte hebal sic precepat
moyses) ꝑ h̄ ꝙ iosue fuit sollicit⁹ moysi
preceptū implere. istruūt̄ prelati bonas
ordinationes p̄decessoꝝ suoꝝ custodire
ɔtra multos qui studēt eas tōliter dissi/
pare (de lapidib⁹ impollitis) ꝑ q̄s signi
ficantur fideles in fide ⁊ moribus stabi
les de v̄bis politis rhetorice n̄ curātes)
Et scripsit sup lapides ꝛc̄.) In cordibus
eni fideliū scribit̄ lex euāgelica ad credē
dum corde ⁊ ɔfitēdū ore (media ꝑs eoꝝ
iuxta mōtē garisim). s. ad bn̄dicendū.)
⁊ media ꝑs iux̄ mōtē hebal) s. ad maledi
cendū vt hr̄ Deut. xxvij. ꝑ h̄ autē ɔn̄dit̄
ꝙ sicut boni sunt benedicendi Ita mali
maledicendi. differenter tn̄. iste nāqꝫ bn̄/
dictiones ⁊ maledictiones sunt quedaꝫ
imprecationes bonoꝝ ipsis bonis ⁊ ma
lorum ipsis mal̄. vt hr̄ Deu. xxvij. vbi be
nedictiones ⁊ maledictiones iste ponūt̄
explicite. bonis aūt hominib⁹ imprecāda
sunt bona spiritualia ⁊ tp̄alia. malis āt
hominibus imprecāda sūt bona sp̄ualia

tm̃ ꝙ nō tpalia.ꝫ aliqñ magis oppoſitū nō tm̃ ex odio ꝫ vt veratio oet eis intelle ctum ꝙ ſic a ſuis iniquitatib⁹ reſipiſcāt.

Quibus auditis octi reges ꝛc̃)p iſtos reges congregatos ad pu gnandū otra Josue ꝙ iſrl̃. Alle gorice ſignificāt p̄ncipes iudeoꝝ et ip̄atores romanoꝝ ꝙ eoꝝ p̄fecti volentes de/ſtruere nomē xp̄i ꝙ pp̄li xp̄iani qui p Josue ꝙ pp̄lm iſrl̃ ſignificant.ꝙ de iſta ogregatione otra xp̄m dicit̃ ps.ij. Aſtiterūt reges terre ꝙ p̄n.cō.in vnū aduer. dn̄m ꝙ aduer.chri.eius.ꝫ nō potuerūt.nā ecō uerſo in iſtis p̄ſecutionibus maxime creuit pp̄s christian⁹ ꝙ p dn̄s nomē christi ꝙ hoc fuit figuratū Exo.i.vbi dicit̃ de filiis iſrl̃.q̄to ꝝ magis opp̄imebāt̃ tāto magis multiplicabāt̃ ꝙ creſcebāt.ꝙ iō ps.ij.p⁹ ꝝba p̄missa aſtiterūt reges ꝛc̃ ſequit̃. Dirūpam⁹ vin.eoꝝ ꝙ p̄ij. a no.iu.ip̄oꝝ qui habi.in ce.irri.eos. q̄a fecit euenire oppoſitū intētionis ſue (at illi q̄ habitabāt in gabaon ꝛc̃) p gabaonitas qui cū veſtib⁹ oſciſis ꝙ calciamētis veteribus ꝙ repeciatis venerūt facere fedus cū filiis iſrl̃ intelligi p̄nt illi qui moribus ſecularib⁹ querūt religionē ingredi otra dictū ap̄li Col̃.iij.Expoliātes vos veterem hominē cū actib⁹ ſuis induite nouū p̄pter qō de talib⁹ ſubdit̃ infra(q̄ male dictio eritis)vñ dicit Augu.ſicut non vidi meliores illis qui in mōſterijs p̄fecerūt ita non vidi deteriores illis qui in mōſterijs defecerūt.

Capit.x.

Quod cū audiſſz adonibezec)hic deſcribit̃ pugna Josue otra.v.reges amoreoꝝ p q̄s intelligi p̄nt q̄nq̄ ſenſus corpis pugnātes otra dīcamen rōnis q̄ p Josue ſignificat̃ vt.ſ.d.ē de hac āt pugna dicit̃ Gal̃.v.Caro cōcupiſcit aduerſus ſpm̃ ꝙ ſp̄us aduerſus carnem.q̄nq̄ ꝝ reges p̄dicti p iiij.fuerunt debellati.ſ.p gladios filioꝝ iſrl̃. ꝙ per lapides grādinis ꝙ p ſbſiſtentiā ſolis ꝙ lune.ꝙ iſtis ſpiritualit̃ intelligēdo debellāt̃ ſenſus carnis p gladios eni filioꝝ iſrl̃ intelligunt̃ ꝝba diuina q̄ ſunt ſp̄uales gladij Eph̃.v.Et gladiū ſp̄us qō eſt ꝝbum dei.q̄ aūt per gladios iſtos debellant̃ ſēſus carnis.Dicit Jero.ad ruſticū monachum.Ama ſanctaꝝ ſcripturaꝝ ſtudia ꝙ carnis vicia nō amabis.p lapides ꝝo grādinis intelligunt̃ actus p̄nie.ſ.ieiunia vigilie.aſperitas victꝰ ꝙ veſtitus ꝙ cetere diſcipline que carnis ſenſus p̄cutiunt et infrigidāt ꝙ domāt magis q̄ſ ſtudiuꝫ ſacre ſcripture.iō dr̃(Et mortui ſunt multo plures lapidib⁹ grādinis q̄ ḡs gladio percuſſerāt filij iſrl̃)per aſſiſtentiā vero ſolis intelligit̃ adiutoriū xp̄i q̄ ſol ē iuſticie otra tētationes carnis.i.Toꝝ.r.Fidelis de⁹ q̄ nō patiet̃ vos tēptari ſup̄ io qō poteſtis.ꝫ faciet cuꝫ tētatiōe p̄uentū vt poſſitis ſuſtinere.per aſſiſtentiā ꝝo lune intelligit̃ adiutoriū ꝝginis marie q̄ Eā.v.dicit̃ terribil̃ vt caſt.acies ordi.p̄pter qō per eī⁹ auxiliū p̄uenit nobis de ſenſibus carnis victoria glorioſa(Jte ꝙ ponite p̄des vr̃os ſup̄ colla regū iſtoꝝ.)p ꝟ ām q̄ Josue p̄cepit p̄ncipib⁹ iſrl̃ ponere pedes ſuos ſup̄ colla v.regū ſignificatū fuit q̄ q̄nq̄ ſenſ⁹ carnis ſbijci debent imperio rationis

Capl̃m.xi.

Qui cū audiſſet Jabin rex aſor ꝛc̃)debellatis .v. ſenſib⁹ corporalibus et q̄bus otra nos inſurgit bellū a carne remanet adhuc bellū periculoſius ab hoſte qui de ſpūalibus pēcis ipugnat.ꝙ bn̄ ſignificat̃ per Jabin q̄ int̃pretat̃ aduertētia vel intelligētia. dem̄oni eſt intelligētia.q̄ naturalia remāſerūt in dem̄onib⁹ integra.et ſīc Jabin in adiutoriū ſuū vocauit reges ſibi ſbditos.Sic dem̄o ſuperior otra nos vocat ꝙ excitat dem̄ones inferiores.q̄ diuerſi dem̄ones de diuerſis vicijs nos impugnāt(vocat̃ igit̃ regē madon) q̄ iterp̄tat̃ otra dictio. p̄pter qō ſignificat dem̄onē qui tentat ō rebellione ad ſuperiores otra deū ꝙ rōez ꝙ ſic itelligat̃ in ſequētib⁹(Et regē ſemeron)qui iterp̄retatur vepres dolētis.i. ſpina inferens dolorem qui tentat de detractione que materiam doloris infert ei de quo detrahitur et ipſi detrahenti et detractionē ſuſcipienti(Et regem acſaph.)qui interp̄retatur fractura quia tentat de fractione.fideitate.iuramēto.vel alio modo Vocat etiam Chananeū.qui interp̄tat̃ ōmutatio que ē in mercationib⁹ q̄ tētat de fraude et deceptiōe q̄ frequēter

omittunt in emptionib⁹ ⁊ vēditionib⁹(⁊ amoꝛeū) q̄ interp̄ꝛ amar⁹ qꝛ tēptat ꝺ inuidia q̄ est amaritudo animi de bono ꝓximi(Et etheū) qui iterp̄tatur stupens vel stupid⁹.qꝛ tēptat de acidia q̄ reddit hominē stupidū ⁊ pigrū ad inchoatōez op̄is boni ⁊ ei⁹ ꝓsecutionē(⁊ phereseū) qui inēpꝛetat diuidēs eo q̄ studet ad seminandū iter bonos discoꝛdias(⁊ iebuseum)qui iterp̄tatur dolcās qꝛ tēptat de superbia q̄ superbus alios nititur cōculcare(⁊ eueū)qui ferus inēp̄tatur qꝛ tēptat de ira q̄ facit hominē.q.ferā bestiam Oēs aūt isti per q̄s significāt spūs maligni a iosue debellātur qꝛ per adiutoꝛiuꝫ xp̄i a ꝓplo catholico deuincūtur(equos eoꝝ subneruauit)equi demonū sunt homines mali eoꝝ instinctū sequētes.sicut boni homines sūt equi dei qꝛ spūsancti gr̄a se b3 ad libeꝝ arbitriuꝫ fīt̄ sessoꝛ ad equū.ergo equi demonū sōneruātur q̄n libeꝝ arbitriū in malis hoib⁹ fit in moꝛte irreuertibile ad bonū.currus aūt trahitur ab equo fīt̄ coꝛp⁹ humanū a libēo arbitrio.curr⁹ ergo demonū igne succēdētur q̄n coꝛpoꝛa maloꝝ in igne gehenne peracto iudicio recludentur. .C.xij

HIsunt reges ⁊c)per q̄s intelligū b tur spūs maligni qui dñr rectoꝛes maloꝝ hominū hui⁹ mundi otra q̄s nobis incūbit inuisibilis pugna Eph̄.vi.Nō est nob colluctatio aduers⁹ carnē ⁊ sanguinē.ꝫ aduersus principes ⁊ potestates aduersus mundi rectoꝛes tenebꝛaꝝ haꝝ.cōtra spūalia nequicie.p ꝫ ergo q̄ ꝓp̄s isrl̄ Josue duce debellauit dictos reges significatū fuitq̄ ꝓp̄s christian⁹ numero ⁊ merito triūphat de dēonib⁹ sub duce dño iēu xp̄o(oēs reges t̄ gintaun⁹)in ꝫ numero t̄ ternari⁹ multiplicās denariū nā ter.x.sūt t̄ginta ⁊ cū ꝫ t̄ ibi vnitas p̄ qđ mistice designat q̄ p fidē vni⁹ dei t̄ncialit̄ ⁊ trini p̄sonalit̄ ⁊ multiplicationē bonoꝝ opeꝝ ꝺm.x.p̄cepta decalogi.debellāt a fidelib⁹ sp̄s maligni Ca.xiij

JOsue senex ⁊c)fīt̄ dictū est frequēt̄ Josue in gestis ⁊ noīe typū gerit saluatoꝛis q̄ dr̄ senex rōe deitatis et̄ne ꝺebꝛe.xiij.ihesus xp̄s heri ⁊ hodie ipe ⁊ in secula ⁊ ꝫ ꝺ dicit Jo.viij.Ānq̄ abꝛaham fieret ego sum ergo diuisio t̄re ptinētis ad ip̄m duplicit̄ p̄ intelligi.s.de ecclesia militāte ⁊ triūphāte.vtrusq̄ nāq̄ diuisio ptinꝫ ad xp̄m.Si āt acciptaꝝ diuisio eccē militātis sic p.ir.ptes q̄ diuise fuerūt nouē tribus⁹ significaꝝ diuisio gr̄aꝝ i ecclia quas enumerat Apo.i.Coꝛ.xij. diuisiones gr̄arū sūt ⁊c̄.sequit̄.Alij quidē p spm̄ daꝝ ꝺmo sapie.alij ꝺmo scie ꝺm eundē sp̄m.alteri fides in eodē spū.alij gr̄a sanitatū i vno spū.alij operatō ꝛtutū.alij ꝓp̄hia.alij discretio spūuꝫ.alij geneꝛa liguaꝝ alij int̄p̄tatio ꝺmonū ⁊ sic sūt ix.gr̄e ꝫ sortes ix tribuū.p dimidiā ꝛo tribuꝫ manasse q̄ accepit sortē cū istis ix.tribus⁹ minoꝛē tm̄ significaꝝ stat⁹ simpliciū christianoꝛū q̄bus nō daꝝ aliq̄ de gracijs prenoiati. q̄ daꝝ ad manifestatiōez spūs in ecca pro ei⁹ vtilitate.vt Apo.dicit ibidē([Pōt etiam aliter accipi diuisio ꝺm diuersos stat⁹ p sonarū sub sūmo pōtifice s.patriarchaꝝ carꝺ.archiepoꝛū.epoꝛū.decanoꝛū.Archidiaconoꝛū.decanoꝛū ruraliū religiosoꝛū.sacerdotū curatoꝛū.alij ꝛo inferiores p dimidiā tribū manasse designātur Quātū āt ad statū ecclesie triūphātis p diuisionē factā.ix.tribus⁹ significaꝝ assūptio fideliū ad.ix.oꝛdines angeloꝛū. per sortē ꝛo dimidie trib⁹ manasse significatur gloꝛia sanctoꝛū q̄ nō meruerūt assumi ad aliq̄ oꝛdinē angeloꝛū. ꝫ faciunt decim⁹ oꝛdinē significatū ꝺm aliq̄s doctoꝛ.x.dragmata Luce.xv. C.xiiij

HOc ē qꝺ possederūt filij isrl̄ ⁊c̄.) Recapitulatio ē vsq̄ ibi(locut⁹ q̄ ē ad eū.s.iosue caleb. p caleb q̄ interꝓetaꝝ totū coꝛ ⁊ bñ.qꝛ cū eēt.8 ⁊ āno.postulauit terrā a gigātib⁹ possessā ⁊ p fortē bellū adquirendā significaꝝ se nec coꝛdat⁹ ad pugnādū otra demones ⁊ vicia.talis fuit sanct⁹ hilarion abbas. de q̄ scribī q̄ a.lxxtij.ā.vsq̄ ad.lxxx.ā. incredibili feruoꝛe mētis pane abstinuit q.nou⁹ accedēs ad ꝓfituꝫ dei cū tm̄ eo tpe soleāt homines remiss⁹ agere (Cui nec dixit q̄ et iosue)sicut frequēter dictum est per iosue significaꝝ xp̄s qui benedicit talib⁹ coꝛdatis hominib⁹ oferendo eis gr̄aꝫ in p̄nti ⁊ gloriā in futuro. C.xv

Situr sors filioꝝ iuda ꝛc)per iudā q̄ int̄ pretat confitens siue laudās pōt intelligi bon⁹ prelat⁹ secularis vel religiosus qui de ꝺfessione laudis i obsequio diuino ꝺz eē solicit⁹ In sorte ꝟo iude int̄ cet̄a loca q̄ ꝺscribunt eē in ea.tria spāliter sūt notāda s.(fōs solis)p quē veritas vite q̄ est p gram significat nā gra fōs aq̄ saliētis in vitā eternā noiatur Jo.iiij.(q cariatsepher).i.ciuitas lr̄aꝝ p quā veritas ꝺctrine significat(Et ciuitas salis) p quā veritas iusticie q̄ moꝝ corruptionē repmit ꝺesignat.iste tres ꝟtutes oñt eē i sorte iude.i.boni p̄lati secularis vel religiosi (caleb ꝟo filio Jephone ꝺedit partē ꝛc.) sicut.s.p caleb significat⁹ē senex vigorosus ad ꝺebellandū vicia qui ē xp̄i mēbꝝ Sic in isto loco p Caleb pōt significari xp̄us qui ē fideliū caput.nā frequēter in exp̄one sacre scripture q̄ marie mistica fit trāsit⁹ ꝺe capite ad mēbra q̄ ecōuerso.p pter eaꝝ onerionē.p ħ ergo q̄ Caleb in cariatharbe ꝺfudit tres gigantes filios enach figuratū fuit q̄ xp̄s i ihr̄lm ternariū filioꝝ ꝺyaboli ꝺfusurus erat.s.sacer ꝺotū.scribaꝝ q pharisеoꝝ q̄si euāgelio frequēter legit ꝺfudisse(Inde ꝺscendēs ad habitatores Dabir q̄ pus cariathsepher i.ciuitas lr̄aꝝ vocabat)p quā itelligi p̄t vniuersitas hereticoꝝ q̄ ex lr̄atura superbientes nouas fingūt hereses q̄ eas nituntur ꝟbositate phica vel rhetorica ꝺefēdere.iō bñ ꝺr̄ q̄ cariatsepher vōta fuit Dabir q̄ locutio interp̄z.hāc āt citatē ꝺebellauit(p othoniel)qui hm hebre.fuit valde lr̄at⁹ q̄ sup caleb ꝺr̄ in ter.q signū dei interp̄z ꝓpt̄ qō p hec ca othoniel significat hoiez lr̄atū q̄ eē bonū de q̄ ꝺicit sal. Matħ.x. Quicūq; fecerit vo.pa.ꝛc.q per inēpretatōez qui ē signū dei significat hominē baptisatū xp̄i signū hñtem Jste ꝟo tres ꝺditiōes fuerūt in beatis Amb. Jer. augusti.q Greg.q plib⁹ alijs p q̄s xp̄us hēticos ꝺfutauit(ꝺeditq; ei aīā filiā suā vroꝛē)p quā intelligi pōt sapiētia diuina q̄ ꝺr̄ e⁹ filia Ecc.xxij.Ego ex ore altissimi prodij pmo.ꝛc.hec āt sapia data fuit spōsa predēcis doctoꝛib⁹ q̄ alijs filib⁹ hec tñ sapia q̄ a deo daꝝ in via arens ē.i. ꝺefodens clarā visionē p̄rie.iō sBoit(ꝺeditq; ei caleb irriguū supi⁹ q̄ irriguū inferius)per irriguū superi⁹ intelligit̄ gaudiū ꝺe ꝺina visiōe.p irriguū inferi⁹ gaudiū de pena dāna toꝝ quā videt cuasisse(¶ C.xvi

Ecidit q̄ sors filioꝝ Joseph ꝛc.) Jn ħ ca.nō occurrit mihi aliq̄ misticatio nōbil ꝓpt̄ q ꝫ p̄trāseo

Ecidit āt sors tribui manasse ꝛc. Sequit̄ ī.(salphath ꝟo ꝛc) Jste mortu⁹ fuit in ꝺeserto sine filijs.iō hereditas e⁹ trāsijt ad eⁱ filias ꝺe mādato dei vt hr̄ Nu.xxvij.q ħ repetit̄ cuz ꝺr̄(ꝺedit q̄ eis possessionē inr̄ imperiū ꝛc)per possessionē in ĉra pmissionis significat adoptio beatitudinis i terra viuētiū p Josue ꝟo figurat⁹ fuit ipse xp̄s vt sepi⁹ ē dictuz per ħ ergo q̄ iosue filiab⁹ salphat q̄ mortuus fuit in pcēo suo vt hr̄ Nu. xxvij. ꝺedit possessionē in ĉra pmissionis significat q̄ pueri maloꝝ parentū nō p̄uantur hereditate celesti ꝓpt̄ malicia ipsoꝝ nisi fuerit imitatores sceleꝝ p̄noꝝ. lz aliqñ p̄uētur hereditate terrena ħz iudiciū humanū Jtē p hoc q̄ hereditas filiab⁹ fuit data significat q̄ in adoptione beatitudinis ꝺr̄az nō facit distinctio seruū ħ meritoꝝ. Col.ij. Expoliātes vos veterē hominē cū actib⁹ suis q̄ induētes nouū qui renouatus ē in agnitionē hm imaginē e⁹ q̄ creauit eū.vbi nō est mascul⁹ q̄ femina ꝛc.(Locutiq; sunt filij Joseph).s. tribus effraym q̄ dimidia tribus manasse p q̄s significant status religiosoꝝ q̄ maxime mendicantiū. Manasses enī interpretat obliuio.religiosi vero mendicantes inter alios magis obliuisci ꝺebent temporaliū Effraym autez fructifer vel fructificatio interpretat Jn religionibus autē mendicantiū ꝺiebus istis plures inueniunt̄ apti ad faciendū fructum animaꝝ (per filios ergo effraim q̄ manasse petentes amplationē possessionis sue)significant̄ religiosi mendicātes petētes per se vel per alios exp̄esse vel interpretatiue ampliationez pmotionis in officijs predicandi legēdi q̄ huiusmodi plus q̄ sūt apti ꝓpter quod exemplo Josue ꝺebent eis prelati ꝺicere. (Ascende in siluam q̄ fac tibi spacia.)io est applica te ad studium sacre scripture q̄ bone vite. Ut per hec merearis in

dictis officijs dilatari nec ꝓpter difficul
tatē dn̄t se excusare q̄r ꝑm poetā labor i/
ꝓbus oīa vincit .C.xix.

Hic simul ponit̄ sensus mistic⁹ duoꝝ
capl̄oꝝ xviij. ⁊ xix. ꝓpter ɔnexionē
eoꝝ cū dr̄ (Cōgregati sūt oēs filij
isrl̄ in sylo) ꝑ sylo q̄ interp̄tat̄ missus sig
nificat̄ dn̄s nr̄ ihs xp̄s de q̄ dr̄ Gal. iiij.
At vbi venit plenitudo tē. misit de⁹ filiū
fac. ex muliere. fac. sub lege. vt eo. q̄ sb̄ le
e. redim. ⁊c̄. ꝑ h̄ ergo qd̄ dr̄ (Cōgregati
sūt oēs filij isrl̄ in sylo) significat̄ congre
gatio fideliū in xp̄o Mat. xviij. Ubi sunt
duo vel tres ɔgre. in noīe meo in medio
eoꝝ sum (ibiq̄ fixerūt tabernaculū dei)
ꝑ qd̄ intelligit̄ ecclesia. Apoca. xxi. Ecce
tabernaculū dei cū hominib⁹. ⁊ h̄ taber
naculū in xp̄o fixū ē Ma. xvi. Sup̄ hanc
pe. edi. eccle. m. Ipse nāq̄ xp̄s fixit h̄ ta/
bernaculū in se ip̄o. ꝑ h̄ āt qd̄ dr̄. ꝙ filij
isrl̄ fixerūt. intelligunt̄ apl̄i qui p⁹ xp̄m
fuerūt fūdatores ecclesie. vn̄ apo. xxi. dr̄
ꝙ noīa xij. apostoloꝝ ⁊ agni scripta sūt
in portis ciuitatis qua ecclesia designat̄
(remanserāt āt filioꝝ isrl̄. vij. tribus que
nōdum acceperāt possessiōes suas) per
q̄s significat̄ vniuersitas electoꝝ qui nō
dum hn̄t possessionē in terra viuentiū ⁊
diuidit̄ in vij. trib⁹. i. stat⁹. s. p̄latoꝝ. cu
ratoꝝ. clericoꝝ religiosoꝝ. p̄ncipū. mili/
tum. vulgariū. de q̄libet eni statu sūt ali/
qui accepturi possessionē in terra viuen
tiū (Et ascēdit sors p̄ma filioꝝ bēiamyn
) q̄ iterpretat̄ fili⁹ dextre ⁊ ɔuenit statui
p̄latoꝝ qui dn̄r eē in dextera xp̄i. Apo. i
⁊ hēbat in dextera sua. vij. stellas. ⁊ sub/
dit̄ ibidē. vij. stelle āgeli sunt vij. ecclesia
rū. i. ep̄i earū (⁊ egressa ē sors filiorū Si
meon) qui iterpretatur audiēs ⁊ ɔuenit
statui curatorū qui audiūt sinodalia sta
tuta ab ep̄is ⁊ denūciant suis ꝑrochijs
(Ceciditq̄ sors tercia filiorū zabulon.)
q̄ interp̄tat̄ habitaculū pulcritudinis ⁊
ɔuenit statui clericorū in quib⁹ refulge/
re dz decor hoēstatis (Isachar egressa ē
sors q̄rta) ꝑ isachar qui merces iterp̄ta
tur significat̄ stat⁹ religiosorū qui bō na
ture ⁊ fortune exponūt ꝑ mercede regni
celorū (Ceciditq̄ sors q̄nta tribui aser)
qui iterpretat̄ carcer. ⁊ ɔuenit statui p̄n
cipū ad q̄rū spectat officiuz illos q̄s pa/
terna castigatio corrigere n̄ pōt vinculis
⁊ carcerib⁹ mācipare (filiorū neptaliz. vi
sors cecidit ⁊c̄) neptaliz iterp̄tat̄ dilatatio
⁊ ɔuenit statui militū q̄rū labore respu.
ɔseruat̄ ac ec̄ dilatat̄ (tribui filiorū dan
ꝑ familias suas egressa ē sors vij) Dan
interpretat̄ iudiciū ⁊ ɔuenit statui vulga/
riū q̄ iudicāt̄ in foro secreto ⁊ publico ⁊
h̄ duplici. s. ecclesiastico ⁊ secl̄ari ¶ C.xx

Et locut⁹ ē ⁊c̄ seq̄t̄ (separate vrbes
fugitiuorū) fuerūt āt vi. cītates
ad h̄ assignate. s. tres vltra Jor/
danē ⁊ tres citra. ꝑ iordanē v̄o significa
tur baptism⁹ eo ꝙ xp̄s ibi fuit baptisat⁹
⁊ tūc tactu scissime sue carnis dedit vim
regeneratiuā aq̄s. ꝑ ciuitates āt refugij
significāt̄ remedia ɔtra pcc̄a ad q̄ dn̄t
pcc̄ores refugē ꝑ salute. an̄ v̄o baptismū
ꝑ iordanē significatū fuerūt t̄a remedia
ɔtra pcc̄a. s. fides parētalis. postea circū
cisio carnal̄ a tp̄e Abrahe. ⁊ oblatio le/
galis a tp̄e legis date vt pz in Leuitico.
vbi ꝑ varijs pcc̄is det̄iantur oblatiōes
minice. p⁹ baptismū v̄o int̄ alia remedia
assignāt̄ t̄a. s. v̄a ɔtritio. integra ɔfessio ⁊
debita satisfactio Vel alr̄. s. ieiuniū con
tra vicia carnalia. orō cōtra pcc̄a spūa/
lia. ⁊ elemosina q̄ ē op⁹ pietatis valētis
ad oīa. i. thi. iiij. Cap. xxi.

Accesserūtq̄ p̄ncipes familiarum
leuit. ⁊c̄) h̄ agit̄ de ciuitatib⁹ sa
cerdotū ⁊ leuitarū q̄ fuerūt eis
assignate a t̄bub⁹ alijs de possessionibus
suis ꝑ qd̄ significat̄ ꝙ p̄latis ⁊ curatis
⁊ alijs deputaris ad diuinū cultuz i no
ua lege d̄ habitacul̄ ɔueniētib⁹ ꝓuideri
dz ꝑ singulas dioceses de bonis laicorū
nō occurrit āt h̄ alia misticatio notabil̄
ꝓpter qd̄ ꝑtrāseo. .E.xxij.

Eodē tp̄e vōuit iosue rubenitas
⁊c̄.) h̄ agit̄ de reuersione tribuū
ruben. ⁊ gad ⁊ dimidie tribub⁹
manasse ad sortes suas vltra iordanē ⁊
p⁹ iosue ɔmēdat eos d̄ obediētia ad dm̄
⁊ ad moysen ⁊ ad seip̄m. dic̄ (fecistis oīa
⁊c̄) ꝑ qd̄ on̄dit̄ ꝙ lz opa v̄tutuz in p̄nci
pio n̄ sint ɔmēdāda ꝓpt̄ du^m de ꝑseuerā
tia ꝓut dc̄m fuit. s̄. Leui. xix. tn̄ qn̄ ꝑse/
uerātia manifestat̄. sicut fac̄ in ꝓposito.

dñt ɔmendari. Ambro. in ꝑmone de cō/
fesso. pōtifice. lauda nauigātis felicitatē
ꝫ cum ꝑuenerit ad portū. lauda ducis ꝟ
tutem. ꝫ cum ꝑductꝰ est ad triumphū.
Secundo inducit eos ad obseruantiam
diuine legis cū dicit (ita dūtaxat ꝛc̄) ⁊ vt
de bonis adquisitis liberaliter diuidant
fratribꝰ suis qui remāserant ad terrā cu
stodiendā cū dicit (In multa sba atque
diuicijs reuertimini ꝛc̄) ꝑ hoc āt significa
tur ꝙ bona spūalia que alijs cōicata nō
minuunt ꝫ potiꝰ augent liberaliter sunt
cōicanda. hoc aūt dixit Josue in recessu
predictoꝝ vt eius ꝟba in eoꝝ cordibꝰ ar
cius remanerent impressa (Tunqꝫ venis
sent ad tumulos Jordanis ꝛc̄) ꝑ hoc aūt
ꝙ edificauerūt altare in terra canaan su
per Jordanē in testimoniū ꝙ ipsi ⁊ eoruꝫ
filij haberent ius accedēdi ad terrā pro/
missionis pro cultu dei priusqꝫ intrarent
suas hereditates ⁊ viderent filios suos
⁊ vxores significat ꝙ fideles ante oīa de
bent eē soliciti de cultu debito ipsius dei.

Capitulū xxiij.

Eloluto aūt multo tpe) In hoc
ca. Josue debellatis aduersarijs
ꝑ maiori parte inducit populū
ad dei timorē ⁊ ꝟuitutē ꝓmittens eis ꝙ
si fideliter hoc fecerint de remanentibus
aduersarijs triumphabūt per hoc autez
significat ꝙ quilibet bonꝰ ꝑlatus qui ꝑ
Josue significatur suos subditos solicite
monet ad dei reuerentiā ⁊ amorē ⁊ cuꝫ
videt eos de vicijs aliquibus triūphasse
ɔfortat eos in dño. ꝓmittens eis ꝙ cuꝫ
dei adiutorio de alijs triūphabūt. Pōt
aūt hoc ⁊ aliter exponi de ꝑsona singu/
lari vt ꝑ Josue syndereſis intelligat que
malo remurmurat ⁊ ad bonū semꝑ in/
clinat ꝓpter qd incitat intellectū ⁊ volū
tatem ad debellationē motuum sensitiue
partis inordinatoꝝ ⁊ post debellationeꝫ
vniꝰ ꝑtis sensitiue. s. irascibilis ꝫ ɔcupis/
cibilis incitat cum dei adiutorio ad de/
uincendū passiones alteriꝰ ꝑtis ¶ C. xx.

Congregauitqꝫ Josue oms tribꝰ
ꝛc̄) ꝑ Josue q̄ tpe sue mortis ap/
propinquāte ɔgregauit tribus
isrl ⁊ eis explicauit legē dei ⁊ mādata et
fedus inter deū ⁊ ꝓplm renouauit vt hr̄
in hoc ca. significat bonꝰ ꝑlatus secula/
ris vel religiosus q̄ tpe sue mortis dꝫ su
os subditos monere de ꝑseuerātia in bo
no qꝛ tūc ꝟba sua in cordibꝰ audientiuꝫ
remanēt fortiꝰ impssa. sic ei fecit moyses
vt pꝫ in li. Deut. q. ꝑ totū. ⁊ similit xp̄us
discipulos suos vt hr̄ Jo. xvij. ⁊ silr bea/
tus Frāciscus ⁊ btūs dñicus. ⁊ silr plēs
alij pr̄es sācti ꝓut scribit in eoꝝ legēdis

Explicit liber Josue.

Incipit liber Judicū.

Post mortē Josue ɔsuluerūt
filij isrl dñm dicētes. quis
ascēdet añ nos ɔtra Cana
neū ⁊ erit dux belli. dixitqꝫ
dñs Judas ascēdꝫ) Allego
rice ꝑ Judā significat dñs
nr̄ ihs xp̄s q̄ ꝟm carnē est de tribu iuda
ꝓut declarat Math. i. ⁊ ad Rō. i. dicit d
ipo q̄ fcūs est ex semie dd ꝟm carnē. ipe
nāqꝫ ꝓ nobis ascēdit crucē ⁊ ibi debella
uit (Cananeū) i. hūani generis inimicuꝫ
cū satellitibꝰ suis (fugit āt adonibezeth)
q̄ interp̄r dñs fulguris ꝓpt qd significat
dyabolū qui fideles nitit ictu fulguris ꝑ
cutere inducēdo eos ad pccꝫ mortale qd
fetet corā deo ⁊ angel sicut ignis fulguri.
hūc āt fugauit xp̄s (lxx. reges ꝛc̄) ꝑ .lxx.
reges q̄s adonibezeth tenebat captiuos
significāt hoies de lxx. idiomatibꝰ q̄s di
abolꝰ tenebat inclusos q̄s xp̄s ꝑ ꝟtutē
sue crucis liberauit. Moralit āt ꝑ iudā q̄
intꝑpretat ɔfessio significat quilibꝫ ɔfitēs
Est aūt duplex ɔfessio. s. ꝓprioꝝ pccoꝝ ⁊
diuine laudis ⁊ vtraqꝫ ɔfessio p̄cedē dꝫ
in expugnatiōe demonis ⁊ vicioꝝ. de q̄
dic̄ Sene. pacē hēto cū hoibꝰ ⁊ cū vicijs
bellū. ⁊ ꝓpt duplicē ɔfōem p̄dcāꝫ vñ q̄ri
tur (q̄s ascēdit añ nos ꝛc̄) Rn. dñs iudas
ascēdet) Seq̄t (⁊ ait iudas Simeoni fr̄i
suo ascēde mecū) ꝑ simeonē q̄ audiēs int
pretat obedia dīnis p̄ceptis ⁊ ecc̄e signi
ficat q̄ ɔfōne pccoꝝ ⁊ laudis dīne debꝫ
adiūgi in dēonis ⁊ vicioꝝ expugnatiōe
et sic adonibezeth ꝑ q̄ vt dēm ē demō si
gnat cū suis satellitibꝰ superat (pergēsqꝫ
iudas ɔtra cananeū q̄ hitabat in ebrō)
Mōlitas āt huiꝰ historie posita ē. s. iosue
xv. capitulo.

Capl̄m .ij.

Ascendit⁊ angel⁹ dei ⁊c.) ꝑ istū angelū qui de pc̄is omissis arguit populū significat bon⁹ p̄latus vel p̄dicator arguēs efficaciter pc̄a ꝓpli ⁊ eū deducēs vsq; ad lacrimas vere ꝯritionis. iō subdit. (Cū⁊ loq̄ret āgelus dei ad oēs filios isrl. eleuauerūt voc̄ suā ⁊ fleuerūt) ⁊ q̄ nō sufficiūt lacrime ꝯritōis de cōi cursu. nisi sequātur opa satisfactionis iō subdit (Immolauerūt⁊ ibi hostias dño) Ro. xij. Obsecro vos ꝑ misericordiā dei vt exhibeatis corpa vra hostiā viuentē scām deo placentē ⁊c. (Suscitauit⁊ dns iudices qui liberarēt eos de uastātiū manib⁹) ꝑ istos iudices figurati fuerūt ecclesie sancti pōtifices ⁊ doctores quoꝝ p̄cibus ⁊ meritis ⁊ laborib⁹ de manib⁹ demonū freq̄ter liberat⁹ fuit ꝓplus xp̄ianus ⁊ aliquādo a corpalib⁹ inimicis. sicut ꝑ merita beati basilij liberat⁹ fuit a ꝑsecutiōe Juliani apostate ⁊ ꝑ merita beati siluestri a ꝑsecutione ꝯstantini ⁊ aliorꝝ qui tunc ecclesiā ꝑsequebant⁊ ꝯsimilia facta sūt frequēter p̄cib⁹ ⁊ meritis aliq̄ꝝ sanctorꝝ

Hē sunt gētes q̄s dns (C. T. iij. dereliq̄t vt erudiret i eis israhelē) s. i exercitō p̄liādi ꝑ q̄s spūaliter intelligunt⁊ ea que nos impugnāt de pc̄is ⁊ resistēdo viriliter i spūalib⁹ p̄lijs (q̄nq; satrapas philistinorꝝ) ꝑ q̄s intelligūtur v. sensus exteriores nos ad vicia impellētes Tre. iij. Oculus meus depōat⁹ ē aiam. m. ⁊ sicut ē de visu. ita ē de alijs sensib⁹ ꝓpter q̄d dr̄ Jere. ix. Ingressa est mors ꝑ fenestras meas (oēs q; cananeū) q̄ interp̄tatur ꝯmutat⁹ ꝓpter q̄d significat mundū in ꝯtinua mutatione posituz cui⁹ ꝯcupiscentia nos ꝑpugnat (⁊ fi doniū. qui interp̄tat venator. ō signat carnis insultū q̄ ꝯtinue sibi delectabilia venat. Job xxxix. Circūspicit mōtes pascue ⁊ virētia queq; ꝑquirit (atq; cucū.) qui inēpretat⁹ fer⁹ vel pessim⁹ ideo signat dyabolū de q̄ dr̄. i. De. v. Aduersari⁹ vr dyabol⁹ tā. le. ru. cir. q̄. quē deuoret cui resist. for. in fide. p talē eni resistentiā adquirūt fideles glorie coronam ij. Thi. ij. Nō coronabit⁹ nisi qui ltime certauerit (

qui interp̄tatur nigredo tenebrosa ꝓpter qd̄ significat infernū q̄ tenebat inclusos pres antiq̄s (Et clamauerunt ad dn̄m) cū magno desiderio querētes liberari (q̄ suscitauit eis saluatorez⁊ liberauit eos othoniel) qui ēpretat⁹ signū dei. iō significat xp̄z de q̄ dr̄ ysa. vi. Natus est nobis et filius datus est nobis. cui⁹ imperium factum est sup humerum eius. et vocabit⁹ nomen eius admirabilis consiliarius deus fortis pater futuri seculi princeps pacis. multiplicabitur eius imperium et pacis non erit finis. sedebit super solium dauid et super regnum eius ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia amodo et usq; in sempiternum. zelus dni exercituum faciet istud. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabit⁹ nomen eius emanuel. butyrum et mel comedet ut sciat reprobare malum eligere bonum. Ecce dies veniunt dicit dns et suscitabo germen iustum dauid et regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iustitiam in terra. in diebus illis saluabitur iuda et israhel habitabit confidenter et hoc est nomen quod vocabunt eum dns iustus noster. Ecce ego mittam angelum meum et preparabit viam ante faciem meam. et statim veniet ad templum suum dns quem vos queritis et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce venit dicit dns exercituum. et quis poterit cogitare diem introitus eius aut quis stabit ad videndum eum. ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum. et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios leui et colabit eos quasi aurum et quasi argentum et erunt dno offerentes sacrificium in iustitia. et placebit dno sacrificium iude et hierusalem sicut dies seculi et sicut anni antiqui. Ecce ego mittam vobis heliam thesbitem antequam veniat dies dni magnus et horribilis. et conuertet cor patris ad filium et cor hominis ad proximum suum. ne forte veniam et percutiam terram anathemate. Mich. v. Et tu bethleem ephrata parvulus es in milibus iuda. ex te mihi egredietur qui sit dominator in israhel. et egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Ecce dies veniunt dicit dns et visitabo super omnem circumcisum in incircumcisione sua. super egiptum et super iudeam et super edom et super filios ammon et super moab et super omnes qui attondent comam detonsione in deserto habitantes. quia omnes gentes habent incircumcisos preputio. omnis autem domus israhel incircumcisi corde. Ecce dies veniunt dicit dns et visitabo super sculptilia babilonis et omnis terra eius confundetur. et omnes interfecti eius cadent in medio eius. et dabunt celum et terram et omnia que in eis sunt super babilonem exultationem. quia ab aquilone venit ei depredator dicit dns. Ecce ego visitabo super regem babilonis et super terram eius sicut visitaui super regem assur. et reducam israhel ad habitaculum suum et pascetur carmelo et basan et in monte ephraim et galaad replebitur anima eius. in diebus illis et in tempore illo dicit dns quesita erit iniquitas israhel et non erit et peccata iuda et non inuenientur. quoniam propitius ero eis quos derelinquo. Ecce dies veniunt dicit dns et suscitabo germen iustum dauid et regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iustitiam in terra. in diebus illis saluabitur iuda et israhel habitabit confidenter et hoc est nomen quod vocabunt eum dns iustus noster. Ecce ego mittam angelum meum et preparabit viam ante faciem meam. et statim veniet ad templum suum dns quem vos queritis et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce venit dicit dns exercituum. et quis poterit cogitare diem introitus eius aut quis stabit ad videndum eum. ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum. et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios leui et colabit eos quasi aurum et quasi argentum et erunt dno offerentes sacrificium in iustitia. et placebit dno sacrificium iude et hierusalem sicut dies seculi et sicut anni antiqui. Ecce ego mittam vobis heliam thesbitem antequam veniat dies dni magnus et horribilis. et conuertet cor patris ad filium et cor hominis ad proximum suum. ne forte veniam et percutiam terram anathemate. Mich. v. Et tu bethleem ephrata parvulus es in milibus iuda. ex te mihi egredietur qui sit dominator in israhel. et egressus eius ab initio a diebus eternitatis. Ecce dies veniunt dicit dns et visitabo super omnem circumcisum in incircumcisione sua. super egiptum et super iudeam et super edom et super filios ammon et super moab et super omnes qui attondent comam detonsione in deserto habitantes. quia omnes gentes habent incircumcisos preputio. omnis autem domus israhel incircumcisi corde. Ecce dies veniunt dicit dns et visitabo super sculptilia babilonis et omnis terra eius confundetur. et omnes interfecti eius cadent in medio eius. et dabunt celum et terram et omnia que in eis sunt super babilonem exultationem. quia ab aquilone venit ei depredator dicit dns. Ecce ego visitabo super regem babilonis et super terram eius sicut visitaui super regem assur. et reducam israhel ad habitaculum suum et pascetur carmelo et basan et in monte ephraim et galaad replebitur anima eius. in diebus illis et in tempore illo dicit dns quesita erit iniquitas israhel et non erit et peccata iuda et non inuenientur. quoniam propitius ero eis quos derelinquo.

Addiderūt q; filij isrl) se (C. T. iiij. ḡtur (erat āt delbō ꝓphes ⁊c) ꝑ delborā q̄ inēpr apis ⁊ isrl tuor cabat signat bon⁹ pncepſ. vel p̄lat⁹. apis ei hz aculeū pūgentē ⁊ facit mel dsolatiōnē dantē ⁊ in bono p̄lato vl pncipe dz eē rigor iustic̄ie ⁊ dulcor mie. Grego. in pastorali ineē bonis rectorib⁹ dz. iuste cōsulēs mia. ⁊ pie feriēs disciplina. ne iustic̄ia nimis fit aspa ⁊ pietas fit remissa. fit ergo amor. ꝫ nō emolliēs. fit rigor. ꝫ nō exasperās. fit zelus. ꝫ nō imoderate seuiēs

sit pietas ꝫ nō plus q̄ꝫ expedit parcēs. talis aūt p̄nceps vel p̄lat⁹ vocat viros aptos ad pugnandū (otra sysarā) i. otra diabolū. q̄ sysara interp̄tat exclusio gaudij. dyabol⁹ āt nitit excludere fideles a gaudijs paradisi. hoies āt ad pugnā dū apti otra dyabolū sunt hoies vite laudabilis ꝙ doctrine ꝙ zelatores iusticie. q̄ tales pñt efficacit̄ p̄dicare et sana consilia dare et vicia punire ꝓpter qđ significat (per barak) q̄ fulgur interp̄tat vel coruscatio q̄m seq̄t (tonitruū) ꝙ iō significat fulgorē bone vite ꝙ sonū sane doctrine. similit̄ ꝑ barak significāt hoies q̄ sūt discreti ꝙ iusti eo q̄ fulgēt industria naturali ꝙ tonāt sūia iudiciali. ꝓpt̄ q̄ sūt ad pugnandū otra iniusticiā valde apti. liz āt in manib⁹ barac traditus fuerit sysara debellādus nō tñ per eū totalit̄ otezend⁹ ꝫ hoc fuit reseruatū feie. s. ipsi Jael. vt dr̄ in textu q̄ cū clauo ꝙ martello otriuit caput ei⁹ iō ꝑ ipam figurata fuit v̄go maria de q̄ scribit Gene. iij. Ipa oteret caput tuū qđ ibiđ dicit diabolo eo q̄ cōtritio demonis q̄ ꝑ serpentē ꝙ sysarā significat fuit beate v̄gini reseruata Ca. v.

Decinerūt delbora ꝙ Barac cāticum ꝛc̄) liz āt plures expōnes mistice sup istud canticū a doctoribus sint posite tñ q̄ canticū istud ē gracianꝝ actio de triūpho de Sysara habito videt̄ q̄ hec sit p̄ncipal̄ expositio mistica .s. q̄ in hoc habem⁹ documentū regraciandi dño q̄tienscūq̄ ꝑ eius auxiliū triūphem⁹ de diabolo ipsi⁹ tentationē superādo vel de aliq̄ vicio supato. vel etiā de q̄cunq̄ dei bñficio nobis misericorditer collato Resonū v̄o ñ videt̄ cē nisi lr̄alis expositio bñficij dini ex victoria secuta.

Capitulū Sextū.

Hecerūt āt filij isr̄l malū in dspc̄u dei q̄ tradidit eos in manu Madian) ꝑ madian q̄ interp̄r iniquitas diabolus signat̄ qui ꝓpt̄ excellētiaꝫ malicie nō solū iniqu⁹ ꝫ ec̄ iniquitat̄ noiat̄. ꝑ exercitū v̄o madian diaboli satellites intllr̄ (In herb̄ acta vastabāt) ꝑ has intllr̄ iicia bōꝝ opeꝝ q̄ dēones nitūt̄ destruē ne fruat⁹ bo⁹ inde seq̄t̄. ꝫ otra madian ꝙ ei⁹ exercitū a deo mittit̄ gedeon. ꝑ q̄ allegozi ce xp̄s significat̄ qr gedeō int̄ p̄r circuiēs in vtero qđ bñ ouenit hōi xp̄o. nā ab instāti sue deceptiōis fuit vir p̄fēs sciētijs ꝙ v̄tutib⁹ vtero v̄ginali circūdat⁹ Jere. zi. Creauit de⁹ nouū sup terrā feia circū. vi. ꝙ sic xp̄s ꝫ q̄ hō fuit vir circuiēs i vtēo huic āt dr̄ (dñs tecū viroꝝ fortissime) nā cū eo fuit de⁹ i vnitate p̄sone ꝓpt̄ qđ vōc⁹ ē emanuel. ipse gedeō destruxit arā baal ꝙ nouū sacrificiuꝫ obtulit vt in tex. dr̄. ꝑ qđ fuit significatū q̄ xp̄s ꝑ se ꝙ ꝑ discipulos idolatriā destruēt ꝙ eucaristie sacrm istituer̄et q̄ vide⁹ eē opleta. Gedeō eē sua p̄ce fecit rorē in vell⁹ descēdere. ꝑ rorē āt v̄bū p̄dicatōis intllr̄ Deu. xxxij. fluat vt ros elo. m. vell⁹ ē vestimētū ouis ꝓpt̄ qđ significat ꝓpl̄ꝫ iudaicū qui dicebāt grex ouiū dñi añ aduentū dei. ꝑ ꝫ āt q̄ gedeō rorē descēdere fecit i vell⁹ significatū fuit q̄ xp̄s in p̄sona ꝓpria erat tm̄ iudeis p̄dicatur⁹ ꝓpt̄ qđ dic̄ Matꝫ. xv. Nō sū miss⁹ nisi ad oues ꝛc̄. tūc eē dixit discipulis ad p̄dicandū missis Matꝫ x. In viā gentiū ne abieritis. ꝫ poti⁹ ite ad oues q̄ perierūt dom⁹ isr̄l. ꝙ sic ros p̄dicatiōis fuit tm̄ in iudea q̄ ꝑ vell⁹ significat ꝙ gentilitas fuit sicca q̄ ꝑ area significat verūtamē qr postea iudea v̄bū dei repulit ꝙ gētilitas illđ deuote recepit ꝓpt̄ qđ paul⁹ ꝙ barnabas iudeis ostāter dixerūt Act. xiij. Vobis oportebat p̄mū loq̄ v̄bū dei ꝫ q̄m repellitis illđ ꝙ indignos vos iudicatis eterne vite. ecce ouertimur ad gētes. sic eni p̄cepit nobis de⁹ ꝙ tūc fuit ros in area. i. in gētilitate ꝙ siccitas in vell⁹ i. in iudea ꝑ vell⁹ significata vt dic̄ ē. Morali ter āt ꝑ gedeonē studios⁹ in sac̄ scriptura significat̄ qr ñc̄ dic̄ ē gedeon circuiēs in vtero interp̄r vter⁹ aūt in q̄ dicipiūt̄ ꝙ nutriūt̄ ecce filij. spālit̄ lr̄ati ē sac̄ scriptura vñ sup illđ p̄s. Errauerūt ab vtero dicit Aug⁹. i. a lege. hunc autē vteruꝫ circuit studiosus per diligentē inquisitionē. iste etiam sicut alter Gedeon (destruit aram baal) falsam doctrinam confutando et aliam aram construit. sanam doctrinaꝫ confirmando. ipse etiā deo p̄ncipalit̄ operāte ros dini v̄bi influit in vell⁹ simplicib⁹ christianis predicādo q̄ ꝑ vell⁹ signāt ꝙ vellus rorare cessat quando ex feruore

deuotionis se trāsfert ad p̄dicandū infi
delib⁹ p̄ aream significatis ꝙ tūc ros ei⁹
in area. ꝙ nō in vellere qz in duob⁹ locis
nō p̄ōt simul eē. Capitulū vij

Igitur Jeroboal qui ꝙ gedeō) p̄ quē vt di
ctū est xp̄s significaꝫ pergēs ad preliū cō
tra Madian p̄ q̄ vt prędcm ē dya⁹ signi
ficaꝫ p̄mo suos bellatores exaiat ad vidē
dum q̄ sūt apti ad sequēdū ip̄m excludū
tur āt timidi cū dr̄ (qui formidolos⁹ ꝙ ti
mid⁹ ē reuertaꝫ ꝛc̄) ꝙ sic fuit de discipulis
xp̄i q̄z plures dixerūt Jo. vi. dur⁹ ē h̄ ser
mo quis p̄ōt eū audire. ꝙ subdiꝫ. ex hoc
āt multi discipulorz ei⁹ abierūt retro. et
sic ē de christianis carnalib⁹ qui nō p̄nt
eū sęq̄ p̄ viā austeritatis pnie. Secdo exa
minauit Gedeon bellatores p̄ modū po
tatiōis. cū dr̄ (qui lingua lābuerit aq̄s ꝛc̄
) p̄ illos ei qui biberūt flexo poplite figni
ficanꝫ illi q̄ ad hauriendū hui⁹mōdi bō
sūt nimis effusi ꝙ illi nō sūt apti ad seq̄
dū xp̄m p̄ viā pauptatis ꝙ sufficiētie per
illos āt qui biberūt manu aq̄m ad os p̄
ficiēte. signātur illi q̄ de bonis hui⁹ mōdi
accipiunt q̄tū sufficit ad necessitatē ꝙ illi
sūt apti ad sequēdū xp̄m i bello otra dia
bolū. p̄ꝫ q̄ dic̄ ad. heb. xij. Deponē
tes oē p̄d⁹ ꝙ circūstās nos pcēm. Cur
ramus ad p̄positū nob certamē aspicie
tes i auctorē fidei ꝙ cōsūmatorē ih̄m pō
dus āt impedies est superabundātia tpa
liū. Grego. ō. xxv. Terrena nāq̄ sba pō
dus ē ñ subsidiū. isti ḋo cū xp̄o vadūt ad
prelium ꝙ vincūt in trib⁹. s. (in fractiōe la
genaꝝ) p̄ quā significaꝫ carnis macera
tio p̄ q̄m caro nr̄a q̄ terrena ē a dñio o
teriē ꝙ spūi subiugaꝫ. p̄ꝫ q̄ dic̄ salua.
Mat. xvi. Si q̄s vult p⁹ me ve. ab. se. ip.
ꝙ tol. cru. ꝙ seq̄ꝫ me (Et incēsiōe lāpada
rū) p̄ q̄m significaꝫ exēplaris operatio luc̄
ris. Sint lum. vr̄i p̄cin. ꝙ luc̄. ar. in ma. v
q̄ ḋ expo. Greg. ō. xxxij. dic̄. lucernas q̄p
pe ardētes i manib⁹ tenem⁹ cū bō opa
p̄ris nr̄is lucis exēpla. mōstram⁹ ꝙ tūc es
sūt apti ad seq̄las xp̄i Jo. viij. Ego sū lux
mūdi q̄ sequit me ñ am. in te. ꝫ ha. lu. vi
(Et in sonatōne tubaꝝ) p̄ q̄m significaꝫ
son⁹ p̄dicatorū isa. lviij. Clama ne ces. q
tuba exal. vo. tu. ꝙ an. po. meo sce. eo. ꝛc̄
ꝙ h̄ mō p̄dicabat xp̄s p̄ gedeonē signifi
catus Jo. vij. In nouissimo aūt die ma
gno festiuitatis stabat ih̄s. ꝙ clamabat
si quis sitit veniat ad me ꝙ bibat. ꝙ hūc
modū p̄dicādi secuti sūt p̄dicatores eu
angelici p̄pter q̄d p̄dicāt p̄plis stādo et
clamando. Capitulū octauū

Exierūtq̄ ad eū ꝛc̄. sequit. cunq̄
venissent gedeon ad Jordanē trā
fluit ꝛc̄) p̄ Gedeon nē qui debella
tis hostib⁹ in cāpo p̄secut⁹ est cos fugiē
tes vsq̄ ad locū in q̄ credebāt eē securi.
put in textu dr̄. dñs ih̄s xp̄s significaꝫ
qui post eiectionē demonū de corporib⁹
obsessis i mūdo intm̄ q̄ sił ꝙ semel eiecit
legionē. que facit sex milia vi. centa. lxvi
vt h̄ Marci v. postea trāsiuit ad eoz lo
cum. s. infernū ad ip̄os depōendō (per vi
ros socoth) qui gedeoni exprobrauerāt
p̄ñt intelligi vulgares iudeoz. qz socoth
int̄pretaꝫ tabernacula ꝙ iō viri socoth.
idē ē q̄d viri tabernaculoz. sic āt nomi
nari p̄ñt vulgares iudeoz eo q̄ dixerūt
ij. &. xi. Que nobis ps in dauid aut he
reditas in filio ysay. Reuertere in taber
nacla tua isrl. ipi ḋo exprobraueŕt xp̄o
p̄ Gedeonē significato Matḥ xxvij. Pre
tereūtes āt blasphemabāt eū mouentes
capita sua ꝙ dicētes. Vah qui destruis
templū dei ꝛc̄. (p̄ viros phanuel) Intelli
guntur scribe ꝙ sacerdotes. phanuel eni
int̄pretatur facies dei ꝙ p̄m Grego. sup
Ezech facies ad noticiā p̄tinet. ipsi vēo
noticiā dei p̄ legē ꝙ p̄phetas habuerūt
ꝙ ipsi similiē exprobrauerūt xp̄o dicētes
Alios saluos fecit se ip̄z sal. ñ p̄ōt ꝛc̄. vbi
s. ꝫ sicut gedeon exprobrat⁹ trāsiens ho
stes debellauit sic saluator nr̄ post oppro
bria in cruce sibi illata per mortē suā ad
infernū descēdit ꝙ ibidē demones simpli
citer deuicit ꝙ sicut Gedeon habita victo
ria de madian. destruxit viros socoth et
phanuel. sic saluator nr̄ post triūphū de
demonib⁹ ꝙ ascensionē ad celos populū
iudeoz ꝙ sacerdotes destruxit p̄ Roma
nos ꝙ templū p̄ (turrez phanuel) signifi
catū concremauit Cap̄m ix.

Abijt aūt abimelech ꝛc̄) hic duo
describunt. s. ipsius Abimelech
p̄motio maligna ꝙ eius punicō
digna Circa p̄mum dr̄) Abijt āt abime/

lech filiꝰ Jeroboal in ſichez) vt ꝑ cognationē matris ſue ꝓpīm inclinaret ad ſuā ꝓmotionē cum tñ eſſet filiꝰ ancille ⁊ ſic indignus ꝓmotione per qđ ſignificaťꝙ indigni ꝓmotionibus frequēter eas plꝰ ambiūt q̄z illi qui ſūt digni. per hoc autē qđ dixit (Conſiderate ꝙ os vr̄m ⁊ caro ſum) ꝙ ipſi fecerūt ex quo patet ꝙ eiꝰ ꝓmotio nō fuit ꝓpter perſone bonitatem. ꝛ carnalitatē. ⁊ per iſtos ſignificātur illi qui ratione cognationis vel patrie vel alterius cuiuſcunq̄ cauſe que nō facit ad bonitatē electionis eligunt aliquē ad dignitatē eccleſiaſticā vel ſecularē nō hñtes reſpectū ad honorē dei ⁊ cōem vtilitatē (dederuntq̄ illi lxx. pondo argenti) per qđ ſignificanť illi qui nō ſolū eligunt male ꝛ etiā pro tali electione ꝓmouendo expenſas magnas faciūt. (Et occidit frēs ſuos ⁊c̄) per qđ ſignificaťꝙ illi qui male ſunt ꝓmoti deprimere ⁊ annihilare bonos nituntť. Circa ꝑm. ſ. punitionē Abimelech dignā. premittit parabola de oliua ficu ⁊ vinea recuſantibus ſup alias arbores ꝓmoueri. ⁊ per hoc ſignificantur tria genera hominū dignitatē regis refugientiū. Primi ſunt deuoti querētes in oratione ⁊ diuinis obſequiis occupari a quibꝰ retrahit cura regiminis q̄ cauſat diſtractionē mētis ⁊ iſti ſignanť ꝑ oliuam ꝑs l. Ego āt ſicut oliua fructi. in domi. Secōi ſunt homines in ſacra ſcriptura ſtudioſi de qua dicit Ecc̄. xxiiij. Spūs meꝰ ſup mel dul. ⁊ her. mea ſup mel ⁊ fa ⁊ ideo in ea ſtudioſi refugiunt per curaz regiminis ab eiꝰ dulcedine ſeparari ⁊ iſti ſignificanť (per arborē ficū) que rñdit nū quid poſſum deſerere dulcedinē meā ⁊c̄. Tercij ſunt boies vere humiles qui non reputāt ſe dignos ꝓmotione ad regimē alioq̄ ꝓpter qđ hoc refugiūt q̄ztū bono modo poſſūt ⁊ iſti ſignificātur per vitem que lz nō poſſit ſe ſuſtinere ꝛ ab alio fulcitur tñ ex ea fructus optimꝰ ꝓducitur ſic vere humilis per aliū regi ⁊ ſuſtentari q̄rit ⁊ frēm optimū facit. d. (nunq̄d poſſū deſerere vinū meū qđ deuz letificat ⁊ homines ⁊c̄) humilitatis eni fructus eſt valde placēs deo ⁊ hominib⁹. ꝓpter qđ beata ẋpo maria ꝓpter humilitatē ad decipien

dū dei filium fuit elēa ſic̄ ipa dicit Lu. i. Reſpexit hu. an. ⁊c̄. (Dixerūtq̄ oia ligna Ramnuz ⁊c̄) ꝓramnū que ē arbor pua ⁊ ꝑmo mollis ē ſic̄ herba. poſtea ẋo ſpinaſ hz ſignātur boies indigni ꝓmotione ꝓ mouerī tñ ꝓcurāt multiplici fictione et grauiter pungunt ⁊ ignem diſſenſionis emittūt q̄ ipſi ⁊ ꝓmotores ſui deſtruunť ſic̄ cōtigit Abimelech ⁊ habitatoribꝰ Sychen q̄ male ꝓmouerant cum in regē ⁊ vtinā alīs filibus ſic dingat Ca. x.

POſt Abimelech ſurrexit dux in iſrahel thola ⁊c̄.) In h ca. m̄ ñ occurrit aliq̄d exponēm miſtice qđ ſit alicꝰ momēti ꝓpter qđ ꝑtrāſeo Ca. xi

FUit in illo tpe Jepte galaadites ⁊c̄) In hoc ca. lr̄a nr̄a diſcrepat in plurib⁹ ab hebraica. primo in hoc qđ dicit (filiꝰ meretricis mulieris) hebrei dicunt (filius mulieris hoſpitatricis.) Secōo in hoc qđ dicit (de adultera mr̄e generatꝰ es) hebrei ⁊ libri nr̄i cotre dicti hñt (de altera mr̄e natꝰ es) Tercio in hoc qđ dicit (Cōgregatiq̄ ſunt viri inopes ⁊ latrocinātes) hebrei nō hñt latrocinātes ꝛ tm̄ viri inopes. Ego aūt intēdo caplm iſtud exponere miſtice ꝑm lr̄az hebraicā q̄m reputo verioꝛē Igit per Jepte qui dr̄ (vir fortiſſimꝰ) allegorice ꝑt intelligi dñm nr̄ ihm xp̄m qui tāte fortitudinis ē ꝙ portat oia ẋbo ẋtutis ſue. vt dr̄ Hebre. i. ⁊ bene dr̄ filiꝰ (mulieris hoſpitatricis) i. ẋginis marie q̄ ex plenitudine ſue pietatis recipit oēs ad eā debite recurrentes in hoſpicio ſue mie. Per. Maria omnibus oia facta ē ſapientibꝰ ⁊ inſipiētibus debitricē ſe fecit oibus ſinū miſericordie aperuit vt de eiꝰ pleitudine acciperēt vniuerſi q̄ bñ dr̄ (altera mr̄) i. alteriꝰ dditionis q̄z cetere mr̄es. nā ipa ſola mať eſt ẋpi. hūc āt (Jepte) ſ. ihm xp̄m (reprobauerūt frēs ſui) ſ. iudei q̄z erat frať ꝑm carnē (et ipe fugit ab eis) In pſecutōe herodis Mat. ij (et in pſecutiōe ciuiū ſuoq̄) q̄ voluerūt eū ꝓcipitare de ſupcilio mōtis. ſup ꝙ fūdata erat citas eoq̄ vt hr̄ Lu. iij (et congregati ſē ad eū viri inopes. i. apli ⁊ alij diſcipuli ꝓpter ipm oia delinquētes) preterūt aūt maiores natu de galaad vt tollēt in auxilium ſui Jepte.) Per iſtos

maiores possunt intelligi iudeorū doctores quorū aliqui recurrerunt ad eius auxilium ante passionē suam credentes eū vt nathanael Jo.i.et Nicodem⁹ qui erat magister in israhel Jo.iij.⁊ plures alij q̄rum nomina nō exprimūtur in euāgelio de quibus dicit Jo.xi.de pncipibus aūt multi crediderūt in eum ⁊c.⁊ loquit̄ euangelista de tpe ante xp̄i passionē vt patet intuenti(reuertēte aūt Jepte ⁊c.) per reuersionē Jepte post triumphū ꝺ aduersarijs significatur reuersio christi p suā resurrectionē ab inferis demonibus superatis(occurrit ei vnigenita filia ⁊c) p q̄m significat ecclesia vnigenita xp̄i filia (cum tympanis ⁊ choris).i. laudibus diuinis de victoria xp̄i quā Jepte imolauit dño nō per occisionē corpis ꝑm hebꝛ per obseruantiā virginitatis sicut plenius dixi sup locū istū in expositione litterali. Ecclesia ꝺo virgo est per integritatem fidei ⁊ est imolata dño spiritualiter per hoc q̄ ē diuinis laudibus dedicata vñ dr̄ ps.xlix.imola deo sa.lau.⁊ iterū ps.l. Sacrificiū deo spūs contri. Sunt etiā in ecclesia mīce psone imolate dño p obseruantiā ꝺginitat. sicut filia Jepte ⁊ etiā multe p pfessionē in religione q̄ ē quedā mors ciuilis ꝓpter q̄ religiosi dicunt̄ mūdo mortui ⁊ p talib⁹ subdit̄ (filia mi decepisti me ⁊ ipa decepta es) qꝺ nō pōt intelligi ꝑm veritatē ꝺ xp̄o qr de cipi nō pōt cū sit ipa ꝺitas Jo.xiiij. Ego sum via veritas ⁊ vita.ꝛ tm̄ ꝑm estimationem infideliū potissime iudeoꝝ q̄ credūt xp̄m fuisse ꝓphetā falsū⁊ sic decepisse ecclesiā sibi aggregatā ⁊ etiā ipm̄ deceptū fuisse aggregādo sibi ppl̄z ex appetitu vane gle.silr q̄stū ad psonas religiosas ꝑm estimationē falsā hoim mūdano rum ē ibi deceptio ex vtraq̄ pte naz religiosos estimāt deceptos.eligēdo sibi talem vitā ꝓpter xp̄m ⁊ silr xp̄m ab eis decipi specialit̄ a mēdicātib⁹ religiosis q̄s reputāt ipocritas hñtes spēm religiositatis ꝓpter questū ⁊ nō ꝓpter xp̄m.⁊ sic faciūt xp̄o barbā de straminib⁹ ꝑm estimationē maloꝝ.⁊ sic dr̄ decepisti me ⁊ ipsa decepta es.p talē ꝺo modū loquēdi dicit Jē.xxv. Seduxisti me dñe ⁊ seductꝰ sū

Jeremias enī erat ꝓpha scūs ⁊ per dñs erat certus q̄ de⁹ cū fit veritas ꝑma. ñ pōt aliq̄ seducere nec ab aliq̄ posse seduci ⁊ iō cū dicebat(seduxisti me dñe ⁊c) ñ loquebat̄ ꝑm estimationē ꝓpriā.ꝛ ꝑz de actum falsoꝝ ꝓphaꝝ q̄ asserebāt ipm̄ eē seductū vt patz in plurib⁹ ca. Jere Moraliter aūt p Jepte hō pōt intelligi fr̄atus potēs in scripturis vt de apl̄o dr̄ Actuū xviij. Qui fugiens molestias secularium fugit ad religionis desertū qꝺ vocari p̄t (ēra thob).i.bō.nā ibi percipiūt cōsolationes diuine. Osee.ij. Ducā eā in solitudinē ⁊ loquar ad eoꝝ eius⁊ canet.ꝛ talis aliq̄n requirit̄ ad regnū ecclesie. sicut beatus Gregō.⁊ plures alij⁊ p secularib⁹ (pugnat ꝺra aduersarios)oratiōibus⁊ doctrinis.ꝛ aliq̄n post habitā victoriam (occurrit ei filia).i.vana gloria q̄ solz i talib⁹ cōsurgere.dr̄ aūt talis gloria hominis filia.eo q̄ ex hominis fomite ꝓcedit de q̄ debet dr̄e.decepisti me.diminuē do meritū.⁊ ipa decepta es.nā fortiꝰ insurgit ad ipam imolandaz p maiorē sui humiliationē

Caplz xij.

Tunc aūt in effraym orta ē seditiō)p effragitas q̄ interp̄tātur augentes.significātur clerici cupidi q̄ nō studēt nisi ad augendū pecunias p lites⁊ fraudes.⁊ p p̄bendas malo titulo adq̄rendas.⁊ similit̄ p effraytas intelligunt religiosi ꝓpriarij. hos ergo vult xp̄s p Jepte significat⁹ ad pugnā cōtra dyabolū p̄cib⁹ deuotis ⁊ sanctis exhortationib⁹⁊ doctrinis.ꝛ ipi noluerūt venire(Insup ⁊ domū Jepte)i.ecclesiaz xp̄i nitūt incendē igne cupiditatis luxurie ⁊ ābitionis(ꝛ p gallicitas)q̄ acerui testionij inēpretāt ofusibilit̄ debellāt. p aceruos ꝺo testimonij dīca sacre scriptura significāt p q̄ p̄dicti clerici⁊ religiosi viles⁊ ofusibiles declarāt (⁊ in trāsitu iordanis)i.mortis iugulant̄ iugulo mortis eterne.q̄ āt p iordanis trāsitū mors sig nificat̄ pz qr iordanis ruinis iudicij interp̄tat̄.tot⁹ ꝺo decursus vite p̄ntis ē q̄dam deflux⁹ vsq̄ ad trāsitū mortis q̄ est ꝑticulare iudiciū hois Ecc̄.38. Memor esto iudicij mei.sic ei erit⁊ tuū ih̄e.⁊ t. hodie.cā ꝺo dicte iugulatiōis ē eo q̄ in

fine vite nō pñt dicere (Seboleth) .i. spi/
caz que absolute sumpta significat spicā
granis bonis plenā per que significātur
opera bona quoꝝ defectū paciunt̄ ꝫ dr̄e
pñt (Theboleth) qđ īterp̄tat̄ spica palee
qꝛ ꝑm veritatē dici pñt spice plene paleis
vanitatis ⁊ zenedochie.

Capitulum xiij.

RVrsum qꝛ filij isrl̄ fecerunt malū
ꝛc̄) In hoc ca. agitur de ꝯceptio
ne Samsonis ⁊ eius natiuitate
ad liberandū ꝓpl̄m isrl̄ de manu Philisti
norum. per Samsonē vero qui interp̄ta
tur sol eoꝝ significari pōt dn̄s noster Je
sus christus de q̄ scribit̄ Malach. ij. Ori
etur vobis timētibus deū sol iusticie. ⁊ si
cut ꝯceptus Samsonis ortus ⁊ viuendi
modus fuit per angelum denūciatus vt
dicit̄ in hoc ca. ita fuit de dn̄o nostro Je/
su christo vt habet̄ Lu. i. per hoc autē ꝙ
Samson vxorē nō accepit de filijs isrl̄. ꝫ
de gētilib⁹ significatū fuit ꝙ christ⁹ acce
pturus erat de gētilibus ecclesiā sibi spō
sam relictis iudeis paucis tn̄ exceptis q̄
sibi adheserūt ꝙ aūt modicū est frequen
ter nō ꝯputat̄ ꝓpter qđ per osee dixit do
minus. de gētilitate vocabo nō dilectaz
meā ⁊ Malachie. quarto. Ab ortu solis
vsque occasum magnum est nomen me
um in gētibus ⁊ hoc diffuse tractat Apo
stolus. Romano. ix. ¶ Moraliter autem
per Samsonē significat̄ bonus doctor vl̄
prelatus. vita ⁊ doctrina sicut sol illumi
nans ecclesiā. ⁊ sicut de Samsone dicit̄
ꝙ nō ꝯmedat aliq̄d immundū. sic talis
doctor vel p̄lat⁹ nō incorporat sibi mor
tale pcc̄m Similiter sicut de Samsone p̄
cipitur ꝙ non bibat aliquid inebriatiuū.
sic doctor vel prelatus nō debet aliquid
agere qđ sit extra mensurā rationis rc̄e
Ebrietas eni dicit̄ ab e. qđ ē extra ⁊ bria
quod est mensura. Samson etiam acce/
pit vxorem de filiabus philistinoꝝ vt per
hoc sibi daretur occasio pugnandi ꝯtra
eos vt habetur in textu. sic bonus doctor
vel prelatus accipit sibi sapientiā gentili
um philosophoꝝ que dici pōt eius vxor
nam de sapientia dicit̄ Sapi. viij. Hanc
quesiui mihi sponsam assumere ⁊ ꝑ ip̄az
habet occasionē pugnandi contra infide
les ⁊ hereticos qui rationibus sophisti/
cis inuoluunt catholicos simplices sapi
entiam philosophicam ignorantes

Capitulum xiiij.

DEscendit ergo Samson incarna
tus ꝛc̄.) per Samsonem qui pre
xit ad accipiendū sibi gentilē vx/
orem allegorice significat̄ christus qui ī
primitiua ecclesia coniunxit sibi per fidē
ip̄am gentilitatem Judea pro maiori par
te incredula remanente. ꝓpter quod dix
erunt apostoli iudeis. Actu. xiij. Vobis
oportebat primum loqui verbum dei sed
quoniam repellitis illud ⁊ indignos iu/
dicatis eterne vite. ecce conuertimur ad
gentes. sic eni precepit nobis deus ⁊ per
illam predicationem coniunxerunt chri
sto ⁊ non sibi gentilitatem per fidem. nō
eni erāt sponsi ꝫ eius paranimphi (appa
ruit catulus leonis seuus) per quem intel
ligi potest Saulus christum impugnās.
propter quod dixit ei Actu. nono. Saule
Saule quid me persequeris. per hoc aūt
ꝙ verbo christi prostratus fuit in terraz
tanquam mortuus apparuit ꝙ poterat
eum lacerare sicut Samson leonem oc
currentem lacerauit. per hoc autem ꝙ
in ore leonis mortui inuentum fuit fauū
mellis. significata fuit melliflua doctri
na pauli mundo mortui Sicut dicit Ga
la. sexto capitulo. Mihi autem absit glori
ari nisi in cruce domini nostri Jesu chri
sti id est in eius doctrina dulci per quem
mihi mundus crucifixus ⁊ ego mundo.
(De comedente exiuit cib⁹ ⁊ de forti e/
gressa est dulcedo.) Hoc autem probleu
ma solui non potuit nisi per vxorem Sā
sonis. per quod significatum fuit ꝙ mu
tationem Sauli de persecutore amarissi
mo in dulcissimum doctorem non potest
intelligi nisi per ecclesiam christi sponsaz
que nouit virtutem sponsi potentis face
re de persecutore defensorem. ⁊ de lupo
pastorem. ¶ Aliter per leonem laceratuz
intelligi potest corpus christi flagellis et
clauis plagatū quod ip̄emet per Samso

figurat⁹ lacerauit. inq̄tū ad passionē vo
lūtarie se obtulit ⁊ de eius corpore mor
tuo exijt sanguis ⁊ aqua. ex quibus v̄tu
tem habent ecclesie sacramenta. inter q̄
p̄ncipale est eucaristie sacramentū in q̊
habemus dulcissimū cibū. de q̊ figurali
ter dicitur Sap̄. xv. panē paratū de ce
lo p̄st. eis sine labore. omne delectamen.
in se habentē ⁊ oēm saporis suauitatem

Capitulū xv.

Post aliq̄tulū aūt tēpis ꝛc̄.) per
patrē vxoris sampsonis qui pro
hibuit samsonez ab ingressu ad
suam vxorē. itelligi potest imperator Ro
manus vel eius imperiū super gentes ha
bens dominiū ⁊ quantū in se fuit ꝓhibu
it ꝯiūctionē christi per sampsonē figura
ti cum ecclesia de gentibus collecta. Et
sicut Samson per cōbinationē vulpium
incendit segetes philistinoꝝ. sic christus
per predicatores caritate cōbinatos suc
cendit fide caritate formata gentiliū cor
da in tantū ꝙ in multis erant ad marti
rium ꝓmptissima. de hoc igne dicit sal.
Luce xij. Ignem veni mittere in terram
⁊ q̄d volo nisi vt ardeat. ꝙ aūt ꝑ vulpes
p̄nt intelligi predicatores ostendit. Pin
guedo nanq̄ vulpiū medicinalis est con
tra contractionē ⁊ stupefactionē neruo
rum. multi vero predicatores cōtractos
corporaliter erexerunt. vt patet de petro
⁊ Johāne Actuū iiij. ⁊ de paulo ⁊ Bar.
Act. xiiij. ⁊ multa similia fecerūt alij dis
cipuli christi ⁊ ministri Spiritualiter āt
contractos ꝑ pigritiam ⁊ acidiā. q. quo
tidie erigunt p̄dicatores ecclesie ⁊ in via
morum faciunt ambulare (ligare inqui
unt te venimus) per ligationē samsonis
per viros iuda. potest itelligi ligatio xp̄i
in petro sicut ⁊ crucifixus fuit in ip̄o. ꝓ
pter q̄d eidem apparēs dixit. Vado Ro
mam iterū crucifigi. hec aūt ligatio fc̄a
fuit a iudeis ⁊ soluta v̄tute diuina Act.
xij. Sicut Samson dono fortitudinis a
deo rupit vincula. ꝑ hoc aūt ꝙ samson
in mādibula philisteos debellauit signi
ficatū fuit ꝙ christ⁹ in Petro per p̄dica
tionē euangelij gentiles occidit ⁊ ecclie
incorporauit. sicut dictū fuit sibi Actu. x
de cōuersione cornelij ⁊ alioꝝ gentilium

surge petre occide ⁊ manduca. ꝙ autē ꝑ
mandibulā predicatio designetur. patet
nam sicut in mandibula molūt̄ esce cor
porales corꝑaliter nutrientes. sic in p̄di
catione moluntur sacre scripture q̄ sunt
esce spiritualiter nutritiue. Deu. viij. Nō
in solo pa. vi. hō ꝫ in omni v̄. q̄d ꝓcedit
de ore dei. per aquā vero de mandibula
mirabiliter exeuntem significata fuit aq̄
salutaris sapientie q̄ de beati Petri pro
cessit ore.

Capitulū xvi.

Abijt in gazam ꝛc̄) per descensuz
Samsonis in gazaz significat⁹
fuit descensus xp̄i ad inferos ꝫz
beatū Greg. ⁊ plures doctores alios. ꝫ
ab h̄ multū dissonare vr̄ q̄d subdit̄ (Et
vidit ibi mulierē meretricē ingressus q̄
est ad eaz) ꝓpter quod sciendū ꝙ hebrei
dicunt hanc esse litterā (mulierē hospita
tricem) ⁊ hoc veri⁹ videt̄ sicut dixi pleni
us in expositione litterali. ꝫm hoc ergo
per descensum Sāsonis in gazam. figu
ratus fuit descensus xp̄i ad limbū patꝝ
qui bene significat̄ ꝑ mulierē hospitatri
cem eo ꝙ ibi sancti patres erant hospita
ti vsq̄ ad acceptionē sue beatitudinis d̄
qua iā erant certi (dormiuit aūt samson
vsq̄ ad mediū noctis ⁊ inde cōsurgens
ꝛc̄) ꝑ hoc aūt christi resurrectio fuit figu
rata que fuit ꝫm cōez opinionē doctoꝝ
in aurora ⁊ sic in scd̄a medietate noctis
nā dies sequēs incipit ab ortu solis. ē eiz
dies latio solis sup terrā (qui app̄hendit
ambas porte fores ꝛc̄) q̄ xp̄us resurgēs
infernū fregit ⁊ spoliauit patrib⁹ ibi de
tentis. ⁊ deduxit eos vsq̄ ad montez pa
trie celestis. ¶ Moraliter aūt ꝑ sampsonē
nazareū significat̄ homo ꝯtemplatiuus
intent⁹ circa deū. tñ ꝓpter necessitatē po
puli descendit ad actiuā p̄dicando ⁊ ex
hortando ad bonū ⁊ surgens ab hac oc
cupatione aufert portas ciuitatis dya
boli q̄ sunt fauor humanus ⁊ timor mū
danus ⁊ inclusos ducit ad patriā celestē
in spe de p̄nti ⁊ in re de futuro (post hoc
amauit mulierē) doctores nr̄i dicūt ⁊ be
ne ꝙ in hoc facto Sāson nō fuit figura
xp̄i. nam in p̄ncipio hui⁹ operis dictum
fuit ꝙ res vna numero diuersa signat. ⁊
aliquādo numero in cōpossibilia ꝓpter

diuersas ꝓprietates sicut leo rōe cōstātie signat xp̄z ⁊ ratione voracitatis dyabo luz. ⁊ eodē modo ɔtingit de eadē ꝑsona que ratione v̄tutis xp̄m significat ⁊ rōe vicij nullo modo significat ip̄m. ꝫ magis oppositū sicut Salomon in edificatione templi dn̄i fuit figura xp̄i q̄ edificauit ec/clesiā In hoc aūt ꝙ edificauit idoloꝝ tē plū. iij. R. xi. nō pōt eē figura christi ꝫ ma gis dyaboli. sic ē in ꝓposito. Samson ei in predictis bene fuit figura xp̄i. ꝫ nō in eius deceptione per Dalidā. Samson er go deceptus a dalida secretū sue cōsecra tionis eidē illicite reuelauit ⁊ in hoc sig/nificat hominē dn̄o ɔsecratuz per ꝓfessi onem in religione vel ordinem sacrum q̄ per blandicias mulieris deceptus trahit̄ ad impudicos tact⁹ ⁊ amplex⁹ ⁊ sic exce/catur p̄mo tenebris ignorantie. ⁊ scd̄o li gat̄ vinculo cōsuetudinis ꝑuerse ⁊ i car cere peccati deputat̄ ad molēdū. i. ad co itus exerciciū ꝑm Hebre. vel alit̄ ad mo/lendū. i. ad opus laboriosum ⁊ malū qd̄ est opus peccati ꝑm qd̄ dicit̄ Sapi. v. in ꝑsona peccatoꝝ. Lassati sum⁹ in via ini quitatis ⁊ ꝑditionis. ambulauim⁹ vias difficiles. viā autez dn̄i nō ambulaui⁹. ꝑ hoc aūt ꝙ capillis Samsonis renascēti bus ip̄e plus nocuit philisteis q̄ ante fe cerat significat̄ ꝙ aliqn̄ hō deo ɔsecrat⁹ ⁊ dicto mō deceptus ex respectu diuine gracie reilluminatur ⁊ ɔtra demones ⁊ vicia forti⁹ q̄ ante casū preliatur. Pōt etiā aliter dici ꝙ ꝑ samsonē qui ante ton sionē capilloꝝ fuit fortissimus ⁊ post ton sionē capilloꝝ fuit sicut ceteri hoīes infir mus significant̄ religiosi ad bonū opus tepidi qui ante depositionē capilloꝝ per religionis ingressū erant fortes ⁊ agiles ad luctandū ⁊ saltandū ⁊ hui⁹modi ⁊ p⁹ ingressū religionis sunt ⁊ debiles ad bn̄ operandū

Capl̄m xvij.

Fuit eo tp̄e vir quidā ꝛc.) Eccl̄ia mater dr̄ oīm christianorū. licet multi eoꝝ sint eius filij solo nu/mero ⁊ nō merito Itē pastor īutilis eccle sie dicit̄ idolū zacha. xi. O pastor ⁊ ido lū derelinquens gregē Ergo michas q̄ matri sue tradidit argentū ad fabricādū idolū signat illū qui filius est ecclesie solo numero ⁊ pecuniā offert presidenti ecc̄e vt ip̄e ꝓmoueat̄ ad pastoris officiū ⁊ sic fiat idolum qꝛ sic ꝓmotus nō solū inutil̄ est ecclesie ꝫ etiā nociu⁹ ⁊ de tali subdit̄. (Impleuitq̄ vnus filioꝝ suoꝝ manū) qꝛ talis nō dat aliquid nisi nepotib⁹ et ɔsan guineis in vita ac scientia defectuosis. quibus dat prebendas si sit episcopus ⁊ bona ecclesie sue si sit inferioris gradus. et paruz aut nihil dat pauꝑib⁹ et huic be ne cōuenit hoc nomē michas qd̄ int̄pre tatur quis. i. quasi nullus. sicut de sobna p̄posito templi dicit̄ ysa. xxij. Quis tu hic aut quasi quid hic ꝛc. sequitur Ecce dn̄s asportari te faciet. sic̄ asportatur gallus gallinatius.

Capitulum xviij.

Fuit quoq̄ alter adolescēs ꝛc.) Se quit̄ (tribus Dan querebat posses sionē sibi) ꝑm doctores de antichri sto loquentes ip̄e nascet̄ de tribu dan. ꝓ pter qd̄ Apoca. vij. Inter seruos dei sig nificatos nō fit mētio de tribu dan. ergo ꝓpter tribū dan ɔuenienter pōt antixp̄s cum sibi adherentibus designari (per vi ros autē de tribu dan missos ad ɔsiderā dum terrā) designant̄ eius prenuncij ad predicationē et dilatationē sui imperij. ꝑ lais que dicit̄ ciuitas magnarum opum et eius terram iherusalem et iudea desig nantur eo ꝙ iudea dicit̄ in sacra scriptu ra optima terra fluens lacte et melle. per hoc āt ꝙ viri de tribu dan (spoliauerūt michā et domū eius antequā caperēt la is significantem iherusalez significat̄ ꝙ antichristus alias terras saltē plures an̄ q̄ capiat ihrl̄m subiugabit sibi. ꝑ hoc āt ꝙ trib⁹ dan posuit idolum in lais figura tum fuit ꝙ antichrist⁹ in ihrl̄z sit ponēd⁹ sicut idolū adorandus vn̄ dicit Apo. ij. Thesꝑ. ij. de ip̄o. qui extollit̄ supra omne id qd̄ dicit̄ deus aut qd̄ colitur vt in tē plo dei sedeat tanq̄ sit de⁹. per hoc autē qd̄ subdit̄ (vsq̄ ad diē captiuitatis sue) si gnificat̄ ꝙ antixp̄s per christū sit deijciē dus sicut dicit̄ ij. Thessa. ij. Quē dn̄s Je sus interficiet spiritu oris sui ⁊ destruet il lustratione aduentus sui.

Capitulum. xix.

Fuit quidā vir leuites ꝛc̄) ꝑ hūc leuites qui dicit̄ vir a v̄tute. pōt allegorice deus significari de q̄ dicit̄ Exo. xv. dn̄s. q. vir pugnator (qui accep̄ vxorē) i. synagogā i datione legis in monte synai sibi coniūgens eam (que reliquit eū) per idolatriā multiplicit̄ fornicando. vnde in hebre. habet̄ hic (Que fornicata est sup̄ eum) ⁊ hec fornicatio per idolatriā patet ex decursu veteris testamenti (Secutusq̄ est eam vir suus volens ei reconciliari) ꝑ qd̄ significat̄ ꝙ deus voluit sibi reconciliare synagogaz ⁊ ad hoc misit ꝓphetas per ip̄os eam reuocās ab idolatria Jere. iij. tu autez fornicata es cum amatoribus multis tn̄ reuertere ⁊ ego suscipiā te. dicit dn̄s tandē post ꝓphetas ip̄e venit in ꝓpria persona ad recōciliandū ip̄az sibi ꝑ fidem ⁊ dilectionē vnde dicit Math. xv. Nō sum missus nisi ad oues que perierūt domus isrl̄ ⁊ quoniā aliqui de synagoga receperūt eum per fidem ⁊ dilectionē. s. apostoli et alij credentes de iudea. ideo subdit̄ (que suscepit eum) in paucis tamē personis respectiue. ¶ Moraliter aūt per virꝝ intelligitur rō ꝑm augusti. (⁊ per vxorē) sensualitas cui ratio debz dominari sicut vir mulieri. ip̄a tamē sensualitas recedit ab obedientia ratiōis illicite delectationib⁹ sensuū inherendo. ꝫ tunc rō debet esse diligens vt ad eius obedientiā reducatur Et qꝛ personis ad deū reuertentib⁹ fide ⁊ feruenti dilectione. dyabolus ꝓcurat tribulationes multas ⁊ magnas. ꝓpter hoc apostolis ⁊ alijs credētibus ꝓcurauit tribulationes. p̄mo per sacerdotes ⁊ scribas iudeoꝝ. vt patet Act. viij. ⁊ ix. et pluribus alijs locis. ⁊ postea ꝑ imperatores romanoꝝ. in quib⁹ tribulationib⁹ apostoli ⁊ plures alij cum illusionibus magnis fuerūt mortui ⁊ hoc fuit figuratum in interfectione p̄dicte mulieris cū magna illusione ꝙ autē eius interfectio fuit per terrā isrl̄ nunciata. ꝑ hoc significatū fuit ꝙ apostoloꝝ alioꝝ q̄ sanctoꝝ martiria debent denūciari ꝑ totā ecclesiam vt fideles eoꝝ ꝯstantiā imitētur ⁊ deuotione debita venerent̄

Capl̄z xx.

Egressi sunt itaq̄ filij). s. ad puniendū tam nephariū peccatū in morte vxoris leuite nequiter perpetratū. Aduertendū tn̄ ꝙ licet haberēt bellū iustū ꝯtra filios bēyamin tn̄ añq̄z hrēnt victoriā bis fuer̄t ab eis debellati qd̄ ꝫz hebre. ꝯtigit ꝓpt̄ idolū mithe qd̄ in tribu dan colebat̄ publice ⁊ hoc erat ꝓplo isrl̄ notoriū. ⁊ sic tenebat̄ punire. sicut precipit̄ Deu. xiij. ꝓpter qd̄ dn̄s istd̄ peccatū qd̄ erat p̄mū ⁊ cōmuni⁹. voluit primo punire per gladios filioꝝ benyamin ⁊ in hoc documentū habent ꝓcedētes ad bellū iustū vt diligenter cōsiderēt ne habeant in se notabile peccatū ꝑ aduersarioꝝ gladios puniendū (exire vltra debemus ad pugnā contra filios benyamin fratres vestros) ꝑ hoc autē ꝙ fr̄es vocant illos quos impugnāt ostenditur ꝙ licet vicia sint punienda. natura tam̄ est diligenda ¶ Moraliter per hoc belluz filioꝝ israhel ꝯtra benyamin bellū ꝯtra vicia designat̄ in quo bello tria requirūtur. s. contritio vera. confessio integra. ⁊ satisfactio perfecta. confessio designatur ꝑ hoc quod dicitur (iudas sit dux vester) Judas eni confessio vel confitens interpretatur. contritio vero per hoc ꝙ ante congressum (venerūt corā domino ⁊ fleuerunt.) satisfactio vero per hoc qd̄ dicitur (Jeiunaueruntq̄ die illo ⁊ obtulerunt olocausta) ⁊ sic habuerunt plenaz victoriā per quā designatur plena victoria de peccatis .C. xxi.

Irauerāt quoq̄ filij isrl̄ ꝛc̄.) In hoc. c. describit̄ ꝯpassio filioꝝ isrl̄. sup̄ tribum bēyamin quā destruxerāt paucis exceptis. ⁊ eoꝝ diligentia ad ip̄i⁹ reparationē In hoc aūt documentū habēt iudices temporales ⁊ ecclesiastici seculares ⁊ religiosi cōpaciendi punitis per eos ⁊ reparādi defectus ꝓut potest fieri bono modo si tamē aliqua ꝑsona singularis sit morte punita reparatio locū nō habet in ea ꝫ in illis qui peiorati sunt per eā. nā eius morte territi retrahūtur ab actu peccandi. si vero cōitas morte punita fuerit in aliqua sui parte. debent esse solliciti qualiter in remanentib⁹ reparetur ꝓut ꝑm deum fieri poterit. si autē punitio nō sit

fienda per mortē soliciti debent esse puni
entes ne punitio per sui duriciā ad despe
rationē inducat nec per sui leuitatē occa/
sionē tribuat delinquendi Grego. Inesse
bonis rectoribus debz iuste consulēs mi
sericordia. ⁊ pie seuiens disciplina ne iusti
cia nimis sit aspera ⁊ pietas sit remissa.
per hoc aūt ꝙ filijs benyamin remanen
tibus date fuerunt v̄gines ad sue trib⁹
reparationē significatur ꝙ peccatoribus
sufficienter punitis debent dari exhorta
tiones sancte ad bonoꝝ omissoꝝ prout
fieri potest recuperationē.

Explicit liber Judicum.

Incipit liber Ruth.

In diebus vni⁹ iudicis ꝛc̄) Sequit̄ (Abijt
homo de Bethleem) s̄m Hebre. iste fuit
valde diues ꝫ auarus. ꝓpter qd̄ tempore
famis exorte moleste ferebat petitiones
suoꝝ ꝯsanguineoꝝ ⁊ conciuiū qui fame
coacti recurrebant ad eius auxiliū. ⁊ iō
ad declinandū petitiones eoꝝ cum vxo
re ac filijs ⁊ mobilib⁹ bonis abijt in ter
ram moab ⁊ qm̄ habuit malū nociuum
dn̄s ibidē puniuit eum morte ꝓpria ⁊ fi/
lioꝝ ⁊ cōsumptione bonoꝝ temporaliuz
ꝓpter qd̄ vxor eius noemi reuersa in Be
thleem dixit (Egressa sum plena ⁊ vacu
am me reduxit dn̄s) vt habet̄ .j. eodē ca.
In hoc ergo documentū habēt diuites
hui⁹ mundi ne moleste ferant petitiones
pauperꝝ nec declinent ab eis indebite ne
sicut elimelech puniāt̄ s̄m qd̄ dicit̄ Sap̄
xi. per que peccat quis per hec ⁊ torquet̄
⁊ ꝓuerbi. xxi. Qui obturat aurē suā ad
clamorē pauperis ⁊ ip̄e clamabit ⁊ non
exaudiet̄. exemplū Lu. xvi. de diuite epu
lone qui guttā aque impetrare n̄ potuit
eo ꝙ micas panis lazaro negauit ⁊ mul
to plus timere debent auari sciētie que ꝑ
cōicationē nō minuitur sed augetur ⁊ si
militer sapientes in temporalibus si fue
rint auari de dando concilio pauperib⁹
in quo non datur res possessa ꝫ tm̄ v̄ba.

per Ruth aūt que relicta gentilitate Noe
mi adhesit d. (deus tuus deus meus) et
ei tam humiliter obediuit significat̄ ꝑso
na penitens veraciter que relicta dya
boli seruitute adheret ecclesie eius man
datis humiliter obediendo que per Noe
mi bene significatur eo ꝙ noemi pulcra
interpretatur. Et Cantico. quarto. de ec
clesia dicitur Tota pulcra es amica mea
⁊ macula non est in te. ⁊ talis fuit in p̄n
cipio ꝫ modo potest dicere (non vocetis
me Noemi). i. pulcram ꝫ vocate me ma
ra. hoc est amarā. quia valde me repleuit
omnipotens. nam multi qui de bonis ec
clesie laute ⁊ magnifice viuunt per suaz
vitam malā ip̄az multipliciter amaricāt
de quo beat⁹ Bernard⁹. in eius persona
loquens exponit illud ysaie xxxviij. Ecce
in pa. amaritudo mea amara. Postquā
eni cessauit persecutio tirannoꝝ ꝯtra ec
clesiam ⁊ ip̄a dotata ē multis ⁊ magnis
temporalib⁹ bonis multi abutentes pec
catis enormibus plus s̄m veritatē ama
ricant ecclesiam in ista pace q̄ꝫ amarica
ta fuerit in tirannorum persecutione.

Capitulū Scd̄m.

Erat autem vir ꝛc̄.) In hoc capi
tulo agitur de Ruth humiliter
⁊ diligēter in agro boos spicas
colligente. Per agrum istum sacra scrip
tura significatur que est ager plenus op
timus sentencijs ⁊ sensibus tanquā bo
nis fructibus propter qd̄ est ager quē be
nedixit dn̄s (Per boos) autem qui forti
tudo interpretatur domin⁹ noster Jesus
christus significatur qui tante fortitudi
nis est ꝙ portat omnia v̄bo virtutis sue
vt dicitur Hebreo. primo. Ip̄e vero dn̄s
est huius agri. Propter quod dicitur
Deutrono. xxxiij. In dextra eius ignea
lex que continetur in veteri ⁊ nouo testa
mento ⁊ bene dicitur ignea eo ꝙ ignem
caritatis in cordibus fidelium accendit
Messores autez nostri boos id est christi
sūt docto. ⁊ p̄dicatores. Ruth autē hu/
milis ⁊ deuota ꝑsonā deuotā ⁊ simplicē
signat q̄ s̄mones audiēs attēte ⁊ de his

que potest capere vitã suam ꝙ oscientiã
informat ꝙ similiter aliorum ꝟbo ꝙ exẽ/
plo ꝑm conuenientẽ sibi modũ ꝙ de hoc
beat⁹ Franciscus expo. illud. i. ℟. ij. Ste
rilis peperit plurimos que multos habe
bat filios infirmata est. sterilem enĩ dice
bat fratrẽ simplicẽ officiũ ꝓdicãdi nõ ha
bentẽ ꝑ qõ generant filij in ecclesia dei.
.i. Cor. i. In xp̃o ihesu per euangelium
ego vos genui ꝙ talis frater simplex exẽ
plari vita. plus ꝓficit sibi ꝙ alijs q̃ ꝓdi/
cator ꝟbosus ꝙ idẽ dicendũ est de alijs
simplicib⁹ personis que sunt vite exẽpla
ris ꝙ bene significat ꝑ ruth. que maiorẽ
gratiaz inuenit apõ boos q̃ eius messo
res. qz facta ẽ ei⁹ vxor. sic ꝑsona simplex
exemplaris vite maiorẽ graciaz inuenit
apud xp̃z. qui significat per boos q̃ mes
sor. per quos vt prędictũ est significãtur
prędicatores. (inuenit orzei q. ephi mẽ
surã .i. tres modios) per quos significa
tur sanctitas meditationis. veritas locu
tionis ꝙ sinceritas bone operationis fa
cte simpliciter ꝓpter deũ. istos tres mo/
dios colligit Ruth. i. ꝑsona simplex ꝙ de
uota. ꝑmões audiẽdo ꝙ ope adimplẽdo

Caplm iij.

Postq̃ aũt reuersa est ad socrum
suã ꝛc̃) sibic agit de ꝓparatiõe
ruth ad matrimoniũ cũ boos. ꝑ
qõ significat oiunctio ꝑsone deuote cũ
christo que coniunctio semꝑ potest effici
durante vita pñti. dicit ergo (Noemi). i.
ecclesia (lauare) per versã ꝙ frequentem
ofessionẽ quia peccata frequenter pullu
lant. i Jo. vi. si dixerim⁹ qz peccatũ non
habemus ipi nos seducimus ꝙ veritas
in nobis nõ est (ꝙ vngere) ꝑ augmẽtum
gracie. q̃ augetur in sacramẽtali confes
sione (ꝙ induere culciorib⁹ vestimẽtis.)
ꝑ augmentũ virtutũ que cum gracia in
fundũtur ꝙ in eius augmento augmẽ
tantur (Et abscondere in area) ꝑ quod
significat ꝙ bona merita per humilitatẽ
sunt tegenda. (nõ locũ in q̃ dormiet). s.
boos per quẽ xp̃s significat. loc⁹ aũt in
quo xp̃s dormiuit somno mortis est ipa
crux sancta. locũ autẽ istũ notare est xp̃i
passionez deuote considerare (Et disco/
opies palliũ quo operitur a parte pedũ
)pars pedũ est inferior ideo per ipaz hu
manitas christi significat. per hãc ergo
discooperitionẽ significat ꝙ passio non
opetit christo nisi ꝛ humanitatẽ. ꝙ hoc
firmiter fide tenere ẽ a parte pedũ disco/
operire (Et ꝓicies te ꝙ ibi iacebis) ꝑ cõ
tinuationẽ affectuose opassionis ꝙ q̃niã
talis persona xp̃o oiuncta ꝑ grãm des/
derat sibi oiungi per gloriã ideo dic̃ qõ
subdit (Expande palliũ tuũ super famili
am tuã) ꝑ qõ significat gloria celestis.
ysa. lxi. Palliũ laudis ꝑ spũ meroris. ℟
eni pallio vestiunt illi quoz peccata lu/
ctu vite pñtis diluunt. ꝓpter qõ dic̃ sal.
Math. v. Beati qui lugent qm̃ ipi consola
buntur (quiesce hac nocte ꝛc̃) ꝑ hoc ꝟbũ
booz significat ℟nsio xp̃i ꝑsone ꝓdicto
modo ipm̃ deuoranti. i. nocte pñtis se
culi. perseuera in statu gracie vsq̃ mãe
futuri. In quo oia erunt clara ꝙ tũc cõ
iunctio tua meecũ erit perfecta. ꝙ qm̃ q̃z
diu ꝑsona deuota viuit in pñti ꝓficit in
donis dei ideo subdit (mensus est vi. mo
dios orzei ꝙ posuit sup eaz) per q̃s figni
ficant vi. dona spũs sancti que ponũtur
ysa. xi. Spiritus sapientie ꝙ intel. spirit⁹
consilij ꝙ fortitudinis. spiritus scientie ꝙ
timoris dei. In hebreo ꝟbo non habet.
spiritus pietatis. sicut dixi plenius in ex
positione litterali Caplm iiij.

Ascendit quoq̃ boos ad portã. ꝛc̃) hic describit oiunctio Ruth
cum boos in matrimonio quod
quidẽ matrimoniũ factũ fuit. ꝑ hoc ꝙ il
le qui ꝓpinquior videbat ad otrahendũ
cũ ipa ruth cessit iuri ꝓpinquitatis ꝙ sic
boos accepit eã in vxorẽ. Per ruth que
videns interpretat ecclesia bene significa
tur que ognitione fidei ꝙ gracie illumi
natur. ꝑ ꝓpinquiorẽ autẽ Joh. baptista
põt intelligi qui natus fuit añ christũ et
ꝑius prędicauit ꝙ nõ solũ a vulgaribus
hominib⁹ ꝛ etiã a notabilib⁹ ꝑsonis iu
deoz. christ⁹ esse credebat ꝓpter qõ de
iherusalẽ metropoli ciuitate miserũt nũ
cios solennes. s. sacerdotes ꝙ leuitas ad
interrogandũ si ipe eẽt christ⁹ ꝙ per oẽs
ecclesie sponsus Jo. i. Ipse vero iohãnes
cessit iuri ꝓpinquitatis qõ sibi videbat
inesse d. Nõ sum ego christus. vt ibi dr.

Et similiter iij.ca.vbi idem replicauit et adiunxit qui habet sponsam.sponsus est vbi ostendit se nō esse sponsum ecclesie ꝫ amicū sponsi et sic ostendit manifeste ꝙ ecclesia erat reseruanda christo sicut spō sa et christꝰ qui ꝑ boos intelligit̄ sicut d. est.s̄.eā accepit sponsam.ꝑ hoc autez ꝙ ex generatione boos ex Ruth deducitur genealogia regalis cū dicit̄(hic est pater Isai.ꝛc̄.)significatū fuit ꝙ illi qui ꝑ fidē generant̄ ex christo et ecclesia.et nō alij in celesti gloria sunt regnaturi qđ nobis ꝯcedat ille qui ē bn̄dictꝰ in secl̄a seculoꝝ.

Explicit liber Ruth.

Incipit p̄mus liber.R.

Fuit vir vnus.ꝛc̄.) Allegorice ꝑ istū viꝝ fuit significatus cristus qui Luc̄.xxiiij. dicit̄. Vir potens in opere ꝛ sermone.ꝛ bene dr̄ vnus quia nullus alius fuit nec ē nec erit deꝰ ꝛ homo in vna persona(de ramathhim sophim).i.excelsis speculationibus. naz in christo est duplex speculatio.s. diuina ꝛ humana.ꝛ quelibet est excelsa.naz speculatione diuina cognoscit perfecte seip̄z ꝛ omnia facta fiēda ꝛ fieri possibilia. speculatione vero humana cognoscit omīa que deus cognoscit noticia visionis. (ꝛ nomen eius helcana) qui interpretatur dei possessio.nam homo christus est totus deificus ꝛ a deo possessus(Et habuit duas vxores)per quas synagoga ꝛ ecclesia significatur vel iudea ꝛ gentilitas (fuerūtqꝫ phenenne filij)per quā significatur iudea que filios habuit.s.ꝓphetas ꝛ legisperitos(anne vero non erant liberi)per quā significatur gentilitas que legem diuinā nō habuit.nec ꝓphetas. p̄s c.xlvij.Non fecit taliter omni na.ꝛ iusti. sua non ma.eis(deditqꝫ phenenne vxori sue ꝛ cunctis filijs suis ꝛ filiabꝰ partes) Nam deus ꝓphetis ꝛ regibus ꝛ sacerdotibus iudeoꝝ fecit gracias multas qui dicunt̄ filij iudee.(anne v̄o) i. gentilitati(dedit vnam partem tristis)in hebreo vnā pulcrā per quā intelligi pōt paulus aposto.a christo datus doctor gentium sicut ipse dicit Gal.ij.Qui operatus ē petro in apostolatū circūcisionis operatus est et mihi inter gentes(porro illa flebat et nō capiebat cibum)gentiles ei ad fidē christi conuersi flebāt et ieiunabant ꝓpt̄ peccata in gentilitate ꝯmissa et maxime in idoloꝝ cultura ꝯuersi v̄o de iudaismo nō habebāt talem occasionē flendi ꝛ ieiunandi qꝛ non fuerant idolatre ꝫ cultores vnius veri dei(Concepit anna et peperit)ꝑ qđ significat̄ ꝙ gentilitas ꝯuersa fructificauit in bonis operibus que dici pn̄t eius filij qꝛ procedunt a libero arbitrio. sic̄ proles ab vtero mouente spiritu sācto ¶Moraliter aūt helcana significat bonū prelatū secularē vel religiosum.per duas autem vxores intelliguntur vita actiua et ꝯtemplatiua quibus debet debitū reddere vtriqꝫ vacando tempore competēti Gregorl.Sit presul actione precipuus sit pre ceteris contemplatione suspensus p̄suli vero debent inferiores prelati in hoc q̄ꝫtuz possunt ꝯformari.actiua vero que fertilis ē per fenennā .ꝯtemplatiua v̄o ꝑ annā significat̄(dedit phenēne filijs et filiabus ꝑtes)ꝑ q̄s intelligunt̄ opera misericordie q̄bꝰ correspondēt merita et plura premia(anne v̄o dedit vnā partē pulcrā)i.dei ꝯtemplationē q̄ habet pulcraz et suauitatē annexā In actiua nāqꝫ vita ex humanis negocijs admiscentur mlti pulueres anime faciem obscurantes In cuiꝰ figura Gene.xx.dicit̄ ꝙ Lya lippis erat oculis rachel autem venusto aspc̄u affligebatqꝫ eam emula eius.) per quod intelligitur disceptatio vite contemplatiue et actiue.nam caritas dei trahit bonū prelatū ad actus vite contemplatiue. necessitas vero proximi retrahit ipsuz a cōtemplatione vt intendat operibus actiue(porro illa flebat.s.contēplatiua de dilatiōe glorie in qua ꝯtemplatio ꝯsūmat̄

(Et nō capiebat cibum) ꝑ qđ designat̄ mirabilis abstinentia ꝯtemplatiuoꝝ. dr̄ eni in collationibus patꝝ de plurib⁹ ꝙ aliquando transibant tres vel q̄tuor dies nō solum absq̄ cibo corporali ꝫ etiaꝫ absq̄ memoria eius. per hoc aūt ꝙ āne datur filius cui⁹ caput nouacula nō dꝫ tangere significat̄ actus p̄dicandi ꝓcedens ex ꝯtemplatione interiori cuius caput. i. intentionez nouacula vane glorie tangere nō debet ꝑ appetitū laudis humane.

Capitulū scđm.

Et adorauit anna ⁊ ait. Exultauit cor meū) Per Annaꝫ q̄ gr̄a interpretat̄ eccl̄ia significat̄. naꝫ ⁊ tempus eccl̄ie tēpus gratie nominat̄. dicit ergo (exul. cor meū in dño) ꝓ multiplicatione filioꝝ in dño credentiū. (Et exal. est cor m.). i. xp̄s qui defensor est ecclesie ꝓpter qđ de ip̄o dicit̄ Luce. i. Erexit nobis dñs cor. salutis. (dilatatū est os m. sup inim. meos) In p̄dicatoribus ⁊ doctorib⁹ sacris eloquijs Judeos ⁊ hereticos ꝯfundentib⁹ (In salutari tuo). i. xp̄o in ip̄is p̄ncipaliter operāte Jo. x. Sine me nihil po. facere. ideo subdit̄. (Non ē sanctus vt ē dñs) i. xp̄us qui dr̄ sanct⁹ sanctoꝝ Dani. ix. (Nolite mltiplicare loqui sublimia). i. supba ꝯtra xp̄m ⁊ ecclesiam (recedāt vetera). i. cerimonie veteris testamēti (qꝛ de⁹ sciētiaꝝ dñs ē) iō dedit eas simplicib⁹ in nouo testamēto Math. xi. Abscondi. hec a sapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹ ⁊ reuelasti ea paruulis (arc⁹ fortiū supatus ē). i. sciētia scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ) Et infirmi) i. apostoli simplices ⁊ illr̄ati (accincti sūt robore) in spiritussancti datōe per quē facti sunt intelligētes scripturas ⁊ eloquētes in omni idiomate ⁊ ita constantes ꝙ gaudebāt in t̄bulatiōib⁹ Act. iiij. Jbant apostoli gau. a ꝯspectu cōci. qm̄ dig. ha. sūt ꝓ no. ihu cōtu. pati. (repleti p̄us pro pa. se locauerūt) i. sacerdotes ⁊ scribe iudeoꝝ qui p̄us erant repleti noticia legis ⁊ ꝓphetaꝝ. ita euacuati sunt bonis spūalibus. sicut illi qui ꝓ victu q̄tidiano semetip̄os locant indigent bonis tp̄alibus (Et fameli. satu. sunt). i. apostoli p̄us illitterati ꝑ spiritū sanctuꝫ scientia dei sunt repleti (donec sterilis pe. plurimos). i. gentilitas q̄ sterilis erat in bonis operibus ad predicationē apl̄oꝝ valde fructificauit (⁊ que multos hēbat filios infirmata est). i. iudea q̄ ꝑ infidelitatem est infirmata (dñs mortificat) iudeam dimittendo eam cadere in infidelitatē (⁊ viuificat) gentilitatē ꝑ fidei susceptionē (deducit ad inferos) iudeos obstinatos dimittendo eos deduci (⁊ reducit) gentiles ab idolatria per quaꝫ digni erāt inferni pena reuocando (dñs pau. facit) ꝓpl̄m iudaicū obstinatū spiritualibus bonis (⁊ ditat) eis gentilē ad se conuersum (humiliat) iudeos in captiuitate dispersos (⁊ subleuat) ꝯuersos gētiles iudeis dñantes. Aliter pōt exponi de eadē ꝑsona ab illo loco (dñs mortificat) per carnis afflictionē (Et viuificat) ꝑ spiritu⁹ consolationē (deducit ad inferos) ꝑ cōsiderationē pene (Et reducit) ꝑ emendationem vite (dñs pau. facit) in tp̄alibus (⁊ ditat) in spūalibus (humiliat) in p̄nti (⁊ subleuat) in futuro (Suscitās de pulegenū) in futura resurrectiōe (vt sede. cū principib⁹) in trono glorie (dñi n. sūt car terre) i. prelati ⁊ principes dominantur tantū in terra ⁊ nō in celo sicut beati. (⁊ ponit super eos orbē) i. curam orbis spiritualem ⁊ temporalē (pedes sanctoruꝫ suoꝝ ser.) ne corruāt in foueā mortalis culpe ⁊ inde in foueā gehenne (Et impij in tene. cōti.). s. culpe. ⁊ postea gehēnal̄ miserie (qꝛ nō in for. sua). s. corporali ⁊ tēporali (roborabitur vir) eo ꝙ ē defectiua (dñm for. aduer. eius) i. demones ⁊ peccatores obstinati (Et sup ip̄os in celis to.) illa sentencia terribili. Jte maledicti ꝛc̄. Math. xxv. Que dabit̄ in celo aereo (dñs iudicabit fi. terre). i. homies de omnibus fi. terre (et dabit imperiū regi suo) i. christo homini qꝛ tunc omnia ꝑfecte subijciunt̄ ei. ideo subdit̄ (Et sublimabit cor. xp̄i sui). i. ipsius potestatē (porro filij hely nescientes dñm neq̄ officiū sacerdotum ad populū) ⁊ ideo per ip̄os significant̄ mali sacerdotes noue legis quoꝝ (puer). i. spiritualitas. q̄ tendit ad delectabilia carnis. sicut puer ad irrationabilia (habet fuscinulā tridentem). ⁊ per vnū dentem significat̄ ꝯcupiscentia car

nis qua attrahunt corporis delectabilia per aliū vero ocupiscentia oculoꝝ q̄ attrahunt bona temporalia. per terciū vo superbia vite qua attrahunt dignitates ⁊ excellentie. ad hec eni tria attrahendo a sibi. supra modū studēt mali curati clerici ⁊ prelati (Eratq; peccatū puerorꝝ grāde nimis coram domino qr detrahebāt homines a sacrificio dei) sic est hodie q̄a ꝓpter malā vitam clericorum. curatorū ⁊ prelatoꝝ. multi laici tam de principibꝰ q̄ vulgaribus retrahuntur a bonis operibus ⁊ ad mala dilabunt. Grego. in pastora. cum pastor per abrupta graditur sequens ē vt grex ad precipiciū sequat

Capitulū Terciū

(Puer autē Samuel ꝛc) sequit (⁊ non poterat videre lucernaꝝ dei antequā extingueretur) In hoc autē hely tenet figurā inuidi qui non potest videre bonū primi quo lucet coram deo ⁊ hominibus per bonā famā sed q̄n dyabolo procurante extinguitur per infamiam tunc acute videt (Et vocauit dñs Samuelē) ⁊ nō hely sacerdotē quia veritas humilibus ⁊ nō altis per superbiam revelatur Matb. xi. (Confiteor tibi pater domine celi ⁊ terre quia abscōdisti hec a sapientibus ⁊ prudentibus ⁊ revelasti ea puulis (Loquere domine qr audiuit servus tuus) attentio nanq; mentis requiritur ad hoc q̄ dei locutio capiat (suscitabo aduersus hely que locutus sum) s. per virum dei vt dictū est in fine precedētis capituli ⁊ iterum hic monetur per samuelē q̄a bina monitio precedere debet sententiam iudicialē. per hoc etiā ostēditur diuina benignitas qr nō statiꝝ punit peccatorem sed pacienter expectat eius emendationē (Et nō cecidit de omnibus verbis in terrā). s. de verbis Samuelis per quē significat p̄dicator qui nō debet loqui de terrenis nisi pro q̄sto ordinant ad spiritualia ꝛ de spiritualibus ⁊ etnis loqui nanq; de tpalibꝰ put ordinant ad spiritualia est loqui de spiritualibꝰ nā vbi vnū ꝓpter alterꝝ vtrobiq; tm̄ vnū.

Capitulum Quartum.

(Et factū est in diebus illis ꝛc) per pugnā philisteorꝝ otra filios Israel que describitur hic allegorice significatū fuisse videt bellum Persarꝝ sub cosdroe rege otra catholicos in terra Judee qr sicut in isto bello filiꝫ Israhel fuert debellati ⁊ arca dei fuit capta sic in bello cosdroe catholici partim occisi fuerunt ⁊ partim captiuati. ⁊ sancta crux fuit capta ⁊ portata in terra Persarꝝ sicut arca transportata fuit in terram philistinorū de qua transportatione dicit in fi. capituli (translata est gloria dñi de Israhel) ⁊ idē dici potuit de sancta cruce q̄ est gloria plebis christiane. Gala. vi. Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jesu christi ꝛc. Per hoc autē q̄ vxor phinees audita morte viri sui ⁊ captione arce. (Incuruauit se ⁊ peperit) significant illi qui ex auditu repentine contritionis glorioſum in hoc mundo concipiunt timorem ⁊ incuruantur per veram humiliationem reputantes gloriā mundi nullus esse momenti ⁊ sic pariunt fructum operis meritorū (⁊ vocauit puerū ychabod) id est ingloriuꝝ qr vere humilis q̄nis pariat fructum magni meriti nullaꝝ tamen inde gloriam attribuit sibi sed totum diuine virtuti p̄m saluatoris dñi nr̄i Iesu. Decimoseptimo. Cū oia bene feceritis dicite serui inutiles sumus

Capitulū Quintū

(Philistijm autem tulerunt arcam dei ⁊ asportauerunt eaꝝ) per hoc sicut dictum est figurata fuit portatio sancte crucis in perſidem (⁊ intulerunt eam in templum dagon) per quod figurata fuit positio sancte crucis in fano quod cosdroe fecerat ⁊ ibi se tanq; deum adorari faciebat (ecce dagon pronus iacebat in terra) per hoc significata fuit deiectio cosdroe de regno. per hoc autem quod subditur (Caput autem dagon ⁊ due palme manuum eius abscise erant) significata fuit occisio cosdroe ab Eraclio iperatoē (⁊ ebulierunt ville ⁊ agri. ⁊ nati sunt mures ꝛc) p mures bona agrorꝝ corrodētes signati fuert eraclij bellatoēs ērā psaruꝝ

deuastantes. per plagā vero quā passi fuerunt azocij in posterioribꝰ significatuz fuit opprobriū seruitutis qđ incurrerūt per se sub Romanis. ¶ Aliter pōt dici ꝙ per arcam dei significat̄ sacra scriptura sicut ⁊ crux sancta. nam vetus testamentum figuris multiplicibus ⁊ ꝓphetijs clarat xp̄m passuꝝ ⁊ nouū testamentū factis mirabilibꝰ clamat ip̄m passū. trāslatio v̄o arce a iudea in philistinoꝝ terrā significat trāslatōez sacre scripture quātum ad eius sanū intellectū a iudeis ad populū ex gentibus credentē. per casum aūt dagon de loco suo significat̄ in gentibus credentibꝰ idolatrie deiectio. per mures aūt heretici ɔsurgentes ⁊ ꝑ plagam in posterioribꝰ ɔuersi ad fidem ad vomitū postea reuertentes. sicut fuit Julianus apostata ⁊ eidē similes.

Capitulū vi.

Fuit aūt arca in regione philistinoꝝ ꝛc̄) In hoc. c. describit̄ arce reductio per quā significat̄ sancte crucis reportatio quā eraclius Imperator occiso Cosdra ⁊ persis in seditionē receptis in iherusalem reportauit. q̄ per bethsames. vbi arca fuit reportata significat̄ eo ꝙ bethsames domus solis īterpretatur. Iherusalem aūt ɔuenienter dicitur domꝰ solis qꝛ diuinitus fuit electa ad dei cultum ⁊ qꝛ ibidē misteriū christi fuit cōpletum. Aliter aūt per reportationem arce ī iudeā significari pōt reuersio fidei ad iudeos circa finē mundi. per duas āt vaccas arcā reportātes in iudeam intelligunt̄ duo p̄dicatores ɔtra āti xp̄i ꝑfidiā. s. helias ⁊ enoch quibꝰ eius perfidiam detegentibꝰ. iudei dicūtur tūc recepturi fidem. de vaccis aūt arcaz portātibus. in textu dr̄ (ꝙ lactabant vitulos) ꝑ qđ significat̄ ꝙ predicatores v̄bi diuini debent auditores doctrine dulcedine cōsolari. dr̄ etiā ꝙ vituli eaꝝ fuerūt domi reclusi. quia nouicij in fide. vel religione nō debent hinc inde euagari. dr̄ etiaz ꝙ vacce ibāt mugientes qꝛ p̄dicatores per viā huiusmōi vite ꝓcedētes debēt deuote deū orare p̄s. Cantabiles mihi erant iustificationes tue in lo. pe. mee. vnde de istis vaccis dicit̄ in hebreo ꝙ cantabant

Itē ꝙ īcedebāt recte. nō declinantes ad dexterā. vel ad sinistraz per qđ significatur ꝙ p̄dicatores tenere dn̄t rectitudinē vite ⁊ doctrine. nec ab ea declinare. ꝓpt̄ ꝓspera. vel aduersa. ⁊ sic veniūt bethsames. que interp̄tatur domus solis. ⁊ sic in sensu anagogico significat celū beatorum. Celum eniz dicitur quasi casa elyos. i. sol̄ iusticie

Ca. vij.

Venerunt ergo viri cariathiarim ⁊ reduxerūt arcam) sicut dictuz est supra. ꝑ arcā significat̄ crux sancta. ꝑ viros ergo cariathiarim arcā ad se reducētes. pn̄t intelligi pauꝑes religiosi crucē penitentie sibi assumentes (ait aūt samuel ad vniuersam domū isrl̄) per quē significat̄ bonus prelatus secularis vel religiosus. qui populuz hortat̄ recedere a seruitute dyaboli ⁊ inherere seruituti dei dicēs (Auferte deos alienos de medio vestri) ꝑ quos designant̄ vicia quibꝰ diabolo deseruitur. venter eiz deꝰ est gulosi. ⁊ pecunia cupidi. ⁊ sic de alijs vicijs (hauserūtqꝫ aquā ⁊ effuderūt) ad significandū abiectionē peccatoꝝ sine recidiuo. ⁊ qm̄ demones sic recedentes senituntur ad suam reducere seruitutem. ideo subdit̄. (Et ascenderunt satrape) q̄ interpretantur satis rapientes ꝓpter qđ significant demones qui rapere student homines per peccata. ideo subditur. (ꝙ ascenderūt ad isrl̄). i. ad fideles. vt sue sb̄ ijcēnt seruituti (tulit aūt samuel agnum lactantē). i. tenellum per quez significat̄ christus de quo dicitur Joh̄. p̄mo. Ecce agnus dei ꝛc̄. qui dicitur tenellus teneritudine pietatis quē bonus prelatꝰ offerre debet in sacramento eucaristie pro suorum subditoꝝ salute ⁊ demonuz repulsione. ideo subditur. (Intonuit autē dominus ꝛc̄.) nam per diuinuz auxiliuz demones territi fugiunt a tentationibus fidelium populorū. ꝓpter quod subditur. (Hucusqꝫ auxiliatus est nobis deus.) ⁊ quia de talibus beneficijs diuinis debet memoria remanere in fidelium cordibꝰ ideo dicitur ꝙ. Samuel posuit lapidem et locum vocauit lapidem adiutorij ad memoriam beneficij diuini. (Judicabat quoqꝫ Samuel isrl̄) quia bonus p̄latus

non solum debet pro subditis exorare ꝫ defectus eoꝝ per correctionem debitam emendare

Capitulū .viij.

Factū est autē cum senuisset Samuel ꝛc̄) per filios samuelis propter munera iudicium peruertentes ostenditur ꝙ aliquando de bonis et sanctis viris nascūtur peruersi. sicut ecōuerso de peruersis iusti. de Achas enim ⁊ manasse qui fuerunt pessimi. nati fuerūt Ezechias ⁊ Josias qui fuerunt optimi (filij tui non ambulant in vijs tuis. cōstitue nobis regem) ex hoc patet ꝙ ꝓpter maliciam regentiū cōmouetur aliqñ populus ad petenduz vel faciendum aliq̄d qđ ei cedit in malū ꝙ eni ista petitio populi fuerit culpabilis. patet ex hoc qđ habetur .j. xij. c. Inuocabo dominū ⁊ dabit voces ⁊ pluuias ⁊ scietis ⁊ videbitis q̄a grande malum feceritis in cōspectu dñi petentes sup̄ vos. Et similiter aliquādo pro malo regentiū populus mouetur ad rebellionē ⁊ seditionem ex quib⁹ sequūt̄ maiora mala q̄m fuerit regentiū rapina (audi vocem populi) ex hoc patet ꝙ aliquando dñs exaudit aliquid qđ non cedit ad bonum petentis eo ꝙ male petit ⁊ talis exauditio magis est punitio. Osee. xiij. Dabo tibi regem in furore meo (predic eis ius regis) hic accipitur ius large ⁊ improp̄e dictū qđ reputatur ius ꝓpter malum abusum. Nam illa que dicunt̄ h̄ de iure regis magis contingunt per exercicium tyrannidis. ꝙ eni pertinere dicuntur ad regem hoc est ad ostendenduz ꝙ propter maliciam hominū regnum de facili conuertitur in tyrannidē.

C. ix.

Et erat vir de Beniamyn ꝛc̄) per saulē de quo dicitur hic (ꝙ erat vir bonus ⁊ electus et non erat vir de filijs israhel melior illo) significat̄ quilibet homo aptus prelationi siue regimini. nam qui preest alijs in potestate dz etiam moribus preesse ⁊ exercitatus in humilitate ⁊ hoc in saule significat̄ p̄ h̄ ꝙ iuit asinas querere. vnde de helia dicitur. iiij. Re. ij. Pater mi currus israhel ⁊ auriga eius. Currus eni qui ducitur hic ponit̄ p̄mo. ⁊ auriga qui ducit scđo. ad ostendendū ꝙ ille bene ducit regendo q̄ primo fuit ductilis in obediendo (dñs āt reuelauerat auriculā samuelis) aptitudinem ipsius saulis ad regnandū ⁊ eius aduentum ideo subdit̄ (dedit ei locum in capite eoꝝ qui fuerant inuitati.) ⁊ hoc rōe sue v̄tutis ⁊ dignitatis regie de ꝓximo imminētis. vtriq̄ nanq̄ debetur honor dicit̄ eni. iiij. Ethico. ꝙ honor est virtutis premiū. debetur etiaz regie dignitati eo ꝙ debet esse custos virtutis ⁊ promotrix (dic puero vt antecedat nos) secreta nanq̄ diuina ante tempus ab eo dispositum non sunt alijs publicanda ꝓpter qđ samuel secretū de regno sibi cōmissum a deo reuelare noluit sauli in p̄sentia sui pueri.

Capitulū decimū

Fulit aūt samuel lenticulā olei ⁊ effudit super caput eius) vngēdo eum in regem. nam ex quo ꝯstat ei ad quē spectat de aptitudine alicuius ad regendū in temporalib⁹ vel spiritualibus ⁊ de volūtate circa ip̄m statiz est in p̄ncipem vel pontificē promouend⁹ Dicunt̄ aūt ei tria futura. primū est de duobus viris salientib⁹ magnas foueas ad exemplū sue fortitudinis ⁊ agilitatis ad significanduz ꝙ p̄nceps talis debet querere ⁊ sibi sociare tanq̄ aptos ad preliū. ꝓpter qđ .j. xiiij. dicit̄ ꝙ quēcūq̄ Saul videbat ad prelium aptū sibi sociabat. Secundū signū est de tribus viris causa oblatōis ascēdētib⁹ ad dñz qđ ꝑtinet ad p̄lationis officiū ⁊ per hoc significatū fuit Sauli ꝙ debebat legez accipere a sacerdotibus ⁊ in ea meditari vt habet̄ Deu xvij. Et tertiū signum est de grege ꝓphetarū cui obuiauit ⁊ cum eis ꝓphetauit. per quos significant̄ viri religiosi ⁊ s̄m veritatē historie tales erāt isti qui dicunt̄ hic ꝓphetare i. deū laudare nō solū vocibus humanis ꝫ etiam musicis instrumētis. ⁊ tales debet promot⁹ in p̄ncipem diligere ⁊ cum eis deum laudare de sua ꝓmotione ⁊ vt eoꝝ oratōibus possit bene suum populū gubernare. ideo subdit̄. (⁊ mutaberis in virum aliū) per quod ostēditur ꝙ promotus in p̄ncipem debet aliter viuere q̄ꝫ p̄us scz v̄tuosius. Unde ⁊ ph̄us. vij. Ethico. Virtutes transcenentes cōz modū huma^m vocat heroicas vl

diuinas(q̄ndo ergo euenerint signa hec
oia t̄ fac ꝛc̄.).i.scias te esse regē ex ordi
natione diuina.ideo viuas sicut rex v̄tu
ose(qꝛ dn̄s tecū est)ad te dirigēdū in his
que spectant ad regis officiū.nisi ponas
obicem per tuū defectū.ex hoc habet̄ ar
gumentū ꝙ qn̄ aliquis ꝓmouet̄ ꝑz deū
dat ei grām exequendi debite suū officiū
nisi ponat impedimentū(de sermōe aūt
regni non indicauit ei) vt pristinam hu
militatē teneret ⁊ secretū sibi cōmissum
vsq̄ ad tēpus debitū cōseruaret (Cōuo
cauit aūt samuel populū)ad ostendēdū
dei ordinationē per sortiū missionē ideo
sequit̄(⁊ peruenit ad saul).s. sors regni
nec fuit hoc a cāu ꝫ ex ordinatione diui
na.vt publicaret̄ electio prius in secreto
facta(ecce abscōditus est domi) hoc fa
ctum est ex instinctu diuino ad ostenden
dum ꝙ nullus ingerere se debz ad huius
modi dignitates(⁊ altior fuit vniuerso
populo)ꝑ qd̄ significat̄ supereminentia
v̄tutis que debet esse in ꝓmoto (Et scri
psit in libro).s.legē regni.nō ꝑm vsurpa
tionem supra positā ꝫ ꝑm ordinationem
dei positā.Deu.xvij.(Filij vero Belial.
ꝛc̄)per hoc ostendit̄ ꝙ in omni ꝯgnatio
ne cōiter sūt aliq̄ mali qui de bono mur
murāt etsi possent libenter impedirent.

Capitulū xi.

Et factū est.q.post mensem ꝛc̄.)
per naas qui serpens interpreta
tur diabolꝰ intelligit̄ naz in spē
serpentis decepit genꝰ humanū ꝓpter qd̄
serpens antiquus nominat̄.ipe v̄o q̄rit
eruere oculos dextros viroꝝ Jabes. q̄
calos interpretat̄.nā viris caritate feruē
tibus malignꝰ insidiat̄ per oculū aūt si
gnificat̄ intentio Math.vi. Si oculꝰ tu
us fuerit simplex.i.intentio tua.ꝑz Aug
ꝑ oculū ergo dexterū intentio ad bō spi
ritualia.ꝑ sinistrū autē ad tꝑalia desig
natur.per hoc ergo ꝙ naas oculos dex
tros viroꝝ Jabes querebat eruere signi
ficat̄ ꝙ diabolꝰ intentiones viroꝝ in ca
ritate feruentiū querit a bonis spūalibꝰ
totaliter auertere per h̄ autē qd̄ viri Ja
bes quesierūt auxiliū regis significat̄ ꝙ
a diabolo impugnati dicto modo debent
ad auxiliū regis regū ihu xp̄i ꝑ deuotas
orationes recurrere(qui ꝯstituit populū
in tres ꝑtes)nam rex noster angelos per
tres gerarchias diuisit ⁊ oēs sunt in ad
iutoriū nobis contra demonis exercitū
Hebre.i.Omnes administratorij sp̄s sūt
in ministeriū missi ꝓpter eos qui capiūt
hereditatē salutis ⁊ sic debellat̄(naas cū
suo exercitu)i.diabolꝰ cū angelis mali
gnis Apoc̄.xij.Michael ⁊ angeli eius p̄
liabantur cum dracone.draco pugnat ⁊
angeli eius ⁊ nō preualuerūt.neq̄ inuē
tus est eoꝝ locus amplius in celo. ⁊ ac
cipitur hic celū ꝓ ecclesia militante(ve
nite ⁊ eamꝰ in gal gala ⁊ innouemꝰ ibi
regnū)ex noua nāq̄ victoria de diabolo
habita innouandū est xp̄i regnū per no
uam oblationez laudū diuinaꝝ.nec mi
randū ꝙ per saulē ꝓ tꝑe quo fuit bonꝰ
significat̄ ihs xp̄s sicut ij.dicet̄.de dauid
⁊ alomone.sicut eni dictū fuit in princi
pio huiꝰ operis.leo ꝓpter diuersas ꝓpri
etates aliquādo significat diabolū ⁊ ali
quando christū.

Ca.xij.

Dixit aūt samuel ꝛc̄.)In hoc aūt
c. sanctus samuel suaz declarat
innocentiā.d(Loquimini d̄ me
coram domino)nō dicit corā hominibꝰ
sicut ipocrite qui querunt iustificari co
ram mūdo (vtrum bouē cuiusquā tule
rim ꝛc̄)sibi calumniā inferendo pro iusti
cia exercenda.per hoc informari debent
principes ⁊ prelati vt regant populū sibi
subditū sine calūnia ⁊ auaricia. Scd̄o
arguit populū de petitione regis ostēdēs
ꝙ dn̄s rex eoꝝ fuerat immediatꝰ per iu
dices tanq̄ per ministros ⁊ vicarios. et
eos saluās d.(Misit dn̄s moysen ⁊ aarō
ꝛc̄)per hoc significat̄ ꝙ prelati ⁊ predica
tores dn̄t ostēdere populis dei beneficia
vt cognoscant eius bonitatem suā igra
titudinem.nam opposita iuxta se posita
magis elucescunt ⁊ sic per veram penitē
tiam.ad deum redeant ⁊ ipsi fideliter ser
uiendo verū dominū recognoscant.

Capl̄m xiij.

Filius vnius anni)i.humilis.sic
puer vniꝰ anni (Cuz regnare ce
pisset ⁊ duobus annis regnauit
super israhel)Act.xiij.dicit̄ ꝙ regnauit
xl.annis sed hic ponit̄ tantū tempus q̄

permansit in humilitate ⁊ bonitate ex q̄
patet ꝙ rex malus tēpore malicie sue nō
est ꝑm veritatem rex dicendus ꝫ tm̄ equi
uoce. sicut oculus lapideus aut depictus
Idē dicēdū de prelato malo ⁊ multo pl⁹
qꝛ regit in spiritualibus que tēporalibus
preferuntur corruptio eī optimi pessima
iudicatur (Et percussit Jonathas statio
nem philisteoꝝ). per Jonathā qui donuꝫ
columbe interpretatur dn̄s Jesus christ⁹
signatur super quē spiritus sanctus ap/
paruit in specie columbe cū baptisaretur
Jp̄e v̄o stationē philistinoꝝ percussit qn̄
descendens ad infernū inde patres potē
ter liberauit. philistijm aūt interpretant̄
cadentes. ideo significant demones qui
de celo per suam superbiam ceciderunt (
Dixitqꝫ Samuel ad Saul stulte egisti) s.
vsurpando tibi officiū legalis sacerdotij
⁊ incōparabiliter plus peccant illi qui si
bi officiū sacerdotis euangelici vsurpāt.
(Et egressi sunt de castris philisteorum
tres cunei) per hoc autē significat̄ ꝙ de
mones qui vt dictū est per philisteos in/
telliguntur. de tribus nos tentant. p̄mū
est concupiscentia oculoꝝ ⁊ demones de
hoc tentantes significātur per p̄mū cu/
neum cum dicitur (vnus cuneus perge/
bat contra viam effraym) que fertilis in
terpretatur. concupiscentia vero oculoꝝ
bona temporalia coaceruare semper ni/
tit̄ Scd̄ꝫ āt ē supbia vite ⁊ demones de
hoc tentantes. per scd̄m cuneū significā
tur cum dicitur (porro alius ingrediebā
tur per viam bethoron) que dom⁹ excel
sa interpretatur ideo per ip̄am superbia
vite intelligitur que semper ascendere co
natur. Terciū aūt est concupiscentia car
nis ⁊ demones de hoc tentantes. per ter
cium cuneum significātur cum dicitur (
tercius autē verterat se ad iter t̄mini in
terra seba) que interpretatur capra. ꝓpt̄
quod significat concupiscentiam carnis
per quem homines assimilantur anima
libus brutis. vnde primo Ethicoꝝ. vita
voluptuosa dicitur vita pecuduꝫ (porro
faber ferrarius nō inueniebatur in omni
terra isrl̄. cauerant eni philistijm ꝛc̄) De/
mones enim student ad hoc ꝙ fabricato
res armoꝝ spiritualium tollantur de ter
ra fidelium. huiusmōi vero fabri sunt do
ctores ⁊ predicatores qui contra demo/
num insultus fideles armant suis sāctis
exhortationibus propter qd̄ illi qui eos
indebite impediunt in tam bono actu mi
nistri sunt demonū in hoc cāu.

Capitulū .xiiij.

Et accidit quadam die ꝛc̄) per Jo
natham qui columbe donū int̄/
pretatur dn̄s Jesus christus sig
nificatur nam ad moduꝫ columbe caret
amaritudinis felle. per hoc autē ꝙ Jona
tas ascendit per scopulos ad destruendā
philisteoꝝ stationē significatus fuit ascē
sus christi in crucem per clauos ⁊ sic de
struxit stationem demonuꝫ frangens in
fernum. ⁊ inde liberans collegium san
ctorum patrum. Per armigerum autem
eius intelligitur beatus Francisc⁹ qui ar
ma christi non solum in mente per fidem
sed etiam in corpore per expressam simili
tudinem portauit ⁊ per crucem penitētie
post christum incedens frequenter demo
nes fugauit non solum de corporib⁹ ob
sessis sed etiam de ciuitatibus ⁊ locis vt
in eius legenda plenius ꝯtinetur.

Capitulum xv.

Et dixit Samuel ad Saul.) per
Samuelē qui postulatus a dn̄o
interpretatur cōuenienter Jesus
christ⁹ significatur quē a domino postu
lauerunt instanter patriarche ⁊ ꝓphete.
ysa. xvi. Emitte agnum dominato. terre
de petra deser. ad montē fi. syon ⁊ cōsimi
lis postulatio In multis locis ponitur in
veteri testamento. per Saulē vero regna
re volentē. potest intelligi quicunqꝫ q̄ vel
acceptat potestatē temporalē vel spiritu
alem ⁊ talis dꝫ p̄mo de regimine sui co
gitare qd̄ ꝯsistit in hoc ꝙ sensualitas re
digit̄ sb̄ rōis ptāte ꝓpt̄ qd̄ sibi dr̄ a xp̄o
qui per samuelē significat̄ (vade ⁊ ꝑcute
Amalech) q̄ bruta gēs interpretat̄ ꝓpter
qd̄ per Amalech sensualitas per quā ho
mo conuenit cum brutis designatur ⁊
sic debet domari ꝙ obediat rationi sed
in hac victoria duplex potest esse defe/
ctus. Vnus est si nimis parcatur carni
sub p̄textu ꝑuitutis dei scilꝫ vt sit fortior

ad seruiendū ei ⁊ hoc significat̄ per hoc
ꝙ Saul pepercit melioribꝰ animalibus
sub pretextu oblationis deo fiende ex eis
cū dr̄ (⁊ pepercit saul ꝛc̄) idē significatur
ꝑ h̄ q̄d dimisit viuū regē agag pinguissi
mū. alius aūt defectꝰ est. qñ ex viciorum
carnaliū victoria. insurgit superbia que
aliqñ ē magis dei offensiua h̄. sup̄ missꝰ
est. expedit magis v̄ginē nō esse q̄ꝫ de v̄
ginitate insolescere. ⁊ hoc significat̄ ꝑ h̄
ꝙ saul erexit sibi fornicē triumphalē ad
sue victorie ostentationē ⁊ qm̄ per humi
litatē fuerat electus in regem sicut dicit̄
in textu (nōne cū paruulus esses in ocul̄
tuis caput in t̄bubꝰ isrl̄ factus es ꝛc̄) ita
per superbiā fuit eiectus sicut dicit̄ .i. (ꝓ
eo ꝙ abiecisti sermonē dñi abiecit te dñs
ne sis rex) ⁊ per hoc significat̄ ꝙ nullus
potest esse bonus rex in regimie sui ⁊ ali
orum. nisi abijciat a se superbie viciuꝫ. ¶
Dixitq̄ samuel adducite ad me agag ꝛc̄
) per hoc aūt ꝙ samuel agag occidit sig
nificat̄ ꝙ christus ꝑ samuelē figuratus
extinguit aliquādo incentiuuꝫ carnis in
aliquibꝰ amicis suis. sicut legit̄ de bea
ato Francisco ⁊ in collationibꝰ patrum
de sereno Abbate ꝙ in somnis vidit an
gelum dei eumtigantē ip̄m ⁊ ex tunc nō
sensit motū carnis inordinatū. p̄ma col
latione eius (verūtamē lugebat samuel
saulem) per hoc designat̄ ꝙ quilibet qui
est membꝝ christi reputare debet casum
magne persone valde lamentabilē

Capitulū xvi.

Dixit quoq̄ dñs ad samuelē ꝛc̄.)
sicut cap̄lo p̄cedenti per samue
lem significatꝰ est christus ita ꝑ
ip̄m significat̄ christi vicarius ad quem
spectat aliquē vngere in p̄ncipem vel p̄
latum. ꝓpter ꝯnexionem eni principal̄
agentis ad vicariuꝫ in expositione sacre
scripture ⁊ maxime mistica fit frequēter
transitus de vno ad aliū. dicit̄ ergo sibi
(vsqueq̄ tu luges saulem). q. d. vicarius
approbare debet magistri sui sentenciaꝫ
⁊ qꝛ mortuo vel deiecto p̄ncipa vel p̄la
to aliꝰ est instituendus ideo subdit̄ (veni
vt mittam te ad Isai. ꝓuidi eni in filijs
eius mihi regem) per Isai qui interpreta
tur salus mea christus significatur. de q̄

Isa. lvi. in ꝑsona patris dr̄. iuxta ē salus
mea vt veniat ꝛc̄. cū ergo dr̄. (Veni mit
tam te ad ysai) Intelligat̄ esse v̄bū vel in
spiratio spūs sancti ad illū qui principeꝫ
vel prelatuꝫ instituere debet vel vngere.
nam talis ꝓmotus de filijs ysai. i. xp̄i ꝑ
verā fidē debet eē. per hoc aūt ꝙ de filijs
Isai minor inunctus fuit de p̄cepto dei.
sicut dr̄ .i. ⁊ ait dñs (Surge ⁊ vnge eum
) significat̄ ꝙ ille de christi filijs qui ē hu
milior ceteris paribus ad dignitatē eccle
siasticā vel secularē aptior (Et directus
est spiritus dñi a die illa in dauid) ꝑ q̄d
ostendit̄ ꝙ ꝓmoto ex ordinatione diui
na dat̄ ad exequenduꝫ officiū suum nisi
pōt obicem spiritus sancti gracia (Spi
ritus aūt domini recessit a saul. ⁊ agita
bat eū spūs malus) ꝑ q̄d significatur ꝙ
qñ spūs sanctus recedit ab aliquo ꝓpter
peccati mortalis ꝯmissionē. spūs malig
nus agitat eū de culpa in culpam Greg
Peccatū q̄d nō per penitentiaꝫ diluitur
mox suo pondere ad aliud trahit. ꝑ hoc
aūt ꝙ psallente dauid saul alleuiabatur
significat̄ ꝙ ꝑ orōes scōꝝ a demonibus
agitati aliquādo curantur q̄d de corpo
rali curatione orōnibus scōꝝ frequēter
esse legit̄ factū. spiritualiter aūt p̄dicato
res hoc faciunt in illis qui ad eorū p̄di
cationē spirituꝫ vere penitēdi cum ꝓposi
to ꝯfitendi concipiunt. Ca. xvij.

Congregātes autē philistijm ag
mina) hic agit̄ de duello dauid
contra Goliad getheū. ꝑ quod
significat̄ allegorice pugna xp̄i ꝯtra dy
abolū. circa q̄d notandū ꝙ sicut p̄cedē
ti. c. significatꝰ ē xp̄s ꝑ Isai. sic per ip̄m
pōt hic deꝰ pr̄ significari. eo ꝙ pr̄ ⁊ filius
vnū sunt i sb̄a ⁊ oꝑatiōe sicut dicit xp̄s
Jo. xi. c. Ego ⁊ pr̄ vnū sumꝰ. ergo ꝑ Isai
mittentē filiū suū dauid ad frēs suos visi
tandū. d. (Fratres tuos visitabis si recte
agāt ꝛc̄) significat̄ deus pr̄ filiū suū mit
tēs in mundū vt saluet̄ ꝑ ip̄m Jo. iij. per
h̄ aūt ꝙ dauid debellauit goliad getheū
⁊ ꝑ hoc philistinoꝝ exercitū. sicut dr̄ .i. (
vidētes aūt philistijm ꝙ mortuꝰ ē fortissi
mus eoꝝ fugerūt) significatur ꝙ xp̄s de
bellauit p̄ncipē demonū ⁊ eiꝰ exercitū ꝑ
baculū aūt ⁊ q̄nq̄ lapides quibꝰ dauid

Goliad debellauit significat crux sancta
7 q̄nq; vulnera p̄ que xp̄s de dyabolo 7
angelis eius triūphauit. per hoc autē q̄
dauid gladio golie caput eius āputaut
significat q̄ sicut dyabol⁹ p̄ lignū deui-
cerat genus humanū in hoīe p̄mo. sic p̄
lignū deuictus est ab homine xp̄o. ¶ Mo
raliter āt per dauid inunctū a Samuele
significat quilibet xp̄ianus bon⁹ a chri-
sto inunctus vnctione gracie. ꝓpter qđ
timere nō debet potestatē 7 arma sathā-
ne ꝛ ostanter ip̄z aggredi cū baculo san
cte crucis ip̄m per fidē interi⁹ portādo 7
exterius in signo (Et quinq; lapidib⁹). i.
exercicio v. sensuū in bonis 7 sanctis ope
ribus. i. De. iiij. Christo in carne passo 7
vos eadē cogitatione armamini 7 sic dy
abol⁹ deuict⁹ cū exercitu suo fugit cōfu
sus Ja. iiij. Resistite dya. 7 fugi. zē ¶ C. 18

Et factū est cū oplesset loqui ad
Saul aīa Jonathe doglutinata ē
anime dauid) p̄ Jonathā qui in
terpretat colūbe donū xp̄s significat eo
q̄ in ei⁹ baptismo spūs sanct⁹ sup ip̄z ap
paruit in specie colūbe. Matb. iiij. Cuius
aīa. i. volūtas cōglutinat per amorē ipsi
dauid per quē significat quilibet qui for
titer dtra vicia pugnat eo q̄ dauid mā
fortis interpretat. 7 ei dat vestimēta sua
7 arma sicut dicit (Et dedit ei Dauid 7
reliqua vestimenta sua vsq; ad gladiū 7
arcū) p̄ q̄ intelligunt vestes 7 arma ẋtu
tum 7 gracie. p̄m cui sensuꝫ lr̄alem. ly vꝫ
tenet hic inclusiue. hec āt arma dat xp̄s
suis militib⁹ nō solū ad dmandū ꝛ ec ad
fortit demones impugnandu; ꝛ qm̄ q̄s
xp̄us diligit dyabol⁹ forti⁹ odit. iō si inci
tauit Saulē ad odiendū Dauid sicut dr̄
in tex. (nō rectis ergo oculis saul aspicie
bat dauid zē) sic diabol⁹ potētes hui⁹ se-
culi studet incitare ad odiū amicoꝝ xp̄i
7 nō solū ad odiendū in corde ꝛ etiaz ad
p̄sequendū in ope. Jn cui⁹ figura Saul
voluit dauid cū lācea p̄forare. 7 qm̄ dya
bol⁹ videt q̄ apta p̄secutio dtra christi
amicos nō valz ad p̄secutionē malicioſā
dtra eos dcitandā sub specie boni stud;
qđ significat per hoc q̄ saul filiā suā me
rob p̄misit dare dō d. (ecce filia mea ma
ior dabo t ip̄az i vxorē) qđ faciebat ad h̄

q̄ Dauid gladio philisteoꝝ mozeret. 7 si
cut deo disponente dō fuit saluat⁹ 7 sa-
ul in man⁹ philisteoꝝ cecidit 7 ab eis le
taliter vulnerat⁹. sic ex diuina ordinatio
ne frequēter dtingit q̄ illi qui machinā-
tur malis innocētib⁹ capiunt in suis ma
chinationib⁹ p̄s. ix. Jn laqueo isto quez
absco. dpre. est pes eius. Ca. xix.

Docutus est aūt saul ad Jonathā
zc) Ille q̄ machinat occulte ad
mortē innocētis 7 videt q̄ nō p̄
ficit qz deus innocentē p̄tegit ad ip̄z ad
occidendū manifeste si p̄t se duertit 7 h̄
figurat p̄ Saul qui dixit ad Jonathā fili
um suum 7 ad oēs seruos suos vt occide
rent dō. per hoc āt q̄ Jonathas insinua
uit dauid. d. querit Saul occidere te sig-
nificatur q̄ xp̄s frequēter p̄munit suos
fideles vt caueant insidias cruel. 7 simi-
liter per hoc q̄ Jonathas p̄suasit Sauli
dtrariū. d. (ne pecces rex in seruū tuum
dauid (significat q̄ instinct⁹ diuini retra
hētes impios a malo nō deficiūt eis q̄diu
sunt in vita p̄nti q̄uis de⁹ sciat eos vitā
in malo finire tñ aliqñ ad tēpus retrahū
tur 7 hoc significat per hoc qđ subditur
Saulis rūsio (viuit dns qz nō occidetur
) tñ postea conat⁹ est multipliciter p̄ se 7
per suos satellites ip̄m occidere. vt p̄z in
tertu. p̄ hoc etiā apparz dei misericordia
retrahēs pcōres a malo 7 hominū ma
licia q̄ dtempta tali retractiōe cito reuer
tunt ad vicia dsueta (tulit aūt micol sta
tuā zc) p̄ micol ẋo dō vxorē q̄ caute sal
uauit ei⁹ vitā. significat hois sapia de q̄
dr̄ Sap̄. viij. hāc q̄si. m̄ spon. assu. 7 ip̄a
liberat h̄ntē ip̄am. sic de ip̄a dr̄ Sapi. x.
hec liberauit iustū zc. Ca. xx.

Hugit aūt dauid de nayoth. zc)
p̄ h̄ āt q̄ dō in p̄secutiōe posit⁹
fugit ad ionathā amicū suū fidelē oñdēr
ei anxietatē aimi sui docemur in āgustia
positi recurrere ad eū de cui⁹ amicicia 7
fidelitate nobis dstat 7 eidē apire qz p̄ h̄
alleuiat sic apostea pl⁹ affligit q̄diu clau
sum remanet q̄z p⁹ apertionē p̄ quā sani
es defluit 7 euacuat. p̄ hoc aūt q̄ Jona
thas dedit ei dsiliū 7 auxiliū offēsa p̄ris
sui non obstante docemur dare consiliū
um 7 auxilum innocenti non obstante

offensa cuiuscunq; psone. Aliter autem potest dici q per ionatham qui colūbe dom⁹ interpretat̄. spiritus sanctus qui i colūbe specie apparuit in baptismo xp̄i significatur ad cui⁹ auxlium ⁊ conciliū debemus recurrere in angustijs ⁊ ip̄e paratus est iuuare quia ꝓprium est diuinitatis succurrere in casibus desperatis in quo dauid erat ꝑm viam humanā per h etiā q ionathas cōfortauit dauid predicens ei q esset persecutionē Saulis euasurus ⁊ regnū israhel adepturus d. (dimittam te vt vadas in pace. ⁊ sit dn̄s tecum) ⁊ sequit̄ postea (qn̄ eradicauēit dominus inimicos dauid) significatur q spiritus sanctus innocētes positos in aduersitatibus cōsolatur ⁊ eis adeptionez regni celestis pollicetur Math. v. Beati qui persecutionē paciunt̄ ꝓpter iusticiaz quoniā ip̄oꝝ est regnū ce. .Ca. xxi.

Venit aūt dauid in nobe ad achimelech sacerdotē) per istū Achimelech bn̄ significat̄ ih̄s christ⁹ primo ratione nominis. naz achimelech interpretat̄ frater meus rex. christus āt frater noster est ratione humanitatis assumpte Hebre. ij. dicitur de christo ⁊ suis fidelibus. non cōfunditur eos vocare fratres. d. nunciabo nomē tuuz fratrib⁹ meis. ꝛc̄. ip̄e est etiam rex regum ⁊ dn̄s dominantiū. vt dicit̄ Apoca. xvij. Scdo ratione officij. nam achimelech erat sūmus sacerdos qd̄ competit ipsi christo. ꝓpter qd̄ per melchisedech qui erat rex ⁊ sacerdos significat̄ Hebre. vij. per hoc ergo qd̄ dauid in arto positus venit ad achimelech. significatur q quilibet christianus in arto positus per preces deuotas recurrere debet ad dominū Jhesum christū. per hoc autē q dauid ab Achimelech panem petijt ⁊ ille dedit. significatur q christianus debet a christo petere panē verbi diuini ⁊ eucaristie. sicut dicitur in orōe dominica. Pa. nr̄m q̄tidi. da nobis hodie ⁊ hoc significat̄ per hoc qd̄ dicitur (dedit ergo ei sacerdos panē sanctificatū) per hoc autē q dixit sacerdos q ad esum panis illius requirebat̄ mūdicia. maxime a mulieribus significatum fuit q peccatū carnale impedit maxime perceptionem eucaristie. Per hoc autē q achimelech dedit dauid gladiuz significatur q christus armat suos fideles cōtra demonū insultus. per hoc aūt q fuit gladi⁹ quo caput Goliad fuit amputatuz significat̄ q memoria passionis christi qua caput demonū fuit deuictuz est efficax gladius contra demonis insultum. i. Pe. iij. Christo in carne passo et vos eadē cogitatione armamini (Et venit ad Achis regem geth) ⁊ sequit̄. (Et mutauit os suum coram achis) per hoc autē q se simulauit insanuz vt euaderet mortis periculū. dedit exēplū vtēdi cautelis contra maliciā peruersoꝝ. vnde dicit poeta. Stulticiā simulare loco sūma prudentia est qd̄ habet locū quādo queritur aliquid cui⁹ rn̄sio odiosa est ⁊ sine fructu tūc declinare quando potest fieri licite. videt̄ esse prudētie. Aliter ꝑ achis ⁊ eius populū possunt sacerdotes ⁊ scribe iudeoꝝ intelligi. ⁊ per dauid ip̄e xp̄s. qui coram eis mutauit os docens contemptū temporaliū bonoꝝ que tamē in lege veteri ꝓmittebantur in premiū ysa. i. Si audieritis me bona terre ꝯmedetis ꝓpter qd̄ ip̄m reputabant insanuz. sicut habet̄ Jo. x. Dicebant enī de christo demoniū habz ⁊ insanit. vt quid eū auditis sicut achis reputauit dauid insanum d. (videtis hominē insanientē.

Capitulū. xxij.

Abijt ergo inde dauid) sequit̄ (et dixit ad regem Moab. maneat oro pater meus ⁊ mater mea vobiscum ꝛc̄) per hoc autē q dauid fugitiuus ⁊ in periculo sui corpis ⁊ eoꝝ q̄ erāt secum ante omnia quesiuit parentib⁹ suis securitatē mansionis. ostēdit ꝑ factū q̄tum de parētibus sit curandū (dixitq; gad ad dauid. noli manere in p̄sidio ꝓficiscere ⁊ vade in terrā iuda) ꝑ Gad prophetā intelligit̄ bonus p̄latus qui de salute maxime spirituali suoꝝ subditorum dz eē sollicit⁹ ⁊ ideo monuit dauid recedere de loco vbi securi⁹ erat corpaliter inter idolatras tn̄ periculosius spūaliter nā aliqui d̄ societate dauid ad idolatriā declinare possent. si ibi diu mānsissent. iō dixit (vade in terrā iuda) vbi de⁹ colebat̄

ñ Saul eius aduersarius ibi dñabaꝫ ex hoc etiã ꝙ dauid cũ suis illuc iuit ostenditur ꝙ homines illi dñt eẽ magis solliciti de cauendo spirituale periculũ q̃z corporale(Ex quo aũt doech ydumeus) ꝑ doech qui interpretaꝫ mortuus allegorice significaꝫ Judas proditor qui de morte christi tractauit cum ꝓncipibus iudeorum.sicut doech denunciauit Dauid factum achimelech significãs christũ .ſ. ẽ ea.ꝓcedenti fuit dictũ q per illã denunciationẽ Achimelech fuit occisus q alij sacerdotes occasione eius q similiter ꝑ trãdatũ iude predictũ.christus fuit captus q occisus q post hoc apostoli q martires alij pro fide ipſius(euadens aũt vnus filius achimelech ꝛc̃)per euasionẽ istius significatus fuit status confessor qui filij sunt christi q̃uis nõ transierit ꝑ gladiũ ¶ Moraliter aũt per doech qui bonũ fc̃z innocentis Dauli retulit in malũ significãꝫ adulatores q maligni relatores q ꝑ hoc potentes concitant otra innocentes q hoc est pessimũ maxime q̃n fit otra ꝑsonas deo osecratas sicut in ꝑposito Eccle.xxvij.Susurro q bilinguis maledict⁹ turbauit eni pacẽ hñtes. Ca.xxiij

¶ Tannunciauerunt dauid.Ecce philistijm oppugnant ceylã)que interpretaꝫ ad fundam iuncta.ideo per ipam significaꝫ militans ecclia funda nanq̃ bellicũ est instrm vt patet Jud.xix.militans autẽ ecclesia semꝑ est coniuncta bello otra demones q vicia ꝑ habitatores ergo ceile significanꝫ filij ecclesie quoꝝ aliqui sunt boni aliqui mali vsq̃ ad finẽ mundi tñ bonus prelatus q̃ per dauid significaꝫ eo ꝙ dauid fuit pastor ouiũ debet vtroq̃ cõsolari sicut dauid habitatores ceyle osolat⁹ fuit(q diripiunt areas).i.rapiunt alimenta de areis ꝑ que significanꝫ ẋba diuia q eucaristie sacr̃z quibus fideles spiritualiter reficiũtur.hec aũt alimẽta philistijm rapiũt q̃n demones qui per philisteos significãtur fructũ verbi diuini q eucaristie sacramẽti suis tentationibus impediũt(ꝛ dauid habitatores ceile saluat) q̃n bon⁹ prelatus suis precib⁹ q exhortationibus tẽtationes demonũ erga suos subditos eneruat.ꝛ q̃n sicut dictũ est in filijs ecclesie.aliqui mali sunt q ingrati.iõ pro illis dr̃ ꝙ viri ceile ad tradendũ dauid manu sa ulis fuerꝫ parati sicut dr̃.(Et dixit dñs tradẽt)q per hoc significanꝫ mali ꝓiecti qui bonos prelatos suos nequiẽ accusãt q tradunt manib⁹ tirannoꝝ(ascẽderũt aũt cyphei)qui interpretanꝫ germinantes vel florentes q significãt phariseos. qui ex radice superbie germinauerunt in odiũ xp̃i per dauid significati sicut dictũ est.s.in plurib⁹ locis.Et ex odio persecuti sunt eũ vsq̃ ad mortẽ eo ꝙ arguebat vicia eoꝝ q de hoc põt accipi qõ dr̃ Eze vij.Floruit ẋga.germinauit superbia inigtas surrexit in virgaz ipietatis.magna eni imo maxia impietas fuit vsq̃ ad mortem ꝓsequi innocentẽ q mũdi saluatorẽ. per hoc ergo ꝙ ziphei insidiati sunt dõ vt in manus saul traderetꝫ significata fuit insidiatio phariseoꝝ cõtra xp̃m vt traderetur in manus herodis Math.iij.Exeuntes aũt pharisei cũ herodianis concilium faciebant quõ eũ ꝑderẽt.ꝛ sicut dauid tunc euasit etiã eoꝝ insidias sicut dicitur.(Statimq̃ dõ descẽdit ad petrã) ita ibs tũc cuz discipulis suis secessit ad mare vt dicit Marc̃.iij Ca.xxiiij

¶ Descẽdit ergo dõ Inde ꝛc̃) sequit̃ Assumẽs ergo Saul tria milia virorꝝ ꝓrexit ad inuestigãdũ dõ Allegorice ꝑ Saul qui cũ sociis suis q̃rebat dõ sup abruptissimas petras que solũ capreis siluestrib⁹ sunt perue significatur cayphas põtifex ãni illi⁹ vt dr̃ Joh.xi.Qui cũ alijs sacerdotib⁹ q̃rebat mortem xp̃i ꝑ vias q domos irratiõales q̃ nlis dẽret q̃rere(Erat aũt spelũca ꝛc̃.)in q̃ latebat o dõ iõ ꝑ ipaz significari ꝑt humanitas xp̃i in q̃ latebat diuinitas Phil.ij.q̃ cũ in forma dei eẽt ñ rapinã arbitratus ẽ eẽ equalẽ deo ꝛ semet ipm exinanuit formã serui accipiẽs in filitudine hominũ fact⁹ q habitu inuẽtus vt hõ (quã ingressus ẽ saul vt purgaret ventrẽ)Cayphas eni ofidezans xp̃m puꝝ hominem emisit illud verbum fetidũ.expedit vobis vt vn⁹ homo moriaꝫ pro populo.liz eni ipe q alij nõ hꝫent aliquã cãm rõnabilẽ interficiẽdi xp̃z inocentẽ tñ ne occõne ei⁹

romani venirent ⁊ tollerent locū ⁊ gen/
tem. Affirmans minus malū esse innocē
tem interficere q̄ locū ⁊ gentem perire(
Surrexit ergo dauid ⁊ p̄cidit orā clami
dis Saul) per hoc significat̄ q̄ christus
post resurrectionē suam ⁊ ascensionē ab/
scidit a iudeis regni ⁊ sacerdotij digni/
tatem. ꝑm vero litteralē sensum. Dauid
oram clamidis abscidit vt per hoc ostē/
deret Sauli q̄ ip̄m si voluisset occide/
re posset ⁊ similiter christus querentib⁹
eum capere hoc ostendit. nam ex solo ꝟ/
bo qđ dixit eis. Ego sum oēs ad terraz
prostrauit. Capl̄m xxv.

Mortu⁹ ē samuel āt ⁊ congregat⁹
est vniuersus isrl̄ ⁊ planxerunt
eum) ꝑ planctū cōem Samuel̄
ostendit̄ q̄tū plangēdus ē obitus boni
p̄lati. vel doctoris (erat aūt vir quispiaz
in solitudine Maon ꝛc.) ꝑ istum qui vo
cabatur nabal ⁊ stultus interpretat̄. iō
ꝑ ipsum pōt quilibet philosophus super
bus intelligi. Stultus enī dicitur. q. sta
tu altus. s. in estimatione sua. ph̄us eniz
superbus ratione sciētie est alti status. ꝫ
ratione superbie stultus. dr̄ enī Prouer.
xi. c. vbi humilitas ibi ⁊ sapientia. ⁊ ea/
dem ratione vbi superbia ibi stulticia vñ
de ph̄is superbis dicit̄ Ro. i. Qui cū cog
nouissent deū. nō sic̄ deū glorificauerūt
aut gracias egerunt in cogitationib⁹ su
is ⁊ obscuratū est insipiens cor eoꝝ dicē
tes enī se esse sapientes. stulti facti sunt.
(vxor aūt eius prudentissima ⁊ speciosa
) ꝑ quā significat̄ sapientia ph̄ica ꝫz qđ
dr̄ Sap̄. viij. Hāc quesiui mihi sponsam
assumere. est etiā speciosa in se. vnde dic̄
Plato. Si sapientie forma oculis videri
posset ad amorē suū omnes maxime alli
cēt nec ex habētl. sup̄bia in se deteriorat̄
aut deturpat̄. ꝑm qđ dr̄. Sap̄. vi. Clara
est ⁊ que nunquam marcessit sapientia
ꝑ hoc aūt q̄ Nabal nuncios dauid repu
lit vacuos. significat̄ superbus ph̄us q̄
repellit ab se instinct⁹ diuinos. qui sunt
q. quidā nuncij dei. ⁊ malo retrahentes
⁊ ad bonū inducentes ⁊ de tali repulsu
iam dictum est. qui cū ꝯgnouissent deū.
nō sicut deū glorificauerūt ꝛc. ꝑ hoc āt
q̄ mortuo nabal vxor eius copulata fu/
it dauid significat̄ q̄ post mortē gentili/
um ph̄oꝝ sapientia philosophica copu
lata est ip̄i xp̄o in sacris ecclesie doctori
bus. s. Dionisio. Augustino ⁊ alijs plu
ribus. ¶ Potest aūt hoc exponi aliter. s.
de translatione studij ph̄ie ad partes fi
delium. nam de Athenis translatuz fuit
Romā ⁊ de Roma parisius. per karolū
magnum. Capl̄m xxvi.

Et venerūt cyphei ꝛc.) Sequit̄(
⁊ surrexit saul ⁊ descendit in de
sertum zyph. per saulē qui cum
exercitu armato iuit ad capiendū dauid
ꝯuenienter significari pōt iudas prodi/
tor qui cū multis armatis venit ad capi
endū ihesum. sicut dicit̄ Jo. xviij. Judas
aūt cum accepisset cohortē ⁊ a pontifici
bus ⁊ phariseis ministros venit illuc cū
laternis ⁊ fustibus ⁊ armis (per h̄ aūt
q̄ dauid descendit in castra saul̄) signifi
catur ꝓcessus ip̄ius ih̄u obuiā querēti
bus ip̄m Jo. xviij. Jhesus aūt sciens oīa
que ventura erant super ipsum. processit
eis obuiā ⁊ dixit. quē queritis (sopor āt
domi irruerat super eos). s. super saulez
⁊ suos socios. per quē significat̄ ca⁹ iude
⁊ aliorum cum eo existentiū. qui ad ver
bum christi dicentis. Ego sum. abierunt
retro. ⁊ ceciderunt proni in terrā tanq̄z
insensibiles ⁊ dormientes. ꝑ hoc etiā oñ
dit ih̄s q̄ poterat eos occidere. sicut dđ
per lanceā saulis quā secū portauit ostē
dit q̄ poterat eū occidere. Item per lan
ceaz significatur p̄ncipatus eo q̄ ad p̄n
cipem pertinet pro subditis pugnare. ꝑ
cyph̄. āt sacerdotiū eo q̄ sacerdotes vte
bantur cyphis in oblationib⁹ liquidoꝝ
per hoc ergo q̄ dauid hastā saulis ⁊ cy
phum aque secum tulit significata fuit
ablatio regni ⁊ sacerdotij a iudeis quā
fecit xp̄s in vltionē mortl. sue ꝑ exercitū
Romanoꝝ. Capl̄m xxvij.

Et ait dauid in corde suo ꝛc.) Al
legorice per dauid qui dimisit iu
deam ⁊ abijt ad gentiliū terrā.
significatū fuit q̄ christus per Dauid fi
gurat⁹ relictur⁹ erat iudeam ꝓpter obsti
nationē suā ⁊ ad gentiles transitur⁹ per
fidē ⁊ deuotionē ꝓpter qđ paul⁹ ⁊ bar
nabas ꝯstanter dixerūt iudeis Act. xiij.

vobis oportebat primum loqui verbum dei. ꝫ q̄m̄ repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite. ecce cōuertimur ad gentes. sic eni precepit nobis deus Per hoc autem ꝙ Dauid agebat predas de gentibus circūstantibus (⁊ neminem viuificabat) significatū fuit ꝙ christꝰ ꝑ predicationē apostoloꝝ occidebat erro/res gentiuꝫ ⁊ illos sibi per fidem caritate formatam incorporabat. sic eni dictū fuit petro Act. x. Surge petre occide et mā duca qđ intelligitur de conuersione cor/nelij et amicoꝝ eius ad fidem christi per predicationē beati petri. Ca. xxviij.

Factum est autē in diebus illis ꝛc̄) hic incipit historia dauid quo/modo ꝓmisit ire ad bellum contra filios Israhel. ꝫ sequēti capitulo magis explicatur ꝓpter qđ ibidē exponetur hic autem ponitur pauor saulis de suis aduersarijs cuꝫ dicit̄ (vidit Saul castra philistijm ⁊ timuit) quesierat eni mortez dauid cū magna solicitudine ⁊ labore cꝰ tamen innocentiā pluries probauerat. et quoniā ip̄m pluries terruerat iniuste. iō dn̄s terrorem ab aduersarijs suis imisit sibi iuste Sapi. xi. per que peccat quis ꝑ hec ⁊ torquetur. vnđ ⁊ sequit̄ (Cōsuluit qꝫ dominū ⁊ nō respondit ei neqꝫ per somnia. neqꝫ per sacerdotes. neqꝫ per ꝓphe/tas.) Rn̄sio per somnia est interius. ⁊ iō significat consolatiōꝫ interiorē a deo da/tam que negata est Sauli ⁊ iuste. vt patꝫ ex dictis. Rn̄sio per sacerdotes significat effectū orationis ecclesie quā non habēt homines obstinati contra innocentes q̄lis erat Saul ⁊ ideo non habuit rn̄sum per sacerdotes nec ei consimiles. Rn̄sio vero per ꝓphetas significat consiliū bonorum ⁊ prudentuꝫ ꝓpter qđ ꝓphete vi dentes antiquitus appellabantur. i. Re. ix Qui hodie dicit̄ ꝓpheta olim appellabatur videns. hoc autē Rn̄sum obstinati nō querunt nec ei adquiescunt. (ꝫ querunt Rn̄sum a phitonissa) per q̄m significātur mali homines artibus prohibitis vtētes vel qꝛ in mal̄ obstinati instinctus dyaboli

Capitulū. xxix. ꝓsequūt̄

Congregati sūt agmia philistijm ꝛc̄) Saul ⁊ eius populus puniti fuerunt per philisteos propter mala que fecit Saul specialiter contra Dauid. In cuius persecutione fauebat ⁊ obediebat sibi populus ꝑ maiori parte propter qđ cuꝫ eo meruit puniri. ergo per philisteos Isrl̄ debellantes significantur infideles populi impugnantes fideles ex instinctu dei ad puniendū peccata per fideles commissa. sicut frequenter legitur esse factuꝫ Unde attilla rex hunoꝝ cuꝫ obsidēt ciuitatem trecensez. Interrogatꝰ a beato lupo quis esset Rn̄dit ego sum flagellū dei. at ille dixit. ⁊ ego sum lupus qui meruit flagellari. tale vero flagelluꝫ fuit cosdre saladrinus ⁊ plures alij Igit̄ per dauid qui voluit ire contra filios Israhel cum philisteis significātur sancti qui in punitionibus fideliū factis per manus infidelium applaudunt iusticie dei ꝟm illud p̄s lvij. Letabitur iustus cū viderit vin. manus su. la. in sanguine pes. ⁊ per talez modum Jere. xviij. dicebat de populo Isrl̄ peccatore da filios isrl̄ infamem ⁊ educ eos in manus gladij. per hoc autem qđ dauid a philisteis recessit significatur effectus naturalis sanctoꝝ ad fideles. licet applaudant diuine iusticie in eoruꝫ punitione propter qđ ⁊ sanctꝰ Jeremias licet dixisset de populo. da filios eoꝝ in famē ꝛc̄. tn̄ capta ciuitate et populo partiꝫ captiuato lamentabatur dicens. Quomō sedet sola ci. ple. po. ꝛc̄. sicut patet in alijs lamentationibus ꝯsequenter.

Capitulum. xxx.

Cunqꝫ venissent dauid ⁊ viri eiꝰ in sicelech ꝛc̄) per hoc autez ꝙ absente dauid combusta fuit sua ciuitas ⁊ mulieres cum paruulis in captiuitatem ducte per amalechitas qui gentes brute interpretantur Propter quod demones significant qui in forma brutorum vt frequentius hominibꝰ apparēt vnde ⁊ Eue apparuit in serpentis specie. Gene. iij. significatur ꝙ absentia boni p̄lati qui per dauid significat̄ a sua diocesi demones incendunt populuꝫ suum igne ꝯcupiscentie carnalis ⁊ ducūt eū captiuū multiplicibus peccatis irretitum (⁊ consuluit dauid dominuꝫ. d. ꝑsequar latrunculosos ꝛc̄.) ⁊ sic Dauid reduxit predam

per suā diligentiā ⁊ laborē In quo doce
tur bonus prelatus. diligentiā ⁊ laborē
apponere vt malum qđ per eius absenti
am contigit reformetur. per hoc etiaz ꝙ
dauid existente cum achis rege contigit
damnū predictū. significat damnū in spi
ritualibus qđ contingit frequēter in dy
ocesibus prelatoꝝ ꝓpter ipoꝝ occupati
onem circa negocia regum ⁊ magnato
rum (Et misit dona de preda senioribus
de Juda) per hoc aūt significat ꝙ succe
dentibus prosperis debet quilibet de bo
nis a deo sibi concessis refundere suis be
nefactoribus ⁊ amicis. etsi debet hoc fie
ri de bonis temporalibus multo magis
fieri debet de bonis spiritualibus q̄ alijs
cōicata nō diminuūtur ꝫ potius augmē
tātur. damnū ꝟo qđ contigit in ciuitate
dauid ipo absente sicut expositū est de p̄
lati absentia. sic exponi potest de regis ⁊
p̄ncipis negligentia circa regimen sue t̄
re qui nimis intentus aucupijs ⁊ venati
bus negocia regni dimittit alijs tractā
da ⁊ sic ex hoc cōtingunt aliquādo ma
gna damna.

C.xxxi.

Philistijm aūt pugnabant aduer
sum israhel) ꝑm Grego. omelia
x. Iniquoꝝ omniū caput est dy
abolus ⁊ huiꝰ capitis membra sunt oēs
iniqui. ꝓpter qđ sicut. s̄. c. xxix. per phili
steos intelligunt infideles qui sunt mem
bra diaboli. sic in isto capitulo per phili
steos possunt demones intelligi ꝓpt cō
formitatē capitis ad membra ⁊ eoꝝ con
nexionē. in hoc aūt bello philisteoꝝ con
tra israhel aliqui de populo israhel fugi
entes turpiter euaserunt ⁊ aliqui gladijs
philisteoꝝ interfecti fuerunt ⁊ aliqui scz
saul ⁊ armiger eius ꝓprijs gladijs occu
buerunt. licz ante Saul a sagittarijs fu
isset vulneratus vt dicit in textu. Et idē
ꝓbabiliter videt de armigero ipsius. ꝑ
primos autē qui euaserunt cum aliq̄ tur
pitudine. significantur illi qui đ bello de
monum contra nos euadunt sine culpa
mortali. nō tamen sine veniali que habz
aliquā turpitudinē annexam. per scđos
aūt qui ceciderūt gladijs philisteoꝝ sig
nificantur illi qui cadunt in mortale pec
catum. ⁊ hoc tentationibus demonū. ꝑ
tercios vero qui a philisteis letaliter vul
nerati gladijs ꝓprijs se interfecerunt. si
gnificantur illi qui tentationibus demo
num vulnerantur peccato mortali ⁊ cū
hoc postea ꝓprio motu mortalit peccāt.
vel alios ad hoc inducunt ⁊ sic gladijs
demonū ⁊ suis ꝓprijs moriuntur (Et p̄
ciderunt caput Saul ⁊ expoliauerūt eū
armis suis) per hanc expoliationē signi
ficatur ꝙ homo mortaliter peccans ar
mis virtutū ⁊ gracie spoliatur. per hoc
autē ꝙ caput Saul ⁊ eius corpus ad vi
tuperium eius appensa fuerunt in muro
bethsam. significatur infamie turpitudo
que sequitur ad mortalem culpā (quod
cum vidissent habitatores Jabes) Per
istos qui caput ⁊ corpus Saul auferen
tes de muro sepelierunt. significantur il
li qui turpitudinem suorum superiorū
quantū possunt bono mō satagunt cō
culcare.

Explicit liber p̄mus.

Incipit liber Secūdus

Factum est aūt postq̄ mor
tuus est Saul ꝛc.) Sequit
(In die aūt tercia apparu
it homo ꝛc) Per istū homi
nem qui ad habendū ipiꝰ
dauid graciā mendaciū sibi dixit. s. ꝙ in
terfecisset Saul cum tn̄ interfectꝰ fuisset
partim sagittis philisteoꝝ. partim ꝓprio
gladio. significant illi qui per mendacia
querunt placere potentibus ⁊ prelatis (
vocansq̄ dauid vnū de pueris suis ait.
accedens irrue in eū) In hoc Dauid de
dit exemplū potentibꝰ huiꝰ mūdi. vt nō
sint fauorabiles aut benefici adulatoribꝰ

⁊ mendacibus ꝫ magis puniant eos ꝑz
q̃ꝫtitatem delicti vt iusticia seruetur ⁊ ter
ror alijs incuciatur (planxit aũt planctũ
dauid ꝛc̃.) per casum Saul ⁊ populi cor/
poralem significatur lapsus fidelium in
culpam mortalẽ qui plangendus est val
de. quanto aĩa melior est corpore ⁊ ma
xime quãdo peccatũ est prelati vel princi
pis ad qđ sequit̃ malum cõitatis (Et pre
cepit vt docerent filios iuda arcũ) hec est
vera lr̃a liz aliqui libri habeant planctuz
⁊ ꝑm sensum lr̃alem per arcum intelligit̃
ars sagittandi qua filij iuda scirẽt impu
gnare philisteos. sicut sagittis debellati
fuerant per ip̃os. Ars autẽ sagittãdi spi
ritualis est exercitiũ deuote orationis q̃
demones qui per philisteos intelligũtur
fortiter debellantur. In cui⁹ figura dicit̃
Exo. xvij. ꝙ moyse in orationib⁹ perseue
rante amalechite. per quos similiter de
mones significãtur vt dictũ est. s̃. i. libro
xxx. ca. Fuerunt a filijs israhel debellati.
(Considera isrl̃ pro illis qui mortui sunt
super excelsa tua) sicut. s̃. dictũ est. xxix.
c. pri. lib̃. Mortalitas ista contigit ꝓpter
peccatũ. ⁊ hoc est a viuentib⁹ valde cõsi
derandũ. ⁊ maxime pergentib⁹ ad bellũ
ne ⁊ ipsi sint irretiti aliquo peccato graui
⁊ contingat eis similis pena vel etiã ma
ior in gehenna.

Capl̃m Scđm.

Igitur post hoc consuluit dauid dñm ꝛc̃.
) per hoc autem ꝙ dauid ex diuina reue/
latione ascendit in hebron que altero no
mine vocatur cariatarbe. i. ciuitas q̃tu/
or significat̃ ꝙ homo bone voluntatis
qui per dauid significatur ascendit ad ꝑ/
fectionem quatuor v̄tutum cardinaliuz
per instinctum ⁊ adiutoriũ diuinũ q̃ qui/
dez perfectio ciuitas quatuor potest dici
de qua dicitur Apo. xxi. ⁊ cuitas erat in
quadro posita (venerũtqꝫ viri iuda ⁊ vn
xerunt dauid ibi) Iuda interpretatur cõ
fitens ⁊ ideo viri iuda dicunt̃ illi qui cor
de ore ⁊ opere deũ confitentur. ⁊ isti vn
gere dauid. i. virum virtuosuz ꝓmouere
nituntur. nam si est promotio in regimie
temporali volunt eum habere principem
Si autẽ in spiritualibus pontificẽ vel pre
sidentẽ (Misit ergo dauid nuncios ad vi/
ros Iabes galaad Dixitqꝫ ad eos. bñdi
cti vos a domino ꝛc̃) sicut dc̃m ẽ. s̃. vltio
ca. pri. lib. per istos viros Iabes significã
tur illi qui cooperire student q̃ntũ bono
modo possunt turpitudinẽ superioris sui
⁊ ipsi sunt a dño benedicti. vnde Gen̄. ix
Sem ⁊ Iaphet operientes verenda pr̃is
sui. ex hoc receperũt benedictionẽ. cham
aũt reuelans maledictionẽ (Abner autẽ
filius Ner) qui constituit Isboset regem
significat illum qui per potentiaz studet
promouere indignũ Isboseth aũt vir cõ
fusionis interpretat̃ ⁊ sic signat illuz qui
nõ est dignus honore ꝫ magis vituperio
(Egressusqꝫ est Abner. ꝛc̃.) per Abner
qui mouit contentiouẽ contra viros dđ
significantur illi qui indignũ ꝓmouere
nitunt̃ ⁊ cõtentiones ⁊ brigas mouẽt ꝓ
ip̃o. Et sicut iste abner de ꝯtentione ista
reportauit confusionẽ. multis de suis bel
latoribus occisis de prelio fugiendo. sic
dei iudicio iusto pro indignis contentio
nes mouentes confusionẽ reportant fre
quenter ⁊ vtinã esset semper.

Capitulum Tertiũ

Facta ẽ ergo longa ꝯcertatio.) se
quit̃ (dauid ꝓficiens ꝛc̃) per Da
uid qui interpretat̃ manu fortis
bon⁹ p̃nceps vel prelat⁹ significat̃ quia
mittit manũ suam ad fortia. per Saul ãt
qui interp̃tatur abutens malus p̃nceps
vel prelatus qui abutit̃ potestate sibi da
ta. per hoc ergo qđ dr̃ (dauid ꝓficiens
ꝛc̃) significat̃ ꝓcessus boni prelati vel p̃n
cipis in se ⁊ suis subditis de bono in me
lius. ꝑm illđ. p̃s. lxxxiiij. Ibũt de virt. in
virtu. vide. de⁹ deoꝝ in syõ. per hoc aũt
qđ dicit̃. dom⁹ aũt saul decrescẽs q̃tidie
significat̃ defect⁹ mali p̃lati vel p̃ncipis
in se ⁊ suis sb̃ditis q̃ꝫtũ ad bonũ v̄tutis.
(dixitqꝫ Isboseth ad abner q̃re ingressus
es ad concubinam patris mei) sicut dc̃z
est s̃. Abner conatus fuit ꝯstituere regẽ
Isboseth ⁊ male. quia Dauid in regno
ius habebat ex diuina electione. ꝑ hoc er
go ꝙ inter ip̃os orta fuit discordia signi
ficat̃ ꝙ int̃ ꝓmouentẽ indignũ ⁊ ip̃z pro
motũ dei iudicio freq̃ꝫt̃ orit̃ dissẽsio ex q̃

sequit̄ vtriusq̄ ruina ⁊ sic fuit in ꝓposi
to. nam occasione huiusmodi discordie
Abner iuit ad dauid in ebron ⁊ ibidem
fuit interfectus ⁊ ip̄o mortuo Isboseth
fuit mente prosternatus. ex quo Rechab
⁊ banaa acceperunt audaciā intrandi
domum Isboseth ⁊ interficiendi euz vt
habetur in capitulo sequēti. (Misit ergo
abner nuncios ad dauid) ad cōtrahen
dum cum eo amiciciā ⁊ quia dauid xp̄i
figura fuit. iō Abner in h̄ gerit typum
peccatoris penitentis ⁊ christo reconci
liari querentis per nuncios aūt ei⁹ intel
liguntur viri boni ⁊ religiosi per quorū
orationes penitens sperat ⁊ querit xp̄o
reconciliari exemplo centurionis. Luce
vij. Qui misit iudeos ad xp̄m vt per eos
serui sui sanationē impetrarēt (Nō vide
bis faciē meam anteq̄ adduxeris mihi
Micol) que interpretat̄ aqua ex omnib⁹
⁊ ideo significat lacrimas vere penitētie
que de peccatis omnibus debet eē. per h̄
autē ꝙ dauid abner ad se venientē ⁊ mi
chol adducētem graciose recepit ⁊ ma
gnuz conuiuiū ei fecit. significat̄ ꝙ chri
stus vere penitentē recipit graciose. ⁊ eū
reficit eucaristie sacramento. In cuius fi
gura dicit̄ de christo. Luce xv. hic pecca
tores recipit ⁊ manducat cum illis.

Capitulū quartū.

Duo aūt viri principes latronuz
ꝛc̄.) per istos duos demones sig
nificantur. qui Luc̄. x. latrones
nominantur cū dicit̄. homo quidā descē
debat ab ierusalem in iericho. ⁊ incidit
in latrones. per quos h̄z expositores de
mones intelliguntur (Ingressi sunt aūt
domū latenter) cui⁹ causa premittit̄ cuz
dicit̄ (Et hostiaria dom⁹ purgans triti
cum obdormiuit) cui⁹ sensus misticus i
glosa ponit̄ hoc modo. hostiaria triticū
purgat. cum mentis custodia discernen
do v̄tutes a vicijs separat que si dormi
erit in mortē dei ꝓprij īsidiatores admit
tit. q̄ si discretionis sollicitudo cessaue
rit ad interficiendū aīm malignis spiriti
bus iter pandit qui ingressi spicas tollūt
q̄ bonaꝝ cogitationū germina auferūt
atq̄ inguine feriunt. q̄ virtutem cordis
delectatione carnis occidūt In inguine
eni ferire est vitam mētis carnis delecta
tione perforare. nō eni Isboseth inopina
ta morte succūberet. si nō ad ingressum
domus mulierem. i. ad mētis aditū mol
lem custodiā deputasset. Fortis eni vigil
est sensus preponi cordis foribus debet.
ꝙ nec negligentie somnus opprimat nec
ignorantie error fallat. vñ bene Isboseth
dicitur. Qui custode femina hostilibus
gladijs nudatur. isboseth eniz vir confu
sionis dicit̄. vir aūt confusionis est qui
forti mentis custodia nō est munit⁹ quia
dum virtutes se agere estimat subintrā
tia vicia nescientē necant. tota ergo v̄tu
te muniend⁹ est mentis aditus. ne eam
hostes inuadant ⁊ penetrent foramina
neglecte cogitationis (Rndens aūt Da
uid ꝛc̄) seq̄t̄ (p̄cepit itaq̄ dd̄ pueris suis
⁊ interfecerunt eos) per hoc dedit dauid
exemplū principibus ⁊ prelatis. vt non
parcant malefactoribus qui talia agūt
ad eorū graciā consequendā

Capl̄m quintū

Et venerunt vniuerse tribus isra
hel ꝛc̄.) sequit̄ (Vnxeruntq̄ dd̄
in regem) tribus aūt vicibus fuit dauid
in regem inunct⁹. p̄mo per samuelem de
dei mandato vt habetur. s̄. primo libro.
xvi. ca. Scd̄o per viros iuda vt habetur
s̄. ij. ca. Tercio ab vniuersis tribub⁹ Isrl̄
in hoc loco. per hoc allegorice significa
tum fuit ꝙ christus per dauid figuratus
tanq̄ dignus regie maiestatis ter fuit de
claratus. primo in magoꝝ adoratione.
Math̄. ij. Scd̄o in baptisatione dicente
patre. hic est filius meus dilect⁹ ꝛc̄. Mat.
iiij. Tercio in transfiguratione similiter
per testamentū patris dicentis. hic est fi
lius meus ꝛc̄. Math̄. xvij. ¶ Moraliter āt
per triplicez dauid vnctionē significatū
fuit ꝙ quilibet christianus esse debet ter
inunctus. Primo in baptismo. Scd̄o in
confirmatione. Tercio in extrema vncti
one. (Et abijt rex ⁊ omnes viri qui erāt
cū eo i ihrl̄z ad iebuseū ꝛc̄) i. ꝯtra iebuseū
per quod significatuz fuit ꝙ christus p⁹
baptismū suū iturus erat in iherusalem
ad impugnandū maliciam scribarum ⁊
phariseorum. quod bene significatur (ꝑ
iebuseum) eo ꝙ interpretat̄ presepe meū

⁊ de ipsis scribitur Math. xxiij. Ve vo/
bis scribe ⁊ pharisei ipocrite qui comedi
tis domos viduarū oratione longa orā
tes (Et abstulisset claudos ⁊ cecos odiē
tes animā dauid) per istos significati fue
runt scribe ⁊ pharisei odientes animam
christi sicut patet ex euangelio. nam ipsi
persecuti fuerunt christū vsq; ad mortē.
Fuerunt etiā ceci per ignorantiā. ꝓpter
qđ de ipsis dicit saluator Math. xv. Ceci
sunt ⁊ duces cecoꝝ. similiter fuerūt clau
di in via moruz qđ patet ex hoc ꝙ irrita
fecerunt mandata dei ꝓpter traditiones
suas vt habeť Marci. vij. Ip̄os autē abs
tulit Christus de Jerusalē. i. auferendos
predixit Luc̄. xix. Ubi predixit destructi
onem ciuitatis ⁊ populi per romanos in
vltionem mortis sue qđ impletū fuit an/
no xlij. a christi passione (habitauit autē
dauid in arce Syon.) per quā intelligiť
militans ecclesia eo ꝙ ibidē per missionē
spiritus sancti super apostolos fuit fūda
ta. In hac autē arce habitat christus per
gratiā. sicut dicit Mathei. vlti. Ecce ego
vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad
fi. seculi (Misit ergo Irā rex Tyri nūcios
ad dauid ⁊ ligna cedrina. ꝛc̄) per hoc qđ
Irā gentilis talia fecit fuit significatū ꝙ
gentilitas in edificatiōe ecclesie ꝓficeret
multum (Audierunt autē philistijm. ꝛc̄.)
per hoc autem ꝙ ipsi contra dauid insur
gentes ab eo fuerunt bis debellati signifi
catum fuit ꝙ principes iudeoꝝ ⁊ tiranni
contra christum in membris suis pugna
turi per fidem ⁊ miracula essent bis de/
bellandi ⁊ confutandi. p̄mo. s. in iudea ⁊
in alijs terris postea. Ca. vi.

Congregauit autē rursus Dauid
omnes electos ex Israhel) seq̄ť
(vt adducerēt arcā dei.) In hac
autem arca tria fuerunt. scz tabule testi
monij per quas designať donū sacre sciē
tie ⁊ virga aaron per quā rigor iusticie ⁊
manna per quā dulcor misericordie figu
rantur. hec autem tria regimini tempo/
rali ⁊ spirituali sunt necessaria. Per hoc
ergo ꝙ dauid arcam ad se adduxit signi
ficatur ꝙ bonus princeps ⁊ prelatus de
bent esse soliciti de habendis istis tribus
Per hoc aūt ꝙ hec arca debeat sacerdo
tum humeris deportari. significatur ꝙ
principes ⁊ prelati ꝓprios humeros de/
bent summittere ad portanduz onus sui
officij. ne percutianť a domino sicut oza
qui ad deportationē arce boū humeros
applicauit. cui sunt similes qui regēdas
ecclesias suas alijs tradunt etiā ignorā
tibus ⁊ ipsi in alijs occupantur. licz aūt
Oza pro peccato deportationis indebi/
te ⁊ non pro tactu arce. sicut plenius dixi
in expositione litterali fuerit percussus.
tamen non fuit percussus añ tactū eꝰ qñ
inclinata fuit ex recalcitratione bouz. qꝛ
tunc apparuit Ozee peccatū. quia nō fu
isset sic inclinata si fuisset humeris depor
tata ⁊ in hoc dominus documentū dedit
iudicibus differendi punitionē maloruz
vsq; ad tempus debitum. Et hoc modo
Dauid punitionem Joab ⁊ Semei distu
lit. vt habetur. iij. Re. ij. hoc etiaz modo
dn̄s dixit Gene. xv. Nondū completi sūt
iniquitates amorreoꝝ. per hoc autem ꝙ
dauid fuit ita solicitus de portatione ar
ce ad locum honestum. ⁊ de statuendis
cantoribus ⁊ leuitis ibidem ad diuinum
obsequium vt habeť. i. Paral. xvi. osten
ditur qualiter p̄ncipes christiani de cultu
diuino debent solicitari

Capitulum. vij.

Factū est autē cum sedisset rex in
domo sua ꝛc̄) Ad intellc̄m sequē
tium considerandū ꝙ doctores
nostri loquentes de vita actiua ⁊ contē
platiua. dupliciter eas distinguūt. Uno
modo accipiendo vtrāq; in vita presenti
⁊ sic actiua diciť que circa ꝓximi necessi
tatem versať per temporale subsidiū. vel
spirituale. Contēplatiua vero que tempo
ralibus obmissis eterna meditatur. Alio
vero modo distinguūt eas sic vt tota vita
pn̄s dicatur actiua. Futura vero contē
platiua. vnde Augusti. super Jo. vna bō
ꝫ adhuc misera. alia melior. ꝫ beata. ꝑm
p̄mū modū distinctionis. ꝑ dđ significať
p̄nceps vel prelatꝰ circa necessitatē ꝓpli
ꝓpter deuz intentꝰ qui tñ desiderat ab h̄
onere liberari ⁊ celestia meditari. ꝫz illđ
Aug. Ociū scm̄ q̄rit caritas. negociū iu
stū suscipit nc̄citas caritatis qꝛ ɔtēplatia
dz eē in desiderio. iō dixit dn̄s ad Dauid

vt habet iij. Reg. viij. Quia cogitasti domum edificari nomini meo bene fecisti. hoc ipm mente pertractans contemplatiuus edificat deo. (domum cedrinam) .i. contemplatione altam. sed quia talis occupari desiderans in contemplatione ꝓpter necessitatē populi aliquādo detinetur in actione. ideo subditur. (Suscitabo semē tuū post te) quia de discipulis eius qui dicunt sui filij. aliqui fiunt contemplatiui qui domū hanc edificant ꝓ eo. quia bona ꝯtemplatio discipuli cedit ad meritū magistri. Scdz aūt modū aliū distinctionis actiue vite ⁊ contemplatiue per dauid significat homo qui ex feruore dilectiōis diuine dissolui desiderat vt cum christo sit in patria. tñ ex diuina dispositione ꝓpt salutē ꝓpli retinetur in p̄senti vita. sic autē dicebat Paulus de se ipo ad Phil. i. Desideriū habens dissolui ⁊ eē cum xp̄o manere aūt in carne necessariū est ꝓpter vos esse autē cum xp̄o multo melius est. ideo dr̄. (ꝙ aūt cogitasti edificare domuz nomini meo). i. ꝙ tu sicut lapis ꝑfectus in edificio celesti statū poneres (bene fecisti) q. d. hoc ē meli⁹ vt dictū ē. (Suscitabo semē tuū ꝛc̄) i. dabo tibi bonos discipulos qui edificabūt pro te quia per meritū circa doctrinam ipoꝝ habebis in patria gradū altiorem quā si statim transires ad gloriā. sic aūt dixerunt discipuli Beato Martino. Salua sunt tibi tua p̄mia. nec dilata minuētur. ꝫ supple potius augebūtur ⁊ similit beatus iohānes euāgelista dicebat xp̄o Quotiens te rogaui vt venirē ad te ⁊ dixisti mihi expecta vt liberes populuz m̄ crediturū.

Capl̄m octauū

Factuz est post hoc percussit dd̄ philisteū) sequit (⁊ tulit frenum tributi) hic describitur triūph⁹ dauid de q̄tuor populis. s. philisteis. moabitis. Syris. ⁊ ydumeis ¶ Moraliter ꝑ Dauid qui manu fortis interpretat vir fortit pugnans contra passiones inordinatas significat. ipe vero de quatuor passionibus principalibus triumphat. que sūt gaudiū ineptū in prosperis. ⁊ dolor nimius in aduersis ⁊ spes de bono futuro incōpetenti sibi. ⁊ timor inordinatus de incursiōe temporalis mali. ⁊ his passionib⁹ subiectus. ꝓficit homo in perfectione moralis ⁊ intellectualis v̄tutis ideo dicit. vij. phisicoꝝ sedando ⁊ quiescendo fit anima sciens ⁊ prudens. quia sedatis ⁊ quietatis tumultib⁹ passionū adquirūtur scie ⁊ v̄tutes. ꝓpter qd̄ de q̄tuor passionib⁹ p̄dictis ad quas alie reducunt. dr̄ scd̄o de consolatione. Tu q̄z si vis lumine claro cernere veꝝ tramite recto carpere callem. gaudia pelle. pelle timorez. speqꝫ fugato. nec dolor assit nubila mens est vinctaqꝫ frenis. hec vbi regnant. ꝓpter qd̄ ipis ablatis (per dauid tollitur frenū tributi) per philisteos aūt qui cadentes interpretant. timor mūdanus qui cadere facit hominē a virtute significat ꝑ moabitas significat dolor de p̄nti pena. nam Moab interpretat ex p̄re talis v̄o dolor cōtrahit in nobis ex carnali generatione. per syros aūt qui sublimes interpretāt spes immoderata que magis ꝓprie dr̄ p̄sumptio significat per idumeos aūt qui interpretant terreni. significatur gaudiū ineptum de adeptiōe temporalis boni

Ca. ix.

Et dixit dauid putas ne est aliq̄s qui remansit de domo saul ꝛc̄.) scd̄m sensum litteralē per hoc ꝙ dauid mortuo Jonata q̄ fuerat ei amicissimus in vita diligenter inquisiuit de posteris ei⁹ vt eis exhiberet beneficia. docemur amiciciā ꝑuare p⁹ mortē qd̄ tñ pauci faciūt in tantū ꝙ vulgarit dicit mortuus nō habet amicū. Scd̄m aūt sensuz allegoricū ꝑ Jonatā aūt qui interpretat colūbe donū significat ipe xp̄s qui colūba dicit amaritudinis felle carens ē etiā donū ex caritate paterna nobis datum. Jo. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiuz suū vni. da. ꝛc̄ (ꝑ filiū Jonathe claudum vtroqꝫ pede) significat quilibet xp̄ianus q̄ xp̄i fili⁹ est ꝑ baptismū claud⁹ tñ ē vtroqꝫ pede. nā ꝓnus ē dupliciter ad cadendū in pcc̄m. s. ꝑ ignorātiā ⁊ infirmitatē ꝑ dd̄ v̄o pōt intelligi bon⁹ p̄lat⁹ qui talem ad ambulandū in via moꝝ debilem debet fouere ⁊ nutrire cibo mēse sue. scz alim̄to sacre scripture ⁊ sacr̄o eucaristie vt sic dispōtur ꝙ ad mensam glorie fina

liter transferatur. Ca.x.

Factum est aũt vt mozereť Naas rex filioꝝ Amon ꝛc.)per Amon qui populus murmurans inter pretatur iudaicus populus significať q̃ a p̃ncipio fuit murmurationib⁹ assuet⁹ scz contra moysen ꝙ Aaron ꝙ contra do minũ vt patet in Exo.in plurib⁹ locis ꝙ in libzo Nume.ꝙ postea otra xp̃m vt ptz ex occursu euangelioꝝ .ad hunc autẽ po pulum misit dauid.i.christus per dauid figuratus suos suos.s. apostolos alios q̃ discipulos ad spiritualẽ eius consolati onem di.eis matb.x. In viam gentiũ ne abieritis ꝙ ciuitates Samaritanozuz ne intraueritis ꝙ potius ite ad oues que pe rierunt dom⁹ isrl.ꝙ sicut Amon suis da uid vituperiũ intulit qz sequiť(tulit itaq̃ Amon seruus dauid rasitq̃ dimidiã par tem barbe eoꝝ ꝛc)sic popul⁹ iudaic⁹ ser uos christi vituperauit multipliciter ꝙ af flixit vt habetur in actib⁹ aplorꝝ.in pluri bus locis ꝓpter qd̃ dauid nr̃ .s.xp̃s(mã dauit eis manete i iericho donec crescat barba vestra)per Jericho que interpreta tur luna ꝙ mutationez significat eo q̃ lu na continue variatur bene gentilitas sig nificatur que multis errozibus tunc tem poris variabatur In hac autem Jericho manserũt apli alij q̃ xp̃i discipuli a popu lo iudaico reprobati ꝙ vilipensi. propter qd̃ Paulus ꝙ Barnabas dixerunt iude is Actu.xiij. Vobis oportebat primũ lo qui ẏbum dei sed quoniã repellitis illud ꝙ indignos vos iudicatis eterne vite ecce conuertimur ad gentes. Sic eni precepit nobis deus.manendo vero in gentilib⁹ ꝙ eis predicando creuit barba eoꝝ.i.per fectõ meritozum que per incrementum barbe significatur eo q̃ barba signũ est masculini sexus qui est perfectus.(ꝙ tũc reuertimini.)post perfectionẽ eni merito zuz in doctrina gentiliũ apostoli ꝙ alij dis cipuli venerunt ad dauid id est christum per apertã ꝙ claram visionẽ.ij. Coꝝ. v. Audemus ꝙ bonã voluntatẽ habemus peregrinari magis a corpore ꝙ presentes esse ad dñm. Capitu.xi.

Factum est autẽ anno vertente ꝛc)sequiť(Dauid aũt remansit in ihrlm)p̃ hoc aũt q̃ alijs p̃cedentib⁹ ad bellũ dauid remansit in ihrlm que inter/ pretať pacifica vel quieta ꝙ tũc enormia perpetrauit pcca.s.adulteriuz ꝙ homici diũ proditoriũ vt habeť ij.significať q̃ il li qui quiescũt ocioſi ꝙ se non exercent in prelio otra tentationes incurrunt freq̃/ ter varias peccatoꝝ enormitates .ꝓpter qd̃ dicit Bern.in epla ad fratres monte Dentina omniũ viciozum est ociositas de mones eni nunq̃ dormiũt ꝙ semper insi/ dianť nobis ꝙ q̃s ocioſos a bonis inue/ niunt ad pcm inducunt.ꝓpter qd̃ dicit Jero.ad rusticũ.Semp aliquid boni fa cito vt te dyabolus inueniat occupatum (viditq̃ mulierẽ se lauantẽ ꝛc)p̃ hoc aũt q̃ dauid sanctus ꝙ deuot⁹ ex impudico aspectu pcm incurrit adulteriũ ꝙ vlteri⁹ homicidiũ ꝓditorie perpetrati.nobis oñ ditur quãta diligẽtia debeat adhiberi in custodia sensus visus ꝙ etiã qz dr̃ Treñ. iij. Oculus meus depredatus est animaz meã in cũctis filiabus vrbis mee ꝙ idem videtur de custodia alioꝝ sensuũ. Jere.ix Ascendit mors p̃ fenestras meas Pẽsius eni exteriozes sunt.q.quedã corpis fene stre p̃ q̃s tẽtationes q.latrones ad intezi oza ingrediunť bona gr̃e rapiẽtes

Capitu.xij.

Misit ergo dñs Nathan ad dd̃ ꝛc) p̃ Nathan ꝓphetam p̃dicatoz qui verbũ dei hz nũcia re ad modũ ꝓphete ꝓpť qd̃ sicut Nathã pcca dauid regis nõ palliauit ꝙ efficaciť reprehẽdit.sic predicatoz pcãa potentuz publica nõ debet palliare ꝙ efficaciť con tra ea predicare exemplo xp̃i qui peccata scribaꝝ ꝙ pontificuz efficaciter reprehẽdit (Et dixit dauid ad nathan peccaui dño ꝛc)p̃ hoc aũt q̃ dauid se nõ excusauit ꝙ statim peccatũ suũ tanquã vere penitẽs humiliter recognouit exemplũ dedit om nibus ꝙ specialiť potẽtib⁹ vt pcca sua ñ defendãt ꝙ humiliť ꝓfiteanť vt veniã cõ sequi mereantur sicut ipe dauid cui dcz fuit(domin⁹ transtulit peccatũ tuũ ꝛc.) surrexit autem Dauid de terra ꝙ lotus vnctus q̃ est.) Per hoc autem factum Dauid ostenditur q̃ licz pro vita propin quozum languentium quãdiu viuunt fit

orandū. tamen ip̄is defunctis cōsolatio recipi debet de morte eoꝝ. vnde dicitur i. Thess. iiij. Nolum⁹ vos ignorare fr̄es de dormientib⁹ vt nō contristemini sicut ⁊ ceteri qui spem nō habēt. s. resurrectionis future (Misitq; Joab nuncios ad dauid ꝛc̄) per hoc autez ꝙ Joab triumphū de filijs Amon noluit sibi ascribere. sed magis domino suo dauid. nobis ostēdit ꝙ nullus victoriā de peccatis vel demonibus debz sibi attribuere. ꝫ domino nostro ihesu christo per Dauid figurato. (Populū quoq; eius adducens serrauit. ꝛc̄.) per hanc penam que fuit valde grauis ⁊ inflicta ꝓpter iniuriam factaz ipsi Dauid Allegorice significata fuit grauitas pene. per romanos iudeis inflicte. ꝓpter iniuriam factā ip̄i christo per dauid significato vt predictū est. ¶ Ca. xiij.

Factum est post hoc vt Absalon filij Dauid speciosissimā sororē ꝛc̄) per Thamar virginē que cubiculum Amon fratris sui ex patre. ꝫ nō ex matre. Intrauit sola cum solo ⁊ ibid̄ fuit deflorata. significatur queq; virgo vel mulier continere ꝓponens. ꝫ de sua securitate nimis confidens. nam frequēter in tali confidentia. dyabolus c⁹ halitus prunas ardere facit vt dicitur Job. xli. Quādo solam cum solo etiā valde ꝓpinquo reperit ignem cōcupiscentie carnalis accendit ꝓpter qd̄ talis sollicitudo caueri debet solicite. Bern. Supermissus est solent virgines que vere virgines sunt semper esse pauide ⁊ nunq̄ secure ⁊ vt timenda caueant etiam tuta ꝑtimescere (Porro non est locut⁹ absalon ad Amon nec malum nec bonū) per Absalon qui illatā iniuriam sue sorori falso dissimulauit ⁊ cū hoc amon ad cōuiuiū inuitando cum eo amiciciā simulauit. significatur quicunq; insidiator fraudulentus. vsqueq̄ videat vindicte tempus. ideo dixit sue milicie ministris (obseruate cum temulētus fuēit Amon vino ⁊ dixero vobis. percutite eum ⁊ interficite.) licet eni Amon mortē meruisset. non tn̄ erat inferenda per eum nec per talez modum ꝓditorium. ¶ Aliter per Absalon qui interpretat̄ pater amaritudinis. dyabolus potest intelligi qui mendacij pat̄ est ⁊ amaritudinis peccati. per amonꝝ quilibet insolens. quē inuitat p̄mo dyabolus ad conuiuiū gule ⁊ inde pertrahit ip̄m ad peccatū luxurie quia sicut dicit Jeronim⁹. Venter ⁊ genitalia sunt mēbra ꝓpinqua ⁊ ex vicinitate membrorū designatur propinquitas viciorum ⁊ sic dyabolus ip̄m iugulat morte culpe ⁊ postea pertrahit ad mortē gehenne.

Capl̄m xiiij.

Intelligens autē Joab filius saruie ꝙ corregis versum esset ad absalon ꝛc̄.) per reuocationē Absalon ad patrem suū significatur reuocatio peccatoris ad deum. Igitur per Joab qui reuocationē istā ꝓcurauit predicator bonus significat̄ cuius officium est reuocare peccatores ad dominū ⁊ nominis interpretatio cōgruit. Nam Joab id est pater interpretat̄. p̄dicator aūt peccatoris ad deum reuersi pater nominatur. i. Coꝝ. iiij. In christo ihesu per euangeliū ego vos genui (mulier aūt thecuites). Joab q̄ fecit Absalō reuocationē significat predicādi graciā per quā predicator peccatores reuocat ad penitentiā ⁊ nominis interp̄tatio cōgruit. nam thecua interpretat̄ tuba. de p̄dicandi vero gracia predicatori dicitur ysa. lviij. Quasi tuba exal. vo. tuā ⁊ annūcia populo meo sce. eoꝝ ⁊ domui Ja. sce. eoꝝ (Mansitq; absalon in iherusalē duobus annis ⁊ faciem regis nō vidit) per istos duos annos intelligunt̄ itegra confessio ⁊ debita satisfactio que post cōtritionem ad verbū predicatoris concepta. requirūtur ad perfectā reconciliationem cū deo habendā.

Capitulum xv.

Igitur post hoc absalon fecit sibi curruz ⁊ equites ꝛc̄.) per Absalon qui timens mortē. ꝓpter culpā suam fugerat ⁊ ꝑ liberalitatem patris reconciliat⁹ fuerat et nihilominus tanq̄ ingratus. vel potius ingratissim⁹ patrē suum maliciose quesiuit subuertere ⁊ sibi dignitatem regiam vsurpare. significat̄ quicūq; maliciosus ⁊ ingratus qui suuz superiorē ⁊ benefactorem querit maliciose subuertere ⁊ ei⁹ gradū ꝑ ꝯpentinaz astutiā obtinē ad h

autem consequendū facit ostentatio pro
prie sufficientie ⁊ superioris insufficientie
hoc enim fecit absalon (Per hoc eni qđ
fecit sibi currū ⁊ equites) ostendit se po/
tentez ad regni defensionē ⁊ patrē impo
tentem qui iā senex in domo quiescebat.
per hoc autē qđ dicebat (quis me consti
tuat iudicē ꝛc̄.) ostendebat se sapientē ad
regni negocia tractanda ⁊ patrem nota
bat de insipientia. Similiter ad ambicio
si ꝓpositum obtinendū facit fauor populi
quē Absalon querebat vt patet in textu.
ꝓpter quod dicitur ꝙ solicitabat corda
viroꝝ Israhel scz ad se attrahendo. ad h̄
etiā facit apparentia zeli circa cultuz dei
qđ fingebat Absalon. d. Vadam ⁊ red.
vota mea que voui domino cum tamē in
tenderet priuare regno patrem suum. vt
patuit per effectum. Per vias autē predi
ctas ⁊ consimiles querunt ambitiosi bo/
nos superiores a suo statu deijcere vt sic
ad eum possint ascēdere (Egressus est er
go rex ⁊ vniuersa domus eius pedib⁹ su
is ꝛc̄) ꝑ fugā autez dauid ad campestria
deserti nudis pedibus ⁊ operto capite si/
gnificatur pacientia boni prelati vel p̄n/
cipis in persecutionibus ꝯstituti (ecce oc
currit ei chusi ꝛc̄) per hoc qđ dauid eum
remisit vt consilium achitofel dissiparet ⁊
statuz negociorū per certos nuncios sibi
significaret ostendit̄ ꝙ licet bonus vir
et sanctus in ꝑsecutione posit⁹ de dei au
xilio p̄ncipaliter confidat. tamē ea q̄ fie/
ri p̄nt via humana ad sui liberationez et
maloꝝ repressionē non debet scienter ob/
mittere nam hoc eēt deū tentare

Capitulum .xvi.

Cunqz dauid transisset paululuz
montis verticem apparuit Si/
ba puer miphiboseth ꝛc̄) hic duo
sunt notāda. p̄mū est cautela maliciosa
sybe detractoris qui considerās dđ ⁊ ser
uos eius in angustia positos ⁊ fuga ⁊ fa
me fatigatos. obtulit dđ pauca respecti
ue vt per hoc mendaciter adquireret he
reditatē domini sui detrahendo sibi ⁊ cō
similiter faciūt in curijs magnatorū cu
pidi ⁊ auari. Scđm est periculū potentū
in verbis talium detractoꝝ. qꝛ sanct⁹ da
uid ex verbis ⁊ dono licet modico huius
adulatoris ⁊ detractoris in tm̄ fuit dece
ptus ꝙ sine verborum eius examinatio
ne dedit ei hereditatez domini. d (tua sūt
omnia q̄ fuerūt miphibo seth.) ꝓpter qđ
principes ⁊ prelati tales adulatores ⁊ de
tractores multū debent abhorrere et ne
precipitanter rem concedant alienam di
ligenter precauere (Et ecce egrediebatur
vir ꝛc̄) Per Semei qui maledicebat Da
uid ⁊ eum lapidibus de terra impetebat
significatur quicunqz dans afflicto affli
ctionem iniuste ⁊ sicut semei ex hoc finali
ter incurrit mortem corporalez. sic talis
incurrit mortem culpe ⁊ finaliter nisi pe/
niteat mortē gehenne. (Ingredere ad cō
cubinas patris tui .ꝛc̄.) per Absalon qui
cognoscendo concubinas patris sui ma
nifeste ip̄m fedauit significatur quicunqz
subditus rebellis suo superiori cui⁹ famā
studet denigrare per suspecta mulierum
consortia ⁊ alia mendacia quia in appel
lationibus contra superiores bonos solēt
poni. per achitophel aūt qui dedit Absa
lon hoc consilium significatur aduocat⁹
qui causam promouet taliter appellātis
⁊ sicut achitophel suspendit seip̄m. sic ta
lis aduocatus sibi procurat inferni pati
bulum.

Capitulum .xvij.

Dixit ergo Achitophel ꝛc̄) sequit̄.
postea (⁊ dixit chusi. non est hoc
bonum consilium ꝛc̄) per Chusi
qui interpretatur silentium vel arcanuz
significari potest quilibet homo deuot⁹
qui in abscondito orat deum. ⁊ talis per
orationis sue meritum frequenter dissi/
pat consilium malignoruz qđ ordinatū
fuerat ad destructionem bonorum. (Jo
nathas autem ⁊ achimas stabant iuxta
fontem rogel ꝛc̄.) Per Jonathan autem
et eius socium qui denunciauerunt Da
uid Achitophel et Chusi consilium ad p̄
munitionē ipsius et viroꝝ suoꝝ significā
tur ꝯsolatōes sp̄s sc̄i date diuinit⁹ afflictis

iniuste per orationes hominū deuotorū
q interpretationis nominis ad hoc con
gruit.quia ionathas columbe donuz in
terpretatur per quē.s.s.significaţ(Cūq
veniſſet dauid in caſtra ſobi filius Naas
ꝛc)per iſtos qui dauid q viros eius fame
q labore afflictis miniſtraucrūt caritati
ue neceſſaria.ſignificanţ illi qui afflictis
iniuſte cōſolationes conſilia q auxilia ſb
miniſtrant Ca.xvij.

Igitur dauid conſiderato populo ſuo cō
ſtituit ſuper eos centuriones)Moraliter
per dauid qui manu fortis interpretaţ.
ſignificatur homo virtuoſus qui contra
vicia fortiter preliaţ.de quo prelio dicit
Seneca.habeto pacem cum hominib9
q cum vicijs bellum. ergo virtuoſus diſ
ponit exercitū ſuum.s.congeriem actuū
bonoꝝ in tres partes.ſicut dauid ſuum
exercitū diſpoſuit.prima pars eſt interio
rum meditationū reſpectu dei Secōa ps
conſiſtit in actibus caritatis reſpectu p
rimi.p elas corporales q ſpiritualeſ. cor
porales cōtinentur in hoc verſu. Viſito
poto.cibo.redimo.tego.colligo. condo
qui ſic intelligitur.viſito infirmū.poto ſi
tientē.cibo famelicū.redimo captiuū. te
go nudum.colligo hoſpitē.condo.i.ſepe
lio mortuū Iſte ſunt ſeptē elemoſine cor
porales.Spirituales aūt elemoſine con
tinentur in hoc verſu. Conſule. caſtiga.
ſolare.fer.ora.qui ſic intelligitur.Conſu
le ſub quo verbo intelligiţ conſiliū q do
ctrina.ideo ſic accipitur.conſule dubitā
tē q doce ignorantem q ſunt duc elemo
ſine ſpirituales.Caſtiga delinquentē.re
mitte offenſam.ſolare.i.conſolare triſtē.
fer.i.ſuppoꝛta infirmū.ſ.in moꝛibuſ.ora
pro omnibus.q ſic ſunt ſeptez elemoſine
ſpirituales. Tercia pars exercitus vtu
oſi ē geſtuum q verboꝝ modeſtia reſpe
ctu ſui.per iſtas tres partes ſeu acies de
bellatur exercitus vicioꝝ.princeps autē
exercitus iſtius eſt ſuperbia. Sicut
dicitur Eccle.x. Jnicium omnis peccati
ſuperbia.ſuperbus aūt excellenter dici
poteſt ſuperbia in abſtracto.ſicut excel
lenē liberaţ oꝛ liberalitaſ q talis ſuperb9
per Abſalon figuraţ qui ex nimia ſuper
bia contra patrē rebellauit q contra ipz
tanquā princeps mouit exercitū (Mulus
ſuper quem ſedebat pertranſijt) iſte mu
lus ſup quē sedz ſuperbus eſt gloria mū
dana que cito tranſit.i.Jo.ij. Mundus
tranſit q concupiſcentia eius.q ſuperb9
per Abſalon figuratus remanet ſuſpen
ſus in arboꝛe per quā ſignificaţ patibu
lum gehenne.(Et configitur tribus lan
cijs).ſ.pena ignis q pena vermis q pēa
carentie viſionis.

Capitulū xix.

Nunciatūq eſt Joab qp rex fleret
q lugeret filiū ſuum)per Dauid
lugentez mortē filij ſui ſignifica
tur bonus prelatus lugens mortem cul
pe ſuboꝛti ſui.maxime quādo probabiliē
eſtimetur qp cōmitetur moꝛs inferni.ſi
cut dauid probabiliter eſtimabat de fi
lio qui moꝛtuus fuerat in perſecutiōe pa
tris actuali(Uſqquo fletis q non redu
citis regem) per reditum Dauid ad reg
num ſuum de quo fuerat expulſus p Ab
ſalon ꝓpter vrie peccatū.ſicut dixerat ſi
bi dominus per Nathan ꝓphetaz.ſupra
xij.capitulo. (Ecce ego ſuſcitabo ſuper
te malum de domo tua)ſignificatur pec
catoꝛ vere penitens q ad bonuz regimē
vite ſue rediens. q ſic eſt in via vite per
quam venitur ad regnum celeſte.ipſum
autez cōmitatur.Berzellay.valde ſener
per quē ſignificatur ſapientia.de qua di
citur Eccleſi.xxiij. Ab eterno ordinata
ſum q ex antiquis(vſqꝫ ad Jordanem)
i9 eſt vſqꝫ ad moꝛtem qui per Jordanem
ſignificatur eo qp Jordanis iudicij riuus
interpretatur q in moꝛte eſt hominis iu
dicium particulare.Eccle.xxxv. Memoꝛ
eſto iudicij mei.ſic enim erit q tuum mi
hi heri q tibi hodie.per hoc autem qp in
tranſitu Jordanis(occurrerunt Dauid
viri Juda q iſrahel.)ſignificatur qp bene
moꝛienti occurrunt angeli ſancti qui di
cuntur viri iſrahel.quia vident deuz cla
re q viri Juda.quia laudant eum conti
nue.ps.lxxxiij.Beati qui habitāt in do
mo tua domine in ſecula ſeculoꝝ lau. te

Capitulum xx.

Accidit quoqꝫ vt ibi eēt vir Belial
g nomine Seba ꝛc)per iſtū qui cū
ſonitu bucine mouit ſeditionem

in populo contra regem significaꝫ quilibet seditiosus in regno vel principatu. ciuitate.ecclesia.vel cenobio.turbans cõitatis pacem(dixit autem rex amasę ꝛc̃.) per hoc autem ꝙ dauid Seban psequi iussit significatur ꝙ superior in regno ꝓncipatu.ciuitate.ecclesia.ꝙ cenobio. debz seditiosum hominem per se ꝙ suos persequi ne per euz corrumpantur alij.ꝙ sicut caput seba fuit abscisum vt dicitur j. Sic talis seditiosus priuari debet capite.i. vita corporali per potentiã secularem si pertineat ad eius iurisdictionem. Si autem ad forum pertineat eccleſe priuari debet capite.i.suo gradu ꝙ potestate.ꝙ sic arceri ꝙ non possit tales malicias exercere. Per hoc autem ꝙ mulier sapiens dedit consiliũ de Seba decapitatiõe significatur ꝙ tales punitiones fieri dñt cũ magna discretione(fuit ãt Joab sup omnẽ exercitũ ꝛc̃)p ꝟ añt ꝙ decapitato Seba ordinatio dom⁹ dõ recolit̃ significaꝫ ꝙ ſb tractis de medio seditiosis q̃tũ ad regnũ ꝓncipatũ ecclaz vl̃ cenobiũ.qõlibz istoꝝ ad bonũ statũ ꝙ dispositionẽ reformat̃.

Facta est ergo fames i dieb⁹ illis tribus annis iugiter ꝛc̃)que fuit a deo immissa ꝓpter peccatum Saulis et gabaonitaꝝ occisione ꝙ per ꝟ ostenditur quãta sit peccati grauitas in innocentiũ depressione ꝙ maxime ꝓncipis qui tenetur eos custodire. Nam ꝓpter ꝟ peccatum tribus annis totus popul⁹ afflictus fuit fame. Sũt eni tria genera peccatorum que ꝓpter sui grauitatem dicũtur ad deum clamare. Primũ est innocẽtis occisio. Gene.iiij. Ecce vox sãguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Scõm est peccatum contra naturã Gene.xviij. Clamor sodomoꝝ ꝙ gomorreorum venit ad me. Terciũ est defraudatio pauperum Jaco.iiij. Ecce merces operariorum vestroꝝ qui fraudati sũt a vobis clamat ꝙ clamor eorũ in aures dei sabaoth introiuit(dentur nobis septem viri. ꝛc̃)sicut dicit Grego. Ome.xxiiij. Quoniam totũ tempus septẽ diebus comprehẽditur recte septenario numero vniuersitas designatur.per vij.ergo viros crucifigendos pro peccato expiando vt deꝰter re reproꝑciaretur significaꝫ vniuersitas hominũ carnẽ suam crucifigentiũ cuz vicijs ꝙ concupiscentijs ꝓ peccatoꝝ suoꝝ ꝙ alioꝝ expiatione ꝓpter qõ isti dicunt crucifixi(coram domino)ad dam ypocritarum qui carnẽ suam crucifigunt coram mundo Matꝟ vi. Exterminant facies suas vt videantur hominibus ieiunãtes ideo subdit̃(qz carnes eoꝝ nõ fuerũt lacerate ab auibus per diem.nec a bestijs per noctem)per aues autẽ significantur demones vt habet̃ Mat.xiij. In parabola seminantis.similiter per bestias vt habetur in pluribus sacre scripture locis. igitur per aues ad alta volantes de vana gloria tentantes ꝙ ꝓ bestias de nocte circueuntes significant̃ demones de nimia carnis afflictione tentãtes sic in collationibus patꝝ dicit̃ de abbate Johãne quez dyabolus induxit ad immoderatũ ieiuniuz per qõ impediuit bonoꝝ actuũ exercitiũ.carnes ergo se crucifigentium coram dño modo predicto.nõ lacerãtur ab auibus qz sibi cauent de vanitate glorie.nec a beſtijs qz sibi cauẽt ab indiscretione(post hoc factũ est rursum prelium. ꝛc̃) hic describunt̃ quatuor bella dauid ꝙ seruoꝝ eius contra aduersarios per que significantur q̃tuor bella christianorum contra infideles ꝙ iniquos.primũ fuit cõtra principes iudeoꝝ.scõm contra imperatores romanoꝝ.terciũ dira versutias hereticoꝝ in quibus habuerũt victoriã per pacientiã sapientiã ꝙ operationẽ miraculoꝝ. q̃rtũ bellũ erit dira antixp̃z de q̃ victoria habebit̃ ꝓ ihm xp̃z.nã ip̃z interficiet spũ oris sui ꝙ destruet illustratione aduent⁹ sui.vt dr̃.ij. Tessa.ij. Ca.zz.

Locutus est David dño ẏba carminis hui⁹ ꝛc̃) David figura xp̃i fuit ꝓpter qõ xp̃s dauid nominatur Osee.iij.vbi dicit̃ Et querit dñm deũ suũ ꝙ dõ regẽ suũ.ꝙ translatio caldaica sic hz ꝙ obediẽt dõ messie suo ꝓpt̃ qõ iste ps̃.exponit̃ mistice de xp̃o hoie q̃ liberat⁹ fuit ab aduersarijs suis in sua resurrectione ꝓpt̃ qõ tũc dixit matꝟ.vl. Data ẽt ih po.in ꝛc̃.igit̃ in ei⁹ psona dr̃.(dñs petra mea).i.fundamentũ meũ.nã hũana xp̃i natura i dino supposito sustẽtat̃(ꝙ robur

meū) nam opera miraculosa fecit virtu
te diuina (⁊ saluator me⁹ deus meus ꝛc̄
) Hec verba sunt christi ꝟm ꝙ homo. sic
enī minor est patre ⁊ ꝟm hoc dicitur pa
ter saluator eius ⁊ deus eius ⁊ hoc mō
exponat̄ in sequentibus in quibus est ta
lis loquendi mod⁹ (de iniquitate libera/
bis me) i. de manibus iudeoꝝ qui dicū/
tur hic iniquitas in abstracto ꝓpter ex/
cessum malignitatis (Circūdederūt me
ꝯtritiones mortis) In angustia mee pas
sionis (torrentes belial). i. impetus tribu
lationis a diabolo excitati (terruerūt me
) sicut dr̄ Mar. xiiij. Cepit ihesus pauere
⁊ tedere. et hoc fuit ad declarandū i eo
veritatem humane nature (Funes infer/
ni circūdederunt me ꝛc̄) ⁊ loquit̄ de funi
bus quibus fuit ligatus per ꝓcuratio/
nem demonis qui vocatur hic infernus
(In tribulatione inuo. dñm) nam in an
gustia crucis orauit patrez d. Pater in
manus t. cō. spi. meū Lu. xxiij. (⁊ exau/
diet d̄ tem. sancto suo vo. m. sicut dicit̄
Hebre. v. qui in diebus carnis sue preces
supplicationesq̄ ad eū qui possit illū sal
uum facere a morte cum clamore vali/
do ⁊ lacrimis offerens. exauditus est ꝓ
sua reuerentia (Cōmota est ⁊ contre. ter
ra). s. in passione. Mathei. xxviij. Mota
est terra ⁊ petre scisse sunt (Fundamenta
montiū concussa sunt ⁊ cōquassata. qm̄
iratus est ei) deus enī in vindictam mor
tis christi hominis venire fecit exercituz
romanoꝝ contra principes iudeoꝝ qui
dicuntur hic montes ꝓpter status emi/
nentiam ⁊ eoꝝ corda que dicunt̄ hic fū
damenta. concussa fuerunt timore in ro
manorum aduentu ⁊ conquassata i tē/
pli. populi ⁊ ciuitatis interitu (ascēdit fu
mus de naribus eius) scz dei de quo lo/
quitur ad modum hominis irati. de cu
ius naribus exit fumus (Et ignis d̄ ore
eius vorabit.) nam romani ex instinctu
dei templū ⁊ ciuitatem incenderūt. (Et
inclinauit celos ⁊ descendit) per effectuz
iusticie sue q̄m ostendit (Et caligo sub pe
dibus eius) nam iudei remanentes erro
ris caligine sunt inuoluti (Ascendit sup
cherubin) i. super apostolos quos reple/
uit scientia. ꝓpter qd̄ cherubin nominā

tur. (Et lapsus est super pennas venti)
posuit tene. in circuitu suo latibulū) naz
ipō ascendēte nubes suscepit eū ab ocu
lis eoꝝ. Act. i. (Tribrans aquas de nubi
bus celoꝝ). i. aquas sapientie salutaris
per predicationē apostoloꝝ qui dicūtur
nubes ysa. lx. Qui sunt isti qui vt nubes
volant. ipsi vero post ascensionez xp̄i ad
predicandū per orbem fuerunt dispersi (
pre fulgore in conspectu eius succēsi sūt
carbones ignis) nam ad predicationem
apostoloꝝ fulgore miraculoꝝ confirma
tam gentiles qui erant. q. carbones exti
cti per infidelitatē. succensi sunt ad amo/
rem christi per fidem caritate formatam
(Tonabit de celo dñs ꝛc̄. per apostolos
aliosq̄ discipulos predicantes (misit sa
gittas suas). i. sacras scripturas ⁊ p̄di
catores (Et dissipauit eos). s. ꝯtradicen
tes euāgelice veritati. (fulgura). i. mira
culoꝝ signa (Consumpsit eos) nā ꝑ eui
dentia miracula impugnatores euāgelij
fuerunt confusi (⁊ apparuerūt effusiōes
maris.). i. multitudies credentiū. ysa. lx
mirabitur ⁊ dilatabitur cor tuuz qñ cō
uersa fuerit ad te multitudo maris for.
gen. venerit tibi (Et reuelata sunt fūda
menta orbis ꝛc̄) i. regna q̄tuor orbis p̄n
cipalia. s. babilonioꝝ. persaꝝ. grecoꝝ. ro
manoꝝ. que ꝑ lapidē abscisum sine ma
nibus. i. christū sūt ꝯtrita. ⁊ imperiū xp̄i
manet in secula seculoꝝ. vt habet̄ Dañ
ij. (Misit de excelso ⁊ assumpsit me. ꝛc̄.)
loquit̄ hic xp̄us pro suo corpore mistico
(de aquis tribulationū) per iudeos ⁊ im
peratores romanos. diuinitus liberato
(liberauit me ab inimico meo potentissi
mo) hoc dicitur ꝓpter imperiū romanū
qd̄ fuit potentissimū ⁊ multipliciter attē
tauit destruere corpus christi misticuz. (
⁊ ab his qui oderūt me). i. a iudeis (qm̄
robustiores me erant). s. in primitiua ec
clesia. vt patet Act. viij. (preuenit me in
die afflictionis mee) s. deus dans suis fi
delibus virtutē pacientie. (Et eduxit me
in latitudinē) fidē christi diffundendo ꝑ
orbem (retribuet mihi dñs ꝟm iusticiaz
meam ꝛc̄) hic exprimitur ecclesie meritū
sequens premiū quantū ad illos qui nu
mero ⁊ merito sunt de corpore christi mi

stico ⁊ isti sunt qui cauent ab immũdicia peccatoꝝ ⁊ student ad impletionẽ mandatorũ diuinoꝝ ⁊ per hoc patet sentẽcia vsq; ibi (Cũ sancto).i.christo (sanctꝰ eris) conformando te ei q̃tum ad precepta (⁊ cum robusto) i.christo cuiꝰ virtus ẽ infinita (ꝑfectus) ꝯformando te ei q̃tũ ad euangelica consilia (⁊ cum electo) i.xp̃o (electus eris) translatus ad gloriã elc̃oꝝ (⁊ cum peruerso).i.dyabolo qui totaliẽ auersus est a deo (peruerteris) ip̃m sequẽdo (tu lucerna mea dñe) nam in vita cõtemplatiua deus est lucerna ecclesie (in te curraz accinctus) in actiue vite operibꝰ (Et in deo meo transiliã murũ).i.tẽtationis impedimentũ (eloquiũ dñi igne examinatũ) quia non habet aliquid impuritatis vel falsitatis admixtuz (scutũ ẽ omnium speran.in se) contra inuasiones potestatis maligne (⁊ cõplanauit perfectaz viã meam) omnia offendicula auferẽdo. (coequans pedes meos ceruis) dans mihi ꝓmptitudinẽ voluntatis ad currendũ post ip̃m in bonis (Et sup excel.sua sta.me) i.me firmando in consilioꝝ obs̃uatione (docens manus meas).i.operationes meas (ad preliũ) contra incentiua vicioꝝ (⁊ mansuetudo mea multiplicat me).s.meritorie ⁊ dispositiue.nam mansuetudo est quedã tractabilitas mentis ad omne bonuz disponens (dilatabis gres.me.ꝛc̃) ad ambulãdũ sine cãu in via morum (persequar inimicos meos) i.vicia ⁊ dyabolos (Incuruasti resistẽtes mihi.) motus sensualitatis inclinando sub obedientia rationis. Potest etiã hoc aliter exponi de impugnatoribꝰ ecclesie qui facti sunt ei obedientes vt Saulus ⁊ consimiles (Inimicos meos dedisti mihi dorsũ).i.obstinatos in iudaismo qui fugati sũt ⁊ dispersi per mundũ (q.lutum platearũ cõminuam eos) quia contemptibiles sũt omnibus alijs gentibus. (Saluabis me a contradictionibus populi) quia cõtra ecclesiam non audent modo loqui (populus quẽ ignoro seruiuit mihi) quia gentiles qui a deo videbantur ignorati eo ꝙ erant in idolatria derelicti .deuote s̃uiũt in ecclesia christi (Filij alieni resistent mihi).i.iudei a veritate alieni q̃tum potuerunt restiterunt ecclesie christi. (auditu auris obedi.mihi) ⁊ non auditu cordis. qd̃ dicitur ꝓpter illos qui ficte conuertũtur de iudaismo propter quod subditur (Filij alieni defluxerũt) a via veritatis. (Et contrahentur in angustijs suis) in gehenne penis (viuit dñs.ꝛc̃) Hec sunt verba cuiuslibz membri christo vniti per gratiam (deus fortis salutis mee) ad me protegendum ab impulsu omnis potestatis aduersarie (deus qui das vin.mihi) ꝯtra mundum.carnem.dyabolum (Deiecisti popu.meos sub me).i.motus meos interiores ⁊ exteriores subijciens rationi recte (qui educis me ab inimicis meis).scilicet mundo.dyabolo.carne. (a viro iniquo liberabis) scilicet ab antichristo qui erit iniquissimus. (propterea confitebor tibi ꝛc̃) gracias agendo magnifice de beneficijs supradictis.

Capitulum.xxiij.

Hec sunt verba nouissima que dixit Dauid.ꝛc̃.) per Dauid qui in glosa super psalmũ dicitur eximius prophetaruz significatur homo perfectus in vita contemplatiua. ¶ Nam ⁊ antiquitus prophete appellabantur videntes i.Reg.ix. Qui hodie dicitur propheta olim appellabatur videns. Vita vero contemplatiua consistit in oratõne deuota ⁊ in meditatione sanctaꝝ scripturarum diuinitus releuata ⁊ talis contemplatiuus bene dicitur filius ysay id ẽ dei Nam ysai interpretatur salus mea. ⁊ de deo dicitur psal.xxvij. Dominus illuminatio mea ⁊ salus mea quẽ timebo. Talis autem contemplatiuus mõ speciali assimilatur deo.propter quod dicitur eius filius. Et quoniã recognoscit sicut gratꝰ dei beneficia debet regraciando dicere ⁊ maxime circa finẽ vite sue (dixit vir).i.dicat loquens de se ip̃o sicut de alio. Nam hic est modus loquendi sanctoꝝ de se ipsis.vnde moyses Num.xij.dixit. Erat ãt moises mansuetissimus ꝛc̃.⁊ Joh̃.euãgelista.hic est discipulus ille qui testi.ꝑhi.ꝛc̃ (cui ꝯstitutũ est de christo).i.ꝓmissuz est ei ꝙ sit eternaliter cũ xp̃o. Jo.xij. vbi

ego sum illic ⁊ mīster meus erit (Egregi
us psaltes isrl' ꝛc.) quia tal' contemplati
uus in diuinis laudibus opponendis et
dicendis est p̄cipuus ⁊ quia talia nō at
tribuit sibi ꝫ gracie dei. subdit'. (spiritus
dñi locut⁹ est ꝑ me ⁊ sermo dei ꝑ linguā
meam) in diuinis laudib⁹ ⁊ doctrinis. (
dixit). i. dicat regratiando (deus Isrl')
. i. angeloꝝ deū clare videntiū (mihi lo/
cutus est) nam per angelos fiunt cōiter
illustrationes hominū (fortis israhel) nā
angeli sancti habent ab ip̄o v̄tutem (do
minator hominū) quos regit per ange/
los. tanq̄ꝫ per medios inter homines et
deum (In timore dei). s. filiali qui semꝑ
coniungit' caritati (sicut lux aurore oriē/
te sole) verba sunt contemplatiui dei be
neficiū recognoscentis. vt sit sensus. sic
lux aurore est a sole. sic a deo est illustra/
tio mētis mee (absq̄ꝫ nubib⁹). i. absq̄ꝫ fal
sitatis admixtione (Et sic pluuijs germi
nat herba de terra) nō virtute terre sed
pluuie. sic germinat mens mea in ꝓfectu
bonoꝝ virtute gracie diuine (nec tanta
est domus mea). i. edificiū virtutū q̄ꝫtuꝫ
est ex me (vt pactū eternū iniret mecum)
de beatitudine superna consequenda. ꝫ
totum est ex sua gracia (cuncta eni salus
mea ⁊ voluntas mea) supple tendit ad
beatitudinē consequendā in q̄ꝫtuꝫ moue
tur ex dei gracia (nec est quicq̄ꝫ ex ea qd̄
nō germinet). s. in bonū. inq̄ꝫtum moue
tur per diuinū instinctū (preuaricatores
aūt) hic consequēter tangit statū pecca/
torum. vt opposita iuxta se posita magis
elucescant. dicit ergo (p̄uaricatores aūt
q. spine euellentur). s. de cōsortio sancto/
rum (que nō tollūtur manib⁹). s. homi
num simpliciū. ꝫ iudicū locum dei tenē/
tium (Etsi quis tangere eas voluerit) pe
na debita feriendo (armabitur ferro ⁊ li
gno lanceato) i. debita potestate ⁊ effica
ci ad hoc faciendū (igneq̄ꝫ cōburentur)
s. gehenne. si i suis peccatis moriantur (
hec nomina fortiū dauid) ꝑ quos signifi
catur bonus prelatus ⁊ eius coadiuto/
res (dauid sedꝫ in cathedra sapiētissim⁹
) per quod designat' ꝙ bonus p̄nceps.
vel prelatus qui habet alios iudicare. dꝫ
eos in sapientia superare (ip̄e est q. tener

rimus ligni vermiculus) sicut ligni v̄mi
culus est valde mollis ⁊ tñ perforat lig
num duꝝ. sic bonus princeps vel p̄latus
bonis est suauissim⁹ ⁊ contra rebelles ⁊
malos acutus. ideo subdit' (qui octingē
tos interfecit impetu vno) nā malorum
multitudine nō terretur. nec ab executio
ne iusticie ꝑditur (post hunc eleazar) per
istū significatur fortis bellator cōtra vi/
cia vsq̄ꝫ ad horā mortis. ideo subditur.
(Ip̄e stetit ⁊ percussit philisteos. donec
deficeret manus eius) in morte nāq̄ꝫ bel
lum contra vicia terminatur (Et p⁹ hūc
sāmaa ꝛc.) per istū significat' fortis defen
sor ecclesie ideo subdit' (Stetit illic in me
dio agri ⁊ tuitus est eū) ager iste ē eccle/
sia que est ager dei ih̄u christi. In quo se
minauit bonū semen (nec nō ⁊ ante des
cenderant tres ꝛc.) per istos significatur
bonus religiosus qui per obseruantiam
triū votoꝝ religionis efficit' triplicatus
⁊ ꝑ hoc haurit aquā salutaris sapiētie
de puteo sacre scripture qui dicit' altus.
Jo. iiij. ꝙ autē boni religiosi hanc hause
rint aquā. patet per libros Jero. August
⁊ alioꝝ doctoꝝ pluriū qui fuerunt reli
giosi. ⁊ hec aqua est dño libanda. nam
ad eius honorē est simpliciter ordināda
(Et banayas filius ioiade) de isto dicit'
ꝙ ip̄e interfecit duos leones moab ⁊ ter
cium leonē in dieb⁹ niuis. ⁊ significat vi
rum valde virtuosum in seculo. qui iras
cibilem ⁊ cōcupiscibilem significatas. ꝑ
duos leones moab qui īterpretat' ex pa
tre interimere studet rebellio aūt istaruꝫ
viriū contracta est ex p̄mo parente. ꝫ ho
mo virtuosus tollit eam. reducēdo irasci
bilem ⁊ concupiscibilē sub ratione. Per
terciū vero leonē significat' ꝯcupiscētia
oculoꝝ quā interficit per largitatē erga
pauperes (In diebus niuis). i. tempore
refrigescentis caritatis (Ip̄e quoq̄ꝫ int'
fecit viruꝫ egiptiū dignū spectaculo). i.
valde altum per quē significat' dyabol⁹
qui dicit' egiptius. i. tenebrosus ⁊ est val
de altus per superbiā. ip̄m aūt deijcit v̄
tuosus per veram humilitatem (Fecitq̄ꝫ
eū sibi auriculariū a secreto dauid) nam
bon⁹ p̄latus ⁊ p̄nceps figurat⁹ per dd̄
tales secretarios ⁊ ꝯsiliarios eum diligē

tia sibi querit Capl'm xxiiij.

Et addidit furor dñi irasci cõtra israhel). Ex hoc autem ostendit' ꝙ ꝓpt' maliciã ꝓpli permittit aliquãdo deus bonũ principem vel prelatũ errare. vnde dicit Grego. exponens locũ istũ ꝑm merita subditoꝝ disponunt' acta regentium. vnde sepe fit vt pro culpa gregis boni delinquat vita pastoris (vade ⁊ numera israhel ⁊ iudam) per dauid qui ex elatione precepit populũ numerari significatur quicũqꝫ superbiẽs de bonis operibus suis cum tñ sint ex bonitate dei ⁊ talis est similis phariseo dicenti Lu. xviij Non sum sicut ceteri homi. raptores. adulteri. Iniusti. velut etiam hic publicanus Ieiuno bis in sabbato decimas do omniũ que possideo. per hoc autez ꝙ populus dauid fuit mortalitate percussus significatur ꝙ opera bona de genere talis superbientis mortificãtur per peccatum superuenientis superbie sed quoniã aliquando talis superbus humiliatur et conteritur de peccatis. ideo ad hoc significandum subditur (percussit autez cor dauid eũ per contritionem) sed quia nõ sufficit contritio nisi confessio sequatur. habita oportunitate. ideo subdit'. (Et dixit dauid ad dominũ. peccaui valde in h̄ facto) Nam in confessione vera peccata sunt particulariter exprimenda ⁊ q̃niaz post confessiõez requirit' satisfactio ꝑ peccatum ideo subditur (triũ tibi datur optio.) Sequitur. (aut septez annis veniet tibi fames ꝛc̃) per hoc autẽ ꝙ dauid preelegit pestilentiã trium dierũ persecutiõi trium mensiũ ⁊ fami septẽ an. significat' ꝙ pena pro peccatis sustinenda in vita p̃senti magis est eligenda ⁊ acceptãda q̃ꝫ in purgatorio que longior ẽ aut inferno que aperte post est eterna. Per hoc autẽ ꝙ dauid dixit (vertatur obsecro ira tua contra me) ostenditur ꝙ princeps perfectus in bonitate paratus est exponere se morti pro populi sui saluatione Exemplũ huiusmodi dedit dominus noster Iesus christus d. Joh. x. Ego sum pastor bon⁹ ⁊ animã meam pono pro ouibus meis. hoc etiã fecit Codrus rex persaꝝ qui p̃elegit occidi ꝓpt' salutẽ ꝓpli sui vt d. ẽ. s. i

Incipit Tercius liber Regũ.

Et rex Dauid senuerat ꝛc̃) sicut frequenter dictũ ẽ per dauid figurat' dñs noster Iesus christ⁹ qui senex dicitur eo ꝙ eternus ẽ in deitate Hebre. xiij. Iesus xp̃us heri ⁊ hodie ip̃e ⁊ in secula (Cunqꝫ operiret' vestibus non calefiebat) per vestes significant' veteris legis obseruantie cerimoniales eo ꝙ magna pars eaꝝ in vestib⁹ cõsistebat .s. in vestibus singularibus sũmi sacerdotis. Et in vestibus specialibus minorum. sacerdotum. ⁊ leuitaꝝ. ⁊ generalit' in vestibus ꝓphaꝝ qui habebant fimbrias in suorum angulis pallioꝝ. (Dauid ergo vestibus non calefiebat.) quia cerimonialium obseruatio ex se domino nõ placebat. p̃s. xl. Sacrificiuz ⁊ oblatiões noluisti. aures autẽ perfe. mihi holo. ⁊ ꝓ peccato non postulasti. tunc dixi ecce venio. nam christus veniens in mundũ cerimonialẽ cultum corporalẽ mutauit in spiritualem qd̃ significat'. Jo. iiij. Venit hora in qua nõ in monte h̄. neque Jerosolimis adorabitis patrem. ꝫ veri adoratores erunt qui adorabunt patrem in spiritu ⁊ veritate. ⁊ subditur. Spiritus est deus ⁊ eos qui adorant eum. in spiritu ⁊ veritate oportet adorare. ideo dicit Aug in encherid. Fide spe ⁊ caritate colit' de⁹ ideo subditur (ꝙ abisach virgo pulcra) per quã significatur ecclesia que virgo ẽ sine macula ⁊ ruga (calefaciebat dauid) quia spiritualis cultus ecclesie consistẽs in fide spe ⁊ caritate est deo placitus ⁊ dilectus (Adonias filius agith eleuabatur d. ego regnabo) per istum significatur dignitatis ambitiosus cum tñ sit indignus ⁊ ideo quantũ põt pretẽdit se sufficiẽtem qd̃ nõt' cũ dr̃ (fecitqꝫ sibi currũ eq̃tes) ꝛc̃

tanq̃ potens ad agendũ r̃gni vel digni
tatis negocia querit etiã ad ꝯsequẽduz
ꝓpositũ q̃ntũ p̃t potẽtũ auxilia qd̃ nõt̃
ꝑ hoc qd̃ subdit̃ (Et sermo eius cũ Jo/
ab ⁊c̃.) ꝫ qꝛ talis ambiciosus frequẽter
a suo ꝓposito defraudat̃ et sui cõplices
ꝯfundunt̃ ideo seq̃tur (dixit qꝫ nathan
ad bersabee ⁊c̃.) per p̃ces ei eorum de
iectus fuit adonias cũ suis ꝯplicib⁹ ꝑ
qd̃ significat̃ ꝙ freq̃ter ambiciosi ꝑ p̃/
ces bonoruz vtriusqꝫ sexus a suis cona
tibus repellunt̃ (Imponite salomo
nẽ filiũ meũ sup̃ mulã meã ⁊ vngat eũ
sadoch sacerdos ⁊ nathan ꝓpheta) ꝑ
sadoch sacerdotẽ lex significat̃ ⁊ ꝑ na/
than ꝓphete ꝑ hoc ergo ꝙ vnxerũt sa/
lomonẽ i r̃gẽ significatũ fuit. ꝙ vnctio
veri salomonis ih̃u xp̃i in regẽ regum
fuit figurata ⁊ p̃nũciata in scriptura le
gis ⁊ ꝓphetarum (illi qꝫ p̃cipiaz vt sit
dux sup̃ israel et iudam) nã homo xp̃us
super angelos q̃ per israel ⁊ sup̃ hoies
qui per iudã significatur erat in gloria
sb̃limandus

Capl̃m. ij.

APpropinq̃uer̃t aũt dies dauid
vt moreretur ⁊c̃.) dd̃ autẽ añ
mortem suã salomoni filio suo
primo recõmendauit cultuz diuinum
scd̃o berzelay beneficiũ. Tercio Joab
⁊ semey suppliciũ ꝑ hoc autez significa
tur ꝙ bon⁹ rex vel princeps filios suos
p̃mo et p̃ncipaliter debet inducere ad
debitã dei veneratõez. scd̃o ad bonorũ
remuneratiõem et ꝓmotiõem. Tercio
ad malorum repressiõem ⁊ punitionez
Allegorice vero per hoc ꝙ dauid filio
suo recõmendauit Joab ⁊ semei puniti
tiõem. significat̃ ꝙ deus pater omne iu
diciuz dedit filio vt habet̃ Jo. v. et Act̃l.
x. dicit̃ de cristo ip̃e est qui ꝯstitut⁹ est a
deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ (Et ingres
sus est adonias ad bethsabee mr̃em sa
lomonis ⁊c̃.) per Adoniã qui primo a
dorauit regẽ salomonẽ. vt hẽtur in fine
capl̃i p̃cedentis ⁊ hic ꝑ mr̃imoniũ cũ
abisag maliciose voluit regnũ obtinere
significat̃ ãbicios⁹ malicios⁹ q̃ qd̃ ñ p̃t
obtinẽ ꝑ potẽciã studet hr̃e per malici
am fraudulentã (Abyathar q̃z sacer/
doti dixit rex. vade in anathoth ⁊c̃.) ꝑ
abiectiõem abyathar de sũmo sacerdo
tio ⁊ institutiõem sadoch Allegorice si
gnificata fuit abiectio veteris sacerdo/
cij. scd̃m ordinem leuitic̃. Et institutio
noui s̃m ordinẽ melchisedech qui obtu
lit panẽ et vinũ Gene. xiiij. per hanc fi/
guram deducit apostol⁹ i hebre. vij. Et
surrexit semey. ⁊ strauit asinũ suum ⁊c̃
) per semey qui clausurã intra ihr̃lz ac/
ceptauit et postea exiuit significatur ꝓ
fessus clausurã religiõis qui postea egre
ditur ꝑ tentatões diaboli mũdi vel car
nis ⁊ sicut semei mortem incurrit cor/
poralem sic iste mortẽ culpe ⁊ nisi vere
peniteat mortem gehenne

Capitulum. iij.

COnfirmatũ est regnũ in manu
salomonis ⁊c̃.) per coniunctõ
nẽ mr̃imonialẽ salomonis cuz
filia regis egipti Allegorice fuit figura
ta ꝯiunctio cristi cũ ecclesia de gentib⁹
collecta nec in hoc facto peccauit salo/
mon sicut plenius dixi in expositõe lr̃a
li ⁊ text⁹ etiã oñdit qꝛ subditur (dilexit
ãt salomon dñz) ꝓpter quod nõ potest
dici ꝙ hic ꝑ pec̃m significet̃ xp̃s ⁊ eccle
sie misteriũ (postula qd̃ vis vt dem tibi
⁊c̃) ꝑ h̃ ꝙ salomõ a dño pecijt sciaz ad
r̃genduz ꝓpl̃m s̃m honorez dei ⁊ cõem
vtilitatẽ ⁊ dñs sibi dedit et cũ hoc addi
dit diuicias et gl̃iam que decẽt regiam
maiestatẽ significat̃ ꝙ petentibus illa
que sunt ad honorẽ dei et bonũ cõis po
puli. non soluz petita a deo dantur sed
etiã alia ad que decentẽ statũ petentiũ
suffragãtur Math̃. vi. p̃mũ q̃rite regnũ
dei ⁊ iustitiam eius ⁊ hec oĩa adijcient̃
vobis (Si aũt ãbulaueris in vijs meis
⁊c̃) per hoc patet ꝙ dicta ꝓmissio ⁊ cõ
similes sunt sub ꝯditiõe quod homo de
beat in bono ꝑseuerare ¶ (Tunc vene
runt due mulieres meretrices ad regẽ
⁊c̃.) Allegorice per eas significãtur iu/
dea et gentilitas que per idolatriã for/
nicate fuerũt vt ptz sacrã scripturã ispi
cienti ⁊ de vtraqꝫ venerũt aliqui ꝑ fidẽ
ad xp̃m verũ salomonẽ etiã in ecclesia
p̃mitiua (per puerum autẽ viuum) de
quo due mulieres contender̃t significa/

tur opus meritoziuz ꝺ quo fuit contentio inter iudeam ꝙ gentilitatem. nã iudea dicebat fidem cristi non sufficẽ ad salutẽ nec per ꝺsequẽs ad opus meritorium fine legaliuz obꝺuatione ficut dicit act.xv. Nisi circũcidami scꝺz morẽ moisi non potestis salui fieri Econuerso vero aplus genciuz dicebat Gal.v. Si circũcidami nihil vobis proderit ꝙ ficquilibet dicebat filium suũ esse viuum ꝙ alterius mortuũ ꝓ hoc autẽ qꝺ dicit (diuidite infantem viuũ ꝛc.) significatum fuit ꝙ iudei ꝓmittebãt obꝺuaẽ legalia ad tempus scz vsqz ad publicatõnem euãgelij ꝙ gentilibꝰ fuit oppositũ ꝙ obꝺuarent aliqua legalia ad tẽpus scz ꝙ abstinerent ab immolato simulacrorum sanguine et suffocato ꝙ hoc ꝓpter quietum ꝙ pacificũ conuictum cũ iudeis qui abhorrebant vtentes tribꝰ dictis ficut plenꝰ exposui exponendo literaliter ẽ quia circũcisio ꝙ alia legalia post publicatiõem euãgelij cessauerũt tanꝯm mortifera puer viuꝰdatus fuit vni.s.ecclesie de gentibus collecte. naz ad salutẽ sufficit fiꝺs cristi ꝓ ꝺilectõez operans fine legalium obꝺuatione. Moraliter autẽ ꝓ iudicium salomonis ꝝm ex disquisitione affectus matrũ ꝓbatis docentur iudices veritatem inquirere ꝓ circumstancias vbi deficit humana ꝓbatio per testes ꝙ aliquãꝺo veritas ẽ inquirenda ꝓ moderatas questiones.

Capz.iiij.

Erat autez rex salomõ regnãs super israel)per salomonẽ aũt qui pacificus interꝓtatur ihs cristus significatur qui per sanguinem suuz pacificauit omnia que in celis sũt ꝙ i terris (per omnẽ israel) significatur ecclesia militans in qua deus videtur per fidem i enigmate ꝙ ecclesia triumphans in qua clare videt ꝙ apte (ꝙ hi ꝓncipes quos habebat)per quos significãtur ordines beatorũ in ecclesia triũphãte ꝙ diuersi gradꝰ ꝙ officia viatoꝝ i eccia militãte (habebat ãt salomõ xij. ꝓfectos ꝛc.) per quos significati sũt xij apli ꝓbentes annonã diñ veri salomonis ihu cristi ecclesiam pascẽdo verbo predicationis ꝙ actu celebrationis. nã in primitiua ecclesia quotidie fidelibus ministrabatur eukaristia ꝙ hoc in sortibus sibi assignatis scdm ordinatiõem veri salomonis (Juda ꝙ israel innumerabiles ꝛc̃) per hoc significata fuit multiplicatio credencium per vniuersum orbem etiam a tempore apostolorum. sicut diri plenius exponendo illud ps. ꝓ viñ. In omnem terraz exiuit sonus eorum ꝙ in fi. orterraruz (Dedit ꝙqz deus salomonez ꝛc̃) per hoc significat ꝙ homini cristo ab instanti sue conceptiõis data fuit omniũ noticia diuinitꝰque cognoscit deus sciencia visionis. (Et veniebant ꝺ cunctis populis ad audiendam sapienciã salomonis) et ꝙ ad audiendam cristi doctrinam venerunt multi non solum de iudea scꝺ etiam de alijs nationibus ꝙ terris vt patet in euangelio ꝙ in ecclesiastica hystoria

Capitulum .quintum

Misit quoqz hiraz rex tiri ꝺuos suos ꝛc̃) ꝓ istos figificati fuerunt nuncij regis Abagari ad xpm petentis per eos a cristo curari sicut habetur i ecclesiastica hystoria ꝙ ponitur in legenda sanctorum apostolorum simonis et iude (misit autem ꝙ salomon ad hiram ꝛc̃.) hic agitur de prepatiõe materie ad edificandũ domuz domini per quã allegorice militans ecclesia designatur ꝙ tanguntur hic quatuor scz materia artifices tempus operandi et operariorum merces Quãtũ ad ꝑmũ tria tanguntur scilicet lapides ꝙ ligna cedrina. Per lapides autem qui in fundamento ponuntur simplices laici significantur in quantum ex eorum laboze. cetera membra ecclesie sustentantur. clerici qui per intentionem erectaz ad deum debent ad modum abietis esse recti Jeronimꝰ clericus qui seruit ecclesie ꝑmo vocabulũ suũ interꝓtat nitat eẽ qꝺ dicit. cleros enim grece sors latine ꝺr igit clerici dicũt eo ꝙ sint de

sorte dñi vel dñs sit ps q sors clericorū
ꝑter qđ in capite tonsorati sunt ad si/
gnificādū celestiū appetitū(p ligna ce/
drina)religiosi ꝺsignant qz sicut cedr⁹
non terebratur verme sic religiosi talit
debēt viuere qp nō mordeātur verme ꝺ/
scie Circa scꝺz sciendū qp opatores a
liqui fuerunt iudei .s.salomonis ꝟui ali
qui sidonij q aliqui biblij Per iudeos
significāt ecclesie ꝓlati. Naz apli quoz
successores sunt epi fuerūt natiōe iudei
(per sidonios)qui venatores interptāt
significāt ꝓdicatores ad capiendū ani/
mas ipi christo discurrentes (p biblios
)vero qui litterati interptantur docto
res ecclesie in scriptis vl scolis significā
tur Quātū āt ad ēciū oparij p tres mē
ses ordinantur.p quos menses tria si/
gnificāt.s.ozō icīuniū q elemosina duo
ꝟma sunt ad deū q se ipz q iō significāt
in domib⁹ ꝑtijs mansiōem oparioz
terciū āt ē ad primū ꝑt qđ significat
actum opandi extra ꝑtium domicilū
Circa q̄tū duo ponunt.s.oleum et tri/
ticum (per oleum)aūt bona gratie de
signantur que sunt merces operariorū
in pñti vita(per triticū vero)bona gl̄e
significātur.nam ibi beati fruūtur illo
pane triticeo.qui dicit Jo.vi. Ego sum
panis viuus qc.q se ipm cōpat tritico
Jo.xij.Nisi granū frumēti cadēs in ter
ra qc.q ꝺ illo pane dicit Luc.xiij.btūs
qui man.pa.in regno dei. Ca.vi

Actū ē āt q̄drigēteſimo q octo
gesimo āno qc) ibic agit de ꝺi
dom⁹edificatiōe p q̄ꝫ significa
tur edificatio ecclie que a vero salomo/
ne xpo edificata est ẋtutib⁹ fidei doctri
na q sacramētis q̄tum ad ꝟmū descri
bit mensura dom⁹ scꝺm longitudinez
et⁹ latitudinē q altitudinē vsq ad ꝟmū
tabulatū(per longitudinē)significat ẋ
tus longanitatis q pseuerācie (p latitu/
dinē)diffusio pietatis et mie(p altitudi
nē)cōtēplatō celestiū patrie ꝟm illꝺ phit
ij.Nostra āt conuersatio in celis est in tō
vero dom⁹ altitudine erāt tres māsio/
nes vna supplaliā p inferiorē significatꝺ
tēplatio cōis hoim deuotoz (p mediā
)ꝺtēplatio ꝑphaz que fit per imagina
rias visiones(p supiorē vero)ꝺtēplatō
ꝑphalis que est sine talibus imaginib⁹
q figuris sicut dicit de ꝑphia dauid In
ꝓncipio glose libri psalmoz per latera
vero tēpli que fuerunt q̄tuor oriētale oc
cidētale aq̄lonaē meridionale ꝺsignā
tur q̄tuor virtutes cardinales de quib⁹
dicitur Apo.xxi.Et ciuitas erat in qua
dro posita sicut eni ecclia hic p templū
intelligitur sic ibi per ciuitatem signifi/
catur Quātuz aūt ad scꝺz.s.sacramen
ta noue legis sciendū qp templū salomo
nis habuit tres ꝑtes.s.porticū sanctū q
sanctum sanctoruz per porticū vbi erat
introitus sic nificat baptism⁹ qui est ia
nua sacramentorum Per mensā vero
ꝓpositionis que erat in ꝑte templi que
dicebat sanctum significatur eukaristie
sacramētū in quo fidelibus ꝓponit pa
nis vite et per.v.candelabra que ibidē
erant vt dicitur ca.se. significātur alia
v.sacramēta que cādelabra dicūtur ex
hoc qp i oibus sacramētis deuote susce
ptis gratia que virtutē habet illumina
tiuā ꝺfertur Quātū autē ad terciuum .s
doctrinā fidei xpi significabat p illa q̄
erant intra sanctum sanctoruū vbi erat
archa testamenti que erat vnica q sic si
gnificat vnitatē essēcie diuine.p illa ẋo
que erant intra archaz significatur tri
nitas psonarum qz per virgam que si
gnificāt potēcia significat ꝑsona pris
cui attribuit potencia per tabulas que
significant sapienciaz persona filij cui⁹
attributum est sapiencia(p manna dul
ce)psona spūsci cuius est bonitas at/
tributū Per hoc āt qp archa erat clau
sa significat qp rōes oim que facta sunt
vel fient in diuina sciencia claduntur
de quibus est creatio incarnatio resur/
rectio mortuorū redditio penaruz q p
miorum et cetēa ad fidē ecclesie pertinē
cia Per duos autez cherubin que pleni
tudo sciencie interpretantur ecclesie pre
lati et ministri in quibus requiritur sci
encia significātur q ipi sunt dispensato
res q ministri predictorum .nam indu
cere debent suos subditos ad virtutes
et eis administrare sacramenta et eos
docere de fide catholica Per binariuz

autem cherubin significatur geia cari/
tas que potissime relucere debet in p̄la
tis ecclesie ⁊ ministris

Capl'm vij

Domum autē suā edificauit sa/
lomon ⁊c̄) per q̄m significat̄ fi
delis anima in qua verus salo
mon Jesus cristus per gratiaz delecta
biliter requiescit ꝓuer .vij. Delicie mee
esse cum filijs hominuz In domo vero
salomonis quatuor erāt deambulato/
ria que in anima fideli significant ꝓces
sus scd̄m quatuor virtutum cardinali/
um opera (domuz quoqz fecit filie pha
raonis q̄m vxorem duxerat) ideo per
ip̄am significatur quelibz ꝑsona xp̄o ꝑ
integritatē fidei desponsata ij. Cor. xi.
Despondi vos vni viro virginem castā
exhibere cristo. domus autez hui⁹ vxo
ris est solitudo lectiōis ⁊ oratiōis Osee
ij. Ducaz eam in solitudinem ⁊ loquar
ad cor eius ⁊ canet. s. in oratōe ⁊ lectio
ne (Et tulit hirā de tiro) per hyrā qui
fuit gentilis ⁊ artifex sapiencia plenus
significatur quilibet literat⁹ ad fidē cri
sti de gentilitate vocatus tales fuerunt
dionisi⁹ ariopagita ⁊ alij pluēs quorū
vita ⁊ doctrina ecclesie domus ē edifica
ta (et finxit duas columnas ⁊c̄) Inter
multa vasa que fecit hiraz pro templo
salomonis tria fuerunt notabilia scili/
cet due columne mirabiles mare eneū
⁊ lutres Per colūnas itelligitur doctri
na doctoruz ecclesie per quam fides d̄
fenditur ⁊ roboratur ⁊ fideles de mori
bus instruūtur ꝓpter quod vna colum
narum vocata fuit (Jachim) .i. firmi/
tas ꝓpter fidei roboratiōem alia vero
booz id ē fortitudo quia doctria morū
mortificat contra passionū impulsum
Mare eneuz in quo lauabātur sacerdo
tes quando debebant ministrare in al
tari significat veram ɔfessionē in qua
sacerdotes noue legis accedētes ad al/
tare debēt lauari . Per lutres āt in q̄/
bus lauabantur carnes hostiarum of
ferende in altari holocaustorum signi/
ficātur lacrime contritionis ⁊ deuoti/
onis quib⁹ anime lote p̄parātur vt do

mino sanctum sacrificium offerāt p̄s.
.l. Sacrificiuz deo spiritus contri. cor
cō. ⁊ hu. deus non des.

Capl'z. viij

Tunc ɔgregati sunt oēs maio
res natu israel ⁊c̄.) hic agitur
de portatione arche testamēti ad locuz
sibi ꝑatuz in templo intra sanctū scōꝝ
ꝑ qd̄ significat̄ celum empireum qui ē
locus btōrum sicut dictū fuit Exo. xxv
dc̄m etiā fuit ibidē ꝙ per archam figu
rata fuit btā virgo maria ꝓpter quod
per hanc arche deportatiōem figurata
fuit huius virginis assumptio ꝑ maio/
res natu duces ⁊ p̄ncipes qui ɔgrega
ti fuerunt ad salomonē in arche depor
tatione significātur angeli de diuersis
ordinibus cum cristo venientes ad be/
ate virginis veneratiōem ⁊ eius assum
tionē Jero. in sermone legimus q̄m se
pe ad exequias ⁊ funera quorūlibet sā
ctoruz angelos aduenisse ⁊ exequijs eo
rum obsequia prestitisse nec ñ eoruz a/
nimas ad celum cum himnis ⁊ canti/
cis detulisse Sequit̄ ⁊ quanto magis
credendum est hodierna die miliciam
angelorum cum suis agmibus obuiaz
aduenisse genitrici dei eam qz ingen/
ti lumine circūfulsisse ⁊ vsqz ad tronuz
olim ante mundi constitutōem sibi ꝑa
tum cuz laudibus ⁊ canticis per duxis
se Sequit̄ ibidem nec immerito credit̄
ꝙ ip̄e saluator omnium per se totus fe
stiuus occurrit eam qz secum in trono
collocauit (Stetit autem salomō ante
altare dñi ⁊c̄.) per orationes autem sa
lomōis hic diffuse positas significātur
orōnes hominis cristi ⁊c̄. q̄s ꝓ suis fi
delibus in vita presenti adhuc de genti
bus offert deo patri (fecit ergo in tem
pore illo festiuitatem celebrem ⁊c̄)
Per quod significat̄ ꝙ beate virginis
assumptio debet esse valde celebris om
ni populo cristiano vnd̄ dicitur in qua
dam antiphona Ascendit cristus super
celos ⁊ preparauit sue castissime matri
immortalitatis locum ⁊ hec est illa pre
clara festiuitas omnium sanctorum fe
stiuitatib⁹ incōꝑabil' in q̄ gl'osa ⁊ felix

mirantibus celestis curie ordinib⁹ ad ethereuz ꝑuenit thalamuz q̄ pia sui memorum immemor nequaq̄z existit.

Capitulum.ix.

Factuz est autē cum ꝑfecisset salomō edificiū dñi ꝛc̄.)seq̄t̄ (Et tēplū qd̄ edificaui noi meo ꝓij ciaz ꝛc̄.)et ex h̄ patet ꝙ omnia exteriora que fiunt ad cultū diuinū sic̄ est materialis ecclesia vasa argentea aurea et vestes.quātūcunqz sint sumptuosa ꝛ p̄ciosa non sunt deo accepta nisi ꝓp̄t̄ cultum interiorem ministrorum et aliorū fidelium qui cultus cōsistit in actibus fidei spei.ꝛ caritatis vt dic̄ Aug. In ēcheridiū.fide spe ꝛ caritate colit̄ de⁹ vnde dicit Jero. quis sanctior exuꝑio tholosano qui corpus ꝛ sanguinē dei in vase vitreo ꝛ capella minima ɔsecrauit vt aurum et argentū distribueret pauperibus (de filijs autē irahel non constituit rex salomō ꝟuiē q̄q̄z ꝛc̄.) Israhel iterp̄tatur videns deū ꝛ ido per filios isrl̄ intelligunt̄ clerici ꝛ religiosi qui p̄ ceteris debent habere ɔgnitiōem dei.nec d̄bent ꝟuilibus opib⁹ occupari cui⁹ modi sunt mercatiōes ꝛ alia clericalē statum dedecēti a (ꝫ erant viri bellatores)scz cōtra vicia per virtutū exercitium et cōtra demones per orationis ꝛ lectōnis studiū vt p̄dicatiōis officiū valeant exercere (Et ministri eius ꝛ p̄ncipes ꝛ duces)In diuersis locis ecclesie dño ꝟuientes (Et p̄fecti curruū et equoꝝ)in bono regimie populorū sicut d̄ helia dicitur iiij.Re.ij.pat̄ mi.pater mi currus isrl̄ ꝛ auriga eius (Classē quoqz fec̄ rex salomon)per classem intelligit̄ ecclesia militans que adhuc nauigat.in hac āt classe fuerūt ꝟui salomōis ꝛ ꝟui hyraz ꝛ aurū multum apportauerūt ad salomonē vt dicit̄ in textu.per ꝟuos āt salomonis itelligūtur apostoli alij qz discipuli d̄ iudea ɔuersi.per ꝟuos aūt hirā gentilis intelligūt̄ hoies lr̄ati de gētilitate ɔuersi vt Dioni.Amb.Aug.ꝛ plures alij.per vtrosqz vero ꝟuos aurum multum sapiencie adquisitū est ecclesie ꝑ ɔñs ip̄i cristo inq̄ztum est eius spons⁹ verus salomon ꝛ predicti serui cum eo sunt in portu ecclesie triumphantis.

Capl̄m.x.

Sed ꝛ regina saba audita fama salomonis ꝛc̄.)per istam reginam que gentilis erat significatur ecclesia de gentibus collecta q̄ audita cristi fama ex eius miracul̄ per orbem diffusa.per fidem venit ad xp̄m et per exercitiuz deuoti studij diligēter inquisiuit veri salomonis sapiēciā in euāgelio ɔtentam.in tm̄ ꝙ quicquid in doctria philosophica vidit eē doctrine cristi dissonuz r̄putauit simpliciter esse falsum d.(Maior est sapiencia tua et opa tua q̄m rumor quē audiui in terra mea

Moraliter autem per reginā saba itelligit̄ anima humana que regina dicitur eo ꝙ est ad imaginē summi regl. facta (Per saba) vero que captiua interp̄tatur significatur eius fedacio per peccatum originale ex cōiunctione cuz corpore per quod efficit̄ ꝟua ꝛ etl. ex miserijs sequentib⁹ peccatuz originale ꝓpter qd̄ dicit ph̄s p̄mo methaphisice ꝙ humana natura mltiplicit̄ ē ancilla et amplius per actualia peccata in ꝟuitutem redigit̄ Jo.viij.Qui facit pcc̄m ꝟuus est peccati glosa.non vnius tantum domini.ꝫ tot dñoꝝ quot viciorum ꝛ sic multipliciter captiuatur.audiens tamen bonitatem cristi per predicatoris vocem tanquam regina saba venit ad verum salomonē de regione longinqua Ambro.super Luc̄.Quid est lōginqui⁹ q̄m a se r̄cedere venit āt per veram penitenciam.sicut filius prodigus qui a patre longe recesserat et experiēs bonitatem et mansuetudinez xp̄i ip̄am recipientis d.(probaui ꝙ media pars).s.boitatis xp̄i(m̄ narrata nō fuēat) per predicatorem (Fecit ergo rex salomon cc.scuta de auro purissimo)per que significātur orationes clericoruz ꝛ religiosoruz deuotorum.per centenarium eni qui consurgit ex mltiplicatiōe denarij per se ip̄z significatur implecio x.mandatorum et per binarium significatur gemina caritas dei scz ꝛ ꝓximi orationes autem facte ad d̄caloguz implentibus et caritatl.geminam haben/

tibus valida sunt scuta cōtra demonū insultus (Et ccc. peltas) per quas significātur orationes deuote laicorum qui sunt in triplici gradu scilicet incipiencium proficientium ⁊ perfectoꝝ. Per cētenariuz autē significatur implecio decalogi per modum predictuz ⁊ dicunt orationes iste pelte a pello pellis qꝛ r̄pellunt ictus tentationum ¶ (Fecit qꝫ rex salomon tronum) per quem significatur virgo Maria in cuius gremio sedit tanq̄m in trono nobilissimo recipiens trium regum homagia (de ebore) qđ ratōe albedinis ⁊ frigiditatis significat puritatem Marie in alijs refrigerātem motus libidinis (grandē) imo grādissimum meritis (Et vestiuit euz auro) feruētissime caritatis (qui habebat vi. gradus) ⁊ ɔtinētur Luce. i. p̄mus est oratio solitaria ⁊ notat̄ cuz dicit̄ ⁊ ingressus angel⁹ ad eā ber. sup̄ miss⁹ est quo ingressus in secreto cubiculo vbi orabat p̄rez i abscōdito. scđus ē v̄gialis v̄ecūdia ibi turbata ē in s̄mōe ei⁹. terci⁹ est discreta prudēcia ibi Et cogita. qualis es. ista salutatio. Quart⁹ inquirentis diligēcia ibi quō fi. is. qm̄ viruz nō cog. Quint⁹ humiliātis se decēcia ibi Ecce ancilla domini. vij. fidelis obediēcia ibi fiat mihi scđm verbum tuum (Et due manus hinc atqꝫ inde tenentes sedile.) per quas significātur operatiōes actiue vite ⁊ contēplatiue quia manus est organum organoruz iij. de anima Iste autez operationes excellenter fuerunt in virgine (Et duo leones stabāt iuxta manus) per quos significatur duplex fortitudo scilicz in aggrediendis arduis ⁊ in tolerandis aduersis (⁊ xij. leonculi) per quos significantur xij. fructus spiritussancti vt ponūtur Gal. v. sic. fructus autem spiritus est caritas gaudium pax paciencia longanimitas bonitas benignitas mansuetudo fides modestia ɔtinencia castitas (stantes super vi. grad⁹) per quos significātur vi. dona spiritussancti qui ponuntur Isa. xi. scđz hebraicaz veritatē requiescet sup̄ eam spiritus sapiencie ⁊ intellectus spiritus consilij et fortitudinis spirit⁹ sciēcie ⁊ implebit eum spiritus timoris domini In nr̄a vero trāslatione addit̄ donum pietatis (non est factum tale op⁹ in oīb⁹ regnis) nā in celis neqꝫ in t̄ris est aliq̄ pura creatura sibi similis

Capl̄m xi.

Rex autem salomon adamauit mulieres alienigenas multas ⁊c̄.) In hoc autem facto salomon non fuit figura cristi sicut dictuz est supra naz in ip̄o nullus fuit defect⁹ peccati sed in hoc facto salomon typū tenz sapientis hominis dei iudicio nob occulto a sapiencia cadentis qui sicut salomon tria colit idola scilicet (astartem deam sidoniorum) per delicie carnales significantur eo q̄ astartem plasmationis superfluitas interpretatur Semen autē in cuius emissione est delectatio vehemens de superfluo alimēti generatur (Et chamos deum moabitarum) per quē significātur diuicie tēporales eo q̄ chamos ɔgregatio interpretatur (Et maloch idolum amonitaruz) per qđ honores mūdiales significāt̄ eo q̄ moloch plage interp̄tat̄ p̄sone vero in magnis honoribus posite đ cōmuni cursu semper timent sibi đ plaga mortis gladio. vel veneno vel alijs modis contra eos excogitatis (Suscitauit autem dominus aduersarium salomoni ⁊c̄.) suscitauit autez domin⁹ salomoni tres aduersarios vt patet in textu p̄ q̄s significātur tres demōes q̄ homini a sapiencia điecto immittunt de predictis tentationes ⁊ sic euz inducunt ad multiplicem culpaz ⁊ post hoc trahūt nisi penituerit ad gehēnā Itē p̄ salomonē sapiētissimū p̄ mlieres tā miserabiliter deiectū ⁊ in senectute doceri dz q̄libet hō q̄ntūcūqꝫ sapiens et etiaz senex fugiēdi familiaritates mlieꝝ maxie suspectaꝝ ne sibi ɔtigat sile dispēdiū

Capl̄m xij

Dormiuit salomon cuz patrib⁹ suis ⁊c̄.) seq̄tur (regnauit qꝫ roboā filius eius pro eo) per roboā q̄ mortuo p̄re potentissimo sanū ɔsiliū dereliquit et consilio iuuenuz adherens p̄sumptuose p̄plo respondit d.

(pater meus aggrauauit iuguz vestrū ego auē addam iugo vr̄o) ⁊ sic ꝑdidit x. ꝑtes regni sui. datur filijs regum nobilium et potentuz vt non de se p̄sumāt nec ꝯsilio iuuenū qui sūt iexpti credāt ꝫ magis consilio senū exptorum adq̄escāt (dixit qꝫ Jeroboā in corde suo ⁊c̄)per istum Jeroboam quē dn̄s de hūili statu eleuauerat ad regnū ⁊ tamen statim fecit vitulos aureos ad tollendum cultum diuinum significātur illi de dei beneficijs ingrati. non solum deo grās debitas non referunt sed etiam ip̄z impugnant q̄ꝫtum possunt (Et ascendens altare ⁊c̄.) ⁊ sic post obtentum regnuz vsurpauit sibi sacerdotiū ⁊ sic per ip̄m significatur effrenatus ambiciosꝰ q̄ obtenta dignitate cuius etiam non est dignus conatur illam obtinere cum prima non obstante sua insufficiencia.

Capl'z. xiij.

Et ecce vir dei ⁊c̄.) per quez significatur predicator q̄ debz esse vir a constātia ⁊ dei ex bona vita (venit d̄ iuda in sermone dn̄i) Nam predicator a deo debet esse missus ⁊ hoc immediate vel mediante vicario eius Ro. x. qūo predicabunt nisi mittantur (Jeroboaz stante sup altare) per quem intelligit̄ publice peccans et iuerecunde ⁊ spūaliter existens in ptāte sicut Jeroboaz qui publice idolatrabat et alios ad hoc inducebat (⁊ cl'auit ꝯtra altare). i. cōtra idolatras ⁊ idolatriam ibi perpetratā (ecce nascetur filius de domo dauid Josias nomine) per quez significatur cristus et eius aduentus ad iudiciū. ideo subditur (Et immolabit sacerdotes super te). i. ꝓpter peccata super te facta ⁊ per sacerdotes istos intelliguntur mali prelati clerici ⁊ religiosi qui immolabūtur in iuditio qn̄ ꝑ cristi sentēciā detrudentur in inferno (Et ossa hoīm super te incendet) per hoīes intelligunt̄ laici peccatores ⁊ per ossa intelliguntur peccatorū corpa. naz illa damnatio erit simul in corpe et anima. p̄dicator autez debet ꝓclamare ista futura quia denūtiare debet penas ⁊ premia (Cunqꝫ audisset rex) sequit̄ (apprehendite eum ⁊c̄)per hoc ostēditur obstinatio peccāciū q̄ ad v̄ba p̄dicatoꝝ n̄ ꝯterūt̄ ⁊ qd̄ peiꝰ est aliquando ꝑsequūtur ⁊ tn̄ isti in necessitate corꝑali positi preces illoruz q̄s an̄ ꝑsecuti fuerūt petūt qd̄ significat̄ ꝑ hoc quod subditur (deprecare faciem domini ⁊c̄.) ꝙ nō est denegandu scd̄z doctrinaz cristi Math. v. orate ꝓ ꝑseq̄tibus ⁊ calūniantibꝰ vos. (ꝓphes āt senex) per istum autem falsuz prophetā ⁊ eius filios figurati fuerunt pseudo apostoli etiam eorum sequaces qui nitūtur impedire veros p̄dicatores. Per h̄ autem ꝙ verus propheta per falsum ꝓphetam fuit deceptus sicut dicitur īfra (Fefellit eum) significatum fuit scd̄m qd̄ dicit beatus Gregl. ꝙ ex miracul' que deus fecerat ad eius verba fuit elatus ⁊ ex hoc decipi ꝑmissus ꝓpter qd̄ predicatores verbi dei multum debent esse soliciti. ne propter bona que faciūt eleuentur ⁊ per consequēs a malis hominibus decipiantur ⁊ vlterius puniāt̄ sic̄ fuit iste de q̄ subditur (Inuenit euz leo in via ⁊ occidit) ⁊ per hanc penam ostenditur ꝙ peccauit sed ꝑ hoc ꝙ leo cadauer eius non tetigit sed intactū custodiuit ostēdit̄ ꝙ pc̄cato v̄e peituit ⁊ dei sententiam acceptauit ⁊ sic per mortez corporalē eius peccatū expiatū fuit Circa qd̄ considerādū ꝙ dominꝰ leues culpas iustorum in presenti aliqn̄ grauiter punit vt ꝑ hoc nobis appeat grauitas pene que pro grauibus culpis in futuro reseruatur infligenda Hebre. x Horrendū ē incidere manꝰ d̄i viuētis.

In illo tempore egrotauit)Ca. xiiij. abia ⁊c̄.) seq̄t̄ (Vade in sylo vbi ē haia ꝓpheta ⁊c̄.) Allegorice per hayam ꝓphetaz cristus significatur de quo Luc̄ vij. dicitur. ꝓpheta magnꝰ surrexit ī nobis per vxorem Jeroboam que simulatorie venit ad hayam significatur collegium scribarum et phariseoꝝ sil'atorie veniencium ad cristum vt eum caperēt in sermōe Math. xxij. Et sicut hayas simulatiōem mulieris percepit d. (quaē te aliaz esse simulas ego aūt ad te missus sum durus nuncius) sic cristus simulationes phariseorum ⁊ scribarum

ꝯgnoscēs eos increpauit d. quid me tē
tatis ipocrite ⁊ tanq̄m nuncius a deo
patre missus eis damnatiōez suā denū
ciauit Math. xxiij. ve vob scribe ⁊ pha
risei ipocrite ⁊c. ꝓpter quod fuit eis du
rus nuncius Moraliter autem ꝑ hayā
ꝓphetam intelligitur bonus prelatus
⁊ clare videns in suis operibus qui eni
hodie dicitur ꝓpheta olim appellabat
videns i. Regl. ix. per mulierez sil̄atoriā
significatur ꝑsona ficta. volens ascēde
re per suam fictionem sed bonus prela
tus ⁊ sensatus debet talez repellere nō
solum ab optato sed etiam ab obtento
quādo potest fieri bono mō. (In quito
anno regni roboaz ascendit sesach rex
egipti in ierusalem) Allegorice per ie/
rusalem intelligitur ecclesia militans
Per regē egipti que interpretatur tene
bra diabolus in tenebris peccatoruz et
inferni regnās Ipe vero ascendit ꝯtra
ecclesiam militantem ⁊ in magna ꝑte
abstulit (thesauros domus domini). i.
merita prelatoꝝ clericorum ⁊ religioso
rū per malam eorum vitam (⁊ thesau/
ros regios) id est merita p̄ncipum per
tirānidem ip̄orum (scuta quoqz aurea
que fecerat salomon). i. cristus per que
significātur veritates sacre scripture d̄
quibus dicitur ꝓuer. xxx. omnis s̄mo
dei ignitus clipeus est sp̄antibus in se
ista vero scuta abstulit diabolus. naz ꝑ
eius instinctum multi prelati clerici et
religiosi circa studiuz sacre scripture iā
non sunt intenti sed magis circa terre
na negocia que implicant ad peccata (
pro quibus fecit rex roboā scuta erea)
per roboam qui latitudo ꝓpl̄i interp̄ta
tur theologi ostentatores sui significāt̄
qui magis famam suam q̄m vtilitatez
doctrine dilatare nituntur ⁊ isti pro scu
tis aureis faciunt erea. naz dimissis ve
ritatibus theologicis docent ⁊ studēt
ph̄ica ⁊ logicalia ⁊ sic possunt dicere
factus sum velut es sonans aut cimba
lum tinniens

Capl̄z xv.

Igitur xvij. anno regni Jeroboā regna
uit abia super iudam) In hoc capitl̄o
scribitur historia regum abie ⁊ asa. In
complete tamen complecius vero poni
tur ij. ꝑalipp. xij. ca. ⁊ xiiij. ⁊ xv. ꝓpter
quod ibi ponetur expositio mistica do/
mino concedente (ascendit baasa rex i/
srael in iudaz et edificauit rama). i. for
talitiū magnum ⁊ excelsum ad impu/
gnandum regnum iuda ⁊ prohibendū
suos subditos ne transirent in ierusalē
ad adorandum dominū ꝓpter quod si
gnificat diabolum qui quantū potest i
pugnat eos qui numero et merito sunt
de regno xp̄i vt sub suo dominio ꝑtra/
hantur. ⁊ sil̄r peccatores qui iam sunt
de suo regno prohibet q̄ntum potest ne
ad gratiam reuertātur Et similiter fa/
ciunt sacerdotes ⁊ clerici impugnātes
religiosos pauperes ⁊ suos subditos i
pediūt ne ꝑ ꝯfessiōib⁹ recurrūt ad eos
ad habendum sanius consilium

Capl̄m xvi

Factus est autem sermo dn̄i ad
iehu filiū anani contra baasa
⁊c.) sequitur postea. (ob hanc
causam occidit euz) hela namqz filius
baasa occidit iehu ꝓphetā eo q̄ dixe/
rat ex persona dn̄i demetaz posteriora
baasa ⁊ sic nō solum ꝓphetauerat cō/
tra baasa ꝫ etiaz ꝯtra hela filium eius
⁊ per istos allegorice significati fuerūt
p̄ncipes iudeorum qui machinati sunt
in mortē xp̄i eo q̄ dixerat ciuitatē ⁊ tē/
plū destruenda Luce xix. vidēs ih̄us ci
uitatē fleuit sup illā dicens. qz si ꝯgno/
uisses ⁊ tu. seq̄tur quia veniēt dies in te
⁊ circūdabūt te inimici tui vallo coan
gustabunt te vndiqz ⁊ ad terraz ꝓster
nent te. ⁊ filios tuos qui in te sunt. ⁊c.
Moraliter autem per baasa ⁊ eius fi
lium significātur peccatores obstinati
qui ad verba p̄dicatorū a mal̄ suis nō
reuertuntur ⁊ qd̄ pei⁹ est ꝓut possunt
eos nequiter ꝑsequūt̄ (r̄gnauit zambri
) seq̄t̄ (emitqz mōtem samarie a somer
duob⁹ talentis argenti) somer interpre
tatur custodiens ⁊ ideo signat prelatū
ad quez spectat bona ecclesiastica custo
dire Per montem vero ecclesiastica
dignitas d̄signat̄ Igit̄ per zābri q̄ mō
tē emit a somer sigificat̄ simoniac⁹ q̄
p̄bēdā vl̄ gradū ecc̄iasticū emit a sup

ore ⁊ sic vt̄q̄ crim̄ icurrit simonie ⁊ ad
h̄ ꝯsonat interpretatio nois vtriusq̄ d̄
somer v̄o patet per predicta Amri v̄o
amaricans interpretat̄ ⁊ hec interp̄ta/
tio ꝯuenit simoniaco Naz ⁊ simoni a q̄
dicta fuit simonia dixit beatus Petrus
Act.viij. In felle amaritudinis ⁊ obli/
gatione iniq̄tatis video te esse volebat
eni spūalem emere potestatem vt patz
ibidem (Et regnauit achab) sequit̄
(Insup̄ duxit Jesabel) que interp̄tatur
fluxus sanguinis ⁊ iō significat q̄cūq̄z
p̄sonā sitibundā sanguinis inocētis vñ
⁊ ista iesabel occidi fecit Naboth inno/
centem (In diebus aūt eius edifica
uit Hayel de bethel iericho) per Hayel
qui viuens deo interp̄tatur p̄fitens in
religione significatur. q̄z si p̄fiteat̄ d̄bi
te moritur mundo ⁊ incipit deo viuere
p̄pter q̄d dicitur de bethel que domus
dei interp̄tatur Nam religio dom⁹ dei
nominatur Jericho vero interp̄tat̄ lu/
na que p̄pter sui variatiōem mundum
significat qui ē in mutabilitate ꝯtinua
igit̄ haiel Jericho reedificat. q̄n p̄fes
sus in religione in actibus mundanis ⁊
secularibus se occupat ⁊ in hac reedifi
catione tota proles eius moritur quia
bona opera sua mortificant̄ p̄pter q̄d
dicitur ij. Thi.ij. Nemo militans deo i
plicat se secularib⁹ negocijs vt ei place
at qui se probauit

Capituluz. decimū septimū

Et dixit helias thesbites de ha/
bitatoribus galaad) per gala
ad qui interpretatur aceruus
testimonij sacra scriptura significatur
in qua dei testimonia coaceruātur In
hoc autem aceruo doctor ⁊ predicator
debent habitare per diligens studium
sacre scripture quia significatur p̄ he/
liam p̄phetam ⁊ p̄dicatorem ⁊ sicut he
lias cessare fecit pluuiam ⁊ rorē p̄pter
achab ⁊ p̄pter eius nequiciā sic aliq̄n
p̄dicator cessaē debet a pluuia predica
tiōis p̄pt̄ p̄pli maliciā sic āt fecit paul⁹
Act.xix. Cum autem quidā induraren
tur et non crederent maledicētes viam
dei coram multitudine discedens ab
eis paul⁹ segregauit discipulos et Eze.
iij. Dixit domin⁹ ei linguam tuaz adhe
rere faciam palato tuo ⁊ eris mut⁹. q.
vir obiurgans quia domin⁹ exasp̄ans
est. et sic helias recessit ab achab ⁊ ei⁹
populo dicente sibi domino (recede hic
⁊ vade ⁊c̄.) Corui quoq̄z deferebāt ei
panez et carnes ⁊c̄.) ex hoc patet dei tc̄
circa seruos suos p̄uidēcia quia lauci⁹
pauit heliaz per aues q̄z per homines
Nam postea pauit eum per viduam pa
ne et aqua sed quoniā humana p̄uisio
non est contēnēda ideo domin⁹ fecit eū
petere buccellam panis a vidua muliē
per hoc autem q̄ farina vidue non de/
fecit ⁊ lechitus olei non fuit imminut⁹
significatum fuit q̄ sustentantibus dei
seruos non deficiūt bona temp̄alia ad
ꝯueniēciā vict⁹ ij. Cor.ix. qui autez ad
ministrat semen seminanti et panez ad
manducandum prestabit ⁊ augebit in
crementa fruguz iusticie vestre. vt i om
nibus locupletati abundetis in omnez
simplicitatem ideo sequitur (Et come/
dit ip̄e et illa et domus eius factum est
post hec verba egrotauit filius mulieris.
) sequitur (Ingressus es ad me vt r̄me
morarent̄ iniquitates mee) per hoc ostē
ditur q̄ predicator euāgelij qui per he
liam significatur vt predictum est In
domibus hospitum debet esse tam ex
emplaris vite q̄ filij hospitum id est o/
pera eorum mortua videantur in com/
p̄atiōe ad opera p̄dicatoꝝ per hoc āt
q̄ mulieris filius per preces helie fuit
a mortuis suscitatus. significatur q̄ o
pera recipienciū p̄dicatores per bonas
exhortationes et preces eorum videant̄
resuscitata per emendatiōem vite ip̄oꝝ
vt sic hospes possit dicere q̄d sequitur
(Nūc in isto cognoui q̄m vir dei es tu ⁊
v̄bum domini in ore tuo veruz est.)

C.xviij

Post multos dies fa/
ctum est verbuz dm̄ ad heliaz
dicens. vade ostende te achab
⁊c̄.) per hoc autem q̄ helias p̄pter ob
stinationem achab ⁊ populi eius a pre
dicatione cessauit ⁊ de terra recessit po
stea vero per afflictionez famis intelle/
ctu dato ip̄i achab ⁊ eius populo heli/
as redijt ⁊ increpationem rescripsit vt

patet in sequentibus. Et tunc eius verbum effectuz habuit quia tunc popul⁹ dixit (domin⁹ ip̄e est deus) ostenditur ꝙ predicator veritatis considerare dz oportunitatez temporis ad predicādū quia scriptum est Ecc̄i.iij. Tempus tacendi et tempus loquendi ꝓpter quod super illud Math.xxiij. Ecce ego mitto ad vos sapientes ⁊ scribas dicit Jero. Sapientes qui nouerint quādo ꝺ̄beāt proferre sermonez (Cunqz iam temp⁹ esset vt offerretur olocaustum ⁊c̄.) per sacrificium helie significatur sacrificiū p̄dicatoris de propria carne vnde paul' predicator ꝟitatis dicit.i. Cor.ix. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo ne forte cum alijs p̄dicauerim ip̄e reprob⁹ efficiar ⁊ ad hoc sacrificiuz offerendum inducit nos apostol⁹ Rō. xij. Obsecro vos fratres per misericordiaz dei vt exhibeatis corpa vestra hostiam viuentem scām deo placentez rationabile obsequium vestrum sed quoniā nō solum caro sed ⁊ spiritus hominis est offerendus ideo ad hoc significandum facta fuit trina effusio aque super helie sacrificiuz per q̄m significatur ꝯplex effusio lacrimarum scilicet lacrimarum contritionis ex r̄cordatione peccatoꝝ Isa.xxxviij. (Dixit ezechias domino) recogitabo tibi omnes an.m.in ama. anime mee ⁊ ibidem sibi dicitur a dn̄o audiui orationez tuam ⁊ vidi lacrimā tuam. Effusio scd̄a est lacrimarum cōpassionis. ex cōpassione ad cristuz pro nobis passum Jo.xx. Maria sta. ad monumētū foris plorans. Tercia vero est Effusio lacrimaruz deuotionis ex dilectione premioruz p̄s.xli. Fuerunt mihi lacri.me.panes die ac nocte sequit̄ trāsibo in locum tabernaculi admirabilis vsqz ad domnz dei (Dixit qz helias apprehendite ꝓphetas baal) qui interpretatur deuorator ⁊ ideo ꝑ prophetas baal intelliguntur doctores ⁊ predicatores falsitatis ꝓpter questuz tempalē per hoc ergo qd̄ helias ꝓphetas baal occidit vt dicitur in textu significatur ꝙ predicator veritatis debet tales falsos p̄dicatores ⁊ doctores percutē gladio verbi diuini ⁊ denunciare eos occidendos per sentenciam dei (Ascēdit autem helias in verticem montis carmeli ⁊ pronus ⁊ in terram ⁊c̄) per hoc autem ꝙ helias suis precibus pluuiā impetrauit significatur ꝙ per orationes deuoti pastoris vel p̄dicatoris impetratur gratia saluatoris

Capl̄z xix.

Annūciauit autem achab iesabel omnia ⁊c̄.) sequitur (misit itaqz iesabel nuncium ad heliā) sicut in expositione sacre scripture fit aliquando transitus a capite cristo ad eius membra ꝓpter mutuam connexionem sic etiaz fit transitus ab vno cristi membro ad alid̄ ꝓpt̄ eādē rationē igit̄ sicut per heliam p̄us significat⁹ est bonus doctor vel predicator ita hic ꝑ eū significatur bonus discipulus doctori. vel predicatoris aut eius imitator per hoc ergo ꝙ helias fugit a facie iesabel significatur ꝙ bonus discipul⁹ fugere debet concupiscenciaz carnis que significatur per iesabel eo ꝙ interpretatur fluxus sanguinis ex cuius abundācia excitatur carnis concupiscencia (et ꝑrexit in desertum) per quod significatur religionis ingressus vel austeritas victus sed quia post ingressum religionis vel inchoationem vite austerioris aliqui tepescunt id̄o subditur (⁊ obdormiuit). tepor enim aliquando nominatur in scriptura sopor (Et ecce angelus domini tetigit eum) nam angelus custos hominis eum excitat ad bonum exercicium dicens. surge per mentis vigilanciam (et comede) sacram eukaristiam (grandis enim tibi restat via.) quasi diceret ipsa est tibi viaticum ducens ad patriam ideo sequitur (Et ambulauit in fortitudine cibi illi⁹ quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus vsqz ad montem dei oreb.) Per hanc ambulationem helie. significatur processus de bono in melius vsqz ad perfectionem vite que est peruentō vsqz ad

patriã in spe tñ que ẽ certa expectatõ fu
ture btitudinis ex gratia ⁊ meritis pro
ueniens. Per xl. vero dies naturales q̃
consurgunt ex ductu denarij per quat̃
narium significatur obseruancia deca
logi in fide xp̃i d̃scripta in libris q̃tuor
euangelistaꝝ (Et cum venisset illuc mã
sit in spelunca). i. in obscuritate fidei q̃
ẽ in enigmate quia q̃ꝫtũcũqꝫ ꝓficiat ho
mo in vita p̃nti tamẽ adhuc manet sub
fidei ꝯgnitione que multũ distat a p̃rie
claritate ido subdit̃ (quid hic agis he/
lia) q. d. non est adhuc tempus ꝑfecte
quietis sed laboris pro salute proximo/
rũ. cum necessitas hoc requirit. Et in
hoc arguit illos qui pro sua quiete ma
gis volũt ꝯtemplari dimissa ꝓximorũ
necessitate. Ereg. q̃ solitudinis loca q̃/
runt. hoc scire debent ꝙ tot animaruꝫ
rei sunt quot in publicum ꝓdeuntes ꝓ
desse potuerunt ideo sequit̃ (Egredere
⁊ sta in monte coram domino) ꝑatus
vocem eius audire ⁊ ope adimplere tñ
dicunt̃ h̃ tria transire anteq̃m dm̃ vox
audiatur p̃mum est sp̃us fortis ꝑ quez
suꝑbia vite significat̃ scd̃m est ꝯmotio
ꝑ quem ꝯcupiscencia mundi qui est sꝑ
in cõmotione. Terciũ est ignis per quẽ
ꝯcupiscencia carnis intelligit̃. Hec eni
tria oportet trãsire ⁊ totalit̃ auferri ab
eo qui aure mentis audire desiderat v̄
bũ dei (et p⁹ ignẽ sibul⁹ aure tenuis) qꝛ
post transitum predictorũ adest suaui/
tas sp̃ũssci per sibulum tenuẽ vel dulcẽ
significata ideo sb̃ditur (ibi dominus)
quid autem audiat a dño subditur (vn
ge asael ⁊c̃.) dicitur eniꝫ ei ꝙ vngat du
os reges ad puniẽdũ idolatras gladio
⁊ vnum ꝓphetaꝫ verbo per quod signi
ficatur ꝙ in ecclesia aliqui dimittũtur
puniendi gladio materiali. aliqui vero
puniuntur tantũ gladio sp̃uali. C. xx

Porro benadab rex sirie cõgre
gauit exercitum suum) Siria
sublimis interp̃tatur. ideo per
regem sirie diabolus significatur de q̃
dicit̃ Job xli. Omne sublime videt Naꝫ
suꝑbissimus est. ideo de ip̃o dr̃ ibidem
Et ip̃e est super omnes filios suꝑbie ip̃e
vero congregat exercitum suum cõtra
homines ad subijciendũ sibi per pecca
tum ⁊ maxime ꝯtra illos qui a sua ser
uitute recesserant per penitencie sacra
mẽtuꝫ ⁊ isti bene significãtur per filios
israhel qui recesserant a cl̃tu baal ⁊ ad
heserant deo dicẽtes dñs ip̃e est deus
vt habet̃ supra xviij. c. sed dñs facit euꝫ
suꝑari cuꝫ suo exercitu. ꝑ pedissequos
p̃ncipum prouinciaꝝ. per quos ꝯueniẽ
ter itelligi possũt pauperes p̃dicatores
qui discurrunt pedites ad predicãduꝫ
contra vicia ex auctoritate prelatoruꝫ
qui bene dicũt̃ p̃ncipes eo qd̃ sũt succes
sores apostoloruꝫ de quibus dicit̃ p̃s.
xliiij. Constitues eos p̃n. super omnem
ter. ⁊c̃. per predicatiõem vero pauperũ
rel̃osorum multi peccatores conuertũ
tur ad bonum ⁊ sic in eis diabolus cũ
suo exercitu suꝑatur (Serui vero regi.
sirie dixerunt dij mõciuꝫ sunt dij eorũ
ideo suꝑauerunt nos in montibus) ꝑ
seruos regis sirie intelliguntur demões
qui sũt sub suo principe Ipsi vero aliqñ
pugnant cum viris sanctis in montib⁹
. s. quando nituntur eos impedire a de
uotis oratiõibus que montes dicũtur
qꝛ scd̃m Damascenũ. oratio est ascens⁹
mentis in deũ. ꝫ ibi d̃bellãtur. qꝛ virtu
te orationis ꝑseuerantis fugant̃ qd̃ fu
it figuratum Exod̃ xviij vbi dicit̃ ꝙ a/
malech cũ suo exercitu fugatus fuit et
deuictus per moysen in monte orantẽ
ꝫ demones sic deuicti a viris deuotis a
liquando r̃uertuntur ad pugnãduꝫ cũ
eis (In campestrib⁹). Nam alñ viri de
uoti occupantur circa administratões
tꝑalem curam requirẽtes ꝓpter quod
per campestria designantur ⁊ demones
sperãtes eos ibi suis tentatiõib⁹ deuin/
cere ꝫ frequenter ꝯtingit ꝙ sic̃ victi fu
erunt in montibus sic in campestribus
debellantur ⁊ hoc est qñ viri deuoti in
admistratõib⁹ sibi cõmissis bene se ha
bent ad honorem dei. et bonũ ꝓximi ꝫ
aliqñ ꝯtingit deo ꝑmittente ⁊ diabolo
ꝓcurante ꝙ ex tali victoria victor i su/
perbiam erigitur et sic cuꝫ diabolo qui
rex ẽ suꝑ filios superbie confedẽatur et
h̃ per fedus achab. cum rege sirie signi
ficatur Per hoc autez ꝙ propheta icre

pauit achab de hoc federe d. (quia di/
misisti virum dignum morte de manu
tua erit anima tua pro anima eius) si/
gnificatur ꝙ ex tali federe cum demõe
incurritur mors gehẽne

Capitulum xxi.

POst hec autem verba illo tem/
poẽ vinea erat naboth iesraeli
te) per vineam naboch potest i
telligi possessio vel aliqđ bonum viri. ꝑ
achab regem hanc vineam cupientem
homo quicunqꝫ ⁊ maxime potens q̃ cu
pidus est boni alieni. per vxorem autez
achab que viam pessimam inuenit ha
bendi vineam predictam scilicet per in
nocentis mortem significãtur homies
mali qui sunt potentibus coniuncti et
dant eis consilia pessima rapiendi sim
plicium ⁊ innocentum bona (Factꝰ
est ergo sermo domini ad heliam ⁊ c̃.)
qui achab descendenti ad possidenduz
vineam predictam denunciauit ex ꝑte
domini terribilem sententiaz contra se
⁊ vxorem suam Per qđ designatur ꝙ
predicator veritatis contra malos ho/
mines ⁊ eius consiliarios debet predi/
care constanter ⁊ denunciare nisi peni
teant penam eternam (Itaqꝫ cum au/
disset achab sermones istos scidit vestẽ
suaz) in signũ penitencie ꝓpter quod pe
na cominata fuit ad tempus dilata et
hoc significatur ꝙ quãdo peccator ꝟe
penitet eterna pena q̃m meruẽat in tẽ
poralez commutatur.

Capl'm xxi.

TRansierũt igitur tres ãni absqꝫ
bello ⁊c̃.) sequitur.) descendit
Josaphat rex iuda ad regem
israel) per affinitatem Josaphath iusti
cum achab pessimo significatur socie/
tas iusti cuiuslibet cum iniquo de qua
iustus est arguẽdus ꝓpter quod infra
dicitur ip̃i iosaphath ꝑ prophetã Im/
pio prebes auxilium ⁊ his qui oderunt
dominũ amicicia iungẽs ⁊ ideo irã do/
mini merebaris sed bona opera inuen
ta sunt in te ⁊ non solum maluz spiritu
ale prouenit iusto ex impñ societate sed
etiam aliqñ maluz corporale sicut fuit
in proposito Nam Josaphath ex socie/
tate cum achab in prelio fuit in mortis
periculo nam achab iniquus sub spe/
cie honorandi Josaphath. fecit eum in
gredi bellũ in appatu regio vt sic totuz
belli super euz verteretur sed dei proui
dẽcia Josaphath clamauit ad dominũ
⁊ sic fuit liberatus ⁊ achab deceptor fu
it letaliter vulneratus scđm quod scri
bit̃ Prouer. xxvi. Qui fodit foueam in
cidet in eam (Et linxerũt canes sangui
nem eius) scilicet achab per istos canes
significantur demones peccatorum a/
nimas cruciantes Cetera vero que de
Josaphath hic scribuntur complecius
ponũtur ij. ꝑalipp. capitulo xvij. ⁊ xviij
⁊ xix. ⁊ xx. ⁊ ibi ponetur expositio misti
ca domino concedente.

Explicit tercius Regum.
Liber.
Incipit Quartus.

PReuaricatus est autẽ
moab in israel) sequit̃
(cecidit qꝫ ochozias
per cancellos cenacu
li sui ⁊c̃.) Cenaculum
est pars domus supe/
rior nam idem est ꝙ solarium ⁊ ideo si
gnificat altitudinem superbie per ocho
ziam autem idolatram significatur
superbus qui deo r̃pugnat eius auferẽ
do culturam igitur ochozias cadit đ
cenaculo quãdo iudicio dei suꝑbus de
ijcitur a statu suo scđz illud ꝓuer. xvij
Qui altam facit domum suam querit
ruinã (Et egrotauit) tunc eni superbꝰ

er suo casu egrotat qñ ꝓpter ꝟ contra deum murmurat (misit qꝫ nuncios di cens ad eos.ite ꝺsulite beelzebub deū acharon)tunc eni ad ꝺsulendū beelze bub mittit.quādo ꝑ modos illicitos et maxime per sortilegia ꝙ cōsimilia in q̄/ bus sunt quedā pacta cum demōib⁹ ini ta ꝺtra suā infirmitatē remediū querit (Angelus autē dei locutus ē ad heliā) .s.ad iudicādū ochozie mortē suā ꝓpi q̄m ꝑ qđ significatur obstinati supbi dānatio q̄m debet denūtiare ꝺstanter ꝓdicatoꝛ veritatis ꝺtra supbos in sua malicia obstinatos per hoc āt ꝙ moꝛs ochozie sibi fuit dupliciter nūciata scz per nuncios proprios et per heliam ſi/ gnificatur dupler superbi damnatio.s. q̄tum ad coꝛpus ꝙ aīam (misit qꝫ ad eum q̄nquagenariū ꝓncipē ꝛc̄.)ꝑ du/ os ꝓmos ꝓncipes q̄nquagenarios ex mandato ꝙ volūtate ochozie supbe lo quētes cum helia significāt ministri ho minis supbi debuētes ei i sua malicia (quos ignis cuz suis socijs deuoꝛauit)per qđ oñditur ꝙ ignis gehenne debe tur ministris supbie(Item misit princi pē q̄nquagenariū tercīū ꝛc̄.)ꝑ istū qui non volūtate ochozie ꝟ sua ꝓꝓa locu/ tus suit humiliter cuz helia bon⁹ ꝟuus hois tamē mali designatur ꝙ sic cū suo dño ꝙ ministris malis nō accipit dam natōem ꝟ cū suis socijs saluat .C.ij.

Actum est āt cum leuare vellz dñs heliaz ꝛc̄.)Allegoꝛice per ascensum helie in celuz.ascēsio dñi nostri ihu cristi fuit figurata. sicut dicit Rabani glō.ꝙ interꝑtatio nomis ad hoc aptatur.nam helias ascendens dñs interꝑtatur(Ecce currus igneus ꝙ equi ignei)ꝑ quos significātur ange/ li sancti qui ꝑstiterūt obsequiū in ascen sione xꝑi.nam in tali specie venerūt in auxilium helisei vt habet Jo.vi.ca.(re quieuit spūs helie sup heliseum)ꝑ qđ ſi gnificat descēsus spūssci sup apostolos alios qꝫ discipulos post ascensiōem dñi q̄ spūs dī duplex.s.miraculoꝝ ꝙ ꝓphie Nam vterqꝫ fuit in aplis vt patet in a/ ctibus aplōꝝ et eoꝝ legendis Moꝛa liter aūt ꝑ heliam in celū ascēdentē vir ꝺtemplatiu⁹ significat ꝙ iterꝑtatio no minis ꝺsonat quia sicut dictū est.helias ascendens dominus interꝑtatur et bñ dicitur ascendens dñs.quia nullus po test ascendere per contemplatiōem in deum nisi fuerit domin⁹ sensibiliū passi onum Grego.in moꝛalibus Qui contē plationis arcem tenere deſiderant pri/ us necesse est.vt in campo actōnis se ꝑ exercitium probent qđ quidez exercici um consistit in actibus moꝛaliuz virtu tuz Per hoc autem ꝙ helias in igneo curru ascendit significatur ꝙ ad culmē contemplatiōis plus facit dilectōis fer uoꝛ q̄m splendoꝛ ognitiōis vñ dicit cō mendatoꝛ super capitulū celestis gerar chie vbi sciēcia foꝛis stat dilectio intrat per hoc autem ꝙ ascendit in celum.ꝑ turbinem significatur ꝙ omnis contē/ platio vite presentis q̄tumcunqꝫ sit ele uata tamen habet obscuritatem anne xam per hoc autem ꝙ spiritus helie re quieuit sup heliseuz significatur ꝙ bo na doctrina magistri redūdat in bonū discipulum (Egressus ad fontes aq̄/ rum misit in illum sal)per aquas intel/ ligitur doctrina Pꝛouer.xviij.aqua ꝑ funda verba ex oze viri ꝟ amare dicūt quando falsitas admiscetur qđ cōiter in doctris pbicis inuenitur seo sananť per immissionez salis.qđ fit quando ꝑ bonam discretionem falsa separantur a verisꝙ sic sunt potabiles filijs prophe tarum per quos significātur studioſi sā ctarum scripturarum (Ascendit au tem inde heliseus in bethel)sicut dictū est supra freq̄ter in expositōe sacre scri pture ꝙ maxime mistica fit transitus ꝺ capite ad membra et etiā econuerso ꝓ pter quod sicut supra per heliseuz signi ficati sunt cristi discipuli.sic per euz hic potest cristus significari igitur per ascē sum heliseiin bethel que domus dei in terpretatur ascensus cristi in crucem ſi gnificatur Nam sancta crux porta celi nominatur(proinde egreſſi sunt de ciui tate ꝙ illudebant ei)per quos significa ti fuerunt sacerdotes scribe ꝙ phariseiqui dicunť ꝓui pueri propter defectum vere innocencie et exeuntes de ciuitate

ierusalem ad locum vbi crucifixus fuit cristus illudebant ei vt habet Mar.xv. (Egressi qz sunt duo vrsi ꝛc.) ꝑ quos significati fuerūt titus ꝛ vespasian⁹ q̄ venerunt ad occidendum p̄ncipes iudeorum ꝛ populum captiuandum in vindictam vituperij cristo ab eis illati qd̄ fuit impletū anno xlij. post passionē cristi ꝛ hic numerus annorum significat⁹ fuit per numeruz puerorum laceratoꝝ a duobus vrsis.

Capl'm iij.

IOram vero filius achab r̄gnauit ꝛc.) In hoc capitlo agitur de bello trium regum scz regis israhel regis iuda ꝛ regis edom cōtra moabitas moab autez interp̄tatur ex patre ꝓpter qd̄ ꝑ moabitas possunt itelligi peccatores quibus dr̄ Jo.viij. vos ex patre diabolo estis contra istos pugnauerunt tres reges scz beat⁹ Aug. beat⁹ Dominic⁹ ꝛ beat⁹ Francisc⁹ eoꝝ vicia fortiter impugnando ꝛ adhuc impugnant per filios suos ꝛ impugnabūt dn̄o ꝯcedente dicunt̄ autem tres p̄dci sancti. r̄ges. non solum quia sunt in celis coronati sed quoniā adhuc viuētes in terris domauerunt motus sensualitatis Gregl. in mora. sacre scripture testimonio sancti viri reges noiantur qꝛ cunctis motibus carnis prelati nō consentiendo succumbere sed sup̄ando bn̄ preesse nouerunt (per q̄m viā ascendemus) ꝛ ille respondit (per viam deserti) tres eniz sancti predicti in vita p̄nti ad pugnādum virilius contra peccatores processerunt per viam deserti penitencie ꝛ obseruantie regularis (nec erat aqua exercitui ꝛc.) per istuz defectū aq̄ significatur defectus tp̄alis sustentācie que fluens est ad moduz aque. exercit⁹ āt predictoruz regum. i. filij eorum aliquando paciuntur defectū temp̄aliuz ꝓpter quod necesse habēt recurrere ad heliseum qui interpretat̄ dei mei salus ꝓpter quod significat dominū nostruz Jesum cristum qui predictis religiosis ad se deuote recurrentibus sufficienter prouidit de bonis temp̄alibus ꝛ etiam prouidebit dum tamen faciant debitū suum sicut dicit Math. vi. p̄mū querite regnum dei ꝛ iusticiam eius ꝛ hec omnia adijcientur vobis ꝛ sic poterūt de moabitis spiritualibus triūphare.

Capl'm iiij

MUlier autem quedam ꝛc.) dicunt expositores aliqui ꝙ hec mulier vidua significat ecclesiam ꝛ eius duo filij significant duos populos scilicet gentiles ꝛ iudeos In xp̄o tamen regeneratos sed qualiter huius mulieris vir qui est cristus possit ꝯuenienter dici mortuus prout exp̄mit̄ in textu n̄ apparet mihi quia Rō. vi. dicitur cristus resurgens a mortuis iam non moritur mors illi vl. non domina. ꝓp̄ quod mihi videt̄ melius dicēdū ꝙ hec mulier vidua significat ecclesiam particularem bono pastore viduatā et quia tali tempe solet magis illius ecclesie ꝑsecutor insurgere Ideo subditur (Ecce creditor venit) id est tirannus persecutor (vt tollat duos filios meos ad s̄uiēdū sibi) id est filios ecclesie vult indebite subijcere seruituti ꝛ dicuntur isti filij duo ꝓpter geiam caritatem dei scilicet ꝛ proximi q̄m habere debent ecclesie filij ꝛ in tali casu cristus per heliseum significatus vt supra dictum est eccl̄iam consolatur oleuz gratie sue multiplicādo ꝑ quod viuit cuz filijs suis vita gratie ꝛ pacem habet temp̄alem cum persecutore ꝓuer. xvi. Cum placuerint domino vie hominis inimicos quoqz ei⁹ conuertet ad pacem Aliter ꝑ creditorem potest intelligi diabolus qui defuncto bono pastore solz gregem grauius inuadere vnde discipuli beati Martini dicebant ad eum Inuadent gregē tuum lupi rapaces ꝛ quis nos a morsibus eorum mortuo pastore ꝓhibebit q̄rit igit̄ iste creditor post mortē boni pastoris filios ecclesie sue subijcere seruituti per peccatum mortale sed cristus per heliseum significat⁹ precibus eccl̄ie clamantis ad ip̄m dat abūdanter gratie sue oleuz q̄ filij sui liberāt̄ a s̄uitute diaboli ꝛ ip̄a cū filijs i statu gr̄e nutrit̄

(Facta ē āt q̄dā dies et transibat he-

liseus p sunā ciuitatē) que mortificata interp̄tat̄ ⁊ rcē per eā p̄sona religiosa significatur q̄ mortua mundo dicitur. hec autē recipit in hospicio sue mentis xp̄m per heliseū significatuz ꝫ vt maneat ibi iugiter debet ei facere (cenaculū).i. solariū per quod significat̄ sr̄noruz meditatio phil. iij. Nostra āt ꝯuersatio i celis est (Et lectū). In quo dormiat p quē intelligit̄ pacifica cōuersatio p̄s. iiij In pace in id ip. dor. ⁊ re. ¶ (Et sellaz) per q̄m intelligitur stabilitas mentis in bono (et mensam) per quā itelligit̄ scripture sacre lectio (et cādelabrū) p qd̄ intelligitur exēplaris ꝯuersatio Math. x. Sic luceat lux vestra corā hoībus vt videāt opa vestra bona ⁊ gl̄ificēt p̄rem vr̄m qui in celis est In tali ꝟo loco manet cristus p dilectiōez Jo. xiiij. Si q̄s dili. me ser. m. ser. ⁊ pater me⁹ dili. eum ⁊ ad euz ve. ⁊ mās̄i. apud eū faciemus huic āt persone (datur a deo filius) id ē bonus discipul⁹ qui tn̄ aliquādo diabolo instigāte per pcc̄m moritur ꝫ p p̄ces boni magistri q̄ per matrē h̄ significat̄ eo ꝙ alit ⁊ nutrit discipulū sicut mater et per ꝯpassionē xp̄i p heliseū significati ad vitā gratie reuocat̄ ¶ (Erat āt fames i terra ⁊c̄.) sequit̄ (coque pulmentū filijs ꝓphārū) per filios ꝓphaꝝ intelligūt̄ religiosi. Nam et patres eoruz saltem plures habuerūt ꝓphie spm̄ p hoc igit̄ qd̄ fcm̄ fuit eis pulmētū et nō fit hic mentio de aliq̄ ꝯdimento significat̄ ꝙ religiosi cibo puo ⁊ vili debēt eē contenti (mors in olla) per hoc significatur ꝙ hoibus delicate nutritis i sclo vita religiosa vid̄t̄ amara in p̄ncipio ꝫ sicut pulmentū per imissiōem farine factū fuit sapidū. sic per dei grām ⁊ bonā assuefactiōez vita religiosa que pri⁹ dura vid̄bat̄. non solū portabilis ꝫ ec̄ suauis efficitur. per hoc autē ecōuerso aliq̄ deberēt ꝯfundi qui fuerūt i seculo satl. duē nutriti. et tn̄ in religiōe non sufficit eis victus illoꝝ qui fuerūt in seculo dulciter educati (Vir āt quidā d̄ balsalisa) per istū qui obtulit heliseo panes orde aceos et frumentū nouuz. significatur hō exercens se in studio scripture veteris ac noui testamenti ad honorē cristi (Da populo vt ꝯmedat) nam per dc̄z exerciciū sequūtur. p̄dicatio ⁊ doctrina quibus reficitur popul⁹ xp̄ianus.

Capl̄m. v.

Naaman p̄nceps milicie ⁊c̄.) p naamā qui erat leprosꝰ. potest intelligi quilibz infidelitatl. lep̄ p̄cussus (per heliseū) vero dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s vt ostensum est sup̄ (p iordanem) ꝟo fluuiū baptismi sacramētum eo ꝙ in iordane fuit institutuz qn̄ dn̄s noster ih̄s cristus tactu sue sanctissime carnis vim regeneratiuā dedit aquis. igit̄ per naamā intelligitur quilibet iude⁹ vel gētilis seu ali⁹ infidelis. quia audita fama de cristi miracul̄ venit ad ip̄m p fidem cui dic̄ helise⁹. i. xp̄s (vade et lauaē sepcies in iordane). i. recipe baptismū qz dr̄ Jo. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ sp̄uscō non potest introire regnū dei qd̄ autē dicitur (lauare sepcies) non est referendū ad baptismi receptiōez qz recipitur semel tantum ꝫ ad septiformē gratiā sp̄ūssancti que ꝯfertur i baptismo. (⁊ restituta est caro ei⁹ sicut caro pueri p̄ui) quia per baptismū deuote r̄ceptū mundatur homo totaliter de peccatis ⁊ recupat mētis innocēciam (vere scio ꝙ non sit alius deus ⁊c̄) p qd̄ designat̄ ꝙ adultus baptisat⁹ debet deo regratiari de sua regeneratiōe sp̄uali. Alit̄ potest dici ꝙ per naaman leprosū significari pōt quilibet infectus per mortale peccatū q̄ audita p p̄dicatorez iusticia dei ⁊ eius misericordia ꝯtritiōem cōcipit et ad ip̄m per pn̄iam veraz accedit ¶ (Et lauat̄ in iordane). i. lacrimis penitencie que bene significat̄ per iordanē eo qd̄ interp̄tatur riuus iudicij. lacrie vero dc̄e fluunt ex dīni iudicij ꝯsideratiōe ⁊ cum sic lauat̄ ad mentis mūdiciam restauratur (dixit qz giezi puer viri dei ⁊c̄.) p istum giezi qui currens post naaman accepit ab eo munera significatur cupidus in eccl̄ia qui p collatōe sp̄ualium querit vel repetit tp̄alia ⁊ sic lepra naaman adhesit giezi ⁊ semini ei⁹ Sic vicium simonie adheret isti ⁊ suis sequacibus.

Jrefert ãt filij ꝓphaꝛ (T.vi. ad heliseum ꝛc.)sequit(cunqꝫ venissent ad iordanẽ cedebãt ligna ꝛc.)per securim qua ligna cedun tur hoim peccancium increpatio deno/ gnatur eo ꝙ homo arboꝛ uersa noiaꝫ vnde dicitur ij.de aia ꝙ radices arbo/ ris sunt oꝛi similes quia per illas arboꝛ accipit alimentum os autẽ est in su ꝑio ri ꝑte hominis radices ꝛo in inferioꝛi arboꝛis iꝯitur per cesionem arboꝛum bene significatur increpatio peccanciũ ꝓpt̃ qõ Joh̃.baptista icrepãs pcãtoes dicebat Math̃.iij Jã secuꝛ.ad radicẽ aꝛ boꝛis posita ẽ ꝫ cũ aliqs icaute peccãtẽ arguit ferrũ securis de manubrio fran git ꝛ sic in aquã mergitur.nã illud qõ ꝓficere poterat si caute fieret ad culpã imputaꝫ sed quoniã tales ex indiscreto zelo peccantes in modo coꝛripiendi sta tim vt suum defectuz ognoscunt ad pe/ nitenciam recurrentes d.(heu heu do mine mi ꝛ illud mutuo acceꝑaz)reco/ gnoscunt eni ꝙ gratia a domino sibi mutuata inõbite vsi sunt sed per lignũ ab heliseo missum in aquã ferrũ natat quia cristus per lignũ sue passionis ad mentem deuote reductuz bonũ amissũ restaurat(rex autem sirie pugnabat cõ tra israel ꝛc.)siria interpretatur subli/ mis ꝛ ideo per regem sirie itelligitur di abolus qui est rex sup omnes filios su/ perbie pugnat autez ꝺtra fideles qui ꝑ israel intelligũt ꝛ ponit insidias ad ip sos capiendum Sed eius insidie ꝑ beli seum frustrantur quãdo per ꝓdicatoꝛẽ astucie demonis denunciant fidelibus ꝛ ab eis precauentur per hoc autez ꝙ rex sirie turbatus fuit ꝺtra heliseum et quesiuit eum capere significatur ꝙ dia bol⁹ irascitur ꝺtra predicatoꝛẽ verita tis ꝛ querit sibi nocere exemplũ de bea to Antonio fratre minoꝛe quẽ diabol⁹ ad impediẽdum eius predicationẽ vo/ luit suffocare sed sicut insidie regis sirie ꝺtra heliseum magis fuerunt ad eius ꝺfusionem quia ducte fuerunt in sama riaz sic diabolus suffocare volens bea tum Antonium per beatã virginez fu/ gatus fuit turpiter et cõfus⁹ (Bena dab rex sirie ꝛc)per istum regem vt di ctum est diabolus ꝺsignatur per sama riaz vero q̃m obsedit designatur ecia eo ꝙ samaria custodia dñi interpretaꝫ Jn hanc autẽ samariã nititur diabo/ lus famẽ imittẽ non q̃ntum ad defectũ panis materialis ꝫ spũalis scz verbi di uini ꝛ eukaristie sacramenti ꝫ per pro missionem cristi per heliseum significa ti abũdancia fit in ecclesia dei dicit eni Math̃.vltĩ.Ecce ego vobiscũ sũ oib⁹ die b⁹ vsqz ad ꝺsũmationẽ scli ꝛ ipe ẽ pris ꝛbũ ꝛ ab eo daꝫ eukaristie sacramẽtũ

Jrit ãt helise⁹ ꝛc)seq̃ꝫ (T.vij (q̃uoꝛ ꝛo viri erãt leproſi ꝛc) per istos leprosos qui bonum nunciuz dixerunt in samaria significã tur doctoꝛes ꝛ predicatoꝛes in ecclesia habentes malam vitam ꝫ bonam do/ ctrinã ꝓpter quod abominanda est eo ruz vita sed doctrina acceptanda sicut dicit sal.Math̃.xxiij.Sup cathedram moisi sederunt scribe ꝛ pharisei qõ vob dixerunt facite.opa autem eoꝛum noli te facere per siros autez a deo territos fugientes significãtur demones per pre dicatiõem xpi ꝛ apostoloꝛ fugati a po/ pulis gentilium per castra vero ab eis relicta bonis tamen tpalibus munita significãtur ꝓncipes ꝛ potẽtes huius se culi ad fidem cristi uersi q̃ntum bonis tpalib⁹ ꝛpleꝫ ecia ꝑ samariã significa ta Aliter ꝑ castra munita pñt itelligi ꝑbi ad fidẽ xpi uersi sic dio.Amb.au gustin⁹ ꝛ ꝑles alij bene muniti auro sa piẽcie ꝑbice argẽto eloquẽcie vestib us honestatis mũdane q̃ oia ad vtilitatez samarie .i.ecie sũt cõuersa (Doꝛo reꝛ ducẽ illũ ꝛc)ꝑ istũ qui fuit incredu/ l⁹ ꝛbo heliseꝛ intelligitur quilibet incre dul⁹ verbo ꝓdicãtis ꝛbũ dei ꝛ iõ sic duꝛ er ꝫ incurrit moꝛtẽ coꝛpalẽ.sic iste moꝛtẽ spũalẽ scõm vero glo.iste duꝛ ty pũ tenuit scribaꝝ ꝛ phariseoꝛũ de q̃bus dr̃ Math̃.xxiij.Ve vobis scribe ꝛ pha risei q̃ claditis regnũ celoꝛũ añ hoies ꝛc.ꝛ qm̃ alios ipediũt iuste ꝺdẽnati cõ culcabuntur sic̃ iste duꝛ ad custodiam poꝛte posit⁹ ipediebat turbaz ne exiret ad ꝑdaz ꝛ a turba fuit ꝺculcat⁹i porta

Capitulum octauū

Heliseus autez locutus est ad mulierem cuius viuere fecerat filiuz d. surge ⁊ vade ⁊c.) per mulierem istaz que cum domo sua ad verbum helisei terram suam exiuit vt euaderet famē in eade propinquo futuram. significatur ꝑsona quecūqꝫ deuota que istinctu spūssci exit ciuitatē vel villā suam ad euadendū panis vite defectum qui pais est dei verbum ⁊ eukaristie sacramētū qui d̄fectus ɔtingit in terris interdicto suppositis in quibus non est diuinoruz celebratio solennis nec per ɔ̄sequēs predicatio solēniter celebratur sicut antea ꝓpter qd̄ dicta ꝑsona se trāsfert ad alium locum vbi solēniter celebrātur dīna (restitue ei omnia q̄ sua sūt) per hoc n. ꝙ dicta mulier ꝑacta ꝑegrinatiōe sua ɔsecuta fuit integre suam hereditatem de mandato regis. significatur ꝙ ꝑsōe circa diuina d̄uote ꝑacta ꝑegrinatiōe vite pñtis si fuerint omnino purgate d̄ mādato regis glorie statim consequūt̄ hēditatē patrie celestis (Fleuit qꝫ vir dei) Allegorice ꝑ hunc dei virum significatur homo xp̄s q̄ dicitur vir dei in q̄ꝫtum eius hūanitas coniūcta fuit d̄o in supposito verbi ip̄e vero vid̄ns mala futura sup̄ ciuitatem ir̄lm ⁊ populo iudeorum de quo erat scd̄m carnē fleuit per ɔpassionē vt hētur Luc̄. xix. Sicut heliseus fleuit videns in spū mala q̄ facturus erat azael populo isr̄l Moralit̄ āt ꝑ fletum helisei significatur ɔpassio cuiuslibet ꝑsone bone in malo proximi sui iam pñti vel de proximo imminenti

Capitulū nonū.

Heliseus autem prophetas vocauit vnum de filijs prophetaruz ⁊c.) ꝑ hien promotū in regem de mandato dñi ad puniendū homicidas. s. achab ⁊ Jesabel ⁊ sem̄ eoꝝ Allegorice significat⁹ fuit p̄nceps rōn⁹ cum suo exercitu veniēs ɔtra ihr̄lm q̄ occidit ꝓphetas dm̄ ⁊ tandē dñm ꝓphetarum (Et egressus est. Joram ex isr̄l ⁊ ochozias rex iuda ⁊c.) ꝑ hoc autem ꝙ isti occurrerūt hien in currib⁹ suis significatum fuit ꝙ iudei resisterent q̄ntum possent rōnis sicut diffuse scribit Josephus In libro de iudaico bello sed sicut Jorā ⁊ ochozias ꝑ hien fuerūt interfecti sic iudei ꝑ rōnos ꝑtim fuerunt occisi ⁊ ꝑtim captiuati Moraliter āt ꝑ hien p̄ncipem potest spūs d̄signari q̄ carni debet dominari per Jezabel aūt et eius filium significatur caro ⁊ ornatus curiosus q. inseꝑabiliter sibi iunct⁹ vnde ifra eodē. c. dicitur ꝙ Jesabel perunxit oculos suos stibio. i. se ornauit ꝑ bellū igitur hyen ɔtra Jesabel et ei⁹ filium significatur bellū spūs ɔtra carnez ⁊ opa eius que ponuntur gal. v. sic manifesta āt sūt opera carnis que sunt fornicatio īmūdicicia impudicia luxuria idolorum ꝟuitus veneficia. iimicitie ɔtentiōes emulationes ire. rixe. dissensiones secte inuidie homicidia ebrietates ɔmesatiōes ⁊ his similia spūs ei mouz p̄lia ɔtra ista

Capitulum x.

Erant autem achab lxx. filij ⁊c.) Moralis expositio de interfectione istorum filiorum posita est capitulo p̄cedenti (Cūqꝫ abijsset inde inuenit ionadab filium rechab) ꝑ istum Jonadab filium rechab qui docuit filios suos valde religiose viuere. s. sine cultura agroruz ⁊ vinearum ⁊ sñ potu vini ⁊ in tabernaculis hītare que transferunt̄ de loco ad locum vt habet̄ Jere. xxxv. significātur patres religiosorum pauperum et eorum filij qui nō habent immobilia bona nec victum d̄licatum nec mansionem stabilem sed scd̄m mandatum sup̄iorū suorū se trāsferunt de loco ad locum ⁊ per h̄ ostendunt se esse ꝑegrinos ⁊ aduenas in hoc mūdo per hoc igitur ꝙ hien rex q̄siuit amiciciam ip̄ius Jonadab d. (Nunq̄d est cor tuum rectum cum corde meo sicut cor m. cum corde tuo) figuratum fuit ꝙ reges catholici ⁊ potentes dīni zelatores ⁊ idolatrie atqꝫ viciorum aliorum destructores qui ꝑ hyen significātur forent q̄situri familiaritatē ⁊ amiciciam paup̄m religiosorū ⁊ etl. cohitationē ideo subdit̄ (da manū tuā) ꝑ hoc āt qd̄ subdit̄ (q̄ dedit ei manū suam) oñditur ꝙ dicti religiosi non debent h̄

renuē qñ videt qꝫ ibi ꝓficē pñt i ſꝑſſiõe maloꝝ ꝙ ꝓmotiõe bonoꝝ qđ ſignificaꝫ ꝑ ℔ qđ ſbdiꝫ (dixit qz ad eū iehu veni mecū ꝙ vide zelū meū ꝑ dño) nó dixit veni mecū ad videndū venatiõez aut toz neamẽtū ſiẽ faciũt aliq̃ clerici eẽ i ſacrl. ordinib⁹ aut etiã i gradu maiori ꝺſtitu ti q̃ ꝓncipes aſſociãt i talib⁹ q̃ ñ decẽt ſtatũſuũ (achab coluit baal ego ãt amcolã) đ ℔ ãt mẽdatio iehu ñ fuit ꝺmen dabil nec figura ẋtuꝝ. ꝛ de feruẽti zelo qꝫ habuit ad ꝺſtruẽdũ cultũ baal ꝙ i ℔ dedit exẽplũ ꝓncipibus xp̃ianis vt ſint diligẽtes et ſoliciti de ꝺſtructiõe hereſũ malaz̃ arciũ et ꝺfiliũm in regnis ſuis.

Athalia ẋo mr̃ ochozie videſ filiũ ſuũ mortuũ ſurrexit ꝙ interfecẽ oẽ ſemẽ regiũ ꝛc̃.) ꝑ ochoziã ẋo rõe dignitatis regie ꝑt xp̃us deſignari ꝙ qz ꝺſcẽdit de dđ ſcđz carnẽ ſicut ꝙ ochozias ꝙ interꝑtatio nois ꝺgruit. nã ochozias interꝑtaꝫ tẽtio đi .xp̃s ãt de⁹ ẽ ꝙ hõ in vnitate ſuppoſiti. ſem̃ ãt ei⁹ verbũ euãgelicũ ꝑt dici Luce viij. Semẽ ẽ ẋbũ dei ꝑ athaliã ẋo matrẽ ochozie ſignificaꝫ iudea q̃ fuit mr̃ legalis xp̃i qz fr̃us fuit ſ℔ lege vt dr̃ gal. iiij. ꝑ ℔ igiꝫ qꝫ athalia interfecit ſemẽ regiũ ſignificatũ fuit qꝫ iudea delere querẽt ẋbũ euãgelicũ (tollens ãt Joſabeth ꝛc̃) ꝑ Joſabeth ſozorẽ regis ochozie ſignificaꝫ eccla q̃ dr̃ criſti ſpõſa ꝙ ſozor Cant. iiij. Ort⁹ ocluſ⁹ ſoror mea ſponſa. ortus ocluſus fons ſignatus per ℔ igitur qꝫ Joſabeth ſaluauit ſemen regium ſignificatur qꝫ eccia ſeruauit verbum euangelicuz qđ in tãtum creuit qꝫ predicatũ fuit per orbez etiã a tpe apoſtoloꝝ ſicut diffuſius oñdi ſuper illuo ꝑs. In omnem ter. ex. ſonus eorum ꝛc̃. ꝙ ſicut augmentato ſemine regio ſcz Joas Athalia fuit interfecta ſic euãgelio publicato mortua fuit iudea. nam ex tunc obſeruatio legaliuz fuit mortifera Aliter põt dici qꝫ ꝑ ſem̃ regiũ pñt intelli apoſtoli alij qz diſcipli xp̃i de quib⁹ dr̃ Jo. i. quotq̃t aũt re. cũ dc. eis ptã. fi. dei fieri his qui cre. in no. eius. iudea vero per athaliã ſignificata voluit hoc ſemen iterficere ꝙ in ꝑte ocidit vt patz de Jac̃. Act. xij. ꝙ de ſtep̃ Act. vij. ꝙ alios volucrit inẽficẽ patz ibidez vtij. ca. ꝙ ix. ꝛ eccia ꝑ Joſabeth ſignificata ꝑtẽ dicti ſemis ſuauit. naz petꝝ ab iminẽte ſibi morte ſuis ꝑcib⁹ liberauit Act. xij. ꝙ paulũ ſilẽ i damaſco ip̃m in ſporta ꝑ murũ deponẽdo vt pz Act. ix. ꝙ ℔ ſem̃ creuit ꝑ multiplicatiõez credenciuz ꝙ iudea ꝑtim occiſa fuit et ꝑti captiuata ꝑ exercitũ rõnoꝝ. C. xij.

Anno vij. iehu Joas regnauit ꝛc̃.) ſequitur (fecit qz Joas rectuz coꝝã dño cunctis diebꝰ q̃bus docuit eum Joiada ſacerdos) per hoc habent ꝓncipes exẽplũ habẽdi boꝝnos ꝺfiliarios q̃ doceãt eos ꝙ dirigant in exercitio bonorũ (dixit qz ioas ad ſacerdotes ꝛc̃.) ꝑcepit eni inſtaurari domũ dñi ruinoſã ꝑ q̃m ſignificaꝫ inſtauratio militantis eccie q̃ntũ ad illa q̃ pertẽt ruine. niſi remediũ apponaꝫ In ſtauratiõe vero tẽpli ꝑ ꝑceptũ Joas fuerũt artifices diuerſi ſcz (ceſores lapidũ) ꝑ q̃s ſignificãt eccie p̃lati q̃ ꝑ penas coꝝrigere debent obſtinatos in malis ꝙ induratos ad modũ lapidis ꝙ in aliquo caſu debẽt tradi iuſticie ſeculari (ꝙ ceſores lignoꝝ) q̃ micius ligna rectificãt ꝑ dolaturã ꝙ ꝑ iſtos ſignificãtur ꝑdicatoꝛes ꝙ ꝺfeſſoẽs q̃ ſuis monitiõib⁹ bõis reducũt ad morez rectitudinẽ pcõres (ꝙ cemẽtarij) inẽrupta ꝺcludẽtes ꝙ ꝑ iſtos ſignificãtur amicabiles ꝺpoitoẽs diſcordes ab iuicẽ ad vnitatẽ pacis ꝙ ꝺcordie ffoꝛmãtes ꝙ tales i eccia dei ſũt valde vtiles ꝑ ℔ ãt qđ ſupra dẽz eſt (fecit ãt Joas rectũ cunctis diebꝰ q̃bus docuit eũ ioiada ſacerdos) dat intelligi qꝫ p⁹ mortẽ ioiade ſacerdotis cecidit i pcẽz qđ magis explicaꝫ ij. ꝑalipp. xxiiij. ꝑ qđ ibidẽ ponit expoſitio miſtica dño ꝺcedente

Caplm xiij.

Anno xxiij. Joas ꝛc̃.) ℔ nõ appetiit aliq̃d exponẽdũ miſtice nõbilitatis alicui⁹ vſqz ad locũ illũ (heliseus ãt egrotabat ꝛc̃.) ſeq̃t (dixit ad ẽ ioas ꝛc̃.) ꝑ heliſei ẋba dñter ℔ poita demõſtrat q̃d bon⁹ ꝓnceps facere dẽat ꝙ cũ bon⁹ p̃lat⁹ q̃ ꝑt dici rex a regẽdo in ſpiritualib⁹ (Dõe manũ tuã ſr̃ arcũ) ꝑ ℔. eni oſtẽdit officiũ ꝓncipis ꝙ p̃lati circa ſbditoſ qđ ẽ ꝺbite iuſticiã exercẽ nã ꝑ lignũ arc⁹ qđ ẽ rigidũ deſignaꝫ iuſticie

per cordaz autē q̄ mollē miscdie dulcor ⁊
per hoc ꝙ lgnum rigiduz per cordā mol
lem curuatur significatur ꝙ in punitioni
bus ⁊ in dubijs maxime declinandum est
magis ad misericordie dulcorem q̄m ad
rigorem iusticie Ja.ij.misericordia super
exaltat iudiciū ⁊ v.eth.ꝙ epikeies ē dimi/
nitiuus penarum (Jace sagittam) ꝑ q̄m
intelligitur snia procedens ex iustitia mia
temperata ideo subditur (sagitta salutis
domini) quia talis sententia conformat̄
diuine voluntati (⁊ sagitta salutis contra
syriam) que interpretatur excelsa quia ta
lis sententia reprimit extollantiā suꝑboꝝ
(rursum dixit ei ꝑcute iaculo terram) per
qd̄ ostenditur quid bonus princeps vel p̄
latꝰ debeat facere circa seip̄m Per terrā
eni intelligitur caro que d̄ terra ē a dn̄io
Ter ergo terra percutit̄ qn̄ tria carnis
vicia reprimūtur scilicet acidia vnde. Ma
thei xxvi. Spiritus quidez promptus est
caro autē infirma ⁊ gula ⁊ luxuria sed in
hac percussione si stitur quando minꝰ ꝑ/
fecte caro maceratur ꝓpter quod sic per
cutiens per prophetam increpatur cū sb̄
ditur (Si percussisses quinquies aut sexi
es ⁊c̄.mortuus est heliseus ⁊c̄.) sequitur
(Et proiecerunt cadauer in sepulcro heli
sei ⁊c̄.) ꝑ heliseū qui dei mei salus interp̄/
tatur dominus nr̄ Jesus cristus significa
tur per hoc ergo ꝙ mortuus ossa tangēs
helisei reuixit significatur ꝙ mortuꝰ mor
te culpe si fideliter ⁊ deuote tangat xp̄m
mortuū per ꝯpassiōem redit ad vitaz gra
tie ⁊ idem significatuz fuit numeri xxi. In
aspectu serpentis enei Capituluz.xiiij

In anno scd̄o Joas filij Joachaz ⁊c̄.) se
quitur (ip̄e percussit edom) Edom interp̄
tatur terrenus et ideo per amasiaz q̄ per
cussit edō significat̄ i religiōe ꝓfessꝰ q̄ vi
uēdo sn̄ ꝓplo t̄renis abrenūciat ⁊ sic edō
suꝑat In valle salinaꝝ qꝛ talis ꝓfitet̄ viuē
i valle hūilitatl. et obediēcie ⁊ i castitate q̄
ꝑ salinas significat̄ quia sicut sal p̄ꝑuat
carnes a putrefactione corporali sic casti/
tas corpus et animā a putredine peccati
vnde ꝑ oppositū de luxuriosis dicit̄ Joel
i.ꝯputruerūt iumēta in stercore suo qd̄ ex
po.Gregl.dicit Jumenta in suo stercore ꝯ
putrescere est carnales homines in fetore
luxurie vitam finire (tunc misit amasias
nuncios ad Joas ⁊c̄.) ex victoria ei ꝯtra
edom in superbiam eleuatus fuit ⁊ sic cō
tra regem israel pugnare voluit vnde sibi
male ꝯtigit ꝑ hoc igit̄ significat̄ r̄ligiosū
d̄ perfectione sui status suꝑbiētē ⁊ secula
res aliqn̄ meliores ip̄o ꝯtēnentem sil̄em
phariseo qui dicebat de seip̄o. Luce.xviij
Non sum sicut ceteri hominum raptores
adulteri ⁊c̄.et quia sic per suꝑbiam eleua
tur ad obtinendum ecc̄e gradum indebi
tum sibi conatur ꝓpter quod dicendū est
sibi qd̄ sb̄ditur a superiori (Contentꝰ esto
gloria tua ⁊ sede in domo tua).i. in reli/
gione quia tibi nō expedit promoueri ad
altiora ꝓpter quod beatus franciscus int̄
rogatus a papa si vellet ꝙ fratres sui pro
mouerēt̄ ad ecclesiasticas digitates r̄ndit
dn̄e fratres mei ideo vocati sunt minores
vt maiores fieri non p̄sumāt si vultis ꝙ
faciant fructū in ecclesia dei dimittite eos
in statu vocationis eorum et ad ecclesia/
sticas dig.ascendere nullatenꝰ ꝑmittatl.

Capitulum xv.

Anno xxvij. Jeroboam regis isra
el regnauit azazias filius amasie
)huius regis historia breuiter h̄
scribitur sed scd̄i ꝑal'.xv.perfectius ponit̄
ꝓpt̄ qd̄ ibi ponet̄ expositio mistica dn̄o ꝯ
cedēte Reliqua vero huius capituli sūt
descriptiones quorundā regum sibi succe
denciū de quibus nō apparet mihi aliq̄d
notabile exponendum vsqz ad illuz locū
(regnauit Joathan filius ozie regis iuda
)sequitur (ip̄e edificauit portam domus
domini sb̄limissimā) per ioathan qui ꝑfe
ctus interpretatur deus ip̄e significatur
nam vt dicitur v.methafisice .perfectum
est cui nihil deest.et ideo solꝰ deus est sim
pliciter perfectus quia nullo indiget alio
et quicquid est perfectionis i alijs totum
in se continet eminenter ip̄e vero quadru
plicē domū habz scilicet corporalem mo/
ralem allegoricam ⁊ anagogicā Pri/
ma ē virgo Maria in qua corporaliter ha
bitauit. Secunda fidelis anima in qua
per gratiā requiescit. Tercia est militans
eccl'ia in qua habitat per eukaristie sacra
mentum.q̄rta est triūphans ecclesia. i q̄
se ostendit bis per aspectum claruz porta

p̄me domus est hūilitas ex qua v̄go deū
ɔcepit. Bernar. super missus est etsi pla
cuit ex v̄ginitate tñ ex humilitate ɔcepit
de altitudie v̄o hui⁹ porte dicit Ber. sup
missus est que est tam sublimis hūilitas
q̄ cedere nescit honorib⁹ insolescere gl̄ia
nescit mater dei eligitur ⁊ ancillam se no
minat Porta v̄o scd̄e dom⁹ ē fides q̄ p̄
cedit caritatē p q̄m deus inhitat mētem
.i. Joh. iiij. Qui manet in caritate in d̄o
ma. ⁊ deus in eo. de sublimitate hui⁹ por
te dicit̄ Hebre. xi. Fides ē sb̄na spandaꝝ
rerū Porta vero tercie dom⁹ ē baptism⁹
qui est ianua sacramentorū. de altitudie
vero huius porte dicit̄ Jo. iij. Nisi quis r̄
natus fuerit ex aqua ⁊ spūscō non potest
itroire regnū dei Porta vero q̄rte dom⁹
est resurrectio cristi vl̄ eius ascensio Luc̄
vlti. Oportuit pati cristuz ⁊ resurgere a
mortuis ⁊ ita itrare in gl̄iaz suā ⁊ Marci
vlti. dicitur Et dñs q̄dē ih̄s postq̄z lo. ē
eis as. est in celum ⁊ se. a dex. dei. ⁊ sic pz
sublimitas huius porte

Capl̄m xvi.

Anno xvij. phacee filij romelie r̄/
gnauit achā ⁊c̄) d̄ q̄ sb̄dit̄ (filiū
suū ɔsecrauit trāsferēs eū p ignē
) Moraliter autē filios suos p ignē trans
ferre est ip̄os i igne cupiditatis ⁊ lasciuie
in pñti vita que transitus est nutrire (im
molabat quoqz victimas in excelsis) hoc
autem moraliter facit qui bona sua ɔsu/
mit in actib⁹ vanitatis (Et sub oī ligno
frondoso) qd̄ facit homo moraliter luxu
riose viuendo ad hoc eni circa idolatrie
loca arboēs ⁊ luci plantabātur vt ibi lu
xurie actus exercerentur (Porro altare
eneuz qd̄ erat corā dño trāstulit d̄ facie
templi ⁊c̄.) ⁊ idez fecit de lut̄ib⁹ ⁊ d̄ ma
ri eneo ⁊ de musach sabbati vt hētur ifra
eodē ca. p altare eneū in quo offerebant̄
olocausta significat̄ cor humanū in quo
debēt offerri deuotōis sacrificia qd̄ d̄ lo
co suo transfert̄ quando cor humanuz a
deo p mortale pcc̄z auertitur In mari e
neo lauabātur sacerdotes offerentes In
lutēib⁹ autē offerende carnes. igit̄ mare
trāsfert̄ de loco suo. qñ offerētes accedūt
immundi corā dño Isa. i. Cū multiplica
ueritis orōem nō exaudiam. man⁹ enim
vr̄e sanguine plene sūt Sed luteres amo
uentur. quādo preces indebite offerunt̄
vnde dic̄ Beda sup marcū. Est oratio q̄
peccatū facit ⁊ sequit̄. qui eni de diuicijs
vel honoribus seculi. aut certe d̄ inimici
morte solicitus obsecrat ip̄e in infimis ia
cēs viles ad deū p̄ces mittit Musach sab
bati scd̄m glosam locus erat vl̄ gazophi
laciū in quo regis oblatō ponebat̄ Mo
raliter igitur musach amouere ē oblatō
nes ecclesie debitas vel ɔsuetas sb̄trahē

Capl̄z. xvij.

Anno xij. achā r̄gis iuda regna
uit osee ⁊c̄.) rex dicit̄ a regendo
igitur per osee regem qui maluz
fecit corā dño significat̄ mal⁹ p̄latus. q̄
male se habet in regendo ppl̄m sibi ɔmis
sum a deo ⁊ qm̄ qui facit pcc̄m seruus ē
peccati Jo. viij. ⁊ p ɔsequēs seru⁹ ē dia/
boli ideo sequit̄ (ɔtra eum ascēdit salma
nasar rex assiriorum) ⁊ factus est ei osee
seruus Salmanasar eni interp̄tat̄ senci/
ens carcerē ⁊ ɔuenit diabolo qz certitudi
nalit̄ scit se ad inferni carcerē deputatuz
assirij vero facture vigilātes interp̄tant̄
ꝓpter qd̄ p eos demōes qui nūq̄m dor/
miunt significāt̄ ⁊ sic p salmanasar regē
assirioꝝ significat̄ p̄nceps deōnū cui ma
l⁹ p̄lat⁹ ꝟu⁹ efficit̄ qz p mortale pcc̄m ei
subijcit̄ ꝫ qm̄ pcc̄or. nō stati hituat̄ i ma/
lo firmiter ⁊ fixe ꝫ aliqñ vult ad bonū re
dire ⁊ tc̄ diabol⁹ forci⁹ eū ipugnat vt per
ɔsuetudinē peccādi ligatū ip̄z teneat. qz
ɔsuetudo p modū natuē iclinat iō sb̄dit̄
(Cunqz dep̄hēdissz rex assirioꝝ ꝙ rebel
lare nitēs ⁊c̄) seq̄t̄ (Et ascēdēs samariaz
obsedit eaz) ⁊ capta citate capt⁹ fuit rex
ei⁹ osee. p quē vt dc̄m est mal⁹ p̄lat⁹ desi
gnat̄ ⁊ qm̄ ad casū p̄lati seq̄t̄ cas⁹ ppl̄i se
cūdū qd̄ dic̄ Gregl. i pastorali Cū pastor
p abrupta gradit̄ ɔñs est vt grex ad p̄ci
piciū seq̄t̄ iō seq̄t̄ (Et trāstulit isrl̄ in assiri
os). i. ppl̄z malo p̄lato subditū in sb̄iecti/
onē demonū hui⁹ āt cā sb̄dit̄ (fc̄m ē autē
cū pc̄cassent filij isrl̄ ⁊c̄) vbi diffuse ponit̄
multipliciū pcc̄oꝝ ppetratio. ⁊ ppetrāci
um obstinatio q̄ fuerūt cā trāslatiōis isrl̄
in assirios p h̄ significat̄ ꝙ pcc̄oꝝ opatō
⁊ peccāciū obstinatio sūt cāe trāslatiōis
mali p̄lati ⁊ seq̄tl. cū ppl̄i ad penā iferni

Capituluz xviiij.

Anno iij. Osee filij hela regnauit e
zechias ꝛc.) Per ezechiam qui
fortitudo dei interp̄tatur bonus
p̄latus significatur qui nō virtuti sue. vel
meritis sed diuinis auxilijs innititur ido
sbdit̄ (Ip̄e dissipauit excelsa) sup̄bos hu
miliando (et ɔtriuit statuas) Ipocritaꝝ
falsitatem detegendo ꝛ eos abijciēdo (Et
succidit lucos) luxuriosos ꝛ dissolutos ex
tirpando (Cōfregit serpentem eneū) per
quē significatur calliditas malignācium
Genes. iij. Serpens erat callidior cunctis
animātibus terre ꝛc. serpens igitur eneus
frangitur cū calliditas mali et obstinati
homis eneruatur (Anno xiiij. regis e
zechie ascēdit sennacherib ꝛc.) per senna
cherib qui ɔtra ezechiam ascendit signifi
catur tirann⁹ qui ecclesiā boni prelati tur
bat ꝛ inuadit sic̄ rex anglie inuasit eccle
siam sancti thome archiep̄i cantuariē. et
alij plures idem leguntur fecisse (tūc misit
ezechias nūcios ad regem d. peccaui rece
de a me ꝛc.) bonus enim p̄latus ɔsiderās
peccata predecessorum suorum vel subdi
toruz ꝓpter que deus iuste p̄mittit ecc̄iaz
vexari ad suam vexatiōem redimēdā ex
ponit aliqñ sbstātiam tempalez Per hoc
autē ꝙ sennacherib habita ezechie pecu
nia a sua malicia nō cessauit sed ierusalez
vbi diuinus cultus erat sibi sbiugare vo
luit ꝛ ad hoc nuncios misit vnde subdit̄ (
Misit autem rex assiriorum tarthan et
rapsacen ꝛc.) significat̄ malicia tiranni
qui molestans ecclesiam nō est ɔtent⁹ bō
tp̄ali sed cum hoc bona sp̄ūalia nititur i
pedire ꝛ clerum subijcere indebite seruitu
ti ꝛ in tali casu prelatus debet sibi resistere
sicut fecit sanct⁹ Thomas regi angloruz
ꝛ hoc significatur hic per hoc ꝙ eze. non
obediuit mādato sennacherib ꝫ magis se
p̄parauit ꝛ ꝓplz suuz ad virilit̄ resistendū

Capitulum decimū nonum

Que cum audisset rex ezechias)
sequitur (Ingressus q̄z est domū
dñi ꝛc.) per hoc autē ꝙ ezechias
intrauit domū dei ad orandū ɔtra p̄secu
tiōem sennacherib ꝛ p̄ nuncios rogauit
Isaiam ꝓphetam vt pro se ꝛ suo populo
dñm precaretur ꝛ vt sennacherib ꝓpter
blasphemias illatas cōtra dñm punirēt̄
significatur ꝙ bonus p̄latus ꝛ etiā bon⁹
p̄nceps in suis necessitatibus sui q̄z ꝓpli dz
ad dñm recurrere ꝛ d̄uotorū orōnes r̄qui
rere p̄ sua et suorum salute ꝛ qm̄ ad bo
norum deprecatiōem solet deus attendē
sequitur (hec dicit domin⁹ noli timere ꝛc.
) ꝛ sic assecurat eum a tiranno p̄sequēte
ꝛ mod⁹ assecuratōis ponit̄ cū sbditur (po
nam itaq̄z circulū). i. frenū (In naribus
tuis) verbum est dñi alloquētis tirānum
q̄ aliqñ deus refrenat ab ecclesie p̄secu
tiōe eius potenciā auferendo vel ip̄z a ma
licia ɔuertendo (ɔmede hoc anno ꝙ r̄pe
reris) verbum est dñi assecurantis bonū
p̄latum ꝛ eius ꝓplm de sufficiēti victu cor
poris p̄ toto tp̄e p̄secutiōis p̄ ternariū ei
ānorū significat̄ tp̄s p̄secutōis q̄ztū ad ei⁹
p̄ncipiū finē et mediū (Factū est igitur
i nocte illa veit āgel⁹ dñi ꝛ p̄cussit i castris
assiriorum ꝛc.) per hoc significat̄ vindc̄a
diuina que aliqñ de p̄secutoribus ecclesie
datur manifeste (Cūq̄z adoraret in tēplo
nesrath ꝛc.) Filij sui p̄cusserunt eum) per
hoc significatur ꝙ tiranni p̄secutores ec
clesie vt cōiter a suis subditis occidūtur.

Capl'm xx.

In diebus illis egrotauit ezechias ꝛc.) se
cūdum docto. latinos ezechias de tanta
victoria diuinitus sibi data non reddidit
deo gratias vt debuit ꝓpter qd̄ infirmita
te p̄cussus fuit dicit autem Aug. in en
cheridion ꝙ deus adeo est oīpotēs ꝛ bon⁹
ꝙ nō fineret mala fieri nisi inde eliceret bo
na in virtute ꝛ sic deus aliquādo p̄mittit
bonos cadē vt resurgāt forti⁹ in maiori
virtute sic enim p̄misit moysen ꝛ aaron
peccare in aquis contradictiōis ꝛ h̄ mō
ezechiam regem p̄misit peccare in victo
ria a deo sibi data illā plus d̄bito suis me
ritis attribuendo ꝓpter qd̄ mori corp̄ali
ter demeruit sicut Isa. sibi dixit (dispone
domui tue morieris ei tu et nō viues) sed
qm̄ ipse veraciter penituit sicut dicitur in
textu (qui conuertit faciem suam ad p̄ie
tem adorauit q̄z dominū) sequit̄ (Fleuit
itaq̄z ezechias fletu magno) Ideo secuta
est dei misericordia sui dicētis p̄ Isa. (au
diui orōnem tu. ꝛ vidi lacrimā tu. ecce sa
naui te) Et q̄z non solum ɔsecutus fuit a

vero dño corpale bonū sed etiā spūale ꝓ
ditur (die tercio ascendes in templū dei
)per qđ significatur ascens⁹ ad culmen
virtutum (et addam dieb⁹ tuis xv.an.)
p q̄m additionē figificaţ cumulacio me
ritorū sic igitur in dictis ezechias figura
fuit cuiuslibet boni viri qui deo ꝓmitten
te ꝙ diabolo ꝓcurante cadit in aliq̄d pec
catum ꝫ ex dei misericordia resurgit ad
maius bonuꝫ(vis vt ascendat vmbra ꝛc̄
)seq̄tur(nec ꝓ volo sed vt fuertaţ retror
sum x.gradibus(istud mirabile signum
p̄figuratio fuit incarnationis diuine . q̄
est factū mirabilissimū ꝑDer x.ei lineas.x
ordines significāţ electorꝫ scd̄m assigna
tionē aliquorū doctorū ꝑDer ix.n. lineas
significāţ ix.ordines angelorum ꝙ hoim
ad eosdē ordines assūptorꝫ p decimā x̄o
lineā significaţ ordo d̄cim⁹ s.hoiꝫ beato
rū q̄ tñ nō ꝓcesserūt vsq; ad aliq̄d ordinē
angelorꝫ p hoc ăt ꝙ sol retrocessit x.line
is.figuricat⁹ fuit descensus filij dei q̄ est
sol iusticie ad assumēdā nr̄aꝫ hūanitatez
mortalē dictis ordinib⁹ inferiorez.¶.xxi.

Nodecim ānorū erat manasses
cū regnaē cepisset ꝛc̄.)regis hu
ius hystoria ponit.ij.pal. xxxiij.
magis oplete ꝓpter qđ ibi ponet sensus
ei⁹ misticus dño concedente.

Octo anorū erat iosias cū regna
re cepisset)Iste q̄ scē vixit ꝙ val
de iuuenis regnare cepit.bti Lo
douici regl.francie videt typū tenuisse q̄
sanctissime vixit ꝙ coronā francie valde
iuueis suscepit(fec̄ qꝫ qđ placitū erat co
ram domino)scz viuēdo scē ꝙ regnando
iuste(¶Et ambulauit per omnes vias dđ
patris sui).i. cristi cui⁹ figura fuit dđ hic̄
frequēter supius est exp̄ssū beatus.n.lo
douicus vt cristum p viaꝫ pauptatis ca
stitatis ꝙ obediencie sequi posset religio
nē ingredi voluit ꝙ fecisset si dña regina
cōsentire voluisset vt scribit in legenda
ipius.ipe etiā attendens xp̄i verbuꝫ Ma
thei xvi.¶Si quis vult post me venire ab
neget semet ip̄m ꝙ tol.cru.su.ꝙ sequatur
me.bis crucez accepit ꝙ bis trāsfretauit
ꝙ in terre sancte ꝓpolo vitā finiuit.(¶An
no vero xvij.regis Josie ꝛc̄.)tūc enī ce
pit intendere reparationi templi ꝙ beatus

Lodouic⁹ multas ecclesias ruinosas fe
cit repari alias plures de nouo ostrui ꝙ
multa loca religiosa tam virorꝫ q̄m mu
lierum ad augmētatiōem diuini cult⁹ fe
cit edificari multas etiaꝫ domos dei ad
subleuatiōez pauꝑm qui sunt mebra xp̄i
ostruxit ꝙ bonis tpalib⁹ dotauit ꝙ i his
ꝙ ofimilibus tot ꝙ tanta fecit ꝙ si hoies
tacerent lapides clamare debēt(libruꝫ
dedit mihi helchias sacerdos dñi)in illo
libro erāt scripte maledictiones inducen
de a dño sup legis trāsgressoēs ꝙ ad ei⁹
auditum territus fuit . Josias attēdens
peccata regum p̄cedenciū ac etiā subdi
torū ꝓpter qđ sup hoc quefuit ofilium
bonorꝫ ¶Et similiter sanctus lodouic⁹
rex audiens p̄mones de suorum subdito
rum trāsgressionib⁹ etiā de suis licꝫ mi
nime essent valde dolebat ꝙ a viris bōis
ꝙ prudētib⁹ q̄rebat ofiliū emēdatōis ꝙ p
se ꝙ alios executiōi diligēt dabat.¶.xxij.

¶T renūciauerūt regi q̄ dixerat).s.
ꝓphisa(q̄ misit ꝙ congregati sūt
ad eū ōs senes ꝛc̄).s.ad ordinād
de correptōe malorꝫ ad mitigatōez ire
dīne ¶Silr scūs lodouic⁹ redies vltra ma
re congregauit p̄latos ꝙ p̄ncipes ꝙ reliq̄s
sapiētes sui regni ad ordinandū salubria
statuta p bono regni sui ad honorē dei
(¶Et p̄cepit helchie pōtifici ꝛc̄)sequit(vt
p̄ficerēt de tēplo dei oia vasa q̄ facta fue
rūt baal)ꝙ silr btūs lodouic⁹ blasphemias
q̄ fiūt in iuramētis p totā t̄rā suā p̄cepit
euitari ꝙ trāsgressoēs hui⁹ p̄cepti debito
mō puniri.Alias etiā deordinatiōes q̄ in r
gis absencia solēt i regno pullulaē studu
it ꝓut potuit extirpare(reuerēs⁹ qꝫ ē i irl̄z
ꝙ p̄cepit oi ꝓpl̄o d.facite phase dño ꝛc̄)p
ꝓ ăt figuratū fuit ꝙ btūs lodouic⁹ i suo
reditu in francia fecit q̄ ꝙueniēter dr̄ irl̄z
.i.pacifica qꝫ t̄ra frāncie inter alias t̄ras
lōgo tpe fuit magl. pacifica ꝙ q̄eta i hac
ăt irl̄z btūs lodouic⁹ ordinauit fieri pha
se.qꝫ tē tpis multas ostrui fec̄ ecc̄ias ad
celebrādū eukaristie sacm̄tū qđ ē veruꝫ
phase xp̄ianorꝫ(¶In dieb⁹ ill̄ ascēdit pha
rao nechao ꝛc̄)ostra q̄ iuit iosias ꝙ ibid̄
fuit mortu⁹ ꝙ per ꝓuos suos ad sepulc̄
regum in ierusalem reportat⁹ p regē egi
pti significatur soldanus babilonie que

est in egipto contra ipsũ accepit scdo scũs lodouic⁹ crucem et in illo passagio fuit defunctus ⁊ inde per homines suos in franciam ad regũ sepulcra deportat⁹ (Tulit q̃ populus terre Joachaz filiũ Josie ⁊c̃)de isto ⁊ ioachim fratre suo nihil dicitur notabile mistice exponendum.

Capl'm.xxiij.

In diebus illis ascendit nabuchodonisor rex babil'.et factus est ei Joachim seruus ⁊c̃.)de isto Joachim de quo dicitur in fine precedentis c.q̃ fecit maluz coram domino et in isto ca.dicitur q̃ r̃bellauit regi babilonis pactum frangendo ꝓpter qd̃ ꝑ ip̃m significatur quilibet hõ malus.qui ñ seruat fidem cum hominib⁹ nec cum deo ꝓpt̃ quod ꝑ hoies regis babilonis fuit captus ⁊ occisus et cadauer eius proiectuz extra muros vrbis ierusalem vt impleret̃ verbum qd̃ Jeremias dixerat de eo Jere xxij.Sepultura asini sepelietur ⁊ per hoc significatum fuit q̃ talis qui infidelis est deo ⁊ hoibus a consorcio sanctorũ sit in morte totaliter sepandus (Regnauit qz Joachim fili⁹ eius pro eo)Iste fuit nepos Josie suauis ⁊ mãsuetus ꝓpter qd̃ adquieuit ꝯsilio Jeremie tradens se cum mr̃e ⁊ p̃ncipib⁹ suis r̃gi babilõis.ne popul⁹ cõis occideretur ⁊ ciuitas ierusalez ab incẽdio seruaretur ⁊ ne templuz dei cum ciuitate cõbureretur ⁊ in hoc d̃dit exemplum regibus ⁊ p̃ncipibus alijs vt magis sint solicti de preseruatione diuini cult⁹ ⁊ boni cõis q̃m de ꝑsonis ꝓprijs ⁊ sibi cõiunctis et idẽ exẽplũ dedit codrus rex ꝑsaꝝ vt dc̃z fuit.s̃

Factum est autem anno ix.regni e⁹)scz sedechie de quo vij. hic dicuntur.p̃mũ est q̃ obsessus fuit.scd̃z q̃ latenter fugit Terciũ q̃ fuit captus.q̃rtũ q̃ filijs fuit priuat⁹ Quintũ q̃ fuit excecatus. Sextum q̃ fuit catenis vinctus. Septimũ in babilonẽ duct⁹. Per istũ sedechiã de quo dr̃ in fine precedentis capituli q̃ fecit malum coraz dño significatur peccator q̃ aliqñ licz corã hoib⁹ videat̃ bon⁹ tamen corã domino est malus per vij.aũt hic enumerata significatur ꝓcessus ei⁹ de peccato in peccatum vsq̃z in infernum. Per p̃mum vero qd̃ est eius obsidio significatur demonum tentatio Job.xix.Obsed̃runt in giro tabernaculũ m.Per scd̃z v̄o qd̃ fuit eius fuga significatur tẽtati pusillanimitas in quo nõ ẽ resistencia ꝯtra qd̃ dicitur Ja.iiij.Resistite diabolo fugiet a vobis Per tercium vero qd̃ est eius captio. significatur lapsus tẽtati in laqueũ mortalis peccati Per q̃rtum autem qd̃ fuit filiorum occisio.significat̃ omniũ bonorum p̃cedentiũ mortificatio Per q̃ntũ ãt qd̃ fuit excecatio sedechie significat̃ ignorãcie tenebra que sequitur ad actum malicie Sapi.ij.Excecauit illos malicia eorum.Per sextuz vero qd̃ fuit incatenatio significat̃ redeũdi desꝑatio ꝓuer.xviij. Impi⁹ cũ i ꝓfũdum pcc̃oꝝ venerit ꝯtẽnit ꝑ vij. v̄o q̃ fuit ductõ i babilõez significat̃ ꝑtractõ ad gehennã que bene significatur per babilonem eo q̃ in inferno nullus est ordo et per consequens ibi est maxima confusio (Veit nabuzardan p̃nceps exercit⁹ regis babilõis in ierusalem ⁊c̃.) per nabuzardan qui interpretatur p̃nceps coquoꝝ diabolus significatur per hoc autẽ q̃ succendit domũ dñi ⁊ domum regis ⁊ domos ierusalem vt in textu dicitur significatur q̃ diabolus igne cupiditatis ⁊ luxurie succendit clerum nobiles et ꝯẽm populum. nam per domum dñi clerus per domũ regis nobiles.per domos ierusalẽ cõmunis popul⁹ significatur. De incendio nãq̃z cupiditatis dicitur Jere.vi.a maioẽ vsq̃z ad minorem ⁊ a ꝓpheta vsq̃z ad sacerdotez omnes auaricie student. De incendio vero luxurie dicitur Jere.v.vnusquisq̃z ad vxorem proximi sui hiniebat (Factuz est ãt in anno xxxvij.trãsmigratõis Joachim regis iude)sicut dictũ est supra.c.p̃cedenti Iste Joachim tradiderat se regi babil'. ꝓ liberatiõe templi ⁊ ciuitatis et cõis populi ꝑ hoc igitur q̃ rex babil'.eum de carcere liberauit ⁊ suꝑ omnes regni sui magnates honorauit ostẽditur q̃ domin⁹ ꝓ honore dei ⁊ bono cõi se tradentib⁹ vl'exponẽtib⁹.reseruat bona meliora in p̃nti vel futuro reddenda. r̃ditõ tamẽ in futuro multo melior est. nam ibi reddit̃ bonum infinitũ hñdum eternaliter ꝑ clarã visionẽ ⁊ suauissimã fruitiõem ad q̃m nos ꝑducat ille q̃ cũ pr̃e ⁊ spũscõ viuit ⁊ regnat in scl'a scl'orũ Amẽ Explicit iiij.lib regũ

Incipit p̄m⁹ liber pal.

Adam seth enos ⁊c̄.) In h̄ p̄mo libro vsq̄ ad x. capl'z mihi nō occurrit aliqd̄ nō bile qd̄ videatur mistice exponendum q̄ sunt ibi q̄dam descriptiōes ⁊ enumeratiōes genealogiarum Capl'm.x.

Philistijm āt pugnabāt ɔtra isrl' ⁊c̄) hoc capl'm.i.Re.xxvi.expositum est mistice vsq̄ ibi (mortu⁹ est ergo saul ꝓpter iniquitates suas ⁊c̄.) versus fi.huius ca. Per mor. igit̄ saul' que ꝓpter iniquitates suas fuisse dicitur. damnatio peccatoris que mors scd̄a dr̄ in.Apoc̄.significatur quia nullus nisi ꝓpter suum peccatū damnat̄.huius vero damnationis cā tangitur cum dicitur (ꝓpter iniquitates suas) Iniquitas dicit̄ ꝓprie que opponitur equitati iusticie Iusticia vero ꝓprie dicta nō est hominis ad se ip̄z.quia req̄rit aliqd̄ extremū.nec est hominis ad deum quia inter creaturam ⁊ creatorem nulla est ꝓporcio.que tamē requiritur in iusticia ꝓprie dicta Iniquitas igit̄ est ꝓprie peccatū in ꝓximū Per hoc autem qd̄ subdit̄ (eo q̄ p̄uaricasset mandatū dn̄i) significat̄ peccatum hoīs in dm̄.tn̄ in mōlibus de quibus sūt mādata diuina per hoc autē qd̄ subdit̄ (Sz insup̄ etiam phitonissam ɔsuluit) significatur peccatum hominis ɔtra deū in fide seu credentis. ꝓpter ista tria peccatorum genera moritur hō p̄mo morte cl'pe ⁊ postea morte gehenne nisi per diuinaz gratiam ante obituz reuiuiscat

Congregat⁹ est igitur oīs isrl' ad dauid ⁊c̄) h̄ expositum est.ij.Re v.vsq̄ ibi (porro dd̄ cepit arcem sion) sequitur (dixit q̄z qui ꝑcusserit iebuseū in p̄mis erit p̄nceps) ꝑ dauid significatur xp̄s vt in pluribus locis dictū est superius ꝑ iebuseū vero significat̄ gentil' ꝓpl'us.nam Iebusei gentiles erant. igit̄ ille qui ex edicto xp̄i p̄mo ꝑcussit gentilē ꝓpl'm gladio verbi dei ip̄m ad cristi fidez ɔuertēdo p̄nceps esse debuit sp̄ualis milicie xp̄iane ⁊ sic factum est ex diuina ordinatione.nam petrus apl'us primo legit̄ p̄dicasse gentilib⁹ Act.x.scz cornelio ⁊ amicis eius quos gladio verbi d̄i ꝑcussit ⁊ cristo per fidem incorꝑauit ꝓpter qd̄ a dn̄o sibi dictum fuit Act.x. Surge Petre occide ⁊ manduca.sic igitur in ꝑcussione Iebusei Ioab qui prim⁹ ꝑcussit iebuseuz vt dicit̄ in textu. figurauit beatū petrum ⁊ interpretatio noīs ad hoc congruit.nam Ioab interpretat̄ est pater.petrus autem post cristū pater est ⁊ pastor fidelium ⁊ princeps apostoloꝝ ⁊ ꝑ ɔseq̄s sp̄ualis milicie xp̄iane (hi p̄ncipes virorū forciū dauid ⁊c̄) expositio mistica h⁹ posita est supra ij.Re.xxiij.

Hi quoq̄ venerunt ad dauid ⁊c̄) sequitur (vtraq̄ manu fundis saxa iaciētes ⁊ dirigentes sagittas) ꝑ iudibularios qui cum sonitu magno saxa iaciunt ɔtra aduersarios significant̄ p̄dicatores q̄ clamādo ɔtra vicia deterrent pec̄ores. ꝑ sagittarios āt significant̄ orantes deuote.tales.n.orōes sūt sagitte sp̄uales impugnatiōem demonū r̄pellētes (Sz et de gaddi fugerūt ad dd̄ tenentes hastam ⁊ clipeū) ꝑ istos significant̄ illi q̄ sunt in exercitu xp̄i armati clipeo paciencie ad sustinendū tribulatiōes ⁊ hasta ɔstācie ad arguendū tirānos potentes iō subdit̄ (facies eorū q.facies leonū) ꝓuer.xxviij. Iust⁹ q.leo ɔfidēs absz terrore erit (Et veloces quasi capree) .i. ꝓmptissimi ad exequēduz mandata xp̄i (Isti sūt q̄ trāsierūt iordanē mēse primo qn̄ inundare ɔsueuit ⁊c̄) ꝑ iordanē q̄ interp̄tat̄ riu⁹ iudicij significat̄ curs⁹ hui⁹ mūdi q̄ currit ad mortē q̄ ē ꝑticulare iudiciū hoīs d̄ q̄ dicit̄ Ecc̄i.xxxvij. Memor esto iudicij mei.sic.n.erit ⁊ tuū m̄ heri ⁊ t̄ hodie ꝑ iundāciā āt iordanis significat̄ incrementū tribulatōis ꝑ istos igit̄ q̄ trāsierūt iordanē tp̄e iundatiōis figurati fuerūt martires in maxis tribulatiōib⁹ paciētes ⁊ qd̄ maius est aliq̄ eoꝝ gaudētes Act.iiij. Ibāt apl'i gau.a ɔspectu cō.qm̄ digni hi.sūt pro no.ih̄u ɔtu.pati (venert̄ āt ⁊ de beniami ⁊ d̄ iuda ⁊c̄) iuda ɔfitēs

interpretatur ⁊ beniamin filius dextre per
hoc ergo ꝙ venientes ad dauid de iuda ⁊
beniamin simul ꝯbinātur significat̄ ꝙ illi
qui peccata sua pure fideliter qꝫ ꝯfitentur
ad dexterā xp̄i i finali iudicio statuēt̄. Ma
thei xxvi. Statuet oues a dextris quibus
dicetur venite benedicti patris mei ꝑcipi
te ꝑatum vobis regnū ⁊c̄. (Porro de
manasse trāsfugerunt ad dauid ⁊c̄.) ma/
nasses obliuio interp̄tat̄ ideo per istos de
manasse significātur pauperes religiosi q̄
propter xp̄m temꝑalia dimittentes ea da
re debent obliuioni ⁊ āhelare ad premia
paradisi vt cum apostolo dicant illud phil̄
iij. Que retro sunt obliuiscēs ad āteriora
extēdēs me ip̄m ⁊ de istis subditur (hi pre
buerunt auxilium dauid contra latrūcu
los) ꝑ quos significātur heretici q̄ occul/
te simplices xp̄ianos decipiunt ad errorē
suum ꝑtrahentes ⁊ ꝯtra istos latrūculos
prebent auxilium dauid. pauperes religio
si pro salute fidelium laborātes .i. Cor̄. iij
dei adiutores sumus (De filijs leui ⁊c̄
) tribus leuitica ad ministeriuꝫ tabernacu
li fuit deputata ꝓpter quod per illos d̄ tri
bu leui signisicātur prelati et clerici deuoti
qui sunt ad ministerium ecclesie deputati
(Porro de filijs effraym ⁊c̄.) effraim i
terpretatur fertilis ꝓpter quod per filios
effraim intelligi possunt diuites ⁊ potētes
hui⁹ seculi qui sicut ad oꝑa misericordie
liberales sunt atqꝫ prompti ꝓpter qd̄ fer/
tiles sunt in bonis fortune sic fertilit̄ r̄cipi
ent bona gratie ⁊ glorie Math̄. v. beati mi
sericord̄s quoniā ip̄i misericordiā ꝯsequē
tur (de filijs Isachar) Isachar interp̄ta
tur merces ideo per istos significātur do/
ctores ecclesie docētes fideliter in spe mer
cedis eterne .i. Cor̄. iij. vnusquisqꝫ merce
acci. scd̄m la. suum vnde subdit̄ (viri eru/
diti) in diuinis (qui nouerant singula tꝑa
) noui .s. ac veteris testamenti (ad precipi
endū quid facere debeat israel) .i. popul⁹
xp̄ianus qui scd̄m verba doctorum eccl̄ie
debet regere mores suos ⁊ actus (Por
ro de zabulon) qui interpretatur pulcritu
dinis habitaculū ꝓpter qd̄ per istos signi
ficātur illi qui sunt soliciti seruare mundi
ciam cordis ⁊ corꝑis vt deo ꝑent habita
culum sue mentis quia scribitur Sapi .i.

In maliuolam animā non introibit sapi
encia scilicꝫ increata nec habitabit in cor
pore subdito peccatis (Et de neptalim) q̄
interp̄tatur dilatatō mea significātur ho
mines caritatiui quorū corda sunt ad deū
⁊ proximū dilatata ij. Cor̄. vi. Os nr̄ꝫ pa
tet ad vos chorinthij. cor nr̄m dilatatum
est ⁊ sequitur dilatami ⁊ vos (de dan etiā
p̄parati ad belluꝫ) dan interp̄tat̄ iudiciū
ideo per istos significātur boni iudices in
iudicando v̄itatem ⁊ exequendo constan
tes id̄o dicuntur ꝑati ad prelium contra
veritatis et iusticie turbatores (de aser e/
gredientes ad pugnā) aser interpretat̄ be
atitudo ꝓpter quod per istos significātur
illi qui falsam beatitudinē huius seculi re
spuunt ⁊ veram beatitudinem totis viri/
bus concupiscunt ꝓpter quod ad pugnan
dum contra vicia viriliter se opponunt
(Trans iordanem autem de filijs ruben
et gad) ruben visionis filius interpretatur
⁊ gad feliciter ꝓpter quod isti duo simul
iungūtur. nam per rubenitas significātur
excellentes in contemplatione diuinorum
⁊ isti iam in presenti viuunt feliciter degu
stando suauiter bonorum dulcedinem su/
pernoruꝫ dicēte p̄s. Gustate ⁊ videte qu.
sua. est domin⁹ ⁊c̄. omnes autem isti pre/
dicti sunt de exercitu ⁊ societate v̄i dauid
Jesu cristi. Capl̄ꝫ xiij.

Inijt autem consilium dauid. cuꝫ
tribunis ⁊ cēturionib⁹ ⁊c̄.) expo/
sitio mistica huius capituli poita
est ij. Re. vi. Capl̄m xiiij.

Misit quoqꝫ hiram rex tyri ⁊c̄.) ex/
positio huius capituli poita est ij.
Re. v. vsqꝫ ibi (accepit qꝫ dauid a
lias vxores in ierusalem) per dauid signi
ficatur xp̄s vt dictū est frequēter ꝑ p̄mas
eius vxores intelligi possunt sinagoga et
ecclesia ꝓut diuiditur contra sinagogaꝫ
que quidem ecclesia in allegorico sb̄u ie/
rusalez noiatur igitur per vxores quas ac
cepit dauid i ierusalez ꝑsone deuote signi/
ficātur que in ecclesia per obseruantiaꝫ ca
stitatis vel integritatem fidei xp̄o despon/
santur ij. Cor̄. xi. despōdi vos vni viro v̄/
ginem cas. exhibere xp̄o (audientes autez
philistijm ꝙ vnctus essꝫ dauid in regez su
per vniuersum israel) huius expositio mi/

Fecit (Istica posita ē. ij. Re. v. ca. qz domos sibi i ciuitate dauid) per q̄m significat̄ ecclesia que est ciuitas xp̄i ciuitas enim dicitur quasi ciuiuz vnitas omnes autem qui numero ⁊ merito sūt de ecclesia dei. vniti sunt in fide ⁊ caritate cristi per domos igitur in ciuitate dd̄ significantur diuersi status in ecclesia. s. p̄latorū clericoꝝ r̄ligiosoꝝ ⁊ laicoꝝ in q̄bus omnibus habitat per gratiā verus dauid ih̄s cristus (Illicituz est vt a quocunqz portet̄ archa dei nisi a leuitl.) ꝑ qd̄ significatur ꝙ in ministerio sacram̄ti eukaristie in quo ꝯtinetur xp̄s soli sacerdotes ⁊ ministri ad hoc ordinati accedere debent ⁊ nō alij ꝓpter quod sequit̄ infra (scificati sūt ergo sacer. ⁊ leuite vt portaētur archa dn̄i ⁊c̄.) p quod significat̄ ꝙ in ministerio sacram̄ti eukaristie vt d̄bite fiat. nō sufficit grad⁹ ordinis nisi cū hoc sit puritas mētis ⁊ corꝑis (dixit q̄z dd̄ p̄ncipib⁹ leuitaꝝ vt cōstituerēt de fr̄ib⁹ suis cantoēs in organis ⁊c̄.) per que significātur orōnes deuote que fiunt i ecclesia in quibus etiā cantus addend⁹ est aliquādo ⁊ melodia ꝑ quāto facit ad excitatiōem deuotionis Varie namqz melodie varias excitant passiones. nam alique excitant ad audaciam quib⁹ vtūtur hoies in bellis ⁊ aliq̄ ad ꝯpassionem quibus vtebantur antiquit⁹ in sepulturis ⁊ alique ad dissolutionē quib⁹ iuuenes vtuntur in choreis. ⁊ alique ad deuotiōez quibus ⁊ non alijs vtendum est in ecclesijs (Michol filia saul prospiciens per fenestram vidit dauid ⁊ despexit euz) eo ꝙ erat i humili vestitu corā ꝓpl'o suo vt habetur pleni⁹ ij. Re. vi. ꝑ michol igitur significatur iudea. q̄ verum dauid ih̄z xp̄z despexit eo ꝙ corā iudeis apparuit i humilitate ⁊ pauꝑtate magna cum tamē ex hoc eum debuisset honorare sicut premonita fuerat verbo zacharie ꝓph̄e ix. ca. exulta satis filia si on iubila filia irl'm ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator ip̄e pauper ⁊ ascendens super asinam ⁊c̄ Et sicut michol ex illo cōtēptu facta fuit de cetero sterilis vt dr̄ ij. Re. vi. igitur michol filie saul nō est natus filius vsqz ad diem mortis sue. sic iudea ꝓpt̄ ꝯtemptū cristi sterilis facta ē in bonis gratie ⁊ etiā fortune

Capl'm. xvi.

Attulerunt igitur archā dei) per q̄m sicut dictum est intelligit̄ eukaristia ꝯtinens ip̄m cristum. (Et constituerunt eam in medio tabernaculi) per qd̄ ecclesia significat̄ in qua eukaristia sicut lignū vite in ꝑadisi medio collocatur (⁊ obtulerūt ibi olocausta). s. diuine laudis que debent offerri coram eukaristia p̄s. xlix. Sacrificium laudis honorificauit me (diuisit vniuersis ꝑ singulos) per qd̄ ostendunt̄ dona cristi. sine acceptiōe ꝑsonaꝝ ꝯferri Act. x. In veritate cōꝑi qd̄ non est ꝑsonarum acceptor d̄us sed in omni gente qui timet deū ⁊ oꝑatur iusticiā accept⁹ est illi (tortā pais) id est ꝑtem in meritis cristi qui est pais vite ⁊ tortus fuit in sua benedicta passione (Et partem asse carnis). i. ꝑticipationem in martirum meritis quoꝝ caro fuit assata in igne tribulatōis (⁊ frixā oleo sil'am). i. ꝑticipatiōem in meritis v̄ginū ⁊ ꝯfessorū. fuerūt eni simila que est farina tritici purgatissima per mentis ⁊ corporis puritatez (⁊ oleo frixa) per misericordie pietatem (Cōstituit qz corā archa dei d̄ leuitis qui ministrarēt ⁊c̄) vult. n. nr̄ dauid ih̄us cristus ꝙ corp⁹ suū in eukaristia a ministris ecc̄e debite veneret̄ (In illa die). i. tꝑe ecc̄e p̄mitiue (fec̄ dd̄). i. cristus (p̄ncipem ad ꝯfitendū dn̄o asaph ⁊ fratres eius) per asaph qui ꝯgregans interp̄tatur sūmus pontifex significat̄ sb̄ cui⁹ cura xp̄ian⁹ ꝓpl'us ꝯgregat̄ ꝑ fr̄es ei⁹ cardinales p̄riarche archiep̄i ep̄i intelligūt̄ qz fr̄es sūmi pontificis nominātur ip̄i vero ꝯstituti sūt a cristo ad ꝯfitendum dn̄o cōfessiōe laudis sb̄ p̄ncipatu sūmi pontificis (Cōfitemi domino ⁊c̄) hic cōsequēter ponit̄ dicte laudis cōfessio cum dicit̄ (confitemini dn̄o). s. cōfessione laudis ⁊ graciaꝝ actionis ꝑ beneficijs iā adq̄sitis (Et inuocate nomē ei⁹) ꝑ bōis spūalib⁹ m̄ltiplicandis (Notas facite i ꝓpl'is adinuē. eoꝝ) p̄dicādo eis diuersos modos saluādi fideles suos scd̄z eorum status varios (Cātate ei) ore. (⁊ psallite) mente. (⁊ narrate omnia mirabilia eius) que fecit diuersis temporib⁹

laudate nomen sanctū ei⁹ in officijs dinis (querite dominū).i.deū patrem (⁊ virtutem eius).i.filium qui dicit̄ dei virtus i.Cor.i.Predicamus cristū dei virtutez ⁊c̄.(recordamini mirabilium eius) repetitio est sentēcie predicte sicut frequēter fit in canticis (semē israel serui eius ⁊c̄.) id est xp̄iani qui vere seruiunt ei semē israel debent dici Ro.ij. nō enī qui in manifesto iudeus neqz que in manifesto in carne circūcisio sed qui in abscondito iudeus ⁊ circūcisio cordis in spū non littera cui⁹ laus non ex hoibus sed ex deo est (recordami in sempiternū pacti eius).i.euāgelij qđ est lex noua cui non succedet alia ꝓpter qđ dicitur in sempiternū recordanda (q̄m pepigit cū abrahaz).i.beato petro quez constituit ecclesie pastorem ⁊ per consequens multarum gencium patrē (⁊ iuramenti illius cuz ysaac).i.cum beato clemente qui petro successit in ecclesie regimine ⁊ dicit̄ isaac qui interp̄tatur risus.nam beat⁹ clemens fuit valde dulcis ⁊ amicabilis oib⁹ (Et constituit illud iacob) i.cuicunqz qui studet diabolum supplantare (et israel).i cuilibet celestiuz ꝯtemplatori d.(tibi dabo terram).s.viuenciuz que est hereditas fidelium per terram ꝓmissionis figurata (Cum essent numero pauci).s.in ecclesia p̄mitiua (ꝑui).i.abiecti in ꝯspectu potentum huius mundi (et trāsierunt de gente i gentē) predicādo per orbez (non dimisit quēquā calūniari eos).s.ad ipedimētum fidei ⁊ meriti.nam in ꝑsecutione maxima fidelium.maxime creuit fides ⁊ eorū meritum (Sed increpauit pro eis reges) vt patet de ꝯstantino quē ꝓpter hoc ꝑcussit elephantie morbo (nolite tāgere xp̄os meos).s.tactu nociuo impediente eorū meritum vel fidei incrementuz (Cantate domino ⁊c̄) repetitio est sentēcie supra posite ad maiorem deuotionis excitatiōem (qz magnus domin⁹) magnitudine cuius nō est finis (Et laudabilis nimis).i. supra v̄tutem omnis creature Ecc̄i.xliij. benedicētes dn̄m exaltate eum. q̄ztum potestis maior est enim omni laude (cōfessio) scilicet laudis (et magnificēcia coram illo) p̄s lxxxiiij.beati qui habi. in do. tua domine in se.se.lau.te (afferte domino gloriam) que est clara noticia cum laude (⁊ impiuz) id est reuerenciam (et timorem) scilicet filialem (date gloriaz dn̄o) repetitio est eiusdem sicut supra (et adorate dominū in decore sancto) non ficto sicut ipocrite adorāt (commoueatur a facie illius omnis terra id est omnes habitantes terram (eius potenciam contremiscant (Ipse enī fundauit orbem immobilez) licet eniz partes eius moueantur tamen totum manet in eodem loco (letentur celi) id est ciues celestes (et exultet terra) id est militans ecclesia (tonet mare ⁊c̄) per mare qđ est locus aquarum intelliguntur doctores ecclesie continentes aquas sapiencie salutaris et ip̄i tonare debent tonitruo predicationis (tunc laudabunt ligna saltus) id est p̄ncipes catholici qui sunt super alios eleuati (exultent agri) id est simplices cristiani i.Cor.iij.Dei agricultura estis (Dereliquit autem).s.dđ.ibi (Coram archa federis dn̄i asaph et fratres ei⁹ vt ministrarent ⁊c̄.) vult eniz verus dauid Jesus cristus ꝙ in ecclesijs in quibus est corpus suum in eukaristie sacramento sint semper ministri ad eius obsequium preparati.

Capl̄m.xvij.

Cum autem habitaret dauid i domo sua ⁊c̄.) hec historia et ei⁹ expositio mistica posite sunt ij. Re. vij.capitulo.

Capl̄m.xviij.

Factum est autem post hoc vt percuteret dauid philistim) expositio mistica huius historie posita est ij.Re.viij capl̄o.

Capl̄m xix.

Accidit autem vt moreretur naas rex filiorum amon) huius historie misticaz expositiōem require ij.Re.x.capl̄o

Capitulum vicesimum.

Factum est autem post anni circulum) huius historie expositio mistica ij.Re.xxi.ca. requiratur.

Capl̄m xxi.

Cum āt surrexit sathā contra isrl̄) expositionem misticam hui⁹ historie require ij.Re.xxiiij. capitl̄o

Capitulum vicesimum scđm.

Dixit q3 dauid hec est domus domini ꝛc̄) In hoc capitulo agit̄ de p̄paratiōe q̄m fecit dauid ad domus dei edificatiōem q̄ significat Allegorice militantis ecclesie ꝯstructionez q̄tum autē ad materiā huius p̄paratio nis vi. ponuntur scz aurum argentū es ferrum ligna cedrina. ꝛ lapides ꝛ ꝑ ista significant̄ fideles in diuersis statib⁹. ex quibus ecclesia militans est ꝯstructa (ꝑ aurum) enim significāt̄ ecclesie rectores qui sicut aurum alia p̄cellit metalla sic d̄bent esse popularib⁹ meliores Gregl. tm̄ trāscendere debet actionē populi actio p̄sulis. q̄tum distat a grege vita pastoris (per argentū) autē intelligūtur sacre scripture doctores ꝛ predicatores q̄ tanq̄m argentū debent esse vita mundi ꝛ eloquēcia sonori Per es vero qd̄ est solidū ꝛ sonorū intelliguntur simplices clerici ꝛ religiosi qui debent esse in fide solidi ꝛ in diuinis laudibus sonori (per ferrum) vero p̄ncipes ꝛ milites designantur. nam ab eis per ferrum ecclesia d̄fensat̄ (ꝑ ligna vero cedrina) que sunt alta significāt̄ cōtemplatiui (per lapid̄s) autē que sustētāt alia significātur actiui. nā eorum laboribus alie ꝑtes ecclesie sustentant̄ (habes quoq3 plurimos artifices) artifices vero ꝯstructiōis sunt tres ꝑsone pater ꝛ fili⁹ ꝛ spūssanctus quoꝝ opa sunt indiuisa ꝛ qm̄ sapie eorum non est numer⁹ ideo sb̄ditur (ad faciendū opus prudentissimos in auro ꝛ argento ꝛc̄). i. ad dandū ꝑfectionē debitā. p̄latis et doctorib⁹ ꝛ alijs statib⁹ ecclesie predictis. Cetera v̄o sūt exposita mistice ij. Re. vij. ca.

Capl'z. xxiij.

Igitur dauid senex ꝛ plenus dierum ꝛc̄) dauid ꝯsiderans q̄ leuite non habebant vltra laborez in deportando tabernaculum ꝛ eius vasa de loco ad locuz. voluit ꝛ bene eos aliter occupare circa diuinū obsequiū ꝟuiendo ꝑ vices suas in irl'm q̄ erat electa diuinit⁹ ad dei cultum vt hr̄ in h̄ capl'o post ei⁹ mediū ꝛ sic in hoc capitl'o distiguūtur officia leuitaꝝ in generali tamē p̄mo ponūt̄ officia ministrorū domus dn̄i cum dicit̄ (Ex his electi sunt ꝛ distributi in ministeriū domus dn̄i) secūdo p̄positorum ꝛ iudicū ibi (p̄positoꝝ autem) Tercio ianitoꝝ ibi (porro ꝛc̄) q̄rto cantoruz ibi (ꝛ totidē psaltes) Quito sacerdotum ibi (sacerdotes autē sup̄ panes ꝓpōnis) versus fi. huius capituli. et qm̄ sicut dicit aplus i. Coꝝ. x. omnia i figura ꝯtingebant illis ideo per officia dicta figurata fuerunt officia ministroruz ecclesie xp̄i Igitur per (sacerdotes) qui sicut dictum est erant sup̄ panes ꝓpositionis significati fuer̄t sacerdotes noue legis ad quorum officium spectat ꝯsecraē panē in cristi corpus in sacramento altaris per (ministros) vero domus dn̄i figurati fuerunt illi ad quorum officiuz spectat ministrare sacerdotibus in celebratione dicti sacramēti. s. diaconi q̄bus cōmittitur dispensatio sanguinis ꝯsecrati. ꝛ subdiaconi q̄rum officiū est in vasis sacris dicti sacramēti materiā p̄parare sil'r acoliti qui dictam materiā p̄parant nō tamen in vasis sacris. Propter qd̄ cum ordinantur traduntur eis vrceoli vl'ampulle per (iudices ꝛ p̄positos) qui fuerūt eedem ꝑsone sicut dixi plenius in expositione literali figurati fuerunt exorciste. q̄rum officium est expellē demōes de energuminis sic̄ ad iudices ꝑtinebat malos expellere qui sunt membra demonis per (Janitores) autem qui gentiles aut iud̄os immundos arcebant ab ingressu tēpli figurati fuerunt hostiarij ad quorum spectat officium infideles etiā fideles excōicatos tamen ab ingressu ecclesie coercere ꝑ (cantores) vero figurati fuerunt lectores. ꝛ sic patet qualiter officia ministrorum veteris testamenti figurabāt officia ministroꝝ noui

Capl'm xxiiij.

Porro filijs aaron he ꝑticiones erant ꝛc̄) hic ponit̄ ordinatio q̄tum ad officia sacerdotū in speciali circa q̄s sic ordinauit q̄ ex ip̄is eēnt xxiiij. p̄ncipes qui eēnt ebdomadarij ꝑ vices suas successiue tn̄ sb̄ summo sacerdote. per istos autem xxiiij. figurati fuerūt ep̄i q̄ sb̄ sūmo pōtifice sūt ecc̄ie ministri sic̄ exp̄mit̄ apoc̄. iiij. ꝑ. xxiiij. seniores ponit̄ tn̄ ibi numer⁹ det̄miat⁹ ꝓ idet̄miato sic̄ dixi pleni⁹ exponēdo lr̄aliter passuz

illum (Porro filiorum leui) hic ꝯsequē
ter agitur ꝺ reliquis sacerdotib⁹ qui erāt
sub xxiiij. ebdomadarijs p̄dictis ⁊ ꝑ istos
significati fuerūt sacerdotes curati q̄ sūt
sub ep̄is ⁊ scd̄m eorum dispositiōem dn̄t
in sibi ꝯmissis ecc̄ijs ministrare. C. xxviij

Igitur dauid ⁊ magr̄atus) hic agitur in
speciali de cantoribus quoꝝ ordinatio in
suis officijs distinguit̄ per xxiiij. vices sibi
succedentes sicut et ordinatio p̄ncipaliuz
sacerdotuz qui ebdomadarij dicebantur
Et qm̄ illi figura fuerunt ep̄orum ideo ꝑ
ordinatiōem cantorum significatur ꝙ in
noua lege sic̄ in qualibz ecclesia cathedra
li p̄est vn⁹ ep̄us sic in ea pr̄cesse debet vn⁹
cantor alijs in choro cantantib⁹ ꝓpter qꝺ
p̄centor in aliquibus ecclesijs noiat̄

Diuisiones autem Janitoruz ⁊c̄.)
Istorum autem ordinatio ⁊ disti
ctio non accipitur scd̄m distincti
ones ebdomadariorū seu p̄ncipaliū sacer
dotum vt dictum est de distinctiōibus cā
torum sed accipitur scd̄z distinctiōes por
tarum que fuerūt ad q̄tuor ꝑtes p̄ncipa
les orbis ꝓpter quod iste porte non fuer̄t
in templo in quo erat vnus solus introit⁹
sez in ꝑte orientali sed fuerūt i muro atrij
igitur allegorice. (per portaz orientalez)
figuratum fuit baptismi sacramētum eo
ꝙ ē ianua aliorū sacramētorū ꝺ q̄ porta
dicitur Jo. iij. Nisi quis renatus fuerit ex
aqua ⁊ spūsancto non potest introire re
gnuz dei. (Per occidentalem vero portā)
significatur extrema vnctio que est sacra
mentū exeūciuz de hoc mundo. (per aqui
lonarē vero portā) significatur pnie sacra
mentū q̄ respicit ⁊ deflet peccata cōmissa
Jere. i. Ab aquilone pandetur omne ma
lum (per portam autē australē) significa
tur sac̄m̄tū eukaristie qꝺ ē sac̄m̄tū amoris
eo qꝺ ab austro procedit caloris feruor. si
gnificans feruorem dilectiōis Igit̄ scd̄m
portas istas possunt distingui Janitores
Portam eni orientalem obseruant q̄ gra
tiam baptismalem custodiunt. Occidēta
lem vero portam qui vnctionē extremam
deuote suscipiunt. portam aquilonarē qui
peccata cōmissa per penitenciam diluunt
Australem vero portam qui frequēter et
deuote eukaristiam recipiunt Morali

ter autem possunt distingui porte ac etiaz
ianitores Orientalis dici potest hois ort⁹.
occidentalis autem obitus. aquilonaris
vero aduersitatis tp̄s. australis autem ꝓ
speritatis status Portam igitur orienta
lem custodiunt illi qui vilitatem originis
sue considerant vt hūilientur. Portā aūt
occidentalē qui certitudinē mortis futuē
et incertitudinem hore iugiter meditant̄
ne improuisi ad mortis iudiciū euocentur
Ber. o hō certum ꝙ morieris sed vbi qn̄
vel quō incertū est mors vbiqz te expectat
sed si sapiēs fueris vbiqz mortem expecta
bis Portam autē aquilonarē custodiunt
qui in aduersis armis paciencie ꝯtinue se
muniunt. ne per impacienciam frangant̄
Portam autē australē obseruant qui sem
per soliciti sūt ne in ꝓsperis per sup̄biā ele

Filij āt israel scd̄z numeꝝ (uēt̄
suum ⁊c̄.) post ordinatōem mini
strorum in domo dei hic cōsequē
ter ponitur ordinatio ministranciū regi.
in diuersis officijs regni sui. ⁊ p̄mo ponit̄
ordinatio militaris. scd̄o ꝓplaris. Tercio
familiaris. q̄ntū ad p̄mū describuntur h̄
xij. p̄ncipes existentes cum rege per singu
los menses successiue ⁊ quilibet p̄nceps
habebat sub se xxiiij. milia pugnatorū. Al
legorice ꝑ xij. p̄ncipes significati fuer̄t xij
apostoli de quibus dicit̄ p̄s. xliiij. Cōstitu
es eos p̄ncipes sup̄ omnē t̄rā ⁊c̄. ꝑ xxiiij.
milia pugnatorum sub quolibet p̄ncipe si
gnificati fuerūt martires sancti qui aiati
apostolorū exēplo. fortes facti sūt in bello
⁊ ponitur hic numer⁹ determinat⁹ ꝓ ind̄
terminato. nā martires sunt in maiori nu
mero q̄m sit numer⁹ xxiiij. miliū. ꝑ duod̄
narium multiplicat⁹ sicut de angel̄ dicit̄
Daniel̄. vij. Milia miliū ministra. ei ⁊c̄. se
cūdū enim oēs doctores de hoc loquētes
angeli sci sūt in numero multo maiori. sic̄
plenius dixi sup̄ daniel̄ (Porro tribub⁹
p̄erant isrl̄ ⁊c̄.) hic describit̄ ordinatio po
pularis. popul⁹ autē israel ꝑ xij. tribus di
stinguebat̄. h̄ autē cuilibet tribui ad eius
regimē vnus dux assignat̄ per hoc autez
videt̄ significari ꝙ in bono regimine po
puli xp̄iani cuilibet ville notabili debeat
vnus p̄sidens vel p̄posit⁹ assignari. qui fa
ciet inter hoies iusticiam obs̄uari (Sup̄

thesauros autē regi. ꝛc.) hic ponitur or
dinatio familiaris In familia vero regis
dauid aliqui erant custodes thesaurorū
aliq̄ vero super cultores agrorū vineaꝝ
ꝛ ortorum. aliqui vero sup̄ apothecas o/
lei ꝛ cellaria vinorum ꝛ aliqui super nut̄
tiōem animalium brutorum Moraliter
autē thesauri regis nostri ih̄u cristi sūt
sapiencia ꝛ virtutes ꝛ iō custodes istorū
thesaurorū sunt boni doctores in scripti.
vel scolis habentes in se sapienciā ꝛ v̄tu/
tem ꝛ alijs coicant ꝛ dispēsant scd̄m sui
dn̄i volūtatē Per vineas ꝛ ortos fideles
populi significāt̄ quib⁹ i. Cor. iij. dicitur
dei agricultura estis ꝛ ideo per cultores
istorum significātur p̄dicatores ꝛ ꝯfesso
res pro cultura fidelium in morib⁹ discur
rētes Per apothecas autē olei ꝛ vini ꝯ
uenienter possunt debite correctiōes itel
ligi in quibus esse debet rigor iusticie dul
core misericordie tp̄at⁹ ꝛ hoc significat̄
per vinū mordificatiuū ꝛ oleum lenitiuum
sicut habetur. Luce x. In p̄abola saucia
ti in cuius cura samaritan⁹ infudit oleū
ꝛ vinum ꝛ ideo per illos qui erant super
apothecas olei ꝛ vini significant̄ boni iu
dices qui iusticia ꝛ misericordia modo d̄
bito sciunt vti. Per animalia v̄o bruta
pueri possunt intelligi eo q̄ parum habēt
de rōnis vsu ꝓpter qd̄ p̄ illos qui erāt su
per nutritionem animaliū significātur bo
ni pedagogi qui circa bonam nutritiōem
puerorum in moribus maxime sunt intē
ti. nam scd̄m ph̄m non parū facit ad v̄/
tutem imo multum q̄ assuefiant ad vir
tutem Capl̄m xxviij.

Conuocauit igitur dauid omnes
p̄ncipes ꝛc.) In hoc autem ca/
pitulo describit̄ institutio salōis
in regem per dauid patrem suum ꝓpter
quod per dauid significatur hic deus pr̄
ꝛ interpretatio nominis ꝯgruit nam da
uid manu fortis interpretatur potencia
vero p̄sone patris appropatur p̄ hoc igi
tur q̄ dauid regem instituit filium suum
salomonē significatum fuit mistice q̄ de⁹
pater filium regem institueret in assūpta
p̄ nobis humanitate sicut in p̄sona filij
dicit̄ p̄s. ij. Ego autem ꝯstitut⁹ sum rex
ab eo super sion montē sanctū eius ꝛ sub
ditur dn̄s dixit ad me filius meus es tu
ꝛc. (dedit autē dauid salomoni filio suo
descriptiōem porticus ꝛ templi ꝛc.) p̄ hoc
designatur q̄ deus pater dedit homini
xp̄o noticiā omniū agendoꝝ in ecclesia
nam ꝯgnoscit omia que deus ꝯgnoscit
sciencia visionis ꝛ illa sunt que p̄ticipāt
esse scd̄m q̄cunq̄ differēciā tp̄is Mo
raliter autē p̄ salomonē ex ordinatiōe di
uina p̄motum in regem potest ꝯuenien
ter intelligi quilibz debito modo p̄mot⁹
ad ecclesiasticū vel tp̄ale regimen per h̄
autem q̄ dauid salomoni d̄dit agendoꝝ
descriptionem signatur q̄ ille qui predc̄o
modo promouet̄ ad r̄gimen deus dat ei
gratiam bene r̄gēdi si debitū suū faciat
erga dn̄m ad ip̄m se fideliter ꝯuertendo
nam si natura non deficit in necessarijs
nō ē verisimile q̄ deficiat autor nature
Per hoc āt q̄ dd̄ dedit salomoni aurum
ꝛ ar. ad faciēdū ea q̄ in tēplo erāt agēda
signatur q̄ sicut deus bō p̄lato vel p̄nci
pi ꝯfert noticiā in agendis. sic facultates
administrat ei p̄ expēsis moderatis.

Locutus qz ē rex dd̄ C. xxix
ad oēz ecc̄iaz ꝛc.) seq̄t̄ j. (polliciti
sūt itaq̄ p̄ncipes ꝛc.) p̄ istos q̄
p̄ edifitio dom⁹ domini dederūt aurum
argētū ꝛ lapides p̄ciosos vt i textu dicit̄
significāt̄ illi q̄ in ecc̄ia dei p̄cellunt alios
in aliq̄ grā spāli vtpote in auro sapie. ar/
gēto eloquēcie ꝛ alijs gratijs p̄ p̄ciosos
lapides designatis ꝛ oēs istas grās ad in
stinctū veri dd̄ ih̄u xp̄i ꝯuertūt ad edifi/
ciū ecc̄ie in bōis moribus ꝛ fide (Et vnxe
rūt scd̄o salomonē in p̄ncipē ꝛ sadoch in
pōtificē) p̄ salomonē q̄ interp̄tat̄ iust⁹ si/
gnificat̄ vn⁹ et idē ih̄us xp̄s q̄ p̄ suū san
guinē pacificauit ea q̄ in celis sūt ꝛ in ter
ris Coll. i. Ip̄e etiā dicit̄ iustus āthono
masiace Isa. lxij. ꝓpter sion nō tacebo ꝛ
ꝓpter ir̄lm non q̄escā donec egrediat̄ vt
splēdor iust⁹ ei⁹ Ip̄e etiā ē rex regū ꝛ pō
tifex sūmus. ꝓpter qd̄ p̄ melchisedech r̄
gē ꝛ sacerdotē fuit figurat⁹ vt declarat
ap̄lus sat. diffuse i hebre. viij. Igit̄ illi mo
raliter inungūt scd̄o salomonē in regē ꝛ
sadoch i pōti. q̄ post ꝯfessiōem xp̄i regi. et
pōtifici. fcāz ab eis in baptismo eā it̄ant
in op̄e bn̄i viuēdo Explic̄ p̄m⁹ lib̄ pal.

Incipit secundus.

Confortatus est ergo salomon filius dauid in regno suo) expositio mistica proposita est iij. li. Re. iij. ca. vsque ibi (veit ergo salomon ab excelso gabaon) sequitur (congregauit quoque sibi currus et equites etc.) Salomon autem iam confirmatus erat in regno suo per obedienciam populi perfectam et per diuinam reuelationem et tamen solicite sibi prouidit de curribus et equitibus et aliis ad defensionem sui regni et eius firmitatem pertinentibus et per hoc ostenditur quod licet homo de diuino auxilio sit securus tamen non debet omittere ea que rationabiliter secundum humanam viam facere videntur ad sui et suorum securitatem nisi prohibitum esset sibi sicut prohibitum fuit amasie ij. paralipomenon xxv. ne secum duceret milites de regno x. tribuum quos tamen conduxerat ad sibi auxiliandum. C. ij.

Decreuit autem salomon edificare domum noi domini etc.) expositio mistica huius capituli posita est iij. Re. v. ca

Et cepit salomon edificare) C. iij domum domini in ierusalem etc.) expositionem huius capituli misticam require iij. Re. vi. ca.

Fecit quoque altare eneum etc.) C. iiij

Istud fuit altare olocaustorum in quo carnes animalium offerebantur ideo significauit austeritatem penitencie in qua caro propria domino sacrificatur et hec oblatio tanto melior est et deo placencior quanto caro propria carior est homini quam aliena Job. i. pellem pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua. i. pro vita corporali seruanda vnde ibidem subditur (tange os eius et carnem etc. (xx. cubitorum longitudinis et xx. cubi. latitudinis). i. quadrum per quod significatur quadratura quatuor cardinalium virtutum Et. x. cubitorum altitudinis per quod significatur impletio x. mandatorum per hoc igitur quod altare olocausti fuit sic dispositum significatur quod austeritas penitencie non est deo placita nisi annexam habeat quadraturam virtutis cum impletione x. mandatorum ceterorum autem expositio mistica posita est iij. Re. vij. c.

Post quam congregauit maiores (C. v natu etc.) huius expositio mistica posita est iij. Re. viij. ca. vsque ibi (Igitur cunctis pariter tubis et voce et cymbalis et organis et diuersi generis musicorum concinentibus etc.) sicut dictum fuit iiij. Re viij. per istam deportationem arce ad locum sancti sanctorum figurata fuit assumptio beate virginis Marie ad celum empirium et ideo per istas melodias vocum et diuersi generis musicorum significata fuit angelorum et electorum exultatio In assumptione virgnis gloriose quam quidem exultatio propter sui magnitudinem exprimi non potest vno genere melodie. imo nec omnibus generibus que sunt vel esse possunt in humanis Gregorius In moralibus balbuciendo prout possumus excelsa dei resonamus

Capitulum vi.

Tunc salomon ait dominus pollicitus est vt habitaret in caligine) misticam expositionem quere iij. Re. viij. c.

Cumque complesset salomon fundens preces ignis descendit de celo etc.) per sanctificationem templi et solennitatem tunc factam potest conuenienter intelligi solennitas angelorum et celestium ciuium inenarrabilis in ascensione xpi hominis Nam illa humana natura super angelos exaltata templum est dei specialissimum de qua dixit Jo. ij. Soluite templum hoc etc. et apo. colloquium. i. complacuit in ipso omnem plenitudinem diuinitatis habitare corporaliter In illa vero assensione promissus fuit descensus ignis spiritussancti vt habetur Act. i. Accipietis virtutem superuenientis spiritussancti in vos et eritis mihi testes in ierusalem et in iudea et sama. et vsque ad ultimum terre Et hec promissio in die pentecosten fuit completa Act. ij. et apparuerunt illis disparitas lingue tanquam ignis sedit quoque supra singulos eorum et repleti sunt omnes spiritusancto etc. cetera vero huius capituli exposita sunt mistice iij. li. Re. viij. capitulo et nono.

Capl'z.vij.

Expletis autem xx. annis ꝛc̄) expositio mistica huius ca. posita fuit iij. Re.ix.capitlo

Capl'z.viij

Regina quoqz saba cum vidissz famaz salomonis ꝛc̄) requiratur expō mistica iij. Re.x.capi.

Capl'm ix.

Profectus est autem roboam in sichem ꝛc̄) expositio mistica posita est iij. Re.xij.ca. T.x

Venit autem roboam in ierusalem ꝛc̄) expositionem misticaz require iij. Re.xij.capitulo.

Capl'm xi.

Cunqz roboratū fuisset regnū roboam ꝛc̄) expositio mistica posita est iij. Re.xiiij.capitulo.

Capl'z.xij.

Anno xviij.regis Jeroboam regnauit abia ꝛc̄) per abiā q̄ interp̄tatur pater meus deus significari potest quilibet fidelis cristianus fideliter dicēs deo.pater noster qui es i celis ꝛc̄.per Jeroboā autē qui diuisio populi interp̄tatur significat̄ diabolus qui diuisionē inter homines ponere machinatur Gregl.omē.xxix. Solerter intuendum est.q̄ ātiqu⁹ hostis dū mētez nostram ad rerum tp̄alium dilectiōez trahit ifirmiorē cōtra nos ꝓximū excitat qui ea ip̄a q̄ diligimus auferre moliatur nec curat antiqu⁹ hostis h̄ faciēs vt terrena tollat ꝫ vt caritatem in nob̄ feriat(Igitur ꝑ abiam in virtute dei ɔfidentē ɔtra ieroboā pugnantez)significatur quilibet bonus cristian⁹ in xp̄i v̄tute fiducialiter ɔtra diabolū pugnaturus(Jeroboam retro moliebat̄ insidias)per quod significatur malicia demonis querentis fraudulenter nocere hominibus virtuosis. i.petri v. Aduersarius vester diabolus tan.leo ru. cir. que.quē deuo.cui re.for.in fide (Et ecce illis vociferātib⁹ perterruit deus Jeroboam)per quod significat̄ q̄ vociferantib⁹ p̄dicatoribus voce p̄dicatiōis ꝛ deuotis vocibus scē orōnis terretur diabol⁹ ꝛ cū exercitu suo fugat̄(Et ciuitates cepit ꝛc̄.)per qd̄ significat̄ recuperatio bonorū ꝑ maliciā diaboli mortificatoꝝ. nā recuꝑata grā reuiuiscunt opa meritoria q̄ ꝑ deceptiōem diaboli fuerāt mortificata(Igit̄ ɔfortato abia impio suo ꝛc̄.)ꝑ hāc.n.filiorū generatiōez significat̄ bonorū opuz mltiplicatio que ꝓcedūt ex grā ꝛ libero arbitrio q.ꝑ q̄ndā spūalem generatiōem. T.xiij

Dormiuit āt abia cuz pr̄ib⁹ suis ꝛc̄.)sequit̄(regnauit q̄z asa filius eius ꝛc̄)ꝑ asa qui interp̄tatur factura vel sustollēs.i.sursuz tollēs significat̄ bonus rex vel p̄nceps q̄ se recognoscit esse facturā dei ꝓpter qd̄ i p̄ncipio r̄gni sui sursū tollit vel erigit aim suū ad querendū honorē dei ꝛ bonū populi sibi ɔmissi ideo subdit̄(fecit q̄z asa qd̄ bonū et placitū erat in ɔspectu dei sui).s.in destructiōe cult⁹ diabolici ꝛ i ꝓmotione cultus diuini ideo subditur (Et sb̄uertit altaria ꝑegrini cult⁹)ꝛ sb̄ditur(ac precepit iude vt quereret dn̄z deū)nam talis rex ꝑ se ꝛ per alios iducit ꝓplm suū q̄ztū p̄t ad ꝟuiēdū dn̄o in bonis morib⁹ ꝛ fide viuēdo nec tn̄ omittit ea q̄ sūt agēda scd̄z viā humanā ad r̄gni sui defensiōez ne tētare dn̄z vid̄at iō seq̄t̄.(Edificauit q̄qz vrbes munitas ꝛc̄) (Egress⁹ ē āt ɔtra eos).i.cōtra asa ꝛ hoies suos (zara ethiops).i.rex ethiopum ꝑ q̄ significat̄ rex demonuz nā demōes frequenter appuisse legunt̄ in spē ethiopū.ɔtra vero bonos reges ꝛ eoꝝ ꝓplm.diabol⁹ excitat bellū spūale ꝑ se ꝛ satellites suos ꝛ aliqn̄ belluz corꝑale ꝑ malos hoies ad modū ethiopū vicijs denigratos ꝛ qm̄ in vtroqz bello bon⁹ rex idiget auxilio diuino iō subditur(Et inuocauit dn̄m deū)qꝛ ꝑ orōes deuotas i vtroqz bello victoria freq̄ci⁹ obtinet̄ iō sb̄dit̄ (extr̄uit q̄z dn̄s ethiopes ꝛc̄.)

Capitulum xiiij

Azarias āt fili⁹ obeth fcō in se spū dei ꝛc̄.)ꝑ azariā q̄ adiutor dei interp̄tat̄.p̄dicator deuot⁹ significat̄ vn̄ aplus d̄ se ꝛ alijs deuotis p̄dicatorib⁹ dic̄.i.Coꝝ.iij.dei adiutores sum⁹ talis igit̄ p̄dicator ex istinctu spūssci dic̄ bono regi vel p̄ncipi ꝛ ꝓplo suo victori.(dn̄s vobiscū qꝛ fuistis cum eo)ostendēs q̄ habita victoria de hostib⁹ corꝑalib⁹

vel ſpūalibus ꝓeſſit et adiutorio diuino
ꝙ tranſgreſſoribus legis ꝓdicit ⁊trariū
de futuro ⁊.(Si āt dereliq̄rit. dereliquet
vos)In manib⁹ veſtrorum hoſtium vos
tradendo(qđ cum audiſſet aſa ꝛc̄.)ſequit̄
(confortat⁹ eſt ꝙ abſtulit idola ⁊ oi terra
)nam bonus ꝓnceps ad verba ꝓdicatorū
debet in bono ⁊firmari ꝙ de malorum ex/
terminatione ampli⁹ ſolicitari (ſed ꝙ ma/
achā matrem aſa regis depoſuit de augu
ſto impio) amouit eni eā ne eſſet ꝓnceps
in ſacris ꝓiapi vt dicitur .iij. Re. xv. per ħ
autem oſtendit̄ ꝙ bonus ꝓnceps in his q̄
ſunt contra honorē dei ꝓcere non ⁊ cui/
cunq; ꝓſone q̄tūcunq; ſibi ꝓpinque

Anno autē xxxvi. regni ei⁹ aſcēdit
baaſa rex iſrael in iudam)ſequit̄.
(ꝓtulit autem aſa argentū ꝙ au
rum de theſauris domus domini ꝙ de the/
ſauris regis miſit q; ad menadab regem
ſirie)Contigit aūt aliq̄n iudicio dei iuſto
nobis ꝛatħ occulto ꝙ bonus ꝓceps deo
ꝓmittente ꝙ diabolo ꝓcurante Incipit de
deo diffidere ꝙ idebite de humano auxilio
confidere ꝙ ad ipm male recurrere quod
ſignificatur ꝑ regem aſa qui poſt tantam
victoriam dei virtute conſecutam venīte
baaſa ⁊tra ipm de deo diffidēs refugit ad
idolatre regis auxilium ⁊.(Fedus inīt me
ꝙ te eſt ꝛc̄.)ꝙ quoniā talia ſunt a deuotis
ꝓdicatoribus arguenda ido ſequit̄ poſtea

(In tpe illo venit anani ꝓpħa ad aſa
regem iuda ꝙ dixit ei. qr̄ habuiſti fiducia⁊
in rege ſirie)ꝟ q̄n ⁊f Ecc̄i. vij. Cōſidera
opa altiſſimi ꝙ nemo poteſt corrigere q̄
ille deſperit ideo ſubditur (Iratus q; eſt
aſa aduersꝰ videntem ꝙ iuſſit eum mitti i
neruū) ꝙ i hoc aſa figurā tenuit hois ob/
ſtinati qui verba predicatoris non recipit
ꝙ inſuper ipm perſequtur ꝙ affligit ꝙ q̄ſi
fic impugnare veritatē agnitam eſt pcēm
grauiſſimū ideo de cōi curſu dns ꝓmittit
tales in fecib⁹ ſuis mori ꝙ hoc ſignificat̄ ꝑ
hoc qđ ſ̄bitur (Egrotauit autē aſa)ſeq̄t̄
(ꝙ nec in infirmitate q̄ſuit dn̄z.)

Capm. xvij.

Egnauit autem Joſaphat ꝛc̄.)io
ſaphat ipe iudicās interpretatur
ideo per ipm hō ſpūalis ſignifica
tur ⁊ quo dicitur i. Cor. ij. Spūalis iudi/
cat omnia ꝙ ipe a nemie iudicat̄ ꝙ hoc ꝑa
pe cōuenit in vniuerſali eccleſia archiepis
autē in ſuis ꝓuincijs et epis in dioceſib⁹
ſuis(Conſtituit q; militū numeros in ci/
tatis vrbibus iuda que erant vallate muri.
)per quod ſignificat̄ ꝙ predci pōtifices de
bēt eſſe ſoliciti vt loca ſue iuriſdictiōis clau
ſa ſint ꝛtutum muris ꝙ ꝙ ibi ſint milites
id ē ſacerdotes et clerici armis ſacre ſcri
pture ꝙ oronis deuote muniti quibus ad
uerſarie poteſtates ꝙ heretici poſſit fortit̄
impugnari (tertio autez anno miſit ⁊ prin
cipib⁹ ſuis benail ꝛc̄.)ſeq̄tur(docebāt q;
ꝓplm ꝛc̄.)per quos ſignificant̄ ꝓdicatoēs
ad docendum ꝓplm diſcurrentes qui a p̄/
dictis pōtificib⁹ debent mitti Rō. x. quō p̄
dicabunt niſi mittantur (Itaq; fact⁹ eſt
pauor dn̄i ſuper omnia regna ꝛc̄.) nā po
puli ſubditi videntes tantā ſolicitudinem
prelatorum circa bonum regimē concipi
unt erga dn̄m et eius vicarios reuerencie ti
morem

Capm. xviij.

Vit ergo Joſaphat diues ꝙ incli
tus multum et affinitate coniun
ctus eſt achab)ꝛtingit aūt aliq̄n
ꝙ ⁊o ꝓmittente ꝙ diabolo ꝓcurāte ille q̄
bonus erat prelatus de diuicijs ꝛpalibus
ꝙ honorib⁹ intumeſcit ꝙ ſic cum potenti
bus ꝙ nobilib⁹ hui⁹ ſeculi familiaritates
⁊trahit ad exaltandū genus ſuuz ꝑ mr̄i/
monia qđ figuratū fuit ꝑ Joſaphat pōti
ficem bonū ſignificātē vt dictum eſt. c. pre
cedenti qui diues factus multū familiari/
tatē cū achab ꝓncipe malo ⁊traxit ꝙ filiā
eius filio ſuo vxorē accepit(dixit q; achab
rex iſrael ad Joſaphat veni mecū ꝛc̄)con
tingit eni frequēter ꝙ ꝓpter mr̄imonia p̄
dicta nobiles hui⁹ ſeculi petunt a pontifi
cibus ⁊tra ſuos aduerſarios auxilium et
illi concedunt de facultatib⁹ eccleſie q̄ nō
ſunt ad hoc ſed ad diuinū cultum ordina
te ꝙ ſic incurrunt malum offenſe diuine
ꝓpter quod ifra ca. ſe. dicit̄ ipſi Joſaphat
in caſu ſimili (impio prebes auxilium ꝙ iō
iram dei merebaris ꝛc̄. nūquid eſt hic p/
phetas dei)per iſtum Joſaphat qui queſi
uit ⁊filium ꝓphete dn̄i et tamē nō fecit. ꝟ
magis ⁊trarium. nam cum achab ad pre
lium prexit ſignificatur illi qui querunt ⁊
filium bonorū. non tamen faciunt in ħ fi/

miles roboam qui quefuit ofilium a fem
bus fed datum ab eis ofilium dereliquit
iij. Re. xij. (eſt autem micheas ꝛc.) per B
q achab iſti pphete dñi non credidit ꝙ in
ſuper ipm incarcerauit credens magis
falſis pphetis q̃m ſibi ſignificatur illi qui
ꝓdicatores veritatis nō audiunt ꝫ magi.
ipos perſequūtur falſis autem adulato/
ribus ꝙ mendacib⁹ credūt ꝙ eis ꝑmia lar
giuntur Et ſicut achab mortu⁹ fuit in ꝑ/
lio. ſic tales moriunt morte cl̃pe ꝙ niſi ꝛe
peniteant morientur morte gehēne.

Caplm. xix.

Reuerſus eſt Joſaphat rex iuda)
ſequitur (cui occurrit iehu filius
anani videns ꝛc) per iſtuz iehu ſignifica
tur ꝓdicator veritatis q̃ debet eſſe ivdēs
.i. pre alijs q̃ ptinent ad ſalutē ognoſcēs
(Et ait ad eum impio prebes auxiliū ꝛc)
ex hoc datur exemplum ꝓdicatorib⁹ vt ꝑ
pter magnitudinē pſonarꝫ nō dimittant
arguere peccata marie publica. ſicut fuit
in ꝓpoſito (rurſum ꝙ egreſſ⁹ eſt ad pplm
ꝛc) per hoc ām q̃ ioſaphat rex audita rep
henſiōe pphete. iuit ad monēdū ppl̃z ſuū
vt querēt dñm deum ꝑm ſuoꝝ vt per B
placaret dñm ſicut cuz offenderat impio
ꝓbendo auxilium datur exemplū ꝓncipi/
bus et prelatis vt nō detēnant verba ꝓdi/
catoris ꝫ magis ſtudeant dñm placare ꝑ
bonum regimē ſuorum ſubditorꝫ (Cōſti/
tuit q̃ iudices terre in cunctis ciuitatib⁹
ꝛc) ꝓncipes. n. ꝙ ꝑlati non poſſūt cē in ōni
loco ſuo regimini omiſſo ꝓpter qđ ſolici
ti debēt eſſe vt in omnib⁹ locis nōbilibus
ſint bone pſōe que ſuā abñciā poſſint ſup
plere (In irl̃m quoq̃ Joſaphat ſtituit le
uitas ꝙ ſacerdotes ꝛc). i. ſapiētes in lege
ſtituit in metropoli ciuitate qui poſſent
dubia iudicum inferiorꝫ ad eos relata de/
terminare ſicut precipitur Deut. xvij. ꝙ ſi
militer ꝓncipes ꝙ prelati ſoliciti ꝺbēt eſſe
vt in locis ſuis ꝓncipalib⁹ hēant hoies ſapi
entes ꝙ bonos q̃ i caſib⁹ maiorib⁹ q̃ refe
runt ad eos veritatē valeant declarare

Caplz. xx.

Poſt hꝰ congregati ſt filij moab ꝙ a
mon ꝙ cuz eis de ām. ad Joſa/
phat vt pugnarent contra eū ꝛc.
). ſcdm qđ ſcribit ij. thi. iij. omnes q̃ pie
volunt viuere in criſto ꝑſecu. pacientur ꝙ
ideo poſtq̃ Joſaphat ad verbum ꝓphete
ſe corexerat ꝙ populum ſuū ad dei ſui/
tutem reuocare ſtuduerat ꝙ ad faciendū
iuſticiam bonos homines inſtituerat de
minus ꝑmiſit malos homines ꝙ in ma/
gna multitudine dra eum inſurgere ad
ꝓbatiōem ꝙ declaratiōem ſue paciencie
ꝙ vt per hoc ſcdm moralem ſenſuz detur
exemplum iuſtis hoibus ne diffidant de
amore diuino ꝙ eius adiutorio ſi pacian/
tur ꝑſecutiōem ab iniuſtis vnde dicit de
minus ꝓpoc. iij. Ego quos amo arguo
ꝙ caſtigo Scdm vero ſenſum allegoricū
ꝑ Joſaphat qui iudiciuz dei interꝑtatur
dei filius ſignificatur ſcdz qđ dicitur Jo
v. pater non iudicat q̃cq̃m ſed omne iudi
cium dedit filio contra ipm autem inſur/
rexerūt in irl̃m phariſei ꝙ ſaducei ꝙ etiaz
rōni. ſ. pilatus ꝙ milites eius. Sed ſicut
Joſaphat fuit confortatus per ꝓphetam
dicentez (Nolite timere nec paueatis hāc
multitudinē non eſt. n. pugna vra ſed dei
) ſic criſtus poſitus in agonia fuit per an
geluz confortatus vt habet Luce xxij. (ver
tit domin⁹ inſidias eorum in ſemet ipos
ꝛc) ſicut eni filij amon ꝙ moab inſurrexe
runt aduerſus habitatores montis ſeyr
ꝙ ipi poſtea dra ſemet ipos inſurgentes
ſe inuicez deſtruxerūt ſic phariſei ꝙ ſadu
cei inſurrexerunt dra pilatū ipm accuſā
tes imperatori rōno q̃ miſit ipſū in exiliuz
ꝙ itez phariſei ꝙ ſaducei ꝓpter ſuas iniq̃
tates ꝙ dtentiōes intrinſecas rebellaue/
rūt rōnis ex q̃ rebelliōe ſecuta fuit deſtru
tio ppl̃i ac citatis vt dic̃ Joſeph⁹ libro de
iudaico bello.

Caplm xxi.

Dormiuit āt Joſaphat cuz ꝓncipi
bus ſuis ꝛc) ꝑ quod ſignificat ꝙ
ipe ſicut ꝙ alij iuſti illi⁹ tpis deſcē
dit ad quietem ſcōrum patrū in limbo q̃
quidem quies a tpe aſcenſionis criſti ē in
celo empirreo ꝓpter quod ꝑ dormitiōez
Joſaphat cum patribus ſuis ſignificatur
quies iuſtorum deſcendencium quorum
anime recipiuntur in celis (regnauit q̃
Joram fili⁹ ei⁹ ꝙ ꝛc.) ꝑ iſtuz Joram q̃ via rcāz
patrū ſuorū dereliq̃t ſignificat apoſtata
i fide q̃ via xpi ꝙ apl̃oꝝ debit vl̃ apoſtata

in religione qui regulā deserit a patribus
obseruatā (Cūqz se ɔfirmasset occidit oēs
fratres suos gladio ꝛc.) nā apostata a fid̄
in sua malicia confirmatus nitit̄ suos fra
tres.i.alios fideles trahere secum ad infi
d̄litatē que est mors spūalis Math. Dimit
tite mortuos sepelire mortuos suos. infide
les ei mortuos appellat similit̄ apostata a
religione ad excusatiōem apparētem sue
malicie nitit̄ fratres illius religiōis diffa/
mare ꝛ sic q̄ntum in se est eos occidit ꝑ ab
latiōem sue fame (allate sunt aūt ei littere
ab helya ꝓpheta ꝛc.) Iste vero helias fu
it magnus zelator legis diuine per literas
igitur ip̄ius ɔtra ioraz scriptas significāt̄
scripture veteris ac noui testam̄ti que cla
mant ɔtra maliciam apostate religionis
ꝛ etiā fidei ideo subdit̄ (ꝑcussit eum domi
nus alui lāguore insanabili) ꝑ aluū autez
mens hois aliqñ designatur ꝓuer. xviij.
verba bilinguis q̄si simplicia ꝛ ip̄a ꝑtigūt
ad interiora ventris.i.mentis.igitur aluꝰ
apostate dolore ꝑcutitur quādo mēs eiꝰ
pessima machinat̄. ꝛ tūc hꝰmōi dolor est
insanabilis.quādo vsqz ad mortē perseue
rat in machinatiōibus illis (ita vt egēret
etiā viscera sua ꝛc.) qd̄ fit moralit̄ quādo
machinationes pessime ꝓcedunt exterius
in opera que per infamiā corā deo ꝛ homi
nibus sunt fetidissima (ꝛ sepelierūt euz ve
runtamē non in sepulcro regum) ꝑ quod
designatur ꝙ talis apostata moriēs exclu
dit̄ a q̄ete scōrū qui cū xp̄o regnāt i et̄nū

Capl̄m xxij.

Constituerūt autē hitatores irl̄m
ochosiam filium eius minimum
regem pro eo) per istum ochosiaz
qui de consilio athalie mr̄is sue ad idola
triam declinauit significat̄ quilibet malꝰ
qui tāq̄m effemiatꝰ per mulieres seductꝰ
cōtra dn̄z ad pessima se ɔuertit ꝛ quoniā
abissus abissum inuocat vt dicit̄ p̄s. xlij.
ideo dicit̄ de ip̄o ꝙ fuit ɔfederatus cū io/
ram rege israel pessimo ꝑrexitq̄z cum eo
ad prelium cōtra regem sirie ꝛ occasione
huius federis fuit interfectus a iehu cum
ip̄o ioram per qd̄ significatur ꝙ sicut ho/
mines mali semet ip̄os associāt in crimi/
ne sic sociabūt̄ ad inuicem in pena.gehen
ne Cetera huiꝰ capl̄i sunt exposita mistice

iiij. Re. xi. capitulo

Capitulum xxiij.

Anno autem vij. confortatꝰ ioiada
assumpsit centuriones ꝛc.) expo/
sitio mistica huius capituli requi
ratur iiij. Re. xi. capitulo

Capitulm xxiiij.

Septem annoꝝ erat Joas cum re
gnare cepit ꝛc.) hoc capitulū ex/
positum est mistice iiij. Re. xij. ca.
vsq̄z ibi (postq̄m aūt obijt Joiada ingressi
sunt p̄ncipes iuda et adorauerunt regem
) per p̄ncipes iuda qui diuinos honores r̄
gi Joas exhibuerunt sicut dixi pleniꝰ in ex
positione lr̄ali super duodecimū capl̄z q̄r
ti libri Re. significātur adulatores reguz
ꝛ potentū ꝛ sic faciunt eos vicijs insanire
ꝛ relinquere timorē diuinū sicut iste Joas
dereliquit adulatiōibus p̄ncipū delinitꝰ
ꝛ predicatores veritatis contēnere ꝛ vsq̄z
ad mortem aliqñ ꝑsequi sicut iste Joas za
chariā ꝓphetā iussit lapidari (Cūqz e/
uolutus esset annus ascendit ɔtra eum ex
ercitus sirie ꝛc.) per siros qui interp̄tātur
sublimes significāt̄ suꝑbi demōes vñ Job
xli. dicit̄ demonū p̄ncipe ꝙ ip̄e est rex suꝑ
omnes fi. suꝑbie igitur per exercitum sirie
significatur exercitus gehenne siue demo
nū vnde subditur. (Et interfecit cunctos
p̄ncipes xpl̄i) per quos significātur adula
tores regū ꝛ potētum vt predc̄z est (In
Joas q̄z ignominiosa exercuere iudicia)
qui fuerat adulatiōibꝰ p̄ncipū delinitꝰ. ꝑ
h̄ igit̄ designatur ꝙ demones secū trahūt
ad inferni supplicia adulatores ꝛ adula/
tiōibꝰ eorum adquiescentes.

Capitulum xxv.

Regnauit autē amasias filiꝰ eius
pro eo) expositio moralis huiꝰ c.
requiratur iiij. Re. xiiij. ca.

Capitulum xxvi.

Omnis autem populus iuda filiuz
eius oziam xvi. an. ɔstituit regem
ꝛc.) per istum Oziaz qui āno xvi
regnare cepit et ꝙ rectum erat in cōspc̄u
d̄i fecit significat̄ iuuenis bone indol̄. ꝛ bñ
disponens regnū aīe sue per debitam sub/
iectiōez viriū sensitiuaruz regimi rōnis re
cte ꝛ qm̄ ex hoc sequit̄ diffusio bone fame
iō sequit̄ (Et diuulgatū est nomē eiꝰ vsq̄z

ad introitum egipti ꝑter crebras victo/
rias)talis eni iuuenis freqūter triumphat
de cōcupiscencijs mundi et carnis q̄ isulti
bus diaboli verūtamē talis iuuenis ꝛtu
osus nō est per hoc ofirmat⁹ in bono ma
xime q̄ mutabilis est iuuentus vnde con
tingit aliq̄n q̄ iusto dei iudicio nobis tñ
occulto ꝑmittit ex donis a deo sibi colla
tis in sup̄biam eleuari qđ significat ꝑ ħ
qđ sequitur(Deo cū roborat⁹ esset eleua
tum est cor eius in interitū suum)nā vsur
pare sibi voluit officium sacerdotis offerē
do incensum vnde subditur(Ingressus q̄
est templum dñi vt adoleret incēsum) ꝑ
quod a domino ꝑcussus fuit lepra ꝑ q̄m
significata fuit mortalis culpa ꝑter q̄m
sup̄bus sepatur a consortio iustorum sicut
leprosus a cohabitatiōe sanor̄(Dormiuit
q̄ ozias cū patribus suis q sepelierūt eū
in agro regalium sepulcror̄ eo q̄ esset le/
prosus)et non in sepulcro regū per qđ si/
gnificatur q̄ moriens in mortali culpa q̄
est spiritualis lepra non recipitur in quie
te beator̄ qui cum xp̄o regnant in eternū

Capl̄z.xxvij.

Viginti v.annorum erat Joathā
cum regnare cepisset q̄)huius
ca.expositio mistica iij.Re.xv.r
quiratur Capl̄z xxviij

Viginti annorum erat achaz cū
regnare cepisset)huius ca. mora
lis expositio iij.Re.xvi.posita est
vsq̄ ibi(Ecce iratus dñs dtra iudam tra
didit eos i manib⁹ vestris q occidistis).eos
atrociter q̄.) hic habent p̄ncipes xp̄ia
ni documētū vt non vtātur crudeliter vi/
ctorijs habitis dtra alios xp̄ianos lz eniz
pl̄s iuda puniri meruissz a dño ꝑ suā
peccata tñ q̄ erāt ꝺ eatē lege cū pl̄o isr̄l
dñs iratus fuit dtra filios isr̄l eo q̄ victo
ria habita de filijs iuda crudeliter vsi fue
runt dicente eis ꝓpheta dñi obed(peccastis
sup̄ hoc dño deo vestro)ꝑter qđ idē ꝓ/
pheta induxit eos ad tractādū misericor
diter captos in p̄lio d.(reducite captiuos
quos adduxistis de fratrib⁹ vestris q̄ ma
gnus furor dñi imminet vobis)ꝑ hoc āt
q̄ in hoc crediderunt ꝓphete demōstrat
q̄ xp̄iani bellatores debent captiuos xp̄i/
anos misericorditer tractare Ca.xxviij

Igitur ezechias regnare cepit cuz xxv.eēt
ānorum q̄.)ꝑ ezechiam qui fortitudo dei
interp̄tat Constantin⁹ imp̄ator dueniēt
allegorice significat cui dñs dedit fortitu
dinē extirpandi q̄tuor tirānos xp̄ianor̄
p̄secutores i q̄tuor p̄tib⁹ mūdi.s.maximū
in oriente.seuer̄ in italia maxencū rome
liciniū in alexādria quibus destructis et
ipō ostantino baptisato ecc̄e ꝑ vrbē rōm
apte fuerūt q alie pl̄es edificate de nouo
ostātini mandato q sacerdotes catholici
cum ceteris ecc̄e ministris ad cultū diui/
nū vocati sic̄ ezechias fecit templū aperi
q ad obsequia dīna sacerdotes q leuitas
ac etiā pp̄lm applicari Aliter ꝑ ezechiā
qui interp̄tat fortitudo dei p̄t dei filius c
uenienter intelligi qui dicit̄ dei virtus .i.
Cor.i.ca.p̄dicam⁹ xp̄m dei virtutē.ꝑ tē
plū ät mens humana in qua deus habitat
ꝑ grāz .i.Cor.iij.Templū dei sanc̄ est qđ
estis vos hoc ät tēplū polluit ꝑ peccz q ma
xime si fuerit ꝑ assuefactiōez ꝺtaminatū
sic̄ fuerat tpe achaz p̄ris ezechie Lucerne
vero extinguūt ꝑ grē subtractiōem (q ho
stia claudūtur). ꝑ mentis obstinatiōem
ꝛ ꝑ xm ezechiā.s.dei filiuz (apiūt hostia
)q̄n peccator̄ xam dcipit ꝺtritōem(tēplū
etiā purgat)ꝑ integrā ofessionem (Et lu/
cerne reaccēdūtur)ꝑ grē recup̄atiōem(et
oblatiōes offerūtur)ꝑ debitā satisfactōez
(sacerdotes āt ꝺcrepāt tubis q leuite in/
strum̄tis. musicis)ꝑ deuotar̄ oz̄ōnū q laū
dū iubilatiōem.

Misit q̄z ezechias ad oēm isr̄l q̄.)
ꝑ ezechiā significat dñs nr̄ ih̄us
xp̄s vt p̄dicēm ē q ꝑ nūcios ab eo
missos itelligūt apli alij qz discipli xp̄i ad
p̄dicādū euāgeliū ꝑ orbē ab eodem missi
Marci vl.euntes in mūdū vni.p̄dica.euā.
oi creatuē(preterūt qz cursores cū eplis
regis q̄.)ꝑ q̄s significat solicita ꝓmptitu
do apl̄or̄ alior̄ qz discipl̄or̄ ad iplēdū xp̄i
mādatū qđ pz ex ħ q̄ a tpe apl̄or̄ p̄dica
tū fuit euāgeliū vt vr̄ ꝑ orbē vniuersū. nā
ab irl̄m q̄ est in medio climate terre hita/
bilis exierūt apli alij qz discipli ad p̄dican
dū ꝑ orbē euāgeliū q adhuc viuēte petro
p̄dicatū fuit vers⁹ occidentez vsq̄ ad ma
re occeanuz qđ est ēmin⁹ habitabilis qđ
ex hoc apparet quia senonis est quedam

ecclesia que vocatur sancti petri viui eo q̄ ip̄o viuente fuit p̄mo ɔstructa per scm̄ sa/naniam ⁊ per alios eius socios fuit p̄dica ta fides in ꝑtibus mari ꝓpinquiorib⁹ ⁊ si cut viuente petro sic predicatuz fuit euan gelium versus occidentez ita ꝓbabilit̄ dr̄ ex predictis q̄ predicatū fuerit similiter in alijs partibus orbis (illis irridētib⁹ ⁊ sb̄/samātibus) ꝑ quod significatur q̄ nō oēs crediderunt ad discipulorum xp̄i predica/tiōem. sed multi intulerunt eis vituperia magna ⁊ plurimis eorum etiam mortem quorum imitatores sunt qui ꝑsequūtur p̄ dicatores veritatis ⁊ predicatiōem eorum derident (attamē quidaz viri ex aser ⁊ ma nasse ⁊ zabulon adquiescentes ɔsilio vene runt in ierusalem) ꝑ q̄s significati fuerūt illi qui deuote susceperunt fidem ⁊ sic ve/nerunt in ierusalem que in allegorico sēsu significat ecclesiam militantem (vt facēnt solēnitatē azimorum) scz in azimis sinceri tatis ⁊ veritatis prout docet apostolus. i. Cor. v. (sacerdotes quoqz atqz leuite tā dem sanctifaciti obtulerūt) per quos ostē/ditur q̄ ministri ecclesie mundi ⁊ puri pre ceteris debent esse ad offerēdū eukaristie sacramentum (Et orauit pro eis ezechias) per quod significatur q̄ dei filius in q̄n/tuz homo pro membris suis infirmis orat patrem.

Capl̄m xxxi.

Cunqz hec fuissēt rite celebrata e/gress⁹ est omnis popul⁹ israel et fregerūt simulac̄ ⁊c̄) ista vero fra ctio simulacrorū facta post solēnitatez azi orū figura fuit destructionis idolatrie per orbem ad p̄dicatiōem apostolorum popu/lis credentibus iā admissis ad eukaristie sacramētū sicut fuerat predictuz zacharie xiij. In die illa dicit dn̄s exercituum disp̄/dam nomina idolorum de terra ⁊ nos vi demus esse completum (Precepit igit̄ ezechias vt p̄ꝑarent orrea ⁊c̄.) per quod significat̄. Allegorice q̄ ministris ecclesie debentur a populo nc̄aria vite. Moraliter autem per orrea ista possunt intelligi sa/cre scripture deuotionis qz studia in qui bus reponuntur verbi dei ⁊ eukaristie nu trimenta

Capl̄m. xxxij.

Post q̄ et hui⁹cemodi veritatē ve nit sennacherib rex assirioꝝ ⁊c̄) si cut per Ezechiam supius signifi/catus est xp̄s. ita per ip̄m hic significari potest eius vicarius scilicz bon⁹ prelatus qui contra demonē contra se ac populuz suum veniētem (obturat fontes). i. meat⁹ aquarum per quos significātur origines peccatorum que dicūtur figuraliter aque amarissime in quibus sunt maledicta con gesta Numeri v. capitulo. Et istas aquas sicut ⁊ desiderant assirij per quos signi ficantur demones irl̄m allegoricā. i. fide/lium ecclesiam impugnare querentes ⁊ d̄ quolibet eorum dici potest illud Job. xv. Bibit q. aquam iniquitatē (Edidit quoqz industrie agens.) quia bonus prelatus non solum studet peccatorum origines ob turare sed etiam muros virtutuz cardia lium repare (Et extruxit turres desuper) per quas intelliguntur theologice virtutes cardinalibus supereminētes (Et forinsec⁹ alium muruz) per q̄ intelligitur clausura honestatis ad proximuz (Et fecit vniuersi generis armaturam) oīs autem armatu/ra vl est ad sustinendum vel ad inuaden/dum Ad sustinendū aūt armat exercituz paciencie ad inuadendum aūt inimicū ar mat studiū feruētl. orōis ⁊ p̄dicatōis sane (Et locutus est ad cor eius) armando ser monib⁹ bonis populū suū exēplo iude ma chabei de quo dicitur ij. Machab. xv. Ar/mauit singulos non haste ⁊ clipei muni tione sed sermonibus optimis ideo sequit̄ (Et confortatus est popul⁹ huiuscemōi v̄ bis ezechie) ip̄e etiam ezechias ⁊ Isa. pro pheta. pugnauerūt ɔtra sennacherib orō nibus deuotis sicut dicitur infra (orauer̄t autem ezechias rex ⁊ Isaias filius amos ꝓphetes ⁊c̄.) et sic exercitus sennacherib ab angelo dei fuit ꝑcuss⁹ sicut subdit̄ (Et misit domin⁹ angelū suū qui ꝑcussit oēm virum robustum ⁊ bellatorē ⁊ p̄ncipē exer citus regis assirioruz) per quod significa tur q̄ orōnibus deuotis boni p̄lati qui ꝑ ezechiam ⁊ boni religiosi qui per Isaiam significatur demonum exercitus debellat̄ (In diebus illis egrotauit ezechias ⁊c̄) require expositionē misticam hui⁹ iiij. Re. xx. capitulo.

Capl̄m xxxiij.

Regnauit q̃ manasses filius eius).s.ezechie per manassem q̃ obliuio interpretatur filiꝰ prodigꝰ sue virtutis ⁊ fame significatur qui bone doctrine patris sui carnal' vel spũalis oblitꝰ ad mala ꝯuertitur iõ subdit̃(Instaurauit excelsa) ꝑ que significãt̃ suꝑbie peccata que hominem eleuãt indigne vt postea corruat maligne(Cõstruxit q̃ aras baalim)baal autem deuorator interpretat̃ ⁊ sic baalim qđ ẽ plurale hꝰ noĩs baal đuoratores significat ꝓpt̃ qđ ꝑ baalim significãtur peccata gule que ĩ ꝯmesationibus excessiuis ꝯsistunt.(Et coluit miliciam celi) per quod significatur conatꝰ ad magna statui suo indecencia(In duobus atrijs domus domini)volens clericis ⁊ laicis tirãnice dñari(Trãsire q̃ fecit filios suos per ignem)per istum trãsitum intelligitur nutritio filiorum in igne ꝯcupiscencie carnalis ⁊ cupiditatis mũdane (obseruabat somnia) sequendo falsa consilia ⁊ mala(sequebat̃ auguria ⁊c̃) adulatoribus assenciẽdo ⁊ maleficis credendo (Sculptile q̃z ⁊ ꝯflatile signũ posuit in domo dñi)hoc ãt moraliter fac̃ q̃ hoiem vita vel scia carentez in ecclesiastica dignitate ponit(itaq̃ manasses seduxit iudaz ⁊c̃)per quod significat̃ illiꝰ malicia cui non sufficit ꝙ sit malus in se sed alios nititur ad suam maliciam trahere (locutus q̃ est dominꝰ ad eum ⁊ ad populum illius).s.per ꝓphetas per quos significant̃ p̃dicatores noue legis qui p̃ncipes ⁊ populares ꝯstanter arguũt de p̃dictis ⁊ ꝯsilibus peccatis(Et attendere noluerũt)per quod significãt̃ illi qui p̃dicatores et admonitiões bonas ꝯtẽnũt (idcirco suꝑinduxit eis principes ⁊c̃)quia dominꝰ tales rebelles veritati aliquãdo punit exterius graui pena et qm̃ inflicta vexatio aliqñ dat intellectũ et sic qui p̃us erant rebelles concipiunt spm̃ vere penitencie reuertentes ad dm̃ ideo subditur (Et cognouit manasses ꝙ dominꝰ ipse est deus)in quo manasses figuram gessit cuiuslibet magni peccatoris ad deũ veraciter reuertentis(Cõstituit q̃z principes exercitus ⁊c̃)per quod significatur ꝙ ꝟe reuertens ad dm̃ per penitenciam q̃nto commisit peccata grauiora tanto conari debet ad faciendum opera meliora.(dormiuit autem manasses cum patribꝰ suis ⁊c̃)per quod significatur ꝙ peccator q̃ntũcunq̃ magnus si vere peniteat ⁊ in bono terminet vitam suam finaliter consequitur vitam beatam(regnauit q̃ ꝓ eo filius eius amon)de quo subdit̃.(fecit q̃ malum in conspectu dñi sicut fecerat manasses pater eius)et sic secutus fuit eum in malis sed non in bonis quia per penitẽciam non redijt ad dominuz sicut pater eius ideo subditur(Et non est reueritꝰ faciem domini sicut reueritus ẽ manasses pater eius)ꝓpter quod per istuz amon significãtur illi qui mala patrum suorum vt rapinas ⁊ hꝰ mõi.q.ꝓ iur̃ hereditario volunt sequi sed bonos eorum actus nolunt aliqualiter imitari

Capl'm.xxxiiij.

Octo annorum erat Josias cuz regnare cepisset ⁊c̃)expositio mistica capituli huius ⁊ duorum seq̃ciuz posita est iiij.Re.xxij.capitulo ⁊ xxiij ⁊ xxiiij.Oratio vero manasse que poni solet in fine huius libri Moralis est scđz sensum literalem ⁊ ideo non indiget alia moralitate.nisi ꝙ in ea orãdi deuote vere penitentibus forma datur

Explicit scđus pal.
Liber
Incipit p̃mꝰ Esore

In ãno p̃mo ciri r̃gis ꝑsarum ⁊c̃.)cyrus iste figuram gessit nostri saluatoris quia sicut iste cyrus r̃laxauit captiuitatem iuđorum Sic saluator noster captiuitatem patrũ in limbo detentorum p̃s.lxxvij.ascendens in al.cap.dixit cap.

dedit domin⁹ dona hoib⁹ ⁊c̄. et ꝓpt̄ hāc fi
guram iste cyrus vocatur cristus Isa. lv.
Hec dic̄ dn̄s cristo meo cyro cui⁹ apprehē
di dexteram ⁊c̄. (Et traduxit vocem in ō/
ni regno suo etiam per scripturam) quia
cristus apostolos ⁊ septuaginta duos di/
cipulos misit ad p̄dicandū ⁊ euāgelistas
mouit ad scribendū pro informatiōe ⁊ sa/
lute omniū gencium (omnia regna circa
dedit mihi domin⁹). ⁊ hoc modo Mathei
vltimo dicit cristus data est mihi omnis
potestas in celo ⁊ in terra. Cirus autē po
testatē habuit in terra tantum. quia figu/
ra deficit a perfectione rei figurate sic̄ vm
bra d̄ficit a veritate (Et ip̄e precepit mihi
vt edificarē ei domum in ierusalem) deus
enim pater homini cristo precepit vt edifi
caret ecclesiam ex lapidibus viuis id ē cri
sto credentibus ex omnibus gentibus con
gregatā (quis est in vobis de vniuerso po/
pulo eius) sequitur. (Edificet domuz dei)
per istos intelligūtur apostoli ⁊ alij credē/
tes p̄mi qui moribus ⁊ doctrina edificaue
runt ecclesiam dei (Et omnes reliqui adiu
uēt ⁊c̄.) per istos intelliguntur ꝯuersi de/
gentilibus qui adiuuerunt in edificatione
ecclesie sicut patet de beato Luca ⁊ alijs
pluribus a p̄ncipio conuersis ex gentibus
⁊ postea de Ambrosio ⁊ Augustino ⁊ alijs
pluribus doctorib⁹ (Et surrexerūt princi
pes p̄rm) Isti sunt apostoli ⁊ credētes qui
ꝓmpte ac viriliter executi fuerunt op⁹ ec/
clesie dei (vniuersi qz qui erant in circuitu
adiuuerunt manus eorum) Isti sunt con/
uersi de gentibus in sciencijs ph̄icis edo/
cti qui illas sciencias cōuerterūt ad edifi/
ciū ecclesie cristi (rex quoqz cirus protulit
vasa templi dei que tulerat nabugodono/
sor ⁊c̄.) per nabugodonosor qui sedens in
angustia interp̄tatur dyabolus qui secuz
portat ignem suum significatur. per vasa
vero que tulerat hoies significātur. q̄s ad
idolatriam ⁊ alia peccata induxerat qui
per cristum ad gratiā reducunt̄ Mora/
liter autem per cyrum cristus significatur
sic̄ p̄us per domū dei edificādā intelligit̄
mens humana i. Cor. iij. Templuz dei sā
ctum est qd̄ estis vos hec autē domus edi
ficatur in ierusalē. i. in quiete volūtatis bo
ne Luce ij. Gloria in altissimis deo ⁊ in t̄/
ra pax hominib⁹ bone voluntatis. ad hāc
edificatiōez inducit cyrus nr̄. s. Jesus cri
stus (per vocez) id est per internaz inspira
tionem in qua loquitur mētib⁹ humanis
(Et per scripturaz). i. per doctores ⁊ p̄di/
catores ad informatōem populi sacrā scri
pturam exponētes (per vasa vero a nabu
godonosor ablata de domo dei) possunt i
telligi dona spūssancti que diabol⁹ aufert
d̄ mente hominis que templum est diuini
tatis quando eam iducit ad cāsuz pecca
ti mortalis (sed cyrus nr̄). i. cristus ea re/
mittit cum a peccato mortali ad gratiam
resurgere facit et tunc laborat sic resurgēs
ad edificationem ecclesie per exercicium
virtutis a domino restitute.

Capituluz ij.

Hi sunt autem ꝓuincie filij ⁊c̄) mi
stice vero ꝓuincia ista est militās
ecclesia. eius autez filij sunt credē
tes populi qui per peccatum erant in ca/
ptiuitatem deducti sed per xp̄i gratiā sunt
reuersi (Qui venerūt cuz zorobabel ⁊c̄.)
per zorobabel qui fuit dux redeūciū iude/
orum significatur beat⁹ Petrus pastor o/
uium ⁊ apostol⁹ iudeoruz sicut dicit̄ Gal.
ij. Qui operat⁹ est petro in apostolatuz
circuncisionis ⁊c̄. ⁊ ideo per hic numera
tos iudeos significātur credētes de iud̄a
per beati petri p̄dicatiōez de quibus dicit̄
Act. ij. Stans autem petrus cuz xi. eleua
uit vocem suaz ⁊ locut⁹ ē eis viri iudei ⁊c̄
sequitur infra qui ergo receperunt s̄mōes
eius baptisati sūt ⁊ apposite sūt in die illa
anime circiter tria milia ⁊ Act. iiij. Multi
eorum qui audierant verbum. s. petri cre
diderunt ⁊ factus ē numer⁹ virorum v. mi
lia Inter numeratos autez hic de babilo
ne redeuntes aliqui dicuntur sacerdotes
⁊ aliqui leuite ⁊ aliqui cantores. ⁊ aliqui
populaēs ⁊ ꝑ istos significāt̄ diuersi stat⁹
credēciū in ecc̄a sb̄ regimīe petri ⁊ aliorū
apl̄oꝝ ⁊ sb̄ regimīe sūmi pōtific. locū bti
pet̄ tenēt. ⁊ ep̄oꝝ q̄ sunt successoēs apl̄oꝝ
scd̄m qd̄ dicitur in decre. in distinctōe xxi
In nouo testamēto. (Hi nō inuenerūt
genealogiā scripture sue ⁊ eiecti sunt d̄ sa
cerdotio) ꝑ hoc āt ostendit̄ ꝙ nullus r̄ci
pi debet ad ministerium officij sacerdotal̄
nisi doceat de sua ordinatiōe alit̄ possz ex

hoc magnum piculum euenire

Capl'z .iij.

Iam venerat vn⁹ mensis ⁊c̄) per septenarium numeruz. significatur aduentus septiformis gratie scispiritus in apostol' alijs qz discipulis vt habet̄ Act. ij. (Cōgregatus qz est ꝓplus q. vir vnus) per quod significatur ꝙ maxima ⁊ ꝑfectissima cōgregatio ⁊ vnio per spm̄ sanctuz efficitur qui nexus amboꝝ scz patris ⁊ filij noiat̄ (Et surrexit Josue filius Josedech ⁊ fratres eius) per quos significātur apostoli ⁊ alij p̄mi credentes in cristo (Et edificauerunt altare domino ⁊c̄) quia post dationem spiritussancti apostolis in signo visibili cepit eukaristia offerri ⁊ credentib⁹ ministrari (d̄ terrentib⁹ eos per circuitū populis terrarum ⁊c̄.) quia p̄ncipes iud̄orum in ierusalem ⁊ iudea multas molestias apostolis alijs qz credentib⁹ intulerunt ⁊ postea per orbem p̄ncipes rōnoꝝ conantes destruere cristi nomē et credentes in ip̄z (⁊ olocaustū offerre mane ⁊ vespere ⁊c̄) nam in fide cristi in eukaristia ꝯtenti ceperunt orare mane ⁊ vespe vnde ibidem dicit̄ ꝙ petrus ⁊ Joh̄es ascenderunt in templum ad horā oratiōis nonā a qua incipit vespa. naz agn⁹ pascalis q̄ Exo. xij. immolari precipit̄ ad vespaz ab hora nona ⁊ deinceps poterat īmolari (fecerūt qz solēnitatē tabnaculoꝝ) que celebratur in memoriā ꝑegrinatiōis filioꝝ isrl' per desertum qui tunc in tabernacul' habitant ⁊ hanc solēnitatem spūaliter celebrant qui morib⁹ ⁊ vita se ꝑegrinos eē ꝓfitent̄ in hoc mūdo vbi nō est nisi q̄dā transitus ad terram viuenciū fidelib⁹ ꝓmissam (dederūt autē pecunias latomis cibū quoqz ⁊ potū ⁊ oleū ⁊c̄) Isti vero q̄ fecerūt h̄ fuerunt zorobabel ⁊ alij p̄ncipes patrum per quos significati fuerunt apl'i vt dictum est supra ca. primo per hoc igit̄ ꝙ dederunt pecunias cibum ⁊ potū ⁊ oleum pro templi edificatione significatuz fuit ꝙ apostoli quicquid habebant et habere poterant expositurі erant ꝓ spirituali edificio ecclesie sicut scribitur Mathei xix. Ecce nos reliquimus omnia ⁊ secuti sumus te ⁊c̄.

Capl'z .iiij.

Esdre i

Audientes autē hostes iude ⁊ bē iamin) Per istos qui voluerunt se iungere cum filijs isrl' in edificatione templi non ad ꝓmotionē operis sed magis ad impedimētuz. pseudo apl'i ⁊ xp̄iani ficti figurati fuerūt vt torquat⁹ ⁊ ꝯsimiles fidelibus se coniūgentes vt ꝑ h̄ possent fideles accusare et eis efficacius nocere (nos ip̄i soli edificabim⁹ domino) per hoc significat̄ ꝙ fideles societatem talium maligne insidiācium debēt sollicite precauere (Sicut nobis cyrus rex p̄cepit) per quē significatur xp̄s vt dictuz est supra. i. capl'o ip̄e vero dixit suis discipulis Mathei x. Cauete autem ab hominib⁹ scz malignis (In regno autem assueri ip̄e ē artarxerses ⁊c̄) domus dn̄i spiritualiter edificatur per morum ⁊ fidei predicatiōez ⁊ ideo per artarxersem qui ad instigatiōnē samaritanoꝝ impediuit edificationez templi significat̄ prelatus qui ad instāciā curatoꝝ ⁊ clericoꝝ impedit indebite p̄dicatiōem verbi dei ⁊ cōsilium bonoꝝ i auditu ꝯfessionū ⁊ nomē artarxerh̄ ad hoc ꝯgruit int̄pretat̄ eni luie silenter tentat⁹ talē. n. prelatū ad hoc faciendū inducunt curati ⁊ clerici q̄busdā rōnib⁹ appentib⁹ sub spē boni vñ sb̄ditur (qz lesiones regis vidē nephas duxim⁹ ⁊c̄) tales. n. allegāt autoritatem prelatoꝝ ex hoc diminui qd̄ non ē verum nā dicti predicatores petunt sup hoc humiliter grām prelatorū ⁊ ip̄i debent benigne ꝯcedere. nā hoc cedit ad alleuiatiōem oneris sui ⁊ suorum salutē sb̄ditorū Allegāt etl. aliquādo p̄dicti diminutiōem tempalis boni ideo subdit̄. (possessionem trans flumen non habebis) q. d. tales p̄dicatoēs ⁊ cōfessoēs trahūt ad se bona debita ecc̄e qd̄ ñ ē ita salua c⁹cūqz dicētis reuerēcia ꝫ magis oppoituz nā i p̄dicatiōib⁹ publice ⁊ i ꝯfessiōib⁹ secrete fideles admonēt reddē fidelit̄ debita suis curatis ⁊ alijs ecc̄e ministris ꝓpt̄ qd̄ p̄lati talib⁹ rōib⁹ friuol' nō dn̄t credē ⁊ aiaꝝ fructū ꝓ talib⁹ ipedire.

Capl'm .v.

Prophetauerunt autez aggeus ꝓpheta ⁊ zacharias propheta ⁊c̄) Per istos duos loquentes ex inspiratione diuina significantur pre

dicatores veritatis euāgelice quib⁹ a deo
datur sapiencia ⁊ eloq̄cia Luce xxi. Ego
dabo vobis os ⁊ sapienciā cui nō poterūt
resistere ⁊ cōtradicere omnes aduersarij
vr̄i ⁊ interpretatio noīm dictis predicato/
ribus congruit aggeus ei interpretatur fe
stiuus zacharias autem memor dei predi
catores autē predicti fideles inducunt ad
habendū dei iugem memoriā vt per hoc
peruenire valeant ad sanctorū festiuitatez
ꝑ binariū autē istorum ꝓphetarum signi/
ficatur ꝙ p̄dicatores euāgelij caritate de
bent esse ad inuicem cōbinati vnde Gregl.
dicit sup illud Luce x.c. misit illos binos
ante faciem suam ⁊c̄. binos ergo discipu/
los in predicatiōez dn̄s mittit vt ꝑ hoc no
bis tacitus innuat ꝙ qui caritatem erga
alterū non hz predicatōis officiū nllaten⁹
suscipere debz (ꝓphetantes ad iudeos).s.
de reedificatione templi vnde subdit̄ (tūc
surrexer̄t zorobabel filius salatiel ⁊ Josue
filius Josedech ⁊ ceperunt edificare tēplū
dei) per quod significat̄ ꝙ predicatores e/
uāgelici debent inducere populum ad edi
ficium ecclesie qd̄ consistit in moribus ⁊ fi
de ⁊ quia non solum debent ad hoc indu
cere verbo sed etiā vite exemplo ideo sub/
ditur (Et cum eis ꝓphete eos adiuuātes
) In moralibus enzi magis valent facta
q̄m verba (quis dedit vobis consilium vt
domum hanc edificaretis) ꝑ istos signifi
cātur illi qui querūt occasionē impediēdi
p̄dicatiōem verbi diuini sed tamē non pn̄t
assistente adiutorio spūssci ideo subditur (
oculus autē dei fcūs est sup senes iudeoꝝ
⁊ nō potuerunt inhibere eis)

Capl̄m vi.

Tunc rex darius p̄cepit ⁊ recēsue
rūt in biblioteca ⁊c̄.) ꝑ dariū re/
gem ꝯuenienter significari potest
summ⁹ pontifex ad quē spectat vniuersal̄
ecclesie regimen per hoc igitur ꝙ ad d̄ter
minatiōem negocij dari⁹ bibliotecam re/
censeri fecit ⁊ reuolui significatur ꝙ sum/
mus pontifex in determinatiōe negocioꝝ
fidem vel mores tangenciū per se ⁊ ꝑ ali
os ad hoc idoneos debet inuestigare quid
de hoc senciāt sacre scripture ⁊ scd̄m hoc
negocia t̄miare sicut darius post dictam
disquisitiōez precepit diligenter exequi do

mus dei edificationem (vt de archa regis
studiose sumptus dentur) nā in pijs operi
bus summus pontifex ⁊ etiam alij prelati
non solum debent esse fauorabiles verbis
sed etiam temporalib⁹ auxilijs prout pos/
sunt (a me ergo positu3 est decretū vt om
nis homo qui hāc mutauerit iussionē. tol/
latur lignum de domo ip̄ius ⁊ erigatur ⁊
crucifigatur in eo) per quod itelligitur ꝙ
impedientes edificatiōez ecclesie incurrūt
damnationem eternam vnde ⁊ in literis
papalibus dicitur nulli ergo omnino ho
minū liceat ⁊c̄. si quis autem attentare p̄
sumpserit indignationē omnipotētis dei ⁊
beatorū apostoloruz eius Petri ⁊ pauli se
nouerit icursurū (igitur tāthānij dux ⁊c̄
) per istos designantur illi qui facta super
eos manu de impeditoribus edificatiōem
ecclesie fiunt adiutores edificanciuz ip̄am
⁊ hec est mutatio dextere excelsi (fecerunt
autem filij israel ⁊c̄.) sequitur (⁊ obtuler̄t
in dedicatione ⁊c̄.) post edificatiōem eni
fidelium per veritatis predicatiōem debēt
applicari ad opus bonū ⁊ hec applicatio
est quedam dedicatio debent etiam offer/
re i gaudio quia sacrificia coacta nō pla
cent deo (Fecerūt āt filij trāsmigratōis
pasca) ꝑ qd̄ designat̄ ꝙ post trāsmigrati/
onem de vicijs ad virtutes ⁊ non ante de
bent recipere fideles sacramentū eukari/
stie (Et fecerunt solēnitatem azimoruz vij
diebus) omne tempus per vij. dierum cir
culum reuoluitur per hoc ergo ꝙ fecerūt
solēnitatem azimorum diebus vij. signifi/
catur ꝙ fideles omni tempore viuere dn̄t
in azimis sinceri. ⁊ veritatis.

Capl̄m vij.

Post hec autem verba in regno ar
tarxersis ⁊c̄) artarxerses lum̄ i silē
cio tētans interpretatur ⁊ ideo ꝑ
ip̄m Jesus cristus significatur de quo di/
citur Luce.i. Lumen ad reuelatiōem gen
tium ⁊c̄. Ipse est etiam rex regum sic̄ ⁊ d̄
artarxerse dicit̄ infra in hoc capitulo ip̄e
etiam tētat non vt aliquid sibi de nouo in
notescat. sed alijs tētat etiam in silentio qꝛ
tētatus ab eo ignorat ꝙ ab eo tētetur nisi
sibi diuinitus reueletur igitur per regnū
artarxersis ecclesia que r̄gnū cristi dicitur
bene significatur (Esdras fili⁹ sarai ⁊c̄.)

per esdram qui adiutor interpretat̄ bon⁹ doctor vl̄ predicator significat̄ vñ.i.Cor̄ iij.Paul⁹ doctor genciũ ⁊ predicator dic̄ de se ⁊ sibi silib⁹ dei adiutores sum⁹ igit̄ In regno artarxerx̄ esdras tãq̄m legat⁹ a rege mittitur cuz ad docendũ ꝓplm̄ doctor vel predicator a cristo vel eius vicario destinatur cuius aũt ꝯditionis esse d̄ beat sb̄dit̄ (Et ip̄e scriba velox in lege).s. dñi.i.studios⁹ debet esse in scripturis veteris ac noui testamẽti ideo seq̄t̄ (Esdras autẽ ꝑauit cor suum vt inuestigaret legẽ dñi).s.querendo eius sanũ intellectũ (Et faceret ⁊ doceret in isrl̄) doctor enim ⁊ p̄dicator non solum debent docere verbis ꝫ etiam factis exemplo xp̄i d̄ quo dicitur Act.i.Cepit facere ⁊ docere (artarxersis rex regum esdre sacerdoti scribe legis dei ⁊c̄) per hoc eni ꝙ iste rex dedit esdre multas ⁊ magnas gratias ⁊ priuilegia significat̄ ꝙ rex regum ih̄s xp̄s doctorib⁹ ⁊ p̄dicatorib⁹ verbo et exemplo dat gratias scispiritus ⁊ carismata (Et ego ꝯfortat⁹ manu dñi ꝯgregaui de isrl̄ p̄ncipes qui ascenderent mecum).s.in irl̄m verba sũt esdre per que significat̄ ꝙ bon⁹ doctor vl̄ predicator ꝯgregat multitudinẽ fideliuz in vnitatem fidei caritate formate q̄m secum ducit ad requiẽ irl̄m sup̄ne

Capl̄m. .viij.

Hi sunt ergo principes familiarũ ⁊c̄) ꝑ istos h̄ enumeratos quos esdras per se ⁊ ꝑ alios ĩduxit ad hoc ꝙ exirẽt de babilone ⁊ casphie locis ⁊ cum eo irẽt in ierusalẽ q̄rum numerus est magnus vt patet in textu discurrẽdo significatur magnus fructus aiaruz quẽ facit bon⁹ doctor vel predicator inducendo ꝓplos ad hoc ꝙ exeant de ꝟuitute peccati que per ꝟuitutẽ babilonicã significatur eo ꝙ babilon ꝯfusio interp̄tatur ⁊ ꝑ opera bona veniant in irl̄m allegoricã q̄ est militãs ecc̄a vt numero ⁊ merito sint de ip̄a ⁊ sic tandez ꝑueniant in irl̄m anagogicã que est triũphãs ecc̄a de qua dr̄ Gal̄.iiij.Illa que sursum est irl̄m libera ẽ que ẽ mr̄ nostra (Et predicaui ibi ieiuniũ iuxta flumen bauua) ꝑ istuz vero fluuiũ intelligit̄ fluxus lacrimarum corꝑalium vel mentalium vel etiã vtrarumq̄ q̄ dñt esse in vera ꝯtritione ⁊ ꝯfessiõe ⁊ quoniã ad veram ꝯtritiõem ⁊ ꝯfessiõem sequi dz satisfactio.ideo iuxta dictũ fluuiũ ieiuniũ p̄dicat̄ qd̄ est vnũ d̄ op̄ib⁹ satisfactiõis ⁊ per ip̄m alia satisfactiõis opera designãt̄ (Et seꝑaui de p̄ncipibus sacerdotũ) seq̄t̄ (appẽdi q̄z eis argentũ ⁊ auꝝ ⁊c̄) ꝑ qd̄ oñditur ꝙ ecclesie tesauri maxime sp̄ũales hominib⁹ lr̄atis ⁊ fidelibus sũt ꝯmendandi (Sed ⁊ qui venerant de captiuitate filij trãsmigrationis olocaustõ obtulerunt dño) per qd̄ ostendit̄ ꝙ illi q̄ captiuitate diaboli exeunt ⁊ de vicijs ad virtutes trãseũt offerre dñt olocaustõ dño.i. corp⁹ ⁊ aiam applicare totaliter obseq̄o diuino

Capl̄m ix.

Postq̄m autẽ hec ꝯpleta sunt ⁊c̄) circa qd̄ sciendũ ꝙ sicut plenius dixi in expositione lr̄ali filij isrl̄ q̄ de babilone venert̄ in irl̄z vidẽtes ꝙ vxores sue ex itinere ⁊ alijs afflictiõib⁹ erãt deturpate eas ꝯtẽpserũt ⁊ in magna ꝑte eiecerũt accipientes vxores alienigenas ꝯtra p̄ceptũ dñi Deut̄.vij.ca. Isrl̄ vidẽs deũ interp̄tatur ⁊ iõ ꝑ filios isrl̄ clerici et sp̄aliter theologi significãtur per vxores autẽ scie vl̄ scripture designãt̄ ꝫ ꝑ vxoẽs legitimas sacre scripture sũt intelligẽde. Sap̄.viij.Hãc amaui ⁊ q̄siui mihi ĩpõsã assumere hoc.n.bonus theolog⁹ dz dicẽ ꝫ qꝛ sacre scripture carẽt ornamẽtis rhetorice id̄o deformes aliq̄n videntur vnde dicit Iero.d̄ se ip̄o Itaq̄z miser ego lecturus tulliũ plato sumebat̄ in manib⁹ siq̄dem in memet ip̄m reuersus ꝓph̄as legẽ cepissem.ꝟmo horrebat incult⁹ tamen in hoc erat a diabolo decept⁹ vnde sb̄dit dũ me ita ꝟpens antiqu⁹ illudẽt ⁊c̄.) ꝑ vxores aũt alienigenas q̄ videbãtur pulcriores) intelligende sunt scripture gẽtilium ph̄oꝝ q̄s theologi mlti ꝯtẽptis scripturis noui ac veteris testamẽti carius ãplexãt̄ ⁊ sp̄aliter doctrinam auerrois pessimis erroribꝰ plenam q̄m cum maiori pondẽ ⁊ diligenti q̄tatione qd̄ dictu horrendũ est allegant q̄m doctrinã domini nostri Iesu cristi ⁊ apostolorum eius. (Cunq̄z audissem sermonem istum scidi pallium meum ⁊ tunicam ⁊c̄) In signum dolo

ris magni sūt ⁊ v̄ba esdre ꝑ quem signifi/
catur prelatus supior qui potest remediuz
adhibere ⁊ ideo sicut esdras ab afflictione
sui ⁊ dolore non cessauit. donec remediū
apposuit ꝑ eiectionez mulieruz alienigena
rum ita etiam ꝙ nō essent dn̄e. ꝫ tātūmō
ancille sic per prelatum supiorem debent
scripture ph̄orum alienigene deijci a tāta
auctoritate ita ꝙ apud theologos solum
modo maneant. inq̄ntum possunt sb̄ꝑuiē
sacre scripture diuinitus inspirate. Nā an
cillam dn̄ari ⁊ dn̄iam ancillari magna ab
usio est. ꝓpt̄ quod illi qui scripturas ph̄i/
cas erroribus plenas sacris scripturis p̄/
ponunt modo predicto enormiter abutūt̄.

Capitulum x.

Sic ergo orante esdra ⁊ imploran
te ⁊ flente) in hoc esdras sacerdos
dedit exemplum prelatis ⁊ cura/
tis ecclesie. flendi ⁊ deprecandi dn̄m pro
subditorum suorum trāsgressione. nam a/
nimas eoruz tanq̄m mater in xp̄o debent
assidue ꝑturire ⁊ qm̄ ex afflictione boni p̄
lati subditi debent ad veram penitēciam
moueri sequitur (Collectus est ad eum de
isrl̄ cetus grandis ⁊c̄.) sequit̄ (et fleuit po
pulus mlto fletu) ꝙ autē iste fletus ex v̄a
penitencia processerit ostendit̄ per hoc qd̄
dicitur (ꝑcuciamus fedus cum domino
deo nostro. vt proijciamus vniuersas vxo
res) scilicet alienigenas (et eos qui de his
nati sunt (per vxores alienigenas conueni
enter intelligi possunt interiores concupi
scencie male et per filios eoruz actus exte
riores ex ip̄is procedentes que omnia a ve
re penitentibus prout possunt sunt abijci
enda (Et surrexit esdras ante domuz dn̄i
) non eniz a terra voluit surgere donec po
pulus emendatiōem promisit ⁊ ad hoc ꝑ
iuramentuz se astrixit non tamen cessauit
esdras a sua totali afflictione quia sequit̄
(panem non comedit ⁊ aquam non bibit
) et in hoc dedit exemplum ecclesie prelati.
⁊ curatis affligendi se pro subditorum suo
rum peccatis vsqꝫ ad perfectionem emen/
dationis (Et inuenti sunt d̄ filijs sacerdo
tum qui duxerunt vxores alienigenas) in
ter transgressores istos p̄mo nominat sa/
cerdotes ⁊ eorum filios duplici cā. prima
est quia peccata eorum grauius erant eo
ꝙ sacerdotes et eorum filij qui tunc suc/
cedebant eis in sacerdocio magis tene/
bantur scire legem q̄m ceteri Malach. ij.
Labia sacerdotis custodiunt scienciam et
legem ex eius ore requirent. Secunda est
quia peccatū istorū cā fuit ⁊ occasio alijs
peccandi Gregorius in pastorali Cum pa
stor per abrupta graditur cōsequēs est vt
vt p̄cipicium grex sequatur

Explicit Esdre
Liber
Incipit Neemias

Verba Neemie) ꝑ neemiā
q̄ cōsolator iterp̄tat̄. ⁊ in
terpretatōi ꝯsonat res ge
sta quia miss⁹ fuit a latē
regis in iudeā ad ꝯsolati
onē filioꝝ isrl̄. de captiui/
tate babilonica reuersorū ꝓut ex sequenti
bus apparebit. dn̄s noster Jh̄s cristus si
gnificat̄ qui cōsolator dicit̄ Treno. i. Elō
gat⁹ est a me ꝯsolator glosa hebraica. iste
est rex messias ip̄e etiā missus fuit a patre
qui est rex regum in mūdum ad ꝯsolatio
nem oim gencium (Et venit ad me anani
vnus de fr̄ibus meis ⁊c̄.) ꝑ istos fr̄es apo
stoli d̄signant̄ qui fr̄es dn̄i nostri Jesu cri
sti dicuntur. p̄s. xxij. Narrabo nomē tuuz
fratrib⁹ meis vt deducit apostol⁹ hebre. ij
⁊ Jo. xx. dixit Marie magda. vade ad frēs
meos ⁊ dic eis ascendo ad patrem meum
⁊ patrem vestrum (Et dixerunt mihi qui
remanserunt ⁊ relicti sunt de captiuitate
in magna afflictiōe sunt) ꝑ hoc significat̄
apostolorum compassio ex qua ꝓpl̄i affli/
ctionem seu necessitatem ostendunt cristo
Marci vi. Et cum iam hora multa fieret

accesserunt discipuli eius dicentes. deſ/
tus locus est hic ⁊ hora iam preterijt di/
mitte illos vt in proximas villas euntes
⁊ vicos emant sibi cibos quos mãducẽt
(Cum audissem verba huiꝰcemodi sedi
⁊ fleui ⁊ luxi diebus multis ⁊ ieiunabaz
⁊ orabam) per hoc significatur cõpassio
cristi sup afflictiõez ⁊ miseriaz ꝓpli pro q̃
releuãda legitur ieiunasse orasse ⁊ fleuis
se ⁊ alias penalitates sustinuisse sicut fu/
erat predictum. Isaye. liij. disciplina pa/
cis nostre super eum ⁊ liuore eius sanati
sumus

Capl'z. .ij.

ET factũ est in mense nisan) cui r̃
spõdet apud latinos marciꝰ sicut
declaraui diffuse in postillis litte
ralibus Exodi xij. In isto vero mense pas
sus fuit cristus. s. viij. kal'. april' passio ꝟo
cristi calix appellatur Jo. xviij. Calicẽ q̃
dedit mihi pater non vis vt bibam illum
vas autẽ calicis non bibit̃ sed vinũ qđ in
eo ꝯtinetur ideo subdit̃ (Et vinũ erat añ
eum). s. ante regem qui significat deũ pa
trem in cuius ꝯspectu erat passio xp̃i. naz
eam disponebat ⁊ acceptabat ⁊ qm̃ xp̃s
ꝑ neemiam significatꝰ illam passionẽ ac
ceptabat ex obediencia ad patrẽ ideo seq̃
tur (Et leuaui vinum ⁊ dedi regi). i. acce
ptaui calicem salutaris (Et eraz. q. lãgui
dus) In passione enim videbat̃ xp̃s forti
tudinem amisisse. Isa. liij. vere lãguores
nr̃os ip̃e tulit ⁊ doloẽs nr̃os ip̃e portauit
(q̃re vultus tuus tristis est cum te egrotũ
non videam) egritudines ei q̃ causant̃ ex
inordinatione humoruz vel defectu natu
re vl' ex malo viuendi regimine nõ habue
runt locum in xp̃o quia nõ valuissent ad
opus redẽptiõis Tamẽ in eo fuit tristitia
de malo culpe nõ sue sed aliene vtpote de
culpa suorum discipuloꝝ a rectitudine fi
dei declinanciũ qꝛ petrꝰ inter alios p̃mus
ip̃m in sua p̃ncia ter negauit et de culpa
malignorum ip̃m innocẽtẽ crucifigẽciuz
Similit̃ in eo fuit tristicia de malo pene
mortis sibi iminentis Math. xxvi. Tristis
ẽ anima mea vsq̃z ad mortez. ista tñ tristi
cia in nullo rõem ꝑturbabat sed magis
per rõem excitabat̃ in ꝑte sensitiua vt sic
essz meritoria ⁊ humane nature veritati.
ostẽsiua (nescio malũ qđ est in corde tuo
) licz in corde cristi non fuerit malũ culpe
in eo tamen fuit malũ pene sicut dictũ est
de tristicia ⁊ istud malum dicitur deꝰ pa
ter nescire quia noluit ip̃m amouere orã
te cristo Math. xxvi. Pater mi si possibile
est transeat a me calix iste sicut ⁊ fatuis ꝟ
ginibus dicit̃ Math. xxv. Amen dico vob̃
nescio vos eo q̃ noluit eis aperire (quare
non mereat vultus meus ⁊c̃) sicut ei nee
mias fleuit destructionẽ p̃mã ꝑ nabugo/
donosor factã. Ita xp̃s fleuit destructio/
nẽ scđam per romanos fiendã Luce xix
videns ih̃s ciuitatem scãm irl'm fleuit su
per illam ⁊c̃.) ⁊ adhuc magis dolebat de
destructione eius spũali cuius repatiõez
facẽ desiderabat iõ subdit̃ (Si placet ser
uus tuus ⁊c̃) sic est in hebreo ⁊ accipitur
h̃ si pro qꝛ. qꝛ cristus homo fuit ⁊ est deo
patri valde placens ⁊ dilectus ⁊ sic ab eo
missus ad repatiõem spũalis irl'm (dixit
q̃z mihi rex ⁊ regina) per hãc reginã põt
intelligi triũphans ecclesia que magis ẽ
ꝯiuncta deo q̃m militãs que tam̃ dicitur
dei sponsa. Cant. iiij. Ortus ꝯclusꝰ soror
mea sponsa ⁊c̃. Illa vero que fiunt in
terris ⁊ maxime ad salutẽ ꝑtinẽcia proce
dunt a deo mediantibus sanctis angelis
ideo subdit̃ (vsq̃z ad qđ tp̃s erit iter tuũ
) tempus enim aduentus cristi ad opus
nr̃e redemptionis a deo fuit p̃ordinatuz
ab eterno ⁊ ab angelis sanctis in tempo
re pro quãto sunt executores diuine dispẽ
sationis (si regi vr̃ bonuz epistolas det m̃
ad duces r̃giõis trans flumen) duces isti
possunt dici angeli sancti administratoẽs
eorum que fiunt hic inferius vbi habitãt
homines et dicitur regio trãs flum̃ quia
descendendo est vltra locuz aeris in quo
generantur nubes ⁊ pluuie vnde generã
tur flumĩa ꝓpter quod locꝰ ille flumen cã
liter dici potest. epistole vero cristi ad hos
duces sunt autoritas ⁊ potestas cristo da
te quibus angeli obediebant sibi ideo sub
dit̃ (vt traducãt me). s. ministerialit̃. Ma
thei. iiij. ãgeli accesser̃t et mistrabãt ei (⁊

epistolam ad saphan) qui interp̄tat̄ ꝓfici
ens ideo per ip̄m significatur sp̄ūsscūs qui
facit nos ꝓficere eo modo loq̄ndi quo dici
tur Rō.viij.sp̄ūs postulat ꝑ nobis gemi/
tibus inenarrabilibus (vt det mihi ligna
ꝛc̄.) per que possunt intelligi sp̄ūssci dona
quib⁹ xp̄s (texit portas templi) .i. ꝓtexit
ecclesiam (ꝛ muros ciuitatis) .i. apostolos
ꝛ eorum successores ꝓpter qd̄ econuerso
malis prelatis dicitur .Eze. xiij. nō oppo/
suistis vos murum pro domo domini.
(Et domū q̄m ingress⁹ fuero) ꝑ q̄m itelli
gitur virgo beata que sp̄ūssci carismatib⁹
p̄ ceteris fuit tecta (audierūt autē sanabal
lath ꝛc̄.) per istos intelligunt̄ sacerdotes
scribe ꝛ pharisei qui xp̄m et apostolos im
pedire conati sunt in edificio ciuitatis d̄i
que est ecclesia sicut patet ex decursu euā/
gelij (Et veni in ierusalē ꝛ eram ibi tribus
diebus) per quos significantur tres anni.
scd̄m illud Eze.iiij.diez pro āno dedi tibi
quibus xp̄s p̄dicat in ierusalē metropoli
iudee ꝛ in locis circūadiacētib⁹ (Et sur
rexi nocte ꝛc̄.) ꝛ d̄ xp̄o scribr̄ Luc̄ x. Et e
rat pernoctās in orōne dei scz pro repara/
tione ecclesie q̄ntum ad muros fidei ꝛ vir
tutum (venite et edificem⁹ muros ierusa/
lem) verbum est cristi ad suos discipulos
ad edificatiōem ecclesie ꝑ predicatiōem ꝛ
vitā bonā inducentis eos (nunquid ꝯtra
regem vos rebellatis) verba sunt scribaꝝ
et phariseorum xp̄o ꝛ discipulis eius r̄bel
lionē imponēcium. p̄mo ꝯtra regem cele/
lestem imponēdo eis diuine legis trāsgres/
sionem vt patet in pluribus euāgelij locis
Scd̄o ꝯtra regem terrenū d̄ntes pilato.
Luce xxiij. Hunc inuenim⁹ subuertentem
gentem nostrā ꝛ ꝓhibētez tributa dari ce
sari d̄ntem se regē xp̄m esse (dixi q̄ ad eos
deus celi nos iuuat) ꝓpter quod non po/
tuerūt pharisei ꝛ scribe edificiū ecc̄e ipedi
re sic̄ dixit gamal. Act̄l.v. Si v̄o ex d̄o ē h̄
op⁹ nō poteritis dissoluē (vob̄ āt nō ē ꝑs
ꝛ iusticia ꝛ memoria in ierusalē) h̄ dic̄ cri
st⁹ q̄ntum ad illos qui remāserunt in pec/
catis obstinati qui sunt exclusi ab ecclesia
militante ꝛ etiā triūphante d̄ qua dicitur
Gal.iiij. Illa que sursum est ierusalez libe
ra est que est mater nostra

Capl̄z.iij.

Et surrexit Eliasib ꝛc̄) In hoc capi
tulo agitur de edificatiōe ierusalem
in qua fit spālis mentio d̄ vi. portis que fu
erunt in exteriori muro claudente ierusa/
lem per qnā scd̄m sensum anagogicū intel
ligitur ierusalez supna ad q̄m intratur ꝑ
ꝯseruationem mandatorum dei Math̄.xix.
Si vis ad vitam ingredi serua mandata
ꝓpter quod illa que inducūt ad mandato
rum obseruanciā. porte ierusalez dici p̄nt
Circa qd̄ sciendū. q̄ mandatorū aliqua
sunt negatiua a malo retrahencia sicut il
lud non occides ꝛ ꝯsimilia. aliqua v̄o af/
firmatiua ad bonū inducencia sicut illud
honora patrem tuum ꝛc̄ Igitur illa que r̄
trahunt a malo ꝛ illa que ad bonum idu
cunt. porte supne irl̄m dici possunt scd̄m
illd̄ p̄s.xxxvi. Declina a malo ꝛ fac bonū
ꝛ inhabita in se. scl̄i. retrahētia vero a ma
lo tria sūt specialiter scz vicij fetor. iudcij
terror supplicij horror. Primuz significat̄
per portā sterquilinij. scd̄z per portā iudi
ciariam Tercium per portam vallis quia
scd̄z omnes doctores de h̄ loquentes sup
plicium gehenne ponitur in profundis ter
re Inducencia autē ad bonum. tria sūt si/
militer ꝛ accipiūtur per oppositum ad tria
predicta. sunt autez hec tria decor operis
dulcor federis valor muneris Nam opus
virtuosum. operantē decorat deo federat
ꝛ eternam beatitudinez meretur seu com
parat. p̄mum significatur per portam da/
uid. cuius est interpretatio vultu desidera
bilis scd̄z per portā fontis vel aquaruz. nā
aque gratie federant deū cuz homine. ter
cium vero significatur per portā negocia/
torum. qui per opera virtutū pro terrenis
ꝯmutuātur celestia ꝛ pro temporalib⁹ et̄
na in qua ꝯmutuatiōe seu negociatōe nos
exercere velit d̄ns noster Jesus cristus. q̄
dicit Luc̄ xix. Negociamini dum venio

Factum est autem cum audisset sa
naballath ꝛc̄) seq̄tur (quid iud̄i
faciunt imbecilles) per istos desi/
gnantur sacerdotes ꝛ scribe xp̄m deriden
tes in cruce que quidem derisio in suos di
scipulos redundabat. deridebant autē eū
de imbecillitate d̄ntes vach qui destruis tē
plum dei ꝛ in tribus dieb⁹ reedificas Itē
alios saluos fecit se ip̄m non potest sal. fa/

cere (Conuerte opprobriū sup caput eorū
)qd̄ ⁊ factū est. nā in vindicatiōem oppro/
brij xp̄o illati deus fecit venire rōnos con
tra iudeam qui destruxerunt templum ⁊
ciuitatem ⁊ ppl'z ptim occiderunt ⁊ ptim
captiuauerūt (Et congregati sunt oēs pi
ter vt venirent et pugnarent ɔtra irl'm). i.
ecclesiam p̄mitiuā postq̄ eni p̄ncipes iud̄
oruz viderunt q̄ a p̄dicatione nois cristi
non poterant aplos impedire per verba ɔ
minatoria sicut patet Act. iiij. et v. quesie/
runt eos impedire per psecutiōes ⁊ flagel
la prout patet Act. viij. ⁊ ix (Et factū est a
die illa media ps iuuenum faciebat opus
)per quos significātur fidles ecclesie p̄mi
tiue se exercentes in bonis operibus actie
vite (Et media ps pata erat ad bellum).
p istos significant speculatiui illi⁹ tempis
qui contra insultus hostiū pugnabant vi/
riliter orōnibus deuotis (vna manu facie
bat opus ⁊ altera tenebat gladium) p h̄
significātur illi qui sunt i vtraq̄ actiua p
fecti cuius pfectionis debent esse pontifices
noue legis Greg. in pasto. sit presul actiōe
p̄cipuus sit pre alijs ɔtemplatiōe suspens⁹
Potest etiā hoc aliter moralizari vt per
hoc qd̄ dicit (vna manu faciebat op⁹) ex/
erciciū cuiuslibet boni opis intelligatur et
qm̄ ex hoc vana gloria solet insurgere id̄o
subditur (Et altēa tenebat gladiū). s. con/
tra vanā gloriam insurgentez Itē nōndū
q̄ tpe salomonis irl'm fuit edificata pacifi
ce sine armis sed postq̄m fuit d̄structa p
nabugodonosor fuit r̄pata tpe neemie cū
labore magno ⁊ armis. p salomonē vero
qui pacificus interp̄tatur dn̄s noster ihus
cristus qui per suum sanguinē pacificauit
ea que in celis sunt ⁊ i terris significat Per
nabugodonosor vero qui iterp̄tat secuz i
angustia diabol⁹ qui secum portat semper
ignem suum intelligitur qm̄ semp angusti
atur Igitur per p̄dicta significat q̄ edifi/
cium virtutis et grē p cristum sine labore
ɔstituitur in baptismo sed si p suggestiōez
dyaboli destruatur nō repatur sine laboē
magno.

Capl'm. v.

Et factus est clamor ppl'i magnus
⁊ vxorum eius aduers⁹ frēs suos
)Allegorice clamor iste figura fu
it illi⁹ murmur. in p̄mitiua ecclesia d̄ quo
dicitur Act. vi. In dieb⁹ illis crescente nu
mero discipulorz fact⁹ est murmur greco/
rum aduersus hebreos eo q̄ d̄spicerentur
in ministerio quotidiano vidue eorum sed
sicut p neemiā qui consolator interp̄tatur
clamor ppl'i fuit pacificat⁹ vt i textu dicit
ɔsequēter sic p spm̄scm̄ qui est verus cōso
lator murmur credenciū in ecc̄a p̄mitiua
fuit quietat⁹ nam p eius inspiratōem vij.
dicacones fuerunt ordinati ⁊ ɔstituti ad
opus ministerij quotidiani qui pacifice ne
gocium tractauerūt Moraliter āt p cla
morem ppl'i murū irl'm edificare cupiētis
ꝫ per potencioēs eiusdē ppl'i in tempalib⁹
grauabātur ⁊ sic in ope muroruz impedi
ebant significat afflictio religiosorz paupe
rum in edificio spūali ecc̄e laborare deside
rācium sed ab aliquibus potentib⁹ tpalit
affligunt ⁊ sic ab edificatiōis ope ipediūt
⁊ vtinā veniat neemias. i. consolator mis/
sus a r̄ge celesti qui tale remediū apponat
⁊ dicti religiosi quiete valeāt viuere ⁊ in o
pere muri virtutū efficacius laborare

Capl'z. vi.

Factuz est autem cum audisset sa
naballath ⁊c̄) sequitur (Veni p
cuciamus fedus ⁊c̄) per istos qui
neemiam ⁊ socios eius non potentes im/
pedire ab opere muri per inuasiōes aptas
ꝓpter quod se ɔuerterunt ad malicias oc
cultas vt sic impedirent eos sub specie pa
cis ⁊ boni significātur demones qui vidē/
tes se sanctos homines impedire non pos
se per aptas tētationes ab opere muri vir
tutum per malicias occl'tas sub specie bo
ni querunt hoc impedimentum Exemplū
ad hoc habetur libro de collationibus pa
trum abbatis moysi collatione p̄ma de sā
cto Johanne abbate quem dyabolus sub
specie boni ad imoderatuz induxit ieiuniū
in tantū q̄ per hoc fuit a melioribꝰ actib⁹
impeditus ꝓpter quod dyabolus ipsū de/
ridens cum post talem abstinenciam imo
deratam ad refectionem accederet in figu
ra tetri ethiopis ad eius genua ꝓuolutus
Indulge inquit mihi q̄ tibi hunc laborez
idixi Misi ergo ad eos dicēs op⁹ grāde

ego facio ⁊ non possum descendere ⁊c̄.) ꝑ neemiā autem qui maliciā p̄dictorū cognoscens verbis eoꝝ non adquieuit significātur illi qui maliciā demonis ꝯgnoscētes eius respuūt monitōes sicut de beato Martino legitur. ꝙ cuꝫ diabolꝰ sibi apparuisset in forma regis pulcherrimi diademate ⁊ purpura decorati d. se esse xp̄m in mūdū vēturū ꝫ ei p̄mo volebat apparē sicut sibi predilecto vt sic eum deciperet. tc̄ martinꝰ eius maliciā ꝯgnoscens dixit dominꝰ ihus xp̄s nō purpuratū ⁊ diademate renitentē se venturū predixit et tunc diabolus ad hanc vocem confusus recessit ⁊ cellam illā fetore repleuit

Capl̄z.vij.

Postq̄m aūt edificatꝰ ē murꝰ posui valuas ⁊c̄.) sequit̄ (non apiēt̄ porte ierusalē vsqꝫ ad calorē solis ⁊c̄) ꝫ scd̄m sensū moralē ciuitas ierusalez significat aīam fidelem in qua regnat verꝰ dauid ihus xp̄s per gratiā. huiꝰ aūt ciuitatis porte sunt exteriores sensus anime q̄ non debent aperiri de nocte. i. ad opa mala peragenda que sunt opa tenebrarū vt pote visus non est apiendus ad aspectum impudicū nec auditꝰ ad verba detractionum neqꝫ gustus ad castrimargie viciuꝫ neqꝫ tactus ad amplexum immūdū. neqꝫ odoratus ad odorē mētriciuꝫ nec ad alia vicia p̄dictos sensus respiciencia debēt aliqualiter apiri. sed ista sunt posita pro exēplo Sꝫ porte predicte ad calorē solis sunt apiende. i. ad faciendū opera caritatis q̄ significat̄ per calorem solis apiendꝰ est ei visus ad miserias pauperum releuandas ysa. lviij. Cum videris nudū operi ⁊ cartu. ne d̄spexeris similiter auditus ad exaudiēdū clamores afflictorū ꝓuer. xxi. Qui obturat aurem suā ad clamorē pauperis et ip̄e clamabit ⁊ non exaudiet̄ exempluꝫ Luce. xvi. De diuite epulone qui clamans ad abrahā guttā aque nō potuit impetrare eo ꝙ micas panis lazaro non ꝯcessit ⁊ similiter dicēdū ē de aptiōe alioꝝ sensuū ad actus sibi ꝯuenientes scd̄m ordinē caritatis

Capl̄m viij.

Et venēat mensis vij. ⁊c̄.) per numerum septenarium septiformis grā scispūs designatur in qua dei populus ꝯgregatur ideo sb̄ditur (ꝯgregatus qꝫ oīs populꝰ q. vir vnꝰ) vnde dr̄ Actl. iiij. Multitudinis credenciū erat cor vnuꝫ ⁊ aīa vna (ad plateam que est ante por ā aq̄rum). i. lacrimarū ꝯpūctiōis ⁊ deuotionis tales eni aque in ꝯgregatione fideliū debent esse (attulit ergo esdras sacerdos legeꝫ corā multitudine ⁊c̄.) per esdrā qui adiutor interpretat̄ doctor vel predicator euāgelicꝰ designatur vnde paulꝰ magnꝰ predicator ⁊ doct. genciū dicit. i. Coꝝ. iij. Dei adiutores sumus. ⁊ iste debet afferre legem euāgelicā ⁊ eā fideli populo p̄dicaē ⁊ eius intellectū fideliter aperire (Et bene dixit esdras dn̄o) qꝛ predicator dei grām postulare debet in p̄ncipio non solū per se ipsum sed etiā per populum ideo subditur (Et rn̄dit oīs populus amē Ite ⁊ ꝯme. pinguia ⁊c̄.) ex hoc patet ꝙ in diebꝰ solēnibꝰ licitum est laucius viuere q̄ꝫ alijs tp̄ibus Vel per istaꝫ refectiōem potest eukaristie sūptio designari que in diebus solēnibus est potissime assumenda (egredimini i mōtem). i. de vicijs trāsite ad culmē virtutū (et afferte frōdes oliue). i. opera misericordie (⁊ frōdes ligni pulcerrimi). i. deuotas meditatiōes xp̄i passi qui est vite lignuꝫ ⁊ speciosus forma pre filijs hoīm (et frōdes mirti) hn̄tis virtutem ꝯsolidādi ꝓpter qd̄ significat paciēciā in aduersis (Et ramos palmarum) per quos victoria designatur vnde victoribus ātiq̄tus palma dabatur ⁊ ideo significat victoriā de sp̄ualibus inimicis. s. diabolo mūdo ⁊ carne (Et frondes ligni nemorosi). i. ramis ⁊ folijs copiosi. ꝑ quos significatur dilatatio caritatis in omnibus operibꝰ bonis p̄s. cxviij. viā māda. tuoruꝫ cu. cum dila. cor m.) vt fiāt tabernacula) ex istis enim fit tabernaculum sp̄uale in quo filij israel. i. boni cristiani debent (vij. diebus habitare). i. toto tēpore vite sue totum eniꝫ tempus vij. diebꝰ reuoluitur ⁊ ideo septenaria dieꝝ totꝰ decursus temporis designat̄.

Capl̄m ix.

In die autez xxiiij. mensis huius ⁊c̄.) sicut habetur ex capitulo precedēti singulis diebꝰ festi tabernaculorū esdras legit in libro legis dn̄i ipsam interpretando ⁊ sic ꝓpl̄s qui ad audiendū erat intentus vt ibidem

dicitur ꝑcepit se in pluribus deliquisse et specialiter in ꝯmixtione per mr̄imonia cū aliis gentibus qđ prohibitū erat in lege diuina ꝓpter quod egit penitenciā in ieiuniis saccis ⁊ cinere ⁊ segregatiōe a gentilibus vt patet in textu Per esdraz autem intelligitur p̄dicator vt sup̄ dictū est. ipse vero p̄dicare debet vicia ⁊ virtutes penā ⁊ gloriam ideo per auditū sue p̄dicatiōis ꝓplus audiens attente ꝑcipit pcc̄a sua đ quibus debet penitēciā agere (In ieiunio) q̄ntum ad ꝑcitatem victus. (⁊ in saccis) q̄ntum ad austeritatem vestitus (⁊ humꝰ sup eos) q̄ntum ad hūiliatiōez sui status ⁊ gestus (⁊ separatum est semen filiorū isrl̄ ab omni alienigena) ꝑ qđ sigificat̄ ꝙ vere penitens elōgare se debet q̄ntū pōt a peccatoribꝰ qꝛ dicit̄ ꝓuer. xiij. Qui cuz sapientibus graditur sapiens erit amicꝰ stultorum filis erit ⁊ p̄s. xvij. Cuz sancto sanctus eris ⁊ cuz ꝑuer. ꝑuerteris (Et ꝯfitebant̄ peccata sua) cum hūilitate magna (q̄ter in die ⁊ quat̄ in nocte ꝯfitebātur ⁊ laudabant) q̄ternarius est p̄mꝰ numerus quadratus qꝛ resultat ex ductu binarij in se ip̄m semel. bis duo namqꝫ q̄tuor sunt ⁊ ideo significat stabilitatez sicut i q̄ntitate ꝯtinua corpꝰ quadratū i q̄libet sui latere stabiliter sedet ꝓpter quod ph̄s i. eth̄. ꝯpat tetragono virtuosū ꝑ h̄ igit̄ ꝙ dicit̄ hic (quater i nocte ⁊ quater i die ꝯfitebantur ⁊ laudabant) significatur ꝙ vera ꝯfessio peccatorū ⁊ vera ꝯfessio diuinarum laudum habent annexā quadraturam stabilem virtutum.

Capl̄m x.

Signatores autem). s. scripture dicte in fine precedentis capituli (fuerūt neemias ⁊c̄) per hāc scripturā potest lex euāgelica ꝯueniēter significari Spūsscūs p̄mo sua r̄uelatōe dictādo. Scđo signauit eā xp̄s i cordibꝰ apostolorum eam scribendo sicut fuerat predictum Jere. xxxi. Ecce dies ve. dicit dn̄s ⁊ feriam domui isrl̄ ⁊ domui iuda fedus nouū nō scđz pactū qđ pepigi cū p̄ribus vestris ex quo patet ꝙ loq̄t̄ de lege noua ⁊ sequitur ibidem dabo legem m. in visceribꝰ eoꝝ ⁊ in corde eoꝝ scribā eā ⁊c̄. Tercio modo signauerunt eam euangeliste in volumīe scribendo ad memoriam futuram. q̄rto signauerūt eam apl̄i aliq̄ꝫ discipuli per orbem p̄dicādo ⁊ miraculis cōfirmādo Quinto signauerūt eam martires ꝓ ꝯfessione autoris euāgelij cōstātissime moriendo. Sexto signauerūt eam doctoēs sacri ip̄az ꝯtra hereticos defendendo Septimo signauerūt eam ⁊ signant religiosi ꝓficiendo nā vltra alios fideles in sua professione promittunt seruare euangelica consilia saltem aliqua. ⁊ sic lex euāgelica sic septupl̄r significata designatur Apoc̄. v. vbi dicit Jo. vidi in dextera sedentis supra tronum librum scriptuz intus et foris ⁊ signatuz sigillis vij

Capl̄m. xi.

Habitauerunt autez p̄ncipes ꝓpl̄i ⁊c̄) sicut patet ex p̄dictis gentiles in circuitu iudee habitantes valde dolebant de reedificatione irl̄m q̄ erat metropol̄. ⁊ querebant eiꝰ subuersionem non sic autē erat de aliis iudee locis ꝓpt̄ quod ꝑiculosius erat habitaē in irl̄m q̄m in aliis ciuitatibus ⁊ villis ⁊ tamē magis nc̄arium erat ꝙ eēnt ibi plures ⁊ fortiores habitatores qui possent eam defendē ꝯtra impugnatores Ad habitādū āt ibi. aliqui de populo sponte se obtulerūt ⁊ illi dicūtur i textu p̄ncipes ⁊ optimates ⁊ de ip̄is dicitur ibidez ꝙ populus eis benedixit sed quoniā isti non erant in numero sufficiēti pro custodia ciuitatis ideo đ reliquo populo ꝑ sortes fuit ordinatum ꝙ decima ꝑs in ierusalem habitaēt Igit̄ ꝑ irl̄m sic impugnatā significari p̄t q̄libz ecc̄a vel ciuitas vl̄ res publica iniuste impugnata illi vero qui sponte se offerūt ad eius defensiōem dicuntur p̄ncipes. i. dn̄i suarum passionum quia timore periculi corporalis non r̄trahuntur a bono virtutis nec per consequens superantur a passionibus aliis quia sicut dicit Aug. non est ꝯsentaneum rationi vt qui metu non frāgitur concupiscēcia frangi Dicuntur ec̄ (optimates) id est optimi đ populo quia sequuntur dictamen rationis recte que vt dicit ph̄s Semper ad optima đprecatur illis etiam benedicit populus Quia benedicti sunt a deo et hominibus. ꝑ hoc autē ꝙ alioꝝ. decia ꝑs ꝯpulsa fuit per sortes

ad habitandum in ierusalem pro eius de/
fensione ostenditur ꝙ pro defensione ecc̄e
iusta. vel ciuitatis seu rei publice compel/
lendi sunt aliqui si sit necesse. quia tamen
talis defensio est opus virtutis ideo signi/
ficatur per decimam partē que significat
perfectiōem

Capitulum. xij.

HI autē sacerdotes ⁊c̄) genealogia
sequenciū non ponit̄ h̄ nisi rōe. d̄
dicationis muri ierusalem que per sacer/
dotes ⁊ leuitas erat p̄ncipaliter agēda et
qm̄ dedicatio est applicatio ad diuina. iō
ꝑ hoc significatur ꝙ homines laici per sa
cerdotes ⁊ alios ecclesie ministros ad di/
uina sunt applicādi ꝑ exempla sancte vite
⁊ ꝑ verba sane doctrine (In dedicatio
ne autē muri ierusalē ⁊c̄) scd̄z moralē sen
sum. ꝑ ierusalē fidelis anima designatur
vt superius dictū est frequenter mur⁹ aūt
eius est clausura virtutum qui murus de
dicatur quando virtutuz actus ad deum
applicātur hoc autē fit per h̄ ꝙ apud ip̄z
meritorij efficiuntur ⁊ hoc est cū caritate
impantur ⁊ ex caritate exercentur sine q̄
nihil est meritoriuz vite eterne i. Cor. xiij
si habuero omnem fidez ita vt mōtes trās
feram cari. autē non habuero nihil sum ⁊
si distribuero in cibos pauperum omnes
faculta. meas etsi tradidero corpus meuz
ita vt ardeam caritatem autē non habu
ero nihil mihi prodest caritas paciens est
benigna est ⁊c̄.) In dedicatione vero mu
ri fuerunt duo laudācium chori) ꝑ quos
significant̄ vires duplicis ꝑtis aie. s. intel/
lectiue ⁊ sensitiue q̄ ꝓ beneficijs a deo col
latis debent ad eius laudem insurgere se/
cūdum illud p̄s lxxxiiij. Cor meuz ⁊ caro
mea exul. in deum viuuz Vel ꝑ duos cho
ros significari possunt duo genera v̄tutū
scilicz intellectualium ⁊ moralium (⁊ iue/
rūt ad dexteram ⁊c̄.) sequitur postea (Et
choros scd̄us gratias referēcium ibat ex
aduerso) per hoc significatur ꝙ deus est
laudand⁹ in ꝓsperis que significat̄ per de
xterā ⁊ in aduersis que per sinistram p̄s.
xxxiiij. Benedicā dominū in omni tempoē
scz ꝓsperitatis ⁊ aduersitatis (Et immo
lauerunt die illo victimas) ꝑ hāc immola
tionē significatur oblatō eukaristie que di
citur victime in plurali quia figurata fu/
it per omnes victimas veteris testamenti
sicut vnum perfectum per multa imꝑfecta
de hac oblatione dicit̄ p̄s. xlix. Immola
deo sacri. laudis dicitur eni eukaristia sa
crificium laudis eo ꝙ offertur cum laudi/
bus diuinis.

Capituluz xiij.

IN die autem illo lectū est in volumie moy
si ⁊ inuentum est scriptum in eo ꝙ non d̄
beāt introire amonites ⁊ moabites eccle/
siam dei ⁊c̄.) per istos significātur hereti
ci ⁊ scismatici qui repellendi sunt ab eccle
sia dei (Eo ꝙ nō occurrerūt filijs israel cū
pane et aqua) tales enim non occurrunt
ꝓplo d̄i cū spūalibus alimētis nomine pa/
nis ⁊ aque significatis eo ꝙ in sacra scri/
ptura nomine panis et aque oīs cibus ⁊
potus significatur vnd̄ iiij. Re. vi. dicitur
Appone eis panem ⁊ aquam sequit̄ ibidē
⁊ apposita est eis magna ciborum p̄para/
tio (Et ꝯduxerunt aduersus eos balaam
ad maledicendū) qui balaam turbans gē
tem interpretat̄ p̄nceps hereticus vel scis/
maticus significatur quez excitant scisma
tici vel heretici ad turbandum populum
d̄i sic̄ patz d̄ iuliano apostata ⁊ d̄ theodo
rico rege heretico (Fecit ergo sibi gazo
philaciuz grande ⁊c̄.) ad intellectum seq̄/
cium. sciendū ꝙ neemias murata Jerusa
lem et dedicata redijt ad regem ꝑsaꝝ sic̄
promiserat sed circa finem dieruz suorum
redijt i ierusalē d̄ lñia regi. vt sciret statū
ciuitatis et vt sepeliēt̄ cum p̄rib⁹ suis (Et
inuenit quedam mala in absencia sua fcā
) ideo subditur (In omnibus autez his n̄
fui i ierusalem ⁊c̄.) ꝫ in suo reditu correxit
illa per hoc autem significatur ꝙ absen/
cia boni p̄ncipis de terra sua et boni prela
ti de sua ecc̄a frequēter sūt occasiōes ma
lorū in illis pullulāciū sicut p̄ncia gub̄na
toris est cā salutis nauis et ei⁹ ab̄ncia ꝑi
clitatiōis vt dicit̄ ij. ph̄icoꝝ ꝑ hoc autem
ꝙ neemias r̄diēs in ierusalē mala q̄ pullu
lauerant diligēter correxit ostēdit̄ ꝙ prin/
ceps bonus rediens in terrā suā et bonus
p̄lat⁹ ad suā eccl̄iam debēt esse diligētes d̄
maloꝝ extirpatiōe q̄ pullulauerūt absen/
cie sue tꝑe Primū aūt malū ꝙ absente
neemia pullulauit fuit de admissiōe illici/

ti nam eliasphath ꝑpositus dom⁹ dñi in gazophilatō qđ erat factū ad res sacras ponendū quas ꝓ ꝑte amouit eliasiph ⁊ ibi vasa thobie gentilis ⁊ iudeoꝝ ꝑsecutoris vt patet ex sup̄ dictis ibidem ɔsuāda recepit qđ fieri non đbebat Igitur ꝑ istū eliasiph significat̄ malus p̄lat⁹ qui insufficientes ⁊ indignos ꝓmouet in ecc̄ia et dignos inde repellit (Et ꝓieci vasa thobie foras đ gazophilatio ⁊c̄) v̄ba sūt neemie per quē significat̄ prelatus supior bonus qui debet esse solicitus de corrigēdis defectib⁹ aliorū ⁊ de eorum ecclesijs i statum debitum reformādis (⁊ cognoui qm̄ ꝑtes leuitarū ⁊c̄) hic ponit̄ scđm malum ⁊ cōtigit per mgr̄atus templi qꝛ nō dederunt leuitis ꝑtes bonorū eis debitas vñ debebāt viuere ꝓpter quod ɔpulsi fuerūt de tēplo recedere ad alia loca vbi sibi poterant ɔmodum reꝑire ⁊ per hoc diuin⁹ cultus fuit multuz diminut⁹. per istos āt magistratus templi significantur mali p̄lati qui bona ecclesie debita pauꝑib⁹ clericis ⁊ pauperibus alijs consumūt in pōpis ⁊ in carnalib⁹ amicis ⁊ istud per neemiam .i. prelatum superiorē debz corrigi ⁊ in statuz debituz reformari. (Et egi cāz aduersus magr̄atus) hic ponitur remedium per neemiam qui fecit apportari decimas ad locum debitum in irl̄m ⁊ ɔstituit homines fideles qui distribuerent leuitis fideliter ⁊ sic reformatus fuit cult⁹ diuinus

Capl̄m xiij

In diebus illis vidi in iuda calcantes torcular in sabbato ⁊c̄) hic ponitur tercium maluz qđ contigit in absencia neemie. s. de sabbati violatione nam in illo iudei faciebāt opera seruilia Tyrij etiam qui gētiles erat inferebant pisces et alia venalia que vendebant iudeis sed neemias apposuit remedium per hoc autē ꝙ fecit claudi portas irl̄m p̄cipiēs qđ nō aperirētur vsqꝫ post sabbatum Moraliter ierusalē est fidelis anima vt frequenter dictuz est supra Obseruatio vero sabbati ē quies anime in deo hec autem quies impeditur ⁊ violatur per tumultum negocioruz exteriorum quorum fantasie ⁊ imaginationes intrant ad animam per sensus exteriores qui sunt porte moralis ierusalē Igit̄ porte sunt claudende ne per eas intret aliquid ꝙ quietem debitaz anime in deo valeat ꝑturbare

Capl̄m .xiiij.

Sed in diebus illis vidi iudeos ducentes vxores azothidas ⁊c̄) hic pōit̄ q̄rtū malū i abñcia neemie perpetratum Licet enim ante per esdrā mulieres alienigene fuissent de ꝓpl̄o .isrl̄ eiecte vt dictum est supra x. ca. esdre tam̄ ip̄o defuncto ⁊ absente neemia plures iudeorum redierunt ad vomitum accipientes sibi vxores alienigenas. sed neemias remedium adhibuit eos acriter obiurgādo ⁊ maledicēdo ⁊ aliquos eoꝝ cedendo ⁊ capillos euellendo et eos per dominuz adiurando ꝙ a talibus abstinerent per iudeos vero recidiuantes in contrahēdo matrimonia. cum alienigenis mulierib⁹ significātur de penitencijs de vicijs carnalibus qui tamen postea deo ꝑmittente ⁊ diabolo procurante ad vomituz reuertuntur pristinis se vicijs implicantes et isti sunt obiurgandi per asperaz correptionem illorum. ad quorum spectat officiū Sūt etiā maledicēdi per hoc ꝙ mala pene superuentura eis sunt predicenda si i talibus perseuerant Sunt etiam cedendi corꝑaliter et affligendi per illos ad q̄rum spectat officium si fuerint obstinati (memento mei deus in bonum) per hoc significatur ꝙ bonus prelatus ex debita correptione malorum remunerationem bonorum consequitur suꝑnorū

Explicit Neemias

Incipit Hester.

In dieb⁹ assuēi q̄ r̄gna uit ꝛc.) Illum ordinez quē tenui sacram scripturam exponendo litteraliter intendo tenere mistice exponēdo. s. exponendo. p̄mo libros canonicos ⁊ postea non canonicos si tam̄ vita comes fuerit dn̄o concedente. ꝓpter quod post expositionē neemie misticaz ad librum hester me conuerto Igitur per r̄gem assuerum xp̄s significatur. p̄mo rōe interpretationis. Nam assuerus interp̄tatur beatus. crist⁹ autem non solum beat⁹ est. sed etiā sanctorum aliorum beatitudo Scd̄o rōne regie dignitatis quia cristus non solum est rex sed est rex regum. ⁊ dn̄s dominācium vt dicitur Apoc̄. xix. (Quando sedit in solio regni sui) licet autē crist⁹ in q̄ntum deus sit eternus non tamen fuit rex vel domin⁹ ab eterno sed quādo creaturam habuit subiectā inter creaturas āt angelica prior est saltez dignitate ⁊ sic i sāctis angelis cepit regnare ideo subditur. (susa ciuitas regni eius exordiuz fuit) susa eniz gaudiū vel leticia interpretatur. de ciuitate vero sup̄na In qua ciues sūt angeli sancti dicit̄ p̄s. lxxxvij. Sicut letācium omni. ha. est i te (tercio igitur anno imp̄ij sui) per terciū annum ꝯuenienter intelligitur tp̄s terciū qd̄ est tempus gratie qꝛ successit tp̄i natuē ⁊ tp̄i legl. mosaice. (fec̄ grā de ꝯuiuium) quia tunc instituit eukaristie sacramentuz (Cunctis p̄ncipibus ⁊ puerl. suis ⁊c̄.). i. apostolis de quib⁹ dicitur p̄s. lxiiij. Constitues eos p̄n. super omnē terrā ⁊ fidelibus alijs in diuersis ecclesie gradibus constitutis (vt ostēderet diuicias glorie regni sui (tunc enim ostendit fidelibus suis cibum preciosissimuz q̊ reficiūtur angeli gloriosi in specie ꝓpria fideles autem in hoc sacramento sub specie aliena (inuitauit omnem populum) qui vult ōnes homines sal. fieri ⁊ per ꝯsequens ad hoc sacramentū admitti (vij. diebus). i. toto tp̄e qd̄ septenario dieruz reuoluitur (In vestibulo orti). i. ecclesie militantis d̄ qua dicitur Canti. iiij Ortus conclusus soror mea sponsa (et nemoris) dicitur autem ecclesia nemus. nam in ea sunt multe bone p̄sone tanq̄m arbores fructifere per sanctam vitā ⁊ aromatice per bona famaz (qd̄ regio cultu). i. diuino (ꝯsitum erat) nam ip̄e est cultor ecclesie p̄ncipalis (. Et pendebant ex omni p̄te tentoria) id est sanctorum angeloruz p̄sidia. sicut tentoria ꝓhibēt pluuias ⁊ caumata (coloris aerei ⁊c̄) p̄ triplicē colorez hic positum significat̄ ternarius gerarchiaruz ⁊ in qualibz gerarchia tres ordines angelorum quia tamen eoꝝ stabilitas ē a deo trino ⁊ vno. ideo h⁹ mōi tentoria sustentari dicuntur funibus circulis (⁊ columnis). i. tribus p̄sonis q̄ sunt colūne oēm creaturam sustentātes aliter enim statim in nihilum redigeretur sūt ec̄ circuli omnem perfectionē eminentissime ꝯtinentes sunt etiam funes vniuersi p̄tes adinuicem ꝯnectentes (lectuli quoqz) id ē sedilia p̄ ꝯuiuantibus ad moduz lectorū disposita. scd̄m sensum literalez Moraliter vero per hec sedilia significātur quies cōsciencie in qua sedere d̄bent p̄cipientes sacramentū eukaristie (dicūtur autē aurei ⁊ argentei) quia per aurum caritas ⁊ per argentum mundicia designatur per quas ꝯsciencie quietant̄ (bibebant āt qui inuitati erāt aureis poculis) quia virtus eukaristie sugitur vi amoris (vinū quoqz ⁊c̄) p̄ quod sanguis cristi p̄ciosissim⁹ designat̄ qui nobis in hoc sacramēto sb̄ specie vini datur (vasti quoqz regina ꝛc̄.) per ip̄am intelligitur sinagoga nam interpretatur diffinitio consummata. finis autez sinagoge consummatus fuit in cristi passione. nam ex tunc legalia fuerunt mortua ⁊ post publicationem euāgelij mortifera tempe tamen intermedio a iudeis poterant obseruari ideo subditur (fecit ꝯuiuium) in oblatione sacrificiorū ⁊ dicitur conuiuiū feminarum ad designandum eius defectū sicut sexus femineus est defectiuus (In palatio vbi rex assuerus manere consueuerat). i. in templo in quo dabātur diuina rn̄sa an̄ passionis cristi tempora (itaqz die septimo cum rex esset hilarior) per diem septimuz

intelligit ebdōda vij. post pasca post q̄m festum pentecostes celebratur tunc eniz rex noster ihesus cristus hilarem se ostendit qz dona spūssancti discipulis in signo visibili dedit (Et post nimiam potationē icaluisset mero). i. spūsancto non in se qz a p̄ncipio ɔceptionis habuit plenitudinē gratie. ꝫ in corpore suo mistico. nam ꝓpt̄ receptiōem spūssancti eius discipuli putabantur pleni musto vt habet Act. ij. (p̄cepit mahumā ⁊ bagata ⁊c̄) per istos significantur apostoli alij q̄ discipuli quibus p̄cepit xp̄s vocare ꝓplos ⁊ p̄ncipaliter sinagogam ad ɔuiuium noui testamenti ꝓpt̄ quod paulus ⁊ bar. dixerunt iudeis Act. xiij. vobis oportebat p̄mū loqui verbum dei ꝫ q̄m repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite ecce ɔuertimur ad gentes sic enim p̄cepit nobis deus ⁊ hec repulsio significat ꝑ hoc qd̄ subditur (q̄renuit ⁊ ad eius imperium qd̄ ꝑ enuchos mandauerat venire ɔtempsit). i. ꝓpter ɔtemptū p̄dicatiōis apostolorum Jesus cristus rex regum sinagogam pro maiori ꝑte in incredulitate dimisit

Capl'm .ij

HIs ita q̄ gestis ⁊c̄) sequitur (q̄rātur regi puelle virgines ⁊c̄) q̄uis autem quelibet ꝑsona ꝑseuerās in integritate fidei virgo dicat ⁊ dei spōsa tamen ecclesia ex ꝑsonis talibus ɔgregata dicitur sponsa dei p̄dilecta ⁊ hoc significat Cant. vi. cum dicitur lx. sunt regine ⁊ lxxx. cōcubine ⁊ adolescentularuz non est numerus vnde est columba mea ꝑfecta mea Igitur ꝑ singulas virgines quesitas pro rege significātur singule fidēles ꝑsone ꝫ per hester que fuit p̄electa signat ecclesia ⁊ per nūcios ad querēdum missos apostoli ⁊ p̄dicatoēs. Alit̄ potest etiā per hester virgo Maria designari et per nuncios angeli eam visitantes ⁊ spāliter gabriel angelus ad eaz specialiter d̄stinatus Luce. i. (Et tradāt eas in domū femiaruz sub manu egei). i. sub disciplina spūssancti a quo custodiunt dicte virgies ⁊ vnguntur carismatibus ⁊ varijs virtutibus adornant (ducta est itaq̄ ad cubiculum regis ⁊c̄) h̄ mistice fuit impletum in ascensione xp̄i tūc eni ecc̄am iustorum secum duxit ad celestia vel in assumptione virginis gloriose quādo fuit sup angelos exaltata (ac dona largit⁹ ē iuxta magnificenciā p̄ncipalem) xp̄s enim rex nr̄ ecclesiam secum ducens ad celestia dedit suis fidelib⁹ abūdant spūssancti dona p̄s lxvij. scd̄m trāslatiōem lxx. ascendens in altum cap. captiuitatem dedit dona hoībus (Eo tempore quo mardoche⁹ ⁊c̄) ꝑ duos enuchos qui voluerunt regez interficere significati fuerūt pharisei. saducei qui post ascensionem xp̄i quesierūt ipsuz in membris suis occidere ⁊ nomē ci⁹ penitus delere vt patz Act. viij. ⁊ alijs eiusdem libri plurib⁹ locis ꝑ mardocheū aūt qui salutis hester gerebat curā pōt petr⁹ apostol⁹ itelligi qui curā suscepit ecclesie cristi ⁊ denūciauit ecclesie maliciā phariseoꝝ ⁊ saduceorū nomē xp̄i delere querēciū vt sup hoc dn̄m exhonoraret vn̄ dicitur. Act. iiij. de petro ⁊ iohe dimissi autē venerunt ad suos ⁊ ānūciauerūt eis q̄nta ad eos p̄ncipes sacerdotum ⁊ senioēs dixissent qui cū audissent vnanimit̄ leuauerunt vocem suā ad dn̄z ⁊c̄ (⁊ annalib⁹ traditu est corā rege) ꝑ qd̄ significat ꝙ merita iustorum non dant obliuioni sed registrantur coram rege celesti vt r̄munerent tp̄e competenti. Capl'm iiij.

POst hec rex assuer⁹ exaltauit amā. ⁊c̄) p⁹ ꝑsecutiōem iudeorū secuta ē ꝑsecutio p̄ncipū rōnoꝝ q̄ multū conati fuerūt nomē xp̄i delē ⁊ xp̄ianos interficē Igit̄ ꝑ amā q̄ iterp̄tat iiq̄tas p̄t nero nequissim⁹ intelligi q̄ rex regū exaltauit ad sblimitatē ipij rōni. nā omnis ptās a d̄o ē ꝓuer. viij. ꝑ me reges regnāt ⁊ ꝓpt̄ dignitatē impij venerabāt neronē ꝓpli rōnis subiecti ꝑ mardocheū āt q̄ corā amā voluit genu flectere significat petr⁹ aplus ⁊ quicunq̄ successor eius bonus imo ec̄quilibet verus xp̄ianus qui sacrilegis p̄ncipū mandatis noluerunt obedire ꝓpter quod dicti sacrilegi ꝑsecuti sunt grauit̄ ecclesiam excitata tamen fuit prima ꝑsecutio ꝑ neronē (nūciauerūt amā) ꝑ istos nūciatores significantur accusatores cristianorum apud impios imperatores (et litere ipsius anulo signate). per anulum significatur imperialis potestas a deo

data sicut p̄dictum est qua tamen nero et
alij sibi similes abusi fuerunt in cristiano-
rum ꝑsecutione

Capl'm.v

Que cuz audisset mardocheus sci
dit vestimenta sua ꝛc.) ꝑ mardo-
cheū significatur bonus prelatus
qui corporale periculum vel spūale ꝯgno
scens populi sui se ip̄z affligit operibus pe
nitencie ad ꝓuocandū misericordiam dei
(ꝛ hoc eiulatu vsqz ad fores palacij gradi
ens).i.ad respectū diuine maiestatis per
penitenciam ꝛ orationem appropinquare
cupiens(non erat licitum indutum sacco
aulam regis intrare)per q̄m significatur
palaciuz celeste qđ null⁹ ingredi potest in
dutus sacco mortalitatis hūane(qđ au
diens hester consternata est)Naz ecclesia
audiens afflictionem boni prelati debz me
rito turbari ꝛ mittere sibi vestem ꝓcuran
do sibi suis orōnibus diuinam consolatio
nem sicut ecclesia procurauit petri libera-
tiōem Act.xij. De hac autem veste dicitur
Isa.lxi. Induit me domin⁹ vestimēto salu
tis ꝛc.sed quia bon⁹ prelatus cito reuerti
tur ad fletum ꝓpter aliquorum populi sui
peccatuz ideo dicit̄ (quā accipe noluit)ꝑ
hoc autē ꝙ hester de accessu ad regem ad
precandū pro liberatione populi.p̄mo se ex
cusauit postea vero consensit significat̄ ꝙ
triūphans ecclesia vel virgo beata vidētes
ꝙ non sit tp̄s liberatiōis populi fidelis ab
afflictione nam aliquando non expedit.et
pro tunc cessant orare sed postea tp̄e cōpe
tenti faciunt (tradens me morti) licet eniz
ecclesia triūphās ꝛ beata virgo sint extra
mortalitatis statum tamen dicūtur tradē
se morti quādo ꝑiculū mortl. eius accipiūt
ad amouendū ꝑ suā interpellatiōem apđ
iudicem deū sicut bonus aduocat⁹ illi pro
quo aduocat aliquādo dicit pro sua ꝯsola
tione ego sup̄ me accipio ꝑiculum cāe tue
(rursum qz hester ꝛc.)per hoc autē ꝙ he
ster r̄gina mandauit iudeis ꝙ essent in af-
flictione et oratione đuota significat̄ ꝙ ec
clesia triūphās vel virgo beata volūt sibi
deuotos facere talia vt orantes pro ip̄is r̄
gem celi.veloci⁹ exaudiātur ꝑ hoc ꝙ illi ꝓ
quibus volūt orare ad impetratiōem grē
disponūtur

Capituluz vi.

Tercio die hester induta est rega-
libus vestimentis ꝛc.)per diez ter
cium significatur tempus gratie
qđ est post duo tempora scilicet temp⁹ na-
ture ꝛ tempus legis mosaice. tunc eniz ec
clesia de gentibus collecta ornata fuit do-
cumentis celestib⁹ ꝛ sacramentis ꝛ beata
virgo que significatur per hester in assum
ptione sua fuit ornata dotibus gloriosis.(
ꝛ stetit in atrio domus regie) naz ecclesia
stetit per constantiam in aduersis ꝛ virgo
gloriosa stetit per potenciam in celestibus
eminencijs.(Cunqz vidisset hester reginā
stantem placuit oculis eius)ecclesia nam
qz celesti r̄gi placuit ꝓpt̄ ei⁹ ꝯstanciā ꝛ v̄
go beata ꝓpter plenam corporis ꝛ anime
gloriā(ꝛ extendit contra eam virgā aure
am)nam vtriqz contulit caritatis diffusi
onē(obsecro vt venias ad me hodie ꝛ amā
tecum ad conuiuium)per qđ significatur
eukaristie sacramentū in ecclesia militāte
Et fruitio gloriosa in ecclesia triūphāte ad
vtrūqz vocatur rex celestis quia delectat̄
in deuotorum ꝯmunicatione ꝛ in bonoꝝ
fruitione ꝛ similiter aman vocat̄ per quez
ꝯuenienter iulianus apostata designatur
quia sicut ille fuit persecutor sinagoge sic
iste ecclesie fuit etiam xp̄ian⁹ ꝛ sb̄diacon⁹
ordinatus ꝛ sic ad ꝯuiuium ecclesie militā
tis fuit vocatus scđm actum ꝛ per ꝯseq̄s
ad ꝯuiuiuz ecclesie triumphantis ꝫ in po
tencia tm̄(Egressus est itaqz amā illo die
letus ꝛ alacer)per hunc egressum a ꝯui-
uio significatur eius recessus a xp̄ianorū
ꝯsorcio ꝛ quia tunc ascendit ad romanuz
imperium ideo dicitur(letus et alacer)tm̄
ꝓpter ineptum ꝛ tempale gaudiū (cunqz
vidisset mardocheum sedentez ꝛc.) ꝑ istū
mardocheum qui reuerenciā ip̄i amā nō
exhibuit significat̄ beatus basilius ep̄s q̄
mandatis iuliani apostate sacrilegis nolu
it obedire ꝓpter quod iratus iulian⁹ ꝯmi-
natus fuit ei ꝙ eius ciuitatē ꝛ populuz de
struēt quādo de bello ꝑfidis rediret sicut
aman querebat suspendere mardocheū ꝛ
populum ꝑdere iudeorū.

Capl'm.vij.

Noctem illam duxit rex insomnez
ꝛc.)sicut dictum est supra per re-
gem istum deus significatur qui ē

rex regũ licet autez deus scdm veritatez nunq̃m dormiat tamẽ scdm modũ loq̃/di humanũ dicit̃ dormiẽ qñ mala puniẽ dissimulat ⁊ bona remunerare ⁊ quãdo ɔtrarium facit puniendo mala vel remunerando bona tunc dicitur euigilare tũc ãt ip̃ius amã iusta punitio ⁊ mardochei remuneratio imminebat de ꝓpinquo iõ dicitur noctẽ illam duxisse insomnez (Et iussit sibi afferri historias ⁊ annales priorum tẽporũ) tunc eni merita mardochei ⁊ demerita amã p̃terita corã deo fuerũt per sanctos angelos recitata sicut de meritis thobie ⁊ sare dicitur Thobie iij. In illo tempore exaudite sunt preces amboꝝ quorum vno tempoẽ sunt orationes in ɔspectu dñi recitate (hõ quẽ rex).s. celestis (honorare cupit).s. in futuro vbi erit verus honor vnde dic̃ Greg. oml. viij. si culmen veri honoris q̃ritis ad celeste regnũ tendite si gloriam dignitatũ diligitis In illa supna angelorũ curia vna ascribi festinate (debz indui vestib⁹ regijs).i. i presenti vita dz ornari virtutib⁹ moralibus ⁊ theologicis (Et iponi sup equũ qui de sella r̃gis est).i. dz habere corp⁹ totaliter obediens spiritui ⁊ subiectum (Et accipe regium diadema sup caput suum).id est mente sua que caput ẽ hominis debz habere iugẽ memoriã corone celestis ꝓ cui⁹ adq̃sitiõe dz ɔtinue laborare (Et p̃m⁹ d̃ regijs p̃ncipibus).i. vnus de angelis hominũ custodibus sicut Gen̄.i. dicit̃ ⁊ fcm̃ ẽ vespere ⁊ mane dies vnus.i. prim⁹ (et p plateas ciuitatis).s. celestis (Clamet ⁊ dicat) cum ip̃m ad gloriã itroducet (sic honorabitur q̃cunqꝫ rex) celestis (voluerit honoraẽ) ⁊ sic factum fuit btõ basilio per mardocheuz significato ⁊ cuilibet prelato sancto

Caplm vij

Intrauit itaqꝫ rex ⁊ aman ad conuiuium ⁊c̃).deus qui per regem ⁊ peccator qui p aman significatur intrant ad ɔuiuium eukaristie sed tamen diuersimode quia de⁹ itrat vt ɔuiuium faciẽs.pecc̃or ãt vt abutens ⁊ indigne sumens quia iudiciũ sibi manducat ⁊ bibit Sequitur petitio hester p q̃m significatur ecclesia cuz dicitur (da mihi animã meam pro qua rogo ⁊ ꝓplm meũ pro quo obsecro) Sic autem petiuit ecc̃a beati basilij ad eius monitionem scz vt liberaretur cuz ꝓplo a morte sibi ɔminata per iulianũ apostatam ⁊ missus fuit sanctus mercurius ad int̃ficiẽdũ iulianũ sic amã de mandato regis suspensus fuit in patibulo qd̃ pauẽat mardocheo ⁊ vtinã sic accidat omnibus malum machinantibus aduersus innocentes vt impleat̃ illd̃ p̃s.ix In laqueo isto q̃ abscõ.com.ẽ pes eorum

Caplm. viij.

Die illo dedit rex assuerus regine hester domũ amã ⁊c̃) per hoc fuit figurata concessio vrbis romane facta ecclesie i qua regnauerat iulian⁹ apostata figuratus per amã ⁊ plures alij psecutores ꝓpli cristiani (Et mardoche⁹ ingressus est ante faciem regis) sicut dc̃z est supra per mardocheum intelligit̃ beatus. Petrus et eadem ratione per eum potest intelligi quilibet bonus p̃latus de salute ecclesie solicit⁹. Multi v̄o boni prelati ꝓpter atrocitatem psecutionis fugerant de ecclesijs suis ante baptismũ constantini sed ip̃o baptizato apte fuerũt ecclesie ⁊ reuersi fuerunt prelati fugitiui vt in ecclesijs suis ministrarent ante faciez regis celestis qd̃ figuratũ fuit per ingressum mardochei ante faciem regis. (tulit itaqꝫ rex anulum quẽ ab aman recipi iusserat ⁊ tradidit mardocheo) hoc autem mistice fuit impletum quando diuina ordinatione sublata fuit a p̃ncipibus terrenis potestas inuestiẽdi episcopos ⁊ abbates per baculum et anulum et remansit prelatis ecclesie tantum (hester autem cõstituit mardocheuz supra domum suaz) per quod designatur q̃ nullus instituendus est prelatus nisi per ecclesiam hester nomine figuratam (Orauit qꝫ vt maliciam aman ⁊ machinationes eius ⁊c̃) seq̃tur (Juberet irritas fieri) qd̃ rex noster iesus cristus mistice fecit quando per constantinuz statuta cõtra xp̃ianos facta p neronẽ ⁊ alios psecutores xp̃ianoꝝ irri

tauit inhibēs sub pena ne aliqua fieret in iuria xp̄ianis (mardocheus autez egredi ens de palatio q̄ de aspectu regis fulgebat vestibus regijs q̄ē.) p̄ hoc significatur q̄ p̄latus fraterna caritate motus aliquādo ō ptemplatione debet egredi q̄ trāsire ad actionem pro salute populi sui q̄ tunc debet fulgere vestibus virtutum q̄ corona dignitatis q̄ amicti pallio honestatis (omnis q̄ ciuitas exultauit) In promotione namq; boni p̄lati debet populus letari p̄uer. r. xix. In multiplicatione iustorum letabitur vulgus cum autez impij sūpserint p̄ncipatum gemet populus.

Capm ix.

Citur trij. mensis q̄ē.) In hoc capitulo describitur interfectio duplex aduersariorum populi iudaici per qō figurata fuit duplex interfectio aduersariorum populi cristiani p̄ma fuit tempore karoli magni. Secōa tēpore godfridi de billonc sicut in eorum gestis scribitur diffuse Per decez filios amō suspensos in patibulis. figurata fuit damnatio maliciam eius imitancium in gehēnc penis Per interfectionez autē quingentorum virorum significatur mactatio v. sēsuum q̄tum ad illicitos motus eorum per hoc autem q̄ in dei occisorum bona voluerunt prevari significatur q̄ cristiani pugnātes, contra infideles q̄ eciaz in quolibz iusto bello moueri non debent p̄pter lucra temporale sed zelo fidei q̄ amore iusticie (quintodecimo autem die percutere defierunt q̄ idcirco eundem diem statuerunt solemnem) per hoc autem ostenditur q̄ ō victoria corporali q̄ multo magis de spūali gratie deo sunt reddende tanq̄m victori p̄ncipali Deut. viij. Ne dixeris in corde tuo fortitudo mea q̄ robur manus mee hec ō nia mihi prestiterunt sed recordaberis dñi dei tui. quia ipe tibi vires prebuerit vt impleret pactum suum super quod iurauit patribus tuis sicut presens indicat dies

Capitulum x.

Ex vero assuerus omnem terraz q̄ē.) per regem assuerum significatur dominꝰ noster Jesus xp̄us sicut dictum est supra qui subiugauit sibi ō nem terram per fidem naz aliqui de omni terra iugo fidei cristiane submiserunt cordi

la sua vt sit sibi distributio pro generibus singulorum cum dicitur (omnem terram) sicut dicitur omne animal fuit in archa noe Circa vero finem mundi omnes generaliter supponentur iugo fidei sicut dicit docto. nostri q̄ tunc in omnibus generibꝰ erit deus vnus q̄ nomen eius vnū zacharie xiij. Et tunc erit distributio pro singulis generum cum dicitur (omnem terram exaltauit mardocheuz) per istum mardocheuz quem rex assuerus exaltauit q̄ fecit a se secōm significatur pontifex summꝰ q̄ cristus exaltauit super totum populū cristianum faciens ipsum sibi vicarium (quem rez bona populo suo) per hoc ostenditur q̄ studiuz summi pontificis verti debet ad querendū bonū populi cristiani q̄ similiter alij p̄lati sub ipo quilibet in sua prouincia vel diocesi ad honorem q̄ gloriam domini nostri Jesu cristi cui est honor q̄ glia in secula seculorum Amen. Cetera que sequuntur non sunt in hebreo nec sunt de canone p̄pter quod ea hic omitto q̄ quia in precedentibꝰ virtualiter otinētur

Explicit Hester

Liber

Incipit Job.

Ur erat i terra hus nomine Job) pbus primo ethicorum tetragono cōparat hominem virtuosum q̄ sicut corpus tetragonuz optime sedet i quolibz latere sic virtuosus bene se habet in omni euentu fortune p̄pter quod ibidē dicit pbs de virtuoso q̄ fortunas optime ferret. s. prospera ea vtendo ad opera magnificēcie q̄ liberalitatis q̄ aduersa ea vtendo ad exercicium pacientie q̄ longanimitatis. Job ār bene se habuit in prosperis q̄ aduersis sic

patet ex decursu huiꝰ libri ꝓpter qđ tenet
typum cuiuslibet ꝑfecte virtuosi In pros/
peris āt bñ se habuit ante fortunā aduer
sam ⁊ etiā post ipāz ꝓpter qđ in p̄ncipio
libri ⁊ eius fine agitur de tp̄ibus ꝓsperi
tatis i medio vero đ tp̄e aduersitatis q̄n
tū ad p̄mū dr̄ (vir erat) .i. v̄tuosus a vir
tute morali ⁊ intellectuali dictus iō subdi
tur (in terra hus) que ꝯsiliator interp̄tat̄
talis .n. est ad ꝯsulendū sibi ⁊ alijs valde
aptꝰ (noie Job) qui magnꝰ interp̄tat̄ ille
qui inter hoies est virtuosior ille iter eos
ē vere maior (erat q̄z vir ille magnꝰ) v̄tu
te ⁊ dignitate (inter ōnes orientales) id
est xp̄ianos. de xp̄o nāq̄z dicit̄ zacha. vi.
ecce vir oriens nomē eiꝰ sic āt a noie xp̄i
dicūt̄ xp̄iani ita a noie oriētis p̄nt dici ori
entales (Nati q̄z sūt ei vij. filij) scđz ꝙ di
cit Greg. oml. xv. qr vij. diebꝰ omne tp̄s
reuoluit̄. recte septenario numero vniuer
sitas figurat̄ Discipulꝰ āt ꝑfectꝰ homis
ꝑfecti in virtutibꝰ moralibꝰ ⁊ intellectua
libꝰ dicit̄ eius filiꝰ tanq̄m similis ei factꝰ
Per vij. igitur filios vniuersitas discipulo
rū eius potēciū bene operari ⁊ docere si/
gnificant̄ (⁊ tres filie) ꝑ q̄s intelligūtur
ꝑsone potentes bñ operari sed nō docere
ꝓpter quod dicūt̄ filie qr nō p̄nt gignere
filios verbo p̄dicatiōis vel doctrine p̄nt
tamē ꝯcipere ꝯceptꝰ deuotiōis ꝑ verbū
p̄dicatoris dicūt̄ āt tres qr viuunt in fide
scē t̄nitatis (Et fuit possessio eiꝰ vij. milia
ouiū) per oues innocentes intelligūt̄ vnđ
dicit̄ ij. Re. xiiij. isti qui oues sūt q̄d fecer̄t
ꝑ septenarium numerū vniuersitas desi/
gnatur sicut dictum est supra (Et tria mi
lia camelorum). ꝑ camelū qui est animal
gibbosum ⁊ portandis oneribꝰ aptum si
gnificat̄ peccator penitēs qui peccauit ex
gibbo sup̄bie sed ad satisfaciēdū se exp̄cit
ad portandū onus penitencie. (q̄ngenta
quoq̄z iuga boum) ꝑ iuga intelliguntur
persone matrimonio vnite quia iugum
dicit̄ a iungendo. bos āt est animal labo
riosū ꝑ iuga boum significāt̄ ꝑsōe ꝯiuga
te viuētes honeste laborātes pro sui statꝰ
honestate seruanda ⁊ pro ꝓle ad dei s̄ui
cium educanda (Et q̄ngente asine) asina
est animal tardum tamen humilit̄ sb̄ijci
tur ad onus portandū ideo per asinas si

gnificant̄ ad penitenciā tarde venientes
ipāz tamen hūiliter sustinētes dicūt̄ aūt
quingenta iuga boum ⁊ quingente asine
quia dū vtriusq̄z ꝯditionis ꝑsone ꝑ labo
rem pnie ad eternam requiem gradiunt̄
sub q̄ngētesimo numero mistice reponū
tur. nam q̄nquaginta ꝑ. x. multiplicata
faciunt q̄ngēta. q̄nq̄gita v̄o requiē signi
ficāt eo ꝙ ānus q̄nquagesimꝰ erat r̄mis
siōis ⁊ quietis tēpus omnia v̄o predicta
possessio Job dicunt̄ ꝑ quez bonꝰ doctor
vel p̄latꝰ significat̄ qr cedit ad eiꝰ meritū
quicquid boni per eius doctrinaz fit i sta
tibus predictorum In omnibꝰ aūt p̄dcis
ponit̄ numerus determiatꝰ ꝓ indet̄mia
to sicut Math. xvi. Non dico tibi vsq̄z sep
cies sed vsq̄z septuagies septies id est toci
ens quociens (Et familia multa) expona
tur sicut supra (Et ibant filij eius ⁊ facie
bant ꝯuiuia ⁊c̄). filij boni doctoris vel p̄
lati sunt predicatores ab eis instructi vel
missi qui faciunt ꝯuiuia vnusquisq̄z in die
suo quando quilibet eorum predicat tem
pore sibi apto (⁊ mittentes vocabant tres
sorores suas ⁊c̄) licet enim omnes fideles
vocentur ad ꝯuiuiuz verbi dei tamē ma
gis ibi reficiuntur persone supradicte per
filias Job significate. (Mittebat ad eos
iob ⁊ sanctificabat illos ⁊c̄) frequēter eni
predicatores ex sua predicatione appetūt
commendari cum tamen tota gloria de/
beat esse dei quos bonus prelatus sancti
ficat pro eis orando ⁊ eukaristiam offerē
do ⁊ hoc bonū ꝯtinuādo iō seq̄t̄ (sic facie
bat cunctis diebꝰ) (Cū autē filij dei assi/
sterēt corā dño ⁊c̄) scđm sensū lr̄alē ꝑ fili
os dei h̄ intelligūt̄ āgeli sci scđz v̄o sensū
moralē itelligūt̄ sci hoies vitā āgelicā du
cētes int̄ q̄s freq̄ter ē sathā. i. hō ꝑuersꝰ
q̄ dicit̄ sathā eo ꝙ est mēbrū eius. (cui di
xit dñs vñ veis) r̄q̄rit. n. dñs ad puniēdū
opa ꝑuersoꝝ (qui rñ dens ait circu. terrā
) homies. n. peruersi sunt instabiles ⁊ va
gabūdi (nunquid ꝯsiderasti s̄uū m. Job
⁊c̄) q. d. tu ꝑuerse debuisti viros scōs ꝯsi
derare ⁊ te eis conformare sed quia per/
uersi magis q̄rūt bonos ipedire iō sb̄dit̄
(nūquid frustra Job timet deum. quasi
diceret bonitas q̄m in eo laudas non est
vera sed ficta. (sed extende paululum

ꝛc̄).i.proba eum per subtractiōez tempa/
lium bonorum(nisi in faciez benedixēit ti/
bi).i.tunc manifeste maledicet tibi(ecce v
niuersa que habet in manu tua sunt)freq̄
ter enim deus ꝑmittit peruersos sanctl.ho
minibus dominari ad eorū iustaz dānati
onē ꝛ scōꝝ p̄miatōez(Egressus qz est sath
a facie dei)nam illi qui ꝑuerse oꝑantur a
deo semper elongātur vnde Luce.xv.dicit̄
de filio prodigo ꝙ recedens a patre abijt
in regionem longinquam(boues arabant
ꝛ asine pascebantur iuxta eos)ꝑ boues a/
rantes significant̄ homines pro bono cōi
laborantes per asinas pascentes iuxta eos
homines pigri ꝛ tardi ad bonum ꝛ viuen
tes de laboribus eoruz (Et irruerūt sabei
)qui captiuantes interpretātur ideo signi/
ficant demones per quos bene operantes
captiuantur quādo de bonis operibus in
suꝑbiam eleuantur ꝛ tardi ad bonum qñ
in suis fecibus moriuntur(Et pueros per/
cusserunt gladio)per pueros custodes p̄di
ctorum intelliguntur rectores eoruz qui si
mul cum eis ꝑeunt quando eorum mala
per eorū negligenciam ɔtingūt(Ignis dī
descendit de celo)scdm sensū literalē ignis
iste fuit accensus dei ꝑmissione et dī oꝑati
one ꝓꝑter quod significat ignez cōcupiscē
cie qui deo ꝑmittente ꝛ diabolo(Insufflā/
te succenditur)ꝓꝑter quod de ip̄o dicitur
ifra xli.cuius halitus prunas ardere facit
(Et tactas oues pueros qz ɔsumpsit)qd̄
moraliter ɔtingit quādo simplices ꝑ igno
ranciam ꝛ rectorum negligenciā isti ꝛ illi
flamma ɔcupiscēcie consumūt̄(Caldei fe
cerūt tres turmas ꝛc̄.)per caldeos qui fe
roces interpretantur d̄mones significāt̄.i
pe.v.aduersarius vr̄ diabolus tan.leo cir
que.quem deuoret ꝛ isti caldei faciūt tres
turmas.nam aliqui demōes specialiter ex
citant ɔcupiscenciam carnis aliqui ɔcupi/
scenciam mundi aliqui superbiam vite(et
inuaserunt camelos)per quos significant̄
homines apti ad portandum onus ꝓꝑli. ꝫ
a demonibus auferuntur qñ precipitātur
in aliqd̄ vicium per quod inepti reddunt̄
(nec non ꝛ pueros ꝑcusserunt gladio)qd̄
moraliter fit quādo per superiorum negli/
genciā hoc cōtingit(filijs tuis ꝛ filiab⁹ ve
scentibus ꝛc̄.)sicut dictum est per filios in
telliguntur discipuli iam docere potentes
per filias discipuli ad docendum adhuc in
sufficientes(repente vētus vehemens irru
it)qd̄ moraliter fit quando ꝑuersa doctri
na diabolo ꝓcurante in domū discipline
se ingerit et tunc filij ꝛ filie opprimunt̄ qꝛ
maiores discipuli ꝛ minores doctrina pe
stifera corrūpuntur (tunc surrexit Job ꝛc̄
)quia bonus doctor vl' prelatus ex casu di
scipulorum a virtute non deijcit̄ sed ip̄orū
casum lamentans deū adorat ꝛ veneratur

Capl'm.ij

Factum est autē ꝛc̄.) exponat̄ sicut
capl'o p̄cedenti vsqz ibi(Tu autez
ɔmouisti me.vt affligerē eū frustra).i.sine
culpa sua nō tñ hoc fuit frustra ex intenti/
one diuina.nam hoc ꝑmisit ad paciencie
Job exercicium ꝛ eius p̄mium augmen/
tandum(pellem pro pelle ꝛc̄.)q.d.ista pro
batio iob est modica sic autē tirāni qui sūt
membra diaboli penā innocētum semꝑ di
cunt esse modicaz et querunt inferre maio
rem (Ecce in manu tua est)ꝑmittit enim
deus aliquādo bonum prelatū vel doctorē
affligi grauiter nō solū in subditis ꝛ tꝑali
bus bonis sed etiā in proprijs personis q̄z/
tum ad corpus non tñ quātū ad animā iō
subditur(verūtamen animā illius serua).
nam a virtute non deijcitur sed magis per
pacienciā stabilitur (Egress⁹ itaqz sathā)
exponatur vt supra(percussit Job vlcē pes
simo)scilicet ex parte inferentis qui hoc fe
cit pessima voluntate sed tamē optimo ex
parte sustinentis qui sustinuit paciētissime
sicut et passio xp̄i pessima fuit ex ꝑte iude
ꝛ ꝓpuli iudaici optima tamen ex ꝑte xp̄i
(qui testa saniem radebat)per quod signi
ficatur ꝙ modus ꝑfecte paciētis est penā
inflictaz iniuste non renuere sed aliquādo
addere sicut in collationibus patrum legi
tur de beato paphnucio ꝙ cum ī crimine ī
posito sibi falso grauis pena fuisset imposi
ta ad eius addidit grauitatem(dixit autē
illi vxor sua)ꝑ quā intelligitur sensualitas
que scdm augustinum ꝑ mulierem signifi
catur et malum suggerit rationi sed debz
per rationem ei responderi (quasi vna de
stultl. mulieribus locuta es)eius suggesti
onem malam de impaciencia repellendo/
ꝛ subditur ratio (Si bona suscepimus de

manu domini) gratanter (mala autem quaē non sustineamus) pacienter quasi diceret sic debet esse ideo sequitur. (In ō nibus his non pec. Job ꝛc) Igitur audiē tes tres amici iob ꝛc) erant eniz veri ami ci vt dictum fuit in expositione literali ꝓ pter quod per ipos intelliguntur illi qui amicis afflictis vere cōpaciuntur (vene runt singuli de loco suo). nam sicut dicit Eth. nono libro ad infortunia amicoruz cicius ire debemus ad ꝯsolanduz q̄m ad eufortunia ad ꝯgaudēdū licet ad vtraq̄ sit eundum (Et exclamantes plorauerūt ꝛc) ex signis eniz vere compassionis affli ctus consolatur sicut portans graue pon dus ex cōportātib⁹ alleuiatur

Capl'm iij

Post hec aperuit Job os suum. ꝛc) scd̄m sentenciam Greg. Job tenet hic typum homis in pecc̄m mortale lapsi qui ꝑcussus est in mente. si cut Job fuit in corpore ad cui⁹ intellectū sciendum q̄ homo aliquando accipitur in scriptura qualis factus est scd̄m natu ram ꝛ sic dicitur Genes. i. faciamus ho minem ad ima. ꝛ si. nr̄am Aliquādo v̄o accipitur qualis efficitur per culpaz ꝛ sic dicitur i. Cor. iij. cum zelus ꝛ contentio sit in vobis nonne carnales estis ꝛ scd̄m hominē ābulati. homo igitur sic accept⁹ concipitur in peccati consensu ꝛ nascitur in actu et cuz vere penitet d. (pereat dies in qua natus sum ꝛ nox in qua dictuz est conceptus est homo.). i. talis conceptus ꝛ talis natiuitas pereant qd̄ sit quādo pec catum remittitur per peccantis peniten ciam ꝛ misericordiā diuinam (dies ille v̄ tatur in tenebras). i. delectatio que facit in actu culpe vertatur in merorem penitē cie (non requirat eum deus desuper) scz ad puniendū in finali iudicio nec sit in re cordatione coraz iudice summo (nec illu stretur luie). i. non manifestetur ad meā ꝯfusionez illustratione aduentus iudicis sed potius abscondatur velamine remis sionis p̄s. xxx. beati quoꝝ re. sunt iniqui. ꝛ quorum tec. sunt peccata (obscurent eū tenebre et vmbra mortis). per hoc intelli gitur consideratio pene gehēnalis que ꝯ sideratio licet sit horrida respectu tamen expiencie non est nisi vmbra Diez igitur p̄ue d̄lectatiōis obscurant tenebre ꝛ vm bra mortis qn̄ repellitur per considerati onem pene gehennalis (occupet eum ca ligo). i. perturbatio mentis d̄ peccato ꝑ petrato. (ꝛ inuoluatur amaritudine) scz ꝑfecte penitencie ꝛ qꝛ nō solū lamentādū est pro peccati actu sed etiam pro interio ri consensu ideo sequitur (noctem illaz te nebrosus turbo possideat). i. indignatio spūs cōtra malū sic ꝯsensum retineat qd̄ ad actum exterius non procedat (non cō putetur in diebus anni) placabilis domi no de quo dicitur Isa. lxi. spūs dn̄i super me ꝛc. sequitur vt predicarem captiuis i dulgenciam ꝛ clausis aꝑtionem ꝛ predi carem annū placabilez domino. i. temp⁹ gratie. ꝑ dies ꝛ menses anni gratie intel liguntur virtutes ꝛ actus earum de q̄b⁹ expectat̄ remuneratio diuina ꝛ oranduz est q̄ tunc non recordētur peccata ne ex eis offuscent̄ bona (sit nox illa solitaria) . i. non addatur alius ꝯsensus malus ad p̄muz (nec laude digna) quia de peccato non est gloriandu ꝓpter quod contra sic gloriantes dicitur Isa. iij. peccatum suū q. sodoma p̄dicauerūt nec aliquis de pec cato debet laudari ꝛ contra sic laudātes dicitur p̄s. ic. Laudatur pec. in d̄si. anime sue ꝛ iniquus benedicitur (maledicant ei qui maledicunt diei qui ꝑati sunt suscitaē leuiatam) isti sunt vere penitentes qui de testantur noctem consensus ꝛ diem act⁹ peccati ꝛ sic rebellant dyabolo cui erant subiecti qui per leuiataz significatur ꝛ sic ad pugnaz contra eos excitatur vt iterū sibi subijciantur Gregori⁹ Excitatur in prouocatione certaminis cum amittit ius peruerse dn̄ationis (obscurentur stel le caligine eius) qd̄ fit cum ex malorum nostroruz cogitatiōe bona nr̄a exterius lucencia obscurari vidētur ꝛ per hoc ab elatione reprimitur qd̄ est bonum (Expe ctet lucem ꝛ non videat). i. talis consens⁹ malus ad opus exterius visibile non pro cedat (. Quia non concludit hostia ven tris) id est concupiscencie que parit ma lum cōsensum ꝛ consensus factum (. Nec

abstulit mala).i.multiplicauit ipa(quare non in vulua mortuꝰ suꝫ)In vulua nāqꝫ peccatum moritur quādo ɔsensus malus ante factum per penitenciā diluit(egressꝰ de vtero non statim perij).i.statim post factum malum non penitui (cur exceptꝰ genibus).i.in ɔsuetudine peccati nutritus(Cur lactatus vberibus).i.de malo in peiꝰ verbis mali attractus ꝓuerbio.i. Fili mi si te lactauerit peccatores. ne adq̄escas eis (nunc enim dormiens silerem).i.essem in pace ɔsciencie .si non essent in me predicti gradus culpe(Et somno meo).s. ɔtēplationis diuine(requiescerem cū regibꝰ ⁊ cōsulibus terre).i.cum viris ɔtēplatiuis qui reges sunt ꝑ subiectiōem motuū carnis ⁊ ɔsules dando fidelibus ɔsilia salutis(qui edificant sibi solitudines)nam cōtēplatiui libenter sunt solitarij(aut cum p̄ncipibus qui possident aurum ⁊c̄.).i.cuꝫ bonis doctoribus qui possident auꝝ sapiencie ⁊ argentū eloquencie pure(aut sicut abortiuū ⁊c̄.)abortiuum vero dicitur ortum non recto tempe.tempus vero non rectuꝫ fuit tēpoē natuē lapse in quo omnis caro corrupit viā suā vt habet Gene.vi. ꝓpt̄ quod diluuium inundauit ⁊ post diluuiuꝫ paucis exceptis omnis populus ad idolatriam d̄clinauit igitur sancti illo tempe nati dicūtur abortiui quibꝰ desiderabat iob assimilari quia descendentes ad limbū erant de sua futura beatitudine securi (Ex quibus ɔcepti non viderunt lucem)ꝑ istos intelliguntur sancti tpe legis mosaice nati q̄ tn̄ non viderunt cristum lucem mundi cum istis similiter querebat Job in limbo quiescere p̄dicta ratione(ibi impij cessauerunt a tumultu).i.demones qui molestare non poterāt scōs p̄res(Et ibi requieuerūt fessi roboē).i.fortes i tentatiōibꝰ sic ꝙ nō vincebantur tamē fatigabantur sicut dic̄ ꝑhs vij.et h̄.de ɔtinente (Et quondā vincti pariter sine molestia)scꝫ sunt in limbo sic̄ tpe Job erat sanctus Joseph ⁊ ei similes (non exaudierunt vocem exactoris) .i. demonis qui dicitur exactor Luce xij.⁊ iud̄x tradat te exactori(ꝑuus et magnꝰ ibi sūt).i.puer et adultꝰ morientes tamē in gratia (Et seruus et liber)naꝫ sicut dicit Ambrosiꝰ Apud dominū bona seruitus ⁊ bona libertas equa lance appenduntur(q̄re misero data est lux)sicut lugenda est ɔceptio scd̄m culpam ⁊ natiuitas sic ⁊ huius vite que pociꝰ est mors q̄m natiuitas ido dicitur (Quare misero data est lux)q.d sicut bonum ei fuisset non peccasse sic et in peccato non viuē ideo subditur (Qui expectant mortez ⁊c̄.)quia mori peccato debet esse in desiderio Rō.vi. Existimate vos mortuos quidē esse peccato viuentes aūt deo in cristo ⁊c̄.(⁊ non venit)aliqui nāqꝫ desiderant peccato mori ⁊ non moriuntur nam ex ɔsuetudine peccādi ab hac morte retardantur(quasi effodientes thesauruꝫ).s.diuine gratie qui inuenitur per hoc ꝙ homo moritur culpe ideo subdit(gaudent qꝫ vehementer cum inuenerint sepulcrum)de qua sepultura dicitur Rō.vi. Sepultisumus cum illo ꝑ baptismū in mortem)viro cui abscondita est via)eundi ad patriā (Et circūdedit eum deus tenebris).s.ignorancie ɔtractis ex peccati ɔsuetudine (an̄ q̄m comedam).i.delectatiōem peccati ꝑcipiam(Suspiro)sindere si remurmurāte peccato(Et tanq̄m inundantis aque sic rugitus meꝰ) Isa.li.impij.q. mare feruēs qd̄ quiescere non potest(quia timor quem timebam)de peccati ɔtinuatione (Euenit mihi) ꝓpter ɔsuetudinē que vix potest dimitti(nōne dissimulaui)ꝓpter hoc a peccatis emendari(nōne siliui)r̄tardādo peccata ɔfiteri(nōne quieui)manendo nimis in lecto peccati(Et veit super me indignatio).s.dei sic debet peccator pro peccatis suis dolere ⁊ lamentari.

Caplm iiij.

Respondens autem Elephath ⁊c̄.)Sciendum autem ꝙ liber iste ꝓcedit rhetorice ꝓpter quod r̄plicatur pluries eadem sentencia ad magis exaggerādū vt pꝫ ex dicl.⁊ patebit ex dn̄dis similiter ꝓcedit disputatiue ꝓpter quod etiam eadeꝫ aliquando repetūtur nam respondens repetit dicta opponentis ⁊ opponens replicando dicta rn̄dentis Sciendū etiaꝫ ꝙ licet amici Job primo venerint ad eius consolatiōem tamē postea ꝓruperūt ad eius iniustam increpationem ꝓpter qd̄ in fine libri dixit eis dominꝰ non estis locuti rectū coram me sicut seruus meus Job

ꝛ ideo per ip̄os significātur illi qui iustos iniuste increpare conantur tales autem sunt precipites in loquendo qđ nōt̄ cum subditur (Conceptum sermonem tenere quis possit) ꝛ vt acrius increparēt prius eum cōmendant de doctrina cuꝫ dicitur (Ecce docuisti plurimos) ꝛ de caritate fraterna cum subditur (Et manꝰ lassas roborasti ꝛc̄) ꝯn̄ter vertunt verbum ad increpatiōem (nunc autē venit super te plaga ꝛ defecisti) q.d. doctrinam tuam opibus destruxisti (vbi est timor tuus) erga dominū (fortitudo tua ꝛc̄) q.d. ista nō fuerunt in te scđm veritatem sed tm̄mō secundum fictionez (recordare obsecro te. q̄s vnq̄ꝫ inocēs perijt) q.d. nullꝰ icrepātes autē iniuste frequenter ex verbis suis ostenduntur deficere nisi eni in vita p̄nti đ qua loquebatur eliphath quia non credebat aliam Innocens aliquādo periret Isaias non diceret lvij. iustus perit ꝛ nō est qui recogitet Innocentes eniꝫ aliquādo pereunt in hoc mūdo vt saluētur in celo (aut quando recti deleti sunt) q. d. nū q̄m quia similiter est falsum nam aliquādo đ memorijs hominū delentur vt in libro vite scribāt̄ (q̄n pociꝰ vidi eos qui operantur iniquitatē ꝛc̄). sequitur. (flante deo perijsse) similiter hoc est falsum. nam aliquando impij ꝓsperantur vsq̄ꝫ ad mortem in vita p̄nti vt habetur infra eodem ca. Greg. Sepe namq̄ꝫ dominus diu tolerat quos in perpetuū damnat Sed quia mali non solū bonos arguunt de ficta bonitate sed etiam de crudelitate ideo subditur (rugitus leonis) vocant eos leones ip̄os de crudelitate nōntes. Et qꝛ non solum eos diffamant in personis proprijs sed etiam in sibi coniunctis vtpote in vxoribus filijs ꝛ famulis ideo subdit̄ (ꝛ vox leene ꝛc̄) (Porro ad me dictum est ꝟbū absconditum ꝛc̄) tales eniꝫ maligni vt iustius bonos arguere videantur fingunt aliquādo ꝙ occulta sibi diuinitꝰ reuelentur ꝛ que sint illa subditur (nunquid hō dei compatione iustificabit̄ ꝛc̄) licet eni hec sint impossibilia tamē maledici viri sanctis improperant de se sentire talia eo ꝙ reprobant in hominibus ꝛ bene ea q̄ deus homo legit̄ fecisse vt ꝙ a peccatrice tangi se permisit et cum peccatoribus comedit ꝛ bibit. saluator ei nr̄ talibꝰ peiorari non poterat quibus tamen peccatoribus melius erat Sic autem non est de nobis fragilibus ideo sequitur (Ecce qui seruiunt ei) scilicet religiosi (Non sunt stabiles). ꝓpter quod vitare peccatorum debēt occasiones ꝛ multo forcius hoc facē debent inferiores ideo subditur (q̄nto magis hi qui habitant domos luteas ꝛc̄) domos autem luteas inhabitant qui terrenis negocijs ad peccatum inducentibus vacant

Capl̄z .v.

Voca ergo si est qui tibi respondeat ꝛc̄) licet autez elyphath credens Job obstinatum in malicia increparet eum iniuste tamen eius verba contra sic obstinatum retorqueri possūt vere. ꝓpter quod sic exponantur ad p̄ns ei dicendo (voca ergo si est qui tibi rn̄deat) q.d. si deū inuocaueris non exaudiet te ꝓpter impedimentū malicie Ita ꝙ hic accipitur si ꝓ nō (ꝛ ad aliq̄ scōꝝ ꝯuertē) q.d. si hoc feceris eius tibi non valebit oratio ꝓpter obstinationem tuam in malo (virum stultum interficit iracundia). stultus dicitur .q. statu altus ꝛ talis ē superbus qui se existimat alios excellere et ꝓpter hoc frequēter occiditur quia vult alios conculcare (ꝛ puuluꝫ occidit inuidia) quia tristatur đ alterius excellencia (Ego vidi stultum firma radice). i. ꝓsperari in bonis huiꝰ vite (Et maledixit pulcritudini eiꝰ.). i. prosperitati quia nociua est bonis hominibus (longe fiēt filij eius a salute). i. imitatores sue superbie (Et ꝯterētur in porta). i. in morte per quaꝫ exitur đ presenti vita (cuius messem famelicus comedet) quia si fecit bonum opus de genere sibi non proficiet (Et ip̄ꝫ rapiet armatus). i. diabolꝰ de quo dicit̄ Luc̄ xi. Cum fortis armatus custodit atrium suum ꝛc̄ (Et bibent sicientes diuicias eiꝰ). i. tirāni qui sunt aliene substātie sitibūdi (nihil i terra fit sine causa) per terraꝫ significatur homo cui dicitur Genes. iij. puluis es et i pul. reuerteris ꝛ alia trāslatio hꝫ. terra es ꝛ in t̄rā reuerterl. in hac

autem terra nihil debet fieri sine cā quia
per membra corporis que sūt t̄rea nihil fie/
ri debz nisi qđ dictat ratio recta (Et de hu
mo).i.corpore humano (non egredieť do
lor).s.gehenne nam mortale peccatum nō
incurritur nisi ꝑ consensū anime (hō nasci
tur ad laborem ⁊ auis ad volanduz) Per
hominem exterior homo per auem autem
interior designatur igitur homo nascitur
ad laborem ⁊ auis ad volādum. Nam ho
mo exterior operibus actiue vite. interior
autē ꝯtēplatiue deputatur in vtraqz tamē
vita homo indiget adiutorio diuino iō sb̄
ditur (q̄ꝫobrez ego dep̄cabor dn̄m ⁊c̄. qui
facit magna ⁊ inscrutabilia) dum terrenū
hominem eleuat ad celestia vnde cecidit ā
gelica creatura (Qui dat pluuiam sup̄ fa
ciem terre) infundens hominib⁹ terrenis
stillicidia sue gratie (⁊ irrigat aquis) sacra
mētalibus (vniuersa).s.rōnabilia ad hoc
se disponēcia (qui ponit hūiles in sublime
) Math.v.beati pau.spū quoniā ip̄oruz est
regnū celorum (Et merentes erigit sospi/
tate) Math.v.beati lugent quoniā ip̄i con
solabuntur (Qui dissipat cogitationes
malignorū ⁊c̄.) ⁊ hoc est diuine misericor
die.quādo mala cogitata non ꝑmittit ad
implere (Qui apprehendit sapiētes in astu
cia eorum) credentes enim impedire ꝓui/
dēciā diuinā impedit sicut fratres Joseph
vendiderunt eum.ne domiaretur eis ⁊ ꝑ
hoc haberet dominiū sup̄ eos (per diez in
current tenebras) qđ fit cum per astuciā
incurrunt tenebras peccati (porro saluuz
faciet egenum ⁊c̄.) a gladio eniz oris ⁊ đ
manu violenti eripitur qui nec blandimē/
to seducitur nec ꝑsecutione frangitur ⁊ h̄
contingit egenis voluntarie qui cōtēnunt
ōnia amore celest̄l. patrie (Iniquitas āt ꝯ
trahet os suum) quando videbūt se deijci
⁊ egenos exaltari tunc enim dicent illud
Sapi.v. Nos insensati vitam illorum esti/
mabam⁹ insaniam ⁊ finez illorum sine ho
nore.ecce qūo ꝯputati sunt inter filios dei
⁊ inter sanctos sors illorum (est beat⁹ ho
mo qui corripitur a domino) naz ip̄e dixit
Apoca.iij. Ego quos amo arguo castigo.
(Et increpationem dn̄i ne reprobes)
est enim medicina sanitatis spūalis indu/
ctiua que non est r̄probāda (In vi. tribu
lationibus liberabit te ⁊ in.vij.non tāget
te maluz) In vi.diebus deus omnia crea
uit ⁊ in septima requieuit igitur per vi.di/
es intelligitur totus mundi decursus in q̄
fideles tribulantur vt eterna requie ꝯsolē
tur (In fame eruet te de morte) nam ma/
lis deficientibus ex subtractione verbi di
uini ip̄o reficiuntur electi. (Et in bello de
manu gladij) nam in tentationibus suc/
cumbunt ⁊ electi deuincūt (a flagello lin/
gue absconderis) a flagello lingue abscōdi
tur qui verbis iniuriosis non turbatur. (
Nō timebis calamitatē cum venerit).i.cū
gehenne calamitas alijs venerit (nō time
bis) quia tibi non nocebit .(In vastita
te ⁊ fame ridebis).i.tp̄e iudicij horribilis
sicut Luce xxi.dicitur electis respicite ⁊ le
uate capita vr̄a .i.exhilarate corda sic̄ ex
ponit Greg.omelia.i.(Et bestias terre nō
formidabis).i.demones qui cōp̄antur in
scriptura ferocib⁹ bestijs (Sed cū lapidi/
bus regionis peccatum tuum).i.cū electi.
de quib⁹ dicit̄ zacha.ix. Lapides sci eleua
buntur super terram (Et scies ꝙ pacē ha
beat tabernaculū tuū).i.corpus qđ est ta
bernaculum anime. Nā gloriosū erit in re/
surrectiōe (Et visitans spēm tuam).i. con
siderans corp̄is tui gloriosi decorem (non
peccabis) sicut modo sup̄bit homo de pul/
critudine corporis (Et scies quoniā multi
plex erit semē tuum).i.fructus operum tu
oruz (Ingredieris in abūdancia sepulcr̄
).i.eterne quietis locuz (qđ auditum mē
te ꝑtracta).i.diligenter ꝯsidera.nam attē
tio finis est directio op̄antis sic̄ visio signi
est directio sagittantis

Capl'm vi.

Respondens autē Job ⁊c̄.) sicut di
ctum est supra Job significat bo/
nuz doctorē vel p̄latū ꝓpter quod
tenz typū cristi qui doctor̄ p̄nceps ē ⁊ pa
storū sicut autē ꝑsecutiōez membrorū suo
rum suam dicit Act.ix. Saule saule quid
me ꝑse.sic eorum peccata dicit sua p̄s. xxi
Longe a salute mea v̄ba delic.me.quorū
remissionē desiderat d.(vtinā appenderen
tur peccata mea ⁊c̄.) In statera namqz di
uine iusticie passio cristi preponderat pec
catis humane nature (vnde ⁊ verba mea
doloē sunt plena) Math.xxvi.tristis ē ani

ma mea vsq̃ ad mor) qr sagitte dñi sunt i me) claui eni ⁊ lancea cristi corp⁹ pforã/tes possunt dici sagitte (quaruz indignatio ebibit spm̃ meuz). Jo. xix. Et inclinato capite emisit spirituz (Et terrores dñi militant cõtra me). i. pene mortis q̃ ẽ vltimũ terribilium (nũquid rugiet onager ⁊c̃) p onagrum ⁊ bouẽ qui sũt animalia bruta. significant̃ homies carnales vitã pecudum eligentes (et per herbam ⁊ presepe plenum) abundancia deliciarum in quibus quiescunt voluptuosi tanq̃ in optato fine ⁊ per ꝯsequens abhorrent labores corpis ⁊ dolores ideo subdit̃ (aut p̃t ꝯmedi insulsum ⁊c̃) sed p mutatiõem dextere excelsi de carnali fit aliquãdo fortis amore cristi ad pferendum aspera sicut patet d̃ sancto Bonifacio martire ido in psona talis dicit̃ (Que prius nolebat tãgere ania mea ⁊c̃) nam martiriuz qd̃ p⁹ abhorrebat ardenter pro cristo desiderabat sicut famelic⁹ escam cuius dilatio angustiat famescentẽ (quis det vt veiat petitio mea ⁊c̃) vt ad celi gaudium veniam per martirium. ph̃. i. desiderium habens dissolui ⁊ esse cuz cristo (qui cepit ipe me ꝯterat ⁊c̃). i. deus qui dedit mihi desideriũ martirij ipe pficiat (⁊ non ꝯtradicã ꝑmonibus sancti). sed magis benedicam deũ celi (que est enim fortitudo ⁊c̃) q. d. tolerancia martirij nõ puenit ex homis v̄tute sed ex dono dei (aut quis finis meus ⁊c̃). q. d. non est pspitas huius vite sed future qd̃ sustinebat Job contra amicos suos vitam aliam non credentes sed qm̃ martires de cõi cursu senciebant dolores vnde dicebat eleazar⁹ ij. Machabeoꝝ vi. Tu scis domine cum a morte possez liberari graues corpis sustineo dolores scd̃z animã aũt ꝓpter timorem tuũ libẽter hec pacior ideo sequit̃ (nec fortitudo lapiduz) qui sunt insensibiles. (fortitudo mea). ⁊ qm̃ ꝓpinqui martirum aliquãdo martirizabant eos sicut patet de patre sancti cristiniani ⁊ de patre sancte cristine iõ seq̃t̃. (ecce non est auxilium mihi in me) id est i mea ꝯgnatione (necessarij quoq̃ mei). i. amici mei Sed ecõtra molles ⁊ effemiati penas vite pñtis fugiẽtes incurrũt penas inferni que sunt multo maiores ido subdit̃ (qui timent pruinã irruet sup eos nix tpe quo fuerit dissipati). i. discrasiati (⁊ incaluerit). i. ifirmitas inualuerit (soluentur de loco suo) per sepatiõem anime a corpore (Inuolute sunt semite gressuũ eorum) quia sicut inuolut⁹ reti quando vult surgere iterum cadit sic isti ruunt de peccato in peccatum (ambulabunt in vacuum) quia non attingent ad brauium sed ad contrarium ideo sequit̃ (pibunt) (Considerate semitas theman) hoc dicit̃ cõtra amicos. Job qui felicitatẽ hominis ponebãt in psperis huius vite per quos significãtur carnales cõtra quos dicitur hic (considerate ⁊c̃) ac si dicatur si sentencia talium pensetur nulla aut puula felicitas est que ab eis expectatur. (confusi sunt) vitam pecudum eligentes (quia speraui) In bonis spiritualibus ⁊ eternis (venerunt quoq̃ vsq̃ ad me) ad consolandum ⁊ versi sunt ad desolandum (⁊ pudore coopti sunt) reputantes me percussuz ꝓpter magnitudinem flagitiorum meoꝝ (Et mõ videntes plagaz m. timetis) ne temporale subsidium querã a vobis qd̃ non est verum ideo subditur (nunquid dixi vobis ⁊c̃) sed si spirituale bonum possetis mihi conferre libenter acciperem iõ subditur (docete me ⁊c̃) quoniã mali nõ diligunt veritatez sed magis eius subuersionem ideo sequitur (quare detraxistis sermonibus veritatis ⁊c̃)

Capl̃z .vij

Milicia est vita hominis ⁊c̃) supra ij. capitulo Job tenuit typũ hominis d̃ peccato penitẽtis ita p̃t dici q̃ hic tenet figuram hois ꝯtinẽtis q̃ fortes passiões vel tẽtatiões patitur sed ab eis non supatur dicit igit̃ (milicia ẽ vita hominis super terram) cõtra passiões carnis ⁊ tẽtationes demonis (Et sicut dies mercenarij) qui non sunt quietis sed laboris (dies eius) scilicet hominis continentis (Sicut ceruus desiderat vmbraz) ad sui refrigerium sic continẽs refrigẽari desiderat ab estu tentationum (. Et sic mercenari⁹ p̃stolat̃ finem operis sui) Ut

recipiat mercedē (sic et ego habui menses vacuos). Nam hec merces non recipitur in presenti (Et noctes laboriosas).i.mētis obnubilōnes (enumeraui mihi) ꝓpter isurgentes passiones (si dormiero) peccati sōno (dicā quādo ꝯsurgaz) ꝑ sinderisiz peccato ꝛmurmurātez (et rursus expectabo vesꝑam ꝛc̄) timens peccati recidiuatiōez talis autē ꝯflictus hois ꝯsurgit ex infectione carnis ideo subdit̄ (Induta ē caro mea ꝛc̄.) ꝛ quia ꝯuersio exterior ex hoc sedatur sequit̄ (cutis mea aruit ꝛc̄.) (Dies mei).i.illumiatiōes aimi (velociꝰ trāsierūt ꝛc̄) ꝓpter passiones redeūtes ꝛ aim. obnubilantes (Et cōsumpti sunt absqz vlla spe firmitatis in virtutē) Et quoniā in tali cōflictu implorādū est diuinū auxilium ideo subdit̄ (mem ēto mei domine qm̄ vē. est vi. mea).i.instabil̄ in bono nisi ex virtute tua (Et non reuertet̄ oculus meus) pꝰ hāc vitam vt videam bona.i.bonorum operū merita (sic ꝯsumitur nubes) resoluta i pluuiam ꝛ descendit ꝓpter grauitatē (sic qui descendit ad inferos). ꝓpter pondus peccatorū (non ascendet) ad pn̄tez statū (qua ꝓpter non parcam ori meo) ꝫ ꝑfecte cōfitebor dū viuo i amaritudine spūs mei ꝛ qm̄ corpus qđ corrūpitur aggrauat animaz sequitur (nunquid mare sum ego aut cetus qꝛ circūdedisti me carcere).i.mortali corpore (si dixero ꝯsolabitur me lectꝰ meꝰ).i.ꝯtēplatōis diuine actꝰ (t̄rebis me ꝛc̄) nam menti sic cogitanti frequenter occurrūt districta dei iudicia. que sunt valde terrena ꝛ quia ꝓpter talem conflictū cogitationū vita presens tristabilis reddit̄ viris ꝑfectis sequitur (q̄ꝫobrez suspendiū elegit anima mea).i.sepatiōem a carne terrena (desꝑaui ꝛc̄.) Gregl. Iusti quippe desꝑaē est pn̄tis vite bona eternitatis electiōe deserere ꝫ quoniaz in exitu pn̄tis vite debet omnis q̄ntūcunqz iustꝰ de peccatis occultis timē ideo sb̄ditur (parce mihi domine) de pena peccatorum (nihil enim sunt di. mei). id ē merita mea nulla sunt respectu tui p̄mij ꝛ quoniā recognitio bonitatis diuine est interp̄tatio sue misericordie iō sb̄ditur (Quid est homo quia magn. eum.) imaginis tue dignitate (aut quid appo. erga eum cor tuum) suꝑaddendo similitudinē gratie tue (visitas euz diluculo).i.visitasti eum incarnationis tue beneficio. Ozee vij. quasi diluculū p̄paratꝰ est egressus eius ꝛc̄. (Et subito probas illum.) scilicz flagellis ad accelerandum iter suū Gregl. mala que nos hic ꝯprimūt ad deū ire ꝯpellunt ꝛ quoniā hec flagella peccatis nostris sūt imputāda seq̄t̄ (peccaui q̄d faciā tibi ꝛc̄.) q.d. non possunt remitti nisi ex tua gratia (Quare posuisti me ꝯtrariū tibi) me dimittēdo i offensa peccati (Et factus sum mihimet ip̄i grauis) ex pōdere peccati aggrauātis (cur non tol. pec m.) anteq̄m sim extra mie statū (Ecce nc̄ in pul. dormio).i.ꝓpinquꝰ sū mortis somno ideo sequitur (Et si mane me quesieris nō subsistam)

Respondens autez badach ꝛc̄.) iusti verba impio sunt ad audiendū grauia ideo dicit̄ in eiꝰ ꝑsōa (vsqz quo loqueris talia) ꝛ quoniā iusti frequēter hic affliguntur ideo ab impijs felicitatem ponentibus in bonis huius vite mali reputantur ꝓpter quod dicūt (nunq̄d deꝰ supplantat iudicium) videt̄ eni eis ꝙ hoc faceret si affligeret innocētes cum tamen deus frequenter hoc faciat vt eos per paciencie meritum ad gloriam ꝑducat (etiā si filij tui peccauerint ei) hoc dicunt infidēles ecclesie predicatoribꝰ nitētes eos auertere a fide cum alijs credētibus qui dicūt̄ eorum filij.i. Cor.i. In cristo eni Iesu per euāgeliū ego vos genui ꝓmittētes eis bona tꝑalia que sola reputant esse vera. hoc etiam aliquādo ꝯformant ex antiquis p̄ribus qui legunt̄ fuisse diuites in temporalibꝰ Gene.xiij. Erat ꝑāt abrahaz diues valđ in possessione auri ꝛ argenti ideo sequitur (Interroga eni generatiōem pristinā ꝛc̄) ꝫ quoniaz fideles ꝛ iusti aliqua bona faciunt que non possunt ab infidelibus ꝛ mal̄ scđm se reprobari ideo imputant ea ipocrisi dicentes (nunquid potest viuere scirpus sine humore ꝛc̄.).i.sicut scirpꝰ ꝛ carex virorem. non habent sine aqua sic ipocrita viuere non potest sine laude hūana ꝓpter quam facit opera de genere bona quia talis iam mercedem recepit subdit̄ (Et spes ipocrite) de aila mercede (ꝑibit) quia premium eternum pro laude tꝑali ꝑdere. isa

nia videt esse sequit (nō placebit ei vecordia sua) Greg. magna quippe vecordia ē laboriosa agere q aure laudis inhiare (sicut tela aranearum fiducia eius) Greg. aranearū tela studiose texitur ꝫ subito flatu dissipat qz quicq̄d ipocrita cum labore peragit aura humani fauoris tollit (innitet super domū suam q nō stabit) quia laus humana sup q̄m edificatur ei⁹ opa cito trāsit (humect⁹ vī scirp⁹ anteq̄m veniat sol) nam ipocrita scitate viret appenti ꝫ viroz ci⁹ deficiet in feruore diuini iudicij (Et in ortu eius germen ei⁹ egredietur) nam in p̄ncipio boni operis laudē intendit hūanā que est eius finis (sup aceruū petrarū radices eius densabūtur). crescit enim scirp⁹ in aqua arenosa per arenam in aqua significātur homines terreni q delicōsi qui ofderant tm̄ appencia q a tali b⁹ videi vult ipocrita q ibi ponit radix sua (si absorbuerit cū) deus (de loco suo) id ē ō corpe humano per mortē (dicet nō noui te) eum reprobando sicut fatuis virginib⁹ dicit Math. xxv. nescio vos (de⁹ nō p̄fciet simplicem) .i. sine plica ipocrisis incedentē (donec impleat risu os tuuz) secūdum intentiōem baldach nō est veruz loquit enim de tempali p̄speritate significata per risum que post iustificatiōez afflicti nō semp sequit put baldach opinabatur ꝫ si referatur ad felicitatez futurā est verissimū. nā ibi erit i enarrabile gaudium (Qui oderunt te inuētur confusiōe) scz demones videntes se victos ab hoie (et tabernaculum impioz̄ non subsistet) Gregorius quia vite fugientes amatores dum in bonis p̄sentibus studiose cōstituuntur ad eternam penam ſpente rapiūtur

Capz. .ix.

RNdens Job qc̄) q̄m baldach de ipocritis multa vera dixerat licet male applicaret ad Job qui talis non erat ideo iob id qō erat verum respōdēdo nō negat sed magis affirmat d. (vere scio q̄ ita sit) de realiter ipocritis (q q̄ non iustificet hō cpatus deo) naz finiti ad infinitū nulla est cpatio (nō potest respondere vnū p mille) nihil potest respōdere quia ratiōes diuinoz̄ op̄z nobis penit⁹ sunt ignote (sapiens corde est q fortis roboze) qō oñdit d. (qui trāstulit montes et nescierūt) sup bos cicdēdo quando firmiores esse credūt in hoc mūdo sic ō nabugodonosoz dcm fuit Dañ. iij. Regnum tuuz transit a te (Qui omouet terram de loco suo) homines in terrenis ofidentes de p̄nti vita subito trāsferē do Luce xij. stulte hac nocte repetent animam tuam a te (Qui precipit soli q non oritur) quādo p̄dicatio p̄pter maliciam ppli a deo subtrahit Eze. iij. Linguā tuā adherere faciam palato tuo q eris mut⁹ nec q. vir obiurgās quia dom⁹ exaspans est (Et stellas claudit q̄ sb signaculo) q̄n virtutes humiliū ne sup̄biant seruat in occulto (qui extendit celos sol⁹) hoc spūaliter facit q̄n otēplatiuos ad p̄dicādū mittit Et quia p b terrena ptās xp̄o subiecit p fidei receptiōem ideo subdit (qui graditur sup fluctus maris) qō fuit impletuz in cōuersione ostātini imperatoris (qui facit arcturum ꝛc̄) diuerse sunt ostellatiōes varios status ecclesie significātes (per arcturum) qui semp sup orizontem nr̄m apparet significatur status apostolozum q in ep̄is remanet (p orationes) que sunt testatis signuz significat status martiz̄ (per yadas) que significant pluuias stat⁹ doctorum doctrine pluuiam effūdenciuz (p interiora austri) q̄ sūt nob occulta status anachoritaz̄ hoim aspectus declinācium (Qui facit magna q inscrutabilia qc̄) Eccī. i. Cuncte res difficiles nec ē qui possit eas explicare sermone seo quoniaz magis occulte sūt proprietates gratie q̄m nature subditur (Si venerit ad me) grāz conferendo (Etsi abierit) eam retrahendo (non intelligam) Eccī. ix. nescit homo vtrum amore vel odio dignus sit si repente interroget in mortis articulo (quis risi debit ei) q. d. nullus quia non est sufficienter prouisus (Deus cuius ire resistere nemo potest) ira in deo dicitur volūtas puniendi In deo vero dicitur duplex voluntas scz fci et signi. volūtati vero puniēdi q̄ ē facti null⁹ resistit ꝫ volūtati puniendi

que est signuz. aliqñ viri sancti obsistunt
qñ penā alicui⁹ debitā suis orationibus
auertūt. ⁊ sic dixit dñs Jere. vij. pro ꝓpl'o
isto neqꝫ assumas ꝓ eis laudē ⁊ orōem
⁊ nō obsistas mihi (sub quo curuant̄ qui
portant orbem) naz p̄ncipes ⁊ prelati de
bent sub eo humiliari (quātus ego sum)
q. d. nihil ad respondendū sibi (q̄d si ha
buero quippiā iustū non respondebo) qꝛ
nescit homo si sit vera iusticia que est per
graciā ꝓpter qd̄ habet necesse deprecari
iudicem pro habenda misericordia et
non iusticiā allegare (cū inuocantē me
exaudieris non credo) ꝓpter incertitudi
nem gracie (In turbine eni cōteret me)
. i. in tali perplexitate mei stat⁹ (Et multi
plicabis vulnera mea sine causa). s. mihi
nota ⁊ sic remanet timor ⁊ conturbatio
in conscientia (Si fortitudo q̄ritur ꝛc̄) h̄
ostendit̄ ꝙ cū deo nō est contendendū ꝓ
pter sue potestatis excessum. ⁊ q̄a nulla
iusticia potest allegari ante ip̄m ex parte
hominis qꝛ nescit si sit iust⁹ vt p̄dc̄m est.
⁊ multo min⁹ potest allegari ꝑ testimoni
um alterius. ideo dicit̄ (Nemo audet ꝛc̄)
Et ex tali perplexitate insurgit tediū pre
sentis vite. ideo subdit̄ (⁊ tedebit me vite
mee) (Unum est qd̄ locutus sum ꝛc̄) hic
ostenditur ꝙ ex afflictionib⁹ p̄ntis vite.
etiā vsqꝫ ad mortē non pōt argui iusticia
vel iniusticia nam hec infligunt̄ iustis. ꝫ
quoniā perfecti appetunt affligi ⁊ etiam
ꝑ mortē dissolui vt sint cum xp̄o. ideo ꝓ
ipsis dicit̄ (si flagellat occidat me) i. occi
di ꝑmittat (⁊ non de penis innocentū ri
deat). i. derisionē fieri nō permittat quā
abhorrebant aliqñ sancti. nō pro se. ꝫ in
q̄ꝫtū h̄ fiebat a tirannis ⁊ infidelibus in
ꝯtemptū dei. ideo subdit̄ (terra tradita ē
in manu impij) qd̄ fit quādo ptās datur
impijs bonos persequēdi (vultū iudicuz
eius operit). i. opiri ꝑmittit errore. (ꝙ si
non ille ē ꝛc̄). q. d. non ē dubiū quin talis
ptās impijs concessa sit a deo q̄ꝫuis abu
tantur verūtamē qꝛ paꝝ durat sicut et
hominis vita. subdit̄ (Dies mei velocio
res fuerunt cursore) nam cursor aliquan
do sistit pro cibo sumēdo ⁊ somno. tp̄us
aūt ꝯtinue trāsit. Ad idē ponit exemplū
de transitu nauis ⁊ aquile volantis. d. (

transierunt ꝛc̄. Cum dixero nequaqꝫ ita
loquar) de transitu vite presentis (Com
muto faciē meā). i. intellectū meū cōuer
to ad cogitandū iudiciū futuruz (⁊ dolo
re torqueor) horrore sequētis pene. ⁊ q̄a
talis horror incutit timorem peccandi.
subdit̄ (verebar omnia opera mea ꝛc̄.) ꝫ
quoniā impij iustos eē malos reputāt iō
in ꝑsona iusti. sequit̄. (Si aūt sic impius
sum) vt a malis dicit̄ (quare frustra labo
raui) ad precauendū mihi de peccatis et
ad operandū bona. q. d. nō est pro remu
neratione in vita p̄nti ꝫ futura. qd̄ erat
conclusio Job intenta. ꝫ quoniā sicut lux
creata cōparata ad diuinā ē tenebra. sic
iusticia humana cōparata ad diuinā est
iniusticia ysa. lxiij. quasi menstruate vni
uerse iusticie nostre. ideo subdit̄. (Si lo
tus fuero ꝛc̄) sequit̄ (tñ sordib⁹ intinges
me) sicut sol obscurat lumē candele. (Et
abominabunt̄ me vestimēta mea). i. vir
tutes mee erunt. q. nulle (neqꝫ ei viro ꝛc̄.
) i. deus nō est similis mihi sicut ali⁹ vir.
vt possum ei comparari ex equo (non est
qui vtrunqꝫ valeat arguere ꝛc̄.). i. ip̄e ⁊
ego nō habemus iudicē cōem qꝛ nō ha
bet superiorē (auferat a me virgā) timo
ris seruilis (loquar) in oratione deuota
(⁊ non timebo) qꝛ perfecta caritas foras
mittit timorē. i Jo. iiij Ca. x

Tedet animā meā vite mee ꝛc̄) liz
viuere per se sit delectabile tamē
ꝑ accidēs fit tristabile. hoc aūt cōtingit
dupliciter. vno modo qꝛ multis ⁊ graui
bus malis ē adiunctū ꝓpter qd̄ aliqui se
interimunt expediri volentes a malis q̄
sentiunt. Alio modo qꝛ boni melioris est
retardatiuū. s. vite glorie. ⁊ sic Aplus di
cebat. desideriū habēs dissolui ⁊ esse cuz
christo. Primū modū tenui litteralit̄ ex
ponēdo. nūc āt exponē mistice. scd̄z tene
re ꝓpono. dicit ergo vir perfectus deside
rio vite celestis accēsus (tedet animā me
am vite mee). s. p̄ntis ꝓpter retardatōez
melioris (dimittaz aduer. me elo. m. ꝛc̄)
ꝓpter tedium mansionis in hac miseria
(dicam deo noli me ꝯdemnare) ad ampli
us hic manendū. q. i carcere. sic dicebat
Job. euāgelista Quotiēs te rogaui vt ve
nirem ad te. sicut scribit̄ in eius legenda.

indica mihi ꝛc̄)q.d.causam detentionis
mee in hac vita scire vellē.sicut dixit Jo.
Expecta populū creditur mihi.(nunq̄d
bonū tibi videtur si calum.ꝛ oppri.me.)
.i.calumniari ꝛ opprimi me ꝑmittas cō
flictibus demonū qui durant vsq; ad hu
ius vite terminū q.d.non est sic.qꝛ si tuos
in hoc conflictu relinquis.hoc est ꝓpter
bonū victorie sequentis.(nunquid oculi
carnei tibi sunt ꝛc̄).i.ꝯgnitionē a sensib⁹
ꝛ sic mō dimittis hic diu viuere vt habe
as maiorem cognitionē de me.q.d.non
nam ab eterno cognoscis omnia perfecte
(manus tue domine fecerūt me ꝛc̄) Hoc
exponitur mistice de constitutione homi
nis in esse gracie que a solo deo datur.(
ꝛ plasmauerūt me to.in circuitu)qꝛ cum
gratia dat virtutes adiunctas ꝑficiētes
anime potentias.ꝫ qꝛ per hoc homo nō
confirmatur in bono.ideo subdit̄(Et sic
repente precipitas me).i.exponis me pre
cipitationi exponens me multiplici tēta/
tioni.tamē reparabilis est hominis cāus
cuius assignatur vna causa qꝛ fomitē ha
bet ex carne quē nō habuit angelus ideo
subditur(memento queso ꝙ sicut lutum
feceris me)dādo mihi carnē a dominio
terreā.ꝛ patet ex resolutione cum dicit̄.
(ꝛ in puluerē reduces me.) Consequēter
ponitur ordo formationis cum dicitur.(
nōne sicut lac mul sisti me ꝛc̄)albus eniz
humor est materia corporis humani ex
quo formant̄ carnes.ossa.pellis ꝛ nerui
(vitā ꝛ misericordiā tribuisti mihi) nam
anima viuificās funditur corpori organi
sato(ꝛ visitatio tua).i.conseruatio tua.
sine qua non possem subsistere (custodi/
uit spiritū meuz)hoc totū de corporis for
matione dicit̄ ad declarandū ꝙ peccatū
hominis ē remissibile. ꝫ quoniā remissio
actualis est occulta nobis.sequit̄.(Licet
hoc celes in corde tuo tñ scio ꝙ vniuerso
rum memineris)naz bene scitur in gene
rali ꝙ deus misericors est.nescitur tamē
si uius miseretur in particulari post remis
conem autē culpe per graciā remanet se
quela peccati.ideo subditur(si peccaui et
ad horam pepercisti mihi)peccatū remit
tendo(Cur ab iniquitate mea mundum
me esse nō pateris)quia remanet sequela

homo vero semper est in peccato vel gra
cia.ideo subditur(etsi impi⁹ fuero ve mi/
hi est).i.cōminatio pene eterne(ꝛ si iust⁹
non leuabo caput)hoc asserendo.Eccle.
ix.Nescit homo vtꝝ amore vel odio dig/
nus sit ꝓpter qd̄ si me iustū assererem su
perbie laqueū incurrerem.ideo sequit̄(et
ꝓpter superbiā q.leenam capies me.)qd̄
est mihi materia doloris.ideo sequit̄(re/
uersusq; mirabiliter me crucias instau
ras testes tuos contra me)testes isti sunt
sancti quorum vita peccata nostra argu
it punienda(quare de vulua eduxisti me
ꝛc̄)hoc dicitur quia pena abortiui minor
est q̄ peccatoris adulti ꝫ quia peccatum
adulti ante mortē deleri potest per penitē
tiam ideo sequit̄(Nunquid non pau.die.
meorum finiet̄ breui)q.d.sic.ex quo con/
cluditur(dimitte ergo me vt plan.paul.
)id est concede mihi penitendi spacium.(
antequā va.ad ter.tenebrosaz ꝛc̄).i.vt ꝑ
B euadere valeā horrendā gehēne penā.

Respondens autem Sophar ꝛc̄.)
Iste contra Job arguit notans
eum de superflua loquacitate fal
so tamē.ꝛ ideo licet verba Sophar con/
tra Job nō valeant sunt tamen efficacia
contra loquacem ꝛ vanū doctorē seu pre
dicatorez.sic presens capitulū exponetur
(nunquid qui multa loquitur nōne audi
et)q.d.predicator van⁹ semper vult loq̄
de alioꝝ defectibus .etsi modicū tangat̄
statim ad impacientiā ꝓuocatur(aut vir
verbosus iustificabit̄)q.d.nō.qꝛ in multi
loquio nō deerit peccatum(tibi soli tace
būt hoies)B eni vanus p̄dicator q̄rit sed
sic nō erit.iō sbdit̄(ꝛ cū ceteris irriseris)
eos acrit̄ ꝛ publice pungēdo(a nullo ꝯfu
taberis).q.d.imo.s.a deo ꝛ p̄dicatorib⁹
veris.sicut symō magus a btō petro fuit
ꝯfutat⁹(dixisti ei pur⁹ est ꝑmo me⁹ ꝛc̄)va
nus eni p̄dicator de bō doctrina se iactat
atq; vita.cū tñ in vtraq; mlta sint arguē
da.iō sequit̄(vtinā de⁹ loqueret̄ tecum)
oñdendo tibi tue vite ꝛ doctrine defectū.
(ꝛ ꝙ multiplex sit lex eius)id est difficilis
ad intelligendū ꝙ vani predicatores nō
reputāt in tāto ꝙ sine studio sacre scrip
ture p̄sūptuose se ingerūt ad p̄dicām Joē
in epla ad Paulū.taceo de meis similib⁹

qui ſi forte ad ſcripturas ſanctas poſt ſe/
culares lras veniũt ⁊ ꝓmone ꝺpoſito au
res ꝓꝑi mulſerint q̃quid ꝺixerint hoc le
gem dei putãt nec ſcire dignãt q̃o ꝓphe
te q̃o ꝓꝑi ſenſerint. ꝫ ad ſenſuz ſuũ incõ
grua aptant teſtimonia q. grande ſit ⁊ ñ
vicioſiſſimuz. dicẽdi genus ꝺeprauare ſẽ
tencias ⁊ ad ſuã voluntatẽ ſacrã ſcriptu
ram trahere repugnantẽ. ⁊ qm̃ tales pre
ſumptuoſi a ſuis ſuperioꝛib⁹ aliqñ puniũ
tur grauiter. ꝫ ipſi poꝛtãt impacięter. ſõ
ſequit (Et intelligẽs q̃ multo minoꝛa ex
igar.) i. minus debite puniaris (Foꝛſitan
veſtigia dei Ꝛprehendes) hoc ꝺr̃ cõtra il/
los qui ſecularib⁹ lr̃is inſtructi ꝑ hoc vo
lunt de ſecretis diuinis loqui cũ tñ mini/
me creature ñ poſſint rões Ꝛprehendere
q̃ ſi facerẽt ꝑ hoc tñ deũ nõ Ꝛprehende
rent nã oẽs ſuos effect⁹ excedit in infinitũ
ꝓpter q̃ ſb̃r (excelſioꝛ celo eſt ⁊c̃) (ſi oia
ſb̃uerterit) in nihilũ redigẽdo (vel in vnũ
coartauerit) ad infoꝛmẽ materiã reducẽ
do. (q̃s ꝺtradicet ei). q. ꝺ. hec oia põt q̃ꝫ
uis nõ intellexerint pb̃i (ipe eni nouit ho
minũ vanitatẽ) q̃ credũt mirabilia ſcire
⁊ valere (⁊ vidẽs iniquitatẽ nonne Ꝛſide
rat). ſ. ad puniendũ q. ꝺ. fic. qꝛ ꝺedec⁹ cul
pe nõ remanet ſine decoꝛe iuſticie. (Vir
vanus in ſuperbiã erigit) ſicut ramuſ ar
boꝛis fructu vacuus ſurſũ eleuat (⁊ tãq̃ꝫ
pullũ onagri ſe liberũ natũ putat) ad fa
ciendũ ⁊ dicendũ quicq̃o cogitat ⁊ tali
ꝺr̃ (tu aũt firmaſti coꝛ tuũ) ꝺtra ꝺñm (⁊
expãdiſti ad eũ manus tuas) deprecãꝺo
q. ꝺ. hoc ẽ ꝓꝛo nihilo (ꝫ ſi iniquitatẽ q̃ in
manu tua ẽ abſtuleris.) veracicer penitẽ
do (tũc leuare poteris faciẽ tuã.) ipm̃ ſi
ducialiter deꝑcando. i. Jo. iĳ. Si coꝛ no
ſtrũ nõ reꝑhenderit nos. Fiduciã habe⁹
ad deũ vt quicq̃o petierim⁹ accipiemus
ab eo (⁊ nõ timebis) timoꝛe ſeruili (miſe/
rie q̃ꝫ obliuiſceris). i. culpe ꝑterite non
recoꝛdaberis ad ipam reiterandã (Et q.
meridianus fulgoꝛ ꝺſurget tibi ad veſpe
ram) i. purgabit te a tenebꝛa cõtracta ꝑ
culpã (⁊ cũ te ꝺſumptũ putaueris) ꝓpter
peccatoꝛ grauitatẽ (oꝛieris vt lucifer) ꝑ
diuine gr̃e ꝺſolationẽ (Et defoſſus ſecu/
rus doꝛmies) qꝛ ſepulto coꝛpe ſpũs erit i
requie (⁊ nõ erit q̃ exterreat) qꝛ tunc oĩs

tentatio ceſſat (⁊ deprecabunt faciẽ tuã
plurimi.) qꝛ ſanctoꝛ ſuffragia poſtulant
viui (oculi aũt impioꝛ deficient) a ſpe be
atitudinis (⁊ effugiũ peribit ab eis) qꝛ fu
gere nõ poterũt de manu demonis. (Et
ſpes illoꝛ abominatio anime) abominã
tur eni iuſti que mali ſperãt in vita pñti.

Capitulum. xĳ.

REſpondens aũt Job ⁊c̃) licz ami
ci Job multa vera ꝺicerẽt. falſo
tñ ⁊ p̃ſumptuoſe ip̃m arguebãt
cũ talis non eſſet ſicut ei imponebãt ꝓpt̃
q̃ Job eis rñdens typum illius gerit q̃
p̃ſumptiones talium racionabiliter rep/
mit. ⁊ ſic ex eoꝛ ꝺictis ꝺcludit (ergo vos
eſtis ſoli homines) p̃ſumptuoſi nãq̃ ma
xime de ſua ſcientia ſe ſolos homines eẽ
reputãt ꝓpter q̃ frequẽter alios beſtias
vocant (⁊ vobiſcũ moꝛiet ſapia) ſic videt
p̃ſumptuoſis. vnde quiꝺã talis nomie lu
cas cuz ifirmaret fecit hos verſus. phiſi
ca quid facies. metaphiſica viꝺua fies. ſi
Lucas moꝛitur loyca deſtruitur.) Quis
eni hec que noſtis ignoꝛat (q. ꝺ. nulli aut
pauci ⁊ ſic nõ ꝺebetis ex hoc ſup alios ef
ferri (⁊ mihi eſt coꝛ ſicut ⁊ vobis). i. intel
lectus p̃s. xxxvi. lex dei eius in coꝛ. ipſius
⁊c̃ (nec inferioꝛ veſtri ſum (vt eni reprimẽ
do preſumptuoſos teneat modeſtiã. ſupe
rioꝛẽ ſe nõ ꝺicit ꝫ equalẽ) Qui deriꝺet ab
amico) a quo ꝺeberet honoꝛari ꝓpter q̃ꝫ
grauius eſt ab eo deriꝺi) Jnuocabit deũ
) qui eſt fiꝺelis amic⁹ nec deficit in neceſ
ſitatibus. deriꝺet iuſti ſimplicitas) Greg
nã ab hui⁹ mundi ſapientib⁹ fatuitas cre
ꝺitur puritatis x̃ti) lampas ꝺempta
apuꝺ cogitationes ꝺiuitũ). i. ſuperboꝛum
Dicit autẽ lampas quoniã interius lu/
cet. ꝺempta quia exterius nõ apparet i
tus arꝺet flãma caritatis. foꝛis nulla re/
ſplendet gloꝛia decoꝛis (parata ad tẽpus
ſtatutũ) ſ. extremi iuꝺiciĳ. tunc apparebit
fulgoꝛ ſui meriti. Sap̃. iĳ. Fulgebũt iuſti
ſicut ſol ⁊c̃. ꝫ econtra mali tunc extinguẽ
tur qui nunc frequenter proſperantur ꝓ
pter q̃ ſubꝺitur (Abundant tabernacu
la prꝺonũ ⁊c̃.) Greg. Quia plerũq̃ꝫ ma
li eo magis contra deum eleuantur quo
ab eius largitate ⁊ contra merituz ditã
tur (Jnterroga iumenta ⁊c̃.) per iumẽta

que sunt quedam hominis iuuamenta. intelliguntur actiui(per volatilia celi)cõ templatiui(per terram)que calcatur humiles(per pisces)qui vocem non habent in iniurijs illatis sibi tacentes. ¶hos autẽ interrogare est virtutes eorum considerare ꝙ eorum responsio ẽ considerantiũ imitatio. sed quoniã hoc ex dono dei procedit. ideo subditur. (Quis ignorat quia hec omnia manus dñi fecerit) ꝙ quoniã non solum proficit homo considerando. ꝫ etiam audiendo. ¶sequitur (nonne auris verba diiudicat) qõ fit quando bona verba suscipit ꝙ mala repellit (¶Et fauces comedẽtis saporẽ) quod fit cum ex cognitione veritatis sequitur gustus deuotionis. ¶hoc autẽ contingit in illis qui sũt dñi passionũ. ideo sequitur. (In antiqs est sapientia ꝛc̃.) de qua dicitur. ¶sapiẽ. Quarto. ¶senectus venerabilis non diuturna nec numero annorum cõputata ¶cani eni sunt sensus hominis ꝙ etas senectutis vita immaculata. ꝙ hec senect⁹ virtualiter continet multa tempora. vt subditur ibidem. ꝙ autem deus ista dare possit iuuenibus etate ostenditur cum dicitur (apud ipm est sapientia ꝙ fortitudo ꝛc̃) (¶Si destruxit ꝛc̃) scilicet sapientiã alicuius. sicut fecit Nabugodonisor propter suam superbiam. Daniel. iiij. (¶Si inclu serit hominẽ ꝛc̃) auferendo sibi loquelaz. sicut fecit zacharie ꝓpter suam incredulitatem Luce ꝑmo. (si continuerit aqs) sue gracie (omnia siccabuntur) nam omnia opera bona mortificãt. (¶Si emiserit eas abundãt.) sicut fecit apostolis in die penthecostes. (¶subuertent terrã.) id est homines terrenos conuertendo eos ad fidem sicut factum est per apostolorũ predicationem (Ipse nouit ꝙ decipientem.) ad ipm puniendũ (¶Et eum qui decipitur) ad damnum eius releuandũ. (adducet consiliarios) scilicet malos (In stultum finem) ¶Exemplũ de Achitofel qui se suspendit. ij. Re. (¶Et iudices in stupore.) ¶Exemplũ Danielis. xiij. de iudicibus peruersis quos Daniel conuicit (baltheũ regis dissoluit) cum eos in luxuriam cadere permittit. sicut de ¶salomone dicit. iij Reg. xi. Cumqz esset senex deprauatũ est cor eius per mulieres (¶Et precingit fune) peccati (renes eorꝫ) ¶Prouerbio. v. capo. Iniquitates sue capiunt impiũ ꝙ funib⁹ peccatorũ suorũ cõstringitur. (Ducit sacerdotes eorũ inglorios) cuz propter malam vitam suam gloria priuantur ꝙ iusti simplices ad eam eleuãtur. (cõmutans labium veracium) .i. permittens cõmutari quando timore damni vel amore lucis veritas omittitur predicari. (¶Effũdit despectionez super principes) id est demones. ¶Ephe. vi. Non est nobis colluctatio aduersus carnem ꝙ sanguinez sed aduersus principes ꝙ potestates aduers⁹ mundi rectores tenebrarũ harum. contra spiritualia nequicie. super istos principes effundit despectionẽ quando reprimit eorꝫ potestatem (ꝙ eos qui oppressi fuerant releuat) quãdo peccatores a dyaboli iugo liberat ꝙ quoniã hoc procedit ex dei iudicijs nobis occultis. ¶sequitur (Qui reuelat profunda ꝛc̃. ꝙ producit in lucem umbram mortis) quando diaboli machinationes occultas aperit vt remedium adhiberi possit (qui multiplicat gentes ꝛc̃.) exemplũ de Niniuitis qui multi erant et subuertendos eos dixit ꝓpter culpam et non fecit ꝓpter penitentiam. (qui imutat cor ꝓncipum populi) scilicet iudaici cui⁹ sacerdotes inuidia ꝙ odio moti contra christũ eum interfecerunt ꝙ̃ desideraverant venturũ (ꝙ decipit eos ꝙ ꝛc̃) id est decipi permittit ꝙ sic erant per multa falsa

Capitulũ. xiij.

(Ecce hec omnia vidit oculus meus ꝛc̃) ¶Presumptuosus in scientia reprimitur. quando spretus ab eo equaliter scire declaratur. ꝓpter qõ Job reprimens ¶sophar arrogantiaz In verbis istis ostendit scientiaz non esse minorem. ꝫ quia quãtuncũqz sciens desidera re debet plus scire. ¶sequit. (ꝫ tamen ad omnipotentẽ loquar) in oratione vt velit meam scientiam augmentare. ideo subditur (ꝙ disputare cum deo cupio) ¶per disputationez veritas inquiritur. ꝙ ideo cũ deo disputare est ab eo veritatem inquirere. (¶Vos autem fabricatores mendacij.) ¶Unum enim opus

sapientis est mencientē manifestare posse (atq; vtinā taceretis ꝛc̄) ꝓuerbioꝝ. xvij Stultus si tacuerit prudens reputabit̄. (nūquid deus indiget vestro mēdacio.) q d. nō. hoc autē pōt dici questuarijs predicatorib⁹ qui multa falsa dicūt vt questū extorqueant a simplicibus (nūquid faciē eius accipitis) q. d. nō. qꝛ non decipit̄ talibus verbis. (statim vt se cōmouerit) ad puniendū vos (Memoria vr̄a ꝯparabit̄ cineri). i. deficiet per mortez (tacete paulisper) ⁊ dicit paulisper qꝛ tacere etiā modicū p̄sumptuosis loquacib⁹ est molestū. (quare lacero carnes meas ꝛc̄) viri sancti carnes lacerant qñ motus carnales in se domant ⁊ animā suā portant in manib⁹ cum rectā intentionē tenent in suis operibus (etiamsi occiderit me) i. ab infidelib⁹ occidi ꝑmiserit (In ip̄o sperabo) qꝛ mors martiꝝ preciosa est ante deū (verūtamen vias meas in ꝯspectu eius arguā) peccata mea veraciter confitendo (Et ip̄e erit saluator meus) ip̄a remittendo. ꝫ qꝛ ficti sunt a salute longinqui. sequit̄ (nō enī veniet in ꝯspectu eius ꝛc̄. si fuero iudicat⁹) .i. in p̄nti flagellis ꝓbatus. (scio ꝙ iust⁹ inueniar) ī futuro. Tobie. iij. hoc aūt hꝫ pro certo omnis qui colit te qꝛ vita eius si in ꝓbatione fuerit coronabit̄ (quis est qui iudicet̄ mecū) i. sustinere velit flagella ꝓpter deū (veniat) secure qꝛ reportabit premiū (quare tacens ꝯsumor) p̄dicator veritatis hec tacens ꝯsumit̄ qꝛ ꝯscientia mordet̄ (duo tm̄ ꝛc̄) q. d. cū abstuleris penalitates p̄ntis vite ꝑ resurrectionē ⁊ formidinē gehēne ꝑ illā vocationē. Venite benedicti patris mei ꝛc̄. tunc videbo te facie ad faciē exñs in ꝓprio supposito. ꝑ hꝫ tñ nō excludit̄ q̄n ante ab animab⁹ sanctoꝝ videat̄ ꝫ ad hanc visionē nō ꝑuenit nisi totaliter a peccatis purgat⁹ fuerit. iō subdit̄ (q̄ntas habeo iniquitates ꝛc̄) q. d hoc oñde m̄ vt purgari valeaꝫ in p̄nti. ⁊ qm̄ in p̄nti dei facies non videt̄. subdit̄. (cur fa. tu. abscō.) Grego. Si vt amicum aspiceres tue me visionis lumine nō p̄uares. tūc apparet ꝑfecte dei amicicia cum videt̄ in patria. ⁊ qm̄ in p̄nti mēs humana mobilis est ⁊ tentationib⁹ exponit̄ recte. sequit̄ (ꝯtra fo. qđ ven. rapit̄ oñ. potuā) naꝫ per ea q̄ patimur dei potentiaꝫ experimur (Et stipu. sic. ꝑsequeris) homo stipula sicca dr̄ qꝛ si aliq̄d hēatđ humore gracie nescit̄ (Scribis ꝯtra me amarit.) .i. inferni terrores (⁊ ꝯsume. me vis pec adoles. mee) ⁊ multo grauius puniendus est homo ꝓ peccatis etatis mature (posuisti in ner. pe. m.) q. d. latere te non pōt aliquod pcc̄m meū (qui q̄si pu. ꝯsu. sum) sicut ab īmundicia sumpsi corꝑis exordium (⁊ quasi vestimentū qđ ꝯme. a tinea) tamē ex eo nascitur ⁊ sic tentatio carnis oritur ex homine ⁊ ip̄m ꝯsumit in peccati perpetratione

Capi. xiiij.

Homo natus de muliere ꝛc̄.) ꝟm Augustinū. ꝑ mulierem sensualitas designatur. ergo (homo natus de muliere) dici potest homo carnal̄ qui sensualitati sicut matri studet obedire (breui viuens tempore) talis eiꝫ vita multas infirmitates corporis ⁊ anime ⁊ angustias solet generare. Boeci⁹. iij. de Cōsolati. Quid autē de corporis voluptatibus loquar quaruꝫ apparentia plena est anxietatis. Satis vero penitentia est q̄ntos ille morbos q̄m itolerabiles dolores. q. quendā nequicie fructum fruentium solent afferre corporibus. (qui quasi flos egreditur) per delectationē sensibilē. (⁊ conteritur) per superuenientē tristiciam Boecius ibidē. Tristes vero esse voluptatum exitus quisquis libidinū suarū reminisci volet intelliget ideo subdit̄ (Et fugit velut vmbra) hec delectatio modica ⁊ tamen per eaꝫ incurritur eterna pena. ꝓpter qđ subditur (Et dignuꝫ ducis super huiuscemodi ꝛc̄) quia tamen deus aliqnñ sua grā de voluptuosis fac̄ bōs vt patet de sancto bonifacio martire ⁊ Madalena. subditur (Quis potest facere mūdum ꝛc̄.). q. d. tu. (breues dies hominis sunt) scilicet ad deum sic conuersi. vellet enim pro longanimitate sui termini vt ꝑ opera bona recuꝑare posset temp⁹ amissum ꝫ quia terminus eius est a deo prefinitus. ideo subditur (recede ergo). i. recedes (paululū ab eo) nō subtrahendo graciam ꝫ vitam p̄sentez (vt quiescat) in domino (donec optata veniat) scilicꝫ beata fruitio. ꝫ quoniā per ꝯuersionem pecca-

torum ad deū aliqui concipiunt spem ve/
nie cōsequende. Subdit (lignū habet spē
)i. homo qui dicit arbor conuersa (si p̄sci
sum fuerit) a christo per peccatū morta/
le (rursum virescit) ꝑ recuperationē gra
cie (Si senuerit in terra ꝛc̄).i. si diu māse
rit in terrenis desiderijs. tamē recupera
re potest graciā saluatoris. ideo subdit.
(ad odorem aque).i. preueniētis gracie (
germinabit) cōcipiendo bonū ꝓpositum
(ꝛ faciet comā).i. opa bona (q. cū p̄mū
plantatū est).i. antequā in peccatū labe
retur qui a vero multi carnales in suis fe
cibus moriunt. ideo subdit. (homo vero
cum mortuus fuerit) ꝛ accipitur hic ho
mo sicut. i. Cor. iij. Nōne carnales estis
ꝛ ꝑm hominē ambulatis (Et nudatus.)
virtutis ꝛ gracie vestibus (vbi queso est.
)q. d. in inferno repositus (sic homo cum
dormierit) per mortem dicto modo. (nō
resurget) a culpa sua ꝛ pena. licet resur/
gat in resurrectione generali ad maiorē
penam sustinendā (donec atteratur celū
).i. ciues celestes cadant a gloria. qꝛ tm̄
durabit damnatorū pena. Math. xxv. ꝛ
ibunt hi in suppliciū eternum. iusti autez
in vitā eternam ¶ Tempore vero Job san
cti non admittebātur ad celum. ideo sub
dit (Quis mihi hoc tribuat vt in inferno
ꝓte. me) a malis vite p̄ntis in limbo in q̄
non erat pena sensibilis (donec pertrā. fu
ror tuus).i. indignatio tua contra genꝰ
humanū qđ in morte christi fuit deo re/
conciliatū (ꝛ constituas mihi tempus in
quo recor. mei) scz in resurrectione genēa
li. ꝫ quia amici Job resurrectionem nega
bant. ideo ꝯtra eos subdit (putas ne mor
tuus homo rursum viuat) q. d. tu nō cre
dis ꝫ ego credo. ideo subdit (cunctis die/
bus quibus nunc milito) cōtra vicia pu/
gnando (expecto donec veniat īmu. mea
).i. resurrectio mea in corpore glorioso. i.
Cor. xv. Oēs quidē resurgemꝰ ꝫ nō oēs
īmutabimur. (vocabis me) ad gloriā. di
cendo illud Math. xxv. Venite benedicti
pa. mei possidere paratū vobis regnuz a
cōstitutione mundi (ꝛ ego rn̄debo tibi.)
reddendo graciā ex tota virtute spiritus
mei (operi manuū tuaꝝ).i. mihi qui sum
opus tuum (porriges dexteram) ponen
do me ad electoꝝ partē (tu quidē gressus
meos dinumerasti).i. meos actꝰ bonos
ꝛ malos (ꝫ parce).i. parces (pecca. m.)
qđ patet ex hoc qđ subdit (ꝫ curasti iniq̄
tatē meā) sicut aūt iusti tunc ibūt ad glo
riaz ita reprobi ad penā. ideo sequit (mōs
cadens defluit ꝛc̄.) (ꝛ homines similiter
perdes).i. homines similes monti per su
perbiā ꝛ similes saxo vel lapidi ꝑ cordis
duriciā. ꝛ terre per auariciam (roborasti
euz paululū) s. imperiū qui frequēter pro
speratur in vita p̄nti (vt in perpetuū trās
iret) ad penā inferni (imutabis faciē eius
) in morte ꝛ emittes eum ad penā gehen
ne (siue nobiles fuerint filij eius ꝛc̄) de q̄/
rum promotione fuit nimis solicitus in
vita. ideo sequitur (verūtamen caro eius
dum viuit dolebit) anxiata pro filijs. (Et
anima eius super semetip̄o lugebit) post
mortem in supplicijs eternis

Capitulū. xv.

Respondens aūt Eliphat ꝛc̄.) ꝑm
Grego. Eliphat tenet hic typum
heretici qui doctori catholico su
perbiam imponit ꝛ blasphemiā eo ꝙ cō/
tradicit sue heresi. ꝓpter qđ dicit ip̄m (in
ventū loqui ꝛ cum ardore stomachi) i. su
perbe mendaciter ꝛ iracunde (arguis ꝟ/
bis eum qui non est equalis tibi) scilicet
deū ꝛ sic imponit ei blasphemie peccatū
(ꝛ tulisti preces coram dn̄o) id est abstu/
listi nam blasphemus non est dignus ex/
audiri (nunquid p̄mus homo tu).i. excel
lentior omniū (nunquid conciliū dei au/
disti) ita ꝙ eius secreta tibi soli sint nota
(ꝛ inferior te erit eius sapientia) hoc eni
dicunt heretici yronice īponentes eis ꝙ
fingant se singulariter secreta dei scire et
ꝙ volunt preferre suam scientiam diuine
eo ꝙ contradicūt sue secte quā heretici di
cunt a diuina sapientia processisse. (quid
nosti qđ ignoremus) quasi d. nihil. quia
sacras scripturas ꝛ ph̄icas melius intel
ligimus (ꝛ senes ꝛ antiqui sunt in nobis)
Sectas enim suas dicunt processisse a pa
tribus veteris ac noui testamenti (Nun/
quid grande est vt consoletur te deus.)
vocando ad sectam nostram. (Sed ver/

(ꝫ verba tua hoc ꝓhibent) quib⁹ impug
nas eaꝫ (quid te eleuat cor tuum ꝛc̄) Im
ponunt eni heretici catholicis doctorib⁹
ꝙ superbia cordis eoꝝ apparet in sensib⁹
exterioribus ⁊ ꝙ falso se iactent de sancti
tate ideo subdit̄ (quid est homo vt imma
culatus sit ꝛc̄) qd̄ probant cum dicitur. (
Ecce inter sanctos nemo imutabilis) id ē
ab imundicia totaliter immunis ex quo
concludit (quāto magis abominabilis ⁊
inutilis homo qui bibit q̄si aq̄m iniquita
tem). i. sine freno ⁊ mensura. tales enim
heretici dicūt esse doctores ecclesie (ostē
dam tibi ꝛc̄) dicunt etiā ꝑncipes christia/
nos esse crudeles tyrannos qd̄ nōt̄ cuꝫ
subditur (Cunctis dieb⁹ suis impius sup
bit) innocentes opprimendo (Et numer⁹
annorū incertus est tyrannidis eius) Ec
clesi. x. Omnis potentatus breuis vita (so
nitus terroris semper in auribus illius)
quia ꝓpter mala quoꝝ nō est ꝯscius sibi
omnibus locis ⁊ horis timet insidiari (cū
se mouerit ad querendū panem). i. ad ac
cipiendū corporis refectionē (nouit ꝛc̄). i.
ꝓbabiliter estimat intoxicari ⁊ sic nc̄ce ē
ip̄m continue anxiari cui⁹ causa subdit̄
cum dicit̄ (tetendit eni aduersus deū ma
num suam) eius membra persequendo (
cucurrit aduersus dn̄m erecto colle) i. su
perbe (Et pingui ceruice armatus est). i.
diuicijs ⁊ temporali potestate (operuit fa
ciem eius crassitudo) i. mentē eius igno/
rantia crassa (⁊ de lateribus ei⁹ aruina
dependet) nam eius collaturales ⁊ cōsili
arij semper querūt diuicijs impinguari (
habitabit in ciuitatib⁹ desolatis). i. in so
cietatibus inferni desolatione plenis. (nō
ditabitur) spiritualib⁹ bonis (nec mittet
in terra radicem). s. viuentiū in qua non
habebit partē (ramos eius arefaciet flā/
ma). s. gehenne puniens eius opera (non
credet frustra deceptus ꝛc̄.) qꝛ in inferno
nulla est redemptio (anteq̄m dies eius re
pleantur peribit) per mortis acceleratio/
nē (Et ignis deuorabit tabernacula eoꝝ
qui munera libenter accipiūt) ad iusticie
subuersionē Ista dicūtur ab hereticis fal
so contra bonos principes christianos ꝫ
a catholicis veraciter dici possunt con
tra malos qui tyrannisant super bonos.

Capitulū .xvi.

Respondens autē Job ꝛc̄.) qui te
net hic typuꝫ doctoris catholici
sicut elyphat tenuit typuꝫ hereti
ci. dicit ergo (Audiui frequenter talia). s.
aspera ⁊ falsa ab hereticis dicta. ꝫ q̄niaꝫ
aliquando blandis vtuntur vt per hec de
cipiantur incauti. Subdit. (Cōsolatores
onerosi vos estis) quia talia blanda du/
ris ⁊ asperis sūt peiora (aut tibi molestū
est si loquaris). s. veraciter ⁊ modeste. nā
hoc nulli molestuꝫ debet esse (poteram ⁊
ego similia vr̄i loqui) sed nolo nam inde/
cens esset mihi (atqꝫ vtinā essꝫ anima ve
stra) scilicet in afflictōne nec dicit hoc ze
lo vindicte. ꝫ iusticie vt pena docente sci/
rent compati catholicis positis in tribu/
latione (Consolarer ⁊ ego vos) veraciter
⁊ ex corde (⁊ mouerem labia mea quasi
parcens vobis). i. cōpatiens ⁊ magis ra
tione culpe q̄ꝫ pene (ꝫ quid agam) q̄si. d.
sum perplexus (quia si locut⁹ fuero) vos
arguendo (nō quiescet dolor meus) eo ꝙ
vr̄a correctio non sequitur (⁊ si tacuero n̄
recedet a me) quia pungar aculeo consci
entie quia dimittenda non est veritas do
ctrine ꝫ quoniā doctor ecclesie non soluꝫ
dolere debet de obstinatione infideliuꝫ ꝫ
etiā de peccatis fidelium. Ideo subdit̄. (
Nunc aūt oppressit me dolor meus.) ꝓpt̄
fideliū defectus (⁊ in nihiluꝫ redacti sunt
omnes artus mei) nā inter catholicos q̄
sunt ecclesie membra multi pregrauātur
culpa qd̄ significat̄ per omnes. cū dicit̄ (
omnes artus ꝛc̄) sicut dicit̄ omēs de ciui
tate currunt ad tale spectaculū. liꝫ frequē
ter maior sit numerus remanentium (ru
ge mee testimoniū dicūt ꝯtra me) ecc̄e ru
ge xp̄iani duplices ⁊ ficti dicunt̄ qui tp̄e
aduersitatis veros catholicos accusant ⁊
persequunt̄ sic legit̄ de torquato (Aperu
erunt in me ora sua) me vituperando (per
cusserunt maxillā meā). i. ꝑsonam hono
re dignaꝫ. sicut frequenter p̄latis ecclesie
legitur esse factū (Conclusit me apd̄ ini/
quū) Greg. Electoꝝ ꝓplus apud iniquuꝫ
ꝯcludit̄ cū eius caro antiqui hostis perse
cutionib⁹ tp̄aliter dat̄. ꝫ qꝛ xp̄s in mem
bris suis patit̄. Sequit̄ (ego ille quōdam
opulēt⁹ ꝛc̄) nā cū diues eēt ꝓ nob̄ egen⁹

factus est.ij.Cor viij.(tenuit ceruicē me
am)id est summū pontificem qui frequē
ter legitur ductus ad martirij palmā (⁊
posuit me sibi quasi in signū)sagittarijs
sicut de beato Sebastiano legitur ⁊ plu/
ribus alijs(cōuulnerauit lumbos meos
)id est predicatores ecclesie in quibus est
potentia generādi filios in ecclesia dei ꝑ
predicationem.i.Cor.i.In christo ihesu
per euangelium ego vos genui.(Effudit
in terram viscera mea)per que significā/
tur matrone deuote de suis facultatibus
pauperibus catholicis ministrantes que
ꝓpter hoc fuerūt martirisate(cōcidit me
vulnere supra vulnus)hoc dicitur ꝓpter
illos qui in tormentis molles effecti turi/
ficauerunt idolis.⁊ sic ecclesia in eis con
scisa fuit vulnere culpe.super vulnus cor
poris.ꝫ quoniā de talibus aliqui vere pe
nituerunt.sicut de beato marcello papa
legitur.ideo subditur.(Saccum consui
sup cutem meā.ꝛc hec passus sum absq;
iniquitate ꝛc)hoc dicit ecclesia pro mem
bris suis constantibus in tormentis ⁊ q̄/
niam eorum martiria sunt solenniter ce/
lebranda.Subditur.(Terra ne operias
sanguinē meum)id est ne taceas laudes
martirum.(Ecce enim in celo est testis
meus)sicut enim martires dei testes fue
runt in terris sic deus testis eorum est in
celis.⁊ quoniā tale testimonium habens
non curat de verbis humanis.Subdit.
(verbosi amici mei ad deum stillat oculꝰ
meus)id est tota intētio mea (atq; vtinā
sic iudicaret vir cū deo q̄modo iudicat fi
lius hois cū collega suo.)i.sic familiarit
possz loq̄ cū eo ⁊ quoniā sancti h obtinēt
pꝰ hāc vitā q̄ breuis ē iō subdit (ecce bre
ues āni transeūt⁊ semitā ꝑ q̄m nō reuer
tar ābulo)ꝫ vlteriꝰ ad pñtiaz dei trāsibo

Spiritus meus attenuabitur ꝛc.)
Sicut supra dictuz est Job tenet
typum catholici doctoris. Chri/
stus autē doctor est principalis Math.zz
Unus est magister noster christus.ideo
verbum allegorice de christo potest expo
ni cum dicitur.(Spiritus meus attenu/
abitur)ex laboribus eni ⁊ afflictionibus
quos xp̄us sustinuit maioris etatis vide
batur q̄z esset ꝓpter qd̄ sibi dictū fuit Jo.
viij.Quinq̄ginta annos nondū habes ꝛc
(dies mei breuiabuntur)qr.xxxiij.anno
passus fuit ꝑm cōius dictū(Et solum mi
hi superest sepulcruz)xp̄us eni p̄ter sepul
turaz nihil habuisse legit preciosuz vt im
pleretur verbū ysa.xi.Et erit sepulcr eius
gloriosum(nō peccaui).i.Pe.ij.Qui pec
catum nō fecit.nec inuētus est dolus in
ore eius(et in amaritudinibus moratur
oculus meus)In sua benedicta passione
pro nostra salute(Libera me domine)in
mea resurrectione(Et pone me iuxta te)
in mea ascensione(⁊ cuiusuis manus pu
gnat contra me).q.d.nō poterit p̄ualere
p̄s.cix.Dixit dn̄s do.m.se.a dex.me.do/
nec po.ini.t.sca.pe.t.(Cor eor longe feci
sti a disciplina)cor eni iudeor xp̄m perse
quentiū a disciplina fuit elongatū(ꝓpter
rea non exaltabuntur)ꝫ deprimētur qd̄
fuit impletū per exercitū Romanorū.(p̄/
dam pollicetur socijs).s.iudea de christi
anis vt habetur Actu.viij.⁊.ix.(Posuit
me quasi prouerbiū vulgi.)Greg.Om̄is
qui flagello percutitur in ꝓuerbium vul
gi ponitur quia cum maledicit alicui sic
accidat tibi sicut illi.(Caligauit)In ꝑse
cutiōibus christianor Aliqui etiā littera
ti aliquando turbantur de quibus dicit
(Caligauit ad indignationē eius oculꝰ
meus)Ecclesie oculi sunt homines litte/
rati ⁊ aliqui infirmi franguntur de qui/
bus dicitur(Et membra mea quasi ad ni
hilum redacta sunt)Gregorius.Nomine
membror exprimitur teneritudo infirmo
rum(Stupebunt iusti super hoc) de pa/
cientia dei que sic permittit fideles depri/
mi(⁊ innocens contra ipocritā suscitabi
tur).i.de eius temporali ꝓsperitate mira
bitur.quia tamen per hoc ab innocentia
non recedit.Subditur.(⁊ tenebit iustus
viam suam ꝛc)Justi etiā optant impiorū
ꝯuersionē iō sbdit(igit oēs vos ꝯuertimi
)a malo(⁊ veite)ad bonū(⁊ nō inueniā
in vobis vllū sapientē)ois.n.q̄ sic ꝯuer
tit se fuisse fatuū ꝯfitet(dies mei transie
rūt)impetꝰ.n.tribulatiōis ipedit clarita
tem ꝯtēplationis ꝓpter qd̄ ecclesia tribu
lata dicit(dies mei trāsi.)i.meditatiōes
clariores(cogitatio.mee dissipa.sunt).i.
verse ad diuersa(torq̄ntes cor meū)i.ip̄z

retrahentes a clara meditatione diuina (noctem verte. in diem) inducētes me ad vigiliam que magis pertinet ad diem (⁊ rursum post tenebras) tribulationis (spero lucem) diuine consolationis Thob. iij Post tempestatē tranquillū facis ⁊ post lacrimationē ⁊ fletum gaudiū ⁊ exultationem infundis. ⁊ qm̄ tempore Job per tolerantiaz aduersoꝝ sancti nō admittebātur ad regnū. sequit̄ (Si sustinuero infer do⁹ mea est). i. limbus sanctoꝝ patꝝ vbi erat carentia diuine visionis ⁊ iō sequit̄. (Et in cene. stra. le. m.) quātū ad statum anime. ⁊ subdit̄ de corpe (putredini dixi pater meus es ꝛc̄) sicut eni iste ꝑsone ꝓpi que sunt ad inuicē sic corpus mortuū fetor vermis ⁊ horror habent quādam cōuenientiā (vbi est ergo nūc prestolatio. m). i. expectatio pro tempore christi passionem p̄cedente q. d. nō est in celo. (⁊ patientiam meā quis ꝯsiderat). s. ad imitandum q. d. pauci (In ꝓfundissimū infernū descendent omnia) i. in limbū qui dicitur ꝓfundissimus infernus respectu aeris caliginosi qui dicit̄ carcer vel infernus demonum (putas ne saltem. ibi erit req̄es m̄) q. d. erit in parte. s. a pena sensibili sed nō quies perfecta que consistit in adeptione ⁊ fruitione summi boni.

Capitulum xviij.

Respondens aūt baldach ꝛc̄) Hic ponitur replicatio baldach ꝯtra Job. in qua notat eum de superba ⁊ fatua locutione licet iniuste. qꝛ Job talis nō erat pn̄t tamē dici ꝟba baldach veraciter contra hominē superbe ⁊ impacienter loquentem vt sibi dicat̄. (vsqꝫ ad quē finem verba iactabis) modus eni superbi est velle semper loqui (Intellige prius) vt loquaris racionabilius. ꝫ quia superbus noluit intelligere vt bene ageret Sequit̄ (quare reputati sumus vt iumenta ꝛc̄) superbus eni reputat alios bestias respectu sui ⁊ indignos audiri (quid perdis animā tnā ꝛc̄) i. intellectū tuū quem excecat ira per viciū. ꝫ qꝛ ꝓpter superbiā hominis veritas nō mutatur. ideo sb̄dit̄ (nunquid ꝓpter te relinquetur terra ꝛc̄.) i. veritas firma (nōne lux impij extinguetur) i. apparentia sue sapientie. q. d. sic. (artabunt̄ gressus virtutis eius) ita ꝙ ꝑficere nō poterit mala que cogitauit (p̄cipitauit eum consiliū suum) i. cōsiliatores sui qui sicut ip̄e sunt peruersi. ideo sequit̄ (Immisit in rete ꝛc̄.) (exardescet contra eum sitis.) i. voluntas nocēdi bonis (abscondita est in terra pedica eius) qꝛ considerat tm̄ delectationē apparentē ꝫ nō penam sequentē (vndiqꝫ terrebunt eum formidines) qꝛ ꝓpter mala que fecit insidiari sibi semper credit (attenuetur fame robur eius) i. nulla refectione verbi diuini confortetur cor illius (⁊ inedia inuadat costas illius) i. collaterales ei⁹ (deuoret pulcritudinez cutis eius ꝛc̄). i. superbia que p̄ncipiuz est omnis peccati destruat in eo quicq̄d habet apparentiā boni. vn̄ ꝟ. Si tibi copia. si sapientia formaqꝫ det̄ Sola superbia inquinat omnia si cōitet̄. (auellatur de tabernaculo suo fiducia e⁹) id est anima eius de corpore qd̄ ē tabernaculum anime. (⁊ calcet super eum q̄si rex interitus) id est dyabolus de quo dicitur. Apoca. vi. Nomē illi mors qui animam de corpore existentē calcat ⁊ ad gehennam secum portat (habitent in tabernaculo eius ꝛc̄.). i. vermes qui sunt socij defuncti q̄ iam non est. habitēt in corpore eius ip̄m corrodendo. (aspergatur in tab̄naculo illi⁹ sulphur). i. fetor ex corpis putrefactiōe (deorsū radices eius siccentur). i. cogitationes in mente latētes humore gracie priuētur. (Sursum atterat̄ messis eius). i. actus eius ꝓcedentes ex cogitationibus puniantur. (memoria illius pereat) ꝫm illud Prouerbi. x. Nomē impiorum putrescet. (⁊ de orbe transfert eum) s. corpus ad fossam ⁊ spiritū ad gehennam (nō erit semen eius ꝛc̄) id est nullum bonū remanebit de eo (In dieb⁹ ei⁹ stupebunt) parui ⁊ magni. sicut de nabugodonisor dicit̄ ysa. xiiij (Hec sunt tabernacula iniqui ꝛc̄) Greg. Tunc eni ad propria tabernacula deueniet qn̄ eum sua iniquitas in supplicia demerget

Capitulum xix.

Respondens aūt Job ꝛc̄.) sicut dictum ē. s. btūs Job boni prelati vel doctoris gerit typū. xp̄us āt p̄nceps est ⁊ pastor doctoꝝ ꝓpter qd̄ de

ipo ꝑñs ca.expone ꝯ in q̄ aliq̄ñ ꝓ se loq̄t aliq̄ñ pro suis mẽbris varie tñ.nã aliquã do loquit̄ pro membris fortibus.aliquã/ do pro infirmis.dicit igitur(vsque q̄ affligitis animã m.⁊ atteritis me ꝑmonib⁹)vt sit verbũ christi ad insidiantes sibi de quib⁹ dicit̄ Lu.xi.Ceperũt pharisei ⁊ legisperiti grauiter insistere ⁊ os ei⁹ oppri/ mere de multis insidiantes ei.(en decies cõfunditis me).i.conamini me cõfundere.Denarius eni numerus perfectus est ideo significat pfectionẽ.(nempe si ignoraui ꝛc̄)sic accipitur si pro nõ.naz ignorantia non fuit in christo licet pharisei tenerent contrariũ.vnde Lu.vij. dixit pharisęus. Sic si esset ꝓpheta sciret vtiq; que ⁊ qualis est mulier que tangit eum quia peccatrix est(at vos contra me erigimi) per superbiã.(⁊ arguitis me)de sabbati transgressione ⁊ peccatoꝝ familiaritate ⁊ huiusmõi.sicut patet ex textu euãgelij. (Saltem nunc intelligite ꝙ deus ꝛc̄)id ẽ ꝙ non affligit me pro peccatis proprijs. (Ecce clamabo vim patiens)naz in cruce clamauit hely hely ꝛc̄(Nociferabor ⁊ non est qui iudicet).i.vindicet. mors eni christi tunc non fuit vindicata.(Semitã meam circũsepsit.)id est vitam meam in omnibus partibus corporis ⁊ sensibus afflixit(⁊ in calle meo tenebras posuit)q; tunc christi discipulos deus in fide dubitare permisit(Spoliauit me gloria mea) quando principalis discipulus eaz in sua facie ter negauit(abstulit coronã de capite meo)quando sui negauerunt eum esse regem coram Pilato(destruxit me vndiq; ⁊ pereo)fugientib⁹ discipulis ad mortem eũdo(⁊ q̄si auulse arbori abstulit spẽ meam)in discipulis desperantibus christi resurrectionẽ.Lu.xxiiij.nos autẽ sperabamus ꝛc̄)iratus est contra me furor ei⁹)ꝑm apparentiaz humanã tñ.ideo sequitur(habuit me.q.hostem)ly quasi notat apparentiam ⁊ non existentiã(Simul venerunt latrones eius)qui in cruce conuiciabantur christo vt dicit̄ Mar.xv.Licet vnus post penituerit .vt dicit Theo.(Et obsederũt in giro tabernaculũ meũ)milites custodientes sepulcrũ(fratres meos longe fecit a me ꝛc̄)per fratres intelligũ

tur apostoli(per notos)lxx ij.discipuli(ꝓ ꝓpinquos)illi qui erãt de ꝯgratione xp̄i (Inquilini domus mee ꝛc̄).i.ꝑsone meo seruitio deputate(seruum meum)i.populum iudaicum quando susceptione legis obligauit se seruituti diuine(Vocaui)ad graciã(⁊ non rñdit mihi.)cõdemnando eam(halitũ meuz exhorruit vxor mea.) synagoga abhorrẽs christi verba(⁊ orabam filios vteri mei)ysa.i.filios enutriui ⁊ exaltaui ipsi autem spreuerunt me.(stulti quoq; despexerunt me).i.ignari legis de quibus dicit̄ Matẽ.xxvij. Pretereuntes autẽ blasphemabant ꝛc̄(Abominati sunt me quondam consiliarij mei.) id est legisperiti(⁊ quẽ maxime diligebaz aduersatus est me)Iste est populus iudaicus qui fuit peculiaris domino ⁊ ꝑdilectus(pelli meo cõsump.car.adhe.os m. ꝛc̄)per hoc innuitur ꝙ saluator noster fuit multum macilentus maxime tempore mortis sue.ꝓpter ieunia ⁊ afflictiones ꝑteritas ⁊ pñtes(miseremini mei)q.d.omnis creatura compati debet christo morienti(saltem vos amici mei).i.iudei ex q̄/ bus natus fuit christus ꝙz carnem ⁊ q̄a fecerunt contrariũ.Sequit̄(quare persequimini me sicut deus)deus eni pater ꝑsecutus fuit filium in q̄ztum pro nobis tradidit illũ(Et carnibus meis satura.)id ẽ afflictionibus corporis mei (Quis mihi tribu.vt scribãtur ser.mei ꝛc̄)ꝓ hoc ostẽdit Job ꝙ volebat dicere aliqd̄ magnum ⁊ firmiter retinendũ cuiusmodi est resurrectio generalis omnium.ideo subditur. (Scio ꝙ redemptor me⁹ viuit ꝛc̄.quare ergo nunc dicitis persequamur eum ꝛc̄) tanquã malum ⁊ desperatũ cum sperem in saluatorem meum.hoc dicitur in ꝑsona Job.Et potest exponi mistice in membris christi futuris tempore antichristi(⁊ radicem verbi inueniamus contra eum.)id est occasionez condemnandi eum ex verbis eius(fugite ergo a facie gladij ꝛc̄)id est sentencie diuine(Et scitote esse iudicium)scilz generale futurũ in quo punietur grauissime illud quod nunc videt oblitum.

Capitulũ vicesimũ.

Respondens autē Sophar ꝛc.) contra Job replicando q̄tuz ad illud in q̄ adhuc dissentiebat ab eo.s.q̄ pene vite p̄ntis infligūt a deo pro peccatis p̄teritis q quia videbat iob gra uiter percussum reputabat eū fuisse val/ de malū & q̄m in ipo Job multa bona ap paruerāt que negare nō poterat .illa fuis se facta per ypocrisim asserebat. licz aūt eius verba nō valeant otra Job valēt tn̄ contra eos qui tales sunt q sic dixit(scio q̄ a p̄ncipio mundi laus impioꝝ breuis sit)q̄ nō durat vltra p̄ntem vitā que bre uis est q frequēter eius fictio ante mortē deꝑhendit q sic eius laus in vituperium versatur(Et gaudium ipocrite ad instar p̄ncti)i.nullius momenti(si ascenderit in celum)per sanctitatis apparentiā(quasi sterquiliniuz in fine perdet)q̄ ꝓpter pec cati fetorem ad eternū suppliciū ptrahe/ tur(Et qui viderant eū)in glozia mūda na(dicent vbi est)i.nō apparz vltra (filij eius atterent)egestatei.eius imitatozes punient pena gehenne(q manꝰ illiꝰ reo/ dent ei dolozem suū).i.eius opera faciēt eum pena dignū (ossa illius implebūtur vicijs)i.eius satellites qui euz robozāt in malis similes erūt ei in vicijs q in penis. (Cum eni dulce fuerit in oze eius malū) .i.delectabile sibi ꝓpter habitū vicioſum. (abscondit illud sub lingua sua).i.diu re tinet sicut dulce nō statiz glutitur & in lin gua retinet (parcet illi ꝛc.) replicatio est eiusdē sentencie sub alia similitudine(pa nis eius in vtero illius ꝛc)i.delectatō cul pe vertetur in amaritudinē ꝓpter graue/ dinem pene(Caput aspidum suget)i.pec catū q̄ est sibi mortifez delectabilit faci et(q occidet eum lingua vipere).i.ꝑmis dscientie(nō videat riuulos ꝛc)i.abundā tiam dulcedinis electoꝝ(luet q̄ fecit oia).s.peccata(nec tn̄ dsumetur)q̄ pena sua nō terminabit(iuxta multitudinē adin/ uentionū suaꝝ ꝛc.)q̄ ꝑm mensurā pecca ti erit q plagaꝝ modꝰ.(qm̄ confringens domum nudauit pauperis) omni substā tia sua(nec est saciatus)Prouer.xi. .Alij rapiunt nō sua q semper in egestate sūt (Cuz saciatus fuerit)i.plenus bonis tem poralibꝰ(artabit ꝛc)i.anxiabitur de eoꝝ custodia.Sicut ille diues de quo dicitur Luce .xvj. Quid faciam quia non habeo quo congregem bona mea ꝛc.(vtinā im pleatur venter eius ꝛc).i.ex tali repletiōe torqueatur q diuinitus torqueatur(fugi et arma ferrea ꝛc.)q̄ contingit aliquādo q malus euadit penam iudicis visibilis. sicut arma ferrea fulgida sunt q feriunt de p̄oinquo q incurrit penam iudicis in uisibilis ferientis de longinquo(vadent q venient super eum horribiles)i.demones quibus subijcietur in pena sicut subiect̄ fuit eis in culpa(omnes tenebre)culpe q pene(abscondite sunt in oculis eius)quia non vult eas considerare(deuorabit euz ignis qui non succenditur)Hic est ignis gehenne qui non succēditur ab homine & a deo.ysa.xxx.Flatus dei sicut torrens sulphuris succendens eam scilicet gehen nā(affligetur relictus in tabernaculo suo)id est in loco inferni sibi deputato(reue/ labunt celi iniquitatem eius ꝛc)nam an/ geli celestes q homines terrestres cōtra eum erunt testes(Et apertuz erit germē domus illius)id est manifestus erit suo/ rum operum effectus.)Hec est pars ho minis impi (id est illud q̄d ꝓ omnibus & bis suis q operibus reportabit

Capitulum xxi.

Respondens autem Job ꝛc)hic po nitur ipsius iob responsio vbi p̄i mo petit audientiaz dicēs.(audi te queso ꝛc)q optat amicorum correptio/ nem dicēs(q agite penitentiam ꝛc. nun/ quid contra hominē disputatio mea est.) quasi diceret sic.q ideo merito debeo cō/ tristari si nolui intelligere q emendari (q ego quando recordatus fuero)de eorum rebellione contra veritatem(pertimesco)ne q̄d absit mihi sic eueniat(quare ergo impi viuunt ꝛc)Hic prosequitur Job in/ tentum de felicitate temporali que freqū ter contingit malis hominibꝰ ꝓpter q̄d non potest esse p̄miū virtutis.hanc aūt felicitatem describit quantū ad longam vitam.honores.diuicias. multitudinem prolis q ꝓpinquoꝝ q securitatem pacis q fecunditatem animaliū q iocunditatez prolis q amicoꝝ q patet in textu.vsq; ibi

(qui dixerũt deo recede a nobis ꝛc̃.)vbi remouet quandã falsã solutionẽ que poſ ſet dari ſcilicet ꝙ deus talia bona dediſ/ ſet eis eo ꝙ ſeruierant ei ꝙ patet(verũta/ men qz non ſunt in manu eoꝝ bona ſua)ꝫ econuerſo quia ſeruiunt bonis ſuis (q̃ tiens lucerna impioꝝ extinguetur)lu/ cerna hominis eſt ratio recta que extin/ guitur in impijs.Papi.ij.Excecauit enim eos malicia eoꝝ(ꝙ ſuperueniet eis in undatio)id eſt punitio diuina que ſicut inundans aqua venit ex improuiſo(erũt ſicut palee)igni gehenne parate. Matb. iij.Paleas autem cõburet(Deus ſerua/ bit filijs illius dolorem patris.)id eſt ſi/ milem penam imitatoribus ſuis.(ꝙ cum reddiderit tunc ſciet)ſcilicz pater per ex/ perientiaz.nam filioꝝ damnatio augmẽ tabit ſuam penam.ꝓpter qđ diues epulo formidabat aduentũ fratruz ſuoꝝ in ge hennã.Luce.xvi.(oculi eius videbũt in/ terfectionem ſuam)id eſt filiorum ſuoruz damnationẽ que dicitur interfectio eo ꝙ eſt mors ſcda.ꝙ quia poſt mortem nõ po teſt aliquid diſponere de domo ſua ſubdi tur(Quid eni ad eiuz pertinet ꝛc̃.ſi nume rus menſiuz eius dimidietur)id eſt ſi du ratio domus ſue breuis.ꝙ quoniã hec p̃/ miſſa ſunt a deo.ſequit̃.(nunquid deum docebit quiſpiam ꝛc̃.) Iſte moritur.)hic ponit̃ quedã diſtinctio morientiũ in mor tali peccato.ſm tamen expoſitionẽ miſti cam.cum dicitur(iſte moritur)per pecca tum mortale(robuſtus ꝙ ſanus)corpore (diues ꝙ felix)temporali proſperitate(viſ cera eius plena ſunt adipe).i.mens eius ſuperbia que dicitur adeps .eo ꝙ oritur ex proſperitate temporali .ſicut adeps ex abundantia cibi(Et medullis oſſa illius irrigantur)id eſt eius amici quibus forti ficatur.ſimiliter in ſuperbiam eleuantur. (alius moritur in amaritudine)peccan/ do moraliter ex inordinato affectu ꝙ ma lo conatu ad diuicias quas nõ poteſt ha bere(Et tamẽ ſimul in puluere dormient)nam ambo terreno ꝛ curis cõſopiũtur (Et vermes operient eos)qz curis mor/ dacibus lacerantur ꝙ quoniã alios eſti/ mant ſibi ſimiles.ideo ex perſona iuſti eiꝰ reſpondet̃(certe noui cogitationes vr̃as ꝛc̃.)ꝙ quoniam ex abundantia cordis os loquitur.ideo de iuſtis obloquũtur dice/ tes(vbi eſt domus principis)id eſt ſuper bi mali nanque diuites iuſtos dicunt eſſe ſuperbos ꝙ impios.ideo ſubditur(Et vbi tabercula impioꝝ.) (Interrogate) vos maledici(quẽlibz de viatoribꝰ.)id eſt per viam vite preſentis ad patriam recte per gentibus.(Et hec eadem illum intellige re cognoſcetis)ꝙ que ſunt illa ſubditur. (Quia in die perditionis ſeruatur malus)In hoc enim conueniunt viatores pre- dicti per quos intelliguntur religioſi cum iuſtis ꝙ mali ad diem iudicij̃ reſeruẽtur puniendi.(Quis arguet coram eo viam eius.) Chriſtus dicit illud. Matbei.xxv. Eſurivi ꝙ non dediſtis mihi manducare ꝛc̃(Ipe ad ſepulcrum ducetur.)damna torum.Luce.xvi.Mortuus eſt diues ꝙ ſe pultus eſt in infernum.(Et in congerie mortuorum.)morte ſecunda(vigilabit) quia nullus quietis ſomnus eſt in gehen na(dulcis fuit glareis cocciti.)Coccitus a poetis dicitur fluuius infernalis. Ela/ ree vero ſunt lapilli exiſtẽtes in fundo flu uij.per quos demones poſſũt intelligi qui bus impius dum viueret dulcis fuit.naz eoꝝ voluntatibus obediuit.(Ante ſe omnem hominem trahet ꝛc̃.)id eſt infer nalis fluuius ante hunc impium multos traxit ꝙ trahet poſt ipm.

Capitulum.xxij.

REſpondens autem Eliphat ꝛc̃.) hic ponitur tercia replicatio eiꝰ contra Job in qua arguit eum de crudelitate ꝙ infidelitate.licz autem eius verba contra Job non vale ant qui talis non erat.valent tamen con tra eos qui tales ſunt ſm veritatem ꝙ ſic intendo exponere incipiendo a loco vbi incipit eum de dictis vicijs notare di/ cens(Abſtuliſti pignus fratrũ tuoꝝ ſine cauſa)ſ eni faciũt dñi crudeles ꝙ eoꝝ mu

nistri.(q nudos spoliasti)id est pauperes male vestitos(aquā lasso nō dedisti ꝛc.) nomine panis q aque intelligitur omnis cibus q potus qué auferunt tiranni etiā ab indigentibus q hoc notat cū dicit(nō dedisti).i.abstulisti.min⁹ eniz dicēdo pl⁹ significat (i fortitudine brachij tui possi debas terrā).i.p tyrānioē(dimisisti vidu as vacuas)eaz auferendo sbam.(Et la certos pupillos cōminuisti) id ē tutores eoz dure tractasti.ꝫ qz de⁹ alīn talia puīt in pñti sequit(ꝓterea circūdatus es la queis).i.multiplicibus malis(q turbat te formido subita)ne veniāt adhūc tibi maiora mala(Et putabas te tenebras ñ visuz).i.te nō puniendū pre supbia nō ti mens deū.id subdit(an cogitas q de⁹ ex celsioz celo sit ꝛc) q.d.videt q tu credas deū de istis inferioz ib⁹ noticiā nō habere per hoc qđ peccas sine freno q inuerecū/ de(Nunq̄d semitā seculoz custodire cu/ pis).i.vitā iniquoz imitari.q.d.patet q sic ex modo tuo viuendi(Qui sublati sūt ante tēpus).i.mortui ante terminū natu ralem ꝓpt suā maliciā(Et fluui⁹ subuer tit fundamentū eoz).i.illud in quo habe bāt fiduciā.(Qui dicebant dño recede a nobis ꝛc)eius nūcios repellēdo s.ꝓphas q aplos q p̄dicatores alios(Et q̄ñ nihil posset omnipotēs estimabāt eū)vt videt ex opibus eoz.(cū implesset dom⁹ eoz bonis)q sic in eis patz peccatū ingratitu dinis(videbūt iusti q letabunt)de eoz uz dectione.ps.lvij.Letabitur iustus cuz viderit vindictam ꝛc.Et quia quilibet q̄ñ tūcunq̄ malus redire potest ad bonum dum viuit.Subditur(adquiesce ergo ei ꝛc.)vere penitendo q ipm humiliter de/ precando(q per hoc habebis fructus op timos)scilicet graciam in presenti q glo riam in futuro.(Suscipe ex ore illius le gem)euangelicam quā ore proprio pro/ mulgauit.Hebre.pmo.Nouissime diebꝰ istis locutus est nobis in filio(si reuersus fueris ꝛc)Replicatio est eiusdem per alia verba (dabit pro terra silicem ꝛc).i.pro terrenis celestia.q pro transitorijs eter/ na.(Eris q̄ contra hostes tuos) a te re/ pellendo spiritus malignos(q argentuz coacernabit tibi).i. vere diuicie celi(tūc super omnipotentem delicijs afflues)ei⁹ bonitate fruendo (q eleuab ad deū faciē tuā) ipm clare videndo(rogabis eum)p tibi deuotis orando(Et vota tua reddes)deum iugiter laudando(decernes rem ꝛc)nam sanctis ad votum succedunt om nia ꝫ q̄ñ gloriam celi precedit humilitas in presenti.ideo subditur.(Qui ei humili atus fuerit ꝛc.)Et similiter vite puritas. Apocal.xxi.Nihil inquinatum intrabit in illam.ideo sequitur(Saluabitur inno cens ꝛc.)

Capitulum .xxiij.

REspondens autem Job ꝛc.) Su/ perius pluries fuit dictuz q̄ Job viri perfecti gerit typum. Vir autem perfectus ad premium suspirat et eius dilationem cum gemitu portat.di cens.(Nunc quoq̄ in amaritudine ē ser mo meus)Sed quando considerat q̄ ex tali dilatione potest in peccatum cadere cum non sit in bono confirmatus. tunc eius gemitus aggrauatur.ideo sequitur (Et manus plage mee aggrauata est ꝛc. Quis mihi tribuat vt cognoscam) sicut q cognitus sum(q veniam vsq̄ ad soliuz eius)qđ est in gloria celesti.ꝫ quoniam oportet precedere iudicium particulare mortis sequitur(Ponam coram eo iudi cium ꝛc)considerando quid in iudicio re spondeaz coram ipo(os meum replebo increpationib⁹)meditando peccata mea quibus sum increpandus(vt sciam verba que mihi respondeat ꝛc.)pensando nāq̄ peccatorum grauitatem aduertit quis increpationis qualitatē(nolo multa for/ titudine contendat mecum).i. rigore iu sticie ꝫ cum temperamento misericordie (proponat equitatē contra me ꝛc) equū enim est q̄ cū iudicō ꝓponitur obligatio fit q satisfactio proponatur.si autem con sideretur satisfactio facta pro nobis per christum excedit omne peccatum humā num q sic ad victoriam peruenit iudiciū hominis contra inimicum qđ autem ex/ cedat ostendit dicens.(Si ad orientem iero ꝛc)Oriens est christi ortus.Occidēs autem mors eius.Sinistra vero descen

sus ad inferna(dextera.)sessio eius in patris.hec autem incõprehensibilia sunt a nobis. Et excedunt obligationem peccantis.sed quia vir perfectus timere sibi debet propter incertitudinem status sui. ideo subditur(ipe scit viam meam).q.d. nescio eam.de re enim ignota cõmuniter dicitur deus scit.& quãuis iustus statum suum nesciat per certitudinem scit tamẽ per coniecturam quando de mortali peccato non est sibi conscius q est ad obediẽdum deo promptus.ideo sequitur(pbauit me quasi aurum)id est approbauit.q subditur huius signum(vestigia eius secutus est pes meus)in bonis ambulando q a malis declinando(ipe eni solus ẽ.)qui per certitudinem scit statum meum tam presentẽ q̃ futuruz (q nemo auerte re potest cogitationez eius) nam eius cõsilia sunt incomprehensibilia(Cum expleuerit in me voluntatem suam ẽ.) Nam de me potest facere quicquid sibi placuerit nunc q in futurum(Et idcirco a facie eius turbatus sum)propter mortis periculum.(Et considerans eum)iudicẽ venturum(timore solicitor.)nesciens in qua parte sim ponendus. (deus emolliuit cor meum.)faciens ip̃m perplexuz.illud eniz quod est molle ad partes oppositas est flexibile.(Non enim perij propter imminentes tenebras)id est non sum mihi conscius de peccatis graubus.propter que debeam perire.sed quia per hoc non sum iustificat9 maneo in perplexitate.

Capitulũ.xxiiij

A Domnipotente ẽ.)Secũm Gregoriũ Job loquitur hic contra infideles quorum aliqui negauerunt diuinam prouidentiam extendi ad hec inferiora.contra quos dicit.(Ab omnipotente non sunt abscondita tempora.)nam sua eternitate totuz tempus includit.q sic omnia entia ꝑm q̃cunq tempus vno intuitu comprehendit.(Qui autem nouerunt illum)per rationis inuestigationem q etiam per fidem.(ignorauerant dies illius)quia non comprehendũt modum eternitatis eius.(Alij terminos transtulerunt.)a patribus positos.q diuersas hereses condiderunt.(diripuerũt greges)domini a suo ouili.(q pauerunt eos)pabulo erroris sui(Asinum pupillorum abegerunt)id est sustentatores christianorum deceperunt.vt Julianum apostatã q aliquos alios principes qui erant christianorum sustentatores.(Et abstulerunt pro pignore bouem vidue)per quez significatur predicator in agro laborans ecclesie quem aliquando heretici persecuti sunt calumniose.(Subuerterunt pauperum viam)a veritatis via simplices deuiando.(Alij q̃si onagri in deserto.)sub simulatione singularis penitentie decipientes a tramite recto.sicut albigenses et pauperes de lugduno.(Preparant panẽ liberis.)id est doctrinam pestiferam discipulis suis.de qua dicitur Prouerbio.9 Nono.Aque furtiue dulcio.sunt q panis absconsi.suauior(Agruz non su. demetunt.)id est detruncant quia doctrinam ecclesie defalcant(Nudos dimittunt homines.)eos virtutibus spoliantes.(quibus non est operimentum)virtutum.(in frigore)id est contra frigus infidelitatis (quos imbres montiũ rigant)id est doctrine superborum hereticorum informãt (Et non habentes velamen)virtutum.(Amplexãtur lapides.) hereticis induratis se frequenter coniungentes(vim fecerunt ẽ)persequentes quos verbis trahere non poterant ad sua documenta.(Et esurientibus tulerunt spicas.)id est illud modicum quod habebãt (inter acervos eorum meridiati sunt.)id est in meritis occultati ad rapiendum. (Qui calcatis torcularibus sitiunt.)id est semper desiderant facere peius quod possunt. (De ciuitatibus fecerunt viros gemere.)id est de societatibus catholicorũ virtuosos gemere fecerunt eo ꝙ hereticorum mala repellere non potuerunt(Ipsi rebelles fuerunt lumini)id est christo qui lux est mũdi.(nec reuersi sunt.)quia non penituerunt.(Mane consurgit homicida.)per mane tempus prosperitatis intelligitur. in quo hereticus aperte fideles persequitur.(Per noctem vero erunt quasi fur.) Quia tempore aduersitatis occulte fide

fidles decipere conatur(oculus adulte
ri obſeruat caliginē.)nam hereticus qui
adulter eſt verbi diuini querit latebras
ad docendum ibi (ſi ſubito appuerit au/
rora ſuſpicantur vmbrā mortis.) horrēt
eni heretici catholici doctoris p̄ſentiam
ne manifeſtet eor errorē(leuis eſt ſup fa
ciem aque) Nam hereticus ſtatim flectit
ad impulſum ſuggeſtōnis male(maledi
cta ſit pars eius) deſcripta heretici ma/
licia.hic deſcribit eius pena cui⁹ pars ē
cum demonib⁹(nec ambulet per viā vi
nearum)i.conſolationū diuinar(ad ca
lorem niuū tranſeat ꝛc̄)talis eni alterna
tio dicit ī inferni pēa(obliuiſcat eius mi
ſericordia)qr in inferno nulla eſt redem
ptio(dulcedo illi⁹ vermis)nam peccatū
qđ fuit eis dulce verſum ē in vermē cōſci
entie de quo dicit yſa.lxvi. Vermis eor
nō morit̄ ꝛc̄(nō fit in recordatione)in/
ter ſanctos(ꝫ atterat.q.lignū infructuo
ſum)ad ignē gehēne p̄paratum (pauit
ſterilem).i.carnē(q vidue nō benefecit)
.i.anime ſue a xp̄o relicte(detraxit fortes
ꝛc̄)catholicos deprimēs per p̄ncipes he/
reticos(q cū ſteterit nō credet vite ſue.)
qr q̄diu ſtat in hereſi nō credit xp̄o qui ē
anime vita(dedit ei deus locū penitētie)
ꝫ abutitur eo nolens redire (oculi eni illi
us ſunt in vijs eius) cogitat eni aſſidue
q̄liter poſſit malū ſuū cōtinuare (Eleua
ti ſunt ad modicū).ſ.in p̄ſenti vita que eſt
modica(q humiliabunt̄ ſicut omnia).ſ.
per mortē ſicut terrena ſcētia (q ſicut ſū/
mitates ſpicar conterētur)flagello dya
boli cum in area inferni ponētur

Capitulum xxv.

REſpondēs aūt baldach ꝛc̄) licet
autē eius verba contra Job non
valeāt qui ſe deo nō cōparabat
nec ſe falſo de iuſticia cōmendabat.valēt
tn̄ contra quēcūq; qui hec attētat. q ſic
dicit (ptās) In p̄uatione iuſtorū quib⁹
dat bonū infinitū(q terror) in punitione
malor.Hebre.x.Horrendū eſt incidere
in manus dei viuētis(qui facit concor/
diam in ſublimib⁹ ſuis) .i.in viris perfe
ctis in quibus concor.caro ſpūi obedien
do ei(Nunq̄d ē numerus militum eius)
q.d.nō q̄tus ad hominē qr ſoli deo cog
nitus eſt elector numerus(Et ſuper quē
nō fulget lumē illi⁹) qr lumē rōnis datū
ē oibus hominib⁹ Jo.i. Illuminat omnē
hominē ve.in hūc mū.(Nūquid iuſtifica
ri p̄ōt hō ꝛc̄) .q.d.nō.qđ probat per hoc
qđ ſequit(Ecce luna nō ſplendet)i. eccle
ſia q̄diu malos cū bōis admixtos habz
(q ſtelle nō ſunt mūde in ꝺſpectu ei⁹.) p
ſtellas intelligunt viri p̄fecti in ſcientia q
vita. Dani.xij. Qui ad iuſticiā eruditi
plurimos q.ſtelle in ꝑpetuas eternitates
Juſti vero nō ſunt mundi ſaltē a venialib⁹
peccatis(q̄tomagis homo putredo).i.
carnaliter viuēs qui putreſcit in ſordib⁹
carnis

Ca.xxvi.

REſpondēs aūt Job ꝛc̄.) qm̄ Bal
dach aliqua dixerat de p̄tate dei
q̄ſi loquēs p ipō.p̄pter qđ Job
eius impericiaz ꝺfutando dicit(Cui⁹ad
iutores ꝛc̄).q.d.adiuuare debilē ē carita
tis.ꝫ adiuuare fortē adulationis(cui de
diſti ꝺſiliū ꝛc̄)q.d.dare ꝺſiliū ignorāti ē
pietatis.ꝫ dare ſapienti ē p̄ſumptionis.(
Ecce gigantes gemūt ſub aquis ꝛc̄).i.de
mones dānati gemūt in inferno qui ē ſb
terra q̄ eſt inferior aq̄(Quid⁹ eſt infernus
coram eo ꝛc̄) .q.d.iſta oia patēt oculis dn̄i
q̄tūcunq; ſint occulta.q mſtofort⁹ alia
(Qui extēdit aquilonē ſup vacuū) p aq̄
lonē demō intelligit ꝫ illō Jere.i. Ab aq̄
lone pandet oīe malū.ergo extēdit aq̄/
lonē ſup vacuū .qr p̄mittit demōib⁹ po
teſtatē ſup hoies diuine gr̄e vacuos.(q
appēdit terrā ſup nihilū).i.ꝺfidere p̄mit
tit terrenos hoies ſup bō trāſitoria q̄ p
nihilo ſūt reputāda(q̄ ligat aq̄s in nubi
bus ſuis)nā aq̄s ſapie dat p̄dicatoribus
eccle de q̄b⁹ dr̄ yſa.lx. q̄ ſūt iſti q̄ vt nu.
vo. (vt nō erūpāt parit deorſū) p̄dicato
res eni nō dn̄t ſil effūdere ſuā ſciaz ꝫ ꝑm
auditor capacitatē.ſimplicib⁹ eni nō ſūt
difficilia p̄dicāda.i.Cor.iij. Tāq̄ puul
in xp̄o lac potū dedi.ꝛc̄ (Qui tenet vultū
ſolij ſui).i.gle ſue magnitudinē tz a nob
abſconditā (Et expēdit ſuper illud nebu
lam)ignorantie qr nō habem⁹ inde cog
nitionē niſi valde imperfectā (Terminū
circūdedit aquis vſque quo finiātur lux
q tenebra)per aq̄s ꝑſi ſignificant.Apo
xvij. Aque ſup quas mulier ſedet populi

sunt ꝛc. Terminus autē videndi deuz po
pulis est in fine meriti ac demeriti que ꝑ
lucem ⁊ tenebras intelligunt. supposita
tñ purgatione totali (Colūne celi contre
miscunt ⁊ pauent ad nutū eius) quia nō
solum simplices christiani ꝫ etiā ecclesie
prelati deum timent timore filiali (In for
titudine illius maria congregata sunt.)
per maria que sunt cōgregatiōes aquaꝝ
significant congregationes gentiliū sub
christi fide. (Et prudentia eius percussit
superbum.) quia diabolum superauit in
cruce (Spiritus eius ornauit celos) id ē
apostolos de quibus dicit. ps. xviij. Celi
enarrant gloriā dei ꝛc. qui fuerunt orna
ti donis spiritus sancti. Act. ij. (Et obste
tricante manu eius eductus est coluber
tortuosus). i. dyabolus qui per virtutez
christi eductus est de cordibus humanis
in quibus habitabat tanquā in proprijs
cauernis

Capitulū. xxvi

Addidit q̄qz Job ꝛc.) Judiciū ali
quando pro damnatione accipi
pitur ⁊ sic iusti iudiciū aufert qñ
ab eterna damnatiōe liberat qd̄ fit vno
modo. quando peccator de peccatis pro
prijs hic punitur. ⁊ sic dicit Job (viuit de
us qui abstulit. ꝛc.) per amaritudinē p̄
sentis pene liberatus fuit a penis gehen
ne ⁊ obtinuit augmentū glorie. ꝫ quoniā
ad iustum pertinet vt nulli deferat cōtra
veritatē que magis est amica vt dicit p̄
mo Eth. ideo subdit (Donec superest hali
tus in me) i. vita (nō loquētur labia mea
iniquitatē ꝛc) sequit (Neqz enī reprehēdit
me cor meū) ꝙ sustinueriz aliquod falsū
sicut autē est falsitas in verbo ita ⁊ in fa
cto de qua subdit (que est spes ipocrite. si
auare rapiat) s. pecuniā vel humanā lau
dem q. d. nulla. (Nunq̄d deus audiet cla
morem illius) q. d. non (nunquid poterit
in omnipotēte delectari.) q. d. non quia si
fecit aliquod bonū hoc nō fuit amore dei
ꝫ sui (Ecce omnes uos nostis) ꝙ verita
tem dico ⁊ frustra impugnatis. (Hec est
pars hominis impij). i. eius pena (si mul
tiplicati fuerint filij eius ꝛc). i. eius poste
ritas deficiet gladio ⁊ fame (Et vidue il
lius non plorabūt) eis cōpacientes ⁊ per
cōsequens nullus alius compatiet. quia
vidue magis ad hoc disponūtur (si com
parauerit q. terram argentū). per qd̄ sig
nificatur sacre scripture eloquiū. ps. xi.
Eloquia domini elo. cas. arg. ig. ex. ⁊ q̄n
terra comparatur quando ad questū ap
plicatur (Et sicut lutuz p̄parauit vestimē
ta) id est virtutū opera de genē ꝫ peruer
so fine facta (Justus vestietur illis ꝛc) nā
vnde ipocrita damnatur. iustus saluat.
diuerso tamē fine. (Edificauit sicut tinea
domuz suam) que facit eam corrūpendo
pannum sic ipocrita corrumpit intentio
ne peruersa opus bonum. (⁊ sicut custos
vmbraculū) quod est instabile habitacu
lum. ideo subditur (diues cum dormierit
) per mortem (nihil secum afferet. aperiet
oculos suos.). i. pena. qui clausi erant in
culpa (Nocte opprimet eum tempestas.)
id est in morte (tollet eum ventus vrens
). i. spiritus malignus ad gehennaz eum
portans (Emittet super eum). s. penas si
ne misericordia. (de manu eius fugiens.
fugiet) hoc dicit yronice tanquā impossi
bile. ꝓpter quod dicitur. (stringent super
eum manus suas) ita ꝙ erui non poterit
(Sibilabit super eum) irridendo (intuēs
locum eius) scilicet infernum vbi nulla
est redemptio.

Capl'm xxviij.

Habet argētū venarū suarum p̄n
cipia) sicut dictū est per argentū
itelligitur eloquiū castū qd̄ ema
nat de sacra scriptura (Et auro locus est
in quo conflat) qz vera sapientia ꝑ aurū
designata per spiritū. scilicet qui diuin⁹
ignis est cōfertur (ferrū de terra tollit) ꝑ
ferrū qd̄ omnia domat intelligit fortis cō
tra aduersa ꝫ ad hoc exigit vt a terrenis
desiderijs tollat (⁊ lapis calore solut⁹ in
es vertit) nā corpus lapideū si calore spi
rit⁹ sancti penetret fit es. i. sonoꝝ ad diui
nas laudes (tp̄s posuit tenebris). s. noctē
(⁊ vniuersoꝝ finē ip̄e ꝯsiderat) atti. n. a
fine vsqz ad fi. for. Sap. viij (lapidē q̄z ca
liginis) i. demonē cū angel' suis (⁊ vmbrā
mortis) i. cateruā p̄scitoꝝ ad gehennā. (
diuidet torrēs) dine snie (a ꝓplo ꝑegri nā
te) i. ab electis tēdentib⁹ ad patriā. ⁊ hec
diuisio fiet qñ dicet ill'. Ite male. ꝛc. ⁊ istis
venite bñdi. ꝛc. Mat. 25. ꝫ mō sil' habitāt
i h mūdo (q̄s oblit⁹ ē pes hoīs egētis) i. af

fectio christi qui fuit egenus pro nobis (et viuos).s.per graciā ad quā nō reuertentur (terra de qua oriebatur panis ꝛc̄) ꝫ ē iudea in qua per legem et ꝓphetas oriebatur panis verbi diuini ꝫ per ignem inuidie ꝯtra christū fuit subuersa et sterilis effecta (locus saphiri lapides eius.) per q̄s intelliguntur ꝓphete contemplatores celestium (et glebe illius aurꝝ).i.patriarche fulgentes auro sapientie.ex istis vero que fuerunt in iudea grauior apparet infidelitas sua de qua subdit̄ (Semitam ignorauit auis).i.euangeliuꝫ christi renuit qui de celo pro predicatione eius aduolauit. (Nec intuitus est eam oculus vulturis.) sicut xp̄us typum auis tenuit in predicatione sic vulturis in passione (Nec calcauerunt eam filij institorꝝ).i.predicatores ecclesie qui sunt filij ꝓphetarū et apostolorum.nam a iudea repulsi transierunt ad gentilem populū ꝯuertendū. (Nec trāsijt per eam leena).i.ecclesia que leena dicit̄ sicut et christus dicit̄ leo de tribu Juda. (Ad silicem extendit manū suam.) posita obstinatione iudeorꝝ.hic ponitur vocacō gentiū que lapides dicte sūt eo ꝙ lapides coluerunt.dicit ergo.(ad silicem extēdit manū suam) gentilitatē vocando ad fidē (subuertit a radicibus montes.) qꝛ p̄ncipes qui erant in idolatria radicati cōuertit ad fidem xp̄i. (In petris riuos excidit) qꝛ gentib⁹ fluenta gracie diuisit (omne preciosum vidit oculus eius) nam opus eterne glorie dignū approbauit in gētib⁹ (ꝓfunda quoqꝫ fluuiorꝝ scrutatus ē) q̄a ꝓfunda scripturarꝝ per doctores ex gentilibus ꝯuersos scrutari fecit dyonisiū.s. et Augustinū et huiusmodi. (et abscōdita ꝓduxit in lucē) ꝑ eorꝝ expositionē. ꝫ qm̄ diuina maxime quātum ad ꝓpria ꝑsonarum declarari nō possunt nisi per specialem dei illustrationē.subdit̄ (Sapiētia vero vbi inuenit̄ ꝛc̄) i.dei fili⁹ qui ē sapia p̄ris et intelligētia. (nescit hō preciū ei⁹) i.quib⁹ meritis sit incarnata qꝛ nlla sufficiūt ad hoc ꝫ ꝓcessit ex mīa et liberalitate diuina (nec inuenit̄ in terra suauiter viuentiū) i. in carnalib⁹ hoibus ꝫ spūalib⁹ qui beneficio reuelationis diuine hn̄t noticiaꝫ dei habitātis in se. Sic eni dicebat Pau⁹.ij.

Corꝝ.xiij. An experimentū queritis eius qui in me loquit̄ xp̄s (abissus dicit ꝛc̄.) ꝑ abissum intelligit̄ vir astutus et per mare turbulētus in quib⁹ nō est ista sapientia. ꝫ illa q̄ terrena est animal̄ et dyabolica. (nō dabit̄ aurꝝ obrisum ꝓ ea ꝛc̄) Nam in ꝯparatione eius vilescūt omnia qꝛ significatur per omnia preciosa hic exp̄ssa (volucres quoqꝫ celi latet ꝛc̄) i.demones qui dicunt̄ volucres Math.xiij. (Et mors et ꝑditio dixerūt aurib⁹ nostris audiuim⁹ famam eius) liꝫ ante casum de deo clariorem cognitionē habuerint q̄ꝫ homines tamē nō viderūt diuinā essentiā nec ꝓprietates personarꝝ (deus itelligit viam ei⁹) i.ꝓcessum eius per naturā a patre (Ipse nouit locū illius).s.sinū patris et secretū mentis (qui fecit ventis pondus) suꝑbos humiliando (et aquas appendit in mensura) vnicuiqꝫ dans sapientiaꝫ ꝑm ꝓpriam virtutē (quādo ponebat pluuijs legem.) dirigendo linguam doctoris ꝑm auditorum capacitatem (et viam ꝓcellis sonantibus) qd̄ fit qn̄ per sonū p̄dicationis incutit iudicij terrorē mentibus humanis. (tunc vidit illam) i.futuri videri fecit (et dixit homini) per scripturas et doctores (timor dn̄i ip̄e est sapientia) timor eni filialis habet annexum sapientie donum (et recedere a malo.intelligentia) quia per talem recessum mens hominis purgatur. et sic ad prime veritatis intelligentiā eleuatur.

Capitu.xxix.i

Addidit quoqꝫ Job ꝛc̄) ꝑm beatū Grego. Job tenet hic typū ecclesie pro tꝑe tribulationis sub antichristo future. et sic p̄mo desiderando recolit tēpus pacis preterite d. (Quis mihi tribuat vt sim iuxta menses pristinos).i. sicut eram tꝑe pacis preterito. (ꝑm dies quib⁹ deus custodiebat me) per potentiā p̄ncipū christianorꝝ in pace (qn̄ splendebat lucerna eius super caput meū) i.suꝑ prelatos qui capita sunt ecclesie quib⁹ fiebant illuminationes diuine (et ad lumē e⁹ ambulaui in tenebris) scilicet in via morꝝ inter malos homines qui tenebre dicunt̄ rōe viciorꝝ (sicut fui in dieb⁹ adolescentie mee) i.tꝑe ꝯstātini nā i adolescētia robur nōbiliter inualescit. tūc aūt ecc̄a nōbilit̄

ꝓfecit(quando secreto deus erat in ta/
bernaculo meo)In secretis orationibus
me consolando(⁊ in circuitu meo pueri
mei)i.ecclesie ministri(qñ lauabā pedes
meos butiro)id ē affectiones cordis mei
pinguedine spiritussancti(⁊ petra)id est
christus(fundebat mihi riuos olei) .i.flu
enta gracie in sacramētis noui testamen
ti(Quādo procedebā ꝛc̄)Hic recolit̄ au/
ctoritas ecclesie cum dicit̄(Quādo proce
debam ad portam ciuitatis)ad determi
nandū causas que antiquit⁹ determina/
bantur in portis(⁊ in platea parabāt ca
thedram mihi)per plateā latitudo orbis
significatur in qua ecclesie sentēcia tenet̄
(videbant me iuuenes ⁊ abscōdebantur
)naꝫ timore ecclesie multi iuuenes ab in
solentijs retrahebant̄(⁊ senes assurgen/
tes stabāt) mandatū ecclesie reuerenter
suscipiēdo (ꝑncipes cessabant loqui ꝛc̄.)
mandatis ecclesie assentiendo(auris au/
diens ꝛc̄).i.videntes ⁊ audientes ꝓcessū
ecclesie iustum approbant eum(Eo ꝙ li/
berassem pauperē ꝛc̄)a facientibus calū/
niam.Potest etiā hoc exponi magis spi/
ritualiter sic(eo ꝙ liberassem pauperez)
.i.peccatorē virtutibus ⁊ gracia spoliatū
(vociferantē)in vera confessione.(⁊ pu/
pillum)i.separatū ab ecclesia matre sua.
per fraudē hereticoꝝ(benedictio peritu/
ri)spiritualiter(Super me veniebat)naꝫ
hoc in meritū boni pastoris redundat(⁊
cor vidue consolatus sum)ecclesie p̄lato
suo viduate ꝓuidēdo de bō pastore(Ju
sticia indutus sum ꝛc̄)Et accipit̄ hic iusti
cia legalis que includit virtutē animā ve
stientē.(⁊ dyademate iudicō meo)iudici
um eni est executio iusticie cui debetur co
rona.vnde dicit Phs.iiij.Ethi.nō fortes
ꝫ bene agonisantes coronātur(ocul⁹ fui
ceco)ignorantē dirigendo(⁊ pes claudo
)infirmū supportando(pater erā paupe/
rum)eos de bonis ecclesie nutriēdo.(Et
causam quā nesciebā diligentissime inue
stigabā)nam ecclesia nō debet cito ꝓfer
re sentenciā ꝫ p⁹bonā deliberationē(cō/
terebam molas iniqui ꝛc̄)per dentes ci/
bus diuiditur.ꝑ molas aūt cōminuit̄ vt
incorporetur.ergo heretici qui simplices
diuidunt ab ecclesia ⁊ ꝯsequenter sua do
ctrina pestifera disponunt eos vt eorū se/
cte totaliter incorporent̄. dentes ⁊ mole
dicuntur ⁊ sic ecclesia molas iniqui cōte
rit. ⁊ de dentibns eius predam rapit qñ
hereticos seculari iusticie tradit ⁊ decep
tos ab eis ad ecclesiā reducit.(dicebāqꝫ
in nidulo meo moriar).i.desiderabaꝫ in
tali statu mori(radix mea aperta est sec⁹
aquas)radix per quā sumitur corꝑis ali
mentū doctorē ecclesie significat qui ē in
tentus ad inquirendū sacre scripture itel
lectum. ⁊ hic secus aquas aperitur quan
do gracia sancti spiritus edocetur(⁊ ros
morabit̄ in messione mea)qđ fit quando
deriuatur ad alios eius doctrina ideo sb̄
ditur(gloria mea semper innouabitur.)
in melius ꝓficiēdo(⁊ arcus me⁹ in mea
māu instaurabit̄)ꝯtra dyabolū fortius
pugnando(qui me audiebāt expectabāt
sentenciā meā.)In dubijs eni expectāda
est ecclesie sentencia ⁊ sine additione ⁊ di
minutione tenēda(si quādo ridebam ad
eos ꝛc̄)prelatoꝝ eni ecclesie tanta matu
ritas debet esse ꝙ q.nūquā videantur ri
dere etsi hoc aliquando cōtingat debet
cum tali maturitate fieri ꝙ nullo modo
debeant verecundari.ideo sequit̄.(⁊ lux
vultus mei nō cadebat in terram si volu
issem ire ad eos)ad docendum illos(Se
debam prim⁹)quia tali debetur honoris
locus qꝛ tamē honor iste nō est querēd⁹
nisi pro populi vtilitate.Sequit̄ (Cunqꝫ
sederem q̄si rex erā tamen mēntium con
solator.

Capl̄m. xxx.

Nunc autem derident me ꝛc̄) De
scripto tēpore pacis ecclesie. Cō
sequenter hic ponitur lamenta
tio persecutionis antichristi tempore acsi
iam presens esset.ideo dicitur in persona
ecclesie.(nunc autem derident me iunio
ores tempore)id est heretici illius tempo
ris qui erunt vltimi(quoꝝ nō dignabar
patres ponere cū canib⁹ gregis mei.)nā
heresiarche non sunt digni cum doctori
bus ecclesie cōputari qꝛ nec vita sunt di
gni(Egestate ⁊ fame steriles)ꝓpt̄ defcꝫ
pabuli spūalis.s.fame.doctrine ⁊ eukari
stie(q̄ reddebāt in soli.ꝛc̄)nā hētici vilib⁹
pabul̄.s.erroꝝ doctrinis vtūt̄ in locis ab
ecc̄a segregati.(q̄ de cōuallib⁹ ꝛc̄)ꝑ q̄les

intelligunt patres sancti humiles quorum verba male intellecta aliquando rapiunt heretici ad confirmationem erroris sui (In desertis habitabant torrentium) i. in conuenticulis heresiarcharum quod torrentes dicuntur quia torrens est aque fluxus violentus ipsi verbo ad heresim suam confirmandam trahunt aquam scripture sacre repugnantem. (aut super glaream) glarea in vna significatione idem est quod immundicia stans in superficie aque. aliqui nanque stant in heresibus propter aliquas immundicias carnis quas heresiarche dicunt esse licitas et in talibus delectantur quamuis mala sint simpliciter et ab eis conscientia mordeatur (filii stultorum et ignobilium) nam heresiarche defectum scientie paciuntur atque morum (Et in terra penitus non parentes). s. inter bonos (nunc in eorum canticum versus sum) quia publice me derident (abominantur me etc.) quia dicent ecclesiam lepra peruerse doctrine corruptam Ista vero permittet deus ad meritum pacientie electorum. ideo subditur (pharetram suam aperuit). i. consilium quo me affligi disponit ostendit (et frenum posuit in os meum) tunc enim doctores ecclesie non permittentur docere (ad dexteram orientis.) i. ad electos in christi dextra reponendos repente persecutiones consurgent (dissipauerunt itinera mea). i. processus ad multiplicandum fideles sana doctrina (et non fuit qui ferret auxilium) quia tunc christiani principes iuuare non audebunt fideles. ideo subditur (quasi rupto muro etc.). i. omni defensione sublata (abstulit quasi ventus desiderium meum). i. christi cultum qui dicitur desiderium gentium. Aggei. ij. (Nunc autem in memet ipso marcescit anima mea) omni consolatione remota (nocte os meum perforatur doloribus) nam in nocte illius tribulationis doctores ecclesie pro ceteris affligentur (Et qui me comedunt non dormiunt) quia demones tunc maxime ad destructionem fidelium vigilabunt (In multitudine eorum consumitur vestimentum meum) i. virtutes que sunt ecclesie vestes (Et quasi capicio tunice succinxerunt me.) volentes me strangulare (Comparatus sum luto etc.) nam tunc vilis reputabitur ecclesia et deficiens vt fauilla (Clamo ad te et non exaudies me) tunc enim orationes ecclesie non exaudientur ita cito sicut erit in eius desiderio (mutatus es mihi in crudelem) licet in deo non sit mutatio nec crudelitas tamen crudelis dicitur cum ab eo populus eius vltra morem solitum flagellatur (Eleuasti me) tempore Constantini et aliorum principum deuotorum (et elisisti). i. elides tempore antichristi et satellitum suorum (Scio quia morti trades me) ad soluendum debitum nature. sed quoniam antichristi persecutio electis erit ad purgationem. ideo subditur (veruntamen non ad consumptionem). i. penam eternam (Etsi corruerint ipse saluabis) nam deceptis ab antichristo dabitur tempus penitendi post mortem eius (Flebam quondam.) tempore pacis mee compaciendo afflictis (Expectabam bona) pro compassione ista (Et venerunt mihi mala) In persecutione nimis dura (interiora mea efferbuerunt) Gregorius Sancte ecclesie interiora efferuescere est ipsos quoque quos ante per amorem in vtero fidei gestabat in persecutionis atrocitate tolerare quod erit tempore antichristi (merens incedebam sine furore). i. sine impacientia animum peruertente (frater fui draconum etc.) id est persequentium me. nam aliqui christiani ab antichristo decepti christianos grauiter persequentur (Et ossa mea aruerunt pre caumate) Nam aliqui qui fortes videbantur in feruore tribulationis antichristi peruertentur (versa est in luctum cythara mea) i. cantus deuotionis in fletum desolationis. tunc enim officium ecclesie cessabit.

Capitulum xxxi.

Pepigi fedus cum oculis meis etc.) In hoc capitulo describitur ipsius Job multiplex perfectio vt ostendatur non fuisse flagellatum a deo pro peccatis sed pro meritis augmentandis. et vt hec legentes studeant eius perfectionem tempore prosperitatis imitari et eius pacientiam in aduersis. Ex quo patet quod litteralis sensus est simpliciter moralis propter quod non est hic alia moralitas inquirenda.

Capitulum .xxxij.

Omiserunt autem tres viri isti respondere iob eo quod iustus sibi videretur

Ex hoc habemus documentuz ꝙ in diſ/
putando tacere debemus cum nobis da
tur rōnabile rñſum(igitur helyn expecta
uit Job loquentē)licet autez eſſet multū
arrogans ꝛ preſumptuoſus vt patet ex ſe
quentibuſ.tamen ſiluit reuerenter ꝙdiu
Job ꝛ tres alij qui ſenioꝛes erant volue
runt loqui.ꝛ multofoꝛtius homines mo
derati ꝛ religioſi maxime verba ſenioꝛuz
cum reuerentia debent audire. Per hoc
autem ꝙ helyn contra quatuoꝛ ꝓdictos
in contumeliam erupit vt ex ſequentibus
patet eius arrogantia que latebat in mē
te apparuit in ſermone.Mat.xij. Ex abū
dantia coꝛdis os loquitur. Et ſic diſpoſi/
tio mentis per verbum oꝛis aperitur.

Capituluz.xxxiij.

In Odus arrogantis eſt cum diſpu
tat de ſcientia ꝛ eloquentia ſe ia/
ctare.Primū facit helyn cum di
cit(Audi ergo Job)Subdit(Sententiaz
labia mea ꝓmam loquunt.) Deīm aūt
cuz ſubdit(ꝛ eloq̄tia mea nō ſit tibi gra
uis)ergo qui vult iactantie notam euita
re debet in legendo diſputando ꝛ alijs ac
tibus ſcholaſticis exercendo a verbis ta
libus abſtinere(diciſti ergo)ſicut pleni9
in expoſitione patet litterali.Shelyn cum
Job in aliquo cōcoꝛdabat.ſ.ꝙ poſt moꝛ
tem ſit aliqua punitio peccatoꝝ. licet nō
nota ꝛ per conſequens premiatio merito
rum ꝛ in hoc a tribus amicis ſuis diſcoꝛ
dat.Similiter diſcoꝛdabat Iob in hoc
ꝙ penas hic infligi ſentiebat tñ pro pec/
catis ꝛ in hoc cōueniebat cuz alijs.ergo
qz videbat Job grauiter afflictū ſequen
ter tenebat ipz peccaſſe multū ꝛ per oīs
iniuſte conqueri de punitiōe graui vt pa/
tet in textu.ꝛ ſic ex duobus iſtis cōcludit
contra Job dicit(hoc eſt ergo in quo nō
es iuſtificatus ꝛc̄) Sciendū aūt ꝙ lz She
lyn contra Job arrogantez in pluribus ꝛ
male loquatur tñ multa vera dicit q̄ nūc
ſm ſenſum miſticū exponent(ſemel loq̄/
tur deus ꝛc̄) In ſacris ſcripturis deus lo
cutus ē ſanctis ſuis nō ſolū pro ſe ꝫ etiaz
pro alijs.ꝛ ideo p diligens ſtudiū oꝝ ho/
mo in ſcripturis illiſ de creoibilib9 ꝛ agi
bilibus querere dei intentiōez ꝛ non ex p
ſumptione ſue ſanctitatis petere vel expe/
ctare itez ſibi fieri reuelationē ſicut ſunt
aliqui qui fātaſias ſuas ꝛ ſomnia creduꝫt
eſſe oracula diuina.ꝫ quoniā humilibus
ꝛ deuotis deus aliquando reuelat ſua ſe
creta.ſicut dicit Math.xi.Abſcōdiſti hec
a ſapientibus ꝛ prudentibus ꝛ reuelaſti
ea paruulis.ideo ſequit(Et ſomniū in vi
ſione nocturna ꝛc̄)per ſomniū eni in quo
vacant ſenſus exteriores ꝛ laborant inte
riores ſignificatur ceſſatio ab exterioꝛib9
negocijs ꝛ diligens ſtudiū in ſcripturis.
ꝛ tunc deus inſtruit hominē de ſuis ſecre
tis.(vt auertat eum ab his que fecit) i.a
peccatis que nō ſunt a deo ſed a nobis.(
Et liberet eum a ſuperbia) que eſt in om/
ni moꝛtali culpa et ſic eruit euz a coꝛrup
tione culpe et gladio gehenne (Increpat
q̄z per doloꝛem in lectulo)lectulus iſte di
ci poteſt carnalis delectatio in quo nimis
iacuerat ille cui paulus dicebat.ephe.v.
Surge qui doꝛmis ꝛ exurge a moꝛtuis.
ꝛc̄.In hoc lectulo increpat deus per dolo
rem quando viuenti carnaliter incutit ex
tremi iudicij ꝛ penarum inferni terroꝛez
(Et omnia oſſa eius marceſcere facit)qz
tunc animꝰ hominis pre hoꝛroꝛe ſtupeſ/
cit(Abominabilis ei fit in vita ſua panis
)naz delectatio prauа qua viuebat in pec
catis fit ei abominabilis. (Et oſſa que te
cta fuerāt carnis pinguedine nudabunt
)er aſperitate penitentie (Appropinqua/
bit coꝛruptioni anima illius)quia per di
ligentem conſideratione peccatoꝝ pen/
ſat feditatem illoꝝum(ꝛ vita illius moꝛti
feris)io eſt moꝛtalibus peccatis in prece
denti vita contractis(ſi fuerit pro eo an
gelus loquens)ſhic accipitur ſi pro quia
quia angeli ſancti offerunt deo bonoꝝz
merita.Thob.xij.Quādo oꝛabas cū la/
crimis.Sequitur Ego obtuli oꝛationem
tuam domino(Unus de milibus) ſm il
luđ .Danielis ſeptimo. Milia milium mi
niſtrabant ei ꝛc̄(miſerebitur eius)remit
tendo culpam(ꝛ dicet libera eum)repri
mendo demonis potentiam(ne deſcēdat
)in gehennam(Inueni in quo ꝓpiciet ei
)ꝛ quid ſit illud oñditur cū dicit(cōſum
pta ē caro eꝰ a ſupplicijs)i.carnale eꝰ vita

per penitencie ſupplicia(reuertatur ad vi
es adoleſcentie)per puritatem conſciẽtie
(deprecabitur dñm)p conſecutione glo
rie(ꝙ videbit faciem eius in iubilo)in pre
ſenti per internam conſolationẽ ꝙ in futu
ro per apertam viſionem(reſpiciet homi
nes)de ſua mutatione mirantes(ꝙ dicet
peccaui ꝛc̃).i.auſteritatem penitentie nõ
accepi ꝓm quãtitatem peccati(Ecce hec
omnia operatur deus tribus vicib⁹ ꝛc̃.)
nam in iuuentute ſenectute ꝙ medio tem/
pore inducit homines ad emẽdatõez vite
ſue.

Capitulum .xxxiiij.

Pronuncians quoq; helyu ꝛc̃.)
modus arrogantis eſt ſuam ſci
entiam nimis magnificare ꝙ ſic
dicit(audite ſapientes verba mea) quaſi
d.tam alta ſunt ꝙ non ſunt ſimplicibus
ꝓponẽda ꝙ veris falſa miſcere.ꝙ ſic dicit
(diriſti Job.deus ſubuertit iudiciuz meũ
)hoc ei Job nõ dixerat vt in expoſitione
litterali fuit oſtenſum ꝙ ad iniurias ꝓce
dere ꝙ ſic loquitur(quis eſt vir vt Job q̃
bibit quaſi aquã ſubſannationẽ ꝛc̃) igit̃
qui vult arrogãtie notam effugere debz
a tribus predictis cuz diligentia precaue/
re.Alia vero plura dicit que licet non va
leant contra Job.ſunt tamen hic miſtice
exponenda(quẽ conſtituit aliuz ſuper ter
ram ꝛc̃).q.d.nullũ.ꝙ hoc verũ eſt equalẽ
ſibi ꝯ tamẽ cõſtituit vicarios ad regimẽ
populi.prelatos in ſpiritualib⁹ ꝙ ꝓncipes
in temporalib⁹(Si dixerit ad eum cor ſu
um)ꝙ ſic conſtitutus a deo honorẽ dei et
bonũ populi querendo(Spirituz eius ꝙ
flatum ad ſe trahet).i.interiores motus
eius ꝙ exteriores actus in finem debituz
diriget(deficiet omnis caro ſimul) nam
ex carnali affectu nihil faciet(ꝙ homo in
cinerem reuertetur)quia talis de morte
ſua meditatur ꝓpter qõ antiquitus impe
ratore creato ſtatiz querebatur ab eo.de
quo marmore vellet ſepulcz habere (au/
di qõ dicitur)q.d.hoc verbum eſt memo
riter retinẽdũ.ꝯ quoniã aliqui in regimi/
ne conſtituti male regunt.ſequit̃(nũquid
qui non amat iudiciũ ſanari poteſt).ſ.ab
infirmitate moz q.d.nõ.nã princeps vel
prelatus qui de ſe ipo non facit iudicium
non bene regit populũ.ideo contra talez
ſubdit̃(Et quõ tu eum qui iuſtus eſt intã
tum condemnas).ſ.deũ in quẽ redũdat
quodãmodo malicia vicarioz ſuoz.vñ
contingit aliquãdo ꝙ homines grauati
inſurgunt ad blaſphemiã dei eo ꝙ dedit
talem rectorem populi.ꝙ qz deus pro tali
bus frequẽter audit clamorẽ ꝓpli.ſequit̃.
(qui dicit regi apoſtata)malũ rectorẽ de
ponens ab officio pariter ꝙ a vita.ideo ſe
quitur(ſubito morientur).nec poteſt q̃s
conqueri iuſte cũ ſit dñs mortis ꝙ vite.et
hoc ẽ qõ ſubditur(neq; eniz in hominis
poteſtate eſt ꝛc̃)ꝙ qñ tale dei iudiciũ ma
xime debeẽt peccantib⁹ ex certa malicia
ſequit̃.(qui quaſi de induſtria receſſerũt
ab eo)ꝯ qz poſſet aliquis querere.cur de
us permittit impios regnare.Rndeẽ(qui
regnare facit hominẽ ipocritã ꝓpter pec/
cata populi)vt ſic puniatur.

Capitulum .xxxv.

Igitur helyu ꝛc̃.)In hoc capitulo helyu
tanquã arrogans ꝙ ſuperbus multuz ſe
cõmendat ꝙ Job vituperat.in quo doce/
mur de laudibus ꝓximis ꝙ aliorum vitupe
rijs tacere ſi notam ſuperbie volum⁹ eui
tare.(ſuſpice celũ.ꝛc̃)per hoc oſtenditur
ꝙ ſupereminentia dei eſt aſſidue meditã
da vt ei ſemper mẽs hominis ſit ſubiecta
(Si peccaueris quid ei nocebis).q.d.ni
hil ꝯ tibi nocumẽto culpe et pene(poz
ro ſi iuſte egeris quid ei donabis)q.d.nihil.
ꝯ tibi p meritũ ex quo ſequit̃ premiũ(pro
pter multitudinẽ calũniatorz clamabũt.
).ſ.iniuſte oppreſſi.ꝯ qz de hoc parũ aut
nihil curant tyranni.ſequit̃(ꝙ non dicit
vbi eſt de⁹.)qz facto nõ videnẽ curare de
deo.ſicut dixit Pharao.Exo.iiij.Neſcio
dñz ꝙ iſrl̃ nõ dimittã.ꝯ qz de⁹ tribulatos
conſolat̃.ſequit̃.(q̃ dedit carmina in no/
cte)nã carmina conſolationis dat in nocte
tribulationis ꝙ otra tyrãnos.ſequit̃(ipi
clamabũt ꝙ nõ exau.eos)Prouerbi.xxi.
Qui obturat aurẽ ſuam ad clamorẽ pau
peris ꝙ ipe clamabit ꝙ nõ exaudiet̃.ſciliz
a domino

Capi.xxxvi.

Addens q̃q; helyu ꝛc̃.)ſequit̃(ſu
ſtine me paululũ ꝛc̃)frequẽter ar
rogans vt reuerenti⁹ audiat̃ ze/
lo veritatis loq̃ ſe dicit. licz amore ꝓprie
laudis moueat̃.iõ ſubdit.(adhuc habeo

q̄ pro deo loquar) deus eni veritas est. (deus potentes nō abijcit) qui ꝓdesse cupiunt nō preesse (ꝫ nō saluat impios) qui motus habent contrarios (nō auferet a iusto oculos suos) licet a mundanis hoibus hoc iudicetur qñ ab impijs dure tractantur. nam a deo sibi meliora pro merito pacientie reseruant̄. ideo subdit̄ (Et reges in solio collocat) Greg. Reges sunt qui tentationuz suarū motib⁹ non consētiendo succumbere ꝫ bene regendo p̄esse nouerunt. Et isti in solio glorie collocantur. ideo subdit̄ (Si fuerint in catenis.) mundane tribulationis (Complebūt dies suos) in bono gracie (ꝛ ānos suos) in gloria superne patrie. (si autē non audierint). i. pacienter nō sustinuerint (transibunt per gladiū) dure sentencie (ꝛ consumentur in stulticia) qꝛ cum pena temporali superueniet eis eterna. (simulatores ꝛ callidi). i. simulatores iusticie ꝛ deceptores ꝓximi (prouocant iraz dei) contra se (neqꝫ clamabunt) recognoscētes se peccasse ꝫ morientur in sua iniquitate (Et vita eoruz inter effeminatos). i. molles ad opus bonū (Eripiet pauperē ꝛc̄) nam humiliter patientē frequēter eripit de angustia corꝑali ꝛ de ignorantia mentali (igitur saluabit te de ore angusto) qđ fit cuz ad libertatē gracie de⁹ reuocat hominē, de mortali peccato (Et non habente fundamentū). i. terminū qꝛ mortale peccatū ducit ad penā terminū non habentē (Requies autē mense tue erit plena pinguedine) quia reuocatus ad graciam aptus ē ad cibum eucaristie. ꝛ quia talis aliquando cum gracia iustificante iudiciariā cōsequitur potestatē. Sequit̄ (causam tuaz iudiciū qꝫ recipies) ꝫ quoniaz ex tali mutatione frequēter homo superbit ꝛ alios deprimit. ideo subditur (nō te superet ira ꝛc̄) i. nullū opprimas ira. vl̄ auaricia. aut superbia. vel etiā officij negligentia. ideo subdit̄ (ne protrahas noctez) differendo facere iusticiā que statim potest fieri (ecce deus excelsus ꝛc̄) ꝑm Grego. Helyu spiritu ꝓphetico loquit̄ hic de christo. nec obstat q̄ helyu fuit arrogans ꝛ superbus. nam aliquando ꝓphetia datur malis hominibus vt patet de Balaaz Nume. xxiij

ꝛ. xxiiij. Et ꝑm hoc expositio de xp̄o esset hic litteralis ꝫ sine preiudicio mihi videt̄ q̄ sit spiritualis ꝛ sic eam hic pono. dicit ergo (deus excelsus in fortitudine sua). i in sua deitate licet futurus sit humilis in nostra humanitate. (Et nullus ei similis in legislatoribus) nam lex mosaica ꝑmittit aliqua mala. s. libellum repudij ꝛ vsuras cum extraneis ꝛ alie leges multa plura. ꝫ euangelium christi nullum malum permittit. ꝫ de omni verbo ocioso reddēdam rationē in die iudicij dicit dñs. ꝛ mlto fortius de omni verbo ꝛ facto nociuo (memento q̄ ignores opus eius de quo cecinerunt viri) hoc est opus recreatiōis de quo cecinerunt ꝓphete qui dicuntur viri a virtute. Actu. x. Huic omnes ꝓphete testimoniū ꝑhibēt ꝛ Ra. sal. sup zach dicit q̄ omnes ꝓphete locuti sūt ad dies Messye (omnes homines vident euz) nā omnes aliqualiter cognoscunt euz qꝛ tñ hoc est multum imperfecte. ideo sequitur (vnusquisqꝫ intuebitur ꝓcul) Sequitur (Qui aufert stillas pluuie ꝛ effundit imbres ꝛc̄) Illud eni modicum qđ habuit iudea de intellectu sacre scripture deus abstulit ꝛ abundanter super doctores gentium effudit (qui pretexerunt cuncta desuper) gentium multitudinē docendo fideliter (Si voluerit extendere nubes ꝛc̄) Per nubes intelliguntur ecclesie doctores q̄s applicauit ad docendū ꝛ fulgurauit miraculis ad doctrinam eorum confirmandam (ꝛ sic cardines maris operuit.) id ē principes seculi eorū doctrine sbiecit. Sicut patet de Cōstantino qui obediuit doctrine sancti Siluestri. ꝛ similiter Theodosius doctrine beati Ambrosij (per hoc eni iudicat ip̄os) scilicet christianos qui per doctrinā sanctorū iudicantur. (ꝛ dat escam multis mortalibus) qui eorum doctrina reficiuntur. (In manib⁹ suis abscondit lucem ꝛc̄.) quia iudei modo sunt obtenebrati. ꝫ illuminabuntur circa finē mundi

Capitulum .xxxvij.

Super hoc expauit cor meuz ꝛc̄.) Eccle. ix. dicit̄. Nescit homo vtrꝫ amore vel odio dign⁹ sit nec ꝑ ꝯñs vtrꝫ dign⁹ sit supplicio vl̄ p̄mio. pauor āt ꝯsur

git ex consideratione supplicij ⁊ emotio cordis ex consideratione premij.i.Re.ij. Exultauit cor meū in domino ꝛc.i. extra saltauit.vtrūq; tam̄ nobis innotescit per predicatores penam ⁊ gloriā nunciātes. ideo subdit̄(audiet auditionē in terrore) q̄tum ad primū(⁊ sonum de ore illius.) q̄tum ad secundū(sup omnes celos ipse considerat).i.contemplatiuos(⁊ sup terminos terre).i.actiuos quib⁹ premia preparat(post eum rugiet sonitus ꝛc.) quod fit quādo contemplatiuū descendere fac̄ ad predicandū (⁊ nō inuestigabitur ꝛc) .s.spiritus loquens in eo Jo.iij. Spiritus vbi vult spirat ⁊ nescis vnde veniat aut quo vadat(qui precipit niui vt descendat ꝛc)per niuem pluuiā ⁊ imbrē significatur predicatoꝝ doctrina que ꝑm varietatem ꝑsonaꝝ temporꝝ ⁊ negocioꝝ est variāda ⁊ ꝑm hoc sciunt homines dirigere facta sua(Ingredietur bestia latibulū)quia p̄dicatio reprimit diabolum.ꝫ quoniā circa finem mundi exibit de antro suo.Apo xx.ideo subditur(ab interioribus egredietur tempestas).i.diabolus cōmouēs tēpestates.(⁊ ab arcturo frigus).i.ab antichristo timor seruilis per quez multi obedient ei.ꝫ quia deceptis ab eo dabitur tēpus penitendi.sequit̄(flante dño ocrescit gelu)quia per instinctū spiritus sancti timor inicialis crescit in filialem(⁊ rursuz latissime funduntur aque.)quia tūc lacrime deuotionis ⁊ penitentie fluent abundanter(frumentū desiderat nubes.) per frumentū intelligitur cetus fideliū.Mat. iij.Congregabit triticū in orreum suum. qui cetus desiderat peccatores significatos per nubes.ysa.xl.Qui sunt isti qui vt nubes volant(⁊ nubes spargunt lumen suum).s.vite ⁊ doctrine ꝑz instinctū gracie diuine qui instinctus est nobis occult⁹ ideo sequit̄(nunquid scis ꝛc.nūquid nosti semitas ꝛc).i.virtutes predicatoꝝ.q.d.n̄ quia latent in mentibus eoꝝ(nōne vestimenta tua calida sunt ꝛc)austro terra ꝑflatur quādo mens hominis diuinitus inspiratur.⁊ tunc vestimēta calida sunt.qꝛ virtutes que sunt anime vestes ad bonos actus feruescunt(tu forsitan cū eo fabricatus es celos)hoc negatiue dicit̄.nam a solo deo ꝓcessit virtus apostoloruz qui significātur nomine celoꝝ.ps.xviij. Celi enarrāt glo.de.ꝛc(ostende nobis quid dicamus illi)s.deo q.d.tu non poteris ⁊ cā subditur cum dicitur(nos quippe inuoluimur tenebris)ignorantie multiplicis(sbito aer cogetur in nubes.)qd̄ fit spūaliter quādo de fluidis per peccata fiunt p̄dicatores sicut de Saulo legit̄ Actu.ix (⁊ ventus transiens fugabit eas.) id est spiritus sanctus transire eas facit ad regiones alias.Actu.xiij.Dixit spiritus sāctus segregate mihi barnabā ⁊ Sauluz ꝛc(ab aquilone auꝝ venit)nam a gentilitate prius frigida in fidelitate venit auꝝ sapientie.vt patet in Dyonisio ambrosio ⁊ similib⁹(⁊ a deo formidolosa laudatio) ꝓpt̄ ei excessum magnitudinis sue nescimus.nec possumus eum laudare digne. illa vero que fieri bene nesciunt̄ cū formidine aguntur sicut econuerso que fieri bene sciuntur sine formidine aguntur Vegetius lib.de re militari Nemo facere metuit que se bene didicisse confidit

Capitulū.xxxviij.

Respondens autem dñs Job de turbine ꝛc)de turbine loqui dicitur quia fragilitas hūana ex dei locutione pauescit ⁊ turbatur. Exo.xx. Non loquat̄ nobis dominus ne forte moriamur(accinge lumbos tuos sicut vir) Grego.Lumbos precingimus cū carnis luxuriam per continenciā coartam⁹ Igitur theologi quibus deus pre ceteris loquitur in scripturis sacris debent pre ceteris eē p̄cincti cingulo castitatis(vbi eras quando ponebam fundamenta terre) ꝑ hanc terrā significatur ecclesia de qua dicitur Cantico.ij.Vox turturis audita ē in terra nostra.huius terre fundamenta sunt apostoli post christum Apocali.xxi. Habens fundamenta duodeciz ⁊ in ip̄is xij.apostoloꝝ.(Quis posuit mensuras eius)que sunt articuli fidei ex quibus debent cetera credibilia mensurari (Quis tetendit super eam lineam)de⁹ qui eam disposuit per suam prudentiā (super quo bases illius fundate sunt)iste bases sunt doctores hereticis resistentes fundati su-

per doctrinā christi (quis dimisit lapidez
angularem eius) deus pater mittens fili
um suum tanq̄ lapidem angularē. Jude
os ⁊ gentiles in vna ecclesia coniūgentē.
(cū me laudarent astra matutina ꝛc.) id
est angeli sancti cantantes in natiuitate
christi Gloria in excelsis deo. Luce. ij (q̄s
cōclusit hostijs mare) mare significat p̄
sens seculū cui⁹ hostia sunt natiuitas ho
minis ⁊ eius mors per quas ingreditur ⁊
egreditur mundū. (cū ponerez nubē vesti
mentū eius ꝛc) nube vestitur (⁊ caligine)
Nam inuoluitur obscuritate multiplicis
ignorantie (⁊ posuit vectem) i. timorē ser
uilez (hic confriges tumentes fluctus tu
os) confractio fluctuū est mutua conten
tio superborū (Nunquid post ortum tuuz
precepisti diluculo ꝛc) Subintelligit̄ sicut
ego precepi. ⁊ similiter in sequentibus. di
luculum aūt est diei principiuz. ꝓpter qd̄
primi credentes christo significantur per
ip̄m. ergo christus post ortuz suum dilu
culo precepit quādo discipulos ad p̄dicā
dum misit (⁊ aurore locum suum ostēdit
) quando matrē suam super angelos col
locauit (⁊ extrema terre concussit) quan
do principes orbis fidei subiugauit. (Et
impios excussit) quādo per romanos po
puluz Judaicū captiuauit (auferet̄ ab im
pijs lux sua) nam a iudeis ablata est cog
nitio legis vera (⁊ brachium excelsuz cō
fringetur.) quia templum in quo confite
bantur iudei fuit destructum. (Nunquid
ingressus es ꝓfunduz maris) per maris
ꝓfundum intelligi potest cor impiū ysa.
lxvij. Impij quasi mare feruens Ergo de
us ingreditur maris ꝓfundum quando
ad se trahit cor prauū. (Nunquid aperte
sunt tibi porte mortis) sicut apte sunt mi
hi ad inferos descendenti. ⁊ subintelligit̄
nō. ⁊ similiter in similibus premissis ⁊ se
quentibus (nunquid latitudinē terre cō
siderasti) sicut ego qui per latitudinē t̄re
gentes ad fidē vocaui (indica mihi si no
sti ꝛc) q. d. tu nescis s̄z ego scio i quo habi
tat lux gracie ⁊ tenebra culpe. ꝑ quas iu
sti ducuntur ad gloriam ⁊ reprobi ad pe
nam (Scibas tunc ꝙ nasciturus eēs. ꝛc

) christus autem in q̄ntum dēus p̄sciuit se
tēporaliter nasciturū ⁊ huius vite ordinē
⁊ modū (Nūquid ingressus es thesauros
niuis ꝛc) Hos eni deus ingreditur. cū ho
mines prius frigidi per ip̄m feruidi effici
untur. ⁊ sic ad bellum contra demones
preparantur ⁊ sic in eis apparet (per quā
viam spargitur lux.) diuine claritatis (⁊
diuiditur estus) feruide caritatis (quis de
dit vehementissimo imbri cursuz ꝛc) xp̄s
qui doctrinam apostolorū miraculis cō
firmando fecit efficaciter currere per mū
dum (vt plueret super terram absq̄ hoie
) id est super gentilitatez in qua pauci aut
nulli erant racionabiliter viuentes vtpo
te simulacris seruiētes (vt ꝓduceret her
bas virentes) id est sanctas operationes
(quis est pluuie pater ꝛc) deus q̄ dat plu
uiā sane doctrine et virorē consolationis
eterne (de cuius vtero egressa est glacies
ꝛc) ipsius dei qui dat timorē filialē fluxuz
ꝯcupiscētie restrigēdi. (Nūq̄d ꝯiūgē vale
bis micātes stellas ꝛc) i. prēs noui testam̄
ti ac veteris quos solus deus cōiunxit in
fide mediatoris (aut girum arcturi) i. ce
tum apostolicum quē deus quodāmodo
dissipauit quando per orbem eos ad pre
dicandum dispersit (Nunquid produces
luciferuz in tempore suo ꝛc) dicunt aliqui
astrologi ꝙ lucifer ⁊ hesperus sunt eadē
stella sic nominata eo ꝙ aliq̄n apparet in
mane aliquando in vespere et significat
dei filiū q̄ mane in suo aduētu p̄mo appa
ruit et in secundo tanquam ad vesperum
apparebit (nunquid nosti ordinem celi ꝛc
) hunc ordinem deus nouit et rationem
eius in terra posuit quando militantez ec
clesiam ad similitudinez triumphantis in
stituit propter qd̄ eius filia nominatur (
Nunquid leuabis in nebula vocem tuā
ꝛc.) Hoc autem dominus fecit cum cali
ginem ignorantie ab apostolis amouit.
(Et tunc impetus aquarum) id est spiri
tus sancti donorum in suo corpore misti
co ip̄m operuit. (Nunquid mittes fulgu
ra ꝛc.) Deus autem fulgura misit quan
do discipulis auctoritatem predicandi ⁊
demones expellendi concessit ⁊ reuersi

ad eum cum gaudio dixerunt demones in nomine tuo sbijciuntur nobis. Lu. x. (quis posuit in visceribꝰ hominis sapientiam ꝛc̄) per hominē ⁊ gallum. p̄dicator doctus potest intelligi cui deus sapientiā ⁊ noticiā temporū predicandi dedit. (q̄s enarrabit celoꝝ rationem.) Christus d. Jo. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. s̄m meritoꝝ distinctionez (⁊ cōcentū celi quis dormire faciet) ip̄e deꝰ quando quietem celoꝝ motibꝰ imponet ⁊ quoniā hoc erit tempore resurrectionis Sequit̄ (quando fundabatur puluis in terrā ꝛc̄.) tunc eni de terre puluere reformabunt̄ corpora humana (Nunquid capies leene predaz ꝛc̄) sicut christus leo dicitur sic ⁊ ecclesia leena cui christus predam cepit quādo infernū spoliauit. huiꝰ autē leene catuli sunt apostoli qui in conuersione multitudinis gentiū fuerunt impleti ꝫ quia tunc frequēter in carceribus recludebantur. Subditur (quādo cubāt in antris ⁊ in specubus insidiātur). s. idolatrie. tunc eniz meditabant̄ de eius subuersione (quis preparat coruo escam.) id est ꝑ coruo qui dimittit pullos suos sine pastu quousqz sint nigri. ꝫ deus interim pascit illos. per coruum qui est auis immunda significātur homines peruersi q̄ nolunt benefacere iustis ꝫ a deo pascunt̄ eo ꝙ a malis hominibꝰ vacui dimittunt̄

Capitulum. xxxix.

Nunquid nosti tempus partꝰ ybicum ꝛc̄) per ybices ⁊ ceruas quarum conceptus sunt hominibus occulti significantur humiles nonduz tñ perfecti qui bonos conceptus ⁊ actus suos student abscondere timentes ex hoc inaniter gloriari (Quis dimisit onagruz liberum ꝛc̄) per Onagrū significatur contemplatiuus a seruitute carnis liber effectꝰ (cui d̄di in solitudine domuz) i. extra multitudinis tumultuz vt vacare valeat circa vnum (in terra salsuginis) i. exusta ardore solis. nam anachorite in locis talibus habitabant. vt patet in collatiōibꝰ patrū (vocem exactoris non audit) quia dyabolo nō obedit qui dicit̄ exactor Lu. xij. Et iudex tradat te exactori ꝛc̄. (circūspicit montes pascue) meditando loca viriditatis eterne (Nunq̄d volet rinoceros seruire tibi) subintelligitur sicut mihi rinoceros habens in fronte vnū cornu significat monarchiaz imperij romani que seruire voluit deo tempore Constātini ⁊ morari ad eius presepe per sumptionez eucaristie (⁊ allegari) iugo christi (⁊ confregit glebas). i. idoloruz statuas ⁊ eius fortitudine predicatores ecclesie defensati fructum magnū fecerūt in ecclesia dei. (Penna strutionis) strutio que pennas habet ad currendū velocius per terram ꝫ non ad volandum. ipocritaz significat qui habet alas aut apparentiam sanctitatis ⁊ deuotionis quibꝰ festinat ad q̄stuz terrenoꝝ ꝫ non eleuatur ad amorem supernorum (dereliquit in terra oua sua) ꝑ hoc q̄d negligit oua fouere ⁊ pullos nutrire. significatur ꝙ ipocrita vult esse singularis apparentie. vt possit dicere illud Luce. xviij. Non sum sicut ceteri homi. (cum tempus fuerit in altū alas erigit) qꝛ cum videt tempus aptū ad potentes huius mundi decipiendū sanctitatem ⁊ deuotionem pretendit. ⁊ sic eos decipiens illudit (Nunquid prebebis equo fortitudinem) subintelligitur sicut ego. ꝑ equū cꝰ fortitudo describitur hic ⁊ audacia significatur quicūqz desiderās ex feruore fidei martirij supplicia cuius fortitudo nō est ab homine ꝫ a deo. (gloria narium eius terror) nam ex respiratione celestiū mortem appetit que est vltimū terribiliū (terram vngula fodit.) nam omnia terrena contemnit (in occursuz pergit armatis.) i. carnificibus ad eius iugulatōez parat. (contemnit pauorem) i. tormentoꝝ horrorē (vbi audierit bucinā) pro christo exhortantē (dicit vah) q̄d significat exultationem sicut ysa. xliiij. vah calefactus sū vidi focum (Nunquid per sapientiā tuaz plumescit accipiter ꝛc̄) accipiter cuiꝰ pluma renouatur. per hoc ꝙ expandit alas suas ad austrū significat penitentē cuius conuersatio renouat̄. per hoc q̄d expandit intellectū suum ⁊ affectuz fideliter ad amorem diuinū (aut ad preceptuz tuum eleuabitur aquila ꝛc̄) ad dei preceptū aq̄la subleuatur quando vir ingeniosus ad dei contemplationē subleuatur (⁊ in ar/

duis ponit nidum suum) quando in eius amore firmatur (in petris manet) id ē cū angelis per studiū contemplationis q̄ dicuntur petre racione sue confirmationis (⁊ silices prerupti) ꝓpter eos qui ceciderunt de medio eorū (inde cōtemplat̄ escaz) desiderans claram dei visionem. (pulli eius lambunt sanguinem.) pulli dicuntur discipuli adhuc tamē imperfecti. ꝓpter quod adhuc vacāt circa christi humanitatem meditantes eius passionē (⁊ vbicunqꝫ cadauer fuerit statim adest) qꝛ de altitudine ꝯtemplationis paratus est descendere ad leuandum peccatorem de putredine corruptionis. sicut pꝫ de Paulo qui post raptum ad terciū celū descendit ad subsidiū peccatoꝝ (Respondēs autem Job ꝛc̄) Job licet vera dixerit vt patꝫ in fine libri per testimoniū domini. tamen confitetur hic se locutū fuisse leuiter. ⁊ infra vltio capitulo insipiēter. quia vix aut nunquā loquitur homo de diuinis quin deficiat aliquo modo in sentencia vel verbis. ⁊ sic fuit de ip̄o Job. ꝓpter quod hic reprehēditur ⁊ in p̄ncipio capl̄i sequētis.

Capitulum. xl.

Respondens autez dominus ꝛc̄.) Licet autē beatus Job vera dixerit vt dictū est tamen in modo loquendi defecit per quē poterat estimari ⁊ estimatū fuit ab Heliu ꝙ nimis se iustificabat ⁊ diuine iusticie derogabat. ꝓpter qd̄ increpādo dicitur ei. (nunquid irritū facies iudiciū meū ⁊ cōdemnabis me vt iustificeris) qd̄ ꝯsequenter inconueniens ostenditur per excellentiā potentie diuine ad quaz nullus potest attingere per hoc ergo docens loqui timide ⁊ sobrie. cum loquimur de conditionib⁹ diuine nature (Ecce vehemoth) s̄m doctores nostros deus hic de dyabolo loquit̄ sub elephātis metaphora qui vehemoth nominat̄. (quē feci tecuz). i. similē tibi per intellc̄m (fenum quasi bos comedet.) per fenum vita carnalis intelligitur ysa. xl. Omnis caro fenum ⁊ omnis gloria ei⁹ quasi flos feni ergo vehemot fenum comedit quia carnales homines incorporando sibi cōsumit (Fortitudo eius in lumbis eius ꝛc̄.) luxuria viget in lumbis virorū ⁊ in vmbilico feminarum. ergo quia per vicium luxurie vtriusqꝫ sexus multi dyabolo sb̄ ꝯiciunt̄ virtus eius ⁊ fortitudo i lumbis ⁊ in vmbilico denunciat̄ (stringit caudā suam sicut cedrū.) quia fortiter tenet q̄s capit per luxurie vicium (ossa eius velut fistula eris) per duriciam eris ⁊ ferri significatur obstinatio dyaboli in qua desiderat sibi peccatores assimilari. (Ip̄e est principium viarū dei). i. creaturaꝝ. Naz angelica natura est inter creaturas dignitate prima ꝓpter quod ex eius casu nobis timor incutit̄ ne cadam⁹ (q̄ fecit eū applicabit gladiū eius) nihil enī pōt agere) nisi ex diuina ꝑmissione (huic mōtes herbas ferunt) nam superbi ip̄m pascūt (omnes bestie agri ludunt ei) quia bestialiter viuentes leticiam faciunt illi. (sub vmbra dormit in secreto calami ꝛc̄) Per hoc significatur ꝙ in ociosis ⁊ delicate viuentibus quiescit ⁊ delectātur (Absorbit flumen ⁊ non mirabitur ꝛc̄) ꝑ flumen ⁊ Jordanē significant̄ instabiles ꝑsone quas estimat de facili per peccatū absorbere (in oculis suis quasi hamo capiet eū) multos enī capit per aspectū impudicū mat. v. Qui viderit mulierē ad concupiscendū eam iam mechatus est eā in corde suo (In sudibus perforabit nares eius) Per sudes intelligi possunt subtiles tentationes ꝑ q̄s aliqñ capiunt̄ sapientes q̄ per nares signant̄ eo ꝙ ꝑ nasuz discretio significatur (An extrahere poteris leuiathan hamo) Et subintelligitur sicut ego Loquitur autem hic dominus de diabolo sub similitudine ceti qui leuiathan nominatur. hunc autez dominus extrahit quando de cordibus peccatorum hamo sancte p̄dicationis educit ⁊ circulū in naribus eius ponit ⁊ maxillam eius perforat quando ip̄m a tentationibus fideliū reprimit ⁊ refrenat. (Nunquid multiplicabit ad te preces) Subintelligitur sicut ad me. Ad deum enim preces multiplicauit cum ab eo persequendi Job licentiam impetrauit. supra cap. p̄mo (nūquid feriet tecū pactū) subintelligit̄ sicut mecū cū dn̄o nāqꝫ dyabol⁹ pactū ferit iq̄ꝫ sn̄ ꝑ

missione eius nihil facit ⁊ etiã seruus ei⁹
sempiternus inq̃ꝫtuꝫ est executor iusticie
eius (nũquid illudes ei quasi aui) sic̃ ego
christus ei eũ in cruce delusit qꝛ volentez
se capere. cepit. (aut ligabis eum ancillis
tuis) sicut ego qui ligaui euꝫ ancillis me
is. virtutẽ eius subijciendo ꝟginibus sa/
cris. vt sancte Margarete ⁊ plurib⁹ alijs
(⁊ cedent eũ amici) isti sunt apostoli qui
bus dicit dñs Jo. xv. Jam nõ dicaꝫ vos
seruos ꝫ amicos ꝛc̃. Ipsi vero dyabolum
considerãt qꝛ plura membra eius ab eo
separauerunt. ⁊ idẽ significat̃ per hoc qđ
subdit̃ (diuident eum negociatores.) nã
apostoli sunt negociatores euãgelici (nũ/
quid implebis sagenas pelle ei⁹) sicut ego
gurgustiũ ⁊ sagena sunt piscantiũ instru
menta. ꝓpter qđ sicut ecclesia sagena di/
citur. Math. xiij. Simile est regnũ celoꝝ
sagene misse in mare. ꝛc̃. Sic dici potest
gurgustiũ. Per pellẽ que coloribus ⁊ fri
goribus exponit̃. miores plebis. ꝑ caput
maiores significant̃. ergo pelle demonis
dñs sagenas ipleuit qñ multitudinẽ infi
deliũ ad fidem vocauit ⁊ eius capite gur
gustium quãdo cepit ad fidem constanti
um. ꝫ qm̃ hec ñ humana ꝟtute ꝫ diuina
facta sunt sequit̃ (pone manũ tuã suꝑ eũ
) q. d. ad hoc virtus tua non extenditur (
memẽto belli) quo diabolũ a principio de
celo deieci (⁊ ne vltra addas loqui) de po
tentia dei ⁊ eius iudicijs insipienter. sicut
Job fecerat vt predictũ est (Ecce spes ei⁹
ꝛc̃) licet autẽ diabolus non habeat spem
reuertendi ad patriã. tñ sperat triumpha
re de sanctis. ⁊ quia superabitur ab ele/
ctis. ideo dicitur (ecce spes eius frustrabi
tur eum) quãdo videbit se delusum (⁊ vi/
dentibus cunctis precipitabit̃) quãdo ꝑ/
acto iudicio finali inferni foueaꝫ retrude
tur.

Capitulum. xli.

NOn quasi crudelis suscitabo eũ)
qm̃ posset aliquis imputare deo
ad crudelitatẽ qđ cõcessit demo
ni tantã potestatẽ. ideo remouet hoc d. (
quasi crudelis ꝛc̃) ⁊ subdit̃ ratio (quis ei
potest resistere vultui tuo) q. d. illa ptãte
non vtitur nisi quãtũ ꝑmitto (quis autez
dedit mihi ꝛc̃) q. d. nulli teneor. ꝓpter qđ
in dicta permissione duriciã nõ ago. (q̃s
reuelabit faciem indumenti eius). i. frau
dulentiã ipsius. q. d. ego in fine tentatio/
nis sue dicendo. vade sathana. Math. iiij
(⁊ in medium oris eius q̃s intrauit) ipse
christus qui superiorẽ inferni partẽ ingre
diens ip̃am spoliauit (per girum dentiuꝫ
eius terror) principalis demonis dentes
sunt eius satellites ad deuorationẽ peccã
tium sibi deseruientes. (corpus illius q̃si
scuta fusilia ꝛc̃) corpus diaboli sunt om̃s
iniqui quoꝝ hic obstinatio designatur cũ
corpus eius cõpactũ squamis sese p̃men
tibus dicitur (vna alteri adherebit ꝛc̃) nã
ad faciendum malum fortiter colligant̃
(Sternutatio eius splendor ignis) ꝑ ster
nutationẽ demonis intelligitur tentatio
fortis excitans ignem concupiscẽtie mul
tiplicis. (oculi eius ⁊ palpebre diluculi.)
per oculos eius designantur reuelatio/
nes false quas tanquã vas recipiunt ꝓ/
phete dyaboli ⁊ hoc significatur per pal
pebras diluculi (de ore eius lampades ꝓ
cedunt ꝛc̃) os demonis sunt falsi prophe
te per quos loquitur doctrinam pestife/
ram accẽdentẽ ignem concupiscentie. ⁊
disponentem ad ignem gehenne (in collo
eius morabitur fortitudo ꝛc̃) per collum
quod coniungit membra capiti significã
tur principes peruersi qui per potentiam
suam cogunt inferiores seruire per idola
triaꝫ demoni. sicut fecit Anthiochus no
bilis ⁊ similes ei (⁊ faciem illius precedit
egestas) nam prius mentem hominis ꝟ/
tutibus euacuat quaꝫ ipse plene posside/
at (membra carniuꝫ eius coherentia sibi
) nam reprobi qui sunt eius membra ad
male agendum sunt ad inuicem colliga/
ti (mittet contra euꝫ flumina) id est infer
ni tormenta (⁊ ad locuꝫ alium nõ ferent̃
) quia sole palee ibi comburentur (cor ei⁹
indurabitur quasi lapis) quia non emolli
tur sed magis in tormentis. (cum subla/
tus fuerit.) peracto iudicio ⁊ retrusus in
inferno (timebunt angeli sancti) tam̃ iste
timor erit tm̃ admiratiõis diuine iusticie
i dyabolo ⁊ eius membris. (⁊ territi pur
gabuntur) nõ ab immundicia ꝫ a nesci
entia nam tunc experimentaliter aliqua
cognoscent que prius hoc modo nõ cog/
noscebant (Cum apprehenderit eum ꝛc̃)

hic agitur de impugnatione demonis ab
homine quā contemnit q̄ꝫuis sit armatꝰ
gladio torace hasta. arcu. funda ⁊ malleo
vt ꝯsequenter ponitur in textu ⁊ satis pa
tet ⁊ per hoc ostenditur ꝙ nulla re corpo
rali leditur vl' terretur nisi inq̄ꝫtum est in
strumentū iusticie diuine. sic eniꝫ ab igne
patitur corporali. Per hoc autē moralit̄
significatur ꝙ peccator obstinatus est. q.
quidā dyabolus quando nullo timore a
peccatoꝝ actibus refrenatur. ponuntur
autem hic quinqꝫ genera armoruꝫ ad in
uadendum. s. gladius hasta. arcus vel sa
gitta. funda ⁊ malleus inter que tria feri
unt de ꝓpe. s. gladius. hasta. ⁊ malleus.
Per gladium qui scindit potest itelligi ex
cōmunicatio per quā abscinditur pecca/
tor a fidelium cōmunione ꝓpter qd̄ vo/
catur gladius ecclesie. Per hastam que
perforat ⁊ impellit intelligi potest reclusio
in carcere. Per malleum qui cassat ⁊ cō
fringit alie corporales pene vt ꝟberatio.
questio. natio ⁊ huiusmōi. Alia vero duo
armorum genera scilicet arcus ⁊ funda
percutiunt alonge. ꝓpter quod per ip̄a si
gnificari possunt terror finalis iudicij. et
horror infernalis supplicij. peccator aūt
obstinatus istorum timore non refrena/
tur ab actu culpe. Prouerbio. xviij. Im/
piꝰ cum in ꝓfundum peccatorum vene
rit contemnit (sub ip̄o erunt radij solis)
Contemnit enim sacras scripturas a pec
cato reuocantes que sunt quedam veri
solis irradiationes (sternet sibi aurū q̄si
lutum) quia contemnit sanctorum exem
pla qui sunt aurum examinatū (feruesce
re faciet quasi ollam ꝓfundum maris)
per quod intelligitur cor impij profunda/
tuꝫ vicijs qd̄ impius quātum potest exci
tat ad priora. ysaie. lvij. Impij quasi ma/
re feruēs qd̄ quiescere non potest. (post
eum lucebit semita) id est post ip̄m nota/
biliter apparebūt malorum suorum vesti
gia. (estimabit abissum quasi senescentē.
) nam facto videtur contemnere abissum
diuine sapientie tanquaꝫ suas nequicias
ignorantem ⁊ ad puniendum impotentē
⁊ quoniam hec malicia procedit a demo
ne. ꝓpter hoc de ip̄o concluditur in fine.
(non est super terram potestas.) id est in
rebus corporalibus (que ei comparetur
) vt patet ex supradictis in hoc capitulo.
⁊ hanc potestatē ad malum applicat q̄n
tum potest (qui factus est vt nullū time/
ret) non est autē factus talis a deo sed ex
defectu ꝓprio (omne sublime videt) ad cō
sequendum si posset (ip̄e est rex super om
nes filios superbie) Nam superbi sunt de
familia eius ⁊ sub ipsius potestate.

Capitulum xlij.

Respondens autē Job domino ꝛc̄
) Responsione prima confitetur
diuinam eminentiā dicēs (Scio
quia omnia potes ꝛc̄.) Scd̄o suam stulti
ciam dicēs (ideo insipienter locutus sum
ꝛc̄) Sicut ergo Job tenet hic typum pec
catoris penitētis qui iuxta magnitudinē
dei pensare debet quantitatem sui delicti
nam tanta est offensa quātus ille qui offē
ditur. ⁊ quia talis suam cognoscit insipiē
tiam a deo postulare debet sapientiam.
Jaco. i. Siquis vestrū indiget sapientia.
postulet eam a deo. Sequit̄ (Audi ⁊ ego
loquar ꝛc̄) scilꝫ humiliter petendo doceri
a deo. diuina namqꝫ rn̄sio postulantis ē
instructio. ⁊ quia deus dat omnibus af/
fluenter vt ibidē subdit btūs Jaco. Ideo
sequitur (Auditu auris audiui te ꝛc̄) id ē
nunc post tuam instructionē habeo de te
perfectiorem cognitionē. ⁊ per ꝯsequens
clarius video meā defectionē. propter qd̄
subditur. (ideirco me reprehendo) ore (⁊
ago penitentiā) corde (i fauilla ⁊ cinere)
pro satisfactione (Postq̄ꝫ autem ꝛc̄) Seq̄
tur (Dixit ad eliphat ꝛc̄.) per hoc autē ꝙ
dominus tres amicos Job de peccato re
darguit ⁊ remedium ostendit dicēs (Su
mite ergo vobis septē thauros) significat̄
ꝙ confessor qui tenet in hoc locum dei de
bet peccatoribus suoꝝ veraciter ostende
re grauitatem peccatoꝝ ⁊ eis dare salu
bre remedium. ⁊ sicut amici Job statim
obedierunt domino. sicut subdit̄. (Abie
runt ergo eliphat themanites ꝛc̄.) sic pec
catores obedire debent confessori suo (et
addidit dominꝰ omnia que fuerant Job
duplicia) ꝑ h̄ ꝙ dn̄s pꝰ flagellatōꝫ iob eꝰ
bō duplicauit significat̄ ꝙ ꝓpt̄ paciētiā
i aduersꝫ sp augēt̄ bō spūalia ⁊ alīn ec̄ tpa
lia ip̄is passis (venerūt āt ad cū ꝛc̄) ꝑ h̄ ꝙ

amici Job panē in domo sua comederūt
⁊ ipsi sibi munera obtulerūt significatur
ꝙ veri amici cōicare debent adinuicē bo
na spiritualia ⁊ etiā temporalia cū fuerit
oportunū (dn̄s aūt benedixit nouissimis
Job ꝛc̄) per hoc significatur ꝙ vita iusti
in fine melioratur (Et fuerūt ei septē filij
) per quos intelligi possūt mistice vij. do/
na spiritus sancti quia supradictuz est ꝙ
Job in aliquibus tenet typum christi (et
tres filie) per quas intelligi possunt tres
virtutes theologice. ideo subditur (⁊ vo/
cauit nomen vnius diē) per quā significa
tur fides que pertinet ad cognitionez (et
nomen scd̄e casiam.) que est species aro/
matica propter quod significat spem per
quā sperantur celestia. ⁊ iste due v̄tutes
nō fuerunt in christo sunt tamē in mem/
bris eius (⁊ nomen tercij cornu stibij). i.
vas vnguenti quo mulieres pingunt faci
es suas ad decorādū per qd̄ significat̄ ꝙ
ista filia Job erat pulcrior ceteris mulieri
bus q̄ꝫ tūcunqꝫ possent decorare per artē
superadditā nature. ꝓpt̄ qd̄ h̄ filia Job si
nificat caritatem alijs virtutibus precel
lentem (Vixit autē Job post flagella hec
c. xl. ānis) qd̄ tempus videtur multoma
ius q̄ꝫ illud qd̄ precesserat de vita iob qꝛ
p̄m doctores Job fuit ꝯtemporaneus mo
ysi qui tamen vixit tm̄. c. xx. annis. ⁊ Jo/
sue successor eius. c. ⁊. x. ⁊ per hoc signifi
catur longitudo prosperitatis vite future
post breuitatem presentis miserie ad quā
longitudinē nos perducat ꝛc̄.

Explicit Job

Incipit liber Psalmoꝝ.

Beatus vir ꝛc̄) sicut dixi ple/
nius in expositione litterali
Psalmus iste prologus est
huius libri fact⁹ ab eo qui
psalmos a diuersis cōposi/
tos in hoc volumine congregauit qui fu
isse creditur Esdras scriba qui etiā repa
rauit legē. In hoc autem psal. inducit ad
studium sacre scripture quod quidem
studium discipulo conuenit vt addiscat.
magistro vt doceat. Christus autem hu
ius scripture principalis ē magister. Ma/
thei xxiiij Vnus est magister noster chri
stus. ⁊ sic de ipso pōt expōi allegorice p̄s
iste (Fuit eni christus ab instanti concep
tionis vir perfectus in virtutibus ⁊ scien
tijs. Fuit etiam beatus beatitudine clare
visionis ⁊ perfecte fruitionis. propter
quod de ipso bene dicitur. (beatus vir
) similiter peccatum non fecit nec inuen/
tus est dolus in ore eius. i. Pe. ij. ideo be
ne subditur (qui non abijt in consilio im
piorum) quantum ad malum consensuz.
(⁊ in via peccatorum non stetit) quantū
ad malum actum (⁊ in cathedra pestilen
tie non sedit) quia malam doctrinaz pha
riseorum non approbauit sed reprobauit
dicens Mar. vij. Irritum fecistis manda
tum dei propter traditionem vestram (ꝫ
in lege domini voluntas eius ꝛc̄) non ad
dicendū cum eam perfecte sciuerit ab in/
stanti conceptionis vt dictum est sed ad
operandum ⁊ docenduz Actu. p̄mo. Ce
pit ihesus facere ⁊ docere. (⁊ erit tanq̄m
lignum quod plantatum est secus decur
sus aquarum) nam in christo fuerūt om
nium fluenta graciaꝝ Jo. p̄mo Vidim⁹
eum quasi vnigenitum a patre plenū gra
tie ⁊ veritatis (qd̄ fructum suum dabit in
tempore suo.) nam tempore presenti dat
fructum gratie ⁊ fructuz glorie tribuet in
futuro (⁊ folium eius non defluet) in scri
ptura. per folia significantur aliquando
verba que in christo non fuerunt defluē/
tia ꝫ stabilia. Mathei Quinto. Celum ⁊
terra trāsibunt verba autem mea nō trās
ibunt. (Non sic impij.) Hic excluduntur
obstinati iudei a stabilitate tali. ideo sub
ditur (sed tanquam puluis quez proijcit
ventus ꝛc̄.) quia per Romanos fuerunt

partim occisi q partim captiui per orbez
dispersi(ideo nō resurgunt impij in iudi/
cio).s.ad suam liberationē ꝫ ad maiorez
damnationē.(quoniā nouit dominꝰ viā
iustorū)per approbationē(q iter impioꝝ
peribit)qz vadit ad eternā damnationez

Quare fremuerunt gentes ꝛc(si/
cut dictū fuit in expositione litte
rali q̄ p̄s.iste ꝑm sensum littera
lem intelligitur de regno christi. Potest
autē exponi mistice de corpore suo misti/
co qđ est ecclesia contra quā multipliciē
fremuerūt iudei q gentes post resurrecti/
onem q ascensionē christi ad celos vt pa
tet in actibꝰ apostoloꝝ.q legendis seōꝝ.
sic ergo exclamat ecclesia(Quare fremu
erunt gentes q populi meditati sunt ina/
nia)querebant eni persequēdo fideles ec
clesiā destruere ꝫ frustrati fuerūt intenti
one sua.qz per hoc magis fuerūt mltipli
cati fideles.nam videntes vnuz vel pau/
cos martires agonisare q circa eos fieri
miracula potestatis diuine in magna mlt
titudine cōuertebant nō solum in vna ci
uitate ꝫ in multis. Itē seuiente p̄secutiōe
in vna ciuitate vel regione aliqui discipu
li se transferebāt alibi q sic coꝝ p̄dicatio/
ne in plurib⁹ locis multitudo credentiū
augebatur(Astiterunt reges terre ꝛc)nā
herodes agrippa Jacobum decollauit q
Petrū incarcerauit.Actu.xij. Postea ve
ro Imperatores Romani multipliciē co
nati sunt ecclesiā christi destruere vt patz
per hist⁹rias q sanctoꝝ legendas.q quo
niam hec persecutio in patrē q filium re
dundabat. Subdit(aduersus dominuz
q aduersus christū eius) q quia multi fi/
deles hanc persecutionē contemnebant
q aliqui ex feruore fidei in ea gaudebant
sicut dicitur Act.iiij. Ibāt apostoli gau/
dentes a conspectu consilij qm̄ digni habi
ti sunt pro nomine ihesu cōtumeliam pa
ti.ideo dicit in p̄sona taliū(Dirūpamus
vincula eoꝝ ꝛc) q subdit causa (qui habi
tat in celis irridebit eos) nos transferēs
ad gloriā q eos deijciēs in gehennā(ego
aūt ostitutus suz rex ꝛc)hoc dicit in p̄so
na summi pōtificis qui caput est ecclesie
in terris q constitutus rex in spiritualibꝰ
(super syon montē sanctū eius).i. ecclesiā
am de quo mōte dicitur ysa.ij. Erit in no
uissimis diebus preparatus mons domi
ni ꝛc. Sequitur q fluent ad eum omnes
gentes(p̄dicans preceptū eius) nam ad
summū pontificē pertinet fidem p̄r se et
per alios predicare(dominꝰ dixit ad me
filius meus es tu)per adoptionē qđ obue
nit cuilibet christiano Jo.i. Dedit eis po
testatē filios dei fieri his qui credūt in no
mine eius(ego hodie genui te) .i.tempe
noui testamenti qđ dicitur dies Rō.viij.
Nox precessit dies autez appropinquauit
ꝛc(Postula a me q dabo tibi gentes ꝛc.)
per petitionē eni ecclesie conuersa est mul
titudo gentium orbis terre(reges eos in
virga ferrea)i.infleribili iusticia. nam ec
clesie sentencia pro nlla re debet a rectitu
dine declinare(Et nunc reges intelligite
)per quos possunt intelligi principes q p̄
lati quia iudicāt terraz principes in tem
poralibus q prelati in spiritualibꝰ qđ nō
potest conuenienter fieri nisi fuerint eru
diti de lege domini q̄ztum spectat ad offi
cia sibi cōmissa.(seruite domino in timo
re)ne cadatis .quia quāto statꝰ altioꝝ tā
to casus grauioꝝ(q exultate ei)per deuo
tionē in officijs diuinis (cuz tremore)re
uerentie filialis(Apprehendite disciplinā
)io est christi humilitatem.Matħ.xi.Dis
cite a me quia mitis sum q humilis coꝝ
de(nequando irascatur dominus)qui su
perbis resistit(q pereatis de via iusta)de
clinantes ad viam iniquitatis tortuosuz
q quoniam contra tales irasci tur. Sequ
tur(Cum exarserit in breui ira eius(id ē
punitio que aliqñ venit repēte q ex impro
viso.ideo subditur(beati omnes qui spe
rant in eo) Isti sunt humiles q recti .non
de fastu mundi ꝫ de domino confidētes

Psalmus .iij.

Domine quid multiplicati sunt ꝛc
Licet iste psalmus exponi possz
mistice de persecutione ecclesie
ab aliquo tyranno apostata a fide.tñ ad
presens exponatur de episcopo cuius fi
gura fuit Dauid persecutionē Absalon
sustinendo.sic ergo in persona christi ho
minis dicat ad patrem. (Domine quid
multiplicati sunt qui tri.ꝛc)nam sacerdo
tes scribe q pharisei contra eum surrexe

erunt ⁊ ad hoc turbā populi ꝑsuaserunt Math.xxvij(Multi dicunt anime mee ñ est salus ipsi in deo eius.)sacerdotes eni ⁊ scribe Math.xxvij. dixerūt yronice de eo confidit in deo liberet eū nunc si vult. q.d.nō vult.⁊ ideo nō est illi salus in deo (tu aūt dñe susceptor meus es) ideo moriens dixit .Luce.xxiij.Pater in manus tuas ꝯmendo spiritū meū(Voce mea ad dñm clamaui ⁊ exaudiuit me ꝛc̄)Hebre. v.Qui in diebus carnis sue preces supplicationesq; ad eū qui posset illum saluuz facere a morte cū clamore valido ⁊ lacrimis offerens exauditus est pro sua reuerentia(ego dormiui ⁊ soporatus sum)ꝑ mortē in carne humana(⁊ resurrexi) potestate diuina(nō timebo milia populi.) tunc eni dixit data est mihi omnis ptās in celo ⁊ in terra(qm̄ tu ꝑcussisti omnes aduersantes mihi sine causa ꝛc̄.)p̄ncipes eni iudeoꝝ ⁊ ꝓplm percussit deus in vindictaz mortis christi ꝑ exerci ū romanorum.ꝫ qm̄ iminēte illa destructione .christiani qui erant in Judea monitu angeli transierunt in regnū Agrippe qui ꝯfederatus erat romanis ⁊ ibi fuerunt saluati vt in historia ecclesiastica dicit̄.ideo bene subdit̄(Dñi est salus ⁊ super populū tuū benedictio tua)

ps.iiij.

Cum inuocarē exaudiuit me deus iusti. ꝛc̄)psalmū istū ad lr̄am exposui de liberatione dauid qñ Saul cum exercitu cingebat dd̄ ⁊ viros eius in modū corone.i.R.xxiij.Moraliter aūt exponēdo per saulē qui interpretatur abutens demon significat̄ qui bonis naturalibus que in eo integra remanserūt ad malū abutit̄.Per dauid aūt qui manu fortis interpretat̄ quilibz vir fidelis ⁊ constās significat̄ quē dyabolꝰ cum suis satellitibus vt eum capiat in modū corone cingit.sicut dicit̄.ij.Pe.v.Aduersariꝰ vester dyabolus tanq̄ leo rugiēs circuit querēs quē deuoret.⁊ ideo ꝓ sua liberatione debet ad dominū clamare ⁊ cū per internā ꝯsolationē sentit se exauditū dēt gracias agere.d(cuz inuocarē)in orōe (exaudiuit me deus iusticie mee) .s.dator ⁊ cōseruator(in tribulatione dilatasti m̄)nam sicut auꝝ martelli ꝑcussione dilatat̄.sic virtus in tribulatione ꝑficit̄ ⁊ qꝛ vir iustus ab oratione nō debet cessare. subdit̄(miserere mei ꝛc̄) (Dyabolus aūt in ꝑsecutione iustoꝝ vtitur aliquādo malis hominibus qui sunt membra eius. iō cōtra eos dr̄(Filij hominū vsq;q̄ graui corde)supple estis referētes grauia bonis hominibus sine causa(vt quid diligitis vanitatē)iustos suꝑbe deprimendo(⁊ q̄ritis mendaciū)ip̄os mēdaciter diffamādo(scitote qꝛ dñs mirificauit sanctū suū.).s.christū qui ē sanctus sanctoꝝ Dani. ix.Jp̄m ad suā dexterā exaltando ⁊ inde (exaudiet me cum clamauero ad eum.) (Irascimini ⁊ nolite peccare).i. si motꝰ ire ꝑ viciū insurgat in vobis ꝯtra proximum nolite ad actū iniurie ꝓcedere ꝫ in cordibꝰ vestris reprimite. ꝫ quoniā non sufficit malū nō agere ꝫ cū hoc bonū requiritur facere ideo subdit̄(sacrificate sacrificium iusticie).i.facite iusticie opera que sunt sacrificia deo grata(⁊ sperate ī domino)de premio recipiendo. ꝫ qꝛ posset aliquis querere qd̄ est illud premiū.ꝓpter hoc in ꝑsona taliū dicit̄(multi dicūt q̄s ostendit nobis bona) ad hoc rñdet.d (signatū est suꝑ nos lumē vultus tui domine).s.lumē gracie baptismalis que est arra glorie iō sb̄dr̄(dedi.leti.ī corde meo)de tanto beneficio.ꝫ quia gracia baptismalis nō debet esse fructu vacua.subdit̄ (a frc̄u frumē.vini)i.ꝑ oblationē ⁊ ꝑceptionem eucaristie(⁊ olei)ꝑ opera misericordie(multiplicati sunt).s.in christo baptisati.si aūt sic ꝑseuerent vsq; ad mortē in domino requiescūt ideo subdit̄(In pace in id ip̄m dormiā ⁊ requiescā)

ps.v

Verba mea ꝛc̄)ꝑm Hebreos Dauid fecit hunc psalmū ad cantāduz per sacerdotes ⁊ leuitas domino pro cōseruatione regni Jsrl̄ in quo erant xij.tribuū hereditates. sic ergo allegorice iste p̄s est oratio ecclesie contra infideles terrā sanctā occupātes. Ponūtur autē in p̄ncipio tria.s. v̄bum cum dr̄ (verba mea ꝛc̄.)clamor cū dicit̄.(intellige clamorē meum)⁊ vox.cum dicit̄(intē de voci orationis ꝛc̄)v̄bum ꝓprie dictuz est in mente.vox in ore. clamor signū est voluntatis intense.per que significat̄ ꝙ

iste ps dici debet ab ecclesie ministris cū mentis attentione ꝙ debita ꝓnunciatione ꝙ magna deuotiõe(quoniã ad te orabo domine.) non ad idola sicut gentiles idolatre(mane exaudies vocem meam) .i.cito exaudias eam.Hebrei eni pro optatiuo vtuntur indicatiuo (mane astabo tibi).q.d.si cito exaudias cito astabo ad reddendũ gracias(quoniã deus non volens iniquitatẽ)scz infideliũ(neqꝫ habitabit iuxta te malignus)q.d.nõ est dignuꝫ vt saracenus vel alius infidelis habitet iuxta sepulcrũ tuũ(neque permanebunt iniusti ante oculos tuos).i.non decet ꝙ increduli maneant in terra super quam sunt oculi tui.Deutro.xi.(perdes omẽs qui loquuntur mendaciũ).i.perdas Saracenos qui falso dicunt Machometum vilissimũ.fuisse ꝓphetã domini magnũ(virũ sanguinũ abominabiꝫ domin⁹)hic ponitur singulare pro plurali sicut Exo. viij.Venit musca grauissima.i. multitudo muscarũ. ergo ꝫ viri sanguinũ dicuntur machometus ꝙ tenentes legem eius que gladio cepit ꝙ per gladiũ teneꝫ. ꝙ vt dicunt aliqui doctores per gladiũ terminabitur(Ego autẽ ꝛc̃)hic incipit versus in hebreo.ꝙ ponitur modus adeundi terram illam cum dicit(Ego autẽ in multitudine misericordie tue)principaliter cõfidens ꝙ nõ in merito iusticie mee.vel apparatu milicie(introibo in domũ tuam) .i.sanctũ sepulcrũ in quo quieuisti(adorabo ad templũ sanctũ tuũ in timore tuo)i.modo reuerenti ꝙ deuoto ꝙ q̃d orabo (domine deduc me in iusticia tua ꝛc̃)id ẽ deduc me in ⁊tute tua ad faciendũ iusticiam de inimicis tuis ꝙ meis. ꝙ allegaꝫ ad hoc racio cum dicit(quoniã nõ est in ore eoꝝ veritas.)ꝫ falsitas. quia lex Machometi quã confitẽtur est conficta multis falsis(Sepulcrum patens est guttur eorũ)de quo non exijt nisi fetor (linguis suis dolose agebant)frequenter cũ christianis(iudica illos deus)iudicio damnationis(decidant a cogitationibus suis)quibus machinãtur inferre mala fidelibus tuis(ꝫ multitudinẽ impietatũ eoꝝ expelle eos)q.d.iniquitates eoꝝ demerẽtur vt de terra illa deiciantur(quoniam irritauerunt te domine.)auferẽtes cultũ tuum de terra in qua potissime deberet vigere (ꝙ letentur omnes qui sperant in te)de eorũ deiectione(ꝙ gloriabunt in te ꝛc̃.).i.glorientur in te de victoria a te sibi collata(quoniaꝫ tu benedices iusto.)in bonis ipꝫ multiplicando(scuto bone voluntatis tue coronasti nos).i.coronabis Scriptura nanqꝫ sacra loquitur de futuro per modũ ꝓteriti ꝙ ecõuerso.i.rendes nobis coronã iherusalem. ps.vi.

Domine ne in furore tuo arguas me ꝛc̃.)Psalmũ istum fecit David penitens de numeratione populi ad iactantiam regni sui.ij.Re.xxiiij. Licet aũt exponi possit moraliter de quocunqꝫ peccatore penitente tamen magis ꝓprie de peccatore qui se iactando recolit bona sua sicut ille phariseus qui dicebat Luce.xviij.Gracias tibi ago domine qꝛ nõ sum sicut ceteri hominũ raptores adulteri ꝛc̃.Et sequitur Jeiuno bis in sabbato.decimas do omniũ que possideo ꝙ ex tali iactantia incurrit afflictionẽ corporis vel anime.ꝙ sic penitens clamat ad dñm d(Domine ne in furore tuo arguas me. ꝛc̃) i.in finali iudicio quãdo peccatorib⁹ apparebis iratus qui modo es mansuet⁹ (miserere mei dñe quoniã infirmus sum).i.pronus ad peccandũ ex corruptione primoꝝ parentũ.Gene.viij.Sensus ꝙ cogitatio humani generis ꝓna sunt ad malum ab adolescentia sua(Et anima mea turbata est valde)de peccatoꝝ cõmissione(ꝫ tu domine vsquequo.)subintelligitꝫ differes eam sanare.ideo subditur(cõuertere domine)nunc in ꝑsenti(ꝙ eripe aiaꝫ meam)de terrore iudicij futuri(Saluuꝫ me fac ꝓpter misericordiã tuam)quã allego ꝙ meã iusticiã(quoniã nõ est in morte)i.post mortẽ(qui memor sit tui)penitẽtia fructuosa(laborani in gemitu meo.) iam de preterito (lauabo per singulas noctes lectũ meũ ꝛc̃)de futuro.nam ad habendũ remissionẽ requiritur penitẽtie cõtinuatio.sicut de beato petro legit ꝙ singulis noctib⁹ surgebat hora qua christũ negauerat ꝙ flebat ita ꝙ facies eius videbatur adusta ex fluxu lacrimarũ.(turbatus ẽ a fu.ocu.me⁹)i.pre dolore corois ꝙ

lacrimis obscuratus est visus meus. ⁊ sb
ditur causa (inueteraui) corruptione pec
cati (inter inimicos meos) i. demones ad
malū me ꝓuocantes. ꝫ qm̄ vera penitē/
tia certam spem habet de remissione pec
catorū. subdit̄ (Discedite a me omnes q̄
operamini iniquitatē) i. vos demones q̄
estis in malo obstinati (quoniā exaudiuit
dn̄s vocem fletus mei ꝛc̄) hec sunt verba
penitentis quando sentit ꝯiecturabiliter
diuinam ꝯsolationē (erubescant ⁊ cōtur
bentur ꝛc̄) sicut eni demones gaudent ⁊
gloriant̄ de peccatoris deiectione ita tur
bantur ⁊ erubescūt de eius releuatione (
conuertantur ⁊ erubescant) qꝛ cum sint
superbissimi videntes se superatos nolūt
ibi diutius cōmorari. vnde Math. iiij. de
ip̄o scribitur. Et reliquit eum dyabolus
tanquā in tentatione victus. ps. vij.

Domine deus meus in te speraui
ꝛc̄) Psalmum istum fecit Dauid
eo qd̄ fuerat occasio mortis sacer
dotū nobe vt habet̄ primi. R. xxij. Petens
a domino ne propter hoc traderet̄ in ma
nus Saulis ⁊ aliorum persequentiū ip̄m
Hunc ergo psalmū debet dicere domi/
no qui per incautelam suam est occasio
magni mali petens a domino liberari et
dicens. (Deus meus in te speraui). i. in
tua misericordia non in mea iusticia (sal/
uum me fac ex omnibus persequentibus
me) corporaliter vel spiritualiter (ne quā
do rapiat vt leo animam meam) scilicꝫ ꝑ/
secutor corporalis per mortem corpora/
lem. vel spiritualis per mortez spiritualē.
(dum non est qui requirat neqꝫ qui redi.
ꝛc̄.) scilicet salutem meam preter te.) Do
mine deus) Hic allegatur triplex ratio ꝓ
petitionis exauditione. Accipitur autem
prima ex parte sui. d (Domine deus meꝰ
si feci istud) maliciose sciens ꝙ tantū ma
lum sequi debet ex mea actione vel. (si est
iniquitas in manibus meis) talis ꝙ vel/
lem reddere mala benefactoribus meis.
(decidam merito ab inimicis m. ꝛc̄) q. d.
iustum esset ꝙ traderer meis inimicis ⁊ ꝙ
ipsi me comprehenderent ⁊ totaliter ꝯcul
carent ꝫ quoniā adhuc sum innocens ab
istis (Exurge domine in ira tua) id est in
effectu vindicte tue (⁊ exaltare in finibus

inimicorum meorum.) repellendo inimi/
cos a me ita ꝙ retrocedant ad loca sua.
(Exurge domine.) Hic ponitur ratio ⁊
accipitur ex parte dei qui precepit iudici
bus inferioribus facere iusticiam ⁊ sic sa
cere debet ip̄az. ideo dicitur (Exurge do
mine in precepto quod mandasti) scilicet
faciendo iusticiam de persequentibꝰ me.
(⁊ synagoga populoꝝ circūdabit te) scili
cet ad te laudandū de facto iusticie (⁊ ꝓ
pter hanc) s. iusticiam (in altum regrede
re.) ostendendo altitudinē tue iusticie in
iniquoꝝ punitione (dominus iudicat po
pulos) q. diceret. sicut quilibet dominus
temporalis iudicat ⁊ punit suos sb̄ditos
sic tu qui es dominꝰ generalis omnium
debes iudicare ⁊ punire omnes iniquos
homines vel demones. ideo concluditur
(Judica me domine ꝑm iusticiā meam)
ferendo ꝓ me sententiā (Consumetur ne
quicia ꝛc̄.) Hic ponitur ratio ⁊ accipitur
a malicia persequentium. cum dicitur. (
Consumetur nequicia peccatoꝝ.) ita ꝙ
non habeat effectum (⁊ diriges iustum)
saluando ip̄m (scrutans corda ⁊ renes.)
id est cogitationes interiores ⁊ actus ex/
teriores (Justum adiutoriū meum a do/
mino) qui cognoscit innocentiā meam. (
deus iudex ꝛc̄. nunquid irascitur per sin/
gulas noctes) statim puniendo mala. q.
d. non. ꝫ expectat penitentiā que si nō seq̄
tur augebitur pena. ideo subdit̄ (nisi con
uersi fueritis gladiū suum vibrabit ꝛc̄). i.
punitionē suam parabit (⁊ in eo parauit
vasa mortis) scilicꝫ gehenne que ē mors
scd̄a. ⁊ subdit̄ causa (ecce parturit ꝛc̄) cō
cipere precedit parturire ⁊ parturire pa/
rere. malus ergo ex suggestione dyaboli
concipit voluntatem peccandi. parturit
autē per conatum adimplendi. parit aūt
in actu peccati ⁊ sic lacuꝫ inferni sibi ape
rit ⁊ incidit (conuertetur dolor eius in ca
put eius. (quia malum ipsius reuertitur
per penam super caput eius. ⁊ innocens
liberatus ad dei laudeꝫ conuertitur ⁊ sic
in eius persona subditur (Confitebor do/
mino ꝛc̄) viij. ps. Dauid.

Domine dominus noster ꝛc̄) Sen
sus litteralis huiꝰ psal. est de triū
pho christi ꝫ mistice potest expo/

ni de suo corpore mistico qd̄ est ecclesia. cuius est duplex status. militans ⁊ triū/phans. ⁊ licet ꝑz vtrūqꝫ possit accipi magnificentia dei ꝑm illud ps .c.x. Confessio ⁊ magnificentia opus eius. Tamen magis ꝓprie dicitur de triūphante. ꝑm hoc ergo dicatur (Domine domin⁹ noster q̄ admirabile est nomen tuum.) id ē valde admirabile (in vniuersa terra). q diceret multoplus est admirabile in celesti gloria. ideo subditur (quoniā eleuata est magnificentia tua ꝛc̄) ꝫ quoniaꝫ ciuitas celestis si esset tm̄ ex viris perfectis non esset sic laudabilis sicut est per hoc ꝙ pueri sunt cum eis. ideo subditur (Ex ore infantium ⁊ lactentiū perfecisti laudem) ⁊ isti pueri sunt in triplici differentia Nam aliqui confessi sunt christū morte ꝫ non ore. sicut innocētes occisi ab herode. aliqui vero ore ꝫ non morte scilicet pueri clamantes christo osanna filio dauid ꝛc̄. vt habetur Math. xxi. Aliqui vero vtroqꝫ modo sicut beatus Pancracius qui confitens christū passus est anno etatis sue. xij. Et beata Agnes anno. xiij. ⁊ similes qui sunt in ciuitate celesti deum laudantes (vt destruas inimicū ⁊ vltorem) ly vt tenetur causaliter ⁊ cōsecutiē nam propter primos destructus fuit herodes. Et ꝓpter scd̄os scribe ⁊ sacerdotes pueros increpantes. Et ꝓpter tercios tyranni gentiles (Quoniā videbo celos.) Hic ostenditur qualiter homo ad triumphantē ecclesiam eleuatur. cum dicitur (quoniā videbo celos tuos ꝛc̄) que sunt creature incorruptibiles ⁊ valde excellētes respectu corporis humani. ideo subditur (quid est homo) corpore fragil ⁊ corruptibilis quasi diceret nihil videtur respectu ip̄aꝝ. ⁊ tamē (memor es ei⁹) ad eleuandum ip̄m super sydereum in empyreo qd̄ est locus angeloꝝ. ⁊ Rnderunt ad hoc cum dicitur. (Minuisti euꝫ paulo minus ab angelis) q. d. licet ratione corporis sit fragilis tam̄ ratione anime ad imaginem dei facte non multum distat ab angelica natura ⁊ ex dei beneficio equalis efficitur in gloria. ideo subditur (gloria ⁊ honore coronasti eum.) Math. xxij. Erunt sicut angeli dei ī celo.

Et ꝓpter dignitatē anime a p̄ncipio creationis. homo prelatus est ceteris corporalibus creaturis. Genesis. primo Faciamus hominē ad imaginē ⁊ similitudinem nostrā. ⁊ presit piscibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊ bestijs terre. vniuerseqꝫ creature ꝛc̄. ideo subditur (⁊ constituisti eum) a principio creationis (super opera manuū tuaꝝ ꝛc̄) ⁊ patet ex dictis. Ideo concluditur ꝙ in p̄ncipio fuit ꝓpositum de magnificentia dei relucente in creaturis cum dicitur (dn̄e domin⁹ ꝛc̄) ps. ix

Confitebor tibi domine ꝛc̄.) ꝑm sensum litteralem p̄s iste loquit̄ de potestate xp̄i iudiciaria q̄tū ad duplex iudiciū. Primū est iudiciū discretionis quo nunc fideles ab infidelib⁹ discernuntur de quo dicitur Jo. xij. Nūc iudiciū est mundi. Scd̄m est iudiciū discussionis futurū in fine mūdi quo singulorum merita discutient̄ vt pene vel premia ꝑm ordinem iusticie reddantur ⁊ sēsus litteralis huius psalmi ad hoc tēdit vt semper simus in timore positi ratiōe vtriusqꝫ iudicij. Primo ratione iudicij discretionis quia ⁊ si certi sumus nos eē de numero fidelium tamen nescimus si sumus de eis q̄tum ad meritum Eccle. ix. Nescit homo vtrum amore vel odio dignus sit. similiter ratōne iudicij discussionis quia nescimus in qua parte ponēdi sumus. s. cum ouibus ad dexterā vel qd̄ absit cum edis ad sinistram. Et sic p̄ter sensum litteralem non apparet mihi pro nunc alia moralitas requirenda.

Psalmus .x.

In domino confido ꝛc̄) psalmū istum litteraliter exposui de confidentia dauid q̄ monitus Agad ꝓpheta venit ad manēdum in terra israhel vt habetur. i. Reg. xxij. Confidens ꝙ dominus eum protegeret a Saul ⁊ alijs eius inimicis. licet monitus fuisset a viris suis extra terraꝫ israhel habitare. Allegorice vero exponi potest de christo per dauid figurato. nam ⁊ ipsi xp̄o similiter persuasum fuit ꝙ exiret de terra ꝓpter persecutionē herodis. Lu. xiij. trāsi hinc ⁊ vade qꝛ querit te herodes interficere. et sicut dd̄ nō assensit viris suis. Sic nec christus ta/

ibꝫ verbis .ꝫ ſic rñdit. Ite ⁊ dicite vulpi illi. Ecce demonia eijcio ⁊ ſanitates ꝑficō hodie ⁊ cras ⁊ tercia die conſumor. ſic ergo in perſona chriſti hoīs dicat̄ (In dño confido) ꝙ proteget me ab herode (quō dicitis tranſmigra ꝛc̄).i. ꝙ fugiam a facie herodis ſicut paſſer a facie ſagittātis (qm̄ intenderūt arcum ſuum ꝛc̄) verbum eſt dicentium chriſto ꝙ fugeret. Et ē ſenſus herodes ⁊ eius ſatellites inſidiantur vite tue. ⁊ inducitur exemplū de eius precurſore iam occiſo ab herode cum dicit̄. (quoniā que tu perfeciſti deſtruxerūt).i. Johannē quē perfectū dixiſti. Math̄ .xi. Inter natos mulierū non ſurrexit maior Johanne baptiſta q.d. ſic de te facient. (dominus in tēplo.) Hic circa chriſtuꝫ hominem ponitur diuina protectio cuꝫ dicitur (dominus in templo ſancto ſuo).i. in humanitate chriſti in quo habitat omniſ plenitudo diuinitatis corporaliter. Col. ij.ca. (oculi eius in pauperem reſpiciūt).i. chriſtū hominē qui vixit in paupertate vſqꝫ ad mortem ⁊ ſuper ip̄m erant oculi domini per ſingularem ꝓuidentiam (palpebre eius interrogant filios hominū.) quia ſcrutatur cogitationes ⁊ actus eoꝝ (dominus interrogat iuſtuꝫ) vt in bono perſeueret (⁊ impium) vt ſe emendet (qui autē diligit iniquitatē) ſe nolens emendare (odit animā ſuam) quia preparat eam gehenne que per multa grauia deſcribit̄ cum ſubdit̄ (pluet ſuper peccatores ꝛc̄.) ad ſignandū eius importabilē grauitatē ⁊ ſubditur cauſa (quoniā iuſtus dñs ꝛc̄.) ꝓpter qd̄ non dimittit dedec⁹ culpe ſine decore iuſticie

xi. p̄s dauid.

Saluū me fac domine ꝛc̄) pſal. iſte litteraliter loquit̄ de ſaluatione dauid quando fugit de ceyla eo ꝙ habitatores Ceyle diſponebant eū tradere Sauli q̄uis dauid ſaluaſſet eos de philiſteis diripientibus bona eoꝝ.i. R̄.zz ⁊ in hoc dauid fuit figura chriſti qui veit in mundū pro ſalute iudeoꝝ ⁊ tamen ipſi tradiderunt eum gētibus ad occidendū ⁊ ſic dicit̄ in perſona eius (Saluū me fac domine quoniā defecit ſanctus) de populo iudeoꝝ (quoniā diminute ſunt veritates ꝛc̄) nam alñ loquebantur chriſto blāde vt eum caperent in ſermone Mat. xxij Magiſter ſcimus quia verax es ⁊ viā dei in veritate doces ꝛc̄ (vana locuti ſūt vn⁹ quiſqꝫ ad proximū ſuū) tractantes q̄mō perderent xp̄m cum tamē deitati ſue non poſſent nocere nec etiaꝫ humanitati niſi quantū volebat ſuſtinere (labia doloſa.) iude ꝓditoris ⁊ phariſeoꝝ (in corde ⁊ corde locuti ſūt) Judas ei dicē° aue rabbi intendebat eum tradere morti ⁊ phariſei ſibi loquendo blande querebant cuꝫ capere in ſermone vt dictū eſt. (diſperdat dñs ꝛc̄) ⁊ ſic factum eſt quia Judas ſe ſuſpēdit ⁊ romanoꝝ exercitus iudeos deſtruxit (qui dixerunt linguā noſtram magnificauimus) eum accuſando coram pilato (labia noſtra a nobis ſunt).i. poſſumus loqui contra eum verū vel falſum (quis noſter dominus eſt) q.d. iſte non eſt qui dicit ſe eſſe meſſiam vnde coram pilato negauerunt ip̄m eſſe ſuum regem (propter miſeriam) hic ponitur effectus paſſionis chriſti ⁊ ſunt verba dei patris per chriſtū detentos in limbo liberantis cuꝫ dicitur (propter miſeriam inopum ꝛc̄.).i. exiſtentium in limbo (nunc exurgā) ad liberandum eos per chriſtū. (fiducialiter agā in eo).i. in chriſto qui ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſtinuit crucem. Hebreo. xij. ⁊ quoniā hec erāt predicta ꝑ ꝓphetas. ſubdit̄ (eloquia domini eloquia caſta) q.d. ſicut ꝟiſſima ſunt impleta ⁊ quoniā liberatio patrum de limbo non fuit ad horā ꝫ ad ſēp. ideo in eoꝝ ꝑſona dicit̄ (tu dñe ſeruabis nos ⁊ cuſtodies nos a generatione hac in et̄num).i. exiſtens vſqꝫ in perpetuū. liꝫ aūt poteſtas demonis tunc ablata fuerit a dictis patribus. non tamen a viatoribus. ideo ſubditur (in circuitu impij ambulāt).i. demones circueunt. vt fideles decipiant. ij. Petri. v. Aduerſarius veſter dyabolus tanquā leo rugiens circuit querēs quez deuoret. ꝫ quoniā electi euadunt inſidias demonū. Subdit̄ (ſ̄m altitudinez conſilij tui nobis occulti (multiplicaſti filios hominū) qui reponēdi ſunt in regno celorum

xij. p̄s.

Vſquequo domine obliuiſceris me in finem) Pſalmū iſtum lr̄a/

liter exposui de quatuor tribulationib⁹ israhel quas preuidit dauid scilicet ab assiriis.egiptiis.caldeis q grecis quarū terminationē dō petit in hoc psalmo ¶ Moraliter eni per istas quatuor tribulationes possunt intelligi passiones quatuor principales scilicet spes q timor gaudium q tristicia rationē multipliciter ꝑturbantes spes male eleuans que dicit̄ presumptio timor a virtute deficiens q̄ dicitur mundanus.gaudium de ꝓprii malo q tristicia de eius bono.passiones eni iste rationē obnubilant.voluntatem deprauant ad inferni penam obligant. q demones letificant.contra primū dicitur.(vsque quo domine obliuiscēris me in finem.) tanquā absconditū in nubilo excecante rationē.ostra scō dī (vsque quo auertis faciem tuam a me)tanquā auerso a te per voluntatis depprauatōez contra terciū(quādiu ponaz consilia in anima mea dolorem ꝛc̄)eo ꝙ cogito me obligatum ad gehennā.contra.iiij.(vsquequo exaltabitur inimicus meus sup me)id est dyabolus me tenens captiuū (Illumina ꝛc̄)sic ostēditur qualiter dicta tribulatio terminetur cum dicitur.(Illumina oculos meos)id est intellectū meum q affectum lumine tue gracie(ne vnquā obdormiā in morte)id est ne moriar in somno mortalis culpe(nequādo dicat inimicus meus preualui.) nam in puncto mortis ē finis belli(qui tribulāt me exultabunt ꝛc̄).i.satellites demonis gaudebunt(si motus fuero)de vita presenti cum peccato mortali.(ego autez in misericordia tua speraui)ꝙ tunc succurret mihi(exultabit cor meuz in salutari tuo)id est in spe saluationis tue (cantabo domino qui bona tribuit mihi)scilicz bona nature q spero ꝙ tribuet bona gracie q glorie.

Psalmus. .xiij.

Dixit insipiens ꝛc̄)Psal.istum exposui litteraliter de Nabugodonosor qui precepit incēdi templū dñi.iiij.Re.xxv.qō non feciſſet si ipm verum deum estimasset.q sic negauit eum facto.¶ Moraliter autē potest exponi de quolibet obstinato in malis q sic negat deū factis.q si non verbis Jaco.i.Confitentur se nosse deum factis autē negant Igitur talis obstinati.Primo describit conditio cum dicitur (Dixit insipiens in corde suo non est deus)nam ita superbe peccat q inuerecunde ac si nō esset deus qui euz videret nec posset punire(corrupti sunt q abominabiles) deo q angelis q hominibus bonis(non est qui facit bonum ꝛc̄)quia de talibus non est vnic⁹ qui facit bonum meritoriū(Domin⁹ de celo prospexit super filios hominū vt videat ꝛc̄)non est per hoc intelligendum ꝙ aliquid de nouo cognoscat .ꝫ hoc dicit̄ ad ostendendum ꝙ vult omnes homies saluos fieri voluntate antecedente (omnes declinauerūt) ruētes de peccato in peccatum.q loquitur de obstinatis(Sepulcrum patens est guttur eorum.)naz de tpo non egrediūtur nisi verba fetida ideo subditur (Linguis suis dolose agebant)ad proximi deceptionem (venenū aspidum)id est documentum pestiferuz (sub labiis eorum)ad fidei corruptionē. (quoꝝ os maledictione ꝛc̄.)id ē blasphemiis horribilibus contra deum.(Veloces)sic ponitur obstinati malicia contra proximuz.cum dicitur (Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem)Nam pedes eorum anime qui sunt affectiones q pedes corporis prompti sunt ad homicidiuz Joco subditur (cōtritio) scilicet proximi(q infelicitas) scilicet sui (in viis eorum ꝛc̄)quia querūt contereze proximuz q per hoc currunt ad infernū (Non est timor dei ante oculos eorum) q ideo sine freno festinant ad maluz(nō/ ne cognoscent omnes qui operantur iniquitatez) scilicet ꝙ deus sit timendus. quasi diceret sic quando oculos eorum aperiet pena quos modo claudit culpa. (Qui deuorant plebem meam)id est populum simplicem resistere non valentem.(Dominū non inuocauerunt.) q̄

ipm non timuerunt.(illic trepidauerunt timore vbi non erat)quia ꝑter eoꝝ malicia dñs immittit eis sine ꝓsecutore timorem ꝓuerbio.xxviij.Fugit impius nemine persequente.(quoniã dominꝰ in generatione iusta est ꝛc̃)ꝑter hec enim ꝙ dominus existens in iustis per graciã sufficit eis ꝛ non solicitantur de terrenis.iõ reputanť tanquã bestie cõfusibiles.(ꝗs dabit)hic petitur liberatio iustoꝝ ab inimicoꝝ ꝓsecutione vt possint liberꝰ deo seruire.cum dicitur(Quis dabit ex syon).i.ex ciuitate celesti.hebreo.xij.Accessistis ad syon montem ciuitatem dei viuẽtis Jherusalẽ celestẽ (salutare israhel).i. populo iusto(cuꝝ auerterit dominus captiuitatem plebis sue).i.persecutionẽ simplicium ab iniquis(exultabit Jacob)id ẽ supplantans vicia(ꝛ letabitur israhel).i meditans celestia.

ps.xiij.

Domine ꝗs habitabit ꝛc̃) Iste ps videtur factus fuisse a dauid ad ostendendũ perfectionẽ ministrãtium in tabernaculo siue tẽplo tẽpore veteris testamẽti.Allegorice ꝛ moraliter ſ̃ gnificať perfectio ministroꝝ ecclesie. Circa qõ primo mouetur questio.cum dicit (Domine quis habitabit).s.digne(in tabernaculo tuo)militãtis ecclesie(aut ꝗs requiescet in monte sancto tuo) s.ecclesie triumphãtis post laborem militantis.(Qui ingreditur)hic ponitur ſ̃nsio .cuꝝ dicitur(qui ingreditur sine macula)scilꝝ mortalis culpe ꝛ infamie.naꝝ ecclesie ministri esse debent integre fame.(ꝛ operať iusticiam).s.abundantẽ de qua dicitur. Matꝫ.v.Nisi abũdauerit iustitia vestra ꝛc̃.Maior enĩ debet esse iustitia ministrorum ecclesie ꝗ̃ populi cõis (qui loquitur veritatem in corde suo)sacram scripturã que est verissima meditando(qui nõ egit dolꝝ in lingua sua)falsa docendo vel alias ꝓximũ decipiendo(nec fecit ꝓximo suo malum ꝛc̃)ſ̃ magis bonum.nam per istas negationes intelliguntur oppositeaffirmationes.ps.xxxvi.Declina a malo ꝛ fac bonum(ad nihilum deductus ẽ in conspectu eius malignus)quia bonus ꝓlatus malos a ꝓmotione repudiat et timentes deum ꝓmouet ꝛ honorat(qui iurat ꝓximo suo ꝛ nõ decipit)nam ꝑ veritate obseruanda.iurandũ est etiã viris perfectis ne veritas pereat ita tamẽ ꝙ iuramentum sit verũ.iustum ꝛ discretuꝝ(ꝗ pecuniam suam non dedit ad vsuram)ſ̃ per modum a christo traditum.Luce vi.Date mutuũ nihil inde sperantes(ꝛ munera super innocentem nõ accepit).i.ab innocente ꝓ iusticie sue defenſione.naꝝ ad hoc teneturꝰ iudex ex officio suo.ponitur conclusio cum dicit (Qui facit hec.) que dicta sunt(non mouebitur in eternũ)quia nõ mouebitur a statu gracie ꝛ sic perueniet ad statum glorie que ẽ eterna.

Psal.xv.

Conserua me domine ꝛc̃) ſ̃m sensum litteralem psalmꝰ iste loquitur de resurrectione christi ꝛ eiꝰ exaltatione ad dexteram dei.licet autem moraliter posset exponi de quolibet christiano qui ẽ de numero electoꝝ. videtur tamen mihi exponendus magis ꝓprie de corpore christi mistico.accepto ꝓ ecclesia de gentibus collecta ꝛ sic primo petit eius conseruatio cum dicitur.(Conserua me domine quoniã speraui in te).i.in tua gracia ꝛ non in legati obseruantia.(dixi domino)ihesu christo(deus meus es tu) eius diuinitatem confitendo Romano.x Corde creditur ad iusticiam.ore autẽ cõfessio fit ad salutem(quoniã bonoꝝ meorum non eges)in oblatione sacrificioruꝫ legaliũ que fiebant de terrenascentibus ꝛ animalibus.ideo dicitur in persona dei ps.xlix.Nunq̃d mãducabo carnes thaurorum ꝛ sanguinẽ hircorum potabo.q.d non(sanctis qui in terra sunt eius.).i.in terra viuentiũ(mirificaui omnes voluntates meas in eis)voluntates ei ecclesie mirabiles fuerunt facte in sanctis qui iã regnant cum xp̃o dum adhuc viuerent in terra.ꝛ mirabiliores adhuc facte sunt post mortem eoꝝ.s.miracula eoꝝ gloriã declarantia.vt sancti Dionisij ꝛ Ambrosij ꝛ pluriuꝫ alioꝝ ad fidem de gentibus conuersorum.ꝛ quoniã ante conuersiõ(ꝫ ipſi vel saltem aliqui eorum erãt peccatis pluribus irretiti.ideo subditur (Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ).i. peccata ꝗ̃ sunt infirmitates anime(postea accelera

uerunt) ad currendū per fidem ad chri/
stum. Et quoniā in primitiua ecclesia ali
qui de iudeis conuersi sunt. volebant in
ducere conuersos de gentibus ad obser
uationem legalium qd̄ tamen non erat
agendū Gal. v. Si circūcidimini xp̄us
vobis nihil proderit. Et idem intelligen
dum de alijs legalibus. Ideo subditur.
(non congregabo cōuenticula eorum.
) in quibus talia docentur (de sanguini
bus) nā in circūcisione ⁊ sacrificijs erat
effusio sanguis (nec memor ero nominū
eorū per labia mea.) Jere. iij. In diebus
illis ait dominus non dicent vltra arca
testamenti. neque ascendet super cor. ne
que recordabuntur illius. ⁊ multo forti⁹
de alijs legalibus. ⁊ subditur ratio. (do
minus pars hereditatis mee ꝛc̄) dicit eiz
ecclesia. dominus ihesus christus est mi
hi pars hereditaria ⁊ calix meus. de q̄
dicitur p̄s. xxi. Calix meus inebrians q̄
preclarus est (tu es qui restitues heredi
tatem meam mihi) per Adam amissaz.
(funes ceciderunt mihi in preclaris.) id
est inter sanctos. de quibus funibus dici
tur Job. xiiij. In domo patris mei man/
siones multe sunt. Funes eni aliquando
significant hereditatis portiones. Josue
xvij. Mihi autem dedisti funiculū vnum
⁊ quoniā sequi debet graciarum actio.
Subditur (Benedicā dominū qui tribu
it mihi intellectū) legis ⁊ euangelij (insu
per ⁊ vsq̄ ad noctem) id est mundi finē
(increpuerūt me renes mei) hec increpa
tio est erudicionis. ideo alia littera habz
erudierunt me. Doctores eni ecclesie q̄
per renes significant eo q̄ in ipsis ē vir/
tus ad generandū filios in ecclesia dei.
nō cessabunt erudire populū christianuz
vsq̄ ad finem mundi. ꝫ quoniā christus
est p̄ncipalis doctor ecclesie. ideo subdit̄
(p̄uidebam dominū in cōspectu meo sp̄
ꝛc̄.) tanquā principalē directorē ⁊ custo
dem (p̄pter hoc letatū est cor meum. ꝛc̄)
corde ⁊ ore r̄gratiās domino (insuper ⁊
caro mea requiescet) in sepulcro (in spe)
resurrectionis gloriose (quoniā non de/
relinquas animā meā in inferno) quia si
fuerit purgata totaliter in presenti. acci
cipies eam de corpore exeuntem. sin autē
accipies eam de purgatorio purgatam.
(notas mihi fecisti vias vite). s. gloriose
in p̄siti per fidem. ⁊ in futuro notas faci
es per apertam visionē. ideo subdit̄ (adi
plebis me leticia cuz vultu tuo) nā aper
te visioni coniuncta est fruitio beata. Et
quoniā est eterna. Sequit̄ (delectatiōes
in dextera tua vsq̄ in finē). i. eternaliter

Psalmus. xvi.

Exaudi domine iusticiam ꝛc̄.) p̄s
iste est oratio dauid pro sua libe
ratione a Saulis persecutione
Pro qua fecit plures psalmos. nam ista
persecutio fuit longa. Moraliter eniz est
oratio viri iusti in persecutiōe demonis
vel hominis mali positi petentis inde di/
uinitus liberari. circa qd̄ talis oratio est
exaudibilis p̄pter tria. s. p̄pter pacientis
innocentiā ⁊ p̄pter dei iusticiam. ⁊ pro/
pter persequentis maliciam. q̄tū ad pri
mum dicit̄ (exaudi dn̄e iusticiā meam)
quasi diceret innocens sum in hoc casu.
ideo subditur (auribus percipe orationē
meā non in labijs dolosis). s. factā ꝫ ve/
racibus contra illos de quibus dicitur
ysa. ij. ve duplici corde ⁊ labijs scelerati.
Quantū ad scd̄m dicitur. (de vultu tuo
iudicium meum prodeat ꝛc̄.) q̄si diceret
ab eo nō potest p̄cedere nisi iustū. (p̄ba
sti cor meum.) quia patet intuitu tuo ⁊
non intuitu hominū. i. Re. xvi. Homo vi
det que patent deus autē intuetur cor. (
⁊ visitasti nocte) i. p̄secutionis tp̄e. sicut
medicus visitat egrū propinādo ei medi
cinā amarā ad ꝯsequenduz sanitatē (ig
ne me examinasti) in fornace tribulatio/
nis (⁊ nō est inuēta in me iniquitas) que
nunc imponit̄ mihi. (vt nō loquatur os
meum opera hominū) p̄prijs me mani
bus vindicando sicut solent loq̄ hoines
irati (p̄pter verba labioꝝ tuoꝝ) quibus
dixisti Mat. v. Qui te p̄cusserit in vnam
maxillā p̄be ei ⁊ alterā (ego custodiui vi
as duras) paciēter sustinēdo sine repcus
sione (p̄fice gressus meos in semitis tuis
) i. in ꝯsilijs euāgelicis q̄ se hn̄t ad prece/
pta sicut semita ad viā cōez q̄ breuior ē
illa (vt nō moueāt̄ vestigia mea) de p̄fe
ctione euāgelica (ego cla. ꝛc̄) tāq̄ grat⁹
de liberatōe mea p̄terita. iō (iclina aurē

tuam)ad me liberandū de ista quia gra
titudo de beneficio accepto dispositio est
ad impetrandū aliud de futuro(mirifica
misericordias tuas)id est fac eas mirabi
les in me quia non possum liberari sine te
¶Circa tercium scilicet nequiciaz perse/
quentium dicit.(a resistentibus dextere
tue)cuiusmodi sūt demones ⁊ iniqui ho
mines(custodi me)ne possint mihi fina/
liter preualere(sub vmbra alarum tuaz
)scilicet tue misericordie ⁊ iusticie(prote
ge me)ab eorum impugnatione(inimici
mei animā meam circūdederunt.)diuer
sis tentationibus ⁊ machinationibus.(
adipem suum concluserunt)abscientes
a se omnem misericordiā erga me(os eo
rum locutū est superbiam.)id est contra
deum blasphemiā(proscientes me.)id ē
intendentes proscere me ab omni hono
re(nunc circumdederunt me)ne possim
euadere(oculos suos statuerunt declina
re in terram)auertentes eos a te(suscepe/
runt me sicut leo ⁊c)id est nimis crudeli/
ter tractauerunt me(¶Exurge domine)p
ostensionē potentie tue(preueni eum)id ē
eos fraudando a ꝓposito suo(eripe aiam
meam ab impio)id est dyabolo(frameā
tuam ab inimicis manus tue)id est potē/
tiam temporalē quā dedisti malis homi
nibus qua nocent bonis aufer ab eis(do
mine a paucis de terra diuide eos ⁊c)i.a
iustis qui pauci sunt comparatiue separa
malos ne possint eis nocere(de abscondi
tis tuis)id est auro argento ⁊ lapidibus
preciosis que tu creasti in occultis terre(
adimpletus est venter eoz)nam per hec
haberi possunt omnes delicie.(saturati
sunt filijs ⁊c.)quia fecundi sunt in prole
cui relinquunt bona temporalia ⁊ in hoc
reputantur felices a mundanis. ℔ ꝙniaz
perfecti talia contemnūt.subditur in per/
sona iusti(¶Ego autē in iusticia apparebo
conspectui tuo)in presenti iuste viuendo.
(saciabor cum apparuerit gloria tua.)in
futuro

¶Diligaz te domine fortitudo mea
⁊c)Iste ps est graciaz actio ipsi⁹
dauid pro sua liberatione a per
secutione Saulis ⁊ aliorum inimicorum
eius¶Allegorice vēo potest exponi vt sit
gratiarum actio totius ecclesie pro sua li
beratione a persecutione iudeoz. Circa
qđ ostenditur primo liberandi potestas
in deo cum dicitur(diligā te domine for
titudo mea)id est diligam te super omnia
quia tu es tota virtus ⁊ substantia mea.
deo dicit hic(fortitudo)roborās (firma
mentum)stabiliens(refugium)saluans.
(adiutor ⁊ protector)defendēs.(⁊ cornu
salutis)hostes deijciens(Circūdederunt
)ibi scđo ponitur saluandi necessitas.
cum dicitur(circūdederunt me dolores
mortis)nam in tribulatione que facta est
sub stephano actuū.vij.⁊ ix.fideles ad
mortis supplicia trahebantur.(⁊ torren
tes iniquitatis conturbauerunt)id est iu
dei ad modū torrentis impetuose curren
tes super christianos(dolores inferni cir
cumdederunt me)id est iudei qui dicunt
dolores inferni sicut dicuntur stipula iher
ni ⁊ sic dicūtur(laquei mortis) quia que
rebant fideles capere ad mortem(In tri
bulatione mea) ibi tercio ponitur eccle
sie liberatio Circa quā primo ponitur ei⁹
depprecatio.cum dicitur(In tribulatione
mea inuocaui dominū ⁊c)Actu.xij. dicit
ꝙ incarcerato Petro ecclesia orabat pro
eo ⁊ multo fortius fiebat ꝓ cōmunitate
in persecutiōe posita(⁊ exaudiuit de tem
plo sancto suo)id est de celo.¶Cōmota ē
)ibi ponitur iudeorum punitio. Dicit ei
Josephus libro de iudaico bello quod iu
dei tunc temporis rebellauerunt Roma
nis ꝓpter qđ supra modū afflixerunt Iu
deam eo ꝙ non cognouit suum saluato/
rem.vt habet Luc.xix.⁊ hoc est quod di
citur(cōmota est ⁊ contremuit terra) id
est iudea in aduentu exercitus Romano
rum(fundamenta montiū conturbata
sunt)id ē principales de iudea que est mō
tuosa(quoniā iratus est eis)scilicet deus
ꝓpter qđ permisit hec fieri.(Ascendit fu
mus ⁊c)loquitur de deo ad modū homi
nis irati de cuius naribus exit fumus ⁊
facies inflāmatur.(⁊ carbones succensi
sunt ab eo)i.Romani cōtra iudeos acri
ter prouocati(inclinauit celos ⁊ descēdit
)per effectuz sue punitionis(⁊ caligo sub
pedib⁹ eius)id ē turbatio Judee tenebro
sa(⁊ ascendit super cherubin ⁊ volauit)

per hoc designatur velocitas executōis
in iudeorū punitōe (⁊ posuit tene. latibu
lum suum ꝛc̄).i.iherusalem ad dei cultū
electā quā obtenebrauit per Romanos.
(pre fulgore in conspectu eius ꝛc̄) tempe
nanq; tempestuoso de nubibus exeunt
coruscationes fulgide ⁊ ignis ⁊ fulgur ⁊
aliquando grandines. Et per ista meta
phorice significant̄ multiplices iudee af
flictiones ⁊ ciuitatis templi ꝯbustiones
(⁊ intonuit de celo dominus ꝛc̄.) qꝛ ter/
ruit defensores templi intm̄ ꝙ fugerunt
in fossis subterraneis ⁊ sic templū cōbu
stum fuit a romanis (misit sagittas suas
⁊ dissipauit eos).i.sagitta Romanorū
que dicuntur esse dei quia Romani in h̄
erant eius instrumentū (⁊ apparuerūt fō
tes aquarum) id est sacre scripture imple
te loquentes de ciuitate ⁊ templi destru
ctione. (⁊ reuelata sunt fundamenta or/
bis terre) id est verba dei per que funda
tus fuit orbis. (ab increpatione tua do/
mine).i.ex vindicta tua ꝓcesserunt ista
(Misit de celo.) Hic ponitur fideliū libe
ratio. naꝫ ante romanoꝝ aduentū misit
deus angelū suum. cui⁹ monitu fideles
qui erant in iudea transierunt in regnuꝫ
Agrippe qui erat cōfederatus romanis
⁊ ibi fuerunt in pace. ꝓpter quod subdit̄
(⁊ assumpsit me de aquis multis.) id est
tribulationibus dictis. (⁊ eripuit me ab
inimicis meis ꝛc̄) id est a iudeis qui plu/
res ⁊ fortiores erant tēporaliter christia
nis (p̄uenerunt me in die afflictiōis mee
) in persecutione sub Stephano. Actuū.
viij. ⁊ ix. (⁊ eduxit me in latitudine) quia
tunc dispersi fuerunt discipuli christi. et
p̄dicauerūt gentibus (⁊ retribuet mihi
dominus ꝛc̄) graciā in p̄senti ⁊ gloriā in
futuro (quia custodiui vias domini) ihu
christi (quoniā omnia iudicia eius in cō
spectu meo) ad meditandū ⁊ operanduꝫ
⁊ patet littera. (Cum sancto ꝛc̄) Hic po/
nitur dicte liberationis recognitio ⁊ di/
rigitur verbum ad deum cum dicit̄ (cuꝫ
sancto sanct⁹ eris) ip̄m sanctificās (⁊ cū
innocēte innocens eris) ip̄m in innocen/
tia conseruans (⁊ cum electo).s.a te (ele
ctus eris) nā eliget te pre omnibus alijs
(⁊ cuꝫ peruerso ꝑuerteris).s. opinatiue

quia reputat deū ꝑuersum blasphemās
eum (quoniā tu populū humilē) i.christi
anum (⁊ oculos superboꝝ) scilꝫ iudeoꝝ
(quoniā tu illuminas lucernam meam.
).i.doctores ecclesie (illumina tenebras
meas).i.christianos simplices qui sunt
ignorantes (quoniā in te eripiar a tenta
tione).s.dyaboli. sicut erepta sum a per
secutione populi iudaici (Et in deo meo
transgrediar murum).i.tentationis ob
staculū que impedit ꝓcessum in bonuꝫ.
(deus meus impolluta via eius) id ē do
ctrina euangelica que nō ꝑmittit aliqd̄
malum sicut lex mosaica ꝑmittebat vsu
ras cum extraneis ⁊ repudij libellum. (
ꝓtector est omniū sperantiū in se) q̄ꝫtuꝫ
expedit ad eoꝝ salutem (quoniā quis de
us preter deum) q.d. nullus (deus qui p̄
cinxit me virtute. ꝛc̄.) quasi diceret ab
ip̄o est omnis virtus mea contra vicia (
qui ꝑfecit pedes meos tanq̄ ceruoꝝ) id
est pedes apostoloꝝ qui fuerūt valde ve
loces ad discurrenduꝫ pro predicatione
euangelij per orbem vniuersum (⁊ super
excelsa statuens me).i.super mundi p̄n
cipes obedientes ecclesie (qui docet ma
nus meas ad preliū ꝛc̄.) manus ecclesie
⁊ brachia sunt martires ad bellum edo/
cti ⁊ ad modū eris inflexibiles quia ta/
mē ista fortitudo ē a deo. subdit̄. (⁊ dedi
sti mihi ꝓtectionem ꝛc̄. ⁊ disciplina tua
correxit me) ꝑ scōs ꝯfessores ⁊ doctores
q̄ꝝ disciplīa ē correctia defectuū ⁊ ꝓmo
tiua ꝓfectuū. iō subdit̄ (dilatasti gress⁹
meos ꝛc̄) (ꝑseq̄r) h̄ orat eccl̄ia ꝓ sb̄iecti
one infideliū. ⁊ p̄mo iudeoꝝ cū dr̄. ꝑse/
quar īimicos meos ꝛc̄) qd̄ fcm̄ fuit ꝑ rō
nos ꝑ meritū tn̄ xp̄i ⁊ eccl̄ie (cadēt sb̄t⁹
pedes me.) qꝛ ꝟuiūt xp̄ianis (⁊ p̄cinxisti
me ꝛc̄) replicatio ē eiusd̄ snie ad maiorē
asꝟtionē (⁊ īimicos meos dedisti m̄ dor
suꝫ) i.fugiētes corā me (⁊ odiētes me dis
persisti) s.iudeos q̄ sūt ꝑ orbē dispꝟsi. (cla
mauer̄t nec erat q̄ saluos facēt) nā iudi
ꝯtra rōnos petier̄t auxiliū agrippe ꝫ no
luit eos adiuuare (ad dn̄ꝫ nec exaudiuit
eos) clamauer̄t ei tc̄ ad dn̄ꝫ i tēplo ꝑ orō
nes ⁊ sacrificia ⁊ n̄ fuerūt exauditi (⁊ cō
minuā eos vt puluerē. ꝛc̄).s.dispꝑgēdo ꝑ
orbē idē ei in Cāti. repetit̄ freq̄t̄ (vt lutū

platea⁊ delebo eos)id ē faciam eos con
culcari ficut lutum qđ patet per effectuz
(Eripies me)hic orat p subiectione gē
tilium cum dicitur(eripies me de contra
dictionibus populi)quod incepit a tēpo/
re constantini qui sub pena graui prohi/
buit iniurias fieri christianis(constitues
me in caput gentium)Nam Romam ca/
put mundi dimisit vicario christi(popul⁹
quem non cognoui)per legem q̄ pphetas
scilicet gentilis(Suiuit mihi)humiliter q̄
deuote(filij alieni mentiti sunt mihi)scilz
iudei dicentes christo Jo.x.Si tu es chri
stus dic nobis palam quasi volentes cuz
habere regem cum tamē quererent eius
mortem(q̄ claudicauerunt a semitis suis
)a preceptis dei sibi datis(Uiuit domi⁹
)hic ponitur psalmi conclusio que ē gra
ciarum actio cum dicitur(q̄ benedictus
deus ⁊c̄ deus qui das vindictas mihi)vt
victorias vt patz per predicta(q̄ ab insur
gentibus in me exaltabis me)antichristi
tempore(a viro iniquo eripies me.)id est
ab antichristo qui dicit homo peccatoz
q̄ filius perditionis.ij.Tessal.ij.Quē do/
minus Jhesus christus interficiet spiritu
oris sui.vt dicitur ibidē(Propterea confite/
bor tibi ⁊c̄)confessione laudis.(magnifi/
cans salutes regis eius)id ē christi qui ē
omniū saluator quantū est in se(q̄ faciēs
misericordiā christo suo dauid.)id est sū/
mo pontifici qui dicit dauid.i.manu for/
tis quia qđ ligat in terra ligatum est q̄ in
celis(q̄ semini eius vsqz in seculū)id ē po
pulo christiano cui⁹ est pater spūalis.

Psalm⁹.xviij.

Celi enarrant gloriā ⁊c̄)ps iste li
teraliter intelligitur de publicati
one euangelij per apostolos chri
sti. Misticē vero potest exp̄i de laude dei
pro beneficio incarnationis.q̄ primo de/
scribitur hec laudatio.scđo laudis ratio
ibi(in sole posuit)Jsta laus cōmunis est
angelis q̄ hominibus quia de salute ho/
minū reparat numerus angelorz ideo di
citur(Celi enarrant gloriā dei).i. ciues
celici qui sunt angeli sancti(q̄ opera ma/
nuum eius annūciat firmamentū).i.mi/
litans ecclesia supra christū firmiter fun
data(Dies diei eructat verbum.)id est
angelus clare videns angelo.nā ad diu
nas laudes mutuo se inuitant(q̄ nox no
ti indicat scientiā).i.homo vidēs in enig/
matis obscuritate ad dei laudē debet p
primū inuitare qđ est ei bonā sciētiaz in
dicare(non sunt loquele)angelorz laudā
tium(neqz sermones)hominū deū mag/
nificantiū.(quorz non audiantur voces
eorū)coram deo acceptante q̄ quoniā ex
hoc p̄cedit vtilitas toti mundo.Subdit
(In omnē terram exiuit sonus eorū)id ē
p̄fectus hui⁹ laudis(In sole) Hic conse
quenter ponitur dicte laudis ratio q̄ pri/
mo ex incarnationis beneficio. cuz dicit
(In sole posuit tabernaculū suuz)id ē in
virgine que illuminat ecclesiam sicut sol
mundū.(q̄ ipe tanquā sponsus) ecclesie.
(p̄cedens de thalamo suo)id ē de virgi/
nis vtero(exultauit vt gigas ⁊c̄.)ratione
fortitudinis(ad currendā viam.)nostre
salutis(a summo celo egressio eius.)id ē
a patre(q̄ occursus eius vsqz ad summū
ei⁹)Joh.Exiui a patre q̄ veni in mundū
Iterum relinquo mundū q̄ vado ad pa/
trem(nec est qui abscondat a calore)bñ
ficiorū eius(Lex domini imaculata con/
uertēs animas)Hic scđo ponitur ratio
laudis ex datione noue legis cui⁹ primo
ponit cōditio.cum dicit(lex domini ima
culata).i.nullum illicitū permittens. qđ
faciunt alie leges(cōuertens animas)nā
alie leges cohibent manū.ista vero ani.
sicut dicit in glosa Phil.iij.(testimoniuz
dñi fidele)nā euangeliū implet promissa
in lege(sapientiā prestās paruulis).i.humi
libus Math.xi.Abscondi.hec a sapienti/
bus a prudentib⁹ q̄ reuelasti ea paruulis
(iusticie domini recte).i.consilia euange
lij que sunt quedā semite rectiores q̄ bre/
uiores via cōmuni mandatorz (letifican/
tes corda)quia perducunt ad gaudiū an
gelorz(preceptū domini lucidū)nam eus
gelium eluciat enigmata legis q̄ pphe
tarum(timor domini sanctus permanet
in seculū seculi).i.eternaliter quia timor
filialis manet in patria.non tamē qz̄tum
ad timorē offense.ꝫ qz̄tum ad exhibitōez
reuerentie(iudicia domini iustificata in
semetipsa.)quia sentēcie de agibilib⁹ in
euangelio date continent veritatē q̄ iusti

etiam manifestã (Desiderabilia) post eu angelij laudẽ hic iducit psalmista ad ei⁹ obp̃uantiã dicẽs (desiderabilia sup aur ⁊c̃) nam sapientie specialiter euangelice nulla res corpalis cõparari potest in va lore ⁊ dulcore ꝓpter qõ custodienda est diligẽtissime. ideo subdit (eteni seru⁹ tu us custodiet ea ⁊ in custodiendis illis re tributio multa). s. inenarrabile bonum qõ oculus nõ vidit ⁊ auris nõ audiuit. ⁊ in cor hominis nõ ascendit. i. Cor. ij. Deo quoniã obseruatores aliquãdo suf ficiũt nõ aduertẽtes. ideo sequit (delicta quis itelligit) s. omnia. quasi diceret nul li aut pauci ideo subdit (ab occultis me is mũda me dñe ⁊ ab alienis.) q̃ posset occasionaliter in me retorqueri (Si mei dominati nõ fuerint). s. demones ꝑ aliq̃ dictoꝝ peccatoꝝ (tunc imaculatus ero.) coram deo (⁊ emũdabor a delicto max imo) qz si fuero mũdus a minoꝛib⁹ ꝑ cõ sequẽs ⁊ a maioꝛibus (⁊ erant vt cõpla ceant eloquia oꝛis mei ⁊c̃) id ẽ oꝛationes mee vocales ⁊ mentales erũt acceptabi les coram deo. ꝟ quoniã hoc ꝓuenit ex bonitate diuina. Subdit (domine adiu tor meus ⁊ redemptor meus.)

ps xix

Exaudiat te dominus ⁊c̃) Iste ps est oratio dauid pro suo exercitu contra Absalon pugnaturo ipo dauid in castris remanente. ij. &. xviij. ¶ Mistice vero est oratõ ecclesie pro christi anis contra infideles pugnaturis. vt di catur (exaudiat te domine) catholice ex ercitus (in die tribulationis) i. belli mor talis (ꝓtegat te nomen dei iacob) qõ in terp̃tatur supplantator vt sit sensus. vir tus diuini nominis ponat inimicos tuos sub pedibus tuis. (mittat tibi auxiliũ de sancto). i. ex merito christi qui est sanct⁹ sanctoꝝ (⁊ de syon tueatur te.) per meri tum ecclesie per syon significate. Hebre. rij. accessistis ad syon ciuitatẽ dei viuẽtis ⁊c̃. (memor sit omnis sacrificij tui) id ẽ sa cramenti eucaristie oblati pro te qõ bñ dicitur omne sacrificium. quia continet eminenter virtutẽ omniũ sacrificioꝝ (et olocaustuz tuum pingue fiat). i. feruens desideriũ quo pro deo aggredieris mor tis ꝑ riculum sit ei gratum (tribuat tibi ꝑm cor tuum). i. voluntatẽ tuam (⁊ con silium tuum confirmet) consilium exer/ citus est de victoria obtinẽda qõ de⁹ cõ firmat quando victoriam prestat (letabi mur in salutari tuo) tibi victoriã attribu endo (ipleat dominus omnes peticiões tuas) ⁊ tunc potero dicere nũc cognoui per experientiaz prestiti beneficij (quoniã saluũ fecit dominus cristum suũ). i. exer citũ cristianũ (exaudiet illuz ⁊c̃) sequitur (in potentatibus salus dextre eius). i. ꝑ potentiã dextere dei (hi in curribus) hic describitur pugnandi modus cũ dicitur (hi in curribus ⁊c̃). i. infideles cõfidunt in virtute humana nos autẽ in diuina ipsi obligati sunt id ẽ peccatorũ funibus liga ti (et ceciderunt) iã spiritualiter et vtinã cadant corporaliter (nos autem surreri mus) scilicz in spe obtinẽde victorie a deo ⁊ qñ ad ipaz obtinẽdã mltũ facit bona dispositio ducis iõ subdit (domine saluũ me fac regem) i. exercitus ducem qui di ci potest rex a regendo licz non sit rex ex statu vel officio ⁊c̃ (exaudi nos in die qua inuocauerimus te) id ẽ in die belli qua so lent pugnatorem deum precibus inuoca re.

ps xx⁹

Domine i virtute tua ⁊c̃) psalmus iste litteraliter est intelligendus de magnificẽtia regis cristi quã do ad suam exaltationẽ ⁊ aduersarioꝝ eius depressionez Potest autem moꝛali ter exponi de quolibet cristiano regnum anime sue bene regenti et sic meretur in celestibus coronari ergo primo ponitur huius regis deuotio cũ dicitur deo (do mine in virtute tua letabitur rex) letitia spirituali et non in virtute sua de qua nõ vult gloriari (et super salutare tuum) sci licet cristuz (exultabit vehementer (. i. su per omnia (desideriuz cordis eius tribui sti ei) scilicz graciaz in re gloriam in spe(sti eum). i. orationũ suarũ quia facte sũt pie ⁊ perseuerãter ⁊ pro se (quoniam pre

uenisti eum in benedictionibus dulcedi/
nis).i.in carismatibus sanctispiritus(po
suisti in capite eius)id est in superiori pte
anime que est rationalis(coronam de la
pide pcioso).i.pfectionem virtutum que
significantur nomine lapidum precioso/
rum ppter stabilitatem ⁊ valorem earū
(vitam petijt a te).s.gracie⁊ glorie(⁊ tri
buisti ei(primā in re Scdam in spe que ē
eterna.ideo subditur(longitudinē dierū
ꝛc̄)(magna ē gloria eius in salutari tuo.
).i.in christo cui rex iste gloriā tribuit de
omni bono suo.ideo subdit̄(gloriā ⁊ ma
gnum decorē impones super eum) in pre
mio futuro(quoniā dabis eum in benedi
ctionem ꝛc̄)quia benedicentes alicui di/
cent.benedicat tibi deus sicut tali regi(le
tificabis eum in gaudio cum vultu tuo.)
i.in aperta visione facici tue (quoniā rex
sperat in domino)non in mūdo(⁊ in mi/
sericordia altissimi non cōmouebitur.)ꝫ
per eam magis in bono firmabitur(inue
niatur ꝛc̄)Hic ponitur inimicoꝝ eius de/
pressio cuꝫ dicit̄ dño (Inueniatur man⁹
tua).i.potentia tua.ad puniendū (omni
bus inimicis tuis).i.inimicis dicti regis
qui sunt etiā inimici dei.⁊ idem repetitur
sub alijs verbis cuꝫ dicitur(dextera tua
inueniat ꝛc̄)licet eni dextera dei frequen/
tius inueniatur ad premiationē vel suble/
uationem.tamē aliquādo ponitur ad pu
nitionē Treno.ij.firmauit dexterā suam
quasi hostis(poēs eos vt clibanū ignis)
tempore iudicij d.eis. Ite maledicti in ig/
nem eternum(fructū eoꝝ de terra pdes)
i.plem imitatricem malicie sue(de terra
viuētiuꝫ excludes)quoniā(declinauerūt
in te mala).i.ɔtra te.nā om̄e culpe malū
est contra deum.(cogitauerunt cōsilia q̄
nō potuerunt stabilire)quia deus voluit
impedire(quoniā pones eos dorsum.)te
ab ipsis auertēdo.sicut a te se auerterūt
male viuendo(in reliquijs tuis prepara/
bis vultum eoꝝ).i.cum demonibus a te
relictis eos sociabis(exaltare domine in
virtute tua)peracto iudicio reuertēdo cū
electis ad celestia(cantabim⁹ ⁊ psallem⁹
virtutes tuas)sicut scribitur p̄s. xxix in
templo eius.i.in celo oēs dicent gloriaꝫ.

Deus deus meus respice in me ꝛc̄
)Iste p̄s ꝟꝫ sensuꝫ litteralē est de
christi passione.moraliter autez
posset exponi de cuiuslibꝫ boni christiani
persecutione.magis tamen ꝓprie de per/
secutione ecclesie que est misticuꝫ corpus
christi.fuit autē ecclesia tempore tyrāno
rum ⁊ adhuc magis erit tēpore antichri
sti in tanta persecutione qd̄ videbitur a
deo dereliqui ⁊ sic in eius psona dicitur
(deus deus meus ꝛc̄)⁊ multiplicatur ly
deus ad ostendendam maiorem eius an
gustiam(quare me dereliquisti)non ꝟm
rem sed ꝟm apparentiaꝫ(longe a salute
mea verba delictoruꝫ meorum)hoc dici/
tur propter malos christianos qui in ec/
clesia sunt mixti cuꝫ bonis vsque ad finē
mundi ⁊ propter hoc ex eorum malis ali
qñ retardatur salus bonoꝝ a tempora/
libus penis quia tamen hoc ad exerciti/
um pacientie proficit bonis. Subditur.(
deus meus clamabo per diem ꝛc̄.)quasi
dicat.licet clamor meus diurnus ⁊ no/
cturnus non exaudiatur tamen hoc non
est(ad insipientiam mihi.)id est ad malū
meum sed ad pacientie bonum.ideo sub/
ditur(tu autē in sancto habitas).i. in te
ipo qui es sanct⁹ sanctoꝝ.propter quod
omnia sancte disponis ⁊ bene differs ex/
auditionem mee petitionis(in te speraue
runt patres nostri)scilicet martires ⁊ a/
postoli(⁊ liberasti eos)de miseria huius
mundi(in te sperauerunt ⁊ nō sunt ɔfusi
)ꝫ magis honorati in hoc ꝙ digni habi
ti sunt pro nomine tuo contumeliaꝫ pati
ppter quod subditur ecclesie delusio ab
infidelibus.cum dicitur(ego autem sum
vermis ⁊ non homo)id est reputata suꝫ
res vilis ⁊ non honorabilis (opprobriuꝫ
hominum)infidelium(⁊ abiectio plebis
)martirum eni corpora frequenter proij/
ciebantur canibus ⁊ auibus deuoranda
ideo subditur(omnes videntes deriserūt
me)reputātes me sacrilegia fecisse(⁊ mo
uerunt caput.)notantes me de criminis
magnitudine.(sperauit in domino eripi
ens eum)hoc derisorie dicebant carnifi/
ces ⁊ alij infideles martiribus christi.¶
(Quoniā tu es ꝛc̄)Hic allegatur exaudi/
tionis causa cum dicitur(quoniā tu es q̄

extraxisti me)de iudeorum et paganorũ errore(spes mea)de consecutione glorie (ab vberibus matris mee)i.ex quo ali ce pi lacte sancte matris ecclesie (deus me/ us es tu).i.ex tunc te confessus corde ore et opere hec sunt ecclesie verba propter bonos existentes in ea ideo subditur(ne discesseris a me)ne deficiam in tribulati one propter qõ subditur(quoniaz tribu latio proxima est)ab infidelibus(et non est qui adiuuet)auxilium enim humanũ fine te reputandum est nulluz(circunde derunt me vituli).i.petulantes luxuria(thauri pingues)i.diuites huius seculi et potentia coznuti(aperuerũt super me os suum) ad me diffamandum et deuoran dũ(sicut aq̃ effusus sũ ꝛc̃)hoc dicit eccle sia pro infirmis catholicis fugientibus vel se abscondentibus timore persecutio nis ideo subditur (factum est cor meum tanquaz cera liquescens.)ex feruore tri bulationis (aruit tanquam testa virtus mea ꝛc̃)hoc dicitur pro deficientibus in tormentis q sic consentiebãt idolatrie et moriebantur morte culpe(circũdederũt me canes multi)hoc dicitur de vulgari bus infidelibus(consilium malignantiũ obsedit me)hoc dicitur de iudicibus ma ioribus(foderunt manus meas q pedes meos)quia multi martires fuerunt cru cifixi(dinumerauerunt omnia ossa mea)nam multi fuerunt in eculeis sic exten/ si q̃ ossa eorum poterant numerari(ipsi vero considerauerunt ꝛc̃)quia non soluz occiderunt martirum corpora sed etiaz rapuerunt eorum vestes q alia bona tẽ poralia.(Tu autem domine ne elonga/ ueris a me.)sed assiste dando virtutem pacientie(Erue a framea)scilicet demo nis (animam meam.q de manu canis) id est tyranni obstinati(vnicam meam.)id est ecclesiam que est vnica.(Salua me ex ore leonis.)id est peruersi iudicis iniquam sententiam proferentis.(Et a cornibus vnicorniuz)id est impetu car nificum.(Narrabo nomen tuum.)hic ponitur graciarum actio pro liberatio/ ne fidelium cum dicitur.(Narrabo no/ men tuum fratribus meis.)Hic beatus Petrus narrauit fidelibus modum sue liberationis.factũ.Duodecimo. Et se cuta est dei laudatio loco subditur(In medio ecclesie laudabo te qui timetis. ꝛc̃. timeat eum omne semen Israhel)id est vniuersitas christianorum. qui sunt se/ men christi cui conuenit nomen Israhel quod interpretatur videns deum. Ani/ ma nanque christi vidit diuinam essenti am ab instanti sue creationis(quoniam non spreuit deprecationez pauperum)id est ecclesie seu eã exaudiuit constantini tempore.qui publicauit edictuz sub gra ui pena vt nulli christiano fieret iniuria. (Apud te laus mea in ecclesia magna.) id est per orbem diffusa.tunc enim fabri cate fuerunt ecclesie per orbem de eius licẽtia.(Edent pauperes q satu.)scilicz eucaristie sacramentum quod tunc per orbem fuit fidelibus administratum.(Et laudabo dominuz.)de tanto benefi cio(viuent corda eorum in seculum secu li.)vita gracie in presenti.q glorie in fu/ turo. (Reminiscentur.)Hic ponitur gentilium magna conuersio imperato/ ris exemplo.Ideo dicitur (Et conuertẽ tur ad dominũ vniuersi fines terre ꝛc̃.) quoniã domini est regnũ) scilicz domini nostri ihesu christi.(manducauerunt q adorauerunt omnes pingues .ꝛc̃.)quia nullus corpus christi manducare debet nisi prius adoret(In conspectu eius ca. ꝛc̃)ipm adorãdo latria (Et anima mea illi viuz.)id est ad eius obsequium.(Et semen meum seruiet ipsi)id est ecclesie fi lij.de quo semine subditur.(Annuncia bitur domino ge.ventura)per angelos presentantes coram domino eorum bo na.Thobie xiij.Quando orabas cum la crimis q sepeliebas mortuos q derelin quebas prandiũ tuũ q mortuos abscon debas per diem ꝛc̃.Ego obtuli oratione tuam domino(Et annunciabũt celi iust. eius)id est predicatores qui celi dicunt vnde Gregorius Ornamenta celorum sunt virtutes predicantium.ipsi vero de bent annũciare populo christiano quali ter iuste debeat viuere q fruire deo

Psalmus xxxij.

Dominus regit me ꝛc.) Sicut ps decim⁹ est de confidentia dauid ad terram Israhel redeuntis et confidentis ꝙ ibidem ab aduersarijs diuinitus ꝓtegeretur sicut ps. iste loquitur de confidentia eius ꝙ ibidem in desertis pasceretur. ideo dixit (dominus regit me ⁊ nihil mihi deerit ꝛc.) Moraliter autē potest exponi de quolibet transeunte ad religionis desertum ⁊ potissime mendicantiuꝫ confidente ꝙ ibi sibi diuinitus sufficiēter prouidebitur de necessarijs vite. ⁊ sic dicit (dominus regit me) vocando ad se. (⁊ nihil m̄ deerit) de nccr̄ijs vite. Math. v. Primū querite regnū dei ⁊ iusticiā eius ⁊ hec omnia adijcientur vobis. (Super aquā refectionis). i. sapientie salutaris (Educauit me) non solum corporaliter. ꝫ etiam spiritualiter (animā meā conuer.) ad se. de seculi vanitate (deduxit me sup se. iusticie) per obseruantiā consilioꝝ que sunt quedā semite breues respectu vie cōmunis mandatoꝝ (nam etsi ambulauēo in medio vmbre mor.). i. grauiū tentationū. (non timebo mala) actus ⁊ cōsensus (quoniā tu mecū es) tanquā defēsor fortis. ideo subdit (virga tua ⁊ bacu. tu. ꝛc.). i. passionis tue virtus que est v̄ga demonem percutiens ⁊ baculus vie sustentans (ip̄a me consolata sunt) in aduersis ⁊ tentationibus. ideo subdit. (Parasti in conspectu meo mensam). i. refectiuā consolationem (aduer. eos qui tribu. me.). i. aduersus demones tentationibus suis ⁊ malos homines iniurijs me tribulantes (Impinguasti in oleo) tue misericordie (caput meū). i. mentem meā que est caput hominis (⁊ calix meus inebriās) i. sacramentū altaris inebrians feruore dilectionis. Cantic. v. Inebriamini carissi. (q̄m preclarus est) effectiue quia ducit ad claritatem patrie (⁊ misericordia tua subse. me) per augmenta gracie (⁊ vt inhabitē in do. domini). s. celesti sine fine.

Psalm⁹. xxiiij.

Domini est terra ꝛc.) Psal. iste lr̄aliter exponitur de miraculosa introductōne arce testamēti intra templū per salomonē constructū qd̄ preuidens dauid in spiritu fecit hunc psal. Allegorice v̄o arca testi. dicit beata virgo. ꝓpter qd̄ ps. iste sic exponi potest de virginis huius assūptione in quo primo ponitur christi principatus. Scd̄o ascendendi ad celestia modus. ibi (Quis ascendet in montē domini ꝛc.) notat virginis ascensus. ibi (Tollite port.) Circa primū dicit (domini est terra ⁊ ple. eius) i. habitantes in ea. ⁊ sic de ipsis facere pro volūtate sua. (quia ip̄e super maria fundauit eā) aliquas eni partes terre eminētiores fecit aquis vt apparēt arida ꝓpter homines ⁊ animalia (Quis ascendet) Hic ponitur modus ascendēdi ad celestia cū dicitur (quis ascendet in montē domini). i. in celum empireum vbi specialiter refulget gloria dei. ⁊ rn̄detur cum dicitur (innocens manibus) id est operibus (⁊ mūdo corde) sine ipocrisis fictione. (Qui nō accepit in vano animā suam) ip̄am vanitatibus exponendo. (nec iurauit in dolo) proximū decipiēdo (hic accipiet benedictionē). i. bonoꝝ spiritualiū mltiplicationē (⁊ misericordiā) i. peccatoꝝ remissiōꝫ (hec est generatio querentiū eum) ⁊ inuenientium in presenti per graciam ⁊ in futuro per gloriam. ideo subditur (querentium faciem dei Jacob) per apertam visionem (tollite portas ꝛc.) Hic describitur virginis ascensus ad celestia ⁊ quoniā in ip̄a fuerunt excellenter que ad hunc ascēsum disponūt. ideo dicitur pro ea. (tollite portas p̄ncipes vestras). i. potestates angelice ad receptionē huius virginis vos preparate (⁊ eleua. porte eterna.) per eleuationem portarū intelligitur methaforice virginis intrantis magnitudo meritorum (⁊ introibit rex glorie) obsequium prestans matri sue Jeronim⁹ in sermone de assumptione. Nec immerito creditur ꝙ saluator omniū per se totus festin⁹ occurrit eam qꝫ secum in throno glorie collocauit (Quis est iste rex glorie) verbum est angelorum de tanta assumptionis excellentia admirantiū. Unde in persona ip̄oꝝ dicitur Cantico. viij. Que est ista q̄ ascendit de deserto deli. affluēs innixa super dilectum suum ⁊ rn̄det (domin⁹ fortis ⁊ po. ꝛc.) ideo potens est honorare matrem suā pro voluntate sua (Attollite por

ꝛc̄) Repetitio est sentencie supradicte ad maiorem assertionē. ideo exponatur vt .s̄. ⁊ similiter qd̄ subditur (Quis est iste rex glorie) ⁊ Bndetur. (dominus virtutum) id est angelorum. ideo potēs est eā eleuare super omnes ordines eorū

Ad te domine leuaui animā meam) ¶ Psal. iste ꝑm litteralē sensum est oratio Dauid pro sua liberatione a Saulis persecutione. pro q̄ plures alios psalmos fecit. nam illa persecutio longa fuit. Saul autem interpretatur abutens ⁊ ideo significat dyaboluz qui bonis naturalibus abutitur ad malum ꝓpter qd̄ iste p̄s moraliter exponi potest de quolibet fideli petenti a dēonum persecutione liberari. Et diuiditur in quatuor partes. quia primo petit diuinam directionē dicēs (Ad te domine leuaui animā meam) per deuotionem (deus meus in te confido) propter tuam bonitatem (non erubescam) victus a demone per culpā (Neque irri. me inimici mei) id est satellites dyaboli qui sunt homines maligni (Etenim vni. qui sus. te) id est illud qd̄ eis imponis sustinent paciēter (non confundentur) eternaliter ꝫ honorabuntur. Consequenter ostendit qui debent sic cōfundi dicens (Confundantur iniqua agentes superuacue) i. peccātes ex placentia mali etiaz sine vtilitate temporali de quibus dicitur Prouerbi. p̄mo. Qui letantur cum male fecerint ⁊ exultant in rebus pessimis. ꝯsequēter format suam petitionem dicens. (vias tuas domine demonstra mihi ꝛc̄) homo nanqꝫ ad finē supernaturalem ordinat̄. ꝓpter qd̄ indiget vt a deo specialiter dirigatur. ideo sequit̄ (quia tu es deus saluator meus) i. me dirigens in salutē (Et te sustinui tota die) expectans tuaz directionem. (Reminiscere.) Hic scd̄o petit impedimenti remotionē dicens (reminiscere miserationū tuaruz ꝛc̄) quas fecisti patribus sanctis quasi diceret cōsimilit̄ facias nobis (Delicta iuuentutis mee. ꝛc̄) quo tempore vigēt passiones ⁊ ignorantie ꝓpter defectū expientie (ne memineris). s. ad puniendū (ꝑm misericordiā tuā memē. mei tu) dimittēdo peccatuz (ꝓpter bonitatē tuā) ⁊ nō ꝓpter iusticiaz meā (dulcis ⁊ rect⁹ dn̄s) i. misericors ⁊ iust⁹ (ꝓpter hoc legē dabit delinquētib⁹ in via) condōnatā sua misericordia ⁊ iusticia (diriget mansuetos in iudicio) Ne ꝓpter suauitatem mansuetudinis declinēt a regula veritatis (docebit mites vias suas.) sicut dicit Math̄. xi. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde ꝛc̄. (Vniuerse vie dei misericordia ⁊ veritas requirentibus testamentum eius) Inspicientibus enim vetus ⁊ nouum testamētum apparet ꝙ in omnib⁹ operibus dei simul concurrunt misericordia ⁊ iusticia licet misericordia minus appareat in aliquibus vt in punitione damnatoruz tamen est ibi misericordia quia punit citra condignuz. ⁊ misericordia in aliquibus vt in premiatione beatorum tam̄ est ibi iusticia quia premiat ꝑm meritum (Propter nomen tuum domine ꝓpiciaberis peccato meo) non pro meo merito (multum est enim) id est transcendēs quicq̄d possem operari (Quis est homo ꝛc̄.) Hic petit future beatitudinis pregustationez dicens (Quis est homo qui timet dominum) scilicet timore filiali quasi diceret percipit talis consolationes dei. (legem statuit ei) scilicet euangelicam que introducit ad beatitudinē (quā elegit) scilicet timens deum. ideo subditur (Anima ei⁹ in bonis demorabitur). s. gracie in p̄nti ⁊ glorie in futuro (⁊ semen eius) i. imitator ipsius (hēditabit terram) viuentium (Firmamentum est dn̄s timentib⁹ eum) nam ipsi totaliter innituntur ei (⁊ testamentū ipsius vt manife. illis) Testamentum est pars defuncti. dn̄s autem est ꝑs iustoꝝ manifestand⁹ eis in clara visione beatoꝝ. (Ocl̄i mei) Hic petit̄ liberatio a p̄ssuris ad habendū quietiorē ꝯtēplationē ⁊ suauiorē degustationē iō dr̄ (ocl̄i. m sp̄ ad do) sicut exn̄s in ꝑiculo ad saluatorē suū iō sbdit̄ (qm̄ ip̄e euellz ꝛc̄. respice i me ⁊ mise. mei qꝛ vnic⁹ ꝛc̄.) i. ipotēs respectu mltitudis demonū ⁊ satellitū suoꝝ iō subdit̄ (tribulatiōes cordis mei mlti. sūt) ꝑ tētatiōes demonū ⁊ ꝑsecutōes maloꝝ (de necessi. m. erue me) i. de āgustijs meis (vide humili. m) iteri⁹ ⁊ laborē meū

exterius (Et dimitte vni. de. mea) propter ista que patior sine causa. (Respice inimicos meos) ad reprimendum eos (custodi animā meam) ab eorum insidijs (nō erubescā.) victus ab eis. (Innocētes ⁊ recti adheserunt mihi) compaciendo. (libera deus israhel) id est populū tibi deuotū (ex omnibus tribulati. suis) spiritualib⁹ ⁊ corporalibus vt seruire tibi possit magis q̄ete ⁊ deuotius.

Iudica me domine ꝛc.) Psalmū istum litteraliter exposui de statu Dauid qn̄ post mortē Saul in Ebron ascēdit ⁊ cepit regnare super tribū Juda q̄ꝫuis eius aduersarij adhuc essent in multitudine magna ¶ Moraliter autez exponi potest de quolibet fideli ad etatez adultaz veniente tūc enim debet regnum suum incipere bene regendo motus anime. ⁊ quoniā in hoc difficultatem patitur rogare debet dn̄m vt ab eo dirigatur. Et primo vt prospere tur in bonis. Scdo vt preseruetur a malis ibi (ne perdas ꝛc) circa primū dic (Judica me domine) iudicio approbationis. (quoniā ego i innocen. me. ingressus sū) id est vsque nunc innocenter vixi in etate puerili (⁊ in domino sperans non infirmabor) id est non infirmer peccato mortali. Hebrei nanqꝫ pro optatiuo vtūtur futuro indicatiui (proba me dn̄e ⁊ tenta me.) alijs ostendendo meam innocentiā non ad ꝓpriam laudem ꝫ ad tuam gloriam ⁊ ꝓximi edificationē. ⁊ subdit̄ mod⁹ cum dicit̄ (vre renes meos) reprimendo motus concupiscibilis. (⁊ cor meū) id ē motus irascibilis. Nam ira est accensio sanguinis circa cor (q̄niaz misericordia tua ante oculos meos est.) tanquaz tota fiducia mea (Et cōplacui in veritate tua) ipsā sequendo. ideo (Non sedi cum consilio vanitatis ⁊ cū iniq̄ gerētib⁹.) .i. iniq̄s ⁊ rapacib⁹ (nō introibo) ip̄os imitando (Odiui ecclesiā malignā. ꝛc) repetitio est eiusdem sentencie ad maiorem assertionem per alia verba (Lauabo inter innocentes manus meas) cum proximo iuste viuendo ⁊ deuote cum deo. Ideo subdit̄ (Et circūdabo altare tuum domine) oblationes offerendo (vt audiam vocē laudis) officij diuini (Et enar. vni. mira. tua) deuote orando. ⁊ propter ista subdit̄. (Domine dilexi decorem domus tue ꝛc) (Ne perdas) hic petitur a malis preseruatio cum dicitur (ne perdas cum impijs) id est perdi permittas cum demonibus. (⁊ cū viris sanguinū.) id est cum homicidis (vitam me. in quoꝝ manibus iniqui. sunt) nam pro muneribus faciunt iniq̄. (Ego autem in innocentia mea) Repetitio est eius qd̄ positu3 est in psalmi principio. sicut in cantilenis solet fieri quia quedam cantica sunt ipsi psalmi.

Dominus illuminatio mea) Hūc psalmū fecit Dauid quando debuit inungi rex super israhel vniuersum. ij. R. v. ¶ Moraliter autē potest esse oratio preparantis se ad suscipiendū vnctionē pontificalē. vel regiā deuote in qua tria petuntur sine quibus neutrū regnum potest bene procedere. scilicet constantia contra malignos insultus diligētia diuini cultus. ibi (vnam petij. ꝛc.) perseuerantia in bonis actibus ibi adiutor meus ꝛc) Circa primū dicitur (Domin⁹ illuminatio mea) non formaliter ꝫ effectiue dando rationis lumen naturale ⁊ superaddendo lumen gracie (⁊ salus mea) obiectiue. salus eni est beatitudo cui⁹ obiectum est deus (quem timebo) timore filiali qui Psal. xviij. dicit̄ Timor sanctus ꝑmanens in seculum seculi. non sic ꝙ beati timeant incurrere culpaz ꝫ quia habēt ad deum reuerentiā filialem (domin⁹ ꝓtector vite mee) corporalis ⁊ spiritualis. (a quo trepidabo dū appropriāt sup̄ me nocentes ꝛc) tunc eni debet homo timere ne deum offenderit ꝓpter qd̄ ip̄m impugnari ꝑmittit (qui tribu. me inimici mei) .i. demones qui in malo sunt obstinati. Omnes enim homines etiā mali dum viuunt sunt ex caritate diligendi (ipsi infirmati sunt) Nam a tempore passionis xp̄i potestas eorū est restricta (Et ceciderunt) Nam per viros sanctos frequenter legūtur deuicti ⁊ a corporib⁹ expulsi (Si consistant aduer. me castra) .i. societates demonum sicut de angelis dicitur Gen. xxx Castra dei hec sunt (non timebit cor meū) quia munitus suz (Si exurgat aduersū me prelium.) id est actualis tentatio de-

monum(In hoc ego sperabo).s. q̄ vin/
cam cam dei adiutorio(vnaz pecñ)hic
ponitur scd̄m scilicet diligētia diuini cul
tus cum dicitur(vnam pecñ a domino.
).i.vnaz rem pre ceteris a domino petñ
de preterito(hanc requiram)de futuro
¶ que fit illa subditur.(vt inhabitem in
domo domini)que est ecclesia ad dei cul
tum exercendū cum diligentia(vt vide
am voluntatem).i.cognoscam non solū
speculatiue ȝ etiam practice.ideo subdi/
tur(Et visitem templum eius)ad orā/
dum deuote ¶ offerendū sacramentum
eucaristie(Quoniā abscon.me in taber
suo).i.in ecclesia per fidem ¶ sacramen
ta(in die malorum).i.demonū quando
inuaserunt me(in petra exal.me) .i.xp̄o
p̄. Tor.x.Petra autem erat christus (
Et nunc exal.caput meū) promouendū
me ad pontificatū vel regnum(circuui
)per frequentationē.(¶ imolaui hostiā
vociferationis).i.eucaristiam que offer
tur cum laudibus diuinis quē offerunt
pontifices per seip̄os.¶ principes p̄ ali/
os.¶ quia p̄m dictū saluatoris Lu.xviñ
Oportet semper orare.Sequitur(Exau
di domine vocem meam ⁊c̄)¶ quoniam
oratio non debet esse vocalis tm̄ ȝ etiaz
mentalis.Subditur(Tibi dixit cor me
um exqui.te fa.mea).i.intentio mea(Fa
ciem tuam domine requiram). i.filium
tuum qui facies patris dicit̄ ficut¶ ima
go(Ne auertas ⁊c̄).i.auerti permittas (
adiutor meus.)Hic petitur tercium qd̄
est perseuerantia in bonis actibus cum
dicitur(adiutor meus esto)vt perseuera
re valeam in bono(Ne derelinquas me.
)ne incidam in peccatū.(neque despici/
as ⁊c̄)subtrahendo auxiliuz tuum (quo
niam pater meus ¶ mater mea derelic̄/
runt me)scilicet Adam ¶ Eua originali
iusticia destitutū(dominus autē assum
psit me)ad supplendum humane nature
defectum(legem po.mihi domine in via
)mādatorz tuorum (¶ dirige me in semi
ta)consiliorum(Ne tradideris me in ani
mas tribulantiū me)id est in volūtates
demonum qui sunt testes iniqui ¶ men/
daces contra homines. ¶ maxime con
tra pontifices ¶ reges quos magis nitñ
tur subuertere. Propter altitudinis statuz
ȝ quoniā habere spero te in auxilium.(
Credo videre bona domini in terra vi/
uentium)nam ibi videtur bonū infinitū
¶ quia pontificis ¶ regis est inducere sb̄
ditos ad bonū.Subdit̄(Expecta dn̄m)
per firmam spem(¶ viriliter age.)proce
dendo de virtute in virtutem(Et sustine
dominū)per longanimitatē.

Ad te domine clamabo ⁊c̄)Psal
mum istū litteraliter exposui de
Dauid fugiente de Jherusalem
Propter Absalon ¶ dn̄m orante pro sua li
beratione(Moraliter autē potest expo/
ni de quolibet fideli in afflictione mētis.
vel corporis posito liberari petente a do
mino.¶ sic dicit.(Ad te domine clama/
bo)mentaliter¶ vocaliter orando(Ne si
leas a me ⁊c̄)non silere dei vel non tace
re est orantis postulationē efficaciter ex
audire.(¶ assimilabor descen.in lacum.
)id est perditis nisi des supple effectum
mee petitionis. ideo subditur.(Exaudi
domine vocem ⁊c̄.dum extol.ma.m.ad
templū sanctū tuū)id est ad celum .de q̄
dicitur p̄s.xxviñ.In templo eius omēs
di.gloriam(Ne simul tradas me.)id est
tradi permittas(cum peccatoribus ⁊c̄.
)¶ qui sint illi subdit̄.(Qui loquuntur
pa.cum proxi.suo ⁊c̄.da illis p̄m opera
eorum)hoc dicitur denunciatiue vel eti
am optatiue non zelo vindicte ȝ iusticie
diuine(Benedictus.)sicut afflictus de
uote petit liberari.sic liberat⁹ deo debet
magnifice regraciari.dicēs(Benedict⁹
dn̄s ⁊c̄)¶ patet littera vsqz ibi(Et reflo.
ca.m ea ⁊c̄)quia deuotio mētis resultat
ad corpus.p̄s.lxxiiij.(cor meum ¶ ca
ro mea exulta.in deum viuum)(dn̄s for
titudo plebis sue) i.humiliū nomine ple
bis significatorū.(¶ Propter sal. christi sui
est.)In membris suis.sicut enī in eis pa
titur Actu.ix.Saule saule quid me p̄se
queris.Sic saluari dicitur in eis ¶ quia
gratitudo de bono prestito disponit ad
aliud impetrandū ideo subditur.(Sal.
fac po.tuum domine.)in periculis futu
ris(¶ benedic)multiplicando in bonis(
¶ rege eos)in via morum(¶ exalt. illos
vsqz)ad regnum celorz.

Afferte dño ꝛc) ꝑm ieronimū .dō. fecit hūc psalmū in dſūmatōe tabernaculi ad reponēdū arcam dī vt ibi deo ꝓuiretur ꝙ offereť deuote .i. parať.clij. Et ꝟ vſq; quo cōſummareť tēplū a ſalomōe Miſtice ẏo pōt exponi de eccl̄ia materiali in q̄ offerť. agnus qui tol. pecca mūdi ꝙ ad hoc ꝑmo ponit inuitatio cum dī (afferte dño filij dei) .i. vos eccē miſtri (affer.ſi.arietū) .i. agnū immaculatū per oſa legis ſacrificia figuratuz (afferte dño gloziam ꝛc) Sibi de oibus bonis veſtris gl̄am ꝙ honorē attribuēdo (adorate dñm in atrio ſcō ei⁹) licet eniz vbiq; ſit adoranduz in loco tñ ſacro deuoti⁹ (vox dñi) ꝟ cōiter ponit multiplex rō quare deuoti⁹ in eccleſia ſit orādū ꝙ accipit ex diuinis beneficijs. ꝑmū eſt baptiſmi collacō. in q̄ fiunt fideles mēbra xp̄i p aquaz regnatōis qđ notať cum dī (vox dñi ſup aquas de⁹ma intonuit) tūc enī ſup xp̄m facta ē vox dei patris. ꝟ eſt filius me⁹ dilēs ꝛc. m at. iij. (domin⁹ ſup a. mltas) q̄nia oibus aḡs tūc data ē virtus regeneratia in ūuocatōne sācte trinitatis (vox dñi) ꝟ ponit ſcōm bñficiū quod ē fidei catholice diuulgatō per virtutē dataz apoſtolis alijs. q̄ diſcipulis martyrib⁹. Illi aūt ꝓfecti p̄dica. vbiq; do. co. ꝙ ſer. cōfir. ſe. ſignis qđ notať cum dī (vox dñi i vir. ꝛc) nā dū ſp̄s i ꝓdicatoribus loq̄batť (vox dñi) ꝟ ponit terciū bñficiū quod eſt ſubiectio ꝑncipū fidei xp̄ianę. maxime tpe conſtanti qđ notať cū dī (vox dñi confrin. cc) p altitudiez ceduzū ſignificať magnitudo ꝑncipū terrenoz q̄ fuit fracta p veram humilitatē. qñ iugo xp̄i colla voluntarie ſubmiſerūt (ꝙ cōminues eos tanq̄ vitulum libani) .i. paſcentem in libano qui eſt aial hūile (ꝙ dulcēs quēadmodū filius vnicorniū) .i. xp̄s a deo patre p̄dilect⁹ ꝙ. q. vnicornis constans ꝙ impauid⁹ ſupplebit ſecit hūiliatō nē ꝑncipū dēam (vox dñi) ꝟ ponit quartū bñficiū quod ē condeſcenſio diuina i paſſione martiz qđ notať cū dī (vox dñi inter cidētes fla. ignis) multi nāq; martires illeſi ſteterūt in medio ignis ꝙ qñ ex ꝟ multi gēciles moti fuerūt ad credēdū xp̄o ſubdi tur (vox dñi ꝺcuci. deꝟtū) .i. gēcilitatē que ſicut deꝟtū culta non fuerat doctrina legis. ꝙ ꝓphetaz (vox dñi) ꝟ ponit quintū bñfici

.ps.

um qđ fuit illūinatō doctoruz ecclie ꝙ ſic tanq̄ cerui cornib⁹ ſacre ſcripture hēticos repreſſerūt. ideo dī (vox dñi p̄pa. ceruos) ꝙ q̄ obſcura ſcripture declarata fuerūt p ipſos ſubditur (ꝙ reuelabit ꝺden.) ex hoc aūt ſurgit laus in eccā ꝓpter qđ ſubditur (ꝙ in tem. ei⁹ omnes di. gl̄.) ꝟ ponit vi. bñficiū qđ eſt repreſſio multitudis pcōruz ꝙ quātū ad hoc dī (dñs diluuiū inhabitāť facit) añ publicatōnē fidei fuit in gētib⁹ diluuiū pcōrum ꝟ ꝟ diluuiū de⁹ repreſſit q̄n ſecreta de gētib⁹ collecta fecit ſuuz habitaculū ꝙ ſic vbi ſup abūdauit delictuz ſuperabundat gr̄a. ro. v.

Exaltabo te dñe ꝛc) dñt hebrei q̄ i ꝺdicatōe tēpli p ſalomonē edificati cū ſacerdotes vellent inducē arcam in locū ſuū. porte clauſerūt ſe ꝙ cuz leuite cātātes .ps. c. xxx. vāſſēt ad locū illū ꝓpter dauid p̄uū tuum non aduer. fa. xp̄i tui aperuerūt ſe ꝙ p hoc cognouit ꝑplus peccatū dauid de adulterio berſabee ꝙ homicidio vrie. a deo eē remiſſū. ⁹ contrarium plures adhuc tenebāt igiť đō ꝟ preuidēs in ſp̄ū fecit hūc psalmum i quo cōfitetur dei bonitatē ꝙ ꝑſōā fragilitatē (Moraliť aūt poteſt exponi de q̄libet fideli. qui reuelatōe dei. vel ꝺiectura ꝓbabili agnoſcē aliqđ graue pcūm a deo ſibi remiſſū ꝙ ſic p mo ꝺfiteť ꝺinam bonitatē ꝺicit (exaltabo te dñe) .i. te laudabo corde ꝙ ore (q̄m ſuſcepiſti me) In filiū adeptiuz p̄ gratiam iuſtificātem (nec delectaſti īimicos me. ſup me) .i. deōes qui letanť de pcōrum ꝑditōe (dñe de⁹ me⁹ cla. ad te) tanq̄ ad medicuz aie mee (ꝙ ſanaſti me) a pcī vulnere (dñe eduxiſti ab infer. a. m. ꝛc) liberādo eā ab ei obligatōne ad gehēnā. ꝙ q̄m ſic liberatus non ſolū dēt deū laudare. ꝟ ēt alios ad ꝟ inuitare iō ſubditur (pſallite dño oēs ſācti ei⁹) .i. ab eo ſcificati (ꝙ ꝺfitemī) cōfeſſione laudis (memorie ſcitatis ei⁹) opera ei⁹ ſcā deuote memorādo (q̄m ira) .i. punitio (indignatōne ei⁹ ꝙ ꝛc). q. d. punitō non ꝓcedit ex abſoluta ꝺi volūtate ꝟ magl. vitagr̄e exc. xviij. nolo mor. pec. ꝟ vt magis ꝺuer. ꝙ vi. (ad veſpū) .ſ. peccati qđ tenebraz inducit (demorabiť flet⁹) .ſ. pnie ꝑ quaz impetraťur gr̄e. ideo ſubditur (ꝙ ad matutinū leticia) q̄ tūc oriť iuſtic ſol q̄ ē leticie cā

(Ego aũt)ꝑ cognoscit ꝓpriaz fragilita
tẽ.ꝺ.(ego ꝺixi in abun.mea).i. abundan
cia temporali vl spirituali elatus ex ea (ñ
mouebor i eternũ)a fortitudie iustitie (ꝺo.i
volũtate tua)q nõ ex mea iustitia(.presti
tisti decori meo virtu.).i. ymagini tue ꝙ̃
bẽo er ꝺono nature aꝺꝺiꝺisti ẏtutẽ gr a
cie (Auertisti fa. tu.a me)propter elacõz
meam ex ꝺonis tue gratie (et fact⁹ sũ cõ
tur.) ꝓpter grauitatez sequẽtis casus(ꝺo
te ꝺne clama. ꝛc.)vt remittas mihi pcca
et allegabo qꝺ subꝺit (que vtilitas i san
meo.ꝛc.)q.ꝺ.nlla(nũq̃ꝺ confi.t.pul.).s.
corporis incinerati q.ꝺ .non ꝺoco melius
videtur qꝺ remittas culpam mihi .(Laꝺa
uit)ibie confitetur ꝺiuinam clementiam
vt opposita iuxta se posita magis eluce
scãt ꝺ(auꝺiuit ꝺo)me ꝺepcãtẽ.(q mihi⁹
est mei).per suam pietatẽ (ꝺominus fa
ctus est aꝺiu.me⁹). contra satan(conuer
tisti plãctũ me.in gauꝺiũ mihi) secunꝺuz
illuꝺ auguslini peccatoꝛ ꝺe peccato ꝺole
at q ꝺe ꝺolore gauꝺeat(vt cantet tibi glo
ria mea).i.conscientia pura(ꝺo.ꝺeus i e
ternum confiteboꝛ tibi)confessione lauꝺ
nam in patria est laus ꝺigis

In te ꝺomine sperani ꝛc) ꝑm hebꝛe
os ꝺauiꝺ in persecutione saulis fe
cit hunc psalmũ naz illa persecu
tio ꝺurauit per tempus longum q in hoc
psalmo grãs agit ꝺe euasione periculo
rum preteritoꝛum q oꝛat pro euasione fu
turoꝛum Moꝛaliter autem potest exponi
ꝺe quolibet fiꝺeli postulante ꝺe ꝓsecutio
ne ꝺemonis liberari q primo ꝺeclarat su
am confiꝺenciam ꝺicens(In te ꝺomine
spera.non con.in eter.)per tuã bonitatez
penam eternam ꝺmutabis in tpalẽ.(.In
tua iustitia li.me)q non in mea(acceleꝛa
vt ezu.me).ne ꝺeficiam in temptatione(.
Esto mihi in ꝺeũ ptec.et i ꝺo.refu.)vt aꝺ
iuues actu pugnantem(quoniã tu es foꝛ
tituꝺo mea ꝛc.q propter nomen tuum.)
).non ꝓpter meum meritum(.Deꝺuces
me)in via moꝛum(Et enutries me)pabu
lo verbi tui q sacramento eukaristie(ꝺuc
es me ꝺe la.quez absconꝺerũt mihi)nã
aliquãꝺo fit tentatio sub specie boni.(In
manus tuas cõ.spũm meuz)vt egreꝺien
tem ꝺe coꝛpe suscipias ipm(oꝺisti obser.
va.)qui per vias supstitiosas creꝺiũt eua
ꝺere moꝛtem(ego autẽ in ꝺño sperani(et
non in talib⁹ remeoꝛijs vanis q supstitio
sis(Exultabo q le .i misericoꝛꝺia tua).qz
me libẽabit tua gratia(quoniã respex.hu
me)ocꝺo misericoꝛꝺie(saluasti ꝺe ne.a.m
in grauib⁹ tẽtationibus aꝺiuuãꝺo eam
(nec concluꝺisti me in man⁹ inimici.)ꝺ ẽ
concluꝺi pmisisti per actum vel consẽsuz
moꝛtalis peccati (statuisti i lo.spacio.pe.
meos.)per libertatem spiritussancti(mise
rere mei)ꝺic consequẽter allegat ꝺemõis
seuiciã qui frequẽter grauius inuaꝺit ho
minem ꝺeo gratũ iꝺo ꝺicit (miserere mei
ꝺne quoniã tribuloꝛ).ponꝺere tentatiõis
(conturbat⁹ est i ira).s.ꝺemonis otra me
excitata(ocul⁹ meus)scz interioꝛ qui pl⁹
frequẽter turbatur in talib⁹(.anima mea
).i.volũtas mea que mouet alias poñas
sicut aia corpus(q venter me⁹).i.memo/
ria mea in qua reponuntur spẽ sacre ẽẽ
cibi in ventre(quoniã ꝺefecit ꝛc).i. ꝺefecti
oni appropiquauit(q anni mei in ge.ꝛc̃)
ꝓpter tribulatõis põꝺus qꝺ significatur
p hoc qꝺ subꝺit(Infirmata ẽ ꝛc)q quo
niam ꝺiabol⁹ aꝺ nocenꝺum bonis vtitur
malis hominibus tanq̃m membris suis
iõ ꝺr(fact⁹ sũ opꝛo.vi.meis).i.carnalib⁹
amicis ne habeant pari quia sunt ꝺe fami
guie meo(Qui viꝺe.me.foꝛas fugi.a me
)ne inculpentur ex mea societate.(obliui
oni ꝺatus sum)illis qui ꝺiligebãt me(fa/
ctus sũ tã.vas poitũ)scꝺm cstimatiõem
hoiz(qm̃ auꝺiui vitupe.mul.ꝛc̃)fic cancri
moꝛꝺẽt canẽ pcussum(In eo ꝺũ ꝺue.s.p
aꝺuer.me).s.ꝺemões q mali hoies(acci
pere aiam m.conci.sunt)illi per culpam
q isti p penã(Ego in te speraui ꝺo.)tanq̃m
in foꝛti protectoꝛe(ꝺixi)v̄bo coꝛꝺis q oꝛt.
(ꝺus meus es tu in man⁹ tu.foꝛ.mee)ꝺ ẽ
glia coꝛpis q aie q̃ foꝛs ẽ q hereꝺitas cle
ctoruz(Eripe me ꝺe ma.ini.)ꝺ est ꝺmo
nũ(q a psequenti.)ꝺ ẽ iniqs hoib⁹(.Il
lustra fa.tu.sup puuz tuũ) ꝺsolãꝺo ipm
(ñ ꝺrũ.qm̃ iniuo.te)q fic mea ꝺfusio reꝺũ
ꝺaret in te quoꝺãmõ(Erubescant)postq̃
ostenꝺit verboruz seuiciã.hic consequen
ter petit ꝺiam iusticiã ꝺicẽs(erubes.impij
)ꝺ est ꝺemões tua virtute ꝺeuicti(Et ꝺe
ꝺu.in infernũ)tanq̃m aꝺ locũ sibi ꝺebitũ

muta.

(muta fi.la.dolo.)ſb ſpecie boni malū ſuꝫ gerētia (q̄ loquūtur aduer.iuſ. iniq̄tatē) demones eni ſunt ſupbiſſimi q abutūtur bonis naturalib⁹ q fic i ſupbia q abuſione loquūt̄ ꝺtra iuſtū fic̄ pꝫ de ſathā loquente contra Job iniq̄ (q̄m magna) bic oñdit dei mia erga affictos inuſte qꝫ reddit eis maiores ꝺſolatōes p tribulatōne. ideo ꝺr̄ (q̄m magna) id eſt valde magna (m̄ſtitu do dul.tue ꝛc̄) qꝫ reſeruat eis bonū infini tum obiectiue deguſtandum. ſupeminen ter ꝺtinens quicq̄d dulcedis pōt excogita ri (p feciſti eis q̄ ſperant in te ꝛc̄) .ſ. in tua p̄deſtinatōne q̄ eſt im mutabilis (In con ſpectu fi.boim) illi nanq̄ coraꝫ hominib⁹ oñdūt ſe ſpare in domino. qui coram eis opp̄obria q afflictiones ſtanter ſuſtinent p ipſo (abſcon. eos i abſcōdi. faciei tue) .i. in tua faciali viſione que ē alijs abſcōdi ta (a ꝺturbatōne boim) .i. a malis vite pñ tis q future (p̄teges eos in tab. tuo) .i. in celo empireo. de quo ꝺcitur .p̄s. xliij. do mine q̄s habi. in ta. t (a ꝺtradictōe lingua rū) contra eos nūc latrantū p̄pter qō ſb dic̄ gr̄az actō cum ꝺr̄ (bñdict⁹ de⁹ qm̄ mi. riam ſu. mibi) .i. mirificā oſtēdit (in cita te munita) .ſ. celeſti munita bono infinito (ego a īt ꝺci in ex. mē. mee) dum anxiarer malis pñtis vite (p̄iect⁹ ſum a facie oculo rum tuoꝝ) tanq̄ res neglecta (ō exaudi ſti vo. o. mee) reddens ꝺſolatōnē maximā p̄ modica tribulatōne (diligite dñm) ſb ex pōrectis inducūtur fideles ad viriliter ſuſti nēdū (diligite dñm) alias vr̄as p ipō po nēdo ſi fuerit nec̄e (q̄m veritatē req̄. dñs) vos remunerādo (q retribuet abundāter fa. ſuꝑbiam) vr̄os aduerſarios puniendo ō ſbditur (viriliter agite ꝛc̄) pꝫ ſnīa.

Beati quoꝝ ꝛc̄) pſalmū iſtū ꝺr̄ dd feciſſe q̄m totalē remiſſio pcī p ad ulterio cū berſabee q homicidio v rie ſibi fuit dīnit⁹ reuelata. ¶ Moralit autē eſt oro penitētis qui reuelatōe dei vel p̄ba bili cōiectura ſentit grauia peccata ſibi ee ꝺmiſſa q primo de hoc gratias deo agit. ꝺcens (beati quoꝝ re. ſūt iniq̄tates) ſunt eni beati in ſpe q̄ſi non adhuc in re (q quo rū te. ſunt peccata) non diuine cognicoi. ſed eius punitōni (btūs vir cui non impu. dñs peccatū) quia dedit ei gratiā ſatiſfaci endi pro eo (nec eſt in ſpiritu eius dolus) ypocriſi peccata celādo. ō ſubdit (q̄m ta. inuc. oſ. m). i. tpe quo pcā celaui (dū cla. tota die) intus ſyndereſi peccato remur murāte (q̄m die ac noc. grauata eſt ſup me man⁹) q̄m ex continuatōne peccati aggra uatur pena diuinitus infligēda q ex hmōi conſideratōne (Conuerſus ſum in erum na mea) .i. ad cogitandū de miſeria (dum configitur ſpina) .i. aculeus conſcientie p pter quod (delictū .m. cognitū tibi feci) .id eſt confeſſori locū tuū tenenti (q tu remiſi ſti impi. pec. m. p hac ora. ad te omnis ſā ctus) ſcilicꝫ pro ſua iuſticia abſq̄ rectoiuo conſeruanda (in tempore opportuno) quod eſt totum tempus vite ſue (veruntamē in ꝺluuio aquarum mul. ad eum nō app̄o pinqua.) quaſi ꝺceret Pro certo ſi fic fecēit inundatio temptatōnum ipſum non ab ſorbebit quia conuertet ſe ad deum dicēs (tu es refugium. m. ꝛc̄ exultatio mea) .i. tu deus in quo exultare ſpero (erue me a cir. me) id eſt a demonibus mihi inſtdiantib⁹ (intellectum tibi dabo q inſtru. te.) ad pro ſequendum bonū q fugiendum maluꝫ (in via hac) .ſ. preſentis vite (firmabo ſuper te ocu. meos) ne deuies a rectitudine iuſtie q quoniam ſic directus bonū proximi deſi derat alios ad bonū excitat .ꝺ. (nolite fie ri ſicut equus q mulus) ſequentes impetū ſenſitiui appetitus ꝺcit (in chamo q freno max. eorum conſtringe) .id eſt virtute tue potentie ne alijs noceant (Quoniam non app̄oximant ad te) per obedientiam. ſꝫ re bellant de quibus ſubditur (multa flagel la pecca. que ſibi reſeruantur in inferni pe nis (Sperantez a īt in dño) ſpe ex gratia q meritis proueniente (miſericordia circū dabit) ita q̄ caterua demonum ei p̄euale re nō poterit. ideo concluditur (letami in domino. non in mundo (q gloriamini oēs recti corde) ō certa p̄mij celeſt. expectatōe (Exultate iuſti i domino ꝛc̄) ſicut ꝺcti i expoſitōe litterali. Pſalm⁹ iſte vide tur eſſe factus ad hoc q̄ per leuitas ad dī laudem cantaretur in templo. q eodem modo cantandus eſt per eccleſie miniſtroſ in nouo teſtamento. nec videtur mihi re quirendus alius ſenſus p̄eter litteralem. niſi q̄ pro cythara q pſalterio materiali

bꝰ quibꝰ eccleſia nō vtit i diuis laudibꝰ accipiāt debite diſpoſicões in laudātibꝰ vt p citara que ē triāgularī figure. fides ſcē ṫnitatī. et p pſalteriū .x. cordarū ipleto decalogi deſigneṫ nam in laudantibus deū debite. fides et opera requirūtur

Benedicā dñm ꝛc.) pſalmū iſtum feṫ dō p grāz actiōe. qñ ſimlando ſtulticiā corā rege geth ſic euaſit mortē q̄z ꝺ/ui regis ſibi volebāt iferre vñ dic̄ poeta. ſtulticiā ſimulare loco ſūma prudēcia eſt Moralit̄ āt expōi ꝑt de imutāte ſuū ſtatū p religiōis ingreſſū ꝑpt̄ qō ab hoibꝰ fatuus reputaṫ cuz tñ p h̄ ab ipſo mūdi pricula euitenṫ et ſic gratias agēs dicit (benedicā dñm in oi tpe). ſ. die et nocte i diuis laudibꝰ diurnis ꝑiter ꝙ nocturnis (ſp laus eiꝰ in ore meo) repeticō eſt ciuſdez ad maiorem deuocionis exp̄ſſionem (In domino laudabitur anima mea). id eſt in eiꝰ laudibus reputabo me laudatū quia lauſ dñi fouēdat in laudē ſui (audiāt māſueti). i. religioſi qui mites eē dñt ꝙ benigni. (ꝙ letēṫ.) eo ꝙ in dei laudibꝰ ipſi laudanṫ ꝑpt̄ qō inducit illos ad collaudādū dicēs (Magnificate dñm mecum ꝛc) (accedite) h̄ cōſequēṫ iducit alios ad bonū qz bonꝰ religioſꝰ ſolicitus eſt de ſalute ſecularium ꝙ ſic dicit (accedite ad eum) de tenebris diuerſionis mūdane (et illumina.) lumine gracie qō patꝰ eſt dare (Et facies veſtre nō dfūdentur). ſed magis honorabūṫ ex precū veſtrarum exaudicione (iſte pauper clamauit et dominus exaudiuit eū) q. d. ſic faciet vobis ſi ad euz accedatis Jnducit etc. āgeloruz ſubſidiū. d (īmittit angelus dñi i circuit. timen. eū) nam angeli ſolliciti ſunt de ſalute illorū quos cuſtodiſſit pſal. cxxiij. (montes in circuitu eius). i. angeli. (Timete deū ꝛc. quoniam non eſt inopia timenti. eum) quia iam habent in ſpe bonū infinituz (diuites egerūt et eſu) loquitur de diuitibꝰ cupidis de quibꝰ dicit poeta creſcit amor numi. quātuz pecunia creſcit (Jnquiren. autem dñz nō minuētur omni bono) Mathei vi. primum querite regnū dei et iuſticiam eius et hec omnia adꝺicientur (venite) conſequēṫer hortatur ad bonuz vite actiue qō magis reſpicit ſeculares. d (venite filij) ſ. dei per baptiſmū (timorez dñi docebo vos) quo timore repellitur peccatū (quis eſt homo qui vult vitam). ſ. gracie (Diligit dies videre bonos). ſ. glorie nā ibi nox non habent locū faciat ſupple qō ſequitur (ꝓhibe linguaz tuam a malo). ſ. contentionis detractionis et murmuracōis (Et labia tua ne loquanṫ doluz) duplicitatis et decepcōis et cōſimilium (diuerte a malo ꝙ fac bonū) ſunt enim due ꝑtes iuſticie generaliter dicte (inquire pacem) internaz fraternā. ſupnā (et perſequē eam). i. p fecte ſequere. (Oculi) hic oſtēdit fructum bone actōis et penā male cōmirti. d (oculi dñi ſup iuſtos) vt eos protegat (ꝙ aures eius ad pre. eorum) vt exaudiat. (vultꝰ aūt dñi) id eſt eius indignatio (ſup facientes mala vt p. de terra) ſcilicz viuenciuz (memoriā eorū) quia nō habebūṫ ibi locum (Clamauerūt iuſti) orādo pie ꝑſeuerantes ꝙ pro ſe. (ꝙ dñs exaudi. eos) nā ocurrentibus tribus iſtis oratio ſemp eſt exaudibilis (iurta eſt dñs his qui tribu. ſunt corde) ex afflictione iniuſta vt eos adiuuet (Et hu. ſpū ſalua.) non autem humiles facie tantum de quibꝰ dicit Ecc. xxix. Eſt q̄ nequiter ſe hūiliat ꝙ interiora eius plena ſūt dolo (multe tribu. iuſtorū) qz ꝑ multas tribulatiōes oportet tranſire ad regnum Act. xiiij. (Et de omnibꝰ his liberauit eos) tranſferendo eos ad celum (cuſtodit omniꝰ oia oſſa eorum) integraliter reſuſcitāda per ipm (mors pec. pe.) qz inducit ad inferni tormēta (ꝙ q̄ ode. iuſ. ōlinquēṫ). i. de peccato in peccatū (redimat dñs aias ſer. ſuoꝝ). i. redēptiōis effectuz applicabit ad eas ꝑ fidē ꝙ ſacramta (. ꝙ nō delinq̄e oēs q̄ ſpant in eo) vtentes vera ſpe q̄ ē formata caritate

Judica dñe). hunc pſalmū fecit dauit petens dei ſubuentionē contra ſaulis ꝑſecutiōem Miſtice ꝛo p̄ exponi de xp̄o cuius dō figura fuit ꝙ paſſꝰ ē i ſe ꝙ i mēbris ſuis a iudeis ꝙ a gētilibꝰ tirānis igit̄ hō xp̄s p mo petit p̄is auxiliū d. (Judica dñe inome) puniēdo eos ſcōm ordinē iuſtitie tue (Expugna ipug. me) qō fcm fuit ꝑ exercitū rōm q̄ ōbellauit iudeos i vltiōez mortis xp̄i ꝙ diſcipl'oꝝ ſuoꝝ ꝙ in hoc romanus exercitus fuit diuinum inſtrumentum

(apprehende arma ꝛc̄)nam in exercitu ro
mano fuerunt ista(ꝛ cōclude aduer. eos
)quia iudei fuerunt a rōnis obsessi ꝛ tan
dem capti ꝛ parti occisi ꝛ parti captiuati
luce.xix. Circūdabūt te inimici tui vallo
ꝛc̄(dic anime mee sal⁹ tua ego sum)quod
factum fuit in persona xp̄i in eius resurre
ctone ꝛ in membris eius nā ante destructi
onem iudee fideles. qui erant ibi monitu
angeli transierunt in regnum agrippe(cō
fundantur ꝛc̄) sic fuerunt iudei per exerci
tum romanorum(fiant tanq̄ pul. ante fa
vēti)quia per orbem fuerunt in captiuita
tem dispersi(ꝛ angelus dñi coar. eos) an
gelus iste potest intelligi romanus exerci
tus qui ad hoc a domino fuit missus(fiat
via illo.te)ꝑ excecatōnē.Ro.xi. cecitas ex
ꝑte contigit in israel(ꝛ lubricum)nam ꝓ
pter cecitatem ruūt de peccato in peccatū
(ꝛ angelus dñi perseque. eos) nam execu
tor est diuine iusticie(qm̄ gratis).i. sine cā
(absconde. m̄ interitum)frequenter enim
christo insidias posuerunt. vt patet in acti
bus apostolorum in pluribus locis(Sup
ua.exprobra. animam .m.) id est false dic̄
(veniat illi laque⁹ ꝛc̄) id est romanus exer
citus(ꝛ captio quam abscondit appre. ip̄z
ꝛc̄)scribitur.mat.xxij.ꝙ iudei volentes ca
pere xp̄m in sermone q̄sierunt ab eo si lici
tum erat eis dare tributuz cesari vt si dice
ret ꝙ non accusarēt eum.q. mouentez po
pulum ad rebellionem ꝛ ipsi per hoc.s.per
rebellionē ad romanos fuerunt capti ꝛ ca
ptiuati ꝛ occisi.vt dicit ioseph⁹(anima au
tē mea exul.in domino).s.in mea resurre
ctione (omnia autem ossa mea)per que si
gnificantur dotes corporis gl'osi (dicent)
id est facto ostendent potentiam dei. ideo
subditur(quis similis tui eripiens inopez
)id est Christum pauperē(de manu fortio
ruz).id est demonum qui naturali potesta
te erant fortiores Christo homine(surgen
tes testes iniqui)id est iudei membra dya
boli accusantes Christum coram pylato(
que ignorabā)id est approbabam(interro
gabant me) imponentes ꝙ ea fecissem ꝛ
sic deberem reddere rationem (retribue
bant mihi mala pro bonis) tamquam in
gratissimi(sterilitatem anime mee).id est
defectum omnium bonorum imputantes

mihi(ego autem cum mihi molesti essent
induebar cilicio) Christus enim mat.xi.
Asperitatem vestiū commendauit ꝛ ideo
verisimile est ꝙ ea vsus fuēit quia cepit fa
cere ꝛ docere actu.i. (humiliabam in ie
iunio animam meaz).xl.diebus.ꝛ.xl. no
ctibus.mat. iiij.(ꝛ oratio mea i sinu mea
conuertetur)quod fuit impletum in glori
ficatōne sui corporis ꝛ exaltatōne pro qui
bus orauerat(quasi proximum quasi frez
nostrum)reputabam populum iudaicum
de quibus natus fui ꝑm carnem ideo(sic
complacebaz)in bonis eorum. Jo.x. Ego
veni vt vitam habeant ꝛ abundātius ha
beant(quasi lugens ꝛ contristatus)d̄ ma
lis eorum(sic humiliabar). Luce.xix. Vi
dens iesus ciuitatem sc̄am ierusalez fleuit
super illam ꝓpter mala populo iudaico i
minentia (et aduersum) hic ponitur gra
uitas persecutōnis Christi a populo iudeo
rum cum dicitur(Et aduersum me letati
sunt)de mea captōe(ꝛ conuenerūt) accu
santes coram pylato(ꝛ congrega.sunt su
per me flagella)quia pylatus fecit eum fla
gellari.ꝛ postea crucifigi(ꝛ ignoraui). id
est sic me habui ac si ignorarē flagella sup
me ventura. nam iuit obuiam querentib⁹
Christum ꝛ se manifestauit(dissipati sūt)
s.iudei per romanos ꝓpter peccatum i me
(nec compūcti) qꝛ pro maiori parte remā
serūt contra xp̄m obstiati (tentauerunt
me)capere in sermone(subsānauerūt me)i
cruce dicentes vah qui destruis tēpluz dei
ꝛc̄(frēduerūt super me dentibus suis)sicut
canes rabidi(dñe ꝛc̄)hic ponit̄ oratō xp̄i
ꝓ sua liberatōne cū dicitur(dñe quando
respicies)oculo clemētie tue(restitue ani
mā meam) qd̄ factū fuit in sua resurrectō
ne(a leonib⁹ vnicā meaz).i.ecc̄az meā a ti
rannis qd̄ factū fuit tp̄e constātini ipera
toris(confitebor tibi)in mēbris meis(i ec
clesia magna)qꝛ tunc ecclesie fuerūt aper
te ꝛ alie plures de nouo edificate(in ꝓplo
graui)moribus(laudabo te) laus eniz ta
liū est accepta ante deū(nō supgaudeāt m̄
).s.tirāni q̄ querebāt gaudē de destructōe
ecc̄e(q̄ oderūt me gratis).i. sine cā(ꝛ ānu
unt ocul') nā aliqn̄ tirāni p̄tēdebāt bonuz
vultū mēbris xp̄i.vt ꝑ blādicias eos auer
terent a fide.iō subdit̄(qm̄ m̄ quidē pacifi

ce loquebant̄ ꝛc̄)(dilatauerūt sup̄ me os
suum)sup̄be loquentes ꝯtra me ad meos
fideles(dixerunt euge)gaudentes de fide
lium afflictiōe(.vidisti domine ne sileas)
impunitū dimittendo (ne discedas a me
)tuam defensioez subtrahendo (exurge
et intende iudicio meo)pro me iudicādo
(iudica me secundum iusticiam tuam)
que protegit innocentes et punit mali/
gnātes (et nō supergaudeāt mihi).i. ha
bentes intentum suum malignū(.erube/
scant ꝛc̄.)videntes contrariū intentionis
sue p̄uerse(induantur confusione et reue
rentia).i.timore(exultent et letentur qui
volunt iusticiam meam).i.gaudeant ex
terius in corde (et dicant)deū laudando
(qui volunt pacem serui eius).i.ecclesie
q̄ ꝟaciter deo seruit .Cetera patēt

Dixit iniustus ꝛc̄.)hūc psalmuz vi
detur fecisse dauid de saule ip̄m
nequiter p̄sequente et deo ipsum
misericorditer saluante¶ Moraliter autē
potest exponi de malicia demonis fidelez
quemlibet p̄sequentis et de misericordia
dei ipsum liberantis .ꝛ primo describitur
demonis malicia cum dicitur (dixit iniu
stus et delinquat in semet ipso)diabolus
obstinatus in malo (quoniaz dolose egit
ꝛc̄.)sub specie boni ad malum īducendo
(vt inueniatur iniquitas ad odiū)querit
enim principaliter discordias et odia(no
luit intelligere ꝛc̄.).i.noluit intellectū suū
applicare ad bonum (iniquitatē medita
tus ē in cubili suo)i.in peccatoris animo
in quo quiescit sicut in cubili proprio(asti
tit omni vie non bone).i.male inducens
ad ipsam homines pro vt potest (maliciā
autem non odiuit).i.dilexit (Domine)
hic scd̄m describit̄.s.misericordia dei sal
uantis cū dicitur (domine in celo miseri
cordia tua ꝛc̄.)q.d. extenditur a sup̄mis
celis vsque ad hec inferiora ideo subditur
(homines et iumenta saluabis ꝛc̄.filij au
tem hominum).i.imitatores rationabili
ter viuenciū(in tegmine alarum tuarum
sup̄abunt).i.in protectione tue gracie ꝓ
presenti .et glorie pro futuro (inebriabūt̄
ab vbertate domus tue).i.celestis glorie
vbi totus saciabitur appetitus(et in lumi
ne tuo videbimus lumen)nam in lumine
glorie finito.videtur deus qui lumen est
infinitum(pretende misericordiam tuam
scientibus te)sciencia practica cui amor ē
annexus accipitur tamen large praxis (.
ꝛ iusticiam tuam)id est coronam iusticie
tue(non veniat mihi pes superbie).id est
diaboli me deiectum conculcando(ꝛ ma
nus peccatoris)id est diaboli in peccati.
obstinati(nō moueat me).a statu iusticie
(ibi ceciderunt qui operantur iniquitatez
).naz a gratia deijciuntur per demonem
ꝛ postea conculcantur in gehenna

Noli emulari ꝛc̄)In expositione lit
terali libri psalmorum dixi ꝙ tē/
pore dauid multi vidētes malos
homines temporaliter prosperari ꝛ bo/
nos frequenter conculcari ex hoc declina
bāt ad male agendum propter quod da/
uid fecit hunc psalmum.ostendens ꝙ ꝓ
speritas malorum est contemnenda ꝛ ad
uersitas bonorum non est abhorrenda
quia semper sunt melioris cōditionis etc.
in presenti licet hominibus sensualitatez
sequentibus contrariuz videatur ꝛ sic pa
tet ꝙ sensus litteralis huiꝰ psalmi.est sim
pliciter moralis propter quod nō est alia
moralitas requirenda

Domine ne in furore ꝛc̄)In exposi
tione literali dixi ꝙ Dauid fecit
hunc psalmum ad recordanduz
peccata propria coram deo pro sua humi
liatione ꝛ venie postulatione Moralit̄
autem potest esse oratio cuiuslibet pecca
toris vere penitentis et peccata sua coraz
deo recordantis humiliter ꝛ veniam po
stulantis dicens(domine ne in furore tuo
arguas me)id est ne in rigore tue iusticie
me punias sed cum tue misericordie dul
core(quoniā sagitte tue in fixe sunt mihi
)id est sentencie tue contra peccatores in
veteri ac nouo testamento scripte incusse
runt mihi timorem (ꝛ confirmasti super
me manum tuam)quia disposuisti ꝙ de/
decꝰ culpe ñ r̄maneat sine iusticie decoē(
ñ ē sanitas i carne mea) ꝓp̄t̄ fomitē ex car
ne nascētē (a facie ire tue ñ ē pax ossibus
meis

meis) qñ considero tue iusticie rigorem et peccatorum meorum horrorem nihil i me remanet virtutis ⁊ subditur causa cum dicitur (quoniam iniquitates mee supergresse sunt ꝛc̄ putruerunt ⁊ corrupte sunt cicatrices mee) per recidiuatōnem frequentē in lapsuꝫ culpe (a facie insipientie mee) talis enim recidiuatio contingit ꝓpter defectum sapientie (miser factus sum) miseria culpe (⁊ curuatus sum) a rectitudine iusticie (vsqꝫ in finem) id est vltra moduꝫ communem (tota die contristatus igrediebar) ꝓpter remurmuratōnē sinderesis cōtra malum. ysa. xlviij. Non est pax impijs dic̄ dominus (quoniam lumbi mei impleti sūt illusionibus) id est libidinum incentiuis (non est sanitas in carne mea) naꝫ in totū corpus redundāt huiusmodi incentia (afflictus sum) ex talibus incentiuis (⁊ humiliatus sum nimis) quia talis motus est bestialis (rugiebam a gemitu cordis mei) ratione contradicente ⁊ non preualente. Et quoniam homo positus in tali languore necesse habet ad deum recurrere. subditur (domine ante te omne desiderium meum ꝛc̄) suspirando tuum auxilium. ⁊ subditur causa (cor meum conturbatum est ꝛc̄ ⁊ lumen oculorum meorum) scilicet mentaliū (⁊ ipsū non est mecum) ꝓpter turbulentiā passionum (amici mei ⁊ proximi mei ⁊c̄) id est affines ⁊ consanguinei) aduersū me appropinquauerunt) frequenter enim in via morum impediūt (⁊ qui iuxta me erāt) id est esse debebant ad me dirigēdū ⁊ cōfortandum in bono. cuiusmodi sunt ecclesie ministri (delonge steterunt) quia de animabus parum ⁊ de pecunijs multum curant. qđ significatur. luce. x. capitulo i parabola sauciati. quem sacerdos ⁊ leuita transierunt absqꝫ cura (⁊ vim faciebant q̄ querebant animam meam) id ē demones temptatōnes horridas immittentes (⁊ q̄ inquirebant mala mihi) scilicet homines maligni qui sunt membra dyaboli (locuti sunt vanitates) id est mendacia cōtra me (ego autem tanquam surdus ꝛc̄) id est sic pacienter sustinui ac si essem surdus ⁊ mutus (⁊ factus sum ꝛc̄) repeticio est eiusdem ad maiorem expressionem ⁊ q̄niam iniuste pacientibus ⁊ de deo confitentib⁹ ipe sue

currit. subditur (quoniam ego in te speraui ⁊c̄ quia dixi) in oratōne te deprecando (ne quando supergaudeant mihi inimici mei) id est demones de lapsu hominum gaudentes (⁊ dum commouentur pedes mei) id est si viderent a rectitudine iusticie declinare (super me magna locuti sunt). i. loquerentur quasi tenentes me deuictum (quoniam ego in flagella paratus sum). i. sustinere pacienter quicq̄d inflixeris (⁊ dolor meus) de peccatis commissis (in cōspectu meo semper) per cordis contritōnem (quoniam iniquitatem meaꝫ annunciabo) in vera confessione (⁊ cogitabo ꝓ peccato meo) id est proeius sacrificatōe quasi dicat hec faciam ad hoc ꝙ exaudias me (inimici autem mei viuunt ꝛc̄) id est temporaliter prosperantur. ⁊ cōtra me mala machinantur pro bonis a me sibi collatis. ideo concluditur (ne derelinquas me ꝛc̄) sbtrahēdo auxiliū tuum quoniam in necessitate positus sum.

Dixi custodiam ⁊c̄) Ra. Sa. dicit ꝙ dđ. fecit hunc psalmum preuidēs in spiritu captiuitatem babilonicam in qua popul⁹ israel fuit in tanto timore ꝙ de iniurijs illatis sibi nō audebat conqueri vel murmurare Moraliter autez potest exponi de quolibet pōito pro peccatis suis in afflictōne corporali. de quibus tamen penitet ⁊ petit a deo misericorditer liberari licet sustineat pacienter dicit igit̄ (dixi custodiaꝫ vias meas) id est firmiter proposui cauē a recidiuo peccati (vt non delinquam in lingua mea) murmurando contra iudicia diuina (posui ori meo custodiam) per circūspectōnē (cum consisteret peccator ꝛc̄) id est dyabolus vel homo malus (obmutui ⁊ silui a bonis) id est expressione penitencie mee ⁊ afflictōis grauitate (⁊ dolor meus renouatus est) nam augmentatur cum in corde clausus tenetur sicut apostema grauius affligit anteq̄ aperiatur ideo subditur (concaluit cor meum ⁊c̄) ex doloris augmento (locutus sum in lingua mea) tacite orando (notum fac m̄ domine finem meum ⁊c̄) scilicet quantuꝫ ad afflictionem presentem (vt sciam quid desit mihi) id est q̄ diu durabit. ⁊ pro acceleratione termini allegat breuitatem vi

te dicēs (ecce mensurabiles posuisti dies meos).i.valde breues quia res breuis ō facili numerat (ꝛ substācia mea tanquā nihilum ante te).i.res tam modica ꝙ ꝙ si nihil est reputanda et non solus ego sz huius condicionis (sed etiam omnis hō viuens)quantum ad corpus (verumtamen in imagine ꝓtransit homo).i.in anima imagine dei insignita pertransit homo a corruptibili vita nam ipa est in mortalis (ꝫ et frustra conturbatur) de solicitudine circa bona presentis vite ideo subditur (thesaurisat et ignorat cui congregabit ea)quia forsitan fures rapient vel eius aduersarij possidebūt propter quod concluditur(et nunc ꝙ est exspectatio mea nōne dominus)quasi diceret sic(et substancia mea apud te est).i.omnes diuicie mee(ab omnibus iniquitatib9 meis erue me)propter quas (opprobrium insipiēti dedisti me).i.maligno me ꝓsequēti (ob mu tui ꝛc̄)i.paciēter sustinui ꝓpter te quoniam voluisti ideo (amoue a me plagas tuas)i.afflictiones istas quarū grauitas allegatur cum dicitur(in fortitudine manus tue ego defeci ꝛc̄.)quia tamē de9 agit omnia iuste.subditur (propter iniquitatē corripuisti hominem).i.me ipsum (et tabescere fecisti sicut araneā animam eius).i.vitam meaz que noīe anime significatur reddidisti sicut rem vilem et abomiabilem (verūtamē vane conturbatur omnis homo)de vite p̄sentis afflictione .nā omnia facis ad bonū electoꝝ quia tamē nullus cessare debz a dei depcatione ideo subditur(exaudi oracionem meam ꝛc̄.ne fileas).i.dissimules te audire(quoniā aduena sum)in vita p̄senti (remitte mihi) culpam et penaz (vt ffrigerer)p tuā consolacionē (priusq̄ abeā)de vita presenti et (amplius non ero)in statu merendi

EXpectās expectaui dn̄m)psalm9 iste litteraliter expōitur ō christo Mozaliter autē expōi potest deca tholico doctore de gētilitate vocato cuius modi fuerūt sancti dionisius ambrosius. augustinus.et plures alij ꝛ primo confitetur graciam sue vocacionis dicens(expectans expectaui dominum.)id est desiderio desideraui cognoscere fidei veritatez (et intendit mihi)vocando me ad ipsam (et eduxit me de lacu miserie.).s.infidelitatis(et de luto fecis).i.carnalib9 vicijs que licita gentilitas reputabat(et statuit supra petrā pedes meos).i.super christū (et direxit gressus meos in via morum (et immisit in os meum canticum ꝛc̄.)scilicet graciarum actionis pro beneficio diuine miseracionis vnō in beati augustini conuersione .te deum laudamus dicitur factum fuisse (videbunt multi ꝛc̄.)naz ex conuersione tanti viri multi mouētur ad deuocionem fidei (beatus vir cuius ē nomen domini spes eius) et non vanitas mūdi huius ideo sequitur (et non respexit vanitates)vite presentis (.et insanias falsas).i.errores gentilium et iudeorum nisi ad eos destruendum(multa fecisti deus mirabilia)in tua incarnatiōe resurrectione ꝛ ascensione ꝛ similibus(ꝛ cogitationib9 tuis).i.sapiencia tua(non est qui similis sit tibi)nam ipsa est infinita (.Annunciaui)hic ponitur vtilitas dicte cōuersiōis ē que instructō populi de diuinis.cū dicitur in persona dicti doctoris (Annunciaui ꝛ locutus sum)scilicet mirabilia de lege tua verbis et scriptis.(.multiplicati sunt super numeruz)scilicet effectus tuorum mirabilium plusquam posset per hominem enarrari(sacrificiuz ꝛ oblationez)scilicet veteri. legis.(.Noluisti).quia legalia mortificata fuerunt in passione christi ꝛ mortifera post publicationem euangelij(aures autem perfecisti mihi.).id ē voluntatem obediendi tibi.(Holocaustuz et pro peccato ꝛc̄.).repetitio est ei9 quod dictum est de legalibus.(.Tunc dixi ecce venio).paratus obedire (.In capite libri scriptum est de me).primus enim psalm9 est de bono doctore sicut dictuz fuit ibidē

tem tuam ꝛc̄)exēplo Christi qui cepit face
re ⁊ docere(annunciaui iusticiaꝫ tuā)ver
bis ⁊ scriptis ⁊ sic faciam de futuro. Ideo
subditur(ecce labia mea non prohibebo ⁊
cetera)iusticiaꝫ tuaꝫ m̄ reuelataꝫ(non ab
scondi)ꝫ ꝓpalaui(Tu aūt domine)hic pe
titur remissio peccatorum ante confessio
nē ꝑpetratoꝝ ⁊ ec̄ pꝰ saltez venialiū.cū di
citur(tu autem domine ne longe facias
miseratōnes tuas a me)vt sicut misericor
diter me vocasti. ita peccata remittas m̄
(quoniam circundederunt me mala ⁊c̄)
Sequitur(⁊ non potui vt viderem)quoni
am peccatum obnubilat intellectum(mul
tiplicate sūt super capillos ⁊ cetera)plus q̄ꝫ
scirem numerare (⁊ cor meum dereliquit
me)pre timore offense(complacent tibi do
mine vt eruas)ab istis peccatis(confun
dantur ⁊ reuereantur simul qui querunt
animam meam)id est spiritus maligni(fe
rant confestim confusionem suam)tanq̄ꝫ
victi qui dicunt mihi euge euge)gaudētes
de mea deiectione(exultent ⁊ letentur su/
per te ꝛc̄)id est ꝓpter bonitatem tuaꝫ(ego
autem mendicus sum) id est nullū hn̄s ex
me bonum(dominus autē solicitus ē mei
)corporaliter ⁊ spiritualiter prouidens m̄
(deꝰ meꝰ ne tardaueris)mihi succurrere
in periculis cunctis

Beatus qui intelligit ꝛc̄)Psalmus
iste litteraliter intelligitur de xp̄o
Moraliter autem potest exponi d̄
quolibet fideli misericordie operibus inten
to de quo dicitur(beatus qui intelligit su
per egenum ⁊ pauperem) scilicet ⁊ effectu
ꝑm suam possibilitatem. talis enim btūs
in spe.⁊ postea erit in re.si tn̄ bene perseue
ret(in die mala)id est mortis(liberabit eū
dominus)ab inimicis(dominus conꝑuet
eū)in presenti vita pro pauperibus suis(⁊
non tradat euꝫ ꝛc̄) id est non permittat eū
cadere per peccatum mortale(dominus o
pem ferat illi super lectū ꝛc̄) id est si cadat
in infirmitatem corporis dominus ita sa
net eum. ꝙ cito surgere possit de lecto iō
subditur(vniuersum stratum eiꝰ versasti)
⁊ quia magis appeti debēt sanitas anime
q̄ꝫ corporis ideo subditur(ego dixi domine
miserere mei ꝛc̄ inimici mei)id est spiritus
maligni(dixerunt mala mihi)de peccatis

grauiter temptantes(⁊ si ingrediebatur)
aliquis demonum vt videret qualiter me
decipere posset(vana loquebatur) id est
mendacia me ad malum sub specie boni(
cor eius congregauit iniquitatem sibi)nā
ex temptatōne demonum crescit pena eo/
rum(egrediebatur foras)temptando me
per hominem malum tanq̄ꝫ per instrumē
tum suum(aduersum me susurrabāt om
nes inimici mei ꝛc̄)scilicet demones ⁊ ho
mines mali (verbum iniquum constitue
runt aduersum me)⁊ quid sit illud subdit̄
(nunquid qui dormit nō adijciet vt resur
gat)quasi diceret si per consuetudinez ob
dormierit in peccato .non resurget ab eo.
nec mirum si talia cogitant contra me de
mones nam etiaꝫ propinqui mei moti am
bitōne querunt me supplantare ideo sequi
tur(Etenim homo pacis mee ꝛc̄ tu autem
domine miserere mei ⁊ resuscita me) libe/
rando me de talium malignitate(⁊ retri
buam eis)bona pro malis ꝑm consilium
Christi.mat.v.Benefacite his qui oderūt
vos ꝛc̄)in hoc cognoui quoniam voluisti
me ꝛc̄)id est approbasti me si dyabolus in
imicus meus non gaudeat super me tāq̄ꝫ
deuictum ab eo(me autem ꝓpter innocen
tiam suscepisti)in filium adoptando(⁊ cō
firmasti me ꝛc̄)quantum est ex te .nam ca
ritas est arra glorie ⁊ quia de tanto bono
magnifice regratiandum est deo subditur
(benedictus deus ꝛc̄)

Quemadmodum desiderat ⁊c̄)
Psalmus iste litteraliter exponi/
tur de filijs israel existentibus in
babilonica captiuitate desiderantibus ad
terram suaꝫ redire. Moraliter potest expo
ni de quolibet deuoto fideli.q̄ considerās
hāc vitam esse captiuitatem suspirat ad ci
uitatem celestem sicut paulus philippen.
tercio. Desiderium habens dissolui et eē
cum Christo.⁊ sic dicitur(quemadmodū
desiderat ⁊c̄)qui calefactus ex insecutōne
venatorum.⁊ aquaꝫ desiderat supra mo/
dum(ita desiderat anima mea ad te deus
)id est vt ad te veniam per apertam visio
nem ⁊ plenam fruitionem.ideo subditur(
quando veniam ⁊ apparebo ante faciem
⁊ cetera)⁊ sicut hec visio est desiderata sic
eius dilatio est anxia.propter quod subdi

tur(fuerunt mihi lacrime mee panes die
ac nocte)id est pro dilatione tue visionis
flebam etiã tpe comestionis ⁊ dormitiõis
(duz dicitur mihi quotidie)in meditatio
nibus meis(vbi est deus tuus)quia non
habetur in vita pñti Exodi.xxxiij.Non vi
debit me homo ⁊ viuet(.hec recordatus
sum ⁊ effudi in me animam meam)ꝑ ge
mitum ⁊ lacrimationẽ(quoniã trãsibo i
locum tabernaculi ꝛc̃)id est per talem lu/
ctuz cum dei gratia merebor transire ad
locuz fruitionis diuine Math.v.Beati q̃
lugent quoniam ipsi consolabũtur(in vo
ce exultatõis ꝛc̃)nã in illa fruitiõe btã erit
laus continua p̃s.lxxxiiij.Beati qui habi
tant in domo tua domine in secula sclorꝝ
laudabunt te ⁊ quoniã spes asseqũdi hãc
fruitionem dat internam consolationem
Sequit̃(quare tristis es anima mea ꝛc̃).
Sequitur(spera in d̃o quoniã adhuc cõ
fitebor illi)confessione laudis cõtinue cũ
beatis(ad me ip̃z anima me conturbata
est).id est in me ip̃o contristor pro dilati
one glorie(ꝓpterea)ad aliqualem conso
lationem(memor ero tui de terra iorda
nis)id est beneficiorum tuorum in terra
iordanis collatorum.nam ibi cristus isti
tuit baptismi sacramentum per quẽ ha
betur ingressus ad celum Jo.iij. Nisi q̃s
renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto ñ
potest introire regnũ dei(⁊ her monim a
monte modico)iste mons potest intelligi
mons caluarie qui est modicꝰ respectu a
liorum moncium circa ierusalem ⁊ etiã
mõs hermonim.i.damnatiõis.nã ibi pu
niebãtur damnati ad mortem ⁊ ibi passꝰ
est cristus cuius beneficij memores esse
debemus(Abissus abyssuz ꝛc̃)hic descri
bitur tedium prouenien ex predicta dila
tione q̃ prouenit ex multiplicatiõe malo
rum in hac vita que desiderantibꝰ vitam
beatam.grauia sunt ad videnduz ideo di
citur(.Abyssus abyssum inuocat) id est
culpa culpam vnde dicit Gregl.Peccatũ
qd̃ non per penitenciã diluitur mox suo
pondere ad aliud trahit(in voce cathara
ctarum tuaruz)catharacte sunt nubes ex
quibus procedunt tonitrua grandines ⁊
fulgura per que significãtur multiplices
pene multiplicationi culparum debite iõ

subditur(omnia excelsa tua ⁊ fluctus tui
super me trãsierunt)quia ꝓpter peccata
a superioribus creaturis ⁊ inferioribꝰ pe
ne infliguntur Sap̃.v.capitulo armabit
creaturam ad vltionẽ inimicoruz q̃ tam̃
iste pene paciẽter sũt tolerãde sbdit̃(.i die
mãdauit dñs misericordiã suaz)id est tẽ
pus ꝓsperitatis exercere opera pietatis(
⁊ nocte canticum eius)id est tpe aduersi
tatis exercere canticuz diuine laudis pu
blice ⁊ secrete ideo subditur(apud me o/
ratio ꝛc̃).i.in secreto.(dicã deo susceptor
meus es)in publico(.q̃re oblitus es mei
)in miserijs me relinquẽdo(⁊ quare con
tristatꝰ incedo)ꝑ viaz huiꝰ vite cũ possis
me statiz liberaẽ(dũ confringuntur ossa
mea).i.virtutes in quibꝰ consistit robur
mentis que tamẽ aliquãdo turbant̃ ex af
flictionibus vite pñtis(.ex ꝓbrauerũt m̃
qui tribulant me inimici mei)id est demo
nes ⁊ homines mali qui sũt eorum mini
stri(dum dicunt mihi per singulos dies
vbi est deus tuus)quia temptant me de/
sperare de tua visione sed quia talis ten
tatio est simpliciter repellenda subditur(
quare tristis es aia mea)de talibus tẽta
tionibus(.spera in d̃o qm̃ adhuc confite
bor illi)confessione laudis continue cum
ad tui conspectum adduxeris vultũ meũ
Vdica me domine ꝛc̃)apud hebreos p̃s
iste non distinguitur a precedẽti ꝓpter qd̃
videt̃ ad eandẽ vel ad sil'em sniam referri
sicut eni dilatio vite future redditur tedio
sa ex afflictionibus desuꝑ vl' desubtus ve
nientibꝰ ita similiter ex molestia ab infid̃
libus ideo dicitur(iudica me deus ⁊ disc̃
ne causam meam)ip̃am approbando(de
gente non sancta)id est infideli ip̃am cõ
dẽnando.(.ab hoĩe iniquo ⁊ doloso erue
me)nam infideles iniquitates ⁊ dolos co
gitant cõtra fideles(.quia tu es deus for
titudo mea).id est me potens liberare ab
eorꝝ nequicia(q̃re me repulisti)me dimit
tendo in afflictione tali(emitte lucẽ tuaz
)scilicet gratie tue.(⁊ veritatem).iusticie
tue(ip̃a me deduxerunt)ꝑ viam morum
(⁊ adduxerunt in mõtẽ scm̃ tuũ)id est ad
ecc̃az militantẽ per fidẽ caritate formatã
(⁊ in tabnacula tua).i.scõꝝ collegia(⁊ i
troibo ad altaẽ dei)offerẽdo deuotõis sac̃

ficia (ad dñm qui letificat iuuẽtutẽ meaz) ꝑ spũs renouacõnem. ij. coꝝ. iiij. Si is qui foris est homo noster corrũpatur. tñ is q̃ intus est. renouat̃ de die in diẽ (confitebor tibi in cythara) que ẽ figure triangularis. iõ per ipsam significatur fides trinitatis. quoniam deus trinus ⁊ vnus est confitẽdus (quare tristis es anima mea ⁊c̃) exponatur sicut psalmo p̃cedẽti.

Deus auribus ⁊c̃) Psalmuz istum lr̃aliter exposui de filioꝝ israel afflictõne. per antiochum nobilem. Mistice vẽo potest exponi de persecutione xp̃ianorum ꝑ saladinũ ⁊ eius gentem. vt sic in ꝑsonis xp̃ianorum dicat̃ (deus auribus nostris audiuim⁹) opa magna per te facta ꝓ populo xp̃iano in terra ꝓmissiouis tpe godefridi de bilone (⁊ in dieb⁹ antiq̃s). s. tempore helij adriani imꝑatoris q̃ ierusalem a tiro destructam reedificauit ⁊ eius habitatõnem xp̃ianis concessit ⁊ ꝓhibuit iudeis (man⁹ tua gentes dispdidit). i. sarracenos veniente dicto godefrido cum exercitu xp̃iano contra eos (⁊ plãtasti eos). s. xp̃ianos qui terram de manib⁹ sarracenoruz ereptã tenuerũt. lxxxviij. annis (afflixisti populos) sarracenorum (nec enim in gladio suo possederunt terram ⁊c̃) licet enim habuerunt exercitum magnuz ⁊ fortez. tamẽ victoria virtute dei pricipaliter fuit facta nã die qua capta fuit ierusalem. xp̃ianis ꝓpter nimiam afflictõnẽ volẽtibus retrocedere ab insultu apparuit angelus in spẽ hominis super montez oliueti eos ad p̃lium reuocantis ⁊ sic fuit capta. ideo subditur (ꝫ dextera tua ⁊c̃ q̃ mãdas salutes iacob). i. populo xp̃iano supplantatori vicioꝝ (in te inimicos nostros ventilabimus cornu) quia post captionem ierusalem dedit deus xp̃ianis plures victorias contra sarracenos insurgentes cõtra eos de quibus deus erat laudandus. ideo subditur (in deo laudabimur ⁊c̃) Nunc autem repulisti nos ⁊ confudisti nos) scilicet tempore saladini ⁊ successorum eius (dedisti nos tanquam oues escarum ⁊c̃) quia multi Christiani fuerunt occisi. ⁊ multi capti. ⁊ in seruitutem venditi ⁊ pro paruo p̃cio quasi nullius reputatõnis (tota die verecũdia mea contra me est) quia sepulcrum Christi ⁊ ciuitas sancta sunt in manu populi sarraceni (hec omnia venerunt super nos) que sunt valde grauia (nec obliti sumus te) recedendo a catholica fide (⁊ declinasti semitas nostras a via tua) nõ enĩ possumus ꝓ libito nostro accedere ad sepulcrum tuũ ⁊ ad alia loca sancta Cetera patent de afflictõne xp̃ianorum vsqꝫ ibi (exurge qnare obdormis domine) dicitur enim deus dormire ꝑm communem modum loquendi. quando dissimulat mala magna publica punire.

Eructauit cor meum ⁊c̃) Psalm⁹ iste de Christo loquitur ⁊ ecclesia ꝑm sensum litteralem. Moraliter autem exponi potest de quolibet bono põtifice ⁊ eius ecclesia. que est sua sponsa igitur psalmista premittit quandam prefationem dicens. (eructauit cor meum verbuz bonum) verbum proprie dictum est conceptus mentis cuius expressiuum est verbũ vocis. cor autem in sacra scriptura ⁊ in communi modo loquendi. frequenter accipitur pro mente ¶ Est igitur sensus (eructauit cor meum verbum bonum). id est mens mea concepit conceptum bonum (dico ego opera mea regi) id est verbo vocis exprimo concept⁹ meos bonos ad laudem regis omniũ. sed quoniam cor ⁊ lingua ꝓphete in hoc mouebatur a spiritu sancto. subditur (lingua mea calam⁹ scribe velociter scribentis) id est spiritussancti qui temporis interuallo non indiget ad docendum (Speciosus) ibi psalmista accedit ad narrationem in qua primo describit sponsi scilicz pontificis conditõnem dicens (speciosus forma pre filijs hominum) quia pontifex debet precellere subditos in decore sanctitatis. Gregorius i pastorali. Tantum actionem populi transcendere debet actio presulis quãtum distat a grege vita pastoris. (diffusa est gratia in labijs tuis. nam pontificis labia debẽt esse gratiosa in diuinorum celebratione. ⁊ in efficaci predicatione. propterea benedixit te deus in eternum. Per hoc enim meretur a deo benedici per gratiam in p̃senti. ⁊ per gloriam in futuro (accingere gladio et cetera) scilicet gladio verbi diuini ad prescindendum errores contra fidẽ

contra mores(specie tua)quantuz ad pu
ritatem mentis(q pulcritudine tua) quã
tum ad honestatẽ conuersationis(intẽde
prospẽ.)id est ad psperitatem ecclesie(p
cede)de bono in melius(et regna)fidelit
ecclesiam regendo(ppter veritatem)or.
(q mansuetudinem)cordis(q iusticiam)
opers(q deducet te mirabiliter)per viaz
vite presentis ad gloriam vite celestis (de
xtera tua)id est cristus qui est beatitudo
tua.que per dexteraz designatur(sagitte
tue acute)id est doctrine tue sint efficaces
ad penetrandum(corda inimicorum re
gis)id est hereticorum qui sunt inimici r̃
gis omnium(populi sub te cadent) id est
vulgaes ab hereticis decepti obediẽt tibi
(sedes tua deꝰ) hic accipitur deus scõm
moralem sensum denominative sicut ps.
lxxxi.Ego dixi dii estis ẽ .nam homines
perfecti participative dicuntur dii(virga
directionis)in moribus q fide(.virga re/
gni tui).ad hoc enim pontificis r̃gimen
ordinatur(dilexi.iusticiam q odisti iniqui
tatem) nam iste sunt due partes iusticie
(propterea vnxit te deus)vnctione gratie
(pre consortibus tuis)id est clericis q ca
pellanis tuis(mirra q gutta ẽ) Per has
species aromaticas significãtur virtutes
ex quibus procedit odor bone fame quo
debet pontifex redolere(a domibus ebur
neis)id est religiosis que dicuntur ebur/
nee propter obseruanciam castitatis .(ex
quibus)scilicet bonis odoribus.(delecta
uerunt te filie regum)id est persone deuo
te qui sunt patris q filii et spiritussancti
filie licet enim tres persone sint vnus rex
sicut vnus deus tamen sũt tres vnum re
gimen habentes q bona fama talium sub
ditoz delectat bonum prelatum hoc etiã
cedit ad honorem suum ideo sequitur (in
honore tuo)(Astitit regina)descripta spõ
si conditione ponitur . hic consequenter
descriptio sponse scilicet ecclesie sue cum
dicitur (astitit regina)id ẽ ecclesia que sta
re debet per virtutis eminenciã q non ia
cere per pusillanimitatẽ ideo subditur (.

a dextris tuis)id est prosperitate virtutis
ideo subditur (in vestitu)scilicet virtutuz
que sũt vestes anime(deaurato) scilicet
caritate que est forma virtutum(circũda
ta varietate)scilicet bonorum operum et
quia semp niti debet ad proficiendum sẽ
ditur(audi filia)xp̃m in euangelio loquẽ
tem(q vide)considerando eius vitam (et
inclina aurem tuam)i p̃m imitando per
obedienciam perfectam(q obliuiscere po
pulum tuum ẽ)id est omnem carnalem
affectum deordinãtem(q concupiscz ret
)scilicet celestis(decorẽ tuum) coniungẽ
do te sibi per cultum latrie valde deuotũ
ideo subditur (quoniã ipe est domin9 deꝰ
tuus)latria adorandus(q filie tyri in mu
neribus) tyrus finit ciuitas populosa mꝑ
tis diuicijs q mercationibus plena vt pz
eze.xxvij.q ideo tyri filie dici possunt pso
ne diuites operibus dei misericordie intẽ
dentes ppter que preces eorum erant sibi
les sunt apud deuz(omnis gloria eius fi
lie regis abintus)id est puritate cõscientie
ñ.Cor.i.Gl̃ia nostra hec ẽ testimonium
conscientie nostre(in fimbrijs aureis)per
quas significatur honestas conuersatio
nis(circumamicta varietatib9)id est bo
nis operibus(Adducẽtur ẽ)õscriptis o
ditionibus boni pontificis q ecclesie. hic
consequenter describitur fruct9 vtriusq
qui consistit in multiplicatiõe celibat9 in
personis vtriusq sexus qõ notatur cum
dicit(adducẽtur regi virgines).i. dsecra
bunt cristo p obseruãciã castitatis(p9 cã
)quia quelibet talium personarum est ec
clesie domicella q sic ei proxima(adducẽt
tibi in leticia)id est deuotione mentis (et
exultatione)quia feruens deuotio interi
us r̃sultat ad corpus exterius ps. lxxxiij
Cor meum et caro mea exultauerunt in
deum viuum.(Adducentur in templum
regis)ad seruiendum sibi obsequio deuo
tionis.Consequenter agitur de celibatu
in virili sexu cum dicitur (Pro patribus
tuis nati sunt tibi filij)pontificum patres
sũt apli q̃z sũt successores vt hr̃i decretil.

dr̄.xxi.in nouo testamēto .ꝛ boni discipuli pontificū succedēt eis in regimie eccāꝝ.iō dicitur (ꝓ patrib⁹ tuis ꝛc̄).i.loco pr̄m succedētes vel (ꝓ patribus).i. ꝓpter merita pr̄m ꝛ qm̄ hec institutio pricipalit̄ est a cristo ꝛ ad ei⁹ obsequiuz ordinata subditur (memores erūt nois tui in generatōne ꝛ generatōnē) id est in futuris generatōnibus sibi succedētib⁹ (ꝓptēa ꝓpl̄i) ab eis edocti (confitebuntur tibi) ɔfessione in pn̄ti ꝛ perpetue laudis in futuro.

Deus noster refugiuz ꝛc̄) ps̄ iste litteralit̄ exponit̄ de filijs chore quātū ad tria. Primū est eoꝝ liberatio mirabilis eorum patre cuz adherētib⁹ sibi ꝑeunte vt habet̄ numeri.xxvi. Scd̄m est eorum ꝓphetia de mirabili trāsitu iordanis per alueū arentem. Et tercium ē eorum ꝓphetia de debellatōe chananeorum futura. Quantum autem ad primum moraliter exponi potest de liberatōne iudeoꝝ in xp̄m credentium alijs per romanos destructis nam credentes fuerunt premoniti per angelum.vt transirent in agrippe regnum qui cōfederatus erat romanis.ꝛ sic fuerunt ibi saluati ꝓpter quod in eorum ꝑsona potest dici (deus noster) in quem credimus corde ꝛ confitemur ore (refugium ꝛ virtus) supple factus es nobis saluans nos modo dicto (ꝓpterea non timebimus dum turbabitur terra).scilicet iudee ex romanorum impugnatōne (ꝛ transferentes montes in cor maris) ꝑ montes intelligūtur iudeoꝝ principes qui per romanos fuerūt sic absorpti.sicut si fuissent in mare demersi (sonuer̄t ꝛ turbate sunt aque eoruz) id est populi principibus subiecti.apo.xvij Aque super quas mulier sedet populi sunt ꝛ isti populi iudeorum per clamorez sonuerunt quando partim occisi.partim captiuati fuerunt (conturbati sunt montes).i. iudeorum pricipes (in fortitudine eius).s. romani exercitus qui dr̄ hic dei fortitudo eo ꝙ erat eius iustrumentum in punitōne iudeorum (flumis) hic ponit̄ scd̄m.s.prophetia de mirabili transitu iordanis per quem significat̄ baptism⁹ q̄ xp̄s instituit i iordane ꝛ sic dr̄ (fluminis impetus letificat ciuitatem dei ꝛc̄) id est virtus baptismi letificat ecclesiam ꝛ sanctificat qui est dei ciuitas ꝛ tabernaculū (deus in medio ei⁹ non commouebitur) ab ea recedēdo.mat.vlti. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsqꝫ in finez seculi (adiuuabit eam de⁹ mane diluculo) id est velociter in his que spectant ad ecclesie salutem (conturbate sunt) hic ponitur tercium .s. ꝓphetia de bellatōne chananeorum .per iosue ꝛ eius exercitum qui figuraz xp̄i gessit in gestis ꝛ nomine s̄m quod dicit ieronimus in epistola ad paulinum.ꝛ ideo per factum iosue significata fuit infideliuz conuersio per doctrinam xp̄i ꝛ suorum discipulorum que dicitur infideliū deiectio eo modo loquendi quo dicitur ꝓuer.xij. Verte impios ꝛ nō erunt.scilicz impij ꝛ sic dicitur (conturbate sunt gentes) ydola colentes. quarum plures in principio predicatōnis fuerunt turbate contra discipulos xp̄i. vt patet in actibus apostolorum ꝛ in legendis sanctorum.quia tamen finaliter xp̄o crediderūt sequitur (ꝛ inclinata sunt regna) ad obediendum christo (dedit vocem suam) per se ꝛ discipulos predicando (ꝛ mota est terra) id est habitantes in terra ad credēdū christi misteria. ꝛ subditur modus motionis.cū dr̄ in persona discipuloꝝ p̄dicātiū (dominus virtutum nobiscū) confirmās sermones nostros virtute miraculorum mar.vltimo Illi autem profecti predicauerunt vbiqꝫ domino cooperante ꝛ sermonē confirmante sequentibus signis (susceptor noster) ad gloriam vite celestis post laborem vite presentis.ꝛ quoniam ista sūt diligenter attendenda. sequitur (venite et videte opera domini que posuit prodigia) id est alias non visa. prodigium enim dicitur quasi procul a digito (auferens bella ꝛc̄) quia multitudo gentium non est ad fidem conuersa per violentiam armorum sicut multitudo sarracenoruz (arcum cōteret ꝛ confringet arma) nam multi persequentes christum in suis fidelibus postea animo prompto passi sunt pro eo ꝛ quoniam talia xp̄i dinitatē declarant subdit̄ (vacate ꝛ videte qm̄ ego sum de⁹ ꝛc̄).

Omnes gentes) iste psalmus ad litteram est actio gratiarum a filijs chore ꝓ victoria iosue quaz i spiritu preuiderūt. Mistice vero est gratiarum

actio a fidelibus pro victoria cristi cuius figura fuit iosue sequitur(omnes gentes)xpo credentes(plaudite manibus ꝛc)qz feruens deuotio mentis resultat ad membra corporis(quoniã domin⁹)scilicz ihs xps est supple(excelsus rex magn⁹) apoc xix.habet in femore scriptum rex regum z domin⁹ dominãciũ(subiecit pplos nob ꝛc)mlti nãqz ỏ iudeis sarracenis z gẽtilib⁹ alijs.subiecti sunt xpianis vt patet in hyspania z alijs pluribus locis(elegit nobis hereditatez suam)id est vitã beatã(speciẽ iacob) id ẽ visionem cristi claram in deitate z humanitate qui dicitur iacob eo qꝺ diabolum supplantauit(ascẽdit deus i iubilo).i.cristus de⁹ z hõ ascendit in iubilo angelorum z quoniam ecclesia militans conformari ỏbet triumphanti ¶sequitur (¶psallite deo nostro ꝛc.sapienter)id est in puritate mentis quia nõ est speciosa laus in ore peccatoris(ꝓncipes populorũ).id ẽ populi z alij perfecti qui iam decesserunt (congregati sunt cum deo abraham)i beatitudine celesti.fit autem specialis mẽtio de abraham.quia locus beatorum fin⁹ a brahe nominatur(quoniã dij fortes terre)id est apostoli qui dicũtur dij fortes terre pticipatiue eo qꝺ in terra fecerũt miracula magna(vehementer eleuati sunt)id est valde cum domino nostro Jesu cristo regnantes

¶Magnus dominus ꝛc)psalmũ istũ literaliter exposui de honore ciuitatis ierusalem in aduẽtu xpi.nã in ea fuit oblatus in templo z ibidem predicauit z plura miracula fecit z in signo visibili spiritũsanctum apostolis misit. Mistice vero ꝓt exposui ỏ ecclesia q̃ est ciuitas dei id est ciuium vnitas.per gratiam z sacramenta z ierusalem allegorica q̃m honorauit cristus z honorat quotidie p effectus gratiarum z miraculorum. z scdm hoc dicitur(magnus domin⁹ z laudabil⁹ nimis)id est sup virtutem creatam ¶ecc. xlij.Maior est omni laude(in ciuitate dei nostri)id est in ecclesia vt predictũ est(In monte sancto eius)dicitur enim ecclesia mons sanctus sicut z ciuitas dei. Isa.ij. ¶Erit in nouissimis diebus mons dom⁹ domini in vertice montium ꝛc(fundatur exultatione vniuerse)i.Cor.iij. dicitur fundamentum aliud nemo potest ponere ꝓter id quod positum est ihesus cristus et ipse est exultacio vniuerse terre casualiẽ luce.ij.¶Euangelizo vobis gaudium magnum qꝺ erit omni populo quia natus est vobis hodie saluator mundi qui ẽ xpus ꝛc.(mons syon)q̃ speculacio interpretatur ideo per ipsam significantur contẽplatiui)latera aquilonis)q̃ sunt exposita borealibus ventis ideo per ipsa significant actiui qui sunt solicitudinib⁹ et turbacõibus expositi .luce.x. Martha martha sollicita es et turbaris erga plurima ¶et isti vero.s.contemplatiuis et actius construitur ecclesia que est ciuitas regis magni(¶de⁹) licet autem vniuersalis ecclesia sit vna tamen habet multas ecclesias singulares de quibus dicitur(deus in domib⁹ eius cognoscet cũ suscipiet eam).s.deprecantem(quoniam ecce reges terre cõgregati sũt)in fidei vnitate ꝓ preces ecclesie z subditur mod⁹ congregationis cum dicitur(ipi videntes)mirabilia per xpianos facta(sic admirati sunt) quia superãt veritatem nature create z sic cognouerunt ea facta eẽ diuina veritate ¶Propter quod p fidem venerunt ad ecclesiaz z sic voluerũt qꝺ ꝓsecuti fuerãt ipam sicut pz de ostãti no z plurib⁹ alijs iõ subdit(conturbati sũt)de xpiani sanguinis effusione(commoti sũt)motu penitencie(tremor apprehẽdit eos)¶propter severitatem iusticie diuine(ibi dolores vt pturientis)et magnitudine contritionis(in spiritu vehemẽti conteres nauis tharsis).per naues istas que dicũtur in scriptura solemnes significantur potẽtes in mari huius seculi qui sicut dictum est de persecutione cristianorum fuerunt valde contriti qỏ significatur cum dicit (In spiritu vehementi ꝛc).¶Sicut audiuimus).scilicet prophetias de conuersione gencium(¶sic vidimus in ciuitate dei nostri).id est in ecclesia adipletuz (suscepim⁹ deus miaz tuã ꝛc).i.i ecca adipletuz

pit symeon oblatū ⁊ suscipit quotidie in eu
caristie sacramēto (ꝑm nomē tuū deꝰ sic et
laus tua) qꝛ ꝑm ꝓprietatē dini nois dēt eē
magnificētia laudis (iustia plena ē dextēa
tua) qꝛ ꝑatus ē iustificare ꝑ grāz oēm ho
minē se debite disponētē (letet mons syon
).i. eccā (⁊ exultēt filie iude) .i. fideles ꝑso
ne (ꝓpter iudicia tua) q̄ sunt iustia (circū
date) h̄ verbū dirigit ad rectores eccē qui
debēt eā per diligentē custodiā circuire (⁊
ꝯplectimini eā) sicut sponsā dilectissimaz (
narrate in turribꝰ eiꝰ) imminētia ꝑicula
sicut boni speculatores (ponite corda vr̄a
in virtute eiꝰ) .i. ad virtutē eius dilatandā
iō subdit (⁊ distribuite domos eiꝰ i ꝓgenie
altera (eccas nouas ordinando in infideli
bꝰ ꝯuertēdis (qm̄ hic ē deus) .s. xp̄s (ip̄e re
get nos in scl̄a) in p̄senti sclo ꝑ grām . ⁊ ꝑ
gloriā in futuro.

Audite hec oēs gentes) p̄s iste ꝑz
lr̄alē sensū loquit d̄ iuditio futuro
qd̄ in h̄ psalmo describit terribile
reprobis ⁊ delectabile bōis . Vn̄ saluator
luce. xci. loquēs discipulis d̄ futuri iudicij
signis. dic̄ his aūt fieri incipiētibꝰ. respici
te ⁊ leuate capita vr̄a .i. exhilarate corda.
vt grego. exponit. ⁊ sic pz ꝙ sensus lr̄alis
est etiā spiritualis ⁊ iō non ē ad presens ali
us requirendus.

Deus deoꝝ ⁊c̄) sicut dixi in exposi
tōe lr̄ali .p̄s iste loquit de duplici
aduētu xp̄i. s. in mūdū ⁊ ad iudici
um ⁊ de virtute euāgelij quātū ad eiꝰ auto
rē ⁊ doctrine veritatez. ⁊ sic lr̄alis sensus ē
spiritualis ꝓpter quod de alio sensu reqrē
do ꝑtrāseo sicut i psalmo p̄cedēti.

Miserere mei deꝰ) psalmū istum fe
cit dd̄. penitens de adulterio cum
bersabee ⁊ homicidio vrie petens
a deo remissionem humiliter ⁊ deuote. ¶
Moraliter autem est oratio cuiuslibet vere
penitentis . ⁊ deuote veniam postulantis
dicens (miserere mei deus ꝑm magnam
misericordiam tuam) quia peccata mea
grauia sunt ⁊ magna (⁊ ꝑm multitudinē
miseratōnum ⁊c̄) quia sunt etiam multa (
amplius laua me). scilicet perfecte (Quo
niam iniquitatem) hic allegatur ratio ad
propositum ex parte peccatoris que est hu
milis recognitio peccati. cuz dicitur (quo
niam iniquitatem meam ego cognosco) .i.
recognosco (⁊ peccatum meum contra
me est semper). id est ante oculos cordis
mei per recordatōnem amaraz. Consequē
ter allegatur ratio ex parte dei remittenti.
Circa quod sciendum ꝙ alij iudices offē
sam dimittere non possunt pro sua volun
tate que non est regl̄a iusticie. sed dei volū
tas est huiusmodi ⁊ ideo potest simpliciter
relaxare peccata. ideo dicit (tibi soli pecca
ui) tanquam simpliciter relaxare potenti
ideo remitte mihi (vt iustificeris in sermo
nibus tuis) quibus promisisti peccata re
mittere vere penitenti. Ezech. xviij. Nolo
mortem peccatoris. sed vt magis conuer
tatur ⁊ viuat (⁊ vincas cum iudicari. ⁊c̄)
id est conuincas contrarium tenentes.
sicut fuerunt aliqui heretici dicentes ꝙ peni
tentes non semper recipiuntur ad gratiaz
Consequēter allegatur pronitas hominis
ad peccatū cū dicitur (ecce enim in iniqui
tatibus conceptus sum) ex parentibꝰ eniz
contrahimꝰ originale peccatum ⁊ difficul
tatem ad bonum ⁊ pronitatem ad maluz
propter que peccatum hominis est remissi
bile ⁊ non peccatum angeli ideo concludi
tur (ecce enim veritatē dilexisti) quasi dice
ret. decēs est vt remittas peccata penitenti
bus sicut promisisti (incerta ⁊ occulta sapi
entie tue manifestasti mihi) ꝙ enim aliq̄s
fit ꝑ gratiam iustificatus occultū est ⁊ in
certum hominibus. manifestatur tn̄ a d̄o
dupliciter. Vno modo per reuelatōnem.
Alio modo ꝑ ꝓbabilem cōiecturam ex in
t̄na ꝯsolatōne dina ⁊ sic dicitur hic. incer
ta ⁊ occulta ⁊c̄. ꝓpter quod subditur (asp
ges me ⁊c̄) id aspergas me infusiōe tue gra
tie. nam hebrei pro optatiuo vtuntur futu
ro indicati. auditui meo dabis gaudium
⁊ leticiam . dando mihi spem de consuetu
dine beatitudinis future (⁊ exultabunt os
sa humiliata) in futura resurrectōne (auer
te) hic reuertitur ad petendum veniam de
peccatis. d. (auerte faciē tuaz a peccatis
meis) id est non videas amplius ip̄a ad
puniendum (cor mundum crea in me) ꝑ
gratiam que infunditur per creatōnem.
(spirituz rectum innoua ⁊c̄) id est in te tē
dentem recte per amorem (ne proijcias
me) tanquam reprobatum a te (redde m̄

leticiam salutaris tui).i.leticiaz de spe salutis tue (et spiritu principali confirma me).i.spiritusancto me pserua a recidiuo mortalis culpe .et quoniam dei misericordiã cõsecuti debẽt inducere alios ad veritatẽ reuerti .subdit (docebo iniquos vias tuas ꝛc̃)q quoniã amici carnales impediũt aliquando in via dei sequitur (libera me de sanguinibus ꝛc̃).i.a cõsanguineis impedientibus q qz doctrina salutis p̃cipaliter est a deo iõ sequitur (dñe labia mea aperies ꝛc̃) q quia reducere peccatores ad viam bonam ẽ sacrificiũ deo acceptissimũ. Sequitur (quoniam si voluisses sacrificium ,scz veteris legis paratus essẽ offerre tibi.ꝫ quoniã de illo dicitur sacrifitium. q oblationem noluisti . ps.xxxix.

Penitẽcia vero peccatoris ẽ sacrificiuz tibi acceptũ put subdit(sacrificiuz deo spũs otribulatus)iõ illud offero tibi peccatoẽs ad penitẽciam inducendo q quoniã hoc depẽdet a bonitate diuina sequitur (benigne fac bona volũtate tua syon).i. ecclesie cuius ruine repantur p reuersionẽ peccatorum ad bonum.iõ subditur (tũc acceptabs sacrificium iusticie ꝛc̃)naz opera ꝑ penitẽtiũ deo sũt sacrificia accepta.

Quid gloriaris i malicia)psalmuz istuz fecit dauid otra maliciã doeg.q̃ adulando sauli regi retulit fibi p abimelech sacerdos panes q gladium dederat dauid fugiẽti ꝓpter qõ saul pcepit sacerdotes cũ vxoribꝰ q puul occidi .i.R.xxij.Moraliť aũt potest exponi de q̃libet adulatore q̃ relatõibꝰ suis excitat aliquẽ potentẽ ad psequendũ innocentez .igitur contra talem dicitur (q̃d gloriaris in malicia)nam licet hec ẽ demonũ gloria(q̃ potens es iniq̃tate) que nõ est vere potentia ꝫ impotentia est ei posse deficere(tota die iniusticiã cogitauit lingua tua).i.quasi cõtinue cogitauit coz tuũ vt lingua tua loqueretur malum(sicut nouacula acuta fecisti dolũ).s.coz vulnerantem .sic̃ nouacula acuta vulnerat carnẽ (dileristi õma verba p̃cipitacõnis)id ẽ ad precipitãduz innocentes(ꝓterea deus destruet te in finẽ)tibi reddens debitã penam(euellet te ꝛc̃)extrahendo animam a corpore(q radicem tuam de terra viuentium) id est aiaz tuam que viuificat corpus sicut radix arborem priuabit gloria per eternaz dẽnationem(vt debũt iusti)tuã detectõnem(q timebunt)deum offendere plus q̃ ante) q super eum ridebunt applaudentes iusticie diuine(q dicent ecce hõ q̃ non posuit deũ adiutorem suum)ideo merito lapsus est infernum(ꝫ speraut in multitudine diuitiarum suarꝝ)ponendo in finem suum(q pualuit in vãitate sua)ad tempus modicuz(ego aũt sicut oliua ꝛc̃)sboc dicit iust confidens de bonitate diuina(confitebor tibi in seculum)confessione laudis (quia fecisti) misericordiam mihi (q expectabo nomẽ tuũ)in retributõne iustorũ.

Dixit insipiens ꝛc̃) Psalmum istũ literaliť exposui de anthiocho illustri q̃ posuit ydolum abominationem in templo dei.vt habetur.i.mach .i. Moraliter autem potest exponi de quolibz blasphemo de quo potest dici(Dixit insipiens in corde suo non est deus)nã blasphemus de deo dicit illud quod nõ potest stare cum vera deitate . vt q̃ fit latro . vel aliq̃o huiusmodi.q sic negat eum ore q p consequens corde.nã ex abũdãcia cordis os loquitur.mat.xij.(corrupti sunt) oẽs tales corruptõe peccati contra deum qõ est pessimum(q abominabiles facti sunt) deo q angelis sanctis q hominibꝰ bonis(non est qui faciat bonum) scz.de numero talium.q quoniã sic audacter peccãt ac si deus non videret.sequitur(deus de celo pspexit)nam omnia nuda sunt q aperta oculis eius.heb.iiij.(vt videat si est intelligens aut requirens) .s. talibus blasphemis.iõ subditur(nõ est vsq̃ ad vnum).i. nõ est vnicus.q quoniam nõ remanet decus culpe sine decore iusticie. ideo sequitur(nonne scient oẽs qui operanť iniq̃tatẽ).q.d.imo scient p punitõis expiciã q̃m pena oculos eoruz aperiet q̃s mõ claudit culpa(qui deuorant plebẽ meam) auferẽtes eiꝰ substantiam deũ non inuocauerũt p penitenciã(illic trepidauerũt ꝛc̃)reformidãtes tm̃ mala p̃sentis vite que non sũt timẽda cũ sint pacientibꝰ meritoria ꝫ mala vite future sũt timẽda iõ seq̃ť(q̃m dissipauit ossa eoz q̃ hõibꝰ placẽt).i.tirãnis q eis placẽtes eoz satellites vt placeãt bõ paupe-

perum

perum rapientes ⁊ robur eorum quod ꝑ ossa designatur i inferno punit̃ (cõfusi sũt) extrema confusione (quoniam deus spreuit eos) a cõsortio sanctorũ eijciẽs ipsos. ⁊ quoniã hoc est valde formidãdũ. iõ subditur vox iustorum (quis dabit ex syon) id ẽ ex celo vbi est dei clara visio ⁊ respondet̃ (cum conuerterit dominus captiuitatez iacob ꝛc̃). s. per aduentum saluatoris qd̃ impletum fuit per liberatõnem patrum in libo detentorum.

Deus in nomine tuo ꝛc̃) Psalmus iste ꝟm litteralem sensum est oro dd̃. contra maliciam zipheorum ipsum in man⁹ saulis tradere volentium. Moraliter autẽ est oratio innocentis per malorum relationem pacientis persecutõnem ⁊ deuote liberari petentis dicẽs (de⁹ in nomine tuo) qd̃ fideliter inuoco (saluuz me fac) ab iniuste persecutõnis malo (⁊ in virtute tua iudica me). i. ꝓ me innocentiã meã declarãdo (de⁹ exaudi orationẽ meaz ꝛc̃) prebendo mihi tuã consolatõnem (qm̃ alieni) a veritate (insurrexerunt aduersuz me) falsis accusatõnibus me diffamantes iniq̃ (⁊ fortes quesierunt animã meã) ad eorum accusatõnem iniquam (⁊ nõ ꝓposuerunt deum ante conspectum suum) nã in mortali peccato ẽ auersio a deo. sed qm̃ deus in temptatõne fac̃ prouentum. sequitur (ecce enim deus adiuuat me ꝛc̃) auerte mala inimicis meis) ⁊ loquit̃ de malis pene que bene possunt optari peccatoribus per iusticie zelum ⁊ vt veratio det eis intellectum. ⁊ quoniam ex hoc deo gratie debentur. ideo subditur (volũtarie sacrificabo tibi) sacrificium laudis (quoniã ex omni tribulatõne eripuisti me) de preterito ⁊ spero ꝙ sic facies in futuro. ideo subditur (⁊ sup inimicos meos ꝛc̃)

Exaudi deus oratõnẽ meam) p̃s. iste ꝟm litteralem sensum est oro dauid quãdo fugiens de seyla saluatus fuit a saule persequẽte ⁊ ceylitis volentibus eũ sauli tradere. i. ꝟ. xxiij. Mistice vero potest exponi vt sit oratio ecclesie persecutõnem iudeorum in ecclesia p̃mitiua sustinente vt habetur act. viij. ⁊. ix. Et primo ponitur eius oratio deuota cum dicit̃ (exaudi deus oratõnem meam ⁊c̃) hec ei

snia quater ponitur in hoc versu ad designandum. iiij. oratõnis species que sunt obsecratõnes ⁊ oratõnes postulatõnes gratiarum actõnes vt habetur. i. thi. ij. Ihis autem. iiij. modis legitur orasse ecclesia p̃mitiua (contristatus sum in exercitatõne mea). s. pacientie. in quo exercitõ infirmi contristantur (⁊ conturbatus sum a voce inimici) quia iudei multa iniuriosa fidelibus irrogabant (⁊ a tribulatõne peccatoris) quia nõ solum verbis eos ꝫ etiã operibus molestabant (quoniã declinauerũt i me iniquitates) imponebant eni ecclesie transgressionẽ legis diuine (⁊ in ira molesti erant mihi). i. in malo suo sine ratione (cor meum conturbatum est ꝛc̃) verbum ẽ ecclesie ꝓ filijs suis infirmis. iõ subditur (timor) cordis (⁊ tremor) corporis ꝓueniens ex timore cordis (venerũt super me) ⁊ contexerunt me tenebre) aduersitatis (⁊ dixi quis dabit m̃ pẽnas ꝛc̃). i. facultatẽ euadendi dicta mala. vnde act. viij. dicit̃. ꝙ omnes xp̃iani dispersi fuerunt preter apostolos qui tanq̃ firmiores remanserũt in loco persecutõnis (⁊ mansi in solitudie) qꝛ discipuli dispersi predicauerunt in samaria ⁊ alijs locis nomine solitudinis designatis (exspectabam eum). scilicet dñm nostrum iesum christum fiducialiter eius petens auxiliuz (qui saluũ me fecit a pusillanitate spũs ⁊ tempestate) xp̃s suos discipulos non solũ liberauit a tempestate ꝑsecutõnis. ꝫ etiam ab inordinatõne timoris que pusillanitas nominatur (precipita) hic consequenter arguitur iudeorum ꝑsequentium culpa cuz dicitur (precipita domine ⁊ diuide linguas eorum) quod factum fuit quando saducei mortez pauli q̃rebant. ⁊ pharisei eum excusabant. actu. xxiiij. Quia tamen isti ⁊ illi erant iniqui sequitur (circundabit eam sup muros eius iniquitas ⁊c̃) quia sicut dicit iosephus libro de iudaico bello. illo tempore fuerunt in ierusalem ⁊ iudea multe dissensiones ⁊ rapine (quoniam si inimicus meus maledixisset mihi ⁊ cetera) Primi credẽtes Christo fuerunt natione iudei. ⁊ legalia obseruabant ꝓpter que debebãt diligi ab eis. sed gentiles erant ab eis extranei est igitur verbum ecclesie primitiue (si inimi

tus meus ⁊ cetera) id est si populus genti
lis qui semper fuit contrarius iudeis me
persequeretur haberem maiorem rationē
sustinēdi (tu vero homo vnanimis ꝛc̄) qꝛ
iudei cristianos persequentes tunc coica
bant cum eis in cibis legalibus ⁊ sil' ora
bant in templo quod erat domus dei (ve
niat) hic predicitur iudeorum persequēci
um pena cum dicitur (.veniat mors sup̄
illos) id est venit per exercitum romano
rum (⁊ descendant in infernū viuentes
) quasi.d. magis essent digni tali pena q̄ꝫ
chore ⁊ adherentes sibi qui restiterunt
moysi homini puro. isti veo restiterūt cri
sto qui est deꝰ ⁊ homo (Ego aūt) hic pōit̄
ex p̄te ecclesie gratiarum actio cum dicit̄
(ego autem ad dominū clamaui). confi
dens de dei auxilio (vesp̄e ⁊ mane ⁊ meri
die ꝛc̄) tribus enim horis orabāt in die iu/
dei vt habetur Daniel'.vi. ⁊ hunc moduꝫ
tenebat ecc̄ia primitiua ⁊ (exaudiet vocē
meā) de futuro sic̄ fec̄ de p̄terito (r̄dimet
i pace aīaꝫ meā).i. vitā meā (ab his q̄ ap
porpīquāt m̄) ad nocēdū (qm̄ iter multos
) fideles (erant mecū) nam in ecclesia pri
mitiua fuerunt pseudo apostoli ⁊ falsi cri
stiani fidelibus se iungentes ad nocēdum
eis efficacius (exaudiet deꝰ). me dep̄can
tem (⁊ humiliabit illos) per penā debitaꝫ
(qm̄ nō est illis ꝯmutatō) de cl'pa ad gra
tiam p̄ pniam veram. (⁊ non timuerunt
deū) sibi manifeste repugnantes ideo sub
ditur (extendit manū suā in retribuendo
) penam illis debitam p̄ peccato. (ꝯtami
nauerūt testamētū eius). ip̄m irritantes
p̄ suis traditiōibꝰ Marci.vij. (diuisi sunt
ab ira vultus eiꝰ ꝛc̄) exteriꝰ amiciciam si
mulantes ad fideles cristi ⁊ intus odium
habentes quales fuerunt pseudo apl'i. (
Jacta super dominū curā tuam). verba
sunt ecclesie suos filios confortantis (.Et
ip̄e te enutriet) sacre scriptuē v̄bo ⁊ euka
ristie sacramento (⁊ non dabit in eternuꝫ
fluctuationeꝫ iusto) nauis eniꝫ ecclesie n̄
sic fluctuauit tribulatiōibꝰ a tempore cō
stantini sicut ante (tu v̄o deus deduces i
puteum interius) scilicet tirannos quorū
multi p̄ dīnā vindictaꝫ sūt occisi descēdē

tes ad penā inferni iō subdit̄ (.viri sangui
nū) id est effusores sanguinis innocētis (
n̄ dimidiabūt dies suos) freq̄ꝫt̄.n. moriūt̄
an̄ mediū vite sue s̄ꝫ cursū nature (ego āt
in te sp̄abo dn̄e) v̄bū ē ecc̄e sr̄ xp̄ꝫ fūdate

Miserere mei deꝰ) p̄s iste fuit orō
dauid quando de geth euasit vbi
philistei voluerāt eum occidere
i.Re.xxi.ca. Moraliter āt potest esse oratō
cuiuslibꝫ innocentis in p̄iculo mortis po
siti p̄ sua euasione deprecantis cum dicit̄
(miserē mei deus qm̄ conculcauit me hō
) ⁊ non deus q.d. si tu deus me puniēs p̄
peccatis meis deberem in paciencia susti
nere (qm̄ multi bellantes aduersum me)
scilicet demones cum malis hoībus. naꝫ
eos incitant ad persequenduꝫ innocētes
sed quia nō sunt timendi in ꝯp̄atione cri
sti qui preerit i die iudicij Sequit̄ (ab alti
tudine diei timebo).i. a xp̄o qui nō soluꝫ
est altꝰ s̄ etiā ip̄a altitudo (ego vero in te
sp̄abo) id est in tua mia ⁊ nō in mea iusti
cia (in deo laudabo s̄mones meos) id est
ad eiꝰ laudē ordinabo ip̄os (in deo sp̄aui
).i. in eius protectiōe (nō timebo q̄d faci
at mihi caro) id ē homo carnaliter viuēs
⁊ ponitur hic singulare pro plurali scilicꝫ
hō p̄ hoībus irrationabiliter viuētibus
sicut Exodi.viij. venit musca grauissima
id est musce multe (v̄ba mea execrabant̄
) interp̄tantes ea in malum (oēs cogitati
ones eoꝝ in malum) ꝯtra me (inhabita
būt) mec̄ amiciciam simulantes (⁊ abscō
dent.) maliciam suā per talem cohabita
tionē ideo sequitur (ip̄i calcaneum meum
obs̄uabunt) q̄rentes me supplantare (sic̄
sustinuerunt animam meam) id est vitaꝫ
meam sicut graue pondus sustinuerunt
in quorum p̄sona dicitur Sap̄.ij. Grauis
est nobis ad videndum (. Pro nihilo) hic
incipit versus in hebreo ⁊ est scd̄a p̄s hꝰ
psalmi in qua ponitur exauditio deprecā
tiū cuꝫ dicitur interrogatiue (p̄ nihilo sal
uos facies illos) id est cum nihil boni fe/
cerint quasi diceret non decet iusticiam
tuam que non permittit dedecus culpe si
ne decore iusticie ideo. Sequit̄. (in ira po
pulos ꝯfringes) qui student ad malefaci

endum(deus vitam meam annunciaui ti
bi)in vera confessione (posuisti lacrimas
meas)contritōnis ꝙ deuotōnis(in cōspe
ctu tuo)eas exaudiendo ꝙ in promissione
tua que habetur ezechℏ.xviij. Nolo mortez
peccatoris . seo vt magis conuertatur et
viuat(tunc conuertentur inimici mei re/
trorsum).ſ. demones ꝙ homines mali .q̄
confundiuntur .quando preces bonorum
a deo exaudiuntur(In quacunq; die iuo
cauero te) pie perseueranter ꝙ pro me(ec
ce cognoui quoniam deus meus es) per
effectum exauditōnis.istis enim trib⁹con
currentibus oratio semper exaudit(ur(In
deo) hec est tercia pars in qua ꝓponitur
exauditi gratiarum actio cum dicitur(In
deo laudabo verbuz)gratias agendo igi
tur de beneficio mihi collato) in dño lau
dabo sermonem)repeticio est eiusdem sen
tencie ad maiorem deuotionis expressionē
(non timebo quid faciat mihi homo)tio/
re deficiente a virtute(in me sunt deus vo
ta tua)id est super me quia sum obligatus
ad ipsa reddenda (quoniam eripuisti ani
mam meam de morte ꝙ cetera) propter
quod iustum est vt reddam tibi promissa(
vt placeam coram deo in lumine viuenci
um).ſ.vita gratie.

Miserere mei deus ꝙ cetera) ℔m sē
sum litteralem iste psalmus est o/
ratio dauid quando speluncam i
trauit.ſ.xxiij. Et quoniam dauid fuit
figura christi potest allegorice ō christo ex
poni qui pro salute sui mistici corporis des
cendit in speluncam huius mundi. ꝙ pro
ponitur hominis christi deprecatio . cum
dicitur(Miserere mei deus) Orauit enim
christus pro sui corporis mistici salute ꝙ p
sui corporis veri glorificatōne .ideo bis di
cit hic(miserere mei deus ꝙ in vmbra ala
rum tuarum sperabo) nam anima christi
confidebat de deitate cui coniuncta erat i
vnitate persone(donec transeat iniquitas
).ſ.iudeorum me ꝙ mēbra mea persequen
tium clamabo ad deum altissimum . pro
me ꝙ membris ℏebreo .v. Cum clamore
valido ꝙ lacrimis offerens exauditus est
pro sua reuerentia(ad deum qui bene feē
mihi)nam gloriam anime christo dedit in
sua conceptione ꝙ gloriam corporis i sua
resurrectōne(misit de celo) Hec est secun
da pars in qua ponitur diuina exaudi tio
cum dicitur(misit de celo ꝙ cetera) .ſ. an
gelos obsequentes christo in deserto i pas
sione ꝙ in ascensione vt habetur et euange
lio ꝙ huius missionis ratio tangitur cum
dicitur (misit deus misericordiam suam
ꝙ veritatem suam)id est filium suum .qui
dicitur misericordia.ps.lxxxiij. (Ostende
nobis domine misericordiam tuam ꝙ cete
ra)ꝙ veritas.io.xiiij. Ego sum via veritas
ꝙ vita(animam meam eripuit de medio
catulorum leonum)id est iudeorum ꝙ mi
litum crucifigentium.animam enim occi
dere non potuerunt(dormiui conturba/
tus)nam per passionis turbationem tran
sijt ad quietem(filij hominum)id est iudei
(dentes eorum arma ꝙ sagitte)quia sicut
canes rabidi querebant eum lacerare(Et
lingua eorum gladius acutus) quo punge
bant eum in cruce dicens. vah qui destru
is templum ꝙ consimilia vituperia(exalta
re)hec est tercia pars in qua ponitur gra
tiarum actio deo patri cum dicitur (exal
tare super celos deus ꝙ cetera) id est no
men tuum magnifice laudetur in celo ꝙ i
terra .ꝙ subditur ratio(laqueum parave
runt pedibus meis) .ſ. iudei volentes ipe
dire discursum christi ꝙ apostolorum pro
publicatōne euangelij(ꝙ incurauauerunt
animam meam) id est incuruare conati
sunt a rectitudine veritatis(foderunt ante
faciez meam foueam) volentes extingue
re christi nomen(ꝙ inciderunt in eam)nā
in vindictam hui⁹ sceleris romani destru
xerunt iudeam(paratum cor meum deus
ꝙc̄).ſ.ad te laudandum omnibus modis
quod significatur per hoc qd̄ subditur(ex
urge gloria mea exurge psalterium ꝙ cy/
thara).ſ.a mortuis (confitebor tibi in po
pulis ꝙ cetera)discipulos meos discurren
tes per orbem ad predicandum euangeli/
cam veritatem (quoniam magnificata ē
vsque ad celos misericordia tua) id est
Christus ad decteram patris assumptus
in humana natura (ꝙ vsque ad nubes ve
ritas tua)id est Christ⁹ qui est veritas q̄
assumpsit nubes ab oculis apostolorum .
vt dicitur actuum primo(exaltare ꝙc̄) ex
ponatur vt supra.

p̄s lvi

Si vere vtiq; ꝛc.)psalmum istum fecit dauid q̄ndo dormiente saul cum suo exercitu tulit hastam q̄ ad caput eius erat .et per hoc ostēdit qō potuerat eum iugulasse si voluisset et per hoc arguit falsitatem illorum qui dicebāt ipsum querere saulis mortem ¶Allegorice vero potest exponi de christo qui solū verbo querentes eum ad mortem prostrauit et sic suam potenciam declarauit dicens (Si vere vtiq; iusticiam loquimini) vos iudei dicentes me esse falsum prophetam per opera diuina q̄ facio in conspectu vestro q nō possūt esse testimonia falsitatis (etenim in corde iniquitates operamini in terra. iniustitias manus vestre concinnāt)quasi diceret non est mirum si de me male iudicatis .nam i cordibus vestris tractatis iniquitates et manib⁹ adimpletis .(alienati sunt peccatores a vulua)id est a parentū iusticia vnde dicit Isa.q̄n q̄gesimoq̄mo ¶Attendite ad abrahā patrē vestrum et ad saram que genuit vos quasi diceret ab eorum iusticia declinatis act⁹ vestros(furor illis secundum similitudinē serpentis)qui iratus effundit suum venenum sic fecerunt iudei contra christum (sicut aspidis surde q obturantis aures suas. Que non exaudiet vocem incantantium et venefici et cetera) scilicet christi doctrine .vnde actuum vij.beato stephano loquente de christo cōtinuerunt aures impetum fecerunt vnanimiter in eum (de⁹ conteret dentes eorum in corde ipsorum. molas leonum ofriget ꝛc.)quod factum fuit per exercitum romanorum (ad nihilum deuenient tanquam aqua decurrēs)quia ducti fuerunt per orbem captiui(Intendit arcum suum) Id est vindictam suam (donec infirmentur)id est pena debita puniantur (sicut cera q̄ fluit auferentur)de presenti vita.quod impletum fuit in occisis(supcecidit ignis)iracūdie dei(et non viderunt solē)per mortem extincti (.priusquaz intelligerent spine vestre rammum ꝛc.).per spinas significantur peccata. per ramnum iferni pena Est igitur sensus anteq̄ intelligeretis vos iudei penam debitam vestris peccatis.i ea absorpti fuistis(letabitur iustus cū viderit vindictam).motus zelo iusticie diuine.(Manꝰ suas lauabit in sanguine peccatoris) id est in extrema consideratione sue punitionis viuet iustius q̄ ante secundum illud apoc.vicesimosecundo. Justus iustificetur adhuc(et dicet homo si vtiq; est fructus iusto.q̄ꝛ)Nam ex punitione peccatorum arguet premiationem iustorum

p̄s lix

Eripe me)psalmum istum fecit dauid quando Saul misit nuncios ad occidendum Dauid in domo sua q̄ per Micol fuit saluatꝰ. Moraliter autem potest exponi de quolibz iusto euadente mortis periculū ex dei beneficio Speciali ter autem de beato petro in carcere recluso vt occidētur sed per angelum fuit liberatus vt habetur Act.xij Igitur primo ponitur ipsius Petri et ecclesie deprecatō pro petri liberatione cum dicitur (Eripe me de inimicis meis) Herode.s.et iudeis (et ab insurgentibus in me)id est a militibus custodientibus(Eripe me de operantibus iniquitatem)Tales enim erant predicti scilicz Herodes milites et iudei.(q̄ ecce ceperunt animam meam)me tenentes inclusum vt auferant eam (neque iniquitas mea neq; peccatum meum domine sine iiqui.q̄ꝛ)Petrus enim non patiebatur propter culpam suam .sed propter iusticiam(exurge in occursum meum ad me liberandum (et vide)meam innocentiam et eorum malitiam.(et tu domine deus virtutum q̄ꝛ)id est deus angelorū et hominum(Intende ad visitandas omnes gentes)secundum earum merita et demerita. Ideo subditur(non miserearis omnibus gentibus q̄ operantur iniquitatez.conuertantur ad vesperam) id est tarde Herodes enim et milites simul versi fuerunt ad occisionem Petri.sed tarde quia per angelum liberatus fuit precedenti nocte(q famē paciētur) id est desideriū inueniendi Petrum .et ad hoc circuierunt

uitate(ecce loquentur in ore suo) mirãtes de euasione petri (⁊ gladius in labijs eoꝝ) dicẽtes ꝙ si inueniretur statim iugulare tur ne alias euaderet (quoniaꝫ quis audi uit) querebant eni solicite si aliquis audis set vbi esset (⁊ tu domine deridebis eos) frustrãdo ab intẽto (⁊ ad nihilũ deduces omnes gẽtes). s. iudeorum per exercitum romanorũ (fortitudinẽ meam ad te custo diam) ad hoc eni reseruatus fuit petrꝰ vt discurreret vsqꝫ romam ad fidẽ christi pre dicandam (deus ostendit) Hic secundo de scribit̃ dĩectio iudeorum ꝓpter persecutio nem christi i se ⁊ in membris suis. s. petro ⁊ alijs discipulis (deus ostẽdisti mihi sup inimicos meos ⁊c̃) verbuꝫ est ecclesie que ex diuina inspiratõne mota nõ suasit prin cipibus xp̃ianis interfectõnem iudeorum ꝫ magis reseruatõnem eorum. vt sit in re cordatõnem passionis christi populo xp̃ia no in diuersis terris ideo subditur (disper ge illos in virtute tua ⁊c̃) qd̃ fecit dominꝰ per romanos qui multos ex eis vẽdiderũt natõnibus diuersis ⁊ sic sunt depositi a re gni ⁊ sacerdocij dignitate (delictum oris eorum) supple fuit ꝑ (ꝑmonem labioꝝ eo rum) christum coram pylato negando et mortẽ ipsius nequiter postulando (⁊ cõpre hẽdantur i superbia) ex quo rebellauerũt romanis. ꝓpter quod apprehensi fuerunt ab eis (⁊ de execratõne ⁊ mendatõ ⁊c̃) iu rauerant enim seruire romanis sub tribu to ⁊ in cõsummatione belli arguit eos ty tus de fractõne huius iuramenti (⁊ sciẽt) per experientiã sue pene (quia deꝰ domina bitur) in omnibus gentibus terre (conuer tentur ad vesperam ⁊ famem paciẽtur) nã ꝓpe finem obsidionis ierusalẽ passi fuerũt tantam famem ꝙ pueros comedebant ⁊ potẽtes per ciuitatem discurrebant ad ra piendum sibi cibum ⁊ quando nõ poterãt inuenire contra deũ per impacientiã mur murabant (ego autẽ) Hec est tercia pars in qua ponitur gratiarum actio de iudeo rum eiectõne. ⁊ ecclesie exaltatõne cum di citur in persona ecclesie (ego autem canta bo fortitudinem tuam) iudeos deijcientez (⁊ exaltabo mane misericordiam tuam) populum catholicum exaltantẽ (qꝛ factus es susceptor meus) in persecutõne iudeo rum. ⁊ postea in persecutõne tyrannorum propter quod subditur (adiutor meus tibi psallam) corde ⁊ ore confitendo tuam bo nitatem.

Deus repulisti nos ⁊c̃) psalmũ istũ fecit dauid lamentans destructio nem terre israel antequã veniret ad regnum. ⁊ deprecans deuote dominuꝫ pro eius reformatõne. Moraliter autẽ per dauid qui fuit pastor ouium postea rex sig nificatur bonus prelatus secularis vel re ligiosus ꝑm illud. pe. i. Vos estis genus electum regale sacerdotium. qui peccata populi sui plorat. ⁊ pro eius reformatione deum orat dicens (deus repulisti nos) ꝓ pter peccata nostra flagellando (⁊ miser tꝰes nobis) citra condignum nos punien do (commouisti terraꝫ ⁊c̃) id est primo mi sisti eam commoueri a stabilitate virtutis (sana contritões eius) id est ipsius pecca ta tue gratie medicina (ostendisti populo tuo dura) id est penam peccatis debitam in sacra scriptura (Dedisti metuentibus te significationẽ) per ꝑuorũ tuorum predi catõnem (vt fugiãt a facie arcus) in vltie sentẽcie que sicut arcus ferit alonge (Vt liberentur) Hic est principium versus in hed̃ ⁊ hic ponitur deprecatio pro populi li beratõne. cum dicitur (vt liberentur dile cti tui) id est Christiani a seruitute peccati (saluuꝫ fac dex. tua ⁊ ex. me) pro me ⁊ po pulo deprecante (deus lo. est in sancto suo) id est in filio suo qui est sanctus sanctorũ Danielis nono. ꝙ assisterꝫ populo Chri stiano. mathei vltimo. Ecce ego vobiscuꝫ sum omnibus diebus vsque ad consum mationem seculi. ⁊ ex hoc (letabor ⁊ diui dam sichinam) que humerus interpreta tur. ideo per ipsam onus impositum epis copis significatur. qd̃ bene diuiditur quan do officium predicandi ⁊ confessiões au diendi personis ydoneis committitur. qꝛ sic ꝑm cõsiliũ ietro exodi. decimooctauo partito in alios onere leuius portatur (et conuallem taberna. metibor) id est men surabo. qui fit quando ꝑm indigentiam diuersorum locorum de bonis coadiutori bus prouidetur de quo subditur (meus ẽ

galaad ꝛc̄.) galaad q̄ interpretat̄ aceru⁹ testimonij significat hominem litteratuz in quo coaceruata sūt testimonia veteris ac noui testamenti .(Et meus est manasses)q̄ interpretatur obliuio (et effraim for.mea). Effraim qui frugifer interpretatur .significat exercitatum in actiua et contemplatiua(Juda rex meus)id ē sub me ideo significat rectorem ecclesie sb̄ pōtifice ⁊ omnes isti ipsū iuuant in ecclsie regimine et sic potest dicere (moab ol. spei mee)per moab qui iterpretatur ex patre peccatores significāt̄ quibus dicitur. Jo. viij.vos ex patre diabolo est.(In idu.extē cal.m)p ydumeaz que sanguinea interp̄tatur raptores et homicide significantur qui aliqñ per bonuz ep̄m et eius coadiutores ad bonum reducuntur et sic ad eos calciamētū eius extenditur cuz p laborē predicantiuz ad dñm reducuntur propt̄ qd̄ concluditur (m̄ alie.sb̄.sunt.).i.gētes prius a deo aliene (Quis deducet) Hic ostenditur q̄ p̄dicta deo bona sunt attribuenda cū dicitur quis de me ꝛc̄).s.ad p̄dictorum cōuersionem Et rñdz(nōne tu deus quasi diceret sic.(qui repulisti nos)propter peccata nostra (Et non egredi. deus)in v̄tu.nostris)Interrogatiue q̄si diceret imo tu egredieris ideo subditur (Da nobis auxiliū de tribulatione)ex peccatorum multitudine(quia vana sa.hoīs)sine te. ꝓpter qd̄ dicit salua. Jo.xv. sine me nihil potest.facere subdit(In deo faciemus v̄tu.) ad peccatorū conuersionem (Et ipse ad nihilum dedu.tribu. nos).i. spiritus malignos quorū labores annihilantur quando peccatores ad bonū gracie reuocantur

Exaudi deus dep̄cacionem meaz ꝛc̄.)psalmū istuz fecit dauid pro sua euasione de manu saulis et eius exercitus qui cingebāt dauid et viros eius in moduz corone ne posset euadere vt habetur .i. Regū xxij.allegorice v̄o p̄t exponi de euasione ecc̄e a p̄secucione crudeli romani iperij maxie tempore dyocleciani et maximiani.de q̄ dr̄ in legenda sc̄i mauricij q̄ impietatem suaz armauerat ad extingendū nomē christianitat. sic igitur in persona ecc̄e dicit̄(exaudi deus de p̄cacionem meam)me liberās a tā graui p̄secutione qd̄ fec̄ p istoꝝ imp̄atoꝝ destructionem.(a finibus t̄re ad te clamaui ꝛc̄.)nam a tempore apostolorum fuerat fides publicata p orbem. cui dñabantur dicti tirāni et sic in omnibus finib⁹ terre anxiabātur christiani ex eorū p̄secucione et petebant a domino liberari (In petra exal.me)i.in xp̄o qui in baptismo apparuit constātino et tūc fuit ecclesia mirabilit̄ exaltata (deduxisti me)ad patriaz p vite p̄sentis viā et subditur modus (Quia factus es spes mea)in p̄sēti vita(turris fortitudinis a fa.iimici).s.visibil̄ cui⁹modi sunt homines mali .et inuisibil̄ cui⁹modi sunt spūs maligni(Inhabitabo i taberna culo tuo).i.in celo empireo (In secula ꝛc̄)Nā eternitas ⁊ securitas sūt de btitudis racione (dies sup dies ꝛc̄.)repeticō ē eiusdem sētēcie ad maiorē declaracioēz eternitatis i beatitudine ideo p tanti beneficij admiracione subdit̄ (misericordiaz et veritatem eius quis requiret).i.inuestigabit q̄si diceret null⁹ ⁊ q̄niā de hoc laudandus est de⁹subdit̄(sic psalmū dicā nomini tuo ꝛc̄).in ecclesia militāte tēpalit̄ et et̄nalit̄ in ecc̄a triumphāte

Nonne deo ꝛc̄.psal.istū fecit dd̄ cū de t̄ra moab redijt i iudeā mag. vo lēs ec̄ i terra diui clt⁹ cū suo p̄iclo corp̄ali q̄z i t̄ra idolatrie dedita cū viroꝝ suoꝝ p̄iclo spūali vt dictū fuit i expo sitōe lr̄ali p̄s.x q̄ ē de ead̄ mat̄ia Moralit̄ expōi p̄t de bono pastoē q̄ p̄eligit i sua diocesi manē i p secucōe q̄z dittere gregē i p̄iculo spūali et ꝯfidēs d̄ deo sic dicit(nōne d̄o sb̄ica erit aia mea)ei fidelr obediēdo.q.d.sic.nec retrahar ab h̄ tiore hūano ⁊ sb̄dit̄ cā(nam ab ip̄o salutare meū ꝛc̄) ⁊ ptz vsq̄z ibi(nō mouebor āpli⁹)de mea diocesis tiore t̄batus(q̄uz irruitis)vos p̄secutoēs(i hoiez).i.i me inocētē(iterficit.).i.iterficē q̄ritis (tāq̄z p̄ieti iclinato).i.miamini m̄ mortē de ꝓpiq̄ (verūtam̄ p̄ciū meū).i.p̄miū p custodiā greg.ab eo m̄ reddendū(cogitauerūt repellē)p meā fugā ꝫ nō fugi ideo subdit̄(cu curri i siti).i.sitiēs salutē greg. p diocesiz in discursu(ore suo bñdicebāt) p satellites suos mihi fugā p meliori ꝯsulēdo(⁊ corde suo maledicebāt)malū me

um in hoc cogitando (verūtamē in deo ſa
lutare meum ⁊c̄) ideo confidenter ſtare ꝓ
pono. ⁊ quia bonus prelatus confortat ſū
ditos ſuos. ſequitur (ſperate in eo omnis
congregatio populi) de protectōne dei (ef
fundite coram illo corda veſtra ⁊c̄) in ora
tione deuota ⁊ quia mali homines non ſo
lum perſequuntur iuſtos ſed etiam ad in/
uicem ſe defraudāt. ideo ſubditur (verum
tamen vani filij hominū ⁊c̄) prelatus autē
aūtē debet ſubditos a talibus fraudibus.
ideo ſequitur (nolite ſperare i iniquitate ⁊c̄
) ⁊ quia dei verbum de punitōne taliū ſta
bile eſt ⁊ firmum. ſequitur (ſemel locutus
eſt deꝰ) id eſt ſine retractatōe q̄ſtū ad pūi
tōnem malorum in ſuo malo perſeueran
tium ⁊ premiatōnem bonorum. ideo ſūdi
tur (duo hec audiui) a deo (quia poteſtas
dei eſt) ad puniēdum malos (⁊ tibi domi
ne miſericordia tua) ad premiandum bo
nos. ideo ſubditur (quia tu reddes vnicui
q̄ ⁊ cetera)

DEus deus meus ad te ⁊c̄) ſpſal
mum iſtum fecit dauid. quando
fugiens perſecutōnem ſaul habi
tabat in deſertis iudee ſterilibus ⁊ aſpēis
ꝓpter quod deus faciens cum tentatione
prouentuꝫ conſolabaꝫ eū illuminatōnibꝰ
ſuis. Moraliter autem poteſt exponi de q̄/
libet anachorita qui mundum fugiens pe
tit deſerta vt ſentiat beneficia diuina. ⁊ di
cat (deus deus meus) id eſt deus ꝑ creati
onem (deus meus) ꝑ redemptōnem i qua
dediſti te mihi (ad te de luce vigilo). id eſt
de mane iuuentutis. quando incipit lux
rationis Exemplum de ſancto hilarione q̄
heremum ingreſſus eſt. cum eſſet quinde
cim annorum (ſitiuit in te anima mea) ꝑ
magnum deſiderium conſolationis tue.
ideo ſubditur (q̄ multiplr) vt hoc ad ani/
mam reꝺeatur ⁊ ſubditur (caro mea) q̄a
fortis motus anime redundat in carne.
pſalmo octogeſimotercio. Cor meum ⁊ ca
ro mea exultauerunt in deum viuum. et
de bt̄o franciſco legitur. ꝙ aliquando in
oratione que eſt aſcenſus mentis in deum
corpus eius a terra ſubleuabatur (i terra
deſerta inuia inaquoſa ſic in ſancto appa
ruit tibi ⁊ cetera) ad hoc enim anachorite
talia loca querebant vt conſolatōnes diui
nas melius perciperent. Ideo ſubditur (
quoniam melior eſt miſericordia tua). id ē
effectus tue miſericordie quo conſolarl. fu
gientes mundum (ſuper vitas) hominum
mundanorum que frequenter appetūtur
licet plene ſint anxietatuꝫ (labia mea lau
dabunt te) de mihi preſtita conſolatione (
⁊ in nomine tuo leuabo manus meas) in
deuota oratione (ſicut adipe ⁊ pinguedine
repleatur anima mea) vnctione tue gratie
(⁊ labijs exultatōnis laudabit os meum
) nomen ſanctum tuum (ſic memor fui ſu
per ſtratum meum ⁊c̄) hic accipitur ſi ꝓ
quia. nam homo deuotus in nocte de di/
uinis beneficijs recordatur ſicut de die (⁊
in vmbra alarum tuarum exultabo) que
ſunt protectio a malis. ⁊ directio in bonis
(adheſit anima mea pⁿte) feruenti dilectō
ne (me ſuſcepit dextera tua) in ſecura pro/
tectōe (ipſi vero) ſcilicet. demones (inua
num queſierunt animam meam) quia nō
habebunt intentum (introibunt in inferio
ra terre) id eſt in infernum qui eſt locꝰ de
bitus eis (tradentur in manus gladij). ſcz
diuine ſentencie (partes vulpium erunt).
id eſt ſociati cum hominibus fraudulētis
mat. xxv. Ite maledicti in ignem eternuꝫ
qui paratus eſt dyabolo ⁊ angelis eius (
rex vero letabitur in deo) id eſt Chriſtus
in deo patre. ⁊ quia cum ipſo erunt eiꝰ mē
bra. ſubditur (laudabuntur omnes qui iu
rant in eo) id eſt criſtiani qui in baptiſmo
ſeruire deo promittunt. ⁊ fideliter adiplēt
(quia obſtructum eſt os loquentium iniq̄
) in iudiciō nāq̄ finali totaliꝫ obſtrueꝫ.

EXaudi deus oratōnem meā). ꝑs
iſtum dicitur feciſſe dauid loquēs
in pſona danielis quē p̄uidit mit
tendum in lacum leonū ⁊ inde diuinitꝰ li/
berandum. allegorice vero ꝑ danielē qui
dr̄ vir deſideriorū ſignificaꝫ xp̄s de quo di
citur aggei. ij. Veniet deſideratꝰ cūctis gē
tibꝰ ⁊c̄ ipſe vero ꝑ inuidiam fuit mortī tra
ditꝰ. ⁊ in agonia paſſionis imminētis pōi
torauit patrē ⁊ de eius oratōne pōt expo
ni. ꝑs. iſte. vt in eiꝰ pſona dicaꝫ (exaudi de
us oratōnē meā cū deprecor ⁊c̄) orauit ei pfez
dicēs trāſeat a me calix iſte ⁊ exauditꝰ fuit
in ſua reſurrectōe in q̄ corpꝰ hūit ipaſſibi
le ⁊ immortale (qr exacuēt vt gladiū linguas

suas) clamantes ad pylatū crucifige cru
cifige eū (itēdētes arcū rē amarā) iducen
do t̄bā ad petēdū liberatōem barrabe et
xp̄i mortē Math. xxv. (sbito sagittabūt eū
) sagittis liguaꝝ ⁊ d̄r subito q̄a paulo añ
eum honorauerant. d. benedictus q̄ veit
in nomine domini ꝛc̄ (et non timebunt) s.
deum (firmauerūt sibi sermonē neq̄ꝫ) ob
stinate petētes christi mortem (narraue
runt vt absconderent laq̄os) inter se tra/
ctātes quomō ihesum dolo tenerent ⁊ oc
ciderent. math. xxvi. (dixerunt quis vide
bit eos) Nam ita effronte q̄rebant mortē
christi ac si deus nō videret ipsos (scruta
ti sunt iniquitates) per multas vias mor
tem christi querentes (defecerunt scrutā
tes scrutinio) q̄rebant eni extiguere chri
sti nomē qd̄ magis fuit clarificatū ꝑ suā
passionem propter qd̄ centurio vidēs sig
na in eius passione facta. dix. math. xxvi
Vere filius dei erat iste ⁊ multi de assistē
tibus ꝑcutientes pectora sua reuertebāt̄
luc. xxiij. (Accedet homo) christus (ad
cor altum). i. profundum vt dicit augus.
voluntarie accedens ad passionē ꝑfecit ꝓ
fundum dei secretū quo disposuerat filiū
suum pati pro redemptione mundi (sagit
te ꝑuulorum facte sunt plage eorum) iste
sagitte sunt verba pungitiua. quibus peti/
uerūt iudei mortē christi ⁊ facte sūt ipsorū
plage quia propter hoc trucidati fuerunt
romanis (Contu rbati sūt) hic ponitur
vtilitas sequens. nam multi videntes pu
nicionē iudeorum penitentiā de peccatis
agentes crediderūt in christum eius ope
ra promulgantes (letabitur iustus) per
christum redemptus (et sperabit in eo). i.
per ipsum ad gloriaꝫ venire et sic (laud a
buntur omnes recti corde)

Te decet ꝛc̄.) iste p̄s. est gratiarum
actio pro reditu captiuitatis. babi
lonice et sequenti terre fertilitate
quā p̄uidit dauid et hūc psalmū fecit Mo
raliter potest exponi de quolibet peccato
re veraciter penitente. q̄si reuerso de ba/
bilonica captiuitate. et pro tempore amis
so nititur bonis operibus abundare ⁊ sic
grat⁹ de diuinis beneficijs. d. (te decet hi
nus de⁹ in syon). i. iustū ē vt te laudē i ec
clesia ꝓpter beneficia mihi collata (⁊ tibi
reddet̄ votū) qd̄ i baptismo feci deseruiē
do fideliter t̄. (exaudi oratiōeꝫ meā) ꝑcen
do mihi d̄ transgressione dicti voti (ad te
omnis caro veniet) in iudicō finali (v̄ba
iniquorum). i. suggestiones demonū (p̄
ualuerūt sup̄ nos) ꝑ cōsensū nostrū (et i
pietatibus nostris tu ꝓpiciaberis) dādo
nobis locum dicte penitētie de peccatis (
beatus q̄ elegisti) p̄destinando et assūpsi
sti iustificādo (habitabit in atrijs tuis)
militantis ecclesie ꝑ gratiaꝫ ⁊ triūphan
tis ꝑ gl̄am et tūc (replebimur in bois do
m⁹ tue) p̄s. xvi. Saciabor cū apparuēit
gl̄a tua (Sanctū est templū tuū) celestis
glorie (mirabile in equitate). nā ibi viden
tur iudicia dei iustissima que mō vidēt̄ di
storta qñ deus ꝑmittit malos prosperari
⁊ iustos penā pati (exaudi nos deus) sine
cui⁹ auxilio nichil bōi possum⁹ (spes oim
ꝛc̄) id est oim q̄ hitāt in mari ⁊ in t̄ra nec
miꝝ. q̄a facit mirabilia i terra eleuās eā
ꝑ t̄re motū ⁊ in mari ꝑ ꝯmotōeꝫ fluctuū
iō sbdit̄ (p̄parās mōtes ꝛc̄ turbabūt̄ gen
tes ⁊ tiebūt ꝛc̄) vidētes tl̄ia diuie potētie si
gna ⁊ sic ꝯcipiūt p̄niaꝫ ⁊ exeūt de pec̄is a
liq̄ in mane iuuētutis et aliq̄ i vespe sene
ctutis de q̄ gaudēt āgl̄i q̄b⁹ ē gaudiuꝫ de
vno pec̄ore p̄niaꝫ agēte ⁊ h̄ ē qd̄ d̄r (exit⁹
matuti ⁊c̄ Visitasti t̄rā) hec ē scd̄a ꝑs in
q̄ p⁹ reditū a pec̄i captitate pōit̄ ꝓfect⁹ i
v̄tute ꝑ t̄rā eni h̄ itelligit̄ hō fact⁹ de t̄re
limo hāc eni t̄rā deus visitat a pec̄o reuo
cādo ⁊ iebriat gr̄aꝫ ifūdēdo ⁊ locupletaē
fcit i bois opib⁹ exercēdo (flumē d̄i reple
tū ē aq̄s) ꝑ qd̄ itell̄r spūssāct⁹ Jo. vij. c. q̄
credit in me sic dic̄ scp̄tura fluia de vētre
fluēt aq̄ viue. h̄ āt dixit d̄ spū quē acceptu
ri erāt credētes i eū igit̄ (flumē d̄i repletū
ē aq̄s) q̄a spūssc̄s abūdāt̄ ifluit dona sua
ꝑseuerātib⁹ i bōis (ꝑasti cibū illoꝝ ꝛc̄). i.
eucaristie sac̄m̄tū qd̄ ꝓficit hn̄tib⁹ gr̄am
⁊ ñ alijs (riuos ei⁹ iebri. ꝛc̄) h̄ refert̄ ad i
fluētiā spūssc̄i p̄dcāꝫ (m̄ltiplica geni) ꝛc̄. i.
bōs ꝯcept⁹ i aia (i still. ei⁹). s. gr̄e (letabr̄
germi.) bonū ꝓpōitū ꝯcipiēs ⁊ qm̄ ñ suffi
cit tal̄ ꝯceptō nisi seq̄t̄ ꝯsūmatō. iō sbdit̄
bn̄dices coro. ꝛc̄.) corona anni benignita
tis est circulatio tēporis i quo deus bene
concipientē ꝑducit ad t̄minū bōe ꝯsūma
tōis et tūc ꝑcipit̄ fruct⁹ diuie bn̄dictiōis

ꝛ quoniã huiꝰ exemplo plures accipiũt exẽ
plum proficiendi. sequitur (ꝛ campi tui ꝛc̃
)per campos intelligũtur laici ꝑ (specio
sa deserti) religiosi ꝑ (colles) potentes scl̃i
per (valles) pauperes per (arietes ouiũ) p̃
lati ꝛ omnes isti proficiunt exemplo bene
consummantis ꝛ quoniam ex hoc debent
deo regratiari. ideo concludit̃ (clamabũt
eteni hymnũ dicent)

Iubilate deo ꝛc̃) psalmus iste ꝟm
litteralem sensum est gratiarum
actio pro filiorum israel exitu de
egipto per quem figuratus fuit exitus san
ctorum ꝛ maxime martirũ ex hoc mũdo
nam egiptus tenebra interpretatur. mun
dus autẽ ignorancijs ꝛ culpis obtenebra
tur. sic igitur in personis eorũ vel ecclesie
gratias agendo dicit̃ (iubilate d̃o omnis
terra ꝛc̃) ꝓ martirũ victoria (dicite dn̄o
q̃ terribilia sũt opera tua) in fulgure ter
remotu ꝛ similibus ex quibus debent pec
catores terreri ꝛ in vita emendari. ꝫ quo
niam aliquãdo emendatõnẽ promittunt.
ꝛ cessante periculo nihil faciũt. ideo subdi
tur (in multitudine virtutis tue) que per
effectus predictos ostenditur (mẽciẽtur ti
bi inimici tui) i. peccatores predicti. propt̃
quod econtra dicitur (omnis terra adorꝫ
te) toto corde (venite ꝛ videte opera dn̄i
)diligenter ea considerando (terribilis in
cõsilijs super filios hominum ꝛc̃) .i. tiran
norum. nam aliquando volentes submer
gere fideles in mari vel fluminibꝰ frustra
bantur. quia sic ambulabant super aquas
sicut super aridam Exẽpluꝫ de sanctis na
sario ꝛ celso ꝛ pluribus alijs ꝛ sic letabã
tur in deo ostendente suũ dominiuꝫ i crea
turis (oculi eius sup̃ gentes) ad mala pu
niendum. ideo subditur (qui exasperant)
deum (non exaltentur) ꝫ confundentur (
Benedicite gentes) quoniam applauden
dum est diuine iusticie in punitõne malo
ruꝫ que premissa ẽ ꝛ ꝓmotõne bonorũ q̃
sequit̃ id̃ dr̃ (benedicite gentes dn̄m nr̃m)
ipsum laudando (ꝛ auditam facite ꝛc̃) ali
os ad laudem consimilem inuitando (qui
posuit animam meam ad vitam) ipsam
iustificando per gratiam (ꝛ non dedit i cõ
motõnem pedes meos) a fidei stabilitate i
tirannorum persecutõne (quoniam ꝓba
sti nos deus) in tribulatõnibus (igne nos
examinasti ꝛc̃). id est acerbitate persecuti
onis q̃ signat̃ noie ignis ꝛ ad lr̃am multi
martires trãsierũt ꝑ ignẽ materialẽ (idu
xisti nos in laqueum) quia multi mr̃es fu
erunt cathenis ꝛ pedibus illaqueati (
posuisti tribulatõnes in dorso nostro) sic̃
graue pondus (trãsiuimus per ignem) vt
btũs laurentius ꝛ plures alij (ꝛ aquã) vt
btũs clemẽs ꝛ plures alij (ꝛ induxisti nos
in refrigerium) paradisi (itroibo i domuꝫ
tuã) celestẽ (in olocaustis) incẽdij pij amo
ris (reddã tibi vota mea) quibꝰ in baptis
mo ꝓmisi vsq̃ ad mortẽ seruire tibi (ꝛ lo
cutuꝫ est os meũ in tribulatõe mea) mr̃es
ei in agone positi confitebantur se seruos
xp̃i (olocausta medullata) id est preciosa
que sunt corpus ꝛ aia (cũ incẽso arietũ ꝛc̃
)de tribus istis generibꝰ aialiũ fiebãt sacri
ficia veteris legis ꝛ hic exp̃mũtur ad sig
nificandũ ꝙ sacrificiũ martirij supeminẽ
ter continet v̄tutẽ oim sacrificioꝝ. ve. te (
venite audite ꝛc̃) vt exẽplo martirũ accipi
atis ꝯstantie v̄tutẽ (ad ip̃m ore clamaui)
in tormẽtis posit̃ (ꝛ exultaui) qꝛ mlti mar
tires nõ solum ꝯstant̃ sustinebant tormẽ
ta ꝫ ec̃ gaudẽter. act. iiij. Ibãt apl̃i gaudẽ
tes a ꝯspectu ꝯcilij. qm̃ digni habiti sũt ꝓ
nomie iesu ꝯtũeliã pati (iniq̃tatẽ si aspexi
in corde meo ꝛc̃) ꝓpter h̃ eni or̃ones mr̃m
exaudiebantur. qꝛ innocẽtes paciebantur
ꝛ qꝛ domino regratiabant̃. subditur (bn̄
dictꝰ dn̄s q̃ amouit or̃onẽ meã) ipsã repel
lendo (ꝛ miam suã a me) ꝫ magis eã cõtu
lit m̃ ad gl̃am me ducẽdo.

Deꝰ misereat̃ nr̃i) ꝟm hebreos. p̃s.
iste gr̃aꝝ actio ꝓ fertilitate vnius
ãni. ꝫ m̃ videt̃ ꝙ sit ꝓphetia de bn̄
ficijs ꝓ tũc futuris q̃ fuerũt exhibita in in
carnatõe xp̃i ꝛ vtroq̃ mõ exposui psalmũ
istũ in expositõe lr̃ali. ꝓpter quod nõ vr̃ m̃
alia spũalis expositõ req̃rẽda.

Exurgat deꝰ ꝛc̃) p̃s. iste ꝟꝫ hebreos
ẽ gr̃aꝝ actio ꝓ bn̄ficijs exhibitis
ꝓplo israel. ꝑtim in exitu d̃ egipto
ꝑtim in ꝓgressu ꝑ deꝟtum. ꝑtim in acces
su ad terrã ꝓmissiõis ꝫ mihi vr̃ ꝙ ẽ magl̃.
ꝓphetia de bn̄ficijs ꝑ xp̃ꝫ exhibitl. in sua
resurrectõe ꝛ ascẽsione q̃ preuidẽs. dd̃. in
spũ fec̃ hũc psalm̃ quẽ sic exposui ꝑ lr̃alem

ſenſum. et quoniam iſte ſenſus eſt etiam ſpiritualis non occurrit mihi aliꝰ ſenſus ſpiritualis ꝺuemẽcioꝛ hic ponenꝺus

Saluũ me fac) pſal. iſte ꝑm ſenſum litteraleꝫ eſt ꝺe xp̃i paſſione ſicut oſtẽꝺi multipliciter in expoſiciõe litterali Moꝛaliter autẽ poteſt exponi ꝺe p ſecutiõe coꝛpoꝛis ſui miſtici .qꝺ ẽ eccleſia vt ꝺicat in eius ꝑſona (ſaluum me fac ꝺe us quoniã intrauerũt aque) .i. tribulationes magne (vſqꝫ aꝺ animã meam) .i. ſũmum põtificẽ Qui ꝺicit anima coꝛpoꝛis chriſti miſtici q̃a mouet ipſũ ſicut anima coꝛpus ſuũ. tẽpoꝛe nãqꝫ ꝑſecutionis ſeuiſſime legit beatus Marcellus papa Idolis thurificaſſe Et Liberius papa Arriane p fiꝺe cõſenſiſſe (Infixus ſum in limo ꝓfũꝺi) in pꝛofũꝺo enim aque ſolet eſſe limus tenax per q̃ ſignificatur longa ꝺuratõ p ſecutionis q̃ fuit ſb̃ imperatoꝛib⁹ multis (et non eſt ſubſtãtia) .quia null⁹ auꝺebat ſuſtentare chriſtianos contra impatoꝛuꝫ manꝺata (veni in altituꝺineꝫ maris) .i. grauiſſime ꝑſecucionis (et tempeſtas ꝺemerſit me) miſti enim martires fuerũt in aquis ſubmerſi (laboꝛaui clamãs) in longa oꝛatiõe (rauce fc̃e ſũt fauces mee) ex exauꝺitiõis ꝺilatiõe (ꝺefecerũt oculi mei) ex multa lacrimatiõe (multiplicati ſunt ꝛc̃.) multi impatoꝛes et eoꝛum miniſtri ꝑſecuti ſunt eccleſiã ſine cã. (confoꝛtati ſũt ꝛc̃.) in huius mũꝺi potẽtia (q̃ non rapui tunc exoluebam) .i. ſuſtinui penaꝫ immeritam (ꝺeus tu ſcis inſipiẽtiam meaꝫ ꝛc̃.) hoc ꝺicit eccleſia ꝑ malis filijs ſuis q̃ aꝺmixti ſunt bonis (Nõ erubeſcãt) hic poſt ꝑſecucionem in flagellis ponitur afflictõ in vituperijs ideo ꝺicit eccleſia (non erubeſcant in me ꝛc̃) i. non erubeſcãt chriſtiani q̃ voceñ filij mei (non confũꝺanñ ſup me ꝛc̃.) repeticio eſt eiuſꝺeꝫ ſẽtencie ꝑ maioꝛi exp̃ſſione et ſubꝺitur racõ peticionis (quoniã pꝛopter te ſuſtinui oppꝛobꝛiũ) .i. oppꝛobꝛia multa (extraneus factus ſum fratrib⁹ meis ꝛc̃.) ſicut p̃ꝺixit chriſt⁹. ma tb̃. x. Tꝛaꝺet autẽ fraꝛ fratrẽ in moꝛteꝫ et pater filiũ et ſubꝺiꝛ cã. (q̃m zelus ꝺomus tue comeꝺit me) talia namqꝫ ſuſtinebãt xp̃iani ꝓpter zelũ eccleſiaſtice fiꝺei (et oppꝛobꝛia exprobꝛãtiũ tibi) ifiꝺeles autẽ ꝺicebãt oꝓpꝛobꝛia ꝺe xp̃o q̃ non poterãt ei nocere qꝫ ſeꝺet aꝺ ꝺexterã patris i excelſis q̃ nocebãt fiꝺelibꝰ hoꝛrẽtibus ea auꝺire ꝓter qꝺ affligebãtur et ſic oꝓpꝛobꝛia xp̃i ſui per eos caꝺere ꝺic̃r (et oꝓpui in ieiunio ꝛc̃) oñes. n. iſtas afflictiões fiꝺeliũ ifiꝺeles ypocriſim reputabãt ideo ſubꝺit (et aꝺuerſũ me loq̃bantur qui ſeꝺebãt i poꝛta) .i. iuꝺices q̃ ſeꝺebãt ãtiquitꝰ i poꝛtis et iſti cõtra fiꝺeles loquebãt eos iuſte ꝺemnantes (et in me pſallebãt qui bibebãt vinuꝫ) cãtilenas factas in vitup ñs xp̃ianoꝝ (ego vo oꝛatiõem meã aꝺ te ꝺñe) ꝺirigo toto coꝛꝺe (tẽpus bñplaciti) .i. tue ꝺſola tõis expectãs (in mlitituꝺie mic tue exaꝺi me) vt valeã i pace tibi ꝺuié (i veritate ſaluti. tue) .i. ex merito xp̃i q̃ ẽ veritas et ſalꝰ tua (Libẽa me ꝺe luto vt nõ infigar) ſup̃ ꝺixit ifirꝰ ſũ in limo ꝛc̃. et ꝳ ꝓpt̃ grauitatẽ ꝑſecutõis ꝳ aũt petit non infigi. ſ. in pcim ex ipatiẽtia ꝓpt̃ lõgituꝺiẽꝫ ꝑſecutionis (libẽa me ab hijs q̃ oꝺerũt me) .i. a ꝺemõibꝰ (et ꝺe pfũꝺis aq̃ꝝ) .i. tẽptacõm (nõ me ꝺemergat tẽpeſtas aq̃) .i. tẽptatio nis p oſẽſũ (neqꝫ abſoꝛbeat me pfũꝺũ) p pcõrũ exerciciũ (neqꝫ vrgeat ſup me puteꝰ os ſuũ) .i. puteꝰ iferni a q̃ nllꝰ põt reuerti (Exauꝺi me) ꝳ ꝑ liberatõe allegaꝛ ꝑmo ꝺiuina clemẽtia tõ ſb̃ꝺiꝛ (q̃m benigna ẽ mia tua ꝛc̃. et ne auertas fa. tuã a puero tuo) .i. a ꝓpꝛio xp̃iano ſcõo allegaꝛ ꝑſecutoꝛ neq̃cia cuꝫ ꝺr̃ (ꝓpt̃ inimicos meos eripe me) q. ꝺ. qꝫ ꝑſequũt̃ me iuſte et ẽcio ꝑꝑa miſeria cũ ꝺr̃ (tu ſcis improperiũ meũ et ꝺiſpõeꝫ meã et reuẽtiã meã) .i. vẽcũꝺiã et ponunt̃ tot noia q. iꝺẽ ſignificancia aꝺ ꝓpoſitũ magl. exaggerãꝺo (improperiũ exp̃auit coꝛ meũ) ꝺ futuro ſic̃ iã ſuſtinui ꝺe preterito (et ſuſtinui) .i. expectaui (qui ſimul cõtriſtaretur ꝛc̃.) aꝺ aliqualẽ relcuacõem meã nam cõpacientes afflicto ꝺimiuunt afflictionez ſuam. ſicut portantes pondus coꝛpoꝛale cum aliqui alleniãt ſium grauamen. (et ꝺeꝺerunt in eſcaꝫ meam fel ꝛc̃.) ſcilicet perſecutores mei. ꝺuceꝫ tes aꝺ amaritudinem vitam meam.

(fiat) ibic petitur persecutorum punitō non ex vindicte ꝫ iusticie zelo. cum dicitur (fiat mensa eorum ꝛc̄) id ē sicut duxerunt vitam meam ad amaritudinez sic fiat eis (obscurentur oculi eorum ne videant) cuacionem pene sibi debite (ꝙ dorsum eorum semper incuruā) id ē eorum penā aggraua (effunde super eos iram tuam) eos multipliciter pūiendo (ꝙ furor ire tue cōprehendat eos) ita ꝙ nō possint effugere (fiat habitacio eorum deserta) id ē ab hominibus inhabitata (quoniam quem tu percussisti) id ē populum christianum quem tu percuti permisisti ad sue pacientie exercitium (persecuti sunt) nequiter (ꝙ super dolorem vulnerum meorum). id est defectuum in necessarijs. qui communiter est in pauperibus Christianis (addiderunt) iniuste p sequendo (appone) in statera iusticie tue (iniquitatem super iniquitatem ꝛc̄) multiplicando eorum penam. ꝑm peccatorū multiplicatōnem (ꝙ non intrent in iusticiam tuam). scilicet. illi quos preuidisti ad penam eternam. qꝫ ꝓprie dicitur de demonibus ꝓpter eorum irreuersibilitatem. iō subditur (deleantur de libro viuentiuz ꝛc̄ ego sum pauper ꝙ dolens) ex miserijs vite presentis (salus tua deus) id ē Christus (susceptor me) confortans me in tribulationibus (laudabo nomen dei cum cantico) id est corde et ore (ꝙ placebit deo super vitulum nouellum ꝛc̄). id est plus qꝫ veteris legis sacrificia (videant pauperes ꝙ letentur) quoniam de eis dicitur mat. v. ☩ Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum (querite deum) per operā iusticie (ꝙ viuet anima vr̄a) vita gratie ꝙ postea glorie (quoniam exaudiuit pauperes dominus) in suis oratōnibus (ꝙ vinctos suos) scilz pro nomine eius (non despexit) vt patet de martiribus quorum honor in celis. celebratur in terris (laudent illum celi ꝙ terra ꝛc̄) id est omnis creatura nam ex omnibus creaturis habetur materia diuine laudis (quoniam deus saluā faciet syon) id ē ecclesiam militantem (Et edificabunt ciuitates iude) id est congregatōnes plebis Christiane que edificātur in moribus ꝙ fide (ꝙ inhabitabunt ibi). s. illi qui fideles sunt. non solum numero. sed etiam merito (ꝙ hereditate adquirent eam) id est ecclesiam in qua iam sunt ꝑm statum ipsius militantis ꝙ adquirent eaz ꝑm statum ipsius triumphantis. est enim vnica ecclesia. tamen duos habens stat⁹ (Et semen seruorum eius possi. eam) id ē imitatores bonorum (ꝙ qui diligunt nomen eius habi. in ea) gradus enim mansionuz superne ciuitatis distinguūtur ꝑm grad⁹ caritatis.

DEus in adiutorium ꝛc̄) sicut dixi in exposītōne litteralī. ☩ Psalmus iste ꝙ sequens qui apud hebre. sūt vnus ps. videntur esse oratio dauid in persecutōne absolon. licet de hoc alium psalmum fecerit nā illa persecutō tractū temporis habuit (☩ Mozaliter autez possunt exponi ō bono pastore ab apt̄ co filio suo spirituali. tamen iniquo persecutōnem paciēte sicut de sancto thoma cantuariēsi ꝙ rege anglie legitur esse factum a qua persecutōne petit diuinitus liberari. ꝙ primo ponit̄ ista peticio. ꝙ secundo exauditionis ratio specialis. (deus in adiutorium meum intende). quasi diceret mea liberatō non apparet aliunde (domine ad adiu. me. fest.) ne in mea dyocesi crescant mala. que solent in populo crescere percusso pastore sic dicebat ap⁹. act. xx. ☩ Post discessum meuz intrabunt lupi ꝛc̄ (confundantur ꝙ reuerentur ꝛc̄) in seipsis per penitenciā. de hoc ꝙ persequuntur suuz patrem (auertant̄ retrorsum) resilientes a tali persecutione (qui dicunt mihi euge euge) de me loquentes inhebite (exul. ꝙ leten. in te. ꝛc̄). i. i tua bonitate ꝙ non in huius seculi vanitate (ego vero egenus ꝛc̄ adiutor meus) in operibus bonis (Et liberator meus es tu) a malis (domine ne moreris) mihi succurrē in casu necessitatis.

IN te speraui ꝛc̄) ibic ponitur exauditionis ratio. ꝙ primo multiplex ratio ad hoc inducitur. scō gratiarum actio ꝓmittitur ibi (ego autem sēper sperabo) prima in tres. primo ponunt̄ ratōes ex parte dei. scō ex parte passi ibi (in te cantacio) tercio ex parte aduersarij ibi (confundātur. Circa primū allegat̄. primo dei magnificētia. qz magnificat ꝓpriū ē iuuare ofidētē in se. iō dr̄ (in te dñe spaui)

ideo confido q̄(non cōfundar in eternū)licet ad tēpus paciar (In tua iusticia li bera me)nō in mea.de qua nō p̄sumo seo de tua.(Inclia ad me aurē tuā)acceptā do p̄cē meam.(Esto mihi in deū protectl.)q̄ sine te nihil possē (quoniā firmamen tū meū ꝛc̄)in omni tribulatiōe mea(deus meus)Hic scdo allegaī diuina iusticia: ad quā p̄tinz malos pūire ideo dicīt (de⁹ me⁹ eripe me de manu pec.ꝛc̄.)q̄ agit cō tra legē p̄sequēdo patrē(qm̄ tu es pa.me. de.).i.exēplar mihi pacientie p me paciē do in cruce(oñe spes mea a iu.me.) quia nihil obtinere q̄siui nisi p̄ te(In te confir sū ex utero).i.sustētat⁹ in hoc mūdo idō subdīt (de uētre matris mee ꝛc̄.(In te cā tacō)hic inducīt rō sūpta ex p̄te passi et p̄mo ex eius deuotiōe cū dicīt(In te can tacō mea semp̄).i.laus Secūdo ex x̄tu/ te stancie cū dicīt(tanq̄ p̄digiū factus sū multis)admirāt⁹ q̄ ego sto in p̄secu cōib⁹ tātis (q tu adiutor fortis)mihi tri/ buēs paciēcīā i aduersis ideo subdīt (re pleaī os meū lau.ꝛc̄)te laudādo p̄ tot be neficijs Tercio ex hūana defectōe cū dici tur(ne p̄cipijas me in tēpe senec.ꝛc̄.)sicut beat⁹ tho.cantl. archiepūs iaz erat senex tēpe sue p̄secutōis q tiebat ne post mortē suā que p̄pinqua erat de subuersiōe eccle siastice libertatis ideo subdīt (Quia dixe rūt ūmici mei mihi q q̄ custo.a.meā.ꝛc̄.(nā bon⁹ p̄latus frequēī impellīt non solū ab extraneis ꝫ etiā intraneis vt flectatur a via veritatis seō ipse debz sēp̄ dicere(de us ne elon.a.me.ꝛc̄)Cōfundātur)hic po nīt rō sūpta ex p̄te aduersarij cū dicīt (cō fundantur q defi.) a sua intētione(detra hentes anime mee).i.volentes famā me am denigrare vt per hoc videanī p̄sequi me iuste propter quod magis debent pu/ niri q ego liberari(ego autez) positis rati onibus pro exauditione petitiōis hic poīt promissio gratiarum actionis pro obten tu cum dicitur(ego autem semp̄ sperabo)p̄ te liberari(Et adūciam super lau. tu.)tibi regraciari ideo subditur(os meum ꝛc̄ quoniā non ognoui literaturā).i.scien ciam inflantē d.cum apostolo non iudica ui me aliq̄d scire inter vos nisi tantū ihz cristuz q hūc crucifixū.i.Cor.ij.(Introi bo in potencias dñi)eas ognoscendo et docēdo(oñe memorabor iusti.tue soli⁹)q non iustitie ipocritarum(deus docui. me a iuuent.m)imittēs mihi instictus ad bona(pronūciabo mirabilia tua.)ne ab/ scondam talenta tua (Et vsq̄z in senec.et se.ne derelin.me.)cessando a doctrina.(donec annūci.bra.tuum).i.virtutez tuaz (generationi omni que ventura est)p̄ seri pturam posteros informātem quia tamē dei virtus perfecte non explicatur ab ho mibus subdīt (potēciam et iusticiā ꝛc̄)seo quoniaz omnes qui pie volūt viuē in chri sto p̄secucionem patiētur.ij.thi.iij.sequīt (quātas ostendisti mihi tribulatiōes mul tas q malas).s.mala pene(Et cōuersus viuificasti me)p̄ tuaz cōsolationē internā (Et de abissis terre iterū reduxisti me).s. ad honorē de p̄terita abiectiōe p̄pter que (Ego cōfitebor tibi ꝛc̄.).s.confessione laudō multiplicibus modis (Tū cōfusi fuerint ꝛc̄.).s.tirāni me p̄sequentes corporaliter et demones spiritualiī a suo deificerio de fraudati

ps. Irri.

Deus iudicium)secūdum augusti num et Cassiodorū psalm⁹ iste loquitur ad litteram de magnifi/ cētia regni christi et sic exposui Moraliter autez potest exponi de bono regine sui vi carij.s.cuiuslibet boni prelati secularis vl religiosi et primo petitur eius bona guber nacio secundo subditur graciarum actio ibi(benedictus)prima in duas quia prio petitur bona dispositio regentis secundo bonitas regiminis ibi(descēdet)circa p̄ mū dicīt (de⁹ iudiciū tuum regi da) q̄li bet eni bonus p̄latus rex ē i spiritualibus .i.pe.ij.vos estis gen⁹ electū regale sacer dotū est etiā fili⁹ adoptiu⁹ regis regū et io sibi petīt iudiciū i bñ spiāndo q iusticia i bene exeq̄ndo.q p̄mū nō sufficit sine scdo ideo sb̄dīt (iudicare pplm ꝛc̄.).s.actualiē (suscipiāt mōtes pacē ꝛc̄.)p̄ mōtes intelli gūtur maiores vyoceb⁹ sb̄ p̄lato per collas vero mediocres et minores p̄ hoc q̄ sub ditur (Iudicabit pau.populi ꝛc̄.)eos ab malignantibus defendendo (Et permā ne. cum sole).i.christo qui ē sol iusticie ꝛ bi fidelīt p̄uidēdo(q̄si lūaz)i.beatā vgiez

ipsam deuote pro se ⁊ suis subditis depre
cando (in generatōne ⁊ generatōnem)
nam ab eo edocti idem facient post eius
mortez (Descendet) hic petitur bonitas
regiminis que consistit in iusticia per mise
ricordiaz temperata. quia iusticia sine mi
sericordia est crudelitas. misericordia ve
ro sine iusticia pusillanimitas. ido dicitur
(descē. sicut plu. ꝛc̄) id est dulcit̄ ⁊ vtiliter
(orietur in diebus eius iusticia ꝛc̄ donec
auferatur luna) donec appareat dies cla
ra. in qua non lucet luna ⁊ ꝑ diem claraz
noticia veritatis itelligitur. que per bonū
pontificem declaratur (⁊ dñabit̄ a mari
⁊ cetēa) hoc conuēit summo pontifici qui
est generalis vicarius christi (Coram il
lo procident ethiopes) id est demones in
ethiopum figura frequenter apparentes (
⁊ inimici eius) scilicz maligni spiritus (ter
ram lingent) id est malignos homīes blā
dicijs decipient sed spirituales d̄cipere nō
valent (reges tar. ⁊ insule) id est dominā
tes in terra ⁊ in insulis maris (munera of
ferent) dotantes ecclesiam diuicijs (Et a
dora. eum oēs re. terre) ⁊ quia reuerentia
que pontificibus defertur in christum cui⁹
sunt vicarij refertur sequitur (quia libera
bit pauperem a po.). id est peccatorem bo
nis gratie spoliatum a demone igitur (et
animas pauperum saluas faciet) per qd̄
intelligitur salus spiritualis (ex vsuris ꝛc̄
) vsurarius enim est dyabolus qui pro tē
poralibus rapit spiritualia bona que sunt
multa meliora (⁊ honorabile nomen eoꝝ
) conuersoruz (corā illo) scilicz bono prela
to. nec mirum. quia gaudium est angelis
dei super vno pec. penitenciam agente. lu
ce. xv. capi (⁊ viuet) vita gratie (⁊ dabitur
ei de auro arabie) quod est valde preciosū
ꝓpter quod signat gratie donum quod a
d̄o datur abundanter bono prelato (Et a
dora. de ipso semper) quia boni subditi re
gratiantur deo de bonitate prelati (tota
die bene. ei) in precando sibi maiora bona
(erit firmamētū in terra) quia firmat sb̄
ditos suos in bono verbo pariter ⁊ exem
plo (in summis montium) id est maioruz
per quos in minoribus conseruat regimē
bonum (Superextolletur sup li. ꝛc̄) Nam
actus boni prelati est magni meriti apud
deum. eo ꝙ alij proficiunt per eius exem
plum. ideo subditur (⁊ flo. de ciuitate ꝛc̄)
id est ecclesia que bene dicitur ciuitas. eo
ꝙ est christianorum vnitas (Sit nomen e
ius benedictum) benedictōne superna (an
te solem permanet nomen eius). id est an
te christum ad ipsum premianduz (⁊ bene
dicentur in ipso) Quia benedicentes ali
cui dicēt benefaciat tibi deus sicut prelato
tali (omnes gentes magni. eum) propter
vite meritum ⁊ est hic yperbole cum dicit̄
omnes gentes ad designandum multitu
dinem magnificantium ⁊ quoniam omne
bonum deo principaliter est attribuenduz
ideo concluditur (bñdict⁹ dñs de⁹ ꝛc̄)

Quam bonus ꝛc̄) Psalmum istuz
fecit asaph habens spiritum pro
pheticum. ostendens ꝙ dei proui
dentia attingit a fine vsqꝫ ad fi. fortiter et
dis. omnia suauiter licet mundanis hoīb⁹
aliqñ contrarium videatur. eo ꝙ vident
frequenter malos homines temporaliter
prosperari. ⁊ bonos tribulari ⁊ sic litteral
sensus est simpliciter moralis ꝓpter quod
ꝑtrāseo de alio inducendo.

Ut quid deus repulisti) Psalmuz
istum litteraliter exposui. vt sit o
ratio asaph pro liberatōne popu
li de captiuitate babilonica quam preuidit
futuram. Moraliter potest exponi pro libe
ratōne terre sancte de manu saracenorū
capte tempore saladini ⁊ ad hoc allegatur
amicicia pristina cum dicitur (vt quid de⁹
repulisti ꝛc̄). id est repelli permisisti popu
lum xp̄ianum amicabilem tibi de terra sā
cta (iratus est furor tuus super o. pas. tue)
id est pascue euāgelico verbo. ⁊ eucaristie
sacramento (memor esto cong. tue ꝛc̄) in
ierusalem facte sub apostolis in principio
ecclesie. de qua dicitur actu. iiij. multitudi
dinis credentium erat cor vnum ⁊ anima
vna (redemisti vir. here.) sanguine ꝓprio
ibidez effuso (leua manus) hic consequen
ter allegatur ad idem aduersariorum ne
q̄cia (leua manus tuas ꝛc̄). i. potentiā tu
am ad puniēdū eorum superbiam (quāta
malignatus est inimicus i sc̄o). s. loco. q. d
mlta nimis (⁊ gl̄ati sunt ꝛc̄). s. in ierusalez
vbi solebāt fieri solēnitates tue (posuerūt
signa sua). i. vexilla in cītate capta (signa

id est ad ostensionem sue victorie (Et nō cognouerunt) ꝙ hoc contigerit propter peccata populi christiani (sicut in exitu super summuz) per qđ significātur porte ciuitatis super quas fuerūt portata dc̄a vexilla et refertur ħ ad illud qđ premittitur (posuerunt signa sua. q. in silua lignorum ꝛc̄.) quia ferro et igne destruxerunt loca sancta (polluerūt tabernacl̄z) nam in locis đo dicatis equos stabulauerūt et plures sordes alias fecerūt (dixerunt in corde suo ꝛc̄.). i. cogitauerūt festiuitates ecclesie repellere de terra sancta. Signa nostra) hic pro predictis ponitur christi fideliuz quēla. d. (Signa nostra ñ vidim⁹). i. signa diuine miseratiōis erga nos. (Jam non ē propheta) vos confortans (Et nos nō cognos. amplius) verba sunt xp̄ianorum in passione existentiū et q. desperanciū de recupacione locorū sanctorum (vsq̄quo de⁹ ī ꝓpabit īimicus ꝛc̄) saracenoruz popul⁹ exprobrās christianis eiectionem de terra ꝓmissiōis et ħ opprobrium reuertitur contra honorē diuinum (vt q̄d auertis manū tuā ꝛc̄.). i. potēciaz tuaz a punitiōe eorū et ꝙ possit hoc facere ostenditur cuz dicitur (De⁹ autez rex noster ante secl̄a). i. in disposicōe eterna (opatus est salutē) ꝑ filij sui passionē (In medio terre). i. in ierusalē que est ī medio climate (tu ɔfirmasti in v̄tute tua mare) ne sup aridā efflueret (ɔtribulasti capita draconū ꝛc̄.) que sūt mlta maiora q̄z conterē saracenos Jdeo ɔcluditur in fine (memor esto hui⁹ mōi ꝛc̄.) ne populus infidelis dicat o ꝓpbria cōtra te ꝛ populū christianum (Ne tradas). hic allegat̄ adhuc contra Saracenos miseria captiuorum christianorum cū dicitur (Ne tradas bestijs.). i. sarracenis bestialit̄ viuētibus (animas confi. tibi) ne fracte miseria cōsenciant legi machometi (respice in testiōnium tuum). s. nouū ne dissipetur ꝑ neq̄ciam sarracenorum (Quia repleti sūt terre). i. terrenis desiderijs q̄ machometes laxauit eis (domibus iniquitatū) ad laxaciōez. n. ɔcupiscēciarū. seq̄t̄. ꝙ dom⁹ iniq̄tatib⁹ repleat̄ (Ne auertat̄) a tua misericordia (hūil̄ fact⁹ cōfus⁹). i. populus xp̄ian⁹ qui fuit valde cōfus⁹ in amissione

t̄re sancte (paup et inops. lau. no. tuum) cū ꝑ te fuerit liberati de potestate sarracenoruz ideo subdit̄ (Exurge de⁹ iudica causā tuā) nā aduersarij victiōem suā retorquēt ad tuā blasphemiā (Que ab īsipienti sunt tota die). i. a populo saracenico ꝓphete falso credēte (Ne obliuiscaris vo. īimicoꝝ tuorū). i. eoruz blasphemias ad puniēdū (Supbia eorū q̄ te oderūt as. sēper) sarraceni nāq̄z ex captiōe terre sācte in supbiā ascēderunt

Confitebimur) Jste psal. ē gratiarū actō populi reuersi de captiuitate babilōis (Moralit̄ p̄t exponi de q̄libz peccatore veracit̄ penitēte ꝛ sic reuers⁹ ē de pcc̄i captiuitate ꝛ p̄mo poit̄ gr̄arū actio cuz dicit̄ (ɔfite. tibi de⁹) ego et mei similes de p̄teritis īiq̄tatib⁹ (ɔfitebimur) ɔfōne laudis ꝓ bn̄ficio nr̄e iustificatōnis Et īuocabi⁹ no. tu.) ꝓ alijs bn̄ficijs obtinend̄ (nar. mira. tu) q̄ fecisti nob̄ q̄z mai⁹ ē iustificare īpiū q̄z creare celū ꝛ t̄rā sic̄ d. Augl. ꝛ sbdit̄ dīna rn̄sio cū dr̄ (cū) apte (accepo.) s. optunū (iudicabo) iustos iudicio a ꝓbois (liq̄fa. ē t̄ra). i. hoies ī t̄rēis ɔfidētes q̄z sic̄ cēa liq̄scūt ab igne ɔcupiē ꝑ ɔsēsū ī pcc̄z mōrle (e° ɔfir. co e.) colūne t̄re dnr̄ hoies iusti q̄ꝝ merit. alij sustētāt̄ ꝛ ipi a đo ī bō fir̄nt̄ (dixi īiq̄s) ħ poit̄ puitō ꝑseuēātiū ī malo c̄ dr̄ (dixi īiq̄s) isti sūt q̄ faciūt ɔtra p̄cepta negatia (ꝛ deliq̄ti b⁹) q̄ faciūt ɔtra affirma. (nolite exal. co) gl̄antes đ vr̄a malicia (nolite extol. ī al. ꝛc̄). i. nolite loq̄ blaspheias ɔtra deuz (q̄z nz ab ori. ꝛc̄) i. q̄z ex nll̄a ꝑte abē d⁹ q̄ pn̄s ē vbiz (qm̄ de⁹ iudex ē) nō solū fcōꝝ ħ ec̄ v̄boꝝ ꝛ cogitatuū (hc̄ hūiliat). s. sr̄bū (ꝛ hc̄ exal.): s. hūilē (q̄z calix ī maū dn̄i ꝛc̄) i. pūitō dura ad pūiēđ pcc̄ores ꝓ volūtate sua (ꝛ iclia. ex ħ ī) puniēdo pcc̄ores succes siue diuerso tpe sic̄ ī diluuio ꝛ p⁹ea ī sbuersiōe sodōe ꝛ sic de alijs (verūtamē fex ei⁹) s. calicl. (nō ē īcrinanita) q̄z ī đo remanet ptās ad pūiēđ malos ꝓ volūtate sua īđo sbdit̄ (bibēt om̄s pcc̄ores t̄re (Ego aūt) ħ poit̄ gr̄aꝝ accō ꝓ pccōꝝ pūitōe q̄ tn̄ ñ ꝓcedit ex zelo vīdcē ħ iusticie dīne p̄s. lxiij letabit̄ iust⁹ cū vi. vin. ꝛ sic de⁹ ī ꝑsō iusti (e° aū ānūciabo ī scl̄z) đi iustitiā ī pūitōe pccōꝝ (cāta. đo ia.) licz eni sit de⁹ oiz tū

spiritualiter dicitur deus iustoꝝ qui sūt supplantatores viciozum (Et omnia coꝛ. pec. confrigam).i. confrigenda dicam per dei iusticiaꝫ (Et exal. coꝛ. iusti.) in ciuitate celesti.

NOtus in iudea deus) Psalmum istum fecit asaph preuidens i spū liberatōnem mirabilem populi iu de a senacherib persecutione . vt habetur iiij. Re. xix. Mistice potest exponi de liberati one populi xp̄iani tempoze baldwini regi. ierusalem. qui anno domini. M. c. xiiij. pre uentus a saracenis fuit captus ab eis. et tūc vndiq; venerūt saraceni vsq; ad seragi tamilia vt xp̄ianos exterminarent totaliē de terra sancta. qui confidentes in solo dō in prelium exierunt. non plures estimati i/ ter equites q pedites. q̄ tria milia q signo celitus dato de quo dr̄ infra victoziam mi rabilem habuerunt q deo magnifice gras egerunt. Sic ergo dicitur (Notus i iudea deus) quoniam tunc a fidelibus habitaba tur (in israel magnum nomē eius). i. in cle ro illius populi qui p̄ ceteris habebat ma iozē noticiā dei (Et factꝰ est in pa. lo. eius) dicta victoria de saracēis obtēta (q hīta tio eius in syon) nā ibi habitabāt deuoti oꝛes inter xp̄ianos (ibi confre. potencias ꝛc̄). s. saracenoꝝ q̄ in bellis vtūtur gla dijs arcubus q scutis (illuminās tu mira biliter) nam in principio congressus q̄dam fulgoꝛ celitus. descendit super saracenoꝝ exercitum. q statim omne robur fugit ab eis q ceci fuerunt a xp̄ianis vsq; ad. vij. mi lia q. v. milia ī aquis ꝑmersi nullo de xp̄i anis cadente. ideo subditur (turbati sunt) scilicet saraceni (doꝛmiu erī somnū suū) sci licet moꝛtis (q nihil inuenerūt ꝛc̄) scilicet de spolijs xp̄ianoꝝ que prędari sperabāt (ab increpatōne tua ꝛc̄) id est a punitione tua modo predicto facta (doꝛmitauerunt) somno moꝛtis (qui ascenderunt equos) id est equites saraceni (tu terribil es) propter quod nullus potest resistere tibi (De ce lo audituꝫ fe. iudiciū) p fulgoꝛem predictū (terra tremuit) in aduentu saracenoꝝ (Et quieuit) in debellatōne eoꝝ. ideo ꝑ ditur (cū exur. in iudi. deus) ad puniendū saracenos (vt sal. facēt man. terre) id est chaſtianos (quoniam cogitatō hominis confitetur tibi) xp̄iani nāq; videntes mā festū auxilium dei confessi sunt magnifi/ ce confessione laudis bonitatez misericoꝛ die diuine q promiserunt dño fideliter ſui re. ideo subditur (vouete q reddite ꝛc̄ ter ribili q ei qui aufert spūm principum ꝛc̄). i principalium in exercitu saracenoꝝ.

VOce mea) sicut dictum fuit in ex/ positōne litterali asaph in spiritu preuidens captiuitatē babilonicā futuram ꝓpter filioꝝ israel peccata . et eius terminatōnem ꝓpter bonoꝝ meri ta . s. danielis ezechielis q aliorum sancto rum illius tempoꝛis fecit hūc psalmum (Mistice vero potest exponi de persecutōni bus ecclesie p imperatores romanos que ceperunt tempoze neronis q terminate fu erunt in moꝛte iuliani apostate quia tunc iouiano xp̄ianissimo imperatoꝛe facto ap te sūt ecclesie q cepit religio christiana gau dere sicut dicitur in legenda sanctoꝝ mar tirum Johannis q Pauli. dicte vero per secutōnes terminate fuerunt per bonoꝝ oꝛatōnes q speāliter beati basilij q populi sui ad quoꝝ preces beata virgo misit sā ctum mercuriuꝫ martirem ad interficiēduꝫ iulianum apostatam. sic ergo dicitur in p sona ecclesie (voce mea ad dominum cla maui) tempoꝛe persecutionis oꝛando) Et intendit mihi) me liberando (deum exqui/ sui manibus meis ꝛc̄) scilicet extensis ad celum (q non sum deceptus) verbum est oꝛantis plebis deuote sentientis effectum oꝛationis sue (renuit) hic reuertitur psal/ mista ad tempus precedens liberationem ecclesie dicit in eiꝰ persona (renuit conso lari anima mea) blandicijs tirannoꝝ. qui frequenter xp̄ianis promittebant ma gna vt eos euellerēt a fide xp̄iana (memoꝛ fui dei) pro me passi (q delectatus sum) in contumelijs pro ipso. actuum . iij. Ibant apostoli gau. a conspectu concilij quoniaꝫ digni habiti sunt pro nomine ieſu contu. pati (q exercitatus sum) In pacientie vir tute (Et defecit spiritus meus) vera humi liatione de quo defectu dicitur mathei . v. Beati pauperes spiritu . id est non haben tes inflantem spiritum vt expo. augꝰ (an ticipauerunt vigilias oculi mei q cetera) Sicut legitur de beato Petro q̄ surgebat

de nocte Jn primo gallorum cantu ad re
cordandum cum fletu qualiter cristuz ne
gauerat ex timore Cristiani etiaz in primi
tiua ecclesia vigilabant de nocte ad sepul
turas martirum ex deuotione(turbatus
sum q non sum locutus)quia flentes pro
peccatorū recordatione q martiruz opas
sione magis orabant corde q̄m voce vñ
dicit poeta Jnterdū lacrime pondere vo
cis habent(Cogitaui dies antiquos).id
est beneficium creationis(q ānos eternos
in mente habui).id est beneficium eterne
retributionis(q meditatus sum nocte cū
corde meo)in oratōe secreta(exercitabar
).Perscrutando consciencie mee secre
ta(q scopebam spiritum meum) exterg̃s
inde peccata saltē venialia sine quib9 non
ptransitur presens vita(Nunquid ꝛc̄)licz
perfecti de ecclesia non timeant afflictiōes
pro personis propriis tamen eas timēt p
infirmis et eos consolantur dicentes(nū
quid in eternum proiiciet deus)scilicz po
pulum suum ipm dimittens in afflictione
quasi.d. non sed ipz respicit in misericor
dia in consolatione ideo subditur in pso
na ecclesie(q dixi nūc cepi).s.pace gaude
re quod fuit impletum in morte iuliani a
postate(hec mutatio dextere excelsi).id e
per eius potenciam q misericordiā facta
(memor fui operum domini ꝛc̄)quib9 ab
licio mūdi consueuit iniuste passis misere
ri ideo sequitur(quis deus magnus ꝛc̄).
quasi diceret nullus qr facit mirabilia to/
cius nature create virtutem transcenden
cia ideo subditur(notaz fecisti in populis
virtutem tuam)Julianum imperantem
orbi deiiciendo(redemisti in brachio tuo
)id est virtute tua(populum tuum) cristi
anum de tirannide iuliani(.filios Jacob
q Joseph)id est vicia supplantantes q in
virtutibus crescentes(viderūt te aque).
id est populi viderunt potenciam tuam c
tra cesarē(q timuerunt)fideles tuos per
sequi(q turbate sunt abyssi)id est malefe/
ci habentes pacta cum demonibus quo/
rum arte vtebatur Julianus vt dicitur i
historia triptita (mirrituoo sonitus aqua
ruz) id est populoruz qui de morte iuliani
multipliciter loquebantur q cristiani deū
laudabant ideo subditur(vocem dederūt
nubes)per quas significantur cristiani i
virtutis culmine constituti.(etenim sagit
te tue transeūt) id est predicatores vnd i
persona predicatoris dicitur.Jsa.Posuit
me quasi sagittam electā.Jste vero sagit
te mortuo iuliano transierunt ad predicā
dum cristum secure qd ante facere nō au
debant(vox tonitrui tui)predicationis(.
in rota)id est tūc fuit in orbe qui est circu
laris figure(.alluxerūt coruscatiōes tue
)id est miracula p̄dicationē confirmācia
(vidit q cōmota est terra)ad credendum
in cristo q quoniam ex hoc sequitur mul
tiplicatio bonorum operū seq̄t(.in mari
via tua q semite tue ꝛc̄)per viam intelligi
tur observatio mandatorum.per semitas
autez observatō consiliorum que sunt vie
procedendi per mare huius mundi ad pa
triam paradisi(q vestigia tua non cogno
scētur)p creaturas in quibus est vestigiū
dei perfecte nō cognoscitur eius essencia
(deduxisti sicut oues populum tuum)cri
stianum in manu moysi q aaron per moi
sen populi ducem intelligitur bonis prin/
ceps q aaron pontificem bonus prelatus
per istos enim bene regitur in tempozali/
bus q spiritualibus populus cristianus

Attendite ꝛc̄)p̄s iste secūdū sēsuz
literalē loquitur de regno dauid
qui fuit figura cristi ꝓpter quod
mistice potest exponi de regno eius igitur
primo excitatur auditorum attentio cum
dicitur(Attendite popule meus)id est po
pule cristiane qui a cristo est denomina/
tus legem meam)euangelicaz(inclinate
aurem vestram ꝛc̄)scilicet corporis q cor
dis(aperiam in parabolis os meum.)ex
decursu euangelij patz q̄ cristus parabo
lice docebat(loquar propositiones ab in
itio)scilicz legis date cuius precepta mo
ralia replicauit euangelica consilia super
addendo(Quanta audiuimus).hic con
sequenter ponitur narratio in qua decla
ratur multiplex bonitas cristi q per opp.o
situm ingratitudo mali populi cristi cum
dicitur(quanta audiuimus ꝛc̄)homo cri
stus a patre audiuit q discipulis nuncia

ust sicut dicit. Johannis viij. que audiui ab eo hec loquor in mundo q ex precepto xpi apli denũciauerũt orbi Math. vltimo Euntes in mundum docete omnes gẽtes ꝛc. q successores apostolorum alijs denũ ciauerunt ideo subdit (nõ sunt occultata a filijs eorũ ꝛc. narrãtes laudes domini) scilicet Jesu christi (Et mirabilia eius que fecit) in ierusalem q iudea (Et suscitauit testamẽtũ). i. legem euãgelicã. (Jn iacob). i. supplantatoribus viciorum quibus p ficit euangelium (q legem posuit in israel) id est otemplatoribus diuine veritatis (q̃nta mãdauit patribus nr̃is). i. apostol alijs q̃z discipulis (nota facere ea filijs su is). i. credẽtibus qui sunt filij spũales (vt cognoscat generatio altera) vsq̃z ad finem mundi (vt ponant in deo spem suam ꝛc) q non in vanitate mundana (ne fiant sic patres eorum). Per quos intelliguntur pseudo apostoli q heretici qui ceperũt do cere q male a p̃ncipio ecclesie (generatio que non direxit cor suum) ad sequẽdũ cri stum (q non est creditus cũ deo spirit⁹ ei⁹) errabant enim in fide q moribus (filij ef frem intendentes q mittentes arcum) sic ordinetur litera intendentes arcum q mit tentes. s. sagittas ex arcu. p filios effrem qui processerunt ad pugnã otra domini voluntatẽ significant heretici qui impu/ gnant fidei veritatẽ q ipi intendunt arcũ sacre scripture eaꝝ interp̃tantes peruerse q mittunt sagittas cõtra veros doctores sed quia non preualent subditur. (cõuersi sunt in die belli) a sacris doctoribus con futati (non custodierunt testamẽtũ dei ꝛc) moribus q fide deuiãtes a veritate euã gelij (coram patribus eorum ꝛc̃) i. corã veris apostolis qui dicũtur hic patres he reticorũ eo q̃ ex ipis exierunt. i. Jo. ij. Ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis (fecit mirabilia i terra egipti). i. i iudea q̃ dicitur egiptus eo q̃ erroribus fuit obte nebrata (Jn campo taneos) qui interp̃ta tur cõsummatio. nam ibi saluator opus nr̃e salutis ꝯsũmauit dicens in cruce. cõ sũmatum est Jo. xix. (Jnterrupit mare). i. p̃sens seculũ (Et pduxit eos) scz apo stolos ad predicãdum gentibus per orbẽ (q statuit aquas quasi in vtre). i. tribula

tiones mundi ab eorum impedimẽto cõ/ pescuit nam tpe tribulationis numerus fidelium magis creuit (Et deduxit eos in nube ꝛc̃). i. in se ipo qui est nubes ab estu protegens q noctem illuminãs (Jnterru pit petram). i. se ip̃m qui petra dicitur. i. Cor. x. Jnterrumpi p̃misit in sua passio ne clauorum q lancee perforatiõe (q ad aquauit eos) nam inde prodierunt fluen ta gratie (Et apposuerunt adhuc peccare ei). s. heretici q mali xp̃iani (vt peterẽt es cas) Jsta petitio mala que describit hic vsq̃z ibi (in omnibus his ꝛc̃) dupliciter po test exponi mistice. s. de cibo corpali q spi rituali p̃mo modo exponitur de malis re ligiosis q ingratis qui non sunt contenti victualibus sibi ministratis cũ tamen fre quenter talia q paucioza suffecissent eis i seculo q propter eorum importunitatem p̃sidentes monasterijs condescendunt petitioni eorum q hoc cedit ad maluz spi rituale petencium q aliquando cum hoc ad corporale malum nam ex ingurgitati one incurrunt infirmitatem q aliquãdo mortem Alio modo exponitur de sumẽ tibus indigne sacramẽtũ eukaristie in q̃ sub specie panis vera christi caro continet q de talib⁹ dicit. i. Cor. xi. Qui vero mã ducat q bibit indigne iudicium sibi man ducat q bibit p̃pter quod in fine conclu/ ditur (Adhuc esce eorum erant in ore ip/ sorum ꝛc̃. q occidit pingues eorum ꝛc̃) nã indigna sumptio vel celebratio huius sac̃ menti magis est damnosa illis qui sunt i statu maiori (Jn omnibus his) hic describi bitur ingratitudo malorum iudeorum ex multiplici recidiuo in peccatum. nam de cies deum tentauerunt vt dicitur nume/ ri ꝺcimoq̃rto per quos significantur ma li christiani qui timore pene cessant a pec cato q statiz reincidunt transeunte picu lo propter quod finaliter concluditur (q̃ ciens exacerbauerũt eum ꝛc̃) quasi dicet multociens valꝺ (Non sunt recordati ꝛc̃) hic ꝺscribitur ingratitudo iudeorum fla gellatione q sua liberatione. per egipti fla gellationem significata fuit iudeorum flagellatio per romanos qui multipliciter eos pcusserunt scilicet terrã eorũ destru endo q eorum bona rapiendo q populum

t i.

partim occidẽdo q partim captiuãdo per liberationem vero iudeorum significata fuit liberatio christianorum qui tunc erãt in iudea. qui ante aduentum romanorum monitu angeli transierunt in regnũ agrippe qui confederatus erat romanis. q sic fuerunt ibi saluati quia tamẽ eorum aliq̃ fuerunt mali per consequens ingrati ido per ingratitudinem iudeorum exeunciũ ẽ egipto significata fuit eorum ingratitudo ꝓpter quod cõcluditur (et deduxit eos in spe. ⁊c̃) (q induxit eos in montẽ sanctificatõnis sue ⁊c̃) ¶hic describitur ingratitudo iudeorum de beneficio introductionis eorum in terram ꝓmissionis electis inde chananeis in qua per ydolatriaz tanquã ingrati deum exacerbauerunt. ¶Per hos igitur significata fuit ingratitudo malorꝝ christianorum qui postq̃z ingressi sunt militantem ecclesiam per baptismum qui est ianua sacramentorum deum offendunt multipliciter malorum viuendo. q propẽ hoc est quod dicitur (q induxit eos in mõtem sanctificationis sue) ¶hic describitur ingratitudo iudeorum de beneficio introductionis eorum in terram promissionis electis inde chananeis in qua per ydolat̃am tanquam ingrati deum exacerbauerunt per hos igitur significata fuit ingratitudo malorum christianorum. qui post quam ingressi sunt militantem ecclesiam per baptismum qui est ianua sacramentorum deum offendentiz multipliciter male viuendo. q hoc est quod dicitur (q induxit eos in montem sanctificationis sue) .i. in ecclesiam que dicitur mons. ysaie secũdo. ¶Erit in nouissimis diebus mons domꝰ domini in virtute montium q cetera .quem montem sanctificauit q adquisiuit virtute passionis sue (q eiecit a facie eorum gentes q cetera) ¶Terras enim gentium christiani habitãt aliquas per gentium conuersionem. q aliquas per earum debellationem. per principes ¶christianos (q temptauerunt q exacerbauerunt deum excelsum q testimonia eiꝰ non q⁊c̃) mali christiani (in irã concitauerunt eũ in col. suis) id est in pompis q superbijs (¶Et in sculptilibus suis ad emulatõnem eum prouocauerunt q cetera) ydoluz eñ luxurioſi est adultera sua vel concubina q idolum auari pecunia q sic de alijs (¶Et reputaber. sylo.) per sylo in qua fuit arca dei. significatur terra de qua christiani sunt eiecti propter sua peccata sicut est mõ iudea q africa (q tradidit in captiuitatẽ virtutem eorum) prio per cosdroe regem persarum postea per saladinum (¶Et conclusit in gladio populũ suum q cetera) Quia multi de christianis fuerunt occisi. aliqui ferro. alii qui igne. veruntamen quia pagani fecerũt hoc iniqua voluntate. Ideo puniti sunt a deo pena gehenne propter quod sequitur (¶Et percussit inimicos suos i posteriora) id est in morte deficiens eos ad inferna (Opprobrium sempiternum dedit illis) nã illa pena est eterna (¶Et repulit) ¶hic ponitur intenta conclusio. scilicet. quod regnũ debeatur Christo. Ideo dicitur (¶Et repulit tabernaculum Joseph) id est cultum veteris legis (¶Et tribum effrem q cetera) per quam significantur hereticorum cõuenticula (¶Sed elegit tribum iuda) De qua descendit Christus ꝑm carnem (mõtem syon quem dilexit) id est ecclesiam militantem (¶Et edificauit sicut vnicornium sacrif. ⁊c̃) id est ecclesiã triumphantẽ (in tẽra quam fũdauit in secula) id est in terra viuentiz vita eterna (¶Et elegit dauid seruum suum). i. hoiez Christum (¶Et sustulit eum de gregibus ouium) id est de societate credentium in sua ascensione (¶Pascere Jacob seruum suum) id est populum Christianum adhuc viatorem quem pascit sacramento eucharistie. in quo totus Christus continetur sub specie tamen alienа (¶Et israel hereditatem suam). id est populum comprehensorem. quem eodem pascit pabulo sub specie propria (¶Et pauit eos in innocentia cordis sui) ¶Est enim agnus sine macula. (et in intellectib⁹ manuum suarum). id est. per ea que fecit intellectu diuino q humano (¶Deduxit eos) ad regna celestia.

.lxxviij

¶Psalmus

¶Deus venerunt gentes q cetera) ¶Psalmus iste loquitur de destructione ciuitatis q templi per nabuchodonosor q de repatõe p cyrũ Mozalr

potest autez exponi vt sit oratio ecclesie ꝯ/
tra infideles sacra loca destruentes ⁊ ꝓ
phanātes qđ factum fuit tpe cosdre ⁊ ite
rum tpe saladini ⁊ primo ponitur lamta
tō pro tali destructione cum dicitur (de⁹
venerunt gentes in hereditatem tuaz) in
qua operatus es salutē (polluerunt tem
plum).i.ecclesias ꝓphanando ⁊ ibidem
turpia faciendo (posuerunt ierusalem in
pomorum custodiam) id est posuerunt re
ctores in ierusalem personas viles sicut
persona vilis ponitur ad custodiam po/
merij (posuerunt morticinia seruorum tu
oruz ꝛc̄) qꝛ tunc multi cristiani fuerūt oc
cisi ⁊ sine sepultura dimissi (Facti sumus
opprobriuz ꝛc̄).i.ꝟuil' conditionis đspica
biles (Vsqꝫquo domine) hic scđo ponit̄
deprecatio pro repatione cū dicitur (vsqꝫ
quo domine irasceris ꝛc̄).dimittendo cri
stianos in hac miseria (Effunde iraz tuā
ꝛc̄).i.punitionē sup sarracenos (quia co
mederunt.Jacob ꝛc̄) id est populuz xp̄ia
num ad quē nomē Jacob ⁊ israel est trās
latum Ro.ij.non eni qui in manifesto iu/
de⁹ est.neqꝫ que in carne circūcisio ꝫ qui
in abscondito iudeus est ⁊ circuncisio cor
dis in spiritu nō litera (Ne memineris ini
quitatum nr̄arum antiquarum).i.cōtra
ctarum a patribus nostris vel a nobis i
nr̄a iuuentute (cito anticipent nos miseri
cordie tue) ⁊ subditur causa (quia paupe
res facti sumus nimis) id est impotentes
ad satisfaciendum tibi de peccatis (adiu/
ua nos deus ꝛc̄) per tuam potenciam.(⁊
ꝓpter gloriaz nominis tui ꝛc̄) non ꝓpter
nr̄am iusticiam (Ne forte dicant in genti
bus vbi est deus eoruz) reputantes qđ sit
impotens ad nos saluādū (Et innotescat
in nationibus) id est infidelibus tua potē
cia ⁊ sue ꝑcussionis experiencia ꝓpter eo
rum blasphemiam ⁊ etiam crudelitatez
in occisione cristianorum ⁊ carceratione
(redde vicinis nostris septuplum ꝛc̄) id ē
punitionē perfectam septem enim diebus
omne tempus comprehenditur ideo per
septenarium perfectio designatur.(Nos
autem) hic vltimo promittitur gratiaꝝ
actio pro exauditione deprecationis spa
ta cum dicitur (Nos autem populus tu⁹
) in te per baptismū regeneratus.⁊ oues
pascue tue) id est sacramēti eukaristie ad
quod non admittuntur nisi regenerati ꝑ
baptismum (confitebimur in seculuz) ꝯ
fessione tue laudis.

Qui regis israel ꝛc̄) sic̄ precedens
ps.expositus est mistice vt sit ora
tio ecclesie cōtra hostes visibiles
sic iste potest exponi vt sit oratō ecclesie ꝯ
tra hostes inuisibiles đ quibus dicit apo
stol⁹ eph.vi.Non ē nobis colluctatio ad
uersum carnem ⁊ sanguinem sed aduer
sus principes ⁊ potestates aduers⁹ mun/
di rectores tenebrarum haruz contra spi
ritualia nequicie sic ergo dicitur orando
(Qui regis israel) id est populum cristia
num ad quem nomen israel est translatū
vt dictuz est supra intende.s.orationi mee
(Qui deducis velut ouem Joseph.) qui
accrescens interpretat̄ ideo significat ho
minem in bono virtutis crescentem quez
deduxit deus de virtute in virtutem vsqꝫ
ad deū deorum in sion (Qui sedes super
cherubin) id est angelis presides (Manife
stare) per tuum auxilium.(coraz effraim
beniamin ⁊ manasse) per effraim qui fru
gifer iterpretat̄ significātur actiui ꝑ ma
nasse vero qui obliuio interpretatur cōtē
platiui qui terrenorum obliuiscunt̄ in de
um eleuati per bēiamin qui interpretatur
filius dextre prelati qꝛ đbent esse perfecti
ores ceteris sicut pars dextre forcior ē si/
nistra Ex istis ꝟo tribus statibus consti
tuitur ecclesie corpus pro cuius defensio
ne subditur (Excita potēciā tuā ꝛc̄) scilicz
ad reprimendum malignorum spirituuz
nequiciam (deus conuerte nos) de turba
tione tentationuz ad pacem internā (oñ
de faci.tu) ꝑ manifestam auxiliationem
(domine deus virtutum) i. angelorum (
quousqꝫ irasceris).i.q̄m diu ostēdes te.
iratum auxilium differendo postulatū.(
Cibabis nos.pa.lacri.ꝛc̄) quia non possu
mus consolari donec senciamus benefici
um auxilij tui (posuisti nos in ꝯtradictio
nem vi.nr̄is ꝛc̄.) id est spiritib⁹ malignis
q̄ dicunt̄ nr̄i vicini eo ꝙ habitāt nobiscū
in hoc aere caliginoso. Dicunt̄ tamen in
imici nostri quia semper machinātur ad
malum nostrum (Deus virtutum con

uerte nos ⁊ cetera) .scilicet .de luctu ad gaudium per depressionem inimicorũ nostrorum (Vineaz ꝛc̃) hic ponitur ratio ad predicta . quilibet enim diligit ⁊ defendit opera sua. propter quod ꝓponitur ꝙ ecclesia sit opus dei. cum dicitur (Vineã de egipto transtulisti) id est ecclesiam tuam. de infidelitate gentium ad fidem. ideo subditur (Eiecisti gentes) scilicet d̃ sua infidelitate sicut dicit̃ prouer. xij Verte impios ⁊ non erunt scilicet impij sicut añ (⁊ plantasti eam) per apostolorum predicatõnez. (dux itineris fuisti) sicut dicitur mar. vlti. illi aũt profecti predicauerunt vbiq; domino cooperante ⁊ sermonem confirmante sequentib⁹ signis (Opuit montes vmbra eius) conuertendo mundi principes (⁊ arbusta eius cedros dei) conuertendo maximos sapientes scilicet dyonisium augustinum ambrosiuz ⁊ alios plures sed quoniam ex credentibus multi declinauerunt a fide ⁊ morib⁹ subditur (vt quid destruxisti) id est destrui permisisti (maceriã eius) .i. clausuram virtutum (⁊ vindemeant eam omnes qui pret̃grediuntur viam) id est maligni spiritus qui discurrũt ad detinendum ecclesie fructus (exterminauit eam aper de silua) id est porcus siluestris qui ẽ animal immundum. propter quod significat demonem temptantem de luxuria (et singularis ferus depastus est eam) id ẽ demon temptans de superbia propter quod petitur diuinum auxilium . cum dicitur) Deus virtutum conuerte ꝛc̃) ecclesiam tuaz defendendo ⁊ eã in bonis perficiendo (⁊ super filium hominis) id est christi vicarium qui caput est ecclesie (q̃ confirmasti) id est loco tui posuisti (incensa igni ⁊ suffossa) id est demones ignem suum portantes ⁊ iferni fosse deputati (ab increpatõne tua peribunt) id est ab impugnatione ecclesie cessabunt (fiat manus tua super virum dextere tue) id est tua protectio super caput ecclesie (⁊ non discedimus a te) Et quia bonitas prelati multum facit ad bonitatem populi. ideo subditur (Viuificabis nos) Vita gratie Residuum patet ex dictis.

Exultate deo) Hunc psalmum fecit asaph ad decantandum per leuitas in principio m̃sis septimi . cui apud nos correspondet september ꝓ gratiarum actione ex fructuum collectione. fructus autem bonorum operum est beatitudo. Sapi. iij. Bonorum laborum gloriosus est fructus qui fructus colligitur post hanc vitam in re. sed in presenti quodammodo colligit̃ in spe quando ex degustatõne bonorum celestium sortitur aliq̃ dulcedo celestis patrie ⁊ talibus dicitur (Exultate deo) mentis deuotione (adiutori nostro (id est omnis boni promotione. (Jubilate deo iacob) Licet enim sit deus omnium per creationem. tamen deus est supplantantium vicia per cultum specialem (Sumite psalmum ⁊ date timpanum ⁊ cetera) Per hec instrumenta musicalia significantur varij motus animi per deuotionem in deum (Bucinate in neomenia) id est laudate deum in renouatione mentis per gratiam. Neomenia nanque dicitur a neos quod est nouum (in insigni die ⁊ cetera) id est quando per probabilez coniecturam percipitis in vobis gratie renouatõnem (quia preceptum in isrl̃ est) id est in populo Christiano vt de tali bñficio reddantur gratie deo (Et iudicium deo iacob) iudicium scilicet approbatõnis nam deus approbat talem gratitudinem hominis (testimonium in Joseph posuit illud) ꝑ Joseph qui crescens interpretatur augmentum in bonis operibus significatur. ⁊ hoc est quoddam testimonium diuine gratie crescentis in mente (Cum exiret de terra egipti) id est. de tenebris ignorantie ad illuminacionem gratie diuine. (Linguam quam non nouerat audiuit.) quia tunc diuinas consolationes percipit Osee secundo. Loquar ad cor eius ⁊ canet (Diuertit ab oneribus dorsum eius) Quia talis absoluitur a iugo mundi carnis ⁊ dyaboli (In tribulatione) Homo sic a deo illuminatus ⁊ consolatus aliqñ fortiter impugnatur a demone. propter quod debet feruentius orare ⁊ deus eum exaudit Ideo dr̃ (In tribulacione iuocasti me ⁊ liberaui te exaudiui te i abscõdito tẽpesta

tis).i.in forti impugnatione demonis in uisibilis(probaui te apud aquam contra dictionis) non solum enim demones per se ipos iustos homines molestant ꝫ etiã per homines malos vt eos ab icepto bono retrabant ꝙ hoc vocatur aqua cõtra dictionis vbi iustus probatur quando p hoc á bono non impeditur sed magis per constanciam in hoc firmatur ꝙ talib⁹ dicit deus (Audi populus meus ꝛc̃)ꝙ quid dicat subditur(Si audieris me) in mãdatis meis pseuerando(Non erit in te deus recens ꝛc̃) deus recens dicitur creatura que male amat sicut pecunia est dei auari ꝙ ribalda luxuriosi ꝙ sic de alijs(ego ei sum dominus deus tuus)latria colendo⁹ (qui eduxi te de terra egipti) id est ꝺ tenebris peccati.(dilata os tuũ).i.desiderium tuũ ad bonũ(Et implebo illud)quia solus deus appetitum hominis potest saciare (Et non audiuit)ecclesia militans ẽ sicut sagena ad litus nõ tũ tracta ꝓpter quod habet malos homines cum bonis admixtos ꝙ pro illis subditur(Et non audiuit populus ꝛc̃)(Et dimisi eos secũm ꝺ̃sideria cordis eorum ꝛc̃)quia propter suã malitiam diuina gratia subtrahitur ꝙ sic sensualitatem sequũtur de malo in malũ ruendo(Si populus meus audisset me) si obediendo.(pro nihilo forsitan inimicos eorũ humiliasse m)id est pro modico scelere mihi facto demones ꝙ malos homines eis subiecisse m(inimici vero domini).i.mali cristiani(mentiti sunt ei) recedẽtes a promisso qꝺ ei fecerãt in baptismo (Et erit tempus eorum in secula).i. eorũ punitõ erit eterna(Et cibauit illos ex adipe frumenti)in sacramento eukaristie(et de petra melle saturauit eos.).i.de cristo de quo dicitur i.Cor.x.Petra autẽ erat cristus qui mel consolatiõis administrat suis fidelibus sed quando fiunt ingrati ꝺ tantis beneficijs ꝓmittuntur a deo in fe cibus suis ꝙ aliquando vsq; ad mortem ꝙ sic incurrunt penam eternam.

DEus stetit ꝛc̃)Asaph videns iusticiam subuerti per iudices malos fecit psalmũ istum contra eos.
Mistice vero potest exponi contra sacerdotes ꝙ scribas iudeorum qui cristum et eius discipulos innocentes condẽnauerũt ad mortem ꝙ sic dicitur(Deus stetit in synagoga deorum).i.iudicum vnde dicit Exodi xxij. Utriusq; causa ad deos veniet deus enim ꝓncipaliter vidz hominũ iudicia discernens si sint iusta ideo subditur (in medio autem ꝺ. dijudicat)ꝙ contra malos dicit(vsq;quo iudicatis iniq̃tatẽ) iniqua iudicia proferendo(ꝙ facies peccatorũ sumitis.)eos inique iustificãdo(iudicate egeno).i.pro eo eius iusticiã conseruãdo.tales fuerũt cristus ꝙ eius discipuli q̃ tamen fuerunt a scribis ꝙ sacerdotibus condemnati ideo subdit(nescierunt neq; intellexerunt).i.scire ꝙ intelligẽ noluerunt eorum sanctitatez (i tenebris ãbulãt) ignorancie affectate que magis aggrauat q̃m excuset (mouebuntur omnia fundamenta terre)scilicet iudee que destructa fuit per romanos in vindictaz mortis xp̃i ꝙ discipulorum eius(ego dixi)hic ponitur bñficium a deo iudicibus datum vt ex ꝺ̃ grauius appareat eorum peccatuz cum dicitur(ego dixi dij estis)scz ꝓticipatiue in q̃tum habebant potestatem iudicãdi a domino(et filij excelsi)per susceptionez legis in monte sinay(vos autem sicut homines moriemini)morte culpe accipitur hic homines sicut i.Cor.xv.Cum inter vos sit zelus ꝙ contentio nõne carnales estis et secũm hominem ambulatis(et sicut vnus de principibus cadetis)id ẽ sicut vnus ꝺ̃ angelis cadentibus in penã gehenne(surge deus iudica terraz) id est surges ad iudicandum orbem in fine mundi licet enim descendat ad iudiciuz.dicitur tamen tũc surgere quia tũc appaꝛebit in maxima potestate qui in aduentu primo apparuit in maxima humilitate(quoniã tu hereditabis in omnibus gentib⁹)hereditabit enim tunc in bonis per dulcorem misericordie ꝙ in malis per rigorem iusticie.

DEus q̃s similis tibi ꝛc̃) psalmuz istum exposui literaliter ꝺ̃ mirabili liberatione populi israel ab exercitu sennacherib vt habetur .iiij.Regum xix.Mistice vero potest exponi de liberatione mirabili cristianorum de sarracenis

tempore balduini regis ierusalem. sicut et psalmus qui incipit Notus in iudea deus .dicendo (Deꝰ quis similis erit tibi). scilicet in virtute. quasi diceret nullus (Ne taceas neq; compescaris deus) id est ne dissimules nec retarderis amplius a punitõe malorum (quoniam ecce inimici tui sonuerunt) contra te in membris tuis cũ magno fremitu venerunt. Cetera patent vsq; ibi (Venite q dispердamus eos de gente) hoc enim credebant de xp̃ianis facere sicut dictum fuit psalmo supra posito notꝰ in iudea ꝛc̃ (Ut non memoretur nomen isrl̃ vltra tabernacula ydumeorum ꝛc̃) probabile est q̃ ex omnibus gentibus istis fuerunt aliqui in exercitu illo contra christianos (facti sunt in adiutorium filijs loth). id est moabitis q amonitis existentibꝰ in illius exercitu (fac illos sicut madian q sisare q cetera) omnes isti debellati fuerũt miraculose per barach q gedeonem iudicum. iiij. q. vij. (Imple facies eorũ ignominia q querent nomẽ tuum) non ad benedicendum sed ad blasphemandum. sic̃ dicit saluator Jo. vij. Queretis me q i peccato vestro moriemini. ideo subditur (Et confundantur q pereant q cognoscãt q̃a nomen tibi deꝰ q cetera) per experientiam inflicte sibi pene.

Quam dilecta) Psalmus iste ſm sensum litteralem exprimit desiderium perfectorum reputancium vitam istam miseriam de ipsa exire desiderantes q cum paulo dicentes philipp. i. ō desiderium habens dissolui q esse cum Christo. q sic patet q̃ sensus litteralis est etiam moralis. Ideo non est hic alia moralitas requirenda.

Benedixisti domine) Psalmus iste litteraliter loquitur de reuersione iudeorum ō captiuitate babilonica. Moraliter autem potest exponi ō reuersione peccatorum. de seruitute dyabolica in qua detinentur per mortalem culpam. q inde liberantur per veram penitenciam q perfectam per quam recuperatur benedictio diuine gratie de quo regratiatur ecclesia deo p̃ filijs suis. d. Benedixisti tñe terram tuam) id est hominem de terra formatum (auertisti captiuitatem iacob). id est hominis per veram penitẽciam demonem supplantantis (Remisisti iniquitatem plebis tue) quantum ad culpam (operuisti omnia peccata eorum) dando eis caritatem. prouer. decimo. Vniuersa delicta operit caritas (mitigasti omnem iram tuam) commutando penam eternam in tẽporalem. Sed quoniam adhuc talis non est plene liberatus q̃ remanet reatus pene. q sequela culpe que ẽ pronitas ad malum q difficultas ad bonum. subditur (cõuerte nos deus) a dicta sequela (q auerte iram tuam) remittendo penam (nunq̃d in eternum irasceris q cetera) quasi diceret. non quia parcere q misereri est tibi proprium (Deus tu conuersus viuificabis nos) gratiam in nobis augmentãdo (q plebs tua letabitur in te) Senciens diminutionem dicte sequele (Ostende nobis domine misericordiam tuam q cetera) Dãdo nobis firmam fiduciam de vita beata (Audiam quid loquatur in me dominus deꝰ) per internam consolatõnem (Quoniam loquitur pacem in plebem suam) De qua dicitur. luce secundo. In terra pax hominibus bone voluntatis (q super sanctos suos) hic accipitur q p̃ id est (qui conuertũtur ad cor) id est deum querentes tanquã in ymagine sua (Veruntamen prope timentes eum q cetera) scilicet timore filiali qui caritatem habet anneram (Ut inhabitet gloria in terra nostra) scilicet pure conscientie de qua dicit apostolus. ij. cor. i. Gloria nostra hec est testimonium conscięcie nostre (misericordia) dei preueniens (q veritas) menti humane consenciens (Obuiauerũt sibi) id est simul conuenerunt (Justicia q pax osculate sunt) scilicet pax conscientie serenate q iusticia dei mitigata (Veritas de terra orta est) id est. adeq̃cio conscientie voluntati diuine q subditur efficiens causa huius concordie (q iusticia de celo prospexit.) id est Christus qui non solum est iustus sed etiam iusticia i abstracto q ex respectu sue gratie facit dictaz cõcordiam. ideo (Eteniz dominus dabit benignitatem ꝛc̃) in bonis eniz opibus gr̃e bñficium semp̃ preuenit liber arbitriũ fic̃ in terre fructificatõe ifluẽtia celesti. p̃uenit fructificãdi actũ (iustia añ eũ ambulabit)

id est cristus viam ostendens (Et ponet) homo deuotus (in via) procedendi ad patriam (gressus suos) ambulando de virtute in virtutem

Inclina domine) psalmū istuz fecit dauid orans a deo liberari de saulis psecutiõe Moraliter autē potest exponi vt sit oratio cuiuslibet fidelis in afflictione spūs p̄ demonem excitata vel corporis per hoīem malum qui est demonis instrumentū q̄ p̄mo allegat erauditionis decenciā ex parte sui p̄ē suā indigenciā dicens (qm̄ inops et pauper sum ego) et suaz innocenciam ex parte dei scilicet p̄pter suā clemēciam dicēs (Custodi animā meam qm̄ sanctus sum) q̄ etiam suam in deo confidenciam dicens (Saluū fac seruum tuuz ꝛc̄) q̄ idē repetitur per alia verba cum dicitur (Miserere mei domine ꝛc̄) (Quoniā tu domine ꝛc̄) hic allegat erauditionis decenciaz dicens (quoniā tu dñe suauis es) et suaz magnificenciam cuz subditur (In die tribulationis mee clamaui ad te) p̄miuz est enim magnifici exaudiē illū qui recognoscit p̄teritum beneficium q̄ suam potēciā cuz subditur (Non est similis tui ꝛc̄) in potencia que est infinita q̄ eius honorificencia cum dicitur (omnes gentes ꝛc̄). nā ex liberatione vnius innocētis multi laudant et glorificant deum. q̄ multo plures ex saluatione pluriuz q̄ est hic ypbole cū dicitur omnes ad denotandum multitudinē laudancium (deduc me) positis allegatōibus p̄o petitionis erauditione sbic ꝺsequēter formatur petitio q̄ p̄mo respectu boni consequendi cuz dicitur. (deduc me domine in via tua) scilicet fidei q̄ moruz (Et ingre. in veri. tua) q. d. aliter ingredi non possem nisi p̄ te ductorem (letetur cor meū) in te ductoē (vt time. nomē tu.) filiali timore (confitebor tibi ꝛc̄) laudis cōfessiõe Scdo formaf̄ petitio respectu mali amouendi cum dicitur. (quia mia tua ꝛc̄) q. d. quia misc̄dia eruisti me ō malo p̄terito ideo confidenci⁹. peto vt eruas me de futuro q̄ subdit causa cuz dicitur (deꝰ iniqui insurrexe. super me). i. demones et mali homines (q̄ non p̄posuerūt te ꝛc̄) qz sunt in malo obstinati (Et tu domine deꝰ miseratoz ꝛc̄) ex p̄pietate tua (da impiū puero tuo ꝛc̄). i. da mihi potestatem deuincendi passiones animi mei q̄ tentationes inimici (fac mecum signum in bono) interius consolando q̄ exterius adiuuando (videant qui ode. me q̄ cōfundant̄) videntes se victos per auxiliuz gratie tue

Fundamenta eius) sicut in expositione literali dictuz est psal. iste loquitur de misterio cristi q̄ ecc̄ie nomine sion q̄ ierusalez significate p̄pter qō p̄trāseo ō alio sēsu mistico requirēdo

Omie deꝰ saluti. mee ꝛc̄). psalmū istum literaliter exposui ō liberatione populi iudaici de captiuitate babilonica Moraliter autē potest exponi vt sit oratō peccatoris pro sua liberatione de seruitute diabolica dicentis (domine deus salutis mee) id ē autor salutis mee. p̄ quē spero saluari (In die clamaui q̄ nocte co. te) nam oratio debet esse perseuerās (Intret. o. m. in conspectu tuo) est enim oratio q. nuncius ad dñz cui p̄mo datur accessus q̄ scō o audiēcia p̄pter qō sequitur (Inclina au. t. ꝛc̄) quia reple. est malis aia mea). i. peccatis (Et vita mea in infer. appro.) quia demerui gehenne ō putari (Estimatus sum cū descēdēt̄ibꝰ in lacum) scz inferni nam de magno peccatore solent homines dicere q̄ iam habet vnum pedem in inferno (factus suz sicut homo sine adiutorio) qz ō merui auxilio tuo p̄uari (Inter mortuos liber). s. a societatibus bonorum sicut mortui (q̄ ipi de manu tua repulsi sunt) non simpliciter. ꝫ tanq̄m ad vitam presentem (posuerūt me in la. inferiori). i. i iferno q̄ exponatur sic̄ supra (Estimatus suz ꝛc̄) sup me ꝺfirmatus est furor tuus ꝛc̄) id est punitio grauis p̄pter peccata mea (lōge fecisti notos meos a me ꝛc̄) id est eos longe fieri a me permisisti quia boni societatem malorum fugiunt et abhorēt. (Traditus sum) in manus demonum (Et non egrediebar) id ē egredi non possum nisi per tuum auxiliū Propter quod compulsus suz ad te recurrere dicens (clamaui ad te dñe ꝛc̄) q̄ p̄ exauditione subditur (. Nunquid mortuus ꝛc̄) quasi diceret non quia sunt extra merendi statum (aut medici suscitabunt) q.

diceret non. nam ad hoc non se extendit
ars ipsorum(nunq̃d narrabit aliquis in
sepulcro ꝛc̃).quasi diceret non .quia sicut
dictum est non sunt in statu merendi(Et
veritatem tuam in perditione)id est in in
ferno.quasi diceret. nam quia ibi nulla ē
redemptio .(Nunquid cognoscentur in
tenebris ꝛc̃) repeticio est eiusdem sētencie
sub alijs verb̃ ⁊ ex dictis concluditur taci
te ꝙ diuinam clementiam decet misereri
peccatoribus contritis q̃ꝫ diu sunt in via.
propter quod sequitur(⁊ ego ad te domie
clamaui)existens in statu merendi(⁊ ma
ne oro mea preueniet te)id est antequam
ponam me ad alia opera(vt quid domine
repellis orationem meam ⁊ cetera) prote
lando eius exauditōnem(pauper suꝫ ego
)spūalib⁹ bōis(⁊ ī laborib⁹ a iuuētute mea
)id est operibus peccatorum que sunt labo
riosa. sapi.v. Lassati sumus in via iniq̃ta
tatis ⁊ perdicionis(exaltatus autem)glo
rians in malis meis(humiliatus sum ⁊
conturbatus)depressione contritōnis(in
me transierunt ire tue ꝛc̃)per recordatōeꝫ
seueritatis tue (circundederunt me sicut
aqua ꝛc̃)id est ex omni parte (elongasti a
me amicum ⁊ cetera)quasi dicerꝫ ex quo
nullus compatitur mee miserie decens est
vt adiuues me sicut dicitur . p̃s. ix . Tibi
derelict⁹ est pauper orphano tu eris adiu
tor.

Misericordias domini ꝛc̃)psalmus
iste litteraliter intellectus loq̃tur
de stabilitate regni dauid que per
fecta fuit in christo qui s̃m carnem descen
dit ab eo. Moraliter autem potest exponi
de stabilitate viri virtuosi in bono ꝑ quaꝫ
adquiritur eternitas regni celestis ⁊ quia
virtuosus deum laudat de bonis suis ido
in persona eius dicitur(misericordias do
mini in eternum cantabo)id est non soluꝫ
in presenti cum iustis ꝫ etiam cum angel̃
in futuro(In generatione ⁊ generatōneꝫ
annunciabo ꝟi.tuā)alios inducendo ver
bis ⁊ exemplis etiaꝫ scriptis ad dei laudē
(quoniam dixisti) hic consequenter expri
mitur ratio dicte laudis cum dicitur(quo
niaꝫ dixisti ꝛc̃) quia misericordia ⁊ verita
te tua iustissime adquiritur gloria celestis
patrie .hoc enim dicit.mat.v. Beati mise
ricordes quoniā ipsi misericordiam conse
quentur ⁊ ibidem bti qui esuriūt ⁊ sicut
iusticiā quoniā ipsi saturabunt̃ Itē resūa
tur(quoniam dixit disposui testamentum
electis meis) id est apostolis ⁊ imitatori
bus eoruꝫ.hoc enim dicit. Luce vicesimo
secundo. Ego dispono vobis sicut disposu
it mihi pater meus regnum (Juraui da/
uid seruo meo)id est stabili virtuoso(Us
q̃ꝫ in eternum preparabo semen tuum)id
est fructum operum tuorum quod est cele
ste solium. Ideo dicitur(Sedem tuam)(
Et quoniam ex hoc laudandus est deus.
Ideo subditur(confitebuntur celi) id est
ciues celestes(⁊ veritatem tuam in eccle
sia)scilicet militante . que se debet trium/
phanti conformare(Quoniaꝫ quis in nu
bibus ⁊ cetera)Per nubes intelliguntur
ecclesie predicatores.ysaye. sexagesimo.
Qui sunt isti qui vt nubes volant per(fili
os dei)intelliguntur angeli sancti . vt ha
betur Job primo. Cunque assisterent filij
dei coram domino.est igitur sensus .ꝙ in
viris perfectis est aliquid similis deo per
equalitatem.sed excedit eos in infinitum.
ideo subditur(Deus qui glorificatur ⁊ ce
tera)id est super omnia glorificandus est.
⁊ laudandus(Et veritas tua in circuitu
tuo)⁊ veraces tui associantur tibi in pre/
senti per gratiam ⁊ per gloriam in futuro
(Tu dominaris potestati maris)id est po
tentibus huius seculi(motum autem flu/
ctuum eius tu mitigas)id est elationes su
perborum deprimis ⁊ calcas . Ideo subdi
tur(Tu humiliasti sicut vulneratum sup̃
bum ⁊ cetera)Et quia sicut deprimis su/
perbos sic exaltas humiles ⁊ bonos sub
ditur(tui sunt celi)id est contemplatiui in
celestibus eleuati(⁊ tua est terra)id ē acti
ui bene dispensantes terrena(orbem terre
)id est hominem qui dicitur minor mun
dus (Et plenitudinem eius)scilicet bono
rum operum (Tu fundasti)ysaye . vicesi
mosexto. Omnia opera nostra operatus
es domine (Aquilonem ⁊ mare tu cre
asti)id est terrorem gehenne ⁊ amaritudi
nem penitencie tu penitentibus immisisti
(Thabor et hermon ī nomine tuo ⁊ cete/
ra .).Per thabor qui etiam īterp̃tat̃ lux
veniens infusio gr̃e significatur ⁊ per her

modo ecclusio culpe quoniam anathema meroris interpretatur. q hec duo exultare faciunt in deo q in brachio virtutis eius. Et quia depressio malorum q exaltatō bonorum est appetenda subditur (firmet̄ manus tua) in malorum depressione (et exaltetur dextera tua) in bonorū sublimatōe. q quoniaz hoc perfecte fiet in finali iudicō seq̄t̄ (iusticia q iudiciū preparatio sedis tue misericordia q veritas precedit faciē tuā) quia tūc veritas iusticie manifeste relucebit i damnatis q misericordia in electis. ideo subditur (beatus populus q̄ scit iubilatōnem) cum angelis sanctis (dñe i lūine vult⁹ tui ambulabūt) nā in lumine glorie quicq̄d pertinet ad eoz̄ gloriam videbūt (q in nomine tuo exultabūt tota die). i. sē per. p̄s. lxxxviij. Beati qui habitant in do. tua domine in secu. se. lauda. te (q iusticia tua exaltabuntur) nam p̄z merita premiabūtur (q̄ñ gloria virtutis eoz̄ tu es). scz obiectiue. est enī bitudinis obiectuz (q in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrū) ducendo nos ad gloriam ipsoz̄ q qz per beneficium incarnatōnis est assecutio bītudinis sequitur (quoniā dñi est assūptio nostra) in vnitate suppositi (q sc̄i israel) accipitur h̄ et p̄. id est. scz iesu xp̄i qui ꝓprie dicitur israel eo q̄ eius aia deum clare vidit ab instanti creatōnis (tunc locutus es in visione sanctis tuis) hodie nanq̄ xp̄us ad dexteram patris exaltato missus fuit super apostolos spūssanctus reuelans misteria ꝓpter quod btūs pe. tūc alleg. ꝓphetiam ioelis esse completam dicit deus effūdaz de spiritu meo super omnē carnem q ꝓphetabunt filij vr̄i q filie vr̄e iuuenes vestri visiones videbunt q̄ē (q dixisti) hic reuertitur ad describendum hominem x̄v tuosum cū dicitur (q dixisti) tu e⁹ dicē est facere (posui adiutoriuz sup̄ potestatē). i. sup̄ virtuosum stabilem. nam sine diuino adiutorio nō posset opari Jo. xv Sine me nihil potestis facere (q exaltaui electum meū). s. m ēitis (inueni dauid seruū meum) constantē virū quia dauid manu fortis interpretatur (Oleo sancto meo vnxi eū). s. gratie tanq̄ pugilē cōtra dyabolū sed qz cum habituali gratia. requiritur mocio diuina fic̄ instrumentū perfectum per formam artis agē non p̄t sine motione artificis. ideo sequitur (Manus enim mea auxiliabitur ei z̄c̄ nihil proficiet inimicus in eo z̄c̄). scz. q̄diu adherebit mihi (q concidā a facie illi⁹ inimicos ei⁹ z̄c̄). s. demonē mundum q carnem (q veritas mea q misericordia mea cuz ipso) supra merita sibi dando (q in nomine meo) non in suo (exaltabit̄ cornu eius). id est potestas adregendum virtuose propter quod sequitur (q ponam in mari manum eius) ad reprimendum pestiferos per mare tribulatuz designatos (q in fluminibus dexteraz ei⁹) ad promouenduz bonos per aquas dulces intellectos (ipse inuocauit me pater meus es tu) recognoscendo suū esse nature q gratie sibi datum a me (q susceptor salutis mee dando esse glorie (q ego p̄mogenitum ponam illum) dando sibi partez in hereditate celesti ante subditos sibi (excelsum pre regibus terre) mat. xi. Qui minor est in regno celorum maior est illo q̄ē (In eternum seruabo illi misericordiam meam z̄c̄) dando sibi eterna bona. q quoniam filij degeneres non saluantur bonitate patris sequitur (Si aūt dēliquerint filij eius z̄c̄). scilicet naturales vel spirituales (visitabo in virga iniquitates eorum) iuste puniendo (misericordiam autez meam non dispergam ab eo). quia boni patres non sunt puniendi pro filiorum peccatis (Neque prophanabo testamentum meuz) quia dicit hoc ezechielis. xviij. Pater non portabit iniquitatē filij z̄c̄ (semel iuraui i sc̄o meo). i. i meipso q̄ sū sc̄s sc̄oz̄ gene. xxij. p memetipm iurauī z̄c̄ (Si dauid mentiar) id est virtuoso non mentiar (semen eius in eternum manebit) id est fructus operum suorum eternaliter durabit (q thron⁹ eius sicut sol) quantum ad gloriam anime (Et sicut luna perfecta) quantum ad gloriam corporis (q testis i celo fidelis). quia sācti ex perpetua laude sunt testes bonitatis diuine (Tu vero) licet autem homo sit perfectus in virtute cadere tamen potest deo permittente q dyabolo procurante sicut patet de dauid in facto vrie. q de petro in Christi negatione. ido

de tali dicitur(Tu vero repulisti ⁊ despexisti) Post eius casum . nam de se cadit in peccatum.Osee.decimotercio.Perditio tua ex te israel tm̃modo ex me auxilium tuum(Distulisti christum tuum.) a consecutione bonorum promissorum (Auertisti testamentum ⁊ cetera) Repeticio est eiusdem sentencie (Prophanasti i terra sanctuarium eius).id est . prophanari permisisti in terrenis desideriis cor ei⁹ qđ erat templum spiritussancti pri⁹(Destruxisti omnes sepes eius)id est permisisti destrui in eo clausuras virtutum (Posuisti firmamentum eius formidinem) quia tu qui eras eius firmamentum factus es ei⁹ formido propter culpe demeritum (Diripuerunt omnes transeuntes viam) id est demones ad nocendum hominibus discurrentes . Job.primo . Circuiui terram ⁊ perambulaui eam(Factus est opprobrium vicinis suis).id est fidelibus alijs (exaltasti dexteram deprimencium eum ⁊c̃)laxando super eum potentiam demonũ (Auertisti adiutorium gladij eius) . scilicet verbi diuini in ore ipsius. Gregorius. omel.tricesimaoctaua . Cuius vita despicitur restat vt eius predicatio contemnatur(Destruxisti eum ab emundacione.) id est a sacramentorum quibus peccata mundantur debita ministratione (⁊ eius sedem in terra collisisti).id est dignitatem eius despici permisisti(minorasti dies temporis eius ⁊ cetera)id est minorari permisisti in bono.sicut de homine vago dicit. ꝙ perdidit tempus suum.sed quia talis aliquando penitet . ⁊ petit misericordiam Ideo dicitur in persona eius(Usquequo domine auertis in fin̄e).quasi diceret. nõ decet tuam clementiam(. Erat descet sic̄ ignis ira tua) Qui dicit nunquam sufficit prouerbiorum . xxx. (memorare que mea substantia) id est quantum fragilis est ad peccatum (nunquid vane constituisti omnes filios hominum) Quasi diceret non . quod tamen esset .si non misereris peccatorum cum omnes sint peccatores (. Ubi sunt misericordie tue antique domine) quibus dauid homicidam ⁊ adulterum ad misericordiam recepisti ⁊ sic iuramentum propter enormitatem peccatorum suorum non retractasti. (memor esto opprobrij seruorum tuorum) quasi diceret ⁊si non pro me mihi misereris miserere pro seruis tuis quibus improperatur peccatum meum . nam peccatum vnius persone notabilis improperatur alijs de statu suo.(quod continui in sinu meo) id est de quo sum m̃ consci⁹(quod exprobrauerunt inimici tui). id est homines mali. qui bonis hominibus exprobrant peccatum meum.ideo subditur(Commutacionem Christi tui).commutatõnem meam de bono in malum qui tamen fueram crismate consecratus tibi . ⁊ quoniam talia opprobria pacienter sunt tollerando magime ab eo que est culpa.subditur (Benedictus dominus ⁊c̃) .

Domine refugium ⁊c̃) Iste psalm⁹ est oratio moysi orantis. pro se ⁊ populo quem eduxerat de egipto Mozaliter autem est oratio viri fidelis orãtis pro sua ⁊ aliorum salute .⁊ primo captat dei beniuolentiam eius confitendo clementiam.d.(Domine refugium fact⁹ es nobis)protegendo nos a malis .⁊ primo uendo in bonis ⁊ eius eternitatẽ.d.(pri⁹q̃ montes fierent ⁊c̃) Secundo formatsuam peticõnem dicens(non auertas hominem humiliantem).id est auerti a te pmittas in peccati vilitatem(⁊ diristi conuertimini filij hominuz)zacharie primo. Cõuertimini ad me dicit dominus exercituum ⁊ ego cõuertar ad vos allegatur humane vite breuitas cum dicitur(quoniaz mille anni ⁊ cetera)id est si homo viueret mille an.tamen in compatione ad eternitatem tuam nõ sunt nisi quasi dies hesterne que preterijt.Et sicut vna custodia in nocte que est tantum quarta pars noctis et hominis ãni sunt quasi nihil Ad h etiã induc̃ aliud exẽplũ.d.(mane flo.⁊ trãs)i.sic̃ herba que floret in mane ⁊ siccatur in vespere sic est homo breuis vite.propter qđ cito debet conuerti per penitenciam ne pueniatur morte(quia defecimus) sbic cõsequenter oñditur ꝙ acceptanda est penitẽcia propter acerbitatẽ pene non penitẽtiuz dicens(quia defeci⁹ in ira tua ⁊c̃) id est in punitione tua que est nimis dura (posuisti iniq̃tates .n.in ospectu tuo)ad pũiẽdũ

tempore debito (seculū nostrū in illumina
tōne vultus tui).i. sic patenter sunt facta
nostra coram te ꝙ non possunt abscondi
(quoniā omnes dies nostri) repetitō est sē
tencie supra dicte ꝺ vite hominis breuita
te ideo subditur (anni nostri sicut aranea
ꝛc̄) id est sicut aranee tela q̄ cito dissoluit
quia bene complexionati si transeent an
nos octoginta reputauz non est nisi labor
ꝙ dolor. in tempore vero tam breui non
posset homo ꝺ peccatis satisfacere nisi de
us suppleret sua dignitate. ideo subditur
(quoniam superuenit mansuetudo ꝛc̄ q̄s
nouit potestatem ire tue ꝛc̄).i. misericordi
am subleuantem ostende remittendo cul
pam. vt erudiamur sapia tua per internā
consolatōnem (conuertē domine ꝛc̄) repe
ticio est dicte sentencie de peccatorum re
missione ꝙ interna consolatione ideo sub
ditur (repleti sumus mane misericordia
tua ꝛc̄) id est in ortu lucis gratie habemus
causam leticie (letati sumus pro diebꝰ qui
bus nos humiliasti) dando nobis spiritū
vere contritōnis (annis quibus vidimus
mala) id est cognouimus peccata nostra
ꝙ quoniam non potest homo in bono per
seuerare sine dei adiutorio subditur (Resp
pice in seruos tuos ꝛc̄) eos in bono conser
uando ꝙ eē dirigēdo (ꝙ fit splendor domi
ni super nos) per gratie continuatōnem (
ꝙ opera manuum nostrarum dirige sup
nos) ordinando ad tuam gloriam (ꝙ op⁹
manuum nostrarum dirige) ne declinant
a rectitudine iustie.

Qui habitat) Psalmum istum fe
cit moyses pro populo israel. Mo
raliter autem potest exponi de q̄/
libet fideli in domino sperante spe forma
ta caritate. ¶ Sciendum autem ꝙ in hoc
psalmo fit frequenter transitus de capite
ad membra ꝙ econuerso propter connexio/
nem vnius cum altero. dicitur ergo (qui
habitat in adiutorio altissimi) per spē cari
tate formatam (in protectōne ꝺi celi com
morab itur).i. coꝛ. x. Fidelis deus qui nō
patietur vos temptari supra id quod pote
stis (Dicet domino) expertus suam pro
tectōnez (susceptor meus es tu ꝛc̄) (quoni
am ipse liberauit me de laqueo venātium
) id est de tentatōne demonum (ꝙ a verbo
aspero) Grego. Verbum asperum quasi
re est irrisiones detrahentium dissimilan
do calcare (Scapulis suis) sic ostendit
qualiter memoria passionis protegit i ad
uersis cum dicitur (Scapulis suis) pro te
flagellatis (Obumbrabit tibi) cōtra perse
cutōes earum (Et sub pennis eius) id est
brachijs in cruce protensis in modum ala
rum (scuto circū. te veritas eius) id est sua
morte que dicit veritas eo ꝙ impleuit pro
missa de redemptione humana. ipsa etiam
est scutum contra insultus temptatōnum
tre. iij. Dabis eis domine scutum cordis
laborem tuum. ideo subditur (Non timebis
ꝛc̄) Circa quod sciendum ꝙ diuersi demo
nes temptant de vicijs diuersis. propter
quod aliqui dicuntur spiritus luxurie. ali
qui spiritus superbie ꝙ sic ꝺ alijs per hoc
ergo quod dicitur (a timore nocturno) in
telliguntur demones temptantes de furto
quod communiter fit de nocte (a sagitta
volante in die) Per quam intelliguntur
demones de superbia tentantes que que
rit apparere (a negotio perambulante in
tenebris) id est a demonibus de luxuria
temptantibus. Job. xxiiij. Oculus adulte
rij obseruat caliginem (ab incursu ꝙ demo
nio meridiano) id est a spiritibus ꝺ castri
mergia temptantibus que fit in prandijs
magnis vbi concurrunt multa fercula et
vina. ꝙ fiebant communiter hora meridi
ana (cadent a latere tuo mille ꝛc̄). id ē de
monum multitudo Ponitur tamen hic nu
merus determinatus pro indeterminato
quia sunt in maiori numero sicut apo. i. per
viginti quatuor seniores significatur vni
uersitas episcoporum. qui sunt multo plu
res (ad te autem non appropinquabit). sex
ictus peccati mortalis (veruntamen oculis
tuis considerabis) quod non est ex virtute
tua sed dina (ꝙ retributōnē peccatorum vi
debis) id est intelliges per oppositum. ꝙ tūc
gratus deo dices (quoniā tu es spes mea
altissimum ꝛc̄) iō securus ē qui refugit ad
te. propter quod taliter fugienti dicitur (
Non accedet ad te malum ꝛc̄) ꝙ subditur
ratio (qm̄ angelis suis mādauit de te) q̄s
posuit custodes hoim ꝙ specialr electoꝝ (
ne forte offendas ad lapidē) i. xp̄z q̄ ysa. viij
ꝺ lapis offensionis mal. hoibus ꝙ incredu

lis (Super aspidem q basiliscum ambu/labis q cetera). Luce.x. Ecce dedi vobis potestatem calcandi sup serpentes q scorpiones q super omnem virtutem inimici. q nihil vobis nocebit. q subditur ratio (Quoniam in me sperabit liberabo eum xc̃ eripiam eum) de huius mundi periculis (q glorificabo eum) in celis (Longitudine dierum adimplebo eum) per eternam tu rationem (q ostendam illi salutare meum) per apertã visionem.

Bonum est confiteri xc̃) Psalmus istum fec̃ moyses ꝑm hebreos ad cantandum in die sabbati pro beneficio creatõnis. Allegorice vero potest exponi pro solemnitate diei dominice que succedit diei sabbati q primo inducimur ad dei laudem pro beneficio resurrectionis i choate in christi resurrectione cum dicit (bonum est confiteri domino) oratione secreta (q psallere) voce publica (ad annunciandum mane misericordiam q̃c) de die dicuntur alique laudes diuine q alique ꝺ nocte (in decacordo psalterio xc̃) per hec instrumenta in nouo testamento significantur bona spiritualia vt per psalterium decacordum impletio. x. mandatorum per citharam triangularem sancte trinitatis fidem que requiruntur in debite laudantib⁹ deum (quia delectasti me in factura tua). id est in humanitate christi in vnitate suppositi coniũcta (q in operibus manuum tuarum exultabo) nam in creaturis relucet bonitas diuina q sic sunt deuotõnis q leticie causa. ideo dicitur (quoniam magnificata sũt opera tua domine xc̃) nullus ei potest ea ad plenum inuestigare (Vir insipiens) hec est pars secũda in qua ponitur ingratorum punitio cum dicitur (vir insipiens non cognoscet xc̃). i. non sapiens eterna. quia non cogitat nisi temporalia. nec per consequens appetit. quia nõ amatur nisi cognitum (cum exorti fuerit sicut fenum xc̃). i. ad tempus modicũ (vt intereant in seculum seculi quoniam ecce inimici peribunt) cum dyabolo q angelis eius (Et exaltabitur) hec est tercia pars in qua ponitur gratorum retributio cum dicitur (et exaltabitur sicut vnicornis cornu meum). i. potestas ad repellendum malum (Et senec. mea in mia vberi). i. i plenitudine spiritualium bonorum (q despex. ocu. mei inimicos meos). i. demones q homines malos (q insurgẽ. i me malig. aũt au. m) s. corporis sed non cordis quia non terrebor ab eis (iustus aut pal. florebit) que est aspera in stipite q dulces fructus habet in summitate. sic iustus incipit ab asperitate penitencie. q consummatur in dulcedine consolatõnis diuine (q sicut cedrus libani mltiplica.) cedrus est arbor altissima q secunda ideo signat iustum perfectum in vita cõtemplatiua q actiua (Plantati in domo domini). i. radicati i fide formata caritate (in atrijs dom⁹ dei nostri florebunt). i. in ecclesia militante viuent honeste (ad huc multiplicabuntur in senecta vberi) ꝺ bono in melius ꝓcedentes vsq; in finem. (q bene pacientes erunt) Quia pacientia consũmat Jaco. i. Pacientia opus perfectum habet (vt annunciant) illud quod sequitur (Quoniam rectus dñs de⁹ xc̃).

Dominus regnauit) sicut dixi in exꝓpositõne litterali. psalmus iste est ꝓphetia de regno homis xp̃i. qꝺ incepit quodammodo in sua resurrectõe ꝓpter quod tunc dicit data est mihi omnis potestas in celo q in terra. mat. vlti. q sic exposui. nec occurrit mihi alius sensus spiritual conuenientior ꝺ ponendus.

Deus vltõnum) psalmum istum fecit moyses ad reprobandum errorem qui tunc currebat. scilicet ꝙ dei prouidentia ad actus humanos se nõ extendit quod est valde pernitiosum. quia tollit meritum. q demeritũ. penam suam q premium. q sic sensus litteralis est simpliciter moralis.

Venite exultemus) psalmum istum litteraliter exposui ꝺ ingressu terre viuentium. quo priuantur mali christiani propter quod non est hic alius sensus spiritualis ponendus.

Cantate domino) psalmus iste ad litteram loquitur de primo aduꝫ tu christi quo venit in mundum ad iudicium discretõnis per predicatõnem suam q discipulorum suorum. q sic exꝓpositum literaliter. ꝓpter quod nõ videtur mihi hic alia spũalis exꝓpositio requirenda.

Domin⁹ regnauit exultet ⁊c̄) Psalmus iste loquitur ad litteram de scd̄o aduentu Christi. scz. ad iudicium discussionis quod erit in fine mundi ⁊ sic non est hic alia spiritualis expositio requirenda.

Cantate) Psalmus iste est de aduētu christi ad iudicium discretōnis. sicut ⁊ cantate primum. ⁊ iō de alia expositōne spirituali pertranseo sic̄ in illo.

Dominus regnauit irascātur ⁊c̄) sicut dixi in expositōne litterali. p̄s iste loquitur ad litteraz de regno dauid qui fuit figura christi. propt̄ quod exponendus est spiritualiter de regno christi. sic (Dominus regnauit). scilicet. iesus Christus ad patris dexteram exaltatus. Mar. vltimo. Assumptus est in celum ⁊ sedet a dextris dei (irascantur populi) scilz iudei ⁊ imperatores romani. qui conati sunt multipliciter extinguere nomen christi ⁊ ponitur hic optatiuum pro indicatiuo. cum dicitur irascantur (qui sedes sup cherubin) id est super ordines angeloruz. non solum inquantum deus sed etiam inquantuz homo (mouetur terra) id est habitātes in ea ad credendū tibi. atqz seruiēdum (Dominus in syon magnus ⁊c̄) scz in ecclesia triumphante ⁊ militante (Confiteantur nomini tuo magno) confessione laudis (Quoniam terribil' es) malis (⁊ sāctum est) bonis (Et honor regis) Christi (iudiciuz diligit) id est executōnē iusticie requirit (tu parasti directōnes) id est instīctus ad bonum preuenientes hominis liberum arbitrium. ⁊ mutatur hic modus loquendi. de tercia persona ad secundam quod fit frequenter in sacra scriptura. et maxime metrice composita qualis est lib̄ psalmorum (iusticiam ⁊ iudicium in Jacob tu fecisti) id est habitum iusticie ⁊ ei⁹ exercitiuz fecisti in supplantatore viciorū Et quoniam ex hoc deus est laudandus. subditur (exaltate dominum ⁊ cetera) id est excellēter laudate (⁊ adorate scabellū pedum eius) id est humanitatem Christi que inquantuz vnita diuinitati latria est adoranda. secundum se vero yperdulia (moyses ⁊ aaron ⁊ cetera) per moysen q̄ interpretatur extractus ab aquis significantur religiosi qui debent abstrahi a delicijs mundanis. Per aaron qui interpretatur montanus. prelatorum status itelligitur per samuelem qui fuit minister in domo dei intelliguntur sacerdotes ⁊ clerici. omnes isti laudare debent nomē dei pre ceteris xp̄ianis (in columna nub̄. loq. ad eos). i. in gr̄a sanctispiritus figurata per columnā ignis ⁊ nubis. exo. zi. quia illuminat in via morum ⁊ obumbrat ɔtra temptatōnis estum (custodie. testi. ⁊c̄). i precepta decalogi ⁊ concilia saltez aliqua (domine deus noster tu exau. eos) quia p̄ces eorum erant exaudibiles ex dispositōe subiectorum (et vlciscens in omnes adinuē. eorum) id est peccata que non sunt ex deo sed ab inuentōne humana ea cito punire signum est miseratōnis diuine. ij. macha. vi. capi. Etenim non multo tempore finere peccatoribus ex sentencia agere. ꝫ statim vltōnes adhibere magis beneficij indiciū est. id̄o sequitur (exaltate dominū) ipsum quantum potestis laudando (Et adorate in mō. sancto eius). i. in loco diuino cultui consecrato.

Iubilate deo) s̄m hebre. moyses fecit hunc psalmum in oblatōne hostie pacifice per leuitas decātādum. Mistice vero potest expōi. vt sit laus decantanda in oblatōne eucharistie que ē hostia pacificans omnia que in celis sunt ⁊ in terris colocen. i. et sic dicitur (iubilate deo omnis terra). i. habitatores omnis terre (seruite domino in leticia). i. in mentis deuotōne ⁊ ibidem repetitur cum dr̄ (introite ⁊c̄) ⁊ subditur cā (Scitote quoniam dominus ipse deus) creator noster latria colēdus (popul⁹ eius ⁊c̄). i. vos ꝓpli cristiani (introite portas eius). s. ecclesie militantis quia nobis aperuit portas ecclesie triumphātis (in confessione) laudis dine (laudate uomē eius qm̄ suauis ē) ꝓprium eni ei⁹ ē misereri ⁊ ꝑcere (⁊ vsqz in generatōne ⁊ generatōnē v̄itas ei⁹) qz sp̄ implet promissa.

Misericordiā) Psalmū istū fecit dd̄ qn̄ ɔgnouit se ɔfirmatū in regno isrl̄ ꝓponēs vti regia dignitate ad dei hōrē innocentiā sui ⁊ ꝓpli vtilitatē. Moralr aūt pōt exponi de q̄lz rege bono. vel p̄lato q̄ rex ē in spūalib⁹. i. pet̄. ij. Vos esti.

genus electum regale sacerdotiuz ꝛc. intẽ
dente ad tria dicta studere ⁊ quãtum ad
primum dicit (misericordiam ⁊ iudicium
cantabo tibi domine) in prosperis tuaz mi
sericordiam laudãdo ⁊ in aduersis tuam
iusticiam confitendo. ꝫ quia non est speci
osa laus in ore peccatoris sꝫditur (psallaz
⁊ intelligam quãdo venies ad me) ꝑ gra
tiam iustificantem. hoc enim potest ꝓba
biliter intelligi per internam consolatõnẽ
spiritussancti. Quantum ad secundum di
cit (ꝑambulabaz) id est perfecte ambula
bam (in innocentia cordis mei) id est sine
falsa fictione exteriori (in medio domus
mee) id est familie mee. Quantum ad ter
cium dicit (Non ꝓponebam ante oculos
meos rem iniustam) ad faciendum eam
scienter (facientes p̃uaricatõnes odiui).
quantum ad culpam sed non quantuz ad
naturam (non adhesit mihi cor prauum.
consenciẽdo in malum (Declinantem au
tem a me malignum non ꝯgn.) id est non
approbabam sed ꝯdemnabam (detrahen/
tem secẽ. ꝓxi. suo) id est in eius absencia (
hunc persequebar) pũiens iusta pena (su/
ꝑbo oculo) hoc dicitur qꝛ superbia magl.
apparet in oculis q̃z in alijs partibus cor
poris (⁊ insaci. corde) id est notabiliter cu
pido (cum hoc non edebam) Tales enim
non debent esse principis vel prelati comẽ
sales (oculi mei ad fi. terre) ad ipsos pro/
mouendum (Ut sedeant mecum) in con
filijs ⁊ iudicijs (ambulãs in via immacu
lata hic mihi ministrabat) nã familia p̃n
cipis ⁊ prelati debz esse munda ⁊ honesta
(Non habitabit ꝛc̃) Repeticio est eius qd̃
predictum est de superbo ⁊ detractore (
In matutino) celeriꝫ ad precauẽdũ de ife
ctione aliorum (interficiebam omnes pec
catores terre) materiali gladio quantum
ad principes ⁊ spũali quantum ad prela
tos (Ut disperderẽ de ciuitate domini ꝛc̃
) id est de communitate bonoruz ne ꝑ ma
los inficiantur.

Domine exaudi) psalmum istũ lr̃a
liter exposui de populo israel anx
iato tẽpore ãthiochi illustris ⁊ ꝓ
sua liberatione ad deum clamante. Mora

liter põt exponi de quolibet vere peitẽte ⁊
ad deũ clamante ꝓ liberatõne sua per ad
uentum gratie diuine. ⁊ sic dicit. (Domi
ne exaudi oracionem meam) cordis. scili
cet. ⁊ oris ideo subditur (Et clamor meus
ad te veniat ꝛc̃ non auertas faciem tuã a
me) peccatorũ meoꝝ enormitate (in q̃cũ
q̃z die tribulor) per verã contritõnẽ (incli
na ad me aurem tuam) exaudiendo meã
petitõnẽ (in quacũq̃z die ꝛc̃) repeticio ẽ ei⁹/
dez snie pro maiori exaggeratõe (qꝛ defece
rũt sicut fumus dies mei) in vanis ⁊ mal
operibus consũpti (⁊ ossa mea). i. vires a/
nime mee quarum aptitudo ad bonuz di
minuitur ꝑ multiplicatõnem culpe (ꝑcus
sus sum vt fenum) quod arescit tẽpore ar
doris sic ego tempore temptatõnis (⁊ aru
it cor meũ) ꝓpter defectũ deuotiõis (quia
oblitus sum comedere panem meum). i.
sacre scripture studium. ⁊ sumere deuote
eucaristie sacramentum. ⁊ quoniã ex hoc
appetitus carnis incenditur ⁊ sic rõ debi
litatur ⁊ a carne premitur. iõ subdit̃ (a vo
ce gemitus mei adhesit cor meum carni
mee) id est ratio consensit sensualitati (Si
milis factus sum pellicano (cuius pullos
serpens occidit ⁊ sic dyabolus bonum o/
pus interimit (Sicut nocticorax in domi
cilio) id est immundus factus sum ex pec
catis. Nocticorax est auis immunda ꝑm
legem. sed quia penitens peccatum cog
noscit. subditur (Vigilaui) Per cognitio
nem peccati (⁊ factus sum sicut passer)
auolando a peccatorum consortio quod
proprie fit religionem intrando. Ideo sꝫ
ditur. (Tota die exprobrabant mihi inimi
ci mei) Detestantes religionis statum) ⁊
qui laudabant me) Dum essez cum eis. (
aduersum me iurabant). id est. conspira
bant ad me retrahendum (Quia cineres
) Allegantes asperitatem victus mihi im
possibilem (A facie ire). id est. talium as
peritatem sustinere. ne grauiora incurre
rem in purgatorio. vel in inferno. propter
peccatorum meorum grauitatem. Ideo
concluditur. (Quia eleuans allisisti) id ẽ
allidi me permisisti sicut ille qui de alto ca
dit grauius quassatur. (Dies mei sicut
vmbra declinauerũt). i. i pccis ꝯsũpti sũt

(Tu autem domine ꝛc̄) post afflictōnē pēi
tentis. Hic consequenter ponitur subleua
tio saluatoris. Et primo ostenditur ei⁹ po
testas ad hoc faciendum cum dicit̄ (tu au
tem domine in eternum permanes) Ex q̄
patet eternitas eius potencie (tu exurgēs
) potes facere per teipsum quicquid placz
voluntati tue (misereberis syon) id est ec
clesie ex peccatoribus penitentibus vt plu
rimū collecte (quia tempus miserēdi) du
rat vsque ad diem iudicij (quoniam pla
cuerunt seruis tuis) id est angelis lapides
eius scilicet ecclesie qui sunt penitentes lu
ce .xv. Gaudium est angelis . dicit̄ super
vno peccatore penitenciam agente (ꝛ ter
re eius miserebuntur) id est ecclesie pro
curantes eius promotionem in bonum (
Et timebunt gentes nomen tuum) sicut
videmus impletum per earum conuersio
nem ad deuz (ꝛ omnes reges terre gloriā
tuam in cōuersione constatini cui omnes
reges erant subiecti (ꝛ edificauit domin⁹
syon ꝛ cetera) tunc enim edificate fuerūt
ecclesie multe. ꝛ apparuit gloria ecclesie (
Respexit in orationem humilium) id est
Christianorum prius abiectorum (Scri
bantur hec in generatione altera ꝛ cetēa
) vt de tantis beneficijs posteri laudarēt
deum (quia ꝓspexit) oculo sue misericor
die (vt audiret gemitus compeditorum)
id est penitentium prius constricti retibus
peccacorum (et solueret filios interēptoꝝ
) id est opera meritoria que per peccatum
erant mortificata ꝛ reuiuiscunt gr̄a recu
perata (vt annuncient in syon ꝛ cetera)
id est i ecclesia in nōibus syon ꝛ ierusalez
significata (in conueniendo populos in
vnum) id est ad conueniendum magnos
mediocres ꝛ paruos in ecclesiasticaz vni
tatem. de qua epheseo .iiij. Vnus deus.
vna fides . vnum baptisma . (Respondit
) Hic d̄scribitur profectus peccatoris per
penitenciam reuersi . cum dicitur (respon
dit ei) scz peccator domino (In via virtu
tis sue) . id est reuersus ad viā virtutis ꝛ
gratie (paucitatem dierum meorum nū
cia mihi) ad ipsos addendo . nam qui ad
dit ad preterita ostendit ꝛ nunciat ea fuis
se pauca . hoc dicit peccator reuersus desi
derans recuperare amissa preterito tem
pore (Ne reuoces me) a presenti vita (In
dimidio dierum meorum) id est ante na
turalem vite terminum ꝛ ad hoc inducit
ratōnez dicens (in generatione ꝛ genera
tionem anni tui) quia sunt eterni propter
quod mei nihil sunt ad tuos comparati .
ideo nō sunt rescindendi (Inicio) supple
ecclesie (Tu domine terram fundasti) id
est actiuos bona terrena bene dispensan
tes (ꝛ opera manuum tuarum sunt celi)
id est contemplatiui (ipsi peribunt) id est
a presenti statu transibunt nam actio non
manebit in patria nec contemplatio enig
matica (tu autem permanebis) id est om
nino immobilis (ꝛ omnes sicut vestim̄tū
veterascent ꝛc̄) scd̄m statum in quo sunt
vt dictum est supra (filij seruorum tuoruz
) id est imitatores apostolorum (habita
bunt) tecum in eternum (ꝛ semen eorum
ꝛc̄) repeticio est eiusdez sentencie ad maio
rē expressionem.

Benedic ꝛc̄) Iste psalmus est q̄dā
diuina laus ab ipso dauid pro col
latis sibi beneficijs facta. Morali
ter autem potest exponi de quolibet viro
de diuinis beneficijs grato . propter que
dicit (benedic anima mea domino ꝛc̄) vt
laus mea sit ex toto ꝛ vero corde ꝛ non si
cut laus ypocrite (ꝛ noli obliuisci ꝛc̄) naz
talis obliuio procedit ex corde ingrato (
qui propiciatur omnibus iniquitatibus
tuis) Si vere penitueris (Qui sanat om
nes infirmitates tuas) non solum spiritua
les ꝫ etiam corporales quantum spectat
ad anime salutem (qui redimit de iteritu
vitam tuam) id est animam corpus viuifi
cantem (qui coronat te) id est disponit i ce
lestibus coronaē (In misericordia ꝛ mise
ratōnib⁹) .i. in misericordie effectibus (q̄
replet in bonis desiderium tuum) non in
malis . nam hoc est ire sue signum . sicut
populo desideranti carnes dedit ei ad ma
lum suum . numeri . x . (renouabitur vt aq̄
le ꝛ cetera) scilicz in mēte . secunda . coꝝ .
iiij . Licet is qui foris est homo nr̄ corrum
patur . tamen is qui intus est . renouatur
de die in diem . Et quoniam hoc prouenit
ex dei misericordia maxime afflictis iniu
ste . sequitur (faciēs misericordias domin⁹
ꝛ cetera) Et subduntur misericordie exem

pla cuz dicitur(notas fecit vias suas mo
ysi).i.bono p̄lato qui dux est populi(filijs
israel ꝛc̄).i.eius subditis ꝑ ipsum(misera
tor ⁊ misericors dn̄s ꝛc̄)per tot nomia ex
primitur dei misericordia.quia licz sit sim
plex ⁊ vnica tamen a nobis explicari non
potest ad plenum nisi per nomina multa(
non in perpetuum irascetur ꝛc̄)quasi dice
ret ꝫ ad modicum tempus.nam adueniē
te penitencia statim adest dei misericordia
(Quoniam s̄m altitudinem ce.a t̄ra ꝛc̄)
augustin⁹. Maior est diuina misericordia
q̄ꝫ omnium peccatorū miseria.ideo sb̄dit̄
(quomodo miseretur pater filiorum ꝛc̄)q̄
non potest ipsorum obliuisci cum sint de
sb̄a sua ⁊ huius miseratōnis diuine sb̄di
tur alia causa cum dicitur(quoniam ipse
cognouit figm̄tum nostrum) id est proni
tatem ad peccandum . ⁊ fragilitatem ad
standum(recordatus est quoniam puluis
simus ꝛc̄)quantum ad corpus(quoniam
spūs pertransibit ⁊c̄) ⁊ anima egredietur
a corpore q̄ egrediente corpus expirat et
marcescit .i.de anima(⁊ non congnoscet
amplius locū suum)s̄m presentem statuz
(misericordia autem domini ab eterno ꝛc̄
)ad electos(⁊ iusticia illius ꝛc̄) reddendo
premiuz illis s̄m merita.thi.iiij.Reposita
est m̄ corona iusticie ꝛc̄) (Dominus in ce
lo)hic inducuntur angeli ad laudem dei.
qui de meritis hominum gaudent cum di
citur(Dominus in celo parauit sedem su
am)Licet enim sit vbiqꝫ tamen ibi magis
relucet virtus glorie sue(Benedicite dn̄o
omnes angeli eius ⁊c̄) sunt enim admini
stratorij spiritus propter eos qui capiunt
hereditatem salutis .hebre .i. consequent̄
ad dei laudem omnis creatura inducitur
cum dicitur(Benedicite omnia opera ⁊c̄
)naz in eis relucet virtus diuina ⁊ sic mo
do deum laudant.⁊ quia sunt hominibus
⁊ angelis materia diuine laudis.

Benedic)sicut dixi in expositōe lr̄a
li auctor hui⁹ psalmi ignorat̄.tn̄
est quedam inuitatio ad dei lau
dem ex suis creaturis in quibus relucet
bonitas creatoris .⁊ sic patet q̄ litteralis
sensus est etiam moralis propter quod ꝑ
trāseo de alio inducendo.

Confitemi ꝛc̄)Iste psalm⁹ ⁊ seq̄ns
sunt quedam inuitatōnes ad dei
laudem ex beneficijs populo isra/
el collatis.que superius in libris moysi lit
teraliter ⁊ mistice sūt exposita propter qd̄
hic pertranseo de alia expositōne iducēda

Confitemini) Iste psalmus est iui
tatio ad diuinam laudem ex libe
ratōne diuersorum hominū a pe
riculis corꝑalibus.Moraliter potest expo
ni de liberatōne a periculis spūalibus ⁊ p̄
mo ponitur generalis inuitacio cum dici
tur(confitemini domino quoniaz bon⁹)
essencialiter(quoniam in seculum mia e⁹
).i. effectus sue misericordie multiplicitez
(Dicant)hic ponitur inuitatio specialis.
⁊ primo ex redemptione facta ꝑ xp̄m cuz
dicitur(dicant qui redempti sunt a domi
no).i.christiani deū laudēt quos redemit
sanguine suo(⁊ de regionib⁹ cōgregauit
eos)in vnam ecclesiam(ab ortu solis ꝛc̄)
id est ab omnibus mundi partibus per p̄
dicatōnem apostolorū aliorumqꝫ xp̄i dis
cipulorum(errauerunt) hic ponitur inui
tacio ad dei laudem ex liberatione gentili
um a cultura ydolorū.cum dicitur(erra/
uerunt in solitudine).i.in gentilitate q̄ nō
erat culta ꝓphecijs in lege diuina (viaz ci
uitatis)celestis(nō inuenerunt)nā philo
sophi gētiles hanc ignorauerunt. Iero⁹.i
epistola ad paulinum.hanc doctus plato
nesciuit hanc demostenes eloquens igno
rauit(esurientes ⁊ sicientes).i.veram be
atitudinem cognoscere desiderātes(aīa il
lorum in ipsis defecit)ab ei⁹ inuentōne(⁊
clamauerunt ad dominum cū tribularēt̄
penitēdo de suis inquisitōnib⁹ vanis ⁊ cu
riosis ad predicatōnem ecclesie vt patz de
dionisio ⁊ Cratone ph̄o. ⁊ pluribus alijs
(⁊ de nc̄itatibus eorum eripuit eos) viā
veritatis ostendendo propter qd̄ subdit̄(
⁊ deduxit eos in viam rectam ꝛc̄)⁊ quoni
az de hoc regratiandum est deo seq̄tur(
ꝯfiteant̄ dn̄o ⁊c̄)ꝯfessiōe laudis(sedētes
ꝛc̄)h̄ ponit̄ iuitatō ex libēatōe ab heresi ⁊
prio ponit̄ grauitas hui⁹mali. cū dr̄(sedē
tes i tenebs)pestifere errorl.(⁊ vmbra mor
tis)ifernal(victos i mēdicitate) ꝑ sb̄tra
ctōez gr̄e dīne (⁊ ferro) obduratōis mali
gne ⁊ sb̄dit̄ cā cum dicitur(qꝛ exacerba/

ucrunt eloquia dei) peruertendo sanuz i
tellectum (Et consilium altissimi irritaue
runt).i.secreta fidei (Et humiliatuz est).
id est deiectum (in laboribus coz eorum
)Sap.v.lassati sumus in via iniquitatis
q potionis (nec fuit qui adiuuaret) stan
te eorum obduratiõe (q clamauerunt ad
dñz cũ tbulacñt.).i.amaritudine penitẽ
cie adducerentur p sacros ecclesie docto
res Cetera patẽt ex dictis vsqz ibi (Confi
teantur dño miscdie eius) id est effectus
diuine misericordie iducat liberatos ab
hereſi ad confitendum laudis cõfessione
(q mirabilia eius) facta (filiis hominũ)
reductõ namqz ab hereſi est opus mirabi
le dei (Suscepit) h ponit inuitatio ad dei
laudẽ pro liberatione a malo despatiõis
vbi requiritur dei gratia spãlis iõ subdit.
(Suscepit eos).s.deꝰ grã speciali (ꝺ via
iniquitatis eorum) homo namqz cadit i
desperationem ꝓpter multitudinẽ peccato
rum prouer.xviij.c.Impius cum in ꝓfũ
dum peccatoꝝ venerit contemnit scz ad
dcũ reuerti (omnez es.abhoia.est anima
eorum).i.omne fomentũ reductionis ad
bonuz (q appropinquauerunt vs.ad por.
mor.) infernalis (q clamauerũt ad dñm
cum tribu.).i.penitere amare de sua de/
speratione qꝺ fit per desolatiõez spũssancti
q doctoris boni ideo sequitur.(misit ver.
suum 2c̃) qz sequi debet gratiarum actio
subditur (Confiteanť dño 2c̃).q patet ex
dictis snia (Qui descendunt) hic ponitur
inuitatio ad dei laudem pro liberatione
a periculo qꝺ est in ꝛgimine ecclesie cum
dicitur (Qui descen.mare in naubꝰ).isti
sunt homines speculatiui qui de cõtẽpla
tione descendunt ad regendum nauẽ eccle
sie vbi magnus est labor q magnus fru/
ctus si bene fiat (Ipi viderunt opera dei.
) In sacris scripturis in quibus esse debẽt
eruditi (Et mirabilia eius in profundo).
scripturarũ que non possunt explicari ad
plenũ (dixit) scz deus cuius dicere est fa/
cere (et ste.spũs procelle).i.tentatiõis pi
culose q̃ q̃mdiu deus permittit stat i suo
feruore ideo subdit (q exaltati sunt fluct
eius ascendunt vsqz ad ce.) in sui reputa
tione ex impenso sibi honore (q ꝺscendũt
vsqz ad abissos) ex piculi consideratione

(aia eorum in malis tabescebat) quia du
rum est eis honores dimittere q durum
est eis in piculis manere ꝓpter quod seq̃t
(turbati sunt 2c̃) nam ignorant quid pre/
eligere ꝺbeant (q clamauerunt ad dñz 2c̃
)illi.s.qui timent deuz vt dirigantur per
ipz (q de necessitatibus eorũ eduxit eos)
dans eis spiritum gubernationis bonum
(q statuit procellam eius i auram) conse
rendo conscie seruitutem (q letati sunt).
in domino ex eiꝰ beneficio (q deduxit eos
in portum) vite celestis q qm̃ ex hoc ẽ deo
regraciandum non solum ꝑticulariť a p̃
lato sed et toto populo ideo subditur (Cõ
fiteantur domino 2c̃) (posũ in desertum).
hic ponitur inuitatio ad laudandum dcũ
ex liberatiõe a spirituali sterilitate de qua
dicitur amos viij.Mittam in terraz non
famẽ panis neqz sitim aque sed audiẽdi
ꝟbũ dñi a qua gentilitas fuit libẽata per
recessum apostolorum de iudea d.paulo
Act.xiij.Vobis oportebat ꝑmũ loqui ꝟ
bum dei sed quoniã repellitis illud.ecce
quertimur ad gentes sic enim precepit no
bis deus sic dicitur (posuit flumia) scilicz
sacre scripture (in desertum) q̃ntuz ad in
deam in qua prius abundabant (q exitus
aquarum in sitim) repetitio est eiusdez ad
maiorem expressionem q subditur causa
(a malicia habitancium in ea) scz ꝺrꝺoꝝ
repellencium dei verbum (posuit desertũ
) id est gentilitatem (In stagna aquaruz
) per predicationem apostolorum (q terra
sine aqua) repetitio est eiusdez sicut supra
(q collocauit illic esurientes).i.gentes cri
sti fidem deuote recipientes (q constitue
runt ciuitatem habitationis).i.ecclesiaz
collectam ꝺ gentibus deuotis (q semina
uerũt agros) semie verbi diuini ꝑ doctoes
de gentibus conuersos.s.Dionisiuz Am
brosium augustinuz q ceteros (q planta
uerunt vineas) id est ecclesias (q fecerũt
fructum natiuitatis) id est xpianitatis q̃
est natiuitas spiritualis (q benedixit eis
2c̃) multiplicando in bonis spiritualibus
q tpalibus (q iumenta eorum non mino
rauit) id est multiplicauit per que signifi/
cantur laici simplices scripturas ignorã
tes (Et pauci) hic reuertitur ad describẽ/
dum malum iudeorum cum dicitur (.Et

pauci facti sunt)p romanos ptim occidẽ
tes eos ptim captiuãtes eos .q subdit cã
cum dicit(Effusa est cõtencio super prin/
cipes ꝛc̃)romanos q iudeozuz(q adiuuit
pauperẽ de inopia).i.populum gentilem
sacra doctrina pr̃ inopem(q posuit sicut
oues familias)scilicet gentiliũ humiliter
christo seruientiũ(videbũt iusti q letabũt
)in domino ipsum deuote laudando (Et
omnis iniq̃tas opilabit os suum) scilicet
iniqui quez iniq̃tas a diuinis laudibus sa
cit mutum.

Dratum coz meum) psalmus iste
ꝑm litteralem sensuz est exultatõ
dauid in deo . pro statu regni sui
meliozato .Et mistice potest exponi de bo
no prelato seculari vel religioso in domio
gaudente de subditozũ suozũ melioratõne
q ideo sic dicitur (paratũ coz meũ deus).
ad tibi fideliter seruiẽdum (paratũ coz me
um)ad inducendum populũ ad amozem
tuuz (cantabo)cozde(q psallã)oze(in glo
ria mea) .i. de pfectu populi mei. gloria
patris est filius sapiens(exurge gloria me
).i.puritas consciẽtie mee.i.coz. Gloria
nostra hec ẽ testimoniũ conscientie nostre
(exurge psalterium).i.obseruacio decem
mandatozũ (q cithara) que est triangula
ris ꝑter quod significat fidẽ trinitatis.(
exurgã diluculo).i.velociẽ ad ista q animo
ꝓmpto(confiteboz tibi in pcpuł domine
ꝛc̃)eos ad tuã laudem inducendo(qz mag
na est super celos misericozdia tua)nã ibi
maxime relucet i beatis(q vsqz in nubes
veritas tua).i.tua iusticia que exercetur i
demonibus i aere caliginoso habitãtibus
vbi fuerũt nubes(q exaltare sup celos de
us ꝛc̃)p angelos q p terrenã potenciaz q̃
debet esse in pricipibus terrenis q platis
adducẽs boies ad gloriã.ideo subdit(libe
rẽt dilecti tui ꝛc̃)refouũ exponat sicut su
pra ps q̃ incipit.vt q̃d deꝰ repulisti.

Deꝰ laudẽ ꝛc̃)psalmũ istũ exponũt
iudei vt sit eozũ ozatio p sua libe
ratõne de captiuitate moderna q̃
dispersi sunt p orbem in abiectõne mag/
na ꝛ sicut ostendi i expositõne litterali nõ
potest sic exponi.ꝛ de christi passione .in q̃
ozauit p se q suo mistico cozpoze . q sic ex
posui.nec occurrit alia expositio spũal' cõ

ꝑs

uenientioz hic ponenda.

Dixit dominus)sicut ostẽdi multi
plicit in expositõne litterali.Psal
iste loquitur de regno christi q eꝰ
sacerdotio. Moralit autem potest exponi
de quolibet martire q̃ ret est q sacerdotes
in celo .apoca.i.capo.Fecit nos regnum
q sacerdos ꝛc̃.vt dicat in persona alicuiꝰ
fibi deuoti(Dixit dominus)deus(domi/
no meo)Tali sancto quẽ dominum q pa
tronum elegi(sede a dextris meis) cũ an
gelis beatis(Donec ponaz inimicos me
os ꝛc̃) Doctozes enim martirum posuit in
inferno sub pedibus eozum(Virgam vir
tutis tue deus ex syon) Potestatem enim
glozie martirum declarat deus per mira
cula celitus facta .ex quibus honozantur
in terra .deo subditur(Dominare in me
dio inimicozum tuozum) martires enim
multi venerantur vbi fuerunt martiriza
ti.vt beatus dyonisius in francia . vt bea
tus thomas cantuariensis in anglia. Et
sic de pluribus alijs.(Tecum principium
).i.christus qui dicit de seipso. Joh.viij.
Principiũ qui q loquoz vobis(In die vir
tutis tue q cetera)id est tue glozificatõnis
cum alijs sanctis (ex vtẽo añ lu.ge.te).id
est ex occulto predestinatõnis mee dispo.
te glozificare (Jurauit dominus ꝛc̃).i.fir
miter disposuit q̃ (tu esses sacerdos)eter
naliter offerens deo laudes(ꝑm ozdi.mel
chi.).i.christi qui est rex iustie (dñs a dex
tu.confre.ꝛc̃)tirannos martires persequn
tes(Judica.in natõnibus) in iudicio fina
li(implebit ruinas) angelozum.electos af
sumendo ad ordines eozum (conquassa/
bit capita i terra mul) .i. tirannos qui in
terris fuerũt capitanei malozum (de toz
rente in via bibit)scilicz iste martir in sua
passione(propterea exaltabit caput)id est
exaltauit in sua glozificatione frequenter
enim in sacra scriptura ponitur preteritũ
ꝓ futuro q etiam econuerso.

Confiteboz tibi domine ꝛc̃) In hoc
psalmo ad dei laudem inducimur
ex operibꝰ eius mirabilibꝰ cũ dñ(
confiteboz tibi dñe in to.coz.meo)q nõ so
lum oze sicut faciunt ipocrite.ysaye.vice/
simonono . populus hic labijs me hono/
rat .coz autez eozum longe est a me. (In

consilio iustorum ꝛc̄) non in cōuenticulis hereticorum (magna opera domini) quia non possunt ad plenum iuestigari nisi ab ipso ideo subditur (exquisita ꝛc̄) (cōfessio ⁊ magnificencia opus eius) id est eius opa inducunt nos ad magnifice confitendum ei laudis confessiōe ⁊ quoniam eucaristia est op⁹ dei mirabilissimū sbdit̄ (memoriam fecit ꝛc̄.). Nam eukaristia reducit ad memoriā manna in deserto datum sicut res vera figurā p̄cedentem (memor erit in seculum testamenti sui) id est eukaristie sacramenti d̄ quo dicitur. i. Cor. xi. Hic calix testamentum nouum est in meo sanguine (virtutem operum suorum) in hoc sacramēto (Annunciabit populo) p euāgelium in quo dicit. Jo. vi. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum ideo subditur (vt det illis hereditatem gēcium) scz celestium (opera manuum eius) in hoc sacramento (veritas) sumētibus digne (et iuditiū mori.) sumētib⁹ indigne i. Cor. xi. Qui manducat et bibit indgne iudicium sibi manducat ⁊ bibit. (fidelia omnia mandata eius) quia certitudinaliter redditur premium ea facientibus ⁊ sbditur autor eukaristie cum dicitur (r̄dem ptōnem misit dominus populo) scz filium suum qui est nostra redemptio. (. Mandauit in eternum testamētū suum). s. nouū cui aliud non succedet (sanctum) bonis (Et terribile) mal' (nomē eius) (Initiū sapiēcie timor domini) quia retrahit a malo ⁊ sic inducit ad bonū (intellect⁹ bon⁹ oibus fa. cum) id est facientibus opus timoris predictum (laudatio eius ꝛc̄) quia talis deū laudabit cum angelis in eternū

Beatus vir ꝛc̄) In hoc psalmo declaratur ꝙ v̄a beatitudo p mie operibus sit reddenda ⁊ immisericordibus miseria iferenda sicut expresse dr̄ Mat. xx. Ibunt hi in supplicium eternū ⁊ sic literalis sensus est simpliciter moralis ꝓpter quod de alio pertranseo

Laudate pueri ꝛc̄) In hoc psalmo ostenditur ꝙ deus iniuste depressos subleuabit ad honorem nō solum in futuro sed etiam aliquādo in p̄nti sicut patet de Joseph Genes. xli. ⁊ sic patet ꝙ sensus litteralis etiam est moralis

Allegorice tamen potest exponi d̄ abiectione sinagoge ⁊ sublimatione ecclesie de gentibus collecte ⁊ vtramq; expositionē tetigi in expositione litterali ꝓpter quod alia nō videtur hic ponenda

In exitu israel ꝛc̄) p̄s. iste loquitur d̄ beneficio dei exhibito populo israel. (. In exitu d̄ egipto) Moralit̄ potest exponi de dei beneficio circa quēlibet xp̄ianum de peccatis egressum sic (In exitu israel de egipto) id ē cristiani de tenebra peccati. (domus ia. de po. barbaro) id est vera ⁊ pfecta cōfessio. iudea namq; confessio interpretatur (israel potestas eius) id est āgelus custos ip̄ius quia sicut āgeli se retrahunt a custodia hoīm ꝓpter peccatorum multiplicationem sicut in eorum persona dicitur Jere. li. Curauimus babilonem ⁊ non est curata derelinquamus eam. ita redeunt ad custodiam eorum ꝓpter v̄am penitenciam (mare vidit ⁊ fu.) id est angelus malus tanq̄m maē tempestuosus videns angelum scm̄ reuersum a tentatione se retrahit (iordanis cōuer. est retrorsum) qui riuus iudicij interpretat̄ p hoc ergo significatur ꝙ penitencia peccatorē facit reuerti de iudicio condēnatiōis ad iudicium saluationis (mon. exult. ꝛc̄) per montes significantur angeli maiores et per colles minoēs qui exultant de penitēcia peccatorum Luce xv. Gaudium est i celis angelis dei super vno peccatore penitenciā agente ⁊ de plurib⁹ magis gaudent. (Quid est tibi mare ꝙ fugisti ꝛc̄) id est vnde venit malorum angelorum fuga ⁊ conuersio iudicij dicta ⁊ respondet̄ cum dicitur (a facie domini mota est terra) ꝛc̄ id est homo factus de terra motus est p penitenciam de culpa ad gratiam per misercordiam diuinam. (Qui conuertit petrā in stagna aquarum) id est peccatorem durum in fluxum lacrimarum (Non nob̄ domine) hic ostenditur ꝙ de p̄dictis tota gloria deo sit attribuēda ⁊ patet litera. (sup miscd̄ia tua) qua reuocat pc̄tores (⁊ veritate tua) qua sic dictum tuum imples. Eze. xviij. Nolo mortē peccatoris sed vt magis ꝯuertat̄ ⁊ viuat (Ne quādo dicāt gentes vbi est deus eorum) si enim non impleret dictum suum haberent ifideles oc

casionem blasphemandi ipsum. ꝙ qñ fideles dẽnt asserere ꝺtrarium ſ̃ditur in ꝑsona eoꝝ̃ (deꝰ aũt noster in celo ꝛc̃) ꝙ dñi infidelium sunt falsi. ió subdiť (simulacra gẽtium argentũ ꝙ aurum ꝛc̃) potest cẽ hoc exponi. mozaliter de ypocritis ꝓpter questũ augꝰ. Aurũ diligis aurũ es (opera manuum hominum) nã oia faciũt ꝓpter hoies ꝑ hoc ab eis aurum ꝙ argentum torquentes (Os hñt ꝙ non loquẽtur). ſ. vera ꝙ tãtum falsa que sunt non entia sicut ei verũ ꝙ ens cõuertunť sic falsum ꝙ nõ ens (oculos habent ꝙ nõ videbũt). ſ. celestia ꝙ terrena (aures hñt ꝙ non audient). ſ. diuina mandata saltẽ ad operãdũ (nares habẽt). i. discernendi (ꝙ non odorabũt) eligendo bonũ (manus habẽt ꝙ nõ palpabũt) operãdo bonũ (pedes habẽt ꝙ nõ ambulabũt) in via mozum (nõ clamabunt in gutture suo) deum deuote orãdo (similes illis qui faciunt ea). i. illi qui eos ad hoc inducunt vel sustinẽt. similẽ penã incurrẽt (domus israel ꝛc̃) ꝑ domuz israel significanť boni religiosi q̃ sunt contẽplatiui. per domum aaron põtificis boni ꝓlati ꝑ hoc qđ dicitur (q̃ timẽt dominuz) generaliť boni christiani. oẽs enĩ isti sperant in dño spe formata caritate. ꝓpter quod eoꝝ̃ adiutoꝛ ẽ in nc̃citatibꝰ q̃ tũ spectat ad salutẽ ió possunt dicere (dñs memoꝛ fuit nostri) bona nob faciẽdo (ꝙ benedixit nobis) in bonis spũalibus multiplicando (bñdixit domui israel ꝛc̃) exponať vt supꝛa (at ñsciat dñs supꝛ vos ꝛc̃) suã gratiã augmentando (celũ celi domino) nã ibi magis relucet ptãs (terram ãt ꝺdit filijs hominũ) sicut ꝓuer. viij. Per me reges regnãt (nõ moꝛtui laud abũt te domine) meritozie. qꝛ sunt extra statũ merendi (ꝙ nos q̃ viuimꝰ) vita nature ꝙ gratie benediximꝰ vita meritozie. ió sequiť (ex hoc ꝛc̃).

Dilexi quoniã) Psalmũ istum fecit dauid in ꝑsecutõne saul'. gratias agẽs deo de periculis q̃ euaserat ꝙ orãs deuote liberari de futuri. que timebat. Mozaliter põt exponi de homine liberato ab aliq̃bus tẽptatõnibus demonis ꝙ timẽte de futuris ꝓpter quod gr̃as agit ꝺ liberatõne p̃cedẽti ꝙ orat liberari de seq̃nti ꝙ sic dicit (dilexi quoniã exaudiet dominus) licet enim deus sit ꝓpter se diligẽdꝰ tñ cum exaudiet deꝑcantem occaſionem sibi dat ꝙ feruẽtiꝰ ip̃m diligat vñ ſ̃ditur (quia iclinauit aurem suã ñ) exaudiens i ꝑterito (ꝙ diebus meis inuocabo) sperãs exaudiri ꝺ futuro (circũdederũt me dolores mortis). i. temptatõnes peccati mõꝛ (ꝙ pericula inferni inuenerũt me) nisi adiuuer in tẽptatõne. ió subdiť (o dñe libera animã meam ꝛc̃) ꝙ ſ̃ditť causa (custodiẽs paꝰulos dominus). i. humiles (humiliatꝰ sum) ꝓpter qđ sũ adiutꝰ ió ſ̃ditur (ꝙ liberauit me quertẽ animã meã in requiẽ tuam). i. oscie pacẽ (qꝛ dñs bñfecit tibi) te liberãs a periculo grauis pcci. Cetera patẽt ex dictis.

Reuerti) hũc ſpalmũ fecť dđ penitẽs ꝙ deceptꝰ ꝑ sybã filiã miphiboseth dederat hereditatẽ vñi sui .ñ. Rẽ. xvi. Mozaliter põt exponi de q̃lz fideliť penitẽte qđ peccauit alteriꝰ deceptõne ꝙ sic diť (reuerti) nimis defacili (ꝓpter qđ locutꝰ sũ) male ꝙ peccaui (ego autẽ hũilitꝰ sũ nimis). i. deiectꝰ a statu ꝛ̃tut. (ego dixi i excessu meo). i. turbatꝰ ex ꝛ̃bis mẽdacẽ vniꝰ (q̃o retribuã dño ꝑ oibꝰ q̃ retribuit ñ) ex q̃bꝰ ꝓpť ingratitudinẽ augetur mei grauitas pcci (calicẽ salutaꝛ. accipiã). i. pnie coꝛpal' austeritatẽ (ꝙ nom̃ meum inuocabo) ꝑ hũilẽ oronẽ (vota mea reddaz ꝺplẽdo pniaz ꝑmissã (coꝛã oi ꝓplo ciꝰ) vt scãdalizati ꝺ trãsgressiõe edificẽť ꝺ satisfactõe (p̃ciosa i ospcu dñi mozs sc̃oꝝ̃ eiꝰ) qꝛ ꝑ illã veniũt ad regnũ i celestibꝰ (o dñe qꝛ ego ſuꝰtuꝰ) ꝑ susceptõz baptismi in q̃ fui re ẽ ꝑmisi (ꝙ filiꝰ ãcille tue). i. ecc̃e q̃ ẽ spósa qꝛ tñ fuit hũilꝛ dñ ancilla (dirupisti vincula mea). ſ. pc̃oꝝ̃ Cetera patẽt ex dc̃is.

Diligam te dñz) i h. ps. Hm lr̃alẽ sensuz ducũť gẽtiles ꝙ iudeis ꝙ gẽtilibꝰ fecť vnã ecc̃m ꝙ sic lit ẽal' sensꝰ ẽ ec̃ spũal' ꝓpť qđ de alio ꝓtrãseo

Confitemi dño ꝛc̃) hũc. ps. fecť dđ iuit tãs ꝓplm suũ ad gr̃as agẽdũ dño ꝑ bono statu regni sui ꝙ aduẽtu x̃pi futuro. Mozaliꝛ p̃t exponi de bõ prelato ad deum suũ populũ inuitante ꝑ bono statu x̃pi spirituali quo ꝑ suam gratiã venit in mentẽ humanã quãtũ ad p̃mũ dicit (cõfitemini dño) laudis ꝺfessione (qm̃ bonus) nõ solũ in se ꝙ ec̃ in nob effectiẽ. ió ſ̃ditur

(Quoniã in sclm ꝛc dicat nũc dom⁹ isrl ꝛc) ꝑ domũ isrl ſignificantur religioſi .qui debent eſſe cõtemplatiui ꝑ domum aarõ põtifices.clerici.ꝑ timẽtes dñm ceteri xpiani omnes eni iſti debent dci bonitate deuote cõfiteri(de tribulatõe)populi mei ꝑ temptatõnes(inuocaui dñm)ꝑ oratõnes deuotam(q exaudiuit me in latitudine)ñ ſolum a malis liberando.ꝫ etiã in bonis dilatando(dominꝰ mihi adiutor) cui reſiſti nõ poteſt(nõ timebo q̃d faciat mihi hõ).i.tirannus(dñs ꝛc)exponatur vt prius. (q ego deſpiciã inimicos meos).i. ſpiritꝰ malignos.ideo dcludit(bonũ ẽ cõfidere in dño)q̃ nõ deficit i adiuuãdo(q̃m cõfidẽ i hoie) defectio(bonũ eſt ſperare in dño)q̃ certitudinaliter redit ꝑmiuz(q̃z ſperare in ꝓncipibꝰ)q̃ querũt ꝓximũ bonũ(omnes gẽtes) hic deſcribitur acerbitas ꝓſecutionis q̃ ꝺtingit aliqñ bonis ꝑlatis vt ptz de ſancto thoma cantuariẽſi in cuius ꝓſona dici poteſt (omnes gẽtes circuierũt me).i gentiliter viuẽtes q̃ſierũt mihi nocere(Et in noie domini qz vltꝰ ſum in eos) nã vltõne diuina fuerit terribiliter mortui q ipe trãſlatꝰ ad gloriã paradiſi(circũdantes ꝛc)repetitio eſt eiuſdẽ ſnie ad maiorẽ expreſſionez (circũdederũt me ſicut apes) ad pũgẽdũ ſuis gladijs(q exarſerũt ſicut ignis i ſpinis).i.ira peſſima nã occiderũt eũ eorum in eccã(impulſus ſũ)minis q ꝓſecutõibꝰ magnis (vt caderẽ) a ſtabilitate ẋtutis(q dñs ſuſcepit me)in ꝓtectõne ſua ne cadere ẽ a virtute. iõ ſubditur (fortitudo mea ꝛc q factꝰ eſt mihi in ſalutẽ)eternã(vox exultacõnis ꝛc)nã de eius martirio fit in eccleſijs ſolẽnitas magna(dextera dñi fecit virtutẽ\per quam ſteti(dextera dñi exaltauit me)ad palaciũ(non moriar) morte culpe nec gehẽne(ſed viuam)vita glorie(q narrabo opera dñi).i.narrari faciaz in miraculis q̃ deus faciet ad teſtimonium mee glorificatõnis (caſtigans caſtigauit me dñs)ꝑ venialibꝰ q̃ contingũt etiaz in ꝓfectis hominibus(q morti non tradidit me).ſ.mortalis culpe(aperite mihi portas iuſticie).ſ.portas celi q̃s non intrãt niſi iuſtificati ꝓfecte(q ingreſſus in eas confitebor) nã in pria eſt confeſſio laudis ſẽpiterna (lapidem) hic agit de ſcõo principali .ſ.de xpi aductu ſpũali .cũ dicitur (lapidẽ q̃ reprobauerunt edificãtes).i.xpus quẽ reprobauerũt ſcribe q ſacerdotes(hic factꝰ eſt i caput anguli)cõiungens caritate fidelium mentes per quam venit ad hũanam mentem(a domino factũ ẽ iſtud ꝛc) nam ab alio fieri nõ poteſt(hec ẽ dies quã fecit dominus).i.preſentia ſol iuſticie quã in nobis facit ipſemet ieſus xpus(exultẽ et letemur in ea)ſic dr phi.iiij. Gaudete in domino ſemper iterum dico gaudete ꝛc q quoniam augmentum gratie eſt valde deſiderandum.ſubditur(O domine ſaluum me fac o dñe bene proſperare)in nobis agendo donum gratie q quoniam ciues celeſtes in hoc nos adiuuant in eorũ perſona.ſubditur(benedixim⁹ vobis de domo domini ꝛc) imprecando vobis eius bona celeſtia ſicut ea dedit nobis (conſtituite diem ſolẽnem in condenſis).i.in frequẽntia magna cleri q ꝑli i eccã militante dicentes q̃d ſequitur(Deus meus es tu q confitebor tibi) confeſſione laudis corõ q ore.Cetera patent.

Ea.immaculati) ſicut dictum fuit in expoſitõne litterali.Pſalmus iſte loquitur de beatitudine in ſpe per quem modum habetur in via per operum bonorum merita q ſic patet ꝙ ſẽſus litteralis eſt ſimpliciter moralis ꝓpter q̃d de alio pertranſeo.

(D dñm cũ tribularer) Pſalmꝰ iſte ſm ſenſum litteralem eſt oro viri ſancti cuius nomẽ ignoratur ꝑ liberatõne populi de captiuitate babilonica ꝑ qua multi ſãcti tpis illius fecerũt ps.vt dictum eſt ſupra. Moraliter eſſe poteſt oratio alicuius fidelis relapſi tamẽ ꝑ peccatum in ſeruitutẽ demonis a qua petit iterũ liberari dicens(ad dominum cuz tribula.)ꝓpus.(Clamaui q ex.me) liberãdo de peccati ſeruitute ſed quia ſum relapſus .iterum clamo ad eum dicens (O domine libera animam meã a labijs iniq̃s ꝛc).ſcilicet demonum ſub ſpecie boni malum ſuggerentium.q quoniam ex ſua malicia creſcit eorum pena.ſubditur (Quid detur tibi ꝛc)ſcilicet pro tali dolositate.et ſubditur reſponſio(ſagitte potentis acute)id eſt ſentencie dei contra te(cum car/

bonib⁹) gehēne. ⁊ quoniā insult⁹ demonū est valde grauis ad sustinendū. subditur (heu m̄ quia incolatus me⁹) in h̄ mundo (ꝓlongatus est) cū tali bello ⁊ nō soluz demones hoīes mali q̄ sunt eorum ministri nos ipugnāt iō subditur (habitaui cū habitātibus cedar) q̄ interpretatur tenebre ⁊ significat homines malos peccatis obtenebratos de quib⁹ adhuc sb̄ditur (cum his q̄ oderūt pacē eram pacific⁹) eorum molestias in paciētia tollerando (cuz loq̄bar illis) modeste (impugnabant me gratis) sine causa

Leuaui oculos meos ꝛc̄) Iste. p̄s. est oro alicui⁹ viri sancti ꝓ bono statu populi de peccato ꝑ pniam reuersi. d. (leuaui oculos). s. cordis ⁊ corporis (i montes). i. ad deum ⁊ ciues celestes (Vn̄ veniet auxilium m̄) me p̄seruās ⁊ populū a recidiuo pcc̄i. iō sb̄dit̄ (auxiliū meū ꝛc̄ nō det in cōmotōnem pedē tuuz). i. nō ꝑmittat affectōnem tuaz mutari de bono in malū (neqz dormiet q̄ custodit te). i. non cesset te custodire de⁹ eni ⁊ angeli nunq̄z dormiūt ꝫ dormitare dicunt̄ qn̄ nō auxiliant̄ sicut dixit helias derisorie sacerdotib⁹ baal. iij. R. xix. Clamate voce maiore. de⁹ eni vester dormit (ecce nō dormitabit ꝛc̄). i. ab auxilio nō cessabit (ꝑ diem sol nō vret te) i. est⁹ cupiditatis nō nocebit tibi tꝑe ꝓsperitatis. p̄s. lxi. Diuicie si affluāt nolite cor apponē (neqz lu. ꝑ noctē). i. mutabilitas a bono tꝑe aduersitatis (dn̄s custodiat introitū tuū ⁊ exitū). i. in boni i choatōe ⁊ ei⁹ ꝯsūmatōne.

Letatus sum) Psalmū istū fec̄ dd̄ exultās in spū de hoc ꝙ edificiuz ciuitatis ⁊ tēpli ꝑ salomonē filiū suum p̄uidit. Moral'r aūt potest exponi d̄ quolz fideli in dn̄o exultāte de ecclesie edificio spūali. Sciēdū aūt. ꝙ vna est eccl'ia duplicē habēs statū. s. militantē ⁊ triūphātē. ⁊ p̄mo agitur de triūphāte tanq̄z de nobiliore cū dr̄ in persona deuoti (letat⁹ sum in his q̄ dicta sunt m̄) ⁊ que sint illa sb̄dit̄ (in domū dn̄i ibim⁹) h̄ eni dictū fuit btis petro ⁊ paulo ꝑ reuelatōnem vt habetur ex eoꝝ epl'is ⁊ etiā alijs plurib⁹ sanctis dr̄ etiam ꝑ sacram scripturam omnib⁹ bonis xp̄ianis (stātes erāt pedes nostri in atrijs tui ierusalē). i. affectōnes nostre i appetitu ierusalē supne (ierusalē q̄ edificatur vt ciuitas) sicut eni ciuitas material' cōstituitur ex diuersis statib⁹ hominū sic supna ierusalem ex distinctis angelorū ⁊ hominū ad eosdez ordines assumptoꝝ (cui⁹ ꝑticipatio i id ipsum). i. in idē ⁊ vnū. deus eni est oibus beatitudinis obiectū plus tn̄ ⁊ minus ꝑticipatiuū (illuc eni ascēderūt tribus) non oēs ꝫ (trib⁹ dn̄i). i. sancti p̄res veteris ⁊ noui testamēti (testimoniū israel ad cōfitendū noi dn̄i) de⁹ eni ꝑ miracula eoꝝ gl'am testificat̄. vt fidelis ꝓplus eos i ecclesia venerat̄ (qꝛ illic sederūt sedes). i. sedētes sicut ciuitas aliqn̄ ponit̄ ꝓ ciuib⁹ vt cū dicitur tota cītas currit ad tale spectaculū (in iuditio) de agēdis in mūdo danielis. iiij. In sentēcia vigilū dictum ē ⁊ h̄mo sanctoꝝ ꝛc̄ (rogate) Hic agit̄ de statu militantis ecclesie in cui⁹ ꝑsona dr̄ cibus ecc̄e triūphātis (rogate q̄ ad pacē sunt ierusalē). i. vos qui estis in ierusalem superna rogate etiaz deū ꝓ pace ierl'm inferiorū que stat adhuc in pugna (⁊ abundantia diligētibus te). i. rogate dn̄m vt abūdantia bonorum spiritualiuz detur nobis appetentibus esse vobiscum (fiat pax in virtute tua) id est ex p̄cū nr̄aꝝ v̄tute fiat pax in ecc̄a militāte (⁊ abundantia in turrib⁹ tuis) id est abundantia bonorum spiritualium procuretur nobis per angelos custodes. qui dicuntur turres vestre ⁊ nostre. in quantum a deo nobis date sunt ad defensionem ecclesie. ⁊ subditur responsio triumphantis ecclesie cum dicitur. (Propter fratres meos ⁊ proximos) id est propter sanctos qui sunt adhuc in via (loquebar pacem de te) Deum rogando pro tota ecclesia cui datur pax pro sanctis. qui sunt in ea. ⁊ vt diuinus cultus ibi a nobis cōtinuetur propter quod subditur (Propter domum domini dei nostri ꝛc̄).

Ad te leuaui) Iste psalmus est oratio pro liberatione populi de persecucione sub anthyocho nobili qui sicut dixi. Danielis. vndecimo. figura autem fuit antichristi. propter quod

mistice est oratio sanctorū p liberatōne fi delium ab antixpi psecutōne q̄ potētissi⁹ erit in terra q superbissimus q tunc ecca erit in magna despectōe q ex dictis ptz lra

Si quia dominus) psalmū istum fecit dauid pro liberatione sua q sui exercitus a philisteis cū querē tibus occidere cū audissent eū vnctū esse regem super israel.ñ.ff.v. Mistice vero pt exponi de xpo q ei⁹ fidelib⁹ quorū nomen quesierūt extinguere iudei post eius assūp tōnem a dextris dei.vt habetur act. viij. q.ix.q sic in psona ecclesie dr (Nisi q dñs erat in nobis ꝛc).s.p custodiam specialez (cū exurgerēt homines in nos).i.iudei q̄ dicuntur hic homines sicut.i.cor.iij. Cū in vobis sit zelus q contētio nōne homies estis (forte vivos deglutissent nos) in psecutōne que facta est bti stephani tēpore de quo dicitur.act. viij. p stridebāt dentib⁹ in eum (cum irasceretur furor eorum i nos) irratōnabilis (forsitā aqua).s. tribulatō nis (absorbuisset nos) q cadē sententia re petitur ad maiorē exaggeratōnez. cū dici tur (torrētē ꝛc) q quoniaz ex hoc debetur deo gratiaz actio ſbditur (benedict⁹ dñs ꝛc laqueus contritus est).s. p romanos. qui destruxerūt iudeos (q nos liberati su mus) naz ante aduentum romanoz in iu deam xp̄iani q̄ erant ibi monitu angelico transierūt in regnum agrippe q ibi saluati fuerunt.ideo subditur (adiutorium nostr in nomine dñi ꝛc)

Qui cōfidūt) Sicut ostensum fuit in expositōne litterali. Psalmus iste ſm sensum litteralem est de spūali ierusalem que est militans ecclia in qua habitantes p fidem caritate formatā sūt securi Nec occurrit mihi alia spāl ex positio ꝺueniētior ℔ pn̄da

In conuertendo ꝛc) Psalmus iste ſm litteralem sensū loquit ad mlt titudinē populi iudaici de babilōi ca seruitute reducntis. Moraliter pōt ex/ poni de reditu populi xp̄iani p penitentiā de peccato mortali. q sic in ei⁹ persona dr (in conuertēdo dñs captiuitatem syon). i ecclesie q̄ licet nō ſm se totam tamen ſm aliquaz sui partem sic aliqñ captiuat (sci sumus sicut consolati) q dr sic qz perfecta consolatio non habet in presenti (Tūc re pletum est gaudio os nr̄m q ꝛc) in laude di uina (tūc dicent inter gentes ꝛc) videntes eni talem emendatōnem excitātur ad lau dem diuinam q emēdati sūt spūaliter so lati (conuerte domie captiuitatem nr̄am) nam a peccatis liberati per penitenciā in digent adhuc liberari a sequela peccati. q̄ est promitas ad recidiuatēm (sicut tor rēs in austro) sicut eni torrēs austri torrē tē siccatū replet aq̄s sic deus homines p⁹ deficcatos ex defectu gratie replet humo re deuotōnis de q̄bus ſbditur (q̄ seminat in lacrimis) contritōnis deuotōnis (in ex ultatōne metent). s. in p̄senti consolatōnē internam q eternaz in futuro (eūtes ibāt) p viam presentis vite (venientes autē vēi ent cum exultatōne ꝛc) in futura resurre/ ctione.

Si dominus) Psalmum istum fecit salomon videns se non posse edificare domū domini sine eius adiutorio spāli ꝓpter quod dicit.ij.para. .ij. Quis eni prevalere poterit vt edificz ei domū dignam. q.d. nullus. Mistice vero potest exponi ð spūali edificatōe ecclesie p rectores eius q p̄dicatores de q̄bus dicit sal. Jo.xv. Sine me nihil potestis facere. ideo dicitur (nisi dñs edificauerit domū) q qz non solum req̄ritur ei⁹ auxilium ad edificandū. ꝫ etiā ad edificiū conseruāduz ideo subditur (Nisi dñs custodierit ꝛc) ꝓ ter quod subditur (vanum est nobis ante lucem surgere) .i. añ deum qui lux est ad opus bonum qz gr̄a dei preuenit liberum hois arbitriū. qz tñ seq̄ debet ei⁹ instinctū ſbdit (surgite postq̄z sedcritis). s. ad edifi/ ciū spūale postq̄z quietez internam habue ritis (qui mā ducatis panē dolozis). i. vos ecclesie mīstri q̄ sustentami de elemosinis dolētiū de suis pcīs .osee.ii ij. Occa ꝓpti mei comedēt (eū dederit) ℔ ꝺseq̄nt descri bit ñices fidei edificātiū cū dr (cū dederit dilectis suis) .i. edificātib⁹ eccam ℣bo et exēplo (sōnū). s. moral. (ecce hereditas dñi) pata eis q q̄ fit illa ſbdit (filij merces fru ct⁹ vētris). i. fruct⁹ glose virginis q̄ est e⁹ q dei patris fili⁹ merces est dictis edificā tib⁹. de q̄bus adhuc ſbdit (Sicut sagitte in manu potētis) parate sūt supple ad ad/

uersarios debellādū(ita filij excussoꝝ) .i. sic predicatores excussi a cupiditate terre norū apti sunt ad hereticos ⁊ malignos spūs repellēduz(beatus vir qui īpleuit de sideriū suum ex ipsis).i.beatus ille doctor vel prelatus cui⁹ dicti p̄dicatores fuerunt discipuli nā in eis īpletuz fuit suum desiderium(nō confūdetur cū loquetur inimicl. suis in porta).s.mortis in qua nō cōfūdit̄ a spiritibus malignis.

Beati omnes) Iste psalm⁹ cui⁹ auctor ignoratur ē quedā inuitacio ad dei timorē bona tp̄alia ꝓmittendo ꝟm modū veteris testamenti.ysay. .i.Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis.moralit̄ autem est inuitacio ad idē .s.bona sp̄ūalia ꝟm modū testamēti noui.⁊ ideo dr̄(beati oēs qui timent dominum)timore filiali(q̄ ambulant in vijs eius).s.morū ⁊ fidei.isti eni in spe sunt beati(labores manuum tuarū qꝛ mādūcabis).i.fructus operꝝ tuoruz ꝑcipies in visiōe ⁊ fruitōne diuina(beat⁹es)iā in spe(⁊ bene tibi erit)in re.(vxor tua) sapientia tua ꝟm illud sapi.viij. Hāc quesiui m̄ sponsā accipere(sicut vitis abūdans in latei ibus dom⁹tue).i.sp̄ūales filios faciens in habitacul̄ scole tue(filij tui sicut nouelle oliuarū ꝛc̄).i.discipuli tui boni ītenti lectōni vel p̄dicatōni sacre scripture(ecce sic bn̄dicetur ꝛc̄)⁊ subdit̄ benedictōnis modus cuz sb̄ditur(benedicat tibi dn̄s ex syon) .i. ex ecc̄a triumphāte(⁊ videas bona ierusalē ꝛc̄).s.superne(⁊ videas filios filiorū tuoꝝ).i.discipulos discipulorum tuorū in eterna beatitudine(pacē sup̄ israel) resumat̄ ly videas pacem super populum totum christianum.

Sepe expugnauerūt).Iste psalm⁹ est oro ꝓ liberatōne populi israel a ꝑsecutoribus suis q̄ frequenter in libris iudicū ⁊ regum legitur esse facta .mistice vero est oro ꝓ liberatōne xp̄ianorum a persecutōne facta frequēt̄ tempore iudeorū ⁊ imp̄atorū romanorum.⁊ sic dicitur i ecclesie ꝑsona(sepe expugnauerūt me a iuuētute mea).i.ab initio ecc̄e.vt patet act.viij.⁊ .ix. Qui liber videt̄ ecc̄e nascentis infantiā texere.vt dicit Iero⁹.in epistola ad paulinū(eteni nō po.m̄)nā ecclia magis creuit ꝑsecutōnis tempore q̄ pacl. (supra dor.m.fa.pec.).i.ꝑsecutores (pro longa .iniq̄.suā.) ⁊ ꝑ consequēs debitaz sibi penam.ideo sequitur(dn̄s iustus concidet cer.peccatoꝝ)nā plures int̄fecit corporalit̄.s.herodē domicianum ⁊ iulianuz apostatam ⁊ alios plures ⁊ cū h̄ eos int̄fecit morte scd̄a que ē mors inferni.iō subditur(confundant̄ ꝛc̄ fiāt sicut fenū tectorū)qd̄ nō est vtile iō subdit̄ (de q̄ nō īpleuit manum suā qui metet).s.xp̄s ad reponendū in orreum suuz (⁊ sinū suū).i. locū sue mīe(⁊ non dixerunt qui p̄teribāt) viā hui⁹ mundi(benedictō dn̄i sup̄ nos ꝛc̄)qꝛ ꝓ dānatis nō debet orari.

De ꝓfundis ꝛc̄) Iste psalm⁹ est oratio ꝓ liberatōne populi israel de captiuitate babiloica . moraliter autem est oratio pro liberatōne peccatorl. de ꝟuitute dyabolica ⁊ sic dr̄ in ei⁹ ꝑsona (De ꝓfundis).s.peccatorū(Clamaui ad te domine)q̄ sol⁹potes me liberare(fiant aures tue intendētes ꝛc̄)modus eni exaudire volētis est aurib⁹ attendere ad vocez deprecantis(Si iniquitates obseruauerl. dn̄e)ad puniendū eas ꝟm quantitatē culpe(q̄s sustinebit).q.d.nullus qꝛ tanta est offēsa quantū ille q̄ offenditur. ideo remedium subdit̄(qꝛ apud te ꝓpiciatio est) supple penā peccatori debitā minuere.(⁊ propter le.tuā)s.euāgelicā q̄ est lex amoris ⁊ gratie(sustinui te domine) .i. punitōnem tuā sustinui pacienter in spe misericordie(Sustinuit anima mea in verbo eius).id ē in filio qui mediator est patri recōcilians peccatores iō subdit̄ (sp̄auit aīa mea ī domino)⁊ q̄lis dēat esse spes ista.sb̄dit̄(a custodia matutina vsqꝫ ad noctē).i.a mane iuuētutis vsqꝫ ad noctē mortis iō sb̄dit̄(qꝛ apud dn̄z misericordia ⁊c̄)⁊ ex dictis patet sentencia.

Domine nō est exaltatū) Iste psalm⁹ declarat ipsi⁹ dd̄ hūilitatē in bonū populi redūdantē ꝑ hoc āt moraliter on̄dit̄ q̄ bonitas p̄lati cedit ad bonū ꝓpl̄i sibi sb̄iecti.⁊ sic nō se iactādo. ꝫ dei bōitatē recognoscēdo dic̄(dn̄e n̄ est ex al.c.m.)ꝑ sup̄biā(neqꝫ elati ocu.m.)per elatōnis apparentiā q̄ maxie relucet ocul̄ (neqꝫ ābulaui in magnis ꝛc̄)ꝑ p̄sūptōnez

(Si non humiliter sentiebā ⁊c̄).i.si nō fui humilis cozde puniar supple modo .qui sequitur(sic̄ ablactatus super matrē ⁊c̄) a q̄ subtrabitur matris mām̄illa sic a me subtrabatur cōsolatio diuina ⁊ qz meritum prelati cedit in bonum pc̄puli ſ̄ditur(spere israel in domino).

Memento dn̄e dauid) in hoc psalmo declaratur desiderium dauid de templi edificatēne ⁊ regni sui successione.Moraliter aūt per dauid intelligitur bonus prelatus q̄ desidēat edificatōnem ecclesie in moribus ⁊ fide ⁊ bonū successorē habere. quātū ad primū dicitur (memento domine dauid).i.boni prelati ipsum in bono cōseruādo (⁊ omnis mansuetudinis ei⁹)ipsum remunerando(sicut iurauit dn̄o ⁊c̄).s.ex deuotōne . ⁊ q̄o sit illud iuramētum ⁊ votū subditur(si introi ero ⁊c̄) hic accipitur si pro nō .i. de nego/ cijs domus mee nō ero notabilit̄ solicit⁹ nec in lecto perfecte sōno quietus(donec inueniā locum dn̄o).i. ecclesiā meā bñ dispositam ad exercēdum cultū diuinū(ecce audiuimus eā in effrata) q̄ interpretatur fructifera(inuenim⁹ eā in cāpis silue) .i. ecclesie bona dispositō ꝺsistit in fructibus actiue vite ⁊ solitudine cōtemplatēnis. q̄ p cāpos silue designatur. ⁊ de ecclesia sic dispositā ſ̄bitur(introibim⁹ in tabernaculū eius)deuote(adorabim⁹ in loco vbi steterūt pedes eius)licz enī deus sit vbiq̄ tñ est in ecclesia p specialē habitatōnem. ⁊ quoniā ad adorandū deuote indigem⁹ auxilio xp̄i ⁊ matris sue subdit̄(surge domine in requiē)in nobis habitādo p gratiam(tu ⁊ arca sanctificatōnis tue).i. virgo sāctissima p arcā testamenti figurata. (sacerdotes tui induantur iusticiam ⁊c̄) ad debite ministrandum in ecclesia . ⁊ q̄a prelatus quātuncunq̄ bonus se reputat indignum.sequitur (ꝓpter dauid ſuū tuū).i. ꝓpter meā insufficientiam vel culpam (non auertas faciē xp̄i tui).i.nō ꝓmittas eaz auerti a salute populi(Jurauit dn̄s) h agit̄ ꝺ sc̄o.s.de bono successore in ecc̄e regimine cū dicitur (iurauit dn̄s ⁊c̄) p iuramētum enī domini factuz dauid ꝙ filij sui succederent sibi significatum fuit ꝙ deus paratus est ꝓuidere pastoribus bonis de successorib⁹ in discipulis suis sicut bt̄ō petro ꝓuidit de sancto clem̄te ⁊ martino de sancto brictio ⁊ sic de alijs pluribus iō subditur(ꝺ fructu vētris tui ⁊c̄).i. de filijs tuis spūalibus nutritis tua doctrina.⁊ iō subditur ratio (quoniā elegit dn̄s syon ⁊c̄) ꝓuidebit sibi de bona custodia (viduā ei⁹).i.sexū mulieb̄re in ecc̄e sive viuentē(bñ dicēs benedicam) dando eis meā gratiaz (pauperes ei⁹).i.simplices credentes (saturabo panib⁹) eucaristie ⁊ sacre scripture in p̄dicatōnib⁹(sacerdotes induā salutari).i.gratia spūſsancti(⁊ sancti ei⁹ exultatōne exultabūt).i.in domino gaudebūt (illuc ꝓducā cornu dauid).i. boni prelati ptātem augebo ⁊ subditur mod⁹ cum dicitur (parauī lucernam).s.glorie(x̄po meo).i.bono pontifici cōsecrato(inimicos ei⁹ induam confusione).i. spūs malignos abeis deiectos(super ipm aūt efflorebit sanctificatio mea) p gr̄am in presenti ⁊ p gloriam in futuro .

Ece q̄z bonum)psalmū istuz fecit dauid gaudēs in dn̄o de vnione ⁊ pace populi sub eo.Moraliter aūt exprimit gaudium boni principis vel prelati de fraterna caritate sub regimine suo ⁊ sic dicit(ecce q̄z bonum ⁊c̄).i.valde bonū (sic̄ vnguēt̄ū ⁊c̄) p aaron summū pontificē intelligitur dominus iesus x̄ps qui fact⁹ est pōtifex in eternū.hebr.vi.⁊ ipe est caput ecclesie Jgitur per vnguentuz in capite significatur in x̄po plenitudo gratie que redundat in mēbra p barbā ⁊ vestimentum significata p barbam tamen sibi magl.cō iūctā ⁊ per vestimētū min⁹ oia tamen participant de gratia eius. Jo.i. De plenitudine eius omnes nos accepim⁹(sicut ros hermon)qui interpretatur anathema meroris ꝺc̄ significat gr̄am spūſsancti influ/ saz apostolis in signo visibili ⁊ exclusit abeis merorem timoris humani(qui descendit in mō.syon)ibi enī erāt apostoli quā/ do spūs sanctū receperūt in signo visibili.ē igitur sensus ꝙ sicut ista.s. plenitudo gr̄e x̄pi.descendēs in eius membra ⁊ spūſsanct⁹ sup apostolos in signo visibili sunt bona valde ⁊ iocūda sic est ꝺ caritate fraterna q̄ meremur dei bñdc̄one ⁊ vitā eternā iō seq̄t̄(qm̄ illic māḋauit dn̄s bñdc̄oz ⁊c̄)

Ecce nūc bñdicite ꝛc) Psalmꝰ iste est quedā inuitacio leuitarum ad dei laudē tpe veteris testamēti. ¶ Moraliter aūt ad idē inuitantur ecclie ministri cū dr̄ (ecce nūc bñdi. ꝛc). i. sine retardatōne qꝛ de tpe non habemꝰ nisi nunc (q̄ statis in do. dñi ꝛc). i. stare debetis nō eni discurrere debent ecc̄e ministri ad venationes ⁊ aucupia sic̄ milites. nec ad negocia terrena. sicut mercatores (in noctibꝰ) quātum ad officiū nocturnum (extollite manꝰ vr̄as in sc̄a.) .i. ad deū ⁊ eius sc̄os mente deuota. ⁊ qm̄ alij debent orare pro ministris ecclesie. sb̄ditur in eorū psona (Benedicat te dominus ex syon). i. ex triūphante ecclesia.

Laudate nomē domini) Psalmus iste quedā inuitacio generalis est ad dei laudē ꝓ tempore veteris testamenti. Moraliter aūt ad idē inuitātur oēs christiani tempore noui testamenti et sic dr̄ (laudate nomē dñi) omnes catholici generaliter (laudate serui dñm) vos ecclesie ministri spēaliter (qui statis in domo dñi) exponat̄ sicut psalmo precedēti. (laudate dñm qꝛ bonꝰ dominus) essencialiter (psallite noi eius quoniaꝫ suauis). scꝫ. ad audiendum meditandū ⁊ ꝓferendū (quoniam iacob elegit sibi dñs ꝛc) ꝑ iacob itelliguntur actiui ꝑ israel cōtemplatiui ex q̄bus constituitur ecc̄a (qꝛ ego cognoui q̄ magnꝰ est dñs ꝛc) magnitudinis cuiꝰ nō ē finis ꝓpter quod se extēdit ad omnia possibilia. ideo supple est plus q̄ꝫ possit virtus creata. ecclesiastici. xliij. Laudātes dñm magnificate eū quantum potestis maior est eni omni laude (educes) hic cōsequēter ponūtur quedā exempla potētie diuine. q̄ nunc sunt exponenda mistice cū dicitur (educēs nubes). i. predicatores. ysa. lx. qui sunt isti q̄ vt nubes volant (ab extremo terre). s. bedam ab anglia sanctos dñicuꝫ ⁊ antonium ab hispania ⁊ sic de alijs pluribus a terre finibꝰ oriūdis (fulgura in pluuiā fecit) p̄dicauerunt enim terrorem iusticie diuine q̄ per fulgura ⁊ dulcorem sue mie qui per pluuiā designant̄ (qui ꝓducit vētos de thesauris suis). i. impulsꝰ ad bonum ex occultis sue diuinitatis (qui ꝑcussit p̄mogenita egipti). i. inicia peccati que sunt suꝑbia ⁊ auaricia. ecclesi. x. Inicium omnis peccati suꝑbia ⁊ auaricia. i. thi. vi Radix omnium malorum est cupiditas ꝑ p̄dicatōnes enim sanctorum percussit dominus vicia dicta (⁊ misit signa ꝛc) .i. miracula p̄dicatōnis sanctorum cōfirmatia mar. vlti. Predicauerunt vbiq̄ domino cooperante ⁊ sermonē confirmante sequētibus signis (in pharaonem ⁊ in omnes seruos eius). i. demonū ⁊ mistros ipsiꝰ (Qui ꝑcussit gentes mltas ⁊ occidit reges fortes) eos ad fidem conuertēdo ꝑ talez modum loquendi dictū fuit beato petro d̄ cōuersione cornelij ⁊ amicorum eius. actu. .x. Surge petre occide ꝛc (seon regē amoreorum) ꝑ quem significatur rex romanorum qui interp̄tantur illuminati. nam in conuersione cōstantini. ipse ⁊ populus romanus in fide fuerūt illūinati (⁊ og regez basan). i. francorum regem. basan enim interpretatur pinguedo francia vero pinguis est in diuicijs ⁊ pinguedine deuotōis (⁊ dedit terrā eorum hereditatē ꝛc) nā iste terre que prius erāt gentilium facte sunt xp̄ianorum. ⁊ qꝛ ex his deus est in ꝑpetuum laudandꝰ. subditur (Domine nomen tuum in eternum ꝛc. quia iudicabit dominus populum suum) iudicio approbatōis (⁊ in seruis suis deprecabitur). i. ꝑ seruos suos dans eis spūm dep̄candi (simulacra gentium ꝛc) exponatur moraliter sicut supra p̄s qui incipit. In exitu israel (domꝰ leui. ꝛc). i. clerici q̄ succedūt leuitis veteri testamenti (Qui timetis dominum). i. boni xp̄iani (benedictus dñs). i. laudet̄ in ecclesia militāte (qui habitat in ierusalē). i. in ecclesia triumphante eo q̄ ibi magis relucet gloria sua.

Confitemini dño) p̄s iste sic̄ precedēs ē q̄dā inuitatō ad dei laudez ⁊ eiꝰ bñficijs corꝑalibꝰ que sūt h̄ spūalit̄ exponēda (cōfitemi dño qm̄ bonꝰ) fōrlr̄ ⁊ ec̄ effectie iō subditur (qm̄ in sclm̄ mia eꝰ) i bñficōꝝ collatiōe (ɔfitemi) laud̄ ɔfessiōe (deo deoꝝ). i. iudicū. exo. xxij. vtriusq̄ cā ad deos vēiet (ɔfitemi dño dñoꝝ). i. p̄ncipū. apo. i. Priceps regū t̄re ꝛc (q̄ fac̄ mirabilia) totiꝰ natuē v̄tutē excedētia (q̄ fec̄ celos i itellc̄u). i. ɔtēplatios celestiū (q̄ firmauit t̄rā sup aq̄s). i. actios ex hūo

re pietatis bonos dispensatores terrenorum
(qui fecit luminaria magna) ⁊ que sint il
la subditur (solē in potestate diei).i.xp̄z om
nem diem glorie faciētem (lunā ⁊ stellas i
potestatē noctis).i.btāz virginē ⁊ alios sā
ctos qui sua ꝯuersatōe tenebras illumina
uerūt huius vite (q̄ percussit egiptū cū pri
mogenitis eorū).i.pricipē tenebrarū eo ꝙ
egiptꝰ interp̄tatur tenebra cū aliorum de
monum caterua (qui eduxit israel de me
dio eorū).i.patres sanctos de inferno (qui
diuisit mare rubꝝ in diuisiones) ꝑ qd̄ itel
ligi potest xp̄i corpus amaricatū ⁊ rubri
catum in passione ⁊ fuit etiā diuisum per
cussione clauorum ⁊ lancee (⁊ eduxit isrl
ꝑ medium eius) nā virtute passionis sal
uatus est populus xp̄ianus ⁊ dyabolꝰ cū
sua virtute confusus. ideo subditur (Et ex
cussit pharaonē ꝛc̄ qui traduxit populum
suum ꝑ desertum).scz. penitēcie ad patri
am glorie (qui percussit reges magnos
).i.demones qui ephe.vi.dicuntur princi
pes ⁊ potestates tenebrarum harum (scon
regem amorreorum) Sicut dictum fuit in
huius operis pricipio eadē res significat
diuersa ⁊ aliquādo opposita ꝓpt̄ diuersas
sui ꝓprietates sicut leo significat xp̄m ꝓpt̄
constantiaz. ⁊ dyabolum ꝓpter ferocita
tem sic in ꝓposito per regem amorreorum
significatur rex romanorū eo ꝙ amorrei
interp̄tantur populi illuminati sicut dictū
est psalmo precedenti. Hic aūt per ipsū sig
nificatur demon temptans de inuidia eo
ꝙ alia interpretatōne amorrei interpretā
tur amari. inuidi vero semper sunt i ama
ritudine de aliorū ꝓsperitate ⁊ similiter ꝑ
regem basan significatꝰ est ibi rex franco
rum eo ꝙ interpretatur pinguedo hic aūt
per ipsum significat̄ demon tēptans de ra
pina eo ꝙ interpretatur brucꝰ q̄ corrodit
arborū viridia ⁊ rapina similr aliorum bo
na (⁊ dedit terram eorū ⁊c̄) qꝛ deus de ter
ra viuentiū demones expulit ⁊ fidelibꝰ cō
cessit (quia i humilitate nostra memor fu
it nr̄i) sicut ei d̄mones inde ceciderūt per
superbiam sic fideles illuc ascendūt ꝑ hūi
litatem (⁊ redemit nos) suo sanguine (qui
dat escam omni carni) sua largitate (cōfi
temi deo celi) licet sit deꝰ oim generalr di
cit̄ tn̄ deus celi eo ꝙ ibi videtur facialit̄.

(Confitemini domino ⁊c̄) Exponatur vt
supra.

Super flumina ꝛc̄) Iste psalmꝰ est
lamētatio existentiū in babilonis
captiuitate. Moraliter aūt ē plan
ctus peccatoris. de hoc ꝙ fuit in demōis
seruitute ⁊ magis ꝓprie religiosi apostate
de sua miseria dolentis ⁊ sic de se ⁊ simili
bus dicit (super flumina babilonis) id est
ꝓpter abundantiam nr̄e confusionis corā
deo ⁊ hominibus bonis (Sedimus ⁊ fle
uimus dū recordaremur syon).i.consola
tōnis diuine dum essemus in religione (in
salicibꝰ ⁊c̄) ꝑ salices infructuosas arbo
res boni sterilitas designatur (qꝛ illic in
terrogauerūt nos ꝛc̄) demones enim qui
ducūt apostatas in captiuitate peccati in
ducūt eos ad celebrandū diuina cum sint
excōmūicati vt sic augm̄tet̄ grauitas pec
cati sed quia sinderisis remurmurat malo
ideo subditur responsio (qūo cantabimꝰ
canticū dn̄i in terra aliena).i.alienati a re
ligione nostra. q.d. nimis grauis esset hec
culpa ⁊ quia per talem remorsum redire
desiderant ad religionis sue statum. ideo
subditur in persona cuiuslibet talis (si
oblitus fuero tui ierusalez).i.religiōis sta
tus in qua viuebā i pace (obliuioni detur
dextera mea).i. salus mea que per dexte
ram designatur Et eadez sentencia repeti
tur ad maiorem assertōnez cū dr̄ (adhere
at ꝛc̄) (si nō ꝓposuero tui ierusalem in p̄n
cipio leticie mee).i.predicta mala mihi cō
tingant nisi precipuuz gaudium essz mihi
iteruz recipi ad relionis mee statum (me
mor esto) qm̄ religiosi nō solum a demoni
bus impugnātur dicto mō sed etiā a ma
lis hominibus iniuste molestātur. subdit̄
(memor esto domine filiorum edom) qui
interpretatur terrenꝰ propter quod mali
homines terrena tantū sapientes filij edō
dicuntur (in die ierusalē).i. ad religionis
consolationem per diem significataz qd̄
fit quādo malicia talium eam iniuste tur
bantium s̄m ordinem iusticie repellit̄ aut
punitur de qua malicia subditur (qui dict̄
exinanite ꝛc̄) vellent enim si possent religi
onem destruere Cōgregatio vero talium
(filia babilonis).i.ꝯfusionis conuenien
ter dicitur. iō sequitur (filia babilonis mi

sera)ratōne culpe(beatus qui retribuet ti
bi ꝛc̄).s.penā debitam ꝑm ordinē iusticie.
p̄s.xlv.Beati qui custodiūt ⁊ faciūt iusti
ciā in omni tempore(Beatus qui tenebit
⁊ allidet ꝑuulos suos ad petrā).i.beatus
erit qui retribuet suis exhortatōnibus bo
nis filios eorum ne fiant imitatores scele
rum pr̄norum.⁊ sic allidāt̄ vt moriantur
peccato ⁊ viuent christo.

Confitebor)Iste psalmus est gra/
tiarū actio ipsius dd̄ ꝓ sua libera
tōe ab absalon filij sui ꝑsecutione
Moraliter aūt est gr̄aꝝ actio ꝓ liberatōe
boni p̄lati a ꝑsecutōne tiranni q̄ deberet
eū vt pr̄em reuereri ⁊ sic dicit(confitebor
tibi dn̄e ꝛc̄)nō sicut ypocrite q̄ deū orant
tantū ore(in ꝯspectu āgeloꝝ psallā tibi)q̄
d̄ volūtate tua fuerūt in auxiliū m̄(adora
bo ad tēplū sanctū tuū) ꝓtēdēs man⁹ ad
celū(⁊ confitebor noi tuo)ip̄m laudando
(suꝑ mia tua)qua me liberasti(⁊ veritate
tua)qua meā innocētiam declarasti ⁊ sic
nomē tuū magnificū on̄disti(i q̄cunqꝫ die
inuocauero te ꝛc̄).i.ex bn̄ficio p̄terito spe
ro simil̄r de futuro(cōfiteant̄) qm̄ bonus
p̄lat⁹ nō solū deū laudat ꝫ etiā alios ad h̄
inuitat iō subdit̄(cōfiteant̄ tibi dn̄e oēs re
ges terre).i.ceteri pōtifices in spūalib⁹ re
gnātes.i.pe.ij.Vos estis gen⁹electū rega
le sacerdotiū(quia audierūt oia v̄ba oris
tui) ꝓfitentur enim in sua cōsecratōe hr̄e
noticiam vtriusqꝫ testamēti (⁊ cantent in
vijs dn̄i ꝛc̄)deuote celebrādo diuina (qm̄
excelsus domin⁹ ⁊ humilia respicit)vt at/
tollat(⁊ alta).i.superba(alonge cognosc̄
)vt deꝑmat.sic exponit aug⁹.(Si ābula
uero i medio tribulatōnis viuificabis me
)dādo m̄ virtutē pacientie(⁊ suꝑ iram ini
micoꝝ meoꝝ extēdisti manū tuā)de p̄teri
to.⁊ spero q̄ sic facies de futuro(dn̄s re/
tribuet ꝓ me).s.vindictam q̄ est sibi reser
uāda(opera manuū tuarum ne despicias
).i.hoiēm q̄ quodāmodo ē omnis creatu
ra habet enim commune esse cum inani/
matis.viuere cum arboribus.sentire cuꝫ
animalibus.intelligere cum angelis.

Domine ꝓbasti me)sicut dixi in ex
positōne litterali.p̄s.iste dr̄ que
dam eleuatio ipsius dd̄ ad cōfessi
onē diuine laudis ex eminētia dei suꝑ cre
aturas diligēti cōsideratōe.nec h̄ mihi vr̄
alia conuenientior expositio ponenda.ni
si q̄ quilꝫ fidelis exemplo dauid attendat
diligent̄ hanc eminentiam.⁊ assurgat ad
laudem diuinam.

Eripe me)sicut dixi in expositione
litterali.psalmuꝫ istum vr̄ fecisse
dauid cum saul eum perseq̄retur
petēs vt ab eo liberaret̄. Moraliter ꝑ sau/
lem q̄ abutens interp̄tatur dyabol⁹ q̄ bo
nis naturalibus a deo sibi datis abutitur
significat̄ propter quod iste.p̄s.esse potest
or̄o cuiuslibet fidel̄ vexati temptatōnibus
demonis diuinitus liberari deuote peten
tis ⁊ sic dic̄(eri.me dn̄e ab hoie malo).i.
a dyabolo de quo dr̄.mat.xiij. Inimicus
homo suꝑseminauit zizaniaꝫ(qui cogita
uerūt iniqui.in corde) demones eni semꝑ
querunt ad iniq̄tatem homines impellē.
iō subdit̄(tota die ꝯsti.p̄lia)temptatōnuꝫ
(acuerunt lin.su.sicut serpentes ⁊ cetera.
)sub specie boni suggerendo pessima (cu
stodi me dn̄e de manu peccato.)id est dy
aboli in peccatis obstinati(Et ab homini
bus iniquis)sicut sunt demonum ministri
(Qui cogita.sup.gress.meos.ꝛc̄)Ideo in
peccatis inuoluere me m̄ltis ⁊ varijs mo
dis(iuxta iter scan.po.m̄.)Gregori⁹ oml̄
xxxviij.maligni spiritus iter nostrum.q.
quidam latrunculi obsidēt propter quod
necesse est nobis ad diuinum auxilium re
currere ideo subditur(dixi domino ꝛc̄)cui
proprium est succurrere seruo suo.iō sequi
tur(dn̄e dn̄e v̄tus sa.mee.ꝛc̄.non tradas
me dn̄e).i.nō permittas me tradi(a desi
derio meo).i.a fomite ad peccatū inclinā
te(peccatori).i.demon.vt dictū est(ne de
reli.me.ne for.exal.)si tradit⁹ fuero i ma
nibus demonum per mortale peccatuꝫ(
caput) hic ponitur pena demonum ⁊ ho
minum malorum cum dicitur(caput cir.
eorum).id est.p̄nceps exercitus malo
rum supple puniatur cuꝫ suo exercitu mo
do qui sequitur(labor labiorum ipsorum
) quo inducunt homines ad peccatum(
operiet eos)in inferno.sicut opit rete cap
tas aues(cadent super eos car.).s.gehē
ne(in miserijs non sb̄sist.) dr̄ enim impor

tabilis illa pena eo q̄ est grauissima ⁊ sub
ditur de mal'hominib⁹ (vir linguos⁹) rela
tor detractor ⁊ seditōsus (nō diriget̄ i ter
ra). s. ad faciēdum bona (viꝝ in ius. mala
capi. in interitu) qꝛ mala gehēne eū capiēt
in morte (ꝯgnoui qꝛ faciet dn̄s iudici. ino
pis) ipsum ditando. diuicijs spūalibus et
eternis (⁊ vin. paupū) puniēs oppressoēs
eorum (veruntn̄ iusti ꝯfi. noi tu.) ꝯfessione
laudis (⁊ hita. rec. cum vul. tuo) clare vi
dentes faciē tuā in celis.

Domine clamaui ꝛc̄) dd̄ exptus se
peccasse ꝑ linguā iniuste dādo mi
phiboseth hereditatē. Et p̄cipitā
do populi murmuratōz. fec̄ hūc psalmuz
orans ne pateret̄ recidiuū. Moral'r est oro
viri ad peccata lingue ꝓni petentis ab h̄
diuinit⁹ liberari ⁊ p̄mo ponit̄ exauditōis
postulatō. scd̄o format̄ peticio ibi (pone
domine) circa p̄mū dicit (dn̄e cl'aui ad te
ex. me. ꝛc̄) qꝛ clamaui corde ⁊ ore (dirigat̄
oro mea). i. fit t̄ placita (sicut icensū in cō
spectu tuo) ꝑ quod in lege veteri significa
batur offerentiū deuotio ꝑ quā sacrificia
erant accepta deo (eleuatō manuū mea
rum) ad celū orādo (sacrificiū vesp) quod
erat sacrificioꝝ illi⁹ diei ꝯsūmatio. ⁊ in h̄
significat̄ oronis perfectio (pone dn̄e) hic
ꝯsequēter format̄ peticio cū dr̄ (pone dn̄e
cus. ori meo ꝛc̄) vt non peccē recidiuādo (
non decli. cor. m. ꝛc̄). i. declinari nō ꝑmit
tas ad mala verba (ad excu. excu. i pec. ⁊c̄
). i. multiplicando falsas excusatōes pcc̄o
rum meorum qꝛ modus ē hominū iniquo
rum (corripiet me ius. in mia) qꝛ sicut dic̄
ieronim⁹. Vera iusticia ꝯpassionē hēt. fal
sa vero indignatōnē (oleū aūt pec.). i. ad
ulatoris (non impin. caput. m.) ꝑtrahēdo
mentē meā. ad pcc̄i cōsensum (qm̄ adhuc
ē o. mea in bn̄pla. eorum) h̄ est finis vers⁹
in hebreo ⁊ cōstituit̄ cum littera p̄cedenti
⁊ est sensus adhuc oro vt nō comprobez
eorum facta que sunt eis placita sicut nec
verba (absorpti sūt pe. iudi. eorum). i. illi
qui iudicāt eos benefacē (absorpti sūt) sic̄
fragile vas illisum petre (audient ver. m.
). i. audiāt se corrigēdo (qm̄ potuerūt). scz
se corrigere viuāt in hoc mūdo ⁊ peniten
tes dicant (sicut crassitudo terre ꝛc̄) hic ē
p̄cipium versus in hebreo ⁊ ē sensus (sic̄
crassitudo terre) cum vomere scindit̄ sur
sum erupit (sic ossa nr̄a dissipata sunt) ꝑ
scissionē peccatoruz (secus infernū) ad q̄
ꝓpinquare facit multiplicatio peccatoruz
⁊ dicūtur hic ossa virtutes que sunt robur
anime (quia ad te domine ꝛc̄) h̄ est p̄ncipi
um versus in quo reuertit̄ orans ad oran
dum ꝓ se allegando spez quam habet in
deo qui iuuat sperantes in se. ideo subdit
(non aufer. a. m.). i. auferri ꝑmittas a te
ꝑ culpam (cadent in reci. eius). s. demōis
peccatores illaqueati ꝯsuetudine peccati
(singulariter sum ego) eoruz consortia fu
giendo (donec transeam) ex h̄ mūdo.

Voce mea) Psalmum istum fecit
dauid anxius in spelunca. Mora
liter eē potest oratio ꝓpinquantis
ad mortem sicut fecisse legitur beat⁹ fran
ciscus dicat ergo (voce mea ꝛc̄) ⁊ dicitur
hic bis (voce mea) ad significandū mētis
oratōnem ⁊ oris (effundo in cōspectu ei⁹
oronem meam). id ē toto conatu oro (⁊
tribulatōnē me. ꝛc̄) ꝓpter mortem iminē
tem (In deficiēdo in me spūm meuz). s. vi
talem (⁊ tu cogno. se. me). i. cogitatōnes
⁊ operatōnes meas quascunqꝫ occultas
(in via hac qua ambu) in via morum (ab
sconderūt superbi la. mihi). i. demōes ad
peccatum me inducentes sub specie boni (
considerabam ad dexteram). i. ad mihi
familiares (⁊ non erat qui cog. me) nam
ꝓpinquū morti deserūt ⁊ ad rapiendum
eius bona magis intendūt (perijt fu. a me
) quia non possum mortem euadere (⁊ nō
est qui re. m.). i. eius vtilitatem ꝫ magl. su
am ꝓpriam idc̄co (Cl'aui ad te domie ꝛc̄)
in quo ē tota spes mea (portio mea in ter.
vi.) supple sit ꝑ tuum auxiliū iō sb̄ditur (i
tende ꝛc̄) libera me a ꝑse. me. ꝛc̄). i. a dēo
nibus acrius in morte temptantib⁹ (educ
de custo. a. m.) id est d̄ carcere corpis Ro
vij. Infelix homo quis me liberabit d̄ cor
pore mortis huius (ad confitendum nōi
tuo). ꝯfessione laudis perpetue cū btis.

Domine exaudi) Hunc psalmum
dicitur fecisse dauid in persecutō
ne absolō filij sui. Moraliter expo
nitur de bono prelato persecutionem pa
ciente ab aliquo filio suo spirituali sicut fre
quenter legitur esse factum. ⁊ primo poni

tur eius peticio. cū dicitur (dñe ex.o.m.) ꝙ idē repetitur ad maiorem expressionem cū dicitur (auribꝰ pci.ob.me) tñ obsecratio ꝓprie dr̄. qñ fit p rem sacrā. vt cum dr̄ p aduentū tuū libera nos dñe quaꝫ (in veritate .t. exau.me dñe) quā decet inocētes saluer (in tua iusticia) nō in mea ꝫ qz plātus quātūcūqꝫ bonꝰ debet timere. ne pse cutōnez illā meruēit sb̄ditur (ꝙ non itres in iudiciū cū seruo tuo). i. in rigore iusticie (qz nō iustificatur in dspectu tuo ois viuēs) ysaie. lxiiij. Omnes iustie nr̄e. q. pānꝰ mē struate (qz psecutꝰ) hic scdo ponit dce petitōnis rō cum dr̄ (qz persecutꝰ ē inimicꝰ aiam. m.) inferēdo psecutōnez nimis grauem ꝙ dr̄ inimicꝰ rōne culpe nō nature (humiliauit in terram vitā. m.). i. deiecit. nō tamē in celo qz pacies crescit in merito (collo. me. in ob. 2c̄) nā talē oportet aliqñ cedē malicie ꝙ latitare (ꝙ anxiatus ē super me spūs meꝰ 2c̄) eo ꝙ nō possum eē cū populo meo (memor fui di. antiq̄tꝫ) in quibꝰ absalon psequebatur patrem suum. qz fic pacior a meo filio spūali (meditatꝰ sū in oibus op. tuis 2c̄) quibus p̄misisti innocentes a malis tribulari) expandi manus. m. ad te) orans pro mea liberatione ꝙ subditur cā cū dicit (anima mea sicut terra sine aqua). i. nō possum facere fructū populo meo ad honorem tuum (velociter exaudi me dñe) ꝙ subdit ratio (defecit spūs meus). s. deuotōnis ex feruore tribulatōis (non auertas faciē. tu. a me). i. si qd̄ abſit auertas eā a me) ero simil descēdētibus i lacuz) gehēne (au ditam fac mh̄ mane 2c̄). i. celēiter (notam fac mh̄ viā in q̄ am.) itinere recto ad p̄riam) qz ad te le. a. m.) p spez (eripe me de inimicis meis) visibilibus ꝙ invisibilibꝰ (dñe ad te confugi) sicut ad protectorē (doce me fa. vo. tuā) qz nō habeo alium doctorē (spūs tuus). ſ hic tercio ponit peticōnis exaudit̄ō q̄ aliqñ reuelatur ap/te bono p̄lato. ꝙ aliquādo cōiecturaliter p internam consolationem a spiritu sancto ꝙ sic dicit (spūs tuus bonꝰ de. me in t̄/ram rectam). s. viuentium in qua nihil est obliquum (viuificabis me) vita glorie (in equi. tua) ꝙ non mea (educes de tribulatione 2c̄). s. p̄ntis vite (ꝙ in misericordia tua disp. inimicos meos 2c̄). scz. corporales ꝙ spūales. ꝙ subdit ratio (quoniam ego ser/uus tuꝰ sum) obediēs tibi ad nutū.

Benedictus) ſm ieronimū david fecit hūc psalmū de pugna cōtra goliad. moraliter aūt potest expōni de bello viri iusti cōtra dyabolū ꝙ sic in eius psona dr̄. ꝛ deinde ad auxiliuz diuinū (benedictus deꝰ ꝛc̄) Circa qd̄ sciendū. ꝙ sicut i bello corpali aliꝫ pugnat d̄ ꝓpe manu ad manū. aliquādo delonge vt sagittādo vel funda lapides iaciendo ꝙ tunc bellans vtitur digitis sic in bello spūali fit bellū de ꝓpe cum pugnatur cōtra actuz pcī vt fornicatōnis vel adulterij. ꝙ sic dicitur (qui do. ma. m. ad p̄li.) aliqñ delonge. s. dtra occasionē fornicatōnis vel adulterij vt est aspectus impudicꝰ ꝙ sic dr̄ (ꝙ digi/tos meos ad bellū. mia mea ꝙ refugiuz 2c̄) hic ponūtur tot nomina. q. finoia ad figurādū ꝙ effectus diuine mie nemo pōt explicare (q̄ subdis ꝓpm. m. sb̄ me) hois popul9 dici p̄t ai motus qui subduntur sibi qñ obediūt ratōni. ꝫ quia totum deo debet attribui sb̄ditur (dñe q̄d est hō qz innotuisti ei 2c̄). s. p effectū tue bonitatis sibi collatū. q. d. nihil ē ꝓpter qd̄ subdit. (hō vanitati simil̄ factꝰ est 2c̄) (dñe) hic conse quēter ponitur demonum repressio q̄ sunt frequēt nimis acres in hoc bello. iō dr̄ (dñe inclina ce. tu. ꝙ descēde) p effectū ptātis tue (tange montes) rep̄mendo superbos demones (ꝙ fumigabūt). i. murmurabūt sic dicerūt xp̄o. mat. viij. Cur venisti añ tē pus torquē nos. (fulgura corusc. 2c̄) ꝓper fulgura coruscatōes ꝙ sagittas. intelligit dei sniam in iudicio finali q̄ demones retrudētur in ꝓfundo inferni. ꝫ qz vsqꝫ tūc gratuit̄ inuadūt homines. subdit̄ (emitte manuz tuā). i. potētiā (ꝙ libā me de aq̄s mlt̄l.). i. tēptatōibꝰ dēonū ipetuoꝝ (ꝙ d̄ manu fi. alieno) ꝛ. i. dēonū q̄ sūt filij dei p creatōez ꝫ alieni ab eo p rebellionē (q̄z os loc. é vanitatē eā mūdāis hōibꝰ suggerēdo (ꝙ dex eoꝝ dex iniq̄tat.) nā ad eā impellūt homines mlt̄l. mōis ꝙ qm̄ ex tali bñficio debet laus deo subdit̄ (deus can. no. cātabo tibi) cuz liberatus fuero de insultu maligni (in decacordo. psallā tibi). i. i observatōe decalogi (q̄ das sa. fgibꝰ) i. hoibꝰ cū adiutorio dei bñ se regētibꝰ (q̄ fecemisti d̄) d̄ saul ꝓsecutōe

(De gladio maligno eri.me) .i.de malig
ni spūs temptacōne(et erue me)hic con
sequenter ponit liberatio ab hominibus
malis qui sunt instrumēta demonis cum
dicitur(⁊ erue me d̄ manu filiorū alieno
rum)id est hominum malorū qui sunt filij
dei ad ei⁹ ymaginē facti.ꝫ ab eo per pecca
tum alieni(quorū os locutū est va.)id est
mendatiū ad bonorū decepcōnem(⁊ dex
tera eorū dex.iniqui)est enim sēper extēsa
ad operandum iniqua ⁊ quia frequenter
iniqui ꝓsperantur in vita presenti subdit(
quorū filij ⁊c̄)in quo notatur ꝓsperitas
in ꝓle masculina ⁊ etiā feminina.cū sbdit
(filie eorum composite ⁊c̄) id ē ornate cu
riose(ꝓmptuaria eorꝝ plena)in quo tangi
tur ꝓsperitas in terrenascentibus ⁊ i ani
malibus cū dicitur(oues eorum fetose ⁊c̄
)⁊ in temporali pace cū subditur(non est
ruina macerie).i.clausure murorū (neqꝫ
transitus)aduersariorū(neqꝫ cla. in pla.
eorum).s.vulneratorꝝ ab aduersarijs(be
atum dixerūt populū cui hec sunt)h̄ enim
dicunt homines mūdani .lꝫ sit miser mise
ria peccati. Cōsequēter ostenditur ꝙ eius
popul⁹ sit vere beatus cū dicitur(beatus
popul⁹ cui⁹ ē dn̄s deus eius)id est qui ser
uit domino fideliter ⁊ d̄uote tal' eni est be
atus in spe ⁊c̄.

Exaltabo te) In hoc psalmo dd̄ se
⁊ alios excitat ad dei laudem.sen
sus moral' est.vt bonus prelatus
per dd̄ figuratus ad laudē domini excitꝫ
se p̄mo ⁊ ꝯsequent̄ ꝓpl'm xp̄ianū quātum
ad p̄mum i eius ꝑsona dicitur (exaltabo
te deus me⁹ rex).i.quantum potero te lau
dabo.deus enim exaltari non potest in se
cū sit magnitudīs īfinite(ꝑ singu.di.bn̄.ti
bi)sicut per singulos dies tua beneficia re
cipio(magnus deus ⁊ laudabil' nimis) .i
vltra omnem v̄tutem creatā improporci
nabl'r(generatō)hic ꝯsequent̄ ponit alio
rum excitatio ad laudādū cū dicitur (ge
neratō ⁊ gene . lau.opa tua) .i. ōnes ho
mines presentes ⁊ futuri(laudabit).i.lau
det ⁊ sic in sequentib⁹ exponat̄(magnificē
glorie sācti. tue loquēt̄)orādo ⁊ docendo
(⁊ mirabilia tua narra) .i. alios eos ad
tuam laudem inducendo(⁊ virtu.ter.tu.
dicent)in peccatorum punitōne vt in dilu
uij inundatōne ⁊ sodomorum subuersiōe
⁊ sic de alijs vt audientes terreantur.⁊ a
peccatis retrahant̄) memōm abundan.
sua.tue.)scꝫ in beneficijs creatōnis recre
atōnis gubernatōnis ⁊ gl'ificatōnis(exul
tabunt).i.exultent(⁊ iusticia tua exulta)
p̄s.lvij.Letabitur ius.cū viderit vin. ⁊c̄)
miserator ⁊ misi.dn̄s)peccata relaxādo
(paciēs)penitentiam expectando(⁊ mltū
misericors)penas debitas minuendo(sua
uis dn̄s vniuersis)attingēs a fi.vsqꝫ ad fi
nem fortit̄ ⁊ omnia dispo. suauiter dans
eis iclinacōes ad bonū s̄m nāe sue modū
(confiteant̄ tibi)hic iuitatur generaliter
omnis creatura ad dei laudē . cū dicitur
(confiteant̄ tibi dn̄e)ꝯfessione laudis(oīa
opera tua)nam habētia intellectū laudaē
possunt deū ꝓprie ⁊ intellectu carentia lar
ge in quantum in eis relucet bonitas crea
toris (⁊ sancti tui bn̄.tibi gloriā regni tui
dicēt ⁊c̄).s.docēdo vt audientes te diligāt
(⁊ potēciā tu.lo.)vt te timeāt(vt notā fa.
⁊c̄)Repetitō est eiusdē sentencie ad maiorē
expressionē(regnum tuum ⁊c̄) .i. eterne
duratōnis ⁊ magne extensionis.s.ad om/
nia(fidelis dominus ⁊c̄)nam implet pro
missa(⁊ sanct⁹ in omnibus operibus su/
is)nam ordinat ipsa ad declaratōnez sue
sanctitatis(alleuat oēs q̄ corruūt ⁊c̄)q̄a
quantum est ex se paratus ē cadētes i pec
catum releuare(oculi oīm).s. bonorū(in
te sperant dn̄e) spe formata caritate (Et
tu das escā illorū).s.eucaristie(i tp̄e opor
tuno)quod ē tp̄s gr̄e(apis tu ma.tu.) tu/
a largitate(⁊ imples omne aīal bn̄dcōne
) ꝑ aīal qd̄ dr̄ a sensu intelligitur habēs
dei sensum ⁊ omnis tal' bn̄dcōe dei reple
tur(iust⁹ dn̄s in oībus vijs suis)nam vni
uerse vie dei sunt mīa et veritas(et sanct⁹
in oīb⁹ opib⁹ suis)exponat̄ vt pri⁹ (ꝓpe ē
dn̄s inuocantib⁹ ⁊c̄)qꝛ velociter exaudit
dep̄cantes(custo.dn̄s oēs dili.se)a malo
mortal' culpe(et oēs pc̄cores).s.obstīatos
(dispdꝫ)pena gehēne Cetera pa.ex dc̄is.

Lauda anima mea dn̄um) In h̄
psalmo declarat̄ ꝙ de hoīb⁹ non
ē pricipal'r ꝯfidenduꝫ ꝫ d̄ deo ꝓpt̄
qd̄ sēs⁹ lr̄al' est simpl'r moral'.iō ꝑtrāseo

Laudate.d.qm̄ bon⁹ ⁊c̄) Iste .p̄s.ē i
uitacio general' ad dei laudē ex ei⁹

beneficijs quoꝝ aliqua sūt carnalia ⁊ hec sunt spiritualiter exponēda. dr̄ ergo (laudate dominuz quoniā bonꝰ est psalmꝰ). s. ipꝫ deuote cātantibus qꝛ sic mētes eorū eleuātur in deū. (deo nostro sit iocūda deco. qꝫ lau.) id est cum deuotōe mētis ⁊ mūdicia cordis (edificās ierusalem dn̄s). i. ecclesiam suam (dispersiones israel). id ē populi xp̄iani ad quē nomē israel est translatū vt frequenter ē dictuz (congregabit) in ecclesia militante ꝑ fidem ⁊ in triūphante per apertam visionem (qui sa. contri. corde). sue passionis virtute (⁊ alligat contri. eorum) virtute sacramentoruz que sunt anime medicine (qui numerat mul. stellaruz). i. electorū quorū est certus numerus apud ipsum (⁊ omnibus eis nomina vocat). i. p̄mia ꝟm merita parat (magnus dominus ꝛc̄) quia virtus eius ⁊ sapiētia sūt infinite (suscipiens man. dn̄s) ad suaz gloriam (humilians autem pec. vsqꝫ ad ter.). i. vsqꝫ ad infernum qui a doctoribꝰ esse dicitur intra terram (p̄cinite dn̄o in cōfessione). s. laudis (psallite dn̄o nr̄o in cithara). i. in fide trinitatis eo ꝙ est figure triāgularis (qui operit celū nubi.). i. ecclesiaz militantem enigmaticis reuelatōnibus. (⁊ parat terre pluuiā). i. doctrinaz hominibus (qui ꝓducit in mon. fenum). i. in doctoribus virorez bonoꝝ exemplorū (⁊ iumētis es. ipsorum). i. simplicibꝰ doctrinam ꝟm capacitatē eoꝝ (⁊ pul. cor. inuocātibꝰ eum). i. filijs gentiliuz venientibus ad baptismum (non i fortitudīe equi volū. hēbit). i. iudei indomiti cuius fortitudo fuit noticia legis ⁊ ꝓphetarum quā deus nō approbat in iudeis obstinatis. eo ꝙ peruertunt ipsam (nec in tibijs viri). i. tiranni ec̄ baptizati (bn̄placitū est dn̄o sup̄ ti. eū. tiore filiali (⁊ in eis qui sperāt ⁊c̄). s. spe. caritate formata.

Lauda ierusalem) Iste psalmꝰ ꝟm sensū litteralem loquitur de edificatōne spūalis ierusalem. q̄ est ecclesia ꝓpter quod pertranseo de alia expositōne spūali hic ponenda.

Laudate dn̄m de celis) Iste psalmus ē quedā inuitatio generalis creaturaꝝ ad dn̄z laudandum ⁊ quantū ad inuitatōnem hoim ⁊ angeloꝝ sensus litteralis est spiritualis. quātuz autem ad inuitatōnem creaturaꝝ intellcū carentium. sensus litteralis est ꝙ deū laudant dupliciter. s. in quantū relucet in eis bonitas creatoris ⁊ in quantum sunt materia laudis hominibꝰ ⁊ āgel' deū laudātibꝰ ex operibꝰ suis Nec occurrit mihi alia spiritualis expositio conuenientior hic ponenda.

Cantate domino) Psalmus iste ꝟm sensum litteralem est quedaz inuitacio ad dei laudem de victoria quā hituri sunt sc̄i de suis oppressoribꝰ in iudicio finali ⁊ sequēs (s. laudate dn̄m in sanctis eius) est inuitacio ciuiū celestiū ad dei laudem ex plenitudīe glorie. quam tunc habebunt sancti in consortio eorum que expositiones sunt spūales ꝓpter quod ꝑtrāseo de alijs hic ponendis.

Explicit expositio mistica sup̄ libruz psalmorum. Edita per fratrem Nycolaum de Lyra.

Incipit liber ysaie. Capitulum. i.

Visio ysaie ⁊c̄) In hoc capitulo peccata populi iudaici arguūtur per quam populꝰ christianus generaliter significatur. spēaliter tamen clerical' status ꝓ vt se extendit ad prelatos clericos ⁊ religiosos. quorum mala hic ꝟm sensum misticum arguuntur. ⁊ primo contra eorū peccata celum ⁊ terra ꝓ testimonio inuocātur cuz dicitur (audite celi ꝛc̄) ⁊ subditur in dei persona (filios enutriui). s. clericos generaliter sūptos ipsi namqꝫ p̄ ceteri. catholicis pane scripture ⁊ eucharistie sacramēto sūt nutriti (⁊ exaltaui) a tempore cōstantini imp̄atoris. qui multū honorauit statum clericalem ⁊ dotauit tp̄alibus bonis (ipsi autem spreuerunt me) mandata mea transgrediendo manifeste (cognouit bos possessorem suum ⁊c̄) Per bouem

q̃ afinum intelliguntur ſimplices xp̃iani.
per iſrl̃ qui vid̃ẽs deum interp̃tatur clerici
q̃ ſpecialiẽ theologi. frequẽter aũt contin
gut qp xp̃iani ſimplices d̃uote recognoſcũt
beneficia dei. q̃ clerici eẽ p̃hendati q̃ eleua
ti a deo ſunt ingrati ꝓpter quod aug⁹. cũ
legiſſet vitã pauli ſimplicis dixit ſurgũt in
docti q̃ rapiũt celũ nos autẽ cum litteris
nr̃is mergimur i infernũ (ve gẽti peccatri
ci). ſ. i uerecũde. ꝓpter quod inuerecunda
meretrix peccatr̃ vocat̃ q̃ fic ẽ d̃ apoſtat.
religionis q̃ de alr̃js exponẽtib⁹ ſe inuere /
cũde pcis (populo graui iniq̃tate) c⁹mõi
ſunt mali p̃lati q̃ mali religioſi. qr quãto
ſtat⁹ altior tãto caſus grauior (ſemini ne
q̃). i. peccãtibus ex certa malicia qd̃ ma
gis cõtingit in hominib⁹ litteratis q̃ fic nõ
peccãt ex ignorãtia (filr̃js ſceratis). i. ſcele
ribus aſſuetis qd̃ frequẽter contigit ma iſ
clericis q̃ qp nõ timent iudicium mortis (
dereliq̃runt dñum) p peccatuz omiſſiõis
(blaſphemauerũt ſanctum iſrl̃). i. deũ ſã /
ctificantem ꝓp̃lum xp̃ianum per peccata
omiſſionis (alienati ſunt retrorſum) apo
ſtate religionis (ſup quo rẽ) ſ̃hic cõſequẽ
ter deſcribitur incorrigibilitas predictorum
cum d̃r (ſuper quo percutiaz vos vltra ad
dentes p̃uaricatõnez). q. d. h̃ eſſet fruſtra
qr vero nõ ſequitur ex hoc emẽdatio pnic
h̃ magis peioratio culpe p̃cuſſa eſt eni ec
cleſia ſciſmate gratie q̃ in amiſſione terre
ſancte q̃ non ẽ ſecuta humiliatio peniten
cie h̃ augmẽtatio põpe (omne caput lãgui
dum). i. prelati lãguentes ambitõne quia
nihil eis ſuffi cit (q̃ omne cor merẽs) p qd̃
ſignanr̃ doctores theologi. a quib⁹ fit̃ ex
corde dẽt ſenſus bone cognitionis p eo
rum doctrinã procedere. h̃ docent modo
vana curioſa p maiori pte (a plãta pedis
vſq̃ ad verticez). i. a minorib⁹ vſq̃ ad ma
iores (non ẽ in eo). i. in corpore eccleſie (ſa
nitas) diſpoſitõnis debite p hoc autem qp
dicitur. omne cor non iclud̃unr̃ boni vt di
catur infra h̃ eſt yperbole ad deſignãdum
multitudinẽ male ſe habẽtium. vñ ſubdit̃
(vulnus). ſ. diſcordie eo qp diuidit mẽtes
ſicut vulnus corpis carnes (q̃ liuor) inui
die (q̃ plaga tumẽs) ſupbie. hec eni pecca
ta regnant in clericis predicto modo ſũp
tis (non ẽ circũligata) dei timore a pecca
to retrahẽte (nec curata medicamine). i.
amore dei ad bonum attrahente (neq̃ fo
ta oleo) miſericordie veniã impetrãte (ter
ra vr̃a deſerta). i. animarũ cura neglecta
(ciuitates vr̃e ſuccenſe igni). ſ. luxurie a
uaricie q̃ ſupbie ꝓpter defectum cuſtodie
(regionẽ veſtrã coram vobis alieni deuo
rant). i. demones a deo alienati ſubditos
veſtros ſibi incorporant (q̃ derelinquetur
filia ſyon). i. eccleſia (ſicut vmbraculz in
vinea rẽ) que derelinquitur a cuſtodibus
fructib⁹ collectis ſic rectores eccarum col
lectis pecunijs. parum aut nihil curãt de
animabus (niſi dominus exercituum reli
quiſſet nobis ſemen). i. aliquos bonos in
quolibet eccẽ ſtatu quorum meritis alij ſup
portantur (quaſi ſodoma fuiſſe⁹ rẽ). i. to
taliẽ deſtructi (audite) deſcripta cleri ma
licia. hic ſubditur medela. primo tamẽ ex
cludit̃ falſa que d̃ſiſtit i duinis obſeq̃ijſ
peruerſe fact̃. cũ d̃r (audite verbũ dñi p̃n
cipes ſodomoꝝ rẽ) ezech. xvi. dicitur. hec
fuit iniquitas ſodome ſororis tue ſaturitaſ
panis q̃ ocũ q̃ manũ pauperi nõ porrige
bant. hec aũt vicia i clero regnãt. ſ. caſtri
margia p̃ exceſſiua q̃ delicata cõuiua qd̃
p̃ ſaturitatẽ panis intelligit̃ eo qp in ſacra
ſcriptura nomine panis intelligit̃ omnis
cibus q̃ acidia per ociuz ſignificata q̃ cru
delitas erga pauꝑes quoꝝ ſũt eccẽ bona
ꝓpter conueniente victum q̃ veſtitum ec /
cleſie miniſtroꝝ (quo mihi multitudinem
victimaꝝ tuaꝝ rẽ). i. ſeruicia vr̃a inquã
tum ſunt ex vob̃ mihi nõ ſunt accepta (o/
locauſta arietũ rẽ) per omnia legis ſacrifi
cia figuratiua fuit euchariſtie ſacr̃m fit̃ vnũ
pfectũ per multa imp̃fecta qd̃ licet ſit op
timum. tamẽ non p̃ficit ſed nocz offerenti
bus q̃ ſumentibus indigne (neomeniam q̃
ſabbatũ rẽ) p iſtas ſolẽnitates veteris leg.
ſignificata fuerũt noui te. feſta. quorũ tr̃i
obſeruatõ p vacatõnẽ a terrenis operib⁹
non valet niſi fiat ceſſatio a peccatis que
tr̃i frequenr̃ magis fiũt tunc q̃ in diebus
alr̃js (q̃ cũ extenderitr̃ manus vr̃as (i ora
tõne (auertã oculos meos a vobis) qr nõ
eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris (lauami
) exclusa falſa medela. hic ſequenter põ
tur vera cũ dicitur (lauamini) p veraz pe
nitẽciã (mũdi eſtote). i. a recidiuo cauete (

auferte malum cogitacionuz vestrarum)nam exterioz mūdicia sine iterioꝛi non ē accepta (q̄escite ꝑuerse agere ꝛc̄.)qꝛ de/cliare a malo et facere bonū sūt due ꝑtes iusticie (q̄rite iudiciū)iusticiā exequēdo (sb̄uenite oppꝛesso)pc̄cis ipsū dirigēdo l̄ iniurīs ipsū adiuuādo (iudicate pupillo)ipm in iure suo fouēdo (desēdite viduaz)ab iuriāte ipaz(et venite ꝛ arguite me)si vobis nō bene faciā (si fuerit pc̄a ve/stra vt coccinū ꝛc̄.)ꝑ rnbozem coccini et vermiculi significaꝫ sāguinis effusio.ē igi tur sensꝰ si pc̄a vestra sic hoꝛrida fuerint sicut effusio sāguinis i nocētis tamē expi abūtur (si volueritis et audieritis me bo na terre ꝺmedetis).ſ.terre viuētiū ꝑ frui tionē beataz (ꝙ si nolueritis ꝛc̄.) sequit(gladiꝰ deuorabit vos).ſ.sētentie mee.ite maledicti i ignē eternū ꝛc̄.matħ.xxv.Quo modo)ħ post pc̄a clericoꝝ arguīt pec/ta laicoꝝ cuz dicit q̄modo facta es mere trix).i.iuerecūde peccās(ciuitas fidel')i. ꝺmunitas ꝓpli credētis de cuiꝰ fidelitate ꝓstina dr̄ act.iij.mlt̄itudis credētiū erat coꝛ vnuz ꝛ aia vna (iusticia hītauit in ea).ſ.legal' que otinz oēm ꝛtutē (nūc āt ho micide) qꝛ xp̄iani q̄runt se mutuo iugula re (argētū tuū).i.veritatl. eloq̄uz ꝑuer.x.Argētū electū ligua iusti.(versū ē i sco/riā)i.falsitatē(vinū tuū)coꝛrectōis(mix tū ē aq̄)debite remissiōis (p̄ncipes tui i fideles)data sibi ptāte abutētes (socij fu rū)sustinētes vsurarios ꝛ alios malos ꝓpt̄ tꝑale lucrū (oms diligūt munēa) iusticie ꝑuersa(sequūt̄ retributōes)per uerse iudicātes(pupillō nō iudicāt).i.ꝑ eo in iure suo (ꝛ cā vidue nō igredit̄ ad eos)qꝛ nō videt ibi lucrū tēꝑale(ꝓpt̄ h̄) descꝑta malicia.h̄ pōit̄ debita pena cū sb̄ dic̄ (heu ego ꝺsolaboꝛ sup hostibꝰ meis) faciēdo vindictā de eis loq̄t̄ .n.deꝰ de se ip so ad modū hōis q̄ delectaꝫ se vindicās de suis inimicis (ꝛ ꝺuertā manū meā ad te) puniēdū ꝑm ordinem iusticie mee (ꝛ exco/q̄s ad purꝫ scoriā tuā ꝛc̄.)h̄ marie fiat tꝑe ātirp̄i cuiꝰ ꝑsecucō fiet ad purgatōz ꝓpli xp̄iani(ꝛ restituā iudices tuos ꝛc̄.)qꝛ tp̄s pñie dabit̄ electis ab antirp̄o deceptis iō subditur post (vocaberis ciuitas iusti ꝛc̄.

fyō in iudicō redimet̄).i.ecclesia militās ꝑ penā debitam expiabitur(ꝛ reducēt eā in iusticiam meaz) .ſ.enoch et helyas ꝑ suam predicacionem et h̄ quantuz ad ele ctos (et conteret sceleſtos et peccatoꝛes simul).i.demones et peccatoꝛes obstina tos .ꝺ.illud matħ.xxv.Ite maledicti i ig nem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius (confundentur eni ab ydol' ꝛc̄.)naz ydolū auari est pecunia et luxuri oſi ribalda (et erubescetis super oꝛtis q̄s elegeratis)ad exercēdum lasciuiā ꝛ gulā (cū fueritis velut querc⁹ defluētibus fo/liis).i.ꝑpinq̄ gehenne igni sicut querc⁹ desiccata cōbustioi (et velut oꝛtus s absz aq̄) .ſ.gr̄e (ꝛ erit foꝛtitudo vestra vt fa/illa).i.nō potēs resistere(ꝛ opus vestrū).ſ.malū (vt scintilla ꝛ succēdetur vtrūqz simul)igne gehēne (ꝛ non erit qui extin guat)eo ꝙ est duratiōis eterne

Cap. ij

VErbuz qō vidit ysaias ꝛc̄)princi/piū huius capituli litteraliter ex/ponitur ꝺ dilatacōe militātis ec clesie ☩nagogice ꝛto potest expōi ꝺ dilata tione triūphantis. christo cum electis q̄ a p̄ncipio mūdi detēti fuerāt i limbo illuc ascēdēte et sic dicitur (et erit i nouissimis diebus p̄paratus mons).i.christus de q̄ dicitur daniel.ij.lapis qui ꝑcusserat sta/tuā factus est mons magnꝰ (dom⁹ dei) .i.triumphantis ecclesie (in vertice mon cium ꝛc̄.).i.angelorum psal.cxxiij.Mon tes in circuitu eius.i.angeli vt exponit au gustin.homo namque christus est super omnes angelos exaltatus et quia trium phans ecclesia non solum est dilatata ꝑ sanctos ascendentes cum christo .sed eti am per illos qui post eius ascēsionem suf cepert eius fidem .subditur (et fluent ad eum omnes gentes ꝛc̄.) credendo nam aliqui ex omnibus gentibus in christum crediderunt a tempore apostolorum .et credentes alios excitauerunt ad creden dum in quorum persona subditur .(veni te ascendamus ꝛc̄.et docebit nos vias su as)ꝑ apostolos et successores eoꝝ qꝛ de fyō exibit ler ꝛc̄.)io ē ꝺ ecc̄a.(ꝛ iudicabit gētes ꝛc̄.)ſ.iudiciō discretōis q̄ credentes

nō credentib⁹ discernuntur (⁊ arguet po
pulos mltos) de peccatis ɔmissis ꝑ predi
catores veritatis (ɔflabūt gladios suos i
vomeres ꝛc̄) h̄ ꝓprie dicitur de doctorib⁹
ad fidē cōuersis de gētilibus ⁊ iudeis qui
gladijs scripturaꝝ fidē impugnabāt ante
ɔuersionē suā ⁊ cōuersi vsi sunt scripturi.
ad agri ecclesiastici culturam (nō leuabit
gens ɔtra gētē gladiū ꝛc̄) hoc intelligitur
de iudeis ⁊ gētilibus i vna ecclesia carita
te ɔiūctis qui ꝑus aduersabātur sibiipsis.
(dom⁹ iacob).i.supplātatores vicioꝝ (am
bulemus i lumine dei nostri) h̄ ꝑ fidē ⁊ po
stea ꝑ aptā visionem (ꝓiecisti) h̄ reuertit̄
ꝓpheta ad scribēdū punitōnes ⁊ peccata
iudeoꝝ ꝑ que significant̄ punitōnes ⁊ cul
pe malorū xp̄ianoꝝ.cum dicitur (ꝓiecisti
populū tuum) de terra sancta ⁊ de africa
in mltis locis (qꝛ repleti sunt vt olim).i. si
cut olim eiecti fuerūt iudei de terra sancta
ꝓpter eoꝝ pcc̄a sic et xp̄iani tꝑe cosdroe
⁊ postea tꝑe saladini (⁊ augures habuer̄t
vt philistijm) vtēdo diuin atōnibus suꝑsti
ciosis (⁊ pueris alienis adheserūt) i vicio
ɔtra naturā hec eni vicia dicunt̄ fuisse in
illa terra anteq̄ꝫ a saracenis caperet̄ (⁊ re
pleta est terra).s.ecclesie (auro ⁊ argento
ꝛc̄) qꝛ saciari nō potest cupiditas malorū
(⁊ repleta ē adhuc terra eius equis) mul
tis ⁊ magnis ad pompaꝫ (⁊ innumerabi
les quadrige eius).i. sūmarij ꝓpter supel
lectilis abundātiā (⁊ repleta est terra eius
ydolis).i.pastoribus fictis ꝑm illud zach
xi. O pastor ⁊ ydolū ꝛc̄ (op⁹ manuū suarū
adorauerūt) s.illi q̄ eos elegerūt (⁊ incur
uauit se homo) a rectitudine ratōnis (et
humiliat⁹ est vir).i.deiect⁹ a statu virtut.
(nō ergo dimittas eis) sine debita punitō
ne (ingredere) descripta culpa h̄ sb̄ditur
medela cū dicit̄ (ingredē in petrā).i.xp̄m
ꝑ penitēciā recurrēdo ad ipsum (abscondē
in fossa humo).i.in carne xp̄i cōfossa cla
uis ⁊ lancea (a facie timoris dn̄i ꝛc̄).s. i iu
ditō finali in quo xp̄us apparebit in maie
state (oculi sublimis ꝛc̄) suꝑbi tunc (humi
liabunt̄ quia dies dn̄i exercituuꝫ suꝑ om
nem superbū) scꝫ corde (⁊ excelsum).i. ab
utentē potestate (⁊ suꝑ omnē arrogātez)
locutōne (⁊ super omnes cedros ꝛc̄) id ē
ꝑncipes suꝑbos (et super omnes querc⁹

basan).i.super luxuriosos qd̄ basan inter
pretatur pinguedo (⁊ suꝑ omnes montes
excelsos ⁊ super omnes colles).i. suꝑ p̄la
tos maiores ⁊ minores suꝑbos (Et super
omnē turrim excelsam).i. doctorē suꝑbū
(⁊ super omnem murū munitū).i. cōgre
gatōnem superborum (et suꝑ omnes na
ues tharsis).i. suꝑbientes de fortitudine
classis (⁊ incuruabitur omnis sb̄limitas
).i.superbia quocūqꝫ modo facta (⁊ ydo
la penitus conterentur).i.pastores ficti et
religiosi falsi (⁊ introibunt i speluncas ꝛc̄)
id est intrarent si possent (in die illa ꝓiciet
).i. ꝓijcienda cognoscꝫ (ydola argēti sui
ꝛc̄).i. fictōes sanctitatis ⁊ sapientie quas
faciunt ypocrite vt honorent̄ ab homib⁹
parum aut nihil de cognitōe veritatis ha
bentib⁹ ꝓpter quod talpas et vespertiliōes
significantur.et iō cum dicitur (vt adora
ret) exponendum est.i.adorare faceret.s.
seipsum a predictis (quiescite) hic ponitur
medela contra mala pene dicta cum dici
tur (quiescite ab homine).i. xp̄o eius offē
sam cauendo (cuius sp̄us in narib⁹ eius ē
) id est acrit̄ puniens peccata. talis eni pu
niens fumum de naribus emittit.quia ex
celsus reputatus est ipse.scꝫ. a deo patre.
qui constituit eum iudicem omniū. Jo.v.
Pater non iudicat quenq̄ꝫ sed omne iudi
cium dedit filio qui iudicabit in forma hu
mana gl̄osa. Capi. .iij.

Ecce dominator) hic ꝓpheta de
scribit magis in spēali penā ma
lorum iudeorum ꝑ quam signifi
catur punitio malorum xp̄ianorum.cum
dicitur.dominus exercituum auferet). id
est auferri permittet (ab ierusalez et iuda
).i.ab ecclesia metropoli.et circumstante
dyocesi (validū et fortem) ad sustinenduꝫ
ꝓ iusticia laborē (et omne robur panis et
aque) id est spiritualis nutrimēti. eo q̄ in
scriptura per panē et aquaꝫ omnis cibus
et potus significatur (et virum bellatorez
) contra vicia (et iudicem) scilicet iustum
(et ꝓphetam) id ē predicatorem deuotuꝫ
pro salute animarum et non ꝓpter questū
(et ariolum).i.diuinatorem suꝑsticiosum
in quo confidunt mali xp̄iani. ꝓpter qd̄
in penam eorum dicitur hic auferri (et se
nem) moribus et etate.nam in eccl̄a prefi

ciuntur iuuenes q̄ꝫtum ad vtriuq; (prin/
cipē ſuper quiquaginta).i.dominātē q̄n
q; ſenſibus cum obſeruatione decalogi.
quinquies eni decem faciunt quiquagin
ta(et honorabilē vultu).i.confeſſorē diſ/
cretū(et ſapientē de architectis)ille ē qui
diſponit op⁹ et alij exequunt ideo p ipſū
ſignificatur doctor ſcribendo.cuius ſcri/
pturā alij exequūtur legendo vel p̄dican
do(et prudentē eloquij miſtici).i.expone
re ſcientē ſcripturā literaliter et miſtice.
dicte nāq; pſone p magna pte defecerūt
p peccatis eccleſie(et dabo) hic ponitur
mutatio que non eſt dertere excelſi cū di
citur(q dabo pueros ꝛc̄)ſcz moribuſ eta/
te et ſciētia(et effeminati)delicijs q laſci
uia(et corruet ppl'us ꝛc̄) ꝓuerbi.xi. Ubi
non eſt gubernator populus corruet (tu
multuabitur puer contra ſenem)q̄d fre/
quēter fit i fligione (q ignobilis)morib⁹
(contra nobilē).i.bene morigeratū (ap/
p̄hendet eni vir fratrez ſuū ꝛc̄) ſequitur (
et dicet veſtimētū eſt tibi princeps noſter
eſto)ſic eligūtur mō p̄ſidentes i eccleſijs
cōmuniter.ſ.racōne ꝓpinq̄tatis ſāguine
vel natōe q̄d notatur cū dicit(apprehen
det vir frtarē ſuū ꝛc̄) vel ratione lucri tē/
poralis.q̄d notat cū dicit (veſtimētū eſt
tibi ꝛc̄ (reſpōdebit q;) .i.deberet reſpōdē
(nō ſuz medicus).i.habēs ſcientiā aias
medicādi(in domo mea nō ē panis)ſcilz
ſacre ſcripture q̄ poſſem ſubditos paſcē
(neq; veſtimentū) ſcz virtutū (nolite me
cōſtituere)vobis paſtorē ꝫ omnis q̄ꝫtuz
cūq; defectuoſi reſpondēt ſicut ramnus
Jud̄.ix. Si vere me regez conſtituitis.ve
nite et ſub vmbra mea req̄eſcite(ruit irlz
)hic conſequenter ponitur cauſa dē pu
nitionis que fuit pcz cōtra dn̄m id̄o ſb
dit(lingua eorū) dn̄m blaſphemando(q
adiuēcōnes eor̄)ad nouitatē malor̄ ſtu
dēdo(cōtra dn̄m ꝛc̄)(agnitio vult⁹ eorū
).i.eorū malicia apta in mō et verbo (re
ſpōdebit eis) penā debitā ſuſtinēdo id̄o ſb
dit(ve aie eorū ꝛc̄) q̄d ē ominacio eterne
pene(dicite iuſto qm̄ bene)ſupple erit ſibi
i retributiōe (fructū adinuētionū ſuar̄)
q̄ ſūt in bono(comedet)in bona fruitōe(
ve impio ꝛc̄)ſcz gehēne(ppl'm meum exa
ctores ſui ſpoliauerunt)ſcz principes q p

lati tirānidē exercētes(q mulierez dn̄ate
ſunt eis) .i.principes et prelati per molli
ciem carnis effeminati (populе me⁹ qui
beatū te dicunt) adulando(ipſi te decipi
unt ꝛc̄)in malis nutriēdo et a bonis p̄uer
tēdo(ſtat ad iudicandū dominus ꝛc̄)ſcz
ad puniendum predictos malos (ad iudi
cium veniet cū ſenioribus ꝛc̄).i.cū aplis
et eorum imitatoribus(vos eni depaſti e
ſtis vineam meam ꝛc̄).i.populum criſtia
num vos tyrannizantes (et dixit domin⁹
)hic cōſequenter ponitur malicia q puni
tio mulierū cum dicitur(pro eo q̄ eleua
te ſunt filie ſyon).i.male criſtiane ſuꝑbiē
do(et ambulauerunt collo extēto) ſuper
biam cordis exterius oſtendendo(et nu
tibus oculorum ibant) impudice reſpiciē
do(et plaudebant)diſſolute ludendo(pe
dibus ſuis cōpoſito gradu incedebant)
ad luxuriam homines prouocādo ſequit̄
pena (decaluabit dominus verticem fili
arum ſyon ꝛc̄).i.manifeſtabit earū vilita
tem latentez.ſ.earuz adulteriū vel fozni
cationem q ſic q̄dq̄ boni videbāt in eis
amouebitur p earū infamiā id̄o ſubdit̄
(in die illa auferet dn̄s ornamētū ꝛc̄) per
illa ornamēta ſignificātur om̄s dotiōes
que videbant in eis bone q auferunt per
malum infamie ideo ſeq̄t̄(q erit p ſuaui
odore)ſcilicet fame precedentiſ(fetor)ſcz
infamie(Et pro zona funiculuſ q cetera)
nam omnia que videbantur in eis bona
propter infamiam ſequentem.ficta fuiſſe
iudicātur et falſa(pulcherrimi quoq; vi/
ri tui in gladio cadent) ſcilicz lingue naz
propter adulterium vtrorum ſuarum vi/
tuperātur. Capi. iiij.

ET apprehendēt ſeptem mulieres
ꝛc̄)aliquando otingit p̄ mereri
ces ad criſtuz deuotiſſime reuer
tuntur.ſicut patet de Maria magdalena
.et de maria egypciaca.q aliꝭ plibus q
de talibuſ poteſt exp̄i q̄d dicitur(appre
hendent ſeptem mulieres)ſcd̄m p̄ dicit
Beatus Gregl..omel.xxv.quia ſeptē die/
b⁹ ōe tēpus dēphendit rē ſeptenario nu/
mero vniuerſitas figurat.ergo p ſeptez
mlieres vniuerſitas meretricuz ad xp̄m
reuertētiū deſignat id̄o dicit p̄(apprehē/
dēt vir̄ vnū).i.xp̄z ō quo dicit.iij.cor̄.x

Despondi vos vni viro virginē castā exhi
bere xp̄o licet eni virginitas quantū ad id
quod est corporis recuperari nō possit. tñ
quātum ad id quod est ex ꝑte mentis pōt
reꝑari (dicentes panē nr̄m comedem⁹ ꝛc̄
).i.nolumus ampli⁹ ociose viuere ꝫ de la
boribus nr̄is (tātummodo inuocet̄ nomē
tuū super nos).i.nobis sufficit tibi ꝑ peni
tenciam reconciliari. ⁊ qm̄ plurime tales
xp̄o reconciliate fecerūt fructū bonorum
operū multiplicē ex dono gratie diuine. iō
sb̄ditur (in die illa erit germē dn̄i in mag/
nificētia ⁊ gl̄a ⁊c̄) (⁊ exultatō his q̄ salua
ti fuerunt).i.sāctis qui gaudēt cū angelis
de bonis operibus penitentum. Luce.xv.
Gaudiū erit angelis dei super vno pc̄core
penitenciam agēte ⁊ qꝛ tales penitētes cū
ciuib⁹ celestib⁹ ascribunt̄ seq̄tur (sanctus
vocabitur oīs qui script⁹ ē ꝛc̄) ⁊ qm̄ nihil
coinq̄natum intra ierusalē suꝑnā admitti
tur. seq̄tur (si abluerit domin⁹ sordes filia
rum syon ⁊ sanguinē ierusalē).s.inferior.
⁊ subditur modus ablutōnis. cū dr̄ (i spi
ritu iudicij).i.ꝑfecte ɔtritōnis ⁊ satisfacti
onis (⁊ spū ardoris).i. feruētis amoris.
luce.vij. Remittunt̄ ei peccata multa. qm̄
dilexit multū (Et creabit) post penitētum
ɔuersionē sic ꝓpheta bonorū ɔsolatōni
rn̄dit.d. (⁊ creabit dn̄s suꝑ omnē locum
montis syon).i.ecc̄e militantis (vbi inuoca
tū est) nomē eius ꝑ officiū solēne (nubez ꝑ
diem ꝛc̄).i.eucaristie sacramētū qd̄ dr̄ nu
bes refrigerās ɔcupiscētie estum (⁊ ignis)
flāmās ꝓpter caritatis incēdiū. iō dicitur
amoris sacramētum. dr̄ etiā (fum⁹).s. icē
sorum qꝛ celebratur cū or̄onibus sanctoꝝ
apo.viij. Et ascēdit fum⁹ incensorū de or̄o
nibus sanctorū (super eni omnē gloriam)
.i.suꝑ locū ad dei gloriā consecratuz cui⁹
modi est ecc̄a materialis (ꝓtectio).i.xp̄s
in sacramento qui ꝓtegit a demone (⁊ ē
tabernaculū in vmbraculū diei ab estu).s
cupiditatis (⁊ in securitatē ⁊ absconsionē
a turbine) tribulatōnis ꝑ virtutē pacien/
tie (⁊ a pluuia).scz. carnalis concupiscen
cie ꝑ virtutē ɔtinētie.

Capitulum .v.

Cantabo dilecto ꝛc̄) hic arguit̄ ec
clesie malicia sb̄ vinee ꝑabola. cū
dicitur (cātabo dilecto).i.ꝓ xp̄o
qui dilect⁹ in canticis nominatur (canticū
).s.lugubre de ecclesie sterilitate (patruel̄
mei).i.xp̄i q̄ est natural̄ fili⁹ patris (vinee
sue).i.de vinea sua que est ecclesia. ⁊ sb̄di
tur cātici forma cū dicitur (vinea facta est
dilecto).i.xp̄o (in cornu filio olei).i. in ca
ritate ⁊ pietate potēti sicut dr̄ act.iiij. mul
titudinis credentiuz erat cor vnum ⁊ aīa
vna (⁊ sepiuit eā) custodia angelica vnde
ecclesia p̄mitiua añ subuersionē iudee per
romanos. āgelico monitu trāsijt in regnū
agrippe ⁊ ibi fuit saluata (⁊ lapides elegit
ex ea).i.malos amouit.s. ananiā ⁊ saphi
ram. vt habetur act.v. ⁊ alios similes (⁊
edificauit turrim i medio ei⁹).i. euāgeliū
⁊ doctrinā apl̄orū. que sunt turris contra
isultus hereticoꝝ (⁊ torcular exstruxit i ea
).i.constātiā martirū ꝓpter quā expressus
ē sāguis eorū (⁊ exspectauit vt facēt vuas
).i.opa bona ꝑ imitacōnē predictorum
(⁊ fecit labruscas) nam multi q̄ sunt de ec
clesia numero ꝫ nō merito carent fructib⁹
bonorū operū (nūc ergo habitatores ieru
salem).i. vos angeli ⁊ sancti q̄ habitatis
in ierusalē suꝑiori (iudicate inter me ⁊ vi
neā meam) angeli nāqz ⁊ sancti iudicant
cū deo de agēdis in mūdo. sicut dr̄ daniel̄
iiij. In snia vigilū decretū est ⁊ sermo san
ctoꝝ (q̄d ē qd̄ vltra debui facē vinee mee
ꝛc̄).q.d. nihil oīm de ꝑtinentib⁹ ad ei⁹ fru
ctificatōnem ꝫ ipsa defecit ꝑ seip̄am. osee
xiij. Perditio tua ex te israel tātummō ex
me auxiliū tuum ⁊ subditur punitō cū dr̄
(auferā sepem eius).i. angeloꝝ custodiaz
q̄ aliqñ ab hac custodia se retrahūt dino
iudicio ꝓpter hominū maliciā vñ in perso
na eoꝝ dr̄ Jere.li. Curauim⁹ babilonem
⁊ nō est sanata derelinquamus eā (⁊ erit
in direptōnez) ꝑ demones ⁊ malos hoīes
(diruā maceriam ei⁹).i.dirui ꝑmittā vir
tutum clausuram (⁊ erit in conculcatōnē
).s.demonū ⁊ infideliū (nō putabit̄) falce
correctōnis (⁊ nō fodiet̄) fossorio diuini ti
moris (⁊ ascēdēt super eā vepres ⁊ spine)
scilicet multipliciū peccatorum (⁊ nubib⁹
mandabo ne pluant super eam ymbrem
) subtrahendo fructiferam doctrinā. qd̄
iam pro magna parte factum est quia ml̄
ti doctores catholici ⁊ predicatores. deo
permittente ⁊ dyabolo procurāte magis

ſtudent curioſitati q̄ꝫ vtilitati (ve qui diungitis) hic arguuntur aliqua mala in ſpēali. ⁊ primo mala cupiditas poſſeſſionum ⁊ domorum cum dicitur (ve qui diūgitis domū ad domū ꝛc̄) qđ frequēter ⁊tigit in xp̄ianis p̄cipibus p̄latis ⁊ religioſis. et ſubditur debita pena cū dr̄ (niſi dom⁹ mḷte fuerit deſerte ꝛc̄) h̄ eni videm⁹ frequenḷ accidere q̄ edificia magna inique cōſtructa p̄pter ruinā ſunt derelicta ⁊ poſſeſſiones magne deſerte (ve q̄ cōſurgitis) h̄ arguitur viciuꝫ carnalitatis ⁊ inepte leticie ⁊ patet ſententia. ⁊ ſb̄ditur pena cū dicit̄ (propterea ductꝰ eſt popul⁹ meꝰ ꝯ ptiuus) dr̄ enim q̄ ante captōnem achon. talia vicia vigebant ibi. ⁊ i aliꝭ locis pluribus captis a ſarracenis (q̄ nō habuit ſcientiā). ſ. practicā bñ operandi (⁊ nobiles eiꝰ ierūt fame) in carceribꝰ recluſi (⁊ mḷtitudo eiꝰ ſiti exaruit) p̄pt̄ labores magnos ⁊ duros a ſarracenis ſibi impoſitos (propterea dilatauit infernꝰ animā ſuam) hoc dr̄ ad ſignificandū damnatoruꝫ mḷtitudinem. mat. vij. Lata ē porta ⁊ ſpacioſa via q̄ ducit ad p̄ditōnem. ⁊ malti ſunt q̄ ītrāt per cā. ⁊ q̄ ſicut mali puniūtur ita iuſti p̄miantur ideo ſubditur (⁊ paſcent̄ agni). i innocentes in paſcua celeſti (iuxta ordinē ſuum). i. ꝑm qualitatem meritoꝝ (⁊ deſerta in vbertatē verſa aducne omedent). i. ſcripturā veteris teſtameti a iudeis q̄ꝫ ad intellectū ſanū deſertam. gētiles comedēt p ſpūalem intelligentiam. Cōſequēter arguitur ſuꝑbia malorū xp̄ianorū cuꝫ dr̄ (ve q̄ trahitis iniquitatē in funiculū vanitatis) ſuꝑbia nāq̄ trahit pꝰ ſe mḷta p̄cca p̄pter qđ dicitur inicium omnis peccati vt dicitur eccle. x. (qui dicitis) deridēdo penas ſcriptas ⁊ p̄dicatas pro peccatis reddendas (feſtinet ⁊ cito veniat ⁊c̄) peccatores enim obſtinati nō timent talia (ve qui dicitis malū bonum ꝛc̄) hoc eni faciunt aduocati mali falſas cauſas ſcient̄ ſuſtinendo. ⁊ legitimas impugnādo (ve qui ſapientes eſtis in oculis vr̄is ꝛc̄) iſti ſunt nanq̄ doctores relinquētes vtilia. ⁊ curioſa docentes (ve qui potētes eſtis ꝛc̄) iſti ſūt ebrioſi. (qui iuſtificatis impiū ꝛc̄) iſti ſunt iudices iniqui (propter ꝟ) hic ponitur pena debita p̄pter predictis cū dicitur (p̄pter hoc ir̄ dei ꝛc̄) q̄ predicti malefactores ſūt digni pena infernali. ⁊ etiam imitatores eorum. ideo ſubditur (⁊ germen eorum) ⁊ ſubditur cauſa cum dr̄ (abiecerūt enim legem domini). ſ. euangelicam que tradita eſt immediate a domino ieſu xp̄o p̄pter quod multi xp̄iani ab infidelibus grauiṭ ſunt afflicti in terra ſācta ⁊ alijs locis pluribus p̄ut frequenter ſuperius eſt exp̄ſſū ꝟ quoniam adhuc reſtat maior tribulatō antixp̄i tempoṛ futura ſequitur (in his oib⁹ non eſt auerſus furor eiꝰ ꝛc̄ ⁊ eleuabit ſignum ꝛc̄). i. eleuari p̄mittet. ſ. ad congregandum exercitum antixp̄i de diuerſis p̄tibus mūdi (⁊ ecce feſtiꝰ veniet velociter) nā in breui tempore vltra humanā eſtimationem aggregabitur ſibi mḷtitudo magna ⁊ ad bellum expedita. ideo ſubditur. (nō ē deficiēs nec̄ laborās ꝛc̄) Ca. vi.

IN anno quo mortuus ē rex ozias ꝛc̄) per oziam regem ⁊ leproſum ſignificatur dyabolus de quo dicitur. Job. xli. q̄ ipſe etiam eſt leproſus in quantum peccatum eius eſt incurabile ipſe vero fuit mortuus in chriſti paſſione in quantum eius poteſtas fuit notabiliter diminuta ſicut de homine multum deiecto dicitur q̄ ipſe eſt mortuus ⁊ in illo anno homo chriſtus fuit ad dexteram patris in celeſtibus aſſumptus ⁊ ſic viſus a credentibus per fidem ⁊ a beatis per apertaꝫ viſionem. ideo ſubditur (vidi dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum ꝛc̄ ⁊ plena erat domus). ſ. celeſtis a maieſtate eius. nam ciues celeſtes reficiuntur interius in aſpēu ſue deitatḷ. ⁊ exteriꝰi aſpēu ſue gloſe hūanitatḷ. (⁊ ea q̄ ſb̄ ipo erāt replebant tēplū). i. ſpūſſcus ab ipo p̄cedens ſigno viſibili repleuit collegū apl̄oꝝ. act. ij. Repleti ſunt oēs ſpū ſco ꝛc̄ (ſeraphin ſtabāt ſup illud). ſ. tēplū nā angl̄oꝝ cuſtodia ſtabat ſuꝑ apl̄oꝝ collegia vl̄ ꝑ tēplū itelligit eccā ꝑ ſeraphi p̄lati q̄ ſup curā eccē dēnt ſtare et nō exteriꝰ euagare (ſex ale vni etē) per q̄s deſignāt eoꝝ motꝰ ad bonū. nā p duas alas ſup caput erectas ſignificat motꝰ otē platōis i deū ꝑ duas p̄tēſas vl̄ꝰ pedeſ motꝰ compaſſionis ad proximum. ⁊ per duas medias modus debite cōſideracionis circa ſe ipſum (Et clamabant. alter ad

alterū ꝙ dicebant scūs ꝛc̄)nam excitare mutuose debent ad laudādū deū trinuz et vnum ideo dicit ter sanct⁹ et semel do min⁹ (et ꝺmota sunt supliminaria cardi num a voce clamantꝭ.)per supliminaria significātur intellect⁹ ꝙ volūtas superiores anime potēcie.ꝑ cardines electio boni et detestacō mali.ꝑ vocē clamātꝭ.vox p̄dica toris ꝑ qꝫ intellect⁹ et volūtas auditorū moueri debēt ad eligēdū bonū ꝙ ꝺtestādū malū (ꝙ ꝺom⁹ impleta ẽ fumo)quia dō⁹ cōsciēcie debet impleri fumo penitēcie (ꝙ et dixi ve mihi ꝛc̄.)per ysayā q̄ tacuit do/ nec purgatuz se cognouit.significat p̄dicatoz qui cōsci⁹ sibi de pcō mortali debz a p̄dicatione cessare .donec purgatus sit vera ofessione .vꝫ saltem contricōne .alr verbum dei tractaret indigne psalm. xlix Peccatori aūt dixit deus quare tu enar/ ras iustitias meas ꝛc̄(exceca coz ꝓpli bu i⁹ ꝛc̄.).i.excecandū denūcia si ꝑseueret i malicia ꝓpter quam deus retrahit grati am suam et sic excecatur mens peccato/ ris et obstinatur ꝙ debet p̄dicatoz denū ciare populo .vt ꝓplus caueat a tāto ma lo .et consequēter subditur remediuz et cū dicitur (donec desolate sint ciuitates).i.homines peccatores ꝑ amaritudinē penitēcie .et quia sequit ad ꝟ bonoꝝ ope rum fructificatio subditur (et multiplica bitur que derelicta fuerat a deo ꝓp̄ pec/ catum (et erit in ostensiōem ficut terebin tus ꝛc̄.)nam bona fructificacō peccato ris ꝑ penitētiam conuersi .ꝓponitur alijs in exēplū penitēdi vt patz de magdalena

ET factum est i diebus achaz ꝛc̄) ꝑ ierusalez significat̄ anima fide lis secūdum sensum moralē in q̄ ciuitate christ⁹ debet regnare .contra eā venit (rasin)q̄ interp̄tatur iniquus .i. nō equus et significat superbiam nam sup bus vult alios excedere ꝙ sic refugit eq̄li tatem .et (phacee)qui interp̄tatur ozis apcio .et signat auariciā vnde auar⁹ di citur quasi eris auidus et sic os aptū ha bere dicitur .quia nūquam pecunijs saci atur .et hec duo vicia dicūtur hic ticiōes qꝛ cōcupiscentiā inflāmāt fumigantes qꝛ mentis oculos tanquam fum⁹ excecant et caudas habētes quia post se alia vicia trahūt.de superbia namq; dicit .eccī.x. Initium omnis peccati superbia .et de a uaricia .i.thi.vi. Radix omnium malo/ rum est cupiditas (ꝑ ysayam) vero dictam ciuitatem assecurantem.predicatoz signi ficatur veritatis et dans p̄o signo libera tionis concepcionem ꝙ natiuitatem spiri tualem christi in homin:bus bone volun tatis per(achab)vero recusantem signuz significatur peccatoz obstinatus in malo ¶De bello vero viciorum contra ierusalez mozalem dicit.¶bernar.super Missus est venit auaricia et vēdicat in me sibi sedez iactancia cupit dominari .superbia vult mihi esse rex .luxuria dic̄ ego regnabo de iudicio inuidia ꝙ iracūdia.certant in me met ipso de me ipso cuius potissimum esse videar ego quantum valeo resisto.renito quantum iunioz dominum meum ihesū reclamo et dico.nō habeo regez nisi ihe sum(¶In die illa sibilabit dominus musce et cetera). ¶Per muscas et apes pungen tes significantur contentiosi et detracto res ꝙ qui dicuntur hic requiescere(in toz rentibus valliuz)quoniam sunt impetuo si significant domos potentum (et in ca uernis et fozamibus) i.in domibus clau stralium (et in omnibus frutectis)q̄ sunt parua nemoza propter qō significant ha bitationes vulgarium .in omnibus eni istis locis vigent vicia contentionis ꝙ de tractionis et subditur dictoruz viciorum punitio cum dicitur (in die illa radet do mus et cetera)id est grauiter puni et p̄e dicta vicia in maioribus qui per caput sig nificantur et mediocrib⁹ .qui per barbā et minoribus qui per pilos pedum intel liguntur.¶In die illa) ꝟhic describitur modus viuendi bonoꝝ cum dicitur(in die illa nutriet homo.).i. rationabilit̄ viuens (vaccam boum).i.corp⁹ suū nō ad luxuriādū ꝟ seruiēdū dño ꝟm statuz suū(et duas oues) s.intellēm pabło sacre scripture et volūtatē celestiū degustatio ne q̄ꝫtū ptinet ad statum p̄sētis vite (et p̄ vbertate lacti.).i.diuie ꝺsolatōis(ꝺmedit butiꝝ .i.sēciet excellētē suauitatē celestiū

ET dixit dñs ad me ꝛc̄ sume t̄ libꝝ grādē)ꝟ dicit doctori theologie ꝙ auditori q̄ dēret accipe bibliā q̄

grandis est liber multitudine verborũ et
grandior profũditate sẽtenciaruz (et scri
be in eo stilo hõis) exponẽdo lucide ⁊ cla
re (accelera spolia detrahere ꝛc.) studiuz
enim sacre scripture ad h̃ ordiari debet vt
diabolus spolieť animabus quas decipit
sed quia multi recusãt hũc modum docẽ
di recurrẽdo ad doctores curiosos et iuti
les sequitur (pro eo ꝙ abiecit popul⁹ iste a
quas syloe que currũt cum silẽtio).i.mo
dum docẽdi moralẽ et sine ostẽtacione (as
sũpsit sibi magis rasin) q̃ interp̃tatur va
riãs eos.i. doctorẽ ꝑ varias ⁊ dubias do
ctrinas discipulos variantẽ) et filiũ rome
lie) qui interp̃tať magister frãgens labo
rantes.s.ꝟborũ extraneorum multitudĩe
ꝓ sua ostentacõe (adducet dñs).i.addu
ci ꝑmittet (aquas flumis fortes) i.doctri
nas erroneas a diabolo excitatas q̃ per
regẽ assiriorũ designať ideo subditur (re
gem assiriorũ ꝛc.) sed quoniã veritas p̃ua
let ideo sicut veritas fidei p̃ualuit tẽpore
arrij et aliorũ hereticorũ ita p̃ualebit i fu
turo ꝑ dei gratiã ido subdiť (cõgregami
et viciminiꝛc̃) i.vos doctores ꝑuersi per
dei gratiã eritis confusi sed quia de⁹ ex h̃
debet laudari seq̃tur (dñm exercituũ).i.
angelorũ (ipsuz sanctificate ꝛc.).i.lauda
te et timete (et erit vobis in sanctificatiõz
).i.vos ꝯfirmãs in sc̃itate (in lapidẽ autẽ
offensionis duab⁹ domibus israel ⁊ habi
tãtibus in ierusalem) ꝑ duas domos pos
sũt itelligi clerici et laici ꝑ habitãtes ieru
salem religiosi deſtatibus eni istis plures
cadẽt erroribus decepti maxie tẽpore an
tichristi nõ tamẽ omnes ido subdiť (⁊ of
fendẽt ex eis plurimi) (liga testiõniũ) qm̃
cõtra mala futura maxie tẽpore antixp̃i
ꝑ predicatores muniẽdi sũt simplices xp̃i
ani ideo diciť cuilibet p̃dicatori liga testi
moniũ.s.apostolorũ q̃ per orbem facti sũt
testes xp̃i act.i. Eritis mihi testes i ieru
salem et in iudea et samaria et vsque ad
vltimũ terre (signa legẽ) euãgelicã (in dis
cipulis meis).i.in veris xp̃ianis et sub
ditur eorũ responsio (expectabo dominũ
) ad iudicium vẽturum (qui abscondit fa
tiem suam a iacob).i.populo iudaico et
subditur in persona predicatoris (ecce e
go et pueri mei).i.fideles a me edocti (in
signum ꝛc.).s.christi ad iudiciũ vẽturi et
qm̃ circa tẽpus antixp̃i surgẽt multi pro
phete falsi vt habeť math.xxiiij.iõ sequiť
(et cũ dixerint ad vos q̃rite a phitonibus
et dinis ꝛc.) nolite credere sed ꝟbis dñi ⁊
apostoloꝝ ideo subdiť (ad legẽ magis et
testionium) supple est recurrẽduz (ꝙ si n̄
dixerit).i.fecerit (iuxta verbum h̃).s.re
currẽdo ad verba xp̃i ⁊ apostolorum (nõ
erit in eis matutia lux).s.gratie per q̃ꝫ in
nobis oritur sol iusticie (et cum esuriẽit)
.s.credẽs falsis ꝓphetis propter defectuz
vere doctrine (maledicet regi suo) xp̃m
blasphemãdo (et aspiciet sursuz ꝛc.).i.ex
nulla ꝑte habebit auxiliũ sed ineuitabile
tormentum Capi. viiij.

PRimo tẽpore alleuiata ꝛc.) h̃ lite
raliter exposui de credẽtibus ad
predicacionẽ xp̃i quorũ aliqui ab
ea recesserũt Moraliter autez potest expo
ni de religionẽ intrantibus quorũ aliqui
ibidem proficiunt et aliqui deficiunt vnd̃
dicit augustinus sicut non inueni melio
res ill' qui i mõsterijs ꝓfecerũt ita nõ iue
ni detẽiores hijs q̃ i eis d̃fecerũt hec igiť
lr̃a mixtim exponiť de istis ⁊ de illis et
quantũ ad ꝓficiẽtes diciť p̃mo tꝑe.i.i p̃n
cipio ꝓfessiõis (alleuiata ẽ t̃ra zabulon)
q̃ interp̃tať hitaculũ pulchritudis iõ per
t̃rã zabulõ significãť illi q̃ ꝑ pulcritudiẽz
ꝯscie d̃o p̃ꝑant hitacl'z pulchꝝ cord̃ (et
t̃ra neptali) q̃ int̃p̃tať dilatatõ ꝓpť ꝙ ꝑ t̃
rã neptali significãť illi q̃ dilatãť i opib⁹
boĩs ꝑ h̃ igiť ꝙ diciť (p̃mo tꝑe alleuiata
ẽ t̃ra ꝛc) significať ꝙ isti i ꝓfessione alleui
ãť a pondere t̃renoꝝ ꝑ votum volũtarie
pauꝑtať. (⁊ nouissio aggrauata ẽ via ma
ris) ꝑ mare tumltuosũ signnificať p̃sens
scl'm iõ via maris ad q̃ꝫ nouissio reuertũť
deficientes in religione per apostasiam.
vl' in habitu religionis ducentes vitaz se
cularem qd̃ notatur cũ subditur (trans
iordanem galilee gencium) galilea nam
que volubilis interpretatur ex volubilita
te mentis eni procedit ꝙ tales a bono ꝓ
posito sic mutantur (populus qui ambu
labat in tenebris) scilicet peccatorum an
te religionis ingressum (Vidit lucem
magnã) ingrediẽdo et ꝓfitendo ꝑ ispira

etonem diuinam (habitātib⁹ in regione vmbre mortis ⁊c̄)repetic̄ō est eiusdez ad maiorē exp̄ssionem (multiplicasti gentez).s.religiosam sed quoniā aliqui deficiūt vt dictū est .ideo subditur de malis (non magnificasti leticiam)et de bonis subdit̄ (letabūtur coram te)spīrituali deuocīōe (sicut qui letantur in messe)ex bonorum fructuū collectione (si c̄ exultant victores)de mūdo dyabolo carne triumphantes .ideo subditur (iugum enim oneris eius).s.carnis aggrauātis (⁊ virgaz humeri eius).i.mūdi q̄ humeris seruorum suorū imponit graue iugū (et sceptrū exactoris eius).i.demonis de quo dicit̄ iob.xli. q̄ ipse est rex sup̄ oēs filios superbie (superasti sicut in die madian).i.diuia virtute si c̄ madian fuit supatus a gedeone .iudi cū.vbi.ideo subditur (puulus enim nat⁹ est nobis).i.christ⁹ cuius virtute dyabolus est supatus (et vocabit̄ nomen eius admirabilis)facit enim mirabilia in bonis religiosis cos de c̄renis celestes faciē do (ꝯfiliarius)eos ad cōfiliorū obseruā cīā inducendo (deus fortis)paciētiaz in aduersis p̄bendo (pater futuri seculi)filijs carissimis bona futuri seculi reseruando (princeps pacis).s.triplicis quia dat pacē cōsciencie internaz .et cum p̄mo pacem fraternam.et finaliter pacem glorie supnam (mltiplicabit̄ eius imp̄iū).s. in mltiplicacione sanctorū (zel⁹ domini exercituū faciet ꝟ).i.ei⁹ caritas ad gen⁹ hūanum. ¶Verbū misit ⁊c̄) restouum huj⁹ capli exponitur ad litterā de delecti one regni israel p qđ ecclie delectio a statu virtutis mistice designatur.cū dicitur (verbū misit dom̄in⁹ in iacob).i.contra iacob q̄ supplātans interp̄tatur ideo per iacob principes⁊ plati supbi q̄ cōculcant subditos significātur (et cecidit in israel) .i.contra doctores vanos qui doctrinam vtilem antiquorū detēnunt et nouitates inutiles ad sui iactāciam anteponūt . ideo subditur (in supbia et magnitudine cord̄ dicētes .lateres ceciderūt ⁊c̄.).i.doctores qui p̄cesserūt .respū nostri rudes fuerūt sicut lateres respū lapidū quadratorū (et sicomori)respū cedrorū parū valent (⁊ eleuabit dom̄in⁹ hostes rasin)q̄ interpre/

tatur varietas et significat q̄rētes opiniones varias ⁊ nouas ad sui oltētacōz (vertet syriā ⁊c̄.) syri int̄p̄tantur sublimes et philistijm cadētes⁊ vtraq; interp̄tacō cō gruit demonib⁹ q̄ p̄ supbiā sublimes sūt tamē de celo empyreo ceciderūt(⁊ deum rabūt israel toto ore)qz demōes supbi in corporāt sibi supbos ecc̄e(et ꝑplus nō est reuers⁹ ad p̄cuciēt̄ se).i.ad deuz p̄ penitēciā q̄ p̄mūit talē percussiōez (⁊ dispdet dn̄s ab israel).i.a pplo christiano (caput ⁊ caudā).i.malos p̄cipes⁊ p̄latos.⁊ ob sequētes eis et qm̄ ista cauda deprauat eos adulacōib⁹ suis et icuruat eos a recti tudie racōis .ideo subdit̄(et incuruāt̄ et depuāt̄)et vtriq; erūt p̄cipites i fossā infernī(ꝑter ꝟ sup̄ adolescētulis ei⁹ nō letabit̄ dn̄s ⁊c̄.)nam subditi mala supiorū imitant̄.Gre.i pastl.Cū pastor p̄ abrupta gradit̄ cōsequēs ē vt ad p̄cipiciū grex seq̄tur.ideo seq̄t̄(quia omis ipocrita ⁊c̄) ⁊ ꝟb dit̄ obstinacō cū dicit̄ (in omīb⁹ hijs ⁊c̄) sequit̄(⁊ ꝑplus nō ē reuers⁹ ⁊c̄.) ꝑter q̄ sequit̄ pena (succēsa est enim quasi ignis impietas) .i.igni gehēne deputata

Ue qui cōdūt leges iniquas ⁊c̄.) litteralis sensus est simplr moral' vsque ibi(ve assur)vbi ꝑm litterale sēsū incipit ꝑpha describere culpā ⁊ penā regl. assur p q̄ antixp̄s mistice significatur nā assur tollēs robustū int̄p̄tatur añ xp̄us vero robur auferet p̄cipū aliorū loco ꝟbitur (bacul⁹ ipse ē) ad p̄cuciēdū alios potētes (ip̄e aūt nō sic arbitrabitur)scilicz q̄ fit ex p̄missiōe diuia .sed sibi imputabit ex sua supbia (nūq̄o vt charcha mis ⁊c̄.)p hec significant̄ reges ⁊ regna q̄s sibi ꝟbiciet antixp̄us (et erit cū opleuerit dn̄s ⁊c̄) s.punitiōez maloꝝ p antixp̄z sicut p flagellū suū (visitabo sup̄ fructuz magni.corde⁊c̄).i.punīā supbiaz antixp̄i victoriaꝝ attribuēti siue potestati.ideo subdit̄ (nūq̄o glabit̄ serra otra eū qui secat ea ⁊c̄.).q.d.ñ(ꝑt̄ ꝟ).s. ꝑt̄ hāc supbiā (mittz dn̄ator dn̄s)sup eū penā ꝺbitā(⁊ subt⁹ gla ei⁹ succēsa ardebit)nā i mōte oliueti cuz exercitu suo fulmiabit̄ paucl. et cepris.de quibus subditur (p̄ paucitate numerabuntur).i.de facili et quia remanētes detecta falsitate antixp̄i firmit̄ ad

herebunt deo sequitur (ꝙ erit in die illa ꝛ/ adiiciet residuū israꝫ ꝛc).ſ.innixi ſtitati ꝫ di ne veritati. Reſiduū autem huius capꝫ eſt quedā replicatio ſentencie p̄dicte. ideo per transeo.

Capitulum .xi.

EGredietur virga ꝛc) Capm iſtud ſpaliter exponitur de xp̄o. Moraliter autē poteſt exponi de bono ipſius vicario. ſ. de bono papa i tota eccleſia ꝙ/ piſcopo bono in dioceſi vna. ꝙ primo q̄ntū ad ei⁹ creatōnem cū dicitur (egredietur virga).i.bonus paſtor cui⁹ eſt ferre virgam paſtoralem (de radice ieſſe).i.incendij nā ex inſpiratōne ſp̄ūſancti dēt iſtitui (ꝙ flos de radice eius aſcēdet).i.puritas ꝙ decor ſanctitatis apparebit in op̄ib⁹ ſuis (ꝙ req̄/ eſcet ſup̄ eū ſp̄ūs domini ꝛc).i. ſanctiſpiri tus ſeptiformis gratia (nō ſm viſionē ocu lorū iudicabit ꝛc).i.ſine perſonarū accepti one (ꝙ p̄uciet terrā).i.cupidos terrenoꝝ (virga oris sui ꝛc).i.ſentēcia ex ore ſuo p̄ cedente (ꝙ erit iuſticia cingulū lumboꝝ eius).i.iuſti ꝙ fideles adherebūt ſibi ſicut cingulum vel lumbare adheret corpori. (. habitabit lupus cū agno ꝛc).i. feritatem magnoꝝ ſuis monitis ꝙ doctrinis redu cet ad manſuetudinem. ita q̄ habitabunt pacifice cum ſimplicib⁹ perſonis (Et puer paruulus minabit eos).i.ipſemet bon⁹ pa ſtor qui puer eſt per innocentiam ꝙ puul⁹ p̄ humilitatem (ꝙ leo quaſi bos comedet palcas).i.potentiſſimus cibis ſimplicib⁹ erit contentus. hoc potiſſime fuit in eccle/ ſia p̄mitiua in qua omnia erant commu / nia hoc etiam eſt in religione in qua nobi les genere cōtenti ſunt cibis illorum q̄ ſūt de humili plebe (ꝙ delectabitur infans ab vbere ſuper foramina aſpidis ꝛc).i. prela tus bonus vel doctor vel confeſſor qui di citur infans per innocētiā magis delecta bitur extrahendo impios a malicijs ſuis. q̄ ſugendo lac diuine contemplatōnis ei⁹ dulcedo aliquando eſt interrumpēda p̄p ter neceſſitatem fratris (non nocebūt ꝛc) .ſ.impij ad bonum conuerſi (in die illa ra dix ieſſe).i.bonus prelatus vel doctor vel confeſſor (qui ſtat in ſignum populorum) ad congregandum eos caritate ꝙ animā dum eos verbo ꝙ exemplo ad pugnandū contra vicia. ſicut vexillum erectum con gregat ꝙ animat bellatores (ipſum gētes deprecabuntur) vt pro ipſis dominum de precetur (ꝙ erit ſepulcrum eius glorioſum).i.mors eius erit coram deo preciosa. p̄s cxl. preciosa in conſpectu domini mors ſā ctorum eius. Poteſt aūt hoc ſpecialiter ex poni de epiſcopis ꝙ doctoribus canoniza/ tis ad quorum ſepulcra deuote vadunt fi deles orandi cauſa (ꝙ erit ꝛc).hic ponitur renouatio electorum ab antixp̄o decepto rum p̄ predicatōnē enoch ꝙ helie ꝙ ſuorū diſcipulorū cuz dō (in die illa adiiciet dōs ſecōo manū ſuam ꝛc) prima nanq̄ vocatō fuit p̄ predicatōnem xp̄i ꝙ apoſtolorū ei⁹ ꝙ diſcipulorū ei⁹. ſō dō hic ſecōo (vt relinq̄ tur ab aſſiriis ꝙ ab egipto ꝛc) .i. ab oibus partib⁹ in q̄bus erunt aliqui antixp̄o cō/ ſentanei (ꝙauferetur zel⁹ effraim ꝛc) quia tunc omnes credētes ad eorū p̄dicatōnē erunt vnanimes (ꝙ volabūt in humeros philiſtiim ꝛc) p̄ humeros q̄ ſupponuntur oneribus naues ſignificant. in quib⁹ one ra magna portantur. eſt ergo ſenſus q̄ diſ cipuli enoch ꝙ helie in nauibus philiſtiim ibunt ad partes longinquas vt reducant deceptos ab antixp̄o ꝙ diſcipulis eius (ꝙ deſolabit dominus linguam maris egipti) p̄ mare egipti q̄ iterp̄tat tenebra ſignat antixp̄s ꝙ diſcipuli eius qui erūt i mari ꝙ tenebroſi erroribus. lingua vero ipſorum deſolabitur quādo falſitas ipſorū detegēt (ꝙ leuabit manum ſuā ſuper flumen).i.ſu per antixp̄i perſecutōnem) ꝙ percutiet eū in ſeptem riuis).i.totaliter auferet eaz nā vniuerſitas ſeptenario numero deſignat eo q̄ per reuolutōne ſeptem dierū oprehēdit omne tempus (ꝙ erit via reſiduo populi mei ꝛc).i.electis ab antixp̄o deceptis erit via libera redeundi ad xp̄m p̄ penitentiaz veram.

Capitulum .xij.

COnfitebor tibi dñe ꝛc) h̄ oſequent ponit actō gr̄aꝝ ecce ab p̄ſecutō ne antixp̄i libate cū dō (oſi.tibi.d. qm̄ iratꝰ es m̄ (flagellādo p̄ antixp̄m p̄ ei pis meis (ꝙ conſolatꝰ es me) i bn̄fō libatōis ꝙ gr̄e tue dōis iō ſeq̄t (hauriet.aq̄s).ſ.gr̄e ꝙ glie (ō fōtiꝰ ſaluatoꝝ).i.ō plēitudie ſue pietatꝫ (ꝙ dicet.i illa die confitemi) inducēdo vos mutuo ad confeſſiōz dine laudiſ (notas

facite in populis adinuentiones eius) .i. varios modos saluandi electos (annunciate hoc in vniuersa terra) .i. non soluz in terra morientium sed etiam in terra viuentium in qua sancti deo de suis beneficijs regraciantur ideo subditur (exulta et lauda habitacio syon) .i. habitatores celi (qz magnus in medio tui sanctus israel) .i. sanctificans isrl.

Capl'm xiij

ONus babilonis) .hic ad lram describit destructio babilonis. p babilonem que cõfusio interpretat. ciuitas diaboli que est malorum hominũ congregatio significat. hec autez ciuitas duplicit debellat vno modo p euersionẽ malorũ hominũ ad bonum qđ fit p p̃dicationem et orationẽ bonorũ Alio modo per punitiõem obstinatorũ Quãtũ ad primum modum dicitur (sup mõtem caliginosum) id est sup populũ supbum peccatis obtenebratũ (leuate signum) .s. crucis vos predicatores in p̃ncipio predicatõis vos signando et (exaltate voczem) exhortationis Isa. lviij. Quasi tuba exalta voczem tuam et annũcia pplo meo scelera eorũ (leuate manũ) bone opationis nam in p̃dicatione plus mouent facta q̃m verba. (et (ingrediant) portas duces) .id ẽ predicatores qui sunt duces verbi diuini sicut dicitur Act. xiij. de paulo q̃ erat dux verbi (ingrediant) aures audiẽciũ ad mouẽdũ corda p efficatiã p̃dicandi. (ego mãdaui sanctificatis meis) .i. p̃dicatorib9 deuotis inspiraui spm̃ predicandi. (vocaui fortes meos.) .i. p̃dicatores qui ad sustinẽdũ aduersa ŏbent esse fortes (in ira mea) cõtra vicia (exultãtes i gloria mea) quia veri p̃dicatores non querunt gloriam ꝓpriã et quoniã in p̃ncipio predicationis debet fieri oratio omnis subditur (vox multitudinis) scilicet orãtis (in montibus ꝛc.) nã oratio est ascensus mentis in deũ (frequẽciũ pplorum ꝛc) naz minores et maiores in predicatione debẽt orare (domin9 exercituum) hic ponitur scdus modus debellandi ciuitatem diaboli. s. per punitõez obstinatorũz qđ erit maxime in iudicio finali in quo executores erunt angeli ideo dr (domin9 exercituũ p̃cepit milicie belli ꝛc. .i. ãgelis scis vt retrudant dãnatos in inferni penis et qz nullus poterit resistere iõ subdit (oẽs man9 dissoluẽt ꝛc) qz nec aliũ iuuare nec ab eo iuuari poterit iõ subdit (vnusq̃sqz ad ꝓximũ suũ stupebit) ꝛc (qm̃ stelle celi et splendor earꝫ nõ expandent lumen suũ) .i. ãgeli sci nõ agent ãpli9 vt reducãt peccatoes ad grẽ statũ (obtenebrat9 est sol) .i. xps nõ in se ꝛ peccatorib9 q̃ ñ viŏbũt eã ãpli9 (et luna nõ splẽdebit) .i. ꝺo maria peccatorib9 ñ ꝺoscẽdet qz suo filio cõformis erit (.preciosior erit vir auro) qz pauci erunt virtuosi et saluati respcu multitudinis dãnatorũ Math. vij. lata ẽ via et spacioſa porta q̃ ducit ad mortez et multi intrãt p eã ꝛc (super hoc celũ turbabor ꝛc) Math. xxiiij. Erũt terremot9 p loca virtutes celorũ mouebũtur (et erit q̃si damula fugiens) .s. si posset (vnusq̃sqz ad pplm̃ suum ouertet) qz similes in culpa similiter punient (oms qui inuentus fuerit) .s. in peccato mortali (occidetur) morte gehenne (infantes eorũ allident in oculis eorum) .i. imitatores paternorꝫ scelerum cũ eis cruciabũtur qđ erit ad aggrauatõnẽ pene iporum ꝓpter qđ dines eplo petebat vt frẽs sui nõ venirent cum eo ad locum tormentorũ Luce xvi. (Ecce ego suscitabo sup vos medos ꝛc) .i. demones q̃ non curãt de bonis tpalib9 ꝛ tãtum de animabus (et erit babilon illa gloriosa ꝛc) cuius gloria est quasi momentanea in hoc mundo. erit subuersa in inferno (non habitabit ꝛc) .i. a peis nõ liberabit ꝛ erit cũ demonibus ideo seq̃t (et replebuntur domus eorum draconibus

Capl'm .xiiij.

PRope est vt veniat tps ei9 ꝛc) sic dies iudicij erit tristabilis reprobis sic erit dsolabilis electis. ꝓpter qđ saluator loquẽs de signis p̃cedẽtib9 .dicit aplis Luce. xxi. his aũt fieri incipientib9 respicite et leuate capita vra. i. exhilarate corda vt exponit Gregi. et hoc describitur in hoc capl'o moraliter intellecto iõ subditur (miserebitur enim iacob ꝛc) .i. cuilibet q̃ studet supplãtare vicia qz iacob supplãtor interpr̃ (et requiescere eos faciet super humum suã) .i. in terra viuenciũ q̃ debetur supplãtatorib9 victorꝫ (adiũgetur ad

uena ad eos) nã ex gẽtibus ⁊ iudeis facta
est vna ecc̃a militãs ⁊ etiã triũphans (et
adducẽt eos in locum suum) multi nanq̃
iudei conuersi sunt ad fidem. per doctores
ecclesie ex gẽtib⁹ oriũdos (Et erit) hic põi
tur insultatio cõtra dyabolũ ⁊ ei⁹ exercitũ
⁊ primo ab electis cũ dicitur (⁊ erit in die
illa cũ dederit tibi deus req̃em). s. in beati
tudine superna (sumes parabolã istã con/
tra regem babilõis) id est cõtra principez
demonuz (qũo cessauit exactor ⁊c̃) ꝑ pẽas
corporales que h̃ exprimũtur que non ha
bent locũ in demonib⁹ signãtur pene spiri
tuales maiores que sunt in demonib⁹ cor
ꝑa nõ habẽtib⁹ affligũtur tamen ab igne
corꝑali ⁊ qm̃ sancti in punitione maloruz
ex diuina iustitia letantur sicut d̃r p̃s. lvij.
Letabitur iust⁹ cũ viderit vindictaz. ⁊ hec
letitia designatur cũ d̃r (sumes ꝑabolam
istã ⁊c̃) Cõsequẽter ponitur exultatõ dãna
torũ cõtra principẽ inferni et ei⁹ exercituz
de augmẽtatõe pene demonũ eo ꝙ indux/
erũt dãnatos ad pcc̃m sicut angelorũ glo
ria crescit de saluatis ꝑ ministeriũ eorũ. et
hec insultatio damnatorũ designat̃ cũ d̃r
(Infernus subtus conturbatus est in oc
cursum aduentus tui ⁊c̃) (Ne leteris phi
listea) philistea interp̃tat̃ cadẽs potatõne
id̃o significat quãlibz ꝑsonaz in potu exce
dẽtẽ id̃o sibi d̃r (ne leteris ⁊c̃) naz letitia ꝓ
ueniens ex tali excessu ⁊ etiaz talis excess⁹
ꝓuenit ex defectu debite correptiõis ideo
sb̃dit̃ (qm̃ ꝯminuta est v̄ga ꝑcussoris tui
) id est tui correptoris qui te minus debite
correxit ⁊ qm̃ ex potu excessiuo oriunt̃ fre
quẽter alia peccata grauiora sequit̃ (d̃ ra
dice colubri). i. vini eo ꝙ de ipso scribit̃ ꝓ
uer. xiij. Ingredit̃ blande sed in nouissi
mo mordebit vt coluber (egredietur regulus
). i. peccatũ graui⁹ vt adulteriũ vel homi/
cidiũ (⁊ semẽ absorbẽs volucrem). i. intel
lectũ qui nat⁹ est sursũ in deuz eleuari. sed
absorbet̃ ꝑ excessiuã potatõez vini (⁊ pas
cent̃ primogeniti pauperꝝ) ab excessu pot⁹
abstinẽtiũ ⁊ dicunt̃ hic primogeniti vires
anime que reficiũt̃ ⁊ saluãtur in sobrietate
eccle. xxxi. Sanitas anime et corporis so/
brius potus (⁊ interire faciã fame radicẽ
tuam). i. humidũ radicale i quo cõsistit vi
ta et h̃ consũpta ꝑ ebrietatẽ substãcia tua
consumit̃. eccl̃. xix. Oꝑarius ebriosus nõ
locupletabitur (⁊ reliquias tuas). i. ꝓgẽi
em tuã quia consũpta patris substancia fi
lij nõ hẽnt vñ sustentẽt̃ in vita ca. 17.

Onus moab) per moab q̃ ex patre
interp̃tatur ꝑuersitas iudeorum
significat̃. quibus d̃r Jo. viij. vos
ex patre diabolo estis (quia nocte vastata
est ar) per ar que erat metropolis in terra
moab significat̃ Jrl̃m metropol̃ iudee. ꝑ
hoc ergo ꝙ d̃r hic nocte vastata ẽ ar signi
ficatur ꝙ propter noctẽ erroris iudeoruz
contra xp̃m destructa fuit Jrl̃m per exer/
citũ romanorũ et alie ciuitates iudee per
ciuitates moab hic nominatas significate
Per clamores aũt et vlulatus moabitarũ
significãtur fletus et clamores iudeorum
in destructione ipsorũ. per hoc autẽ qd̃ se/
quitur infra (aque dybon replete sunt san
guine) significat̃ multiplex effusio sãguinis
ipsorũ (in cunctis capitibus caluiciũ ⁊c̃)
per hoc significatur distractio captiuoruz
nã iudei per romanos partim fuerũt iter
fecti ⁊ partim in seruitutem venditi ⁊ per
orbem dispersi ca. 16.

Emitte agnum domine ⁊c̃.) Istud
capitulum lr̃aliter exposui de xp̃o
⁊ Moabitis mixti tamẽ. exponen
do tamẽ mistice p̃mo ponã totuz quod ꝑ
tinet ad xp̃m per quem significatur hic bo
nus prelatus eo ꝙ xp̃i vicarius siue sit se/
cularis siue religiosus igit̃ cuz dicit̃ (emit
te agnum domine ⁊c̃.) Vox est ecclesie vi
duate deum deprecantis pro bono pastoẽ
qui sit dulcis ⁊ mansuetus sicut ⁊ xp̃s. d.
Math. xi. Discite a me quia mitis sum et
humilis corde (dominatorem terre) id est
carnis sue per rigorez discipline. talis erat
Paulus. ideo dicebat. i. chori. ix. Castigo
corpus meum ⁊ in seruitutẽ redigo ne for
te cũ alijs p̃dicaueriz ipse reprob⁹ efficiar
(de petra deserti). i. de solitudine cõtẽpla
tõnis (ad montem filie sion). i. ad regimẽ
ecclesie ad h̃ eni tales sũt p̃ficiẽdi q̃ hause
rũt in exercicio studij sacre scp̃ture ꝙ pos
sint in ꝓpl̃z sibi creditũ effũdere per doctri
nã ⁊ qz s̃m Grego. in bõis rectorib⁹ debz
esse iuste ꝯsulẽs mia et pie seuiens discipli
na id̃o subdit̃ (⁊ p̃ꝑabit̃ in mia soliũ ⁊c̃) ⁊
qm̃ aliq̃ sũt nimis tardi iustitiã exequẽdo

ideo sequitur (⁊ velociter reddēs qđ iustū est audiuimus superbiā moab) h̄ ponit̄ expositio mistica quantum ad moabitas ꝑ quos significantur iudei vt dictū est capitulo p̄cedenti sic ergo dicit̄ (audiuim⁹ sup̄biaz moab ꝛc̄) id ē iudeorū. p̄mo xp̄m eis missū despiciēdo ⁊ crucifigēdo ⁊ scđo romanis rebellando vt dicit iosephus libro de iudaico bello (vlulabit moab) ꝑ quod designantur cōtentio phariseoꝝ ⁊ saduceorum de resurrectōne mortuorū. vt habet̄ act. xxiij. (qui letantur sup̄ muros ⁊c̄) ex confidentia nāq; fortaliciorum rebella ueris romanis (sb̄urbana esebon deb̄ta sūt ꝛc̄) ꝑ illa loca significantur iudee ciuitates deserte per romanos (super hoc vent̄ meus ad moab quasi cithara sonabit) gemēdo per compassionem. sicut in cithara cantatur lugubre carmē licet ei destructōni iudeorum parum aut nihil cōpaciēduz erat tñ sanctitati locoꝝ in quibus xp̄s fuerat ɔceptus natus oblatus ⁊ sepultus ꝓpter quod xp̄us p̄uidens hāc destructōnez fleuit per cōpassionem. luce. xix. vidēs ies⁹ ciuitatem sanctā fleuit sup̄ illā ꝛc̄.

Onus damasci) in h̄ capl̄o lr̄alit̄ intellecto describitur punitio syrie. ꝑ damascum ei⁹ metropolim itellecte ꝓpter hoc ꝙ israel ad peccatum ydolatrie pertraxit ⁊ punitio israel. eo ꝙ in h̄ sibi consensit ⁊ punitō assirioꝝ q̄ captiuauerūt vtrosq; tamē iniqua volūtate. Moraliter ꝑ damascum que sanguinē bibens interp̄tat̄ significatur quilibet q̄ labore ⁊ sanguine simplicium nutrit̄ ⁊ potat sicut est malus dñs ꝑ tirannidē. ⁊ quilibet deceptor ꝑ fraudem ⁊ vsurarius ꝑ cupiditatez Per israel assencientem significantur mīstrantes predictis in opere malo. ꝑ assur qui captiuauit vtrosq; significatur p̄nceps sup̄ior malus qui spoliat ambos sua cupiditate ⁊ potestate.

Capitulum .xviij

Ve terre cimbalo alarum ꝛc̄) In h̄ capitulo ⁊ duob⁹ sequentibus describitur ad litterā p̄uaricatio egiptiorū ⁊ punitio eorum. In hoc ꝙ fuerūt tribus vicibus debellati. semel per regem babilonis. ⁊ hoc đscribitur i hoc ca. cui⁹ cā fuit. quia ꝑ litteras ⁊ nuncios iudeis auxiliuz ꝓmiserūt h̄ non impleuerūt ⁊ sic iudei sb̄ eorū falsa confidencia fuerūt per babilonos deuastati. Mistice vero per egiptios q̄ tenebrosi interpretātur heretici diuersis erroribꝰ obtenebrati significant̄ per iudeos aūt ab egiptijs đceptos simplices xp̄iani ab hereticis decepti designant̄. et quia heretici per magnas ⁊ falsas ꝓmissiones decipiūt simplices. ideo terrā egipti per quā heresis significat̄ cimbalū alaruz significat. eo ꝙ heretici habent magna verba. h̄ veritate ⁊ pietate vacua. i. coꝝ. xiij. Si linguis hominum loquar. ⁊ āgelorum caritatē aūt non habeā factus sum velut es sonās aut cimbalū tinniēs. ꝑ ɔsolatōnē aūt iudeoꝝ in fine capl̄i positā vbi dicitur (in illo tempore deferet̄ mun⁹ dño exercituū ꝛc̄) significat̄ reuersio iudeoruz a sua ꝑfidia ad fidē xp̄i ⁊ maxime circa finem mūdi. Moralit̄ aūt ꝑ egiptios q̄ iduxerunt iudeos ad rebellādū babilonis significantur illi qui suis ꝑsuasionib⁹ simplices inducūt ad rebellādum sup̄ioribꝰ suis. et tūc nullū ferūt eis auxilium. ⁊ sic rebellātes remanēt cōfusi.

Capitulum .xix.

Onus egipti ꝛc̄) p̄ncipiuz huius capituli litteraliter exposui de trāslatōne saluatoris in egiptum ꝓpter ꝑsecutōnem herodis. vt habetur mat. ij. Mistice per hanc translatōnem significata fuit translatio verbi dei eo ꝙ xp̄us ē dei verbuz. ad gentiles. iudeis ꝑsequentib⁹ apostolos p̄dicātes ꝓpter qđ paul⁹ ⁊ barnabas constanter eis dixerūt. act. xiij Vobis oꝑtebat primū loqui verbum dei. sed qm̄ repellitis illud ⁊ indignos vos iudicatis eterne vite ecce cōuertimur ad gētes sic ei p̄cepit nob̄ deus (⁊ mouebunt̄ simulacra egipti) que corruerūt igrediēte dño egiptum. vt dicitur in scolastica historia ꝑ hoc autē significata fuit ydolatrie deiectio ꝑ predicatōnem apostolorum (⁊ cor egipti tabescz) Hic describitur ꝑcussio egipti ꝑ romanos. ⁊ sic in ꝑte precedenti per egiptū significata fuit gētilitas ad quā verbū dei trāsijt ꝑ p̄dicatōnē apl̄oꝝ ita hic ꝑ egipti ꝑcussionē a rōnis significata fuit ꝑsecutō credētiū ex gētilitate a romanis imꝑatorib⁹ ⁊ eorū ministris in qua ꝑsecutōne multi fuerunt mortui corporaliter. ⁊ a/

liqui spiritualiť apostatantes a fide cristi
susceptа.ꝙ quoniã impatores dicti ꝙ eo/
rũ ministri gẽtiles erãt iõ subdiť (et cõcur
rere faciã egipcios aduersꝰ egipcios).s.
ꝑmissue (et iterrogabũt simulacra sua)
scz manẽtes in ifidelitate (in die illa erũt
quinqz ciuitates ꝛc) hic describiť releua
tio egipti ꝑ susceptionẽ fidei cristiane.ꝑ
predicationem symonis apostoli.et beati
marci euãgeliste.sicut plenius dixi in ex/
positione literali.et quoniã hec expositio
est etiã spiritualis.ideo ꝑtranseo de alia
hic ponẽda. capitulũ. xx.

IN anno quo egressus est tarchã
azotũ cuz misisset eũ sargon rex
assiriozũ) ꝑ regẽ assiriozꝫ diabo
lus significatur.eo qõ ẽ rex supꝫ omnes fi
lios superbie vt dicit Job.xli.ꝑ tarcham
q̃ ikptať supfluus significať cupiditas q̃
nõ est cõtenta necessarijs vt sufficientibꝰ
ꝫ semꝑ querit supflua.ꝑ azotũ qui inter/
ptatur incendiũ.caritas intelligiť ꝑ hoc
ergo qõ rex assiriozũ misit tarchaz ad ꝑ
cutiẽdũ azotũ significať ꝙ diabolꝰ exci
tat cupiditatẽ in hõibus ad destruẽdũ in
eis mutuã caritatẽ.qz cupiditas est vene
nũ caritatis. Gregꝰ.in omelia.xxix. Anti
quꝰ hostis dũ mentẽ nostrã ad rez tpali
um dilectionẽ trahit ifirmiozẽ cõtra nos
prozimũ excitat q̃ ea ipsa q̃ diligimus au
ferre moliatur nec curat ãtiquus hostis
hoc faciens.vt terrena tollat ꝫ vt carita
tẽ in nobis feriat ꝛc (vade et solue saccuz
de lũbis tuis ꝛc) ꝑ hoc qõ ysaias ꝑphe/
ta iuit nudꝰ tunc ꝙ discalciatus significa
tur ꝙ ꝓdicatoz veritatis crescẽtibꝰ vicijs
ꝑ defectũ caritatis. sicut dicit Matꝫ.xxiiij
Et quoniã abũdabit iniq̃tas refrigescet
caritas multoꝝ.debet plus solito magis
austere viuere.vt contra vicia efficacius
ꝓdicet verbo et opere.ꝑ hoc etiam ꝙ per
illã nuditatẽ ysaie significata fuit captiui
tas egypciozũ et ethyopũ qui tenebrosi i
terpretãtur significať ꝙ peccatores tene/
bris peccatoꝝ excecati.ducẽtur ꝑ diabo
lũ in captiuitatez iferni nisi peniteãt ante
mortẽ (nudã ꝙ discalciatã discooptis na
tibus)ꝑ que significatur ois boni subtra
ctio et extrema cõfusio in dãnatis.

Capitulũ. xxi.

ONus deserti maris ꝛc) ꝑ desertũ
maris significať mũdus ꝑut so
nat in malũ.i.Jo.iij. Totꝰ mun
dus in maligno positus est et dicitur de
ꝑtũ eo qõ est mozbꝰ incultus .peccatoꝝ
spinis et vepribꝰ repletus (et desertũ ma
ris) eo ꝙ est turbinibꝰ causarũ turbatꝰ
cõtra ipsum dicit ꝓdicatoz veritatis (qõ
turbines veniũt cõtra ipsũ).i.horribiles
pene nisi peniteat vere ideo subdiť (qui i
credulus est)verbis ꝓdicatoris (infideli/
ter agit)in peccatis ꝑseuerãdo ꝙ quia ta
lis ꝑseuerãtia ꝺtemptuz parit sicut dicit
Prouerbꝫ.xviij. Impius cũ in ꝑfundum
peccatorũ venerit contempnit iõ sequiť (
ascende clã) q̃ interptatur despicies pro/
pter qõ significat cõtẽptũ (obsidе mede/
ba) q̃ interptať fames ãtiqua ꝙ significat
ꝺñj. Gen.iij. Jtẽ interptať aque eminẽtes
ideo significat ꝑfundũ peccorum(oẽz ge/
mitũ eius cessare feci)ꝑ defectũ penitẽtie
ꝙ qm̃ ꝓdicatoz de talibꝰ angustiať iõ seq̃
ť(ꝑtẽa fpleti sũt lũbi mei doloze)(babi
lon ꝛc) ideꝫ significať hoc noie babilonis
qõ ꝑus significatũ ẽ ꝑ desertũ maris scz
mũdus pccis plenus.de quo dicit (babi/
lõ dilca mea) nõ ꝑpter culpã ꝫ ꝑpter na
turã(posita ẽ mihi in miraculũ) .i.admi
ratiõis materiã.s.quomõ liberũ arbitri
um qõ est ordinatũ ad bonũ sic obstina
te ꝺuertiť ad malũ(pone mẽsaz) id est sa
cram scripturam tu predicatoz qui desi/
gnaris per ysaiam (contemplare in spe/
cula)diligenter videndo ipsam (comedẽ
tes et bibẽtes surgite principes) .i.vos ꝓ
dicatoresꝰ sacra scriptura ffecti ꝙ ꝓncipes
i exercitu xpiano ostituti.psal.xliiij.Con
stitues eos principes ꝛc(arripite clipeũ).s
oratiõis deuote ad ffistendũ potestati di
abolice(hec enim dixit mihi dñs) ꝑ sacraz
scripturam vel spualez inspirationẽ (va
de et pone speculatorem)id est intellectũ
ad intelligendum (et vidit currum duoꝝ
equituz)ꝑ duas curꝰ rotas duo testa
mẽta designãtur.ꝑ duos equites xps et
moises intelliguntur(ascensorem asini).
scilicet cristum qui pullum asine dicitur
equitasse.matꝫ.vicesimoprimo.(et asce
sorem cameli) scz Moisen populi iudaici

ducē. camelus eni est animal gibbosuz. iō
significat ꝓplm iudaicum suꝑbum cōtra
dnm (suꝑ speculam dñi ego stans) ad sciē
dum eius voluntatem (ecce venit vir ascē
sor). i. viri accipiendo singulare ꝓ plurali
dr̄ exo. viij. Venit musca grauissima. id ē
multitudo muscarū ⁊ isti viri sunt xp̄us ⁊
moyses (⁊ dixit). i. dixerunt cōtra pecca
tores obstiatos ɔtra quos xp̄s ⁊ moyses
locuti sunt (cecidit cecidit babilō) p̄m⁹ eni
casus ē in culpā mortalē ⁊ scd̄s in gehēnā
(⁊ omnia sculptilia ei⁹ ɔtrita sunt) sculpti
le nanq̄ luxuriosi ē ribalda ⁊ auari pecu
nia ⁊ sic de alijs in quib⁹ finē ponūt pcc̄o
res q̄ conteruntur cū in morte penit⁹ au
feruntur (tritura mea). i. egēs a me ꝑcus
sa ꝫ non emēdata (que audiui a dño) scz.
penā eternā obstinatis (annūciaui vobis)
hoc ei annūciare dz predicator veritatis (
onus duma) sicut dictū fuit in expositōne
litterali edom ⁊ duma idē significāt edom
aūt interp̄tat̄ terren⁹. ⁊ iō significat mor
dinatam cupiditatē terrenoꝝ ⁊ iō cū dr̄ (
onus duma ad me clamat) idē ē acsi dicēt
grauitas peccati cupidoꝝ expetit punitio
nem ꝑ iusticiā diuinā sic̄ dicitur. Gen̄. iiij.
Ecce vox sanguis fratris tui abel clamat
ad me de terra (dixit custos). i. dñs de q̊
dicitur. p̄s. cxxvi. Nisi dñs custodierit ciui
tatem frustra vigilat qui custodit eaz (ve
nit mane ⁊ nox). i. ꝓsperitatē cupiditatis
terrene. seq̄tur nox gehēne sicut patz luce
xvi. de diuite epulone. q̄ tñ hec pena pōt
euadi ꝑ veritatē penitēciē sb̄ditur (si queri
tis querite conuertimini ⁊ venite). i. si q̄ri
tis veraciter euadere penā gehēne ɔuerti
mini ꝑ veritatē pnie ⁊ venite ꝑ opa mise
ricordie (onus in arabia) h̄ loq̄tur ꝓp̄ha
contra saracenos q̊s denūciat ꝑ gladiuz
exterminandos. ꝑ qd̄ significat̄ illud qd̄
dixerūt aliqui doctores nr̄i de lege macha
meti ꝙ sicut ꝑ gladiū incepit ⁊ ꝑ gladiū
tenetur ita ꝑ gladiū terminabit̄.

Onus vallis visionis) hic ad lr̄am
loquitur ꝓp̄ha contra iudaicum
populū. Mistice vero ɔtra maluz
ꝓplum xp̄ianū qui ꝑ iudaicū significat̄. i.
coꝝ. x. Omnia i figura contingebāt ill' qui
ꝓplus xp̄ianus dr̄ vallis visionis eo ꝙ in
mlts declinauit ab eminētia virtutis licz

in informi fide maneāt saluatoris. ⁊ p̄mo
ꝓphetat ɔtra regnū ⁊ scd̄o ɔtra sacerdo
tium ibi (hec dicit dñs) circa primū ad lit
terā describitur destructō regni iude ꝑ na
buchodonosor tp̄e sedechie. iiij. R. vlti. ꝑ
quod significata fuit destructio regni iero
solimitani ꝑ saladinū tp̄e guidonis regis
Anno dñi. M. centesimo septuagesimosep
timo. quia tñ valde ɔpaciendū est ⁊ dolen
dum. sequitur (ꝓpterea dixi recedite a me
flebo amare ꝛc̄) ⁊ sicut destructōnis facte
sb̄ sedechia fuit duplex causa. s. falsa confi
dentia auxilio egipti. ⁊ derisio ꝓphetarū
ꝓut describitur hic ad litteram sic destru
ctōnis facte sub rege guidone fuit duplex
causa. s. falsa confidentia qua magis cōfi
debant xp̄iani de virtute ꝓpria q̄ diuina.
vt dicit ep̄s achonensis in libro de gestis
trāsmarinis ⁊ derisio p̄dicatoꝝ ad penitē
ciam eos inducencium. ipsi vero ꝑ ɔtrari
um vitam voluptuosā ducebāt. iō subdit̄
(⁊ ecce gaudium ⁊ leticia occidē vitulos
ꝛc̄) (hec dic̄ dñs de⁹ ꝛc̄) h̄ ꝓphetat ɔtra sac̄
dotium ⁊ per sobnā p̄positum templi sig
nificatur malus prelatus in ecclesia d̄i cui
dicitur (tu quis hic) quasi diceret non de
beres i hac dignitate stare (aut quasi quis
hic) quasi diceret non es vere prelat⁹ sed
fantasticus. osee. xi. O pastor ⁊ ydolum de
relinquēs gregē q̄ excidisti h̄ tibi sepulcꝝ
quasi dicerz in inferni pena erit sepultura
tua. sicut. Luce. xvi. dicitur de diuite epu
lone mortu⁹ ē diues ⁊ sepultus ē in iferno
(ecce dñs asportari te faciet) de presenti se
culo ꝑ mortem (sic̄ gallus gallinati⁹) qui
non facit opera galli ꝫ galline sic mal⁹ pre
latus nō facit opera p̄lati. s. verbo ⁊ exem
plo docere ꝫ magis op⁹ muliebre viuēdo
deliciose (coronās coronabit te tribulatōe
). i. vndiq̄ tribulabit te. sicut corona cir
cundat caput (mittet te in terram lataz)
. i. in gehenne penaz. mat. vij. Lata est via
⁊ spaciosa porta que ducit ad perditōnem
(ibi morieris) morte secūda (in die illa ⁊c̄
) Contingit autē aliquando ex dei benefi
cio. ꝙ optimus prelatus succedit pessimo
⁊ sic dicitur (et erit in die illa vocabo ser
uum meū ꝛc̄) id est bonum prelatum (Et
erit quasi pater habitantibus ierusalem)
. i. religiosis (⁊ domui iuda). i. secularib⁹

actiuis (et dabo ei clauē) .s. sciēcie ꝛ potē
cie (et figā eum pauxillū) ad debiles sup
portādum (In illa die auferet pauxill⁹)
.i. p̄lat⁹ mal⁹ q̄ erat i loco fideli. q̄ntū ad
officiū. tamē indigne ꝓpter abusū (ꝛ peri
bit qđ pepēderat in eo) i. onus adherens
sibi in malo Capl'm xxiij.

Onus tyri) in h̄ capitulo scđm sen
sū litteralē describitur tyri destru
ctio ꝑ caldeos et ei⁹ reꝑatio per
dn̄m et sc̄ificacō diuiciaruz ei⁹ dn̄o post
septuagīta annos Moralit̄ autē ꝑ tyrum
q̄ interp̄tat̄ angustia pcc̄or. significat̄ qui
peccatoꝝ aculeis cruciat̄ Isai. xlviij: Nō
ē pax ipijs dicit dn̄s. ꝑ caldeos ei⁹ destru
ctores significant̄ demones ip̄m spolian
tes gratuitis ꝛ i naturalib⁹ vl'nerātes. si
cut significat̄. luc̄. x. ꝑ parabolā illi⁹ q̄ in
cidit i latrones. ꝑ r̄ꝑationē v̄o tyri p⁹ an
nos. septuaginta significatur peccatoris
restitucō ad statuz gratie penitencia per
fecta septuaginta namq̄ resultant ex du
ctu denarij qui signat perfectionē eo ꝙ est
limes numerorū per septenarium qui sig
nat vniuersitatē eo ꝙ omne temp⁹ reuol
uitur septē diebus et sic septuaginta per
fectam penitentiā significat đ peccatis oi
bus. per h̄ autem ꝙ subdit̄ (et rursuz erit
cum̄ fornicabitur) significatur ꝙ habitu
atus in peccatis post penitētiam verā ali
quando recidiuat propter habitū inclinā
tem qui non statim tollitur ꝑ penitenciaz
sed quoniam talis recidiuatio per opera
misericordie sanatur ideo subdit̄ (et erūt
negociaciōes eius et mercedes eius ꝛ sc̄i
ficate domino) propter ꝙ dicitur daniel'
iiij. Peccata tua elemosinis redime et in
iquitates tuas i misericordijs pauperum

Ecce dn̄s nudabit Ca. xxiiij
terrā ꝛc̄.) In precedētib⁹ ysaias
denūciauit diuersarum gentiuz
et regnorū subuersionē et h̄ secundum sē
sum litteralem In h̄ autem capitulo đnū
ciat ad literam vt videtur generalez mū
di subuersionē per tribulationez antichri
sti per ignem conflagrationis aduentum
iudic̄ precedentem q̄ erit ad gloriā electo
rum et ignominiā iniquorū et sic litterali
ter exposui propter ꝙ sensus litteralis est
ec̄ moralis et ideo đ moralitate nō mihi
videtur hic aliq̄d addenduz nisi ꝙ illa p̄
dicta sunt a ꝓpheta vt quilibet ex istorum
consideratione se preparet per opera iusti
cie vt venientem iudicem videat consola
biliter et secure Ca. xxv.

Domine deus meus exaltabo te)
ꝛc̄. In principio huius ca. scđz sē
sum litteralem ponitur gratiaꝝ
actō prophete đ sibi facta diuinitus reue
latione sicut danielis scđo ponitur gratia
rum actio de visione nabugodonosor re
uelata danieli et in h̄ moraliter docemur
ꝙ de omni cognitiōe veri maxime circa
diuina. debemus deo regratiari (Super
hoc laudabit te ꝛc̄. (istud litteraliter expo
sui de sanctis laudātibus deum de euasi
one duplicis mali. s. persecutiōis tirānoꝝ
preterite ꝛ ꝑsecutionis antichristi future
et de duplicis boni collacione. s. sacramē
ti eucaristie de preterito et immortalitati.
glorie de futuro. et sic sensus litteralis est
etiā spiritualis nec occurrit m̄ aliud ad
dendum nisi ꝙ per hoc docemur deo gra
tias agere đ cuiuslibet mali euasiōe et cu
iuslibet boni consecutione Ca. xxvi.

In die illa cantabitur ꝛc̄.) In hoc capit.
secūdum litteralē sensum describit̄ graci
arum actio sanctorum et eorum exultatō
in beneficijs in celo recepetis. que sunt
admissio eoꝝ ad gl'az ꝛ excl'sio reꝓborū
ab eo qꝛ sic sc̄i letāt̄ de ꝓpria gl'a sic etiā le
tāt̄ đ dīna iusticia i r̄ ꝓboꝝ pēa. p̄s ꝛ ʌ le
tabit̄ iust⁹ cū viderit vidcāz ꝛ sic sēsui lr̄a
li n̄ videt̄ addēđ nisi ꝙ ꝑ ip̄m debe⁹ exci
tari ad imitāđ vitā scōꝝ vt cū ip̄is possi⁹
ad gl'az admitti ꝛ maloꝝ vitā đuitaē ne
socij simus sue pene. Ca. xxvij

In die illa visitauit dn̄s ꝛc̄.) h̄ ad lr̄āz đscri
bit̄ deiectō demonū q̄ fiet in iuditō fiali ꝛ
qm̄ s̄m greg. om̄. x. oim iiquoꝝ caput ē
diabol⁹ ꝛ hi⁹ capit. mēbra sūt oēs iniq̄ iō
capl'm istud moralit̄ pōt expōi đ điectōe
iniquorū q̄ simul in penā gehēne vadunt
cū diabolo ꝛ sic dicit̄ (In die illa). s. iudi
cij (visitabit domin⁹ in gladio suo duro)
iste gladius est illa terribilis sentencia q̄
ponitur math̄. xxv. Ite maledicti in ignē
eternum qui paratus est diabolo et ange
lis eius ꝛc̄. (super leuiatan) qui interpre
tatur additamentū eoruz ideo significat

peccatorem addentē peccato peccatū (ser
pentem vectem) .i. in peccatis firmatū. ꝑ
malum habitum adquisitum. sicut vectis
firmat hostium (q̄ super leuiathan serpen
tez tortuosum) sīc ei peccator dr̄ leuiathā
eo ꝙ addit peccatū peccato. sic dicitur ser
pens ex peccati veneno q̄ etiā tortuos⁹ qz
declinat a diuine legis q̄ rōnis recto iudi
tio (q̄ occidet cetum q̄ est in mari) .i. tirā
num qui deuorat simplices sīc cetus ma/
ris pisces (in die illa ꝛc̄) sicut in die finalis
iudicij reprobi ꝟfundentur sic iusti ex alta
būtur iō dicitur (in die illa vinea meri) .i
ecclesia xp̄i a peccato purissimi (cātabit ei
) gratias agēdo sibi (ego dns̄ q̄ seruo eaz
) a neq̄cia hereticorum dando sibi verā sa
pientiā q̄ a violentia tirannorū dādo sibi
paciētiā (repente ꝓpinabo ei potū) aduer
sitatis tpalis (ne visiteť) in cōdēnatōe iudi
cij finaľ (nocte q̄ die ꝟuo eā) aduersitatis
ne ꝑ impaciētiam frangatur q̄ die ꝓsperi
tatis. ne ꝑ superbiaz eleuetur (quis dabit
me spinam ꝛc̄) ℞ vsq; ad finē capli ſm sen
sum litteralem tractatur vna q̄stio. s. vtz
deus parcere debuit iudeis a ꝓsecutōe ro
manoz ꝙ ꝓpē bonos eiusdē populi. s. apl̄os
q̄ alios credentes ex iudaismo. q̄ rn̄detur
ꝙ nō. qz fuerūt xp̄i ꝓsecutores q̄ apl̄oruz
aliorū q; credētium i xp̄m. iudei tn̄ credē/
tes in ip̄m tūc fuerūt saluati ab illa ꝓsecu
tōne nā monitu angeli trāsierunt i regnū
agrippe q̄ cōfederat⁹ erat romanis. q̄ sic
fuerūt ibi saluati. vt dicitur i ecc̄astica histo
ria. Mozalitas āt hui⁹ē ꝙ firmiť est adhe
rendū deo. nā adherētes sibi semꝑ saluat
spūaliter q̄ aliquādo etiā corporaliter. sīc̄
patet in ꝓpōsito exēplo.

Capitulum .xxviij.

Ec corone superbie ꝛc̄) postq; ysaias
ꝓphetauit otra diuersas gētes. ℞
ad litterā ꝓphetat otra ꝓphaz
otemptores. q̄ primo otra illos de regno
israel. ꝑ quos significanť in ecc̄a sacerdo
tes q̄ clerici peruersi q̄ predicatores xpi̅ta
tis pauꝑes cōtemnūt impediūt q̄ affligūt si
cut amasias sacerdos samarie frequēter
afflixit amos ꝓpham dn̄i q̄ ozias filius ei⁹
lpz vecte ꝑ tpa trāsfixit vt dicit ieronim⁹
in plogo sup amos ꝓphetā talib⁹ igiť cle
ricis mystice dr̄ ℞ ve corone superbie q̄ fuit
ꝑmo signū hūilitatis. ꝟ nunc abutunť ea
mali clerici ꝑ signo supbie q̄ malignitatis
(ebr̄ys effraim). i. excedētib⁹ i cibis q̄ poti
bus (flori decidēti) nā tales exciderunt ab
honestate clericali (gle exultatōnis ei⁹). i
demonis q̄ gaudet in reb⁹ pessimis inť q̄s
est deiectio clicalis sāctitatis (q̄ erāt in ver
tice vallis pinguissime) ℞ dr̄ ꝓpter plenitu
dinē diuiciaz ecc̄e q̄b⁹ mali abutunť ad
carnalitatē q̄ superbiā deducēdā ꝓpē qō
ſbditur pena cū dicitur (ecce valid⁹ q̄ for/
tis dn̄s) ad puniēdum tātū malū (in die il
la ꝛc̄) sicut eni mali clerici dēptores bono
rum sunt acriť puniēdi ita boni ab eis con
tēpti sūt magnifice p̄miādi iō dicit̄ (in die
illa erit dn̄s corona gle). i. redd̄ēs p̄mium
gl̄osū (residuo ꝑpli sui). i. pauperib⁹ religi
osis fidelr laborātib⁹ in ecc̄a dei. veruntā/
men qz aliq̄ eorū irretiti sunt vicijs p̄dctis
iō ſbdit verum (bi q̄z pre vino nescierūt)
ꝓpter quod mouet questio eū ſbdit (q̄ do
cebit sciam ꝛc̄). s. salutis nō solū speculatie
ꝟ etiā practice q̄ rn̄det cū subdit (ablacta
tos a lacte auulsos ab vberib⁹). i. sepatos
a delicijs carnalib⁹ cui⁹modi sūt boni re
ligiosi q̄ studiosi (q̄ erit eis verbū dn̄i) hic
ad l̄ram describitur pena xpitatis illusori/
bus iflicta ꝑ caldeos q̄ fuit breuis respecti
ue. qz durauit tātum septuagita ānis ſm
numez maiorē q̄nquagita duob⁹ tantuz
ſz minorē ꝓpter qō moraliť significat penā
q̄ illusorib⁹ xpitatis alī infligit̄ a deo in p̄/
senti (ꝓpter hoc audite ꝛc̄) ſhic ad l̄az de
scribitur pena xpitatis illusorib⁹ inflicta ꝑ
romanos. s. iudeis obstinatis q̄ fuit q̄ ē lō
ga. qz iā durauit. M. cc. lxij. ānis. s. Anno
dn̄i. M. ccc. xxxvij. nec adhuc apparet ali
quod signū liberatōnis ip̄orum ꝓpter qō
moraliť significat penā eternā veritatl. illu
sorib⁹ infligēdā (idcirco hec dic̄ dn̄s ꝛc̄) po
sita pena illusoꝝ xpitatl. ℞ osequēter descri
bit stabilitas veritatl. catholice sup petrā
firmā. s. xp̄m fūdate ꝓpter qō sensus l̄ral
ē etiā spūalis Nec occurrit ali⁹ dueniētior
hic ponendus.

Capitulnm .xxix

Eariel ꝛc̄) in ℞ capło l̄ralr intelle
cto p̄dicit̄ duplex destructio ieru
salē ꝓpter xpitatis illusionē prima
facta fuit ꝑ caldeos q̄ tpe fuerūt illusores

veritatis sicut patz in illusione verborum Jeremie ⁊ aliorũ sanctorum ꝓphetarum. sicut scribitur. iiij. ℟. Secunda destructio fuit ꝑ romanos ꝓpter illusionem veritatis a christo ei⁹ qꝫ discipulis p̃dicate Per primam cuius captiuitas fuit breuior. vt dictum ẽ ca. precedenti significat̃ pena tẽporalis que aliquãdo infligitur illusoribꝰ veritatis nã ⁊ tunc fuerũt tẽporaliter afflicti. per secũdam vero q̃ est diuturnior significatur gehẽne pena que est illusoribus veritatis ꝑmanentibus in sua malicia reseruata (ꝓpter hoc dicit dominus ad domũ iacob ꝛc̃) hic ad litteram p̃dixit ysayas tempus excecatõnis iudeorum futurꝝ tempore illuminatõnis apostolorũ. qui fuerunt de eodem populo. ꝑ quod moralit̃ significatur ꝙ p̃dicator veritatis catholice q̃ per ysayam figuratur annunciando ꝟtutes ⁊ premia bonorum. debet simul denũciare vicia penas qꝫ malorum. naz opposita iuxta se posita magis elucescunt. et sic mali habent maiorem occasionem cõuertendi se ad bonum. ⁊ boni ad magis proficiendũ.

Capitulum .xxx.

Ve filij desertores ⁊c̃) In hoc capitulo ꝟm litteralem sensum arguuntur filij iuda de h̃ ꝙ ꝯfidẽtes d̃ egiptijs bellauerunt nabuchodonosor regi cui seruire iurauerant per dominuz deuz. vt habet̃. ij. pal̃. in fine nec illa rebellio ꝓfuit eis ꝫ multum nocuit. moralit̃ autẽ ꝑ istos qui dicunt̃. h̃ filij desertores significant̃ claustrales. q̃ ex ꝯfidẽtia sc̃larium claustrũ deserunt. qd̃ est eis ꝯfusibile ⁊ noxium p̃mo sp̃ualiter qꝛ sunt fractores voti ⁊ ec̃ excõicati. ruunt ec̃ de peccato ĩ peccatum tanqꝫ derelicti a deo. ⁊ ptãti demonum sb̃iugati. Scd̃o nocet eis corpal̃r qꝛ seculares in quibꝰ ꝯfidebãt frequẽter attediãtur de ipsis ⁊ expellũt eos a se aliq̃ ꝓpt̃ ꝯscientiam timẽtes excõicatõnẽ ⁊ aliq̃ ꝓpter vtrũqꝫ ⁊ sic defraudati ad latrocinia se ponunt vel celebrant excõicati. vl̃ alia mala ꝑpetrant ⁊ aliqui egestate ꝯpulsi reuertunt̃ ⁊ grauit̃ ac ꝯfusibil̃r puniũtur. (ꝓpterea exspectat dñs ⁊c̃) h̃ ad lr̃am post filiorũ iuda increpatõnẽ ꝓpha denunciat eorũ ꝯsolatõnẽ ꝑ xp̃m futuram. more bõi sam aritani post vinum mordificatiuum infundentis oleum lenitiuũ. Moraliter autem exponi potest ꝯsequenter ad p̃dictam de apostatis expositõnem. nã aliqui eorũ ex diuino respectu vere penitentes reuertuntur ⁊ impositã sibi penam nõ solũ pacienter sustinent ꝫ etiã maiorẽ accipiũt ex se ipsis ⁊ sic magis ꝓficiunt in bono ꝟtutis qꝫ aliqui q̃ nunqꝫ per apostasiam ceciderẽt vnde grego. exponẽs illud luce. xv. Gaudium erit in celo suꝑ vno peccatore penitenciaz agente qꝫ suꝑ non aginta iustis dicit dux in prelio militẽ illum plꝰ diligit q̃ post fugam reuersus hostem fortit̃ p̃mit qꝫ illum q̃ nunqꝫ terga p̃buit. nec vnqꝫ aliq̃d fortiter fecit sic ⁊ agricola illã terraz plus amat q̃ post spinas vberes fructꝰ facit qꝫ illaz que nunqꝫ spinas habuit nec vnqꝫ frugem vberẽ ꝓducit de talibꝰ dr̃ qd̃ sb̃ditur (erũt oculi tui vidẽtes p̃ceptorẽ tuũ ꝛc̃ ecce nomẽ dñi) h̃ ad lr̃am describit̃ deiectõ demonis ĩ iudicio finali. ⁊ sic expositõ ista nõ solum ẽ lr̃alis ꝫ etiã sp̃ualis ꝓpter qd̃ aliã addẽ non oportet.

Capitulum .xxxi.

Ve q̃ descendũt in egiptum ꝛc̃) hic ad lr̃am arguit̃ populus israel eo ꝙ ex ꝯfidentia regis egipti. rebellauit regi assyriorum. ꝓpter quod fuit a rege salmanasar captiuatꝰ. moral̃r per h̃ significãtur illi q̃ procedũt ad bellum magis cõfidẽtes de apparatu magno in eq̃tibus ⁊ ceteris bellicis dispositionibus. qꝫ de deo propter quod frequenter superati leguntur ⁊ per experientiã vident̃. ꝑ h̃ ec̃ significant̃ illi qui in bello ⁊ contra vicia nimis ꝯfidũt d̃ ꝟtute ꝓpria ꝓpt̃ qd̃ alĩ dimittunt̃ cadere in vicia enormia. vt sic cognoscãt ꝓpriã fragilitatẽ ⁊ humilient̃. vt ĩ bonũ melius reformẽt̃ ꝓpter quod subditur (conuertimini sicut ĩ profundum recesseratis filij israel).

Capitulum .xxxij.

Ecce ĩ iustĩa regnabit rex ꝛc̃) h̃ ad lr̃az agitur de ꝟtute regl. ezechie ꝑ quã bonꝰ rex signat̃ de q̃ dr̃ (ecce ĩ iustĩa ꝛc̃) q̃ sic dic̃ ph̃us. v. ethicoꝝ ẽ p̃clarissiã ꝟtutũ ꝓpt̃ qd̃ decz statum regl. p̃claꝝ (⁊ p̃ncipes ĩ iudicio preerunt) nam membra regis debẽt capiti conformari. (Et erit vir) id est q̃libet de populo sb̃dito

(ſicut qui abſconditur a vento ꝛc̄) q̄z quā
do rex ⁊ principes ſunt boni ſ̄bditi ſunt in
magna ſecuritate poſiti (non caligabunt
oculi videntium).i.talis regis ꝺ̄ſiliarij ñ
ſunt p̄ auariciam excecati (⁊ aures au di
entiū diligenter auſcultabūt).i.popul⁹ ſ̄b
iectus erit ad obediendum paratus (⁊ lin
gua balbozū loquetur velociter ⁊ plane)
.i.ſimplices de populo potuerūt iuſticiam
ſuam i iudicio p̄ponere ſine aduocatoꝛuꝫ
cōſilio qui magis ſuis fraudulēcijs impe /
diūt q̄ꝫ expediunt notitiā veritatis (nō vo
cabitur vltra is qui inſipiēs ē p̄ceps ꝛc̄)
tales ei in ſtatu ſuo nō ſunt niſi eq̄uoce ſic̄
princeps lapideus aut depict⁹.imo peius
q̄z nulli nocet pictura ⁊ multis nocet taliū
malicia.iō ſubditur (fraudulenti vaſa peſ
ſima ſunt) q̄ꝫ ſimpliceſ decipiunt iō ſ̄bdit̄ (
⁊ per dēdos mittes in ſermone mēdacij)
⁊ quoniam vꝛoꝛes talium de rapinis gau
dent.⁊ ad eas viros ſuos excitant iō ſub
ditur (mulieres opulēte de rapina audite
vocem meam) ⁊ que ſit illa ſ̄bditur (poſt
dies ⁊ annū ⁊ vos conturbamini).i. tpe
a deo terminato acrit̄ puniemini.⁊ ſubdi
tur ad hoc argumentum.cū dr̄ (ſuper hu
mū p̄pli mei ſpine ⁊ vepꝛes aſcēdēt).i.ſup
populū deo ſ̄uientē tribulatōnes aliquan
do veniūt.⁊ multo magis punient̄ tirāni.
⁊ eoꝛum familie q̄ de bonis alienis laute
viuūt ⁊ delicioſe (gaudiū onagꝛoꝛuꝫ) reſi
duum huius capli ad lr̄am exponit̄ de ſal
uatōne facta p̄ aduentum xp̄i p̄pter quod
non indiget alia expoſitōne ſp̄uali.

Capitulum xxxviij.

QUē q̄ predaris) ℔ ad lr̄am exponi /
tur de rege ſennacherib q̄ ſup̄be
deū blaſphemauit ⁊ populū iſrael
afflixit multipliciter ⁊ ſpoliauit. Miſtice
vero poteſt exponi de antixp̄o de quo dici
tur.ij.theſſ.ij.qui aduerſatur ⁊ extollit̄ ſup̄
omne q̄d dr̄ de⁹ aut q̄d colit̄ ita vt in tē
plo ꝺ̄i ſedeat tanq̄ſ ſit deus ip̄e ec̄ populū
dei multū affliget ⁊ ſpoliabit.tñ finaliter de
ſtruetur ſicut dr̄ ibidem.quē dñs ieſus in /
terficiet ſp̄ū oꝛis ſui.⁊ deſtruet illuſtratio
ne aduentus ſui ⁊ hoc faciet xp̄s ad p̄ces
fidelium ab antixp̄o afflictoꝛū in quoꝛū p̄
ſona ſ̄bditur (dñe miſerere mei te enī exſpe
ctauim⁹ ꝛc̄) ⁊ q̄m ℔m communē opinionē
p̄ angelum de mandato xp̄i fulminabit̄ ⁊
magna p̄s ſui exercit⁹ et alij fugiēt territi
p̄pter quod eoꝛū ſpolia remanebūt fideli
bus poſt mortē antixp̄i remanentib⁹.iō
ſubditur (a voce angeli fugerūt populi).ſ
antixp̄o ꝺ̄iuncti (ecce videntes) ℔ conuertit̄
p̄pheta ad denūciandum mala que faciet
antixp̄s ante mortem ſuam.ꝺ. (ecce vidē
tes clamabunt foꝛis).i.homines litterati
clamabūt extra antixp̄m in oꝛone ſecrete
q̄ tunc non audebunt loqui extra cum pub
lice (angeli pacis amare flebūt) q̄z religio
ſi occultantes ſe gement (Diſſipate ſunt
vie) quia fideles non audebunt p̄ terram
tranſire (irritum factum eſt pactū) naꝫ ec
cleſiam quātum poterit deſtruet q̄ ſignifi
catur ℔ per libanum ſaron et carmeluꝫ et
quia de mādato dñi fulminabit̄ vt dictum
eſt ſupꝛa.ſequitur (nūc cōſurgam dic̄ dñs
ꝛc̄) et patet littera q̄ facili p̄ōt ad p̄positum
applicari (cōtriti ſunt i ſyon peccatoꝛes)
℔ ad litterā deſcribitur abiectio ſobne p̄ō /
tificis qui ſennacherib adheſit p̄ quez mi
ſtice ſignificat̄ quilibet p̄elatus mal⁹ qui
timoꝛe mortis antixp̄o adherebit.ℨ q̄z tūc
electi firmiter ſtātes merebunt̄ gloriā celi
ſequitur (quis poterit habitare de vob cū
igne deuoꝛāte).i.firmiter ſtare in antixp̄i
tribulatōne (q̄s habitabit de vobis cum
ardoꝛib⁹ ſempiternis).i.in tēptatōnib⁹ de
monū ſemper ardentium q̄z poꝛtāt ignez
ſecum.et in antixp̄i tribulatōne aſtabunt
ſibi in perſecutōne fidelium (⁊ reſpondet
qui ambulabat in iuſticijs ⁊ loquitur ve /
ritatem ꝛc̄) iſte ſupple in antixp̄i tribulatio
ne poterit ſtare iō ſubditur (iſte in excelſis
habitabit vt munimēta ſaꝛum ſublimi /
tas eius).i.firmitas tꝛonoꝛum.nam ſan
cti ℔m qualitatem meriti aſſumuntur ad
oꝛdines angeloꝛuꝫ (panis ei datus eſt) id ē
xp̄s qui eſt panis viuus (aque ei⁹ fideles
ſunt).i.dona ſp̄ūſſancti vnde dicit ſalua /
toꝛ.Jo.vij.Qui credit in me ſicut dic̄ ſcri
ptura flumina de ventre eius fluent aque
viue ℔ autem dixit de ſpiritu quem accep
turi erant credentes in eum (regem in de
coꝛe videbunt) viſione clara ⁊ beatifica (
oculi eius terram cernent delonge).ſcili
cet terram viuentium.quia viuentes in
coꝛpoꝛe mortali celeſtia meditantur ⁊ per

oppositum. subditur ad litteram de sobne
eiectōne per quā mal⁹ p̄latus significat̄.
ꝓpter quod de eo mistice dr̄ (vbi est lr̄at⁹
ꝛc̄). i. vbi est mal⁹ prelat⁹ qui scriptutā sci
re debuit ⁊ v̄ba legis pōderare ⁊ ꝑuulos
docere cui questioni pōt respōderi abscon
dit⁹ est in iferno iferiori. qꝛ quāto stat⁹ al
tior tanto casus grauior. iō d̄ ipso ⁊ existē
tibus cum eo. subditur (populū imprudē
tem nō videbis). i. prelatum dānatū cum
familiis suis nō videbis ēplius in magni
ficēciis suis (populum alti sermonis). i. su
perbū in verbis q̄les sunt mali p̄lati ⁊ ad
herentes sibi (in quo nō est sapīa). scz. de
sursum descendēs. ꝫ illa que ē terrena ani
mal. ⁊ diabolica ⁊ quoniā opposita iuxta
se posita magis elucescūt. iō ꝓ h̄a ꝯsequē
ter inducit ad cōtemplatōnem glorie cele
stis. d. (respice syon ciuitatem solennitatis
nr̄e) nam ibi est laus ingens (ciuitatē opu
lentā). i. omnibus bonis plena tabernacu
lum qd̄ nequaq̄ trāsferri poterit ꝛc̄) ꝑ qd̄
significat̄ securitas sempiterna. ⁊ subdit̄
causa cū dicitur (dn̄s legifer nr̄ ꝛc̄) (laxa
ti sunt funiculi tui) h̄ ad lr̄am dicitur de sē
nacherib ꝑ quem sicut dictū est antixp̄s
significatur cui⁹ funiculi ad capiēdū om
nes fideles extendētur (ꝫ nō p̄ualebūt) nā
electi saluabuntur. ꝓpter q̄s breuiabit̄ ei⁹
ꝑsecutio. vt dr̄ mat. xxiiij. iō subditur (sic
erit malus tuus vt dilatare signum neq̄
as aliqn̄) nā sic̄ impedit̄ v̄tus naute. qd̄
non pōt velū leuare ⁊ tūc impeditur eius
nauigatio sic antixp̄i v̄tus auferet̄. ⁊ ces
sabit eius persecutio (tūc diuident̄ spolia
p̄daꝝ multarum) ab antixp̄o raptarum
que diuidentur fidelibus post antixp̄i mor
tem remansuris.

.Capitulum .xxxiiij.

Accedite gentes ꝛc̄) h̄ ad lr̄am de
scribitur ꝑsecutio generalis alia
rum gētiū per regē babilonis que
confusio interp̄tatur. iō ꝑ ip̄m dyabolus
significatur. q̄ est rex inferni vbi null⁹ ē or
do ꝫ summa confusio. ip̄e vero ꝑsequitur
generalit̄ gen⁹ humanū potencia. neq̄cia
⁊ astucia. ꝓpter quod soliciti debem⁹ esse
de bona resistentia. iō dicitur (accedite gē
tes ꝛc̄). s. ad resistendū impugnatōni dēo
num (qꝛ indignatio dn̄i sup omnes gētes
ꝛc̄) dr̄ aūt domin⁹ gētibus idignari inquā
tum ꝑmittit homines a demonib⁹ graui
ter temptari (⁊ furor illi⁹ sup miliciā eoꝝ
). i. super magis ꝑfectos q̄s deus aliquā
do ꝑmittit temptari graui⁹ vt patet in ne
gatōne petri (interfecti eorū) peccato mor
tali (ꝓ ijcientur) in foueā inferni (tabescēt
montes a sanguine eorū). qꝛ prelati ⁊ reli
giosi qui ꝑ montes significant̄ dolēt d̄ dā
natōne hoim (⁊ complicabuntur sicut lib
celi). i. viri perfecti quorum conuersatio i
celis est qui dicūtur hic cōplicari ex timo
re ꝓprie fragilitatis. ⁊ diuine seueritatis (
Ecce sup ydumeā) hic ponitur persecutio
spēalis. s. ydumee que sanguinea interpre
tatur ꝓpter quod per eam ecclesia xp̄i san
guine redempta significatur ⁊ sic dicitur
(ecce super ydumeam descendet) scilicet.
ira dei inquantum permittit eam pecca
tis enormibus maculari (⁊ super populū
interfectionis ꝛc̄). id est super clericū. qui
dicitur populus interfectionis ad iudiciū
quia iusto dei iudicio sic permittitur spiri
tualiter iugulari. ⁊ sic iustius punientur.
vnde subditur (gladius meus repletus ē
sanguine ꝛc̄) Per sanguinem significātur
peccata iracundie inuidie ⁊ huiusmodi. ꝑ
adipem vero peccata carnalis concupis
centie que vigent in clericis. ⁊ in obstina
tis punientur pena gehene (⁊ descendēt
vnicornes cum eis ⁊ cetera) ꝑ vnicornes
⁊ thauros significantur demones cuꝫ eis
puniendi (⁊ inebriabitur terra eorum san
guine ꝛc̄) Per terram intelliguntur layci
terrenis actibus implicati. qui peccati in
terficiuntur clericorum dicentes. quare
non faceremus. quia clerici ⁊ religiosi ta
lia faciunt qui sunt doctores nostri (⁊ con
uertentur torrentes eius in picem) id est
doctrine ecclesie in contemptum ⁊ vilita
tem. Gregorius omel. xxxvij. Cuius vita
despicitur. restat vt eius predicatio contē
natur. (⁊ humus eius in sulphur.). id est
corpus quod est de humo post resurrecti
onem ardebit igne gehēne fetido ⁊ eterno
(Non erit transiens pena) Quia nullus
euadē poterit d̄ gehenna (Et possidebunt
eam onocrocalus ꝛc̄) ꝑ hec animalia si
gnificantur diuersa demonia (⁊ super eaꝫ
extendetur mensura). s. diuine iustie in de

solatõnem .s. finalem ⁊ cõsummatã sicut
ꝑ oppositum gl̃a sanctorũ est gratia cõsũ
mata iõ sb̃ditur (nobiles ei⁹) .i. virtuosi
de ecclesia (non erũt ibi) ꝫ in gloria celesti (
regẽ potius inuocabunt) .i. deũ continue
laudabũt (⁊ erũt omnes p̃ncipes ei⁹) .i.
omnes in ecc̃a sup̃be dominãtes (in nihi
lum) .i. totaliter deiecti (⁊ orient̃ ĩ domib⁹
eius spine ꝛc̃) ꝑ que significant̃ diuerse pe
ne que sunt in gehẽna (⁊ erit cubile draco
num ꝛc̃) .i. demonum diuersorum .⁊ quo
niam scripta sunt in nouo ac veteri testa
mento. subdit̃ (req̃rite diligenter in libro
domini ꝛc̃) vt ꝑ bonã cõsideratõnem isto
rũ possitis penas euadere tormẽtoꝝ.

Capitulum .xxxv.

Letabitur deserta ꝛc̃) Istud capi
tulum litteraliter exposui de eccle
sia xp̃i ex iudeis ⁊ gẽtibus collc̃a
⁊ sic sensus litteralis ẽ etiam sp̃ualis. põt
tamen cum hoc exponi moraliter de quo
libet peccatore ad deum cũ magna penitẽ
cia reuertẽte ⁊ sic aliquando plus in meri
to ꝓficit. q̃ ille q̃ innocẽtiam seruauit. vt
dictum ẽ supra .xxx. ca. ꝓpter quod dr̃. Ro
v. Ubi abũdauit delictum sup̃abũdat et
gratia ⁊ de tali consequẽter põt dici (leta
bitur deserta inuia ꝛc̃) qꝛ ꝑsona prius a d̃o
deserta. letat̃ in dño ⁊ germinat i bono ꝓp
ter qd̃ subditur de taliũ premio (ip̃i vide
bũt gloriam domini facie ad faciẽ) ⁊ q̃m
tales non sibi tantum ꝓficiũt ꝑ vite meri
tum ꝫ etiam alijs ꝑ exemplum. ideo sb̃di
tur (confortate manus dissolutas ⁊c̃) ad
bene operandũ ⁊ sb̃ditur p̃miũ cum dici
tur (deus ip̃e veniet ⁊ saluabit nos. tunc
aperiẽtur oculi) q̃ prius erãt clausi ad vi
dẽdum ea que sunt salutis (⁊ aures surdo
rum patebunt) ad audiẽdum dei verbum
cum effectu impletõis (tũc saliet sicut cer
uus claudus) ad ãbulandum velociter in
via morum (⁊ apta erit lingua mutorum
) ad deuꝫ magnifice laudãdũ (qꝛ scisse sũt
in deserto aque) .i. dona gr̃e diuine (in cu
bilib⁹ in quibus habitabãt prius dracões
) .i. in mẽtibus humanis in quib⁹ habita
bant demones ꝑ culpaꝫ (viror calami et
iunci) ꝑ pulcritudinẽ mentis ⁊ exterioris
honestatis vt sit loc⁹ apt⁹ diuine habita
tionis (non trãsibit ꝑ eã pollutus) .i. dya
bolus (⁊ hec erit vobis directa via) .i. exẽ
plum directiuũ ad bonũ. nã in moralibus
magis mouent operũ exẽpla q̃ꝫ verba. iõ
sb̃ditur (ita vt stulti nõ errent ꝑ eam) sim
plices enĩ qui non possunt capere verba p̃
dicatorũ bene capiunt opa bona ipsorum
(nec erit ibi leo ꝛc̃) .i. demon ad nocenduꝫ
licet sit ad exercitiũ (⁊ ambulabũt ꝛc̃) scꝫ
de virtute in virtutẽ (⁊ venient) finaliter
ad videndũ deũ deoꝝ (in syon) cui⁹ visio
habet annexã leticiã sempit̃nam.

Capitulum .xxxvi.

Et factũ est in quartodecimo ãno
regis ezechie ꝛc̃) huius historie q̃
ponit̃ in h̃ capitulo ⁊ duob⁹ alijs
immediate sequentib⁹. sensus misticus po
situs est .iiij. R. xviij. capl̃o .⁊ .xix. ⁊ .xx. ꝓ
pter quod hic pertranseo.

Capitulum .xxxix.

In tempore illo misit meradach ꝛc̃
) per istum regem babilonis. qui
misit nũcios ⁊ litteras ad ezechi
am ex qua missione ezechias licet esset bo
nus ⁊ sanctus. tamen fuit in vanã gloriã
eleuatus significatur diabolus qui mittit
adulatores ad hominem virtuosum. ex q̃
rum adulatõne in gloriã erigitur. ꝑ h̃ aũt
ꝙ ezechias ostendit eis thesauros suos
⁊ quecunqꝫ habuit preciosa significat̃ ꝙ
virtuosus adulatõnibus decept⁹ merita
sua manifestat ad sui gloriã. ⁊ sic amittit
ea ꝑ diuinã sententiã. mat. vi. Amen dico
vobis receperũt mercedem suã ⁊ Grego.
omel. xxxvij. Depredari desiderat qui the
sauꝝ i via publice portat. Capl̃m .xl.

Consolamini ꝯsolamini ꝓpl̃i meus
ꝛc̃) Capituluꝫ istud lr̃alit̃ exposui
de cõsolatõne populi facta ꝑ xp̃ꝫ
in aduentu suo p̃mo que duplex ẽ .s. ex col
latõne gr̃e ꝑ aptõnem ianue celestis. sic̃
dr̃ Jo. i. Lex ꝑ moysen data est gr̃a ⁊ ve
ritas ꝑ iesum xp̃m iõ dicit̃ h̃ bis cõsolami
semel ꝓ collatõne gr̃e ⁊ semel ꝓ collatõne
gl̃e i aptõe ianue celestis ⁊ sic patꝫ ꝙ hec
expositõ nõ solũ est litteral̃ ꝫ ec̃ sp̃ualis ꝓ
pter quod de alia sp̃uali ꝑtrãseo. maxie qꝛ
alij expositores cõiter exponũt h̃ capl̃ꝫ ad
lr̃am de ꝯsolatõe fc̃a ꝓpl̃o iudeoꝝ ꝑ cyrũ
regẽ ꝑsaꝝ qñ dedit eis licẽtiã redeũdi i iu
deã ⁊ expositõꝫ quã h̃ posui dicũt eẽ misti

cam tantū. ꝫ cōtrariū ego oſtendi per ter
tium euangelīſtā.

Capitulum .xli.

Taceāt ad me) hic primo ponitur
quedā excitacio audientiū ad itel
lectū dicendoꝝ que ſunt duo ſm
ſenſum litteralem hꝰ capli. ꝑmū eſt voca
tio abrahe dñi. que habet geneſis. xii. ꝑ
quam miſtice ſignificatur inſtitutō debita
boni prelati de q̄ dicit (quis ſuſcitauit ab
oriente iuſtum) dicitur eni bonꝰ ꝓlatꝰ ſuſ
citari ab oriēte ꝑpter ſplendorē ſapie. ꝙ iu
ſtꝰ. ꝑpter rectitudinē vite q̄ debēt attēdi in
inſtitutōe ꝓlati qz pōit i ſtatu ꝑfectōis ex
ercēde qō quidē exercitiū ꝓſupponit ꝑfco
nis habitū adq̄ſitū iō ſbditur (vocauit cū
).ſ. xp̄s (vt ſequeretur ſe) xp̄s eni nō venit
ad adq̄rendā in ſe ꝑfectōnem quā habuit
ab inſtanti ꝯceptōis ꝫ ad ꝑfectōnem alīs
cōicādā (dabit in ꝺſpectu eius gētes ꝛc̄) qz
debet cognoſcere ſtatū ſibi ſubiectorū par
uorum ꝙ magnorū (dabit q̄ puluerē gla
dio eius ꝛc̄) per gladium q̄ de ꝑpe ꝑcutit
ſignificat doctrīa ꝑ verbū. ꝑ arcum vero
q̄ alonge ferit doctrina ꝑ ſcriptuꝫ vtroq;
nanq; mō ſancti ꝓlati. vt auguſtinꝰ greg.
ꝙ alīj hereſes ꝙ vicia deſtruerūt q̄bꝰ alīj
ꝓlati debēt quātū bono mō poſſibile ē cō
formari (tranſibit ī pace) nā prelato dī. ī.
thi. ij. Seruū dei nō oportet litigare ꝫ mā
ſuetum eē ad oēs ſalua tamē iuſticia. alr
nō cēt māſuetudo vera ſz puſillāimitas ꝺ
teſtanda (ſemita pedibꝰ eiꝰ nō apparebit)
ꝑ ſemitā que ē parua via declinans a via
commūi ſignificat decliatō aliq̄ a cōi do
ctrina eccē q̄ quātūcūq; ꝑua in ꝓlato nō
dēt eē. ꝙ qz ꝑmotio ꝓlati talꝭ eſt a ꝺo ſbdit
(q̄s hec opatus eſt) ꝙ ſeq̄tur (ego dñs.)
(vnuſquiſq; ꝑrimo ſuo ꝛc̄) ℔ ad lr̄am ex
ponitur de fabricātibꝰ ydolū ꝑ qꝺ ſignifi
cat malꝰ ꝓlatꝰ de quo dī oſee. xi. O paſtor
ꝙ ydolū derelinquēs gregē. iō ꝑ iſtos fab
cantes ydolū ſignificanꝫ illi q̄ laborāt ad
ꝑmouēdū prelatū indignū. ꝙ ſbdit modꝰ
. ꝺ. (glutino bonū eſt) tales eni faciūt colli
gatōes vt obtineāt mltitudine qō nō pñt
rōne (ꝙ oſortauit eū clauis). ſ. aureis ꝙ ar
gēteis ꝑ dona ſuꝑioꝝbꝰ facta (vt non mo
ueretur) ꝑpter inſufficiētiā iuſte repellere
tur vl̄ ꝑmotꝰ deponereꝫ ꝫ qz bonꝰ ꝓlatus
talibus cautel' ꝙ fraudulēcīs nō ſulcitur
idiget diuina ꝺſolatōe ꝺtra iſurgētes iniu
ſte. iō ſibi dī a dño (ꝙ tu iſrael) ꝑ veritatī
noticiā (ꝓuus meus) ꝑ debitā obediētiaꝫ
(iacob) ꝑ vicioꝝ ſuꝑplātatōnē (quē elegi)
ꝑmouēdo ad ꝓlatōnem (ſemen abrahā)
imitando ſuā perfectōnē ꝙ ſubditur (ne ti
meas qz ego tecum ſum) te ꝑtegēs cōtra
inſurgētes tibi iniuſte (egeni ꝙ paupes) ℔
ſm ſenſū lr̄alē deſcribit exitꝰ iſrael de egi
pto. ꝙ ꝑgreſſꝰ eiꝰ ꝑ deſertū ꝑ que ſignifica
tur exitꝰ hois de peccato ꝙ ꝑgreſſꝰ eiꝰ per
deſertū vt ſic ꝑueniat ad gloriā ꝑ terrā ꝑ
miſſiōis ſignificatā. ꝙ ſic dī (egeni ꝙ pau
peres). i. peccatores in ſpiritualibus egen
tes (querunt aquas) ſcilicet gr̄e (ꝙ no ſūt
) donec fuerit debite contriti. ꝫ tūc habe
būt ideo ſubditur (aperiam in ſuꝑmis col
libus flumina) ꝑ quod ſignificatur effectꝰ
angelorum ad hoc ꝙ penitentes proficiāt
in gratia (ꝙ in medio camporū fontes). i.
doctrinas predicatorum ad promouēdum
bonum (ponam deſertū). i. cor penitētis
quod priꝰ erat a me dēlictū (i ſtagna aqua
rum (ꝑ abundantiam cariſmatum ſm il
lud. ro. v. Vbi ſupabundauit delictū ſup
abundat ꝙ gratia (dabo in ſolitudine ce
drum ꝛc̄) per iſtas arbores ſignificantur
diuerſe virtutes que cum gratia infundū
tur (ſanctus iſrael creauit illud). i. deus
ſanctificans populum ſuum (prope facite
iudicium) hic ad litteram deſcribitur de
ſtructio babiloniorum per cyrum qui fuit
figura Chriſti. ideo miſtice ſignificatur ℔
confutatio ſcribarum ꝙ phariſeorum per
Chriſtum. vt patet in euangelio. ſic ergo
dicitur eis deridendo (prope facite iudi
cium veſtrum ꝛc̄) nitebantur enim oſten
dere iuſticias ſuas coram hominibus ad
queſtum ꝙ gloriam vanam (nuncient no
bis que vētura ſunt). q. ꝺ. non poterūt pre
nunciare aduentum romanorum ad de
ſtructōnez ipſorū (bene quoq; aut male
ſi poteſtis. facite). q. ꝺ. eis nō poteritis reſi
ſtere (ecce vos eſtis ex nihilo) fingebant
enim bonitatem que fictio nihil eſt (Abo
minatio eſt qui elegit vos). i. ille qui elegit
imitari fictionem noſtram abominabilis
eſt apud deum (ſuſcitaui ab aq̄lone). ſcz.
xp̄m hominē qui fuit ꝯceptus ī nazareth

ꝛ nutritus q̃ est in aquilonari ꝑte terre ꝓ
missionis (ꝛ veniet ab ortu sol') qꝛ fuit bap
tizatus in iordane q̃ est terminus oriẽt al'
terre sancte ꝛ inde veniet ad p̃dicandum
in aliis partibus iudee. iõ subdit' (vocabit
nomen meũ) ip̃m p̃dicando (adducet ma
gistratus in lutuꝫ) scribas ꝛ legisꝑitos cõ
futando vt patet in plurib⁹ locis euangelij
(quis annũciauit ꝛc̃). s. aduentum xp̃i. q.
d. vos sacerdotes ꝛ legisperiti nõ annun /
ciastis. iõ subditur (nõ est ãnuncians ꝛc̃)
(p̃mus ad syon dicet ecce assum) xp̃s eni
declarauit aduentũ suum ꝑ scripturas sa
cras ꝛ opa miraculorum (ꝛ ierusalẽ euã
gelistã dabo). s. xp̃m qui pluries in ierusalẽ
p̃dicauit (ꝛ vidi ꝛ non erat ex istis). s. legis
peritis suꝑbis (qui iniret ꝯsilium) de salu
te anime sue ꝫ de humilibus peritis vene
rũt aliqui ad xp̃m sicut nichodem⁹ ꝛ na /
thanael ꝛ plures alij (vẽt⁹ et inane simu
lacra eoruꝫ) id ẽ legisperiti suꝑbi erant si
mulacra. qꝛ falso fingebãt scitatẽ.

Capitulum .xlij.

Ecce seruus meus suscipiam eum
ꝛc̃) Istud capitulum ꝛ duo sequẽ
tia exponũt ad lr̃am cõiter docto
res nr̃i de liberatõe populi iudaici de cap
tiuitate babilonica ꝑ cyrũ. ꝛ de multipli
catõne eiusdẽ populi post eiusdẽ populi re
ditum in iudeã ꝛ de ꝓsperitate tꝑali. Misti
ce vero exponũt dicta capl'a de xp̃o ꝛ ꝓs /
peritate spũali populi xp̃iani. Ego vero se
quendo dictum beati mathei apostoli. d.
xij. capl'o hanc litterã (ecce ꝟuus meus ꝛc̃
) impletam in xp̃o fuisse exposui dicta ca
pitula litteralit' de liberatõne fidelis popu
li facta ꝑ xp̃m. ꝛ de multiplicatõne eiusdẽ
populi ꝑ p̃dicatõnem apostolorum. ꝛ de
ei⁹ spũali ꝓsperitate ꝓꝓter quod de alia ex
positõne spũali pertranseo. maxĩe qꝛ expo
sitio mea ab alijs mistica nominat'.

Capitulum .xliij.

Hec dicit dñs ꝛc̃) Capitulum istud
litteralit' exposui ꝑtim de xp̃o. ¶
Moraliter aũt potest exponi de q̃
libet doctore notabili catholico. specialit'
aũt de paulo apostolo vel augustino. qui
per cyrũ significatur eo ꝙ cyr⁹ heres int'
pretatur tal' aũt sãctus heres est et'ne vite
ꝛ sic dicitur de eo (hec dicit dñs xp̃o meo
cyro cui⁹ apprehẽdi dexterã) dans ei ꝯtra
fidei aduersarios potentiã ꝛ virtutem (vt
sb̃ijciam añ faciem ei⁹ gentes) eas iugo
xp̃i ꝑ fidem ꝛ mores subijciendo (ꝛ dorsa
regum vertaꝫ). i. demonũ eos ab obsessis
corpore vel mente repellendo qui dicũtur
reges ꝛ principes. ephe. vi. Non est nobis
colluctatõ aduersus carnẽ ꝛ sanguineꝫ. ꝫ
aduersus mundi rectores tenebraꝝ harũ
contra spũalia neq̃cie (ꝛ aperiam añ euꝫ
ianuas). i. intellectus litterales ꝛ misticos
sacre scripture (ego ãte te ibo) in doctrĩa
dirigẽdo (ꝛ gloriosos terre humiliabo) su
perbos hereticos cõsutando (portas ere
as conuertã ꝛc̃) obstinatos ad penitenciã
reducendo (ꝛ dabo tibi thesauros abscõ
ditos ꝛc̃) scilicꝫ gratie ꝛ glorie. i. coꝝ. iiij.
Oculꝰ nõ vidit ꝛ auris nõ audiuit ꝛc̃ (ꝓ
pter ꝟuum meum iacob ꝛc̃). i. ꝓꝓter salu /
tem populi xp̃iani. qui dicitur iacob quã
tum ad actiuos ꝛ israel quãtum ad cõtẽ
platiuos (assimilaui te mihi) ꝑ gratiam (
ꝛ nõ cognouisti me) añ vocatõnem tuaꝫ (
vt sciãt hi ab ortu solis ꝛc̃). s. per doctrinã
tuam verbo ꝛ scripto (quoniã absq̃ me ñ
est deus) hoc eni docuerunt paulus ꝛ au
gustin⁹ (formãs lucẽ) prosperitatis (ꝛ cre
ans tenebras) aduersitatis. ꝛ quoniaꝫ tal'
doctor datur ecclesie ex beneficio diuine
gratie seq̃tur (Rorate celi desuꝑ ꝛc̃) (ve q̃
contradicit factori suo) nã cõtradicendo
tali doctori contradicit deo qui dedit illũ
ꝛ qui pater est ecclesie filios generãdo. et
mater eos nutriẽdo (vẽtura interrogate
me) ꝑ oratõnem deuotã ꝛ non diuinos ꝑ
obseruatõnem suꝑsticiosam (q̃a ego feci
terrã ꝛc̃) ꝛ sic possum respondere de oib⁹
veritatẽ (ego suscitaui eũ) s. doctorẽ bonũ
(ad iusticiã) operãdã ꝛ docendã (ipse edi
ficabit ciuitatem). s. ecclesie militantis (ꝛ
captiuitatem meam dimittet) populũ me
um eruendo a peccatis (non in pretio ꝛc̃)
quia scriptum est. mat. x. ca. Gratis acce
pistis gratis date (labor egipti ꝛc̃) ꝑ hoc
significantur laborãtes diuersis vicijs. sa
pi. v. Lassati sumus in via iniquitatis. ꝛ ꝑ /
ditõnis ꝛc̃. ꝑ egiptum enim que tenebra i
terpretatur viciuꝫ luxurie designatur iob
tricesimoquarto. Oculus adulteri obser /
uat caliginem per ethiopem detractõ que

denigrat fc̄is famā ꝑ sabaym.i.clamātes
aduocatoꝝ malicia designatur q̄ per cla
mores veritatē subuertere nituntur(viri
sublimes)ꝑ suꝑbiam(ad te transibunt.)
ꝑ veram humiliatōnem (post te ambula
bunt)tuam sequendo veritatē(vincti ma
nibus).i.operibus viculo caritatis que ē
vinculum ꝑfectionis.col.iij.(te adorabūt
)adoratōne dulie(tantū in te deus est)sup
ple ꝑ verum cultum latrie de quo dr̄ vera
confessione (tu es deus absconditꝰ) sb̄ as
sumpta humāitate(confusi sunt)h̄ ex pre
dictis ponitur inuectio ɔtra rebelles xp̄o
ꝛ cōsolatio credentiū in ip̄m cum dr̄(con
fusi sunt ꝛc̄)subdit̄ (fabricatores erroruz
)isti sunt iudei dimittētes mādata dei ꝓp
ter traditōnes scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ.mat.
xv.(israel saluatus est dn̄o).i.ꝓplus xp̄ia
nus in xp̄o domino (nō inuanum creauit
eam).s.viuentium terram(ꝫ vt haberet̄)
a sanctis post hāc vitam nō in abscondito
locutus sum.Jo.xviij. Ego palam locutꝰ
sum mūdo(nō dixi semini iacob frustra q̄
rite me)h̄ dicitur ꝓpter aplos ꝛ alios cre
dentes de iudaismo quorū fides non ē fru
stra(cōgregamini ꝛ venite ꝛc̄)h̄ dicitur ꝓ
pter credētes ex gētibus ex quibus cuz iu
deis facta ē vna ecclesia(nescierūt q̄ leuāt
signum).i.ydolatre nesciunt xp̄m. licet ei
ydolatria pro maiori parte cessauerit per
p̄dicatōnem euangelij.tn̄ adhuc dicūtur
esse aliqui habitātes in ꝑte aquilonari.q̄
nominantur inuitarij ꝛ adorant pro deo
dici p̄mū viuens qd̄ occurrit eis in mane
quoꝝ dij non possunt annunciare futura
sicut annūciat deus verꝰ ideo subdit̄ in ꝑ
sona eiꝰ(cōuertimini ad me ꝛ salui erit.)

Capitulum .xlvi.

Confractus est bel) q̄ deuorator i
terpretatur . iō per ip̄m gulosꝰ ꝛ
ebriosus significat̄. ꝛ sic in corpo
re ꝛ aīa frangitur.qꝛ sicut dr̄.eccle. xxxi.
Sanitas anime ꝛ corporis sobriꝰ potus
ꝛ ꝑ oppositum excessꝰ in cibis ꝛ potibus.
est infirmitas corporis ꝛ anime (ɔtritꝰ ē
nabo)q̄ interpretat̄ suꝑueniens ꝓpter qd̄
significat suꝑueniens. ꝓpter quod signifi
cat superbum q̄ suꝑgredi vult omnē aliuz
ꝛ sic cōteritur in mēte.qꝛ non potest ad h̄
attingere(cōfracta sunt simulacra eoruz
)simulacra castrimargi sunt ymaginatō
nes de cibis ꝛ potibus ꝛ simulacra super
bi sunt ymaginatōnes de excellencijs in
debitis ꝛ honoribus.que cōfringunt̄.naz
a deo grauiter puniūtur(onera vr̄a gra
ui pondere ꝛc̄)h̄ dicitur peccatoribꝰ in q̄
rum persona dicitur supra.sapi.v. Lassati
sumus in via iniquitatis ꝛc̄(non potuerūt
saluare portantē).s.in vita presenti. quia
magis accelerāt morte(audi me domus
iacob ꝛc̄).i.supplantatores vicioꝝ ꝛ con
tēplatores diuinorū qui per iacob ꝛ israel
significantur(qui portamini a meo vtero
).i.sustentamini a me sicut filij a matre.(
cui assimilastis me.)hic increpātur hoies
mali q̄ non solum equant hominē morta
lem deo ꝫ eciā preponunt magis timētes
offensam mali principis vel p̄lati quaz of
fensam dei. ꝓpter quod eis dicitur in ꝑso
na dei cui assimilastis me ꝛc̄ . q.d. in h̄ fe
cistis pessime(qui confertis aurū de saccu
lo ꝛc̄)isti sunt mediatores simonie vt ꝑ mu
nera habeant sibi fauorabilem prelatum.
qui non sit nisi idolum sicut dicitur osee.xi
O pastor ꝛ idolum derelinquens gregem
(portant illum in humeris)excusando su
os defectus ne deponatur.(Sed cum cla
mauerint ad eum)pro aliqua tribulatōne
ecclesie(non audiet) .id est remedium ad
hibere non poterit (neque sciet memento
te istud ꝛc̄)vere penitendo de promocione
talis prelati.(recordamini prioris seculi.)
id est temporis ecclesie primitiue . in quo
non promouebantur nisi digni ratione vi
te ꝛ sciencie qui personam dei vere repre
sentabant .ideo sequitur(quoniam ego sū
deus ꝛc̄)annuncians per bonos prelatos
voluntatem meam (Vocans ab oriente
auem).i. bonum contemplatiuum vt ab
oriente contemplationis descendat ad ec
clesie regimen propter populi necessitatez
ꝛ sic solebat fieri . vt patet de beato grego
rio sancto martino ꝛ multis alijs ꝛ qꝛ ta
les ecclesie sunt vtiles ido subditur(dabo
in sion salutem ꝛc̄).

Capitulum. .xlvij.

Descende sede in puluere virgo fi
lia babilonis) Que confusio in
terpretatur. Ideo per filiam ba
bilonis persona peccatrix . que

est digna confusione significatur sicut .ij. R.xij. dicitur. Vir mortis est vir ille. i. dignus morte. igitur tali peccatrici psone dr̄ (descēde) de sublimitate supbie (sede i pulvere) p iugē meditatōnem mortis tue. q̄a puluis es ⁊ in puluerem reuerteris (non ē solium tibi). s. in celis (quia vltra nō vocaberis moll). i. nō debes vacare carnalib⁹ delicijs ꝫ austeritatib⁹ penitencie p peccatis omissis. ideo subditur (tolle molam). i. contē carnem (denuda turpitudinē) peccati spūalis p veram confessionem (disco operi humerū) abijciēdo a te peccati sarcinaz (reuela crus) confitēdo pcc̄a carnalia (transi flumina) carnis illecebras dimittēdo (reuelabitur ignominia tua) in foro cōscientie sacerdoti ne manifestet̄ in iudicio finali (vltōnē capiam) p penitencie penam (⁊ non resistet m̄ homo) nā vtens rōnem nō renuit penā penitencie ꝫ magl. acceptat satisfaciēs diuine iustie (sed tace) p veram humiliatōnem (⁊ itra tenebras p peccatoꝝ tuorum lamentationē (nō vocabis vltra dn̄a regnoꝝ). i. non q̄ras vltra per supbiam eleuari. ꝫ magis humiliari. Aliter potest dici sic. In h̄ caplo ad litteram prenūciat̄ destructio babilonioruz ꝓpter tria. Primum ē qr victoria de iudeis habita vsi fuerūt nimis crudelit̄ ⁊ dure. ptim occidēdo. partim captiuādo. Secundū quia vsi sunt ea nimis supbe attribuentes eam totalit̄ virtuti ꝓprie. Terciū quia ad habendū ipsam vsi fuerūt diuinatōnibus supsticiosis. p hoc autē moralit̄ docentur bellatores. vt victorijs habitis vtantur tēperate. s. cum moderamine misericordie. ⁊ q̄ vtantur humilit̄. s. attribuendo victoriā virtuti diuine. tercio cauendo ne in talibus vtant̄ aliqua supsticiosa obseruatōne. ne sicut babilonij tradātur cōfusibiliter manibus inimicorum suorū ⁊ sic p̄mo tpalr ⁊ post eternalr ɔfūdāt̄.

Capitulum .xlviij.

Audite hec do⁹ iacob ꝛc̄) In hoc capitulo ꝫm sensū lr̄alem describit̄ duplex liberatio iudeorū a captiuitate babilōica que fuit fc̄a p cyrum Scd̄a est liberatō fidelium omnium a seruitute demonis que facta est p xp̄m. Prima vero fuit figura scd̄e ⁊ ista scd̄a q̄ est liberatō a demonis seruitute figura ē tercie liberatōnis. s. a corruptōne pn̄tis miserie que erit in futura resurrectōne sicut ei ea que fuerūt i veteri testamēto figurauerunt ea que sunt in nouo. ꝫm qd̄ dicitur. i coꝝ. x. Omnia in figura cōtingebant illis sic ea que fiūt in ecclesia militāte suo mō figurāt ⁊ presentant ea q̄ sunt in ecclesia triumphante. vn̄ dicit hugo de sancto victore supne matris gaudia representat ecc̄ia In ecclesia v̄o triūphante nulla ē figura ꝫ omnia sunt tibi ibi clara. absq; enigmate. ideo de ciuitati celesti dicitur. apoc̄. xx. Et templum non vidi in ea. dominus eni omnipotens templum est eius igitur pr̄ia liberatio mistice exponitur de secunda. et ideo sicut cyrus primam liberatōnem fecit ⁊ per nuncios ⁊ litteras i suo imperio publicauit. vt habetur. i. esdre. i. Sic xp̄s qui secundam liberatōnem fecit eam in orbe per apostolos suos ⁊ discipulos alios publicauit sicut dicitur. mat. vltimo. Euntes in mundum vniuersum predicate euāgelium omni creature ꝛc̄. Secunda vero liberatio mistice exponenda est de tercia. Christus enim per passionem suam aperuit glorie ianuam ⁊ tunc liberati fuerūt patres in limbo detenti. ⁊ cum christo resurgente surrexerunt aliqui. sicut dicitur. mathei. xxvi. Multa corpora sanctorum surrexerunt ꝛc̄ ⁊ hec resurrectio particularis figura fuit resurrectionis generalis. que erit in fine mundi ⁊ tunc creatura que ingemiscit ⁊ parturit liberabitur a seruitute corruptōnis in libertatem glorie filiorum dei. vt dicitur romanorum septimo ⁊ hec sufficiant pro misticatione huius capituli

Capitulum .xlix.

Audite insule ⁊c̄) Capitulū istud litteraliter exponitur de modo liberationis facte per Christum. Moraliter autez potest exponi de modo liberatōnis ecclesie per bonum prelatum. qui primo recognoscit promotionem suaz a domino factam dicens (dominus ab vtero vocauit me) id est de studio sacre scripture vocauit me ad regimen ecclesie sue. ⁊ hec est debita vocatio. non d̄ curijs principium ⁊ tumultibus secularium negociorum (De ventre matris mee ꝛc̄) Re

peticio ē eiusdē snie ꝑ alia verba (ꝛ posuit os meū quasi gladiū acutū) ꝑ sanam doctrinā hereses ꝛ vicia rescindētē (i vmbra manꝰ sue ꝓtexit me) a demonū ꝑuersita te (ꝛ posuit me sic sagittā electaz) alonge feriētem iō signat doctrinā sanā in scp̄to. q̄ nō solum docet presentes ꝫ etiā futuros (i pharetra sua abscōdit me) ꝑ spēalē mei custodiā (ꝛ dixit m̄ seruus meꝰ es tu) diuina celebrādo (qꝛ in te gloriabor). i. per te gloriā meā ostendā alijs exēplo vite ꝛ verbo doctrine ꝛ qm̄ dr̄ luce. xvij. Cum oia q̄ precepta sunt feceritis. dicite serui inutiles sumꝰ. iō subdit̄ verbū boni p̄lati (ego dixi inuacuū laboraui) (ergo iudiciū meū cū domino). i. gr̄am eiꝰ tantū expecto. iō dicitur (formās me ꝛc̄) ex infusiōe sue gr̄e. (vt reducā ad eū iacob). s. simplicē baptizatum (ꝛ israel nō cōgregabit̄). i. lr̄atus superbꝰ cum sāctis nō sociabitur. vn̄ beatus augustinꝰ cuz legisset vitam pauli simplicis. fertur dixisse simplices ꝛ illr̄ati rapiunt celū. nos aūt cum lr̄is nostris trahimur ad infernū (ꝛ glorificatus sum i oculis dn̄i). s. in spe. ꝫ qꝛ bonus p̄latꝰ nō solū in sua dyocesi ꝓficit ꝫ etiam in alijs. sic patet de beatis augustino ꝛ ambrosio ꝛ similibus q̄ ꝑ libros ab eis cōditos proficiunt toti ecclesie dei. iō dr̄ a domino sibi (parū est vt sis m̄ seruus ad suscitandas tribus iacob ꝛc̄) sequitur (dedi te in lucē gentium ꝛc̄) ꝫ dicit dn̄s quoniā sb̄ bono prelato ꝓficiunt magni ꝛ parui. iō sb̄ditur (hec dic̄ dn̄s ad contēptibilē animā ꝛc̄) in quo notantur parui (reges videbūt ꝛc̄) in quo notantur magni (ꝛ adorabūt dn̄m tuum ꝛc̄) pacientes in bono ex sua doctrina. ꝛ qm̄ boni prelati deuz dep̄cant̄ ꝓ tali profectu populi sui. subdit̄ (hec dic̄ dn̄s in tp̄e placito exaudiui te. vt suscitares terram). i. homines terrenos a morte culpe (ꝛ possideres hereditates dissipatas). i. aīas peccatis laceratas (ꝛ dicēs his qui iūcti sunt) cōsuetudine peccandi que est q̄dā catena ligās peccatorem in culpa (ꝛ his qui in tenebris sunt). s. ignorantie (sup vias). scz. mādatorū dei ꝛ cōsiliorꝫ (pascent̄) doctrina tua (ꝛ in omnibꝰ planis). i. sāctorū exēplis q̄ de plano etiā a simplicibus capiuntur (pascua eorū). i. refectio mentis (non esurient ꝛc̄). s. illi qui ꝑducti fuerint ad celi gaudia (ponā omnes montes in viā). id est impedimēta predicatōnis auferam. nā ꝛ prelati qui rōne status montes p̄nt dicidāt ꝓficere valentibꝰ auctoritatē predicādi in omnibꝰ partibꝰ sue dyocesis. iō sb̄ditur (ecce isti delonge veniēt) ꝛ qm̄ ex tali ꝓfectu laudandus ē deꝰ. seq̄tur (laudate celi). i. angeli (ꝛ exulta terra). i. habitatores terre nā vtriqꝫ debēt de conuersione peccatoruz gaudē. (ꝛ dixit syon ꝛc̄) aliqn̄ fuit ecclesia in tāta tribulatōe q̄ videbat̄ aliq̄bꝰ deꝰ eam deseruisse. ꝛ adhuc magis videbit̄ antixp̄i tp̄e. ꝓpter qd̄ in eiꝰ ꝑsona dr̄ (ꝛ dixit syon dereliq̄t me dn̄s) ꝓpter quod deus eā ꝯsolat̄. d. (nunq̄d obliuisci potest mulier infantē suum ꝛc̄). q. d. nō sic nec ecclesiā meā derelinquā (muri tui corā oculis meis). i. disposui te claudē clausura virtutū (venerunt structores tui). i. doctores sacri (destruētes te). id est. heretici a te exibūt a sacris doctoribus confutati ꝓmittit etiā ei mltiplicatōnē fidelium ꝛ bonorꝫ sp̄ualiū cum dicitur (leua i circuitu oculos tuos ꝛ vide) ꝛ hoc mō lr̄aliter exposui vsqꝫ ad finē huiꝰ capl̄i. nec occurrit mihi alia sp̄ual̄ expositio ꝯueniētior h̄ ponēda. nec eadē rōe i residuo libri hꝰ qd̄ sili mō lr̄al̄r exposui. s. d̄ xp̄o ꝛ ecc̄e ꝓcessu.

Explicit Isaie

liber

Incipit Jeremie

Capitulum primum.

Verba Jeremie) ꝑ Jeremiā q̄ excelsꝰ dn̄o interp̄tat̄ bonꝰ p̄latꝰ vel doctor vl̄ p̄dicator significat̄ q̄lz eni istorꝫ in gradu suo ē excelsꝰ domino. huic āt dr̄ a domino (p̄ꝰ q̄ꝫ te fōrē in vt̄o noui te ꝛc̄) vterꝰ āt in q̄ format̄ ē studiū sacre scp̄ture. ꝛ in̄ exit vl̄ educit̄ a dn̄o. vt applicet̄ regimini ꝓpl̄i doctrie seu p̄dicatōi ꝛ ꝓpha ꝯstituit̄ ꝑ denūciatōz future pene ꝛ gl̄e. ꝑ h̄ āt q̄ dic̄ (ecce nescio loq̄ ꝛc̄) on̄dit̄ q̄ q̄lz reputare se dz isufficiētē ad officia dc̄a ꝓpt̄ qd̄ valētissimi viri legūt̄ offm̄ pastorale q̄ꝫtū poterant recusasse. s. ambrosius. gregorius augustinꝰ. ꝛ plures alij. ꝫ multi valde in

sufficiētes mō se ingerunt impudenter sic̄ auicula festinās ad p̄dā ⁊ muscipulā non attēdens (noli dicere qꝛ puer ego sum) sciens eni circa se volūtatem dñi de sua promotōne debet humilit̄ obedire ⁊ sic fecerūt sancti predicti (⁊ misit dñs manū suā ꝛc̄) ꝓmotis eni ex ordinatōne diuina ipse dat gratiaꝫ exsequēdi debite officia imposita (vt euellas) vicia (⁊ destruas) hereses (⁊ disperdas ⁊ dissipes) malorū colligationes (⁊ edifices) v̄tutes (⁊ plantes) in ecclesia bonas personas ⁊ sufficientes. ⁊ talis prelatus videt virgam vigilantem. q̄a cōsiderat finalis iudicij terrorē ⁊ ollā succensam. i. pene gehennalis horrorē vt ipse timeat ⁊ ad hoc alios inducat. quia maligni spūs ad cōtrarium nituntur. ideo seq̄tur (quia ego cōuocabo omnes cognationes regnorū aquilonis ꝛc̄) ꝑ quas significantur cōgregatōnes demonum quas dicitur hic deus congregare inquātum permittit demones suos fideles tēptare sicut patet de sancto iob (⁊ ponēt vnusquisq̄ solium suū in ītroitu portarū ierusalē) ꝑ q̄s significantur sacerdotes curati qui mīstri sunt sacramentorū ⁊ sic prebent alijs aditum ad ecclesiaꝫ dei (⁊ sup̄ oēs muros ei⁹) ꝑ quos significātur p̄lati ⁊ predicatores q̄ debent esse muri ad defensionem populi xp̄iani. ꝓpter quod de mal' dr̄ ezech̄. xiij. Non opposuistis vos muruꝫ ꝓ domo isrl' (⁊ sup̄ omnes vrbes iuda) i. super aliorum fidelium congregatōnes super omnes eni predictos querūt demones dñari ꝓpt̄ q̄d doctores ⁊ prelati debent ad oppositū conari. ideo sequitur (dedi te hodie in ciuitatē mūitam) recipiēdo caritatiue cōfugientes ad tuum consilium (⁊ in colūnam ferream) ad supportatōnem debiliū (⁊ in murum eneum) resistendo violentie tirannorum) ⁊ sb̄ditur diuinum auxilium cuꝫ dr̄ (⁊ non preualebunt ⁊ ego tecum sum ꝛc̄)

Capitulum .ij.

Et factum ē verbum tuum ꝛc̄) seq̄tur (recordatus sum tui) ꝫ potest moraliter exponi de religiosis generaliter ⁊ de medicātibus spēaliter q̄b⁹ ad memoriam reducitur feruor deuotōis sue religiōis ī ingressu vt conuenienti⁹ arguatur tepor ⁊ remissio in ꝓgressu. ⁊ sic dicitur in ꝑsona dñi (recordatus sum miserans adolescentiam tuā ꝛc̄) in p̄ncipio ꝓfessionis (quādo secuta es me in deserto) religionis (in terra que non seminat̄) q̄d de religiosis mēdicantib⁹ ꝓprie dicit̄. ⁊ cōsequent̄ arguitur relaxatio cū dicitur (q̄d inuenerunt ī me patres vestri iniq̄tatis) ⁊ non loquitur de p̄mis patrib⁹ qui fuerūt valde feruentes. ꝫ de sequētibus qui ceperunt paulatiue declinare a p̄ma perfectione (⁊ ambulauerūt post vanitatem) per secularium imitatōnem (⁊ vani facti sunt) id ē superbi ⁊ cupidi ita q̄ multi religiosi solo habitu a secularibus distinguūtur. ⁊ aliqui peiores efficiuntur (⁊ nō dixerūt vbi est dominus ꝛc̄). i. non recognouerūt beneficium diuine vocatōnis ad statum religionis (⁊ traduxit nos ꝑ desertū) ꝓuidēdo sufficiēter de necessarijs (ꝑ terram ī habitabilem) hominib⁹ carnalibus ⁊ vanis (ꝑ terram sitis). i. desiderij patrie celestis (⁊ ymaginē mortis). s. peccato ꝓpter quod religiosi dicunt̄ mortui mundo (in qua nō ambulauit vir) i. superbus innitēs suis viribus (neq̄ homo) carnalibus intētus (⁊ induxi vos ego dominus in terrā carmeli vt comederetis) degustādo bona spūalia per studium sacre scripture ⁊ oratōnis deuote (⁊ ingressi cōtaminastis terram meam) peccatis vestris (⁊ hereditatem meam). i. religionem (in abhominationem) angelis ⁊ hominib⁹ ꝓpter vestraꝫ malam conuersatōneꝫ (sacerdotes nō dixerūt vbi ē dominus). i. simplices religiosi. qui circa diuinum officium debent esse ītēti nō dixerunt illud attente nec deuote (et tenētes legeꝫ). i. lectores et studentes qui tenent scripturam legendo ꝫ non operando (nescierunt me) practice per imitatōnē (et pastores p̄uaricati sunt) magis querētes preesse quam prodesse (et prophete) .i. predicatores (ꝓphetauerūt in baal) qui interpretatur deuorator sub pretextu predicatōnum querentes deuorare domos viduarum (propterea ꝛc̄) hic arguitur predictorum malicia cuꝫ sb̄ditur (si mutauit gens deos suos ꝛc̄). q. d. nam dij militum sunt excellencie dij mercatoruꝫ sunt diuicie dij carnaliuꝫ sunt delicie et seruiūt eis immobilit̄ ꝫ religiosi qui elegerūt xp̄o ꝯui/

re ipm relinquês querũt excellẽtias cum militib9 q pecunias cũ mercatorib9 q delicias cum carnalib9 q quoniã ħ est mirabile q miserabile ſbdiť (q obstupescite celi sup ħ ꝛc)(me dereliq̃runt fõtẽ aque viue)fugiẽtes oñonis studium q sacre scripture exercitium(q foderũt sibi cysternas dissipatas)immiscẽtes se sclaribus negocijs q gentilium doctrinis(filij quoq; mẽphe os q tamnes)ciuitates sũt egipti .in qua ꝑmo fuerũt philosophi.vt habeť ꝑmo metaphisice.iõ ꝑ istos filios itelligunť phi q eorũ doctria q̃ mlti abutũtur i theologia q plus videnť reuereri dca philosophorũ q̃; sanctorũ.iõ subdiť(ostupraueŕt te vsq; ad ẋtice)ꝓpter qđ ſbdiť(q nunc q̃o ť vis in via egipti vt bibas aquã turbidã).i. doctrinã erroribus plenã(ſi laueris te)ħ auferť falsa ofidẽtia ꝓdictoꝝ q̃ cõſistit in frequẽti ofessione q celebratõe q̃ paꝝ aut nihil valet ſine emẽdatõe. iõ subdiť(ſi laueris te ꝛc)qm̃ aliq̃ malũ suũ falso volunt excusare seq̃tur(quo dicis ꝛc)q admonetur hũiliatõ vera cũ ſbdiť(vide i ovalle vias tuas ꝛc)(ꝓhibe pedẽ tuũ)a nuditate ẋtutis (q guttur tuũ) a siti mũdane cupiditatis(q diristi)ꝑ obstiatõz i malo (despaui)posse seruare ꝓfectõnem regulariũ.q ſbdiť cã cũ dñ(adamaui quippe alienos) .i. mores sclariũ q subdiť pũitio taliũ (q̃ mõ ofũdiť fur qñ deꝑhendiť)qz cuz furto suo ad mortẽ ducit (sic ofusi sunt dom9 israel).i.religiosi mali i morte . qz cũ pccis suis ducũtur ad mortẽ gehenne.

Capitulum .iij.

Vlgo dñ ꝛc)ħ arguit inuerecundia maloꝝ religiosoꝝ sub metaphora mereꝛcis inuerecũde nam aliq̃ deposita ẋecũdia.ita se gerũt dissolute sic sclares verũtñ qz de9 sp est parat9 recipẽ penitẽtes.sequiť(tñ reuertẽ ad me ꝛc leua oculos tuos i directũ) ofiderãdo tuũ religionis igressũ hñs ꝓficiẽdi ꝓpositũ(q vide vbi nũc ꝓstrata sis)deuiando a rectitudine obseruãtie regulari.(i vijs sedebas exspectãs eos q̃i latro)tuis malis exẽplis minorez ẋtutib9 spoliando(q polluisti terrã).i.religionez tuã(q̃obrẽ ꝓhibite sunt stille pluuiarum).i.distributões diuinaꝝ grãꝝ.q ocludiť ꝓpositum cum dñ(frons mulieris meretricis facta est tibi) ꝑ inuere cundiã peccãdi(q dixit dñs ad me)ħ sub metaphora gẽtis israel q iuda.põt itelligi trãsgressio duplicis religionis.s.habẽtiuz possessiones q mẽdicantiũ.ꝑ israel eni qui colebat vitulos aureos.vt habeť.iij.ħ.xij. significantur trãsgressores religionis hñtium possessiones.q̃ per viciũ ꝓprietati.co aceruãt sibi aurũ q argẽtũ vt ꝑ ħ ascẽdãt ad maiorẽ statũ.idõ subditur(q abijt sibi met sup montẽ excelsum) sequẽdo põpaz sclarium(q sub oi ligno frondoso)ducẽdo vitã carnalium(q vidit ꝑuaricatrix sororeius iuda).i.religio mẽdicãtiũ.iuda enim cõfessio iterꝑtatur mẽdicãtes aũt saltẽ ꝑ magna ꝑte in ofessionib9 occupanť(qz ꝑ eo qđ mechata esset aduersatrix israel dimiſi eã).s.ruere de peccato i pccatũ(q nõ timuit ꝑuaricatrix iuda).s.iudicia mea seuera(ꝫ abijt q fornicata ẽ) sequẽdo vicia ꝓdicta(q in omnibus his nõ est reuersa) per veram penitenciã(sed in mẽdacio) ꝑ falsam sanctitatis simulatõnem. q̃ ꝑm Jeronimũ est duplex iniq̃tas.ideo sequitur (iustificauit animam suam aduersatrix israel ꝛc) quia tamen deus paratus est suscipere vere penitẽtes de vtraq; religione. sequitur(conuertimini filij reuertẽtes dicit dñs ꝛc)quia tñ pauci ꝙpatiue reuertũtur.seq̃tur(q assumã vos vnũ de ciuitate q duo de cognatõe ꝛc)malicia nanq; religiosorũ videť min9 curabilis q̃; secularium ꝙmunium.qz quãto status altior tãto casus grauior.q ꝑ consequens ad sanandũ difficilior. .iiij. Capitulum

Si reuerteris israel ꝛc) ħ litteraliť exponitur de otumacia iudeorum

Moraliť aũt põt exponi de contumacia maloꝝ religiosorum quib9 dñ(ſi reuerteris ꝛc)q accipitur ħ ſi ꝓ non nã mlti apostate reuertũtur magis coacti penitẽcie fame q nuditate q̃; deuotõne q eo dẽ mõ cũ dñ(ſi absteleis offẽdicula ꝛc)accipiť ſi ꝑ nõ .nã plimi reuertẽtes de apostasia sic offẽdũt sic antea iõ subdñ(q iura bis viuit dñs ñ in ẋtate)qz reuertẽtes firmiter ꝓmittũt emẽdatoꝝ vite.iõ seq̃t (noua te vob nouale ꝛc)auferẽtes tõlr ꝓstia vicia (auferte ꝓpucia corduũ vrꝝ).i.malas voluntates ad cauẽdũ recidiuũ(ne egrediatur

vt ignis indignatio mea) puniendo nos in gehēna (nūciate in iuda) hic prenūcia tur punicio contumacie religiosorū ꝙ lo quitur ꝓpheta hyronice de populo iuda cū dicit (congregamini ꝛc̄) q.d. nō poteri tis euadere manus regis babilonis ꝙ p hoc significatur ꝙ mali religiosi non po terunt euadere manus demonis de quo subditur (ascēdit leo de cubili suo ꝙ p̄do gentiū se leuauit) ad ducēdū secū malos religiosos ad infernū (et erit in die illa pe ribit cor regis et principum) i. dolebit cor bonoꝝ regētiū de p̄ditōe suoꝝ subditoꝝ secūdū illud apostoli ij. cor. xi. Quis scā dalizatur et ego nō vror ideo in eorū per sona dicit (heu heu heu domine) debēt eni timere ne contingat hoc et aliqua ne gligētia ipsorū (ergo ne decepisti populū istum). i. decipi permisisti p̄ suggestiones demonū (dicentiū pax erit vobis) sic enī suggerūt demones hominibus ꝙ nō dā nabūtur pro suis peccatis (et ecce perue nit gladius vsqꝫ ad animā) ipsā ugulās morte culpe et cōsequēter morte gehēne et quoniā boni pastores de peritōne su orū subditorū non solū dolēt mēte sed eti am corpore quia motus fortis anime re dūdat ad corpus ideo in eorū p̄sona sub ditur postea (ventrē meū doleo) et sub ditur causa (cōtritio super contritionē vocata est). i. mors gehenne super mor tem culpe.

ca. v

Circuite vias iherusalē ꝛc̄) hic ad litteraꝫ excluditur iusticia habi tantiū pro tunc in iherusalē per quā mistice significatur militās ecclesia i qua sūt clerici ꝙ laici et in hoc capitulo excluditur iusticia laicorū et clericorum in capitulo sequēti nam de vtrisqꝫ pauci cōpatiue sunt iusti et per oppositū cōclu ditur iniusticia eorū. Quantū ad laicos vulgares dicitur (querite i plateis iheru salē an inuenietis virū facientē iudicium) q.d. paucos valde inuenietis. Matth. vij Arcta est via que ducit ad vitam ꝙ pauci intrant per eā (ꝙ si etiaꝫ viuit dominus dixerūt ꝛc̄). i. si aliquid sub iuramēto pro miserint vel dixerint non tenebūt (percussi sti eos et nō doluerūt ꝛc̄). i. flagellis tuis se nō emēdauerūt sed obstinati in suis fe cibus remānserūt (ego dixi) hic cōsequen ter ostenditur ꝓpositū quantū ad princi pes de quibus subditur (ibo ergo ad op timates ꝛc̄) ꝙ sequitur (et ecce ipsi magis cōfregerunt iugū). s. iusticie et legis diui ne (idcirco percussit eos leo). i. diabolus qui dicitur leo i quātū percutit principes plaga superbie et lupus inquantū percu tit eos subditorū oppressione et bonorum suorum deuoratione et pardus vigilās in quantū percutit eos plaga dolositatis et malicie et subditur eorū pena cū dicitur (ois qui egressus fuerit ex eis). i. de presē ti vita capietur a demonibus ꝙ punietur in gehēna super quo hic ostēditur ꝓpositū quantū ad vtrosqꝫ. s. vulgares ꝙ prin cipes simul ꝙ arguūtur de infidelitate cū dicitur a domino (filij tui dereliquerunt me ꝛc̄) arguūtur etiā de luxurie feditate cū dicitur (equi amatores in feminas ꝛc̄) et subditur pena cū dicitur (ascēdite mu ros eius et dissipate) auferēdo ab eis pre sidiū angelorū sicut in persona eorū dici tur. Jere. li. Curauimus babilonē ꝙ non est sanata derelinquamus eā (cōsūmatō nē autē nolite facē) hoc dicitur eo quod in vita presenti potest peccator sēper ad bonū reuerti (negauerūt dominū ꝛc̄) scꝫ factis de quibus dicitur tyt. i. Confiten tur se nosse deū factis autē negant (neqꝫ veniet super nos malū) sic enī dicunt ali q̄ peccatores deus nō fecit nos ad dānā dū et verū dicūt si faciamus debitum no strū iō sequitur (ecce ego do verba mea i ore tuo in ignē ꝛc̄) debent enīꝫ predicato res ignē gehēne obstinatis in malo denū ciare (ecce ego adducā sup vos gentem de longinquo ꝛc̄). i. demones de inferno qui dicūtur hic gens robusta quia nō est potestas super terrā que eis comparetur iob. xli. (et gens ātiqua) nās a mūdi prin cipio peccauerūt (et comedit segetes tu as ꝛc̄). i. cōsumet oīa bona tua (ꝙ si dix eritis quare nobis fecit dominus deꝰ no ster hec omnia) et respōdetur dupler cā prima est multiplicatio peccatorū cōtra dominū cum dicitur (sicut dereliquistis me et seruistis deo alienoꝛc̄) secunda est multiplicacio peccatorū cōtra proximuꝫ que tāgitur cū dicitur (postea inuenti sūt

in populo meo impij insidiātes).s.simpli
cib⁹ ad defraudādū eos verbis mēdacib⁹
(q̄d igit̄ fiet in nouissimis e⁹).q.d.gra/
uissime punieť.

Capitulū. vi.

Confortamini filij beniamin ꝛc̄)
hic excludit̄ iusticia cl̄icorum et
iniusticia cōcludit̄ ꝑ oppositū ꝫ
quia malicia cleri ē occasio trāsgressiōis
ꝓpl̄i sicut dicit Gregl.cum pastor ꝑ abru
pta gradit̄ cōsequēs est vt ad p̄cipicium
grex sequat̄.iō p̄mo tāgitur malum ꝓpl̄i
cū dicit̄ cōfortamini ꝛc̄. et ad literā dicit̄
yronice ꝓpter qd̄ idē ē ac si diceret̄ deso
lamini qꝛ traditi estis in manu diaboli ꝑ
regez babilonie designati (speciose ⁊ de
licate assimilaui filiam syon) quia sicut
mulier delicata nō potest se defendere sic
nec ꝓpl̄us peccatis assuet⁹ p̄t tentationi
bus demonis resistere iō subdit̄(sāctifica
te sup eā bellū).i.firmate sanctū enim in
vna significatiōe idē est ꝙ firmū et sancti
ficare idē est qd̄ firmare ⁊ subdit̄ cā cum
dicit̄(om̄is calūnia i medio eius)ad sub/
uertendū simplices ⁊ resistere nō poten/
tes(sicut frigidā facit cisterna aquā suaz
sic frigidā fecit maliciā suā)ꝑ hoc signifi
cat̄ ꝙ abundācia iniq̄tatis facit refrige/
riū caritatis sic̄ dicit̄.math.xxiij Qm̄ a/
būdabit iniq̄tas refrigescet caritas mul
torū ex hoc autē sequit̄ obstinatio.ꝓpter
qd̄ seq̄tur postea (ecce incircūcise aures
eoꝝ).a minore)hic ponitur occasio dicti
mali que est malicia cleri vt p̄dictū est de
qua dicitur(a minore).s.clerico habēte
solā tonsurā (vsqꝫ ad maiorē) qui habet
pontificalē dignitatē(om̄es auaricie stu
dēt)quia ꝑ diuersas cautelas pecunias
extorquēt(et a ꝓpheta vsqꝫ ad sacerdotē
).i.a simplici p̄dicatore vsqꝫ ad curā ha/
bentē(et curabant cōtritionē ꝛc̄)excusan
do potentū peccata propter questuz pro/
pter ꝙ cum ipsis dānabūtur et grauius
ideo subdit̄ (q̄ꝫ obrem cadent inter ruen
tes) ⁊ quoniā sacrificia taliū non valent
eis sequit̄ postea (vt q̄d m̄ thus de saba
affertis ꝛc̄) circa qd̄ sciendū ꝙ omnia sa
crificia veteris legis figura fuerūt vnius
sacrificij ꝑfecti scz eucharistie quod licet
in se sit bonū ⁊ sanctū tamē si offerat̄ pro
obstinatis in malo eis nō valet.et offerē
ti indigne multum nocet quia iudiciuz si
bi māducat et bibit.i.coꝝ.xi.propter qd̄
replicat̄ pena cum subdit̄ postea(ecce po
pulus venit d̄ terra aquilonis ꝛc̄).i.exer
citus demonis ad torquēdū malū clerū
in peius ⁊ subdit̄ causa que ē desperatio
correptōis cū dr̄ uersus finez capl̄i(defe
cit sufflatoriū ꝛc̄)loquitur de deo sicut de
aurifabro qui purgare volens auꝝ appo
nit plumbum vel stannū ne ignis consu
mat auruz sed quādo consūptum est plū
bū tunc conflatio nocet auro ipsū consu
mendo.deus autē ad purgandū peccata
aliquando conflat verbis doctorum et
aliquando flagellis aduersarioꝝ et quā/
do neutrum sequitur emendatio frustra
fit conflatio et est signum qd̄ talis pecca
tor qui verbis et flagellis non emēdatur
sed gehenne reseruatur.

Capitulū. vij.

Verbuz qd̄ factum est ad Jeremi
am ꝛc̄) In hoc capitulo scd̄z sen
sum literalē excluditur falsa con
fidentia iudeoruz de sanctitate tēpli qua
credebant peccata sua sine penitencia ex/
piari qd̄ est falsum Moraliter autē per h̄
significantur cristiani qui capellas edifi
cant d̄ rapinis ⁊ ministris ecclesie elemo
sinas dant per hoc credētes saluari.sine
emendatiōe peccati ideo talibus dicitur
(nolite confidere in verbis mendacij di
centes templum domini et cetera) id est
peccata vestra non expiētur per predicta
absqꝫ debita penitēcia et dicitur ter.tem
plum domini propter tres radices pecca
torum scilicet concupiscenciā carnis con
cupiscenciam oculorum et superbiam vi
te Peccata nanqꝫ ex eis procedēcia non
expiantur per moduz predictum.⁊ quo
niaz edificia dicto modo facta cadere so
lent ideo sequitur postea (ite ad locū me
uz in sylo)vbi fuit archa domini ⁊ tamē
fuit destructus propter maliciam populi
.et sic tēporibus modernis destructa sūt
loca sancta iudee propter peccata gētis
xp̄iane ꝓpter qd̄ seq̄t̄ (nonne vides q̄d
isti faciūt in ciuitatib⁹ iuda ꝛc̄) dr̄ enim

ꝓ añ destructionē multa peccata ꝙ enor mia fiebāt in terra illa et quoniā hoc de bet esse causa doloris oñib⁹ bonis ideo dicit post (tōde capillū tuū ꝛc̄) mod⁹ enī antiquoꝝ fuit tōdere capillos in signum doloris et hūiliatiōis sicut dicitur de san cto iob scidit vestimēta sua et tōso capite coꝛruit in terrā viij. ca.

IN tēpoꝛe illo ait dñs eiciēt ossa regis iuda ꝛc̄) ꝑ reges ꝙ pr̄cipes veteris testamēti significātur pr̄ cipes noui testamēti et per sacerdotes p̄ lati nostri ꝙ ꝑ ꝓphetas doctoꝛes ꝙ prędi catoꝛes catholici et habitātes in irl̄m re ligiosi. ꝑ istoꝝ ergo ossa que post moꝛtē remanēt carne putrefcā significātur co/ rū peccata que post moꝛtē remanēt puni enda hec autē ossa sepulta sūt q̄ doiu sunt occulta sed ad solē expanduntur quādo publice perpetrātur q̄ in mlt̄is de cōmi bus statibus p̄dictis fit hodie nā publice peccant et inuerecūde in scandalum ma gnū populariuz ideo subditur (in sterqui linīū super faciem terre erunt) scz ꝑ infa miā ipsoꝝ inter habitatoꝛes terre et q̄a plures de talibus in sua malicia sunt ob stinati sequit̄ (nullus est qui agat penitē tiā super peccato suo ꝛc̄) talis autē obstia tio offuscat itellectū nō solū quātū ad co gnitionē legis diuine sed etiā legis natuē ideo subditur. (milu⁹ in celo ognouit tē pus suū ꝛc̄) scz ad agendū ea q̄ secūdum naturā suā sūt conueniētia (populus aūt me⁹ ñ ognouit iudiciū dñi) i. legē nature scriptā in coꝛde suo ꝙ tamē tales freq̄ter se iactāt de sapiētia sua que terrena est a nimalis ꝙ diabolica vt dicit̄. iacobi iij. ꝑ uertit enī legez nature que dicit hoc faci as alij q̄ tibi vis fieri. ℔ ñ faciaſ alij q̄ tibi nō vis fieri ꝓpter quod cōtra sapiēti am taliū dicit̄ (quō dicitis sapiētes nos sum⁹) q̄ talis sapiētia stulticia ē apd deū ꝓpter q̄ subdit̄ (vere mēdaciū operatus est stilus mēdax scribaꝝ) ꝙ subdit̄ ipoꝝ pena cū dicit̄ (ꝓterea dabo mlieres eo rū exteris.) ꝑ mala tpalia ℔ diffuse posī ta figificāt̄ mala eēna iusticie subuersoꝛ b⁹ infligēda ꝓpter q̄ subdit̄ ꝝus finē ca pituli (trāsijt messis) i. tps metēdi (ꝙ nos saluati nō sum⁹) quia tpe merēdi negle xim⁹ bene operari hoc dicit̄ in ꝑsona dam natoꝝ sicut ꝙ illud sap̄. v. Quid nob pro fuit superbia ꝙ diuiciarū iactācia q̄ cōtu lit nobis trāsierūt oñia velut vmbra laſ/ sati sum⁹ i via iniquitatis et p̄ditionis.

ca. ix.

QUis dabit capiti meo aquā ꝛc̄) icrepata malicia ꝑli inde Jere. hic se cōuertit ad lugēdū populi sui culpas ꝙ penas ꝓpter hoc dicto popu lo infligēdas et i hoc dedit exēplū eccl̄ie p̄ latis lugēdi ꝓpter peccata sibi subditoꝝ ꝙ ꝓpter penas eis infligēdas i eternū nec requiritur hic alia moralitas quia sens⁹ literalis ē etiā moralis. ca. x

AUdite verbū dñi ꝛc̄) postq̄ iere. lurit populi sui peccata reuocat eū a sua malicia ꝙ p̄mo reuocat eū ab ydolatria d. (iuxta vias gētiū noli te discere ꝛc̄) subditur cā cū subditur (q̄ leges populoꝝ vane sūt) nā inducūt ad seruiēdū ydol̄ q̄ nihil sunt vt dicit̄. i. coꝝ. viij. ꝙ subditur ratio cū dicit̄ (lignum de saltu precidit ꝛc̄) moraliter ꝑ saltū cuius ligna sūt infr̄cuosa sig nat̄ quelibet ogre gatio que in plurib⁹ caret bonis op̄ibus q̄ aliquādo ctingit in religiosis ꝙ secu laribus ergo lignū de saltu accipitur cū aliquis insufficiēs sciēcia pariter ꝙ vita ad ecclie regimē eligitur vt assumit̄ vt inde fiat ydoluz de quo dicitur zacharie xi. O pastoꝛ ꝙ ydolū derelinquēs gregē (opus manuū artificis) talis enī ꝓmocio ē ab hoīibus ꝙ nō a spiritu sācto (auro ꝙ ar gēto decoꝛabit illud) quia tales ꝓmoto/ res ꝓmouēt eū ad cōgregatōem auri ꝙ argēti vt habeāt partē sibi (clauis ꝙ mal leis cōpegit illō vt nō dissoluatur) tales enī ꝓmoti nō stāt in statu pastoꝛali ꝑ vir/ tutē intellc̄ualē vl̄ moꝛalē sed ꝑ potenciā tpalē (in filitudinē palme fabꝛicata sūt) nā qui plātat palmā nō comedit ei⁹ fru/ ctū quia ꝛmuniter moꝛitur ante palme fructificatōem similit̄ q̄ ꝓmouet prelatū iutilē nō ꝑcipit inde fructū dulcez meriti ℥ amarū peccati (poꝛtata tollētur) nā a ꝓmotoꝛibus incōuenienter sustentātur (quia icedere nō valēt) scz per viā moꝝ (doctrina) hic moraliter arguitur doctri na curiosa cum dicitur (doctrina vanita

tis eorum) scilicet multorum theologo
rum qui magis student curiositati q̄ ve
ritati et cū maiori pōdere allegāt aucto/
ritates philosophi et cōmentatoris q̄ di
cta nostri saluatoris (lignū inuolutū) ta/
lis eni doctrina. sicut lignū aridū caret
humore deuotionis et est īuoluta verbis
ornatis (de tharsis affertur ꝛc̄) tharsis ex
plorans gaudiū interpretatur iō signifi
cat doctorē vanū qui non querit docere
vtilia. ꝫ magis curiosis auditoribus pla/
cencia (ꝛ aurum de ofir qđ) iterpretatur
radiās. quia nō curat de veritate sed ma
gis de apparentia fame (opus artificū
) et non dei quia talis doctrina non est ex
instinctu spiritussācti (iacinctus ꝛ purpu
ra indumenta eorū) nā anhelant ad pon
tificialez ornatum (Dominus autem
deus) hic ostēditur diuina veritas. iuxta
predictorū falsitatez. vt opposita iuxta se
posita magis elucescāt ideo dicitur (do/
minus autez deus verus est) in factis et
verbis (qui fecit terrā in fortitudine sua
) id est terrenos principes ad defensionez
bonoꝝ ꝛ punitionē maloꝝ (p̄parat orbē
) id est ecclesiam in sapientia sua scz euan
gelica et non philosophica (et prudentia
sua extendit celos) id est homines contē
platiuos extēdit ad praxim regiminis ec
clesie propter populi necessitatē (ad vocē
suā dat multitudinez aquarū) id est sana
rū doctrinaruz (et eleuat nebulas) id est
predicatores ad predicanduz de quibus
dicitur Jsa. lx. (qui sunt isti qui vt nubes
volant ꝛc̄ (fulgura in pluuiā fecit) .i. tor/
mēta diuinitus cōminata cessare facit ꝑ
pluuiaz lacrimarū Exēplū de niniuitis
penitentiam agentibus ad ione predica/
tionez (et educit ventum de thesauris su/
is) .i. multiplex spiritussancti donum de
sapientie sue occultis (stultus fc̄us ē oīs
homo a scientia sua) naz ad talia pertin
gere non potest scientia humanitus re
perta (Scio domine) Glosa Erubescant
q̄ dn̄t vnūq̄q̄z suo regi arbitrio (non est
eni hōis) etiā vn̄ dauid a domino gress⁹
hominis dirigētur. capi. xi.

Verbū qđ factū est ꝛc̄) scđz litēa
lez sensū reuocatur hic populus
iudaicus a mosaice legi. trāsgres
sioē moraliter āt reuocat̄ ꝓpl̄s xp̄ianus
a legis euangelice trāsgressione cū dicit̄
(maledictus vir q̄ nō audierit verba pa
cti huius qđ p̄cepi) .s. ego xp̄s (patribus
vestris) .i. apostolis et fidelib⁹ alijs (i die
qua eduxi eos de terra egipti ꝛc̄) sic enim
lex mosaica data fuit quinquagesima die
egressionis ꝓpl̄i de egipto sic lex euangeli
ca ꝑ sp̄m sanctū scripta fuit in cordibus
apl̄orū. q̄nquagesima die eductiōis pr̄m
de limbo (qui dicit̄ fornax ferrea) ꝓpter
longā tenacitatē. s. a p̄ncipio mūdi vsq̄z
tunc (audite vocē meā ꝛc̄) m̄ fidelit̄ obedi
ēdo (vt suscitē iuramētū qđ iuraui pr̄ib⁹
vestris) in iuramēto nanq̄z diuino facto
patrib⁹ de terra ꝓmissiōis intelligebat̄
p̄ncipaliter ꝓmissio đ terra viuentiū sic
ostēdit̄ genes. xv. In expositōe literali et
hec ꝓmissio ꝑ xp̄m est impleta ideo seq̄
t̄ (sicut est dies hic) nā a tp̄e eductionis
de limbo dat̄ fidelib⁹ purgatis vera bea
titudo (inuēta est ꝛc̄) quoniā mlti xp̄iani
ꝛ specialiter mali clerici ꝛ religiosi decli
nāt a veritate euangelij dicit̄ postea (iuē
ta est cōiuracō in viris iuda) i. mala col
ligacō in clericis significat̄ ꝑ viros iuda
id ē ɔfitens qꝛ deputati sūt ad cōfessionē
diuine laudis (et habitatoribus ierl̄z) .i
in religiosis q̄ debēt eē pacifici ꝛ quieti et
tamē mlti clerici faciunt litigia ꝛ appella
tiones ꝛ religiosi sunt suis supioribus re
belles ideo subdit̄ (reuersi sunt ad iniqui
tatē patrū suoruz) priorū scz adam ꝛ eue
q̄ fuer̄t đo iobediētes ꝛ sbdit̄ pena cū dr̄
(iducā sup eos mala de quib⁹ nō exibūt
) nam in iferno nulla ē redēptio. ꝛ de cele
brātib⁹ indigne dicit̄ postea (quid est qđ
dilc̄s me⁹ in dō mea facit scelera mlta)
signū magne dilc̄ionis ē quādo domin⁹
admittit aliq̄ ad sui corporis ꝛ sāguinis
ɔsecratiōem ꝓpter q̄ peccata taliū scele
ra dicunt̄ ꝓpter grauitatē nec ꝑ celebra/
tionē expiātur ꝫ magl. aggrauāt̄ iō sub
dit̄ (nūq̄d carnes sc̄e) .s. agni imaculati
ihu xp̄i (auferēt a te malicias tuas) .q. d
nō ꝫ magl. mltiplicabūt ꝛ subdit̄ debita
cōditō clerici ꝛ religiosi cū dicit̄ (oliuam
vberē ꝛc̄) dēt eni esse vber oliua ꝑ pietatē
pulcra ꝑ conscientie puritatez fructifera
ꝑ opis boni mltiplicitatez speciosa ꝑ cō

uersatōis honestatē.nomiata ꝑ fame ce
lebritatē et subditur oliue dicte deteriora
tio cū dicit̄(ad vocē loquele grandis).i.
diabolice suggestionis(exarsit vinea)idē
significat̄ hic ꝑ vineā qđ ꝑ̄us ꝑ oliuā de
qua dicitur Jsa.v. Vinea dñi exercituū
dom⁹ israel est sed hec vinea exarsit igne
carnalitatis ⁊ cupiditatis. (⁊ cōbusta sūt
oīa frutecta eius).i. oīa dei dona.

Capi. xij.

Iustus quidē tu es dñe)per hoc
aūt ꝙ sanctus. Jeremias in hoc
capitulo dñm iterpellat contra
ꝑsecutores suos eis optādo penā tēpora
lē.d.infra(cōgrega eos.q.gregē ad victi
mā ꝛc̄) ostēdit̄ ꝙ innocētes possunt licite
zelo iusticie diuine optare penas corpora
les et tꝑales suis ꝑsecutoribus quia sūt
quedā medicine vt sic vexatiōe dāte itel/
lēm corrigātur vel saltē ad male agēduz
impotētes efficiantur ꝫ qm̄ inocētes para
ti debēt esse ad grauiora sustinēdū si dñs
voluerit iō sequit̄(si cū peditibus currēs
laborasti) qđ ē minus(quō poteris cum
equis cōtendere)qđ ē grauius q.d.si pe
nalitates vite p̄sentis cuz difficultate su/
stines quō penas purgatorij poteris susti
nere ꝑhec eni meditatio cū maiori pacien
tia sustinere facit vite p̄sentis mala ⁊ qm̄
ad idē facit passionis cristi memoria ideo
subditur in eius ꝑsona (dedi dilectā aīaz
in ma⁹ inimicorū eius facta est hereditas
mea) .i.plebs iudaica(quasi leo in silua
ꝛc̄)rugiēs ɔtra me nequicia magna(de
dit cōtra me vocē.)d.crucifige euz)ideo
odiui eā)volēdo ꝑ romanos ei⁹ punitio/
nē de qua subdit̄(nūq̄d auis discolor he/
reditas mea ꝛc̄) fuit eni plebs iudaica ꝑ
romanos ꝑtim rubea ex sui sanguinis ef
fusione ⁊ ꝑtim nigra ex ciuitatis cū po/
pulo cōbustione. Et qm̄ principes roma
noꝝ nō solū ꝑsecuti sūt iudeā sed eciā po
stea grauiter eccl̄iam tꝑe neronis ⁊ ali/
orū tirānoꝝ ideo subdit̄ pena eorū cū di/
cit̄(hec dicit dñs aduersus om̄es vicios
meos pessimos) dicūt̄ autez romani cri
stianorū vicini eo ꝙ cristiani int̄ eos ha
bitabāt(euellā eos de terra sua) pl̄es eni
īpatores romani xp̄ianoꝝ ꝑsecutores fu
erūt de sua dignitate deiecti scz nero Do
mician⁹ ⁊ plures alij(et cū euulsero eos
cōuertar ⁊ meserebor eorū) scz tempore
cōstantini qui baptizatus ꝑcepit graciā
cristi et cū eo magna ꝑs populi romani

Capi. xiij.

Hec dicit dñs ad me vade ⁊ possi
de tibi lūbare lineū ꝛc̄) per Jere
miā qui interp̄tatur excelsus do
mino significatur dñs noster iesus xp̄us
ad patris dexterā eleuatus Mat.vltimo
per lūbare vero lūbis eius adherens po
pulus cristianus qui sibi debet adherere
ꝑ fidē formatā caritate ꝫ quia multi ab
ea declināt iubetur lūbare poni in eufra
te ꝑ qđ significatur declinatio ad amorē
terrene cupiditatis et delectatiōis carna
lis et sic putrefit vicijs .ꝑ foramē petre ī
quo ponit̄ in malis obstinatio significat̄
et sic inutilis ad om̄e bonuz homo reddit̄
ideo dicitur(et ecce ɔputruerat lumbare
ita vt nlli vsui aptū essz)⁊ sequit̄ pena cū
dicitur(hec dicit dñs deus israel omnis
laguncula īplebitur vino) per vinum eni
mordificatiuū significatur pena vt patet
in litera sequēte et per īpletionē laguncu
le magnitudo pene. capi. xiiij.

Quod factū est verbū dñi ad iere
miā de sermonibus siccitatis)ꝑ
quaz significatur in ecclesia are
factio deuotionis ideo subditur (luxit iu
dea ꝛc̄)per q̄z significatur ecclesia per cri
stū et apostolos qui fuerūt iudei in ierl̄m
primo fūdata que nūc habz lugendi ma
teriam ꝓpter ariditatē deuotionis ⁊ do
ctrine salutaris nā multi theologi nimis
sunt occupati circa curiosa ⁊ inutilia de
quib⁹ nūq̄z scient veritatē ⁊ qđ scirent ⁊
docerēt nihil proficeret ad aīarū salutem
(et porte corruerūt) .i.p̄lati qui porte di
cuntur ecclesie eo qđ per eos alij debent
ingredi ad vitaz et ipsi pro magna parte
corruerūt ꝑ suꝑbiā sicut āgeli suꝑbiētes
de celo ceciderunt in terrā (et obscurate
sunt) iste porte per ignoranciaz quia ma
gis student ad congregandum pecunias
q̄z scienciam (et clamor ierusalem ascen
dit)id est murmur populi contra eos et
si tacerent lapides clamare deberēt (ma
iores)hic ponitur malum sequens ex do
ctrina curiosa cū dicit̄) maioēs miserūt

minores suos ad aquã) vani episcopi ali/
quos de suis subditis licenciãt. vt vadãt
ad audiendã doctrinã salutarẽ. et filiter
supiores religionũ idẽ faciunt et sequit̃ (
reportauerũt vasa sua vacua). s. salutari
doctrina (cõfusi sũt ⁊ afflicti) nã in addis
cẽdis curiosis magn⁹ est labor ⁊ parum
aut nihil vtilitatis vñ subdit̃ (opuerunt
capita sua pre cõfusione) nã aliquãdo de
cõmunib⁹ ad salutẽ ꝑtinentibus interro
gãtur et nesciũt respondere ⁊ subdit̃ cau
sa (qm̃ non venit pluuia in terram). i. do
ctrina salutaris ad aures audiẽtis (ɔfusi
sũt agricole). i. p̃dicatores quoꝝ offitiuz
est in agro domini laborare sed nesciunt
ꝓpter defectũ scientie. quia lectores non
legunt eis vtilia de quibus debent ꝓplm
informare ideo subdit̃ (cerua peperit in
agro et reliquit). i. simplex ꝑsona bonuz
opus inchoatũ cito r̃liquit (quia nõ erat
herba). i. fomẽtũ vtilis p̃dicationis (et o/
nagri steterũt in rupib⁹) ꝑ onagros in so
litudine cõmorãtes. significant̃ primi re/
ligiosi cõtẽplationi vacantes. tumultus
seculariũ fugientes. ꝫ modo mutatuz est
predicamentũ nã multi se ingerũt nego/
cijs seculariuz vt ascendãt ad p̃lationis
statũ ideo subdit̃ (traxerunt ventũ quasi
drachones) aspirãtes magis p̃esse q̃ꝫ pro
desse (defecerunt oculi eorũ) a ɔtẽplatiõe
diuinorũ (quia nõ erat herba). i. deuotio
nis fomentũ et quoniã talis doctrina sb/
trahitur aliquãdo propter auditorũ defe
ctũ sicut. eze. iij. capi. dicit̃ linguã tuã ad
herere faciã palato tuo quia domin⁹ exa
sperans est ideo subdit̃ (si iniq̃tates vestre
r̃sponderẽt vobis ꝛc̃) ⁊ ponitur hic si pro
non (quare ꝛc̃) hoc exponitur d̃ domino
nostro ihesu xp̃o qui deus ẽ ab eterno iõ
dicitur (quare quasi colon⁹ futurus es ĩ
terra) humanitatez assumendo (et quasi
viator declinãs ad manendũ) scz in alie/
na domo. Math. xviij. vulpes foueas ha
bent ⁊ volucres celi nidos. filius autẽ ho
minis nõ habet vbi capud suũ reclinet (
q̃si vir vag⁹ discurrẽs hic ⁊ inde) ad p̃di
candũ (vt fortis) ꝑm deitatẽ (q̃ nõ potest
saluare) scd̃z iudeoꝝ errorẽ. qui putabãt
eũ purũ hoĩez iõ derisorie dicebãt. math.
xxvij. Alios saluos fecit seip̃m nõ p̃t sal/
uũ facere. ad questionẽ fc̃az respõdet̃ ve/
raciter ꝙ hec oĩa sustinuit ꝓ nr̃a salute.

Capitulũ. xv.

Et dixit dñs ad me si steterit moi
ses ⁊ samuel ꝛc̃) ex hoc patet qd̃
oratio iustorũ facta ꝓ pecc̃orib⁹
obstinati. nõ habet ꝓ ipsis effectũ iõ seq̃t̃
(hec dicit dñs qui ad mortẽ ꝛc̃) ꝑ septem
q̃ ponũtur hic. possunt notari septẽ vicia
capitalia ꝓpter q̃ dãnant̃ peccatores ob
stinati ꝑ mortẽ que facit ɔputrescere (lu/
xuria) d̃ qua dicit Gregl. i moralib⁹. Ju
mẽta in suo stercore ɔputrescere est in fe
tore luxurie vitã finire (ꝑ gladium) ira q̃
facit insurgente ad occisionẽ (ꝑ famẽ) in/
saciabil̃ auaricia (ꝑ captiuitatẽ) animuz
deꝑmens acidia (ꝑ canes corrodentes)
mordax iuidia (ꝑ volatilia) nimis eleuãs
suꝑbia (ꝑ bestias terre deuorãtes) vorax
gula (mltiplicate sunt) hic describit̃ ma
lũ ꝓueniẽs ex defectu p̃latorũ cuz dicit̃ (
mltiplicate sũt mihi vidue) nam ecclesie
mlte derelicte sũt a suis pastorib⁹ q̃ꝫtum
ad frc̃m animarũ sed nõ q̃ꝫtũ ad leuatio
nẽ pecuniarũ quas expẽdunt excessiue in
principũ negocijs. et alij qd̃ peius ẽ in ve
natiõib⁹ et aucupijs. ⁊ alij qd̃ pessimũ ẽ
in rebus bellicis. nõ ꝓ sua ecclesia defen
dẽda sed frequẽter ꝓ alia indebita causa
et in alijs maleficijs (et induxi) ꝑmissiue
(suꝑ matrẽ adolescẽtis). i. ꝓpli ignorãtis
(et in solescẽtis vastorez in meridie). i. de
moniũ meridianũ deuastans bonũ ꝓpli
ꝓpter defectuz pastoris boni (ĩfirmata ẽ
que peꝑit). i. ecclesia que tꝑe bõi sponsi
pariebat multos filios bonos ĩfirmata ẽ
q̃ peꝑit septẽ. tꝑe spõsi defectuosi (defecit
aĩa eius). i. deuotionis spirit⁹ (occidit ei
sol sapiẽtie cũ adhuc esset dies). i. tẽpus
bene operãdi et sic dicit saluator. Jo. ix.
me oportet operari opa ei⁹ qui misit me
duz dies est ꝛc̃ (ve m̃) verba sũt. Jere. ad
literam cõquerentis de persecutione sibi
mota. a suis ciuibus. propter propheciaz
veritatis. et in hoc significat q̃libet pre/
dicatorem vel doctorem bonum qui pro
pter doctrinam veritatis fit odiosus ma
lis hominibus et persecutionem patitur
ab ipsis. sed quoniã dominus tales cõso
latur seq̃tur (dicit domin⁹ si nõ reliquie

tue in bonū).i.nō dubites quin opus tu
um habeat finē bonū(si nō occurri tibi)
.i.occurrā(in tpe afflictionis) dāno tibi
paciētie virtutē ⁊ meā cōsolatiōem iō se/
quit postea(et factū ē mihi verbū tuū in
gaudiū ⁊c)(etsi sepaueris)hic ostēditur
meritū boni p̄dicatoris vel doctoris cuz
dicit(si sepaueris p̄ciosuz a vili).i.aias
xp̄i sāguie p̄cioso redēptas a vilitate pec/
cati p tuā doctrinā (quasi os meū eris)
quia verbū boni p̄dicatoris est verbū sal
uatoris Matħ.x.Nō eni vos estis qui lo/
q̄mini sed spiritus patris vestri q̄ loquit
in vobis(et dabo te populo huic in mux
eneū ⁊c)es eni ē solidū durabile ⁊ sonox
sic p̄dicator vel doctor bonus in aduer ß
ē solidus p pacientiā durabilis p cōstan/
ciā ⁊ sonorus p eloquēciā efficacem.

Capi. xvi.

ET factū est verbuz dñi ad me di
cens non accipies vxorem)vxor
accipiēda est vera sapiētia sicut
dicit sap.vij. Ihāc quesiui mihi spōsā as/
sumere ⁊ p oppositū mūdana sapiētia q̄
vt dicit Jacobi.iij.ē terrena aialis et di
abolica ē mulier refutāda ⁊ sic dicit hic(
nō accipies vxorē et nō erūt tibi filij ⁊c).i
nō facias opa a sapiēcia mūdi ꝓceditia
que sunt fraudes lites cōtentiōes et filia
(mortibus egrotationū moriūtur) et di/
cit mortibus ꝓpter mortē culpe et mortē
gehēne quibus moriūtur tales filios faci
entes(non sepeliētur) p occultationē nā
talia veniūt ad cōmunē noticiā.ideo sub
ditur(in sterquilinū erūt)p scandalū et
infamiā(⁊ erunt cadauera eox in escam
volatilibꝰ celi ⁊c)i.aie eox in peccatis pu
trefacte tradent demonibꝰ q̄ p volucres
designant Matħ.xiij. In parabola semi/
nātis.cū dr.⁊ volucres celi comederūt
illō.i.demones vt saluator exponit ibidē
⁊ qm̄ in inferno nulla ē ꝺsolatio.iō subdi
tur(ne ingrediaris domū cōuiuij)p q̄ i/
telligit exclusus ois gaudij modꝰ. Resi/
duuz hui⁹ capli ad lr̄az ē repetitio puni
tionis iudeox p caldeos.p quā significā
tur pene damnatox.p spūs malignos q̄
nō est a nobis plene explicabilis ideo per
transeo.

Capitulū xvij.

PEccatū iuda scriptū est ⁊c) Juda
tribus erat regia ⁊ sacerdotali
cōmixta.⁊ ideo significat status
p̄latox quibꝰ dicit.i.ꝺe.ij. Vos estis ge
nus electū regale sacerdotiū ⁊c ⁊ qz q̄to
stat⁹ altior tāto casus grauior.ideo dici/
tur(peccatū iuda scriptū ē stilo ferreo)i.
indelebilit qz ꝓpt ei⁹ grauitatē difficilt
pōt deleri(eraratū sup latitudinē cordis
eox)p qō designat dilatatio hui⁹ pecca
ti ad alios p exemplū Greg.in pastora.
Cū pastor p abrupta gradit ꝺsequens ē
vt ad p̄cipiciū grex sequat(⁊ in cornibus
aray eox).i.in mitris suis cornutis que
nimis sumptuose ornate sūt auro ⁊ lapi
dibus p̄ciosis ad ostentationē de bonis
q̄ deberēt expendi ad paupex sustentatio
nem(cū recordati fuerint filij eox ararū
suax ⁊c)eox filij dicunt hic clerici inferi
ores qui mēte tractātes vitā superiox in
vanitatibꝰ ⁊ carnalibꝰ studēt eos sequi(
fortitudinē tuā ⁊ oēs thesauros tuos in
direptionē dabo)nam aliqui eox corpa
sua ⁊ diuicias suas expēdunt discurrēdo
⁊ laborādo pro tpalibus negocijs prin/
cipū sperātes p hoc altiꝰ ꝓmoueri. ideo
sequit(maledictꝰ hō qui confidit in homie
)pro tali ꝓmotione.ideo sequit(erit eni
quasi mirice).i.inutilis ad edificū ecclie
sic mirice nō valent ad materiale edifici/
um nec ad faciēdū fructū p pastu hoim
(nō videbit cū venerit bonū)quia care/
bit visione diuina ⁊ ecōtrario dicit ō bo
no p̄lato (benedictꝰ vir).i.p̄latꝰ virtuo
sus(qui cōfidit in dño)de bonis gracie et
glozie obtinēdis ab eo(⁊ erit quasi lignū
q̄ trāsplātatur sup aquas).i.semp meli
us ꝓficiendo (et nō timebit cū venerit ę/
stus).s.ꝓsecutionis hūane vel diabolice
tēptatōis (prauū cor hōis) hic ponit vñ
malū hominis oritur scz ex inclinatione
mala ex parentibus contracta ideo dici
tur (prauum cor hominis)Greñ.viij sen/
sus et cogitatio humani cordis ꝓna sūt
ad malum ab adolescentia sua(et insecru
tabile ⁊c)scilicet ab homine sed nō a deo
.iō subditur (ego dominus scrutās cor
da ⁊c) perdix fouit oua aliena que furat
et quādo pulli sunt nati fugiunt ab ea sic
diuicie male adquisite frequēter ab alijs

rapiuntur et sic laborantes ad earuz ad/
quisitionē defraudātur ꝓpter qđ nō est
in eis spes ponenda. ꝫ in gloria futura iō
subdit̄ (soliū glorie ꝛc̄) sequit̄ (spectatio is
rael) et ecōtrario dicit̄ de non confiden
tib⁹ (dñe omnes qui te derelinquūt cōfū
dent̄) in finali iuditio (recedētes a te in t̄/
ra scribētur). i. in inferno qui dicit̄ esse in
terre ꝓfundo (ecce ipsi dicūt vbi ē verbū
dñi veniat) scđm sensū literalē hoc dicit̄
yronice ⁊ sil̄iter in peccatis obstinati de/
ridēt p̄dicationes de penis iferni et gau/
diis ꝑadisi ꝫ quia p̄dicator nō debz pro/
pter hoc dimittere sue p̄dicatōis officiuz
sequit̄ (⁊ ego non turbat⁹ te pastorem se/
quēs ⁊ diē hominis nō desideraui). i. vi/
tā voluptuosā sic dicebat paulus. castigo
corpus meū et in seruitutē redigo ne for/
te cū aliis p̄dicauerim ipse reprob⁹ effici
ar et quia p̄dicator veritatis aliquando
ꝓpter hoc sustinet ꝑsecutionē sequit̄ (nō
sis mihi tu formidini). i. auferas a me ō/
nē formidinē ꝑ tuā cōsolationē et subdit̄
causa cum dicitur (spes mea tu domine
afflictionis)

Capitulū. xviij.

Verbū qđ factū est ad. Jeremiā a
dño dicēs descēde in domū figu
li) descēdere ē dei potentiā et fra
gilitatē ꝓpriam cōsiderare (et ibi audies
verba mea) nā hūilibus reuelat̄ veritas
diuina. Math. xi. Cōfiteor tibi dñe rex ce
li et terre quia abscōdisti hec a sapiētib⁹
et prudētibus et reuelasti ea paruulis (et
ecce ipse faciebat opus sup rotā) ꝑ figu/
lū istū intelligit̄ deus. cuius speciale op⁹
est hō ad ymaginē factus dei et p̄sidens
aliis creaturis inferioribus et ideo dicit̄
factus sup rotā. i. creaturis corruptibili
bus p̄sidentē. Gen. i. vt presit piscib⁹ ma
ris et volatilib⁹ ꝛc̄ (et dissipatū ē vas ꝛc̄)
). s. ipse adā cui⁹ corp⁹ erat vas anime ⁊
aīa scientie quia factus fuit ꝑfect⁹ in sciē
tia potens docere sicut et generare (con
uersusqꝫ fec̄ vas alteꝝ). i. cristū qui dicit̄
nouissim⁹ adaz. i. coꝝ. xv. (sic̄ placuerat
in oculis eius) de cristo nāqꝫ dicit̄. math
iij. hic est filius me⁹ dilectus in quo mihi
cōplacui. Potest etiā aliter exponi de eo/
dē homine. qui ꝑ seip̄m dissipat̄ ꝑ culpā
⁊ a deo repat̄ ꝑ graciā. osee. xiij. Perdi
tio tua ex te israel tantūmodo ex me au/
xiliū tuum. sil̄iter potest exponi de vno re
gno vel vna gēte. vt pz de niniuitis. Jone
tertio. idō sequitur (repēte loquar aduer
sus gentē et aduersus regnū) et sequitur
(si penitēciā egerit gēs illa ꝛc̄. agā et ego
penitentiā ꝛc̄) (Et dixerūt venite et cogi/
temus contra. Jeremiā cogitationes) ꝑ
istos significantur mali clerici et mali sa
cerdotes qui machinātur cōtra pauꝑes
predicatores et suggerūt prelati. vt aufe
rant ab eis potestatem predicandi et au/
diēdi cōfessiones. dicentes qđ seq̄tur (nō
eniz peribit lex a sacerdote ꝛc̄) dicunt eni
ad regimen ecclesiaꝝ suarum sufficere et
hoc freq̄cius dicunt illi qui minus suffi
ciūt non intelligentes pondus oneris sui
libēter volūt ab aliis adiuuari (venite et
percuciam⁹ eū lingua) dicendo populis
qđ nō habent potestatem nisi de licentia
propria qđ tamē est falsū. cū maior sit po
testas prelatorum et qm̄ in talibus recur
rendū ē ad deū subdit̄ (attende dñe et au
di voces aduersarioꝝ meorū) dando eis
penitētie sp̄z (nūq̄d ꝓ bono r̄ddet̄ malū
) quasi dicat sic quādo pro adiutorio red
ditur ꝑsecutio.

Capitu. xix.

Hec dicit domin⁹ vade et accipe
lagunculā figuli testeā) que mo
raliter accipitur quādo diligent̄
humana fragilitas consideratur que cō
sideratio pertinet ad predicatorem. vt ꝑ
hoc peccatores inducat ad celerem con/
uersionez (⁊ egredere ad vallem filij en/
non) que interpretatur fons doloris id ē
induc peccatores ad fontem lacrimaruz
ex dolore vere contritionis (⁊ predicabis
ibi verba mea) scilicet penas obstinatoꝝ
i peccatis in litera sequēti. ⁊ per oppositū
premia veraciter contritorū per hoc au
tem ꝙ postea subditur (et conteres lagū
culam in oculis viroruz) significatur ꝙ
predicator non soluz debet predicare ver
bis sed etiaz sensibilibus exemplis in mo
ralibus enim magis mouent facta q̄ ver
ba propter ꝙ dicit. Gregorius. in omelia
xxxviij. Cuius vita despicitur r̄stat vt ei⁹
predicatio contemnatur.

Capitulū xx.

Et audiuit fassur et cetēa) p. ieremiā q̄ fuit magnus p̄dicator in veteri testamēto mistice sigificatus fuit paulus p̄dicator vēitatis. in nouo p fassur v̄o q̄ tpe ieremie fuit priceps in domo dñi significatus fuit priceps in domo dñi sigificatus fuit ananias pontifex tpe pauli vt habet Act. xxiij. ⁊ sicut fassur pcussit ieremiaz ꝓphetā veritatis sic ananias p̄cepit pcutē ds pauli veritatē p̄dicātis ⁊ sic ieremias denūciauit miseriā futurā ipi fassur ⁊ amicis suis sic paulus dixit ananie percuciet te dñs paries dealbate qd̄ videt ipletū fuisse p romanos nā cuz capta ciuitate ierlm sacerdotes peterent miam. Tytus precepit eos occidi. d. eos esse degeneris animi q̄ cuperēt supuiuere tēplo ⁊ numini (maledcā dies ī qua nat⁹ sū) s̄m moralē sensū hoc dicit in psona peccatoris ⁊ de natiuitate sua p culpā in qua natitate diabolus est pater ⁊ cōcupiscētia p diabolū excitata mater vnde dicit Jo. viij. vos ex patre diabolo estis dies aūt hui⁹ natitatis ē productio actus exterioris que dies maledicit cū homo peccatū suū p verā penitēciam detestatur (maledict⁹ vir q̄ annūciauit patri meo. d. natus ē tibi puer masculus et quasi gaudio letificauit eū) hic vir ē adulator pessim⁹ q̄ peccatuz attribuit v̄tuti vt hōicidiū ꝓbitati ⁊ sic de filibus ⁊ inde pater diabolus letificatur quia de peccato ppetrato et de adulatione sequēti gratulat (sit hō ille vt ciuitates q̄s subuertit dominus) qr talis adulator est gehēne dignus (audiat clamorez mane ꝛc̄) .i. sit in cōtinuo dolore (qui nō me interfecit a vulua iterficit) cū ante actū exteriorē p penitēciā delet.

capi. xxi.

Verbū qd̄ f c̄z ē ad ieremiā ꝛc̄) p regē sedechiam qui misit nūcios ad ieremiā pro cōsilio et auxilio requirēdo p preces eius ad dominū sigificātur illi qui petunt a religiosis psonis orationū suffragia et in p̄dicaciōibus et orationibus p peccatis suis consilia sed sicut sedechie nō valuit quia cōsiliū ieremie nō fecit sic talibus non valent suffragia vel consilia nisi faciāt s̄m bona consilia sibi data iō sequitur postea (ecce ego do corā vobis viā vite) .s. si s̄m bona cōsilia feceritis (et viā mortis) si ea repuleritis (qui habitauerit in vrbe hac morietur ꝛc̄) per vrbē istā que erat peccatis maximis inuoluta sigificatur ꝯgregatio maloꝝ que ē ciuitas diaboli sicut ꝯgregatio bōꝝ ē ciuitas dei Illi v̄o qui manēt in ciuitate diaboli moriūtur gladio diabolice īuasionis et fame ex defectu sacre eruditionis ⁊ peste praue exēplificationis supiorū que moraliter corrūpit mltitudinem subditoꝝ (qui autē egressus fuerit) de ciuitate diaboli p verā penitenciā (viuet) p graciā (⁊ erit ei anima sua q. spoliū raptū de manib⁹ īimicoꝝ.

ca. xxij.

Hec dicit dominus) hic Jeremias prophetat contra mala regni iude generaliter et cōtra iiij malos reges specialiter. Moraliter aūt p regnū iuda confitens siue laudans interpretatur Ad laudem vero dei et sue bonitatis cōfessionē regnū ecclesie deputatur s̄ tamē malicia multoruz multū deturpat ⁊ impedit laudē bonoruz. p q̄tuor vero reges malos q̄tuor mala regnū ecclesie deprauācia significātur scz cupiditas effrenata sublimitas inflata carnalitas affectata crudelitas aggrauata primū facit dignitates ecclesiasticas prebendas ⁊ beneficia alia symoniace conferri. scd̄z fcit familiā equos et alia huiusmōi excessiue nimis ampliari Terciū facit nepotulos et alios propinquos de bonis ecclesie indecēter sublimari quartū vero facit pauperes bonis sibi debitis defraudari et s̄ malum de die in diem notabiliter augm̄tatur Bernard⁹ ad hēricū archiepiscopū senonensem clamant famelici conquerūtur et dicunt dicite pontifices inferno q̄d facit aurum quid prosunt tot mutatoria aut appensa in particis aut plicata in mātīcis nobis fame ⁊ frigore laborantibus nostrū est qd̄ effunditis nobis crudeliter subtrahitur qd̄ inaniter expenditis.

Capi. xxiij.

Ve pastoribus ꝛc̄) per sacerdotes veteris testamenti contra quos prophetat ieremias significātur mali sacerdotes noui et eorū consiliarij

de quibus dicit (ve pastoribus qui dispergūt ⁊ dilacerāt gregē) isti sūt qui verbis suis malis et factis auertūt populū ab ill' qui sciūt ⁊ nolūt dare fidelibus consiliuz salutis. et istis cōminatur dn̄s ve dānationis eterne (ecce dies veniunt ꝛc̄) hic ad literā ꝓmittitur verus et bon⁹ rex et pastor ihesus cristus ꝑ q̄ moralit̄ intelligit̄ bonus pastor vel p̄latus. nā vterqꝫ est cristi vicarius vn⁹ in tꝑalibus alius in spiritualib⁹ ideo subdit̄ (et suscitabo dauid) .i. cristo (germē iustū) .i. tenerum pietate ad modū germinis erga vere penitētes (et asperū equitate) erga duros ⁊ rebelles. Vn̄ de dauid dicit̄ ij. Regl. xxiij. Ipse ē quasi tenerrim⁹ ligni vermiculus q̄ q̄ꝫuis sit valde mollis tamē lignuz duruz penetrat sicut ferrū ꝑ qd̄ significat̄ ꝙ vicari⁹ veri dauid scilicz ihesu xp̄i. debet esse valde mollis pietate erga bonos ⁊ durus equitate erga malos obstinatos (in dieb⁹ illis saluabit̄ iuda et israel habitabit cōfidēter) nā sub tali principe vel p̄lato confidēter habitant actiui boni qui ꝑ iuda et boni cōtemplatiui qui ꝑ israel significantur. Per ꝓphetas veteris testamenti ɔtra quos loquitur Jeremias significātur mali doctores et p̄dicatores noui. qui docēt vel p̄dicāt p̄sumptuose ad sui ostentationē vel questus tēporalis ꝓcurationē. qd̄ est valde periculosū propter ꝙ subdit. Jeremias (contritū est cor meū ꝛc̄) vani tales doctores vel predicatores frequēter ī miscēt errores ex ignorātia vl' rei tēporal' cōcupiscentia. mala potentū nequiter excusātes. ideo talibus subdit̄ p⁹ ea (in prophetis samarie vidi fatuitatē) magna nāqꝫ fatuitas est docere vl' p̄dicare q̄ ignorantur qd̄ tamē frequenter contingit. vn̄ dicit. Jero⁹. in epistola ad paulinū de omnibus sacre scripture libris. sola scripturaꝝ ars ē quaz sibi passim omnes vendicāt. hanc garrula anus. hanc delirus senex. hanc sophista verbosus. hāc vniuersi presumunt. lacerant. docent anteq̄ꝫ discāt (et in ꝓphetis ierusalē vidi similitudinem adulterij) per adulterium eni procreantur filij falsi et per predicationem questualē fiūt discipuli vel auditores decepti propter qd̄ de talibus adulterātibus verbum dei dicit. Apostolus. secūda. Corintheorum. secundo. Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei sed ex sinceritate et cetera.

Capitulū. xxiiij.

Ostēdit mihi dominus ⁊ ecce duo calati pleni ficis) ꝑ q̄s significantur due ciuitates scilicz dei ⁊ diaboli per calatum autem ficus bonas habentem. significatur ciuitas dei. ciues autez dei sunt boni cristiani dulces decore gracie et dispositi ad dulcedinem glorie. fic⁹ male sūt ciues diaboli pleni amaritudīe culpe et dispositi ad amaritudinē gehēne et de bonis ficis dicitur (ꝙ erāt sicut ficus primi temporis) id est similes cristianis ecclesie primitiue. de quoruz caritate dicitur. Actuum. iiij. multitudinis credentiū erat cor vnum et aīma vna ex quo patet qd̄ in eis erat caritatis dl'cedo magna. de malis autem ficis subditur (qd̄ comedi non poterāt) eo ꝙ sint male. quia cristiani in malicia obstinati. cristo non possunt incorporari per fidem caritate formatam. Itez aliter potest exponi. vt per ficus bonas intelligantur boni religiosi. qui sunt sicut ficus. primi tēporis id ē similes primis fratrib⁹ fundatoribus sue religionis per malas autem ficus intelligantur fratres mali qui comedi non possunt id est regulari discipline incorporari. Vnde dicit Augustinus. sicut non inueni meliores his qui in monasterijs profecerunt. ita non inueni peiores his qui in monasterijs defecerunt.

Capitulū. xxv.

Verbum qd̄ factum est ad Jeremiam) In hoc capitulo replicat. ieremias contra populuz iude mltiplicationem peccatorum et obstinationem per quod significatur multiplicatio peccatorū et obduratio in malis cristianis maxime temporibus anticristi sicut dicitur. Mathei. xxiiij. Et quoniam abundabit iniquitas refrigescet caritas multorū. ꝓpterea hec dicit dn̄s exercituū ꝛc̄)

ꝑ punitionē ꝓpli iude quaꝫ Jeremias hic
p̄nunciat futurā ꝑ regē babilonis ⁊ ei⁹
exercitū significat̄ tribulatio ꝓpli christi
ani futura tꝑibus antichristi ad punien
dum malos ⁊ purganduꝫ electos. de q̄
tribulatione subdit̄ (ponamqꝫ eos in stu
porem ꝛc̄) qꝛ tunc erit tribulatio magna
quāta nō fuit antea (perdā qꝫ ex eis vo/
cē gaudij ꝛc̄) qꝛ tūc auferetur celebratio
solennis diuinoꝝ ab ecclesia q̄ debet fie
ri cum mentis leticia p̄s. lxxxiiij. Cor me
um ⁊ caro mea exultauerūt in deū viuū
⁊ hoc significat̄ ꝑ hoc qd̄ dicit̄ (⁊ leticie
) q̄ dicit̄ a latitudine qd̄ ꝓprie fit qñ gau
dium mētis redūdat in corꝑe (vocē spō/
si ⁊ vocē spōse). i. mutuā consolationē p̄/
lati ⁊ sue ecclesie. nulli eni aut pauci tunc
audebūt se prelatos ecclesie ꝯfiteri ne du
cant̄ ad tormēta p̄mi sicut fuit tꝑib⁹ ec/
clesie p̄mitiue (vocē mole) i. p̄dicationis
q̄ terit̄ frumentū sacre scripture ꝓplis ex/
ponēdo (⁊ lumē lucerne). i. doctrinaꝫ sa
cre scripture quā nullus audebit publice
legere. de q̄ dr̄ ꝓuerbio. vi. Mandatū lu
cerna ē ꝛc̄ (Cunqꝫ impleti fuerint ꝛc̄) hic
Jeremias p̄nunciat destructionē babilo
nis ⁊ regni sui ꝑ quaꝫ significat̄ antixp̄i
mors ⁊ sui exercitus saltem pro ꝑte ma/
gna quā xp̄us faciet sicut dicit̄. ij. Tessa
ij. Quē dn̄s ih̄us interficiet spū oris sui.
⁊ destruet illustratione aduētus sui ꝑ se/
ptuaginta ānos qui numer⁹ ꝯsurgit ex
ductu denarij ꝑ septenariū ⁊ vterqꝫ nu/
merus ꝑfectionē significat significat̄ ꝙ
antixp̄i ꝑsecutio erit vltia. ⁊ sic ecclesie
tribulatio erit ꝯsummata. ꝙ āt septena
rius numer⁹ ꝑfectionem significet. dicit
Grego. Omel. xxv. qm̄ omne tēpus septē
dieb⁹ ꝯprehendit̄ recte septenario nume
ro vniuersitas figurat̄. Similiter dena
rius idē significat qꝛ limes est numeroꝝ
⁊ numeri sequentes sunt ipsius ⁊ partiū
eius replicationes (Sume calicē vini.) ꝑ
quē significat̄ austeritas vite. vnde dicit
p̄s. xxi. Calix meus inebriās quā precla
rus est Inebriat eni vino ꝯpunctionis et
clarificat puritate ꝯuersationis. hunc ca
licem debet predicator qui per Jeremiaꝫ
significat̄ assumere exemplo Pauli dicē
tis. i. Coꝝ. ix. Castigo corpus meum ⁊ in
seruitutem redigo ne forte cuꝫ alijs predi
cauerim ip̄e reprobus efficiar ⁊ per p̄di/
cationē suam alijs ꝓpinare etsi recusaue
rint accipe debꝫ eis dicere quod postea
subdit̄ (bibentes bibetis). i. si non vultis
hic sustinere penam debitā pro peccatis
vestris sustinebitis maiorem velitis noli
tis. s. penā purgatorij vel inferni.

Capitulum xxvi

In principio regni Joachim ꝛc̄) Sequit̄ (
sta in atrio dom⁹ domini ⁊ loqueris ꝛc̄.
) per Jeremiā constanter p̄dicantē cōtra
vicia sacerdotuꝫ ⁊ falsoꝝ ꝓphetaꝝ ⁊ po
pulorum eis credentiū. significat̄ p̄dica
tor constans secularis vel religiosus qui
constanter p̄dicat contra maliciam cleri
ac populi christiani. ⁊ sequit̄ postea (app̄
henderunt eum sacerdotes ꝛc̄) per quos
significāt̄ mali sacerdotes ⁊ clerici ⁊ po
puli ab eis decepti persequētes veritatis
p̄dicatores. sicut ⁊ sacerdotes iudeoruꝫ
deceperunt turbam ad petendum Bar
rabe liberationē ⁊ ih̄u xp̄i crucifixionē.
vt habetur Math. xxvij (Et dixerunt p̄n
cipes ꝛc̄.) per principes istos de domo re
gis qui liberauerūt Jeremiā a pena mor
tis. significātur principes ⁊ nobiles chri
stiani ⁊ misericordes p̄lati qui defendūt
predicatores veritatis ab iniurijs mole/
stijs sibi crudeliter illatis.

Capitulum. xxvij.

Hec dicit dominus ad me Fac ti/
bi vincula ⁊ cathenas ꝛc̄.) Per
que ꝟm sensum litteralem signi
ficatur seruit⁹ regis Babilonis. ꝟm sen/
sum moralē significantur peccata q̄bus
peccator tenetur in seruitute demonis. (
⁊ mittes eas ad regem Edom ꝛc̄) Edom
autē interpretat̄ sanguineus. ⁊ ideo per
ip̄m significat̄ princeps sitiens sangui/
nem innocentuꝫ. ⁊ per hoc est demonis
seruus. per regem Moab qui interpreta/
tur ex patre eo ꝙ ex incestu patris cum
filia fuit natus. Geneꝟ. xix. significat̄ rex
carnalis ⁊ lubricus. Per regem filiorū
Amon qui interpretat̄ inutilis. significa
tur p̄nceps fatuus sub quo misere viuit
populus. Eccles. x. Ve terre cuius rex
puer est. Per regem Tyri ⁊ sydonis que
interpretat̄ venatio. significat̄ princeps

cupidus et malicioſus qui per malicias exquiſitas populum ſubditū ſibi grauat ꝓuerb.xxviij.leo rugiēs ⁊ vrſus eſuriēs p̄ceps impius ſup̄ ꝓp̄m paup̄em Iſte mozaliter eſt rex tyri qui interp̄tat angu ſtia nā per eū populus anguſtiatur.p̄ re gē ſedechiā qui interp̄tatur iuſticia d̄i.et tamē eaz non tenuit quia regi babilonis peierauit.ſignificat rex ypocrita qui ſub ſpecie bonitatis iuſticias facit qualis fu it iulian⁹ apoſtata qui cupiditatē ſuā en/ angelij teſtimonio colozabat. d.xp̄ianis criſtus v̄r dicit niſi quis renūciauerit oi/ bus q̄ poſſidet.nō poteſt meus ee diſcipu lus et ſic p̄timonia ab eis auferebat et de tali rege dicit iob.xxxiij. Qui ꝓpter pec/ cata populi regnare facit hoīem ypocri tā omnes eni iſti reges p̄dicti ſūt ſerui re gis babilonis.i.iferni.nā babilon iterp̄/ tatur cōfuſio in iferno aūt nullus ē ozdo ⁊ per oſequēs eſt ibi maxima cōfuſio ⁊ ſi cut reges p̄dicti ſunt hic ſui diaboli per culpā ſic in futuro ſubiiciēt ei niſi penitu/ erint per penam.

Capitulum. xxviij.

ET factū eſt in anno illo ꝛc) ſequi t (dixit ad me ananias) per iſtuz ꝓphetā falſū qui mendaciter po pulo placita nūciabat ſignificat predica toz malus.qui ꝓpter fauoē vel queſtū excuſat v̄l palliat peccata potētū Per ie/ remiā aūt ſibi contradicentē ſignificatur predicatoz verus qui non ſolū veritatez predicare ſed etiā falſos predicatozes ſcit ⁊ vult cōfutare ſedz qđ dicitur ad .tytū .i. Amplectentē eum qui ſcđm doctrinā eſt fidelē ſermonez.vt potens ſit exhorta ri in doctrina ſana.⁊ eos qui cōtradicūt arguere Per hoc aūt qđ ieremias predi xit ei mortē corpozalē de prozimo ſibi fu/ turam in falſitatis ſue penā ⁊ ſic euenit ſi cut dicitur infra(⁊ mortuus eſt ananias ꝓpheta in āno illo)ſignificatur qđ do/ ctoz falſus vel predicatoz incurrit mortē culpe et poſtea niſi peniteat mortez gehē/ ne et hoc etiam ſignificat ꝑ hoc qđ dicit hic de cathenis ligneis confractis.pro q̄ bus impoſite ſunt ferree que ſunt multo maioris ponderis q̄m lignee ſic qui non vult hic ſuſtinere penam pro peccatis ſu/ is habet neceſſario ſuſtinere maiorē q̄ſi incomparabiliter in purgatorio vel in in ferno.

Capitulū. xxix.

ET hec ſunt verba libri ꝛc) ſequit hec dicit dominus exercituum deus iſrahel omni tranſmigrati/ oni ꝛc.) Per tranſmigratos iſtos de ēra natiua ad aliaz poſſunt intelligi religioſi qui de ſeculo tranſmigrant ad vitā clau/ ſtralem quibus dicit(edificate domos.) id eſt edificia virtutū(⁊ habitate)per cō tinuationē operū bonozū quia nemo mit tens manū ad aratruz ⁊ aſpiciens retro aptus eſt regno dei Luce.ix.(⁊ plantate ortos)id eſt facite de ſecularib⁹ deuotis nouicios.⁊ de bonis nouicijs profeſſos. (⁊ comedite fructū eoꝝ).i.eoꝝ opera bona cedent vobis ad meritum ⁊ poſtea ad premium(accipite vxores)id eſt ſcien tiam de ſpeculationibus diuinis.⁊ pru/ dentiam de agibilibus humanis que fig nificantur per vxores Jacob Rachel et Lyam Geneſ.xxix(Et generate filios et filias)ſcilicet ſpirituales per veſtram bo nam doctrinaz exemplo Pauli dicentis Corinthijs Jn chriſto ihesu per euange/ lium ego vos genui(⁊ date filijs veſtris vxores ꝛc).i.iducite eos ad adq̄rendā ſa/ pientiam et doctrinam.et ad operum ve/ ſtrozum imitationem(et multiplicabimi)quia talis multiplicatio cedit ad hono/ rem dei(et querite pacem ciuitatis ad q̄ tranſmigrare vos feci) id eſt religionis veſtre que bene dicitur ciuitas id eſt ciui um vnitas.nam omnis religio habet oz tuz ab eo qđ dicitur Actuū.iiij. Multitu dinis credencium.erat coz vnum ⁊ ania vna (quia in pace illius erit pax veſtra) turbata enim aliqua religione.turbatur quilibet habitans in ea. Aliter per ciuita tem poteſt intelligi regnuz vel ciuitas in qubus habitant religioſi pro quoruz pa ce debent orare.nam in pace ciuitatis v̄l regni habitant pacifice religioſi.propter qđ dicit.apls i.thi.ij. Obſecro p̄mū oim fieri.obſecrationes.oraciones.poſtulationes

gratiarū actiones pro regibus ꝙ p̃ncipibus ꝙ sequitur vt trāquillaz agamus vi am(nō vos seducāt ꝓphete vestri)id est homines mali qui i rligionib⁹ vel regnis ꝙ ciuitatibus per sua mala verba ꝺcitāt hoies ad seditiões ꝙ prelia.(cum ceperit impleri in babilone septuaginta anni visitabo vos ꝛc̃)per babilonem que confusio interp̃tat vita p̃sis sigificat de qua hugo de sancto victore dicit in prosa cōfusa sūt hec oia spes metus meroz gaudiū termin⁹ aūt vite p̃tis cōiter est ānus septuagesimus p̃s.lxxxix.Dies ānoꝝ nostroꝝ in ipis septuaginta anni.igitur religiosis pacificis ꝙ etiā secularib⁹ dicit dñs(cum impleti fuerint ꝛc̃).i.in termino vite vr̃e(visitabo vos ꝙ suscitabo sup vos verbuz meū bonū)trāsferendo vos de p̃tis vite miseria ad felicitatis eterne gaudia(ꝙ ad semeiam neclamitez dices ꝛc̃)p istū semeiaz qui de babilone scripsit in ierusalez sūmo sacerdoti psuadens vt rep̃meret iere miā ab actu ꝓphetādi significanť illi qui suggerūt p̃latis ecclesie vt auferāt ptātez p̃dicādi ꝙ ꝺfessiones audiēdi a pauperib⁹ p̃dicatoꝝib⁹ vel nimis restringant cū tam̃ p salute aiaꝝ laboꝝare fiocliter intendāt

Caplm xxxi

Hoc verbum qō factū est ad Jeremiā ꝛc̃)caplm istud ꝙ etiā imediate sequens exponūt ad literam iudei ꝙ etiā aliqui doctoꝝes catholici de liberatione iudeoꝝū a captiuitate babiloni ca q̃tum ad bonos ꝙ flagellationē eoꝝū q̃tuz ad rebelles ꝙ malos Ego vero cap. vtrūq; lr̃aliter exposui de liberatiõe mundi facta per xp̃m ostendēdo ꝓut potui ꝙ nō possunt aliter ꝺuenienter ad literā exponi ꝓter quod hec expositio spiritualis est respectu aliarū nec occurrit mihi alia ꝺueniencioꝝ hic ponenda

Caplm xxxii.

Verbū qō factū est ad ieremiā ꝛc̃.)sequitur.(.ꝙ Jeremias ꝓpheta clausus erat i atrio carceris ꝙc̃) per Jeremiam ꝓphetam veritatis q̃ clausus erat de māꝺato regis significat bon⁹ prelatus vel doctoꝝ psecutōem sustinens ab aliquo potente ꝓter veritatis ꝺoctrinam vel executionē equitatis sicut sanctus thomas cantuariensis passus est a rge ā glic ꝙ satellitibus suis ꝙ multi alij similia sunt passi(Ecce ananeel) qui interp̃tatur gratus deo ꝓpter qō significat xp̃m deo patri gratissimū Mathei iij.Hic est filius meus ꝺilectus in quo mihi cōplacui p Jeremiā clausuz in atrio carceris significat bon⁹ religiosus in claustro religiõis huic psuadet xp̃s emere agrum in quo est thesaurus absc̃ꝺit⁹ de quo dic̃ Greg.omel xxxvij. Thesaurus autem celeste ꝺefiderīū est Ager vero in quo absc̃ꝺiť. ꝺisciplina est studiū celesti. q̄ vigere ꝺebet in loco religionis ꝙ ideo ager iste ꝺicitur esse(Jn anathot)que obediēcia interp̃tat̃ p̃cium aūt hui⁹ agri sunt (septez stateres ꝙ decē argentei) per quos significat ipletō ꝺcalogi p numeruz ꝺenarium ꝙ perfectio cō filiozum euangelij p septenariuz qui significat septiformē gratiā spūssancti(liber āt emptiōis aptus).sunt verba ꝓfessionis exterius ꝓbata(ꝙ liber signat⁹)est interi oz intencio ꝺeuota quoꝝ custoꝺia ꝺimittitur ipi(baruch)qui benedict⁹ interp̃tat̃ iō significat spūmsanctū p quē veritas ꝓfessionis iterioz ꝙ exterioz custoꝺiť. testes vero huius rei sunt āgeli sancti qui ꝺe bonis hominū opibus ꝙ ꝺceptionib⁹ cozaz ꝺeo testificanť(custoꝺiunť aūt in vase fictili)id est in coꝛde humili qō nō reputat se nisi q̃o fragile ꝙ nulli⁹ precij.humilitas enim custos ꝙ decoz est oim carismatū ꝙ et ꝺonoꝝum puer.xi.Ubi humilitas ibi sapiencia q̃ tenet excellēcioꝛē graꝺū inter spiritussancti ꝺona Jsa.xi.enumerata Requiescet sup eum spūs sapie ꝙ intellectus ꝛc̃.ꝙ sic habet alia sibi annexa

Caplm xxxiij.

Et factum est verbū dñi ꝛc̃)sequit (hec dicit dñs deus israel ad domos vrbis hui⁹)p vrbē significatur vniuersalis militans ecclesia de qua dicit ꝓpoc̃.xxi.Vidi ciuitatē sanctā irlz ꝛc̃)domus āt hui⁹ vrbis sūt ptículares ecclesie per orbem ꝺiffuse(ꝙ ad domos regl.).i.curias laicales q̃ ꝺestructe sunt. nam in ecclesijs p magna pte cultus ꝺei negligitur ꝙ in curijs laicis iusticia frequenter subuertiť(ꝙ ad munitiones).s. alimētoꝝ p quas significanť ꝺoctrine sacraꝝ scri/

pturaꝝ que ꝑ magna ꝑte ſũt oſſũpte naz doctores plurimi docẽt curioſa et inutilia ad oſtentatõnẽ ſui ⁊ ꝓdicatores multi predicãt ꝓpter q̃ſtum vel fauorẽ audiẽtiuz.et ſic tacẽt vl palliãt vicia magnatoꝝ(⁊ ad gladiũ veniẽtiũ vt dimicent cũ caldeis) ꝑ Egipcios q̃ tenebroſi interptãt hoies mali ſignificãt q̃ ſũt mẽbra demonũ ꝑ caldeos ſignificatoꝝ ⁊ ſic cũ demõib⁹ ipugnãt populũ xpianũ ſeminando diſcordias.et alia mala ꝑſuadẽdo Reſtauũ aũt hui⁹ capituli de xp̃o ⁊ redẽptõe facta ꝑ ipſũ expoſui litteraliter et ſic expoſitõ mea reſpectu aliaꝝ eſt ſpũalis ꝓpter qõ ptrãſeo de alia hic ponenda. Capl̃m xxxiiij

VErbũ qõ factuz eſt ⁊c)ſeq̃tur(vade ⁊ loq̃re ad regem Sedechiam ⁊c) ꝑ quez ſignificat xp̃s duplicitatõe.ſ.ratione regie dignitatis ⁊ interpretatõnis nam ſedechias interptat iuſtitia dei et de xp̃o dicit.i.coꝝ.i.fact⁹ eſt nobis ſapiẽtia ⁊ iuſtitia.ꝑ ħ igit̃ ꝙ ꝓdicit hic ipſi⁹ Sedechie captio ignominioſa ⁊ tamẽ honorabil̃ ſepultura fuit figurata xp̃i captio que fuit cũ ignominia.Matħ.xxvij.tã q̃m ad latronẽ cũ gladiis ⁊ fuſtib⁹ exiſtis cõp̃hẽdere me ⁊ eius ſepultura fuit honorabil̃ ⁊ ꝑcioſa vt patet.Jo.xix.et hoc ꝓdictũ fuit.Iſa.x.et erit ſepulcꝝ eius glorioſũ (Et factũ eſt v̄bum dñi ad Jeremiaz)per iſtos q̃ ad ꝓdicatõez Jeremie dimiſerunt ſeruos ſuos hebreos et ãcillas hebreas liberos ſicut tenebãt ex ꝑcepto legis.exodi xxi.⁊ poſtea cupiditate ducti ſubiecerunt eos priſtine ſeruituti ſignificãt potẽtes huius ſeculi q̃ ad ꝓpitatõnẽ boni ꝓdicatoris vel ad conſiliũ boni oſſeſſoris relaxant indebitas exactiões.⁊ poſtea cupiditate ducti reponũt eas in toto vel in ꝑte vel inueniunt alias de nouo tantas vel maiores(vitulũ quẽ occiderunt in duas ptes ⁊c)hoc fiebat ad ſignificãdũ ꝙ tranſgredientes pactũ de liberbate cõceſſa eſſent digni morte corꝑali.qõ Jeremias dixit eis futuruz ꝓ dicta trãgreſſione.ſic qui exactiones indebitas amotas reponunt vel alias adinueniunt incurrunt mortẽ culpe⁊ poſtea gehenne

Capitulus xxxv

VErbum qõ factũ eſt ad Jeremiã ⁊c)ſequit̃ (.vade ad domũ rechabitarũ)ꝑ iſtos rechabitas q̃ aſcẽdentes interpretãtur viri ꝑfecti aſcendentes de virtute in virtutẽ donec videat̃ deo deorũ in ſion ſignificãtur ⁊ iſti ſicut rechabite nõ ſolicitãt̃ de domib⁹ edificãdis.nec ſemente vel vineis colendis reputãdo ſe peregrinos ⁊ aduenas in ħ mundo dicentes cũ apl̃o ſhebre.xiij.Non habem⁹ ħ manentẽ ciuitatẽ ꝛ futurã inq̃rim⁹ ⁊ ſic excluditur ſolicitudo tꝑaliũ vt liberi⁹ otẽplatõni celeſtiũ intendat̃.ꝑ ħ ãt ꝙ rechabite vinũ nõ bibebãt qõ letificat coꝝ hois.ſignificat̃ ꝙ tales ꝑfecti excludũt a ſe q̃ntũ poſſibile eſt oſolatiõem gaudij mũdialis vt in ſolo dño oſolẽtur vñ de ãtiq̃s monachis ſcribit̃ in legenda bti Jeronimi.⁊ in collatiõib⁹ pr̃m vt habitabãt in terra ſolis ardoꝝib⁹ exuſta q̃ prebebat eis horridũ habitaculũ.q nõ erat ibi viriditas arboꝝ nec cãtus auium.ꝛ tm̃ ſolaciũ diuinũ ſcdm illõ ps.lxij.In terra deſerta inuia inaqueſa ſic in ſancto apparui tibi vt viderẽ virtutẽ tuã ⁊ gl̃iam tuã(Vade⁊ dic viris iuda et habitatoribꝰ irl̃m.)ꝑ ħ ãt ꝙ ieremias de mandato dñi ãnunciauit ꝑfectiõez rechabitarũ viris iuda ꝑ quos ſignificant̃ laici ⁊ habitatoribꝰ irl̃m ꝑ quos intelligũt̃ religioſi oſtendit̃ ꝙ exẽpla virtutũ ſũt ſecularib⁹ ⁊ regularib⁹ predicãda

Capl̃m .xxxvi.

ET factũ ẽ in ãno.iiij.Joachim ⁊c) ſequitur(tolle volumẽ libri ⁊ ſcribes in eo ⁊c)per hoc autez ꝙ ieremias non ſolum prophetauit verbo ꝛ etl. ſcripto ꝓpter futuros ⁊ abſentes ſignificatur ꝙ homo literat⁹ in ſcriptis diuinis nõ ſolum debet docere verbo predicãdo vel legendo ſed etiam ſcripto vt ſic nõ ſolum pñtibus proficiat ſed etiam abſentibus et futuris.(et fecit baruch filius nerie ⁊c) ꝑ hoc autem ꝙ ipſe conſtanter legit verba ieremie coram principibus⁊ populo ſignificatur ꝙ predicator veritatis debet conſtanter annunciare verba ſacre ſcripture ⁊ doctorum a ꝓbatorũ coraz magnis ⁊ puis(Cunqz legiſſet inde tres pagellas ⁊c).per hoc autẽ ꝙ rex noluit audire pfcẽ

ꝫ fecit libꝝ incidi⁊ oburi ⁊ eiꝰ autores .ſ. ieremiã ⁊ baruch ad mortẽ q̃i ſignificãt illi q̃ dei verbũ audire nõ poſſunt .o. illud Jo. vi. Durꝰ eſt hic ſermo ⁊ q̃s poteſt eũ audire Inſup etiã q̃rũt doctrinã vitatis et doctores eiꝰ deſtruere .p ꝫ autez ꝙ domiꝰ abſcõdit eos .ſ. Baruch et Jeremiaz oñdit diuina clemẽtia cuiꝰ ꝓpriuz eſt ſuccurrere in caſibꝰ deſpatis (rurſũ tolle volumẽ aliud et ſcribe i eo) p ꝫ ẽni ꝙ Jémias de mãdato domi ſcripſit plẽs ꝫmones de punitõe regis et maloꝝ ſibi adherẽtiũ duo ſignificant .ꝑmuz eſt .ꝙ doctor veritatis ex ꝓſecutõe nõ debz ceſſare a veritatis doctrina .ꝫ oſtantiꝰ docẽ .ſecũdũ eſt ꝙ ex augmẽto ſcripture deſignat pcõribus obſtinatis augmẽtatõ ſue pene.

xxxvij Capitulum

Regnauit rex Sedechias ꝛc̃) ſeqũtur (Igit exercitus Pharaõis egreſſꝰ eſt de egipto ꝛc̃) p iſtos q̃ egreſſi fuerũt de egipto ad pugnãdũ otra Caldeos ⁊ territi fuerunt reuerſi ſine pugna ſignificantur illi q̃ egrediunt de tenebris mũdane uerſatõis ad pugnãdũ cõtra demones in caſtris religiois de q̃bus poteſt dici illud. Gen. xxxij. Caſtra di ſũt hec .ꝫ tñ territi auſteritate viuẽdi ad ſcl̃m reuertũt ante tẽpꝰ ꝓfeſſionis (Et redeunt caldei et bellabũt otra ciuitatẽ hanc) p receſſũ caldeoꝝ a Jeruſlm et eoꝝ reditum ad ipſã debellãdã .ſignificat malitia dmonũ q̃ ceſſant aliqñ a tentatiõe hoim vt ſic ipſos decipiãt ⁊ opinari faciãt demones ſupaſſe ⁊ ſic inſoleſcãt ex opinata victoria ⁊ tũc demoẽs p iteratas tentatioẽs ipellũt in crimina grauioza . et ſic fiũt nouiſſima taliũ peioza priorib⁹ ſicut dr Luc̃ .xi. de ſpũ immũdo exeũte ab hoĩe ⁊ poſtea reuerte (apprehẽdit Jeremiã ꝓphaz dicens ad caldeos trãſfugiſ) p iſtũ ſignificat cliẽtes et miniſtri magnatoꝝ q̃ calũniãt opera iuſtoꝝ eis falſũ ponentes ⁊ eos grauiter affligẽtes (mittẽs itaq; rex Sedechias tulit eũ et interrogauit ꝛc̃) p Sedechiã q̃ de ergaſtulo carceris Jheremiã tulit .⁊ tam ei⁹ dilio nõ aſſẽſit .ſignificat homo pius erga iuſte afflictoſ tñ nõ aſſentit conſilio veritatis d ſuis malis ꝛlinquendis

xxxviij Capitulum

Audiuit autẽ Saphathias ꝛc̃) per iſtos Jémiaz accuſãtes inique regi ⁊ eiꝰ mortẽ poſtulantes .ſignificãtur detractores peſſimi apud magnos accuſantes neq̃ter innocẽtes ⁊ eoꝝ penaz confuſibilez impetrantes (et ſbmiſerũt Jeremiã fumbꝰ in lacũ ꝛc̃) p iſtos funes ſignificãt malignoꝝ colligationes ad penã iuſtoꝝ de q̃bus dicit. Iſa. lviij. diſſolue colligationes impietatis ꝛc̃ (ſbmiſit ea ad Jeremiã per funiculos ꝛc̃.). Per funes iſtos q̃ bꝰ Jémias extractꝰ fuit de lacu .ſignificãt colligatões caritatis ad liberãdũ inocẽtes de q̃bꝰ dr Oſee .xi. in funiculꝰ Adã trahã eos in vinculis caritatis .p pãnos veteres ſignificãt ãtiqui patres ſci q̃ꝝ meritis ſucceſſores corũ iuſti leguñt frequẽter a penalitatibꝰ liberati Aliter ãt ꝑt moraliẽ dici ꝙ per ieremiã ſignificatur vir bonꝰ p decepti õem demonũ in lutum peccati deiectus eo ꝙ in grã non erat confirmatꝰ .p abdemelech qui ſeruꝰ regis interꝑtatur ꝓdicator bonꝰ de ſalute hoim ſolicitꝰ intelligit qui talẽ lapſum cũ adiutorio dei extrahit ipm de luto peccati . p funes ⁊ pãnos veteres .i. p caritatẽ dei ⁊ ꝓximi q̃ eſt accenſus .⁊ exẽplo ſanctorũ patrum ad hoc iuctꝰ .habet autẽ ſecum triginta viros per quos ſignificãtur opa decalogi facta in fide ⁊ ſpe ⁊ caritate ſpũſancti .qz numerꝰ tricenarius ex ductu denarij p ternarium ſurgit (ſolicitus ſum ꝓpter iudeos q̃ trãſfugerũt ad caldeos ꝛc̃) ex hoc ꝙ apoſtate de q̃libz ſtatu magis formidãdi ſunt illis a q̃bus receſſerũt q̃m alij aduerſarij .ꝓpter quod apoſtolꝰ ij. Cor. xi. ca. inter picula in q̃bꝰ fuerat dicit in fine piculum in falſis fratribꝰ .tanq̃m opletiuũ aliorum

Caplm xxxix.

Anno nono Sedechie regis iuda menſe decimo venit nabugodonoſor rex babilonis ꝛc̃) per ieruſalem ſignificatur anima fidelis ſcd̃m ſenſũ moralem ſicut dictuz fuit in huius operis ꝓncipio q̃ ab exercitu regis babilonis obſidẽtur quando tentationibꝰ demonum impugnatur .aperitur autem quando ſenſus exteriores ad actus indecentes cõuertuntur vt oculus ad impudicum contuitum .⁊ au

ris ad turpiū auditū ꝙ sic de alijs. ꝯ tunc
ꝓncipes regis babilōis sedēt in media por
ta qñ ꝑ sensualitatē q̄ media est inter sen
sus exterioēs ꝙ rōez. ipam rōem ipugnāt
ꝙ tunc rex sedechias ꝙ bellatores fugiunt
qñ vires supiores resistere negligunt. ꝙ tē
sedechias rex capit qñ volūtas ad osensū
pcī mortalis inducit ꝙ filij eius occidūt
(nā opa bona p̄cedencia mortificāt ꝙ ꝟ
fit i oculis ei⁹ qz ꝑ vnū actū peccati mor
talis ñ statim homo totaliter excecat ꝯ ꝑ
cius frequētatiōem ꝙ tūc ligatur ꝑ malū
habitū adq̄situm. ꝙ finaliter in babilonez
ducit qñ pene gehennali deputat (domū
quoq; regis. ꝙ domū vulgi incēderūt cal
dei) iiij. Re. xxv. addit dom⁹ dei Ignis āt
iste quē incēdūt demōes qui ꝑ caldeos si
gnificant est viciū luxurie de quo dicitur
Job xxxi. Ignis est vsq; ad osūptiōem de
uorās et oia eradicās genimina. ꝟ autez
igne incēdit dom⁹ regis ꝑ q̄m significāt
nobiles. ꝙ dom⁹ vulgi. i. boics populares
ꝙ domus dei. i. clerici ꝙ regulares (vade ꝙ
dic abdamelech ⁊c̄) ꝑ hoc āt ꝙ ille abda
melech ꝑ opa pietatis que circa Jeremiā
exercuit fuit liberat⁹ de māib⁹ caldeorum
significat ꝙ ꝑ opa pietatis liberāt boies
a ptāte demonū. vnde scōz saluatoris sen
tēcia Math. xxv. dicet eis in finali iuditio
Venite benedicti p̄ris mei percipite p̄atū
vobis regnū a ostitutiōe mūdi ꝙ subditur
rō cū dr̄ Esuriui eni ꝙ dedistis mihi māducā
re. sitiui ꝙ dedistis mihi bibere ⁊c̄

Caplm .xl.

Sermo q̄ fact⁹ est ad Jeremiam)
sequit (habita apud godoliā ⁊c̄).
ꝑ godoliam qui interpretat mag
nificans dñm significat bon⁹ vir ꝙ littera
tus qui scit ꝙ vult magnificaē dñm. corde
sacra meditando ꝙ ope virtuosa operādo
ꝙ tal⁹ p̄fici debet ecc̄e ſicut godolias fuit p̄
fect⁹ ꝙ ō q̄ dicit dñter (ꝙ habitabat i mas
phat) que interp̄tat contēplatio debet eni
considerare bon⁹ prelat⁹ cōditiones tēpo
ꝝ qz sic diuersimode est agendū. (cūq; au
dissent omnes ꝓncipes exercit⁹ qui dispsi
fuerāt ⁊c̄) seq̄t (venerūt ad godoliā) offici
um eni boni prelati ē dispsos ꝑ discordiā
reunire ꝑ concordiā caritatis. et eos esse
curare in bono iō subdit (nolite timere ⁊c̄
) ꝙ ad bonū opus inducere iō seq̄tur (vos
autē colligite vindemiā) bone cōpunctōis
(ꝙ messē) mltiplicis bōe opatiōis (et oleū
) pie miserationis. (ꝙ ordite i valis vestris
) id est in cordib⁹ vestris ꝑ rectitudinē de
bite intētionis Grego. ome. xxxvij. Sic āt
fit opus in publico q̄ten⁹ intentō maneat
in occulto vt et de bono ope ꝓmis p̄be
am⁹ exemplū ꝙ intētiōe qua soli deo place
re q̄rim⁹ semꝑ optem⁹ secretū (Scito q̄
babalis rex filioz Ammō misit hysmael fi
liū Nathanie ꝑcutē aiam tuā) Ammō inter
p̄tat popul⁹ iniquus ꝙ iō ꝑ regē Ammon si
gnificat diabol⁹ qui vt dicit Grego. omel
x. est caput omniū iiquoz ꝙ ei⁹ capitis mē
bra sūt omnes iniqui ꝙ ipse hysmaelē id
est hominē ipiū ꝙ ferocē mittit ad iterficiē
duz hominē innocētē qui significat ꝑ Go
doliam ꝙ sicut ille Godolias non credidit
qđ dicebat de hysmaele ꝙ sic iterfect⁹ fuit
Sic qz innocēs nō credit de facili maliz de
alio sibi dictū frequēter incurrit damnuz
tēpale licet cedat ad ei⁹ bonū spūale si su
stineat pacienter ꝓuer. xxij. callid⁹ vidz ma
lum ꝙ abscondit se. innocens autē ptrāsijt
ꝙ afflict⁹ est damno. Caplm. xli.

Et factū est in mēse septimo venit
Ishysmael ⁊c̄) ꝑ istū hysmaelē qui
fuit homicida pessim⁹. significat
diabol⁹ de quo scribit Jo. viij. Ille homi
cida erat ab inicio ipse vero vēit ad godo
liā ꝑ quē itelligit vir innocēs ꝙ bon⁹ ad eū
subuertēdū ō statu gr̄e ad miseriā culpe (ꝙ
comederūt ibi pānes fil') qđ fit qñ vir ino
cens i cogitatōe pcī ꝑ suggestionē diabo
li icipit delectari de q̄ etiā diabol⁹ delectat
ꝙ sic ishysmael ꝙ godolias fil' coēdūt ꝙ pas
cūt. ꝯ cū diabol⁹ trahit ipz ad pcī osēsuz
vl' actū tē iterficit eū ꝑ iterfectos āt fil' cuz
godolia itelligūt opa bona viri q̄ ipo pec
cāte mortificāt. Dñt eē ꝑ istos itelligi illi
qui ex lapsu boni viri accipiūt occasionez
peccādi (Scdo āt die venerūt de sychen
ꝙ de sylo ꝙ de samaria octogita viri) ꝑ sy
lo q̄ interp̄tat anulsio religiōis ꝓfessio sig
nificat ꝑ quā hō a seclari uersatōe tōlit
auellit ꝑ sychē q̄ humer⁹ itēp̄tat obedien
tia significat. ꝑ quā humer⁹ ad portāduz
onera religiōis applicat ꝑ samariaz q̄ itēp̄
tat custodia itellr obseruātia regularis ꝙ

fic per iſtos octoginta viros vniuerſitas religioſoꝝ deſignat.dicūtur autē raſi barba.p qđ ſignificat caſtitas eo q barba ſignum eſt virilis ſexus.caſti vero ſunt eunuchi ꝓpter regnū celoꝝ caſtrati vt dicitur. Math.xix(q ſciſſis veſtib⁹).qđ eſt ſignuz meroris ſiue luctus ſ hebre.xij. Dis diſcipli na in pñti nō eſt gaudij.ꝟ meroris q cōpetit religioſis Monachus plangentis habz officiū ꝛc q (ſqualētes) per qđ deſignatur aſpitas vite q̄m religioſi debēt ducē(munera habebāt)multiplicis bone opatiōis q thus deuote ozōis(vt offerrēt in domo dñi)nā illa fieri debēt ad honorē dei q nō ad gl̄iam mūdi(egreſſ⁹ eſt aūt hyſmael i occurſū eoꝝ)nā diabol⁹ p hyſmaelē ſignificat⁹.aliqñ ſe trāſfigurat in angelū lucis vt religioſos decipiat ſuis fallaciis d.(venite ad godoliā).imitando eos malicioſe ad viri pfectionis imitatiōem. q̄ tñ nō eſt imitāda.ſicut ſcđa collatiōe moyſi abbatis dr q̄ q̄dam a diabolo fuit ſic decept⁹ q p eius exhortatōem voluit immolaē filiū ſuū q̄ ſecū erat in monaſterio vt pfecti oni abrahe eq̄retur q ſic feciſſz niſi puer fugiſſet(interfecit eos hyſmael).i.diabolus q̄ multos interfecit p tales fraudulencias mozte culpe.(x.āt viri ꝛc) p iſtos x.viros q̄ inuaſerūt mozte eo q hēbant theſauruz in agro.ſignificāt religioſi frāti q diſcreti theſaurū ſacre ſcripture hñtes.q ſic nō credūt oi ſpiritui.ꝟ pbāt ſpūs vtz ex đo ſint ſcđm ofiliū bti Johis ꝑma canonica (audiuit āt Johāna filiꝰ charee ꝛc). p iſtū āt q alios bellatoꝛes ſecū exiſtētes ſignificatur bonꝰ doctoꝛ vel prelatꝰ q eoꝝ diſcipuli boni.q̄ audito aiaz dāno p demonē p curato vadūt ad bellandū otra eū q ſuos ſatellites gladio feruide p̄dicatiōis q ſagitta deuote ozōnis de q̄ dici pōt illud q̄to Re.xiij.Sagitta ſalutis dñi otra ſyriam .i.otra demonū ſupbiā.naz ſyri ſublimes interp̄tant.q đ diabolo dr Job xli.ōne ſb lime videt ipe eſt rex ſup oēs filios ſup bie

Capm xlij

Et acceſſerūt oēs p̄ncipes bellatorū ꝛc) p iſtos q̄ rogauerunt Jeremiā vt oſulēt p eis dñm ꝓmittē tes q facerēt ſcđm eiꝰ ofilium. q tñ nō ceſſerunt ꝟ eiꝰ otrariuz.imponētes ei falſita tem ſicut patz in textu ſignificātur illi qui accedūt ad bonū confeſſoꝛē et diſcretū vl ad cōſiliariū bonū pro ſalute aie ſue et tñ eiꝰ audito ofilio eis diſplicēte retrocedūt imponētes confeſſoꝛi vl ofiliario ignoꝛāti am vel affectionē puerſam vel aliā huiuſmodi falſam excuſatiōem

xliij.Capitulum

Factum eſt āt ꝛc ſeq̄tur ꝟ tollēs io hāna ꝛc) p iſtos q̄ nō adq̄euerūt verbo dñi ex oze Jeremie ꝟ otrarium facientes receſſerunt de iudea q̄ ofeſſio vel laudatio interp̄tat.q ouenit ſtatui gratie q ingreſſi ſunt egiptū q̄ tenebza inē p̄tat.ꝓpter qđ ouenit ſtatui culpe.ſignificātur illi q̄ cadūt a gr̄a in culpā diabolo ſuggerente p hoc āt q Johāna q alij p̄ncipes duxerūt ſecū in egiptū alios omnes viros q mulieres q̄ſcūq; potuerūt inuenīē ſignificat q peccatoꝛes obſtinati ſecum trahunt alios q̄ztum p̄nt ad tenebras peccati ſic̄ de otrario boies boni ſtudent ſecū otrahē alios ad opa meriti p̄s.xviij.Tuz ſancto ſanctꝰ eris q cū puerſo puerteris (ſume tibi in manu tua lapides grandes ꝛc) p iſtos lapides abſconditos in cripta ſignificant peccatores obdurati in culpa iō rex babilonis.i.diabolꝰ ſup eos ſolium collocat.nā in talibꝰ regnat q ſicut ſūt ei ſubiecti in culpa ſic ei ſubiciēt in pena.

Capitulū .xliiij.

Verbū qđ factum eſt ad Jeremiā q ad oēs iudeos q̄ habitabāt in tra egipti in magdalo) q̄ interp̄tatur iniq̄tatis magnitudo iō p eā ſupbia ſignificat q̄ ocurrit in omni peccato(q i tānis)q̄ interp̄tat māđans humilia ꝓpter qđ auariciā ſignificat q̄ magnitudinem ſtatus non q̄rit ꝟ puū vt de pecunijs faciat magnū aceruū (. q memphis)q̄ ex oze interp̄tatur ꝓpter hoc p eam gula ſignificatur (q in terra phatures)q̄ decepti cōculcatio interp̄tatur.iō per eam luxuria deſignatur Eccī.xx. Mulier foznicaria q̄ſi ſtercus in via oculcabit.igit habitātes in magdalo ſunt inaniter gl̄ioſi. In tānis vero cupidi q auari.in memphis āt guloſi q in terra fatures luxurioſi.q de iſtis dicit infra in eoꝝ p̄ſona (faciemꝰ x̄bum qđ egrediet de oze noſtro vt ſacrificemꝰ r̄gine

celi) .i. lune p q̃ significat̃ fortuna eo q̃ ē variabil' sic ip̃a. vñ dixit q̃daz. rota fortune variat̃ imagie lune crescit decrescit i eodē sistē nescit. oēs āt p̃dci i cl'tu fortune sūt occupati nā ad q̃rēdū bō fortune sūt totl'it̃ itēti q̃ bō sūt excellētie m̃diales q̃tū ad sup̄bos. dicie tp̄ales q̃tū ad cupidos ⁊ auaros. delicie carnales q̃tū ad gulosos ⁊ luxuriosos. cū istis āt habitabat iēmias ñ tñ cōicās op̄ib⁹ eorū malignis. ꝫ magl. eos reuocās ab eis ꝓpt̃ qd̃ dixit eis ifra (hec dic̃ dñs excituū) ⁊ seq̃t̃ (ɔsumēt̃ oēs in t̃ra egipti gladio et fame ꝛc̃) p istas penas corp̄ales significāt̃ iferni pene mltiplices. q̃s icurr̃t p̃dci pcc̃ores

Verbū qd̃ locut⁹ ē iēmias .ca. xlv ꝓpha ad baruch ꝛc̃) In hoc capl'o rep̄hendit̃ baruch de hoc q̃ min⁹ pacīēter debito portabat p̄secutionē ieremie et suaz maxime quia de ꝓpin quo iminebat p̄secutio cōmunis ꝓpl'i qui p̄tim erat occidēdus p exercitū regis babilonis ⁊ p̄tim captiuādus p hoc autez docent̃ inocētes patiēter tollerare et etiaz iuste ꝓprias anxietates quādo iminet p̄secutio cōis ꝓpl'i cui⁹ p̄s sūt Ca. xlvi.

Verbū qd̃ factuz ē ad ieremiā ꝛc̃) sequit̃ (p̄parate scutū ꝛc̃) p hanc p̄parationē ad pugnādū ɔtra regē babilonis. significat̃ preparatio hōis ad pugnandū ɔtra diaboluz. q̃ dicit̃ rex sup oēs filios sup̄bie Job. xli. ɔtra qd̃ accipiēdū est scutū sapiētie qd̃ ad modū scuti militaris dēt esse triangulū. s. ad portādū patiēter ɔtumelias v̄borū et molestias verberū et dāna tp̄aliū rerū (et clipeū) qd̃ ꝓprie loquēdo est rotūdū ꝓpter qd̃ significat munitionē sacre scripture ɔtinētē p̄fectōnem vite que significat̃ p clipeū circularis figure ꝓuer. xxx. Omnis s̄mo dñi ignitus clipe⁹ est sperātib⁹ i se. (⁊ p̄cedite ad bellū) ɔstāter ⁊ intrepide nā tales timet dyabol⁹ ⁊ refugit. iaco. iiij. Resistite dyabolo ⁊ fugiet a vobis. (iungite equos) in hebreo habet̃ cigulate eq̃s. nā in bello ɔtra diabolū corpora que sūt eq̃ animaꝝ cigulāda sunt cingulo castitatis. ⁊ mūdicie (⁊ ascēdite eq̃tes) p dñiuz aie supra corpus propriū (state in galeis) p rectitudinē intētionis. qꝛ sicut galea ē in capite sic intētio recta eē dēt in volunta/te quē caput ē in virib⁹ anime (polite lanceas). i. purgate ferra lanceaꝝ amouendo inde rubiginem qd̃ fit moralit̃ per veram ⁊ p̄fectā penitētiam de peccatis. (⁊ induite vos loricis) p custodiā iustie ⁊ eq̃tatis. ephe. vi. Induti lorica iusticie ⁊c̃. ⁊ quoniam in hoc ɔgressu multi sunt pusillanimes ex hūana fragilitate. seq̃tur. (q̃d igitur vidi ipsos pauidos ⁊ terga vertētes ⁊ fortes eoꝝ cesos) ⁊ qm̃ aliqui sic letal'r vulnerant̃ q̃ de cetero nō curant̃ iō seq̃t̃ p⁹ea (frustr̃ mltiplicasti medicāia

Quod factū est v̄bū Ca. xlvij.

Q dñi ad Jeremiā ꝓphetā contra palestinos) q̃ interp̄tant̃ ore ɔtēdētes ⁊ ore ɔtusi iō p ipsos significantur detractores q̃ ore suo maledico ɔtūdūt famā bonoꝝ ⁊ p h̄ ip̄i sūt ore ɔtusi. naz p os suū maledicū tradūt̃ demonū ptāti ⁊ d̃ ip̄is subdit̃ (ecce aq̃ descēdūt ab aq̃lone). i. t̃batōes iustoꝝ a demonū ptāte. ꝫz qd̃ d. s̄. i. ca. ab aq̃lone pādet̃ oē malū. q̃ aūt p aq̃s significetur turbatō pz ysa. viij. adducz dñs aq̃s fluminis fortes regē assirioꝝ ꝛc̃. detractores ei per demones acrit̃ turbabūt̃ in pēis iferni. iō sbditur (et er̃t q̃i torrēs iundans ꝛc̃) de q̃ dr̃ ysa. xxx. p̄parata ē ab heri tophet a rege p̄parata ꝓfūda ⁊ dilatata nutrimēta e⁹ ignis ⁊ ligna mlta flat⁹ dñi sicut torrēs sulphuris incēdēs eam. Capl'm. xlviij.

Ad moab h̄ dic̃ dñs ꝛc̃) per moab q̃ int̃pretat̃ ex p̄re eo qd̃ ex p̄re ⁊ filia fuit nat⁹. gen̄. xix. significat̃ hō i pccis nat⁹ ⁊ nut̃t⁹ ⁊ per ei⁹ sbiectōz assirijs q̃ fcūre vigilātes int̃pretant̃ ip̄i⁹ sbiectō dēonib⁹ q̃ nūq̃ dormiūt significat̃. iō subditur. (Ve super nabo.) qui interpretatur consolatō. tal' āt hois ɔsolatō nō est nisi i turpib⁹ ⁊ pccis q̃ duc̃ ad ve et̃ne maledictōis (qꝛ deuastata ē) i morte (⁊ ɔfusa) ɔfusiōe gehēne (capta ē cariathiari) q̃ int̃pretat̃ ars siluaꝝ per q̃m signat̃ cōgregatō operꝝ iutiliū sic silua ē ɔgregatō lignoꝝ ifructuosoꝝ ⁊ sic moral'r capta ē cariathiari i morte qꝛ tūc cessāt op̄atōes i utiles ⁊ male q̃tū ad exercitiū ꝫ ñ q̃tuz ad suppliciū (⁊ ñ ē vltr̃ exultatō) ꝫ maxima desolatō (cōtra esebon) q̃ int̃pretat̃ cingulum tristicie. ⁊ significat fascicu lū pccōꝝ (cogitauerūt maluz). s. dēones

polluta menstruis inter eos) quia calcat ꝑ sarracenos ꝙa tamen ꝫ ex diuina iusti tia ꝓmittit ex pcis populi xp̃iani .subdit (Justus est dn̄s ꝙa os eius ad iracūdiam ꝓuocaui)et qm̄ subtractū videtur ab illa terra diuinū subsidiū et humanum excla/ mat dicens(Audite obsecro vniuersi ꝑpli ꝙ videte dolorem meū)ꝙ subdit causa cuz dicit(virgies mee ꝛc̄)in captōne eni Jeru salez ꝙ Achon otigerūt illa mala(vocaui amicos meos)xp̃ianos(ꝙ ipi deceperunt me)nā ex auxilij ꝓmissiōe sarraceni gra uius egerūt erga me(sacerdotes mei ꝛc̄) id ē illi qui fuerūt obsessi ꝙ qm̄ hec est ma teria dolorꝫ exclamat.d(vide dn̄e qm̄ tri bulor ꝛc̄)ꝙ subdit causa cū ꝺr(oturbat⁹ est vēter meus) vēter eccie sūt p̄lati et alij diuites in eccia dei ꝙa sicut venter recipit cibū ꝑ se et alijs mēbris nā inde mittitur ad mēbra cetera nutrimētū.sic ipsis data sunt bona tēporalia ꝑ se ꝙ paupib⁹ q̄ sūt ecc̄e mēbra ꝫ iste venter oturbat⁹ est tor sionib⁹ nā illa bona retorquēt ad sūptus pompaticos faciendū vl amicos suos car nales idebite ꝓmouēdū(subuersū est cor meum ꝛc̄) cor istud p̄t dici religiosi ꝙa si cut cor est latū supius ꝙ stricuz inferi⁹ sic religiosi debēt ꝑ amorē celestiuz supi⁹ di latari ꝙ inferi⁹ circa terrenoꝝ appetitum quātū bono mō fieri pōt restringi dicētes cū paulo in epla.i. Tb.vi.habētes alimen ta ꝙ ꝙb⁹tegamur hijs otenti sim⁹.sed cor istud est subuersū ꝙa mlti sūt circa diuina multū restricti ꝙ circa curā tpaliū dilata tiōer.sup missus est videas plerosq; post aggressaz xp̃i militiam rurs⁹ secularibus implicari negotijs rursus cupiditatibus terreis imſngi cū magna cura erigere mu ros et negligere mores sub p̄textu q̄q; cō munis vtilitatis verba vēdere diuitib⁹ et matronis salutationes .ex ꝙb⁹ seq̄t bene considerantib⁹ amarituois plenitudo ꝓp ter qd̄ subdit(foris interficit gladi⁹).s.in fideliū ab extra xp̃ianos ꝑsequētiū(et do/ mi mors simil ē)id est inter eccaz ꝑ guer ras xp̃ianoꝝ(audierunt ꝙa ingemisco e/ go ꝛc̄)seq̄t(ꝙ letati sūt) nam fideliū adin uicē oturbatio ē infideliū exultatio(adduxisti viam consolatōis).s.fidelib⁹ in p̄scie cia qz dr̄ a doctorib⁹ ꝙ secta machameti

sicut a gladio incepit sic ē ꝑ gladiū termi/ nāda iō subdit(ꝙ fiēt similes mei ꝛc̄).q̄ pa tent ex dictis Capl'm ij

Quomodo obtexit caligine in fu/ rore suo dn̄s filiā sion).i.eccam. in ecca namq; cecidit caligo ma gna pene ꝙ ignorācie qz doctores theolo/ gi ꝑ vanis curiosis salutaria dimiserūt (ꝓiecit de celo in terrā).i.de otēplatiōe ce lestiū ad occupatiōem terrestriū q̄ sūt ꝓs inclita ꝑpli xp̃iani iō subdit (.ꝙ nō ē recor dat⁹ scabelli pedū suoꝝ).i.ecc̄e militātis q̄ dicit scabellū dn̄i sicut ecc̄ia triūphans seues ei⁹ Isa.lxvi. Celum mihi seues est ꝙ ē ra scabellū pedū meoꝝ (p̄cipitauit dn̄s) ꝓ missiue(oia speciosa iacob).i.scias ꝙ vtutē q̄ otra demonū exercitū sūt munitiōes .(polluit regnū)scz ecc̄e ꝓmissiue tm̄(ꝙ p̄n cipes ei⁹)q̄ sūt p̄lati(ofregit in ira furoꝝ. sui oē cornu isrl').i.dignitatē ecclesiasticaz ꝙ secularē q̄ deo ꝓmittēte cupiditatis po nere a rectitudine iustitie sūt ofracte (auer tit retrorsum dexterā suā a facie inimici). nō reꝑmēdo ipm ab inuasiōe ꝑpli xp̃iani (ꝙ succēdit in Jacob)ꝓmissiue (ignē) car nalitatis ꝙ auaricie(tetēdit arcum suum q̄ fecit alōge)ideo signat aspectū ipudicū (firmauit dexterā suā q̄ fecit de ꝑpe)ideo significat illicitū tactū (ꝙ occidit oē quod pulcꝝ erat visu).i.oē honestū est tm̄ h ypꝫ bole qz nō oia honesta ecclesie sunt destru cta(p̄cipitauit isrl')de ouersatōe celesti ad ̄rena(p̄cip'tauit menia ei⁹)scz virtutum (ꝙ repleuit in filia iuda).i.ecc̄ia (humilia tū ꝙ humiliatā).i.de statu gratie deiectū ꝙ deiectam sic dictū fuit a ꝓncipio. Illa q̄ impor̄tāt culpā nō est intelligendū ꝙ de⁹ ea fecerit nisi ꝓmissiue ꝙ sic est intelligēdū de dictis ꝙ dicēdis posteri⁹ ne oporteat ā plius replicare (dissipauit quasi ortū tēto rium suum).i.ecc̄am militātē sicut ortus sterilis clausura dissipat (.obliuioni tradi dit dn̄s in sion festiuitatē ꝛc̄).ad officiādū ei ecc̄iam pauci veniūt ꝙ tarde ꝫ ad recipi ēdum ibi pecuniaz multi veniunt ꝙ festine (repulit dn̄s altare suū) ꝓpter malicia sa cerdotum(maledixit sāctificatiōi sue ꝓp̄ iniq̄tatē benedicenciū).hoc ei nō ē intelli gendum de illis quoꝝ effect⁹ non dependet ex bonitate sacerdotū (tradidit in man⁹ i

imici muros turriū ei⁹) .i.p̄latos et reli/
giosos q̄ debēt eē turres ad defensionez
ꝓpli xp̄iani (vocē dederūt in do.dei) mer
catores et hoies garruli et mali (cogita/
uit dn̄s dissipare muꝝ filie syon ꝛc̄).i.au
ferre p̄sidiū anglorꝝ ꝓpt̄ maliciā clerico/
ꝝ (luxitq; antemurale).i.religiosi (ꝛ mu
rus ꝑiter dissipat⁹ ē).i.p̄lati q̄ sūt i alcio
ri statu q̄ religiosi (defixe sūt i t̄ra porte
ei⁹).i.sacerdotes curati baptismū admi/
nistrātes q̄ ē ianua sac̄mētorū defixi sūt i
amore t̄renoꝝ (vectes ei⁹).i.archidiaco
ni q̄ ꝑ visitationē debitā tēre debēt sacer/
dotes curatos honestate clausos (reges
ei⁹ et p̄ncipes ei⁹).q.d.hoies defixi sūt in
amore t̄renoꝝ (nō ē lex).s.diuina in ore
doctoꝝ ꝫ magl. iutilia ꝛ curiosa (ꝛ ꝓphe
).i.p̄dicatores (nō iuenerūt) visionem a
dn̄o qꝛ mag. curāt dicē placētia q̄ salu
taria (sederūt i t̄ra ꝯticuerūt senes).s.eta
te moribus et scia tāq̄ abiecti et pueri e/
tate morib⁹ et sciētia ꝓmouent̄ in eccl̄ia
ꝛ sic hn̄t auctoritatē loq̄di (abiecerūt in
terra capita sua v̄gines ierl̄z) ꝑ q̄s signi
ficāt̄ boni ꝯtēplatiui q̄ v̄gines dicūt̄ ꝓpt̄
itegritatē fidei.ꝑ v̄gines v̄o iuda signifi
cāt̄ bōi actiui q̄ dolent de malis q̄ fiūt in
eccl̄ia d̄i.iō subdit̄ (defecerūt p̄ lacrimis
ꝛc̄) sequit̄ (cū deficēt ꝑuul⁹ et lactens in
plateis opidi).i. eccl̄ie ꝓpter defectū nut̄
mēti sacre doctrine (mr̄ibus suis dixerūt
).i.pastorib⁹ q̄ debēt subditos sp̄ualiter
nutrire (vbi ē triticū) debite eruditōis (ꝛ
vinū) debite correctōis (cū deficerēt qua/
si vl̄nerati) sagitta diaboli (cū exhalarēt
aīas in sinu mr̄m).i.pastoruz ꝓpter pieta
tis defectū (cui ꝯpabo te ꝛc̄) ꝫ pōit̄ lamē
tatio casus eccl̄ie q̄tū ad ei⁹ grauitatē cū
dicit̄ (cui ꝯpabo te ꝛc̄).q.d.n̄ iuenit̄ filis
in grauitate.qꝛ quāto stat⁹ ē altior tanto
casus est grauior.iō sbdit̄ (quis medebi
tur tui).q.d.solus de⁹ hoc p̄t.ꝛ subditur
vna cā dc̄i ca⁹ cū dicit̄ (ꝓphe tui viderūt
tibi falsa et stulta ꝛc̄) isti sunt adulatores
pessimi.q̄ asserūt excessuz in famul̄ eq̄ta
turi. pōpis et expēsis et amicis carnalib⁹
vltra gradū suū meritū ꝓmouēdis decē
statū p̄latoꝝ.ꝛ hec cedere ad eccl̄ie reue
rētiā et honorē.ꝫ hoc dictū ē valde disso
nuz a dictis ꝛ gestis sc̄orū p̄cedēciū.q̄ de

bonis eccl̄ie magnas elemosinas paupi/
bus erogabāt et ipsi quātū poterāt bono
mō stricte viuebāt ideo subdit̄ de talibus
(nec aperiebant iniquitatē tuā) sed magis
occultabāt et palliabāt iō sbdit̄ (viderūt
tibi assūpcōes falsas) in excessib⁹ p̄dictis
et eiectiones a statu v̄tutis.et timenduz
ne sequat̄ deiectio a statu potestatis et di
gnitatis.sicut iā ꝯtigit in t̄ra sc̄a ꝛ arme
nia q̄ subiecte sūt sarracenis ideo sbdit̄ (
plauserūt sup te ꝛc̄).s.infideles de ifideliū
subiectione.sed qm̄ hoc factum est ꝓpter
peccata nostra ideo sequit̄ (fecit dn̄s que
cogitauit ꝛc̄) vt dedec⁹ culpe nō remane
ret sine decore iusticie (clamauit cor eoꝝ
ꝛc̄) hic ponitur dep̄catio bonoruz qui sūt
de ecclesia numero et merito pro dicti ca
sus releuatione cū dicitur (clamauit cor
eoruz ad dn̄m) et non os tantū.et maxi/
me quia nō apparet mō humanū reme/
diū de ꝓpinquo.et subdit̄ ad idez populi
fidelis exhortatio cum dicitur (deduc q̄i
torrentez lacrimas) ad dei misericordiā
prouocandum.et patet sententia vsq; ibi
(leua ad eum manus tuas) in oratione
deuota (pro animabus ꝑuulorum tuoꝝ
qui defecerūt fame ꝛc̄) scz spiritualiter qꝛ
nō reficiūtur doctrina et exemplari vita
superioruz ideo subditur (in capite omni
um cōpitoꝝ (.i.eccl̄iarū q̄ dicuntur com
pita.eo q̄ ibi conueniunt fideles ad audi
endū diuina.doctores autem ꝛ p̄lati ca/
pita huiusmodi compitorū et pro tali mi
seria exclamat ecclesia (ergo ne comedēt
mulieres fructum suuz) qd̄ fit moraliter
quādo superiores malis exemplis corrū
punt populum sibi subiectuz propter qd̄
sequitur (si occiditur in sanctuario domi
ni sacerdos et propheta) et accipitur hic
si pro quia.nā in sanctuario sacerdos oc
ciditur quando ab eo indigne sacramen
tum eucharistie celebratur et similiter ꝓ
pheta quādo predicator pro questu diui
tum palliat mala (iacuerunt in terra fo/
ris puer et senex et cetera) naz communi
ter omnes isti sunt in cupiditate terrestri
um defixi.ideo subditur (ceciderūt in gla
dio) scilicet diaboli (interfecisti eos et ce
tera) scilicet permissiue.

Capitulum. iij.

q̄ peccatorib⁹ disponūt penas horribiles (ergo silens ɔticesces) in penis gehenne (seq̄tur q3 te gladi⁹) s. demonū sine fine ⁊ qm̄ tales frequēter tp̄aliter ꝓsp̄ant̄ seq̄t̄. (date florē moab q2 florēs egredieť). i. licz ad tp̄s ꝓsp̄eť. tn̄ eternalit̄ punieť. Job. xxi Tenent tympanū ⁊ cytharaz ⁊ gaudent ad sonū organi ducunt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad inferna descendunt exēplū de diuite epulone Luce. xvi. ⁊ qm̄ tales ad palliādū suas malicias aliqn̄ faciunt aliq̄ bona op̄a de genere seq̄t̄ (maledict⁹ q̄ facit op⁹ dei fraudulēter) op⁹ dei facere fraudulēter ē op̄e bono de genere magnā maliciā palliare (⁊ maledict⁹ q̄ ꝓhibet gladium suum a sanguine). i. iustitie exerciciuz a peccatoꝝ p̄cisione cū possit ⁊ debeat corrigē (fertilis fuit moab) in tp̄alibus bōis (ꝓptēa req̄euit i fecib⁹ suis) q2 diuicie fomētū p̄stāt oibus pcc̄is ⁊ p̄ hāc req̄em significat̄ p̄seuerancia in malis

xlix. Capitulum

Ad filios amon ꝛc̄) scd̄m sensū lr̄alem isti hitabāt iuxta possessionē filioꝝ isrl̄ ⁊ in p̄te abstulerūt eā sibi ꝓpter qd̄ meruer̄t d̄ terra sua captiuari p̄ ip̄os igit̄ significāt̄ cupidi qui fraudib⁹ ⁊ violēcijs auferūt alioꝝ hereditates ꝓpter qd̄ merent̄ hereditate celesti p̄uari p̄ h̄ aūt q̄ subdit̄ in fine (post hoc reuerti faciā ꝛc̄). significat̄ q̄ illi q̄ veraciter penitent de talib⁹ maleficijs reducūt̄ ad possessionē celestis hereditatis (Ad ydumeā) q̄ interp̄tatur sanguinea ꝓpter q̄ p̄ ydumeas significāt̄ homicide qui sanguinē innocentū fūdere delectāt̄ ⁊ raptores qui sudorib⁹ ⁊ sāguine eoꝝ pascūt̄ ꝓpter qd̄ sicut ydumei meruerūt p̄tim occidi ⁊ p̄tiz captiuari sic isti merent̄ in iferno puniri iō seq̄tur postea (descēdite in voraginē habitare dedā si videmiatores venissent sr̄ te n̄ r̄liq̄ssent racemū) q. d. raptores hui⁹ mūdi aliq̄ reliquūt illis q̄s spoliāt s̄ demones in peccatis obstinatos oibus bonis p̄uant (Ad damascū) q̄ interp̄tat̄ sanguinē ꝓpinās id̄o significat illos qui suis malis p̄suasiōib⁹ ⁊ ɔsilijs icitāt alios ad ɔtētiōes discordias lites ⁊ guerras ex quib⁹ sequit̄ sanguinis effusio ⁊ sic alijs sanguinē ꝓpināt ⁊ sicut damasc⁹ fuit igne ɔbusta sicut dr̄ infra (succēdam ignē in muro damasci. ⁊ deuorabit menia benadab) sic isti succēdentur igne ifernali vt pena rn̄deat culpe quoniā succēderūt in alijs ignē furoris ⁊ ire (Ad cedar) q̄ interp̄tat̄ merēs ⁊ tenebros⁹ id̄o p̄ ip̄m significāt̄ inuidi merētes de ꝓsperitatib⁹ alioꝝ ⁊ sic inuoluti sūt tenebris peccatoꝝ. nā odiū ex inuidia ꝓcedēs aufert lumē gratie ⁊ offuscat lumen nature hos destruit rex babilōis. i. diabol⁹ auferens ōnia bona eoꝝ ideo subdit̄ (vastate filios orient̄. tabernacula eoꝝ ꝛc̄) seq̄tur (nō hostia nec vectes eis) i. destituti sūt custodia angelica ⁊ dīna (Verbū qd̄ factū est ad ieremiā ꝓph̄ā aduersū elam). qui despiciēs interp̄tat̄ iō p̄ ip̄m sup̄b⁹ qui ɔtēnit alios significat̄ (ɔfringā arcū elam). i. os ei⁹ loquēs v̄ba iactatiua sui ⁊ despectiua proximi ⁊ blasphematoria dei q̄ tanq̄ sagitte diaboli ꝓcedunt de ore sup̄bi s̄ arc⁹ ille ɔfringit̄ qn̄ vere hūiliat̄ id̄o subdit̄ (⁊ inducam sup̄ eū q̄tuor ventos) p̄ q̄s significat̄ vilitas originis ab oriēte ⁊ ꝓpinq̄tas mortis ab occidēte ⁊ crudelitas d̄mōis ab aq̄lone ⁊ dei bonitas a meridie consid̄ratio namq3 istoꝝ iiij. diligens facit sup̄bū hūiliari ⁊ ad bonū reduci ideo sequit̄ in fine (in nouissimo aūt dieꝝ reuerti faciā captiuos elam dicit dn̄s

Capitulū. l

Verbū qd̄ locut⁹ est dn̄s de babilonia) q̄ ɔfusio interp̄tat̄ iō p̄ ip̄az iud̄oꝝ sup̄bia p̄ romanos ɔfusa significat̄ id̄o subdit̄ (ānunciate dicite gētib⁹) i. romanis qui gentiles erāt (leuate signū). i. vexilluz belli ɔtra iudeos in vindictā mortis cristi sicut expresse dicit̄ Luce xix (Capta est babilō). i. iudea (ɔfusus est bel) qui interpretat̄ vetustas ⁊ p̄ hoc designatur legaliū cessatio (vict⁹ ē moradach) qui interpretat̄ amaritudinē immittens ꝓpter qd̄ significat legaliū on⁹ graue qd̄ est deiectū p̄ grām legis noue (ɔfusa sunt sculptilia ei⁹). i. sacerdotes iudee qui dicūtur hic sculptilia eo q̄ maiorē eis reuerenciā faciebat q̄m deo. mādata ipsi⁹ ꝓpter traditiones eoꝝ dimittēdo vt dicit̄ Mar. vij. (Qm̄ ascēdet ɔtra eā gēs ab aquilōe) vespasian⁹ eni dux exercit⁹ romanoruz veit d̄ tracia ɔtra irl̄m q̄ est a p̄te aquilonari respectu irl̄m (In dieb⁹ illis ⁊ in tp̄e

illo ait dñs veniēt filij isrl ꝛc.)seqr̄(ābulātes ꝙ flētes ꝓperabūt ad dñm)nā illo tpe multi de iudeis ouersi fuerūt ad xp̄m(ꝙ in ꝛrogabūt viā.).s.ophliox euāgelicox a cre dētib⁹ in xp̄m(ꝙ apponēt ad dñm fedus sempiterno)p glie ꝺsecutiōez(grex ꝓpt⁹ fcūs ē ꝓphs me⁹ ꝛc)p falsā doctrinā scribarū et sacerdociū.docētū eos dimittē dei p̄cepta p traditiōib⁹ suis vt dr Math.vij.iō ꝺclu dit p⁹ea(r̄cedite de medio babilōis).i.de iudaica pfidia Cetēa ꝺfacili pñt ad dcaz sniaz applicari ꝓpt̄ qđ ꝙ ꝓpt̄ plitatē vitādā hāc applicatiōem omitto Ca. li

Hec dicit dñs de⁹.ecce ego suscitabo sup babilonē ꝛc)In hoc capło describit destructio babilonis metaphorice p q̄m mistice significat ꝺstructio iudee ꝙ ponit hic triplex ꝓpabola.ꝑma est de vento pestilente cū dicit(q̄i ventum pestilentē ꝛc)p quē significat exercitus romanox qꝛ sicut vent⁹ pestilēs destruit domos ꝙ frangit arbores ꝙ eradicat sic exercit⁹ romanox destruxit iudee ciuitates ꝙ castra ꝙ succidit arbores ad faciendum machinas ad implēdū fossata ꝙ homes ꝓpti occisi ꝙ ꝓtim captiuati fuerūt in illa guerra(fugite ꝺ medio babilōis vt saluet vn⁹ quisq; aiam suā)p hoc significatur salus cristianorum q̄ imminēte romanorū aduētu p monitiōem āgeli recesserūt de iudea trāseūtes i regnū agrippe qui ꝺfederatus erat romanis ꝙ sic fuerūt ibi saluati Moralitez āt p ventū pestilētē significat supbia que est ventus subuertens oia bona vnde vers⁹.Si tibi copia ſi sapia forma q; deꝰ Sola supbia destruit omnia ſi comitet.

Sexta pabola ponit hic (calix aure⁹ babilonis ꝛc.)p calicē in sacra scriptura frequenter significat dolor penalis ꝙ āgustia ꝓpter qđ per calicem istum significat passio cristi ꝙ discipulox ei⁹ quē calicē iudea ꝓpinauit eis vt patet ex tertu euāgeliox ꝙ ad.l.aplox ꝓpter quod christus dixit discipulis Math.xx.Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sū ꝛc ꝙ iō iusto dei iudicio i vltionē mortis xp̄i ꝙ discipulox ei⁹ iudei calice doloris ꝙ āgustie fuerūt iebriati ꝙ hec eorum tribulatio significat hic diffuse per tribulationē babiloniorū q̄ fuit valde magna iđo ꝺcludit inferius(ꝙ inebriabo p̄n

cipes ei⁹ ꝙ sapiētes ei⁹ ꝛc)seqr̄ (ꝙ dormiēt somnū sēpiternū)p mortē dolorosā (.xbū qđ precepit ieremias ꝛc)h ponit tercia pabola que est facti scilicet de libro cui p̄cipit lapis alligari ꝙ i eufratē demergi liber āt iste significat euāgeliū cui alligat xp̄s qui dicit lapis abscisus de mōte sine manib⁹ Daniel.ij.Nā ci⁹ doctrina ꝙ facta ꝺtinēt in euāgelio p ei⁹ vero ꝓiectiōem in eufratem q̄ frugifer interp̄tatur.apostolox p̄dicatio gentilib⁹ valde fructifera ꝙ iudeorum reprobatio eam repellēcium significatur ꝓpter quod paul⁹ ꝙ barnabas iudeis constanter dixerūt Act.xiij.Vobis oportebat p̄mū loq̄ xbū dei ꝟ q̄m repellitis illōs ꝙ ꝺignos vos iudicatis ecce ne vite ecce ouertimur ad gētes sic ei p̄cepit nob⁹ de⁹ T.lij.

Alio⁹ xx.vno⁹ ānis ꝛc)Moralitas h⁹.e. posita ē sup̄ capło xxxix.vsq; ibi(colūnas q̄q; ereas ꝛc)ꝙ fregert caldei)mistica xbo significatō istox q̄ ptinebant ad cultū ꝺminū posita fuit iij.libro Re.ꝟ p caldeos ꝺfringuntur q̄ bona ad dei cultuz ptinēcia tentationibus demonum subuertunt Addūtur tñ hic aliqua ad cultū templi p tinēcia.s.(lebetes)ad coquēdū carnes(et creagras)ad extrahendū eas per q̄ significant dispositiōes ad ministrādū eukaristie sacramentū in quo carnes agni immaculati cōtinēt(ꝙ psalteria quib⁹)designatur laus vocalis ꝙ mentalꝰ(ꝙ mortariola)in quib⁹ terebant species ad faciendū vngenta pro regū ꝙ pontificū vnctiōe(ꝙ phialas)ad reponēdū hec vnguēta.p que designātur vnctiones chrismatis ꝙ olei que fiunt in ecca (ꝙ yorias)in q̄b⁹ ponebat vinū ꝙ oleū p sacrificijs liq̄dox(thimiamata)i quib⁹ terebant spēs p thimiamate ꝺficiendo ꝙ in altari incensi offerendo(ꝙ vrceos ꝙ pelues)vbi lauabāt carnes offerē de in altari olocaustox ꝙ cādelabra p illuminatiōe tēpli(ꝙ cyatos)in quib⁹ ꝓbabātur th⁹ simula ꝙ hmōi offerēda ad videndū si essent ad hoc apta.p hec oia vasa q̄ erāt nēcaria in diuersis oblatiōib⁹ ꝙ sacrificijs tpe veteris testamēti significāt vasa nēcaria in oblatiōe vni⁹ sacrificij pfci qđ ē eukaristia tpe noui testamēti(Et fm est in xxxvij.āno)sens⁹ huius mistic⁹ positus est iij.Reg.in fine vbi ꝓphete hz locū

Incipiunt Trene Jeremie ꝓphete.

QUomodo sedet sola ciuitas ⁊c.) hic incipit lamẽtatio casus irl̃m hystorice ꝑ q̃m figi ficat lamentatio casus irl̃m Allegorice q̃ est militãs ec/ clesia. Circa qd̃ sciẽdũ ꝙ in his lamẽtatõ nib⁹ eadẽ sñia frequẽter ꝛpetit sub alijs ℞ bis ⁊ aliquãdo sub eisdem sicut ⁊ in canti cis leticie Item sciẽdũ ꝙ casuz irl̃m aliqñ dicit de⁹ fecisse qd̃ est itelligẽdũ ꝓmissiue tantum q̃ntũ ad mala culpe q̃ztum autez ad mala pene. põt intelligi de⁹ fecisse non solũ ꝓmissiue ꝫ etiã actiue qz licz nõ sit au toz mali culpe est tñ autoz mali pene scdz ordinẽ sue iustitie ꝓcedentis. igit circa ie rusalẽ allegoricã q̃ est militãs ecca sciẽdũ ꝙ multũ declinauit a ꝓfectiõe ꝓma in pre latis ⁊ clericis ⁊ etiã religiosis ⁊ similiter in ꝓncipibus ⁊ laicis sibi subiectis similit tpibus modernis multũ defecit i numero fideliũ. nam Africa tota q̃ aliqñ fuit xp̃ianis repleta saltẽ ꝑ maiozi ꝑte. nũc est ab infidelib⁹ habitata ⁊ possessa. grecia ver o est scismatica facta. ⁊ tota terra scã a sar racenis cõculcata dicit etiã ꝙ armenia ẽ eis subiecta de nouo ⁊ nõ solũ q̃ztũ ad tri buti redditionem sed etiam q̃ztum ad le/ gis machometice receptiõem. saltẽ ꝑ ma gna ꝑte qd̃ ẽ materia magni doloris toti genti xp̃iane. xp̃ianis ãt remanẽtib⁹. licet plures sint de ecca numero. pauci tamen respectiue sunt numero ⁊ merito ꝓpter qd̃ lamẽtãdũ dicẽdo est (quõ sedet sola ci uitas). i. ecclesia q̃ dr̃ ciuitas. naz in ea dz ee ciuiũ vnitas ꝑ dcordiã caritatis ⁊ nũc deo ꝓmittente. ⁊ diabolo ꝓcurãte facta ẽ quasi sola respectu preteriti tpis ⁊ dissuta mutuis dissentiõib⁹ ⁊ guerris (plena ꝓlo)scdm numerũ ⁊ meritũ. s. tpe ꝑterito (fa cta est quasi vidua) nã ex abundãte mali/ cia vr̃ crist⁹ ei⁹ spons⁹ eã in magna ꝑte ꝺ seruisse (dña genciũ) i. q̃ deberet alijs gen tib⁹ dñari (facta est sb̃ tributo) sarraceno rũ et alioz infideliũ in plibus ꝑtib⁹ orbis ⁊ in illis qui liberi sũt ab hũano ebuto mꝫ ti ꝑ peccatũ demõib⁹ sũt subiecti (. plorãs plorauit in nocte ⁊c) ℞ dr̃ q̃ztum ad deuo tos qui sũt i ecca q̃ ꝺsiderãtes ꝑdicta sũt in luctu ⁊ angustia (. nõ est q̃ soleꝫ eã ex oibus caris ei⁹). i. ex ꝑlatis clericis ⁊ reli giosis. isti nãq; intimiozes ecclesie debẽt esse. ⁊ tñ eoz multi plus destruũt eccĩam suis malis mozib⁹ ⁊ exẽplis q̃m laici ideo subdit (omnes amici ei⁹ sꝛeuerũt eã) fugi entes eccam ꝑ indeuotiõem. ꝫ nõ ꝑ bono rum tpalium collectiõem iõ subdit (. ⁊ fci sũt ei inimici) spoliãtes eã bonis tpalibus ⁊ nõ intendentes in obsequijs ei⁹ (migra uit iudas ꝓpter afflictiõem ⁊c) iudas q̃ in terꝑtat ofites siue laudãs significat ꝑmos religiosos in deꝫtis habitãtes ⁊ ibidẽ assi due diuinis laudib⁹ intendẽtes sed qm̃ h̃ fuit laboziosũ plibus iõ migrauerũt ad ha bitãdũ in ciuitatib⁹ iõ subdit (habitaui in ter gẽtes) nõ solũ q̃ztum ad corp⁹ ꝫ etiaz q̃ztũ ad mozes p̃s. c. v. omixti sũt inter gẽ tes ⁊ didicerũt opa eoz ⁊c (nec uenit req̃ em). s. oscie bone ꝫ magis turbatiõem iõ sequit (oẽs ꝑsecutozes ei⁹). i. demões (ap prehẽderũt eã inter angustias). i. inter stri ctas religionis obꝫuancias. quas trãsgze diũt ⁊ sic a demonib⁹ capiuntur (vie ſion lugent. eo ꝙ nõ sint q̃ veniãt ad solẽnitatẽ) nã religiosi hñtes magnas possessiones occupati sũt circa tpalia ⁊ sic nõ ꝺueniũt in ecca Medicãtes etiã multũ discurrũt. ⁊ sic ad eccĩam nõ veniũt ⁊ de manẽtib⁹ in domo. multi occupãtur circa studiũ curi/ oso; ⁊ inutilium ꝓpter qd̃ in magna ꝑte refugiunt ecce officium ideo subdit (porte eius destructe.). i. doctozes ⁊ p̃dicatozes qui dicũtur porte eo ꝙ debẽt alijs aditum p̃bere ꝫ adit⁹ iste destruitur ꝑ curiositatẽ doctrine (sacerdotes ei⁹ gemẽtes) nã cura ti qñ leuãtur ab eis subsidia ꝑ bono cõi. magis gemũt q̃m ꝑ suis peccatis vel suo rũ subditoũ (virgines ei⁹ squalide) nã ali que moniales q̃ dicũtur ecce ℞gies de in/ cõtinẽcia sũt notate (⁊ ipa). s. ecca (oppꝛ sa est amaritudine). vnde beat⁹ Ier. expo nit illud . Isa. xxxviij. dictuz in ꝑsona ecce ecce in pace amaritudo mea amarissima nã tpe pacis plus amaricat de clericoruz ⁊ religiosorum peccatis q̃m tpe tirãnoriñ de corpalib⁹ tormẽtis (facti sũt hostes ei⁹ in capite). s. sarraceni i terra scã in egipto ⁊ armenea ⁊ alij infideles in plurib⁹ locis (et inimici eius locupletati sunt) de bonis

ꝑalib⁹ q̄ a xp̄ianis rapuerūt(qz dñs lo/
cutus est sup eā).ſ.malum pene ꝑpt̄ mł
titudinē mali culpe(q ꝓuli ei⁹ ducti sūt
in captiuitatē)ſ.ſimplices xp̄iani q̄ capta
terra nō poterāt redimi(ante faciē tribu/
lantis)i.duris laboꝛib⁹affligētis(q egreſ
ſus ē a filia ſion)id ē ecc̄a(cuius decoꝛ eius)
gr̄e q virtutis(facti sūt āt p̄ncipes ei⁹).i.
doctoꝛes q prelati(velut arietes nō iueni
entes paſcua)ſacraꝝ literaꝝ ꝫ pecuniaꝝ
(q abierūt ꝛc̄).ſ.in captiuitatē viciozū(an
te faciē ſubſequētis).ſ.demonis q̄ nō reſi/
ſtentes ſibi impellit de peccato in peccatū
in abiſſū viciozū(q recoꝛdata est irl̄m die
rū afflictiōis ſue q p̄uaricatiōis) oſideꝛā/
do ꝙ peccata ſua bñ meruerūt talia mala
(q oim deſiderabilium ſuoꝝ ꝛc̄).i.oſolati
onū dinaꝝ q̄s habuerat tp̄e xp̄i q aplozū
cum caderet popul⁹ ei⁹ a ſtatu virtutis in
man⁹ demonis(q non erat auxiliatoꝛ)qz
doctoꝛes q p̄lati q̄ debēt auxiliari parum
curāt niſi de ꝓfectu ſuo tp̄ali.(viderūt eā
hoſtes).i.infideles.(et deriſerūt ſabbata
rius)ecc̄e cultū ydolatriā reputātes (pec
catū peccauit irl̄ꝫ ꝛc̄) ꝫ fodiē cā p̄dicti ca
ſ⁹ q̄ est multiplicatio peccatoꝛū ei⁹(oēs q̄
glificabāt eam) ꝓpter vitā q miracla q̄ fa
ciebāt ep̄i q religioſi p̄teritis tp̄ib⁹(ſpreue
rūt eā qz viderūt ignominiā ei⁹).i.turpitu
dinē vite in modernis clericis q multis re
ligioſis(ipa xo gemens)ſub peccatoꝛū pō
dere(q cōuerſa ē retroꝛſuꝝ) a ſtatu ꝓfecti
onis ad miſeriā culpe(ſoꝛdes ei⁹in pedib⁹
ei⁹)qđ fit cū p exerciciū mali adq̄riť hit⁹
p quē placet act⁹ malus ſecm qđ dicituꝛ
puer.i.Qui letanť cū malefecerit q exul
tāt in reb⁹ peſſimis(nec recoꝛdata ē finis
ſui).i.vere beatitudis a qua auerſa est p i
uolutiōem peccati iō ſubdiť(depoſita ē ve
hementer nō hñs oſolatoꝛē).ſ.piū doctoꝛē
et ſolicitū paſtoꝛē iō petit dinaꝝ oſolatiōez
v.(vide dñe afflictōem meā q̄m erect⁹ est
inimic⁹).i.diabol⁹(manuꝝ ſuā miſit hoſtis
ad oīa deſideꝛabilia ei⁹) .i.ad auferēdum
bona gratie q ẋtutis ſicut dicit Gregoꝛi⁹
omel.xxix.Non curat ātiqu⁹ hoſtis vt teꝛ
rena tollat ꝫ vt caritatē in nobis feriat(qz
vidit gētes ingreſſas ſanctuariū ſuū)faciē
tes ibi tp̄e ſaladini ſtabulū equoꝝ(.ōnis
ꝓp̄s ei⁹ gemens)ex tali otemptu ſci loci(

q q̄rens panē)ad famis tēpatiōez q q̄m ꝫ
fuit valde doloꝛoſū ſubdiť(vide dñe)ocu
lo tue clemencie.ꝓuocantur etl.alij ad cō
paciēdū cum ꝺz.(o vos ōnes q̄ trāſitis p
viā ꝛc̄ q̄m videmiauit me vt locut⁹ est dñs
)tradens me infidelib⁹ ad meū ſanguinē
effūdendū(de excelſo miſit ignē).ſ.vindē
ſue(in oſſib⁹ meis).i.in viris foꝛtib⁹q̄ nō
potuerūt ſe defendere ab infidelib⁹(q eru
diuit me)q̄m inflicta veratio dat intellēm
iđo ſubdiť(Expandit rete).ſ.penitēcie vt
vltra ñ ꝓcedā ad malū ꝫ reuertar ad bo
nū(poſuit me deſolatā)p peccatoꝝ meoꝝ
iugē recoꝛdatiōem(Vigilauit iugū iniq̄/
tatū mearū)hoc potest expōi de moꝛtuis
in pcc̄o moꝛtali q̄ū pena grauis est q cōti
nua tō iugū vigilās noiať(in manu ei⁹).ſ.
iuſtitie(ꝺuolute sūt et ip̄ońite collo meo)ſi
cut fardell⁹ latroni deꝑhenſo(infirmata
est ẋt⁹ mea)qz talꝭ est extra merēdi ſtatū
(dedit me in manū de q̄ nō potero ſurgē
)nā i infeꝛno nulla est rēdēptō(abſtulit oēs
magnificos meos).i.fideles deuotos q̄p
p̄ces nō valēt dānatis ꝓpter qđ ablati di
cūť ab eis(vocauit aduerſum me tp̄s)in
q̄ malc opat⁹ ſū cum tamē m̄ datū fuiſſet
ad bene opandū(vt deꝛerat electos meos
).i.ſpeciales ſocios vt ſocij ſint in pena ſic̄
q in culpa(toꝛcular calcauit dñs ꝛc̄).i.lo
cū ꝓfecte depſſionis ſicut ſcis p̄reparauit
locum eraltatiōis(idcirco ego deploꝛans
ꝛc̄)nā ibi ē fletus et ſtriꝺoꝛ dencīū Mathei
viij.(qz longe fact⁹ est a me oſolatoꝛ ꝺuer
tens aīam meā).ſ.ad bonū penitēcia fru
ctuoſa nō hꝫ ibi locū(facti ſunt filij mei p/
diti).i.imitatoēs mei(q̄m ꝺualuit ꝺimic⁹)i
conflictu moꝛtis(Expādit ſion ꝛc̄)ꝫ expo
ni p̄t de amiſſione regni ieroſolimitani in
ſion.namqꝫ fuit foꝛtaliciū ieruſalē que me
tropolis ē in regno iudee ꝓpter qđ ꝓ ſion
potest intelligi t̄ra ſancta cui⁹ habitatoēs
criſtiani frequenter petiuerunt auxilium
ab alijs criſtianis(.ideo dicitur expandit
ſion manus ſuas)petens auxilium(et nō
est qui conſoletur eam).quia non fuit eis
exhibituꝫ ꝓpter quod ab inimicis circum
ſtantibus ſecutum est terre tocius exciꝺi
um ideo ſubditur .(.Mandauit dominus
in circuitu eius q cetera).id est mandari
permiſit per ſoldanum(facta est irl̄m q̄ſi

Ego vir videns pauptatē meaz ꝛc)hoc dici pōt in ꝑsona xp̄i vl̄ eius vicarij boni casū ecce lamentātis (ego vir vidēs pauptatē meā) ꝓpter spoliatōnem ſbditoꝝ meoruz q̄ntum ad bona gratuita. ꝙ vulneratione ad naturalia (in virga indignatiois ei⁹) id est demonib⁹ q̄ diuine iustitie sūt executores in penis infernalib⁹ iō ſbdit (me minauit et adduxit in tenebras) culpe ꝙ gehēne (tm̄ i me ẋtit ꝛc)videt enī misero ꝙ nō habeat sōciū in pene malo (vetustaz fecit pellē ꝙ carnē meaz ꝛc) ꝑ pelleꝝ intelligit̄ diuersatio exterioꝝ per carnē et ossa dispositō mētis interioꝝ (edificauit i giro meo) tētationū laq̄os undiq̄z tēdendo q̄ mentis amaritudinē ingerūt et laboris iō ſbdit (et circūdedit me felle ꝙ laboē) ꝙ sic me collocauit in tenebris miseri e (circūedificauit aduersū me) i ꝺsuetudiez pcōꝝ inducēdo que laq̄us est impediēs egressuz a pcō sicut filū quo tenet auicula ꝑ pedē ligata ipedit eaz simpliciter ne auoler. iō seq̄t (aggrauauit ꝺpedē meū) ꝑ habitū vitiosū et ꝺsuetudie adq̄situ. (ꝛ ꝙ cū clamauero) ꝑ istinctū sinderesis remurmurā tis peccato (exclusit orationē meaz) ei⁹ ipe diēs effectuz ꝑ pcti recidiuū. (ꝺclusit vias meas) ꝓcedēdi in bonū (lapidib⁹ quadris)id est pctis q̄ q̄tuoꝝ hnt angulos. s. dei offensam. obligatōnē ad penā. gratuitoꝝ spoliatōnē ꝙ naturaliū vulneratōnē (vrs⁹ insidians ꝛc). ℔ ꝺꝛ q̄a fallatia diaboli non pōt vno noie explicari (semitas meas ſbuertit) bonū ꝓpositū subuertēdo (confregit me) in pcm̄ p̄cipitādo. ad qd̄ seq̄t desolatio (tetēdit arcū suū) nouas tētationes p̄parando (ꝙ posuit me q̄si signū ad sagittā) nā ei⁹ exercitiū est me ꝓcutere ꝑ culpā iteratā. (misit in renib⁹ meis filias pharetre sue) id est tentatōnes luxurie q̄ in renib⁹ viget (fact⁹ sū in derisū ꝛc) nā pcm̄ luxurie maiozis ē infamie (Repleuit me amaritudib⁹) culpe ꝙ infamie (inebriauit me absinthio) ex inflictōe pene cū ꝺꝛ (ꝺfregit ad numerū dētes meos) id est meditationes bonas q̄b⁹ masticaꝛ ꝙ incorpaꝛ cib⁹ verbi diuini q̄ dētes frāgūt quādo meditatones male ingredi ūtur iō ſbdit (cibauit me cinere) id est vilitatōne meditatōne (ꝙ repulsa est aia mea) a meditatōne bonorū (et dixi p̄ijt finis meus). q̄a p̄dicta inducūt aliq̄n in desperatōnē (Recordare) ℔ ecca ognoscēs suam miseriā se cōuertit ad iplorādam ꝺi miam. d. (recorda re pauptatis) ex gratuitorū spoliatiōe gratui (Et trāsgressiois mee) ex naturaliū vulneratōne (absinthij et fellis) ex penarū mlt̄iplici ꝓpssione (ꝙ dixit) de se ipa (memoria meoꝝ ero) p̄dictoꝝ freq̄nti meditatōe. (ꝙ tabescet in me aia mea) ꝑ cōfusiōe nō tam desperabo de dei miseratione iō subdit ℔ recolens ꝛc) ꝓpteꝝ qd̄ recognoscit dei miam. d. (Mia dñi) supple apparz in ℔ (ꝙ non sum⁹ ꝺsūpti) licz meruissem⁹ (noui diluculo) id ē a noui testamti principio qd̄ ꝺꝛ dies .ro. xiij. nox p̄cessit dies autē a ꝓpiquauit (q̄a magna est fides tua) id est fidelitas in supportatōne pcōꝝ et remuneratōe bonorū iō subdit (ps̄ mea dñs dixit aia mea ꝛc) (bonū ē p̄stolari cū silēcio) id est paciēter ꝙ q̄a ℔ adquirit̄ ꝑ bonū exercitiū iō seq̄t (bonū est viro cū portauerit iugū ꝛc) et qm̄ homo serenat⁹ ꝑ virtutē pacīēcie dispositus est ad contēplationē celestis glozie sequitur (sedebit solitari⁹ ꝙ tacebit quia leuauit se sup se) ꝙ qꝛ quāto quis in deū eleuatur tāto verius humiliat̄ cogitans suā fragilitatē iuxta diuinā maiestatem ideo subdit (ponet in puluere os suum) ꝙ quia ad verā humilitatem sequit̄ paciencia. subditur (dabit p cucienti se maxillam ꝛc) ꝙ subditur causa (quia non repellet in sempiternū dominus) scilicet humiliter pacientes (qꝛ si abiecit) humiles in conspectu hoim (miserebit̄ ꝛc). suscipiens eos honorifice in ꝺsorcio angelorū (quis est iste ꝛc) hic remouetur error eorū qui dixerunt diuinam ꝓuidenciam se non extēdere ad hec inferioza. ꝙ sic dicebāt qd̄ sequitur (ex ore altissimi nō egredietur nec bona nec mala) qd̄ falsum est. nam ex ei⁹ prouidencia ꝙ ordinatione procedunt omnia bona ꝙ etiaz mala pene. ꝙ sic dr̄ Amos .iij. non est malum in ciuitate qd̄ non fecerit domin⁹ iō contra p̄dictos subditur (q̄d murmurauit homo ꝛc). detrahens prouidencie diuine. nā ꝙ philosoph⁹. i. de anima habet pro inconuenienti. q̄ deus aliquid ignoret qd̄ nos sciamus ido sequitnr (scrutemur vias nr̄as ꝛc) quasi diceret si bene consideremus facta nr̄a inueniem⁹ q̄ male pene inflicta sunt nob adco ꝙ iuste ꝙve-

xatō dat intellectū subdit (⁊ reuertamur
ad dominū ꝛc̄) (nos iniq̄ egim⁹) cōtra te
dn̄e (idcirco inexorabil' es). n̄ simpliciter
ꝫ ad temp⁹ q̄usq̄ appareat iustitie dec⁹ (
opposuisti nubē). s. pcc̄oꝝ nostrorū caligi
nem (ne trāseat oratō). s. nostra ad habē/
dū effectum donec fiat iustitie tue ꝯplemē
tum ideo subdit (eradicatōem ⁊ indigna
tionem.) id est me eradicatam et tua mi/
sericordia indignam ostendisti et sequitur
post. (Donec respiceret etc̄.) id est donec
tu domine velles exaudire (Oculus meus
) hoc exponi pōt de insolētia clericoruz vt
dicat ecc̄a (oculus me⁹ dep̄datus est ani
mā meā in cūctis filiab⁹ vrbis mee) ocul⁹
ecc̄e debet esse clerus qui tn̄ dep̄dat̄ casti
tatez mulierū quasi vbicūq̄ est habitatio
clericoꝝ ⁊ q̄r inde surgit infamia cleri sub
ditur (Aperuerūt sup̄ me os suū. ꝛc̄) nam
inde infamat̄ ecc̄a ideo subdit (formido ⁊
laqueus facta ē nobis). s. habitatō mulie
rū cū clericis (vastatio ⁊ ꝯtritō). s. omnis
boni (diuisiōes aquaꝝ deduxer̄t ocl'i mei)
hoc d̄r in p̄sona cuiuslibet fidel' de diffa
matōe ecc̄e dolētis. (venatōe ceperūt me
). s. spirit⁹ maligni. ⁊ dicit̄ hoc in persona
ecc̄e p̄ adhuc viuētib⁹ pcc̄orib⁹ et pro de
fūctis qd̄ seq̄tur (lapsa est i lacū vita mea
ꝛc̄) (iundauerūt aque). s. pcc̄oꝝ ⁊ tribula
tionū. q̄r tamen non aufert̄ totaliter spes
mie subditur. (inuocaui nomē tuū dn̄e de
lacu nouissimo) p̄ h̄ āt non est intelligēdū
q̄ oret ecc̄a pro damnatis ꝫ pro existētib⁹
in purgatorio qd̄ est q̄dā inferni porcio. (
vocez meā audisti) q̄r deus semp̄ est para
tus audire vocem humiliter deprecantis
licet non semp̄ exaudiat in effectu statiz ꝫ
tempe ꝯpetēti id̄o subdit̄ (Judicasti dn̄e
causaz aīe) me liberādo ꝯpetēti tempe (vi
de dn̄e iniq̄tatē illoꝝ). i. demonuz ⁊ obsti
natoꝝ hoīm in pcc̄o q̄ sūt mēbra eoruz. d̄
q̄b⁹ subdit̄ (audisti opprobriū eoꝝ) nā ifi
deles q̄si ꝯtinue blasphemāt xp̄z (sessiōez
eoꝝ ⁊ resurrectionē vide ꝛc̄). q̄si diceret se
dendo ⁊ stando derisorie loquūtur de me
(Reddes eis vicem) id est penam debitaz
(dabis eis scutum cordis laborem tuuz)
id est dimittes eos in obduratōne ad mo
lestandum te in membris tuis (p̄sequeris
eos in furore) finalis iudicij. (cōteres eos
sub celis). i. in iferno q̄ ē in mūdi p̄fūdo.

Capitulum iiij.

Quō obscuratum est auruz. ꝛc̄) p̄
auꝝ quod est iter metalla precio
sius caritas significatur que tanta fuit in
ecclesia primitiua q̄ multitudinis credē
tium erat cor vnum ⁊ anima vna ꝫ quan
tum sit immutata per guerras mortales
inter xp̄ianorum principes d̄monstratur
(immutatus est color optim⁹.) scilicet ex
terioris conuersationis. in qua relucebat
maturitas ⁊ honestas sed nunc fere in om
ni statu apparet dissolutio ⁊ inhonestas (
dispsi sunt lapides sāctuarij in capite oīm
plateaꝝ) quia religiosi qui in claustro de
bent esse clausi expositi sunt tumultib⁹ se
cularium negocioꝝ de quibus adhuc sub
ditur (filij sion incliti ⁊ amicti auro puro
) id est sanctissime conuersationis (quō re
putati sūt in vasa testea) id est d̄putati ad
opera vilia ⁊ quia per hoc ipediti sūt a bo
na nutritione spirituali nouiciorum sequi
tur (sed ⁊ lamie nudauerunt māmam. ꝛc̄
) inter eniz alias bestias lamie sunt min⁹
beniuole fetibus suis ⁊ tamē nutriunt eos
multi vero religiosi sunt solliciti d̄ recepti
one nouitiorum ⁊ postea non curāt d̄ bo
na nutritione eorum. et sic sunt similes il
lis de quibus dicit̄. Math. xxiij. ve vobis
scribe ⁊ pharisei ipocrite qui circuitis ma
re ⁊ aridam vt faciatis vnū proselitum et
cum factus fuerit facitis eum filiuz gehē
ne ideo sequitur (filia populi mei crudelis
quasi strucio.) que ponit oua et abscondit
sub sabulo nec fouet ea (adhesit lingua la
ctantis ꝛc̄) id est nouicij ex defectu bōi nu/
trimenti ⁊ quia non solum nouicij malis
exemplis taliuz pereunt sed etiam aliquā
do iuuenes professi qui prius erant bene
nutriti sequitur (qui vescebantur voluptu
osa ꝛc̄) sequitur (amplexati sunt stercora)
id est aliorum mala exempla (⁊ maior est
iniquitas ꝛc̄) iuquantuz directius opponi
tur caritati (Candidiores eius nazarei ni
ue fuerunt) per castitatez (nitidiores lacte
) per honestatem. (Rubicundiores ebore
antiquo) per caritatē (Saphiro pulchrio
res). per contemplationem. eo q̄ saphi/

r⁹ eſt celeſtis coloris (denigrata eſt) ſ. mō
p infamiā (et nō ſunt ognīti in plateis) Nā
effigies patrū deleta ē in eis (adhesit cu
tis oſſib⁹ eorū) talis āt adhesio ſit p ſub/
tractōem carnis q̄ eſt in medio ꝓpter qđ
ſignificat obdurationē mentis p ħ q̄ dic̄
(.teneritudo pietatis aruit ꝛ facta ē q̄ſi li
gnū) p deuotiōis defectū. (melio⁹ fuit oc/
ciſis gladio ꝛc̄) i. min⁹ malo. occiſi ẏo gla
dio dicunt q̄ pc̄o mortali stāte tamē fide
infirmi demonis gladio feriūtur Mortui
ẏo fame qui ꝓpter defectuz ſpūalis nutri
menti in fide piclitāt (man⁹ mulierū mi
ſericordiū coxerūt filios ſuos ꝛc̄) Eccleſie
paſtores dñt eſſe mres pie filios ec̄c̄e ẏbo
ꝛ exēplo in fide ꝛ moꝛib⁹ ꝛ etiā tpali ſubſi
dio q̄ſtū ad pauꝑes nutriētes ſed aliq̄ pe
rtrariū coquūt eos anxietatis igne rapiē
tes eorū bona ꝛ ide viuentes nimis laute
(Cōpleuit dñs) ħ referri pōt ad ꝑſecutō
nē antixp̄i q̄ poſterior erit ꝛ ſic de ea dicit
(Cōpleuit dñs furorē ſuū) erit enī illa gra
uior ceteris ꝓpter qđ furor noiat (ꝛ deuo
rabit fūdamēta eius) naz plurimi de illis
qui ſuſtētare dērēt ec̄c̄am cadēt p incōſtā
tiā. qđ vī incredibile multis. ideo ſb̄ditur
(nō crediderūt ꝛc̄) ſubdit (qđ ingrederet
hoſtis ꝛ īimicus). i. antixp̄s (p portas ie
ruſalē). i. ec̄c̄e militātis vel ad lr̄az citat.
irr̄z. nā ibi ſedebit ī tēplo dei tāq̄m ſit de⁹
vt dr̄ ij. thc̄ħ. ij. (ꝓpter pc̄a ꝓ haꝛ eius
ꝛc̄). i. ꝓpter pc̄a p̄dicāciū. ꝛ aliorū ec̄c̄ie
miſtroꝝ ſalutē aiarū nō q̄rēciū. ħ q̄ſtū (q̄
effudērt in medio ei⁹ ſanguinē iuſtorum)
ipos malis exēplis ſpūaliter occidēdo. iō
ſb̄dit (Errauerūt ceci) i. ſimplices xp̄iani
ex ignorācia legis (cūq̄z nō poſſent intra
re). i. ingredi in viā ſalutis p ſe ipos. (Te
nuerūt lacunas ſuas) q̄rētes a p̄dictis ſa
cerdotib⁹ ꝛ ꝓphis dirigi fīc̄ cec⁹ corꝑali
ter tenet lacunaz ductoris ſui. ħ q̄m inter
ignorātes ſūt multi pauꝑes a q̄b⁹ nō ſpe
rāt tpale lucrū. iō ñ hñt a dictis ſacerdo
tib⁹ ꝛ ꝓphis oſiliū. ħ magis repulſionez
ꝛ vituperiū. iō ſubdit (recedite polluti cla
mauerūt eis ꝛc̄) ſūt ẏba repellēciū dictos
pauꝑes. eo q̄ nō ſpant inde tpale lucruz
ħ q̄m inde aliq̄ diuites ſcāvalizāt. iō ſe fal
ſe excuſādo dic̄t qđ ſeq̄t (nō addet vltra
vt habitat in eis). ſ. de⁹. dicūt. n. q̄ nō repel
lūt eos ꝓpter pauꝑtatē. ħ ꝓpter obſtina
tionē eorū in malo. iō ſubdit. (facies dñi
dimiſit eos) p reprobatiōem ꝛ ſic admit
terem⁹ vīm laborē (facies ſacerdotū non
erubuerūt) ſ. deuote pauꝑib⁹ diſulēciū. imo
fatuos reputāt eos eo q̄ laborāt circa ta
les ꝑſōas a q̄b⁹ nō hñt tpale lucrū (nec
ſenū) ſ. pauꝑm. (miſerti ſūt) q̄b⁹ tñ ꝓpter
etatē eſſet miſerāciū (.dū adhuc ſubſiſtere
m⁹). i. adhuc eſſem⁹ i aliq̄ ſpe bō de dict.
p̄dicatorib⁹ ꝛ p̄latis (defecerūt oc̄li nr̄i).
qr nullū auxiliū habuim⁹ ab eis. iō ſb̄dit
(lubricauerūt veſtigia nr̄a ꝛc̄) vt ſit ẏba il
loꝝ q̄ nō pñt habere diſciplū ꝛ auxiliū a p̄di
ctis. ꝛ q̄m in ħ apparet magn⁹ defect⁹ ca
ritatis ꝛ abūdācia iniq̄tatis. ſignū eſt ap
propiquatiōis aduēt⁹ antixp̄i. ſicut dicit
Math. xxiiij. iō ſubdit (appropin q̄uit finis
nr̄ ꝛc̄) q̄ finis mūdi ſeq̄t aduentū antixp̄i
ꝛ q̄m ſub antixp̄o erit maxia ꝑſecutio ſeq̄
tur (velociores fuerūt ꝑſecutores nr̄i ꝛc̄)
ꝛ loquit ſcriptura de futuro p modū p̄te
riti (Spirit⁹ oris nr̄i ꝛc̄) ħ lr̄aliter exponit
de morte criſti Moraliter āt pōt exponi ō
paſtore bono criſti vicario. q̄ ei⁹ exemplo
in ꝑſecutiōib⁹ nō fugit. ħ oſtāter exponit
ſe p ꝓpl̄i ſui ſalute. ꝛ p pc̄is ꝓpl̄i patit p
ſecutiōem qđ maxime otinget tpib⁹ anti
xp̄i. iō dr̄ (Spūs oris nr̄i). nā ad vitā ſpi/
ritualē ſui ꝓpl̄i laborat fideliter ẏbo ꝛ exē
plo. qz gerit vices dñi nr̄i Jeſu xp̄i (capt⁹
eſt in pc̄is nr̄is) ħ ōbēnt dicē ſubditi q̄ſ
p ipis hz pati (cui dirim⁹ i vmbra tua vi
uem⁹ in gentib⁹) dñt eni boni ſubditi cō
fiteri q̄ viuūt ex meritis boni p̄lati (Gau
de ꝛc̄) ħ ad lr̄am deſcribit deſtructio Jeru
mee q̄ fuit multū moleſta iudeis ꝛ q̄m in/
terp̄tat terrena ſignificat ꝓpm terrenis
cupiditatib⁹ immerſū. cui dicitur. Jroni
ce (Gaude ꝛ letare ꝛc̄) quaſi dicēt magis
deberes triſtari ꝛ plorare. ꝛ ſubditur cau
ſa cum dicit (Ad te q̄z pueniet calix) id ē
punitio diuina (iebriaberis ꝛ nudaberis
) In quo deſignatur pondus tribulatiōis
(opleta eſt iniquitas filia ſion) naz in tri
bulatione antixp̄i purgabūtur electi (nō
addet vltra vt trāſmigret te (.nam electi i
mutabiliter recipiētur in gloria celeſti (vi
ſitabit iniq̄tatē tuā filia Edō) grauit punie
do (diſcoopiet pc̄a tua). in finali iudicio

Capl3 v.

Recordare dñe) p⁹ lamẽtatiõem ieremie de ꝓpli ⁊ ciuitatis destructione hic ꝯsequẽter ponitur ei⁹ orõ ꝓ vtriusq3 reparatione. Moraliter ãt põt esse oratio ecclesie vel cuiuslib3 fidelis pro releuatione terre sancte. ⁊ populi cristiani ab ea deiecti d. (recordare domine q̃d acciderit nobis). tunc ei dicit̃ recordari de⁹ alicuius miserie qñ incipit eam releuare (ituere ⁊ respice opprobriũ nostrũ) magnũ enim opprobriũ est toti xp̃ianitati ⁊ potissime p̃ncipibus xp̃ianis ꝙ infideles possident loca nostre salutis. de quib⁹ subdit̃ (hereditas nostra versa est ad alienos ꝛc̃). .i. ad sarracenos (pupilli facti sum⁹ absq3 patre matres nostre quasi vidue) p̃ncipes ad quos spectat defendere populum cristianũ debent gerere vices patrũ. ⁊ prelati q̃ debẽt eum nutrire verbo et exemplo vices matrum ꝫ tã isti quã illi ꝑuum aut nullũ circa p̃dicta ponũt remediũ (. aquã nr̃am pecunia bibim⁹ ꝛc̃) nam illa que sunt infidelib⁹ ꝯmunia a xp̃ianis inter eos habitãtib⁹ sub tributo emuntur pecunia (ceruicibus nr̃is minabamur) nã xp̃iani iter infid̃les habitantes de vita sua non sunt securi nec etiam illi qui sunt terris eorum propi qui vnde modo dicitur ꝙ se preparant ad inuadendum insulam cypri. (egipto dedimus manum ⁊ assirijs). i. infidelibus (vt saturaremur pane) nam habitantes inter eos ꝓ victu necessario sũt i graui seruitute (. patres nr̃i peccauerunt ⁊ non sunt). nam propter peccata sua destructi sunt ꝑ saladinũ ⁊ alios soldanos post ip̃m (nos iniquitates eoꝝ portauim⁹.). inquantum accessu libero ad loca sancta priuati sum⁹ ⁊ suppositi seruituti q̃ntum ad fideles cuꝫ infidelibus habitãtes ideo subditur. in eorum persona (serui dñati sunt nostri) id est infideles qui econtrario deberent fidelib⁹ seruire (⁊ nõ fuit qui redimeret de manu eorum) nam principes cristiani per guerras eorum ad inuicem sunt impediti (in animabus nostris) id est in ꝑiculo vite nostre (afferebamus panem nobis) id est adquirebamus victuꝫ nostrũ. cristiani nãq3 q̃ sũt inter ĩfideles multas molestias sustinent ab eis sine causa. ideo subditur. (pell nostra quasi clibanus exusta est) nam propter defectum nutrimenti calor naturalis propriam substanciaꝫ consumit (mulieres in sion humiliauerunt ꝛc̃) capta namq3 ciuitate ierusalẽ per sarracenos probabile ẽ ꝙ talia mala fecerunt ibi (principes manu suspensi sunt) tunc enim guido rex ierusalem ⁊ magister milicie templi capti fuerunt viui. Et sic eorum suspensio fuit in potestate soldani. licet non fuerit factũ talis enim potestas man⁹ vocatur sicut vulgariter dicitur talis ciuitas est in manu r̃gis id est in eius potestate (. facies senũ nõ erubuerũt) eos turpiter tractando (adolescentibus impudice abusi sũt) tale nãq3 vicium satis cõmune est inter sarracenos vt dicit episcopus Aconensis in libro suo de gestis trãsmarinis (⁊ pueri i ligno corruerunt) id est pueri in cunabilis ligneis iacentes quia nulli etati parcebatur (Senes de portis defecerunt). vbi prius sedebant ad iudicandum. nam ad sarracenos translata est potestas iudicandi (Iuuenes de choro psalenciũ) quia subtracta est omnis materia gaudij (Cecidit corona capitis nostri) Non enim est hodie rex ierosolimitanus nisi solo nomine. Cetera patent vsq3 ibi (Et vulpes ambulauerunt in eo) id est sarraceni ad modum vulpium dolosi (Tu autem in eternum permanebis ꝛc̃) ideo potes adhibere remedium pro volũtate tua (. Quare in perpetuum obliuisceris nostri.). id est per tam longum temporis spacium. ⁊ quoniam defectus non est ex parte sua sed nostra. ideo subditur (Cõuerte nos domine ad te ꝛc̃ inoua dies nostros sicut a principio) id est quãdo terra sancta erat libere in manibus fidelium. (. Sed proijciens repulisti nos ꝛc̃.). Et maxime a tempore saladini et citra.

Explicit Jeremias

Incipit Ezechiel. Ca. ꝑmū.

ET factum est in. xxx āno ꝛc̄) in illa ꝑma visiōe eze chielis ꝟm sensum lr̄alē ꝑ quatuoꝛ facies anima liū significātur quatuoꝛ regna q̄ successiue ꝓm iudaicū afflixerūt scilz babilonioꝛ. ꝑsarū. grecoꝛ ꝛ romanoꝝ ꝟm vero sensum misticū ꝑ populū iudai/ cum xp̄ianus ꝓ̄ls significatur. sic̄ dicit ꝟ. ꝯoꝛ. x. Oīa ia in figura contingebant illis ꝓpter qđ ꝛ nomē iudaicū ꝟm rē trās/ latum est ad populū xp̄ianū. sic̄ dicit Rō. ij. Nō enim q̄ in manifesto iudeus est neq; que in manifesto in carne circūcisio. seo q̄ in abscondito iudeus est ꝛ circumcisio coꝛ dis in spū non lr̄a cuius laus est non ab ho minib⁹ ꝟ ex deo ꝛ ido ꝑ quatuoꝛ regna ꝑ dicta et quatuoꝛ facies. Misticē significā/ tur quatuoꝛ hominū genera qui successi/ ue populū catolicū afflixer̄t. primi fuer̄t ꝑncipes iudeoꝝ vt patz Actu. viij. ꝛ. ix ꝛ in plurib⁹ alīs locis ꝛ significātur per faciē homis eo ꝙ habuerūt noticiā ꝺine legis. liez in eis obscurata fuerit ꝑ rebel/ lionē ad xp̄z. sicut dicit Rō. xi. Cecitas ex parte cōtigit in isr̄l. Secundi fuerūt impe ratoꝛes romanoꝝ qui crudelit̄ ꝛ lōgo tē/ poꝛe persecuti sunt fidem xp̄i. vt patet ex martirum gestis ꝛ significant̄ ꝑ faciem aquile eo ꝙ aq̄la signuz est imperij roma ni. Tercij fuer̄t heretici ꝛ significant̄ per faciē bouis qz bos est animal laboꝛioſuz. ipsi vero laboꝛem penitēcie pretēdētes in multis locis deceper̄t simplices xp̄ianos Quarti vēo sunt sarraceni ꝛ maxime a tē poꝛe saladini qui fuit animosus ꝛ in reb⁹ bellicis ꝓnigil ꝛ strēnuus. ꝓpter quod fi/ gnificat̄ ꝑ faciem leonis. Per alas autez animaliū ꝑ quas eleuabātur in altum significat̄ sup̄bia ꝑdictoꝝ. Per pedes autē eoꝝ affectōnes ad nocendum. Per manus vero eoꝝ opa mala eo ꝙ man⁹ē oꝛganum oꝛganoꝝ vt dicit̄. iij. de anima Per rotas sequētes animalia significant̄ eoꝝ ministri in malicia exercenda. ꝑ hoc autē ꝙ animalia ꝛ rote ꝑ quatuoꝛ ꝑtes ibant. significatur ꝑsecucio xp̄ianoꝝ a ꝑ dictis ꝑ quatuoꝛ oꝛbis ꝑtes ꝛ marie ab imꝑatoꝛib⁹ romanis qui dñabanꝯ i eis.

Capitulū secundū.

HEc visio similitudinis) hic scd̄m literalē sensum imponit̄ ezechieli officiū ꝓphetādi ꝑ quod mistice significatur officiū ꝑdicandi ad qđ ꝑmo requirit̄ auctoritas mittētis. sic̄ dicit̄ Rō x. Quomō ꝑdicabunt nisi mittātur. iō dicit̄ a dño ezechieli (fili hominis mitto te ad filios isr̄l) requirit̄ ecia in ꝑdicāte no/ ticia sacre scripture. ido seq̄tur post (ꝛ ec ce man⁹ missa ad me in qua erat inuolu/ tus liber) qz sacra scriptura plena ē sentē/ cijs plurib⁹ ꝛ difficilib⁹ (qui erat script⁹ i tus ꝛ foris) qz sacra scriptura habz exteri us sensum historicū magis patētem ꝛ ite/ rius sensum misticū multiplicē ꝛ latētem (ꝛ scripte erāt in eo lamētatōes) scz peni tenciū (carmen) sup̄noꝝ ciuiū (ꝛ ve) id ē pene damnatoꝝ. ad hec enim inducit sac scriptura scz ad considerandū ꝓpria pcā vt ꝑ fletum diluātur ꝛ sup̄nouz gaudia vt appetātur ꝛ gehēne penalia vt euadā/ tur requirit̄ ec̄ in ꝑdicatoꝛe cōstancia. iō sequitur (ecce dedi faciē tuam valēciozez faciebus eoꝝ ꝛc̄.) requirit̄ ecia mētis ele uacio añ ꝑdicacionē vt ibi hauriat qđ ꝑ dicando effundat ꝛ post ꝑdicatōez vt fru ctum ꝑdicatōis ꝺo attribuat. ideo in pri cipio huius capituli dicit̄ (audiui vocem loquētis ꝛc̄) ꝛ in capitulo sequēti dicitur. (ꝛ assumpsit me spūs et audiui vocē com motionis magne benedicta gloria domi ni de loco suo)

Capitulū. iij.

ET dixit ad me ꝛc̄. sequit̄ comede volumē istud et vadens loquere ad filios isr̄l) priusq̄ eni vadat ad ꝑdican dum refici debz pabulo sacre scripture ꝑ lectionis ꝛ oracōis studiū (et factum ē in oꝛe meo tanq̄ mel dulce) ꝟm illud ps̄. cxi ij. Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua su. mel oꝛi meo. ꝛ qm̄ ꝑdicatoꝛ oz cē perui gil ad ꝓcurandū salutē animarū. sequit̄ (fili hominis speculatoꝛē dedi te domui is rael ꝛc̄.) quid autē ꝑdicare debeat sequit̄ cum dicit̄ (si dicente me ad impiū morte moꝛieris ꝛc̄) vbi oñditur ꝙ debet predica re vicia ad dimittendū ꝛ fugiēdum ꝛ vir

tutes ad ꝓsequēdum ⁊ conseruandum ⁊ penas ad timendum te precauendum. ⁊ premia ad desiderandum. ostenditur autem predicatoris punitio si fuerit negligens in officio sibi commisso cum dicit. (sanguinem autem de manu tua requiram) ostenditur eciam eius premiacio si fuerit diligens cum dicit (si autem annūciaueris impio ꝛc. sequitur. tu autē aīaz tuaz liberasti) ⁊ quoniā p̄dicator aliquādo se debet a tumultu populi subtrahere. vt possit liberius contemplacōni vacare. sequitur (Surge ⁊ egredere in campum ⁊ ibi loquar tecum) nam releuacōnes diuine frequēcius fiunt in contemplaciōis solitudine Osee. ij. Ducam eam in solitudinem ⁊ loquar ad cor eius. ⁊ quoniā aliquādo predicacio impeditur ex supioris duricia negando licenciam p̄dicandi vl datam impediēdo. ideo subdit (Ecce data sunt sup te vincula) id est ꝓhibicōnes p̄dicacionem impedientes. impeditur eciam aliquādo ex populi malicia. ido subditur (eris mutus nec quasi vir obiurgās qꝛ domus exaspans est.) quia tamē impedimētū vtrūqꝫ tollitur aliquādo ex di ordinacōne. sequit (cū autē tibi locutus fuero apiam os tuum ꝛc.) Ca. iiij.

Et tu fili hominis sume tibi laterem) qui de terra format. ꝓpter quod p ipsum corpus humanuz significatur (⁊ describes in eo ciuitatem ierusalē) que ꝟm sensuz moralē significat animā rōnalem. igitur in latere ierusalē describitur quando racional' anima existens in corpe p predicacōem cōtra diabolum virtutibus munit. (⁊ ordinab aduersus eam obsidionē) id est ordinandaz denunciabis demonū impugnacōem (⁊ edificabis municōes ⁊ ꝯportabis aggerē ⁊c.) p ista significant varia machinamēta quibus diabolus vtitur ad racōnalez animā capiendā. (et offirmabis faciē tuam ad eā) ad significandū ꝙ diabol⁹ q̄ ē in malo obstinatus habz cōtra racionalem animā impacabilē guerram. ido sb̄ditur (signum ē domui israel) scz ad hoc ꝙ quilibz semp sit munitus ad resistēdū insultibus ei⁹ (⁊ tu dormies sup latus tuum sinistruz) p quod significat casus dānatorum qui ponendi sunt ad partem sinistram. sicut dicit Math. xxv. Edos aūt a sinistris Ido sequit (⁊ pones iniq̄tates domus israel ꝛc.) que peccauit diuturna et multa ydolatria ꝓpter quod de captiuitate non est reducta scd̄m hebreos. ꝓpter quod significat penam interminabilem gehenne (⁊ cum impleueris hec dormies sup latus tuum dextrū secundo. ⁊ assumes iniquitates domus iuda) per latus dextrum intelligitur status saluandorum. ꝟm illud Math. xxv. Ponet oues a dexteris ꝛc. quia tamē vitam presentē nō transeunt sine peccatis. de quibus tamē penitent vere ⁊ confitentur. Ido iniq̄tates dom⁹ iuda id est ꝯfitentis dicuntur ⁊ eorum pena terminabilis p numeruz minorem scz quadraginta dierū significat (⁊ tu sume tibi frumētum et ordeum ꝛc.) et sequitur (cibus autem tuus quo vesceris erit in pondere) p quod significat ꝙ homines impugnati tentacōnibus d̄mo monū parce viuere debent ⁊ austere (Et stercore quod egredietur de homine opies illud in oculis eorum.) Hoc scd̄m sensum literalem dicitur de captis ab aduersarijs ⁊ captiuatis. Ido sequitur (sic comedent filij israel panem suum pollutuz inter gentes. ꝛc.) p hoc significatur ꝙ a demonib⁹ capti p culpam mortalē ⁊ captiuati p consuetudinem incorporant sibi vicia vilia et enormia.

Capitulū quintū.

Et tu fili hois sume tibi gladiū acutū radentē pilos ꝛc.) p gladiū pilos radētez signat penitēcia debita pctā diluentē (⁊ assumes tibi staterā pōderis ꝛc.) p hoc ꝙ pili in statēa iubētur poni signatur ꝙ grauitas pctōꝝ dz diligent ꝯsiderari ⁊ ꝟm h̄ pnie remediū adhiberi. vnd Grego. exponēs illd Mat. 2. Facite ergo dignū fructū pniedicit p h̄ vni⁹ cuiusqꝫ ꝯscia ꝯuenit vt tāta licita sibi sb̄trahat p penitēciā quāta se mēinit illicita ꝓpetrasse p culpā (⁊ diuides eos ꝛc.) p h̄ ꝙ i tres ꝑtes diuidūtur. signat ꝙ pctā ex trib⁹ radicib⁹ oriūtur q̄ sunt ꝯcupia carnis. ꝯcupiscēcia oculorum. ⁊ supbia vite. (terciā ꝑtem igni ꝯbures) p quā signāt pctā carnalia q̄ ꝯburi debēt afflictōe corpali ꝟm illd. ps.

illud psal'.xxv. Ure renes meos ⁊ cor meum (et assumes terciã partem et cõcides gladio) ꝑ hanc partez significant̃ peccata ex suꝑbia vite ꝓcedencia. que sunt hũilitatis gladio concidẽda. Hic est eni gladius quo Golie suꝑbi caput amputatur. (terciam vero partẽ in ventũ disperges) ꝑ quã significant̃ peccata ex oculoꝝ concupiscẽcia ꝓcedencia que sunt per dispersionẽ bonorum temꝑalium in pñs operibus redimenda. ꝟm illud Daniel'.iiij. peccata tua elemosinis redime ⁊ iniquitates tuas in misericordijs pauperũ. Et de tali dispersione dicit̃ psal'.c.xi. Dispersit dedit pauperib⁹ iusticia eius manet in seculum seculi.

Capitulũ sextum.

Et factus est ꝟmo domini ad me ⁊c̃.) scd̃m litteralem sensum in ꝟ capitulo describitur vastatio iudee generaliter per regem babilonis. per quã mistice significat̃ ecclesie vastatio ꝑ astuciam demonis. in ecclesia vero militante sunt principes ⁊ prelati qui per mõtes significant̃ ꝓꝓter altitudinẽ stat⁹ sui. sunt eciã milites ⁊ clerici qui ꝑ colles significant̃. qꝛ minores sunt principibus et prelatis. colles vero minores sunt montibus. Sunt eciam religiosi qui designãtur per rupes eo ꝙ status religionis est status asperitatis. Sunt eciam laici vulgares qui per valles significantur eo qd̃ sunt in inferiori statu respectu predictorũ ⁊ in omnibus istis statibus sunt peccatores multi iuste pro suis peccatis puniendi. De quib⁹ subditur (Hec dicit domin⁹ deus montibus collib⁹ rupibus ⁊ vallib⁹ ecce ego adducam suꝑ vos gladium) scz iusticie mee. per punicõem debitã iniquitatis vestre ⁊ subditur causa cum dicit̃ (⁊ dispergam excelsa vr̃a ⁊ demoliar aras vestras ⁊c̃.). i. ydolatrias vestras. ydolũ enim cuiuslibz peccatoris est viciũ cui principaliter mancipat̃ Ep̃h.v. Omnis forni. aut immũ. aut aua. quod est ydolorũ seruitus. non solum refertur ad auariciaz. ꝟ eciam ad alia vicia. igitur ꝟm hoc põt dici ꝙ principes ydolatrant suꝑbie milites ⁊ clerici simpliciũ oppressioni iniuste. naz milites opprimũt simplices ꝑ potenciaz. clerici vero ꝑ astutaz maliciã. religiosi vero ꝑ iusticiã simulatã vulgares homies opprimũt se mutuo per fraudulenciaz in cõtractibus humanis. verũtamen q̃a in quolibz statu predicto sunt aliqui boni id̃ subditur (Et relinquã in vobis eos q̃ fugerint gladiũ ⁊c̃.). i. euaserint puniciõez eternam. que duplicit̃ euaditur Uno modo ꝑ innocẽtiam vite Alio modo ꝑ emẽdam penitencie debite. ⁊ quãtum ad hoc subditur) ⁊ recordabuntur mei liberati vestri ⁊c̃.)

Capitulũ.vij.

Et factus est ꝟmo domini ad me ⁊c̃.) In hoc capitulo ꝟm sensuz litteralẽ denunciatur acceleratõ vastacionis iudeorum Per quã moralit̃ significatur acceleratio mortis peccatoꝝ quã debent predicatores publice nunciare vt homines cessent a peccato saltem timore seruili vt per hoc deducantur ad ꝟ quod peccatum caueant timore filiali. et sic dicitur (finis venit super quatuor plagas terre) Per terram significatur homo qui formatus est de humo huius terre quatuor principales. scz orientis iuuentutis. meridies status virilis. quia tunc ẽ in fortitudine sua natural' calor ⁊ lux ratõnis ⁊ aquilo senectutis. quia tunc refrigescit calor natural'. sicut aquilo frigida est regio ⁊ occidens decrepite etatis que propinqua est occasui mortis In omnib⁹ autẽ istis venit mors aliquãdo repentine propter quod in omni etate debet se quilibet ad mortem preparare Bernhard⁹ O homo certum est ꝙ morieris. sed vbi vel quãdo vel quomodo incertum est mors vbiqz te expectat. sed si sapiens fuẽis mortem vbique expectabis. Et quia mors in qualibet etatum dictarum venit aliquando repentine. ideo dicitur hic quater veit finis ⁊c̃. (Floruit virga) hic moralit̃ ponitur processus peccati in augmentatione sui. Per floritionem enim virge significatur prosperitas temꝑalis ex qua freqñter procedit elacio mentis ideo subditur (germinauit superbia) ex qua sequitur vlterius contemptus ⁊ depressio hominũ aliorum. ideo subditur (iniquitas surrexit) que proprie importat peccatum cõtra

proximum cui debetur equitas a proxio de iure naturali. scdm qd dicitur. Hoc facias alij quod tibi vis fieri. ex peccato vero contra ꝓximum procedit homo ad peccandum contra deum. ideo subditur (in virgam impietatis) scdm Tulliū. Pietas est cultus deo debitus. ⁊ per consequens Impietas est viciuz auferens cultum deo debitum ꝓpter qd est directe cōtra deum

Capitulū. viij.

Et factum in anno sexto) In hoc capitulo describitur ad litteram quadruplex ydolatria populi iude per quā mistice significatur quadruplex spiritualis ydolatria gentis xp̄iane Prima tangitur ibi (⁊ adduxit me in terram israel ⁊c̄.) Et subditur (Ubi statutū erat ydolum zeli ⁊c̄.) scdm hebreos istud fuit ydoluz baal qd deuorator interpretatur. ꝓpter quod significat ventrem ⁊ est ydolū ꝟuiēciuz gule. ꝟm qd dicit Phil. iij. Quorum deus venter. quod exponēs Hugo de sancto victore dicit. Solēt dijs templa cōstrui. altaria erigi. ministri ad seruiendum deputari. hostie immolari ⁊ thura concremari. Deo ventri templū ē coquina. ministri coquinarij. immolate pecudes cocte carnes. fumus incensorū odor saporuz. Idolatria secunda est multorum simulachrorū que tangitur ibi (et ingressus vidi et ecce omins similitudo omnium reptilium animalium ⁊ abominacio ⁊ vniuersa idola domus israel) per que significātur homines in potestate cōstituti licet sint indigni Unde dicit zach. xi. O pastor ⁊ idolis ⁊c̄. qui sunt idola ambiciosorū ⁊ adulatoꝝ qui tanq̄ deos colunt eos vt ꝑ eos valeant ꝓmoueri licet sint indigni (⁊ septuaginta viri de senioribus domus israel ⁊c̄.) sequitur (⁊ vnꝰ q̄sq̄ habebat thuribuluz in manu sua) ꝟm quod dicit Seneca. cum cuncta vicia cū homīe senescant sola auaricia iuuenescit ꝓpter quod inter ambiciosos idolatrantes dicto modo ponuntur hic seniores. Tercia idolatria ponitur ibi (Et dixit ad me adhuc conuersus videbis abominaciones iustorum maiores ⁊c̄.) sequitur (⁊ ecce ibi mulieres sedebāt plāgentes adonidem) id est amasiuz veneris Per istas mulieres significantur molles ⁊ effeminati luxurie dediti. Iō dicitur ꝙ iste mulieres sedebāt. per quod significatur ociositas vite que nutrit vicium luxurie. vnde poeta. Ocia si tollas perire cupitudis artes. Per hoc autem ꝙ mulieres plangebant amasiuz veneris tanquā mortuum. significatur ꝙ homines in luxuria nutriti valde dolent quādo in eis incipit deficere potencia coeundi. Idolatria q̄rta ponitur ibi. (Et ecce in hostio templi domini inter vestibulum ⁊ altare quasi viginti quinq̄ viri dorsa habentes cōtra templum domini) Per quos significantur apostate a fide vel a religione marie quando sunt in sua malicia firmati. que significatur per numeruz viginti qui numerus est quadratꝰ. quia resultat ex ductu quinarij in seip̄m.

Capitulū nonū.

Et clamauit in auribus meis ⁊c̄.) Hic ad litteram describitur punicio iudeorum ydolatrancium modo dicto capitulo precedenti. per quā significatur punicio christianorum malorum qui scdm ꝙ dictum est ydolatrie spirituali mancipātur. Et de ista punicione subditur (Et ecce sex viri ⁊c̄.) Per quos significantur angeli boni executores diuine iusticie in malorum punicione. Qd autem talis execucio fiat aliquando per bonos angelos. Patet per illos angelos quos Abraham suscepit hospicō forma hominum. Genesis decimooctauo. ⁊ certum est ꝙ fuerunt angeli boni. ⁊ tamen duo illorum subuerterunt Sodomam. vt dicitur Genesis decimonono. ⁊ sic dicitur in proposito Ideo subditur (Et vnꝰ quisque vas interitus) id est instrumentum ad interficiendum in manu eius. dicuntur sex viri propter sex ordines angelorum ministrancium. sciliz Gerarchie. medie. ⁊ inferioris. (Vir quoque vnus in medio eorum) Per quem intelligitur christus qui dicitur vnus. qr nō habz patrez (vestitꝰ erat lineis) ad significanduz puritatem mētis ⁊ corporis. q̄a peccatū nō fecit

non fecit nec inuētus est dolus in ore ei⁹. (⁊ atramentariū scriptoris ad renes e⁹) ad significandum ꝙ christus in sua noticia creata habet scripta omniū merita et demerita cum illa cognoscat omnia que cognoscit deus sciencia visionis (⁊ dixit domin⁹ ad eum ꝛc̄.) sequitur (signa thau super frontes virorum gemētium ⁊c̄.) ꝑ signum thau significatur signum crucis quo signantur vere penitentes q̄ gemunt ⁊ dolent de suis peccatis ⁊ isti saluātur. alij vero qui non penitent damnātur. ideo subditur (omnē autez super quē videritis signum thau ne occidatis) per hoc autē ꝙ sequitur in ꝑsone ꝓphete (⁊ cede cōpleta remansi ego ruiq̄z in faciem meam ꝛc̄) significatur ꝙ bonus prelatus luget casum populi sibi subiecti.

Capitulū.x.

Et vidi ⁊ ecce in firmamento qđ erat super caput cherubin ⁊c̄.) sequitur (⁊ dixit ad virum qui erat indutus lineis ⁊c̄.) per hoc ꝙ iste vir per quē christ⁹ significatur vt dictuz est effudit prunas ardentes super ciuitatem significata fuit denunciatō destructōis ierusalem per romanos. sicut christus denunciauit Luce xix. Videns iesus ciuitatem sanctam ierusalē fleuit super eam ⁊c̄. (Et eleuata est gloria domini de cherubin) ꝑ hoc significatum fuit mistice ꝙ in aduētu romanorum cōtra ierusalem recessuꝝ erat ab ea presidium angelorum. Unde dicit Josephus in libro de iudaico bello. ꝙ tunc cum sacerdotes in nocte penthecostes intrarent templuz ad diuinas res agendas. audierunt primo quēdam strepitum ⁊ postea voces dicencium Migremus hinc que creduntur fuisse voces angelorum presidencium templo ⁊ populo iudeorum. Residuum autem huius capituli loquitur de disposicione quatuor animaliū ⁊ rotarum quorum sensus mistic⁹ positus est supra ca. p̄.

Capitulū.xi.

Et eleuauit me spiritus ⁊c̄.) sequitur (hec est lebes ⁊ nos carnes) ⁊ scđm sensum litteralem ierusalē dicitur hec lebes ⁊ habitatores eius carnes Per ierusalē autē que pacifica interpretatur. religio designatur in qua debz esse pax ⁊ tranquillitas a tumultu secularium negociorum ⁊ bene dicitur lebes. Nam in lebetib⁹ coquebantur carnes hostiarum pacificarum quarum adeps offerebatur super altare olocausti in odorem suauitatis ⁊ similiter in religione carnales affectus decoqui debent caritatis igne ita ꝙ deuocio mentis que per adipem significatur coram domino acceptetur q̄niam in religionibus specialiter mendicātium aliqui solliciti sunt iuuenes adducere ad suam religionem qui tamē sunt mali religiosi. propter quod inducti proficiunt aliquando vbi inductores deficiunt. Ideo dicitur talibus inductoribus quod sequitur (Plurimos occidistis in hac vrbe) id est in hac religione vbi proficientes mortui sunt mundo ⁊ occisi scđm vitam carnalem. de quibus subditur (Hij sunt carnes) scilicet decocte caritatis igne ⁊ non vos qui male viuitis in r̄ligione (Et hec est lebes) scilicz ipsis ⁊ non vobis eo ꝙ in religione decoq̄tur igne caritatis ⁊ nō vos q̄ in ea carnalit̄ viuitis quoꝝ pena subditur cū dicitur (⁊ educaz vos) scilicz de religione per mortem (⁊ gladium inducam super vos) id est sentenciam terribilem vos ab electis diuidentem (dabo qz vos in manu hostium) id est demonū vt subiecti sitis eis in pena. sicut viuentes subiecti fuistis eis in culpa. (Propterea loquere hec dicit dominus deus. congregabo vos de populis ⁊c̄.) Hic scđm sensum litteralem dominus per Ezechielem consolatur eos qui de consilio Jheremie transmigrauerant ipsis bona promittendo. comminatur eciam mala illis qui nō trāsmigrauerant ⁊ transmigratos deridebant. Per hoc autem moraliter significatur ꝙ illi qui consilio christi dimittūt temporalia religionem intrantes deuote ibi qz viuentes sancte cōsolacionem recipient a domino gracie in presenti ⁊ glorie in futuro. illi vero qui derident eos et reputant fatuos grauiter a domino puniētur.

Capitulū.xij.

Et factus est sermo domini ad me ⁊c̄.) In hoc capitulo litte

raliter intellecto ponitur prophecia con/
tra sedechiam regem ⁊ principes ⁊ popu
lū eius. quia describitur fuga r̄gis ⁊ cap
cō ⁊ aliorum dispersio ⁊ captiuatō. Mo
raliter autem per regem fugientem signi
ficatur malus prelatus. per principes cle
rus ⁊ per populum laicalis cetus ⁊ quo
niam p̄latus malus est alijs causa ruine
sicut dicit Gregori⁹ in pastorali Cum pa
stor per abrupta graditur cōsequens est
vt grex ad precipicium sequatur. Ideo se
quitur postea (sup̄ ducem onus istud) id
est peccatoꝝ pondus ⁊ sb̄ditur pena ei⁹
(⁊ dux qui est in medio eorum in hume/
ris portabitur) isti humeri sunt sup̄bia ⁊
temp̄alis potencia quibus malus prela
tus portatur ⁊ ad casum ruine maioris.
ad presens eleuatur. Ideo subditur (⁊ in
caligine egredietur) scz de hoc mundo a
quo egreditur inuolutus caligine pecca/
torum (p̄ietem p̄fodient) id est corpus e⁹
terreum dissipabunt angustie malorum
(facies eius op̄ietur) p̄ defectum cogni/
cōnis sue salutis Aug⁹. in sermone de in
nocentib⁹ hac animaduersiōe p̄cutitur
peccator vt moriens obliuiscat̄ sui q̄ duz
viuerz oblit⁹ est dei (⁊ extendam rete me
um super illū) laxando super eū potestatē
demonū (⁊ adducam eum) adduci per/
mittam (in babilonem) id est ad inferni ɔ
fusionem (et omnes qui circa eum sunt.)
id est omnes sibi in malis administrātes
⁊ eum in talibus imitantes (dispergam
in omnem ventum) malignis spiritibus
eos dimittendo (⁊ relinquam ex eis pau
cos) ipsis penitendi graciam conferēdo.
quia pauci de malis clericis respectiue re
uertuntur ad veram penitenciam et hoc
propter sui casus grauitatem (Et dices
ad populum terre ꝛc̄.) id est ad populum
sequentem pastorem malum in sua pra/
uitate (panem suuz in sollicitudine come
dent ꝛc̄.) per istas penas corporales ⁊ tē/
poraneas significātur pene spirituales ⁊
eterne.

Capitulū. xiij.

Et factus est sermo domini ad
me dicens ꝛc̄) scd̄m sensum lit/
teralem ezechiel in hoc capitu
lo prophetat contra prophecie falsitatez
⁊ primo quātum ad homines p̄phetan/
tes per quos significantur falsi predica/
tores. de quibus subditur (Et dices pro/
phetantibus de corde suo) id est predicā
tibus non sensum scripture sacre sentēti/
am. sed magis scd̄m suam fictionem. p̄p
ter questum temp̄alem Ideo subditur. (
Vident vana ꝛc̄) Scd̄m suas fantasias
quas asserunt reuelacōnes diuinas dicē
tes (ait dominus) vt magis eis credat̄.
(cum dominus non miserit eos). sed ipsi
se ingerunt sine superioris auctoritate de
cipiendo simplices in occultis. ⁊ subditur
eorum pena cum dicitur (In consilio po
puli mei non erunt) id est in congregacō
ne sanctorum. sed magis in congregacō
ne damnatorum. Ideo sequitur (⁊ in scri
ptura populi mei non scribentur.) id est i
libro vite in quo scribuntur electi (Et ip
se edificabant parietem) Hic consequen/
ter prophetat Ezechiel contra credētes
falsis prophetis. p̄ quos significant̄ cre
dentes predicatoribus predictis. De qui
bus dicitur (ip̄e edificabant parietem) id
est malam doctrinā. ⁊ ponitur hic singu
lare p̄ plurali. sicut Exodi. viij. Veit mu
sca grauissima id est multitudo muscaꝝ
(illi autē liniebant eum) id est p̄ietez ma
le doctrine. hoc eni faciunt assencientes
⁊ applaudentes (Luto absq̄ paleis ꝛc̄.)
quia sicut p̄ies linitus luto absq̄ paleis
non est stabilis. Sic nec doctrina carens
fulcimento veritatis. Ideo subditur pēa
cum dicitur (p̄pterea hec dicit dominus
deus erumpere faciam spirituz tempesta
tum ꝛc̄). id est demonum ad punicōnem
falsi p̄dicatoris ⁊ suorum discipulorum (
Et tu fili hominis) Hic p̄phetat Ezechi
el contra falsas p̄phetissas. p̄ quas signi
ficant̄ mulieres sortilege ⁊ diuinatrices
que p̄ talia decipiunt simplices ⁊ aliquā
do p̄ modico questu Ideo subditur (p̄pt̄
pugillum ordei. ꝛc̄. vt interficiant aimas
⁊c̄.) tales eni vetule aliquando fingunt
q̄ de nocte vadunt cum animabus defū
ctorum ⁊ ill̄ qui dant eis aliquid. dicunt
p̄spera d̄ animabus p̄entum suorum ⁊
alijs aduersa.

Capitu. xiiij.

Et fcūs

Et factus est ꝑmo dñi ad me dic̄ fili hominis viri isti ꝛc̄.) Isti nā qꝫ non venerant ad Ezechielem pro veritate sue salutis audienda. sed magis causa curiositatis vt audirent noua ꝛ aliqui causa malignitatis vt aliquid arguendum caperēt in verbis suis. ideo dicitur de ipsis (viri isti posuerunt immūdicias suas in cordibus suis) Moraliter autem per ipsos significant̄ illi qui ad sermonē vel lectōem theologicā vadunt ducti curialitate vel malignitate vt bonum predicatorem vel doctorem capiant ī sermōe. Unde de talibus infra dicitur a domino (ego domin⁹ respondebo eis ꝛc̄.) Domin⁹ autem respondet per prophām quādo predicatori vel doctori inspirat veritatem doctrine per quam a suis malis reuocat peccatoēs. per seipsum autem respondet peccatoribus obstinatis in morte. qꝛ tūc oñdit eis ꝑ effectuꝫ multitudinē ꝛ magnitudinem peccatorum suorum ꝛ grauitatem penarum debitaruꝫ (Fili hominis cum terra peccauerit mihi ꝛc̄.) hic ad litteram ponuntur quatuor plage quibus aliqua terra vastatur ꝛ destruitur. Moraliter autem per terram homo d̄ terra formatus significatur. Per q̄tuor plagas significantur quatuor vicia quibus homo spiritualiter deuastat̄. Prima plaga que ponitur hic est fames. per quam ītelligitur subtractio alimenti spiritualis quod est dei verbum ꝛ eukaristie sacram̄tum. Plaga vero secunda est bestiarum pessimarū per quas intelligūtur luxuria ꝛ gula. nam vita voluptuosa que cōsistit in cibis ꝛ venereis. p̄mo. Ethicoruꝫ. vita dicitur bestialis. Tercia vero plaga dicit̄ gladius per quē significatur detractio ꝑ quā tres vno ictu occiduntur. scilꝫ detrahens ꝛ ille de quo detrahitur ꝛ ille q̄ audiens delectatur. propter quod detrahentibus dicitur psal̄. lvi. Filij hominuꝫ dentes eorum arma ꝛ sagitte ꝛ lingua eoruꝫ gladius acutus. Quarta vero plaga que ponit̄ ē pestilēcia q̄ ꝯmunis est mōrlitas per quā significatur mendacium ꝑnicio/sum. de quo dicitur psalmo quinto. Perdes omnes qui loquūtur mendacium

Capitulū. xv.

Et factus est ꝑmo domini ad me dicens. Fili hominis quid fiet de ligno vitis ꝛc̄.) per vitem christ⁹ significatur ꝛ per lignum vitis populus christianus. sicut dixit Johā. xv. Ego suꝫ vitis vera ꝛ vos palmites q̄ꝫdiu vero lignum vitis adheret viti fructuꝫ facit. quādo vero precisum est non facit fructum ꝫ arescit Sic christianus adherens christo fide formata caritate fructificat per opera mēitoria. sed quando prescinditur per peccatuꝫ mortale infructuosus redditur ꝛ ad ignem gehenne reseruatur Ideo dicit saluator Johānis. xv. Si quis in me non remanserit mittetur foras sicut palmes ꝛ arescet ꝛ colligent eum ꝛ in ignem mittent eum ꝛ ardet.

Capitulū. xvi.

Et factus est ꝑmo domini ad me dicēs Fili hominis notas fac ierusalem abominacōes suas ꝛc̄) In hoc capitulo arguitur malicia ierusalem sub methaphora mulieris in paupertate ꝛ vilitate maxima nate ꝛ viro a potēte misericorditer recepte ꝛ delicate nutrite ꝛ preciose ornate ꝛ tandem ab eo in vxrem assumpte que tamen omniū istoruꝫ oblita ꝑ ingratitudinem exponit se ꝑ adulterium cum quocūqꝫ. Moraliter autem ꝑ ipsaꝫ significat̄ ꝑsona peccatrix q̄ de vilitate peccati recipitur a deo ꝑ graciam ꝛ in bonis spiritualibus nutritur ꝛ dei sponsa ꝑ fidem efficitur que tamē istoruꝫ ingrata reuertitur ad peccata. igitur primo ponitur origo vilis ipsius ꝛ pauꝑrima cum dicitur (pater tuus amorreus ꝛ mater tua cethea) peccato nāqꝫ nascit̄ qui peccatum mortale facit ꝛ in hac generacōne dyabol⁹ pater est qui dicit̄ amorreus id est amare loquēs ad peccati mortalis amaritudinē inducendo. Unde taliter inductis dicitur Johānis. viij. Vos autem ex dyabolo patre estis. mater aūt est cōcupiscencia quā diabol⁹ mouet ad conceptum ꝛ partum peccati ꝛ subditur vilitas ortus cum dicitur (in die ort⁹ tui non est precisus vmbilicus tuus) id est affectus malefaciēdi sed magis dilatatus (ꝛ in aqua non es lota) sed magis maculata per actum peccati (Et transiui ꝑ te)

Hic poitur dei misericordia vocantis ad graciam. ideo subditur (vidi te oculo clemencie ⁊ ecce tempus tuum. ꝛc.) vbi ponuntur multi genēis ornamēta. ꝑ que significant virtutes ⁊ spūssancti dona que cum gracia infundunt. post que subdit. (⁊ egressum est nomē tuum in gentes.) per celebritatem fame que frequenter est occasioruine. ideo sequitur ingratitudo de omnibus beneficijs diuinis ꝑ pollucionem in multiplicibus peccatis cum dicitur (⁊ habens fiduciā in pulchritudine tua) ꝑ mentis elacōem (fornicata es ꝛc.) vbi ponitur multiplex fedatio ad exp̄ssionem maiorem multitudis peccatorum ⁊ ingratitudis erga deum. q̄a tamē q̄ꝫdiu viuit peccator ī p̄senti semꝑ potest ad deum conuerti. ideo subditur versus finē capituli. (⁊ recordabor ego pacti mei ꝛc.)

Capi. xvij.

Et factum est verbum domini ꝛc.) In hoc capitulo ꝟm sensum litteralem ponit trāsmigracio Joachim regi. i babilonē ⁊ istitucio sedechie loco eius ⁊ rebellio sedechie ex confidencia federis initi cuz egypti rege ex quo secuta est exoculatio sedechie ⁊ eius ductō in babilonem Sicut dictum fuit a principio huius opis vna ⁊ eadem res diuersa mistice signat ⁊ aliquādo valde disparata ꝓpter eius diuersas ꝓprietates vt leo ꝓpter eius ꝯstanciam significat xp̄m Apocalip. v. Ecce vicit leo de tribu. aliquādo diabolū ꝓpter eius crudelitatē p̄. Pet. v. Aduersari⁹ vester diabolus tanq̄ꝫ leo rugiens circuit querēs quē deuoret. Sic nabuchodonosor rex babilonis quia mltos valde crudeliter tractauit. significat dyabolum vt frequēter dictum est supra. Et qꝛ deū veraciter ꝯfessus est. ꝟm q̄ dicitur Daniel. iij. Nunc igitur ego nabuchodonosor laudo ⁊ magnifico ⁊ glorifico r̄gē celi. quia opa eius vera ⁊ omnes vie eius iudicia. significat christum qui deum patrē cofessus fuit. Math. xi. Confiteor tibi domine pater celi ⁊ terre ꝛc. Sic igitur ꝑ sedechiam promotum in regez per nabuchodonosor contra quem postea rebellauit. significatur christianus peccās mortaliter qui per christum in baptismo fuit institutus heres celestis regni. Et sicut in ꝓmocione Sedechie istud nomen fuit ī positum quod interpretatur iusticia dei. ad significandum q̄ iurauerat fideliter seruire nabuchodonosor regi. Sic in baptismo imponitur nomen christianitatis. ⁊ obligatur homo ad seruiendum fideliter xp̄o. ꝫ cū inclinatur ad peccādū mortaliter querit inire fedus cum egypti r̄ge id est cum diabolo qui rex est tenebrarū. Egyptus enim tenebra interpretatur. et sic rebellat contra regem christum ⁊ si ꝑseueret in rebellione venit christus in ei⁹ morte. sicut dicit Gregori⁹ omelia. xxxij. Venit dominus ad iudicium ꝓperat pulsat vero cum ꝑ carnis molestias vicinaz esse mortem nunciat ⁊ facit eum exoculari ꝑmissiue tamen. quia sicut dicit Aug⁹. in sermone de innocētibus hac animaduersiōe ꝑcutitur peccator vt moriens obliuiscatur sui qui dum viueret oblitus est dei. ⁊ sic exoculat⁹ ducit in babilonez id ē ad inferni cōfusiōem (Et sumā ego ꝛc.) istud ad litteraz exponitur de xp̄o. Moraliter autem potest exponi de quolibet bono pastore q̄ vicari⁹ est ipsi⁹. de quo d̄r (⁊ sumā) q̄a talis nō ingerit se. ꝫ eius ꝓmotō fit ex dei ordinacōe (de medulla cedri). i. d̄ meliori (clarificat⁹ sblimis) scia ⁊ vita distrigam. q̄a talis habere debz teneritudinē pietatis (⁊ plantabo sup mōtem excelsum). i. sup ecclam militantem de qua dicit ysa. ij. Erit in nouissimis diebus mons dom⁹ dñi sup verticē montiū ꝛc. (⁊ faciet fructū) ꝑ bonoꝝ operū multiplicatōem (⁊ habitabūt sub ea omnes volucres celi). i. boni cōtemplatiui (⁊ scient omnia ligna regiōis). i. boi actiui faciētes fructū pietatis. psi inquā scient ꝑ expienciā bonoꝝ dc̄i prelati (q̄a humiliaui lignū sublime) supbū p̄latū deiciēdo ad infernum. licz ad temp⁹ ad malū suū fuerit exaltat⁹ (⁊ exaltaui lignū humile) hoiem humilē ad prelacōnē ꝓmouēdo ⁊ ipsum inde ad celestē gl̄iam transferēdo.

Capitu. xviij.

Et factus est sermo domī ꝛc.) In hoc capitulo ꝟm litteralem sensum arguit malicia ꝓpli isrl̄ in ꝟ q̄ omnem afflictōem eis prouenientem retorq̄

retorquebant in patres precedentes mur
murando dicentes ꝙ hoc eis prouenerat
ꝓpter eorum peccata ⁊ sic patz ꝙ sensus
litteralis est totus moralis. nec videt mi
hi addendum nisi ꝙ in hoc habemus do
cumentū tolerandi mala penalia pacien
ter. hoc attribuendo nostris demeritis et
non alienis exempluz habet ad hoc de q̄
dam monacho scabioso ⁊ pediculoso qui
ꝓpter hoc frequēter contra primū homi
nē murmurabat dicens. Adam tu fecisti
mihi ista mala. ⁊ reprehēsus sup hoc ab
abbate nō cessabat ꝓpter quod abbas ac
cepit vnā auiculam bene viuidam ⁊ posu
it eam in arca vacua ⁊ clauem dedit illi
monacho inhibens districte ne illam ar
cam aperiret. sed recedente abbate statiz
ille fuit tentatus aperire quod ⁊ fecit ⁊ sta
tim auis euolauit. ⁊ tunc ille monachus
ꝑcepit ꝙ abbas hoc fecerat ad ipsum de
inobediēcia conuincēdum. ꝓpter qd̄ ab
bate redeūte statim culpā recognouit ve
niam postulando. ⁊ tūc abbas dixit ei ces
sa murmurare de inobediēcia ade. qui ꝑ
vnā horam noluisti obedire.

Capitulū. xix.

ET tu fili homis ⁊c̄) In hoc capi
tulo ꝑm sensum litteralē arguit
malicia domus regie scz filioruz
Josie ⁊ hoc sub parabola duplici scz Le
ene ⁊ vinee euulse. Moraliter autem ꝑ
primaz ꝑabolam arguitur cupiditas ec
clesie accipiēdo ecclam ꝓ cupidis pastori
bus ⁊ eorum ministris. ⁊ sic dicitur (qua
re mater tua leena) id est crudel ⁊ rapax.
cum in principio fuerit valde benigna. ꝑm
qd̄ dicitur Actu. iiij. Multitudinis credē
tium erat cor vnum ⁊ anima vna nec q̄s
q̄ eorum que possidebat aliquid suum eē
dicebat. ꝫ erant illis om̄ia ꝯmunia ⁊ seq̄
tur ibidem. nec quisq̄ egens erat inter il
los. ꝫ modo facta ē rapax leena malicijs
exquisitis rapiens subditoꝝ bona (in me
dio leunculoꝝ nutrit catulos suos) id est
in medio rapaciū hominū quos multi in
eccle dignitatib⁹ cōstituti tenent secum (
⁊ eduxit vnum de leunculis suis ⁊ leo fa
ctus est) in electionib⁹ enim ⁊ ꝓmotioni
bus ecclesiasticis. plus autem attenditur
aliquādo ad potenciam ⁊ astuciā eligen
di q̄ ad eius scienciā ⁊ virtutem (⁊ didi
cit cape predā) Nā ex data sibi potestate i
cipit magis rapere q̄ ante (⁊ audierūt d̄
eo gentes) id est demones ad vicia genti
lium inducentes (⁊ non absq̄ vulnerib⁹
suis susceperunt eum) Nam ꝓpter multa
peccatoꝝ vulnera dātur in potestatez de
monis (⁊ adduxerunt eum in catenis in
terram egipti) nam ipsum multis pecca
tis incatenatuz ducunt demones ad fos
iam inferni (que cuz vidisset) scz societas
sllorum qui ꝓmouerant eum (quoniā in
firmata est ⁊ perijt expectatio eius) scz cō
sequēdi remuneracōes ab eo (tulit vnum
de leunculis ⁊c̄) id est ꝓmouit alium loco
eius ita malum vel peiorē ⁊ hoc aliquādo
contingit. ido subditur (⁊ desolata est ter
ra) in cura talis hois posita ꝓpt qd̄ de eo
subditur (⁊ miserunt eum in caueaz cate
nis ⁊c̄) quia demones talē inducūt ad in
fernum in consimili vel maiori pena (Ma
ter tua quasi vinea) hic ponitur secunda
ꝑabola de vinea euulsa ꝑ quā moralit in
telligitur p̄latus male ꝓmotus. ideo seq̄
tur (in sanguine tuo sup aquā plantata ē
) ꝑ quod d̄signatur indignus p̄lacōe. ꝓ
motus tamē ad eam consanguineoꝝ su
orum fortitudine vel timore (⁊ facte sunt
ei virge solide) qz per fortitudinez sui san
guinis stabilitur licet coram deo eijciat.
ideo subditur (et euulsa est in ira) scz dei (
et egressus est ignis de virga ramoꝝ ei⁹)
quia frequēter contingit ꝙ ignis discor
die accenditur inter amicos eius ⁊ sic cō
sumuntur eius temꝑalia bona. ⁊ ipse mo
riens descendit ad inferna. ideo subditur
(planctus est et erit in planctum.)

Capitulū. xx.

ET factum est in anno septimo ⁊c̄.
) Hic ꝑm sensum litteralem sub
ꝑabola saltus combusti ponitur
punicio iudeoꝝ. p̄mittūtur peccata eorū
in egipto. ⁊ secūdo in deserto. ⁊ tercio in
ꝓmissiōis solo Moraliter autē per pec
cantes in egipto significantur peccantes
in seculo. nam egiptus tenebra interp̄tat
seculū autem tenebris ignorancie culpe
inuoluitur per peccantes in deserto signi
ficantur peccantes in claustro quorū pec
cata sunt ceteris paribus grauiora quia

quāto status alcior tanto casus grauior
ꝑ peccantes in terra promissionis signi/
ficantur peccātes in statu p̄lacionis qui
sublimior est statu religionis ⁊ per conse
quens ceteris paribus eorum pctā sunt
grauiora. (Et factus est sermo domi ꝛc̄)
Hic ponitur punicio iudeorum sub ꝑabo
la saltus combusti post eorum peccata cō
missa in egypto in deserto ⁊ in iudea. per
saltum autem qui communiter habet in
fructuosa ligna significatur cōgregacō
quecunqꝫ habens homines inutiles ad
salutem aimarum. In hoc autem saltu
cōburitur omne lignum viride. ꝑ quod
significātur iuuenes accensi libidinis ig
ne ⁊ omne lignum aridū. ꝑ quod signifi/
cantur senes accensi cupiditate. naꝫ aua
ricia in senibus iuuenescit ⁊ quoniaꝫ isti
postea comburentur igne gehenne si per
seuerauerint i mal. subditur (nō extiguet̄
flāma succensionis.)

Capitulū. xxi.

Et factus est sermo domi ad me
dicens. fili homis pone faciē tuā
ad ierusalē) Hic describitur pūi
cio iudeorum sub metaphora gladij acu
ti. ꝑ quē ad litteram signatur rex babilo
nis qui fuit in hac punicōne instrumen/
tum dei. licet hoc egerit mala voluntate.
Moraliter autez per ipsum significatur
dyabolus qui in multis punicōnibus ex/
ecutor est iusticie diuie. ⁊ dicitur (gladi⁹
acutus) ꝓpter intensiōem voluntatis ad
male faciendū homibus. ꝑm quod d̄r pri
ma Pet̄. v. Aduersari⁹ vester dyabol⁹ tā
q̄ꝫ leo rugiens circuit querēs quē deuorꝫ
d̄r eciam (gladius limatus) id est forbit⁹
ꝓpter exerciciū sue male voluntatis. sic
ferrum qd̄ de natura sua est obscuruꝫ. ꝑ
exerciciū limatur ⁊ fit fulgidū. ⁊ sicut ful
gor gladij terribilis ē sic eciā aspectus di
aboli. ⁊ de isto gladio d̄r infra duplicetur
gladi⁹ ac triplicet̄. duplicat̄ autē qñ non
solum ꝑ seipsum ꝫ eciā ꝑ malos homies
impellit iustos ad peccandū. Triplicatur
autē quādo prio iustos impugnat ꝑ tri/
bulatōem tempalem. Scd̄o vero qñ per
hoc inducit eos ad impacienciā. ⁊ tercio
qñ ꝑ hoc eos inducit ad dei blasphemiā.
(Et fact⁹ est sermo domi ad me dicēs. et
tu fili homis pone tibi duas vias vt veni
at gladius regis babilonis) per hoc signi
ficatur q̄ predicator veritatis qui ꝑ pro
phetam intelligitur debet diligenter attē
dere vias ꝑ quas dyabolus venit ad sb̄/
uertendū animā racōnalem que scd̄ꝫ al
legoriam dicitur ierusalē. ⁊ sunt due vie.
Una sub specie leuitatis ꝑ quā nititur di
minuere peccati grauitatem ⁊ augere di
uine clemencie magnitudinē vt sic indu/
cat ad peccandi securitatem Alia via est
ꝑ oppositum cum peccatoribus ostendit
peccati grauitatem ⁊ auget scd̄m appa/
renciam ⁊ ex altera parte diuine iusticie
seueritatem vt sic eos labi faciat in despe
racōnem. (stetit enim rex babilonis i ca/
pite duarum viarum diuinacōnem que/
rens ⁊c̄.) Per hoc significatur astucia di
aboli. quia varijs modis querit vias fid̄
libus nocendi. Unde Leo papa dicit in
ꝑmone dñi. Omniū ventilat curas oim
disquirit intencōes scrutatur affect⁹ ⁊ ibi
querit causas nocendi vbi quēqꝫ viderit
studiosius occupari.

Capitulū. xxij.

Et factus est sermo domi ad me
dicens. ⁊ tu fili hominis nōne iu
dicas ciuitatem sanguinum) In
hoc capitulo litteraliter intellecto descri
bitur malicia iudeorum grauiter punien
da sub metaphora multiplicis metalli in
fornace conflandi. Mistice vero per hoc
significatur punicio malicie plebis christi
ane. Ponuntur autem in processu hui⁹
capituli quinqꝫ metalla in scoriam versa
scilicꝫ. argentum. es. stannum. ferrum ⁊
plumbum vt patet in littera. Per argen/
tum vero significatur mundicia castita/
tis. Psalmo vndecimo. Eloquia domini
eloquia casta argentum igne examinatū
probatum terre purgatum septuplum.
Per es qd̄ est sonorum eloquium verita/
tis. Per stannuꝫ quia per sui consumptō
nem defendit aurum feruor caritatis q̄
quis ponit animaꝫ pro amicis suis. Per
ferrum quod domat omnia fortitudo sta
bilitatis. Per plumbum quod de facili li
quefit dulcor pietatis. ista quinqꝫ tempo
re eccl̄e primitiue fuerunt excellenter in
christianis vt patet Actuuꝫ quarto. ⁊ in

pluribus alijs locis sed modo versa sunt in scoriam. nam argenti mundicia versa est in scoriā carnalitatis ⁊ eris sonoritas in scoriam falsitatis. qd̄ maxime patet in aduocatis ⁊ stanni caritas in odium fraternitatis. sicut ptz ꝑ guerras existētes i xp̄ianis. ⁊ ferri fortitudo in molliciez pusillanimitatis ⁊ plumbi pietas in duriciā crudelitatis. ꝓpter qd̄ ꝓijcientur in fornacem gehēnalis ardoris. nō vt purgent̄ ꝫ eternaliter cruciētur. ideo dicitur in fine capl̄i (in igne ire mee ꝯsumpsi eos ꝛc̄.)

Capitulū. xxiij.

Et factus est ꝑmo domini ad me dicens. fili hominis due muliēs ⁊c̄.) In hoc capitulo describitur malicia iudeoruz puniēda sub metaphora duarū mulierum adulterarū ⁊ vnius matris filiaruz. Mistice vero ꝑ has mulieres intelligi possunt due religiones in generali que filie sunt vnius matris ecclesie Una est religio possessiones habencium. alia mendicanciū. Per maiorez filiā significatur religio possessiones habencium. quia scd̄m tempus est prior ⁊ forcior ⁊ illa vocatur Oola ⁊ interpretatur templum. quia religio possessiones habenciū facit elemosinas magnas ⁊ hospitalitates ⁊ habet vnde. Per minorem vero filiam que vocatur Ooliba ⁊ interpretatur templum mediuz significatur religio mēdicancium que non facit hospitalitatem communiter nisi fratribus eiusdem religionis. Et de vtraqz dicitur infra ꝙ non reliquit fornicaciones egipti id est mores seculi. quia plures de mendicantibus ⁊ nō mendicantibus portant religiosum habitum ⁊ habent mores secularium. Et de maiore filia dicitur infra ꝙ insaniuit in amatores suos in assyrios qui interpretantur sustolentes vigilias domini ⁊ ꝑ istos significantur principes huius mūdi qui priores ⁊ abbates accipiunt pro consilijs suis ⁊ temꝑalibus negocijs ⁊ sic sustollunt eos de dominicis vigilijs ⁊ ipsi sic sb̄lati insaniunt post eos imitantes pōpas eorum in equitaturis ⁊ in familijs dedecentes valde statuz religionis (Quod cum vidisset soror eius Ooliba) Hic arguitur malicia religiosorum mendicanciuz de qua dicitur (Plus q̄z illa insaniuit ꝛc̄) Nam religiosi mendicantes cicius declinauerunt vt videtur a perfectione patruz suorum q̄z alij. Unde contigit ꝙ quidaz de religione mendicancium arguebat q̄sdam monachos de declinacione religionis sue ⁊ vnus respondit. Frater quando moneta nostra tantum cucurrit erit multum deleta (ad filios assiriorum prebuit imprudenter ⁊c̄) sicut dictum est per assirios principes intelliguntur. Ad curias autem principum aliqui mendicancium imprudenter se ingerunt non vocati. aliqui vt fugiant ordinis paupertatem ⁊ aliqui vt per hoc promoueantur ad aliquaz dignitatem Ideo de vtrisqz scilicz mendicantibus ⁊ nō mendicantibus malis cōcluditur in fine (Fili hominis nunquid iudicas Oolam ⁊ Oolibam) quasi diceret. sic ⁊ exponatur vt sit verbū directum ad christum qui dicitur in euangelio. filius hominis vt sit sensus. fili hominis id est o tu christe nūquid iudicas id est condemnas ad inferni penas maliciam predictorum quasi dicerz sic

Capitulū. xxiiij

Et factum est verbum domini ad me in anno nono ⁊c̄.) Hic ad litteram describitur malicia populi iude punienda sub metaphora olle enee rubiginate. per quā moraliter significat̄ mulier lubrica que dici potest olla vulcani id est ignis concupiscencie Eccl̄astici nono. Propter speciem mulieris multi perierunt ⁊ ex hoc concupiscencia q̄i ignis ardescit ⁊ dicitur olla enea cum subditur (pone ollam eneaz ⁊c̄.) propter maliciam eius ad modum eris induratam. (pinguissimum pecus assume) id est hominem ociosum deditum delicijs et pecuniosum qui bene dicitur pecus. Quia vita voluptuosa vita pecudum dicitur. p̄mo Ethicorum. dicitur eciam pecus pinguissimum propter abundaciam pecuniarum. Unde ⁊ diuites vulgariter dicuntur pingues. tales autem homines nituntur mulieres lubrice verbis ⁊ amplexib⁹ sibi cōiungere ⁊ illaqueare Prouer. vij.

Irretiuit illum multis sermonibus ⁊ blā
dicijs labiorum ꝓtraxit illuz. ⁊ sequitur
ibidem secutus est illam quasi bos ductꝰ
ad victimam ꝛc. (et congere frusta eius
in ea) Nam captus a muliere lubrica per
ꝑtes consumitur. q̄a corpus eius pollui/
tur. diuicie cōsumuntur. anima iugulat̄.
virtus nature deficit. ingeniū hebetat̄ ⁊
vox iuuenū inraucat̄ Unde ꝟsus. Femi
na corpus opes animā vim lumina vocē
Polluit. annihilat. necat. eripit. orbat. a/
cerbat. Per hoc autem ꝙ olla vacua po
ni iubetur sup̄ prunas cum dicitur (Po
ne quoqꝫ eam sup̄ prunas vacuā) signifi
catur ꝙ meretrix finaliter omnibus bois
euacuata ponitur i gehēna.

Capitulū .xxv.

ET factus est ꝑmo domini ad me
dicens. fili hominis pone faciem
tuam ꝛc.) Hic ad litteram Eze/
chiel ꝓphetat contra quatuor gentes per
quos significantur quatuor vicia vel po/
cius quatuor hominū genera illis vicijs
inclinata. De p̄mis gentibus dicitur cō/
tra filios amon. Amonite vero iniqui po
puli interp̄tantur. ideo ꝑ istos inuidi sig/
nificantur qui letantur inique de mal̄ ali
orum ⁊ de bonis tristantur quod est ini/
quissimū ⁊ punicōne graui dignum. Jō
subditur (Pro eo ꝙ dixistis euge euge su
ꝑ sanctuarium meū quia pollutuz est ꝛc.
) Euge est interiectō gaudentis. ꝑ sanctu
arium dñi intelliguntur eccl̄e mīstri qui
frequenter polluunt̄ incontinencia (⁊ su
ꝑ terram isrl̄ q̄a desolata est.) Per terrā
israel possunt intelligi r̄ligiosi eo ꝙ israel
videns deum interpretat̄ Ipsi vero debēt
esse contemplacōni diuinorū intenti. Sꝫ
frequēter ista terra desolatur. scꝫ quādo
religiosi dimissa deuocōne circa secl̄aria
negocia occupantur. (⁊ sup̄ domū iuda
quoniā ducta est in captiuitatez) Per do
mum iuda que erat domꝰ regia p̄ricipes
designantur. ꝫ hec domꝰ in captiuitatez
ducitur quādo principes ⁊ nobiles serui
viciorum efficiuntur ⁊ de omnibus istis
malis inuidi letantur. dicētes euge euge
⁊c. Ideo subditur pena (idcirco ecce ego
tradam te filijs orientalibus ꝛc.) id est de
monibus qui a mundi principio ꝑ super/
biam ceciderunt. (Hec dicit dominus
deus) Hic ponuntur secundi populi scilꝫ
moabite qui interpretantur ex patre. ido
per ipsos significantur sup̄bi quoruz rex
⁊ pater est diabolus. sicut dicitur Job q̄
dragesimoꝑmo. Ipse est rex sup̄ omnes
filios sup̄bie ⁊ Johānis. viij. Vos ex pa/
tre diabolo estis. Ideo subditur (ꝓ eo ꝙ
dixerunt moab ⁊ seyr. ecce sicut omnes
gentes domus iuda) id est depressa ⁊ ab/
iecta. hoc dicunt sup̄bi qui sunt aliorum
contemptiui. ⁊ subditur pena cum dicit̄.
(Idcirco ecce ego aperiam humerū mo
ab) id est fortitudinez sup̄bi in morte ter
ribili. ideo subditur (⁊ in moab faciam iu
dicia p̄ncipū) iudiciū est in morte corpa/
li. ⁊ aliud erit in examine finali ⁊ vtrūqꝫ
dicitur iudicium cōdemnacōnis. (hec di
cit dominꝰ deus) Hic ponunt̄ tercij scilꝫ
ydumei qui interp̄tantur sanguinei. ꝓpt̄
quod significant oppressores innocentū.
Ido subditur (ꝙ fecit ydumea vlcōnez)
scꝫ iniquā. oppressores eni innocentū suā
nequiciā palliant iusticia. d. ꝙ faciunt ze
lo iusticie qd̄ faciūt inique. ⁊ seq̄tur pena
cum dicitur (⁊ faciā eam desertā) scꝫ ydu
meam. oppressores eni innocētum erunt
adeo simplicit̄ deserti quādo dicꝫ eis illd̄
Math̄. v. Ite maledicti in ignem eternū.
(Hec dicit dominꝰ deus) Hic ponuntur
quarti scꝫ palestini. de quibꝰ subdit̄ vlti
se sunt toto aīmo interficiētes implentes
inimicicias veteres. ideo per ip̄os signifi
cantur rancorosi quorū ira quietari non
potest donec vltra modū grauauerit eos
cōtra quos ꝯceꝑunt. ⁊ subditur pena cū
d̄r (Ecce ego extendam manū meaꝫ sup̄
palestinos) id est iusticiā meam eos gra/
uiter puniēdo. sicut d̄r Jacobi. ij. Judiciū
sine misericordia fiet ei q̄ nō miseret̄.

Capitulū .xxvi.

ET factum est in vndecimo an/
no ⁊c.) Hic Ezechiel incipit ꝓ
phetare contra ciuitatem Tyri
⁊ hoc ex causa triplici. quarum p̄ma po/
nitur in hoc capitulo. alie vere due in du
obus sequentibus capitulis. Prima vero
causa scd̄m sensum litteralem fuit exulta
tio tyri de destructōne irl̄m ⁊ hoc ex mali
gna cupiditate Irl̄m ei erat magna citas

q potens .et ideo multa mercimonia per portum iope qui propinquus est ei deferebantur. ꝓpter quod ipsa destructa cogitauerunt tyri ꝙ illa mercimonia que ad portum iope declinabant ad tyri portum applicarent q sic eorum lucra multipliciter augerentur. ꝓpter quod de destructõe ierusalem letabantur. q hoc est quod dicit ꝓ eo ꝙ dixit tyrus de ierusalem (euge cõfracte sunt porte ꝛc̃) igitur moraliter exponẽdo per tiros quãtum ad hoc significãtur generaliter illi qui mortẽ vel casuz alicrum desiderabant q de ipsis quãdo accidunt letantur quod est valde maluz ¶ Proverbioꝝ. xvij. Qui in ruina letatur alterius non recedet malũ de domo eius tales autẽ vt cõmuniter sunt clerici quibus ꝓuisum est de prebendis q ecclesijs vel dignitatibus vacaturis q similiter illi qui hereditatẽ expectant ꝓ decedenciũ mortem q similiter illi quibus ꝓmissa sunt officia in magnatorũ curijs vacatura q ꝓ mala tẽpalia que cõminãtur hic tiris inferẽda cum dicitur (q ascendere faciam ad te gentes multas sicut mare fluctuans q dissipabunt muros tiri ꝛc̃.) significãtur malla ꝓpetua desiderantibus mortem aliorꝝ ꝓpter tempale cõmoduz inferenda q sufficiat pro moralitate capituli p̃sentis.

Capitulũ. xxvij.

ET factum est verbum domini ad me ꝛc̃.) ¶ hic ad litteram ponit secunda causa destructõis tiri que fuit superbia ex opulencia nimia de qua ñegit gracias deo. ꝫ magis cõtra eum superbiuit. vnde subditur (o tire tu dixisti) ꝓ superbiaz (ꝓfecti decoris ego sum) attribuendo tibi quod erat ex dono dei. ¶ Em vero ꝓcessum capituli de tribus ad litteraz superbiuit. scz de apparatu nautico. q de exercitu bellico. q de censu lucratiuo. Circa ꝑmum sciendũ ꝙ scdm platonicos anima mouet corpus sicut nauta nauem igitur ꝓ apparatum nauis. moraliter significãtur naturalia dona corporis. scilz robur. agilitas. sanitas. q huiusmõi de quib⁹ frequẽter homies male gloriãtur. tamen ꝺa frequenter talibus ad malum vtuntur q aliqñ febre modica deficiuntur. ꝓpt̃ qd̃ tiros gloriantes de nautico apparatu significantur de gracijs corporalibus gloriantes. ¶ Per secundũ vero scz exercituz bellicum anime dona naturalia possunt significari que sunt ꝑspicacitas ingenij q vivacitas eloquij q huiusmodi quibus frequẽter deus q ꝓximus impugnantur vt patz in aduocatis ꝓ hec subuertẽtib⁹ veritatem iusticie q similiter in doctoribus vanis subuertẽtibus veritatem doctrine. ¶ Per tercium vero scilicz censum lucratiuum ꝓ quẽ significatur astucia q cautela adquirẽdi male tempalia vt patz in vsurarijs tempus vendẽtibus q in mercatoribus q intẽtis fraudibus. q similiter significatur cautela adquirẽdo male spiritualia. sicut faciunt symoniaci q̃ ipsa emũt ꝓpter quod talibus dicitur ¶ Actuum. viij ¶ Pecunia tua tecum sit in perdicionem. q similiter giezite qui ea vendũt propter qd̃ sicut giezi ꝓ hoc incurrit lepraz corporis iij. Regũ quinto ¶ Sic isti incurrunt lepraz anime per quã sunt abominabiles deo et angelis. q sicut tiri propter suam cupiditatem meruerunt tempoaliter destrui. sic isti eternaliter dãnari.

Capitulũ. xxviij.

ET factus est sermo domini ꝛc̃.) ¶ hic ad litterã ponitur tercia causa destructõnis tiri que fuit effrenata elatio intãtum qd̃ rex eius equiparabat se deo q hoc in duobus .scilicz i potencia. ideo subditur (¶ Elevatum est cor tuum q dixisti deus ego sum ꝛc̃.) q in sciencia ideo subditur (q dedisti cor tuum quasi cor dei) scz in sciencia. ideo subditur (ecce sapiencior es tu daniele ꝛc̃.) ¶ Per ꝑmũ autez quod est equiparatio potencie moraliter significatur quilibz potens prelatus vel princeps qui sicut deus vel pl⁹ali quãdo vult reuereri. fiẽ sunt illi vt videt qui grauiꝰ puniunt transgressionem suorũ statutorũ q̃ dei mandatoꝝ q qui molestius portant verbum dictum cõtra honorem ipsoꝝ q̃ dei blasphemiam. ¶ Per secundũ autẽ quod est equipancia sciencie significat elatio vanorũ doctorum q̃ non sunt contẽti sentencijs ꝓ ꝓphetas q apostolos traditis q per doctores sacros diuinit⁹ illuminatos. ꝫ vlterius ad sui ostẽtaciõem diuina curiosi⁹ perscrutant q sic

opprimuntur a gloria frequenterq; sic in
uoluuntur q̄ nesciunt exire ⁊ alios inuol
uunt piculose. vnde dicitur Prouerbio.
xxv. Sicut qui mel comedit multuz ⁊ nō
est ei bonum sic pscrutator ē maiestatis
opprimetur a gloria. ideo talibus dicitur
quod infra dicitur (perducam ergo ignē
de medio tui) id est de presumptuosis tuis
meditacōnibus ⁊ curiosis (qui comedat
te) per indiscretam sollicitudinem (⁊ da/
bo te in cinerem) scz infernalem. Naz fre
quenter tales dubij fiunt in fide ⁊ ex hoc
corruunt in errorem.

Capi. xxix.

In anno decimo ꝛc.) Hic ezechiel incipit
prophetare contra egiptum. contra quē
primo ꝓphetat absolute in hoc capitulo
⁊ sequenti. ⁊ postea compatiue capitulo
vicesimo p̄mo. circa p̄mum dicitur. (Fili
homis pone faciem tuam cōtra pharao/
nem regem egipti) p nomen pharaonis
quod interp̄tatur dissipās virum signifi/
catur carnalitatis vicium quod dissipat
mores viriles. p officium regni potencia
designatur. ⁊ p hoc quod dicit̄ ifra (dra
co magnus) malicia. quia sicut dicit Au
gustin⁹ Leo apte irascit̄. draco autez oc/
culte insidiatur. ⁊ ideo p pharaonē regē
egipti significatur moraliter homo potēs
qui ex potencia atqz malicia vltra modū
in supbiam eleuatur cuius deiectio desig
natur cum subditur (⁊ ponam frenuz in
maxillis tuis) auferendo a te potenciam
nocendi hominib⁹ bonis (⁊ extraham te
de medio fluminū tuorū) id est carnaliuz
deliciarū. ⁊ sequitur (bestijs terre ⁊ vola
tilibus celi) id est demonib⁹ qui dicuntur
bestie ꝓpter crudelitatem ⁊ aues ꝓpter su
pbiam (dedi te ad deuorandum) nisi p ve
ram penitēciam emenderis quod semper
potest fieri q̄ꝫdiu viuit homo in vita p̄sen
ti. ⁊ ad hoc designandū subditur postea.
(dabo t̄ram egipti desertam ⁊ ciuitates
eius ⁊ erunt desolate quadraginta ānis
) p quos significat̄ debita penitencia ac/
cipiendo diem p anno. Moises eni q̄dra
ginta diebus naturalib⁹ ieiunauit in mō
te Exodi. xxiiij. ⁊ Helias. iij. Regū. xix. ⁊
xp̄us Math. 4. ꝓpter quod numer⁹ qua
dragenarius misticus est ad pfectam pe
nitenciam designandā p quod peccator
deo reconciliat̄. ido subdit̄ (post finē qua
dragita annoꝝ cōgregabo egiptū) per h̄
autē q̄ subdit̄ (⁊ erunt ibi in regnū hum
le ꝛc.) significatur q̄ deo reconciliat⁹ per
penitenciā veram humilior debet esse q̄ꝫ
ante.

Capitulū. xxx.

Et factum est verbū domī ad me
⁊c.) Hic ezechiel ꝓphat ꝯtra pha
raonē ⁊ eius auxiliatores. p pha
raonē vero significat̄ homo potens car/
nalis ⁊ malicōsus vt p̄dictum est. auxili
atores eius in malis suis notant̄ cum di
citur (ethiopia ⁊ libia ⁊ lidij ⁊ omne reli
quū vulg⁹ ⁊ chub ⁊ filij terre federis cuz
eis gladio cadēt) p ethiopes qui tenebro
si interpretātur demōes significātur pec
catis cōtenebrati. et q̄a frequenter legun
tur apparuisse in ethiopum effigie ⁊ ipsi
adiuuant hominē carnalem ⁊ malicōsū
ad suas nequicias pagendum. p libios
q̄ introeuntes interpretātur. cōsiliarij q̄
admittunt̄ ad interiora significantur. et
ipsi similit̄ adiuuant p̄dictum carnalem
malicōsum in malis suis. nam dāt ei con
siliū s̄m formaz sue voluntatis. p lidios q̄
interp̄tantur nati cōsanguinei significā/
tur ⁊ ꝓpinqui q̄ similiter adiuuant predi/
ctum. q̄a de rapinis suis sperāt consequi
tempale lucrū (p reliquū vulgus) signifi
cant̄ adulatores eius attribuētes ei⁹ ma
la iusticie vel ꝓbitati (p chub) que graui
tas interp̄tatur eius ministri significant̄
qui frequēter mandatū homis mali pei⁹
q̄ꝫ dixerit exequuntur (p filios federis) si
gnificantur illi qui predicto cōfederati sūt
in malis ⁊ omnes isti dicuntur cuz eo pu
niti sicut pticipes crimis

Capitulū. xxxi.

Et factum est in vndecimo anno
) Hic ezechiel ꝓphetat contra re
gem egipti cōpatiue ostendens
ad lr̄am ei⁹ p̄sumpcōem. q̄a rex assvrio/
rum eo potencior ei non potuit resistere
regi babilonis. ⁊ iste ex sua p̄sumpcōe re/
stitit. ꝓpter qd̄ fuit turpiter debellatus.
Per regem egipti moralit̄ potest hic sig/
nificari q̄libz presumēs de sua v̄tute ꝓpt̄
qd̄ debellari nō timet a mūdo carne vel
hoste ⁊ ꝓpt̄ suā p̄sumpcōem de⁹ pmittit

eum enormiter cadere sicut dicit glosa he
braica de salomone sup illud Prouerbio
rū. Stultissim⁹ sum virorū ꝛc. ipse eni sa/
lomō sciebat esse dictum Deut. xvij. q̄ rex
isrl non debebat sibi multiplicare equos
nec in mēsa pondera auri ⁊ argēti ne per
hec in supbiam eleuaretur. nec accipere si
bi vxores alienigenas ne per hoc a dī cul
tu auerteret ⁊ ipse p̄sumens de sua stabili
tate virtutis. cōtrarium fecit ꝓpt̄ qd̄ deo
permittente turpiter lapsus fuit. et simile
cōtingit multis qui de sua virtute nimis
confidētes fedant enormiter pctis. vñ di
cit Jheronim⁹ ad nepocianū. nō in prete
rita castitate cōfidas nec eni samsone for
cior eē potes. nec dauid sanctior. nec salo
mone sapiēcior memēto semp q̄ paradi/
si colonū de sua possessiōe mulier eiecit ⁊
similit contingit de alijs vicijs homibus
presumptuosis qui occasiones cadēdi ne
gligunt euitare.

Capitulū. xxxij.

Et factum est in duodecimo āno
⁊c.) Hic ezechiel ꝓpheta ex p̄cep/
to domini planctum assumit su/
per deiectōem regis egipti Moraliter aūt
per regem egipti racōne dignitatis regie
significari pōt homo magnus in scia vel
virtute q̄ ex donis gratuitis nimis erigit
⁊ sic deo ꝑmittente ⁊ diabolo ꝓcurāte in
enormia vicia labitur ⁊ talis casus ē mul
tum plāgendus. tum ratōne ꝑsone. tum
racōe status ⁊ ratione grauitatis culpe
qui ex his aggrauatur. quia quāto stat⁹
est alcior tāto est culpa grauior ⁊ per ꝯse/
quēs pena sequēs. Itē plāgend⁹ est ꝓpter
scādalū multoꝝ. occasionē ruine ex h̄ ac
cipientiuz et ꝓpter status infamiā ⁊ ꝓpt̄
demonū leticiam qui magis letantur de
deiectōe modica ꝑsone talis q̄ d̄ multis
⁊ maiorib⁹ malis in alijs ꝑsonis. Vñ re
fert Gregori⁹ in dialo. q̄ quidā iude⁹ trā
siēs per lombardiā nocte superueniēte in/
trauit quoddā antiquū edificiū factū an/
tiquitus ad ydoli cultum ⁊ circa mediā
noctem venit turba demonuz inter quos
vnus sedebat quasi princeps querēs a sin
gulis quid fecissent ⁊ illis referētibus dis
sencōnes homicidia ⁊ alia mala que pro
curauerant ille videbatur parum curare

Tunc vnus dixit se frequentasse domum
cuiusdam episcopi deuoti ⁊ eum tentasse
de quadam muliere deuota ibidē manē/
te ⁊ ad hoc dictum episcopum adduxisse
qd̄ die precedenti terga mulieris percus/
serat blandiendo. tunc ille princeps ince/
pit illum cōmendare ⁊ eum iuducere ad
prosequēdum quod incepat quousq̄ ne/
gocium ꝑfecisset.

Capitulū. xxxiij.

Et factum est verbum domini ad
me dicens ⁊c.) sequitur (Terra
cū induxero super eam gladium
et tulerit populus terre virum vnum de
nouissimis suis ⁊ constituerit eum super
se speculatorem ⁊c.) Moraliter per specu/
latorem istum intelligitur superior in spi/
ritualibus aut in temporalibus per elec/
tionem institutus qui debet esse de nouis/
simis Nouissimū autem dupliciter accipi
tur aliquādo pro superiori quod est nouis
simuz in ascendēdo. aliqñ ꝓ inferiori qd̄
ē nouissimū in descēdēdo vtrūq̄ ꝟo cōue
nire debz prelato scz vt sit inferior per hu
militatem exemplo christi dicentis Luce
xxij. Ego autem in medio vr̄z sum sicut
qui ministrat ⁊ superior alijs quantū ad
virtutem quia ponitur medius inter po/
pulum ⁊ deum (cecinerit bucina) annun
ciando diligenter virtutes ad prosequen/
dum ⁊ vicia ad fugiendum. penas ad ti/
mendum ⁊ premia ad desiderandum. Et
si negligens fuerit culpandus est ⁊ puni/
endus Et si diligens fuerit commendan/
dus ⁊ premiandus ⁊ hec patent ex textu.
debet eciam consolari desperantes quod
notatur ibi (Tu ergo fili hominis dic ad
domum israel ⁊c.) ⁊ subditur (dic ad eos
viuo ego dicit domin⁹ deus nolo mortez
impij sed vt conuertatur ⁊c.) debet eciaz
reprimere blasphemantes quod notatur
ibi (et dixerunt filij populi tui. non ē equi
ponderis via domini) flagellati nāque a
deo iuste. ⁊ hoc per seipsum vel per mini/
strum suum scz iudicem iustum cōmuni/
ter tamē dicunt se grauatos esse vltra de
bitum qd̄ tñ est falsum. ⁊ hanc falsitatez
debet predicator ostendere ⁊ arguere. nā
est quedam blasphemia iusticie diuine. (
Et est in duodecimo anno) sequit (venit

ad me q̄ fugerat de irl̄m.d. vastata est ci
uitas) p̄ istum q̄ fugit ad ezechielē signi/
ficatur ille qui ꝺsiderās picula vite p̄sen
tis refugit ad consiliū prudentis ⁊ boni
confessoris qui debet ipsum in domio cō
solari ⁊ q̄̄tum potest in bono ℞posito ro
borari Jō̄o subditur in p̄sona ꝺfessoris(
⁊ apto ore non silui amplius) scz a bois
exhortacōnibus.ꝯ de illis qui nō timent
picula p̄pter quod nō refugiunt ad consi
lia bona.subdit(fili homis q̄ habitant i
ruinis).i.in occasionib⁹ pc̄ōrum illi sup
ple ruunt de peccato in peccatū p̄sumen/
tes saluari sine meritis eo q̄ susceperunt
baptismi sacramentū.ideo de ipsis subdi
tur(loquētes aiunt vnus erat abrahām
⁊ hereditate possedit terrā) p̄ abrahaz q̄
pauc multarū genciuz interp̄tatur homo
xp̄us significat qui iam possidet terram
viuenciuz ⁊ qz baptisati dicūtur eius filij
Jō̄o dicūt terram viuēcium sibi deberi li
cet sint mali dicētes q̄ subdit(nobis da
ta est terra)ꝯ hec falsitas reprobat cum
subdit(dices ad eos qui in sanguie come
ditis)de rapia viuēdo(⁊ oculos vestros
leuatis ad immūdicias)impudice respi/
ciēdo(⁊ sanguinē fundetis)innocētes oc
cidēdo(nunq̄d terraz)scz viuēciuz (here
ditate possidebit.)quasi dicat nō ꝯ magl.
terrā tenebraz̄.s.infernū. Ca.xxxiiij.

ET factuz est verbū domī ad me
dicēs fili homis ℞pba de pastori
b⁹ israel)scz malis idō subdit(ve pastori
b⁹ ⁊c̄)p̄ malos pastores iudoz̄ mistice si/
gnificant mali p̄ncipes ⁊ p̄lati xp̄iano/
rū.de quib⁹ ꝺz(qui pascebāt semetipsos.
)nimis carnalit⁊ pompatice viuēdo(lac
comedebatis)p̄ carnalitatē exquisitā (⁊
lanis opiebamini)p̄ excessiuū appatum
exteriorē(q̄d crassum erat occidebatis)
diuitib⁹ imponēdo crimina ad rapiendū
eoz̄ tpalia bona(q̄d infirmū fuit)p̄ ꝓpri/
tatem ad peccādū(nō ꝺsolidastis)firmā
do exhortacōnib⁹ vr̄is in bonuz(⁊ quod
egrotū)p̄ culpam(nō sanastis) inducen
do ad pēitēciaz(q̄d fractū ē)p̄ impacīēci
am(nō alligastis) p̄ debitā ꝺsolacōem(
quod abiectū est)p̄ excōmunicacōez(nō
reduxistis)p̄curando eoz̄ absolucōnem
(⁊ q̄d p̄ierat)p̄ desperacōez(nō q̄sistis)
reducendo eos ad spem salutis.affirma/
cōes aūt ꝺtrarias negacōib⁹ istis faciūt
boni p̄lati in spūalibus ⁊ boni p̄incipes
in tēpalibus subditur adhuc de mal⁹.(
ꝯ cum austeritate im̄pabatis)dando af
flictōem afflictis(⁊ dispse sunt oues mee
).i.xp̄iani p̄ diuersa vicia ℞pter defectuz
boni regimis.ideo subdit(eo q̄ non essz
pastor)nō enī p̄latus vel p̄ncipes mal⁹
potest dici pastor ꝯ magis lupus(⁊ facte
sunt in deuoracōem omniū bestiarū).i.
demonū qui potestatē accipiūt sup hoies
℞pter deuia viciox̄ ⁊ subditur pena ma/
lox̄ pastorum ibi(ecce ego ipse sup pasto
stores requirā)scz penā debitā interēdo.
(hec dicit dn̄s deus ecce ego ipse req̄raz
oues meas ⁊ visitabo eas ⁊c̄) Istud vsq̄z
ad finem capitulī l̄raliter exposui de prio
aduentu dn̄i nostri ih̄u xp̄i.℞pter q̄d de
alia expositōe spūali supsideo quo ad p̄/
sens.

Capi.xxxv.

ET fc̄us est ℞mo dn̄i ad me dicēs fili
homis pone faciē tuā aduersuz mō
tē seyr ⁊c̄.)denūciādo deuastaciōez ei⁹ p̄
mōtez̄ significat terrena potestas.p̄ seyr
q̄ interp̄tat hispid⁹ intelligit feritas ⁊ iste
due ꝺdicōes freq̄nter in eodē hoie diūgū
tur cui⁹ destructō cā duplici nunciat.p̄
ma ponit cū ꝺz(eo q̄ fuerit inimic⁹ sem/
piternꝰ ⁊c̄)ad l̄ram ydumei descēdētes ꝺ
esau q̄ alio noie ꝺz seyr sp̄ inimici fuerūt
pp̄li isr̄l sic̄ esau ipsi⁹ iacob ⁊ eodē mō po/
testas terrena crudelitati diūcta sp̄ ꝺser
uiētib⁹ q̄ p̄ isr̄l significant ē inimica ⁊ sb
dit pena(℞pterea viuo ego dicit dn̄s de⁹
q̄m sanguini tradā te).i.demoni de q̄ ꝺz
Jo.viij. Jlle homicida erat a p̄ncipio.se/
cūda causa ponit ibi(eo q̄ dixēis due gē
tes ⁊ due ⁊re mee erūt ⁊c̄)ad l̄ram ꝯ dice/
bāt ydumei de iuda isr̄l p̄ q̄s mistice sig/
nari p̄nt due religiōes in generali q̄ hīt
possessiones scz monachi ⁊ canonici r̄gu
laēs quox̄ tēpalia bona freq̄nter vsur
pare nitit vt sua terrena potestas crudeli
tati diūcta eo q̄ a p̄decessorib⁹ suis fuert
monasterijs donata q̄d tamē est falsum
qz sicut p̄ venditōez vel donacōez homi
factā iust rei trāsfert.sic⁊ magl.p̄ donatō
nē fcāz mōsterijs qz fit p̄cipaliter ipi ꝺo iō
sbdit(cū dn̄s eēt ibi).s.p̄cipal' possessor

ꝛ istorum potentum crudelium pena con
cludit̃ in fine capituli cum dicit̃ (dissipa/
tus eris mons seyr et ydumea) om̃es ta
les enim dissipãtur in morte ꝑ sepacõem
anime a corpe et tũc caro traditur vermi
b⁹ corrodẽda ꝛ anima demonib⁹ cruciã
da.

Capitulũ.xxxvi.

Tu autez fili hominis ꝛc̃) Supẽi
us ezechiel ꝓphetauit iudis aspe
ra. hic ꝓphetat cõsolabilia ꝛ hoc
ꝓpter duo scz ad reuelandũ eoꝝ miseriã
ad tollẽdũ diuini nomis blasphemiã. Cir
ca primũ sciendũ ꝙ iudeorum nomẽ ꝑm
veritatẽ significati translatũ ẽ ad xp̃iano
rũ gentẽ Rõ.ij. Non eni qui in manifesto
iude⁹ est neqz que in manifesto in carne ẽ
cirumcisio. sed qui in abscondito iude⁹ ẽ
ꝛ circũcisio cordis in spiritu nõ litera. igi
tur ꝑ afflictionẽ iudeorũ sub monarchia
caldeoruz fuit mistice significata christia
noꝝ afflictio sub monarchia romanoruz
vnde ꝛ roma figuralit̃ babilonia nomia
tur p̃. Pet̃.v. persecutio vero xp̃ianoꝝ in
cepit a tempoẽ Neronis vsqz ad tempora
Constãtini qui xp̃ianoꝝ afflictõem rele/
uauit ponẽs edictum vt si quis molestiaz
inferrz alicui xp̃iano grauit̃ punirẽt. igit̃
de hac releuacõe exponitur mistice quod
dicit̃ per ꝓphetã (super mõtes isrl̃) id ẽ su
per p̃latos ꝛ principes xp̃ianos et posita
breuiter afflictõe xp̃iana que precessit Cõ
stantini tempa cũ dicit̃ (eo ꝙ dixit inimi
cus de vobis euge altitudines sempit̃ne
ꝛc̃.) vocabãt tyranni ꝛ eoꝝ ministri yro
nice tamẽ catholicos altitudines sempit̃
nas eo ꝙ contẽnebant trãsitoria ꝛ predi
cabãt celestia ꝛ eterna quã predicatiõem
friuolam reputabãt. ꝛ fideliũ subdit̃ con
solatio cum dicit̃ infra (idcirco vaticinaẽ
sup humũ isrl̃ ꝛ dices montib⁹ ꝛ collib⁹
ꝛc̃) per iuga que sunt capita monciũ itel
ligi possunt ep̃i quorũ status est summus
in eccl̃a dei cum sint apostolorũ successo/
res. Per montes vero sacerdotes curati
qui sunt sub ep̃is. ꝑ colles vero religiosi ꝛ
per valles simplices xp̃iani de statib⁹ su/
is multi fuerũt afflicti ꝑ Neronẽ ꝛ alios
tirannos sequẽtes. aliqui per mortẽ. aliq̃
per exiliuz ꝛ aliqui ꝑ seruitutẽ que ẽ mors
ciuilis ꝛ alijs modis plurib⁹ sicut ptz ex
sanctoꝝ gestis. ideo subditur (ꝑ eo ꝙ de
solati estis) ꝫ a tempore Constãtini valde
sunt honorati. ideo subdit̃ (vos autẽ mõ/
tes isrl̃ ramos vr̃os germinetis) ꝑ dilata
cõez fidei xp̃iane (ꝛ fructũ afferatis ꝓpl̃o
meo) pascentes ipsum verbo ꝛ exemplo et
quantum ad paupes tẽporali sb̃sidio (Et
polluerũt nomẽ sanctũ meum ꝛc̃.) hic po
nitur secunda causa dicte releuacõis que
fuit vt xp̃i blasphemia tollerẽt. Circa qd̃
sciendũ ꝙ christianoꝝ qui fuerũt tempoẽ
tir annoꝝ aliqui fuerũt mali ꝛ eoruz ma/
liciam gentiles retorq̃bant in christuz eo
ꝙ talem populũ elegisset ꝛ hoc notat̃ cuz
dicit̃ ꝛ polluerũt nomẽ sanctũ meum cuz
diceret̃ de eis (popul⁹ dñi iste est). s. yrõi
ce ad significandũ ꝙ non essent populus
domini sed magis dyaboli. alij erãt val/
de boni ꝑ fide xp̃i grauissima sustinẽtes.
ꝛ de illis dicebãt aliqui gentiles ꝙ xp̃us
non poterat eos liberare vt ptz in legen/
dis pluriũ sanctorum ꝛ ad istas ꝛ consi
miles blasphemias tollendum. subleuati
sunt xp̃iani ꝑ Constãtinũ. ido subdit̃ (et
peperci nomi sancto meo) ꝛ quod subdit̃
post (ꝛ sanctificabo nomẽ meum sanctuz
quod pollutum est)

Capitulũ.xxxvij.

Facta est super me manus domi
ni ꝛc̃) In hoc capitulo litteralit̃
intellecto significat̃ subleuatõ iu
deoꝝ per visionẽ ꝓphete significata ꝛ per
eandẽ visionẽ mistice potest intelligi sb̃le/
uatio populi xp̃iani ad cognitõez ꝛ amo
rem dei. ido sb̃ditur facta est sup̃ me ma
n⁹ qꝛ talis eleuatio fit ꝟtute spũssancti (et
dimisit me in medio cãpi) ꝑ campũ q̃ est
locus segregatus a tumultu seculariũ sig
nificat̃ religio sicut claustrũ. ideo subdit̃
(qui erat plenus ossibus mortuoꝝ) religi
osi nãqz mũdo mortui debẽt esse (erãt au
tem multa valde siccaqz vehemẽter) q̃a
religiosi pre ceteris debẽt esse ab humidi
tate voluptatis carnalis desiccati ꝛ sb̃di
tur (ossa arida audite verbũ domini) illi
nãqz qui sunt desiccati a carnalis volup/
tatis cupiditate sunt dispositi ad ꝑcipiẽ/
dum veritatem reuelacõis diuine ysa.xxi
iij. Quẽ docebit sciẽciam ꝛ quẽ intellige/
re faciet auditu ablactatos a lacte auul

sos ab vberibus id est carnalibus volup
tatibus (ecce ego intromittā in vos spm̄
).i.gracie augmentum (⁊ dabo sup̄ vos
neruos) id ē fortitudinē constācie (⁊ suc/
crescere faciā sup̄ vos carnes) id ē teneri
tudinem misericordie (⁊ extendaz in vob̄
cutem desup̄) cōuersacōnis honeste (Et
dabo vobis spm̄.ꝛc̄.) repeticō est eius qd̄
dictum ē ad maiorem assercōnem (⁊ scie
tis q̄a ego domin⁹) per mee bonitatis ex
periēciam. sequitur (⁊ spm̄ non habebāt
) scz ex se ꝓpter quod ꝯsequēter ostēditur
vnde cum d̄r (a quatuor ventl. venit spūs
) id ē a quatuor orbis ꝑtibus ꝑ quas sig/
nificant̄ quatuor xp̄i misteria ꝑ que vēit
in bonis homib⁹ spūssanct⁹ scz eius nati/
uitas que d̄r oriens. ⁊ eius passio que est
occidens. ⁊ eius ascensio que ē austrum.
ꝓpter lucis ⁊ caloris augmentū. ⁊ ei⁹ ad
uentus ad iudicium qui dici potest aq̄lo
eo ꝙ ex consideratōne ipsius ꝓuenit tio/
ris spūs. (Et factus est sermo domi ad
me dicens ⁊ tu fili homis sume tibi lignū
vnuz ꝛc̄.) ꝑ Ezechielē cui dictum ē sup̄.3.
capl̄o. Speculatorē dedi te domui israel
signatur bonus p̄latus stans iugiter sup̄
custodiā domi ꝑ duo ligna in manu sua
ꝯiungenda sicut d̄r post (⁊ erunt in vni/
onē in manu tua) signari possunt sciēcia
⁊ bona vita que in prelato debent esse iū
cta. Nam sciencia sine vita parum aut ni
hil reputatur Gregori⁹ omel. xxxviij. Cu
ius vita despicitur restat vt eius predica/
cio contēnatur. vita vero sine sciencia de
facili potest errare. id̄o dicit Jheronim⁹
in epl̄a ad paulinū. Sancta quippe rusti/
citas solum sibi ꝓdest ⁊ quātum edificat
ex vite merito eccl̄am xp̄i tantuz nocet si
destruentibus nō resistat. ꝫ vtrūqꝫ simul
iunctum multū fructificat ipsi p̄lato ⁊ po
pulo sibi sb̄iecto.

Capitu.xxxviij.

Et factus ē sermo domi ad me di
cens. fili homis pone faciē tuam
cōtra gog ⁊c̄) Capitulū istud lit/
teraliter exposui de ꝑsecucōne futura an
tixp̄i. dicit̄ autē. i. Johā. iiij. Omnis spūs
qui soluit ih̄m ex deo nō est. ⁊ hic est āti/
xp̄s Inter autem alios hereticos Arrius
videtur magis ipsum soluisse negans ei⁹
deitatem asserēs verbū esse creaturā Si
militer soluit humanitatez negans xp̄m
habere animā humanā ⁊ asserens locuz
anime ip̄m verbum tenere. id̄o s̄m sentē
ciam beati Joh̄is debet antixp̄s nomia
ri ip̄e vero int̄ alios hereticos maxie ꝑse
cutus ē eccl̄am. tum q̄a plures ⁊ forcioēs
habuit sectatores. tum qꝛ ꝑsecut⁹ ē eccle
siam nō soluz verbis ꝫ eciā gladijs adhe
renciū sibi. vt describit̄ in cronica Jhero.
⁊ Rufinus dicit eo tempe Lucius arria/
ne ꝑtis ep̄us post fugas ciuium ⁊ exilia
pt⁹ cedes ⁊ tormenta flāmasqꝫ quib⁹ in/
numeros ꝯdemnauit ad monasteria fu/
roris sui arma conuertit. vastat heremū
⁊ bella quiescentibus indicit tria milia si
mul vel ampli⁹ viros per totam heremū
secreta ⁊ solitaria habitacōne dispersos
oppugnare parat⁹ est aggredi. transmit/
tit armatam eq̄tum peditumqꝫ malum
⁊ illi ecōtra gladijs obiectabāt ceruices
⁊ nihil aliud dicebant. nisi amice ad q̄d
venisti. Ideo sb̄ditur (ecce ad te gog) id ē
ad te arri (p̄ncipē capitis mosoch ⁊ thu
bal) ꝑ populos hic ⁊ inferius exp̄ssos. si/
gnificant̄ populi ab arrio ⁊ eius sequaci
bus decepti De quorū multitudine dicit
Jhero⁹. ⁊ habet̄ in decretl. xxiiij. q̄.3 ca.
Secande. Arri⁹ i alexandria vna scintil/
la fuit ⁊ q̄a non cito fuit oppressus ei⁹ flā
ma totum orbē depopulata ē Id̄o seq̄tur
post (in die illa ascendent s̄mones super
cor tuuz ⁊ cogitabis cogitacōez pessimā
⁊ dices ascendā ad terram absqꝫ muro)
Arri⁹ enim ⁊ sui discipuli erant instructi
ph̄ia. catholici vero erāt simplices i solo
dn̄o ꝯfidentes ꝓpter qd̄ arrius credebat
eos sibi resistere nō posse sicut ciuitas abs
qꝫ muro resistē non pōt exercitui forti et
magno. Id̄o subdit̄ (vt diripias spolia ⁊
inuadas predam ꝛc̄) id est defensiōes ca/
tholicorum annihiles s̄m estimacōnem
tuam vt eos inducas ad tuum errorem.
Cetera vero defacili possunt ad proposi/
tum applicari.

Ca.xxxix.

Tu autē fili homis ꝛc̄.) Capitulū
istd̄ lr̄alit̄ exposui de morte anti
cristi ⁊ destructōne exercitus sui
Moraliter autem potest exponi de ma
la morte Arrij et sue secte destructione.

cōtinuā

continuando ad capitulum precedēs. sic ergo dicit̄ (vaticinare aduersus gog) id ē aduersus arrium (⁊ circū agaz te ⁊ reducam te) arri⁹ eni in principio ꝓpter ei⁹ obstinatōem merore suo fuit in exiliū miss⁹ ꝫ postea ad ꝑsuasionē cuiusdā presbiteri de sua secta fuit ab imꝑatore reuocat⁹ vt dicit vincencius in speculo historiali ⁊ sic fuit ductus in exiliū ⁊ reduct⁹ (⁊ ascēdere te faciā) ꝑmissiue tamē (de laterib⁹ aq̄lonis) id ē ex persuasiōe dyaboli ꝑ aquilonem significati eo ꝙ dicit̄ Jhere. p̄. Ab aquilone pandet̄ om̄e malū. Tunc eni arrius fecit maxima mala eccl̄am subuertēdo ꝓ parte magna sic̄ dictuz est sibi (⁊ adducam te suꝑ montes isrl̄) ad disputādū cum maiorib⁹ catholicis quos credebat statim cōfutare rōnibus phisicis ꝫ nō fecit ideo seq̄tur (ꝑcuciam arcum tuū ꝛc̄.) qꝛ dum arrius multitudīe populoꝝ fret⁹ ire vellet ad disputādum pri⁹ diuertit ad locum secretū ⁊ ibi emisit sua cū fecib⁹ intestina qđ audientes sui fautores confusi turpiter recesserūt (suꝑ mōtes isrl̄ cades tu ⁊ agmina tua) sicut eni arri⁹ turpiter fuit cōfusus sic ⁊ sectatores sui. vnde dic̄. Rufin⁹ ꝙ in disputacōe catholicoꝝ cum arriāis erat vn⁹ de parte arrij valde eloquēs ⁊ litterat⁹ qui catholicorū dicta celeriter ⁊ faciliter exufflabat. tunc q̄dam catholicus valde simplex pecijt locum loquēdi quē cum obtinuissz tamē cum difficultate ꝓpter suā simplicitatē. sic incepit i nomi dn̄i ih̄u christi audi ph̄ice q̄ v̄a sūt deus vnus est q̄ omnia q̄ vident̄ virtute verbi sui creauit. ⁊ sp̄us sui sanctificatōe firmauit. hoc verbum quē nos filium d̄i dicim⁹ humanos miserat⁹ errores ex v̄gine natus est ⁊ morte sua nos a morte ꝑpetua liberauit quē expectam⁹ iam resuscitatū iudicem omniū que gerim⁹ eē venturū credis ita ph̄ice. at ille acsi nunq̄ꝫ vllum sermonē cōtradicēdi didicissz ita obstupefact⁹ virtute dictorū mutus ad omnia. hoc solū potuit respondere ita sibi videi nec aliud verū esse q̄ꝫ qđ dixerat. tunc senior si hoc inquit ita eē credisti. surge et sequere me ⁊ hui⁹ fidei signaculū suscipe. ille autē conuersus ad discipulos suos vl̄ ad eos qui audiendi grā cōuenerant. au

idte inquit eruditi viri donec verbis mecum gesta res est verba verbis opposui ⁊ que dicebant̄ dicendi arte subuerti vbi vero ꝓ uerbis virtus accessit ex ore dicentis nō potuerunt resistere verba virtuti. ⁊ id̄ si quis vestrū potuit in his que dicta sunt sentire que sensi credat in christū ⁊ sequatur hunc senem in quo locutus est de⁹ ita qꝫ ph̄s xp̄ianus effectus tandē se victum fuisse gratulabat̄ Jtem dicit Cassiodor⁹ in historia triꝑtita volentib⁹ quibusdam ph̄is cum alexādro constāniano ep̄o disputare iussit imꝑator vt certamē suscipet qui q̄ꝫuis simplex essz suscipiēs iussit oēs p̄ter vnum tenere silēcium cui ⁊ ait. in nomine domini nostri ih̄u xp̄i in p̄mis precipio tibi ne loquaris qui statim mut⁹ fcūs est (⁊ mittā ignem in magog ꝛc̄) sicut i exposicōe litterali dixi. ꝑ magog significari exercitum antixp̄i. sic in illa ꝑ magog significant̄ sectatores arrij in quos misit domin⁹ ignem id est sp̄m̄ diuisiōis ꝑ m̄ltas sectas ⁊ tandē defecerūt. nam aliqui mortui sunt ⁊ alij ad veritatē fidei redierūt de quibus subditur (⁊ scient qꝛ ego sum domin⁹ deus) recognoscētes vere xp̄i diuinitatē quā arrius ⁊ eum sequētes negabāt (⁊ egrediētur habitatores de ciuitatibus isrl̄ ꝛc̄) quia doctoēs catholici scripturas phisicas quib⁹ arrius ⁊ eius seq̄ces erāt armati ad impugnandū fidem xp̄i cōuerterunt in obsequium fidei ꝑ virtutem spiritussancti qui ignis nominat̄.

Capituluz. xl.

IN. xxv. anno transmigracōis nostre ⁊c̄.) ab isto loco vsqꝫ ad finem libri huius i exposicione litterali posui breuit̄ sensum misticum ꝓpter quod hic repetere non intēdo.

Explicit Ezechiel ꝓpheta.

Jncipit Daniel.

Capitulū primū.

Anno tercio regni Joachim regi iude ꝛc.) sequit̄ (ꝛ ait rex affane preposito eunuchoꝝ suorum vt introducerꝫ de filijs israel pueros in quibus nulla essꝫ macula ꝛc.) Per istū regeꝫ de quo dicit̄ capitulo sequēti rex regū ꝛc. pōt xp̄us significari de quo scribit̄ Apoc. xix. ꝙ habꝫ in femore suo scriptuꝫ rex regū ꝛ dn̄s dn̄ancium. ꝑ affanam p̄positū eunuchorum significat̄ bonus ep̄s q̄ prepositus est eccl̄e ministroruꝫ. ꝛ hoc sonat nomē ep̄i. qꝛ dicitur ab epi quod ē supra ꝛ scopos intentō quasi sup̄ alios intendēs Ipsi vero precipit̄ a rege ih̄u christo vt introducat in eccl̄aꝫ pueros. nō sensu ꝫ malicia exp̄tes sine macula id ē sine infamie nota decoros forma ꝑ honestā ꝯuersacōnem (ꝛ eruditos omni sapiēcia). i. cognicōne diuinoꝝ (cautos sciencia). i. cognitōne humanorū ꝛ (doctos disciplina). i. qui ꝯsueuerint obedire mandatis supēiorum (ꝛ qui possent stare in palacō regi.) id est in eccl̄a militante ad ꝯuiendū ibidē regi christo. ꝛ cum d̄r (ꝛ qui possent stare) hic accipit̄ ꝛ ꝓ id ē. qꝛ tales sunt apti ad ministrādum in eccl̄a dei ꝛ tales assumere debēt ꝛ ꝓmouere ecc̄ie prelati Seq̄tur postea (pueris autē his dedit deꝰ scienciā ꝛc.) qꝛ mundis ꝛ honestis ꝛ abstinētibꝰ a cibis sup̄fluis ꝛ delicatis dat deus sacre scripture noticiaꝫ. ysaie. xxvij. xxviij. Quē docebit scienciā ꝛ quē intelligere faciet auditu. et rn̄detur ibidem. Ablactatos a lacte auulsos ab vberibus.

Capitulū. ij.

In anno secundo regis Nabuchodonosor vidit nabuchodonosor somniū. ꝛc.) ꝯm sensum litteralem per statuam quā vidit significata fuerunt quatuor regna populum israel affligencia successiue Scd̄ꝫ vero sensum misticum ꝑ ipsam significari potest antichristꝰ qui populū dei grauiꝰ ceteris est afflictiuus. ad hoc autē faciendum vtetur antichristꝰ quatuor. inter cetera primū est rerum opulencia que ꝑ aurum bene significatur. ideo caput huius statue dicit̄ esse (de auro optimo) secūdū est verborum eloquēcia que bene ꝑ argētum significat̄ Prouerbioꝝ. x. Argentū elc̄m lingua iusti ꝓpter quod huiꝰ statue (pectus ꝛ brachia dicnuntur esse de argēto) terciū est simulatōnū fraudulencia q̄ per es significat̄ eo ꝙ es esse videtur aurum ꝛ non est. ideo huius statue (venter eꝰ ꝛ femora dicuntur de ere) quartuꝫ est armoꝝ violencia que bene ꝑ ferrū significatur eo ꝙ ferruꝫ domat om̄ia. ꝓpter qd̄ huius statue dicūtur (tybie ferree) per h̄ autē ꝙ dicitur (pedum autē quedā pars ferrea ꝛ quedā fictilis) significat̄ ꝙ adherēcium antixp̄o aliqui adherebūt sibi firmiter qui ꝑ ꝑtē ferreā. aliqui timore mortis tm̄ qui ꝑ ꝑtem fictilem designant̄ (videbas ita donec abcisus est lapis de mōte sine manibꝰ) Per quē significat̄ xp̄us de excellentissiā virgine sine humano opere natꝰ (ꝛ ꝑcussit statuā. ꝛc.) nam destruet antixp̄m ꝛ magnā ꝑtem sui exercitus sicut dicit̄. ij. Thessꝫ. ij. Quē dominꝰ ih̄s interficiet spū oris sui ꝛ destruet illustracōne aduentus sui (lapis auteꝫ q̄ ꝑcusserat statuā factus est mons magnꝰ ꝛ impleuit vniuersam terraꝫ) Nam anticristo fulminato cum magna ꝑte sui exercitus omnes remanentes ipsi christo firmiter adherebunt.

Capitulū tercium

Nabuchodonosor autem rex fecit statuam auream ꝛc.) Per istā significatur malus ꝛ inutilis prelatus q̄ statua dicit̄ zacharie. xi. O pastor ꝛ ydolum derelinquēs gregem. Hec auteꝫ statua quā fecit rex fuit tantum aurea exterius. Nam principes terreni sanctitatis apparencia vel aliter decepti procurant aliquando ad prelacionis statum inutiles promoueri. Propter quod de ista statua dicitur ꝙ est alta scilicꝫ per superbiam. ꝛ lata per ambicionem ꝛ sita in campo duraꝫ qui interpretatur loquela Ido signat verbositatem sine veritatis substācia In huius statue dedicacōne dicūtur esse instrumenta omnis generis musicorum. per que significantur ꝙ in electōne ꝛ conifrmacōne talis electi fiunt false cōmendaciones que ad eius confirmacionem vel electionem possunt operari. hāc āt statuā sic ꝯfirmatā adorāt satrape. i. satis rapiētes. qꝛ p̄latū malū vl̄ inutilem venerā.

venerãtur ꝙ cõmendant illi qui sub eius vmbra querũt bona rapẽ ſbditorũ(ꝙ magiſtratꝰ).i.ꝛfiliarij qui ſb eo volũt ꝛfiari (ꝙ iudices).i.officiales ei aſſiſtẽtes(vuces tirãni ꝙ ꝑfecti) iſti ſunt q̃ diſponũt tẽ poralia bona ꝑlati ex quibꝰ q̃rũt magis ditari(ꝙ cadẽtes oĩes populi tribꝰ ꝙ linguę adorauerũt ſtatuã).nã inferiores videntes ꝑlatum inutilẽ ſiue malũ a maioribus venerari idẽ faciunt timore magis q̃ amore virtutis(℣tatim q̃ i ipſo tẽpore accedẽtes viri caldei accuſauerũt iudeos ꝛc̃)ꝑ iſtos ſignanꝫ illi qui iuſtos ꝙ innocẽtes accuſant ſuꝑioribus cupidis vt inde trahaꝫ pecunia ſine cauſa (ꝙ ſi non adorauceritis ſtatim mittemini in fornacẽ ignis ꝛc̃)ꝑ iſtos tres q̃ ſtatuã noluerunt adorare ꝫ magis periculũ mortis ſubire ſignificanꝫ illi qui deo firmiter adherẽtes per fidẽ ſanctiſſime trinitatis nullomodo volũt aſſentire alicui qđ ſit i ꝛffenſa ꝫ maieſtatis diuine ꝙ iſti ſemꝑ ſaluãtur vel per diuinã potenciam eos mirabiliter a mortis periculo liberantẽ ſicut fuit in ꝓpoſito vel per dei miſericordiã ipſis in tormẽtis cõſtanciam tribuẽtem ꝙ illa liberacõ melior eſt q̃ ꝑma.ſicut dicit ℟aug⁹.in ſermone de ſanctis machabeis multo melꝰ liberati ſunt ab illis tribus viris ꝺtra q̃s homo ſeuiebat ꝙ flãma parcebat.nam illi ab vna tẽtacione liberati ſunt iterũ cum diabolo certaturi.iſti ℣o ſũt ab oĩi tẽtacione ſimplr liberati illos deus viſibiliꝫ liberat.iſtos autẽ inuiſibiliꝫ coronat.

Capituluꝫ.iiij.

EGo nabuchodonoſor)℣n ℟ capitulo ſub ſpẽ arboris ſucciſe cuꝰ radices dicunꝫ remãſiſſe.ℏm ſenſum litteralẽ ſignificaꝫ deiectio nabuchodonoſor ꝓpter ſuam elacionem ꝙ eius relevatio ꝓpter ſuam humiliacõꝫ. ℳoraliter autẽ ꝑ arborẽ iſtã ſignificaꝫ homo vnde ℣udicũ.ix.dicit ℣eſũs ligna vt vngerent ſup ſe regem.ibi nãq̃ ꝑ ligna homines intelligũtur.ꝙ de hac arbore ſubdit(ecce arbor in medio terre)id eſt in medio ℟eſtrin hominũ quoꝝ ſtatus eſt variabilis ſcdm fortune motum(ꝙ altitudo eiꝰ nimia)per ſuperbiã ex fortune ꝓſperitate cauſatam(ꝙ magna arbor)ꝓpter ſtatus eminenciam(ꝙ fortis)per potẽciam mũdanam(ꝙ ꝓceritas eius contigẽs celum)id ẽ elatio nimis exceſſiua ꝓpter impenſam ſibi reuerẽciam(aſpectꝰ illius erat vſq̃ ad terminos vniuerſe terre)per nominis ſui diffuſionẽ(folia eius pulcherria) per exterioris appatus oſtentacõem.i familijs equitaturis.in vaſis aureis ꝙ argẽteis ꝙ ſimilibꝰ(ꝙ fructus eius nimiꝰ) per opulẽciam(ꝙ eſca vniuerſorum in ea)id ẽ multorũ.quia ſicut dicit℟ Eccleſtes.v.vbi mlte ſunt opes ibi ꝙ mlti qui comedunt eas(ſubter eam habitabãt animalia)id ẽ ſimplices in humilibꝰ officijs exiſtentes . ſicut ſunt famuli coq̃ne ꝙ ſtabulorꝝ ꝙ huiuſmõi(ꝙ beſtie)qđ nomen eſt ꝓprium ferociũ animaliũ.vnde dicũtur beſtie quaſi vaſtie a vaſtãdo.idꝺo per eas ſignificantur miniſtri feroces in leuandis exactõnibus ꝙ grauaminꝰ inferẽdis (ꝙ in ramis eius ꝺuerſabanꝫ volucres)id eſt garruli adulatores ꝙ mimi(ꝙ ex ea veſcebaꝫ omnis caro)id eſt homies carnales ꝙ nõ religioſi vel pauꝑes(ꝙ ecce vigil ꝙ ſanctꝰ) id eſt ſpirituſſcũs qui nunq̃ ꝺormit(ꝺ celo deſcẽdit ꝙ clamauit fortiter) ſpiritꝰ enĩ ſanctꝰ inſpirãs ꝓphetis fortiter clamat cõtra tales ſuperbos in nouo ac veteri teſtamento(ſuccidite arborẽ ꝛc̃)nam i morte ꝑſcinduũtur tales ſuꝑbi ꝙ oĩa alia diſꝑguntur ꝙ tales ſuperbi i inferno puniunꝫ niſi per verã penitenciã ante mortẽ ad deum humiliter reuertãtur qđ ſemper ꝑt fieri ꝺurante vita preſenti.idꝺo ſubditꝫ(veꝝ tamen germen radicum eius finite) per hoc germen ſignificaꝫ liberum arbitriũ reuerti potens ad bonum.quia tamẽ hoc eſt difficile in hominibus aſſuetis ad malum.idꝺo ſubditur(ꝙ alligetur vinculo ferreo)per quod ſignificatur habitus malꝰ faciens difficultatem in dicta reuerſione. quia tamen non facit impoſſibilitatẽ.idꝺ ſequitur(donec cognoſcant viuentes).ſ. in ſuperbia(quoniã ꝺominaꝫ excelſus in regno hominũ)ꝙ ſic ſub eo veraciꝫ hũilientur ꝙ de beneficijs ſibi collatis ei debite regraciẽtur qđ ſi fecerint.eis maiora i celeſtibus ꝺonabuntur ꝓpter quod in huiuſmodi figura ꝺr in fine capituli(ꝙ magnificencia mea ampliꝰ reꝺdita eſt ℟h.)

Capitulū quintū.

Balthasar rex fecit grande ꝯuiuium) Per balthasar qui interpretatur absorbens diuicias significatur quilibet magnꝰ ⁊ potens. in vicijs maxime carnalibus bona sua cōsumens Ideo subditur (optimatibꝰ suis mille) ad sui ostentacōem ⁊ non dicit̄ hic ꝙ fecēit grande cōuiuium pauꝑibus ad peccatorum suorū remissiōem ⁊ diuine gracie impetracōem (precepit autē iam temulentꝰ rex vt auferent̄ vasa aurea ⁊ argētea ꝛc̄) Ex hoc pz ꝙ ebrietas ⁊ ꝯmesacō iducūt ad maiora mala. Nam iste rex nō ꝓcessit ad contemptū d̄i eius vasa humanis vsibus applicando donec fuit in conuiuio temulentus Et per hoc significatur ꝙ potentes consumptis bonis suis in toto vl̄ in parte ebrietatibus ⁊ conuiuijs frequēter se conuertunt ad spoliandum eccl̄as iocalibus ⁊ alijs bonis in dei cotemptuz ⁊ quoniā abissus abissum inuocat. ideo frequēter ad dicta vicia sequitur dei blasphemia. ideo subditur (et laudabant deos suos aureos et argenteos ꝛc̄) Magna nāqꝫ dei blasphemia est diuinitatem att̄buere ydolis (In eadez hora apparuer̄t digiti quasi manꝰ homis scribentis ꝛc̄) Hic fertur sentencia diuina contra predictos peccatoēs ⁊ in scriptis vt firmior oñdatur in qua conscripcōe scribens est deus pater. manus filius. nam ꝑ filiuz omnia operatur Johānis. p̄. Omnia ꝑ ip̄m facta sunt. digiti spiritussanctꝰ vnde dicit̄ Exod̄. viij. Digitus dei est hic. ⁊ de ipso cantat eccl̄a Tu septiformis munere dextre dei tu digitus ꝛc̄. De scriptura vēo dicitur infra (hec est autē scriptura que digesta est mane tethel phares) Per mane quod significat numeraciōem significat̄ ꝙ deus certissime numerat omnia mala peccatoris. Per tethel quod signat appēsionem statere signatur ꝙ deus diligentissime ponderat peccatorū grauitatem ⁊ circumstāciarum. Per phares quod signat diuisionē significatur sepacio aīme a corpe ⁊ a bonis terrenis per mortem ⁊ corpus datur vermibus ad corrodēduz anima vero demonibus ad torquenduz. ⁊ bona tempalia exactoribus ad rapiendum. Et exactores isti ex vna parte sunt heredes ꝑuersi. ⁊ ex alia executores cupidi. ⁊ ex tercia supēiores iniqui qui ꝑtez suam volunt habere de bonis defuncti.

Capitulum sextum.

Placuit dario ꝛc̄) sequitur (igitur daniel suꝑabat pr̄icipes omnes ⁊ satrapas. quia spiritus dei amplior erat in illo. porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum.) Per hoc docentur principes constituere post se maiores qui precellunt alijs in sapiencia ⁊ bonitate vite (Unde principes ⁊ satrape querebant vt inuenirent occasionē danieli ex latere regis) id est elongandi eum a regis amicicia ⁊ familiaritate. scribitur enim Ecclesiastici decimo. Iniciuz omnis peccati superbia. ꝓpter quam p̄ncipes isti indignabātur danielem eis preponi ⁊ ex hac indignacōne processerunt ad iniqua contra danielem. Primo suggerēdo regi legis iniq̄ ꝯstitucōez. ⁊ scd̄o insidiādo danieli vt possent ꝯtra eū ꝓbare legis trāsgressionē vt ꝑ hoc ꝯdēnaret̄ ad mortē. Istis āt similes sunt cupidi pr̄icipū ⁊ prelatoꝝ consiliarij q̄ suggerūt eis statuta grauia ⁊ iniqua fieri vt ex eoruz transgressione innocentes accusari valeant ⁊ in rebus vel personis damnificari. (Quod cum daniel compisset) Hic ponitur occursus malicie inuidoruz quod maxime fit per recursum ad deum in oracōne deuota. Ideo sequitur (Ingressus est domū suā) Per qd̄ oñditur ꝙ orō dz eē secreta. sic̄ dicit̄ Mat̄. vi. c. Ora p̄rem tuū in abscōdito ꝛc̄. debz eciā eē ad deū intenta qd̄ notat̄ cū dicit̄ (⁊ fenestris aꝑtis in cenacl̄o cōtra irl̄m). s. celestē vbi deꝰ vid̄tur facie ad faciē. debz eciā eē ꝑseuerans ⁊ ꝯtinua qd̄ notat̄ cū d̄r (tribꝰ tꝑibꝰ i die). s. mane meridie et vespe. ꝑ mane signatur etas iuuētutis. ꝑ meridiē etas media. et ꝑ vesperam etas senectutis. debz eciaz esse cum r̄uerencia qd̄ notatur ibi (flectebat genua sua ꝛc̄) eciā deuota. ideo sb̄dit̄ (et adorabat) scz adoracōne latrie. debz eciam esse cum humilitate. ideo subditur (et cōfitebatur corā domino) scz pc̄tā populi q̄ reputabat sua eo ꝙ erat de ꝓpl̄o illo et secutꝰ ē effectus orōnis scz orantis libera

liberatio ex dei benignitate ibi (deꝰ meus misit angelū suum ⁊ ꝯclusit ora leonū ⁊c̄) ⁊ inuidoꝝ destructō ex eiꝰ seueritate ibi (iubente autē rege adducti sunt viri illi q̄ accusauerāt danielē ⁊ in lacū leonū missi sunt ⁊c̄) ⁊ sic impletū est illud Prouer. xxvi. qui fodit foueā incidet in eam

Capitulū. vij.

Anno primo balthasar regis) In hoc capitulo describit̄ visio quatuor bestiarū ꝑm sensum literalē quatuor regna significanciū. moralit̄ autē significant quatuor vicia bonuz virtutis vastancia. bestie nāq̄ ꝓprie dicuntur que se muniūt dētibꝰ vel vnguibꝰ vl̄ vtrisq̄. ideo dicuntur bestie quasi vastie a vastando .u. mutata in b. ꝑma bestia significat seuiciā tirannoꝝ. ideo dicit̄ prima q̄si leena ꝑ quā significatur ferocitas tirānica. qꝛ leena ferocior est leone ⁊ alas habebat aquile. vna ala significat versuciaz ꝯsiliariorū ipsiꝰ tirāni ⁊ alia signat neq̄ciam ministrorū eius iussa faciēcium ⁊ iste due ale faciunt ipsum volare ad crudelitatis actum (aspiciebā donec euulse sunt ale eius) nam aliquādo ꝯtingit ꝙ mens tiranni mutat̄ in mansuetudinē ex bonitate dei. ideo subditur (⁊ sublata est de terra) per penitēciā veram. ꝑm illud ꝓuerbiorū. xxij. verte impios ⁊ non erūt scz impij sed in pietatē mutati (⁊ suꝑ pedes q̄si homo stetit) scz mansuetꝰ. naz homo est animal māsuetū natura. ideo subdit̄ (Et cor eius datū ei). i. cor humanū ⁊ benignum. (Et ecce bestia alia simil̄ vrso) per quā significat̄ ꝑfidia hereticoꝝ. qꝛ sic̄ vrsus habz debile caput. sic heretici debile fundamētum (⁊ in ꝑte stetit) nam heretici sunt ab eccl̄a ꝑ excōmunicatōez precisi (tres ordines erant in ore eiꝰ ⁊ in dentibꝰ eius principes tres) heretici nāq̄ tribꝰ catholicos mordēt. s. potēcia scl̄ari vt patuit tꝑe arrij. sicut dictū est supra Ezech. xxxviij. ca. ⁊ ratōibꝰ sophisticis ⁊ eciam sacris scripturis ꝑuerse intellectis (Post h̄ aspiciebā ⁊ ecce alia quasi pardꝰ) ꝑ quaz significat̄ fraudulēcia simulatoꝝ. sic̄ enim pardus est totus variꝰ in colore sic simulatores in corde ore ⁊ opere (⁊ alas habebat auis quatuor suꝑ se ⁊ quatuor capita) caput in sacra scriptura frequēter accipit̄ ꝓ principio. principiū autē in agibilibus est finis. fraudulēcie vēo simlatoꝝ finis est quadruplex. scz honor mūdanꝰ. fauor humanꝰ. bonum vtile ⁊ bonum delectabile. nam ꝓpter illa vel aliquid istoꝝ operatur malicia simulatorū. ⁊ sic quatuor capita sunt in illa bestia similit̄ quatuor alis vtitur ad ꝓpositum consequēdum scz simulacōe sanctitatis. adulacōe potestatis. collatōne munerū. ⁊ famulatōne operum (Post hoc aspiciebā in visiōe noctis ⁊ ecce bestia quarta terribil̄) ꝑ quā significat̄ malicia emulatorū ⁊ ideo non dicit̄ que bestia sit i spēali eo ꝙ emulatorū malicia nō potest vno nomie vel eciā pluribꝰ explicari. dicit̄ tñ in textu (ꝙ habebat dentes ferreos magnos) scz ad deuorandum famā innocentuz vel saltē ad diminuēduz. ideo dicit̄ (comedēs atq̄ cōminuēs ⁊ reliqua pedibꝰ suis ꝯculcans) ꝑ pedes autē intelligūtur male voluntates emulatoris ad cōculcandū innocētē si possit ⁊ ad despiciendū si plus nō possit (⁊ habebat cornua decē) ꝑ que significātur decē modi detractōis. ꝑmus est pcc̄z fris occultū indebite reuelādo. Secūdꝰ est pctm̄ reuelatū male verbis indebitis aggrauādo. Terciꝰ est falso pctm̄ fri imponēdo. Quartus est bonū fris cognitū tacēdo quādo debz dici. Quintꝰ est bonū fris auditū diminuēdo Sextꝰ ē dicēdo ꝙ bonū fris factuz sit intentōe ꝑuersa. Septimus octauꝰ ⁊ nonus sunt se iustificando scz ꝙ malū fratris dicit motꝰ conscia vel amicicia ad frēm vt corrigat̄. vel ex reuerēcia p̄lato debita cum tamē nullo istorum sed sua malicia moueat̄ Decimꝰ est frēm signis vel nutibus de culpa ignorata notando

Capitulū. viij.

Annno tercio regni balthasar regis ⁊c̄) sequitur (⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi ⁊ ecce aries vnꝰ stabat ⁊c̄) ꝑ arietē q̄ dux est ouium signatur bonꝰ p̄latus q̄ dux ē fideliū (hñs duo cornua) q̄ sunt scia ⁊ bona vita (⁊ vnū excelsius altero). s. bona vita q̄ melior ē scia. (postea vidi arietē cornibꝰ ventilātē cōtra oriētem ⁊c̄). i. bonū p̄latū ꝑ sciaz suā ⁊ vi

taz extirpantē vicia ꝑ omnes ſue dioceſ
ptes(ꝛ oēs beſtie).i.homines beſtialiter vi/
uētes(nō poterāt rēſiſtē ei)impediēdo ſuā
debitā correctiōem(nec liberari de mani
b⁹eius)euadēdo debitā penā donis vl̄ p
cib⁹(ꝛ magnificat⁹ ē)talis ꝑlatus coraz
deo ꝛ angelis ei⁹(ꝛ ego intelligebā.)q̄a
talia ſunt ꝺ̄ſideranda ad imitandū.ꝫ quia
cōtra tales bonos ꝑlatos aliquādo dia/
bolus excitat ſatellites ſuos.ſicut dra ſā
ctum thomā excitauit anglie regem Jō
ſequit̄(ꝛ ecce hircus)qui eſt animal feti/
dum.idō ſignificat principē tyrānum in
famie fetore abominādū(veniebat ab oc
cidente).i.ex defectu lucis grē(ꝛ nō tāge
gebat terrā).i.amatores terrenoꝝ quib⁹
nō nocet tyrannus ꝫ magis fouet(porro
hircus habebat cornu inſigne.)id eſt po
teſtatē valde notabilē ꝛ magnaz ex ma
dherētib⁹ ſibi(ꝛ veit ad vſq; arietē illū)
id ē ꝑlatum bonū(ꝛ cucurrit ad eū in im
petu fortitudinis)ꝛ nō ex motu rōnis ſic̄
fuit de rege anglie ꝛ ſcō Thoma ꝛ in mł
tis alijs regnis facta ſunt ſimilia(ꝛ cōmi
nuit duo cornua ei⁹.)ſcz ſciēciam ꝛ vitā
nō q̄tum ad rei exiſtēciā ꝫ q̄tum ad effi
caciam in dioceſi ꝓpria quā fuit opulſus
exire ꝛ ſic nō potuit ibi ꝓficere(ꝛ nemo q̄/
bat liberare arietē de manib⁹ei⁹) ꝑ reg ē
eni francie ꝛ papā ꝺ̄ſtituti fuerūt dies pa
cis plurimi.ꝫ inutiliť ꝛ finaliter i fauoēz
regis ſanct⁹ Thomas fuit crudeliť occi/
ſus ꝫ a deo gl̄oſe ſuſcept⁹.

Capitulum nonum.

IN anno p̄mo darīj ꝛc̄)ſequit̄(ego daniel
intellexi in libris numeꝝ annoruz de quo
factus eſt ꝓmo dñi ad ieremiā ꝛc̄)iſte dani/
el fuit ꝑfectus in vita ꝺtempla.qđ patet
ex hoc qđ dicit̄ ſuꝑ capi. p̄mo(danieli āt
dedit deus intelligēciam omniū viſionuz
atz ſomnioꝝ) fuit eciā ꝑfectus in actiua
vita qđ ptz ex hoc q⁹(dari⁹rex cogitauit
eum ꝺ̄ſtituere ſuꝑ omne regnū ꝓpter ſuā
induſtriā ad regēdum)ſic̄ dictū eſt ſupra
ca.vi. Jgit̄ ꝑ danielē ſignificat̄ ep̄s bon⁹
ꝛ ꝑfcūs i vtraq; vita. ꝑ hoc igit̄q⁹ daniel
fic ꝑfcūs ſtudebat in libris Jheremie oſtē
ditur q⁹ ep̄s q̄tumcūq; litterat⁹ꝺz ſtude
re in libris ſacre ſcripture (ꝛ poſui faciez
meā ad dñm deū meū rogare ꝛ deprecā/
ri)Nā ep̄s q̄ medi⁹ eſt int̄ deū ꝛ ꝓplm ꝺ
bet ꝑ ꝓplo ſuo deuote deprecari dñm (in
ieunio ſacco ꝛ cinere)debz eni ep̄s auſte
rā vitā ducere exemplo pauli.d.p̄. Cor̄.
ix. Caſtigo corp⁹meū ꝛ in ſeruitutez redi
go ne forte cū alijs predicaueri ipſe repro
bus efficiar. vñ ꝛ epiſcopi p̄mitiue eccl̄ie
fuerūt auſteriſſimē vite(ꝛ dixi obſecro dñe
de⁹)ꝫ ponit̄ oracōis ꝓceſſus qui tot⁹eſt
moral ad l̄ram ſic̄ ptz in expoſicōe mea li
terali ꝓpter qđ ꝫ obmitto(adhuc loq̄nte
me in orōe mea ecce vir gabriel ꝛc̄)ſequit̄
(dixitq; daniel nūc egreſſus ſum vt doce
rē te)hoib⁹ eni carnales mot⁹ ꝑ auſtēita
tē vite reꝑmētib⁹ ꝛ ꝑ orōnez feruidā ſpī
roborātib⁹ reuelant̄ ſecreta diuia.idō ſ̄bdi
tur(tu ergo animaduerte ꝓmonē)nā in tali/
nūerus reſultat ex ductu denarij ꝑ ſepte/
narīū.denari⁹autē ſignificat implecōem
decalogi.ſeptenari⁹ vero ſeptiformē grāz
ſpūſſancti.ꝑ iſta criſt⁹q̄ eſt ſapia dei p̄ris
venit ſpūaliter in mentē humanā.ſic̄ cor/
paliē venit in virginē q̄ quidē aduētus ꝑ
decurſum ſeptuagīta ebdomadarū fuit ꝫ
l̄ſaliter ſignificat⁹.idō ſeq̄tur(vt ꝺſumet
preuaricacō ꝛ finē accipiat pc̄m)ſic̄ ei ꝑ
aduentū chriſti in carnē ablatū ē mundi
pc̄m generale ita ꝑ aduentū ei⁹ in mētē
tollit̄ pc̄m hois p̄ſonale. Ca.x.

ANno t̄cio reg̃.cyri ꝛc̄)ſequit̄(ꝛ ecce
vir vn⁹ ꝛc̄).i.āgel⁹apparēs i ſpē viri
ꝓm ſenſuz l̄ralē ꝑ quā ſignat̄ bon⁹ ep̄s q̄
noiat̄ āgel⁹mala.ij. Angel⁹ dñi erercituū
ē Et bñ ꝺz ꝫ vir a virtute ꝛ vn⁹ ꝓtut. fin
gularitate.qz ſup ꝓplm ſuū pollere debet
ſingulari ſcitate Grego.in paſto.tātū tā
ſcēdere debz actōem ꝓpli actō preſul q̄tū
diſtat a grege vita paſtoris(veſtit⁹ lineis
)id ē ornatus ſanctitate duerſacōis(ꝛ re/
nes ei⁹ accincti auro obriſo).i.mundiſſimē
caſtitatis cingulo. Greg.omł.xxij.renes
precingim⁹ cū carnis luxuriā ꝑ ꝺtinēciā
coartam⁹(ꝛ corp⁹ ei⁹ q̄ſi criſolit⁹)q̄ ē co/
loris marini ꝛ hz ſcintillas aureas.ꝑ pri
mū ſignat̄ rigor diſciplie. ꝑ ſcdz rectitu/
do intēcōis debite.ſ.vt fiat zelo iuſtie. Jō
ſ̄bdit̄(ꝛ facies ei⁹ ſic̄ ſpēs fulguris)qz per
feruētē zelū iuſticie ē terribil malignis(ꝛ
oculi ei⁹ vt lampas ardēs.)per claritatem
cognitō

cognicionis (⁊ brachia eius ⁊ que deor/
sum vsq; ad pedes quasi species eris can/
dentis) id ē igniti ꝑ brachia virt⁹ oꝑati/
ua ⁊ pedes motiua signant̄. nā ei⁹ mot⁹
⁊ oꝑa debēt esse ignita feruore caritatis
(⁊ vox sermonū eius vt vox multitudis)
per qd̄ significat̄ efficacia doctrine sequi
tur (⁊ audiēs iacebā cōsternat⁹ ꝛc̄) ꝑ hoc
significat̄ ꝙ ꝯsiderās tanti viri ꝑfectōez
resilit ad ꝯsiderandū respectu ipsi⁹ ꝓpriaz
paruitatē (⁊ ecce man⁹ tetigit me ⁊ erexit
me) nam dei man⁹ deprimit suꝑbientes ⁊
exaltat humiles Lu. ij. Deposuit potētes
de sede ⁊ exaltauit humiles.

Capituluz. xi

Ego autē p̄mo anno darij ꝛc̄) In
hoc capitulo ꝟm sensum literalē
describit̄ pugna regis aquilōis
ꝯtra regē austri que diu durauit ⁊ aliqñ
vn⁹ aliquādo alius superabat. Moralit̄
autē per istam pugnā significat̄ illa de q̄
dicit apl̄s Gal. v. Caro cōcupiscit aduer
sus spm̄ ⁊ spūs aduersus carnē (ꝑ austꝝ
) vero vnde ꝓuenit feruor caloris signat̄
feruor deuocōis (per aquilonē) vero vnd̄
venit stridor frigoris multiplicatō trans/
gressionis Math. xxiiij. Quoniā abunda
bit iniquitas refrigescz caritas multoruz
Igitur ꝑ regem austri significat̄ ratio q̄
ad optima deprecat̄. per regez aq̄lonis si
gnificat̄ fomes ꝑ quē homo ad vicia icli
natur. vnde d̄r Jhere. i. Ab aquilone pā/
detur omne malū ⁊ aliquādo suꝑat ratō
aliquādo vero fomes ⁊ ecōuerso ⁊ h̄ du/
plicit̄. vno modo in homib⁹ diuersis. naz
in iuuenib⁹ ꝯmūiter magis viget fomes
in senib⁹ autē racio. alio mō in eodē ho/
mine in cuius iuuentute magis viget fo/
mes ꝯmunit̄ ⁊ rō in senectute aliquādo
tamē fit aliter ꝑ erudicōez ⁊ assuefactio
nem ad bonū vel ad malū ei oppositum.

Capitulū. xij.

In tempe autē illo ꝯsurget michael prin/
ceps magn⁹ ꝛc̄) ꝟm literalē sensum agit̄ i
hoc capitulo de ꝑsecutōe eccl̄e ꝑ anticri/
stū futura. et sicut dicit̄. i. Joh. ij. Nūc an
tixp̄i mlti sunt. ideo per tribulacōez anti
xp̄i tempore pōt intelligi persecutō queli
bet eccl̄e Per michaelē āt p̄t intelligi mo
raliter quilibz bon⁹ prelatus ⁊ interp̄ta/
tio nomis congruit. nam michael inter/
p̄tatur quis vt de⁹ ⁊ hoc ꝯuenit bono p̄/
lato qui vicarius est dei in spūalib⁹. ⁊ iō
tempe persecucōis debz ꝯsurgere ad ꝓte
ctōem sui gregis eciaz vsq; ad mortem si
oporteat Joh. x. bon⁹ pastor animā suaz
dat ꝓ ouib⁹ suis (⁊ veniet temp⁹ quale ñ
fuit ꝛc̄) sicut eni de quolibz ꝯfessore canit
eccl̄a Nō est inuētus similis illi. sic de q̄li
bet eccl̄ie ꝑsecutōe dici pōt ꝙ nō fuit tꝑs
talis ꝑsecucōis ⁊ maxime cuilibz ꝑsecu/
tōez paciēti videt̄ ꝙ sua tribulatō sit ma
ior alijs (⁊ in tempoē illo saluabit̄ ꝓplus
tu⁹ ꝛc̄) omnis eni saluatio corꝑalis vl̄ spi/
ritualis ꝓcedit ex ordinatōe dei (⁊ multi
de his qui dormiūt in puluere terre euigi
labunt) isti sunt q̄ in terrenorū cupiditate
sunt ꝯsopiti quorū aliqui euigilāt quādo
terrenorū vanitatē ꝯsiderant et sic ab eo
rum immoderata ꝯcupiscencia retrahū/
tur ido subdit̄ (alij in vitā eternam q̄ aūt
docti fuerit) nō solum ad vitā ꝓpriā diri
gendā ꝫ eciā alioꝝ per sanam doctrinaz
(quasi splendor firmamēti) qꝛ sunt maio/
ris meriti q̄ꝫ illi qui dirigunt alios ad bo
num per exēplum vite bone tātum.

Capitulū. xiij.

Erat vir habitās in babilone ꝛc̄)
capitulū istud ⁊ sequēs non sunt
de canone ꝫ qꝛ nō faciunt libruz
per se distinctū. ideo non expecto ponere
eius moralitatē cū moralitate libroruz q̄
non sunt de canone quorū moralitatē in/
tendo ponere in hui⁹ operis fine. hic aūt
istorum duoꝝ capitulorū moralitatē intē
do ponere satis breuem In hoc autē capi
tulo ipsi⁹ susanne falsa ponit̄ accusatō ⁊
in casu ꝯsimili accusatio habz aliquā ve/
ritatis apparēciā ex duob⁹. p̄mū est nobi
litas generis que dat aliqñ audaciā ma/
le agēda. secundū est venustas corꝑis q̄
alios allicit ad cōcupiscenciā muleris et
difficile custodit̄ quod a plurib⁹ impug/
natur. ꝫ p̄mū excludit̄ qñ cum nobilita/
te generis ꝯcurrit nobilitas virtutis. Et
sic contigit in susanna qꝛ fuit de tribu re/
gia scz de tribu iuda sicut dicit̄ infra (ꝫ ñ
filia iuda sustinuit iniq̄tatem nr̄am) fuit
eciā nobilis morib⁹. ideo d̄r de ea (paren
tes autē illius cum essent iusti erudierant

(filiã suaz ꝑm legẽ moiſi) ꝑm autẽ exclu/
dit qñ dei timoze venustas coꝛpis robo/
ratur. ſic̃ fuit in ſuſanna. de qua dꝛ (pul
chꝛã nimis ꝙ timẽtem dñm) in tantũ ꝙ
magis voluit incurrere moꝛtis iudicium
q̃ offẽdere deũ ſuũ .d. (meliꝰ ẽ michi abſ
q̃ ope incidere i manꝰ vrãs q̃ peccare in
conſpectu domini) Circa teſtes duo ſunt
attẽdenda ſcz coꝛ odicio ꝙ examinacio.
q̃tum ad ꝑmũ obſeruãdum ẽ ꝙ q̃tũcũ
q̃ ſint ſenes etate. iudices auctoꝛitate. ſa/
cerdotes officij ſanctitate. ſic̃ cõtigit i ca
ſu ſuſanne. tamẽ nõ eſt eis aſſẽciẽdũ ſine
debita examinacõe aliꝯ poſſz erroꝛ magnꝰ
ꝺtingere ſicut ꝺtigit in ſuſanne ꝺemna
cõne. Circa ſecundũ. ſ. examinacõez teſti
um obſeruandũ eſt ꝙ ſepenꝯ ne inuicem
falſum ꝺfingãt. ſicut daniel fecit teſtes ꝺ/
tra ſuſannã ab inuicẽ ſepari ꝙ ꝙ increpẽ
tur vel terreanꝯ vt ſic ꝺcuſſi veritatẽ faci
liꝰ recogoſcant ꝙ ꝙ interrogẽtur vt vide
atur ſi deuiẽt ꝙ ſic de falſitate reprehenſi
iuſte puniãtur vt liberẽt innocẽcia ꝙ ma
li terreanꝯ. ſicut ꝓceſſuz fuit in liberacõe
ſuſanne. Capi. xiiij.

ERat quoq̃ idolũ nomie bel ꝛc̃) ꝑ
iſtud ꝺcol ꝙ vt deus viuẽs cole
batur eo ꝙ multa comedẽ crede
batur ſignificaꝯ gule viciũ. et ex ꝺſequẽti
luxurie. ꝺicit enim Jheronimꝰ. vẽter et geni
talia ſũt membꝛa ꝓpinqua ꝙ ex vicinitate
mẽbꝛoꝝ deſignaꝯ vicinitas uicioꝝ igitur
bel vel deũ ventrez colũt guloſi ꝙ luxurio
ſi ſic̃ dꝛ. phil. iij. ca. Quoꝝ deus vẽter ẽ ꝙ
gloria i cõfuſione eoꝝ qui terrena ſapiũt
ꝙ de cultu iſtius dei ꝺicit Berñ. dñs ſolẽt
templa ꝺſtrui. altaria erigi. miniſtri ad ꝺ
uiẽdũ deputari. immolari pecudes ꝙ thu
ra ꝺcremari. ꝺco vẽtri templũ eſt coq̃na.
altaꝛe mẽſa. miniſtri coq̃narij. immolate
pecudes cocte carnes. fumꝰ incenſoruz.
ꝺdoꝛ ſapoꝝ. cultoꝛes autẽ belis deꝓhenſi
fuerũt ꝓ ſapiẽciã daniel ſic̃ dꝛ infra (aiaꝺ
uerte cuiꝰ veſtigia ſunt hec ꝛc̃) ꝙ ſic fueꝛt
puniti moꝛte ſicut ibi ſꝺcitur (occidit er/
go illos ꝛc̃) Daniel autẽ interꝑtaꝯ iudici
um dei ꝙ ſic ꝓ eius fcm̃ ſignificaꝯ ꝙ cultoꝛ
res ventris ſcz guloſi ꝙ luxurioſi ꝓ ꝺi iu
diciũ ꝺemnabũtur ꝙ igiꝯ gehẽne tradẽ
tur. (Et erat draco magnꝰ in loco illo) ꝓ
draconẽ de quo ꝺicit Augꝰ. in ꝺmone q̃
dam Leo apte iraſcitur draco occulte in
ſidiaꝯ fraus ꝙ malicia deſignaꝯ. ꝙ iõ dra
conem colũt illi q̃ ꝓ fraudẽ ꝙ maliciã vẽi
tatem ſubuertere q̃runt cuiuſmõi ſunt ꝺ
tractoꝛes adulatoꝛes aduocati cupiꝺi et
iudices iniq̃ ꝙ ꝺſimiles. ꝓ ſapiẽciã autez
daniel draco fuit interfectꝰ ſic̃ ꝺicit infra
(fecitq̃ maſſas ꝙ dedit in os draconis ꝙ
diruptus ẽ draco) ſic ꝓ dei iudiciũ ꝺdem
naꝯ eterne moꝛti fraus ꝙ malicia ꝑdicto/
rum. (Erat autez abacuk ꝓpha in iudea
) Habacuk autẽ interꝑtaꝯ foꝛtis luctatoꝛ ꝙ
ſignificat hominẽ ſapientẽ racõe ꝓphie.
ꝙ ꝺſtantez ꝓ defenſiõez iuſticie racõe int̃
ꝑtaciõis ꝙ ſicut abacuk ꝺſolatꝰ fuit dani
elem miſſuz in lacũ iniuſte ſic iſte ꝺſola/
ri intendit omnẽ q̃ iniuſte patiꝯ (pozzo an
gelꝰ dñi reſtituit abacuk cõfeſtim in loco
ſuo) ꝓ qõ ſignaꝯ ꝙ defenſoꝛ iuſticie ꝙ op
preſſoꝝ ꝺſolatoꝛ angelico miniſterio ad
locũ ſibi ꝑatuz in empyrreo deduce ẽqõ
nobis ꝺcedat. ꝛc̃.

Explicit Daniel ꝓpheta.

Incipit Oſeas.

VErbum qõ factum eſt ad oſee
ꝛc̃) ſequiꝯ (et dixit dñs ad oſee
vade ſume tibi vꝛoꝛẽ foꝛnicari
am et fac tibi filios foꝛnicacõ
nũ) ꝓ oſee ꝓphetã q̃ de mãdato ꝺomi ac
cepit vꝛoꝛez gentilem et eius filios adop/
tauit. ſignatur homo bonus et litteratꝰ
qui de voluntate dñi ſuſcipit eccl̃az regẽ
dam ſecularem vl̃ religioſam moꝛibꝰ ta
men deformatã ꝙ eam cum adiutoꝛio ꝺi
in moꝛibus reformat et eius filios moꝛi/
bus deformatos ꝓ ſanam doctrinam in
filios adoptat. vnde ſubditur (et abiit et
accepit gomer) que interꝑeatur fouea.
quia fouea latronũ eſt eccl̃a moꝛibus de
formata. ſicut ꝺicitur Matth. xix. et Johã
nis. ij. (voca nomen eius iſrael ꝛc̃) Sequi
tur (voca nomen eius abſq̃ miſeꝛicoꝛdia
) ꝑm ſenſum litteralem ꝑz iſta nomina ſi
gnificauit propheta punicionem dcce m
tribuum in idolatria obſtinatarum. Et

per hoc moraliť significatur ꝙ bonꝰ ꝓla
tus seu ꝓdicatoꝛ q̄ per ꝓphām intelligiť
siť penitētibꝰ debz ꝺi miaz ostēdere. sic eť
obstiatis eiꝰ seueritatē obstinatoꝝ pūicōe
que q̄dem seueritas triplicit ostēditur. ꝑ
mo in deiectōe eoꝝ de regno celesti quod
notať cum diciť (ꝛ quiescere faciā regnū
domꝰ isrl). i. videnciū deum ab obstina/
tis qz iam sunt ab illo deiecti in prescia ꝺi
Scdo in elōgatōe diuine mie ab eis q̄ fit
in morte corꝑali qz tunc cessat tempꝰ me
rendi ꝛ hoc notať cum diciť (voca nomē
eius absq; mia ꝛc̄) Tercio in placōe sentē
cie finalis iudicij qñ diceť eis illud Mať.
xxv. Ite maledicti in ignem eternū ꝛc̄. Et
hoc notatur cū ꝺr (voca nomē eius non
populꝰ meꝰ ꝛc̄) qz tunc simplr erunt a dei
ꝓpio separati. ꝑ hoc autē qđ interponiť (
ꝛ domui iuda miserebor) significať ꝙ ꝺe
penitētes dei misericordiā ꝺsequentur eo
ꝙ iuda ꝺfitens interpretatur.

Capitulū .ij.

Erit numerꝰ filiorū isrl ꝛc̄.) hic
incipit secūdū capitulū ꝟm diffi/
cōem hebreorum in quo ꝓphā
ꝟm sensum literalē iuxta reprobatōez iu
deorū obstinatoꝝ ostēdit vocatō em gen/
tium ꝑ fidem illumiatarū ꝓpter quod no
mē isrl sorciūtur. sicut diciť Rō. ij. Non q̄
in manifesto iudeus ē neq; que in manife
sto circūcisio in carne est circūcisio. ꝫ qui
in abscondito iudeꝰ est ꝛ circumcisio cor
dis in spū non lr̄a. ideo diciť de eis ad lit/
teram (ꝛ erit numerus filioꝝ quasi arena
maris ꝛc̄) per hāc autē multitudinē gēci
um vocatorū ad fidem. Moraliť figni/
ficatur multitudo pctorum ex dei mia re/
uocatoꝝ ad graciaz. de quibꝰ subdiť (Et
erit in loco vbi dicitur eis nō populꝰ meꝰ
vos ꝛc̄) qz sic reuocati efficiūtur ꝓpls dei
qui ꝓus erant populꝰ ꝺyaboli (ꝛ ponēt sī
bimet caput vnum) scz dñm iēm christū
ipsum fideliť confitēdo (ꝛ ascendēt de ter
ra) scz mozienciū ad terram viuēciū ꝓpť
qđ despici nō debēt a iustis q̄ nō peccaue
rūt ꝫ magis reuerteri ꝛ fratres vocari. q̄a
sunt ad eandem gloziā vocati. ideo diciť
(dicite fribꝰ vr̄is ꝓpls meus ꝛc̄) Judicate
matrē vr̄am ꝛc̄) hic arguiť malicia cleri/
coꝝ qui ꝑ malam vitā sunt in scandaluz
laicorū. circa qđ sciendū ꝙ licz eccla ge/
neraliť sumpta sit clericoꝝ ꝛ laicoruz. tñ
speciali mō est tm̄ clericoꝝ eo modo loq̄n
di quo ꝛmuniter ꝺr ꝙ clerici sunt eccla.
ꝛ hoc mō eccla ꝺr mr laicoꝝ. qz debēt a
clericis in fide ꝛ moribus educari sic ꝺr
laicis (iudicate matrē vr̄am) id est mali
clerici ꝛgregatōez (qm̄ ipsa nō vxor mea
) q̄si dicerz dñs ex eius opibus malis po
testis ꝓpendere ꝙ nō est vxor mea fidelis
(auferat fornicatōes suas ꝛc̄) id est vicia
que vigēt in ea ꝛ sic erit vxor mea (ne for
te expoliem eā) bonis tpalibꝰ. sicut ipsa
se nudauit virtutibꝰ. ideo subdiť (qz dixit
vadam post amatores meos) id est pꝰ vi
cia ꝛsueta que ꝑ cōsuetudinē efficiuntur
quasi ꝛnaturalia ꝛ amicabilia lz sint odi
bilia (qui ꝺant panes meos tñ) gloriātur
eni de vict̄s suis que sunt fraus ꝛ dolꝰ at
tribuentes eis adq̄ficōem bonoꝝ tempo
ralium de quibꝰ laute viuūt ꝛ nihil attri/
buūt diuine bonitati. ideo subdiť in perso
na dñi (idcirco ꝺuertar ꝛ sumā frumētū
meū ꝛc̄) scz auferēdo ab eis bona tēpalia
saltē in morte (ꝛ reuelabo stulticiā eius i
oculis amatoꝝ eiꝰ). i. demonū quos di/
cūtur dilexisse eoꝝ suggestionibꝰ adq̄escē
do (ꝛ cessare faciā omne gaudiū eiꝰ) i tri
sticiā ꝑmutādo (solēnitatē eiꝰ ꝛc̄) ꝑ hoc
significāť iepta festa q̄ ꝓlati faciūt ꝛ clēi
ci ꝓbendati de bonis eccie q̄ ꝺeberēt pau
ꝑibꝰ ꝺare vl̄ potiꝰ vt sua reꝺdere (ꝓptez h
ecce ego lactabo eā) hoc nō refert ad lr̄az
immediate p̄cedentē ꝫ ad vocatōez genti
um añ positā. ꝑ quā sicut dictū est moza/
liť signať reuocatō peccantiū ad graciā
q̄ sunt diuinis ꝺsolatōibꝰ nutriēdi. iō ꝛr
in ꝓsona dñi (lactabo eā ꝛc̄) ꝛ qz dñs nō
solum ꝑ seip̄m ꝺsolať penitētes ꝫ eciaz ꝑ
suos ministros. ideo subdiť (ꝛ dabo ei vi
nitores) qz tm̄ cōsolati debēt de pctis pre
teritis ꝺtristari subdiť (ꝛ vallē achor) tur
batio interp̄tať (ad apiendaz spē). s. vite
celestis q̄ per hoc apitur (ꝛ canz ibi iuxta
dies iuuētutis sue). i. baptismaľ grē q̄ per
pniam recupatur q̄ntum ad culpe dimissi
onē (in illa die ait dñs vocabit me vir me
us quia recognoscz me deū suum) tanq̄
illum a quo est omnis virtus eius.

Capitulū .iij.

Et dixit dominꝰ ad me adhuc va
de ⁊ dilige mulierē dilectā ab ai/
co ⁊ adulterā ⁊c) ꝓ hoc morali
ostendit ꝙ bonus ꝓlatus qui ꝓ Oseā sig
natur debz diligere ꝓsonam peccatricez
non q̄tum ad culpam ꝫ q̄tum ad natu/
ram ad ymaginē dei factā exēplo xp̄i qui
se peccatoribꝰ ostēdit familiarē Luc.xv.
hic pc̄ōres recipit ⁊ manducat cū illis.
Cuiꝰ causaz reddidit Math.ix. Nō ē opꝰ
valentibꝰ medicus.ꝫ male hn̄tibꝰ(⁊ fodi
eā mihi quindeci argēteis)in hebreo hēt
(⁊ oduxi eam m̄h ⁊c)ad lr̄am eni tantū ō
dit osee illi mulieri adultere ꝓ sua famili
aritate habēda. Et ꝓ hoc morali signa
tur ꝙ bonꝰ ꝓlatus debz diligere pc̄ōres
nō solū eoꝝ salutē affectando.ꝫ eciaz ad
hoc efficacit opād̄o verbo ⁊ exemplo.et
eciā q̄tuz ad pauꝑes subsidio tpali. ꝑ
qō petro dict̄ū fuit a dño Joh.xxi. Pasce
oues meas ter replicādo(⁊ dixi ad eā di
ebus multis expectab me ⁊c.) Osee sic lo/
quēs i ꝓsona domi loq̄batur qui sua om/
nia expectat peccatores ad penitēciaz ⁊ si
milit ex sua misericordia ꝓcedit pc̄ōres
nō desperāt ꝫ dei misc̄oaz ꝑ spē expectāt
(q̄a multos dies sedebūt filij isrl sine r̄ge
⁊c)quasi dicerz.illa expectacō diuie mie
in ꝓsenti figura est existēcium in purga/
torio.q̄a nullum auxiliū habent ab intri
seco eo ꝙ sunt extra statū merēdi(pꝰ hoc
reuertētur ⁊c)scz ab illa ad dei claraz vi
sionē ⁊ eiꝰ fruicōem dulcissimā obsecꝓtur.

Capituluz quartum.

Audite verbum domi filij israel)
In hoc capło ꝑm sensuz lfalem
ostendit dei iusticia in punicōne
iudeoꝝ ꝓpter multiplicacōem pc̄ōrum.
Mistice vero ꝓ hoc significat punitō ma
lorum xp̄ianorum.⁊ ꝑmo ꝓpter pc̄a cō
tra ꝓximū cum dr̄(maledictū ⁊ menda/
ciū ⁊ homicidiū ⁊ furtū ⁊ adulterium in
undauerūt)hec ei pc̄a multū abundāt
inter xp̄ianos ⁊ maxime tpibus istis ꝓ
ter guerras multiplices inter ipos(⁊ san
guis sanguinē tetigit)q̄a ꝺsanguineꝰ cō/
sanguineā polluit.ꝓ adulteriū fornicacō
nem ⁊ subdit pena cū dr̄(ꝑ hoc luge/
bit terra).i.boies terrēis cupiditatibꝰ et
delectacōibꝰ immersi (i bestia agri) Per
quā significant feroces vl pociꝰ ferocitas
Bestia nāq; dr̄ q̄si vastia a vastādo(⁊ in
volucre celi)ꝓ quā significātur superbi.(ꝫ
⁊ pisces maris).i.aq̄s voluptatū demer
si(ꝺgregabūtur) i sagena ꝺyaboli ⁊ bn̄
dicunt voluptates aque maris que sunt
amare.dicit eni Boeciꝰ.in̄.de ꝺsola. Tri
stes vero voluptatū eē exitus intelligz q̄s
quis libidinū suaꝝ reminisci volet.⁊ sub
dit obstinacō cū dr̄(ꝓpls ei tuꝰ fiq̄ ꝺtra
dicit sacerdoti).i.sacrā doctrinā danti.ta
les eni rebellant vera p̄dicanti(nocte ta/
cere feci mr̄ez tuā ⁊c)mal pc̄ōrum ē ocu
piscēcia.nā omne pc̄m ꝺtra ꝓximū oriť
ex ocupiscēcia mūdi vl ex ocupia carnis
vel ex superbia vite q̄ est ocupiscēcia excel/
lencie indebite.hāc aūt ocupiam dns ta
cere facit in mortis nocte(Bcōm multi/
tudinē eoꝝ)hic oñditur dei iusticia i pūi
cōe peccatoꝝ q̄ sunt ꝺtra ipm.iō sequitur
(sic peccauert m̄h)⁊ ꝫ oñdit in spāli.ꝓxio
q̄tuz ad clerꝝ.iō sequit(pc̄ā ꝓpli mei cōe
det)qō faciūt palliātes pc̄ā diuitū ꝓ q̄/
stu.⁊ filr dicētes pc̄ā purgari oblacōibꝰ
sine alio satisfactōis actu.⁊ iō sequitur (⁊
erit sicut ꝓpls sic ⁊ sacerdos)scz ꝺdēnabi
lis añ deū eiꝰ q̄z scōs. Bcōo q̄tū ad ꝓpls
vulgarē cū dr̄(ꝓpls meꝰ in ligno suo iter/
rogauit)isti sūt recurrētes ad sortilegos
ꝓ lignū ⁊ baculū designatos.q̄ sic in lig
no sicco vl baculo nō est aliq̄ virtꝰ germi
nādi sic nec in sortileg.occulta revelādi.
(spūs fornicacōnū decepit eos).i.diabo
lꝰ de idolatra tēptans.talia nāq; ꝓtinent
ad idolatriā(sup capita mōtiū sacrifica
bāt ⁊c)ꝓ mōtes ⁊ colles signātur mundi
potētes q̄bꝰ adulatoēs sacrificāt q̄n diui
nos honores eis exhibēt.sic legit.in̄.par.
xxiij.de rege ioas iuda (subdē q̄rcū ⁊ po
pulū ⁊ terebintū ⁊c) ꝓ istas arboēs fron
dosas ⁊ vmbrosas significant hn̄tes di/
uicias q̄ trāseunt sic vmbre Sap.v. Di/
uicias q̄ trāseunt sic vmbre Sap.v. Di/
uicias ꝙ iactācia q̄ ꝺtulit nobis trāsierūt
omnia velut vmbra.istis arboꝝibꝰ diuios
honores impēdūt cupidi ꝓ q̄stu tpali.de
ꝫ hētur exēplū Act.xij.de herode agripa
cui ꝓplus acclamauit voces dei ⁊ nō ho/
mis eo ꝙ alerētur regiones eoꝝ ab illo
vt dicit ibidem.

Capitu.quintū.

Audite hoc sacerdotes ꝛc) Istud capitulū lr̄aliter intelligit̄ de sac̄ dotib⁹ ⁊ pncipib⁹ qui tp̄ib⁹ ose fuerūt. Mistice vero potest exponi de sacer dotib⁹ iudeorū ⁊ romanis pncipib⁹ qui fuerūt xp̄i temporib⁹ ⁊ apostolorū q̄ co/ nati sunt extinguere xp̄i fidē vt p̄z in act̄ b⁹ ap̄lorum ⁊ in gestis imp̄atorū. ꝓp̄t qđ eis dicit̄ (vobiscum iudiciū est) scz dei ad vestrā ꝺemnacōem (qm̄ laqueus facti estis speculacōi) id ē legi noue que docet celestia speculari (⁊ sic̄ rete expassum su/ per montē thabor) qui inter̄patur lux ve niēs. ꝓpter qđ significat nouū testamētū. de quo dicit̄ sc̄ō. xiij. Nor p̄cessit dies ād appropinquauit (⁊ victimas declinastis i ꝓfundū) p victimas veteris testamēti fi/ gnificat̄ eucaristia q̄ est victima noui et potest dici uictime in pl̄ali. qz virtutē cōti net cuiuslibz sacrificij ⁊ iste victime declia te fuerūt in ꝓfundum p p̄decōs. qz ꝓpter acerbitatē p̄secucōis eoz xp̄iani nō aud̄ bant eucaristiā offerre nisi in criptis maz tirū ⁊ alīs locis occultis (⁊ ego eruditor omniū eoz). i. ꝺgnitor ad vindicādum qz sunt in malis obstinati ꝓpter qđ seqūtur (nō ꝺabunt cogitacōes suas vt reuertant̄ ad dn̄m) multo nāq̄ tpe stetet̄ in persecu cōe xp̄ianorū ⁊ subdit̄ causa (qz spūs for/ nicatōis). i. ydolatrie in medio eorū. naz ꝓpter ydola persequbant̄ xp̄m (in gregib⁹ suis ꝛc) hic remouet̄ eoz falsum remediū nā in morte xp̄i sacrificia legis in q̄b⁹ iu/ dei sp̄abāt saluari mortua fuerūt in mor/ te xp̄i. sacrificia vero ydolis fcā de q̄b⁹ ꝺ/ fidebāt romani sp̄ mortifera fuerūt. ideo ꝺz de vtrisq̄ (in gregib⁹ suis ⁊ armentis vadet̄ ad querēdū dn̄m ⁊ nō inuenīet̄) seꝺ magis oppositū (in dño p̄uaricati sunt qz filios alienos genuer̄t) docētes eos errō/ rē suū sequi ⁊ sic a deo alienari. ⁊ subdit̄ pena cum dicit̄ (nūc deuorabit eos mēs) q̄ dicit̄ a mene qđ est defect⁹. maxim⁹ aūt defect⁹ est p̄uatio eterne vite p̄ penā gehē ne q̄ deuorat obstinatos in malo culpe. ꝟ qm̄ inē malos dn̄s aliqn̄ p̄mittit oriri dis/ sensiōes. sic̄ dicit̄ ysa. xix Cōcurrere facia otra romanos ꝓpter qđ iudei parti occisi ⁊ ꝑtim captiuitati fuerūt. iō subdit̄ (clangi

te bucina ꝛc) p qđ significat̄ bellū iudeor̄ otra romanos in q̄ iudei fuerūt destructi in vlcōem mortis xp̄i. Capitulū. vi.

In tribulatōe sua ꝛc) Istud capitulū lr̄ali/ ter exposui de penitēciā agentib⁹ ad p̄di/ catōez ioh̄is baptiste ⁊ se disponētib⁹ ad baptismū ⁊ fidem xp̄i. Moralit̄ autē ex ponit̄ p̄t de cunctis vere penitētib⁹ cū ꝺz (in tribulacōe sua mane ꝺsurgēt ad me) tribulatō nāq̄ corporal̄ freqn̄ter inducit ad penitēciam p̄tōrū qz vexacio dat itel/ lēm fuertēdi ⁊ debēt alios ad idē inducē iō sb̄dit̄ (vēite ⁊ reuertamur ad dn̄m ꝛc) ⁊ subdit̄ reuertēdi mod⁹ cū dicit̄ (viuifi/ cabit nos post duos dies ꝛc) p̄m⁹ dies est vere cōtricōis. sc̄ōs p̄fessionis ⁊ ter ci⁹ debite satisfactōis. ⁊ subdit̄ ad hoc ex emplū cū dicit̄ (q̄si diluculuz p̄patus est egressus ei⁹) diluculū pncipiū est diei per quā significat̄ iustificatō impij. hui⁹ diei pncipium est grā p̄uenies q̄ est p̄paratio ad grām formalit̄ iustificantē de qua sub ꝺitur (⁊ veniet q̄si ymber nobis tēporane us ꝛc) ꝟ qm̄ nō est dign⁹ mia qui nō facit miaz. ideo de talib⁹ subdit̄ (mia vr̄a qua/ si nubes matutina ꝛc). i. sine affcū debito de qua dicit̄ Jaco. iij Si autē frat̄ aut so/ ror nudi sint aut indigeāt victu q̄tidiāo. dicat aūt aliq̄s de vobis ite in pace cale/ facimini ⁊ saturami. nō autem dediſtis ea q̄ nēcaria sunt corpis q̄ ꝺ p̄derit vob. q̄i di. nihil (ꝓp̄t hoc dolaui in pl̄is). i. la borauī p̄ pp̄has ad hoc qđ ad rectitudi nē misericordie reducerēt̄ sicut dolatur lignū vt rectificet̄ (⁊ occidi eos in verbis oris mei). i. eos occidēdos viri morte ge/ hēne Math̄. xxv. Ite maledicti in ignē et num ⁊ sb̄dit̄ causa ibidē. esuriui ⁊ nō de/ distis mihi māducaē ꝛc (⁊ iudicia mea q̄ si lux egrediēt̄ur) nā in finali iudicō impi/ orū ꝺēnatio ⁊ pior̄ p̄miacio iustissiā cū ctis euidēter appebit. Capi. vij.

Quam sanare vellē isr̄l ꝛc) In h̄ ca/ pitulo ponit̄ duplex causa q̄re po pul⁹ de regno isr̄l nō fuit libera/ tus de captiuitate assirior̄ ⁊ pp̄s de reg no iuda fuit liberat⁹ a p̄tute babilonio/ rū ⁊ fuit vna cā multiplicatō ydolatr̄e in domo isr̄l ⁊ ei⁹ euidēcia de q̄ ꝺz ysa. 3. pec catū suū q̄i sodoma p̄dicauerūt ⁊ h̄ diffu

se ꝙ inuolute ꝙ cum replicacionibus plu/
rib⁹ hic tractatur Mozaliť añt ꝓncipes
ꝙ iudices in hoc hñt documẽtuz ꝙ q̃ꝫtũ
cũqꝫ sint ad misericozdiã ꝓni nõ tñ omit
tere debẽt de istis casib⁹ debitã punicõez
scz qñ malũ est pluries replicatuz vl cui/
dẽs intãtũ ꝙ ex omissiõe punicõis ꝺbite
sequiť ꝓpli scandalũ cũ ipse dñs cui⁹ ꝓpri
um é ꝓcere ꝙ misereri ꝙ q̃ de plenitudie
potestatl.põt omnẽ offensaz ꝙ penã ꝝmit/
tere.ꝙ tamẽ ꝓpter dictos casus ꝓplo ꝺ re
gno isrl non remiſit ꝙ sic dicit(cũ sanare
vellẽ isrl reuelata é iniq̃tas effraym ꝛc̃).i.
manifeste publicata.Loq̃tur eni hic dñs
ad modũ pñ iudicis q̃ q̃ꝫtum é de se vellz
reũ liberare.tñ enozmitas facti ꝙ ei⁹ cui/
dẽcia nõ ꝓmittũt. Ca.viñ.

IN gutture tuo sit tuba)Verbũ é dñi ad
Oseã ꝓphaz vt fortiť ꝙ ostanť denunciet
aduentũ regl.babilonis ad destruendum
domũ dñi in irl'm. Mozaliť ꝑ oseã signa
tur ꝓdicatoz veritatl.q̃ ostãter ꝓdicaẽ ꝺz
instanciã demõis ad destruẽdũ domum
dei q̃ est eccl'a qꝺ notať cũ ꝺr(q̃ñ aquila
sup domũ dñi)ꝑ aq̃lã ei q̃ est auis rapax
ꝙ acuti visus significať ipse diabol⁹ q̃ vi/
get acumie intellcũs ꝙ eccl'e filios nititur
rape ꝙ sic eccl'am dissipare.Et subdiť du
plex causa q̃re sic ꝓmittiť agere mala.ꝑ
ma ponit cũ ꝺr(ꝑ eo ꝙ trãsgressi sunt fe
d⁹ meũ).i.fed⁹ ꝑ nomẽ meũ firmatũ.ꝑm
sensuz lr̃alẽ Sedecchias rex iuda ꝑ nomẽ
dñi iurauerat seruire fideliť nabuchodo/
sor regi.illud tamẽ iuramẽtuz rupit de ꝺ
filio senũ ꝙ sacerdotũ.vt habeť.ij.pal.vl
timo.ꝙ hec fuit vna causa destructõis tẽ/
pli ꝙ mozris sedechie ꝙ osulẽciũ sibi dictã
rupcõez ꝙ nunc in plurib⁹ locl.nimis faci
liẽ vt videť dispẽsatõ fit in fractõne iura/
mentoꝝ.ꝓpter qꝺ timendũ est ne ꝺtigat
simile malũ.Scꝺa causa q̃re diabol⁹ per
mittiť eccl'e filios molestare é indebita ꝑ
mocõ q̃ notať cũ ꝺr(ipsi r̃gnauerũt ꝙ nõ
ex me.principes extiterũt ꝙ nõ cognoui)
frequẽter eni in eccl'a ꝓmouẽtur ad dig/
nitates indigni.ꝙ sbdiť vn⁹ mod⁹ cũ ꝺr(
argẽtuz suuz ꝙ auꝝ suuz fecerũt sibi ydo
la).i.pastoes symoniace ꝓmotos.vñ ꝺz
zach.xi.O pastor ꝙ ydolum derelinquẽs
gregem ꝛc̃. Ca.ix.

DOli letari isrl ꝛc̃.)In hoc capło po/
nũtur quinqꝫ mutacões male circa
ꝓplm isrl q̃ mistice repiunť in r̃pianis.ꝑ/
ma mutacõ fuit de victualiũ abundãcia
ad penuriã eoꝝ ꝙ defectũ.ꝙ hoc notatur
cum ꝺr(area ꝙ torcular nõ pascz eos ꝛc̃.
)Xp̃ianorum area spiritualis est altare
vbi ꝺsecratur ꝙ ministrať sacr̃m eucari/
stie qꝺ in ꝓmitiua eccl'a abundãter mini
strabať r̃pianis.qz cõicabant q̃tidie.seo
postea ffrigescẽte deuocõe ordinatũ fuit
ꝙ sufficerz ꝓplo cõi singul' dieb⁹ dñici.cõ
municare.postea ꝯo ex eadẽ cã ordinatũ
fuit ꝙ sufficerz bis in anno.s.in pascate
ꝙ in natiuitate dñi.ꝙ mõ sufficit semel.s.
in paschate ꝙ tñ adhuc multi se disponũt
ad hoc satis defectiue ꝙ sic ptz penuria re
spectu abũdancie ꝓterite in ꝓplo cõi (Et
vinũ mencieť eis)sacr̃m eucaristie sb spẽ
vini recipiť a sacerdotib⁹ ꝙ cũ hoc aliq̃n
a mistris altaris.tñ plurib⁹ nõ ꝓficit.q̃a
ficut dicit ad Coꝝ.Qui manducat ꝙ bi.
indigne iudi.sibi man.ꝙ bibit.tñ sacr̃m
sb spẽ vini sumptũ nõ mẽtitur eis ꝯ econ/
uerso ipsi mẽciunť sacro ꝓpẽ qꝺ cum ꝺr(
ꝙ vinũ mẽcieť eis)ẽ ypallage sic cum ꝺr
pflauit fistula buccas.i.bucca pflauit fi/
stulas.et Jhere.xi Mittam⁹ lignũ in pane
ei⁹.i.r̃pm q̃ est vite panis mittam⁹ in lig
nũ crucis vt exponũt aliqui doctores ca/
tholici(Reuersus ẽ effraym isrl'i egiptũ)
ꝺ ponit scꝺa mutacõ.s.a mũdicia in im
mũdiciã ꝙ hec mutacõ mistice repitur i
mal' religioꝝ q̃ pt⁹ ꝓfessionẽ reuertũť ad
modũ viuẽdi secularẽ.Ideo subdiť (ꝙ in
assyr̃is pane pollutum comedit) ꝑ assy/
rios qui interp̃tantur factuẽ vigilantes
domio signantur boni religiosi qui vigi
lant in obseqũis domini ꝙ in eis panem
pollutum comedit qui inter eos immũde
viuit.et hoc est pessimũ scz inter mũdos
viuere immũde(Scitote isrl' stultũ)sbic
ponitur tercia mutacõ que fuit in stulticia
ꝙ hec mutacio repitur in pluribus theo
logis modernis tempis q̃ sacrã scripturã
ꝙ sanctoꝝ doctrinã studere negligunt et
vanis ac curioꝝ totaliter inherẽt.(Qua
si vuas i deserto inueni israel ꝛc̃).sbic ponitur quarta mutacio que fuit in ꝓplo isrl.
Naz ꝓmi patres vt Abraham ꝙ Jacob ꝙ

similes fuerūt optimi ⁊ posteriores fuerūt ydolatre pessimi sic patz iiij. R. ⁊ ij. paral' et sic ē in eccl'a xp̄i. nam p̄mi rectores ei⁹ optimi fuerūt scilicz apl'. ⁊ successoēs eoꝝ multi. intātum ꝙ fere in omnib⁹ ecclesijs de⁹ miracula faciebat ex eoꝝ meritis. sed modo multi faciūt mirabilia quia ꝑ modos inexcogitatos ⁊ mirabiles surripiūt simplicium bona (effraym quasi auis auolauit ⁊c̄) hic ponitur quita mutacio que fuit i populo israhel scilicz a fecūditate ꝓl' in sterilitatez ideo sb̄dit̄ (absqz liberis eos faciā) h̄ aūt mistice repitur i mltis ministris ecclesie. qui nec v̄bo predicacōis nec exēplo bone actōnis faciūt liberos i ecclesia dei. sed magis ꝑ suā malam vitā faciunt filios iferni.

Capitulū. x.

Vitis frōdosa israhel ⁊c̄) In h̄ capitulo et trib⁹ alijs sequentib⁹ arguit̄ ingratitudo populi iudaici de diuinis beneficijs sibi collatis. ꝑ quaz significat̄ ingratitudo xp̄ianoꝝ de beneficijs dei maiorib⁹ sibi collatis per xp̄m i h̄ aūt capitulo describit̄ beneficiū diuinum quo populum iudaicū introduxit in terram lacte ⁊ melle fluētē. de quo beneficio ille ꝓpl's fuit ingrat⁹. nā post mortē iosue cito declinauit ad ydolatriam vt patz in libro iudicū ⁊ in libris regū. ꝑ iosue vero qui populū in terrā ꝓmissionis itroduxit significat̄ xp̄us qui ꝑ passionē suā adituz terre viuēciū nob̄ aperuit ⁊ illuc in ascēsione sua veteris testam̄ti patēs secū duxit h̄ postea satis cito aliqui de populo xp̄iano tāqꝫ ingrati tāto beneficio declinauerunt ad heresim scilicet hebion ⁊ cherint⁹ ⁊ sequaces eorū. ⁊ h̄ fuit a tēpore apostolorū ꝓpter ꝙ beat⁹ iohānes ad illā heresim extinguendam in principio sui euangelij declarauit in xp̄o diuinā esse naturā. qd̄ illi negabant postea vero fuerunt arriani manichei ⁊ alij mlti qui diuersas hereses cōdiderunt.

Capitulū. xi.

Sicut mane pertransit rex israhel ⁊c̄) h̄ arguitur ingratitudo secūda. scd̄m ordinem scribentis fuit tamen prior secūdum ordinem temporis. scilicet de beneficio eductionis de egipto et ductionis ꝑ desertū et nutricionis mā-

na celesti quib⁹ ingrati fecerunt vitulum cōflatilez ⁊ eum adorauerūt. ⁊ postea ad illi⁹ similitudinez ieroboā rex israhel duos vitulos aureos fecit ⁊ ad adorādū eos populū induxit. vt habet̄ iij. R. xij. ꝓpter ꝙ rex et popul⁹ trāslati fuerūt in assyrios iiij. R. xviij. ⁊ sic dicit̄ hic (sicut mane trāsit ꝑtrāsit rex isrl') ꝑ hāc aūt ingratitudinem populi isrl'. significat̄ ingratitudo religiosorū. q̄ de seculo tenebris culpe et ignorancie pleno tāqꝫ de egipto vocati sunt ad locum religionis scm̄ et ibi nutriti corporaliter ⁊ frequēter magis laute. qꝫ domibus pat̄nis ⁊ etiā spiritualiter manna eucharistie et spūalib⁹ documētis. ⁊ scōꝝ virorū exēplis ⁊ tamē aliqui beneficioꝝ istorum ingrati. cōuertunt̄ ad ydolatriā cuiusmodi sunt carnales ⁊ gulosi facientes de ventre suo deū suū sic dicit̄ phil'. iij Quorum de⁹ venter est ⁊ ꝓprietarij qui deum suū faciūt de auro ⁊ argēto abscōdite sublato et sic de alijs vicijs. ꝓpter ꝙ captiui ducunt̄ ab inimicis. ad terraz tenebrosam ⁊ oꝑtam mortis caligine.

Capitulū. xij.

Effraym pascit ventum ⁊c̄) hic arguitur ingratitudo tertia populi isrl'. de duob⁹ beneficijs a deo patriarche iacob collatis pro se ⁊ posteris suis. primū est qꝛ in vtero matris supplātauit esau fratrē suū ꝙ notat̄ cū dicitur (i vtero supplantauit fratrem suum) Moraliter aūt siue mistice. per rebeccam matrē ecclesia militās significatur rebecca nāqꝫ patiencia interpretatur ecclesia vero militans exercitata fuit in patiencia. primo in persecucione iudeorum. secūdo in persecucione tyrannorum. et tertio magis erit i persecucione antixp̄i ⁊ satellitum suorum propter ꝙ dici potest paciētia i abstracto sicut notabiliter largus ipsa largitas nominatur. licet autē omnes xp̄iani tam boni qꝫ mali sint ꝑ baptismū regenerati. tamen adhuc vsqꝫ ad mortē quodā mō sūt in vtero ecclesie nā mors sanctorū dicitur eoꝝ natale qꝛ ex ecc̄a militāte nascūt̄ ad vitā gl'ie sic igit̄ boni q̄ ꝑ iacob significāt̄ ⁊ mali ꝑ esau significati. s̄m illud malachie. i. Jacob dilexi esau vero odio habui dicit dn̄s i vtero matris sese tollidūt quia

moꝛibus diſſenciũt ꝫ boni malos ſupplã
tant. Nã in pñti merent ad gl̃am exaltaꝛi
qua mali demerent puari. Scõm bñfici
um ipſi Jacob pꝛiarche collatum fuit in
hoc ꝙ iam adultus luctauit cũ angelo ꝛ
benedictõem obtinuit ab eo Gen̄. xxxij.
qð notatur h cum dꝛ (ꝛ in foꝛtitudie ſua
directus ẽ cum angelo ꝛc̄) Moꝛalit autẽ
hoc faciũt boni ꝑ Jacob ſignificati. nam
in pñti mereñ ad angelꝛum oꝛdines exal
taꝛi.

Capi. xiij.

IOquẽte effraym ꝛc̄.) hic arguit
magnitudo populi iſrl̃ de dupli/
ci bñficio dei quoꝝ vnũ erat pre
teritũ tempe oſee ſcz beneficiũ eductõnis
de egypto ſub pacto ſeruiẽdi deo ꝛ tanꝗꝫ
ingratus multiplicit receſſit ab eo. ꝫ ꝗa
iſtud moꝛalizatũ ẽ ſup̄. xi. ca. idð ꝑtran
ſeo. Secũdũ vero bñficiũ erat adhuc
tempe Oſee futurũ quod ponit verſus fi/
nẽ capl̃i (de manu moꝛtis liberabo eos ð
moꝛte redimã eos ꝛc̄) qð exponũt iudi ꝛ
alicꝗ doctoꝛes catholici lr̃aliter. de libera
cõne populi. de captiuitate babilõis. ego
autẽ ad lr̃am expoſui de liberacõe natuẽ
humane a coꝛrupcõe que futura ẽ per re
ſurrectõem hominũ ad vitã immoꝛtalez
inchoata tamẽ fuit i reſurrectõe xp̃i ꝓpt̃
qð cum eo ſurreꝛerũt multa coꝛpa ſcõꝝ
vt dꝛ Matꝫ. xxvij. ꝛ ſic expoſicõ mea re/
ſpectu aliaꝛum eſt ſpũal nec apparz mihi
alia cõueniẽcioꝛ hic ponenda.

Capitulũ. xiiij.

PEreat ſamaria qm̃ ad amaritu/
dinẽ cõcitauit deũ ſuũ ꝛc̄.) h ad
lr̃am ponit cõcluſio reſpectu p̃cedencium
q̃ dicta ſunt ð captiuacõe decẽ tribuũ in
quoꝝ regno ſamaria metropol̃ erat ꝛ in
ea ydolatria vigebat. Moꝛalit ãt ꝑ decẽ
tribꝰ ydolatras ſignat ydolatrantiũ vni
uerſitas eo ꝙ denariꝰ ẽ nũerus ꝑfcũs et
limes numeroꝝ qꝛ nũeri ſeqñtes ſunt re/
plicacões ipſiꝰ vel ꝑciũ eius. vndeci eni ẽ
vnũ ꝛ decem. duodeci duo ꝛ decẽ ꝛ ſic cõ
ſequẽter vſqꝫ ad vigiti. i. bis decẽ. xxx. ter
decẽ ꝛ ſic deſequẽt igit ꝑ deſtructõez decẽ
tribuũ ſignat deſtructõ oim ydolatranti
um qð iam ꝑ maioꝛi ꝑte factũ eſt ꝑ ꝑdi/
cacõez apoſtoloꝝ ꝛ alioꝝ ſequẽciũ. Vaz
idolatria ceſſauit ꝑ mũdũ exceptis q̃buſ
dã barbaris ꝛ paucis q̃ dicunt habitaẽ
iuxta polum articũ. (Conuerte iſrael ad
dñm) h ad lr̃am ꝓpheta denunciat ꝓpꝰ
ſuauitatẽ diuine mie poſtꝗꝫ denũciauẽat
ei multiplicit ſeueritatẽ ſue iuſticie more
boni ſamaritani poſt vinũ moꝛdicatiuũ
infundẽs oleũ lenitiuũ. Scienduꝫ tamen
ꝙ hebꝛei ꝛ aliqui doctoꝛes catholici totũ
iſtud capitulũ exponunt lr̃aliter de libẽa
cõne populi iudaici a captiuitate babilo/
nica. Ego autẽ ipſum expoſui ad lr̃aꝫ de
liberacõe populi ꝑ xp̃ꝫ facta. ꝛ ideo mea
expoſicõ ſpũalis eſt reſpectu aliaꝛum ꝓ/
pter qð de alia ꝓtrãſeo ꝛ qꝛ mihi non oc
currit ꝺueniẽcioꝛ hic ponẽda.

Explicit Oſeeas ꝓpheta.

Incipit Joel ꝓpha. Ca. i.

VErbũ qð fcm̃ eſt ad Joel ꝛc̄.)
ſeqꝫtur (r̃ſiduũ eruce comedit
locuſta ꝛc̄) ꝑ illa q̃tuoꝛ coꝛoꝛ/
dẽcia terrenaſcencia in r̃gno
iudee ſignantur miſtice. Quatuoꝛ vaſtã
cia viriditatẽ virtutũ in regno anime que
ſunt. delcãtio mala in appetitu. cõſenſus
in opus pct̃i. opis ꝺſummatõ. ꝛ ſeqns ꝺ/
ſuetudo. Ideo ſbditur (expergiſcimi ebꝛij
) qꝛ ſicut ſomnꝰ tenet ſenſus ligatos ꝛ eba
etas rõez. ſic ꝺſuetudo prava tenet hoiez
in pctõ ligatũ ꝓpter malũ habitũ inclinã
tẽ Ideo ſbditur (flete ꝛ vlulate oñes q̃ bi
bitis vinũ in dulcedine) ꝑ vini potacõez
q̃ marie decipit intelligit vſus indebitus
alioꝝ delectabiliũ carnis ꝛ mundi (quia
ꝓpt ab oꝛe vr̃o). i. liz ad horã delectet tñ
in ꝑpetuum cruciãt (gẽs eni aſcẽdet ſup
terrã). i. multitudo ſpũum malignoꝝ
q̃ dꝛ gens eo ꝙ gentiles eos antiq̃tus in
ydol̃ colebãt (fortl.) Job. xli. Nõ eſt ptãs
ſup terrã q̃ ei cõꝑetur (ꝛ innũerabil̃) qã
multitudo demonũ ẽ valde magna. dꝛ ei
Matꝫ. v. in vno hoie erat legio demonũ
(dẽtes eiꝰ vt dẽtes leonis) ꝑ qð ſignatur
crudelitas demonũ (poſuit vineã meã in
deſto ꝛc̄) ꝑ vineam ſignificat eccl̃ia quo
ad clerum ꝛ religiõis ſtatꝰ (ꝑ ficũ) eo ꝙ
dulcedo deuocõis eẽ debet i r̃ligioſis (nu
dãs ſpoliauit eam) viz bonis gratuitis (
ꝛ alibi facti ſunt rami eius) vulnerata in
naturalibus quãtum ad malos clericos
ꝛ relig

ꝛ religiosos. ido subditur (plange quasi virgo accincta sacco sup viꝝ pubertatis tue) id est ꝑuata amplexib⁹ sponsi tui ihu xp̄i (perijt sacrificiū ꝛ libatō de domo domini) ꝑ sacrificiū intelligit̄ corp⁹ dn̄i per libaciōem sanguis que q̄ꝫtum ad malos sacerdotes qui indigne celebrāt ꝛ iudiciū sibi māducāt et bibūt. perit. ideo subdit̄ (ꝛ luxerūt sacerdotes) id ē deberēt lugere (depopulata est regio) qꝛ licet multi sint de eccl̄a nūero pauci tamē respectiue merito (deuastatū est triticū) id est eccl̄e debitū nutrimentū ꝓpter bone p̄dicatōis defectum (cōfusum est vinū ꝛ elanguit oleū) qꝛ vinū caritatiue correctōis ꝛ oleū pietatis multū deficiunt in plurib⁹ eccl̄e prelatis. ido subditur (cōfuse sunt agricole) id est predicatores doctores ꝛ sacramenta ministrātes (qꝛ perijt messis) scz bonorum operū ꝓpter eoꝝ defectum in vita ꝑiter ꝛ doctrina. ideo subdit̄ (vinea ɔfusa ē) id est eccl̄a (ꝛ ficus elanguit) id est deuotio religionis euanuit (malogranatuz ꝛ palma ꝛc̄) ꝑ istas arbores significātur ꝑsone diuerse in bono diminute. ido ɔcluditur (confusum est gaudiū a filijs hominum. Accingite vos ꝛc̄) Hic inducunt̄ ecclesie mistri ad emendaciōez vite per opera penitēcie cū dicit̄ (accingite vos ꝛ plāgite sacerdotes ꝛc̄) vt sitis alijs exempluz boni sicut fuistis occasio mali (qm̄ iterijt de domo dei vestri sacrificiū ꝛ libatō). i. eucaristie debita cōsecratio ꝑ indeuotōez vr̄am (sanctificate ieiuniū) per intencōez rectam ad deum ꝛ nō sicut ipocrite q̄ exterminā̄t facies suas vt appeāt homib⁹ ieiunātes vt dicit̄ Math. vi. (vocate cetū ꝛc̄) id est cōgregate subditos vr̄os in caritate (ꝛ clamate ad dn̄m) ꝑ deuotā oracōem (qꝛ ꝓpe est dies dn̄i) id est dies mortis in qua venit dn̄s ad ꝑticulare iudiciuz moriētis (nunq̄d nō corā oculis vr̄is alimenta ꝑierunt) scz sacre scripture ꝛ eucaristie perceptōe. q̄si diceret. sic nam i ecclesia ꝑmitiua fideles ɔmunicabant q̄tidie nunc autē vix semel in āno (cōputruerunt iumēta in stercore suo) Grego. Iumēta i suo stercore putrescere ē carnales homies in fetore luxurie vitaz finire (demollita sunt orrea ꝛc̄) id ē doctores ꝛ predicatores per malā vitam in quib⁹ tamē debent reponi victualia fideliū verbi ꝛ exempli. ido sequit̄ (quid ingemuit animal ꝛ mugierūt greges armenti) id est simplices fideles quare passi sunt detrimētū boni et subdit̄ respōsio (qꝛ nō est pascua eis) id est exemplū bonum vite ꝛ doctrine a suꝑioribus suis ꝓpter qd̄ ꝓpheta recurrit ad dn̄m di. (ad te domine clamabo) ꝛ subditur cā cum dicit̄ (quia ignis) auaricie ꝛ lasciuie (comedit speciosa) scz ecc̄e que sunt clerici ꝛ religiosi ꝛ per ɔsequēs alios. ideo subdit̄ (ꝛ flāma succendit omnia ligna regionis ꝛc̄) ꝛ quoniā hoc malum ꝓuenit a maiorib⁹. ideo sequit̄ (quoniā exiccati sunt fontes) id ē p̄lati doctores et p̄dicatores q̄ per indeuociōez sunt exiccati ꝛ sic nō intendūt fidelium saluti.

Capitulū. ij.

Canite tuba in syon) precedēs capitulū expositu̅z est mistice d̄ uastacōne ecc̄ie per culpā. ideo presens capitulū ɔsequēter exponendū ē mistice de eius expiatōe per penā qd̄ maxie fiet antichristi persecutōe que erit ad purgationē electoꝝ. sic ergo dicit̄ (canite tuba) scz predicatōis de qua d̄r ysa. lviij. q̄i tuba exalta vocē tuam (in syon) id ē in ecclesia. et quid sit p̄dicandum subdit̄ (q̄a venit dies domini) id ē pūiciōis eius per antixp̄m qui in dicta purgacōe erit ei⁹ instrumētum. nam de⁹ ita potēs est ꝛ bon⁹ q̄ hominū malis voluntatib⁹ vtit̄ ad bonū vt seuicia tirānoꝝ ad gloriā martirū (quasi mane expassuz ꝛc̄) quod velocit̄ videtur ab oriēte in occidentez ꝛ sic erit aduentus exercit⁹ antixp̄i (similis ei nō fuit) qꝛ nunq̄ꝫ talis ꝑsecutio fuit (ante faciez eius ignis vorās) hoc dicit̄ de p̄nuncijs antixp̄i (ꝛ post eum vrens flāma) nā pt⁹ antixp̄i mortē erit ignis ɔflagratiōis elementoꝝ (quasi ortus voluptatis terra coram eo ꝛc̄) nam status mundi erit valde delectabilis ante ꝑsecutōem antixp̄i r̄spectu tempis sue ꝑsecutōis oppositis enim iuxta se cōtrarijs maiora ꝛ minora vidētur. p̄. Elenchoꝝ (neqꝫ est qui effugiat eū) yꝑbole est quia pauci effugiēt ei⁹ manū (quasi aspectus equoꝝ ꝛc̄) nam antixp̄s ꝛ eius exercitus erunt valde terribiles in

aspectu (⁊ veloces in discursu sicut sonit⁹ flāme ignis deuorātis stipulā ⁊c̄) qꝛ sicut stipula nō potest resistere flāme. sic nec fideles anticristi violēcie ꝑ corꝑalē defensionē. sed tantū ꝑ paciencie ꝟtutem (viri i vijs suis gradientur ⁊c̄) qꝛ satellites anticristi i mal' suis ꝓsꝑabunt̄. sed qm̄ pena cōmiata aliqñ ꝑ penitēciam tollit̄ vl' minuitur iō subdit̄ (nūc ergo i toto corde vestro ꝯuertimi ad me dic̄ domi⁹ ⁊c̄) ⁊ quoniā dñs post tempestatē tranquillū facit. ⁊ post lacrimacionē ⁊ fletū gaudiuꝫ et exultacionē ifundit. vt d̄r thobie. iij. ideo finita tribulacōe antixp̄i. vl' cui⁹ libꝫ alterius tyrāni ꝑsequētis ecc̄aꝫ potest dici qd̄ postea subdit̄ (zelatus est dñs t̄raꝫ suā.) .i. ecc̄aꝫ (⁊ peꝑcit ꝓpl'o suo) nam citra cōdignū est ei⁹ punicō (⁊ dixit ꝓpl'o suo ecce ego mittā vobis frumētū ⁊ vinū ⁊c̄) ꝑ q̄ significātur d̄ine ꝯsolacōes que dātur fidelib⁹ post ꝑsecucōes (⁊ nō dabo vos vltra opprobriū) qd̄ verū ē simplicit̄. de ꝑsecucōe antixp̄i futura. qꝛ post illā nō erit alia (⁊ eū qui ab aq̄lone ē ⁊c̄) .i. diabolū ꝟm illud Jeremie. i. Ab aquilone pādet̄ omne malum vel ꝑ hoc intelligitur antixp̄us in quo erit diabolus (ꝓcul faciam a vobis eos) in infernum retrudēdo (faciem eius contra mare orientale) quod est mare mortuū ꝓpter quod significat infernum (⁊ ascendet fetor eius ⁊c̄) id est ipsi⁹ antixp̄i ⁊ exercitus sui qui ꝑ magna parte cum ipso antixp̄o fulminabit̄ ⁊ corꝑa fulminata horribiliter fetent (exulta ⁊ letare) tu eccl'a (nolite timere anīalia regionis) id est vos simplices xp̄iani (qꝛ germinauerunt speciosa) id ē clerici (⁊ filij syon exultate) id ē vos filij eccl'e (quia dedit vobis doctorem iusticie) scꝫ heliam ⁊ enoch (⁊ descendere faciet ad vos ymbrem) id est doctrinam salutiferā (sicut a principio) scꝫ eccl'e quo tempe vigebat predicacō apostoloꝝ (⁊ reddam vobis annos quos comedit locusta) quia post mortem antichristi dabit̄ tempus penitendi deceptis ab ipso (⁊ non ꝯfundetur popul⁹ me⁹ in sempiternū) nam antichristi ꝑsecucō erit vltima (⁊ erit. post hec effundam spiritū meum sup omnē carnem) nam antixp̄o mortuo omnes gentes conuertentur ad christum (⁊ dabo ꝓdigia in celo ⁊ in terra ⁊c̄) scꝫ in aduentu christi ad iudicium venientis.

Capitu. terciū.

Quia ecce in diebus illis ⁊c̄) In hꝫ capitulo ponitur ꝓcessus iudicij finalis in quo nō occurrit mihi alia exposicio conueniens q̄ꝫ litteralis iō ꝑtranseo.

Explicit Joel. ꝓpheta.

Incipit Amos.

Verba amos ⁊c̄) sequitur (sup tribus sceleribus damasci) Per damascū qui interpretat̄ bibens sanguinem. significatur oppressor innocentuꝫ. quia manducat ⁊ bibit sanguinē ipsorum. ꝑ tria ⁊ quatuor scelera que faciunt septem significatur vniuersitas viciorum. sicut dicit Grego. omel'. xxv. Septem ergo demonia maria habuit que vniuersis vicijs plena fuit. ⁊ sic oppressor innocentū dicitur plenus omnib⁹ vicijs id est multis (non ꝯuertam eum) quia talis q̄ꝫtum est de se indignus est misericordia dei. licꝫ de⁹ aliqñ ꝯuertat eum ex gracia speciali (eo ꝙ triturauerit in plaustris ferreis) id est nimis crudeliter tractauerit (galaad) id est communitatem innocentū Interpretatur enim galaad aceru⁹ testimonij ꝑ innocentibus vero contra oppressores eorum est aceru⁹ magnus testimoniorum in sacra scriptura ⁊ dictis sanctorum (⁊ mittam ignem in domum azael) Per azael qui rex erat damasci intelligit̄ principalis inter oppressores innocentuꝫ ⁊ ꝑ domum eius. ei⁹ satellites in opprimēdo innocentes ⁊ ꝑ (benadab) qui fuit filius ei⁹ oppressoris imitatores omnes istos deuorabit ignis gehēne ⁊ ꝯsimiles (⁊ cōteram vectem damasci) .i. fortitudinem oppress.

oppressoris innocentum temꝑalez (ꝛ dis
ꝑdam habitatorem de campo ydoli) id ē
de possessione oppressoris dicti qui tanq̄
ydoluz colitur a satellitibus suis (ꝛ tenē/
tem sceptrum) id est dominiuz (de domo
voluptatis) id est domo oppressiōis in
qua deliciose viuitur de bonis alienis. vn
de cōmuniter dicitur de vino precioso qd̄
est vinum p̄donum (ꝛ transferetur popu/
lꝰ syrie cirenē) Per syriā que sublimitas
interpretat̄ suꝑbia significatur. cirene ve
ro interp̄tatur hereditas. De suꝑbo vēo
dicit̄ Eccl̄a. xix. Putredo ꝛ vermes here
ditabunt illum. igitur populꝰ syrie trāsfer
tur cirenem quādo suꝑbus moritur ꝛ tra
ditur vermibus corrodēdus. (Suꝑ tribꝰ
sceleribꝰ gaze et suꝑ quatuor nō conuer/
tam ꝛc̄.) exponatur sicut in ꝑte preceden/
ti. ꝑ ciuitates philistinorū hic expressas.
ad literam significātur eorum habitato/
res qui iudeos fugientes a facie caldeo/
rum vendiderunt ydumeis cum tamē de
buissent eis dare patrociniū. Moralit̄
autē per istos philisteos significantur illi
qui recipiūt ad religionē fugientes de se/
culo ꝓpter incentiua viciorū ꝛ tamen fa/
ciunt eos peioēs q̄ ante quod fit aliquā
do per nimiū rigorez qui facit eos aposta
tare ꝛ significatur ꝑ (gazam) que interp̄
tatur robusta. aliquādo vero per nimiaz
relaxacionē ad carnalia ꝛ significat̄ per (
acharon) que interp̄tatur pascua. aliquā
do vero malis exemplis suꝑioꝝ ꝛ signifi/
catur ꝑ (aschalonē) que interp̄tat̄ ignis
infamis. aliquādo vero inordinato zelo.
ꝛ significat̄ ꝑ (azotum) que interp̄tatur
ignis patruelis mei ꝓpter quod penā do
minꝰ istis ciuitatibus cōminatur. (Suꝑ
tribus sceleribꝰ tiri ꝛc̄) hoc exponat̄ vt su
pra sciendū ꝙ tiri eādem crudelitatē fece
runt ad litteram fugitiuis de isrl̄ ad eos.
ꝓpter quod eādem penam meruerūt cuz
philisteis ꝛ eadē est moralitas que ponit̄
precedēti ꝑte sed additur suꝑ maliciā phi
listinoꝝ qd̄ sequit̄ (ꝛ non sint recordati fe
deris fratrū) id est caritatis fraterne i be
ne regendo ꝛ nutriēdo fugientes ad eos
de seculo. (Suꝑ tribꝰ sceleribus edom)
exponatur vt supra Edom autem sangui
neus interpretat̄ ꝓpter quod detractorez

significat qui pascitur animaꝝ sanguine
quas gladio lingue necat Psalmo. lvi. li
gua eorum gladius acutus. ideo subdit̄ (
eo ꝙ ꝑsecutus sit in gladio fratrē suum)
id est ꝓximuz (ꝛ tenuerit vltra furorez su
um) quia taliū ira non quietat̄ q̄diu vix/
erint ꝓpter quod est ira demonis ꝛ nō ho
minis. (Suꝑ tribus sceleribus filiorum
amon ꝛc̄) exponat̄ vt supra. ꝑ amon q̄ in
terpretat̄ populus meꝰ significātur cleri
ci ꝛ religiosi qui sunt vnꝰ populus inquā
tum clericatꝰ diuiditur cōtra laicatū (eo
ꝙ dissecuerint pregnātes galaad) ꝑ q̄s
significantur pauperes religiosi ꝑati fru
ctificare in ecclesia dei. ꝫ clerici ꝛ diuites
religiosi mali dissecant eos impedientes
p̄dicationem eoruz ꝛ cōsilia confessionū
(ad dilatandū terminū suuz) id est famā
suam principatum vel questum (ꝛ succē/
dam ignem) scz gehēne (in muro rabbe)
.i. suꝑbie eorum. nam rabba magna int̄/
pretat̄ (in die belli) id est finalis iudicij in
quo dominꝰ pugnabit contra suꝑbos (ꝛ
ibit melcon in captiuitatez) per melcon q̄
rex eorum interp̄tat̄ diabolꝰ significatur
De quo dicit̄ Job. xij. Ipse est rex suꝑ om
nes filios suꝑbie in captiuitatē scz infer/
ni. nam data sentencia finalis iudicij cuz
angelis suis ꝛ alijs damnatis in inferno
retrudetur.

Capitulū. ij.

Hec dicit dominꝰ suꝑ tribus scele
ribus moab ꝛc̄) exponatur sicut
capitulo precedēti q̄tum ad tria
ꝛ quatuor scelera (eo ꝙ incendēit ossa re
gis ydumee) per moab q̄ ex p̄re iterp̄tat̄
quilibz blasphemus significatur. Unde
blasphemis dicitur Jo. viij. Vos ex p̄re
diabolo estis. per regem ydumee potest i
telligi christꝰ qui est rex omnis terre. per
ossa vero xp̄i intelligitur fortitudo sue di
uinitatis quā impugnāt blasphēi ꝛ maxi
me iudei sarraceni ꝛ heretici mlti (ꝛ mit
tam ignem in moab ꝛ deuorabit edes ca
rioth) que sonat opida per que significā/
tur hereticorū conuenticula (ꝛ morietur
in sonitu moab) id est in sonitu belli spū/
um malignorum contra ipsum (ꝛ disper
dam iudicem ꝛc̄) id est heresiarchā ꝛ dis/
cipulos eius. (Super tribus sceleribus

iuda ꝛc̄) Per iudā qui cōfitens interp̄tat̄ quilibꝫ ypocrita significat̄ qui cōfitetur se nosse deum factis autē negat (eo ꝙ abiecerit legem dn̄i ꝛc̄) ypocrita ei abiecit legem dn̄i ꝑ suas fictōes falsas (decepunt ei eos ydola sua) scꝫ ambicio ⁊ auaricia ꝓpt̄ que fingit ipocrita (post que abierūt patres eoꝝ) scꝫ ꝓphe. falsi ⁊ pseudo apl̄i (⁊ mittā ignē in iuda ⁊c̄.) nam ignis gehēne deuorabit ypocritas ⁊ sequaces eorū (Sup̄ trib⁹ scel̄ib⁹ isrl̄) per isrl̄ qui deum videns iterp̄tatur. cler⁹ generalit̄ significat̄. ⁊ sicut ꝓpl̄s isrl̄ coluit vitulos aureos vt habet̄. iij Re. ⁊. e. sic mō cler⁹ pro magna ꝑte. nam ꝑ vitulū significat̄ carnis petulācia ⁊ ꝑ aurū auaricia quib⁹ vicijs multi de clericis sunt itenti ita ꝙ ꝓpter suā auariciā frequēter subuertunt iusticiā. iō subdit̄ (ꝓ eo ꝙ vēdiderit argēto iustum). i. iusticiā eam in iudicō ꝑuertendo ex allegacōne falsa ⁊ inclinacōne mala iudicū cupidorum (⁊ pauꝑem ꝓ calciamentis) id est ꝓ re modica pauꝑem cōdemnātes (⁊ viam humiliū declināt) q̄a faciunt eos declinare a strata publica ꝓpter magnitudinē ⁊ multitudinē equorū suorum ⁊ famulorū (⁊ filius ac pater ierūt ad puellam) id est sacerdos ⁊ cleric⁹ declinauerūt ad luxuriā (vt violarēt nomē sanctum meū) mirātur eni aliqn̄ laici ⁊ scandalisant̄ de hoc ꝙ domin⁹ ꝑmittit sibi seruiri a talib⁹ ministris in altari (⁊ sup̄ vestimentis pignoratis accubuerūt) sunt ei aliqui sacerdotes intātū cupidi ꝙ a pauꝑibus sibi satisfacere nō potentibus accipiūt ab eis vestimēta necessaria ꝓ pignore cum gratis eis deberēt remittere (ego autē) hic iuxta cleri maliciā ponūtur dei beneficia clericis collata vt opposita iuxta se posita magis elucescāt ⁊ p̄mo ponit̄ vnū beneficium ꝯmune omniū cum d̄r (ego āt ext̄minaui amorreū ꝛc̄) amorre⁹ interp̄tatur amare loquēs. Ideo significat diabolū amaritudinē pcti homib⁹ persuadentē. ipse est eciā fortis ꝑ potēciam ⁊ altus ꝑ sup̄biam. tamē exterminat⁹ fuit ꝑ xp̄i mortē. ⁊ subditur bn̄ficiū speciale clericorum cū dicit̄ (ego sum qui ascendere vos feci) de statu laicali tenebroso ꝑ ignoranciam ad clericalem dignitatem ⁊ sciēciam (⁊ eduxi vos in deserto quadraginta annis) ꝑ numerū quadragenarium significatur ꝑfectio penitencie que debꝫ esse in ministris eccl̄e (vt possideretis terrā amorrei) id est celum empirreū a quo deus deiecit diabolum ꝑ amorreum significatum vt predictum est (Et suscitaui de filijs vestris ꝓphetas) id ē predicatores (Et de iuuenibus vestris nazareos) id ē r̄ligiosos (nunquid non ē ita) quasi dicerꝫ. sic ē manifestuꝫ quod non potest negari. nā patet omnib⁹ ꝙ de clero multi facti sunt predicatores ⁊ multi religiosi (⁊ ꝓpinabatis nazareis vinum) id ē religiosos inducebatis ad vota sua transgrediendū sicut faciunt aliquādo mali clerici (⁊ prophetis mandabatis. d. ne ꝓphetetis) nā aliquando prelati duri ac sacerdotes curati predicatores paupes impediunt ab actu predicandi. Et subditur pena delicti cuꝫ dicitur (ecce ego stridebo sup̄ vos ꝛc̄.) id ē grauiter puniam (⁊ peribit fuga a veloce ꝛc̄) quia nullus dei punicōnem potest effugere ꝑ velocitatem vel fortitudinem seu ꝑ armorum defensionez vel equi fortitudinē seu ꝑ animositatem vel quemcunqꝫ modum alium siue viam.

Capitu. terciū.

Audite verbuꝫ quod locutus est domin⁹ sup̄ vos filij israel) In fine precedentis capituli ostensuꝫ est ꝙ punicio clericorum malorum ē ineuitabilis. hic ostendit̄ ꝙ est racōnabilis. ⁊ hoc ꝓpter maiorem ingratitudinē eoꝝ de beneficijs diuis cū dicit̄ in ꝑsona dn̄i (tm̄modo vos cognoui). i. ad mihi ministrandū vos elegi. idcirco (visitabo super vos omnes iniquitates vr̄ās) ita ꝙ nihil remāebit impunitū (nūquid ambulabūt piter duo nisi eis ꝯuenerit) quasi diceret sic cler⁹ mal⁹ nō pōt cū deo ambulare q̄a nō ꝯformat̄ volūtati diuie (nūquid rugiet leo i saltu ꝛc̄) totū istud ponit̄ ꝓpt̄ illud qd̄ postea subdit̄ (rugiet leo q̄s nō timebit) ꝑ leonē xp̄s significat̄. De quo dicit̄ Apoca. Vicit leo de tribu iuda. ipse vero terribiliter rugiet in finali iudicō ⁊ iste rugitus ē valde timend⁹ ⁊ specialit̄ clericis pctōribus quib⁹ ꝑ scripturas ꝓphetaruꝫ est nunciatus. Ideo subdit̄ (domin⁹ de⁹ locut⁹

locutus est quis non prophetabit.) Pro/
phete enim fuerunt organa diuina ⁊ ideo
spiritusancto inspirati nō poterant ñ loq̄
sicut nec organa materialia possūt retinē
sonū cū fuerint insufflata (Auditū facite
) hic ostendit̄ punicō malorū clericoꝝ ra
tionabilis in respectu. culpe laical. cū dr̄ (
auditū facite in edib⁹ azoti) q̄ interp̄tat̄ i
cendiū (et in edibus egypti) que interp̄ta
tur tenebra. ꝓpter qd̄ per istas edes signi
ficatur conuersacō laicorum qui carent
luce sciencie ⁊ cōmuniter incensi sunt ig/
ne cupiditatis ⁊ luxurie. ꝫ multo plus in
censi sunt mali clerici. ideo sequit̄ (cōgre/
gamini sup̄ montes samarie) ꝑ quos sig
nificant̄ eccl̄e p̄lati eo ꝙ samaria interp̄
tatur custodia domini (⁊ videte insanias
multas) quas faciūt mali p̄lati ⁊ eorum
clerici. ⁊ subdit̄ pena cum dr̄ (tribulabit̄
⁊ circuiet̄ terra). i. eorū cupiditas terrēa
tribulabitur inferni pena. qꝛ tamē aliqui
sunt boni. subdit̄ (quomō si eruat pastor
de ore leonis). i. diaboli. sicut dicit̄ p̄. Pe
tri quinto. Aduersari⁹ vester diabol⁹ tan
q̄ꝫ leo rugiens circuit querens quē deuo/
ret. De cui⁹ ore eruunt̄ boni prelati ⁊ clēi
ci. qualiter āt eruātur ostendit̄ cū subdit̄
(in plaga lectuli) id est in regione lectuli.
ꝑ quā significat̄ quies cōtemplacōnis (⁊
in damasci grabato.) ꝑ quod intelligitur
eucaristie deuota sumptio. eo ꝙ damas/
cus interp̄tatur victus. illi nāqꝫ eruūtur
de demonis ore qui vacāt ꝯtemplacōni
⁊ eucaristie sumptōni deuote.

Capitu. quartū

Audite verbum hoc Vacce pin
gues ⁊c̄) hic amos ꝓphetat con/
tra vxores principū samarie. per
quas significantur clericoꝝ beneficiato/
rum focarie que volunt delicate nutriri ⁊
p̄ciose ornari de bonis eccl̄e. Ideo sequit̄
(que dicitis domis vestris) id est amasijs
vestris (afferte ⁊ bibem⁹) id est laute vi/
uem⁹ ⁊ ad satisfaciendū eis ꝑ malos cle
ricos grauatur ꝓpl's subiectus Ideo seq̄t̄
(que calumniā facitis egenis ⁊c̄) ⁊ sbdit̄
pena cum dicit̄ (⁊ leuabunt vos in cōtis
) id est baculis. ꝑ quos significātur pene
temꝑales quas incurrunt aliquādo pro
malis suis (⁊ reliquias vestras) id est ani
mas a corꝑibus exutas. (in ollis feruen/
tibus) id est penis gehennalibus. (⁊ exi/
bitis de vita p̄senti ꝑ apturas) id est per
dissolucōnes armonie corꝑalis (⁊ ꝓijcie
mini i armon) qui interp̄tatur aceru⁹ tri
sticie ꝓpter quod significat penam gehē/
ne. (Venite ad bethel) hic ponitur dicte
punicōnis duplex causa. Vna est pecca/
torum cōtinuacio. Ideo subdit̄ (⁊ impie
agite). id ē agetis (⁊ ad galgalam ⁊c̄.)
ibi autez exercebatur ydolatria. ideo sig
gnificat auariciā que dicitur ydolorum
seruitus Eph̄. v. Alia causa est obstinatō
cum dicit̄ (dedi vobis stuporem denciuz
⁊c̄) id famē acutā et non estis reuersi ad
me. nam afflictio nō dedit vobis intellc̄z
quod est obstinacōnis magne signum et
idem significatur ꝑ alias pēas que sequū
tur cum dicit̄ (ego quoqꝫ ꝓhibui a vobis
ymbrem ⁊c̄) vsqꝫ ibi (postq̄ꝫ autē fecero ti
bi hoc p̄parare in occursum dei tui ⁊c̄.)
Nam in p̄senti peccatores possunt ad de/
um reuerti ⁊ ꝑ multiplices penas que ip
sis inferūtur aliquādo reuertūtur.

Capitu. quintū.

Audite verbum istud ⁊c̄) Per plā
ctū quē domin⁹ leuat sup̄ casum
dom⁹ isrl̄ significat̄ casus militā
tis eccl̄e plangend⁹ que notabiliter decli
nauit a ꝑfectione patrum tam in ꝓpl'o q̄ꝫ
in clero ⁊ maxime plangend⁹ est. q̄a non
apparet remediū r̄leuacōnis ad p̄mū sta
tum Ideo dicit̄ (non adijciet vt resurgat.
⁊c̄) vnde adhuc subdit̄ (Vrbs vnde egre
diebātur mille ⁊c̄) id est regnum vel dioce
sis vel religio aliqua de quib⁹ erant mille
bellatores contra demones ⁊ vicia pau/
ci valde inueniūtur respectiue. ꝫ qm̄ emē
dacio non est simpliciter impossibilis. sb
ditur (Querite me ⁊ inuenietis) vita gra
cie (⁊ nolite querere bethel ⁊c̄.) In hijs
autem locis exercebatur ydolatria ꝓpter
quod significant mala loca vt ꝓstibula.
tabernas ⁊ alia in quib⁹ exercentur vilia
que sunt a fidelibus euitanda (ne forte ꝯ
buratur domus ioseph) id est ecclesia vel
mens humana que est domus christi per
Joseph significati (qui conuertitis.) hic

tangitur casus ecclesie magis in speciali
⁊ p̄mo q̄ntum ad maiores quibus dicit̄
(qui cōuertitis in absinthiū iudiciū) pau
peres iniuste condemnando (⁊ iusticiam
in terra relinquitis) eam ꝓpter munera
diuitum omittendo (facientem arcturuz
⁊ orionem) constellationes sūt ideo signi
ficant bonos prelatos ecclesie Apoca. i.
Stelle septem angeli sunt septez ecclesia
rum .i. episcopi earum (⁊ conuertentem
i mane tenebras) illuminādo sua gratia
peccatores scz matheum ⁊ paulum ⁊ ali
os plures (⁊ diem in noctē) ɔtrarium per
mittendo iudicio suo nobis occulto (.qui
vocat aquas maris) id ē homines de sal/
sedine cupiditatis terrene ad celestis dul
cedinis degustationem eleuando (⁊ effū/
dit eas) per pluuiam salutifere doctrine
ꝓplm docendo (qui subridet vastitatez sr̄
robustum) .i. dyabolum de quo dicit̄ iob
xli. Nō est potestas super terrā que ei ɔ
paret̄ d̄ spoliatiōe vero eius gaudet deꝰ
(Odio habuerunt corripientē in porta ꝛc̄
) hic scd̄o describit̄ casus ecclesie q̄ntū ad
minores qui rebellāt veritati facte per iu/
dicē vel dicte per p̄dicatorem iō subditur
(⁊ loquentē perfecte ꝛc̄) sed quia i istis sūt
aliq̄ potēciores ⁊ astutiores alijs domos
⁊ hereditates aliorum iniq̄ subtrahētes
de quibus subditur (idcirco pro eo q̄ diri
piebatis pauperē ꝛc̄) ⁊ subditur pena (do
mos quadro lapide edificabitis) cum sū
ptibus magnis (⁊ non habitabitis in eis
) quia scriptum est Isa. xxxiij. Ve qui pre
daris nōne ⁊ ipe p̄daueris Aliter potest
exponi de doctore vano qui edificat eccle
siam ⁊ non habitat in ea per gratiam Eo
dē modo exponatur qd̄ subditur (vineas
amātissimas ⁊c̄) ⁊ subditur causa (quia
ego cognoui mlta scelēa vr̄a) .i. peccata
contra deum (⁊ forcia) .i. grauia (pecca
ta vr̄a) cōtra proximuz (hostes iusti) id
est iusticie quia ponitur hic iustuz neutra
liter (ideo prudens) prudencia mundana

qualis est iudex malus ⁊ aduocatus fal
sus (in tempore illo tacebit) scilicz iudicij
ideo premonet eos ad bonuz dicens (que
rite bonum ⁊c̄) ⁊ sequitur causa cum di
citur (si forte misereatur dominus deus
exercituuz reliquijs ioseph) id est peniten
tibus qui sunt r̄liquie cristi per Joseph si
gnificati ⁊ quia vere penitentes sunt pec
cata lugentes sequitur (in omnibus pla
teis planctus) q̄ntum ad ciues (et in cun
ctis qui foris sunt) q̄ntuz ad campestres
(⁊ vocabunt agricolam ad planctum.)
id est religiosos laborantes circa agrum
dominicū vt adiuuent eos suis oratiōibꝰ
ad deletionem suorum peccatorum. (Et
eos qui sciunt plangere) id est pauperes
qui ɔmuniter sunt in planctu dando eis
elemosinas scd̄m illud Danielis iiij. Pec
cata tua elemosinis redime et iniquitates
tuas in misericordijs pauperum (trāsibo
in medio tui) cordis compunctionez dā
do tibi (Ve desiderantibus diez domini
) hoc mistice potest exponi de primo aduē
tu cristi qui dicitur dies Roma. xiij. Nox
recessit dies autem appropinquauit hūc
autem diem iudei desiderauerunt et tam̄
in eius aduentu maiores per inuidiam ⁊
minores per maiorum deceptionez vt in
pluribus excecati fuerūt ⁊ sic dies domi
ni propter eorum maliciaz fuit eis ad dā
nationem ⁊ etiam ad destructionem tem
poralem ideo subditur (quo modo si fugi
at vir a facie leonis) iudei namq̄ rebella
uerunt romanis tempore neronis qui ꝓ
pter crudelitatem dicit̄ leo ij. Thimi. iij.
(Et occurat ei vrsus) per quam significa
tur vespasianus qui propter dictaz rebel
lionem venit contra iudeaz (⁊ innitatur
manu sua super parietem) scilicet templi.
ad qd̄ vltimo fugerunt iudei (⁊ mordeat
eū coluber) ꝑ quā significat̄ tytꝰ q̄ capto
tēplo iussit sacdotes occidi (odi ⁊ ꝓieci fe
stiuitates vr̄as) nā a tpe mortis cristi lega
lia fuer̄t mortua (aufer a via tumultum

carminum ꝛc̄).i.carmina leuitarum qui cessauerunt templo combusto(⁊ reuelabitur sibi aqua iudiciuꝫ)id est punicio iusta(abundans ⁊ magna)quia tunc iudi partim fuerunt occisi ⁊ ꝑtim captiuat (Nunquid hostias ⁊ sacrificiuꝫ obtulistis mihi in deserto.)id est in templo propter mortem christi ꝓphanato.quasi dicerꝫ n̄.(quadraginta annis)Tot eni anni a christi passione fuerunt vsqꝫ ad destructōem templi.⁊ cum hoc duo anni q̄ nō computantur ꝓpter paucitatem vltra numeruꝫ ꝑfectū(⁊ portastis tabernacula moloch)qui interpretatur rex.ideo ꝑ hoc significatur tributum quod reddebant cesari. De quo dixerunt Johānis.xix. Non habemus regem nisi cesarez(Sidus dei vestri rēpha .figuras quas fecistis vobis) quod potest exponi de quodam falso messia quē receꝑunt post destructōnem templi.de quo exponebant illud Numeri.xxiiij.Orietur stella ex iacob.ꝛc̄.(Et migrare vos faciam trans damascum)que interpretatur potus sanguinis.quia ptꝰ eorū occisionem ꝑ romanos reliqui fuerūt vēditi ⁊ ad diuersas orbis partes deducti.

Capitu.sextū.

Ve qui opulenti estis in Syon) h ad litteraꝫ arguitur malicia maiorum regis iude ⁊ israel ⁊ specialiter sacerdotum Unde ⁊ capitulo seq̄nti exprimitur amasias sacerdos qui multis plagis afflixit Amos ꝓphetam cuius filius Osias ipsum ꝑ tempora vecte transfixit.vt dicit Jheronimꝰ in ꝓlogo huius ꝓphete. Mistice vero ꝑ hoc significat̄ malicia p̄latorum ecclesie malorum ⁊ aliorum eisdem in malis ministrācium cuꝫ dicitur(Ve qui opulenti estis de rapina in syon)id est ecclesia(⁊ confidit s in mōte samarie)id est in regia potestate eo qd̄ in samaria erat palaciuꝫ regale.vt dicit̄ iij.Regum vicesimoꝑmo.Aliqui nāqꝫ p̄lati negocijs regalibus se ingerunt ⁊ gregem suuꝫ derelinquūt vt libēius possint male agere confidentes de regia potestate ingredientes pompatice.vt patet i familijs equis ⁊ excessibus alijs.(Transite in chalanne ꝛc̄)id est considerate terras i fidelium(lacior terminus eorum termino vestro est.)id est si sunt magis diuites ⁊ magis honorati q̄ꝫ vos estis inter christianos.quasi diceret nō.Nam prelati cristianorum ⁊ clerici ditiores sunt ⁊ magis honorati q̄ꝫ aliarum gencium.⁊ propter hanc ingratitudinem grauius punient̄. Ideo sequitur(qui seꝑati estis)in d̄i p̄sencia ab electis(⁊ appropinquatis solio iniquitatis)vestros sb̄ditos peruerse iudicādo(qui dormitis in lectis eburneis)id est nimis curiose ⁊ sumptuose paratis ⁊ ibidem luxuriam exercetis.(qui comeditis agnum de grege ꝛc̄.)nimis carnaliter viuendo.(qui canitis ad vocem psalterij.) per hymnos ineptam leticiam exercendo(sicut dauid putauerunt se habere vasa cantici)quasi diceret. non est ita.quia dauid vtebatur psaltēio ad laudes domini decantandas.(bibentes in phialis vinum.)excessiue ⁊ nimis delicate.(⁊ optimo vnguento delibuti)⁊ ad odorem carnis vestre(⁊ nihil paciebātur super contritiōe ioseph)id est populi sui temporaliter ⁊ spiritualiter afflicti(Quapropter.) Hic consequenter ponitur pena cum dicitur(quapropter nunc migrabunt ⁊c̄)scꝫ de delectacōne presenti ad penaꝫ inferni.(detestor suꝑbiam iacob)id est illorū qui alios calcare volunt.eo ꝙ iacob supplātator interpretatur(⁊ domos eius ⁊c̄.) id est sequaces suꝑbie ipsorum(ꝙ si reliq̄ fuerint decem viri)ad dandum eis locū penitendi(⁊ ipsi moriētur)in peccatis suis eo ꝙ tempe concesso sunt abusi(⁊ tollet euꝫ ꝓpinquus suus)id est demon sibi suggerens vilia die ac nocte.tollet eum ad penam gehenne ⁊ comburet eū infernali igne(vt efferat ossa.) id est opera de genere bona que dicuntur efferri quoniam non valent sic defuncto(⁊ dicꝫ ei qui in penetrabilibus domus est)id est d̄moni qui insidiatur viuentibus.(Nunquid adhuc est apud te.)scꝫ aliquis adducendus ad ignem gehēne(⁊ dicet ei)scilicet demoni sic querēti(tace ⁊ non recordēis nominis domini)id est non dicas aliq̄d vnde malus homo viuens habeat occasionē penitendi.Sic̄ ꝑ hoc qd̄ demō dixit Cypriano mago ꝙ crucifixus erat maior omnium.ideo Cyp̄anus conuersus

fuit ad cristum (quia ecce mandauit dñs
) id est ꝑmisit ꝙ mali permaneant in feci
bus suis ex eorum demerito. Apo. xxij.
Qui in sordibus est sordescat adhuc (Et
ꝑcuciet domum maiorem ruinis) id ē cle
rum malum permittet ruere de peccato
in peccatum (ꝛ domū minorē scissionib⁹
). i. laicorum cōmunitatez in dissentionē
sicut videmus per guerras eorum ad iui
cem (nunquid currere queunt in petris
equi) quasi diceret non. quia ē contra soli
tum cursum ꝛ sic assueti malis nō possūt
agere bonum Jere. xiij. si potest ethyops
mutare pellem suaz aut pardus varieta
tes suas ꝛ vos poteritis bene facere cum
didiceritis malum (quoniaz conuertistis. i
amaritudinem iudicium ꝛc̄) innocentes
iniuste condemnando (qui letami in nihi
li) id est in bonis t̄renis. Jere. iiij. Aspexi
terram ꝛ ecce vacua erat ꝛ nihili (qui di
citis ꝛc̄) attribuentes vobis potestatez a
deo vobis datam. ꝛ subditur pena cuz di
citur (ecce ego suscitabo super vos gentē
) id est demonum ferocitatem qui nomie
gentis significant̄ eo ꝙ a gentibus in ido
lis colebantur (ꝛ conteret vos) totaliter
primo per culpam ꝛ post per penam

Capitulū vij.

Hec ostendit mihi dominus) hic
ad literaz describitur duplex pla
ga q̄m ostendit dominus amos
Phete in terra venturaz Prima fuit lo
custarum germinancia corrodencium se
cunda fuit ignis d̄uorantis sed vtraqz fu
it impedita Mistice per ꝓphetam qui oliz
dicebatur vid̄ns vt habetur. i. Reg. ix. si
gnificatur bonus religiosus contemplati
oni diuine intentus qui tribulatione sup
populum imminente debet vt deus eam
auertat feruēter orare Potest etiam per
plagam locustarum significari plaga de
tractorum qui rodere student vitam et
famam bonoruz. Et per plagā ignis cul
pa cupiditatis ꝛ carnalitatis pro quaruz
auersione debent religiosi deum exorare
ꝛ tanto deuocius quanto plaga spiritua
lis maior peior est corporali (Et ecce do
minus stans super muruz litum ꝛc̄) ad li
teraz per linitionem muri significatur cir
ca regnum israel protectio dei ꝛ per cessa
tionem linitionis subtractio diuine prote
ctionis ꝛ hoc propter idolatrie vicium in
duratum per hoc igitur ꝙ amos constā
ter hoc denunciauit significatur ꝙ bon⁹
ꝛ constans predicator denunciare debet
penam debitam peccatis magnatorum.
per amasiam sacerdotem qui voluit ip̄m
terrere ꝛ sic de terra israel effugare signi
ficantur mali sacerdotes qui ꝑ se ꝛ alios
nituntur repellere veritatis predicatores
ꝛ sicut in penam huius vxor amazie fuit
adulterio polluta ꝛ ip̄e captiu⁹ ad terrā
pollutam ductus ꝛ ibidem mortuus ꝛ fi
lij eius ꝛ filie gladio occisi sic talis sacer
dotis ꝑrochia polluitur vicijs ꝛ filij eius
ꝛ filie spirituales cadūt gladio demonis
ꝛ ip̄e ducitur ad terram pollutaz inferni
que dicitur terra tenebrosa ꝛ ip̄e moritur
bi morte scd̄a

Capl̄m. viij.

Hec ostendit mihi dominus deus
ꝛc̄) hic ad literaz describitur pu
nitio israelitarum per quam mi
stice significatur punitio malorum cristi
anoruz Circa q̄m sciendū ꝙ per vncinū
fit scd̄a collectio pomorum scilicet illorū
que sunt in alto ꝛ sic non possunt colligi
sola manu ꝓpter quod vncin⁹ vltimam
punitionem significat ꝛ sic dicitur (venit
finis super populum meuz) scilicet pecca
torem (Et stridebunt cardines templi)
id est prelati qui grauius peccant q̄m alij
et dicit stridebunt quia de pena inferni di
citur Mathei octauo. Ibi erit fletus ꝛ stri
dor dencium (et in omni loco) scilicet in
ferni (ꝓijcietur silencium) per clamorem
cruciatorum (audite hoc) aure mentis vt
peniteami ante tempus huius punitionis
(qui conteritis pauperem) eo ꝙ non pōt
se defendere. (dicentes quando transibit
messis) vt sic possim⁹ mouere litē cū ino
cētib⁹ q̄ tp̄e messis sūt i pace (ꝛ sabbatū

in quo non licet opari.(q apiemus fru/
mētum)id est exponem⁹ venale cum mi/
tis tamē fraudib⁹.Ideo subditur(vt im/
minuam⁹ mensuram qc̄.vt possideamus
in argento egenos in seruos q ancillas)
eo q̄p non poterunt se liberare a debito ex
ga nos (q quisquilias frumenti venda⁹
)id est inutilia miscendo bono frumento
(Jurauit domin⁹)sbic ponitur dictorum
pena q p̄mo corpalis cum dicit̄(Jurauit
domin⁹ in superbiam iacob)id ē firmit̄ sta
tuit eas punire q p iacob q̄ supplantator
interp̄tatur supplātātes innocētes dictis
fraudib⁹ significant̄(nunq̄d sup isto non
ꝯmouebitur terra.)quasi dicens sic sc̄z p
guerras q pestilencias insurgētes ex dei
iudicio(q ascēdet quasi fluui⁹)sc̄z supplā
tator malign⁹ intumescēs superbe(q ejcie
tur)de sua potestate(occidet sol in meri
die.)id est p̄speritas superbi cadet in etate
sua virili sicut frequēter contingit(q con
uertā festiuitates vestras)sc̄z mundanas
q ineptas(in luctum)p̄pter gaudium ve
strum ineptum(q inducā sup omne dor/
sum saccū)p̄pter curiositatis excessum(
q sup omne caput caluiciū)p crispaciōe
criniū.(Ecce dies)sbic secundo ponitur
pena spūalis cum dicit̄(q mittam famem
in terra ꝛc̄)quoniā p̄pter mala potentum
aliquādo terra suppōitur interdicto q sic
cessat diuinor̄ sollēnis celebracio q verbi
diuini p̄dicacio saltem in p̄te(q deficient
virgines pulchre)id est mulieres minuē/
tur a deuocōne(q adolescentes in siti).s.
iusticie.

Capitu.nonū

(Vidi dominū stantem)sbic amos
p̄phetat contra regnum duarum
tribuum in quo erat domi tēplū
q p hoc significatur cōminacio dei super
ministros ecclesie militantis cum dicitur
(vidi dominū stantē sup altare)id est su
p̄ ministros eccl̄e ad puniciōem sue mali
cie(p̄cute cardinē)id ē malum pontificē.
(q cōmoueantur supliminaria)id ē puni
antur mali clerici ab eo supportati.q sub
ditur causa cū dicit̄(auaricia eni in capi/
te omniū)id ē in epō qui caput est eorum
(q nouissimū eorum in gladio cadet)id ē
minim⁹ de clero dei vindictā nō euadet(
nō erit fuga eis)sc̄z a dei vindicta Ideo se
quitur(si descenderint vsq̄ ad infernū)id
est si recurrerint ad dyalēdū demones p̄
sua euasione.sicut fecit saul.p̄mi Reguz.
xxviij.(inde man⁹ mea educet eos)suum
recursum frustrādo(etsi ascenderint ī ce
lum)sanctos depcando nō iuuabunt̄ ab
eis q̄a sunt indigni(etsi absconditi fuerit
in vertice carmeli)id est si fuerint confisi
de oracōnibus religiosorū eis nō valebit
quia ponūt impedimētum (etsi celauerit
se ꝛc̄)quasi diceret.hoc est impossibile.q̄a
nuda q apta oculis dei sunt omnia. Sbe
breor̄ quarto(etsi abierint in captiuitatē
qc̄)quasi dicens ibi p̄sequar eos superad
dendo afflictōem(q domin⁹ de⁹ exercitu
um ꝛc̄)quasi diceret nō potest eius effcūs
impediri(q ascendens sicut omnis riu⁹ ꝛc̄)
exponatur sicut in capitulo precedenti. (
Qui edificat) Sbic loquitur de bonis ec
clesie ministris dicens(Qui edificat ascē
siōem suam in celo)diuina contēplando(q
fasciculum suum sup terram)opera pieta
tis exercendo(qui vocat aquas maris.)
.i. vere penitentes ad sui cognicōez(q ef
fundit eas) p̄ sanam doctrinam vt patz
in Paulo(Nūquid q filij ethiopum estis)
Sboc dicitur p̄pter aliquos qui post diui
nam vocatōem ad vomitum reuertunt̄.
et sic peiores q̄z prius efficiūtur (Nūquid
non israel ascendere feci de terra egypti)
id est ō tenebris peccati.quasi diceret sic
p̄pter quod reditus ad vomitum p̄pter
ingratitudinem aggrauat peccatum. Et
sequitur pena cuz dicitur(ecce mādabo
ego et concuciam qc̄. In die illo suscita/
bo tabernaculum qc̄) Istud vsq̄ ad finē
capituli exposui lr̄aliter de aduētu xp̄i qđ
alij doctores exponunt de reedificacione
templi p̄ zorobabel et socios eius q sic ex
posicio mea litteralis est eciam spiritual
respectu illi⁹ expositōis. p̄pterqđ de alia
p̄transeo quo ad presens.

Explicit . Amos. ppba.

Incipit Abdias ꝓphets

Visio abdie) que literaliter i
tellecta est de destructione
ydumee ꝓpter tria. s. ꝓpter
p̄sumptionez de sua fortitu
dine specialiter q̄tū ad sitū
terre ⁊ ꝓpter p̄sumptioem de magnitudi
ne sue sapiencie ibi (non est prudencia) et
ꝓpter odium fraternum ibi (ꝓpter inter
fectionem) Mistice vero per edom signifi
catur omnis p̄sumens d̄ sua fortitudine
corporali ⁊ similiter p̄sumens de sua sapi
encia seculari ⁊ similit̄ ꝑseuerans i odio
fraternali qd̄ est fatuum ⁊ iniquuz. nam
in morte deficit corporalis fortitudo in tā
tum ꝙ moriens non potest defendere se
de musca. similiter sapiencia quia sicut di
cit Augustin⁹ in sermone de innocentib⁹
hac animaduersione ꝑcutitur peccator
vt moriens obliuiscatur sui. qui dū viuēt
oblitus est dei Similiter odium fraternū
multuz nocet morienti quia ꝓpter h̄ pau
ci valde compaciuntur sibi ⁊ sic patet de
structio presumentis maligni (⁊ in mon/
te sion erit saluatio) Istud vsq̄z ad finem
capituli literaliter exposui d̄ aduentu cri
sti ꝓpter quod de alia expositione pertrā/
seo sicut in fine amos prophete dictum ē

Explicit Abdias ꝓpha

Incipit Jonas ꝓpheta

Et factuz est verbum domi
ni ꝛc̄) per Jonaz quē domi
nus misit ad predicanduz
ꝯtra niniuē significat̄ euā/
gelij p̄dicator ⁊ nomē cōso
nat qꝛ Jonas iterpretatur
columba p̄dicator autem debet eē simpli
citatis columbine ⁊ carens amaritudis
felle (filiū amathi ⁊c̄). i. veritatis sicut fi
lius dei dicitur qui eius instinctum sequi
tur Ro. viij. Qui spiritu dei aguntur hi fi
lij dei sunt ita filius veritatis debet esse p̄
dicator ip̄am simpliciter sequendo (vade
in niniuem ꝛc̄) que interpretatur spaciosa
ideo significat mundi vanitatem que dif
fusa est per totum orbem Unde cuidā r̄
ligioso predicanti contra vanitates mun
di quidā mordaciter dixit frater cōpati
mini mundo. nam emendabit se ⁊ cū fra
ter assereret oppositu ille subiunxit imo
quia religionem intrauit ⁊ sic frater con
fusus obmutuit (⁊ surrexit ionas vt fuge
ret in tharsis) nam alī predicator ex hūa
na fragilitate declinat predicandi laborē
⁊ vt euitet magnatorum maliuolenciaz
(⁊ descendit ioppen) que interpretat̄ pul
cra. naz libenter declinat ad locū vbi sibi
pulcra facies ostenditur ⁊ bonū ꝯuiuiuz
preꝑatur (⁊ inuenit nauem euntē in thar
sis) que interpretatur exploratio gaudij.
⁊ ideo per hanc nauem intelliguntur per
sone que predicatorem inducunt vt trāse
at ad delectabilia mundi (et dedit naulū
eis) supportādo eos in aliquibus illicitis
(dominus autem misit ventum magnuz
ꝛc̄) id est contritionis spiritū quādo talis
predicator percipit defectum suum. Et
sic peccatum suum vere recognoscens
(mittitur in mare) id est in amaritudinez
penitencie (⁊ piscis suscipit eum ne subm̄
gatur). i. cristus per piscem significatus
in cui⁹ ore staterē inuenit petrus Mathei
xvij. suscipit penitentez ne desperans ab
sorbeatur. (. ⁊ erat ionas in ventre piscis
tribus diebus) per quos significantur a
mara contritio integra confessio ⁊ debi/
ta satisfactō (⁊ orauit ionas ꝛc̄) quia vere
penitens debet orare feruenter pro pecca
ti remissione ⁊ pro diuine gratie impetra
tione etsi fuerit oratō perseuerans exaudi
etur ideo subditur (⁊ exaudisti me) ꝓpter
quod post orationem sequitur (⁊ dixit do
minus pisci). i. cristo homini (⁊ euomit io
nam in aridam) peccatorez reducens ad
salutez.

Capitulum tercium

Et factum est verbum domini ad ionam secundo ꝛc̄) quoniā predicator agnoscens peccatuz suum debet ardenci⁹ exercere p̄dicacōnis officium Ideo sequit̄ (⁊ surrexit ionas) a sōno negligencie (⁊ abijt in niniuē) ꝑ actuz diligencie (⁊ clamauit ⁊ dixit adhuc quadraginta dies ⁊ niniue subuertetur) ⁊ sb̄ intelligitur. nisi penitenciā egerit vt ex sequētibus apparebit. ⁊ ideo per istos quadraginta dies intelligitur penitēcia perfecta. Unde moyses legitur ieiunasse quadraginta dieb⁹ Exodi. xxiiij. ⁊ Helias. iij. Regū. xix. ⁊ christus Math̄. quarto. tam̄ niniue subuersa fuit a statu culpe in statū gracie. scd̄m illud Prouerbioꝝ. xij. Verte impios ⁊ non erunt scz impij. Ideo sequit̄ in fine capituli (⁊ vidit de⁹ opera eorum) id est approbauit (q̄a conuersi sunt a via sua mala. ꝛc̄)

Capitulū quartū

Et afflictus est ionas ꝛc̄.) sicut dictum est supra p̄mo capitulo. ꝑ Ionam significatur predicator qui aliquādo fugit laborem ⁊ plus debito fouet suam carnez Nam aliquādo bonus dormitat homer⁹. ⁊ sic in ꝓposito Ionas timens notari de falsitate ꝓphecie d̄ siderabat sb̄uersionē niniue. ꝓpter quod per ipsum significatur predicator doctor vel prelatus quicūq; qui plus appetit cōmodum suum scz fame vel pecunie q̄ auditorum vel subditorū bonum spirituale Nam aliquādo plus dolent de boni temꝑalis subtractōne q̄ de auditorum vl̄ plebis transgressione. Id̄o sequitur (⁊ egressus est ionas de ciuitate) egreditur enim prelatus de sua ciuitate quādo tam parū curat de subditorū suorum salute ⁊ tantū anxiatur de boni temꝑalis amissione (Et fecit sibimet vmbraculum) in delectacione temꝑalium ⁊ idem significatur ꝑ ederam cito ꝓductam ⁊ cito arefactam. Nā huius mundi delectacōes sunt valde breues. ꝓpter quod de subtractione earum sapientibus non est dolendum. ꝓpter qd̄ ione dolenti d̄ arefactiōe edē dicitur a domino (putas ne bene irascēis tu) id est racionabiliter. quasi diceret non. sed valde irraciōabiliter.

Explicit Ionas.

Incipit Micheas. ꝓpheta

Capitulū p̄mū.

Verbum domini quod factum est ad micheam.) qui interpretatur humilitas. humilib⁹ enim diuina secreta reuelantur Math̄. xi. Abscōdisti hec a sapientibus ⁊ reuelasti ea ꝑuulis (Morastiten qui interp̄tatur hereditas. Nam vere humiles sunt celorum heredes Mathei quinto. Beati pauꝑes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorū. (quod vidit sup̄ samariam) que interpretat̄ custodia domi. ideo ꝑ eam significant̄ prelati. (⁊ ierusalem) que pacifica interpretatur. ideo per eam religio significat̄ ⁊ de puniciōe istoruz ꝓpter suam maliciaz hic agitur. Ideo sequitur. (Quia ecce dominus egredietur de loco suo) non per localem motum. sed per punicōnis effectum. Unde sequitur. (Et consumentur montes.) id est principes ⁊ prelati (⁊ valles scindētur.) id est mali religiosi in humilitati. statu locati (sicut cera a facie ignis) scilicz infernalis Ideo subditur (Sicut aque que descendunt in preceps.) id est in inferni profundum (in scelere iacob omne istud) id est pro scelere superbi eo. quia iacob interpretat̄ supplantator. superbi vero principes ⁊ prelati alios volunt sub pedib⁹ tenere (⁊ in peccatis domus israel.) id est malorum religiosorum qui dicuntur domus israel eo q̄ per contemplacōnem debēnt videre deum. ⁊ ipsi per mutacionez vident mundum (Q d̄ scelus iacob.) id ē superbi (Nonne samaria) id est eccl̄ia eo q̄ samaria interpretatur custodia domi. nunc autem in eccl̄a maxime viget superbia (Et que excelsa iude) id est offensiōes plebis christiane (nonne ierusalem) quasi diceret sic. ⁊ ꝑ ierusalem significatur ecclesia cuius mali clerici ⁊ religiosi suis ex

emplis dant popularibus occasionē pec/
candi (ꝛ ponam samariaꝫ) id est ecclesiā
(in aceruū lapiduꝫ) per dissipationē mo
rum permissiue tamen (ꝛ detraham in
vallem) scilicet inferni (lapides eius) id ē
iduratos iniq̄tatib⁹ (ꝛ fūdam̄ta ei⁹ r̄uela
bo. i. maliciaꝫ ei⁹ occultā manifestabo ꝑ
penaꝫ aptam (ꝛ omnia sculptilia eius). i
consiliarij mali qui interrogantur sicut
idola (cōscindentur) id est gladio diuine
snīe punientur (ꝛ omnes mercedes eius
) id est simoniaci contractus (comburen
tur igni) scilicet infernali (quia de merce/
dibus meretricis congregata sunt ꝛc̄) id
est sicut turpiter sunt adquisita ita pu/
nientur pena turpi. (Super hoc plāgam
ꝛc̄) per magnuꝫ planctum ꝓphete signifi
catur ꝙ bonus cristianus flere peccata
debet ecclesie ꝛ maxime ꝓpter hoc quod
subditur (quia desperata ē plaga eius qꝛ
venit vsqꝫ ad iudaꝫ ꝛc̄). i. vsqꝫ ad populū
ciuilez (nolite ānūciare in geth) que inter
pretatur torcular ideo significat religio/
nem in qua passio cristi debet meditari ꝑ
quaꝫ cristi sanguis expressus est in torcu
lari crucis Est igitur sensus. nolite nūcia
re in geth ꝛc̄ id est vtinā ignorarent religi
osi cleri maliciam ne imitarentur ip̄am
(ne ploretis ꝛc̄) id est vtinaꝫ nullo mō cēt
eis cognita scilicet verbo vel signo (trāsi
te vobis habitatio pulcra) id est vos cleri
ci mali q̄ gaudetis de declamatiōib⁹ hu
ius mundi ad ignominiam confusam in/
ferni (nō est egressa a) vicijs ꝑ penitēci (
ideo transeat ad penam

Capl'm .ij.

Ve qui cogitatis inutile) micheas
ꝓphetauit contra personas ma/
gnas capitulo precedenti h̄ pro/
phetat contra cōmunitatem populi dicēs
(ve qui cogitatis inutile ꝛc̄) isti sūt qui de
nocte malicias contra proximos meditā
tur ꝛ mane sequenti exequūtur ꝛ que sūt
illa subdit dicens (ꝛ concupierunt agros
ꝛc̄) ꝓpter quod subditur pena cum dicit̄
(idcirco hec dicit domin⁹ ecce ego cogi/
to super familiam istam maluꝫ) scilicꝫ pe
ne (vnde non auferetis colla vr̄a). i. non
poteritis (ꝛ sumetur super vos ꝑabola)
id est cantilena de vr̄a miseria (cum sua/
uitate dicentium) scilicet aduersariorum
vr̄orum de vr̄is miserijs gaudenciū (de
populatiōe vastati sumus). hoc dicent in
personis vr̄is ꝛ per istam deuastationeꝫ
populi israel temporalem significat̄ d̄ua
stacio spiritualis populi cristiani de qua
gaudent spiritus maligni (Pars populi
mei) scilicꝫ cristiani (ꝯmutata ē). s. a ciui
tate dei in ciuitatem diaboli ꝛ hec est ꝑs
peccatrix (quomodo recedet cum reuer
tatur ꝛc̄) diabolus eniꝫ aliquando cessat
a tentatione vt sic homo confidat de sua
securitate ꝛ tunc diabolus rediens ꝓicit
cuꝫ in ipocrisim que est grauior culpa qꝛ
sicut dicit Jero. Simulata sanctitas du/
plex est iniquitas (propter hoc non erit ti
bi mittens funiculū sortis in cetu domini
) id est non habebis partem cum electis
(Non loquamini ꝛc̄) ad literaꝫ filij israel
mali non credebant verbis ꝓphetarum
de sua punitione futura ꝛ per istos signifi
cantur mali cristiani qui predicatiōes de
penis inferni reputant fictiōes contra q̄s
subditur (nunquid abb̄uiatus est spirit⁹
domini) loquēs in sanctis suis q. d. nō ꝫ
tempe suo habebit effectuꝫ Cetera patēt
vsqꝫ ibi (ꝛ eos qui transibant simpliciter)
id est pacifice (conuertistis in bellum) eos
iugulando (mulieres populi mei eiecistis
de domo deliciarum) interfectis viris ea
rum (a ꝑuulis earum tulistis laudem me
am) qua me laudabant de bonis adquisi
tis iuste per patres eorum ideo sequit̄ pe
na cum dicitur (surgite ꝛ ite) scilicet cum
diabolo ꝛ angelis eius sed quoniā bon⁹
vir dolet de peccatis quibus meruerunt
sic damnari ideo sequitur in persona viri
boni (vtinam nō essez vir habens spiritū
ꝛc̄) i. vtinā vt malū qd̄ video vel p̄dico su
per vos venturuꝫ nō veniēt (stillabo tibi
ꝛc̄). i. nunciabo tibi ventura mala (Con/
gregatione cōgregabo ꝛc̄) istud vsqꝫ ad fi
nem capituli exponunt aliqui d̄ ꝓsperita
te in reditu captiuitatis babilonice. ego
aūt exposui literalit̄ de bōis spiritualib⁹
in aduentu p̄mo cristi ꝓpter quod exposi
tio mea non solū literalis sed etiam spūa
lis est respectu aliarum nec occurrit m̄ ꝯ
ueniencior hic ponenda

Et dixi ꝛc.) Postq̃ propheta arguit peccata vulgarium. hic cõsequẽter arguit peccata maiorũ populi isrl̃ per quos significantur maiores christianorũ. Et ꝑmo arguunt principes cuz dicitur (audite principes dom⁹ iacob) sequitur (nunquid non vestrum ẽ scire iudicium) quasi dicerz. scire debetis non solum speculatiue ꝫ eciã practice ꝛ tamen contrariũ est verum. ideo sequitur (qui odio habetis bonũ ꝛ diligitis maluz ꝛc.) ꝛ patet sentencia ꝛ sequitur pena cũ dicitur (tunc clamabunt dominũ in afflictione sua ꝛ non exaudiet eos). scõm illõ Prouerbiorꝫ. xxi. Qui obturauit aurẽ suam ad clamorem paupis ꝛ ipse clamabit ꝛ non exaudietur (hoc dicit dom⁹ de⁹) hic loquitur contra prophetas falsos veteris testamenti. per quos significant falsi predicatores noui (qui seducunt populum) peccata diuituz excusantes propter questum (qui mordent dentibus suis) diffamantes eos qui non tribuũt eis ꝛ (predicant pacem) malis propter suam beneficienciam. ideo subditur pena cum dicit (propterea vox nobis ꝛc). i. inferni pene tenebrose ꝛ confundẽtur extrema confusione ꝛ mutatur hic modus loquẽdi ꝺ secunda persona ad terciã. (Verũtamen) hic arguit propheta cõmuniter omnes maiores per quã significatur predicator constans. ideo dicitur (verũtamen repletus sum ego fortitudine) ad arguendum constanter peccata maiorum. ideo subdit (vt annunciem iacob scelus suum) id est potenti superbo qui alios calcat. Jacob eni supplantator interpretatur (ꝛ israel peccatum suum) id est clero superbo. ꝛ quoniã isti frequẽter constituuntur iudices i foro seculari ꝛ ecclastico. ideo subditur (audite hoc principes) sequitur (qui abominamini iudicium) id est executionem iusticie (qui edificatis syon in sanguinibus ꝛ iherusalem) per syon eccla. per iherusalem metropolim regalis curia significatur (ꝛ super dominũ requiescebant dicentes nunquid ꝛc.) promittentes diuinam protectionem. falso tamen (propter hoc causa vestri syon quasi ager arabit ꝛc.) ad literam propter peccata maiorum populi iudaici iherusalem fuit destructa.

Et similiter propter peccata maiorum populi christiani ecclesia spiritualiter pro magna parte destructa est ꝛ eciam corporaliter multum diminuta. Naz in africa ꝛ iudea pauci valde remanserunt christiani ꝛ vt dicitur in armenia sunt diminuti.

Capitulũ. iiꝯ.

Et erit in nouissimo dierum ꝛc.) capitulum istud ꝛ quintum litteraliter exposui de profectu ecclesie sub eius capite domino nostro ihesu christo. propter quod hec expoſicio nõ solum literalis est sed eciam spiritualis. Et ideo de alia pertranseo ꝛ quia mihi non occurrit alia conueniencioz hic ponẽda.

Capitulũ. vi.

Audite que deus loquitur) Prophęta hic arguit incredulos iudeorum per quos significantur increduli christianorum qui sunt in duplici gradu. Nam heretici sunt increduli ꝟbo ꝛ facto. mali christiani facto. ad ꝟbum ꝑmo Confitentur se nosse deum factis autem negant. Et sic propheta per que predicator euangelij significatur. dicit (audite que loquitur dominus) scilicz mihi (surge ꝛ contende iudicio) constanter predicãdo) aduersus montes ꝛc) id est contra maiores (quia iudicium domini cum populo suo) scilicz peccatori ad ostendendum racionabilem ꝛ iustam eius punicionem. ideo subditur (Populꝰ meus quid feci tibi ꝛc.) id est quã occasionem dedi tibi a me recedendi. quasi diceret. nõ potes ostendere (quia eduxi te de terra egipti ꝛc) id est de tenebris peccatorum per mortem meam (ꝛ misi ante te moysen) id est legem euangelicam (ꝛ aaron) id est ecclesie sacramenta per sacerdotes admistrata (ꝛ mariã) matrem domini cuius vita fidelibus est exemplar pergendi ad patriam (populus meus memẽto queso quid cogitauerit balach rex moab) scz nocere filijs israel. ideo per ipsum significatur diabolus qui dicitur Job quadragesimo ꝑmo. Rex est super omnes filios superbie ꝛ semper querit iustis nocere (ꝛ quid respõ

derit ei balaam)qui respondit ei pro ra pro israel quod erat contrarium intē cioni sue.sic deus mala que querit diabo lus contra iustos vertit ad diaboli con fusionem q iustorum gloriam sicut procu rauit christi mortem que fuit ad eius ex altacionem ad ℙhilippēses secundo. pro pter quod q deus exaltauit illum q dona uit illi nomen quod est super omne nomē vt in nomine ihesu omne genu flectatur celestiuz terrestrium q infernoruz qc̄.Ad diaboli deiectionem similiter procurauit martirum occisionem quam deus ver tit ad eorum gloriam q diaboli confusio nem.(Quid dignum offeram qc̄)hic in quirit prophēta quomodo deo p suis be neficijs debeat fieri recompensacio dig na.circa quod excludit primo falsam re compensacionem dicens. (Et curuabo genua deo excelso qc̄.)quasi diceret sig na exteriora deuocionis vt oblacōnes q sacrificia non placent deo sine deuocōne mentis q vita virtutis. Et subditur mo dus digne recompensacionis cum dicit. (Indicabo tibi homo quid sit bonum.) id est deo acceptum. (vtique facere iudi cium.)id est iuste viuere cum omnibus q diligere misericordiam cum indigentib9 (sollicitum ambulare cum deo tuo)eius mandata diligenter custodiendo Ideo se quitur. (Vox domini ad ciuitatem cla mat)id est in sacra scriptura(q salus erit omnibus timentibus nomen suum.)id ē custodientibus mandata eius. (Audite tribus q quis approbabit illud)quasi di ceret.Pauci faciunt deo dictam recmo pensacōnem Ideo subditur(Adhuc ignis i domo impij)id est ardor fraudis q ava ricie(q thesauri iniquitatis qc̄.)In domi bus enim malorum christianorum frequ ter inueniuntur talia. Et subditur pena cum dicitur(Tu comedes q non satura beris.)id est eucaristiam assumes q non proficiet tibi sed nocebit (Et humiliacio tua in medio tui)id est licet eleueris exte rius tamen deiectus es coram deo interi us. (Comprehendes q non saluabis)id est si facias bona de genere non erunt ti bi ad salutem propter defectum gracie.(Et quos saluaueris in gladium tra-

id est bona que fecisti duz adhuc esses i gracia per peccatum sequēs sunt morti ficata.(Tunc seminabis qc̄.)ℙer semē intelligitur bonum verbum.(ℙer calci acionem oliue)opus pietatis (ℙer mu stum)spirituale gaudium que non pro sunt si mortificata fuerint per mortale peccatum. Ideo sequitur(Et custodisti precepta amri)id ē diaboli.

Capitulū.vij.

Ve mihi)Verbuz potest esse bo ni prelati plangētis in populo suo defectum boni q abundanc am mali. Ideo sequitur(Quia factꝰ suz fiē q colligit in autumno racemos vin demie)id est remanentes post vindemi am qui sunt valde pauci q minuti respe ctu prius collectorum. q sic frequenter dyabolus primo colligit plures q maio res. Unde dicitur Mathei septimo. La ta est porta q spaciosa via que ducit ad perdicionem q multi intrant per eam.(non est botrus ad comedendum)Quia pauci respectiue incorporantur christo per fidem caritate formatam (precoqs ficus desiderauit anima mea.)id est ha bere bonas personas in dyocesi mea.q non est ita Ideo subditur.(perijt sanct9 qc̄.)(Omnes in sanguine insidiantur ad vocem dum proximis in corporibus fama vel rebus possessis (malū manuū suarum dicunt bonum)id est opera sua mala dicunt bona sicut exactor dicit p facit zelo iusticie vel propter bonum cō mune q princeps postulat.scilicz exacti ones q iudex in reddendo est. Nam ciuꝰ ballini q prepositi reddunt quod petit ō grauamine populi(qui optimus in eis est)id est minus malus(quasi paliurus)que est herba pungitiua.quia talis pū git populi corda(q qui rectus) respectu peiorum(quasi spina de sepe)(Dies spe culacionis qc̄.)hic ponitur predictoū punicio diuina. Nunc enim videt q visi tat peccata. Ideo sequitur (Nunc erit vastitas eorum)non solum ab extrinse cis.sed ab intrinsecis. Ideo subditur.(

(nolite credere amico) q̃tumcũq̃ intio.
quia nulla pestis grauior ad nocendũ q̃
familiaris inimicus (filius contumeliam
facit patri) scz carnali ⁊ eciã spirituali. id
sequitur in persona boni prelati (ego autẽ
ad dominũ aspiciã) quia per ipsum soluz
possunt tanta mala r̃mediari (Ne leteris
) omnis homo debet ex caritate diligi. qr
q̃diu viuit potest ad bonum cõuerti. sed
multitudo demonũ est in malo confirma
ta et sic est humani generis inimica prop
ter quod de casu bonorum letatur quorũ
tamen aliqui resurgunt et sic in eorũ per/
sona demonibus dicitur (ne leteris inimi
ca mea sup̃ me quia cecidi) per culpam (
consurgam) per dei graciam (iraz domi
ni portabo) id est penaz tempalem hic vl̃
in purgatorio (donec causam meaz iudi/
cet) perfecte me iustificando (⁊ aspiciet in
imica mea) id est demonũ multitudo ma
ligna (⁊ operietur cõfusione) in exaltacõ
ne mea (q̃ dicit) id est dicebat dũ adhuc
essem in culpa (vbi est domin⁹ de⁹ tuus)
quasi dicerz nõ liberabit te de manu mea
⁊ quia deiectio demonũ cedit ad gloriaz
sanctorũ. ideo subditur in p̃sona eorum (
ocl̃i mei videbũt ꝛc̃) (dies) scz veniũt vt
edificent̃ macerie tue) id est angeloruz ru
ine que de electis reparãtur (in die illa lõ
ge fiet lex) scz scripta. naz omnes electi de
um videbunt immediate Jheremie. xxxi.
⁊ non docebit vltra vir p̃ximum suum ⁊
vir fratrẽ suum di. cognosce dominũ. om
nes enĩ cognoscent me a minimo vsq̃ ad
maximũ ait dominus (in die illa vẽiet as/
sur) qui interpretatur sustollens angusti/
am. ideo dicitur Apoc̃. xxi. Et absterget
deus omnẽ lacrimam ab oculis sanctoꝝ
⁊ mors non erit vltra neq̃ luctus neque
clamor neq̃ dolor erit que p̃ma abierũt.
(⁊ vsq̃ ad ciuitates munitas) id est man
siones sanctoruz omnibus bonis plenas
(⁊ a ciuitatib⁹ vsqz ad flumẽ) id ẽ spirit⁹
sancti abundanciã. Apocalipsis. xxij. Et
ostendit mihi fluuium aque viue splendi/
dum sicut cristallũ (⁊ ad mare de mari.)
id ẽ ad plenitudinem leticie (⁊ ad montẽ
de monte) id est ad altitudinem de altitu/
dine gracie. ⁊ per oppositũ dicit de repro/
bis (⁊ terra erit in desolaciõem) id est ho

mines terreni erunt in damnacõem (pro
pter habitatores suos) id est p̃pter demo/
nes quos in habitaculis suoꝝ cordiuz re
ceperunt ⁊ hoc eciam cedet ad gloriã ele
ctorum. (Pasce populũ) quoniã perfectõ
vite contẽplatiue est quedam inchoatio
vite celestis de qua locut⁹ est in parte im/
mediate precedẽti. ideo loquit̃ hic de p̃fe/
ctione ꝯtemplatõnis que pertinet ad sta/
tum religionis dicens (pasce populũ tuũ
) per votum religionis tibi consecratum
pabulo tue recreacionis. ido subditur (i
virga tua ꝛc̃.) id est in possessione tua. vir
ga nãq̃ frequẽter accipitur in scriptura
⁊ eciam ꝯmuni modo loquẽdi pro men/
sura terre vel hereditatis. Igitur in v̄ga
dei seu hereditate pascuntur qui diuinis
consolacionibus recreãtur quod contem
platiuis confertur (habitãtes solos in sal
tu) id est in loco a tumultu negocioꝝ ter
restrium sep̃ato (in medio carmeli pascẽ/
tur ꝛc̃) id est in locis delectabilib⁹. nã cuz
d̃o ⁊ angelicis spiritib⁹ est talium cõuer
satio. scd̃m illud Phil̃. iij. Nostra autẽ cõ
uersatio in celis est (iuxta dies antiquos)
id est eccl̃e primitiue. Tunc enim fuerunt
excellenter cõtemplatiui (scd̃m diẽ egres/
sionis tue de terra egipti ostendam ei mi/
rabilia) Nam in primitiua eccl̃a fuerunt
tanta ⁊ maiora miracula (videbunt gen
tes ⁊ confundentur) Nam gentiles vidẽ/
tes miracula nomine christi facta confũ
debant̃ de sua ydolatria eam totaliter re
linquentes. ideo subditur (Ponẽt man⁹
sup̃ os ⁊c̃.) volẽtes loq̃ vel audire aliq̃d
de ea (lingẽt puluerẽ). id est accipient ma
gnam humiliacõem. sicut legitur de con
stãtino q̃ officium stratoris exhibuit bea
to Siluestro (dominũ deum nostrum nõ
desiderabunt) id est eius aduentum ad iu
dicium in morte donec fecerint opera pe/
nitencie. ideo sequitur (⁊ timebunt te) id
est rigorem iusticie tue ⁊ quia talium de⁹
miseretur. subditur (quis deus similis ti/
bi qui aufers iniquitatem) scz vere penitẽ
cium (non immittet vltra furorem suum
) si permanserint in bono (deponet om̃es
iniquitates nostras ⁊c̃.) id est non appa
rebunt ad confusionem ⁊ punicionem vl
tra (dabis misericordiam iacob ⁊c̃) red/

dendo ꝓmissa in gloria sempiterna.

Explicit Micheas ꝓpheta.
Incipit Naum.

Capitulū ꝑmum.

Onus niniue ꝛc.) sequitur (deus emulator ⁊ vlciscens ⁊c.) Per hoc ostendit̄ rigor diuine iusticie quo nō dimittitur dedecus culpe sine decore punicōnis iuste Ideo subdit̄ (⁊ mundans nō facit innocentē) id est mundans peccatū nō dimittit impunitū (dn̄s in tēpestate ⁊ turbine ꝛc.) hic ꝯsequēter ostēditur vigor sue potencie cui nullus pōt resistere. ꝑmū debz nos monere ad vitandū eius offensaz. scientes ꝙ eam nō dimittz impunitā Scd̄m ad sustinendū paciēter penā qꝛ durum est ꝯtra stimulū calcitrare. (Bonus dn̄s) hic ꝓphetat destructionem regis niniue scz sennacherib q̄ deuz blasphemauit ⁊ cultum dei de ierusalem auferre voluit vt habet̄. iiij. Regū. ꝓpter qd̄ antichrist⁹ significatur ꝑ ipsum q̄ deū blasphemabit ⁊ eius cultū de eccl'a tollere tentabit. q̄a tn̄ deus tunc electos ꝯfortabit. dicit̄ (bonus dn̄s ⁊ cōfortans ꝛc.) scz in antixp̄i tribulacōe futura (⁊ sciens sperātes in se) sciencia approbacōis (⁊ in diluuio p̄tereunte) id ē in antichristi ꝑsecucōne que dicit̄ diluuiū preteriēs. quia grauis erit ad sustinendū. ꝫ breuiabit̄ ꝓpter electos. Math. xxiiij. (ꝯsummaciōem faciet) nam antichristū ⁊ ei⁹ exercitū pro magna ꝑte destruet. (⁊ inimicos ei⁹) scz xp̄i ⁊ eccl'e (ꝑsequētur tenebre) scz inferni in quib⁹ punie̅t antixp̄us ⁊ satellites sui. (quid cogitatis cōtra dominū) scz tu antichriste ministri tui (ꝯsummacōez ip̄e faciet) id est destructōm tue potestatis (⁊ nō consurgz duplex tribulacō) q̄a post persecucōem antixp̄i alia nō succedz (q̄a sicut spine se inuicē ꝯplectūtur ꝛc ⁊ sic simul cōburuntur) ⁊ sic erit de antixp̄o ⁊ adherētibus sibi q̄a simul ꝯburentur igne infernali (ex te eni exibit cogitās cōtra dominū ⁊c.) Hic dicit̄ de nuncijs ab antichristo p̄missis (Hec dicit dn̄s si ꝑfecti fuerit ⁊c.) .i. si potenciores ⁊ plures tamē destruentur (⁊ nō affligam te vltra) q̄a pt⁹ mortez antixp̄i nō affligetur eccl'a (⁊ precipiet sup te domin⁹) .i. sup antichristū Michael archāgelus de precepto dn̄i fulminabit (⁊ nō seminabit̄ ex nomie tuo āplius) Nam antichrist⁹ nō relinquet semen ad eccl'e ꝑsecucōem (de domo dei tui) id est idoli tui (interficiā) .s. idolatras (sculptile ⁊ ꝯflatile ponam sepulchrū tuū) Naz antichrist⁹ morie̅t in idolatria demonis sibi ꝑuati (ecce sup montes ꝛc) sicut sennacherib debellato ꝑ angelum nuncij ezechie discurrerūt ad ꝯgregandū populuz in irl'm vt de tāto bn̄ficio gracias agēnt deo. sic antichristo ꝑ angelū fulminato ꝯgregabūtur fideles ad celebrandū sollenniter eucaristie sacramentū. Ideo subdit̄ (celebra iuda festiuitates tuas ⁊c.)

Capitulū. ij.

Ascendit qui dispergat ꝛc) hic ad lr̄am describit̄ destructio niniue ꝑ babilōios ꝑ quā mistice pōt intelligi destructio iudee ꝑ romanos et nomina ꝯsonāt nam niniue germē pulchritudinis interp̄tatur ideo ꝑ ipsam iuda significatur eo ꝙ in ipsa nat⁹ fuit christus de quo d̄r Ihere. xxiij. Ecce dies veniunt dicit dn̄s ⁊ suscitauit dauid germē iustū ⁊c. similit̄ ꝑ babilonios significātur Romani. vnde prima. pet̄. i. Roma babilon vocat̄ ibi em̄ d̄r salutat vos ecc̄a i babilone collecta. i. in Roma ꝑm h̄ igitur ꝑmo ponit̄ iudee vastacō cū dicitur (ascendit qui dispdat te ⁊c.) quia Romani. veniendo vers⁹ irl'm destruxerūt terrā. post obsederūt irl'm (ꝯtēplare viam ⁊c.) iudei em̄ cōsiderant qualit̄ possent Romanos impedire i via ⁊ se ip̄os fortificare sed eis nō valuit et subditur cā cuz d̄r (quia reddidit domin⁹ supbiam Jacob ⁊c.) ꝓpt̄ duplicem em̄ supbiam scz ꝯtra cristū et contra romanū impiū vastati fuerūt (clipe⁹ forciū ei⁹) scz Romani exercitus (ignit⁹) id est refulgēs ad solem et ad iudeoꝝ terrorē (viri exercit⁹ i coccineis) id est rubeis ex sanguine ideoꝝ (ignee habene) id ē refulgē

refulgētes (currus) id ē curruū. Et agitatores eius ꝯsopiti ꝛc̄) naꝫ currus in q̄bꝰ portabāt̄ arma romanorum ꝛ victualia erāt in tanta multitudine ꝙ aliq̄n̄ inuicē collidebant̄ ꝛ ductores ebrij videbant̄ (aspectꝰ eorū q̄si lampades).i. terribiles (ꝛ p̄parabit̄ vmbraculū).i. tētoria romanorū circa ierusalē. ꝛ sic pꝫ obsidio (Porte fluuiorū ꝛc̄) ezechias rex ierusalē fecit duplicem piscinā aquarum ad fortificatiōem ciuitatis que dicunt̄ hic fluuij sed non obstiterunt romanis. iō dicit̄ (porte fluuiorum ap̄te sunt) in q̄ notatur captio ciuitatis ꝛ captiuatō ꝓpl̄i ꝛ dep̄dacio bonorum cū dicitur (diripite argentum ꝛc̄) nam romani rapuerūt omnia (ꝛ facies omniū).s. iudeorum (sicut nigredo olle) ex fumo incendij ꝛ fame (ad aquam ruit leo) id est ad abundāciam p̄de iuit tytus libere absqꝫ impedimēto. qꝛ tamē postea dissipatum est imp̄ium romanuꝫ ex sua sup̄bia sb̄dit̄ (ecce ego ad te dicit dn̄s ꝛc̄)

Capl̄m iij.

Ve ciuitati sanguinū ꝛc̄.) sic dc̄ꝫ est p̄ niniue de qua loq̄tur ad literam ꝓpha significat̄ irl̄m que bene dicit̄ ciuitas sanguinū eo ꝙ effudit sanguinē cristi ꝛ eius discipulorꝫ (vniuersa mendacij) naꝫ occidit cristū qui ē ip̄a veritas (dilaceratione plena) qꝛ sicut dicit ioseph⁹ libro d̄ iudaico bello. ante aduentū romanorū erat plena itestinis dissensiōibus (nō recedet a te rapina) quia maiores rapiebāt minorū bona ꝛ subdit̄ pena p̄ romanos inflicta cū dicitur (vox flagelli ꝛc̄) in quo describit̄ multitudo ꝛ fortitudo exercitus romani ꝛ multitudo interfectiōis ꝓpl̄i iudaici iō subdit̄ (nec ē finis cadauerū) ꝛ sb̄ditur cā cū dicitur (ꝓpter multitudinē fornicationū meretricis).i. ierusalē que non solum spōsuꝫ suū xp̄ꝫ negauit. ꝫ etl. occidit (speciose ꝛ grate) h̄ dicit̄ qꝛ deus illā ciuitatē illis suis gracijs an̄ decorauerat ꝛ ip̄a ipsū inhonorauit. id̄o subdit̄ (habentis maleficia) ꝯtra sponsuꝫ (suū cristū q̄ vendidit gētes in fornicatiōibus suis) dicit̄ enim ij. machabeorum iiij. ꝙ optīos epheboruꝫ in lupanarib⁹ posuerunt (ꝛ familias in maleficijs suis) qꝛ sacerdotes docuerūt filios transgredi mādatum dei. de honore parentum ex cupiditate sua (Ecce ego ad te dicit dn̄s) scꝫ puniēdū ꝓpter dicta flagicia (ꝛ r̄uelabo pudenda tua) nā post cedem iudeorꝫ p̄ romanos remanebant corpora nuda (ꝛ regnis ignominiā eorum) quia venditi ꝛ ducti fuerūt p̄ diuersa regna. (et erit omnis qui viderit te resiliet a te) tanq̄m ab abominatiōe catholici eni ꝛ sarraceni abominā̄t̄ eos sicut viles (quis mouebit sup̄ te caput.) ꝯpaciendo tibi q.d. pauci aut nulli (nunq̄d melior es).i. forcior (alexādria). q.d nō iō subditur de fortitudine alexādrie (que habitat in fluminib⁹ ꝛc̄) ꝛ tamē per romanos fuit captiuata iō subdit̄ (sed et ip̄a in transmigratiōe ꝛc̄) q.d. multo minus tu poteris resistere romanis ideo dr̄ (et tu ergo inebriaberis).i. miserijs r̄pleberis que describūtur cum subdit̄ (ꝛ erit despecta ꝛc̄.) vsqꝫ ad finez capl̄i ꝛ p̄ eorꝫ miserias significant̄ miserie inimicoruꝫ cristi

Explicit Naum ꝓpheta
Incipit Abacuck ꝓpheta

Onus qd̄ vidit abacuck.) scd̄m sensum literalē ꝓpheta denūciat r̄gni babilonis destructiōeꝫ eo ꝙ abusus fuerat a deo sibi data ptāte subijciēs sibi regnum iuda ꝛ alia plura nequiter ꝛ sup̄be Moraliter autē exponi p̄t de q̄libꝫ potente. potencia sibi data a deo p̄ sup̄biā abutente ꝛ p̄mo ꝓpheta questionem mouꝫ loquens in p̄sona iusti a sup̄bo tribulati quare deus hoc p̄mittit dicens. (vsqꝫquo domie clamabo ꝛc̄) ꝛ patet sentencia (quare respicis ꝯtēptores) eos tēporalit̄ exaltādo (ꝛ facies) id est fieri p̄mittes (q. pisces maris) quorū maiores deuorant minores (quasi reptilia nō hn̄cia ducem) ex hoc eni videt̄ simplicib⁹ et infirmis ꝙ deus non hēat de hoibus curam specialem (ꝓpter hoc lacerata ē lex) p̄ aduocatos dolosos et iudices iniq̄s

(⁊ non peruenit ad finem iudicium) id ē ad finem debitū (quia impius preualet) ecce iniquitas exaltata (aduersus iustū) ecce bonitas cōculcata (ꝓpterea egreditur iudicium peruersum) ecce equitas cōdemnata. Propter qđ quesitum ē quare deus cum sit iustus talia ꝑmittit Potest autem ad hoc responderi ex plurib⁹ sacre scripture locis quia deus permittit hoc ꝓpter exercicium paciencie bonoruz qđ vlterius valet ad augmentum glorie ip̄oꝝ ⁊ cedunt similiter ad honorem diuinum ad q̄m omnia principaliter ordinant̄ prouer. xvi. vniuersa ꝓpter semet ip̄m operatus est dominus (Aspicite in gentibus et videte ꝛc̄) quasi dicēt in omnibus gentib⁹ videbitis superbiā iniquorum temporaliter prosperari ex diuina permissione ideo subditur (quia ecce ego suscitabo caldeos) qui interpretantur feroces qđ competit superbis qui nesciunt pacifice viuere cuz alijs (gentem amaram) in conuersatione (⁊ velocem) ad male agendum (ambulātem super latitudinem terre vt possideat ꝛc̄) quia suꝑbis nihil sufficit eo ꝙ suꝑbie ambicio sit annexa (horribil) auditu (terribilis) aspectu (ex semet ip̄a iudicium et onus eius egredietur) nam ex suis oꝑib⁹ finaliter condēnabit̄ (leuiores pardis eq̄ eius ꝛc̄) per hec omnia significatur promptitudo eorum ⁊ familie sue ad male agēdum (facies eoruz ventus vrens) id ē simplices ꝓ posse suo annihilans Et quoniā diabolus est rex super omnes filios superbie vt dicitur Job xli. ideo de suꝑbis trāsit ad eorum regem ⁊ caput diaboluz dicens (⁊ congregabit quasi arenam captiuitatem) scilicet peccatoruz quia sicut dicitur Math. vij. spaciosa est porta que ducit ad perditionem ⁊ multi intrant ꝑ eam (⁊ ip̄e de regib⁹ triumphabit ꝛc̄) eos ad tirānidē iducēdo (⁊ ridiculi ꝛc̄) i. đridebit eos in iferno (suꝑ omnē municionē) scz virtutū (ridebit) spans ꝙ eam đstruere possit ideo subditur (⁊ oportabit aggerez) per quod significatur eius studiuz ad ꝟtuosos deficiendum quoruz aliquos deficit ideo subditur (⁊ capiet eam) tunc mutabitur spiritus eius nō de malicia ad bonitatem quia peccatum eius est irremediabile ꝫ hoc dicitur quia in fine temporis cessabit actus sue tentationis ⁊ ꝑtransibit ad locum gehenne ⁊ corruet in profūdum pene. (hec est fortitudo eius dei sui) i. nihil potuit facere nisi ꝑmissus đi volūtate ꝓpter qđ subdit ꝓpheta (nūq̄d ñ tu a principio dñe deus ꝛc̄) q. d. non poterit nobis nocere quando voluerl. ꝓhibere (domine in iudiciū) hic ostenditur ad q̄d ⁊ quō deus demonibus vtitur. s. ad executionē sue iusticie ideo dicit̄ (in iudiciuz posuisti eū) iudicium eni est executio iusticie q̄m deus approbat non tñ malā đmonū volūtatem qua hoc exequūt̄ ideo seq̄tur (mundi sūt ocl̄i tui.) ⁊ quoniā hoies mali sūt instrumēta diaboli iō subdit̄ de eis (q̄re non respicis suꝑ iniqua agētes ꝛc̄) ad h̄ āt respōsuz est supra (totū i hamo subleuabit ꝛc̄) diabol⁹ per se ⁊ ministros eius ⁊ fit hic mentio de trib⁹ modis capiendi pisces ꝑ quos significant̄ hoies Hamo capiunt̄ magni. s. p̄ncipes ⁊ p̄lati. p̄ncipes capiunt̄ hamo tirannidis ⁊ suꝑbie p̄lati hamo simonie. Reti capiūtur mediocres dolū ⁊ fraudem q̄ per rete significant̄ in mutuis omutationib⁹ exercentes Sagena ꝟo indifferēter capiunt̄ oēs iō significat luxuriā per q̄m aliq̄ de statu quolibet capiunt̄ ⁊ qꝛ diabol⁹ gaudet de tali captione seq̄tur (suꝑ hoc letabit̄ ⁊ exultabit ꝓpterea imolabit sagene sue ꝛc̄). diligēdo ⁊ colendo (qꝛ in ip̄is icrassata est ꝑs eius ꝛc̄). i. multiplicatio peccāciuz (⁊ cibus eius electus) nam incorꝑantur sibi ꝑ mortale peccatuz.

ij.

Capl̄m

Super custodiā meam stabo ꝛc̄) hoc moraliter dicit̄ in ꝑsona bōi p̄lati qui stat super custodiā gregis sui ⁊ non super negocia principū nisi pro q̄nto hoc ordinatur ad salutē animarum (⁊ figam gradum meum suꝑ munitionem) studendo sacram scripturam q̄ turris dauitica nominatur (vt videā q̄d dicatur mihi) scilicet a domino qui ꝑ sacram scripturam loquitur studentib⁹ eā (et quid respondeā) scilicet domino pro me et populo mihi commisso (⁊ dixit scribe visum) quia studentes sacrā scripturā nō solū

non debent docere verbo sed etiã scripto scdm gratiam a domino sib datã (et explana eum ꝛc̃) quia dicit̃ ꝓuer. xiiij. Doctrina prudentuz facilis. (qꝛ adhuc vis⁹ ꝓcul) id ẽ iudicium finale adhuc est longe in quo cristus diabolũ deijciet cũ omnibus mẽbris suis (si morã fecẽit expecta eum ꝛc̃) meditãdo iugiter de eius districtione (ecce qui incredul⁹) cui⁹modi sũt infideles ⁊ mali cristiani (non erit recta anima eius) sed magis distorta a deo et angelis ei⁹. (Et quomodo) hic describr̃ deiectio suꝑbi qꝛ sicut vinũ ꝑmo potãtez delectat ⁊ postea rõnis vsu ip̃m ꝑuat et ip̃m ad terrã deijcit et vomẽtẽ deturpat sic suꝑbia suꝑbuz deijcit atqꝫ fedat ⁊ sb̃ditur causa cũ dicitur (qꝛ dilatauit sicut infernus animã suam). i. voluntatez suã ad dñanduz ꝯtra ratiõez (⁊ ꝯgregabit ad se omnes gentes ꝛc̃) quia querit ab õnibus honorari ⁊ frequẽter accidit ꝯtrarium quia a statu suo deijcit̃ ⁊ sic ab omnibus ꝯtemnitur ideo subditur (nunq̃d non omnes isti super eum ꝑabolã sumẽt). i. verbum derisoriũ (ve ei qui multiplicat nõ sua) qd̃ facit suꝑb⁹ vt crescat dominatio ei⁹ (vsqꝫquo aggrauat contra se densum lutũ) violenter adquisitũ qꝛ per hoc adquirit odium multorum ideo subditur (nunquid non repente cõsurgẽt qui mordeant te ⁊c̃) ⁊ quia tales querũt edificare fortalicia vt ibi tueant̃ iõ subditur (ve qui congregat auariciam malã domui sue vt sit in excelso nidus ei⁹) id ẽ refugiũ eius (quia lapis de ꝑiete clamabit) assumpt⁹ de sanguine pauꝑis sicut dicitur Gene. iiij. Ecce vox sanguis fr̃is tui clamat ad me de terra ꝓpter quod sequitur (ve qui edificat ciuitatez in sãguinibus innocentũ nunquid nõ hec sunt a domino). q. d. non nisi ꝑmissiue ꝓpt̃ qd̃ non stabunt ideo sequitur (laborabũt populi in multo igni ꝛc̃) id est in multo zelo ad sustinendum opera suꝑbi ab eodez incitati sed frustra ⁊ subditur causa (quia replebitur terra vt ꝯgnoscat gl̃iam dñi) venientis ad iudiciũ ⁊ destruentis opa suꝑborum (Ve qui potũ dat amico suo ꝛc̃) suꝑbus enim quãdo non põt aliquez suppeditare violencia auariciaz fingit vt eum proditorie occidere possit ⁊ ideo iuste bibet calicem ire diuine ideo subditur (tu quoqꝫ bibe ꝛc̃. quid prodẽ sculptile ꝛc̃) homines ꝑui aut nullius valoris simulacra dicuntur quos tamen suꝑbus potens ꝓmouet ad statum honoris sequẽs motum ꝓprie voluntatis ⁊ non ratiõis ideo subditur de ip̃o (ve qui dicit ligno expgiscẽ). naz imponit sibi ea que non p̃t exercere (domin⁹ autez in templo sancto suo) vnde talia respicit competenti tempore puniturus ⁊ tunc letabit̃ iustus cũ viderit vindictam

Capl̃z. iij.

Domine audiui) scdm sensum litteralem capitulum istud est orõ abacuc pro gratiarum actiõe de potestatis babilonice deiectione. Mistice vero est oratio ꝓ graciarũ actiõe de d̃iectione dyabolice potestatis ꝑ cristũ ⁊ sic dicitur (dñe audiui) per p̃dicationẽ tuaz ⁊ discipuloꝝ tuorum (auditũ tuum) id ẽ obediencia tuam deo patri de salute generis humani. (et timui) te timore filiali qui tanta pro me fecisti (in medio annoꝝ viuifica illd̃) xp̃us eniz xxxiij. anno qd̃ ẽ quasi medium etatis humane passus est ⁊ tunc per mortem suam viuificauit genus humanum (in medio annorum notum facies ꝛc̃) tunc enim liberando p̃res de limbo. notam fecit misericordiã suaz cõtra iraz suã de peccato ade (Deus ab austro veiet) h̃ poit̃ mod⁹ q̃ veit ĩ mũdũ q̃ ꝓcessit ex feruore dilectõis dine Jo. iij. Sic de⁹ dilexit mundũ vt filium suum vnigenitum daret ꝛc̃. ⁊ hoc significatur ꝑ austrum vnde prouenit feruor caloris. (⁊ sanctus) id est cristus qui dicit̃ sanctus sanctoruz Danielis ix. (de monte pharã) qui interpretat̃ frugifer cristus eniz in humana natura processit de virgine fructifera que dicitur mons de quo abcisus est lapis sine manibus Daniel. ij. (oꝑuit celos gloria eius ⁊ laudis eius plena est terra) nam in eius natiuitate angeli cantauerũt gloria in altissimis deo ⁊ in t̃ra pax hoibus bone voluntatis (splẽdor ei⁹ vt lux erit). s. i euidẽcia doctrine miraculis ꝯfirmate (cornua in maib⁹ ei⁹). i. manus eius in cornibus crucis fuerunt ex-

tēse ⁊ ē ibi figura que dicit̄ ypalage sicut
cum dicitur ꝑflauit fistula buccas.i. buc
ca perflauit fistulas ⁊ h̄ modo exponunt
aliqui doctores illud. Jere.xi. Mittamus
lignū in panē eius.i. mittamus cristuz q̄
est viu⁹ panis in lignuz crucis.(ibi abscō
dita est fortitudo ei⁹). vnde iudei dicebāt
Math.xxvij. Alios saluos fecit se ip̄m n̄
potest saluum facere(ante faciē eius ibit
mors ꝛc̄)qꝛ per mortem cristi mors ⁊ dia
bolus fuerunt expulsi(stetit)hic incipit v̄
sus in hebreo ideo nō ꝯiūgitur litere p̄ce
denti sed sequenti sic(stetit ⁊ mensus est
terrā)cristus enim stetit in medio discipu
lorum post suaz resurrectionē ⁊ misit eos
predicare per orbem Math.vltimo Eun
tes docete ōnes gentes ꝛc̄. iō subdit̄(aspe
xit ⁊ dissoluit gentes). Aspexit enim eas
oculo misericordie ⁊ dissoluit a vinculo
idolatrie(Et contriti sunt montes seculi.
)id est maiores principes mundi(. Incur
uati sunt colles)id est minores principes
qꝛ mlti de illis ⁊ de istis submiserunt hūi/
liter colla sua iugo cristi ⁊ subdit̄ causa (
ab itineribus eternitatis. ei⁹).i.ex miracul̄
virtute diuina que est eterna sāctis(pro i
iquitate)hic ponit̄ punitio iudeorum pro
cristi morte cum dicitur(pro iniquitate).
scz iudeorum(vidi tentoria ethiopie) id ē
potestatis romane que dicitur ethyopia
eo q̄ erat idolatrijs omnium genciuz d̄/
nigrata(turbabuntur pelles terre mady/
an).i.iudee quia madiā interpretat̄ contē
cio.iudea namqꝫ pro cristi morte ꝑmissa
est a deo rebellare romanis ex quo secuta
est ei⁹ destructō (nunquid in fluminibus
iratus es domine ꝛc̄)q.d.contra res insē
sibiles que peccare non possunt nō est ira
tua sed contra iud̄os quibus dedisti legē
⁊ prophetas ⁊ ip̄i occiderunt te(qui ascē
des super equos tuos ꝛc̄). Ad faciendum
vindictam de tanta nequicia ⁊ respondet
d.(suscitans suscitabis arcum tuū)id est
exercitum romanorū in quo sagittarij mlt̄
ti erant(iuramēta tribubus ꝛc̄)ad implē
dum patribus promissa que per cristum
sunt impleta in eius morte resurrectione
⁊ crucifigencium iudeorum d̄structione
(fluuios scindes)hic agitur d̄ discipulorꝫ
cristi predicatione post eius ascensionem

cum dicitur(fluuios scindes terre) dicūt̄
enim predicatores fluuij mundum irrigā
tes doctrina salutari qui tunc fuerunt scis
si id est diuisi ad predicandum in diuersis
ꝑtibus mundi(viderunt te ⁊ doluerunt
montes)id est p̄ncipes romani qui viden
tes cristi fidem augmentari.doluerunt ⁊
eam extinguere voluerunt sicut patet de
nerone ⁊ pluribus alijs sequentibus id̄o
sequitur(gurges aquaruz transijt) id est
impetus persecutionum transijt super cri
stianos scilicet vsqꝫ ad tempora constan/
tini de quo subditur(dedit abissus vocez
suam altitudo manus suas leuauit)ꝑ al/
titudinem intelligitur constantin⁹ cui to
tus orbis erat subiectus.ip̄e vero manuz
suam leuauit ad protegenduz cristianitā
tem ⁊ tunc abissus dedit vocem suam qꝛ
cristiani prius in abisso tribulationis posi
ti eruperunt solēniter in diuinam laudem
(.sol ⁊ luna steterunt in habitaculo suo)
id est cristus ⁊ beata virgo patent̄ honora
ti fuerunt in ecclesijs qui prius colebātur
in criptis ⁊ locis occultis(in luce sagitta
rum tuaruz ibunt ꝛc̄)tunc enim doctoēs
ecclesie libere discurrerunt ad predicatio
nem fidei cristiane(Sed quoniā perfecta
victoria cristi erit in morte anticristi id̄o
subditur de ip̄o(in fremitu conculcabis t̄
ram ꝛc̄)scilicet exercitus antixp̄i qui erit
a deo permissiue sed quia deus propter e/
lectos illam tribulationem breuiabit sub
ditur(egress⁹ es in salutem)scilicet electo
rum(percussisti caput).scilicet anticristū
(de domo impij)id est diaboli(denudasti
fundamentum eius)id est denudabis ei⁹
fallaciam per enoch ⁊ heliaz(maledixisti
sceptris eius)i.regib⁹ sibi adherētib⁹(ve
niētib⁹ vt t̄bo)scilicz impetuose ad destru
ctionem ecclesie(exultatio eoruz ꝛc̄) scd̄z
illud prouerbiorꝫ p̄mo letantur cum ma/
lefecerint(viam fecisti in mari)huius mū
di(equis tuis)id ē anticristo ⁊ sequacib⁹
suis qui erunt sicut equus ⁊ mulus Dicū
tur tam̄ equi dei qꝛ discurrent ex eius per/
missione(.In luto aquarum multarum)
id est carnalium feditatum.quas anticri/
stus cum suis exercebit(.Audiui ⁊c̄.)
Multi namqꝫ cristiani audientes acerbi/
tatē

tatem psecutionis añxpi ⁊ timentes de
ppria fragilitate mori peligerēt ante di
ctam tribulatiōem ne deficerent in ea ⁊
sic dicitur in eorum psona (audiui) futu
rū antixpm (⁊ ɔturbatus est vēter me⁹
).i. cor meum p horrore (⁊ ɔtremuerunt
labia mea) nō potencia loqui p timore (i
grediat putredo ⁊c).i. vtinā sim mortu⁹
añqm veniat antixps) ⁊ requiescā in die
tribulationis) scz in sepulcro quādo erit
añxpi tribulatio (⁊ ascendā ad pplm ac
cinctū nrz).i. ad societatē scōr in corpe
⁊ aia post iudicium ⁊ qm tc cessabit ge/
neratio sequitur (ficus eni non florebit ⁊c
) ⁊ subdit sanctor vita cuz dicit (ego āt
in domino gaudebo ⁊c). ⁊ pz sentencia

Explicit abacuc
Incipit sophonias ppha

Verbū dñi qd factuz est ad
sophoniā ⁊c) q pmo cōmi
nat peccatorib⁹ generalit
d. congregās ɔgregabo ō
nia ⁊c) per hoiez ratiōe ab/
utentem intelliguntur contēciosi i. Cor.
iij. Cum zelus et ɔtentio sit inter vos nō
ne homines estis ⁊ scdm hoiem ambula
tis per (pecus) voluptuosi significāt. vñ
pmo ethicor. vita voluptuosa vita pecu
dum appellat p (volatilia) vane gliosi q
petunt alta p (pisces maris) qrum maio
res duorant minores significātur homi
cide ⁊ raptores et oēs isti ɔgregabūtur
i iudicio (comburent) in inferno Isa. xx
iiij. Cōgregabunt ɔgregatione vni⁹ fa/
scis in lacum ⁊ claudent ibi in carcere (⁊
extendā) hic ppha ɔminat pccorib⁹ spe/
cialiter ⁊ pmo sacerdotibus cum dicitur
(et extendā manuz meam ad puniendū
⁊ dispgam de loco isto reliquias baal).
per baal qui interpretatur gula significa

tur per reliquias eius luxuria qr semē co
itus est de supfluo alimenti. ideo dicit Je
ronim⁹ Venter ⁊ genitalia sūt mēbra p
pinqua et vicinitate membror designa
tur vicinitas viciorum (⁊ noia edituorū
cuz sacerdotibus) editui dñr qsi tuentes
edem ⁊ ideo significāt caupones ⁊ leno/
nes qui prebent edem gulosis ⁊ luxurio/
sis. per sacerdotes intelligūtur mediato
res ⁊ mediatrices fornicarie ɔmunicati
onis (et eos q adorāt sup tecta maliciā
celi) isti sūt vane gloriosi semp tendētes
ad supiora (⁊ qui iurāt i dño ⁊c.) isti sūt
falsi ⁊ duplices duabus vijs ingrediētes
(et qui auertūtur d post tergum domini
) isti sunt apostate a fide vel religione (et
erit) hic ɔminatur principib⁹ mundi per
quos significātur spūs maligni qui dicū
tur pncipes ⁊ potestates eph. vi. capitlo
(et erit i die hostie dñi) hec dies pasceue
potest dici in qua cristus fuit imolatus q
bene fuit hostia dñi (visitabo sup princi/
pes). s. tenebrarum qui tunc fuerunt de/
bellati (et sup filios regis) scz eterni qui
tunc de limbo fuerunt liberati. (⁊ sr oēs
qui inducti sunt veste pegrina). i. aliena
ti a fide xpiana (et visitabo super omnez
qui arroganter ingreditur sup limen). s.
ecclesie intrusus per potenciam secularē
de quibus subdit (qui ɔplent domum do
mini dei sui iniquitate) qr male intrant ⁊
pessime gubernant ⁊ qm boni dolent de
malis subdit (et erit in die illa vox a por
ta piscium) sic nominata eo q erat vers⁹
mare. ⁊ ideo significat amaritudinē do/
loris (⁊ vlulatus a scda ⁊c) quia quāto
mala reiterant ⁊ multiplicant tanto ma
gis dolor auget (vlulate habitatoēs pile
). i. tabne vnde versus Est pila pes pon
tis pila lud⁹ pila taberna. per istos signi
ficantur ebriosi quibus nisi peniteāt res
uatur pena inferni (conticuit oīs popul⁹
chanaan ⁊c.) interpretatur mercatio iō
per hoc significātur simoniaci qui nō ha
bēt coram deo frontem loquēdi (disperi
erunt omnes inuoluti argento) scilicet
male adquisito (scrutabor ierusalem in
lucernis ⁊c) quia nuda et apta sunt oīa
dei oculis q nullum bonum remanebit
irremuneratum nec maluz aliquod im/

punitum (⁊ visitabo super viros defixos in fecibus suis) id est obstinatos in malis (qui dicūt in cordib⁹ suis non faciet dñs ꝛc̄) credunt eni ꝙ dei prouidencia se non extendat ad hec inferiora. ideo subditur eorum pena ⁊ primo temꝑalis cū dicitur (⁊ erit fortitudo eorum in direptiōem) et scd̄o eterna cuz dicit̄ (iuxta ē dies dñi ⁊c̄) .i. ꝯdemnationis eterne ip̄orum q̄ fit ꝑticulariter in morte cuiuslibet ⁊ fiet generaliter in iudicio generali ⁊ acerbitas pene cū subdit̄ (dies illa dies ire ꝛc̄) vsq̄z ad finem capituli ⁊ applicari pōt lr̄a defacili.

Capitulū. .ij.

Conuenite) quoniā deus non vult mortem peccatoris sed vt magl. ꝯuertatur ⁊ viuat ideo dicit (conuenite et ꝯgregami) ad dei misericordiaz implorandā (gens non amabilis) .i. peccatrix (priusq̄z ꝑiat iussio ꝛc̄) .i. anteq̄z pena vobis d̄bita ponatur in effectu sed qr cum dei misc̄dia semꝑ currit eius iustitia id̄o seq̄tur (querite iustum querite mā̄suetū ꝛc̄) .i. confidentes de dei misc̄dia simul timeatis eius iustitiā ꝯtra illos qui semꝑ cogitant de dei misc̄dia tantum ⁊ sic licē cius declinant ad peccatum. (quia gaza ꝛc̄) hic p̄dicitur scd̄m literalem sensum destructio terre philistinoꝝ Moraliter āt per philisteaz que potione cadēs iterp̄ta ebrietas bene significatur ad q̄m seq̄t̄ destructio fortitudinis corporalis ꝓuer. xx iij. Cui ve cui⁹ patri ve cui rixe cui fouee cui sine causa vulnera cui suffosio oculorum. nōne his qui ꝯmorant̄ in vino ⁊ student calicibus epotandis ⁊ hoc significat̄ per destructionem gaze que fortitudo interp̄tatur Itē ad ebrietatem seq̄tur hebetatio discretionis que significat̄ cū subditur (⁊ ascalon in desertum) nam ascalon interpretatur pōderatio actus autē hūani debent discretionis iudicio ponderari Itē ꝑ ebrietatez destruitur amicicia caritatis ij. esdre iij. Et nō vnierūt cum biberent amiciciam nec fraternitatem ꝫ post non modicū sumūt gladios ⁊ h̄ significatur per destructionem azoti cū dr̄ (azotū in meridie eijciam). nam ꝯmuniter circa meridiem incurrunt hoies ebrietatē Itē per ebrietatez cōsumitur substancia temporalis Ecc̄. xxx. Operarius ebriosus nō ditabitur ⁊ hoc significatur cum dicitur (⁊ acharon eradicabitur) acharon enim pascua gregis interpretatur ⁊ conuenit sb̄stancie temporali per quam omnia ad victum pertinencia habentur (Audiui opprobriuz moab ꝛc̄) hic describitur destructio quatuor gencium p̄mi sunt moabite qui interpretātur ex patre ideo significāt blasphemos quibus dicitur Jo. viij. Vos ex patre diabolo est. Scd̄i sunt amonite qui interpretantur populi dolorum ideo significant iudeos qui dolent de bonis aliorum Tercij sunt ethyopes qui tenebrosi interpretantur ⁊ ideo significant hereticos qui tenebris erroruz offuscāt̄. Quarti sunt assyrij qui interpretantur facture vigilantes ideo significant latrones qui d̄ nocte vigilant ad male faciendū isti vero q̄tuor hominū modi sunt per diuinuz iudicium nisi peniteant eternaliter condēnandi

Capl̄m iij

Vt prouocatrix ꝛc̄) superi⁹ sophonias ꝓphetauit iudeis aduersa. hic prophetat eis prospera. ⁊ exponitur ꝯmuniter de prosperitate eorum i reditu de babilonica captiuitate Ego autem ostendi in expositione mea literali ꝙ non potest sic conuenienter exponi sed de prosperitate spirituali futura tempore cristi ⁊ sic literaliter exposui que quidē expositio non solum literalis est sed etiam spiritualis respectu aliarum ꝓpter quod de alia pertranseo ad presens

Explicit sophonias ꝓpheta
Incipit Aggeus propheta

In anno scd̄o darij regis ꝛc̄) sequitur populus iste dicit nondum venit tempus domus domini edificande ꝛc̄) ꝓphetat ad literaz contra illos qui negligebant opus domus dñi ⁊ de ꝓprijs negocijs erāt valde soliciti ꝑ q̄s mistice significāt

significantur illi prelati qui de spūali edificio ecclesie qđ fit per sanaz doctrinā et bonam vitaz parū curant ⁊ de leuandis pecunijs solicitudinē magnaz habent ꝫ qm̄ aliqui doctrine ⁊ p̄dicationi intēdūt solicite p̄ncipaliter ꝓpter questum vel famam hominum ideo ipsis dicitur (seminastis multuz ⁊ intulistis parū). qꝛ cupiditas ⁊ vana gloria abstulerunt fructuz (comedistis ⁊ non estis saciati) incorpā do vobis curiosa auditorib⁹ placida que mentem non reficiunt sed famelicā relinquūt eo ꝙ talis sciencia inflat et nō edificat (bibistis ⁊ non est. inebriati) nam aqua sapiencie terrene sitim non sedat sed magis augmentat (opuistis vos) verborum curiositate (⁊ non estis calefacti). caritate (⁊ qui ꝯgregauit merces). i. opera bona đ genere (misit eas in saccuz ꝑtusum) ꝓper defectum intentiouis rcē (hec dicit domin⁹) hic inducit ad spūale edificiū domus dei d. (ponite corda vr̄a super vias vr̄as) ad dei opa dirigendo ⁊ subdit modum d. (ascendite in montem) scz ꝑfectionis vite (portate ligna) id est sacra verba ⁊ exempla ad edificiuz ecc̄e (⁊ acceptabile m̄ erit). s. edificatio vr̄a Et reuertit̄ ad arguendū negligenciaz p̄stinaz d. (respexistis ad amplius ⁊ ecce factum est minus ꝛc̄.) et est eadem sentēcia cum illa que posita est parte p̄cedenti ⁊ subditur pena cum dicit̄ (ꝓpter hoc super vos ꝓhibiti sunt celi ⁊c̄). i. angeli qui sunt ciues celi retraxerūt a vobis auxilium suum sicut Jere. li. dicit̄ in ꝑsona angelorum. Curauim⁹ babilonē et nō ē curata derelinquam⁹ eam (⁊ terra ꝓhibita est ne daret germen suum) ꝑ terraz significātur laici terrenis intenti ip̄i ꝟo frequenter retrahunt̄ a bono ꝓpter maliciam cleri (⁊ vocaui siccitatez super terram ⁊c̄.) q. d. ꝓpter hoc venit defectus deuotiōis in ꝑuis mediocrib⁹ ⁊ magnis (Et audiuit zorobabel ꝛc̄) per hoc autez ꝙ p̄nceps ⁊ pōtifex p̄mo adq̄euerūt monitioni ꝓphete ⁊ alij ꝯsequēter vt hic dr̄ ostenditur ꝙ quādo p̄ncipes et prelati incipiunt bonum opus. alij defacili eos sequūtur ideo sequitur (⁊ faciebant opus in domo domini)

Capl̄m ij.

In septimo mense) in hoc ca. scđm sensū literalem describitur profectus edificationis domus dñi per zorobabel ⁊ socios eius Mistice vero significatur profectus ecclesie per cristum qui vocatur zorobabel in fine huius capituli ⁊ per cristi discipulos Circa qđ sciendum ꝙ dom⁹ p̄ma per salomonez edificata significauit sinagogaz. cuius legislator fuit moyses. Secūda vero domus edificata per zorobabel signat ecclesiam cuius legislator est crist⁹ ꝓpter qđ ecclesia dignior est sinagoga q̄nto cristus dignior est moyse ⁊ h đclarat apostol⁹ Hebre. iij. Amplioris ei glorie iste pre moyse dignus habit⁹ ē ⁊c̄ et ideo de eius aduentu subditur (adhuc vnum modicum est ⁊ mouebo celum et terram ⁊c̄) qđ fuit adimpletuz in orbis descriptione imminente cristi natiuitate ideo subditur (⁊ veniet desideratus cunctis gentibus ⁊ implebo domum istam gloria) quod fuit impletum quando cristus fuit oblatus in ea et sic modo impletur ecclesia gloria quotidie per obligationem cristi in sacramēto eukaristie (meū est argentum et meum est aurum ⁊c̄). ꝑ aurum sapiencia per argentum eloquencia designatur quibus ornata fuit ecclesia in sui p̄ncipio quādo spūssanctus descendit in signo visibili super centum viginti credentes replens eos auro sapiencie ⁊ argento eloquencie in tantum ꝙ intelligebant sacras scripturas lucide ⁊ loquebātur in omni idiomate vt habetur Actl. ij. ideo subditur (magna erit gloria domus istius) id est ecclesie (⁊ i loco isto dabo pacem) ꝓpter quod cristo nato pacem istam angeli clamauerunt dicentes gloria in altissimis deo. et i terra pax hominibus bone volūtatis (Interroga sacerdotes legem ⁊c̄) hic scđm sensum litteralez ponitur duplex responsio ad ostēdendum ꝙ nulla oblatio facta ex̄ domū edificatam per zorobabel esset deo accepta ideo sequitur (⁊ omnia que obtulerūt ibi contaminata erunt) per hoc autem mistice significatur ꝙ omnis oblatio ex̄ ecclesiam cristi facta coraz deo est immūda cuiusmodi est oblatio infideliuz ⁊ ho

reticorum seu oblatio intra cristi ecclesiā facta p fidem caritate formatam est deo accepta ideo concludit postea(ex die ista benedicam)residuum huius capituli itel ligitur ad literam de cristo propter quod ptrāseo

Explicit Aggeus pphēta
Incipit zacharias pphēta

IN mense octauo ⁊c) in h capitulo ponuntur due visiones prima pmissis quibusdam preambulis incipit ibi(vidi per noctē ⁊ ecce vir)id est angelus in specie viri per quem mistice significat cristus qui dicitur magni consilij angel⁹ Isa.ix.scōm translationem lxx.⁊ vltimo luce dicitur vir potens in opere ⁊ sermōe (ascendens super equū rufum)in hebreo habetur rubeum igitur per equum rubeum significatur corp⁹ cristi suo sanguine rubricatum(⁊ ipe stabat inter mirteta q̄ erant in profundo).i.inter sanctos patres ad quos descēdit in limbo ⁊ trāstulit ad celestia ⁊ post eum equi rufi heb. rubei varij ⁊ albi ō quibus dicitur postea(isti sūt quos misit dominus vt perābulent terrā)ideo per istos significantur apostoli alij q̄ discipuli quos misit dominus ad predicandum per orbem vniuersum vt habet Mathei vltimo Euntes ergo docete omnes gentes ⁊c.⁊ Act.primo Eritis mihi testes in ieruſalem ⁊ in omni iudea ⁊ samaria ⁊ vsq̄ ad vltimum terre. istorum autem sic missorum aliq̄ fuerunt per martirium suo sanguie rubricati pter quod significantur per equos rubeos alij vero varijs spiritussancti donis ꝺcorati ⁊ significantur per equos varios.alij vero candore virginitatis dealbati ⁊ significātur per equos albos in istorum autem pōis subditur(perambulauim⁹ terram)ere pōtes predicationez(⁊ ecce omnis terra habitatur ⁊ quiescit.).ſb cultu vnius dei diuersimode tamen.naz idolatria cessauit per orbem exceptis paucis barbaris Secunda visio ponitur hic(⁊ leuaui oculos meos ⁊ vidi et ecce quatuor cornua) per que mistice significantur quatuor impugnancia morales ieruſalem que est ratōnalis anima pmū autem est delectatio pua mulcens animum Secōm est ꝺsensus in peccatū Tertiū operis executio Quartum consuetudo hec autem quatuor impugnant animam ⁊ vincunt eam captiuam (et ostendit mihi dominus quatuor fabros)de quibus subditur(vt deiciant cornua)per istos fabros cornua deiciētes significantur predicatiōes ad quas oportet q̄tuor occurrere sicut in corporali fabricatione ad q̄m requiruntur artifex materia dura ignis ⁊ malleus.artifex est predicator Materia dura peccator Malleus autē verbum diuinum qꝺ est malleus cōterēs petras vt dicitur Jere.xxiij.Ignis autez est spiritussanctus qui mollificat corda dura Istis autez in predicatione cōcurrentibus deiciunt cornua predicta

Capitulū. ij.

ET leuaui oculos meos ⁊ vidi et ecce vir in manu ei⁹ funiculus mē ⁊c) capitulum istud exponunt hebrei ⁊ catholici cōmuniter ad literam de edificio dom⁹ ꝺi per zorobabel ⁊ eius socios edificate in roitu captiuitatis babilonice Ego autē ipm exposui ad literaz de spūali edificio ecclesie per xpm pter quod de alia spirituali expositione ptranseo et quia mihi non occurrit alia melior hic ponēda iij.

Capm

ET ostēdit mihi ds sacerdotem magnū ⁊c)ad literā iste fuit ihs filius iosedech qui fuit bōe vite ꝧ negligens in regimine quia filij ipo scientes acceperunt vxores alienigenas pter quod iputatū fuit sibi in peccatū.nā hoc erat ctra dīne legis p̄ceptū Exodi xxxiiij Igit p istū significat plat⁹ bone vite ꝧ negligēs in sbdito pter correptiōe pt̄ q̄ pcēa que p suā.

que per suam negligentiaz cõmittuntur sibi imputantur vnde Jeronim⁹ dicit de heli qui similiter fuit negligens correcti one filiorum suorum. Hely pro iniquita te filiorum suoꝝ damnatus est. corripuit quidem eos ꝫ lenitate patris non aucto/ ritate pontificis ꝛ hoc notatur de isto cũ dicitur (ꝛ Jesus erat indutus vestib⁹ sor/ didis) ꝫ quia Jesus iste correctionem ad hibuit ad monitionem Esore. ideo sequi tur (Auferte sordida vestimenta ab eo) Et per hoc significatur ꝙ prelatus bo ne vite si fuerit bene correctus de defecti bus negligentie vestimenta recuperat vir tutis ꝛ gracie cum hoc sibi promittitur directio diuina angelorum custodia cuz dicitur (ꝛ angelus domini stabat ꝛ con testabatur ꝛc̃) ꝛ patet sententia (Audi Je su sacerdos magne ꝛc̃) per hoc ostendit ꝙ prelatus bonus per Jesum significat⁹ habere debet amicos ꝛ familiares q̃ sint viri potentes .i. aliq̃d in longinquum ex pectantes ꝛ tales sunt illi qui nõ ponunt finem suum in bonis presentibus ꝛ transi toriis ꝫ in futuris ꝛ eternis (Ecce eiz ad ducam ꝛc̃.) hic ponitur ad litteram reue latio de aduentu christi. primo ꝓpter q̃d de alia expositione pertranseo.

Capitulum Quartum.

Et reuersus est angelus ꝛc̃) sequi tur. (vidi ꝛ ecce candelabꝝ au reum totũ). per quod significat vniuersalis ecclesia ꝛ etiam quelibet ca thedralis Apoca. i. Septem candelabra aurea septem ecclesie sunt (ꝛ lampas ei⁹). i. lampades quia ponitur hic singulare pro plurali. sicut Exo. viij. Venit musca grauissima. i. muscarum multitudo ꝛ po nitur hic lampas pro sede lucerne ita sep tem lampades per quas significatur vni uersitas doctorum ꝛ predicatorum eccle sie qui non docent vel predicant propter questum. vel laudis humane applausuz ꝫ propter honorem dei ꝛ salutem anima rum ꝛ de istis sedibus lucernaꝝ dicitur Anima iusti sedes est sapientie. ꝛ septem lucerne per quas significant septem vir tutes tres theologice. ꝛ quatuor cardina les. ꝛ septẽ infusoria in lucernis per que si gnificantur septem dona spiritus sancti ꝛ ista sunt in doctoribus ꝛ predicatoribus bonis. ꝛ due oliue super illud. per quas si gnificantur dilectio dei ꝛ proximi que de bet esse in predicatoribus q̃d dom⁹ de signauit Luc̃. x. quãdo misit discipulos binos ad predicandũ. q̃d exponens Gre go. dicit. Binos ergo discipulos in predi cationem mittit vt per hoc tacitus innu at ꝙ qui erga alterum caritatez non ha bet predicationis officiuz nullatenus sus cipere debet (ꝛ respondi ad angelum. ꝛc̃) Ab hoc loco vsqꝫ in finem capituli ponit expositio litteralis dicte visionis. Ego ãt in hoc opere non ago de expositõne lr̃ali ꝫ tm̃ de mistica vel morali ꝛ ego iã ipaz posui vt patet ꝛ ideo pertranseo.

Capitulum Quintũ.

Et conuersus sum ꝛc̃) Sequitur. (ꝛ ecce volumẽ volans.) ꝓ quod significatur sacra scriptura que modo loquitur de diuinis. modo de hu manis. modo de virtutibus modo de vi ciis. modo de premiis. mõ de supplicijs. quasi volãs de vno ad aliud (longitudo eius viginti. cubitoꝝ ꝛ latitudo eius de cem cubitorum) per longitudinem vero vita futura que eterna est significatur ꝓ latitudinez vero vita presens que tempo ralis est ꝛ quia pro opere virtuoso vel vi cioso q̃d temporaliter transit premiũ vel pena protenditur in eternũ ꝛ q̃niaz in ea benedicuntur adimplentes eam ꝛ trans gredientes maledicunt̃. qui sunt multo plures ꝑm q̃d dicit̃ Eccles. i. Stultorum infinitus est numerus ꝛ Math. vij Lata porta et spaciosa via que ducit ad perdi tionem ꝛ multi intrant per eam. ideo sub ditur (hec est maledictio que egredietur su per faciem omnis terre). i. omnis viuen tis in terrena cupiditate. ideo subditur. (qz omnis fur ꝛc̃) exprimit aũt punitionẽ furti ꝛ periurij que cõmunius accidunt inter homines. ꝛ per hoc designatur alio rum punitio peccatorum. (Et egressus est angelus qui loquebatur in me ꝛc̃) Se quit̃ (ꝛ ait hec amphora egrediens) ꝓ an

phoram que habet os latum ꝙ aptum ſi gnificatur gula ido ſubditur (hec eſt ocu lus eorum ꝛc̄) nam omnes oculuꝫ habēt ad potum ꝙ cibum (ꝙ ecce mulier vna ſe dens in medio amphore) per q̄m ſignifi catur luxuria quia venter ꝙ genitalia mē bra ſunt vicina ꝙ ex vicinitate membroꝝ designatur ꝓpinquitas viciorum (ꝙ dixit hec ē ipietas) naꝫ immundicia luxurie ꝙ gule ꝓpugnat diuino cultui qui pietas no minatur (ꝙ miſit maſſam plumbeam in os eius) per q̄m ſignificatur falſitas que luxurie eſt annexa (et ecce due mulieres egredientes ꝙ ſpiritus malis earum. Et habebant alas quaſi milui ꝙ leuauerunt amphoram inter terram et celum ꝛc̄ ꝑ Per quas ſignificantur copia temporalium ꝙ libertas ad libitum que gulam ꝙ luxu riam portant per mundum.

Caꝑm vi.

ET conuerſus ſum ꝛc̄) ꝙ ecce q̄tuor quadrige) per quas miſtice q̄/ tuor euāgelia deſignātur ꝙ per (equos) euangeliꝫ predicatores qui dicun tur (egredi de medio duorum monciumꝫ)id eſt de ſtudio diligenti duorum teſta mentorum (ꝙ mōtes erei) per quos ſigni ficatur ſtabilitas ꝙ ſonoritas vtriuſq; te ſtamenti (In quadriga prima equi rufi) in hebreo habetur rubei. per quos ſignifi cantur predicatoēs euangeliꝫ temporib⁹ eccleſie primitiue qui pro maiori ꝑte fue runt per martiriū ſuo ſanguine rubricati (i quadriga ſcḋa equi nigri) per quos ſi gnificantur predicatoēs euangeliꝫ tanq̄ malefici reputati ꝙ ſic fama denigrati ꝙ i exilium deportati (in quadriga tercia eq̄ albi) per quos ſignificantur predicatoēs tempore pacis puritate mentis ꝙ corpor. dealbati (in quadriga quarta equi. varij fortes) per quos ſignificātur doctores ec cleſiaſtici varijs ſpiritusſancti donis dota ti ꝙ ꝺ iſtis quatuor modis ſubditur (Iſti ſunt quatuor venti celi) ſic noiati nō a va nitate ſed ab obediendi velocitate (In q̄ erant equi nigri. egreſſi ſunt ad terram a quilonis) id eſt idolatrie ſubditam ſm il/ lud Jere. primo. Ab aquilone pandetur omne malum idolatria vero maximum malum eſt ꝙ ꝺ iſtis dicitur in terra (ecce qui egrediebantur in terram aquilonis requieſcere fecerunt ſpiritum meum) ido latria inde ſublata (ꝙ albi egreſſi ſūt poſt eos) nam idolatria remota par eſt ibi fo dita et ſic doctores caſtitate dealbati pa/ ciſſce habitauerunt ibi (ꝙ varij egreſſi ſūt ad terram auſtri) id eſt ad gentem illam illuminatam luce fidei vt eam in veritate fidei firmarent ꝙ iſti fuerunt quatuor ꝑn cipales doctores Ambroſius Jeronimus Auguſtinus ꝙ Gregorius qui dicuntur equi varij quia fuerunt varijs ſanctiſpiri tus gracijs decorati. (. qui autem erant robuſtiſſimi exierunt ꝙ querebant diſcur rere per omnem terram). Iſti fuerunt a/ poſtolici viri de quib⁹ ſcribitur ꝑs. xviij. In omnem terram exiuit ſonus eorum et in fines orbis terra verba eorum. (Et fa ctum eſt verbum domini ad me Dicens ſume a tranſmigratione. Ab olbai ꝙ a thobia et ab idaia et venies tu in die illa i trabis domuꝫ Joſie filij ſophonie qui ve nerunt de babilone. Per viros hic no minatos qui attulerunt aurum ꝙ argen tum in temꝓlo domini offerendum ſigni ficantur doctores eccleſie qui offerunt in ea aurum ſapiencie ſcribendo ꝙ argen tum eloquencie docēdo in ſcolis et popu lis predicādo (et facies coronas ꝛc̄) et do ctrina enim eorum facta ſunt ꝙ fient ope ra perfectionis que corone dicuntur eo ꝙ per figuram circularez perfectio ſigni ficatur et quia opera perfectionis corone celeſtes reddunturꝫ et totuꝫ hoc cedit ad honorem Jeſu criſti pontificis ſummi et edificationem eccleſie ſue ſancte ꝛc̄

Caꝑm vij

ET factum eſt in anno quarto da rij regis ꝛc̄) ſequitur (vt dicerent ſacerdotibus domus domini et ercituum et prophetis loquentes nunq̄d ꝛc̄) per hoc oſtenditur ꝙ illi ſunt qui ſunt dine legis ignari recurrere dēt ad ꝓlatoſ

⁊ doctores ad querendū in dubijs verita
tem ⁊ illi tenentur respondere Malach. ij
Labia sacerdotis custodiunt scientiam
⁊ legem ex eius ore requirent qꝛ angelus
domini exercituū est (⁊ factum est verbū
domini ꝛc̄) sequit̄. (nunquid ieiuniū ieiu
nastis mihi ꝛc̄) q. d. nō. ⁊ per hoc ostendi
tur ꝙ abstinentia a cibis non est deo ac/
cepta nisi cū h̄ sit abstinentia a vicijs ⁊ ie
iuniū comitēt̄ opa pietatis. iō subdit̄ (nū
quid non vobis comedistis ⁊ vobismet
ipsis bibistis) post ieiunium vos laute re
ficiendo ⁊ nihil pauperibus conferendo.
(nunquid non sunt verba que locutus est
dominus in manus ꝓphetarum ꝛc̄) q. d
non. imo contrariū. vnde ysa. lviij. Qua
re ieiunauimus ⁊ non aspexisti. ⁊ subdit̄
ibidem ratio cum dicit̄. Ecce in die ieiu/
nij vestri inuenitur voluntas vestra. et
omnes debitores vr̄os repetitis ecce ad
lites ⁊ contentiones ieiunatis ⁊ ꝑcutitis
pugno impie. ideo subdit̄ de operibus iu
sticie (⁊ nūc iudiciū veniet iudicare ⁊ mi
sericordiam ⁊ miserationes facite ꝛc̄.)
⁊ patet lr̄a

Capitulū. viij.

Et factū est verbū domini exerci
tuum ꝛc̄.) sequit̄. (Hec dicit dn̄s
exercituū reuersus sum ad syon
⁊ habitabo in medio iherusalē ꝛc̄) nomi/
minibus Syon ⁊ Jerusalē ꝑm sensum al
legoricū significatur ecclesia vt frequent̄
dictum est. s̄. que dupliciter potest accipi
Vno modo pro ecclesia vniuersali ⁊ sic
deus non recedit ab ea. Math. vlti. Ecce
ego vobiscuꝫ sum omnibus diebus vsqꝫ
ad consummationē seculi. Alio modo ꝑ
aliqua particulari ecclesia. ⁊ sic deus di
citur recedere ab ea quādo propter defe/
ctum boni prelati vicia multiplicant̄ ⁊ ad
eam reuerti quādo preuidet ei de bono p̄
lato. per cuius solicitudinē resecantur vi
cia ⁊ virtutes reformant̄ ⁊ ecclesia illa di
citur ciuitas veritatis. quia bonus p̄la/
tus studet ibi stabilire triplicē veritatē. s.
iusticie ⁊ doctrine (⁊ mons domini exer/
cituū ꝛc̄) nam ibi debite celebratur offici
um diuinum (adhuc habitabunt senes ⁊
anus ꝛc̄) nam viri ⁊ mulieres morū ma
turitatem habentes habitant in dyocesi
illa. de tali vero senectute dicit̄ Sap̄. iiij
Etas senectutis vita immaculata (⁊ viri
bacul⁹ in manu eius) vir dicitur a virtu
te. ideo significat in moribus virtuosum
Baculus in manu significat potestatem
iudicandi. tales autez iudices statuit bo
nus prelatus in sua dyocesi (pre multitu
dine dieruꝫ) i. noticiaꝝ diuine legis ⁊ hu
mane que debent in bonis iudicibus esse
(Et platee ciuitatis complebuntur in/
fantibus). i. iuuenibus taciturnis ⁊ mo
destis Eccl. xxxij. Adolescens loquere in
causa tua vix. ideo tales dicunt̄ infantes
. q. non fantes (⁊ puellis ludentibus) id ē
deum deuote laudantibus. De tali ludo
dicit dauid ij. R. vi. Viuit dominus quia
ludam ante dominum ꝛc̄. (Nunc aūt ꝛc̄)
Sequitur (ꝫ semen pacis erit) scilicet in/
terne ⁊ fraterne ⁊ postea sup̄ne (vinea da
bit fructum suum) id est ecclesia quantū
ad clerum (⁊ terra dabit germen suum)
quantū ad ꝯmunē populū (⁊ celi dabūt
rorem suum) id est doctores dabunt salu
tiferam doctrinaꝫ (⁊ erit sicut eratis ma
ledictio) tempe mali prelati (Et saluabo
vos ⁊ eritis scilicꝫ benedictio) scꝫ tempo
re boni. Residuum hui⁹ capituli expona
tur sicut in expositione litterali.

Capitulum Nonū

Onus verbi domini ꝛc̄.) ꝑm sensū
litteralem hic describitur destru
ctio trium ciuitatum in Syria
per Alexandrū magnum. per quē signifi
catur deus ratione regie dignitatis ⁊ li/
beralitatis quia sicut dicitur Jacobi pri.
Jp̄e dat omnibus affluenter ⁊ nō impro
perat. Et Apocali. xvij. dicitur. ꝙ ip̄e est
rex regum ⁊ dominus dominantiū. Et
sicut Alexander pugnauit contra Syriā
sic deus contra superbiam. sic ergo dicit̄
(Onus verbi domini) id est pondus puni
tionis eius (i terra adrach) id est in syria
que sublimis interpretat̄. ideo superbiaꝫ
significat que semp̄ tēdere facit ad sblimi
ora magis q̄ꝫ debeat (⁊ Damasci) que in
terpretatur bibens sanguinem. qd̄ etiaꝫ
competit superbie. quia facit sanguinem
inferiorum bibere (emath quoqꝫ) que in/

terpretatur indignans que proprietas est superbie (et tyrus) q̄ interp̄tātur āgustia sr̄b⁹ ei āgustiat̄ de hoc ꝙ nō p̄t attigē excellenciā maiorum et (sydon) que venatō interpretatur. nam excellenciam maiorū attingere quantū potest conatur (videbit ascalon) que interpretatur ignobilis. sup̄bia vero omnem destruit nobilitatē vnd̄ versus Si tibi copia si sapiencia forma q̄z detur. Sola sup̄bia destruit oīa si comitetur (et gaza) que iterpretatur fortitudo superbus enim fortiorem se estimat quaz sit in veritate (et acharon) que interp̄tat̄ turbās ꝓpl̄z qd̄ fac̄ sup̄bia ꝓuer. xiij. Int̄ superbos semp̄ iurgia sūt (et sedebit sep̄ator in azoto) qui interpretat̄ incēdium et h̄ cōpetit sup̄bie q̄ semp̄ accēdit animū sup̄bi per iram in īuidiam et ip̄m finaliter inducit in gehenne flāmā Istas ꝯditiōes sup̄bie dictas destruit deus qui est noster alexāder magn⁹ (Exulta sat. filia syō ꝛc̄) istud literaliter exposui de aduentu p̄mo xp̄i id̄o de alia expositione pertrāseo

Capl̄m .x.

Petite pluuiā a dn̄o ꝛc̄) capl̄z istd̄ exponunt ad literam iudei. et ali qui doctores catholici de multiplicatione bonorū temp̄aliū in iudea p⁹ reditū de captiuitate babiloica Ego aūt literaliter exposui de multiplicatione bonorum sp̄ūalium in aduētu xp̄i ꝓpter qd̄ expositio mea sp̄ūalis est respectu aliarū et ideo de alia sup̄fideo

Capl̄m xi.

Aperi libane portas tuas ꝛc̄) capitulum istud exponunt ad literaz iudei et doctores catholici ꝯmuniter de ꝯbustione templi dn̄i p̄ exercitum romanorum Moraliter autē potest exponi de combustione cleri per cupiditatis incēdium q̄ tamen p̄ ceteris debent esse dei templum et sic dicitur (aperi libane portas tuas). i. aperuistis ōs vias cupiditati. (et deuoret ignis) scz cupiditatis et carnalitatis (cedros tuas). i. maiores ecc̄ias (vlula abies ꝛc̄). i. inferiores clerici cupiditatē sup̄iorum imitantes (Vlulate quercus basā) que pinguedo interpretatur. ideo p̄ istos religiosi pingues redditibus significātur qui frequenter cupiditatem similem imitantur (vox vlulatus pastoruz) qui deberent clamare contra vicia (q̄m vastata ē magnificencia eorum) scilicet in virtuos operibus et miraculosis. naz ante annos istos in ecclesijs cathedralibus erant homines tantarum virtutū ꝙ deus per eos faciebat opera miraculoruz sed modo p̄ multos fiunt opera spoliationum ideo sb̄ditur (vox rugitus leonuz) id est crudelium pastorum. (quia vastata est superbia iordanis) id est vite clericalis iordanis ei iterpretatur riuus iudicij clerici vero modo sūt in omni iuditio ecclesiastico et seculari et eorum superbia deijcitur in morte cuiuslibet. tunc eni cōmuniter deficit eis sensus nec mirum quia vendiderunt ip̄z (hec dicit dominus) quoniam populus ꝯmunis pascitur a clero pabulo verbi et exempli vt d̄beret sed magis occiditur v̄bis malis et exemplis ideo dicit domin⁹ prophete per quē significatur predicator bone vite et doctrine (pasce pecora occisionis que q̄ possederāt) scilicz curati et p̄lati et mali (occidebant) exemplis malis (et venundabant) querētes pecunias ex eis leuare (dicentes benedict⁹ deus diuites facti sumus) gaudent enim d̄ summa pecunie leuate et nō de eoruz salute (et ego non p̄cam ꝛc̄) sed puniam tales pastores (ecce ego tradam homines vnūquēq̄z in manu proximi sui) permittendo dissentiones inter eos fieri (et in manu regni sui). id est diaboli qui est rex sup̄ omnes filios superbie vt dicitur Job xli. (et pascam pecus occisionis) id est simplices laicos dure tractatos a malis clericis et subditur modus pascendi cuz dicitur (et assumpsi mihi duas v̄gas). i. duos ordines. s. p̄dicatorū et minorū de quib⁹ sb̄dit̄ (vnā vocaui ꝛc̄. succidi tres pastores). sb̄trahēdo

graciam meā ab eis(in mense vno).i. p eodem defectu. Mensis eni dicitur a mene qđ est defectus. q per istos tres pastores possunt intelligi episcopi. archiacoui. q curati mali qui deficiunt in cura regiminis populi querentes eius pecuniaz q non salutem. ideo subditur.(siquidem anima eorum variata est in me) quia nō querunt honorem diuinum principaliter sed questum suum (q dixi) scilicet eis propter suam malicie m(non pascaz vos pabulo) gratie mee(qđ moritur moriatur.).i. qui moritur de vobis morte culpe moriatur morte gehenne.(q qđ succiditur succidatur.) id est qui succiditur de vita presenti succidatur perpetuo de societate dei.(q reliqui deuorent vnusquisqz cernem proximi sui)inter clericos enim malos frequenter oriuntur dissensiones. (q tuli virgam meam que vocabatur decus q abscidi eam zc̄)nam libertas predicādi q confessiones audiendi pauperuz religiosorum frequenter rescinditur q impeditur in preiudicium cōmunis populi. ideo sequitur(q cognouerūt sic pauperes gregis).i. populus cōmunis(qz verbum domini est).i. eius vicarij pontificis summi qui dedit pauperibus religiosis potestatē predicandi q confessiones audiendi quā rescindunt prout possunt pastores inferiores duri(q dixi ad eos) i. ad populares christianos quibus deus loquitur p predicatores suos(si bonum est in oculis vestris afferte mercedem meam.)mihi fuiendo fideliter q deuote(etsi nō. quiescite) nam seruicium deo non placet nisi fiat libere(q appenderunt mercedem meaz triginta argenteos)triginta cōsurgit ex ducu denarij p ternariū q sic significat impletionem decalogi in fide trinitatis (Et dixit dominus ad me proijce illud ad statuarium)id est pone ante deū qui est formator omnium vt remuneret impletōez dictam decem mandatoruz (decoz preciu quo appreciatus sum).i. quo seruierunt mihi q istud p̄cium potest dici decoz absolute. quia deo placitum. Potest etiā dici iuxta sensum ĥalem decoz per oppositum. i. vile respectu obseruationis decalogi cum consilijs euangelij (q p̄ci/ di virgam meam secundā)id est vidi eaz prescindendam qđ factum est per rescissionem emolimēti qđ predicti religiosi de sepulturis habent(vt dissoluerez germanitatez inter iudam q israhel)ly ut teneť consecutiue. nam ex hoc secuta est diminutio amoris inter fratres qui significantur nomine israhel eo qp sunt intenti studio. Et sacerdotes. curatos qui significantur nomine Jude eo qp audire confessiones ad eos pertinet de iure(Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti.) Istud vsque ad finem capituli litteraliter exposui de antichristo. Potest etiaz exponi de Liberio papa qui dicitur pastor stultus eo qp fuit finaliter arrianus q illo tēpore p ipm q lucium episcopum arrianum facta est grauis persecutio christianorum. de qua scribit Rufinus. Sic eo quoqz tempore Lucius arriane partis episcopus. post fugas ciuium q exilia post cedes q tormēta flammas qz quibus innumeros odem nauit ad monasteria sui furoris. arma cōuertit vastat heremum q bella quiescentibus indicit tria milia simul aut eo amplius viros per totam heremum secreta q solitaria habitatione dispersos oppugnare pariter aggreditur. mittit. armatqz peditum q equitum manum. q illi ecōtra gladijs obiectabāt ceruices q nihil aliud dicebant nisi Amice ad quid venisti. Et ideo de isto pastore stulto subditur (Carnes pinguium comedet q vngulas eorū dissoluet) De pena eius subditur (Gladius super brachium eius. zc̄) id ē domini sentencia prescindetur de presenti vita q obscurabitur in gehenna.

Capitulū Duodecimū.

Onus verbi dei sup Israhel) Istō litteraliter exposui de persecutione antichristi. Moraliter autē potest exponi de grauamine populi christiani ex malicia cleri peruersi. cum dicitur. (Onus verbi domini super Israhel zc̄.).i. graue pondus a deo preuisuz super populum christianum. et quid fit illud. subdit cum dicitur.(Ecce ego ponam Jerusalē

).i.ecclesiam pro clero acceptā (suplimia re crapule).i.excessiuā in cibis et potib⁹ manifeste (sed ⁊ iuda erit in obsidiōez cō tra irl'm).i.ɔtra cleruz potest hoc dicere quilibet ɔfitēs veritatem (⁊ erit in die illa ponam ierusalem in lapidem oneris cun ctis populis) tātum enim pondus citatō nū excōmunicationū interdictoꝝ ⁊ alio rum grauaminū ponitur sup populū cri stianum ꝙ sub onere iacet depressum vñ dicit Augustin⁹ ad inq̄sitiones ianuarij ip̄az religionē nr̄az q̄m in paucissimis sa cramentorum celebrationibus dn̄s volu it esse liberaz. quidā adeo seruilib⁹ p̄mūt oneribus vt tollerabilior sit cōditio iud̄ orum qui non humanis presūptionibus sed diuinis subijciūtur institutis (In die illa).s.mortis que dicit̄ dies illa. q̄ debet esse cunctis memorabilis (pcuciam oēm equuz.).i.brutaliter viuentē sicut equus ⁊ mul⁹ (⁊ ascensorem eius) id est inducē tez euz ad vilia (⁊ sup domū iuda) id est confitencium veritatem verbo ⁊ facto (. aperiam oculos meos ꝛc̄) scz clemēcie (. ⁊ dicent duces iuda in corde suo ɔforten tur ꝛc̄) hoc fit quando boni religiosi ⁊ alij deuoti orant deuote pro emendatione cle ri (in die illa ponā duces iuda sicut cami nuz ignis) id est p̄dicatores ex feruore ca ritatis (⁊ deuorabunt ad dexteraz ⁊ sini straz.).i.idifferēter sine acceptiōe destru ent vicia (⁊ habitabit̄ ierusalem rursum in loco suo) nam per bonā emendatiōem cleri restituit̄ ecclesia ad statum debituz (Et erit qui offenderit ex eis in die illa q. dd̄).i.r̄missionem iuenict per suam peni tenciam sicut dauid qui grauem incurre rat offensam (⁊ domus dauid).i. penitē ciū (sicut dei āgelus domini) naz vere pe nitentes erunt sicut āgeli in celo qd̄ est do mus dei (⁊ erit in die illa. queram conte rere omnes gentes) id est demones q̄ gē tes dicuntur eo ꝙ in idolis a gētibus co lebantur ip̄i vero per opera bona peniten cium affliguntur (⁊ effundā super domū dauid ꝛc̄) quia preces infusionem gratie sequētes sunt efficaces (⁊ aspicient ad me) deuote deprecando (quem confixerunt) scilicet pri⁹ peccatis offendendo (⁊ plan gent ꝛc̄) ꝓpt̄ offensas p̄teritas (.sic plāct⁹ ad remō) sicut planctus pro morte iosie (planget terra familie ⁊ familie seorsum) per hoc notatur ꝙ planctus pro pecca tis suis debet fieri in locis occultis ⁊ seq̄ stratis (et mulieres eorum seorsum) Tem pore namq̄ planctus ab amplexibus est cauendum

Capl'm xiij

In die illa erit fons patēs domui dauid ꝛc̄) per fontem istum intel ligitur largitas misericordie di uine que aperitur omnibus ad deum re uertentibus per opera penitencie (et erit in die illa dicit dominus exercituum disp dam noīa idolorum) id est viciorum quo rum nomina a vere penitentibus sunt ex clusa Eph̄.v. Fornicatio autem et omnis immundicia aut auaricia nec nomine tur in vobis sicut decet sanctos ⁊c̄) Et pseudo prophetas ⁊ spiritum immunduz auferam de terra Et erit cum prohetaue rit quispiā vltra dicent ei pater eius ⁊ ma ter eius qui genuerunt euz Non viues qr mendacium locutus es in nomine domi ni Et configent eū pater eius ⁊ mater ge nitores eius cuz ꝓphetauerit Et erit i die illa confundent̄ ꝓphete vnusquisq̄ ex visi one sua cum ꝓphetauerint nec operient̄ pallio saccino vt mentiantur. Sed dicet Non sum ꝓpheta homo agricola ego suz quoniam adam exemplum meuz ab ado lescencia mea Et dicitur ei Quid sunt pla ge iste i medio manuū tuarū Et dicet his ꝛc̄.). Per istos significantur heretici qui cum deprehenduntur a patre spirituali ⁊ matre grauiter puniuntur etsi fuerint ob stinati traduntur iusticie seculari etsi re uertantur ad veritatem ecclesie confiten tur se esse punitos non ex odio sed ex cari tate (Framea suscitare super pastorez meum ⁊c̄) hoc ad litteram exponitur de cristo Mathei vicesimo sexto. Moraliter autem potest exponi de bono prelato quē deus aliquādo permittit temporaliter af fligi ad augmentum sui meriti quia tam̄ ad hoc sequitur frequenter dispersio Gre gis per diuersa vicia Sequit̄ (Et erūt in omni terra) scilicz diocesis dicti prela ti (Due ptes dispergēt̄ ⁊ deficiēt).qr ma ior ps ꝓpli dimittit p̄latū in psecutiōe ti

ranni(⁊ tercia pars ꝛc̄).i.minor ꝑs ad/
herens sibi que cū eo vritur igne tribula
tionis.sicut contigit de sancto Thoma
Cantuariēsi.cui⁹ cognatio tota p⁹ ip̄m
de Anglia fuit crudeliter eiecta.

Capitulū.xiiij.

Ecce dies veniunt) Istud capitu/
lum ad lr̄am exposui de persecu
tione antichristi cui⁹ figura fuit
⁊ est omnis fideliuz persecutor ꝓpter qđ
exponi potest de ꝑsecutione facta sub cos
droe rege persaꝝ ⁊ de persecutione Ho/
mar rege Arabum.nam vterqꝫ cepit Je/
rusalem successiue tamen ⁊ populū bonis
spoliauit ⁊ ꝑtim occidit ⁊ captiuauit ꝑtē
tñ in ciuitate dimisit sub afflictione gra/
ui ⁊ seruitute.ideo sequit̄.(Et reliquū po
puli non auferetur ex vrbe) ⁊ hec seruit⁹
grauis durauit vsqꝫ ad tempus Godefri
di de billone ⁊ alioꝝ principū qui ciuita
tem ⁊ populū liberauerūt a seruitute di/
cta cum auxilio diuino vi armoꝝ.iō sb̄
ditur(Et egredietur dñs ⁊ preliabit̄ con
tra gentes illas).s.saracenicas quas de
bellauit per principes christianos.sicut p̄
liatus est in die certaminis qñ in vlcionē
mortis christi capta fuit Jerusalē a roma
nis(⁊ stabunt pedes eius in die illa super
montē oliuaꝝ)illa nāqꝫ die qua dicti p̄n
cipes christiani ceperūt iherusalē ⁊ pre la
bore fatigati vellent cessare ab insultu vi
sus fuit vnus in specie militis super mon
tem oliueti qui cum clipeo faciebat signū
ne discederent ꝫ fortius insultarent ⁊ il/
lud signum fuit a deo datum.nam ea/
dem die ciuitas fuit capta.(Et scinde
tur)istud potest exponi đ scismate greco
rum.per montez enī oliuarū potest eccle
sia militās intelligi de qua dicit̄ ysaie.ij.
In nouissimis diebus erit mons dñs do
mini super verticē montiū ꝛc̄.⁊ sic dicitur
⁊ scindetur mons oliuaꝝ ex media parte
sui ad orientē in qua parte habitabāt gre
ci ⁊ ad occidentem vbi sunt latini(⁊ fugi
etis ad vallem montiū meoꝝ ꝛc̄).i. fuge
re debetis ad obedientiā ecclesie romane
cuius montes magni.s.petrus ⁊ Paul⁹
sunt patroni(Et veniet dñs deus meus
⁊ omnes sancti eius cum eo ꝛc̄.)Hoc ad
literā exponit̄ de aduentu christi ad iudi
cium finale Nec occurrit mihi alia spiri
tualis expositio ꝯuenientior hic ponēda

Explicit zacharias ꝓpheta.

Incipit Malachias ꝓpheta.

Onus verbi domini ad Isrl.
ꝛc̄)sequit̄(nōne frater erat
Esau Jacob ꝛc̄.)per Esau q̄
vanus interpretat̄.homo
vane gloriosus ⁊ virtutib⁹
vacuus significatur Job.xi. Vir vanus
in superbiam erigitur ꝛc̄.Per Jacob qui
interpretatur supplantator intelligit̄ vir
virtutis qui sensualitatem ponit sub plan
ta rōnis. Primū deus odit ⁊ scđm dili/
git.Jaco.iiij. Deus superbis resistit.hu
milibus autem dat graciā.dicūtur tamē
fratres q̄ꝫtum ad naturam.nam vterqꝫ
est ad dei imaginē ꝓpter quod natura ē
diligenda ꝫ vicia detestāda.(⁊ posui mō
tes ei⁹ in solitudinē)conatus sue supbie
frustrando(⁊ hereditatem eius in draco
nes).i.in demones cuz quibus superbus
eternaliter damnabitur(ꝙ si dixerit ydu
mea ꝛc̄)hic ponitur si pro quia quia super
bus deiectus nititur resurgere ⁊ contra
stimulum calcitrare(⁊ vocabunt̄ termi
ni eius iniquitatis)nam finis superbi est
iniquitas(Filius honorat patrē ꝛc̄.)licet
omnes christiani sint dei filij ꝑ baptismū
tamen sacerdotes dicuntur dei filij speci
ales propter qđ debent pre ceteris deum
patrem honorare ⁊ frequenter ipsi pre
ceteris inhonorant.ideo subditur.(Hec
dicit dominus exercituuz ad vos o sacer
dotes qui despicitis nomen meuz)in q̄ꝫtū
labijs nominant ip̄m ⁊ despici faciūt ab
alijs per suum malū exemplū(⁊ dixistis
in quo despicimus nomē tuū) nam sacer
dotes mali nituntur excusare. Et subdit̄
dei responsio cum dicitur(offertis super
altare meum panem pollutū) i.eucaristi
am que licet in se sit mundissima tamē in
digne offerenti cedit ad graue peccatum.
Vel ꝑ panem potest hic accipi dei verbū

qđ ab eis propositum dicitur pollutum.
qꝛ sicut dic̄ Gregl. Cui⁹ vita đspicit̄ restat
vt ei⁹ p̄dicatio ɔtēnat̄ (si offeratis cecū
ꝛc̄) cecū offerre est facē bonū op⁹ de genē
tamē idiscrete (claudis offerre) ē facē bo
num opus praua intentione sicut elemo/
sinaꝫ dare pauperi mulieri vt ad fornica
tionem pertrahatur (languidum offerre
) est bonum opus de genere facere tamē
cum hoc viuere luxuriose. talis autez ob
latio non est accepta coram deo ideo seq̄
tur (et nunc deprecamini vultuꝫ domini
vt misereatur vestri ꝛc̄) (Quis est in vo
bis ꝛc̄) hic arguit ingratitudinē sacerdo
tum dicens (quis est i vobis qui claudat
hostia ꝛc̄). i. seruiat in ecclesia gratis. q.
diceret nullus quia đ p̄rimonio crucifixi
laute viuunt ꝛ pauci officium debituꝫ fa
ciunt ideo de ip̄is sequitur (non est mihi
voluntas in vobis dicit domin⁹). i. offici
um vestrum non est mihi gratum (ꝛ mu
nus nō suscipiam de manu vr̄a). s. inq̄n/
tum est a vobis. tamē acceptum est inq̄
tuꝫ a deo. sicut eukaristia est accepta deo
licet sit a malo sacerdote oblata. (Ab or
tu enim solis vsqꝫ ad occasum magnum
est nomen meum in gentibus) id est ora
tiones simplicium bene viuencium acce/
pte mihi sunt vbiqꝫ terraruꝫ (ꝛ vos pollu
isti. illđ ꝛc̄) exponatur vt supra C. ij

Et nunc ad vos mandatū h̄ o sa/
cerdotes) scđm sensum literaleꝫ
h̄ arguit ꝓpheta sacerdotes iuđ
orum de negligencia diuini cultus ꝛ regi
minis subditorū qđ nunc contingit in p̄
latis ꝛ curatis pluribus cristianorum ꝓ
pter quod eis dicitur in penam (mittam i
vos egestatem). i. carenciā scientie ꝛ gra
tie ꝓpter ingratitudinem eniꝫ deus iuste
subtrahit dona sua a ꝓmotis in ecclesia
quando negligunt officia diuina (ꝛ male
dicam benedictionibus vr̄is) frequenter
eniꝫ absoluunt ab illis de quibus nō pos
sunt ꝓpter ignoranciam vel qđ peius ē ꝓ
pter questum vel fauorem (ecce ego ꝓiici
am vobis brachiuꝫ). subtrahendo a vob̄
ꝓtectionem angelicam (ꝛ dispgam sup
vultum vestruꝫ sterc⁹ solemnitatū vr̄aꝝ
) qꝛ solēnitates eorū hodie sūt ɔmuniter
in ɔuiuijs ꝛ potatiōib⁹ excessiuis ꝛ disso
lutionib⁹ ineptis (ꝛ scietis) ꝑ expienciā
pene gehennalis (qꝛ misi ad vos mādatū
istud) qđ tñ non ꝑuastis ꝛ q̄đ sit illud oñ
ditur cum subdit̄ (vt esset pactū meū cuꝫ
leui). i. cuꝫ gente sacerdotali (pactū meū
fuit cum eo vite ꝛ pacis). i. exēplaris vite
et pacis fraterne et h̄ fuit obꝑuatum a sa
cerdotib⁹ ecclesie p̄mitiue et postea lōgo
tp̄e de q̄b⁹ adhuc subdit̄ (ꝛ dedi ei timo
rē ꝛc̄). i. filialē qui cauet dei offensaꝫ (ꝛ lex
veritatis fuit in ore ei⁹) docēdo ꝓplm pu/
blice ꝛ secrete (et mltos auertit ab iniquita
te) ꝑ vitā exēplarē ꝛ sanā doctrinā (labia
eni sacerdotis). i. sacerdotū accipiēdo sin
gulare ꝓ plurali (custodiūt sciam). i. cu/
stodire debēt sciam ad salutē aīe ꝑtinentē
ꝛ subdit̄ cā cum dicit̄ (angel⁹ eniꝫ dñi ex
ercituū est). i. medi⁹ inter deū ꝛ populuꝫ
qꝛ pro ꝓplo dꝫ deum exorare et dei māda
ta populo nūciare ꝛ sic fuit tempib⁹ pre
teritis ꝛ ɔsequēter ostendit̄ q̄đ sit moder
nis cū dr̄ (vos āt recessistis de via). s. mā
datoꝝ dei (ꝛ scādalizasti. plimos) ex vr̄o
mō viuēdi. Gregl. In pasto. Cū pastor ꝑ
abrupta gradit̄ oñs est vt ad p̄cipicium
grex seq̄t̄ (ꝓpter qđ dedi ego ꝛ vos ɔtem
ptibiles ꝛc̄). i. graui⁹ ꝛ abiecti⁹ puniēdo i
gehēna (Nūquid) h̄ scđm sensū lr̄alē ar/
guūtur sacerdotes ꝛ ꝓplus simul đ ɔtem
ptu ꝓximi qđ viciū etiā satis viget tp̄e p̄
senti ꝛ arguit̄ p̄mo viciū istud genēaliter
cū dr̄ (nūquid non pr̄ vn⁹ est oim nr̄m)
q. d. sic. s. adā (nūq̄d nō de⁹ vn⁹ creauit)
q. d. sic et ad imaginez suā iō ɔcludit (q̄re
ergo despicit vn⁹ q̄sqꝫ frēz suū) qꝛ nō hēt̄
cā ex ꝑte p̄ncipij natural̄ nec sr̄natural̄
(violās pactū pr̄m vr̄oꝝ) nā i veteri testa
mēto p̄ceptū est diliges ꝓximū tuū sic te
ip̄m ꝛ in nouo replicat̄ (qꝛ ɔtamiauit ꝛc̄)
h̄ scđo arguit̄ ɔtēpt⁹ ꝓximi spālit̄. s. vxo
ris iō sb̄dit̄ (ꝛ habuerūt filiā dei alieni) h̄
ad lr̄am dicit̄ đ reuersis a captiuitate ba
bilonis qui acceperūt vxoēs alienigenas
vt dicit̄ esdre. i. et suas hebreas ɔtempne
bāt et idē fit hodie qꝛ mlti xp̄iani sūt adul
teri vxoēs ꝓprias ɔtēpnētes ꝛ idē mistice
fit in p̄latis ꝛ curatis q̄ circa negocia p̄n
cipū ꝛ magnatoꝝ sūt occupati suas ecc̄i
as ꝛ ꝑrochias sine sufficiēti regimie reli
q̄tes iō sb̄dit̄ pēa cū dicit̄ (dispdat domi⁹
virū q̄ fecēit h̄ ꝛc̄) siue ꝑu⁹ fuerit siue ma
gn⁹) ꝛ h̄ rursū fecisti. opiebat. lac̄mis ꝛc̄)

dicitur ꝑter aliquos qui ad horam peni
tent ꝫ de facto non emendant(nõne vn⁹
deus fecit ⁊c̃.)q.d.fic̃ deus qui est vnita/
tis ⁊ pacis fecit viꝝ ⁊ vroꝛez vt sint duo
in carne vna.sic ordinauit ꝙ vnus epũs
habeat vnam eccleſiã ⁊ sacerdos vnam
parochiaꝫ cui totaliter inhereat custodi
ens ipaz.ideo subdit(⁊ quid querit vn⁹
nisi semen dei)i.vnus epũs in dioceſi sua
⁊ sacerdos in parochia.nõ enim debet q̃re
re extraneã occupationẽ ꝫ suos subditos
facere dei filios per deuotionẽ. ideo sub/
ditur(vroꝛem adolescentie tue noli despi
cere).i.curaz eccleſie tue noli negligere(
cum odio eã habueris)in ea nolendo mo
rari(dimitte eam)resignãdo superiori vt
sic alteri detur qui fructificet ibi(Custo/
dite spiritũ vestrũ ⁊c̃).s.a dei blasphemia
ideo subdit(laborare feciſtis dñz in ẽmo
nibus vestris otra ipm)⁊ qui sint sermo
nes illi. Subdit(in eo qõ dicitis. omnis
qui facit malum bon⁹ est) multi nanque
videntes malos homines temporaliter ꝓ/
sperari ⁊ bonos affligi.dicũt deũ delira/
re vel dormire qõ est falsum.naz ei⁹ iudi
cia vera sunt semper ⁊ iusta. ꝫ nobis sint
occulta.

Capit.iiij.

Ecce ego mittã angelũ meum ⁊c̃)
Istud litteraliter exponitur de
baptiſta Johanne. Moraliter
aũt exponi põt de bono predicatoꝛe q̃ dr̃
dei angel⁹.i.eius nũcius ⁊ preparat men
tes audientiũ ad hoc qõ ibi veniat xp̃us
tanq̃ ad templũ suũ.i.Coꝛ.iij. Templũ
dei sanctũ est qõ estis vos(⁊ quis stabit
ad videndũ eum)q.d.nullus in pñti .q̃a
nemo scit vtꝝ amoꝛe vel odio dign⁹ sit ⁊
sic in se ipo nõ videt deum(ipe ei q.ignis
conflans).i.peccata consumẽs.(⁊ quaſi
herba fullonũ)prebens nitoꝛẽ virtutũ(⁊
purgabit filios leui)de quib⁹ dicit Deu.
xxiij. Qui dixerũt patri suo ⁊ matri sue
nescio vos. ⁊ isti sunt boni religioſi omia
dimittentes amoꝛe christi.ideo debẽt esse
purgati ⁊ colati ab omni impuritate pec
cati.ideo subdit(⁊ erunt offerentes dño
sacrificia).i.eucariſtiam ꝟtutes omniũ
sacrificioꝝ otinentẽ(⁊ placebit deo sacri
ficiũ Juda ⁊ iheruſalẽ.).i.eccleſie.(ſicut
dies seculi ⁊ ſicut anni antiqui)vnd̃ in ca
none misse dicit. Sicuti accepta hr̃e dig
natus es munera pueri iusti tui abel ⁊ sa
crificiũ patriarche nostri Abrahe ⁊ qõ ti
bi obtulit sũmus sacerdos tuus Melchi
sedech Scienduũ tamẽ ꝙ ly sicut non im/
poꝛtat equalitatẽ ꝫ coꝛrespondentiã figu
re ad rem figuratã.ſicut eni res figurata
ꝓcellit figure ⁊ veritas umbꝛe.ſic eucari
ſtia que sacrificiũ est noue legis ꝓcellit
omnib⁹ veteris testamẽti sacrificiis.(Et
accedam ad vos iudicio)hoc fit in moꝛ/
te qꝛ tũc venit deus ad iudiciũ cuiuslibet
particulare(⁊ ero testis velox maleficis
⁊c̃)hoc dicit qꝛ vita taliuz dei iudicio cõ
muniter bꝛeuiat(ego eni dñs ⁊ non mu
toꝛ)a rectitudie iuſticie(⁊ vos filij Jacob
non estis cõsumpti).i.a vra malignitate
duersi.per talem modũ dicit ꝓuerb.xxij.
Uerte impios ⁊ nõ erunt.s. impij. ꝫ ecõ
trario isti manentes in sua malicia dicũt
non dsumpti.ideo subdit(a diebus eni pa
trum vestroꝝ recessiſtis ⁊c̃)qꝛ tñ de⁹ sem
per suscipit penitentẽ.subdit(reuertimini
ad me ⁊c̃)ecce magna dei clementia qui
cum sit omnipotens tñ rogat peccatoꝛes
de cõcoꝛdia(Inferte omnẽ decimatiõez
)decimare est decimã partẽ dare ⁊ nouẽ
sibi retinere.denarius aũt numer⁹ est p
fectus ⁊ ideo significat pfectionẽ. Noue
narius aũt impfectus ⁊ ideo significat i
pfectionẽ.ergo ille moraliter infert omnẽ
decimacionẽ in oꝛreum dei qui de omni
bus operibus suis quicq̃d est ibi pfectio/
nis attribuit diuine bonitati ⁊ quicq̃d ẽ
defectus ꝓprie fragilitati.⁊ istis tanquaz
gratis deus aperit catharactas sue gra
cie quousq; det eis abũdantiã sue glorie.
⁊ tunc increpat vermẽ deuorantẽ quia ni
hil tristabile poterit ibi esse

Capitulũ Quartũ

Ecce eiz dies veniet ⁊c̃)hoc ad lit
teraz exponit de die iudicij gene
ralis. Moraliter aũt põt exponi
de die mortis que est dies iudicij particu
laris.ideo subdit.(succẽſa quaſi camin⁹
).s.reprobis qui statim portant ad penã
ignis infernalis ideo subdit(⁊ erunt oẽs
superbi ⁊c̃.que nõ derelinquet eis radicẽ
).i.spem reuertendi ad vitam presentẽ(⁊
germen).i.merendi virtutẽ(⁊ orietur nob

ꝛc̄).i.electis(sol iusticie).i.lumē glie ꝑfe/
cta tñ purgatōe(erit sanitas) ꝑ dotē im
passibilitat]. in corꝑib⁹ resūptis(in pēnis
eoꝝ)per dotem agilitatis ideo subdit̄ (e/
gredimini ⁊ salietis ꝛc̄)⁊ calcabitis ipios
ꝛc̄)h̄ dicit̄ qꝛ dānatorū pena electis est ꝯ
solatiōis materia ⁊ qm̄ ad gl̄iam ꝯsequē
dam req̄ritur p̄cedens meritū ideo sb̄di
tur(memētote legis moysi).i.xp̄i ꝑ moi
sen figurati (q̄m mādaui ei in oreb ꝛc̄)ibi
eni audiente ꝓpl̄o de⁹ decē p̄cepta dedit
q̄ xp̄s in euāgelio repetit et ad eorū obser
uāciaꝫ inducit d. Math̄.xix. Si vis ad vi
tam ingredi ꝑua mandata ⁊ ad idez faci
endū instituit apl̄os et alios discipulos ⁊
successores eorum ideo subdit̄.(ecce ego
mittā vobis helyam ꝓphetam)q̄libꝫ ei
p̄dicator habens dei zelum et salutis aīa
rum.helias spūaliter pōt dici(anteq̄ꝫ ve
niat dies dñi magn⁹ et horribilis).i.añ
diē iudicij generalis qui magnus erit ele
ctis ꝓpter magnitudinem boni qd̄ tunc ꝯ
sequentur ⁊ horribilis r̄probis ꝓpter hor
rorem pene ad q̄m dānabuntur(et ꝯuer
tet cor patrū ad filios ꝛc̄)multi enim p̄res
conuersi sunt ad fidem catholicam per fi
lios et econuerso multi filij per patres et
sic erit de futuro ante iudiciuꝫ generale
(ne forte veniam)istud forte non iportat
dubium de aduentu cristi ad iudiciuꝫ qꝛ
certum est ꝙ veniet sed importat dubiuꝫ
temporis quod omnibus est ignotum (et
percuciam terram anathemate)per ter
ram intelliguntur homines terreni in a/
more terrenorum totaliter fixi qui tunc
excōmunicabuntur penitus ad dei socie/
tatē ⁊ electoruꝫ

Explicit Malachias ꝓpheta
Incipit Matheus euangelista

Math.

Liber generationis Jesu
xp̄i ꝛc̄)seq̄t̄(oēs itaqꝫ ge
neratiōes ab abrahā vsꝫ
ad dauid.gneratiōes q̄/
tuordecim ꝛc̄). xp̄i gene
alogia describr̄ h̄.ꝑ tres
quaterdenas generationū q̄rū aliq̄ fuer̄t
ante legē datā moysi ⁊ aliq̄ tꝑe leg]. date
et vltima.s.generatō xp̄i tꝑe gratie quod
incepit ab eius ꝯceptione ⁊ ꝑ h̄ significat̄
ꝙ aliqui tꝑibus istis tribus saluati sunt
per fidez xp̄i vnde dicit sal. Jo.viij. Abra
ham pater vr̄ exultauit vt videret diē me
um vidit ⁊ gauis⁹ est. Itē in q̄terdena sūt
duo numeri.s.denari⁹ et q̄ternarius per
denarium vero significat̄ impletio d̄calo
gi ꝑ q̄ternarium impletio euangelij qua
drupliciter descripti.ꝑ ternarium vero q̄
terdenariū sancte trinitat]. misteriū Per
istos igit̄ numeros in genealogia xp̄i ꝯtē
tos.mistice significat̄ ꝑ obꝑuatiōez deca
logi i fide trinitatis xp̄s qui sol ē iusticie ꝑ
spūalem illuminationē orit̄ in nobis ij.pe
tri.i.habem⁹ firmiorē ꝓpheticū ꝑmonez
cui bene facitis attendentes q̄i lucerne lu
centi n caliginoso loco donec dies illuce
scat ⁊ lucifer oriat̄ in cordib⁹ vr̄is Itē
tres q̄terdene faciūt q̄draginta duas ge
nerationes ꝑ quas ꝑuenim⁹ ad cristū q̄
ꝓmiss⁹ est nobis in p̄miū sicut filij israel
ꝑ xl.duas māsiones venerunt ad terraꝫ
sibi ꝓmissā (Xp̄i āt generatio sic erat
ꝛc̄)ꝑ hoc aūt ꝙ xp̄s concept⁹ ⁊ format⁹
fuit in vtero virginali ꝑ oꝑatiōez spūssci
significatur ꝙ spiritualiter concipit̄ ⁊ for
matur in mēte pura oꝑe spūssancti Gal.
iiij. Filioli quos ego ꝑturio donec forme
tur xp̄s in vobis (Joseph autez vir ei⁹
ꝛc̄)ꝑ ioseph cogitātē dimittē mariā q̄ cer
tificat⁹ de misterio ꝑ āgelū accepit eā vt
dñaꝫ significat̄ hō dubitās i fide vl̄ mori
bus qui ꝑ p̄dicatorem vel ꝯfessorē bonū
in fide solidatur ⁊ subijcit se ei in illis que
fidei sunt ortodoxe Capl̄z ij.

Cum natus esset ih̄s ꝛc̄)seq̄t̄). vidi
mus eni stellā ei⁹ ꝛc̄)ꝑ stellā signifi
cat̄ virgo maria q̄ interp̄tat̄ maris stella
hec āt stella apparet magis ꝯdescēdēdo
sibi deuot]. ⁊ eos nauigātes ꝑ h⁹mūdi ma
re t̄bulētū dirigit ad portū salut]. q̄ xp̄s ē
⁊ ip̄ꝫ

q ip̄m inuenientes venerañ.offerentes ei munera.ſ.auꝝ caritatis.q thus deuo/te oꝛationis.q mirrā carnis moꝛtificati/onis quia cuꝫ caro racionabiliť caſtiga tur ad celeſtia ſpūs eleuaťq admoniti i ſomnis ne rediꝛent ad heꝛodez ꝛc̄) p̄ hoc admonemur ꝙ cum malis hominibus nō contrahamus aliquā ſocietatē.puer. xiij. qui cū ſapiēt̄ibus gꝛaditur ſapiens eꝛit.amicus ſultoꝝ ſimilis eꝛit.peꝛ heꝛo dem veꝛo qui ſub ſpecie religionis voluit occidere chꝛiſtum ſignificaťq ipocꝛita qui q̄ꝫtum eſt in ſe chꝛiſtuꝫ occidit. ꝑm illud Hebꝛc.vi. Rurſum cꝛucifigēt̄es ſ̄ibimet ip̄is filium dei.nam ꝑm Jeꝛonimuꝫ. Si/mulata ſanctitas duplex eſt iniquitas.p ſcꝛibas autē q ſacꝛdotes qui locum na tiuitatis chꝛiſti eꝛ Michee ꝓphetia decla rauerūt q tamē ip̄m natum nō adoꝛaue runt ꝫ magis peꝛſecuti ſunt ſignificāt̄ur doctoꝛes bone doctꝛine ꝫ male vite quia quem p̄dicāt ſana doctꝛina peꝛſequunť mala vita(Surge q accipe puꝛum ꝛc̄.) peꝛ tranſitum dñi in egiptū ꝓpteꝛ p/ſecutionem heꝛodis ſignificatus fuit trāſ itus apoſtoloꝝ ad p̄dicandū gentibus ꝓpteꝛ peꝛſecutionē cōtꝛa eos motam a iudeis.ſicut diciť Actu.xiij. Tunc oſtan ter paulus q baꝛnabas diꝛexeꝛunt. vobis opoꝛtebat p̄mū loqui veꝛbum dei ꝫ q̄m repellitis illud q indignos vos iudicatis eterne vite ecce conuertimuꝛ ad gēt̄es ſic enim p̄ecepit nobis deus.peꝛ ꝛeditū aūt eius in iudeaꝫ defuncto heꝛode ſignifica tur illuminatio iudeoꝝ in mundi fine.

Capitulum terciū.

In diebus illis venit Johannes baptiſta p̄dicās ꝛc̄) In Johanne deſcꝛibitur cu angeliū p̄dicatoꝛ q p̄mo quantū ad do ctꝛinam cum diciť(d.penitentiā agite ꝛc̄)debet eni p̄dicaꝛe generaliteꝛ ea q̄ ꝛe/cedeꝛe faciūt a peccatis q ea que faciunt accedeꝛe ad cōiecutionē regni celeſtis.q quoniā talis p̄dicatoꝛ paꝛat viam dñi ni.vt peꝛ graciā veniat in mentib⁹ huma nis.ideo de ip̄o poteſt dici qđ ſubdiť (hic eſt eni de quo dictū eſt ꝛc̄)(Ip̄e aūt iohā nes)ſbic deſcꝛibitur ſequenteꝛ p̄dica toꝛ euangeliū quātum ad vitam.q p̄imo q̄ꝫtum ad veſtitū cum diciť.(habebat ve ſtimentū de pilis camelοꝛum) q q̄ꝫtuꝫ ad victum cum diciť(eſca aūt eius ꝛc̄) auſte ritas eni vite requiꝛiť in euangeliū p̄edi catoꝛe.ideo diciť Aplus.i.Coꝝ.ix.Caſti go coꝛpus meum q in ſeꝛuitutem ꝛedigo ne foꝛte cuꝫ alij̄s p̄dicauerim ip̄e ꝛepꝛo bus efficiaꝛ q qz p̄dicatio talis p̄edica toꝛis eſt efficaꝛ.ſequiť(Tūc exibat ad eū Jheroſolima ꝛc̄.)nam doctꝛinā talis p̄e dicatoꝛis multi libenteꝛ audiunt q peni tentie fꝛuctum faciunt q tales ſunt demul cendi.deꝛiſoꝛes autem q inſidiatoꝛes ſūt incꝛepandi.ideo ſubdiť(videns aūt mul/tos phaꝛiſeoꝝ ꝛc̄)de quibus diciť Lu.vij phaꝛiſei autem q legiſpeꝛiti.ſpꝛeuerunt in ſemetip̄is conſiliū dei non baptiſaꝛi ab eo.ſ.a Johāne q ideo peꝛ iſtos qui venie/bant ad p̄edicationē Johānis ficte.ſigni ficañ illi qui veniunt ad p̄edicatoꝛē euā geliū vt eꝛ oꝛe eius capiant aliquid vnde poſſunt eum ca'umniaꝛi.ideo talibus di ciť(ꝓgenies viperaꝝ quis demōſtꝛabit vob⁹ fugeꝛe a ventuꝛa iꝛa).q.d.nullus niſi ꝛecedatis a malicia veſtꝛa.ideo ſubdi tuꝛ(facite ergo fꝛuctū dignū pnie)naz in vita p̄ñti pōt hō ſp penitere(et ne diꝛeꝛi tis intꝛa vos p̄em habem⁹ Abꝛaham) cꝛe dentes ꝙ debeat vos ſaluaꝛe ſine opeꝛib⁹ pnie qz ꝫ ē flm.ſic aūt vꝝ de plurib⁹ xp̄ia nis q̄ deuotionē hñt ſpecialē ad aliquez ſcm̄ vel ſcām q p eoꝝ merita cꝛedūt ſal/uaꝛi ſine opeꝛib⁹ bonis(potēs ē aūt deuſ de lapidib⁹ iſtis ſuſcitaꝛe filios abꝛahe.) i.pcōꝛib⁹ deuotos facere(iā eni ſecuꝛis) ſ.diuine ſnie(ad ꝛadicē aꝛboꝛis poſita eſt ꝛc̄)i.ad p̄ſcindendū pcōꝛes obſtinatos de p̄ñti vita q oburendū eos in gehēna(ego quidē baptiſo vos in aq̄ ꝛc̄)p̄dicatoꝛ eni euāgeliū diſponit ꝓpm aſpꝛgens cum aqua ſalutaꝛis ſapie vt p xp̄m mundeť interi⁹ aq̄ gr̄e(tūc venit Jhs a galilea ꝛc̄.)galilea xo tꝛāſmigratio ineꝓtaťq p ꝫ ergo ꝙ ihs de galilea venit ad ioꝫem. ſi gnificať ꝙ ei⁹ mēbꝛa ſi debeāt lauaꝛi peꝛ gr̄am oꝓtet ea tꝛāſmigꝛaꝛe de vicijs ad xtutes(ioꝫes aūt ꝓhibebat eū ꝛc̄.) p ꝫ deſignať ꝙ quilibet inferioꝛ ſi velit ſupe ꝛioꝛē coꝛꝛigeꝛe ex caritate dz hoc facere cū humilitate q ꝛeuerentia ſuꝓioꝛ aūt dz talē coꝛꝛectionē humliť ſuſcipere.qđ in/

ſinuauit ihūs dicens.(ſic decet nos adi
plere omnem iuſticiā)(baptizatus autez
ihs confeſtim aſcendit de aqua ꝛc̄)ꝑ hoc
oñdit ꝙ omnis lot⁹ a peccatis gratia di/
uina debet conari cū auxilio dei aſcendē
de virtute in ỽtutē(ꝛ ſic aperiēt ſibi celi)
ꝑ ſpem certā ꝛ efficit dei fili⁹ adoptiuus
ꝛ ꝑ conſequēs heres ad habēdū vitā eꝛnaz

Capl'm iiij.

Tunc ihs duct⁹ eſt in deſtū ꝛc̄) ꝑ
hoc ſignauit ꝙ aggredies deſtuz pe
nitēcie. fortius tēptat ab hoſte.
Ecc̄.ij. Fili accedēs ad ſeruitutē dei ſta i iu/
ſticia ꝛ timore ꝛ ꝑpara animā tuā ad tē
tatiōem.i.ad reſiſtendū tēptationi q̄ imi/
net tibi illos eni deus forci⁹ tēptari ꝑmit
tit q̄s fortiores cē ognoſcit.i.Cor.x.fide
lis autē deus eſt q̄ nō paciet vos tēptari
ſup̄ id qđ poteſtis ꝛc̄.ꝑ hoc ꝓ ihs volu
it tēptari triplici tēptatione. oñdit ꝙ ois
tēptatio vel eſt a carne vel a mundo vl ab
hoſte diabol⁹ tñ vtit aliqñ carne ꝛ mūdo
tēptationes eoꝝ accēdēdo(Cū autē au/
diſſet ihs qđ iohes tradit⁹ eſſet.ſeceſſit i
galileam ꝛc̄)ꝑ hoc qđ ceſſante p̄dicatiōe
iohis xp̄us iuit ad p̄dicādum ſignificauit
ꝙ lege ceſſante ſecutū eſt euāgeliū ꝑ hoc
etiā ꝙ audita iohis incarceratione ſeceſ
ſit oñdit ꝙ licitū eſt p̄dicatori a ꝑſecuto
rib⁹ elongari.vñ dicit aplis Math.x. Cū
āt ꝑſequētur vos in ciuitate iſta fugite in
aliaz(ꝛ relicta ciuitate nazareth venit et
habitauit in ciuitate capharnauz ꝛc̄)erat ei
maior et populoſior et ꝑ hoc dedit p̄dica
toꝝib⁹ exemplū vt declinēt ad loca in q̄b⁹
poſſunt facere maiorē fructum(exinde ce
pit ihs p̄dicare ꝛ dicere penitēciaz agite
ꝛc̄)ꝑ hoc eniz approbauit doctrinā ihā
nis qui ſic incepat p̄dicaē ꝛ moderni do
ctores faciunt contrariū nam vn⁹ repro
bat q̄ntum poteſt dictū alterius ꝛ non ſo
lum doctores h faciunt ꝛ etiā baccalarij
dicta ſuoꝝ doctoꝝ arrogāt impugnāt q̄n
tū poſſunt(ambulās aūt ihs ꝛc̄).ſeq̄t po
ſtea(illi aūt ſtatim relictis retib⁹ ꝛ patre
ſecuti ſunt eū)ꝑ h āt oſtendit ꝙ ꝑfecti ſe
ctatores xp̄i.relictis rebus poſſeſſis ꝛ etl.
parentib⁹ q̄ntum ad carnalez affectū aio
ꝓmpto ſequūtur eū(Et circuibat ihs to
tam galileā docēs ꝛc̄)ꝑ hoc oſtendit ꝙ p̄
dicator euāgelij debet eſſe diligēs ꝛ ſeruī
dus ad ſalutē aiaruz ꝛ ꝙ ei⁹ doctrina ſit
cois ꝛ ſana tō dr̄(docēs i ſynagogis eoꝝ)
ꝛ non in latibul' ſicut faciūt heretici ꝛ illi
quoꝝ doctrina eſt ſuſpecta(ꝛ p̄dicās euā
gelīū regni)nō curioſa ꝛ iutilia(ꝛ ſanās
oēm langorē)debet enim p̄dicator ſanaē
oēm infirmitatem ſpūalem pro ſuo poſſe
(ꝛ qui ỽmonia habebant)per iſtos ſigni
ficant ſortilegi ꝛ diuini ſuꝑſticioſi(ꝛ luna
ticos).i.inſtabiles in bono(ꝛ paliticos)
qui ſūt pigri q̄i impotentes bonū operari
(ꝛ curauit eos)iſti eniz poſſunt curari ꝑ
bonā doctrinam p̄dicatoris ꝛ confeſſoris
diſcreti(ꝛ ſecute ſūt eum turbe multe de
galilea) q̄ interpretat tranſmigratio(ꝛ ỽ
capoli)que dicit a decē ꝛ polis ciuitas(ꝛ
de ieroſolimis)que interpretatur pacifica
(ꝛ de iudea) q̄ interpretatur confeſſio(ꝛ de
trans iordanē) q̄ interpretat riuus iudi/
cū ꝑ hoc eni ſignificat ꝙ illi xp̄m ſequūt
q̄ de vicijs ad virtutes trāſmigrant ꝛ q̄
ỽcalogū obſeruāt ꝛ q̄ pacifice cū alijs ha
bitant ꝛ qui peccata confitentur hūiliter ꝛ
qui diuinā iuſticiaz formidāt.

Capl'm v.

Videns āt ihs turbas)licz pñs ca/
pitulū ꝛ duo ſeq̄cia contineāt mo
ralia ꝛ ſic poſſet ſufficē lr̄aliter expo
ſitio tñ ꝓter reuerenciā euāgelij intēdo
breuiter aliq̄ addere ꝛ maxie de ỽbis ſā
ctoꝝ(ſeq̄t ꝛ aperiēs os ſuū docebat eos
)augl.tē apuit os ſuū q̄ i lege vetēi apuit
ora ꝓphaꝝ.Et i h appet eminēcia euan
gelij qđ ē traditū imediate a ỽbo hoie. ve
tus āt teſtamētū a deo ꝑ hoies tñ iō dic̄
aplis hebre.i. Multipharie multis q̄z mo
dis loquēs deus patrib⁹ in ꝓphis.nouiſſi
me dieb⁹ iſtis locut⁹ ē nobis in filio quē cō
ſtituit heredē vniuerſoꝝ.per q̄m fecit ꝛ
ſecula(bti pauꝑes ſpū ꝛc̄)ambro. inde in
cipit btūdo dei iuditō vbi erūna eſtima
tur hūano(bti mites ꝛc̄.)glō.q̄m ſe ipos
in pñti poſſidēt hēditatē patris in futuro
poſſidebūt(bti q̄ lugent ꝛc̄).ſ.ꝑ miſerijs
pñtibus mundanoꝝ ꝛ ꝑ dilatione fu
turoꝝ bonoꝝ.iſti cum filia caleb hñt
irriguum inferius ꝛ irriguum ſuperius
(beati qui eſuriunt ꝛ ſiciunt iuſticiā ꝛc̄.)
criſo⁹ eſurit aūt iuſticiam qui ſcōz dei in
ſticiā

sticiam desiderat uersari sitit aũt iustici am qui scientiã eius acquirere cupit.(be ati misericordes ꝛc̃.)glosa iusticia ꝫ misericordia diuncte sunt vt altera alterã de/beat tẽperare nam iusticia sine misericor dia crudelitas est.misericordia sine iusti cia dissoluit(beati mundo corde ꝛc̃.)glõ sexto loco ponit cordis mũdicia qz sexto die conditus est hõ ad imaginẽ dei qz ca pax ẽ ipsius ꝑ cognitionẽ ꝫ amorẽ(beati pacifici).s.interna pace ꝫ fraterna.(qm̃ filij dei vocabunt)in pace supna(Beati qui ꝓsecutionẽ paciunt ꝓpter iusticiã).s. legalẽ que includit omnẽ virtutem.(vos estis sal terre ꝛc̃)hec ẏba dicunt epis q̃ sunt successores apostolorꝫ. Sal ei in scri ptura discretionẽ significat que debet in eis esse per excellentiaz.ꝓpter qõ dicunt sal in abstracto.sicut excellẽter liberalis liberalitas nominat ipoꝫ aũt discretiõe debent opera subditorꝫ sic condiri vt co/ram deo sapida reddantur(vos estis lux mundi)debent eniz alios illuminare de credẽdis(nõ põt ciuitas abscõdi ꝛc̃)dicũ tur etiã(ciuitas in mõte posita)nã eã de bent forte refugiũ iniuste oppressis(neqꝫ accendũt lucernã ꝛc̃)debent etiã eã lucer na sup candelabꝫ posita vt alijs luceãt per sancte vite exẽpla.(Nolite putare q̃m veni legẽ soluere ꝛc̃)hic informant doctores vt nõ soluãt legẽ diuinã ei doctrinaz phicã ꝑponẽdo nec studeãt ipaz vel do ceant speculatiue tm̃ ꝫ etiã practice ipaz ope adimplẽdo nec eã male interpretent sicut doctores iudeorꝫ qui precepto diui no negatiuo dicebãt tm̃ actũ exteriorem esse ꝓhibitum.ꝺtra quos dicit saluator. Omnis qui irascit fratri suo reus erit iu/dicio.ꝫ sic de alijs(si ergo offers munus tuũ ante altare ꝛc̃)Crisost. Solus cui dili git deus fideliũ cõcordiã q̃ꝫ munera sibi oblata(esto ꝺsentiens aduersario tuo ꝛc̃)Mozaliter aduersari⁹ peccatoris potest dici preceptũ diuinũ qõ accusat ipz Est etiã cũ hoibus in vita pñti ꝓuer.vi.Cuz ambulaueris tecũ grauunt ꝛc̃. Mun⁹ ãt hois discordãtis a precepto diuino nõ est acceptũ corã deo ipe etiã ꝑ preceptũ qõ trãsgredit corã sũmo iudice accusat ꝫ ec̃ ꝺdemnat(nõ mechaberis ꝛc̃)omne pec catum mortale mechia spũalis est q̃ pec catoz cũ ꝺyabolo relicto spõso ꝓpio fornicat(q̃ si oculꝰtuꝰ dexter)iste ẽ ꝺfiliari us(manꝰdextera)ẽ specialis amicꝰ q̃ de bẽt a se ꝑscindi si sint in periculũ scãdali(q̃cũqꝫ dimiserit vxorẽ ꝛc̃.)vxor nullo mõ dimittẽda ẽ de sursuz descendẽs sapia.de q̃ dr̃ Sapi.viij.Hãc q̃si ui mihi spõsaz as sumere.multi tñ dant sibi libellũ repudij ꝫ assumũt sibi mundanã sapientiã q̃ ter rena ẽ animalis ꝫ ꝺyabolica vt dr̃ Jaco. iij.(redues aũt dño iuramẽta tua ꝛc̃)Jn iuramẽto ẏo debite facto ꝫ currentibus tribꝰcomitibꝰ q̃ sunt iusticia.ẏitas.ꝫ iu diciũ fit deo reuerẽtia.Hebre.vi.homines ꝑ maiorez sui iurant.ꝫ ideo aliq̃ dixerũt q̃ iuramentũ ꝑ deũ cẽt frequentandũ qõ ẽ falsum qz ex tali frequentatione acquirit habitꝰ quo de facili fit iuramentũ illicitũ ideo subdit(ego aũt dico vobis nõ iura/re omnino)i.ex omni causa vel modo.ꝫ solũ ꝺcurrentibꝰtribꝰ predictis(oculum pro oculo ꝛc̃)ꝑm dei iudicium pro oculo corꝑis impudice respicientẽ excecabit oculus mẽtis in tenebris gehẽne.pro dẽtẽẏo detractoris mordẽte reddet deus serpentis antiqui cruciãs eternaliter in loco in ferni(qui te ꝑcusserit in dexterã maxillaz ꝛc̃)Jero.Justi nihil hñt sinistrũ.ergo sen sus moralis si hereticꝰte ꝑ vnã auctoritatem sacre scripture impugnauerit obijce ei aliã vnde ofusus sit(ꝫ qui vult tecũ in iudicio ꝺtendere ꝫ tunicã tuaz tollere di mitte ei ꝫ palliũ)Josep in manibꝰegiptie dimisit palliũ ne tunicã amitteret castita tis que cingulo constringit austeritatis(ꝫ quicũqꝫ te angariauerit ꝛc̃.)Mozaliter in via dei ꝓficisci ꝑmo est angariosũ ꝫ ꝑ assuefactiõez ꝫ auxiliũ dei leue fit ꝫ gau diosuz ita q̃ tẽ hõ plꝰ facit q̃ꝫ fit ab eo re q̃sitũ ꝫ qz ñ solũ oz bñ pati ꝫ etl. bñ agẽ ꝺbuit(q̃ petit a te da illi)qõ expõit Aug. o.donũ si petit.id qõ pt ꝫ oz da.vel ẏbũ te excusãdo si alit petit.ꝫ tũc ei aliq̃ꝺ me lius dabis cũ petentẽ iniuste correxeris. vl aliter põt itelligi de scia q̃ ñ ẽ petẽti dene gãda.qm̃ odit auaꝫ possessorẽ ꝫ in alios trãslata crescit.(diliges ꝓxim̃ tuũ ꝫ odio hẽbis inimicũ tuũ)ꝫ Aug.inimicꝰiste dya bolꝰ intelligẽdꝰẽ qui ꝑsecꝰẽ tõlit a dei cõ

sortō ꝙ scōm hō viatoꝝ q̄ꝫtūcūq; malus pōt
ad deū fuerti iō diligēo⁹ ē ex caritate ꝑ ꝯ
qđ ſdoīc̄(diligite iimicos vr̄os ꝛc̄)qm̄ valđ
difficile ē i bōis op̄ib⁹ patēt fc̄is.vanā gl̄iā
tōlīc̄ euitaē.iō ſdoīc̄(attēdite ne iuſtitiā ve
ſtrā faciat].cozā hoib⁹ ꝛc̄)idē qđ ſeq̄c̄(cum
facis elōſinā noli tuba canē añ te ꝛc̄)criſo⁹
ſi bonoꝝ q̄ facl. vis inſpc̄oēs hēre ecce hēs
ñ ſolū āgelos ꝙ archāgl̄os ꝫ eē deū vniuer/

Qm ozat].nō eritis ſic̄ ipocri (ſoꝝ
te ꝛc̄)criſo⁹ Eſt āt ozō qđdā ſp̄uale tri
butū qđ offert aīa deo đ viſceri⁹ ſuis q̄ꝫto
g⁹ gl̄ioſioꝝ ē.tāto cauci⁹ ē ꝓuāda ne ꝑc̄ ho
mies fcā vileſcat(ozātes nolite mlt̄ū loq̄).
aliud ꝓmo mlt⁹ aliud duc̄n⁹ affc̄us abſit
ab ozōe mlta locutio ꝫ nō deſit mlta p̄ catō
ſi feruēs affectio pſcueret(ſic ergo vos oza
bitis ꝛc̄)glō nō ſolū bis ℞ bis ozat̄ ꝫ eē alīſ
ſub eodē ſenſu dcept].(pater nr̄ ꝛc̄) atmenē
tur hinc diuites vel genē nobiles vt cuz fc̄i
fuerit x̄piani nō ſuꝑbiē aduerſus pauꝑes ꝙ
ignobiles qm̄ ſil⁹ dic̄t deo p̄ nr̄ qđ ñ poſſūt
ſic pie dicē niſi ſe frēs cē ognoſcāt(ſāctificet
nomē tuū)criſo⁹ digna eſt deū dep̄cāſ]. ozō
nihil petere añ p̄ris gl̄iā ꝫ oſa ci⁹ laudi poſt
ponē(adueiat regnū tuū)ad x̄p̄m q̄ ē đi re
gnū ñ veniem⁹ ꝑ gl̄ā niſi pi⁹ ad nos veni
at ꝑ graciā(fiat volūtas tua ꝛc̄) Aug]. .i.o/
bediat p̄cept].tuis ab hoib⁹ c̄renis ſic̄ i celo
ab āgel⁹ſcis(panē nr̄z ſuꝑſ℞ſtancialē da no
bis hodie).i.cukariſtiā q̄ refecit aīam.natu
rā corpis trāſcēdentē ꝙ q̄tidie ꝑ fidelib⁹ of
fert̄(ꝙ dimitte nobis debita nr̄a ꝛc̄) Gregl.
vt ꝑfecto bonū qđ a deo cōpūcti petim⁹ ℞
ipm p̄mū ꝓtio duerſi faciam⁹(ꝙ ne nos i
du.ꝛc̄)aug.aliud eſt tēptari.aliud i tēptatō
nē iduci.nā ſñ tēptatiōe nemo ꝓbat⁹ ē ꝙ iō
nō petim⁹ nos nō tēptari ꝫ in tēptatiōez ꝑ
ſenſū nō iduci(ꝫ libera nos a malo amen
)Criſo⁹ hoc malum vocat diabolu ꝫ ꝓpter
excellēciā ſue malicie(ſi.n.dimiſerit].hoib⁹
ꝛc̄)ciꝑan⁹ excuſatio ē nll̄a ē i die iudicij cuz
℞m tuā ſniaz iudicēis ꝙ qđ feceris ℞ ipe pa
ciaris(cū āt ieiunatis nolite fieri ſic̄ ipocri
te triſtes)leo papa nō ſūt caſta ieiunia q̄ nō
đ rōe dtiñcie veniūt ꝫ đ arte fallacie (tu āt
cū ieiunas vnge caput tuū ꝙ facie tuā laua
)ꝑ caput x̄ps intlligit ꝑ facie ꝓpria ſcia q̄
lauāda ē ofeſſiōe.x̄ps āt vngēo⁹ deuotiōe (
nolite theſaurizare vob ꝛc̄)Raban⁹(erugo
)ſignificat ſ̄rbiā q̄ decorē ꝟtutū offuſcat (ti
nea)q̄ latēt̄ veſtes rodit.iuidiā q̄ bonū ſtu
diū laceāt(fures)ſūt hēretici ꝙ demōes q̄ ſp
ſūt itēti noſ bōis ſp̄ualib⁹ ſpoliaē(lucna coꝝ
por].tui ē ocul⁹tu⁹ ꝛc̄)Remigi.ꝑ lucnā eccē
rcōꝝ ſignificat̄ q̄ bñ oc̄lus dr̄ qz plebi ſ℞iecte
q̄ ꝑ corꝑ⁹itlligit̄ ſalutaria dz vidē ſi g⁹ eccē
rcōꝝ errauerit q̄ꝫto mag].ſ℞iect⁹ſibi ꝑꝑs đ/
uiabit(ñ poteſt].deo ꝟuiē ꝙ māmone)Jero
ñ dixit q̄ hz diuicias ꝫ q̄ ꝟuit diuicꝭs q̄ eni
diuiciaꝝ ꝟu⁹ ē cuſtodit eas vt ꝟu⁹ dñz.q̄ āt
eaꝝ ꝟuitutis excuſſit iugū.diſtribuit eas vt
dñs(ne ſoliciti eſt].aie vr̄e q̄đ māducet].ꝛc̄)
ñ dic̄ vt māducet].ſed q̄đ manducet].mādu
caē nāq; nc̄ariū ē ad ſuſtētat ōez natuē ſoli
citari ℞o cura ēca ſ̄ꝑtuoſitatē cibi vel dcli
catiōez gule ꝙ idē dicēdū ē de veſte (nōne a
nima pl⁹ē q̄ꝫ eſca ꝛc̄) Jero.q̄ maioza p̄ſtitit
vtiq; ꝙ maioza ꝙ minoza p̄ſtabit(r̄ſpicite vo
latilia celi).i.℞e dtēplatiuos(qm̄ nō ſer̄t ꝛc̄
)ſe negocꝭs ſecularib⁹ iplicādo ꝙ domi⁹ ꝑ
eis ſolicitat̄ nc̄aria admiſtrādo(ꝏſiderate
lilia ꝛc̄)℞e caſtos(quō creſcūt).ſ.ñ ſolū labo
re ſuo ꝫ eē dei dono.ſaꝑ.viñ. Et ognoui q̄
ñ poſſū cē dtinēs niſi de⁹det ſi eni fenū agri
qđ hodie ē ꝙ cras in clibanū mittit̄ ꝛc̄)ꝑ fe
nū virēs ad horā ꝙ poſt mittēdū i ignē ſigni
ficāt̄ vane gl̄ioſi ad tps flozētes ꝙ p⁹ ignez
gehēne eternāl̄ ſuſtinentes.igit̄ ſi eis de⁹dat
tāta bō i c̄ra.ſuis electis dabit i celo multo
maiora (noli.g⁹ſo⁹i.eē ꝛc̄) exponat̄ vt ſ(ℏ ei
oia gētes inq̄rūt)ſolicituoie nimia qz ñ ꝏſi/
derāt dei ꝓuidēciā extēdi ad ℏ iferioza(q̄zi
te g⁹ ꝑmū regnū dei).i.celeſtia bō ꝙ iuſtitiā
ei⁹ꝑ q̄m ꝓuenit̄ ad illa(ꝙ hec oia adꝭcient̄
vob)criſo⁹in omł ñ dic̄ dabūt̄ vob ꝫ adꝭci
ent̄ vt diſcaſ qz pñcia nihil ſūt ad magituoi
nē futuroꝝ(nolite ſoliciti eē i craſtinū) i.tā
q̄m certi de vita vr̄a qz ſic̄ dic̄ Seneca.ois
dies ſic̄ vltia ē ordināda Caplm.vij

Nolite iudicaē ꝛc̄)hil⁹.expōit ℏ de teme
rario iuditio dtra deū q̄ aliq̄ deū iudi
cāt iuſtū qñ videt bonos ꝑmi ꝙ ipios ex
altari.iudicia nāq; dei ſp ſūt iuſta ꝫ nobis
ocl̄ta(q̄đ āt vides feſtucā i oc̄lo fr̄is tui ꝛc̄)
criſo⁹ laici pcēm.modicū ē feſtuca q̄ꝫtū ad
pcēz ſac̄dot].qđ trabi op̄at̄(nolite ſcēz dat̄
canib⁹)criſo⁹qz baptiſm⁹ ꝙ alia ſacm̄ēta ñ
ſūt dāda ñ fidē hñtib⁹ .Miſteria ℞itat̄].q̄ ſt̄
margarite ñ ſt̄ dāda niſi ꝏſiꝺrātib⁹ ℞itatē
ꝙ cū hūana rōe viuētib⁹(ñ ei porc̄].eaſ miſe
ris) i.ſcenoſe vite delectatiōe grauat̄].ñ itlli
gēt p̄ciоſitatē eaꝝ.ꝫ eſtiabūt eas ſil̄es fabul̄
mūdialib⁹ ꝙ eas actib⁹ ſuis carnalib⁹ ocul

bit vobis ꝛc)Remigi⁹ petim⁹ orãdo. q/
rim⁹ rcẽ viuẽdo pulsam⁹ pseuerãdo(aut
quis ex vobis hõ quẽ si petierit fili⁹ suus
panẽ ꝛc)Remigi⁹. p panẽ intelligit spũal
doctrina. p piscẽ baptismatis vnda. p la
pidẽ ignorãtia. p hpentẽ diaboli astutia
designat(oia ergo q̃cũq; vultis vt faciãt
ꝛc)Aug. volũtas nãq; ñ ẽ nisi in bõis nã
in malꝫ cupiditas ꝓprie dr nõ volũtas(h
ẽ enim lex ⁊ ꝓphe)Rõ. xiij. q̃ primũ diligit
legẽ impleuit(lata ẽ porta q̃ ducit ad p/
ditionẽ)i. diabol⁹ extẽsione supbie dilata
tus(q̃ angusta porta ⁊ arta via q̃ ducit
ad vitã)h ẽ xp̃s humilitate district⁹(attẽ
dite a falsis ꝓphis ꝛc)h exponi pt de de/
monib⁹ in angelos lucis se trãsfigurãtib⁹ vt
iustos decipiãt. ió dr. i. Jo. iiij. Nolite cre
dere omni spũi sed ꝓbate sps ꝛc(ois arbor
bõ ꝛc)h est hõ radicat⁹ in caritate(mala
ãt arbor ꝛc)h ẽ hõ radicat⁹ in iniq̃tate(ñ
ois q̃ dicit dñe dñe ꝛc)hoc enim facto dicũt
ipocrite sanctitatẽ exteri⁹ simulãtes(multi
dicẽt mihi in illa ꝛc)isti sũt bñ docẽtes ⁊ ma
le viuẽtes(Quis ergo q̃ audit verba mea h
⁊ facit ea assimilabit viro ꝛc)vir sapiẽs ẽ
humilis ꝓuerbi. xi. Ubi humilitas ibi ⁊ sapia
vir ãt stult⁹ ẽ supbus. qr stult⁹ dr q̃si sta/
tu alt⁹. quis ãt supb⁹ altiorẽ se reputat q̃z
sit in veritate sapiẽs ergo edificat sup̃ pe
trã. i. xp̃m opa sua hõ faciẽs ꝓpt ipm.
stult⁹ aũt edificat sup arenam q̃ est terra
mobil'. nã opa sua facit ꝓpt gloriã huma
nã q̃ est instabil'. ⁊ descẽdit pluuia ꝛc.)p
quã significat tentatio carnalis lasciuie.
p vẽtos verbo tẽtatio supbie. p fluuia impet⁹
tribulatiõis humane. p petrã ãt humilis
edificiũ qđ nõ ledit h edificiũ supbi tollit
dissipat(erat ei docẽs sicut ptãtẽ hñs). i.
suã doctrinã confirmãs p opa miraculosa
ceteri doctores q̃ nõ pñt h facere doctri
nã suã confirmare dñt p opa virtuosa.

Cum ãt descẽdisset ihs de mõte.
ꝛc)p istũ lepr̃osum q̃ confitebat se
imundũ ⁊ xp̃m potentẽ ad se mũ
dandũ. d(dñe si vis potes me mũdare)si
gnificat pcõr vere penitẽs ⁊ ad dei mise
ricordiã cf dent recurrẽs. ió subdit(⁊ ex
tendẽs ihus manũ ꝛc)p qđ significat cp
tali manꝫ diuine mie ptendit eꝫ crimina
relaxando(⁊ ait illi Jhesus. vide nemini
dixeris h vade oñde te sacerdoti)p h in/
nuens cp ecclie mistri ñ dñt glaz hoim q̃
rere h dei(⁊ offer munꝫ ꝛc)nã a pcẽis mũ
datꝫ oz eẽ deo valde gratꝫ. (cũ ãt ihroñ ssz
capharnaũ accessit ad eũ cẽturio ꝛc.)iste
gentil' erat in xp̃z tñ credebat alit cũ pro
sanatione sui pueri ñ rogassz. ió p ipz pri
micie gentiũ significãt credẽtes in xp̃z ⁊
laborãtes ad ouersionẽ alioꝝ de q̃bꝫ fuit
lucas euãgelista. Dyonisi⁹ ariopagita et
alij plures. p h ãt qđ xp̃s sbdit(ñ inue
ni tantã fidẽ in isrl')significat deuotio gẽ
tiliũ ad xp̃i fidẽ ⁊ obduratio iudeoꝝ(Et
cũ venisset ihus in domũ ꝛc)p socꝝ petri
q̃ mlier erat hsualitas significat q̃ mlier
ab augustino võt. ipa vo iacet febricitãs
cupiscẽtie calore. p xp̃m ãt q̃ ⁊ imago
p̃ris. rõ hz quã hõ factꝫ ẽ ad imaginẽ dei
significat g' moralit socr⁹ petri sanat cuz
sẽsualitas p rõez ad debitũ ordinẽ moral
vtutis reuocat. ió sbdit(⁊ mistrabat eis
)qr sensualitas reformata vtute mõli mi
strat ⁊ seruit rõi(vespe ãt fcõ obtulerũt
ei mltos dẽonia hñtes ꝛc)p qđ significat
cp hõ mũdi vesptina xps veit dẽones ej
cere ⁊ infirmitates hoim curare(Videns
ãt ihs turbas circũ se. ꝛc)p h docut põ/
catorẽ euãgelij applausũ ppli declinare.(
⁊ accessit vn⁹ scriba ꝛc)iste hz lr̃alẽ sensũ
seq̃ xp̃m volebat qr p h hre miraculoꝝ
gr̃az sperabat ⁊ ea vti ad lucr tpale ꝓpt
qđ xp̃s repulit ipz g' p eũ significãt q̃ren
tes trare religiõez possessiões hñtiũ ñ ex
deuotiõe qđ ẽ bonũ h vt ex paupib⁹ diui
tes fiãt ⁊ ex dẽptibilib⁹ hõrati. ió talib⁹
dr(vulpes foueas ꝛc). i. dolosi dẽones ⁊
supbi hñt i nob hitaculũ h ñ xp̃s(ali⁹ ãt
de disci. e⁹ ait illi dñe ꝛc)p h qđ dixit ei se
q̃re me ꝛc)ondit cp carnal' affect⁹ a sequẽ
tib⁹ xp̃z ẽ tollit dimittẽd⁹(⁊ ascẽdẽte i na
uicu. ꝛc)mõlit nauicula fluctib⁹ opta est
ecclia militãs i psecutõib⁹ posita. xp̃i vo
dormitio ẽ diuina pmissio. vñ qñ videt hõi
nes ebulatões iustas durare dicũt deuz
dormire q̃ excitat qñ hõr p̃cib⁹ pulsat ⁊
sic ipso p̃cipiẽte fit trãquillitas magna p
cessatõez psecutõis. vl dãdo pacias ebu
latis ⁊ hec trãq̃llitas vtutis melior ẽ q̃z
trãquillitas corpal'(⁊ tũc cũ veisset ꝛc)p
duos nimis seuos pñt itelli paul⁹ ⁊ ostãti

nº añ suã ouersiõez q̃ pſecuti sũt acter ec
cleſiã ſic̃ pz de paulo actl.viij.q.ix. q de o
ſtãtino dr in legẽda bti ſilueſtri. oſtãtinº
ipator cũ mltas ſtrages martiz̃ vediſſet
2c̃.ꝫ p xp̃m ſanati.fuerṫ valde mãſueti (
ſi eĩcis nos mitte nos in porcos)p ħ aũt
q̃ pmiſit ſignificaṫ q̃ hoies vitã porcinã
ducentes in ptãte demonum trauntur
q in infernum cum eis finaliter demergũ
tur

Capl'm ix.

ET aſcẽdẽs i nauiclaz 2c̃)ſeq̃ṫ(q ecce
offerebãt ei paliticũ 2c̃(p paliſim q̃
p̃uat vſũ mẽbroz̃ corpaliũ ſigificaṫ pcc̃z
mortale qđ p̃uat actũ meritoriũ exiſtẽs ei
i pcco mortali p̃uaṫ greſſu meritorie affe
ctiõis q tactu opatiõis q guſtu ſuauitatl.
celeſtl.q viſu dine dtẽplatõis q auditu dini
ſmõis q odoratu dine dſolatiõis q cũ ſr̃
ueĩt dſuetudo tũc iacet in lecto hũc ãt of
feṙt xp̃o.orãtes deuote p ipm q ipe offerṫ
q̃ ipis i orãdo dformaṫ.xp̃s ãt fidẽ illoz
aſpicit cũ p̃ces coz exaudit q palitic⁹ cu
raṫ q̃ pcc̃m a deo ſibi dimittiṫ q donaṫ
ſibi grã p quã ad actº meritoriosꝰ ſtituiṫ
q inde deº glificaṫ(Et cũ trãſiret inđ ihs
vidit hoiem ſedẽtem i teloneo 2c̃)vocatio
mathei ad apoſtolatũ.ſignat vocatiõem
hois ſeclaris ad religiõis ſtatũ pħiſei nõ
murmurãtes ſũt hoies maligni religiõiſ
ſtatui detrahẽtes q̃bº bñ dr̃(eũtes diſcite
q̃d ẽ miaz volo)opº ei magne mie ẽ pcco
res ad pniaz inducẽ religiõis hitũ aſſum̃
do (Tũc acceſſerṫ ad eũ diſcipli ioħis 2c̃)
p iſtos q̃ iactauerṫ ſe de freq̃nti ieiunio ſigi
ficãṫ ipocrite d.cũ pħiſeo luce xviij.Jeiu
no bis in ſabbato q̃bº rñdeṫ.(.nũq̃d pñt
filij ſpõſi lugẽ q̃m diu cũ illẽ ſpẽſ⁹)q.d.ñ
iſti filij ſũt de nouo p baptiſmũ ex eccã et
xp̃o r̃generati q iſtis nõ ſũt ieiunia iponẽ
da q̃ ſic̃ dr̃ Gall.v.Fructº ſp̃ũs ẽ caritas
gaudiũ pax 2c̃(ꝫ cũ auferṫ ab eis ſpõſº)p
mortale pcc̃m tũc ieiunãdũ eſt eis p pnie
effectũ(nemo ãt imittit omiſſurã pãni ru
dis 2c̃)pãnº rudis ħ dr̃ nouº p q̃ q p viz̃
nouũ ſignificaṫ nouitas ſacramentoz̃ ec
cleſiaſticoz̃ q̃ nõ ſũt adminiſtrãda hoibuſ
in vetuſtate manẽtibº pcc̃oz̃(Hec illo lo/
q̃nte ad illos ecce p̃nceps vnº acceſſit 2c̃)
p̃nceps iſte fuit archiſinagogº p q̃ ſigni
ficaṫ archieps cuiº filia dicit q̃libet ſuffra
ganeoz̃ ſuoz̃ ecc̃a q̃ tũc mortuaṫ.qñ er
re aliq̃ in fide vel moribº depuaṫ q tũc ar
chieps debet erga deũ q̃ztũ p̃t p ſuſcita/
tione eius laborare(q ecce mulier q̃ flu/
xũ ſanguinis paciebaṫ duodeci ãnis 2c̃).
hec mulier gẽtilitatem ſignificat q̃ fedata
fuit effuſione ſanguinis martirũ tpibº xp̃i
impatorum quoruz̃ Nero fuit p̃mº q̃ p/
ſecutiõez primã mouit dtra ecc̃iaz hec ãt
mulier ſimbriaz veſtimẽti xp̃i tetigit qñ o
ſtantinº fidẽ incarnatiõis credidit. q alij
gẽtiles eiº exẽplo hũanitas eni veſtimẽtũ
dinitatis ẽ i xp̃o de q̃ dr̃ phil.ij. Jn ſilitu/
dinẽ hoim fcũs q hitu inuentº vt hõ q tc̃
a fluxu ſãguinis ſanata fuit qz fũdẽ ſãgui
nẽ catholicũ ceſſauit(Et trãſeũte inde ie
ſu ſecuti ſũt eũ duodeci 2c̃)p iſtos ſignificã
tur fideles ſimplices q ignari q̃ ſequũṫ do
minũ qñ deuote vadũt ad p̃monẽ audien
dũ q ab eo illũinãṫ qñ ab eo p p̃oicatorez̃
inſtruũṫ ꝺ nc̃arij ſ ad ſalutẽ p ħ ãt qđ dr̃
(videte ne q̃s ſciat)oñdit q p̃oicator dz
cauere ne laus hoim poſſit ſibi nocere qz
tñ dinũ reſpiciẽs bñficiũ dz ex ħ ipm lau
dare ſđit(illi ãt exeũtes diffamauerṫ eũ
2c̃)egreſſis illis ecce obtuleṙt ei hoiez de
monũ 2c̃)p iſtũ ſignificaṫ hõ poſſeſſus a ꝺ
mone p pcc̃m mortale q dr̃ mutº qz loq̃
nõ p̃t meritorie ꝛ deo offerṫ.qñ iuſti p eo
dep̃caṫ ꝛ tc̃ demõ eĩcit qñ pcc̃z ipiº a ꝺo
p infuſiõez grẽ relaxaṫ q tũc ſoluit eiº lin
gua.ad dei p̃conia pſoluẽda.pħiſei ãt de
monioz̃ p̃ncipi ħ attribuẽtes.ſẽ hoieſ ma
ligni bonũ depuaẽ ſtudẽtes(q circuibat
ilħs oẽs citates 2c̃)i ħ daṫ forma p̃oicato
ribº euãgelij vt ſoliciti ſũt diſcurrẽ p p̃oi
catiõez vbi dini(docẽs in ſinagogis)nõ i
latibul' ſic̃ faciũt hẽtici(p̃oicãs euãgeliũ
regni)q nõ fabuloſa inutilia vel curioſa
(q curãs oẽm lãguorẽ).ſ.ſpũalez (tũc vi
rit diſcipul' ſuis 2c̃).p ħ oñdit q̃ habẽtes
gratiaz predicandi non debent alios ab
hoc impedire ſed magis p̃mouere

.x.

Capl'm

ET vocatis duodeci diſcipul' ſuis
dedit eis ptãtẽ ſuã 2c̃)ſic̃ natura
dãdo formã ſbſtãcialẽ dat ꝓprie
tates ꝺuenientes vt igni leuitatem terre

ꝛo grauitatē ſic auctoꝛ natuē ſtatuēs ho
minē in aliquo dignitatis gradu ſi ille fa
ciat qđ i ſe ē dat ei grāz exeq̄di in effectu
exēplū de ſaule.i.Re.x.cū ei vnxiſſet eum
ſamuel ꝺ mādato dñi dixit ei inſiliet i te
ſpūs dñi ⁊ mutaberis in virū alterū ⁊ ſi/
milit.i.Re.xvi.inuncto ꝺō ꝺr̄ ſpūſ dñi di
rectus eſt in dauid ⁊c.eodē mō inſtituit
aplis xp̄s dedit eis grām ſignoꝝ q̄ tunc
fuit nc̄aria ad confirmādū doctrinā eoꝝ (
hos duodeci miſit ihs)p iſtū numerū q̄
cōponit ex denario ⁊ binario ſignificat
q̄ apoſtoli ⁊ coꝝ ſucceſſoꝛes qui ſunt ep̄i
dñt p̄ceteris implere decalogum legis ⁊
duo p̄cepta caritatis p̄cipiens eis ⁊ dicēs
(in viā gēciū ne abieritis).i.motū viuen
di eoꝝ tenueritis quia ſicut dic̄ Greg.in
paſtoꝛali trā trāſcēdere debz actiōez ꝑfi
actio p̄ſul q̄ntū diſtat a grege vita paſto/
riſ(⁊ i citates ſamaritanoꝝ ne itraueritis
)p q̄s ſignificāt dubitācia vl doctrine he
reticoꝝ quia ſicut ſamaritani partim
tenebāt vet⁹ teſtamtū ⁊ p̄t negabant ſic
heretici p̄t confitēt fidē xp̄i ⁊ p̄t negāt (e/
untes āt p̄dicate dicētes qz appropinq̄uit
regnū celoꝝ) vet⁹ āt teſtamētū p̄mitte
bat bona trāſitoꝛia t̄rena ſed euangeliū
p̄mittit celeſtia ⁊ et̄na (infirmos curate
⁊c) Mozaliter (Infirmi) ſūt acidioſi in q̄
b⁹ nō ē vigoꝛ bñ opādi (mortui) xo ſunt
q̄ digna mozis opa faciūt (leproſi) ſ.it lu
xurioſi nā luxuria ē viciū ꝺetegioſū ſic le/
pza (demoniaci) ſūt ſoꝛtilegi iſtos curare
debēt p̄dicatoꝛes euāgelij ſubdit motus
curādi cū dr̄ (gratis accepiſtis gratis da
te) p qđ excludit ab eis viciū ſimonie (no
lite poſſidere auꝝ ⁊c) i ſacra ſcriptura p
aurū purū intelligī ſapia diuina ⁊ p oppo/
ſitū auꝝ falſū ē ſapia t̄rena q̄ talis ē ⁊ di
abolica vt dr̄ Ja.iij. Argētū falſū ē elo
q̄cia deceptiua pecunia falſa ē malū ſim
plicit ſub bonitatis apparēcia pera vero
mala ē ſpoſitoꝛiū male adq̄ſitoꝝ p duas
tunicas ſignificat duplicitas ⁊ p calcia/
mēta q̄ fiūt de pellib⁹ mortuoꝝ fraudulē
cia in tractatu veſtimētoꝝ p virgā appe/
tit⁹ nimius dominādi iſta nullo mō dēt
eſſe in p̄dicatoꝛib⁹ euāgelij (interrogate
q̄s in ea dign⁹ ſit) cautū eſt eni p̄dicato
rib⁹ ne locū ſuſpectū intrent ⁊ ne de cua/
gatiōe inutili notent iō ſubdit (⁊ ibi ma
nete intrātes aūt domū ſalutate eā) .i.ſa
lutē habitāciū in ea bōis verbis ⁊ exēplis
p̄curate (etſi q̄dē fuerit dom⁹ illa digna
veniet pax vra ⁊c).i.recipiet doctrinam
vraz qđ ſi nō fecerint nihilominus a deo
habebitis mercedē (excutite puluerē) .i.le
uia peccata q̄ ſolēt ex talib⁹ accidere etiā
in hoibus p̄fectis (amē dico vob tollera
bili⁹ erit t̄re ſodomoꝝ ⁊c) nā repellere et
ipugnare xpitatē agnitā q̄ē ſpēs p̄ cēti i ſpi
ritūſcīm (Ecce ego mitto vos ſic oues in
medio lupoꝝ) p q̄s i p̄mitia eccā itellige
bāt tirāni ꝛ mō p eos ſūt detractoēs itel
ligi p̄t q̄z mor⁹ ñ ē a fidelib⁹ p̄dicatio
ſubtrahenda (cauete autem ab hominī/
bus) vos malicioſe ad peccatum traben
tibus (tradēt enim vos i conſiliis ⁊c) tra
here vos conabūt ad ſua mala ſoꝛcia (
⁊ in ſinagogis ſuis flagellabūt vos) .ſ. fla
gellis linguaꝝ ſuaꝝ eo q̄ arguitis mala
ipoꝝ (⁊ ad p̄ſidēs ⁊ reges ducemi) mlti ei
p̄t p̄dicatoēz xpitatis accuſāt male apd
magnates hui⁹ ſcli (cū āt tradēt vos no
lite cogitare ⁊c) .i.ñ confidatis p̄ncipalr ꝺ
ſcia vra ⁊ eloquēcia ꝛ de diuina p̄uidēcia
(tradet āt fr̄ frēm in mortē) freq̄tē ei otin
git q̄ fr̄ carnal frem ſuū trahit ad culpā
mortalē ⁊ p̄ filiū ⁊ eē ecōuerſo (⁊ eritis
odio oib⁹ hoib⁹ ⁊c) ſequētes eni xp̄m fre
quēter ſūt odioſi eē carnalib⁹ amicis (cū
āt p̄ſequēt vos in citate iſta ⁊c) q̄ ei p̄fice
nō pōt in vno loco ꝺz ad aliū trāſire (nō ē
diſcipul⁹ ſr̄ magr̄m ⁊c) iſtō ad ꝛ ducit vt
pz p lr̄am ſequētē. q̄ xp̄i diſcipul⁹ paciēt
toleret blaſphemiā ſibi irrogatā cū xp̄us
paciēt tulerit ſimilē ⁊ maioꝛē (nihil optū
qđ ſi fuerit) .ſ.i die iudicij vbi pacia ma
tirū p̄miabit ⁊ p̄ſecutoꝝ neq̄cia punit (
nōne duo paſſeres aſſe veneūt ⁊c) hilari⁹
miſtice āt coꝛp⁹ ⁊ aia aſſe vēdūt cū p mi
nima delectatiōe diabolo tradūt (q̄ āt ne
gauerit me ⁊c) remigi⁹ negabit āt ſe negā
tē qz p ipz nō hēbit acceſſū ad p̄rem ⁊ ſic
p oppoſitū intelligit ꝺfiteri ſe ꝺfitētē qz da
bit ei acceſſū ad p̄rem (nolite arbitrari qz
venerim mittē pacē) Jero.ad fidē xp̄i to
tus oꝛb in ſe diuiſ⁹ ē vnaqueq̄z dom⁹ fi/
deles habuit ⁊ infideles ⁊ bonū bellū mi
rum eſt vt pax mala rūperet (qui amat

patrē ꝛc̄) hilari⁹ illi enim qui domesticas dilectiões ei⁹ dilectioni p̄tulerint futuro rū bonoz̄ indigni erūt hereditate(ꝙ qui ñ accipit crucē suā ꝛc̄) ☞ Greg. du ob⁹mod̄ crucē dñi baulam⁹cū á p̄ abstinēciā caz nē affligim⁹ aut cuz per opassionē p̄mi nēitatē illi⁹ nr̄am putam⁹(q̄ iuenit aiam suā)in delectatiōib⁹ illicitis nutriēs eam (poet eā)q̄tū ad vitā futuraz (q̄ recipit vos me recipit)spūaliter ꝙ p̄ osequēs re/ cipit prēm ꝙ spūmscm̄ q̄ cū filio p̄ grāz in habitāt recipientis mētē(q̄ recipit ꝑ Baz in noie ꝑphete).i. qz dei nūci⁹ est(merce dē ꝑphete recipiet).i. a deo recipiet mer/ cedē cui⁹ ē nūci⁹(ꝙ q̄ recipit iustū in noie iusti).i. ꝑpter iusticiā suā nō ꝑpter osan/ guinitatē vl affinitatē(mercedē iusti acci piet).i. pticeps erit meriti sue iusticie. ℭ. xi

ET factū ē cū dsūmasset ꝛc̄).sequit (Johes āt cū audisset in vinculis opa cristi ꝛc̄) .p iohānē qui misit discipulos suos ad cristū dicendo.(tu es q̄ ventur⁹ es an aliū expectam⁹)licz ipe de hoc nllatenꝰ dubitaret ꝫ vt ei⁹ discipu li de ℔ dubiꝫ certificarēt p opa xpi signifi cat bon⁹doctoz ꝙ humil q̄ q̄uis nō dubi tet de ℣itate alicui⁹ dclusiōis.tñ discípu/ los dubitātes remittit ad sapiēciorē vt p cū certius informēt otra multos doctos ꝙ dfessoꝛes q̄ dedignāt sic remittē ne vi/ deant aliq̄ ignorare.(.Illis aūt abeunti bus ꝛc̄) p ℔ āt qꝛ xp̄s omēdauit iohem ō mentis dstancia ꝙ de aspa vita ꝙ de cō/ gnitiōis excellēcia oñdit qꝛ doctoꝛes supi oꝛes nō ꝺbēt inferioꝛes otēpnere ꝫ magl. q̄tū possūt salua veritate eos omēdare (☞ dieb⁹ āt iohis baptiste vsq̄ nūc regnū celoz̄ vim patit).p regnū celoz̄ p̄t itelli gi militās ecca q̄ nō est ip̄i parietes ꝫ fiō les quoz̄ multi valde passi sūt martiriuz p violēciā tyrānoz̄ ꝙ sic rapuerūt regnū celoz̄(oēs ꝑphete ꝙ lex vsq̄ iohem) p le/ gē ꝙ ꝑ Bas significātur doctoꝛes veteris testamēti p iohem vero doctoꝛes noui p pter qō debēt ei assimilari in trib⁹ p̄dict. .s. in mentis dstancia austera vita ꝙ sana doctrina(Cui āt similē estimabo ꝛc̄)seq̄t (cecinim⁹ vobis ꝙ nō saltastis ꝛc̄)illi vero nō saltāt ad cātum q̄ audiūt p̄dicationē ō gaudijs celestib⁹ ꝙ nō eleuant ad ipa p

deuotionis affectū ꝙ illi nō plangūt ad la mentatiōem q̄ p̄dicationē audiunt de pu nitione peccatoz̄ ꝙ nō mouēt ad aliq̄m otritionē(veīt iohes nō mādducās ꝛc̄)ab/ stinēcia iohis fuit alijs exēplū pnie mādu catio vero xp̄i fuit alijs odescēsiōis ꝙ mie p illos igit qui vtrūq̄ in malū iterp̄tabā tur significāt detractoꝛes bonos act⁹ ali oz̄ nequit depuātes(tūc exꝓbraē cepit ciuitatibus ꝛc̄)p istas ciuitates in quib⁹ xp̄s freq̄ter p̄dicauerat ꝙ miracula fece rat significātur illi q̄ frequenter audiunt dei verbū vidēt exēpla virtutū ꝙ tñ i suis peccatis obdurātur ꝑpter qō ceteris pa/ ribus alijs grauius punient(☞ In illo tēpe rñdens ihs dixit ofiteoꝛ tibi pr̄ ꝛc̄) Beq̄ tur(ꝙ reuelasti ea puulis)magn⁹ honoꝛ ex ℔ est humilib⁹ viris qz sūt de secreto cō filio sūmi regis ꝙ qm̄ humilib⁹ oia paciē ter sustinētib⁹ frequēter iponūt grauia iō indiget recreatiōe dina ꝑpter qō subdit (venite ad me oēs qui laboratis ꝙ onerati estis Caplm xij.

IN illo tpe abijt ihs p̄ sata ꝛc̄)p̄ sata p̄t in telligi gētiliū doctrina i q̄ sūt multe spice .i. docā phica habencia grana veritatis pa/ leis tñ vanitatis ꝙ falsitatis. admixta igit discipuli cū xp̄o p̄ sata trāseūt qm̄ xp̄iane fidei zelo doctrinā philosophicaz studēdo discurrūt vt ibi reperiant aliq̄ fidei accōmo da ꝙ esuriētes spicas vellicant qm̄ ℣itates ibi otētas ab erroneis ꝙ fruol sepant .et omedūt qm̄ in ventre memorie recōdūt. se cūdū illud augl. de doctrina xp̄iana fi i di ct. ifideliū ueniāt nr̄e fidei accōmoda ñ solum non sunt abhorrenda ꝫ ab ipis tā q̄m ab iiust. possessoꝛib⁹ accip̄enda ꝙ i nr̄z vsū vēdicāda p phicos factū discipuloꝛ arguētes significātur aliq̄ doctoꝛes indi screto zelo qō ignorāt p̄phobātes ꝫ salua toꝛ rōnabilr excusat nā oē verū a q̄cunq̄ dicat a deo ē(ꝙ cū trāsisset)seq̄t(ꝙ ecce hō manum habens aridam ꝛc̄) p q̄ aua r⁹ significat cui⁹ man⁹ ad opa pietatis ꝙ largitat. inaliva repit ꝫ vt sanet p xp̄z ei dr̄(extende manum tuam)quia cū ex dei dono ad opa caritatis extendit tūc sana tur(exeūtes āt pharisei dsiliū faciebāt ꝛc̄)p ℔ āt q ihs a dsilio malignāciū r̄cessit ꝙ se q̄tib⁹ se bñ fec̄ isormauit p̄dicatorē vt fu

giat obstiatos ꝙ foueat deuotos (ꝙ ꝑce
pit eis ne manifestū eū facerēt) ꝑ ħ oñdēs
ꝓ ꝑdicatoꝛ nō ꝺꝛ humanā q̄ere laudeꝫ
neqꝫ cū obstinatis ꝺtēcionē iō subdit de
eo (nō ꝺtendet neqꝫ clamabit ꝛc̄) (Tunc
oblat⁹ est ei ꝺmonū ħis cecus ꝙ mutus
) possessus a demone ꝑ pcēm mortale ce
cus est in his que ad suaꝫ ptinēt salutē ꝙ
mutus ad ꝓnūciādū laudē diuinā ꝧ cuꝫ
curat a xp̄o vidꝫ sibi ꝓficua ꝙ ꝓnunciat
p̄conia dīna Et per phariseos beelzebub
ħ attribuētes significāt malefici bona in
malum ꝑuertentes. (oē regnū diuisū cō
tra se desolabit) tale regnū est aia homis
mali cui⁹ sensualitas rebellat rōni ꝓter
qō ꝺ talib⁹ ꝺr̄ viñ. ethicoꝝ. Cōtēdit ip̄o
ruꝫ aia ꝙ ad ħ trahit huc ħ āt illuc q̄ad
modū discrepācia ꝙ ħ regnū ꝺsolat quia
xp̄s qui rex est pacis inde r̄cedit ꝙ diabo
lus ingredit (ſi āt ego in spū dei eiicio de
monia ꝛc̄) demon spū dei eiicit qñ grē do
num diuinit⁹ infundit ꝙ tūc xp̄s qui dei
regnū est ingredit (aut quō pōt quis itra
re domū fortis ꝛc̄) fortis iste diabol⁹ est ꝺ
quo ꝺr̄ Job xli. Nō est ptās sup̄ t̄raꝫ q̄ ei
ꝺpareť (hunc āt alligabāt apli) qñ ꝓhi
bebāt eū dare respōsa ꝓp̄ho ydolorū culto
ri ꝙ tunc eius vasa diripiebanť qñ ydola
tre ad fidē xp̄i ꝺuertebāt (q̄ nō est mecuꝫ
) ꝑ fidē fōzatā caritate (ꝺtra me) est qñ
est cū dyabolo aduersario xp̄i (aut facite
arboꝛē bonā ꝛc̄) Aug⁹. hoc p̄ceptuꝫ salu
bre est cui obediēcia nc̄aria est ꝙ aūt dic̄
(aut facite arboꝛē malā) nō est preceptū
vt faciatis ꝧ monitio vt caueatis (bon⁹
hō de bono tesauro suo ꝛc̄) iste tesaur⁹ est
fides caritate fozmata de q̄ ꝓcedit opa
tio bona Malus tesaur⁹ est infidelitas aut
volūtas mala de q̄ ꝓcedit actio p̄ua (de
omni verbo ocioso ꝛc̄) Gregl. verbū ocio
sum est qō vtilitate rectitudinis aut rōne
iuste nc̄itatis caret (Tūc respōderūt ei q̄
dam de scribis ꝛc̄) per istos qui q̄rebāt si
gnum de celo significāť curiosi theologi
nitētes presūptuose itima deitatis ꝑscru
tari ꝙ sic opp̄imūť a gl̄ia qꝛ ꝑ ħ aliq̄n la
buntť in erronea documenta iō ꝺr̄ eis (ge
neratio mala ꝙ adultēa ꝛc̄) qꝛ q̄runt ea q̄
nō sunt scibilia nec ad fidem vel mores v
tilia ꝙ iō (nō ꝺabiť eis signū nisi signum
ione ꝓp̄he) quē deglutiuit cet⁹ ꝙ sic deglu
tit eos diabol⁹ ꝙ deludit (viri niniuite ꝛc̄
) ꝑ niniuitas significāť pc̄oēs ad vocē p̄
dicatoꝛis p̄niam agētes ꝙ ꝑ reginam au
stri simplices sapiēciaꝫ xp̄i deuote q̄rētes
q̄n̄ sal⁹ sc̄ōm sp̄iaꝫ saluatoꝛis ꝓponitur
saluti eoꝝ q̄ sūt multū l̄rati de sua tñ scia
p̄sumētes (cū āt imūdus spūs exierit ab
hoie ꝛc̄) ꝑ istū significāť pc̄oꝛ curat⁹ per
dei bonitatem ꝧ ꝓp̄ē ingratitudinē suam
seq̄tē. dimittit cadere in ypocriꝭ p̄uitatē
ꝙ sic fiūt nouissima hois peioza p̄oꝛib⁹ qꝛ
sic dic̄ Jero. simlata scitas duplex est ini
q̄tas (Adhuc eo loquēte ad turbas ecce
mater ei⁹ ꝛc̄) ꝑ ħ āt ꝙ saluatoꝛ a p̄dica
tiōe nō destitit ꝓpter aduentū sue matris
ꝙ fratrū sibi loqui volēciū declarauit ma
nifeste ꝙ op⁹ dei p̄ponēdū est negociis
familiariū p̄sonarū ꝑ hoc āt ꝙ subdidit
(q̄cunqꝫ fecerit volūtatē p̄ris mei ꝛc̄) oñ
dit ꝙ ꝓpinq̄tas caritatis p̄eponenda est
ꝓpinq̄tati dīsāguinitatis. Capꝝ xiñ
In illo die exiens ihs ꝛc̄) seq̄tur q̄ semiat
ꝛc̄) Greg. omł 8. dic̄ hec lectio expositōe
nō indiget ꝧ āmonitōe q̄m eni veritas ꝑ
semet ip̄am exposuit hāc exponere hūa
na fragilitas nō p̄sumit iō de alia exposi
tiōe taceo trāsiēs ad illud qō saluatoꝛ ex
ponēdū fliq̄t. ſ. (ꝙ fac̄ q̄ē aliō cēteſimū
ꝛc̄) ꝑ qō saluatoꝛ oñdit ꝥplicē gradū i ỽ
tute castitat. vtpote in ỽtute castitatis ꝑ
frēꝫ cēteſimū gradū castitat. ỽgiał ꝑ ser
agesimū gradū castitat. viduał ꝙ ꝑ ēcesi
mū gradū castitat. ꝺiugał ꝙ sic posset tri
pler gradus i alīs ỽtutib⁹ assignari (
Aliam p̄abolā ꝛc̄). ſ. de zizania semiata
in medio tritici ꝙ de ista p̄t dici sic̄ de p̄ce
dēti qm̄ ip̄am exponit saluatoꝛ sic̄ ꝙ p̄mā
ꝙ in ħ capło inꝥpoſit. cuꝫ duab⁹ alīs p̄a
bol⁹ ꝙ iō de alia expoitiōe ptrāseo excepto
qō saluatoꝛ i (expoitū dimisit. cū āt doꝛ
mirēt hoies) hec āt doꝛmitio supioꝝ ne
gligēciā significat circa custodiam gregl.
sui. ꝙ silr negligēciā c⁹libꝫ circa custodiā
sue ꝓprie p̄sōe vtrāqꝫ ei negligēciā explo
rat diabol⁹ ꝙ sic ꝑ suggestiōes malas zi
zaniā semiat i hūanis coꝛdib⁹ (Aliā pa
bolā ꝛc̄. sequit (sile ē rgnū celoꝝ grano si
napis ꝛc̄) istō moraliꝛ exponi p̄t de ỽtute
hūilitatis q̄ fūdamētū ē aliaꝝ ỽtutum ꝙ

ſic habet ꝓprietatē ꝑncipioꝝ in ſcienciꝭ que ſūt minima quantitate ꝙ maxia ꝛtu te iō ſubdiť (cū āt creuerit maiꝰē omnibꝰ olerib⁹ ꝙ fit arboꝛ)ideo ſcribiť Luce.xiiij. Qui ſe hūliat exaltabiť.(ꝙ volucres celi veniunt).i.āgeli ſācti q̄ ad ꝯſolatiōez hu milū deſcendunt(ꝙ habitent in ramis eius)ꝑ ramos iſtos poſſunt itelligi duodecim hūilitatis gradꝰ q̄ ponūť in regula beati bn̄dicti ꝑmus eſt coꝛde ꝙ coꝛpe ſp hūlita tē oñdere defixis in terrā aſpectibus. Se cūꝰ vt pauca verba ꝙ rōnabilia loq̄tur aliquis non clamoſa voce. Tercius vt nō ſit facilis aut ꝓmptꝰ in riſuz. Quartꝰ taciťnitas vſq; ad inťrogatiōez. Quitus tenere qđ habz ꝯmunis monaſterꝝ regla Sextus credē ꝙ ꝓnūciare ſe oībus vilio rem Septimꝰ ad omnia indignum ꝙ iu/ tilem ſe ꝯfiteri ꝙ credere. Octauꝰ ꝯfeſſio pcōꝛuz. Nonus ꝓ obediencia in duris ꝙ aſpis paciaz āplecti. Decimꝰ vt cū obe diēcia ſe ſubdat maiꝛi. Undecimꝰ vt ꝑ ꝓpriā volūtatē nō delecťet implere. ꝙ duo/ decimꝰ vt deū teneat ꝙ memoꝛ ſit omniū que p̄cepit.(Aliam parabolam).ſequiť(ſimile eſt regnum celoꝝ fermento ꝛc̄)licz in ſcriptura frequenter fermentuz accipi atur in malo eo ꝙ eſt coꝛruptiuuz. tamē hic accipitur i bono ꝙ ſignificat caritatez eo ꝙ continet caloꝛē ſicut in principio hu ius operis dixi de leone qui propter voza citatem diabolum ſignificat ꝙ propter cō ſtanciā criſtū. Per tria ẋo ſata ſignificā tur tres regule religioſoꝝ ſcilicz ffgula beati Auguſtini regula beati benedicti et ffgula beati Franciſci que fundanť i perfe ctiōe caritatis vt ex earū doctrina induci tur ad caritatem oꝛbis. Mulier autem ab ſcondens hoc fermentum in tribꝰ ſatis.ē diꝛna ſapia ꝑ q̄m oia ſuauiť diſponūť(ſile ē regnū celoꝝ theſauro abſcōdito i agro ꝛc̄)theſaurus iſte ſapia eſt de qua dicitur Sap̄.vij. Infinitus enim theſaurꝰ eſt ho minibus ꝛc̄.ager autez eſt ſacra ſcriptura ſub ſenſu litterali ſenſus miſticos habens abſconditos tanq̄m theſaurum preciosū quē inuenit q̄ ſolicite eaz ſtudet ꝙ deuote ꝙ ſic ꝓ iſto theſauro vendit omnia que habet quia in eiꝰ ꝓfectione omnia ꝓpē dit Sap̄.vij. Et ꝓpoſui illam regnis ꝙ ſe/

dibus ꝙ diuicias nihil eſſe dixi in ꝓpatōe illius ꝛc̄ (. Iterum ſimile eſt regnū celoꝝ homini negociatoꝛi querenti bonas maz garitas ꝛc̄)iſte margarite ſunt virtutes i ter quas vna eſt p̄ciosa.ſ.caritas ſicut dī i.Coꝝ.xiij. Maioꝛ autem hoꝝ eſt cari/ tas ꝓpter quod ad habendū ipam omnia ſunt exponenda Cāti.viij. Si dederit ho mo omnem ſb̄ſtanciā dom⁹ ſue ꝑ dilecti one quaſi nihil deſpiciet eam(Iteruz ſile eſt regnum celoꝝ ſagene miſſe in maē ꝛc̄)iſta ſagena r̄gularis eſt diſciplina Mit tens eam eſt inducens ſeculares ad religi onis ingreſſū Trahens autem ad lit⁹eſt recipiens ad profeſſionis votuz ꝙ illos q̄ ꝓbati ſunt de bonitate debet recipere. a lios autem reꝛ̄cere(omnis ſcriba doctus ꝛc̄)Sequitur(profert de theſauro ſuo no ua ꝙ vetera)theſaurꝰiſte eſt ſacra ſcriptu ra continens nouum ꝙ vetꝰ teſtamētū q̄/ rum differencia ſcd̄m Aug⁹.eſt timoꝛ et a moꝛ Igitur p̄dicatoꝛ doctꝰ de theſauro ſuo ꝓfert vetera quando predicat terꝛē cia ad incuſſionez diuini timoꝛis ꝙ noua quando predicat demulcencia ioucens ad amplexum diuini amoꝛis(Unde huic ſapiencia hic ꝛc̄). Hoc autem dicebāt de criſto contēptibiliter ꝓpter pauꝑtatez pē tum vnde ſubditur(. nōne hic eſt fab̄ filiꝰ ꝛc̄)iſtis autem ſimiles ſunt illi qui doctri nam pauperum religioſoꝝ contemnūt ꝙ diuitum venerantur ſecundū illud. Ec cleſiaſtici decimo tercio. Dives locutus eſt et omnes tacuerunt ꝙ verbum illius vſque ad nubes peꝛducent pauper locu/ tus eſt.et dicunt quis eſt hic

Capitulum xiiij.

In illo tempoꝛe audiuit herodes tetrarcha ꝛc̄)Sequitur(hic eſt Johannes baptiſta ipe ſurrexit a moꝛtuis ꝛc̄)omnes credentes r̄ſurrecti onem moꝛtuoꝝ dixerunt eos foꝛe maio ris virtutis poſt reſurrectionem quaz an te per quod moꝛaliter ſignificatur q̄ r̄ſur gentes de moꝛte culpe maioꝛa virtutum opera debent facere quam ante vt ſic oſtē dant ſe eſſe gratos de ſua reſurrectione. (Dicebat illi Johannes ꝛc̄)non omittens dicē veritatē ꝓpter ptātē herodis nec ꝓpē

insidiatiōez herodiadis ꝛ in hoc dedit ex
emplum predicatorib⁹ euāgelij vt ꝓpt̄ ta
lia nō omittāt ꝯstanciā veritatē predicā
di (die āt natal' ꝛc̄) ꝑ h̄ ꝙ i ꝯuiuio iohēs
precipit̄ decollari ad saltatricis petitōez
ꝛ sue mr̄is adultere monicionē ostēdit̄ ꝙ
multa mala fiunt ꝓpter crapulā et muli
erū maliciā Ecc̄.xix. Vinū ꝛ mulieres
apostatare faciūt sapientes (qd̄ cū audis
set ih̄s secessit inde) nō ꝓpter timorē he
rodis ꝫ vt ostēderet ꝙ aliquādo dād⁹ ē
ire locus ꝛ ꝯdescendēs fidelibus infirmis
qui fugitiui erāt tempe ꝑsecutiōis (ꝛ cū
audissent turbe secute sunt eū ꝛc̄) adhuc
populares ꝛ pedestres magis vadūt ad
ꝑmōes q̄m diuites et equestres (vespe āt
facto ꝛc̄) ꝑ h̄ āt ꝙ ꝑauit eos corꝑalit̄ si
gnificat̄ ꝙ prelati et curati debēt sb̄ditos
pascē verbo doctrine ꝛ sacramēto euka
ristie vnde ꝛ iohēs euāgelista describens
hoc miraculuz p̄mittit ꝙ ꝓpe erat pasca
in quo fideles pascūtur eukaristia (Et
statim impulit ih̄s discipulos ascendere
in nauiculam ꝛc̄) per ascensionē in nauicu
lā significat̄ ꝓmotio ad aīarum curā q̄m
null⁹ debet assumere nisi ꝯpuls⁹ supioris
auctoritate hebre.v. Nec quisq̄m assumit
sibi honorem ꝫ qui vocat̄ a deo tanquaz
aaron (et turba dimissa ascendit sol⁹ ora
re) sicut dixerat Math.vi. Tu āt cū ora
ueris intra cubiculū tuū ꝛ clauso hostio
ora pr̄em tuū in abscōdito (nauicula aūt
in medio mari iactabat̄ fluctibus) .i. ec
clesia turbabat̄ ꝑsecutiōibus (quarta āt
vigilia noctis venit ih̄s ad eos ꝛc̄) ꝑmittit
eni suos aliqñ ꝑturbari ꝫ non debellari
faciēs cū tētatione ꝓuentuz vt possint su
stinere vt dicit̄ i. Cor.x. (respōdens autē
petrus) ꝑ hoc autē ꝙ timens cepit subm̄
gi rep̄mit̄ aliquoꝝ presūptio q̄ ardua pe
tunt in quib⁹ deficiunt (qui āt in nauicu
la erāt venerunt ꝛ adorauerūt eum) qui
libet eni recipiens beneficiū ostēdere se de
bet esse gratū (ꝛ cū trāsfretassent ꝛc̄) ꝑ h̄
ꝙ curauit ōs male hn̄tes illius regionis
significatur ꝙ predicator euāgelij dz cu
rare languidos spūaliter medicina predi
cationis ꝛ scē oꝑatōis vnde dicit̄ hic ꝙ
tāgentes fimbriaz vestimēti fuer̄t sanati
predicatoris est imitari vestigia sue ꝑfe

ctionis Capl'm xv.

Tunc accesserunt ad eum ꝛc̄) per
scribas et phariseos multū solici
tos de mundicia exteriori ꝛ mo
dicum de interiori significant̄ ipocrite fal
si. arguētes frequenter alios de modicis
cum tn̄ sint infecti grauibus pecc̄is ꝓpter
qd̄ eis dr̄ sup̄ vij.ca. Quō dicis fr̄i tuo fr̄
sine eijciā festu. de oc̄lo tuo ꝛ ecce trabs
ē i oc̄lo tuo ꝛc̄ (q̄re ꝛ vos trāsgredimi mā
datū dei ꝛc̄.) sile fit hodie i mltis locis i q̄
b⁹ maior solicitudo adhibet̄ circa custo
diam mandatorū hoiz q̄m circa custodi
am diuinorū preceptorū qꝛ grauius satis
punitur trāsgrediens mandatū p̄ncipis
vel prelati qd̄ tamen frequēter nō est ma
lum nisi qꝛ ꝓhibitū q̄m transgrediēs dei
mandatuz qd̄ de se semꝑ est illicitū (ꝓpl's
hic labijs me honorat ꝛc̄) hoc pōt dici d̄
doctoribus ꝛ predicatorib⁹ qui docēt bn̄
ꝛ viuūt male Cetera sunt ita moralia ꝙ
non indigent alia moralitate vsqꝫ ibi (ꝛ e
gressus inde ih̄s in ꝑtes tyri ꝛc̄.) ꝑ muli
erē cananeā cui dicitur a domino O mu
lier magna est fides tua potest rō supior
intelligi que legib⁹ eternis inspiciēdis ꝛ ꝯ
sulēdis intendit scd̄z Aug.xij.de tri. Per
filiaz eius rō inferior ꝑ demoniū aūt ip̄a
sensualitas que etiā ꝑ ꝑpētem significat̄
vt dicit Aug. ibidem sic igit̄ filia mulieris
cananee a demonio vexatur qn̄ ꝑ sensua
litatē inferior rō ad ꝯsensum pecc̄i mortal'
impellit̄ cuius sanatio per matrē.i. rōnez
supiorem a domino petit̄ nam rō supior
sꝑ ad optia depc̄at̄ ꝛ sic dn̄s distulit exau
dire petitiōem mulieris cananee vt ei⁹ fi
des clari⁹ apperet sic ꝛ dn̄s aliqñ dimit
tit impulsum rōnis inferioris ꝑ sensuali
tatē diuci⁹ ꝓtrahi vt augeat̄ meritum tē
tati ꝓpter qd̄ paulo petēti stimulum car
nis a se auferri dixit dn̄s ij. Cor. xij. vt⁹
in īfirmitate ꝑficit̄ ꝛc̄ (Et cū trāsisset ind̄
ꝛc̄.) seq̄t̄ (ꝛ accesserūt ad eū turbe multe
hn̄tes secū claudos ꝛc̄) cecos autē illuiat
cū ignorātib⁹ ꝯgnitiōem sue salutis infū
dit Mutos etiā curat cū eoꝝ liguas i lau
dē sui creatoris soluit. Silit̄ claudos cū
i via iustitie gressus eoꝝ dirigit. Debiles
fortificat cum pigros ꝛ acidiosos oꝑari
bonū virilit̄ facit Turbe v̄o mirāt̄ ꝛ deū

glificāt cū ex talib⁹ mutationib⁹ q̄ sunt de xtre excelsi deū laudāt (misereor turbe ꝛc̄) p iiij hoiz milia q̄ xp̄z i deb̄to sūt secuti significaꝫ mlitudo credēciū in xp̄m de iiij. ptib⁹ mūdi (q dimittē eos ieiunos nolo ne deficiāt in via) scōz qđ dic̄ Gregl. i pñti vita q̄i i via sum⁹ q̄ ad p̄riam pgim⁹ ne fideles i hac via deficiāt. pascēdi sūt p̄ platos doctores q curatos pane sacre scripture q eukaristie q̄ ageꝫ septifozmis gr̄a spūsci p pē qđ dr̄ b̄ qp fuerūt (septē panes q pauci pisces) p q̄s significāꝫ sacre scripture snie a piscatozib⁹ ecc̄e cū labore q̄site C. xvi

Et accesserūt ad eū pb̄isei q scribe tēptantes eū ꝛc̄) p istos q̄ venerūt ad xp̄m ñ addiscēdi gr̄ā ꝫ malignādi figificāꝫ illi q̄ veniūt ad b̄monē vel lectiōem nō vt edificent ꝫ vt p̄dicatoꝛ vl lectoꝛ ifidiēꝫ p b̄ āt qp q̄sierūt signuz de alto significāꝫ illi q̄ q̄rūt audiē sb̄tilia curiosa q iutilia p̄ē qđ dem̄ est eis qp sibi nō dabiꝫ signū nisi signū ione q̄ ppē suā iobediēciā fuit deglutitus a ceto sic q ip̄i d̄glucidi sūt a diabolo si tñ ꝥe peniteāt de suis defectib⁹ saluabunꝫ sic ionas ꝥe penitēs d̄ uentre ceti fuit libēat⁹ (. Et cū venissēt discipli ei⁹ trāsfretū. obliti sūt panes accipe) p istos significāꝫ illi qui xp̄i doctrinaz audiunt et ope nō adimplēt iō dr̄ eis (nōdū itelligit. ꝛc̄) (Et inꝛrogabat discipl'os suos d. q̄p dic̄t hoies ee filiū hois ꝛc̄) Orige. in b̄ dedit exēplū vt nos sēp scrutemur q̄lis opio sit apud hoies d̄ nob vt si q̄d male dr̄ de nobis. occasiones illi⁹ p̄scida m⁹. si q̄d āt bōi occasiones augeam⁹ (caro q sāguis nō reuelauit ē ꝫ p̄r ꝛc̄) Ori. si ergo q nos p̄re nobis reuelāte q̄ ē in ceꝛ qñ. s. cōuersatio nr̄a in ceꝛ fuerit ofessi fuerim⁹ ihz xp̄m ee dei viui filiū q nobis dicet tu es petr⁹ ꝛc̄. Petr⁹ ē ois imitatoꝛ petri (q qđcūz ligaueris ꝛc̄). Hiero. istū locū epi q p̄sbiteri male itelligētes aliq̄d de pb̄iseoꝝ assumūt supcilio vt vel dānēt inocētes vel solue noxios arbitrēt cū apud dn̄z nō sinia sacerdotū ꝫ de eoꝝ vita q̄rat (tē p̄cepit discipulis suis ꝛc̄) dās alij⁹ exēplū vt nō q̄rāt ꝫ magl. fugiāt gliam hoim (exinde cepit oñdē ꝛc̄) b̄. n. ad ignominiā sue passiōis q resurrecti onis sue gliaz p̄dicit. vt ei⁹ exēplo tiozē passiōis tollēt q eos ad ofidrādum sue resurrectōis gliaz eleuaret (q assumēs eū petr⁹ ꝛc̄) b fec̄ petr⁹ ex affc̄u carnali p̄ē qđ xp̄s dic̄ ei (vade p⁹ me ꝛc̄). q. d. nō debes ipedire passiōez meā ꝫ magl. seq̄ iō sb̄dit. (tē ait discipl' suis si q̄s vult p⁹ me venie ꝛc̄) maxim⁹ in b̄mōe de scō iob̄e baptista. duo āt abstinēcie q crucl. sūt genera vnū corpale q aliud spūale vñ a potu et epul' tēpare appetitū gule a d̄lectatōib⁹ q mollissimis suauitatib⁹ coercē. Et ab his q̄ tactu gustu visu desipiūt. sensū viril'r reuocaē. ac violent' abstrahē. Alterū abstinencie q crucl. genꝰ ē p̄cios⁹ atq; sb̄limius. mot⁹ animi regē. et p̄batōes illi⁹ modestie trāq̄llitate placaē ire ac supbie ipet⁹ q̄i ferā bestiā refrenaē. litigare q̄tidie otra vicia increpaē se q̄dā censura q austeritate vtutis q rirā q̄dāmō cū hoie interioē oserē (q̄ ei voluerit aiaz suā saluā facē ꝛc̄). i. vitā aialē voluptatib⁹ exponere (p̄det eā) eternal'r (q̄ āt p̄oderit). i. a voluptatib⁹ retraxerit (ueniet eā) ad gliā ordinatā (q̄o eni p̄dest hoi ꝛc̄). q. d. nihil ꝫ mlitū nocz. nā aia rōnal' imagine trinitat'. insignita p̄cios̄oz ē oib⁹ ꝛrenis (fili⁹ ei hoīs ꝛc̄) Hiero. times mortē audi gliā triūphātis vereris crucē. ausculta āgeloꝝ misteria (sūt q̄dā d̄ b̄ stātib⁹) cū xp̄o b̄ stāt q̄ p ipo passiōes paciēt sustinēt q isti mortē clpe vl gehenne nō gustāt ꝫ cū ipo trāseunt ad gliā

Et p⁹ dies ser ꝛc̄) Ori. scr dic (sēpiēnā b⁹ fcūs ē visibil' mūd⁹ igit' q̄ trāscendit oēs res mūdi visibiles p̄t excelsū mōtē ascēdē. q aspicē gliā xbi d̄i (q ecce apparuerūt eis moiꝰ q helias cū eo loq̄tes) Origl. si q̄s itelligit spūalē legē queniētē b̄mōib⁹ ihu q in p̄bis absc̄ditā d̄i sapiam. ille videt moysen q helyā in gl'ia cū ihu (bonū ē nos b ee). s. in d̄ēplatiōis dulcedie (faciam⁹ b tria tabernacula) q̄ d̄ēplatiu⁹ morali fac̄ qñ legē q p̄bas q euāgeliū practice legēdo dispōit. s. corde credēdo ore ofitēdo q ope adiplēdo (q ecce nubes lucida). i. d gr̄itō xba iō sb̄dit (b ē filiꝰ me⁹ dilect⁹ ꝛc̄). q cecidēr discipli i faciē suā ꝛc̄). nā sic illuminati venerāt dei maiestatē (nemi dixerit. l. visiōem ꝛc̄) q̄z dina misteria nō sūt semp ꝫ loco q tpe debit'. publicāda (q̄o g° scribe dic̄t qp helyā oz p̄mū venie ꝛc̄) sic ē dupler a nūc⁹ xp̄i ita q dupler helias. s. i spū q pso na p̄dicatoꝛ ār euāgelij gerit officiū vel⁹ nā disponēdo p̄plm ad suscipiendū xp̄m p

gratiam venientem gerit officiuz ꝑmi.ſ. iohānis baptiſte ¶Diſponēdo ꝛo ꝓpᷓz ad ſuſcipiēdū ipz iudicē venturuz gerit offi cium ſcōi.ſ.ꝑſonaliter (¶Et cum veniſſet ad turbaz ꝛc̄)ſequitur(domine miſerere filio meo qz lunaticus eſt)per quē inſtabi lis deſignatur fīc̄ dicit¶Ecc̄.xxvij.¶Stult⁹ vt luna mutatur ideo ſequitur(et frequē ter cadit in ignem).ſ.ira cūdie nam ira ē accēſio ſanguinis circa coz(et crebzo in aquā).ſ.voluptatis carnalis ꝙ luxurie et ꝺ hoc dicitur infra(hoc autē genus non ejcitur niſi per oratiōem ꝙ ieiunium)per ieiunium autē curant peſtes cozpozis et ꝑ ozōnem peſtes mentis(ꝺuerſantib⁹ āt eis in galilea dixit illis ihs fili⁹ hois tra dendus ꝛc̄)ꝙ ideo ꝑ hoc qꝺ domin⁹ ibi prędixit paſſionez ſuam diſcipulis ſignifi cauit ꝙꝑ memozes eſſe debem⁹ mozti.cri ſti ac etiā noſtre q̄mdiu ſum⁹ in volupta te vite pñtis (¶Et cum veniſſet capharna um acceſſerūt qui didracma accipiebāt ꝛc̄)didracma otinet duplex dracma ꝙ ꝑ vnum poteſt intelligi penalitas cozpis.ſ. fames ꝙ ſitis ꝙ huiuſmodi per aliud aūt penalitas mentis ſcz timoz triſticia ꝙ hu iuſmodi hoc autē duplex dracma debet reddere quilibz impatozi omniū pro pec cato primozum parentum qꝺ facit pacié ter tollerādo penalitateſ dictas lz āt xp̄s non hēret peccatuz tamen reddere volu it pro ſalute omnium et quia carnez aſſū pſit ſimiliem peccatrici

Capm xviij.

In illa hoza acceſſerunt ad ihm ꝛc̄)ſequit (aduocās ihus paruulum ſtatuit in me dio eozum ꝛc̄) Mozaliter autē puulus in medio ſtatuit cum vere humilis in ſtatu ponitur dignitatis quia tūc ſicut luccrna ſuper candelabrū ponitur alijs exemplū quia plus honoratus plus reputat ſe in dignum (ideo ſubditur niſi ꝺuerſi fueritis.).ſ.a ſupbie faſtu(ꝙ efficiamini ſīc̄ puuli)imitantes eius humilitatem ꝙ non aſpi rantes ad dignitatem(et nō intrabitis i regnum celozum)nam anguſta eſt poꝛta vt dicitur ſupza.vij.ꝓpter quod groſſi ꝑ ſupbiam tranſire non poſſunt per ipam ſed humiles tātū ido ꝺcluditur(quicūqz ergo humiliauerit ſe ꝛc̄ ꝙ q̄ ſuſcepit vnū ꝑuluz talem in nomine mēo me ſuſcipit)nam ab eo vere ſuſcipitur qui ei confoz mat(qui autē ſcāꝺalizauerit vnū ꝛc̄)ſeq̄ tur(expedit vt ſuſpēdatur mola aſinaria ꝛc̄)eligibilius ei eſt cozpaliter afligi q̄m eternaliter cruciari(ſi autē man⁹ tua ſcā ꝺalizat te ꝛc̄)per manū que ē organuz oz ganozum itelligi poteſt opus bonū de ge nere qꝺ tamen non eſt neceſſarium ad ſa lutem etſi talc bonuz ſit occaſio ruine vt/ pote ſupbie vel alterius mali debz dimit ti ¶Per pedez vero non poteſt itelligi greſ ſus honeſtus non tamen ad ſalutē neceſ ſarius etſi ſit occaſio mali debet dimitti(etſi oculus tuus ſcāꝺalizat te ꝛc̄) ꝑ ocu/ lum poteſt intelligi ſciencia ſecularis que licet ſit bona tamen ſi ſit occaſio mali. de bet dimitti ſicut dicit beatus gregoz⁹ de ſancto ¶Benedicto qui liberioꝛi genere ex prouincia murcie ortus rome liberalibuſ literarum ſtudijs traditus fuit ſed cuz in eis multos ire per abzupta viciozum cer/ nēt eum quem quaſi in ingreſſu mūdi po ſuerat retraxit pedem ꝙ ſubditur ibidē re ceſſit ergo ſcienter neſcius ꝙ ſapienter in/ doctus(videte ne ꝺtemnatis ꝛc̄)graue enim eſt ꝺtēnere quez deus honozat an gelo cuſtode ꝙ ꝓpter cui⁹ ſalm dei filius voluit in mūdum venire ꝙ hic rationes traduntur cum dicitur(dico enim vobis quia angeli eozum ꝛc̄)¶Si aūt peccauerit in te frater tuus).i.te ſciente vnde ¶Aug. ¶Quis eſt qui in te peccauit tu ſcis qz pec uit(vade ꝙ coꝛripe eum inter te ꝙ ipz ſolū)Jeronim⁹ coꝛripiendus eſt eniz ſeoꝛſuz frater ne ſi ſemel verecūdiaz amiſerit. ꝑ/ maneat i peccato(ſi āt te audierit lucra/ tus es fratrem tuum)per ſalutē eni alteri us nobis q̄z acquiritur ſal⁹(ſi aūt te nō audierit adhibe tecum vnū vel duos ꝛc̄.)gloſa vt ſi dixerit non eſſe peccatū ꝓbēt illud eſſe peccatum(qꝺ ſi nō audierit eccl/ ſie dic eccleſie)Criſo⁹.i.his qui eccleſie preſi dēt(ſi autē ecc̄iaz nō audierit ſit tibi ſicut ethnic⁹)¶Aug..i.gētilis ꝙ paganus in nu mero fratꝝ nō ꝺputādus.(¶Amē dico vo bis quecūqz alligaueritis ꝛc̄)¶Aug.de ¶ bis dñi in monte cepiſti habere fratrem tuum tanq̄m ethnicum ꝙ publicanuz li/ ga illū in terra ꝟ vt iuſte liges eum vide

nam iniusta vincula dirumpit iusticia (. iterum dico vobis quia si duo ex vobis ɔ senserint ꝛc̄) subintelligendum est si pecierit pie ꝑseueranter ⁊ pro se (dñe quociēs peccabit in me frater meus ⁊ dimittā ei) subditur (vsq; septuagesies septies) Augl. ōnino quociēscunq; peccauerit ignoscas (. Ideo assimilatum est regnuz celoꝝ homini regi) .i. xp̄o qui est rex regum (q̄ voluit ratōem ponere cum seruis suis) huiꝰ eni regis serui sunt omnes homines ⁊ cū eis rationem ponit nam oim actus diligēter discutit (oblatus est ei vnus) .i. q̄libz peccator quia pñcialiter sibi assistit. (qui debebat ei decez milia talenta) .i. debitū valde magnum quia tanta est offensa q̄ꝫ tus est ille qui offenditur (cum non haberet vnde r̄dderet) quia peccator nō habz vnde possit satisfacere deo (iussit eum dominꝰ eius venūdari ꝛc̄) per hoc significatur determinatio eiꝰ ad penam debitam ꝑ vxorem āt eius significat̄ delectatō praua Per filios actus mali procedētes inde pro quibꝰ est puniendꝰ (procidens autez ꝑuus ille rogabat ꝛc̄) vt sibi daret spaciū vite in quo possz per penitēciā satisfacere (misertus āt dominꝰ ꝛc̄) plus eniz dat dominꝰ q̄m rogetur (egressus āt ꝑuus ille) egreditur autē a domino peccatum reiterando (inuenit vnū de conseruis suis) .i. de peccatoribus qui ei tenebant̄ in modico respectiue ⁊ crudeliter (cogebat eū reddere videntes aūt ɔserui eius ꝛc̄) ꝑ quos omnes cristiani intelliguntur vnde Apo. xxij. dixit angelus beato Johanni Conꝑuus tuus sum et fratrū tuorum ⁊ coram d̄o rep̄sentant facta hominū (ꝑue neq̄m nōne optuit ⁊ te misereri conserui tui ꝛc̄ q. d. sic. Remigiꝰ seruus iste nulluz respōsum legitur domino dedisse in quo demōstratur q̄ in die iudicij ⁊ statim post hāc vitam cessabit omnis excusatio peccati (. ⁊ iratus dominꝰ eius tradidit eū tortoribus) .i. demonibꝰ (quousq; redderet vniuersum debitum) .i. vsq; in ꝑpetuuz. naz in inferno nulla est redemptio

Capl'm xix

Et factum est cum ɔsūmasset ihs ꝛc̄) sequit̄ (⁊ venit in fines iudee trans iordanē) Origl. sanauit dominꝰ turbas trans iordanem vbi dabat̄ baptismus vere enim a spiritualibus ifirmitatibus curantur ⁊ saluantur homies in baptismo (⁊ accesserunt ad euz phari sei temptantes eum ꝛc̄) Orige. tēptato āt dño. nullus discipulorum eius qui positꝰ est ad docenduz grauiter ferat si temptatus fuerit a quibusdam sed tēptantibꝰ respondeat dogmata pietatis (ꝓpter hoc r̄linquet homo patrem ⁊ matrē ꝛc̄) Remigius misterium hoc dixit esse apostolꝰ in xp̄o ⁊ ecclesia. dominꝰ enim ihus cristus quasi patrem deseruit ꝓpter eius infidelitatez ⁊ adhesit vxori sue. s. ecclesie (⁊ sūt i carne vna) .i. cristꝰ ⁊ ecclesia in vno corpore (qui dixit illis nō omnes capiunt ꝟbum istud sed quibus datū est) Sap. viij Cognoui qꝛ nō possuz esse ɔtinēs nisi deꝰ det. (sunt eunuchi q̄ castrauerūt se ip̄os) ꝑ obꝑuanciam castitatis (qui potest capere capiat) cum adiutorio dei Jero. hortātis d̄i vox est milites suos ad pudicicie p̄mium ɔcitantis quasi diceret. q̄ potest pugnare pugnet ac suꝑet ⁊ triūphet (tc̄ oblati sunt ei ꝑuuli) sequit̄ (discipuli aūt eius increpabāt eos) in hoc ꝑ ip̄os significant̄ illi qui iuuenes impediūt a religionis ingressu quos dominꝰ reprobat d. (. sinite ꝑuulos venire ad me ꝛc̄) crisoꝰ naz si sancti futuri sunt quid vetatis filios venire ad patrē si āt pcc̄ores vt quid sniam ɔdēnationis ꝓfertis anteq̄ꝫ culpā videatis (⁊ cum imposuissz illis manus ꝛc̄) Remigiꝰ manibus impositis pueris benedixit significās q̄ hūiles spū digni sunt eiꝰ gratia ⁊ benedictiōe (et ecce vnꝰ accedēs ꝛc̄) seq̄t̄ (q̄d me interogas de bono) Jero. saluator nr̄ bōitatis non renuit testimonium ꝫ a magr̄is absq; deo exclusit errorē q̄ āt vtilitas vt ita rñdēt̄ r̄ducit eū paulatim ⁊ erudit liberari ab oī adulatiōe et ab his q̄ sunt suꝑ terrā abducēs deo adherere suadet ⁊ futura querere ⁊ nosse eū qui vere bonus est et radix omniuz bonorum (si vis ad vitā ingredi ꝑua mādata) Remigius demonstratur his verb̄ q̄ lex suis impletoribus non solum bona temporalia dabat sed etiam vitaz eternā suo tamen tempore consequendam (si vis ꝑfectꝰ eē vade ⁊ vēde ōnia que habes ꝛc̄).

genadius de ecclesiasticis dogmatib⁹ bo
nū est facultates cū dispensatōe erogare
sed melius est intentione sequēdi xp̄m to
tum simul donare ⁊ absolutum a solicitu
dine cuz xp̄o egere Origenes nō tamē sic
itelligendū est ꝙ in ip̄o tempe quo bona
sua tradidit pauperibus fiat omnino perfe
ctus sed ex illa die incipiat speculatio dei
adducens eum ad omnes virtutes ideo
subditur (veni ⁊ sequē me). Jeronimus
sequit̄ eni dn̄m qui imitator est eius ⁊ ꝑ
illius vestigia graditur (cum audisset a/
dolescens hec v̄ba abijt tristis) Crisosti.
non enim similiter detinentur qui pauca
habēt ⁊ qui multis abundāt qm̄ adiectō
diuiciaꝝ maiorē accendit flāmam ⁊ vio
lencior est cupido ido sequit̄ (amen dico
vobis quia diues difficile itrabit in r̄gnū
celorum) criso⁹ qd̄ quidem dixit nō pecu
nijs detrahens sed eis qui detinentur ab
ip̄is et discipulos paupes existentes nō
debere verecundari ꝓpter inopiam (apd̄
deum āt omnia possibilia sūt) Remigius
hoc non est sic intelligēdū ꝙ possibile sit
apud deum vt diues cupid⁹ auarus ⁊ su
ꝑbus intret in regnuz celorū sed vt ꝯuer
tatur ⁊ sic intret (ecce nos reliquim⁹ oia
⁊c̄) Greg. oml. xxx. Multū dimisit qui cū
re possessa etiam cōcupiscēcijs renuncia/
uit tanta ergo a sequētibus dimissa sunt
quanta a non sequentib⁹ ꝯcupisci potue
runt (vos qui secuti estis me ⁊c̄) Jero. n̄
d cit qui reliquistis omnia. hoc enim soc̄
tes ph̄us. fecit multi alij diuicias ꝯtēpse
runt sed qui secuti estis qd̄ ꝓprie aposto
lorum est atqꝫ credencium (in regenerati
one ⁊c̄) sequitur (sedebitis ⁊ vos super se
des duodecim (criso⁹ qd̄ fuit ex tunc quo
gentes credere ceperunt in cristo regene
rati ex tunc eni apostoli sed̄runt sup̄ duo
decim thronos .i. in omnibus xp̄ianis ō
nis enim qui recipit verbū petri fit thro/
nus petri ⁊ idez de alijs apl̄is est dicēdū
(iudicantes duodecim tribus isrl̄) Jero.
.i. ꝯdēpnantes nam apl̄is credentib⁹ iu/
dei ꝯiter credere noluerūt (et omnis qui
reliquerit domuz ⁊c̄) sequitur) centupluz
accipiet) orige. etiam in hoc seculo qꝛ pro
fratribus carnalibus multos iuenit scd̄z
fidem similiter patres. s. cp̄os ⁊ sacerdo

tes ⁊ filios .s. minores credentes ⁊ soroēs
.s. omnes qui se xp̄o exhibuerunt v̄gines
castas ⁊ agros qꝛ de agris multoꝝ fide/
lium pascit̄ sufficienter ⁊ hoc mō. Aug.
xx. de ci. d̄i exponit illud apl̄i tanq̄z nihil
habentes ⁊ omnia possidētes (multi erūt
nouissimi p̄mi ⁊c̄) orige. ꝑ hoc exhortatur
eos qui nup̄ venerunt ad verbum vt festi
nent ad ꝑfectum ascendere p̄ multis q̄ vi
dentur senuisse in fide

Capl̄m xx.

Simile est regnum celorum homi
ni patrifamilias ⁊c̄) ꝑabolā istā
de laborantibus in vinea p̄rissa
milias alias exposui literaliter ⁊ moralit̄
ꝓut ꝯpetit ꝯmunitati fidelium nunc aūt
eam exponam prout r̄spicit ꝯmunitatez
religiosorum quia religio vinea specialis
est dn̄i ad q̄m veniunt aliqui in puericia
.q. in mane ⁊ aliqui in iuuentute q̄si hora
tercia ⁊ aliqui in etate virili tanq̄m hora
sexta ⁊ aliq̄ in senectute tanq̄z hora nona
⁊ aliq̄ i senio tāq̄m vndecia dn̄s āt vinee
xp̄s ē ꝓcurator āt ei⁹ p̄sidēs illi religiōi q̄
aliqn̄ tantum vel plus honoris vel recre
ationis facit vltimo venientib⁹ ꝓpter cō
passionē vel ꝑsonaꝝ reuerenciā seu aliaz
rōnabilem causam q̄ntum p̄mo veniēti/
bus ⁊ aliqn̄ ꝯtingit ꝙ p̄mo venientes ac
cipunt inde occasionē murmurādi licet i
iuste ꝓpter quod merito arguūtur a dn̄o
(Et ascēdēs ih̄s ierosolimā ⁊c̄) Jero. dn̄s
crebro de passiōe sua discipulis ante p̄di
xit ne cum veniret ꝑsecutio ⁊ cruc. igno
minia scādalizarent̄ (⁊ tercia die resur
get) Criso⁹. qd̄ quidē huius gratia dicit
vt cū viderent tristia resurrectionē exspe
ctarent (tunc accessit ad eum mat̄ filioꝝ
zebedei ⁊c̄) ꝑ istos qui ꝑ matrē pecierunt
a xp̄o p̄ ceteris discipulis honorari eo ꝙ
erant eius ꝯsanguinei significātur ambi
ciosi qui habētes p̄latum ꝯsanguineū vo
lunt per hoc in ecclesia p̄ ceteris ꝓmoue
ri q̄bus bene respondet̄ (nescitis quid pe
tatis) nam honores ecc̄e non sunt dispē
sandi ex ꝓpinquitate sanguinis ꝫ ex ydo
neitate ꝑsonarum rōe scie ⁊ virtutis ido
subdit̄ (potestis bibere calicem ⁊c̄). i. su/
stinere martirium ꝓpter deum (et audiē
tes decez indignati sūt de duobus fr̄ib⁹)

crisostimus sicut duo carnaliter pecierūt
ita et decem carnaliter cōtristati sunt nā
velle sup oms esse vituperabile est. Su/
stinere aūt alterum super se nimis est glo
riosū (nō erit ita inter vos ꝛc.) crisostim⁹
principes mūdi ideo sūt vt dominētur mi
norib⁹ suis ⁊ eos subijciāt seruituti Prin
cipes āt ecclesie fiūt vt seruiāt minoribus
suis ⁊ ministrent eis q̄cumq; a christo re
ceperūt et suas vtilitates negligāt et illoꝝ
procurent et mori non recusēt pro salute
inferiorum. (Et egrediētib⁹ illis ꝛc.) se
quitur (ecce duo ceci) ꝑ quos mistice sig
nificantur duo populi .s. gētiles q̄ erāt ex
cecati ꝑ ydolatriam et iudei ꝑ doctrinā
ꝑuersam mādatum dei transgredientes
propter tradicōes hominū sed adueniēte
ihu ⁊ eorum oculos mētales tangēte illu
miati sunt plures de iudeis et de gētibus
pluriores eum ꝑ fidem et opera sancta se
quentes.

Capl'm xxi

Et cū appropiquassēt ierosolimā
ꝛc.) ꝑ asinā q̄ erat onerib⁹ assueta
significat iudea q̄ legi. onerib⁹ erat subie
cta de quo dicit petr⁹ actl. xv. Quid tēp/
tatis imponere iugū sup ceruicez discipu
lorū qd̄ neq; nos neque patres nostri por
tare potuim⁹. ꝑ pullū vero de quo dicit
Marci. xi. (In quo nemo sedit) signat po
pulus gētilis qui non erat subiect⁹ oneri
b⁹ legis xp̄s āt sr̄ vtrūq; sedit qꝛ ex ambo
bus vnam ecclesiā sibi subiectaz fecit (et
imposuerūt vestimenta sua ꝛc.). s. aposto
li ꝑ quorum vestimenta. significatur eoꝝ
doctrina qua recepta a iudeis et gētibus
sedet in eis xp̄s (plurima autē turba stra
uerūt vestim̄ta sua ꝛc) gregl. omelia xxiiij
Quid sūt terrena omnia nisi quedaz cor
poris indum̄ta Vestimēta igitur i via ster
nere est in via vite p̄sentis bona terrena
pauperib⁹ erogare (ramos de arborib⁹
cedē) est sanctorū exēpla accipe (osanna
) clamare est salutem supnam a domino
postulare naz osāna interp̄tatur obsecro
salua (et cum intrasset ierosolimam con
mota est vniuersa ciuitas. d. quis est hic
) ꝑ hoc significatum fuit ꝙ intrante Ihe
su ierusalem celestem angeli dicturi erāt
quis est iste rex glorie (et intrauit ihesus
in templum dei) crisostim⁹ hoc erat ꝓpriū
boni filij intrare domū patris et tu imita
tor xp̄i fact⁹ aliq̄ cū ciuitatem fueris in
gressus primum ad ecclesiam curras (et
eijciebat omnes vendētes ꝛc.) nam mer
catoēs eijci debent de ecclesia (et mensas
numularioruz ꝛc.) crisostimus significās
ꝙ in templo dei non debent esse numi
nisi spirituales habentes ymaginem dei
(et cathedras vendencium columbas e
uertit) id est dignitates ecclesie obtentas
symoniace (domus mea domus oracio
nis vocabitur) sed nūc domus dissolucō
nis potest vocari et domus cupiditatis i/
deo subditur (vos autem fecistis illā spe
luncaz latronum) magni latrones in spe
luncis suis existentes quando sciunt ali/
quos paruz habentes transire non exeūt
de spelūca sed mittunt famulos suos ad
illos spoliandum sed quando sciūt hoies
transire multum pecuniosos. currunt il
luc de primis sic multi canonici quando
sciunt magnum lucrū temporale currūt
ad ecclesiam sed quando modicum est lu
crum remanent in domibus suis et recre
acionibus et ad ecclesiam clericos suos
mittunt (. Et accesserunt ad eum clau
di et ceci ꝛc.) moraliter ceci sūt ignorātes
claudi vero rectitudinem iusticie dimittē
tes et isti curantur aliqñ per pauperes p̄
dicatores christi sectatores per eorum bo
na consilia et hortamenta de quo tamen
indignantur aliquando mali sacerdotes
contra quos subditur. (Nunquid legistis
ꝛc.). quasi diceret si sacre scripture notici
am haberetis. non indignaremini sed
gauderetl. ⁊ ita fit cōit̄ ꝙ bñ lr̄ati nō idi
gnāt̄ ꝫ gaudēt qꝛ ꝑ hoc in iposito onere
subleuantur (⁊ r̄lictis illis abijt ꝛc) Criso
stim⁹ vt ibi maneret corporaliter vbi ha
bitabit spiritualiter (Et vidēs fici arbo
rem ꝛc) per arborem istam fructu vacuā
sed folia habentem. significatur doctor vl
predicator vanus ⁊ curiosus querens au
ditorum applausum ⁊ non fructum pro/
pter quod dei maledictionem incurrit. ⁊
per.

deuotionis defectum exiccatur ⁊ igne ge
henne finaliter concrematur (amen dico
vobis si habueritis fidem ꝛc̄) h̄ fecerunt
apostoli mistice quando demōes qui mō
tes dici possunt ratione supbie eijciebāt
sue fidei virtute (et omnia quecunqꝫ peci
eritis ꝛc̄) h̄ enim fit semper quādo oratio
est perseuerans de pertinentibus ad sa
lutem (baptismus Johānis vnde erat ꝛc̄
) per hoc ostendit cristus ꝙ malignātib⁹
quales erant isti non sunt dei secreta re/
uelanda sicut cristus dixerat supra vij.
Nolite sanctum dare canibus sed eorum
malicia prudenter est declināda (Homo
quidaꝫ habebat duos filios ꝛc̄) per p̄mū
filium qui p̄mo renuit patris preceptuꝫ ꝫ
postea fecit significātur peccantes qui pe
nitent postea viriliter operātes Per scd̄ꝫ
vero filium qui facere voluntatem pat̄s
promisit non fecit significantur illi qui o/
perari virtuose se promittunt sed non fa/
ciunt de quibus sunt multi religiosi profi
tentes seruare magna .s. euāgelica ꝯsilia
cum non obseruent etiam precepta ꝓpter
quod seculares etiā peccatores tamē po/
stea penitentes eis coram domino prepo
nuntur cuꝫ dicitur (quia publicani ⁊ me
retrices precedent vos in regnū dei) (hō
erat paterfamilias qui plantauit vineam
ꝛc̄) scd̄m sensum allegoricum homo iste
cristus est qui plantauit ecclesiam de suo
latere formatam (⁊ sepem circūdedit ei)
.i. doctrinam euāgelicam (et fodit in ea
torcular) .i. martirum pacienciam qua
roborata est ecclesia (et edificauit turrim
) .i. ꝯtemplatiōem confessorum ⁊ doctoꝝ
(⁊ locauit eam agricolis ꝛc̄) raban⁹ mo
raliter hec vinea cuicūqꝫ locatur cuꝫ ba
ptismi misteriuꝫ sibi datur vt bene opan
do i ea exerceatur Mittitur seruus vnus
alter. tercius. cū lex psalmus ꝓphia legi
tur sed missus occiditur eijcitur cuꝫ ꝑmo
ꝯtemnitur vl̄ qd̄ peius ē blasphematur
Heredem vero q̄ntum in se ē occidit qui
filiuꝫ dei ꝯculcauerit ⁊ spiritui gratie con
tumeliā fecerit ꝑdito malo cultore vinea
alteri datur cum donuꝫ gratie qd̄ supb⁹
spreuerit humilis accipit (⁊ cū audissent
p̄ncipes sacerdotum ꝛc̄) criso⁹ hec ē diffe
rencia bonorum ⁊ malorum bonus eniꝫ

ꝯprehensus in peccato gemit. mal⁹ autem
fremit non quia peccauit sed quia cōpre/
hensus est in peccato.

Capl̄m xxij.

Simile est regnum homini regi q̄
fecit nuptias ⁊c̄) istud nuptiale ꝯ
uiuium est eukaristie sacramen/
tum ad qd̄ xp̄s inuitauit iudeos ⁊c̄. Jo.
vi. d. Non moyses dedit vobis panem de
celo sed pater meus dat vobis panem ve
rum d̄ celo ⁊ istud ꝯuiuiū in cena dn̄i fu
it ꝑatum Per tauros ⁊ altilia significant̄
spūssancti dona que ꝯferunt̄ in hui⁹ sac̄
menti ꝑceptione deuota (⁊ misit seruos
suos) .s. apl̄os alios qꝫ discipulos (dicere
iuitatis) .i. iudeis a cristo iam inuitatis
quorum aliqui renuerunt venire per ne/
gligenciam aliqui per occupatōem terre
naꝫ aliq̄ ꝑ iimiciciā qꝛ xp̄i ꝑuos occiderūt
.s. stephm iacobum frēm iohis ⁊ iacobū
iustū vt habet̄ in Actibus apostoloruꝫ (⁊
missis exercitibus suis) .i. romanis qui di
cuntur exercitus dei quia venerunt ei⁹ in
stinctu in vlcionē mortis cristi (ꝑdidit ho
micidas illos) ꝑtim occidendo ꝑti capti
uando (tunc ait seruis suis) .sequit̄ (ite er
go ad exitus viarū ⁊c̄) hoc fuit impletuꝫ
Actuū xiij. Cū paulus et barnabas ꝯstā
ter dixerunt iudeis vobis oꝑtebat p̄muꝫ
loqui verbum dei sed quoniā repellitis il
lud ⁊ indignos vos iudicastis eterne vite
ecce ꝯuertimur ad gentes sic eni nobis p̄
cepit deus ꝫ qui veniunt ad ꝯuiuiū carē
tes caritate que est nuptiale vestimentuꝫ
mittūtur in tenebras exteriores ligat̄. ma
nibus ⁊ pedibus ꝑ qd̄ impossibilis exit⁹
designatur (tunc abeuntes pharisei ⁊c̄)
seq̄t̄ (magister scimus qꝛ verax es ꝛc̄) cri
so⁹ hec est ipocritaꝝ prima simulatio qꝛ
laudāt qd̄ ꝑdere volunt (r̄ddite que sunt
cesaris cesari ⁊c̄). Origenes mundi prin
ceps cesar dici p̄t nō eni deo reddere pos/
sumus que sua sūt nisi p̄us p̄ncipi mūdi
reddiderim⁹ q̄ sūt sua .i. nisi deposuerim⁹
maliciā vniuersam (In illa die accesser̄t
ad eū saducei ꝛc̄) sequit̄ (erat apud nos se
ptem frēs ꝛc̄) ꝑ istos septeꝫ q̄ nō reliq̄rūt
semē designat̄ vniuersitas decedēciū qui
ex suis opib⁹ n̄ r̄liquūt aliq̄d memoria di
gnū (in resurrectiōe nō nubēt ⁊c̄) resurre

ctio spūalis est a morte culpe ad vitaz grē
q̄ est arra glie q ideo quādo hec resurrec/
tio firmata est per propositū cauendi reci
diuū firmatum professione religionis et
etiam obseruatum tunc est similitudo ad
angelicaz vitā quia per castitatē fit cōfor
mitas āgelice puritati ⁊ angeli similiter ni
hil propriū possidēt in hoc mundo et obe
diūt cōtinue ipsi deo (Magister qđ ē mā
datuz magnū in lege)crisostim⁹ de mag
no mādato interrogat q̄ nec minimū ob
seruat et isti sunt similes multi studentes
qui querūt alta et subtilia cum tamen ad
huc ignorēt doctrinam ꝺmunē et prima
rudimēta volētes volare anteq̄z alas ha
beant et sic in vanū laborāt (in hijs duo
bus mādatis vniuersa lex pēdet et ꝓphe
te)quia tota sacra scriptura ad dilectiōez
dei et proximi ordinatur (q̄d videtur vo
bis de christo cui⁹ filius sit dicūt ei dauid
)xp̄us grece dicitur vnct⁹ latine qđ cōpe
tit epis⁊ regibus propter qđ debēt imita
ri dauid tanq̄z boni filij in mansuetudine
et iusticia ipsi⁹ dicitur enim de ipso.ij.Re
gū.xvij. Ipse est quasi tenerrim⁹ ligni ꝟ
miculus q̄ licet sit mollissim⁹ tñ ꝓforat li
gnū durum sic reges ⁊ epi debent eē mol
les et suaues erga bonos ⁊efficacit̄ punit̄
rebelles obstinatos Capl'm xvij.

TUnc locut⁹ est ad turbas ꝛc̄)om
t nia ergo quecūq̄z dixerint vobis
seruate et facite ꝑm autē opera eorum no
lite facere)hoc generaliter intelligēdū est
de omnibus bene docētib⁹ et male viuen
tib⁹ naz eorū doctrina debet acceptari ⁊
vita ꝓuidiari (.alligāt enī onera grauia
ꝛc̄)Jero.hoc generaliter dicit̄ aduersus
oēs magistros qui grandia iubēt ⁊ mio
ra non faciūt Crisostim⁹ tales autē sunt
q̄ graue pondus venientibus ad penitēciā
imponūt ⁊ sic dum p̄sens pena fugitur.o
tēpnitur futura ſi ei fascez sup̄ humeros
adolescēt.q̄m nō potest portare posueris
necesse habz vt aut fascē reſiciat aut sub
pondere confrigatur sic et hoi cui graue
pond⁹ penitēcie imponis necesse ē vt aut
penitētiā reſiciat aut suscipiēs dū ferre ñ
potest scādalisatus ampliuſ peccet deide
ſi erramus modicā penitēciam imponēdo
nonne melius est ꝓpter misericordiaz red
dere rationē q̄z ꝓpter crudelitatez vbi
pater familias larg⁹ est dispēsator nō de
bet esse tenax (oia vero opa sua faciūt vt
videātur ab hominibus ꝛc̄.)crisostim⁹ i qi
re nascitur qđ eā exēminat sic in ligno ꝟ
mis et i vestimēto tinea vnde sacerdotū
misteriū qui positi sunt ad edificationem
sanctitat.corrūpēt diabolus nititur vt hoc
ipsū bonum dū propt̄ homies fit fiat ma
lum (amāt primos recubit⁹ in cenis ꝛc̄.)
ista recipē cum exhibētur ordinate non ē
malum sed ipsa concupiscere (et patrem
nolite vocare vobis sup̄ terram ꝛc̄.) non
excludit exhibicionē honor.debiti sed ide
biti .ſ.vt ꝓpter adulacōem vl aliq̄o h⁹
modi nō fiat (ve vobis scribe et pharisei
ypocrite q̄ claudit.regnū celorū ante hoi
nes ꝛc̄.)hoc faciūt illi qui nequit̄ repellūt
p̄dicatores et cōfessores viaz salutis ape
rire pcōribus volētes Et similit̄ illi q̄ ful
mināt indiscrete sētencias excomunicacōis
suspēsiones aut interdicti (ve vobis ⁊ scri
be et pharisei ypocrite qui comeditis do
mos viduaruz ꝛc̄.)isti sunt begardi sācti
tatē simulātes ꝓpter questū non ꝓpter
salutē aiarū(ve vobis scribe et pharisei y
pocrite qui circuitis mare ⁊ aridā ꝛc̄)
Istis sūt similes aliqui religiosi q̄ cuz ma
gna diligēcia iducūt secl'aēs ad religiois i
gressū ⁊ postea male nutriūt ⁊ sic peiores
fiūt q̄m i seło ꝓpt̄ exēpla mala q̄ vidēt et
freq̄ter reuertūt ad scl'm(ve vob duces
ceci q̄ dicit.q̄cūq̄z iurauerit p̄ tēplū nihil
ē ꝛc̄)crisō⁹ mlti ātē xp̄iani sic ſſipiēter itelli
gūt Ecce ei si aliq̄ cā fuerit modicū vł fa/
cē q̄ iurat p deū q̄ vero iurat p euāgeliū
mai⁹ aliq̄o fecisse vł q̄b⁹ similit̄ rñdēduz
ē scripture ꝓpt̄ deū sāt ⁊ nō de⁹ ꝓpt̄ scri
pturas maior ē g° de⁹ q̄ sanctificat euāgeliū
q̄z euāgeliū qđ sanctificat a deo Aug. tēplū
āt⁊ altaē ipz xp̄m itelligim⁹ aur ⁊ donū
laudes ⁊ sacrificia q̄ p eū offerim⁹ nō ei
ille p hec ꝛ illa p illū sanctificāt (ve vob scri.
⁊ pharisei ipocrite q̄ decimat.mētā ꝛc̄(p h
arguit illos q̄ modica diligent̄ obſuāt ⁊
negligunt maiora sicut aliq̄ religiosi pl⁹
ponderant ⁊ puniunt silenciū fractionem
vel inclinationis omissionem q̄m defrau
dationē proximi vel aliq̄o hmōi p mōsteriū
sui vtilitate tpali.(ve vob scribe ⁊ pharisei

ypocrite

ipocrite qui mūdatis qđ de foris ẽ ꝛc̄) criſo⁹ calix eſt vas ad potuꝫ ꝙ parabꝫ ad cibuꝫ ꝫmo ergo per quẽ ſpūaliter potamur ꝙ omnis narratō per q̄m nutrimur vaſa ſunt potus et cibi qui ergo ſtudet ſermonem cōpoſitum ꝓferre magl. q̄m ſenſu ſalutari repletum calix eius a foris eſt mūdatus intus autem vanitatis ſordib⁹ eſt repletus (ve vobis ſcribe phariſei ipocrite qui ſimiles eſtis ſepulcris ꝛc̄) criſo⁹ vt quid vis apparere qđ non vis eſſe. nā qđ turpe eſt apparere turpius ẽ eſſe ꝙ qđ foꝛmoſum eſt appere foꝛmoſius ẽ eſſe ergo eſto qđ appares. aut appare qđ es (ve vobis ſcribe ꝙ phariſei ipocrite qui edificatis ſepulcra ꝓphaꝝ ꝛc̄) ſequit (Ita ꝙ teſtimonio eſtis vobiſmet ipīs qꝛ filij eſtis eoꝝ qui ꝓphas occiderunt ꝛc̄) illi eẽ filios malorum teſtant qui moꝛes eoꝛū ſequūt ſed tunc implent eoꝛum menſuram quā do exceduntꝫ eoꝛum malicīā ꝙ ſic fecerūt iudei quoꝝ patres occiderūt ꝓphas ꝙ ipī dīm ꝓphetarū (Ideo ecce ego mitto ad vos ꝓphas ꝙ ſapientes ꝙ ſcribas ꝛc̄) multi de xpī diſcipulis iſtas grās habuerunt qui tamen a iudeis ꝓſecutiōes paſſi ſūt (vt veiat ſuꝑ vos omnis ſanguis ꝛc̄) ſequit (vſq; ad ſanguinē zacharie ꝛc̄) Ozi genes zacharias iterꝑetat memoꝛia dei omnis ergo qui memoꝛiā dei ꝑdere feſtinat in eis quos ſcandalizat zacharie ſanguinem effundere videt. abel āt luct⁹ interꝑetatur qui ergo nō ſcipit qđ ſcriptū eſt beati qui lugent ſanguinem abel effūdit (ecce ſlinq̄tur vobis domus vr̄a deſta ꝛc̄) criſo⁹ ſicut enim coꝛp⁹ anima recedente ꝑmo quidē frigeſcit deinde putreſcit ꝙ ſoluit. ſic ꝙ templū vr̄m dei ſpūſcō recedēte ꝑus ſeductiōibus ꝙ indiſciplinatiōibus repletur deinde veniet ad ruinaꝫ

Capl̄m xxiiij.

Egreſſus ih̄s de templo ꝛc̄) ſeqūtur (non relinq̄tur hic lapis ſuꝑ lapidē ꝛc̄) Ozige. omnis homo qui ſuſcipiens in ſe verbum dei templum eſt ſi poſt peccatum adhuc ſaluat ex ꝑte veſtigia fidei ꝙ religionis templuꝫ eſt ex ꝑte deſtructū ꝙ ex ꝑte ꝟſiſtens qui autez poſtq̄m peccauit curā ſui non habet paulatim minuitur donec ad plenū recedat a deo viuente ꝙ ſic non relinquetur lapis ſuper lapidē mandatoꝝ dei qui nō deſtruatur (ſedēte autē eo ſuꝑ montē oliueti ꝛc̄) Ostra templum ſedēs de ruina iudaice gentis diſputat vt etiā ipō ſitu coꝛpis monſtret ꝙ quietus in eccleſia manens impioꝝ ſuꝑbiam ꝺemnat (multi veniēt in nomine meo d. ego ſum xp̄s ꝛc̄) multi vident plus dicere facto quia ſua ſtatuta diſtricti⁹ faciunt obſeruari q̄m p̄cepta dei (ſurget enim gens ſtra gentez ꝛc̄) Ecce miſtice autē videt regnū ſtra regnū conſurgere ꝙ peſtilēcia eoꝝ quoꝝ ꝫmo ſerpit vt cancer ꝙ fames audiendi verbuꝫ dei et commotio vniuerſe terre in hereticis magnis itelligi qui ſtra ſe inuicem ꝺimicantes eccleſie victoriā faciunt (tunc tradent vos in tribulatiōe ꝛc̄) qđ nunc implet miſtice qꝛ pauperes ſligioſi per homies malos ꝙ ſpecialiter ꝑ clericos ꝓſecutiones patiunt ꝙ per detractiones eoꝝ linguarū gladijs occiduntnr ꝙ plures infirmi ſcādalizant ꝺuentes ſtatuꝫ ſuū ꝙ frēs ſuos neq̄ter accuſant ab ordine recedentes. (ꝙ multi pſeudo ꝓphe ſurgent ꝙ ꝛc̄) .i. p̄ꝺicatoēs que ſua ſunt tm̄ q̄rentes ſurgunt et multos ſimplices ſeducūt ꝙ ſic refrigeſcente caritate abundat iniquitas (qui āt pſeuerauerit vſq; in finez) .ſ. in doctrina criſti ꝙ a talibus verbo ꝙ facto p̄dicatur euangelium regni (cum āt videritis abominationez deſolationis ꝛc̄) abominatō ſtans in loco ſcō eſt ꝓlatus magn⁹ in eccleſia de quo dicit zacharie xi. O paſtor ꝙ idolum derelinquēs gregem (tunc qui in iudea ſūt) .i. in confeſſiōe veritatis. (fugiāt ad mōtes) .i. q̄rant auxiliū a deo vt ꝑ uideat de paſtore bono (ꝙ qui in tecto eſt ꝛc̄) ꝑ quē ſignificat bon⁹ ſtemplatiu⁹ (ꝙ qui in agro ꝛc̄) .i. bon⁹ actiu⁹ q. d. iſti nō ꝺimittāt occupatiōez ſuā bonā ꝓpt̄ p̄lati maliciam (ve autē prꝫgnātib⁹ ꝛc̄) .i. q̄libet ꝺz optare vt nō impediat fuga tanti mali ecce (erit eni tūc tribulatio ꝛc̄) ſcz figuratiue qꝛ mal⁹ p̄lat⁹ eſt antixp̄i figura qui ſedebit in tēplo ꝺi vt dicit ꝟ. teſſ. ꝟ. iō dicit .i. io. ꝟ. Jā antixp̄i mlti ſunt tm̄ dies tales aliq̄ breuiant ꝑ bonoꝝ oratiōnes (tūc ſi quis vobis dixit ecce hic eſt criſtus ꝛc̄) nūc āt fit hoc miſtice naꝫ adulatoꝛes

multi laudant malos ꝑlatos et principes tanquã sint xꝑi boni christꝰ enim grece dicitur unctꝰ latine episcopi vero et reges saltem aliq̃ sunt uncti (nolite credere).s. talibus adulatoribus qz ꝓphete sũt anꝛꝑi (. ubicũqz fuerit corpꝰ ꝛc̃) ubi ẽ bonꝰ ꝑlatus ibi cõgregãtur bone ꝓsone (statĩ aũt post tribulacõem).s.electionis vl̃ ꝓuisionis ꝓuerse naz talis prouisio. est ecclesie magna tribulacõ (sol obscurabitur) qõ fit moraliter quãdo malus ꝑficitur (q luna nõ dabit lumẽ suũ).i.ecclesia que lum̃ habet a bono pastore sicut luna a sole ꝓpter quod ipso subtracto deficit lumẽ ecc̃e (et stelle cadent de celo).i.religiosi de cõtemplacionis excelso (et ẏtutes celorum mouebũtur) nã ꝓfecti de dei paciẽcia i ꝓmissione mali ꝑlati mirãtis (et videbunt filiũ homis ꝛc̃.).i.xꝑm qui in tali tribulatione venit aliqñ ꝓ cõsolatõe bonoꝝ deꝝ ciens malũ ꝑlatũ et substituẽs bonũ (et mittet ãgelos suos ꝛc̃.) tũc enĩ mittũtur angelici viri cũ tuba ꝑdicacõis ad cõgregandũ electos hic inde in unitate caritatĩ. (a sũmis celorum ꝛc̃).i.a maioribus usqz ad minores qz ꝑdicatõ debet eẽ omunis (ab arbore fici discite ꝓpabolaz ꝛc̃.) ꝓ ficũ cuiꝰ dulcis ẽ fructꝰ significat̃ bonꝰ ꝑlatꝰ qui i institucioẽ sua incipit uiresce ꝓ opa bona et hic ẽ signũ fructificacõis bone in se q in alĩs de ꝓximo future (De die aũt illa ꝛc̃.) istud ad lr̃am exponit̃ de die iudicĩ generaĺ. moraliter aũt potest exponi õ die iudicĩ ꝓticꝛis q̃ est dies mortis cuiꝰ libet homis diez aũt sue mortis nllus scit nisi deꝰ sibi reuelauẽit iõo subdit̃ (sicut autẽ fuit in diebꝰ noe ꝛc̃.) erãt enim tunc comedẽtes q bibẽtes i securitate diluuiuz nõ timẽtes sic et mlti de morte sua nõ cogitãt q̃uis certitudialit̃ sint morituri iõo subdit̃ (. Ita erit aduẽtus filĩ homis) ad ꝓticulare iudiciũ veniẽtis nã aliq̃ moriũt̃ repẽte in prãdĩjs q festiuitatibꝰ magnis q de operãtibus in agro vnꝰ aliqñ fulgurat̃ur et alĩ reliquũt̃ q sic est in alĩs sequẽtibus exẽplis et ideo dcludit̃ (vigilate ergo) vos ad mortez solicite ꝓparãdo (Quis/putas ẽ fidelis seruꝰ ꝛc̃.) hic ẽ bonus ꝑlatus qui subditos sibi pascit pabulo sacre scripture q eucharistie (quẽ si dñs iuene/rit vigilãtẽ) sup ꝓsone sue gregisq̃ sut eu stodiaz (sr̃ oia bõ sua dstituet eũ) dãdo ei se ipz q ꝓ cõsequẽs omne bonũ (si aũt dixerit malꝰ ille seruꝰ in corde suo morã facit dñs meus ꝛc̃.) de aduẽtu eiꝰ i morte nihil cogitãdo (et cepit ꝓcutẽ ꝛc̃).i.luxuriose q gulose (veiet dñs serui illiꝰ ꝛc̃.) repetẽs mortl. debitũ repẽtie sicut freq̃ter accidẽ consueuit

Capitulũ. xxv.

Tunc sile erit regnũ celorũ decez ẏgibꝰ) ꝓ quas itelligi ꝑt vniuersitas fideliũ q̃ ꝓpt̃ integritatẽ fidei ẏgines noiant̃ serui isti. ñ. corin. xi. despõdi vos uni uiro ẏginẽ castã exhibẽ xꝑo (q̃nq̃z aũt ex eis erãt fatue).i.bõis opibꝰ vacue qz fides sine opibꝰ mortua ẽ (q qui que prudẽtes).i.opa bona hñtes q sic acceperũt oleũ ad ornatũ suaꝝ lãpadarum ꝓpt̃ qõ a xꝑo dicũt̃ recepte alie ẏo excluse (. Dic hõ pegre ꝓficiscẽs ꝛc̃) h̃ omũit̃ exponit̃ de xꝑo qui ascẽdẽs in celũ suis fidelibus sua bõ dedit de q̃bꝰ rõnẽ exiget i iudicio finali ꝑ Potest etiã exꝑi de xꝑo nobiscũ existẽte in huiꝰ mũdi pegrinatione fic̃ ipe dic̃ in fine huiꝰ euangelĩ (ecce ego vobiscũ sũ oibꝰ diebꝰ usqz ad cõsũmatõem seculi). ipe etiã dat nobis bõ sua inq̃r tñ scõm sapie sue ordinẽ (q ꝓfectꝰ est statim ꝓ ẽ nõ intelligit̃ eiꝰ recessꝰ ab eccĩa ẽ qz dimittit nos agẽ ꝓ libertate n r̃a illi vero duplicãt talẽta q̃ ex eis faciũt opa bõ illi vero abscõdũt q̃ viuũt ociose vel eis tpalia tãtũ lucra q̃rũt (venit ãt dñs rõez q̃re re) in cuiuslibet hois morte q duplicãtes talẽta remunerat alios vero dãnat (Cuz ãt venerit filiꝰ hois i maiestate sua) h̃ etiã ꝑt exꝑi de aduẽtu xꝑi ad iudiciũ ꝓticulare sic̃ ẽ ps ꝓcedẽs nã a tpe ascẽsiõis sedet in maiestate ad dexterã dei pr̃is q angeli sũt cũ eo oẽs q gẽtes congregate sũt añ euz qz nuda q apta st̃ oculis eiꝰ oia sdebze. iiij Ipe etl. segregat oues ab hedꝰ oiz merita q demerita discernendo q põit bonos ad dexterã dãdo eis grãm q̃ ẽ arra glie q ꝓ oppositum malos ad sinistram arrã glorie denegando q sic dicit bonis possidete paratum vobis regnum secundum quod dicitur. Luce xvñ. Regnum dei est intra vos (esuriui) in mẽbris meis õfideratibꝰ eucaristiã

eukaristiaz (⁊ dedistis mihi mãducare) vos sacerdotes bene mistrãdo (sitiui) potum sapiencie salutaris. (⁊ dedistis mihi bibere) vos doctores ⁊ predicatores ecclesie (hospes eram). i. exclusus a cõmunitate eccĩe (⁊ collegistis me) vos pij iudices absoluentes me (nudus) opimẽto virtutum (⁊ operuistis me) reducẽdo me ad virtutis bonũ (infirm⁹) infirmitate passionis iordinate (⁊ visitastis me) supportãdo caritatiue (in carcere erã) ligat⁹ p̃ua ɔsuetudine (⁊ venistis ad me) soluendũ a tali ligamie Ecõtrario vero dicit malis. (esuriui ⁊ ñ dedistis m̃ mãducare) expositio patet ex dictis ꝑ negacionẽ collationis dictorum beneficioꝝ ⁊ sic ɔferẽtes digni sunt p̃miatione ita denegãtes ⁊ dare potẽtes punitõe iõ ɔcludit̃ in fine (⁊ ibũt hi i suppliciũ ꝛc̃) Capl̃z xxvi.

Et factũ est ꝛc̃) sequit̃ (scitis qꝛ p⁹ biduũ pascha fiet ꝛc̃) moralit̃ exponendo xp̃s post biduũ mortis sue die t̃cia trãsijt ad gl̃iã corpis ⁊ nos ei⁹ membra post biduũ ɔfessionis ⁊ satisfactionis transimus ad gl̃iaz p̃ris (tũc cõgregati sunt ꝛc̃) sequit̃ (dicebãt aũt nõ in die festo ⁊c̃) sic heretici d̃ ꝓditione verbi d̃i tractant in occultis timẽtes cõtra se fieri tumultũ a xp̃ianis (accessit ad cũ mulier ꝛc̃). i. Coꝝ. xi. dr̃ caput xp̃i de⁹ Itaqꝫ xp̃i caput vngit q̃ ad honorẽ dei oĩa opa sua facit scd̃m illud. i. Coꝝ. x. Oĩa in gl̃iã dei facite (videntes ãt discipuli indignati sũt ꝛc̃) per hoc designant̃ detractoẽs bonoꝝ opa denigrãtes (tũc abijt vn⁹) per istũ significat̃ heresiarcha qui verbũ dei ꝓmittit tradere in ɔclaui (prima ãt die azimorum ꝛc̃) sequitur (. temp⁹ meũ ꝓpe ẽ apd̃te facio pascha ꝛc̃) per hoc autem ꝙ xp̃s morti ꝓinqu⁹ nõ solũ agnũ typicũ ꝫ ec̃ corp⁹suũ verũ sacramẽtalit̃ cũ apl̃is mãducauit ostendit̃ ꝙ quilibet xp̃ian⁹ piculo mortis imminẽte debet si põt sacramẽtalit̃ ɔmunicare ⁊ si nõ põt ɔmunicet saltem fide scd̃m verbũ. Augustini crede et mãducasti (vespe ãt facto) sequit̃ (⁊ edẽtibus illis dixit amen dico vobis qꝛ vn⁹ vr̃m me traditur⁹ est) ꝑ hoc ꝙ in cena p̃senciã ꝓditoris denunciauit significauit ꝙ ꝓditiões innocenciũ frequẽter fiũt in ɔuiuijs. s. ꝑ venenũ (cenãtibus ãt illis accepit ih̃s panẽ ꝛc̃) Aug. d̃ vno pane petr⁹ accipit ⁊ iudas ꝫ petr⁹ ad vitã iudas ad mortẽ (⁊ accipiens calicem ꝛc̃) ad significãdũ ꝑfectã anime refectionẽ sic ex cibo ⁊ potu fit ꝑfecta corpis refectio Separatiz tamen fecit opus corpis ⁊ sanguinis ɔsecratiõem qꝛ sanguis eius erat in cruce a corpe sepãd⁹ (⁊ himno dicto ꝛc̃) mẽito de tanto ɔuiuio gratie reddende erãt d̃o (tunc dixit illis ih̃s om̃s vos scandal̃ paciemi ꝛc̃) Remigi⁹ qd̃ ille p̃dixit p̃uidẽdo petr⁹ denegat amando. vbi moraliter instruimur inq̃ntũ ɔfidim⁹ de fidei feruoẽ tantum timeam⁹ de humana fragilitate videt̃ tamen petrus accusabilis qꝛ cõtra dixit ⁊ qm̃ alijs se ꝓposuit d. (⁊ si omnes scãdalizati fuerint ⁊c̃) ⁊ tercio qm̃ totuz sibi attribuit. s. ꝙ esset fortiter ꝑseueraturus vt hoc igit̃ in eo sanaret ꝑmisit fieri casum eius nõ impellẽs ad negandũ sed eum sibi deserens ⁊ humanã naturã de fragilitate ɔuincens (Tũc venit ih̃s cuz illis in villam que dicitur gethsemani) q̃ iterp̃tat̃ vallis pinguedinis Remigi⁹ pulcre appropinquãs passiõi in valle pinguedinis orasse dicitur vt demõstraret ꝙ ꝑ vallem humilitatis ⁊ pinguedinẽ caritatis mortem ꝓ nobis suscepit Moraliter ec̃ nos instruxit vt non gestem⁹ cor aridum a pinguedine caritatis (sedete hic donec vadam illuc ⁊ orem ꝛc̃) criso⁹ Consuetudo enim illi erat sine discipulis orare hoc autem faciebat erudiens nos in orationibus quietem constituere ⁊ solitudinẽ querere (trãseat a me calix iste) Hilarius ꝓ his orat qui post se passuri erãt d. trãseat a me calix iste. i. quo mõ a me bibitur ita ab eis bibatur sine differencia spei metuqꝫ mortis. (verũtamẽ nõ sicut ego volo ⁊c̃) leo papa hec vox omnes fid̃les instruxit õnes confessores accẽdit oẽs martiẽs coronauit nam mũdi odia tẽtationũ turbines ꝑsecutores erroẽs quis possz supare nisi cristus in omnibus et pro omnib⁹ patri diceret fiat voluntas tua (spiritus quidem promptus est ꝛc̃) hylarius itaqꝫ q̃ntum de ardore fidei confidimus tantũ de carnis fragilitate timeamus (ecce appropinquat hora ⁊ filius hominis trade

tur in manibus peccatorum ꝛc̄) Origenes
sed ⁊ nūc in man⁹ peccatoꝝ iesus tradit̄
quando hi qui videntur cristum credere
habent eum in manibus suis cū sint pec
catores sed et quocienscūqꝫ iustus habēs
in se Jesum in potestate traditur peccato
rum (quemcunqꝫ osculatus fuero ꝛc̄) Je
ronimus dic sacerdos dic clerice quomō
eisdem labijs deoscularis filiuꝫ virginis
quibus deosculatus es filiam meretricis
(o iuda osculo filium hominis tradis
(Et ecce vnus ꝛc̄) Sequitur (⁊ percuciēs
seruum principis sacerdotum ꝛc̄) Jeroni
mus Populus iudeorū ꝟu⁹ fact⁹ est impi
etatis ⁊ deuorationis sacerdotum dexte
ram qꝫ perdidit auriculam vt litere veri/
tatez audiat in sinistram (conuerte gladi
um tuum in locum suum ꝛc̄) raban⁹ oꝑtu
it vt autor gratie fideles pacienciā suo do
cēt exemplo ⁊ pocius ad sustinēdum ad/
uersa fortiter instrueret quā ad vindican
dum preuocaret (tunc discipuli omnes re
licto eo fugerunt) sicut predixerat eos scā
dalū passuros (hic dixit possuꝫ destruere
templum dei ⁊c̄) Jeronim⁹ falsus testis ē
qui non eodez sensu dicta proponit salua
tor dixerat soluite templū h̄ isti ꝯmutant
⁊ aiunt possum destruere templum dei di
xerat excitabo illud quod est viuētis cor
poris ⁊ non lapidei (Jesus autez tacebat
) Augustinus ex hoc autem loco discimus
calumniancium ⁊ falsorum ⁊ testium vo
ces vt nec responsione dignas habeamus
maxime vbi mai⁹ ē libere fortiter qꝫ susti
nere q̄m d̄fendere sine illo profectu (tunc
expuerunt in faciem eius) Augustinus ꝑ
hoc significauit eos qui presenciam gra
tie eius respuūt. Et tanquaꝫ collaphis eū
cedunt q̄ ei suos honores preferūt Et pal
mas in faciem eius dant qui superbia ce
cati eum non venisse affirmant (at ille ne
gauit coram omnibus ꝛc̄). Rabanus in
hac autem negatione petri discimus nō
solum negare cristum qui dicit eum xp̄m
non esse sed qui cum sit se negat esse xp̄ia
num

Mane autez facto ꝛc̄) sequitur (tūc
videns iudas ꝙ damnatus esset
ꝛc̄) Origenes si autem locum pe/
nitencie requisisset et tempus penitencie
obseruasset forsitan inuenisset eum qui di
cit nolo mortem peccatoris sed vt magis
conuertatur ⁊ viuat (emerunt ex illis a/
grum, figuli in sepulturam peregrinoꝝ
) Augustinus peregrinis inquaꝫ qui sine
domo patria ⁊ toto orbe exules iactant̄
requies cristi sanguine prouidētur Istos
autem peregrinos esse dicimus deuotissi
mos cristianos qui renunciantes seculo
⁊ nihil possidentes in mundo in cristi san
guine requiescunt. (. Jesus autem stetit
ante presidem ꝛc̄.). Sequitur. (. ⁊ non re
spondit ei ad vllum verbum.). Ratio di
cta est capitulo precedenti secundum Au
gustinum Jeronimus vel ideo nihil respō
dere voluit ne crimen diluens dimittere
tur a preside ⁊ crucis vtilitas differret̄.
(. p̄ncipes autem sacerdotum ⁊ seniores
ꝑsuaserūt populis ꝛc̄) Orige. est ⁊ nunc vi
dere quomō popul⁹ iudeorum a senioribꝰ
suis ⁊ iudaice culture doctoribus suadet̄
⁊ excitatur aduersus ih̄m vt ꝑdant eum
⁊ hodie in locis pluribus fit idem aduer
sus membra eius (innocens ego sum a sā
gine iusti huius) leo papa excessit ergo pi
lati culpā facin⁹ iudeoꝝ ꝫ nec ip̄e euasit
reatum qui reliquit ꝓprium iudicium et i
crimen transijt alienū (tūc dimisit eis bar
rabā ꝛc̄) hilari⁹ in quo archanum infide
litatis future ostenditur. s. anticristum cri
sto p̄ferendum (tūc milites presidis susci
pientes iesum ꝛc̄). criso. que g° erit nobis
cura d̄ cetero si ꝯtumelias ab aliquo pa
ciamur postq̄ꝫ cristus hec passus est eteni
qd̄ fiebat in cristo. vltim⁹ contumelie ter
minus erat nec vna ꝑticula tantum sed
vniuersuꝫ corpus paciebatur iniurias ca
put per coronam ⁊ arundinem ⁊ colla
phos facies quia conspuebantur gene et
alapis cedebantur corpus totum per fla
gella denudatum et circundationem cla
midis ad fictam adorationem man⁹ ꝑ a
rundinem q̄m dederunt ei sceptro acsi ti
merent.

merent ne ꝑtermitterent aliquid grauissi
me presũptionis. Moraliť Raban⁹ caput
cristi d̃us igiť calamo cristi caput ꝑcuci
unt qui diuinitati eius cõtradicentes er
rorem suum autoritate sacre scripture q̃
calamo scribitur firmare conantur Spu
unt in faciem eius qui pñciam gratie sue
verbis execrãdis respuunt ⁊ deuz in car
ne venisse denegant Falso autez illũ ado
rant qui eum credunt sed peruersis acti
bus despiciũt (⁊ duxerunt eum vt crucifi
geretur extra ciuitatez) vt per hoc osten
deret̃ ꝙ pro tocius mundi salute paciebatur
Hebre. xiij. ihs vt sanctificaret ꝓplm
suum extra portã passus ẽ (exeuntes aũt
inuenerunt hominẽ cyreneum ꝛc̃). Jero
nim⁹ Mistice crucem suscipiunt nationes
⁊ peregrin⁹ obediens portat ignominiaz
saluatoris (⁊ dederunt ei bibere vinũ cũ
felle mixtum ꝛc̃) hoc moraliter faciunt q̃
membra eius amaritudinib⁹ affligũt (di
uiserunt vestimenta eius ꝛc̃) hoc nequiť
attentãt qui ecclesias spoliant (tunc cru
cifixi sunt cuz eo ⁊c̃) Remigius per istos
duos latrones designãtur omnes qui ar
cioris vite cõtinenciam apprehendunt q̃
cunqz enim intentione placendi deo hoc
faciunt designantur per illũ qui a dextris
xp̃i crucifixus est qui vero pro appetitu
laudis humane vel aliqua minus digna
intentione per illum qui a sinistris (ꝑtere
untes autem blasphemabãt ꝛc̃) sic ⁊ mõ
qui viam pretergrediuntur iusticie non
cessãt ip̃z blasphemare (si filius dei es d̃
scende de cruce) Rabanus si autẽ de cru
ce descenderet virtutem paciencie nõ de
monstraret sed expectauit paululum irri
sionem sustinuit ⁊ qui de cruce descende
re noluit de sepulcro surrexit (A sexta ãt
hora ꝛc̃) Orige. sicut moyse extẽdente ma
nus in celum facte sunt tenebre super egy
ptios sic et cristo hora sexta man⁹ exten
dente in cruce ad celum super populum
qui clamauerat crucifige eum facte sunt
tenebre ⁊ omni lumine priuati sunt in si
gnum futurarum tenebrarum que appre
hensure erant iudaicam gentez (de⁹ me⁹
vt quid dereliquisti me). glosa subtraxit
protectionẽ sed non soluit vnionẽ sic mar
tires in manibus carnificum dereliquit

quos tamen caritate firmissima sibi iun
xit (Jesus autem clamans voce magna
emisit spiritum) ostendens ex clamore su
pernaturali ꝙ ex maxima caritate tradi
dit nostre salutis precium. (et ecce velum
templi scissum est ꝛc̃) dei templum est fide
lis anima. i. Cor. iij. Templuz dei sanctũ
est qd̃ estis vos Cuius velũ scinditur qñ
velamẽ ypocrisis dissipatur Terra moue
tur quando terrenũ desideriuz in amorẽ
celestiũ cõmutatur. Et petre scidunť qñ
duricia cordis ꝑ pietatẽ emolliť. Et mor
tui resurgũt qñ sõnus pigricie ad boni o
peris exercicium excitatur (Cum sero fa
ctũ eẽt ꝛc̃). seq̃ť (⁊ petijt corp⁹) ille corp⁹
dñi postulat qui pro digna receptione eu
karistie deũ suppliciter exorat Et inuol
uit sindone munda quãdo recipit mente
pura. Et ponit i monumẽto nouo. i. i cor
de per gratiã renouato. Et aduoluit sa
xum magnum ad hostium quãdo ponit
diligens obstaculum contra peccati reci
diuũ. Et mulieres sedent cõtra sepulcrũ
cum anime d̃uote considerant passionis
cristi misterium (Altera autem die) sequi
tur (iube ergo custodiri sepulcruz ꝛc̃) no
tandũ ꝙ volentes impedire diuinam pro
uidenciã contra suam intentiõem ꝓmo
uent illã sicut ioseph fratres vendiderunt
ip̃m ne adorarent eum et ꝑ hoc cõpulsi
sunt eum adorare scd̃m prouidenciaz or
dinis diuine sic principes iudeorum volẽ
tes impedire celebritatem nominis cristi
fuerunt valde diligẽtes de custodia sepul
cri ⁊ per hoc celebrata est fama de verita
te sue resurrectionis ⁊ per consequẽs sui
nominis (⁊ erit nouissimus error peior ꝑ
ore) veritatem ignoranter dixerunt sicut
⁊ cayphas nam error eoruz quo milites
pecunia corruperunt vt furatũ cristi cor
pus mentirenť peior fuit errore ꝙ petiue
runt custodiã sepulcri ne discipuli corpus
cristi furarẽť Cplz xxviij.

Vespe aũt sabbati) sequiť (⁊ ecce
terre motus ⁊c̃) beda ꝙ t̃re mo
tus resurgente domino sic̃ ⁊ ip̃o
moriente in cruce factus est magn⁹ signi
ficat terrena ꝑus corda per fidem passio
nis resurrectionis eius ad penitenciam
cõcuciẽda salubris pauore ꝯmota (ange

jus eniz dñi descendit de celo) angel⁹ iste
significat bonū prelatum de quo dicitur
Malachie.ij.angel⁹ dñi exercituū est qui
descendit de altitudine contemplationis
diuine ꝓpter reuelationem necessitatis ff̄
ne(q reuoluit lapidez).i.impedimentum
qui remonet mentes subditorum ad con
sideratione mortis cristi per compassio
nem q resurrectionis eius per celestiuz a/
morem(aspectus eius sicut fulgur)nā ob
stinatos terret(vestimenta eius sicut nix
)quia penitentes demulcet in signum hu
ius subditur(pre timore autē eius exterri
ti sunt custodes q mulieribus dixit nolite
timere Venite q videte locum ꝛc̄.).ꝑ di
ligentem meditationem ꝓdictorū(q cito
euntes).id est alios inducentes ad simile
bonuz(precedet vos in galileam ꝛc̄)que
transmigratio interꝑtatur qz xp̄s trās̄mi
grans ad celestia ꝓcessit ad ꝓpandū ele/
ctis suis loca. (ibi eum videbitis facie ad
faciem in gloria(q occurrit illis ih̄s)Ra
banus per hoc ostendit omnibus iter vir
tutum inchoantib⁹ vt ad salutem perpe
tuā ꝓuenire queant adiuuando se occur
rere (dederunt militib⁹ pecuniam ꝛc̄)hy
lari⁹ emittit̄ g° resurrectionis silencium
q furti mendacium argento qz honore se
culi qui in pecunia est q cupiditate cristi
glia denegat̄ . Jte istis iudeis similes sūt
qui cū magnis sumptib⁹ q laborib⁹ conā
tur ad subuersionē veritatis in speculabi
libus q agibilibus cui⁹mōi sūt aduocati
dolosi q doctoes glioſi q illi qui eos ad h̄
ducunt(Undecim discipuli abierunt i ga
lileā in mōtē quidā ꝛc̄)in monte quidē ap
paruit eis domin⁹ vt figificaēt q corpus
qđ ō cōi generis humani terra nascēdo
suscepat.iā sup oia terrena sublcuabat q
vt admoneret fideles ſi illic celsitudinem
resurrectiōis ei⁹ cupiūt videre h̄ ab ifimis
voluptatib⁹ studeant ad supna desideria
trās̄ire(eūtes ergo docete oēs gentes ba/
ptizantes eos ꝛc̄)ex h̄ patet q ꝓdicatores
euāgelij debēt oibus magnis q ꝑuis fine
acceptiōe ꝓdicare q ministrare sacramē
ta scdm gratiā q ptātem imediate a dño
vel per ministros suos sibi datā quib⁹ pro
mittitur assistencia dñi cū dicitur(q ecce
vobiscū sum ꝛc̄)scz dirigēdo p̄monē ad sa
lutem audiencium et meritum vr̄m

Explicit Matheus.
Euangelista
Incipit Marcus

Initium euāgelij Jesu cristi filij dei sic̄ scri
ptum est in Jsaia)per hoc q marc⁹ euan
geliū a verbis ꝓpheticis inchoauit ꝓdica
torē euāgelij p̄monez incipere a sacra scri
ptura debere ñ a poeticis verbis aut phi
losophicl.demōstrauit(fuit ioh̄es in deser
to ꝛc̄) Jero.vestis āt iohis cib⁹ q potus .
austerā vitā ꝓdicantiū designat (veniet
enim. fortior post me ꝛc̄) Per hoc oñdit
iohānes q predicator veritatis se iactaē
non debet sed magis alios veraciter tam̄
emendare (venit ih̄us ad nazareth ꝛc̄).s.
vt baptismum iohannis q eius doctrinā
approbaret in hoc dans exemplum maio
ribus vt approbēt bona opera subditorū
(q statim ascendens de aqua vidit celos
aptos ꝛc̄) ꝑ hoc designatum fuit q̄ bapti
zatus baptismo cristi recipit spiritumsc̄m
q efficitur dei fili⁹ adoptiu⁹ (q statim spi/
ritus expulit eum in desertuz ꝛc̄) ꝑ hoc in
sinuatur q̄ illi qui sunt filij đi adoptiui se
quūtur instinctum spiritussancti Rō.viij.
Qui spiritu dei agūt̄.hi filij dei sunt(erat
q̄ cum bestijs).scilicet pacifice(Et ange
li ministrabant ei)per hoc moraliter insi
nuatur q̄ illi quorum sensualitas sub ra
tione pacifice tenetur per angelorum mi
nisterium ad celestia transferentur (venit
Jesus in galileam predicans ꝛc̄) per hoc
insinuans q̄ predicator euangelij prius
debet transmigrare de carnalibus ad
spiritualia q de terrenis ad meditandum
celestia quia galilea transmigratio inter/
pretatur. .(Et preteriens secus mare
galilee

galilee vidit simonem ⁊ andream ⁊c̄) per hoc autem ꝙ petrus ⁊ andreas relictis r̄tibus ⁊ iacobus ⁊ iohēs r̄licto patre vocantem dn̄m statim secuti sunt nobis ostenditur ꝙ nec cupiditas temporalis nec affectio carnalis retrahere nos debent a seq̄la xp̄i (⁊ stupebant in doctrina eius erat enim docens q̄i potestatem habens) id ē suam doctrinam confirmans operibus miraculorum (⁊ non sicut scribe) qui suā doctrinam affirmabant iactancia verborum per hoc ostenditur ꝙ predicator euangelij non debet doctrinaz suam ostētare verborum affluencia sed eam firmare ꝑ opera sācta (⁊ erat in sinagoga eorū homo in spiritu immūdo) per quē significatur homo pollutus carnis vicō de quo dicitur (⁊ discerpens eum ⁊c̄) quia viciū carnale non curatur nisi carnis afflictione vt per que peccat quis per hec ⁊ torq̄atur (Decūbebat autem socrus simōis febricitans) per quam significatur mulier calore luxurie laborans) que manu eius apprehensa sanat̄) quia talis mulier eius repressa libertate curatur Ecc̄.xxvi. In filia non aduertente se firma custodiam (vespere autem facto cum occidisset sol afferebant ad eum omnes male habētes ⁊c̄).beda Mistice solis occubitus passionez mortem q̄ significat illius qui dicit q̄m diu sum in mundo lux sum mūdi A sole occidente plures q̄m ante demoniaci et egroti sanantur quia qui temporaliter in carne viuens paucos iudeorum docuit. omnibus per orbē gentibus fidei salutis q̄ dona transmittit (⁊ non sinebat ea loqui ⁊c̄) criso⁹ In hoc docens nos non credere demōib⁹ etiā si vera dicāt q̄ si aliq̄s sibi credentes inuenerint veritatib⁹ mendacia miscent vnde i collatiōe moysi abbatis dicitur ꝙ quidaz anachorita deceptus fuit a demone i angelū lucis se trāsformāte qui post plura verba que sibi dixerat ꝓiecit se ip̄m in puteum ad eius v̄buz nam ei dixit ꝙ tanti meriti erat apd̄ deum ꝙ ex hoc nullū pateret̄ malū ꝙ fuit falsū nam ex hoc fuit letaliter vulneratus ⁊ cito post mortu⁹ (Et diluclo valde surgens abijt in desertum locū ibi q̄ orabat) per hoc ostēdens ꝙ predicator euā

gelij redire debz ad oratiōis secretū vt ibi hauriat qd̄ ꝓplis postea effūdat id̄o seq̄tur (eam⁹ in proximos vicos ⁊ ciuitates vt ibi predicez ⁊c̄. ⁊ venit ad euz leprosus ⁊c̄) per lepraz que morbus est ꝯtagiosus originalis culpa significatur que per carnalem generationē ad posteros deriuat̄ qui manu cristi tactus sanatur quia v̄tute eius per baptismū emūdatur ꝑ oblationem aūt muneris ⁊ diulgationem operi. significat̄ ꝙ baptizat⁹ tenetur deo fideliter seruire ⁊ euz iugiter collaudare

Capl'm .ij.

Et iterum intrauit capharnaum) sequit̄ (⁊ venerunt ad eum ferētes ꝑaliticum) per quez significatur turpi marcens ocio. lect⁹ in quo iacz est praua cōsuetudo Portatores eius vt sanetur a cristo sunt quatuor sue salutis procuratores. s. monens secrete. predicās publice. Orans pro eo. ⁊ inuitans exemplo ⁊ sic ante deum locatur ⁊ dictoꝝ meritis si tamen obicez non ponat sed magl. consensum sanatur ⁊ tollit lectū male cōsuetudinis per exercicium boni operis et sic procedens de virtute in virtutez vadit ad domuz suam celestem Illi vero qui inde murmurant significant demones qui inde valde dolent (⁊ cum p̄teriret vidit leui alphei sedentez ad teloneum ⁊c̄) ibi sedent aliqui cupiditate lucri. per artē campsoriā ⁊ aliqui per artem deceptoriam in ludo taxillorum ⁊ aliq̄n̄ tales vocantur a domino non solum ad penitenciā agendum sed etiam ad predicandum sicut h̄ vocauit matheum ⁊ cum talibus voluit discūbere ostendens ꝙ nullus debet eos despicere ignorās q̄d deus de ip̄is disposuit ordinare (Et erant discipuli Johannis ⁊ pharisei ieiunātes ⁊c̄) per istos aūt qui ꝓpter ieiunium se discipulis xp̄i p̄ferebant significantur ipocrite ꝓpter apparēciam sue religiositatis alios ꝯtemnentes dicentes illud luce. Non sum sicut ceteri hominum raptores adulteri ⁊c̄. sequitur ibidem ieiuno bis in sabbato ⁊c̄ (Et factum est iterum cum dn̄s sabbatis ambularet per sata ⁊c̄) per sata significantur sacri libri in quibus sunt semina verbi dei. igitur discipuli per sata cum cristo ambu

lant cum sacras scripturas deuote stu/
dent ⁊ hoc fit sabbatis quia studium hoc
quietem exigit mentis Spicas autez vel/
lunt cum ibidem vite panem inueniunt
sed tunc mãducant cũ sibi ꝑ impletionez
opis incorꝑant ⁊ hec refectio a malignã
tibus reprobatur sed a xp̃o veraciter ap
probatur

Capitulum .iij

Et introiuit ihs iteruz i sinagogã
⁊ erat ibi homo habẽs manũ ari
dã ꝛc̃)per manũ que est organuz
organorum vt dicit̃ iij. de aĩa. intelligitur
opus meritorium ⁊ iõ man⁹ ẽ arida que
est ad hoc opus inualida sed cuz ad v̄bũ
cristi surgit ꝑ gratiã tunc manũ extendit
ad sanctã operationẽ(exeuntes autẽ pha
risei statim cum herodianis ꝛc̃)ꝑ pharise
os qui diuisi interp̃tantur discoli qui dissẽ
tiones faciunt significãt̃ ꝑ herodianos
autem suꝑbi quia gloriosi in pellibus int̃
pretantur. Isti vero consilium faciunt cõ
tra ihm q̃ cũ hũilib⁹ ⁊ caritatem habẽti
bus cõmorãtur ⁊ ideo recedit ab eis se e/
longando ⁊ humiles sequũtur et a deo sa
lutem consequũtur(Et ascendens in mõ
tem vocauit ad se quos voluit ꝛc̃). ꝑ hoc
autẽ ꝙ apostolos instituit in monte signi
ficauit ꝙ episcopi qui sunt apostolorũ suc
cessores in suꝑiori gradu sunt ecclesie vñ
dicũt̃ ab epi qd̃ est supra ⁊ scopos intẽcio
quia supra gregem dñicum debẽt intende
re vt eum dirigere valeant ad suꝑna(⁊ fe
cit vt essent duodecim.)ad significãdũ ꝙ
quilibet eorum per q̃tuor ꝑtes sue dioces̃
fidem trinitatis debet p̃dicare Duodeci
.n. consurgũt ex ductu quaternarij ꝑ ter/
narium.(⁊ dedit eis potestatem curandi
infirmitates)peccatorum(et eijciendi de/
monia)i. excõmunicandi suꝑbos ⁊ rebel
les de ecclesia(⁊ ꝯuenit iterum turba vt
non possent neqꝫ panem mãducare) hoc
est contra illos qui dimittunt opus p̃dica
tionis ꝓpter saturitatem comestionis.(et
cum audissent discipuli sui exierũt tenere
eum ꝛc̃)similiter illi qui sunt feruidi ad se
quẽdum xp̃m a mundanis hominib⁹ in
sani reputantur ⁊ ab eis q̃ꝫtum possũt re
tinentur.(quomõ potest sathanas satha/
nam eijcere)hoc autem moraliter fit qñ
vicium vnum aliud expellit vt prodigali
tas auariciam vel econtrario(etsi regnuz
in se diuidatur ꝛc̃)regnum anime diuidit̃
quando sensualitas rationi contrariatur
(et si domus super se ip̃am dispciatur ꝛc̃
)hoc contingit in eodem hoĩe qñ habit⁹
malus ad aliquid inclinat cui consciẽcia
recalcitrat(nemo potest vasa fortis diri
pẽ ꝛc̃)iste fort. est fomes qui fortiter incli
nat ad malum sed per rationẽ fortiter alli
gatur quãdo virtutis habitus in irascibi
li ⁊ cõcupiscibili per bonum exerciciũ fir
matur ⁊ tunc eius vasa id est opera dissi
pantur(.⁊ veniunt mater ⁊ fratres foris
stantes ꝛc̃)cristi mater ⁊ eius fratres dici
possũt sinagoga iudei qui foris stare dicũ
tur cristo predicante quia gentibus cri
sto credentibus. sinagoga cum iudeis ex
tra fidem mansit pro maiori ꝑte

Capitulũ .iiij.

Et iteruz cepit ihs docere ad ma
re ꝛc̃)sequitur(ecce exijt seminãs
ꝛc̃)sicut docet quis verbo sic etiã
exemplo Mathei xiij. ꝑabolam istaz expo
sui de verbo doctrine hic autem expõi po
test de exemplo vite ꝙ semẽ dici potest vi
dentes autẽ exemplũ hoc semen recipiũt
sed diuersimode. nam aliqui sũt demonũ
suggestionibus peruij. qui rapiunt semen
illud significatum per volucres ꝑ suꝑbiã
alta petẽtes Aliqui vero sunt in malicia
indurati sicut petra ꝓpter qd̃ semen in eis
nõ facit fructum Aliqui vero sũt sicut spi
ne pũgitiui et maledici ꝓpter quod ex bo
no exemplo non proficiunt sed magis d̃si
ciunt attribuẽtes illud ipocrisi Aliqui ve
ro sunt bone voluntatis ⁊ deuoti ⁊ isti ꝓ
ficiunt inde. diuersis tamen gradibus se
cundum gratiam a domino sibi datam.
(Sic est regnum dei quẽadmodum si ho
mo iaciat semen in terra ꝛc̃). Gregorius.
Cum desideria bona concipimus. semen
in terra iactamus cum operari recta inci
pimus Herba sumus cum ad perfectum
boni crescimus ad spicam peruenimus
cũ in eiusdẽ opatiõis ꝑfectiõe solidamur
iã plenũ frumẽtũ in spica ꝓferim⁹ missio

vero falsis tēpus est bone mortis (cui assi
milabim⁹ regnū dei) sequit̄ (sicut granū
sinapis q̄d cū semiatuz est ꝛc̄) seminatō ē
boni propositi ꝯceptio ꝓfectus seminis
incipit a timore qui principiū est sapiēcie
ꝛ est minimū inter septem spūssancti do/
na sed fit magnū itroducta caritate que
maior est omnibus ꝟtutibus. i. Cor. xiij
et facit ramos per act⁹ caritatis distictos
in quibus aues celi. i. ꝯtemplatiui requie
scunt (ꝛ facta est ꝓcella magna ꝛc̄) nauis
q̄m cristus ingredit̄ est anima iusti q̄ ab
eo per gratiaz inhabitatur ꝓcella ꝟo sur
gens est tribulatio que frequenter insur/
git pie viuentibus in xp̄o sed xp̄us dor/
mit cum talia ꝑmittit scd̄m vulgale dc̄z
sed excitatur cū oratio pacientis exaudit̄
ꝛ fit trāquillitas exterius cū ꝑsecutō ces
sat vel interius quādo deus sustinenti pa
cienciā prestat bonaz ꝛ hec trāquillitas
melior est q̄m prima sicut dictū fuit pau/
lo ij. Cor. xij. Sufficit tibi gratia mea ꝓ
pter quod subiunxit libenter eni gl̄iabor
in infirmitatibus meis vt ihabitet in me
virtus cristi

Capitulum v.

Et venerūt trāsfretum ꝛc̄) sequit̄
(statim occurrit eis homo d̄ mo
numentis ꝛc̄) per istū d̄moniacū
diabol⁹ significat̄ qui in monumentis et
mōtib⁹. i. in fedis ꝛ suꝑbis hominib⁹ ha
bitat (ꝛ ꝯcidit se lapidib⁹). i. hominibus
in fide stabilibus quos acriter tentat sed
concidit̄ naz ab eis deuincit̄ (nomen ei⁹
legio) q̄r multis in malum sociat̄ eius āt
eiectō per xp̄m significauit demonū mul
titudinem deuincendā per ip̄m ꝙ āt de/
mones eiecti porcos intrauerūt significat
ꝙ intrant ducentes vitam porcinā ꝛ eos
precipitant in gehennā (Et venit quidaz
d̄ archisinagogis) per quē intelligi potest
vnus de sacerdotib⁹ curatis qui si hēat a
liquā ꝑsonam in ꝑiculo mortis spūal' cui
non potest aut nescit succurrere debz ad
ih̄m venire. i. ad illū qui habz zelum salu
tis animaꝝ ꝛ scit ꝛ potest remediū adhi
bere ꝛ si aliqui velint impedire. d. ꝙ mor/
tua est. i. impossibile sit remediuz adhibē
ꝓpter hoc dimittere nō debet q̄r de nullo
desꝑandū est vita p̄nti durante (ꝛ mulier
que erat in ꝓfluuio sanguinis ꝛc̄) huma
nitas xp̄i dicit̄ eius vestimētū phil. ij. In
similitudinē hoim factus est habitu iuen
tus vt homo cuius fimbria sunt pedes tā
q̄m extremitates. mulier xij. ānis sāgui/
nislua fuit magdalena multo tꝑe pecca
tis polluta tangendo xp̄i pedes fuit sim/
pliciter emnūdata

Capl̄m vi.

Et egress⁹ inde abijt in p̄riaz suā
) seq̄t̄ (vñ huic oia) isti fil̄es erāt
rustico q̄ crucifixum adorare no
lebat eo ꝙ lignū creuerat in orto suo (vo
cauit duodeci ꝛc̄) sequitur (ꝛ precepit eis
ne quid tollerēt ꝛc̄). beda per peram one
ra seculi per panem delicie corporales ꝑ
es in zona sapiencie occl̄tacio d̄signatur
q̄r quisquis officiū doctoris accipit neqz
oneribus secularium negocioꝝ deprimi
neqz delicijs carnalibus resolui neqz cō/
missum sibi talētū verbi sub ocio lenti cor
poris debet abscōdere. (quocūqz introie
ritis i domū ꝛc̄.) theophil⁹ ne de gula cō
tingeret eos reprehendi ab alijs in alias
trāseuntes (ꝛ audiuit rex herodes ꝛc̄) seq̄
tur postea. (ꝛ ꝯtristatus ē rex ꝓpter iusiu
randuz ꝛc̄) beda dissimulator mētis sue
tristiciam prefert in facie cum leticiaz ha
beret in mente scelus qz excusat iuramē
to vt sub occasione pietatis magis impi⁹
fieret ꝛ iō per ip̄z significantur illi qui sb̄
specie religiositatis machinant̄ opus fa/
cere malignātis ꝑ herodiadez vero signi
ficantur luxuriosa per saltatricē dissolu
tio libidinosa ꝑ q̄s Joh̄is. i. hominis gra
ciosi frequenter ꝓcuratur mors spūalis
ꝛ aliquando corporalis (Et ait illis seor
sum ꝛc̄) theophil⁹ quiescere facit xp̄s di/
scipulos suos vt discant ꝓpositi ꝙ qui la
borant in opere ꝛ sermone requiē ꝓmerē
tur ꝛ ꝙ nō debent ꝯtinue laborare (ꝛ pe
destres de ōnibus ciuitatibus cucurrerūt
illuc ꝛc̄) adhuc temporib⁹ istis pauperes
ꝛ mediocres ꝑsone magis currūt ad ser
mones quā magne (ꝛ cum iam hora ml̄
ta fieret ꝛc̄) beda mistice d̄clinata die tur
bas saluator reficit quia cum sol iusticie
ꝓ nobis occubuit a spirituali inuidie ta
be sum⁹ saluati Prouocat apostolos ad

fractionem panis Insinuans ꝙ quotidie per eos sint corda nostra pascenda eorum scilicet litteris ⁊ exemplis. Per quinque panes quinqꝫ moysi libri Per duos pisces prophete et psalmi figurant̄ Duodecim cophini sunt duodecim fructus spiritussancti quibus reficimur in eucharistie sacramēto (⁊ cū dimisisset eos abijt in mōtez orare ꝛc̄) ꝑ hoc ostēdēs ꝙ orās non debet in terrenis desiderijs iacere (erat nauis in medio mari ꝛc̄) nauis ē corpus hūanū i quo ꝑm platonicos anima est sicut nauta in naui que fluctib⁹ passionū ire et cōcupiscēcie q̄ sūt in organis corporalib⁹ freq̄ter ipellit̄ et aliqñ ꝑiclitat̄ nam mot⁹ passionis aliqñ subuertit iudiciū racionis (ꝫ quarta vigilia) q̄ termiatur in luce matutina xp̄s venit quia dum mēs ad suꝑni lumis oculos erigit passionū impetus ꝯquiescit et tūc fit applicacio ad terrā genazareth .i. generātis auram ꝑ quā significat̄ spūs aure lenis vbi ē dominus .iij. Regl. .xix. et sanātur a lāguore peccati.

Capitulū vij.

Et cōuenerunt ad eū pharisei ꝛc̄.) spiritualiter illotis manib⁹ mā ducare est imūde viuētem eucaristiaz tractare (popul⁹ hic labijs me honorat ꝛc̄.) labijs et non corde dm̄ honorare est bene loqui et male viuere (bene irritum fecistis p̄ceptū dei ꝛc̄.) h̄ autē faciūt principes et p̄lati faciētes statuta sua sub graui pena diligēter obseruari et parum aut nihil curāt de obseruacōe mādatoꝝ dei (et aduocās iterū turbā ꝛc̄.) h̄ est ita morale ꝙ non idiget alia moralitate (Et inde surgēs ꝛc̄.) sequitur (mulier eni stati vt audiuit ꝛc̄.) peccatrix aīa bene mulier dicit̄ fragilis et infirma cui⁹ filia est operacio p̄ua a deōne possessa Peccatores dicūtur catelli ꝓpter qd̄ nō sūt digni recipere panē dei sed cū humiliter cōfitentur peccata .eius filia sanat̄ nam oꝑatio praua delet̄ (et adduct̄ ei surdū et mutū ꝛc̄) spiritualit̄ surdus est iobediēs Mut⁹ laudes dei debitas omittēs ꝫ tactu xp̄i vtrū tollit̄ impedimētū qꝛ cum xp̄s sua gratia tāgit cor homis fit humilit̄ obediēs ⁊ deuote deū laudās ꝙ autē xp̄s sursū aspiciens ingemuit fuit ad ostēdenduz ꝙ om̄e remediū est inde cum deuociōe querēdū (⁊ precepit eis ne cui dicerent) ad ostendēdum ꝙ homo de suis bonis actibus non debet querere laudes hominum

Capitulum. viij.

In illis diebus ꝛc̄.) Sequitur (misereor super turbam quia ecce iā triduo sustinēt me) triduo vero dominum sustinent .qui contriti confessi et satisfaciētes pro suo posse dei bonitatē exspectant quoruz miseretur et pascit eos septez panibus .i. septē donis spiritussācti ne deficiant in via huius mundi .per septez sportas remanentes significantur septem dotes q̄ reseruantur dande post hāc vitam que sunt clara dei visio fruicio tencio q̄ntū ad animam. Impassibilitas sb̄tilitas agilitas et claritas .quantum ad corpus in r̄surrectione (⁊ exierunt pharisei ꝛc̄.) istis signum de celo querentibus christus non dedit quoniā irrisores erant et indigni apostolis autez dedit quoniam ipsis videntibus in celum ascendit (Videte et cauete a fermento ꝛc̄.) theophilus fermentum vocat doctrinam corruptiuā herodiani enim doctores erant qui herodem christum esse dicebant pharisei vero tradiciones hominum dei preceptis preponebant. (.Et veniunt bethsaydam et adducunt ei cecuz) per hoc autem ꝙ istū cecum illuminauit successiue significauit ꝙ aliquando deus dat suam graciam augmētando primam datā (interrogabat discipulos suos dicens quem me dicunt esse homines et cetera.) per hoc ostendēs ꝙ doctores debent inquirere de sua fama vt si bona sit bonis operibus augeatur si vero mala occasio tollatur .nam bona fama doctoris. multum facit ad doctrine fructum ⁊ mala ad detrimentum Gregorius cuius vita despicitur restat vt eius predicatio contemnatur (. Et cepit docere eos quoniam oportet filium hominis pati et cetera) Sequitur (Vade retro me ꝛc̄) ꝑ h̄ oñdit ꝙ illi qui detinēt̄ affcu car/

nali adhuc apti nõ sunt eum sequi ꝓter
qđ petenti ꝙ permitteret eum primo se/
pelire patrem suuz dixit dimitte mortuos
suos Mat.viij(Si quis vult me sequi de/
neget semetip̃m ꝛc̃)Beda. persecutionis
tempe frangenda sunt desideria terrena

Capitulum nonũ.

Et dicebat illis) Sequitur.(sunt
quidã de hic stantib⁹ ꝛc̃)gustare
mortem est incurrere culpã mor
talem qđ nõ faciunt illi qui regnum dei
semper attendunt.vel qui seueritatem ve
nientis iudicis contremiscunt(ꝛ post sex
dies assumpsit Jhesus Petrũ ꝛc̃)Sex di
ebus factus est mundus Gen.i.ꝓt̃ qđ ꝑ
sex dies figurari potest tot⁹ mundi decur
sus quo completo christus suos vere disci
pulos.i.electos ducet in montem excelsũ
id est in celum empireũ gloriosos in ani/
ma ꝛ corpore(videntes eius gloriam sin
gularem ꝛ moysen ꝛ heliã cum eo loquẽ
tes)id est legẽ ꝛ ꝓphetas cum euangelio
concordantes.ꝙ autẽ petrus dixit facia
mus hic tria tabernacula. nesciuit quid
diceret nam omniũ erit vna gloria. sicut
vnus denarius diurnus .licet in illa sint
diuersi gradus(precepit illis ne cuiq̃ qđ
vidissent narrarent)per hoc ostendẽs ꝙ
secreta diuina nõ sunt nisi debito tempe
publicanda(Helias autẽ cum venerit ꝛc̃.
)Sequitur(dico vobis quia helias iam
venit ꝛc̃)per hoc ostendit duplicẽ heliam
sicut ꝛ aduentũ christi duplicẽ Officiuz
primi helie facit homo monens fratrẽ ca
ritatiue.sicut prim⁹ aduentus fuit in mã
suetudine.officium vero scđi facit prela/
tus corripiens ex auctoritate quia scđus
aduentus erit in potentia ꝛ maiestate.(
Magister attuli filium meũ ad te)per istũ
ab infantia vexatum a demone significa
tur peccator ab infantia nutritus peruer
se sicut refert beat⁹ Grego.de puero quin
quẽni quem cuz teneret pater in sinu suo
vidit demones in specie mauroꝝ venien
tes ad rapiendũ ip̃m ꝛ tunc deum blas/
phemauit ꝛ statim expirauit ꝛ quoniam
in tali etate crescẽte crescit malicia(ha/
bentez spiritũ mutũ)quia talis correctio
nem ad bonũ(qui spuit vbicunq̃ cuz ap
prehenderit illidit illum)quia cedit cuili

bet tentationi demonũ ꝛ spumat per ca/
strimergiã ꝛ stridet dentibus per iracun
diam ꝛ arescit per ignauiã(hunc discipu
li curare non possunt) qꝛ ꝯtemnit moni
tiones hominũ.ꝫ solus deus aliquando
de gracia speciali curat eũ .ideo subdit̃.(
ego tibi precipio) ꝛ nõ alius(exi ab eo et
amplius ne introeas in eum)qđ fit qñ ex
dei adiutorio non patitur recidiuum ad
qđ designandũ subdit̃(Jhesus aũt tenẽs
manũ eius ꝛc̃)(Docebat aũt discipulos
suos.ꝛc̃.)Sequit̃(ꝛ occisus tercia die re
surgz)Theoph̃.p⁹q̃ ꝟo dixerat qđ erat
triste adiunxit qđ debz letificare vt disce/
remus ex hoc ꝙ post angustias leticie sb̃
sequẽtur(siquidem inter se in via disputa
uerant quis eorum maior esset ꝛc̃) Jero.
vbi notandũ ꝙ illi euntes disputabãt de
principatu ip̃e vero sedens docet humili
tatem quia principes laborãt ꝛ humiles
requiescunt(ꝛ accipiens puerũ ꝛc̃)Beda
In quo malicia paruulos esse suadet vt
simplicitatem sine arrogantia caritatem
sine inuidia deuotionẽ sine iracundia cõ/
seruent(magister vidimus quendã in no
mine tuo eijcientem demonia ꝛc̃)per istũ
qui nõ erat de societate apostoloꝝ signifi
catur laicus bonus qui nõ habz predicã
di officiũ tamen bonis verbis ꝛ exemplis
agit ad expulsionẽ demonis de cordibus
ꝓximoꝝ q̃uis nõ sequat̃ xp̃m ꝑ statũ re
ligionis ꝛ clericatuz(ꝛ quisquis vnũ de
pusillis credẽtibus in me scandalisauerit
ꝛc̃)Gregori.ꝑ molam asinariã secularis
vite circuit⁹ ꝛ labor exprimit̃ ꝑ ꝓfundũ
maris extrema damnatio designat̃. q̃ er
go ad secularitatis speciẽ deductus .ꝟbo
ceteros destruit vl̃ exemplo meli⁹ ꝓfecto
erat vt hunc ad mortẽ sub exteriori habi
tu terrena acta constringant quaz sacra
officia in culpa ceteris imitabilẽ demon
strarent qꝛ nimiꝝ etsi sol⁹ caderz vtcũq̃
hũc tolerabilior inferni pena cruciaret.(
etsi scãdalisauerit te man⁹ tua ꝛc̃.)sanct⁹
Job.xxix.dicit ocul⁹ fui ceco ꝛ pes clau
do.i.ꝯsiliarius ignorantiũ ꝛ adiutor im
potentũ. ergo manũ abscindere ꝛ oculũ
eruere ne scãdalisent est hominẽ quẽcũq̃
sibi vtilẽ in temporalib⁹ a sua societate ex
pellere si sibi sit ꝑiculũ ruine in spũalib⁹

(Omnis eni igne salieť) ꝑ ignem ntelligē
possum⁹ spūssancti virtutē qui datus fuit
aplis in specie ignis ꝑ q̄m oīs saliť qꝛ ei⁹
discretione ad bonū dirigiť quia sic diciť
Sap̄.xiij.incerte sūt ꝓuidēcie nr̄e(ꝛ oīs
victima salietur sale).i.opus d̄o acceptū
ꝯdiť spūssancti directiōe(qd̄ si sal insulsū
fuerit ꝛc̄).i.si hūana discretio careat spū
scō non proficit sed aliquādo magis offic̄
qꝛ fcit hoiem nimis confidere de se ip̄o

Et inde exurgens ꝛc̄) Seq̄ ¶ C.x.
tur (si licet viro vxorē dimittere)
vxor ista pōt intelligi sapia philo
sophica ꝛ hec n̄ ē a tħologl.doctorib⁹ si m
pliciter repellēda nā in multis valet ad fi
dei ꝯsolatōez ꝛ disputādo cū hereticis ad
eius defensionem ꝫ si fornicet̄ est repudiā
da ꝛ h̄ fit qn̄ ꝓpter rōnes phicas icipit q̄s
dubitare de fide q̄ est supra rōez(Et offe
rebāt illi ꝑuulos ꝛc̄) ꝑuuli possūt dici pau
peres ꝛ generis ifirmi per discipulos aūt
ipediētes ne offerāť xp̄o significāť ecc̄e r̄
ctores vel religiosi q̄ ꝓpter pauꝑtatē vl̄ ge
neris infirmitatē repellūt eos a debita ꝓ
motione vel receptiōe ad religionē cū tn̄
alias sint apti ꝓpter qd̄ ipediētes arguū
tur ore xp̄i ideo subdiť(taliū ē regnū dei
)Math.i.Beati pauꝑes spū qm̄ ip̄oꝝ est
regnū celorū(q̄squis nō recepit regnū dei
velut ꝑuul⁹).i.sine suꝑbia ꝛ dolo(nō in
trabit ꝛc̄ magister bone q̄d faciā ꝛc̄)ip̄m i
terrogabat qꝛ lꝫ crederet eū hoiez tn̄ euꝫ
reputabat in lege ꝑitū ꝓpter qd̄ xp̄s rn̄/
dens.d.(q̄d me dicis bonū) exq̄ me cre/
dis hoiez purū(p̄cepta nosti ꝛc̄)q.d.eoꝝ
obseruatio sufficit ad salutē ꝫ nō euangeli
cā ꝑfectiōez iō subdiť(vnū tibi deest vad̄
q̄cūqꝫ habes vēde)beda nō ꝑtē tm̄ sicut
ananias ꝛ saphyra Act.v.(da pauꝑibus
)nō amicis carnalib⁹ nisi fuerint indigen
tes(ꝛ habeb̄ thesauꝝ in celo)on̄dit ꝙ pl⁹
r̄ddit q̄nto maius est celum q̄ꝫ terra.(
q̄ cōtristat⁹ abijt merēs)ipedit⁹ a ꝑfecti/
one q̄ꝫ querebat possessionū amoē.Beda
inter pecunias habere ꝛ amare multa di
stancia ē vnd̄ Salomō nō ait q̄ habꝫ ꝫ q̄
amat diuicias fructū nō capiet ex eis.Et
accipit amare ꝓ.finē i diuicijs ponere.et
de talib⁹ subdiť(.q̄m difficile q̄ pecunias
hn̄t ꝛc̄)ꝛ accipiť h̄ difficile ꝓ ipossibili vt
patet ex litera sequēti ꝛ declaratū fuit ple
nius Math.xix.(ecce nos dimisimus oīa
ꝛc̄)hoc spūaliter facit qui iordinatū amo
rē ad oīa t̄rena depōit ꝛ talis nūc recipit
cencies tm̄ qꝛ abiectiōe carnal̄ amorl.r̄ci
pit caritatis donū quo se ꝛ oīa ordinat in
deū(multi erunt nouissimi p̄mi)qꝛ deten
ti circa terrenorū amorē inordinatū p̄mi
sunt in hoc seculo ꝫ erunt nouissimi in fu
turo(Quia ascendim⁹ ierosolimā ꝛc̄)fre
quēter p̄dicit discipulis passionē suā ꝑ h̄
significat ꝙ multociēs esset passur⁹ i mē
bris suis.vnde Act.ix.dixit saule saule q̄d
me ꝑsequeris ꝛ petro iminente sua passio
ne dixit vado romā iterum crucifigi(ꝛ ac
cedunt ad eū Jacob⁹ ꝛ Johēs ꝛc̄) isti cre
debāt xp̄m in ierusalē tꝑaliter regnatuꝝ
ꝛ qm̄ erāt eius cognati volebāt esse post
eū primi.ꝛ istis q̄ꝫtū ad hoc sūt similes q̄
de terrenis honoribus sunt multū soliciti
ꝛ de celestib⁹ negligētes qd̄ est valde fatu
um iō dn̄s dixit illis(nescitis q̄d peti.)sic
fatuus qui petit caseuꝫ ꝛ negligit aurum
(ꝛ audiētes decē ceperūt indignari.) hu
manū q̄d passi ꝓpter qd̄ xp̄s vtrosqꝫ rep̄
mens cepit eos docere de hūilitate ꝑ q̄m
honor celestis adquiriť ꝛ contēnitur ter
renus(Et proficiscente eo)Sequiť.(bar/
time⁹ cecus sedebat ꝛc̄)bartime⁹ q̄ filius
pinguedinis iterpretatur significat hoiez
in delicijs carnalibus nutrituꝫ ideo dici
tur cec⁹.s.sapie luce priuatus de qua dici
tur Job.xxviij.ꝙ nō inueniť in terra sua
uiter viuenciū quia delicie carnales hebe
tant intellectū(q̄ cum audisset ꝛc̄)talis ei
cum audit de saluatore.debet clamare ꝑ
orationem deuotam vt ab eo recipiat sa/
piencie lumen qui dat omnibus affluenť
saltem de necessarijs ad salutem C.ix.

Et cū appropiquauit ierosolimis
)seq̄ť(mittit duos ex discipulis)
per binariū insinuās ꝙ discipuli
sui hr̄e debēt geminā caritatē.s.dei ꝛ pro
ximi(ite in castellū)i.in mūdū ad p̄dican
dū(illic inuenietl.pullū ligatū ꝛc̄).i.hoiez
dissolutū p̄ua ꝯsuetudine ligatū(suꝑ quē
nemo sedit)qꝛ nlli voluit obedire(soluite
)monitl.vr̄is exhentes eū de sua p̄ua ꝯsue
tudie(ꝛ adducite illuꝫ)ad ꝯfessionē fidei
xp̄iane seq̄ť(ꝛ imposuerūt illi vestimēta

sua).i.virtutū opera(q sedit sup eum) per obedientie actū(multi aūt strauerūt vestimenta ꝛc)Nam qñ aliquis insolens perfecte conuertit ad deū alij plures animari solent ad simile faciendū(alij frondes ꝛc)per quas significatur leticia.ꝑ qđ per istos significant illi qui gaudent q deum laudant de mutatiõe tali(q introiuit Jerosolimã in templū)Beda Formã nobis religionis quã sequamur demonstrat vt cum quelibet loca in quib9 fit domus orationis intramus .Ad hanc primo diuertam9(q circumspectis omnib9 ꝛc)qz nullus recepit cum in domū suam abijt in Bethaniã quãuis gaudiose recepissent eum in mane.ideo per istos significantur illi qui cum gaudio recipiunt p dicationis verbum ꝫ nõ faciunt fructū (cumq3 vidisset ficuz alonge habentẽ folia tm̃)ideo per ipam significat ipocrita habens tm̃ apparentiã sanctitatis q nõ opera ꝓpter qđ dei maledictionẽ incurrit(q cum introisset in templū cepit eijcere vendẽtes ꝛc)isti sunt adulatores qui laudes falsas vendunt prelatis q ipsi eas emunt ecclesiasticis beneficijs indebite collatis (q mensas numulariorꝫ)isti sunt mali plati q curati qui magis studeñt pecunijs leuãdis q3 animab9 saluandis(q cathedras vendentiū columbas).i. ecclesiastica sacramenta in quibus erat gracia. sic ergo domus dei spelunca latronū efficit qz latrocinium est quicqd dictis modis adquiritur(quo audito pncipes sacerdotū ꝛc)adhuc durat ista persecutio ostra detestantes vicia eorꝫ(baptism9 Johãnis ꝛc) sequit(nec ego dico vobis ꝛc)Beda.q.d nõ dico vobis qđ scio quia non vultis discere qđ scitis Quab9 ẽ ũt ceusis maxie scientia veritatis ẽ occultanda querentibus cum scilz is qui querit non est capax ad intelligendum qđ querit. aut indign9 est vt ei debeat aperiri q hic vtrunq3 concurrebat

Capitulũ.xij.

ET cepit illis parabolice loqui vineam plantauit homo).i.Christus plantauit ecclesiã sanguine suo(q circũdedit sepem).i. euangelicam doctrinã(q fodit lacũ).i.abundãtie spũs sancti defluxũ(q edificauit turrẽ).i.speculem angelorꝫ custodiã(q locauit eã agricolis.i.xpianis.(q peregre ꝓfectus est.) Beda.nõ loci mutatione ꝫ abire dicit a vinea qz vinatoribus libeꝫ operandi arbitriũ derelinquit(q misit seruos suos ad agricolas).i.bonos epos ad malos christianos arguendũ q aliquos ceciderunt vt Johãnem damascenũ cui abscideruntmanũ.q sanctũ Brixium contumelijs afflictum.q sanctũ Thomã Cantuariẽsem occisum q de plurib9 alijs similia legunt (adhuc ergo vnũ habẽs filium ꝛc)hic est xpus qui mittit inuisibiliter a patre quã do aliquẽ instigat ad bonũ ꝫ aliqui sunt ingrati eius instinctũ nõ solũ expellẽtes. ꝫ etiã pessime agẽtes ꝓpter qđ q3tum in eis est occidunt eũ de quib9 dr̃ Hebre. vi Rursus crucifigentes filiũ dei q sic dei iusticia mali perduntur q vinea locat alijs cũ eoꝫ loco boni surrogant(q querebãt eũ tenere ꝛc)Raban9.hoc otinue geritur in ecclesia cũ quilibet solo nomine supẽ quã diligit ecclesiastice fidei q pacis vnitatem ꝓpter cohabitantiũ fratꝫ bonorũ multitudinẽ aut erubescit aut timz impugnare(Magister scim9 qz verax es ꝛc) cõiter dicit qui bene scit vngere bñ scit pungere.propter qđ minutores vngunt oleo oliue lanceolas suas vt melius possint venam pungere q sic fecerũt isti q similiter alij ꝓitores(reddite ergo q̃ cesaris sũt ꝛc)p herodianos q̃ gloriãtes in pellibus interptant plati bene forati significãtur p phariseos q̃ interptant diuisi significãtur religiosi habitu q vita ab alijs diuisi q isti reddẽ dñt deo deuotionẽ q mũdo vitã ereplarẽ(mgr̃ moises scripsit nobis ꝛc)exponat vt.s.Mat.v.(interrogauit eũ qđ cẽt ꝑmũ olim mãdatũ ꝛc)iste q̃rebat de ꝑmitate dignitatis vt pz ex sequẽtib9.ꝓpẽ qđ files sũt nouicij q̃ statim ardua religionis volũt facere q nõ potẽtes recedũt a religione(q̃modo ergo dicũt scribe xpm eẽ filiũ dr̃ ꝛc)p xpz q̃ vnct9 interpr̃ rex p vnctionẽ institut9.sicut ẽ rex ffrãcie significat q̃ fili9 est epi Parisiẽsis in spũalib9 q ei9 domi9 in tpalib9 sic xps ẽ fili9 dr̃ ꝫ carnẽ q ei9 dñs ꝑm deitatẽ(cauete a scribis ꝛc)q in fine ocludit hic (accipiẽt ꝑlixius iudiciũ).i.ordẽnationẽ .qz sicut dicit

Jero. ſimulata ſcitas duplex eſt iniquitas
(Et ſedens ihs ꝺtra gazophilaciū aſpicie
bat quō turba iactaēt es in gazophilaciū
)magis ponderās q̄ntitatem deuotionis
q̄m muneris vnde cōſequenter vidua po
nens duo minuta pl⁹ laudaꝫ ab eo q̄m di
uites ponentes munera magna Mozaliꝫ
hec vidua paup ꝺici poteſt p̄ſōa ſimplex
carens diuiciis q ſcripturaruz noticia. q̄
tamē apud deuz plus meretur oꝛōnibus
q bona vita quā potentes in tēpalibus q
ſcia magna vñ Augl. cū legēſſz vitā pauli
ſimplicis dixit ſimplices q illīati rapiunt
celū q nos cū līris nīſi trahimuz ad ifernū

(Et cū egrederēꝫ de tēplo(Ca. xiij
)templū dei q̄libet religio poteſt
ꝺici que ſic deſtruiꝫ q̄ non rema
net lapis ſuper lapidem quando nō fīma
net ibi ꝺformitas ad p̄mū fundatoꝛē. Et
cū ſederet in monte oliuaruz contra tem
plum) p̄ hoc ſignificauit q̄ cult⁹ noui te/
ſtamenti abiiceret cerimonias iudeoruz
(multi enim venient in nomine meo ꝛc̄)a
thanaſi⁹ in vnaquaq̄ hereſi diabol⁹figu
ratus ꝺicit ego ſum criſtus q apud me ve
ritas eſt(cū autē audieritis bella ꝛc̄) Am/
broſi⁹ ſūt autē q alia bella q̄ vir ſentit cri
ſtianus ſcilicet ꝺiuerſaruz p̄elia cupidita
tis ſtudiozum ꝺſlictus multo etiā grauio
res ſunt hoſtes ꝺomeſtici quā extranei. (
opoꝛtet hec fieri ſed nōdū ē finis). magni
tudo malozum p̄cedenciū generale iudi/
ciuz eſt figura ſequēciū inꝺpabiliter gra
uiozum. (. tradet ātē frater fratrem i moꝛ
tem ꝛc̄) ſpūaliter ātē vn⁹quiſq̄ tradit pro
pinquū ſuuz in moꝛtem q̄n ipām inducit
in culpam moꝛtalem(cū autem videritis
abominationem deſolationis ꝛc̄)per quā
poteſt intelligi ſimonie vicium qō ē adꝺo
abominabile eſt etiā deſolatiuuz eccleſie
qꝛ per hoc indigni p̄mouentur q ꝺigni f
pellūtur q̄ quidē abominatō ſtat vbi ñ ꝺz
q̄n in eccleſie p̄latis locum habet(tūc qui
in iudea ſunt)id eſt in ꝺfeſſione veritatis
eo q̄ iudea confeſſio interp̄tatur. (fugiāt
ad mōtes) i. recurrāt ad ciues celeſtes p
oratione deuotaz vt deus amoueat peſtē
iſtam(q qui ſupra tectum ꝛc̄). i. bon⁹ otē
platiu⁹(et qui in agro). i. bon⁹ actiu⁹ neu
ter iſtoꝝ querat ꝫ magis fugiat talem p̄
motionē vel poci⁹ dānatiōem ideo ſequit

(ve aūt p̄egnātibus). i. illis qui deceperūt
in animo taliter p̄mouerī(q nutrientib⁹
). i. p̄motis ſimoniace ſe laute nutriētib⁹
de bōis eccleſie(oꝛate ergo vt hyeme nō
fiant). i. vt ꝺicte p̄motiōes ſimoniace nō
fugiant̄ tepide ꝫ in caritat̄. feruoꝛe(erunt
aūt dies illi tribulationis ꝛc̄). ſ. maioꝛis
q̄m tēpoꝛibus tirānoꝛum de qua beatus
Bernard⁹ exponit illud Jſa. xxxviij. Ecce
in pace amaritudo mea amariſſima ꝺ. q̄
hoc ꝺicere p̄ōt moꝺernis tempꝛibus eccle
ſia qꝛ maioꝛa mala ſpūaliter patitur ſub
pace p̄ncipū xp̄ianoꝛum p̄pter ſimoniaſ
q alia mala clericoꝝ q̄m patēt ex p̄ſecuti
one tirānoꝛuz q ꝺns p̄ ſuā gratiā breuiet
illa mala(tunc ſi quis vobis ꝺixerit ecce
hic eſt criſtus)ꝺe cp̄o vel ſacerꝺote male
promoto qui xp̄s. i. vnctus ꝺici p̄ōt eo q̄
per vnctionem eſt inſtitutus(ne credideri
tis)qꝛ ſic omēꝺantes eos ꝺe ſcia vel vita
ſunt mēꝺaces ſequit̄(ſol ꝺtenebꝛabit̄). i.
xp̄us ſcōm apparenciam hominum vnō
ꝺicunt q̄n fiūt tales puerſe p̄motiōes q̄
xp̄us ꝺoꝛmit eo q̄ talia mala p̄mittit(et
ſtelle celi erūt cadentes)nam boies boni
q literati p̄ ꝺicta ꝺep̄mūt̄ in eccia dei (et
virtutes que ſunt in celis mouebūtur)nā
homines ꝺtēplatiui mirātur aliq̄n p̄pter
p̄ꝺicta ꝺe paciencia ꝺei(q tūc videbunt fi
liuz homis ꝛc̄.)qꝛ tūc cogitāt q̄ xp̄s bōis
viris ꝫ ꝺeiectis reſeruat bona maioꝛa(a
ficu autē diſcite p̄abolam ꝛc̄)cū incipit ra
mos q folia p̄ꝺucere ſignū eſt fructifica/
tionis future ſic bona indoles iuuenis ſi/
gnum eſt boni p̄fectus ſequētis(ſicut hō
q̄ p̄egre p̄fectus ꝛc̄)ꝫ ꝺe ꝺeo ꝺr̄ eo q̄ a
noꝫ in p̄ñti nō vr̄(q ꝺedit eis ptātē cuiuſ/
q̄ opis)ꝫ ꝺr̄ qꝛ ꝺimittit boies agē ſcōm
libertatē ſue volūtatis (. q ianitoꝛi p̄cepit
vt vigilet). i. rōni q̄ ꝺz eſſe vigil ad clauꝺē
dū hoſtiū ꝺſens⁹ ꝺiabolo q ad apiendum
xp̄o q̄ ad hoſtiū pulſat q̄n ad bonū nos i
uitat(ſero an media nocte ꝛc̄.)p̄ mane ſi
gificaꝫ iuuēt⁹ p̄ gallicātū viril̄ ſtat⁹ p̄ me
ꝺiā nocte ſenect⁹ p̄ ſero ſeniū q qꝛ ꝺñi ad
uent⁹ ē nobis incertus iō vigilāꝺū ē oib⁹
etatib⁹ vt i moꝛte veniēte eū recipiam⁹ p̄
bonā volūtatē Caplm .xiiij.

(Erat ātē paſca ꝛc̄)theo. voluit ei ꝺns
i paſchate crucifigi qꝛ ipe erat verū
paſcha (. q querebant ſummi ſacerdotes

2c̄)adhuc aliqui de istis xp̄m p̄sequūt̄ in membris suis(q cū eēt i domo sym̄is le prosi)p̄ ꝟ oñdit qp̄ p̄dicatores abhorrere nō dñt pc̄ores(venit mulier hñs alabastrum 2c̄)mulier ista rōnal' est aia q̄ fregit alabastr̄ cū rōnabilit̄ domat corpus ap̄riū q qñ hoc cedit ad honorē dei cffū dit sr̄ caput xp̄i.i.Cor.xi.Caput xp̄i de⁹)(erāt āt quidā indigne ferētes)istis sūt similes illi q̄ grauī portāt expensas.x.soli dor̄ p̄ xp̄o q̄z quinq̄ginta vel centū pro mūdo.ideo subdit̄(finite illā)ei⁹ approbādo operationē(q iudas scariotes 2c̄)Beda Multi hodie scel⁹iude.s.qp̄ dñz ac magistrū deū q̄z suū pecunia vēdiderit velut immane ac nephariū abhorrēt nec tñ cauēt nā cū p̄ muneribꝰ caritatis q veritatis vitā spernūt.deū q̄ caritas q vita est spernūt(q p̄mo die a fimor̄)sequit̄(q mittit duos ex discipul' suis 2c̄)s.petr̄ q iohānē vt dr̄ Lu.xxii.p petr̄ significat̄ actio bona.p iohem otēplatio deuō q̄ p̄parāt pasca.i.disponūt ad xp̄z debite sumendū p̄parant āt in cenaculo.i.in hoie p orōez in deū eleuato grādi lōgitudine longanimitatis Lato latitudine caritatis.strato varietate virtutis(Vespe āt fcō 2c̄)p̄ hoc āt qp̄ xp̄s i mēsa denūciauit suum p̄ditorem designauit qō multi p̄ditorie veniūt ad mēsaz suā Jero. Dic sacerdos dic clerice q̄mō eisdē labijs deoscularis filiū hominis q̄b⁹ deosculat⁹ es filiā meretricis(o iuda osculo filiū hōis tradis q mātucātib⁹ ill' accepit ihs panē 2c̄)p̄ ihm qui salus interpr intelligit̄ bon⁹ plat⁹ xp̄i vicarius q de sua subditor̄ q̄z salute solicit⁹ ꝟ accipit panē cū diligēter studet sacrā scripturā q bñdicit qñ deo attribuit ei⁹ intelligentiā frāgit āt q dat deuote p̄dicādo. Ecōtra ō ignorāte dr̄ Tren.iii.puuli petierūt panē q nō fuit q̄ frāgeret eis(accepto calice 2c̄)p̄ quē p̄secutio designat̄ in scriptura hic calix sumit̄ pacienē tolerādo q dat̄ alijs ad simile exhortādo(q hymno dicto exierūt in montē)p̄ ꝟ oñdit qp̄ ascendēs ad vitā artiorē p̄mo dz implorare clemētiā diuinā(q ait illr̄ Jhs oēs vos scādalisabimini 2c̄)Crisosti. Carnale ē cadē ꝟ diabolicū est iacē(Petr⁹ aūt ait illi.etsi oēs scādalisati fue.2c̄)cōiter accidit̄ qp̄ illi q̄ alijs in virtute se p̄ferūt turpi⁹ alijs cadūt.ideo subdit̄(amē dico tibi 2c̄)(q veniūt in predictū qō dr̄ getsemani)qō interp̄tat̄ vallis pinguedinis.ideo significat humilitatē grossaz.p̄ ꝟ ergo qp̄ xp̄s orauit ibi humiliter significat̄ qp̄ orō humiliantis se veracit̄ deo ē accepta Eccl.xxxv. Orō humiliātis se nubes penetrabit 2c̄.p̄ ꝟ āt qp̄ dñs dicitur hic ter orasse.docuit nos orare p̄fecte qz p̄fectio dr̄ist̄it in trib⁹ s.p̄ncipio medio q fine(q̄ cūq̄z osculat⁹ fuero 2c̄(amicicie signis p̄ditores vtunt̄ vt cor̄ vol⁹ latēti⁹ peragat̄(q amputauit ei auriculā 2c̄.)ꝟ signū fuit de mētis aure iudeor̄ āputāda sicut p̄z p̄ effectū qz nihil audire volūt de salute sua(at ille relicta synodone nuo⁹ p̄ fugit ab eis)Beda.q̄ vult fugere manus iniquor̄ relinquēs mēte q̄ mūdi sūt fugiat p⁹ xp̄z sicut Joseph relicto pallio fugit de domine manib⁹ impudice(petr⁹ āt alōge secut⁹ ē 2c̄)Beda.merito alonge sequebat̄ qui erat de p̄mo negaturus nō eiz negare posset si xp̄o p̄rim⁹ adhesisset.(q sedebat cum ministris Jero. Patriū sacerdotis ē circuitus secularis.ministri demonia.cum quib⁹ qui sedet nō p̄t flē peccata Ignis aūt desiderii ē in carne(Sūmi vero sacerdotes q omne consiliuz quere/bant aduersus ihm testimoniū) modus aūt iudicuz iniquor̄ est aduersus innocētes querere testimonia q recipere falsa.(summ⁹ autē sacerdos scindens vestimenta 2c̄)per hoc fuit significatū qp̄ p̄rescindēdum erat sacerdotiū iudeor̄ sicut q stabilitas sacerdotij christi.p̄ hoc q̄ eius tunica etiā a crucifigētib⁹ cū nō fuit scissa(q ceperunt quidē cōspuere cum 2c̄)Jero. vt sputaminib⁹ susceptis facie anime nr̄e lauaret.q velamine faciei sue velamē cordium nr̄or̄ auferret.q collaphis quib⁹ in capite p̄cussus est caput humani generis q̄ est Ada sanaret q alapis quibus expalmat⁹ est laus eius maxima manib⁹ nostris labijs q̄z plauderet.vt dicit.o mīs gētes plaudite manibus(q statim iteruz gallus cantauit 2c̄)Jeroni. Gallus lucis nuncius quid est nisi spiritus sanct⁹ cui⁹ voce in p̄phetis q apostolis nos de trina negatione excitamur q amarissimos p⁹ lapsum fletus qui male de deo cogitam⁹

ꝛ male locuti sumus proximo ꝛ male fe
cim⁹ ad nos ip̄os

Capitulum .xv.

ET interrogauit eū pilatus ꝛc̄). iu
ste traditi sunt romano exercitui
qui saluatorem tradidrunt rōno
rum presidi (ita vt mirareť pilat⁹) scilicet
de eius paciencia quem audierat ꝑitū in
lege ꝛ potentē ad omnia respondere (. pō
tifices autem concitauerūt turbaz ꝛc̄) ad
huc hodie aliqui magni nituntur saluare
ꝛ etiam ꝓmouere malos homines q̄m
bonos (pilatus autem volens satisfacere
populo ꝛc̄) sic faciūt mali iudices ꝓ fauo
re humano iusticiam subuertentes ꝛ ce/
perunt eum salutare ꝛc̄) ita faciunt multi
in ecclesia deuote salutantes eū in apparē
cia ꝫ eū expoliant bonis ꝛ affligunt ꝛ ꝑ/
cuciūt in mēbris suis (ꝛ angariauerūt q̄
piam ꝛc̄) sic hodie multi portant in anga
ria crucē pnie (ꝛ dabant ei bibere vinum
mirratum ꝛc̄) similiter hodie multi dant
xp̄o bibere potū amaꝝ ꝛ diuidūt sibi ve/
stimenta sua. rapientes bona simplicium
xp̄ianorum (ꝛ cum iniquis deputatus est
) sic hodie fit ip̄i⁹ mēbris ꝑ iusticie subuer
sionem in multis locis (ꝛ p̄tereuntes blas
phemabant eum ꝛc̄) hoc similiter faciunt
detractores bona facta mēbrorum cristi
denigrantes (deus meus vt quid dereliq̄
sti me ꝛc̄) ꝓpter qđ nō debet xp̄ian⁹ mira
ri si a deo ꝑmittitur per malos tribulari.
quia sic suo capiti ꝯformatur .(. ꝛ velum
templi scissum est) i. Cor. iij. dicitur tem
plum dei sanctum est qđ estis vos ꝛ ideo
velum huius templi scindiť qñ ꝑ ꝯpassio
nem mortis cristi fidelis ab omni terreno
rū inordinato amore sepať (vidēs autez
cēturio ꝛc̄) per hoc ꝙ ille gentilis ꝯfiteba
tur in xp̄o veritatē deitatis. significata fu
it illuminatio futura genciuz ꝛ excecatō
iudeorū (venit Joseph ab arimathia) seq̄
tur (ꝛ petijt corpus iesu ꝛc̄) moraliter Jo
seph qui interp̄tať accrescens corp⁹ Jesu
petit qñ ꝑsona crescens in virtutib⁹ euca
ristiam sumit ꝛ inuoluit in sindone qñ de
uocionem suā abscōdit ab hūana laude ꝛ
ponit i monumēto qñ iugr̄ cogitat de ip̄o
qꝛ monumētū diciť quasi monēs mētem
ꝑ hoc āt ꝙ sancte muliēs aspiciebāt vbi
poneret̄ significatū fuit ꝙ religiose ꝑsone
q̄ sūt mūdo mortue debent cū eo ꝑ ꝯpassi
onē sepeliri vt resurrectiōis eius ꝑticipes
fieri mereantur

Capl̄m xvi.

ET cū trāsisset sabbatū) sequiť (vt
veniētes vngerēt ih̄m) Gregl. nos
āt in eū q̄ mortu⁹ est credētes si
odore virtutū referti cū opinione bonorū
oꝑm deū q̄rim⁹ ad monumētū ip̄i⁹ cum
aromatib⁹ venim⁹ (viderūt reuolutuz la
pidē) ꝑ h̄ āt reseratio misteriorū xp̄i signi
ficať q̄ velamie legis in lapide scripte tege
banť (p̄cedet vos in galileā ꝛc̄) q̄ transmi
gratio interp̄tať ꝓpter quod q̄ vult deuz
videre dz de vicijs ad v̄tutes trāsmigraē
(ꝛ nemini q̄cq̄m dixerunt) th̄op. mulieri
b⁹ eni audire non loqui datū est. discere ñ
docere (Surgens āt ih̄s apparuit primo
Marie magdalene) beda recte āt hec mu/
lier q̄ leticiā dominice resurrectionis pri/
mo nunciauit. a septē demōibus curata
memorať ne q̄sq̄z digne penitēs de uenia
ꝯmissorū desꝑaret et vbi abūdauit pecc̄m
suꝑabūdare gratia mōstrareť (post h̄ āt
duob⁹ ex eis ābulātib⁹ ostens⁹ est in alia
effigie) ꝑ hoc significať ꝙ dubitātib⁹ de
fide veritas nō reuelať aꝑte (p̄dicate euā
geliū omni creature). i. oi hoi indifferenť
sine acceptiōe (signa eos q̄ crediderint ꝛc̄
) in noie eni eius demōia eijciūt. q̄ demo
nū tētationes fide et signo crucis repellūt
sic legiť de sancta iustina (linguis loquūť
nouis q̄ verba sacra hn̄t in oē dimissis fri
uolis ꝛ immūdis (ꝓpentes tollūt) qui de/
tractores efficaciter rep̄hendunt. (morti
ferū bibunt sed eis non nocet) qui ꝑsuasi
ones mortiferas audiūt ꝫ nō ꝯsenciūt (sr̄
egros manus imponūt ꝛ bene habēt q̄ ꝑ
bona verba ꝛ oꝑa alios a peccatis retra
hunt ꝛ in bono confirmāt ꝛ hec signa spi
ritualia sunt corporalib⁹ meliora. quanto
que sunt anime corporalibus p̄feruntur

Explicit Marcus

Incipit Lucas euangelista.
Capitulum primum

Fuit in dieb⁹ herodis re/
gis iude Sacerdos q̄daz
⁊c̄) int̄ euāgelistas lucas
significat̄ per misticuz vi/
tuli vultum . qui est ani/
mal immolaticiū. qꝛ p̄di/
cat xp̄m pro nobis immolatuz. immolare
vero ꝑtinet ad sacerdotis officiū ꝓpter qđ
a sacerdotio euāgelium incepit (Erāt autē
ambo iusti) bene ex iustis accepit originez
qui nūciaē venerat iusticiā ꝯsummatā (añ
deuz) nō sicut ypocrite. qui fingūt iusticiā
ante mundū (factum est aūt cuz sacerdotō
fungeret̄ zacharias ⁊c̄) per zachariaz qui
dñi memor int̄pretatur bon⁹ prelat⁹ signi/
ficatur qui semꝑ in suo pectore debz gerere
dei memoriā ꝓ sua ⁊ suoꝝ subditorum sa
lute. h̄ aut tēplum īgreditur ꝑ diligētē diui
ni cult⁹ solicitudinē . ⁊ offert incensuz ꝑ fer
uentē oratōnē ⁊ popul⁹ orat ꝑ eius infōrti
onem. ⁊ angel⁹ apparet ei ꝑ diuinā cōsola
tionez iō subdit̄ (ne timeas zacharia ⁊c̄) ⁊
fili⁹ nasciturus ei nunciatur . i. de bono suc
cessore aliqñ certificat̄. sicut factū fuit bea/
to martino đ successione beati briccij ⁊ be
ato amatori de successione beati germani (
⁊ multi ī natiuitate ei⁹ gaudebūt) magnuz
eni gaudiū debet esse de boni pastoris crea
tōne que ē quedam natiuitas (vnde h̄ sciā
⁊c̄) ꝑ h̄ aūt ꝙ dubitās factus ē mutus ⁊ fi
dem calamo ꝯfitens aꝑtum est os eius . et
loquebat̄ benedicēs dñm significat̄ ꝙ lin/
gua dubitātis in fide facta est muta. qm̄ e⁹
oratio nō est deo accepta. ꝫ hoīs in fide fir
mi est deo grata. iō dicitur iaco . i. Si quis
vestrū indiget sapientia postu'e: eam a deo
q̄ dat omnib⁹ affluenter. postulet aūt in fi
de nihil hesitās qui eni hesitat. similis ē flu
ctui maris ⁊c̄. seq̄tur nō ergo estimet hō il
le ꝙ accipiat aliquid a dño (In mense aūt
sexto miss⁹ est angel⁹ gabriel ⁊c̄) Jero⁹ . ⁊
bene angel⁹ ad v̄ginē mittit̄. qꝛ semꝑ est an
gelis cognata v̄ginitas (⁊ nomē virginis
maria) q̄ interpretat̄ maris stella. b̄. o. quis
quis te intelligit in hui⁹ scl̄i profluuio. inter
turbines ⁊ ꝓcellas magis fluctuare q̄ꝫ sꝑ
aquā ambulare. respice stellā voca mariā (
⁊ ingress⁹ angelus ad eam) b̄. quo ingress⁹
in secreto cubiculo. vbi orabat patrē in ab
scondito. item ambrosi⁹ disce virginē mori
bus que sola in intimis penetralib⁹ quā ne
mo viroꝝ videt. solus angel⁹ reꝑiret (aue
gratia plena) que ceteris ꝑ partes p̄statur
gr̄a marie v̄o simul totam se infudit plēitu
do gratie (que cū audisset turbata ē ⁊c̄) ꝙ
turbata fuit. v̄ginalis fuit verecūdie ꝙ nō
ꝑturbata ꝯstantie. ꝙ cogitauit qualis essz
illa salutatō prudētie vnde canit ecclesia. v̄
go prudētissima quo ꝓgredēis quasi auro
ra valde rutilās ⁊c̄ (ne timeas maria ⁊c̄)
Bern̄. Solēt virgines q̄ vere virgines sūt
semꝑ esse pauide ⁊ nunq̄ꝫ secure ⁊ vt timē
da caueant ⁊ tuta ꝑtimescere dr̄ eni . ij. R.
xiij. ꝙ thamar cū fratre suo credēs eē secu
ra. fuit ab eodē violent̄ deflorata (ecce con
cipies in vtero ⁊c̄) iam eni eum ꝑ fidem et
deuotōnez ꝯceꝑat in corde suo hoc modo
debem⁹ eū concipē per fidē et deuotōnem
et parere ꝑ scām operatōnem (et regnabit
in domo iacob ⁊c̄) qui interp̄tatur supplan
tator in illis eni qui supplātāt passiones in
ordinatas et vicia. regnat xp̄s. in illis aūt
qui supplātantur ab eis. dyabolus (spirit⁹
sanct⁹ suꝑueniet in te ⁊c̄) pri⁹ enim in eā ve
nerat in sua sanctificatiōe. et suꝑuenit in fi
lij ꝯceptione (et ecce elizabeth ⁊c̄) que senex
erat et sterilis et tñ ex dei dono concepit et
peꝑit filium maximi valoris et ꝑ h̄ signat̄
ꝙ aliqñ ꝑsone ꝓuecte etatis et bonis opēi
bus steriles ex dono spiritus sancti faciunt
magnum fructū in ecclesia dei. sicut patz đ
sancto dyonisio et augustino. q̄ ꝓuecte eta
tis vocati fuerunt ad fidez christi (ecce an
cilla dñi) Bern̄ . que ē tam sb̄limis humili
tas que cedē nescit honoribus insolescere
gloria nescit mat̄ dei eligitur et ancillaz se
nominat (Exurgēs autē maria in diebus
illis abijt in mōtana ⁊c̄) ambro⁹. quo iam
deo plena nisi ad mōtana cōscendēt (cum
festinatōne) ambro⁹. Discite v̄gines non
ꝯcursitare per alienas edes nō demorari
in plateis nō aliquos in publico miscē ser
mones. ecce maria in domo sera. festinat
in publico (⁊ itrauit domū zacharie) am
bro⁹. Discite vos sancte mulieres sedulita
tem quā debeatis pregnātib⁹ exhibere ꝯg
natis maria q̄ ante in itimis penetralib⁹
v̄sabat̄. nō eā a publico v̄ginitatis pudor

non a studio asperitas mõtiũ nõ ab officio
plori tas itineris retardauit discite q xp̃i gi
nes humilitatẽ marie venit ꝓpinqua ad p
ximã iunioꝛ ad senioꝛẽ.nec solũ venit. ꝫ cẽ
poꝛ salutauit decet eni vt quãto castioꝛ vir
go tanto fit hũlioꝛ nouerit deferre senioꝛi
bꝰ fit magistra hũilitatis in qua ẽ ꝓfessio
castitatis qꝛ superioꝛ venit ad iferioꝛẽ.vt i
ferioꝛ adiuuetur maria ad elizabeth xp̃us
ad Johẽz(q repleta ẽ spũsancto elizabeth
).s.audita salutatõne marie. qꝛ quecunqꝫ
ipsa respicit oculo clemẽtie vel affatur.re/
cepit a deo donũ gratie q i laudẽ ꝓrumpit
marie.iõ subdit(q exclamauit qc̃)(Et ait
maria) origenes. si aũt domiꝰ nec augmẽ
tũ nec decremẽtũ recipe põt q̃d est q̃ mari
a loq̃tur.magnificat aia mea dñm.ꝫ si cõ
sideremus dñm saluatoꝛẽ ymaginẽ esse ũiusbil
dei.q aiam meã factã ad eiꝰ ymaginẽ.vt
fit ymago ymaginis.tũc videbo qñ in ex
ẽplo eoꝛ q̃ solẽt ymagies pigere .qñ mag
nificauero aiam meã.ope.cogitatõne.ser
mone. tũc ymago dei grãdis efficit q ipse
dñs cuiꝰ ymago ẽ in aia mea magnificat(
q exultauit spũs meus qc̃)Chrisostomus.
ille autem deum magnificat q̃ digne sequi
tur xp̃um q dum xp̃ianus vocat xp̃i non
minuit dignitatẽ magna q celestia opan
do q tunc spũs eius .i. spũale carisma ex
ultabit q non mortificatur (quia respexit
humilitatem ãcille sue)augustinꝰ.O vera
hũilitas q̃ deũ hoibꝰ peperit vitã mortali
bꝰ edidit celos inouauit mũdũ purificauit
paradisũ apuit q hoim aias liberauit.fca
est marie hũilitas scala celestis ꝓ quã deꝰ
descẽdit ad ẽras(qꝛ fecẽ ꝑh dñs magna qui
potẽs ẽ)crisostꝰ.dic̃ aũt q̃ potẽs ẽ.vt si q̃s
diffidat i ceptõis negotõ dũ xp̃go manẽs
cepit.retoꝛq̃at miraculũ ad potẽtiã opã
tis(q mia eiꝰa ꝓgenie qc̃)beda. Si spẽalibꝰ
se donis ad generalia ouertẽs.totiꝰhũani
generis statũ describit dicẽs.q mia eiꝰa ꝓ
genie i ꝓgenies tientibꝰeũ.q.d.nõ ꝑh soli fe
cit magna.ꝫ q oi gẽte q̃ timet deũ acceptꝰ
ẽ illi(fec̃ potẽtiã in brachio suo)origẽ.timẽ
tibꝰãt se fec̃ potẽtiã in brachio suo qꝛ ꝫ in/
firmꝰ ad deũ accesseris.si timueis cũ ꝓmis
sã xp̃utẽ obseq̃ris(deposuit potẽtes qc̃)ciril
lus magna sapiebãt demões gẽtilũ q sapi
ẽtes pbĩsei q scribe iudeoꝝ.hos tñ deposu

it erexit q̃ hũiliãtes se sb̃ potẽti manu eiꝰ
dãs illꝰ virtutẽ calcãdi ꝑpẽtes q scorpiões
oẽm q̃ potestatẽ inimici(esuriẽtes ipleut
bonis qc̃)glo.Qui etna toto studio q̃i esu
riẽtes desiderãt saturabunt cũ xp̃s appa/
ruẽit i gl̃a ꝫ q̃ terrenis gaudẽt.i fine totiꝰ
bꝰtudis ianes dimittent(Suscepit isrl̃ pu
erũ suũ qc̃)beda puerꝝ suũ obediẽtẽ.s.q hu
milẽ nã qui otẽnt hũiliari . nõ potit salua
ri(Dic̃ locutꝰẽ ad pr̃es nostros abzaham
q semi eiꝰ)Beda. Semi dic̃ non tam car
ne progenitis q̃ fidei eius vestigia secutis
quibus aduentus saluatoris i secula est ꝓ
missus(Mãsit aũt maria cũ illa qc̃)Moza
lic̃ autẽ maria dici potest queliꝫ persona fi
bi deuota sicut q diligẽs deũ deus dr̃ ꝑm
auguſt.Dicit eni sic si terrã diligis terra es.
si aurum diligis aurũ es etsi diligis deum
deus es.s.ꝓ caritatis vnionẽ hic igit ma/
ria exurgens ascendit i montana exurgit
acidie tepoꝛem excutiendo ascendit in mõ
tana diuina meditando i ciuitatem iude cõ/
fessionẽ diuine laudis exercendo intrat in
domum zacharie .ecclesiam deuote fres
tando q salutat elizabeth.i.mariã ad quã
habet spẽalem deuotõnem .elizabet enim
interpretat dei absconsio q hoc competit
marie i qua deus nouez mensibus fuit ab
sconditus.ysa.xl.Vere tu es deus absco
ditus saluatoꝛ isrl̃.q ab elizabet maria re
salutatur.quia sui memoꝛum imemoꝛ ne/
quaq̃ existit q manet cum tali ꝑsona sibi
deuota tribꝰ mensibus.i.ẽbus temporibꝰ
.s.iuuentute senectute q medio tempoꝛe(
Elizabeth aũt impletum est tempus parie
di qc̃)Beda. Allegorice aũt iohannis cele/
bꝛata natiuitas gratia noui testamenti est
inchoata sublimitas.cui vicini q cognati
patris nomen magis quam Johannis im
ponere volebant . quia iudei qui ei legis
obseruatione quasi affinitate iuncti erãt
magis iustitiam que ex lege est sectari quã
fidei gratiam suscipere cupiebant. seo Jo/
hannis hoc est gratie dei vocabulum.ma/
ter verbis.pater litteris pronunciare sata
gunt.quia q lex ipa psalmi q̃ ac prophete
apertis sententiarum vocibus gratiam
Christi predicant.(Et factus est timoꝛ su/
per omnes vicinos eoꝝ qc̃)Grecꝰ misti
ce autẽz tempoꝛe dominice resurrectionis

predicata

p̄dicata gr̄a xp̄i salubs timor nō solū iude
oz̄ q̄ erāt vicini vl̄ cito loci. vl̄ scia legis ꝫ
ec̄ exteraz gētium corda ocussit nec tantū
mōtana iudee. ꝫ oia mūdani regis mūda/
ne qꝫ sapiētie culmia xp̄i fama trāscendit(
q̄ zacharias p̄r e⁹ impletus est spū sancto
q̄c̄)p zachariā sacerdotē designaī bonus
episcop⁹ q̄ spū sancto dēt eē plen⁹ q̄ p̄r spe/
ciaī ioh̄is. i. bois gratioſi corā do q̄ hōib⁹
bōis dēt q̄ deū de suis bñficijs collaudare
iō ſboiī. d. (bñdict⁹ dñs de⁹ isrl̄). i. oim fiō
liū (q: visitauit) in sua natitate in q̄ visita/
uit (nos oriēs ex alto) vt dr̄ infra (q̄ fecit re
dēptōnē plebis sue) in sua passione (q̄ erex
it nobis cornu salutis) in sua resurrectōe et
ascēsiōe (i domo dauid) qz ō illa domo na
t⁹ fuit (sicut locut⁹ ē q̄c̄) actu. r. huic oēs
ꝓphe ei testionū p̄hibent (salutē ex inimi
cis nr̄is). s. demōib⁹ q̄ tirānis (ad faciēdā
miam cū p̄rib⁹ nostris) in limbo p⁹ deten
tis (q̄ memorari testamēti sui) q̄ qō fit illud
testamētū ſboiī (iusiurandū qō iurauit ad
abzahā) gene. xxij. ꝫbñdicent̄ in semie tuo
oēs gētes terre qō impletū est i xp̄o (vt fine
tioze q̄c̄). s. huili (huiam⁹ illi i sanctitate q̄c̄
qz ipe ē sanct⁹ s:oz (Et tu puer ꝓpha q̄c̄
Greg. q̄squis aūt p̄dicādo a sozdib⁹ vitō
rū audientiū corda mūdat. dñi venietis ad
coz viā preparat. q̄ sic pz qꝫ p ioh̄em p̄dica
toz euāgelij designaī (ad dādā sciam salu
tis) q̄ ñ curiosītatis (in remissionē peccato
rū) q̄ fit p dñz opantē q̄ predicatorē dispo/
nētē iō ſboiī (p viscera mie dei nr̄i in q̄bus
visitauit nos) in sua natītate vt dictū est. et
q̄tidie visitat illustratōe sue gr̄e iō ſboitur(
illumiare his q̄ in tenebs q̄ i vmbza mor
tis sedēt). i. i culpa mortali q̄ est vmbza pe
ne inferni (ad dirigēdos pedes nr̄os i viaz
pacis). i. intēne fracēne q̄supne in q̄ dirigun
tur libati a pcco mōrli (puer aūt crescebat
q̄c̄) beda p̄dicator pnie futur⁹ vt libi⁹ audi
toꝛes suos a mūdi illecebs erudiēdo ſbstol
lat in debto p̄meuā trāſuit vitā

¶ Capitulum secundum

Factuz est autē in dieb⁹ illis q̄c̄) Se/
q̄tur (ascēdit aūt q̄ ioseph q̄c̄) per
mariā eccl̄a designaī. q̄ p ioseph
spōsum e⁹ eps ꝓpter qō anulū hēt sic spō/
sus q̄ sicut maria fecundata fuit nō tm̄ a io
seph spōso suo. ꝫ a spū sancto. sic q̄ eccl̄a fe
cunditatē gr̄e hēt a deo (ascēdūt āt i betlcē
ciuitatē suā). s. celestē. betleem eniz do⁹ pa
nis inēpretaī q̄ i celesti ciuitate panis viu⁹
in ꝓpria spē degustaī q̄ ꝓfitent oim impa
toꝛi se huire (q̄ pepit filiū suuz q̄c̄) eccl̄a xo
filiū parit i qualz bona p̄sona. qñ bonū p⁹
ceptū p̄oucit ad effectū (q̄ pānis iuoluit)
qñ ab hūanis laudib⁹ ß abscōdit q̄ in pre/
sepio recliat qñ ex ope bono nō eleuaī. ꝫ se
magis hūiliat (q̄ pastoꝛes erāt q̄c̄) hi sunt
boni prelati q̄ curati q̄ vigilāt sup ꝓpriaz
vitā ne delinquāt q̄ custodiūt vigilias no/
ctis sup gregē suū. ne lupoꝛ infernaliū moꝛ
sib⁹ p̄eāt q̄ iurta illos stat angel⁹. ad eoꝛ
custodiā q̄ claritas dei circumfulget illos
ad suā et ſboitoꝛ directōnē et timēt timoē
filiali ꝓpē qō eis dr̄ nat⁹ ē vob hodie salua/
toꝛ q̄ timētib⁹ deuz spūal̄r nascit̄ p gr̄e suc
ſluruz. ma'a :hie. iiij. Orieī vob timentib⁹
nom̄ meuz sol iusticie (et subito facta ē cuz
āgelo mltitudo etc̄) beda vno āgelo euāge
lizāte natuz i carne deum. moꝛ multitudo
milicie celestis i laudē ꝓrumpit creatoris
vt et xp̄o deuotōnem impēdant q̄ suo nos
instruāt exēplo q̄tiēs aliq̄s fratꝛ sacre eru
ditōnis verbū insonuerit. vl̄ ipsi q̄ pietatis
sunt ad mētē reduxerim⁹. deo stati laudes
corde oze q̄ opere reddam⁹ (Pastoꝛes loq̄
bant̄ adinuicē. nam de relatōnibus angeli
cis loq̄ dēnt pastoꝛes eccl̄e q̄ otinent̄ in sac̄
scp̄tura. ꝓpter qō subdit (trāseam⁹ vsqꝫ i
betleem q̄c̄) q̄ dom⁹ panis inēpretaī iō per
eaz sacra scp̄tura significatur. naz in ea dei
verba que sunt panes vite continentur. et
sic in betleem transire. est scripturaz sacrā
diligenter studere (et videamus hoc x̄buz
q̄c̄) nam in ea videtur verbū caro factum
(q̄ perueniunt festinātes). i. cum desiderio
studēdi (q̄ iuērūt mariā q̄ ioseph) p mariā
que interpretatur amarū mare significaī
amaritudo penitētie. q̄ p ioseph qui interp̄
tatur acrescēs significatur augmentum x̄
tutis et gratie et ad hec duo inducit studi
um sacre scripture (et infantem posituz in
presepio) qō est maximuz mirābile cum di
cat. Jeremi. xxiij. Celum et terram ego im
pleo (q̄ omnes qui audierunt q̄c̄) pastoꝛes
enim eccl̄ie q̄ doctoꝛes debent alijs com
municare. que didicerūt ab angelis. i. per
studiū sacre scripture per sanctos anglos

reuelate(q reuersi sunt pastores ꝛc̄) nā do
ctores ecclesie post alioꝝ doctrinam dēnt
ad considerandū ꝓpriā conscian reuerti
q laudare bonitatē dei(Et postq̄ consum
mati sunt dies octo vt circūcideret puer)
cui debemus confirmari nō circūcisione
carnis ꝫ mētis roma.ij.(Nō qui in manife
sto iudeꝰ ē neq; q̄ in manifesto in carne est
circuncisio.ꝫ q̄ in abscōdito iudeꝰ est q cir
cuncisio cordis in spū nō lr̄a cuiꝰ laus nō
ex hoibus ꝫ ex deo est(vocatū est nomen
eiꝰ ihesus).i.salus q̄ fecit salutez in medio
tre.iō dicit.bernā. de hoc noie qđ est mel i
ore melos in aure iubilꝰ in corde(q postq̄
impleti sunt dies purgatōnis ꝛc̄)beda. pꝰ
triceſim ī aūt q tertiā circūcisionis diem
dño fititur insinuās mistice neminem nisi
mortalitatis nexibꝰ absolutū supne ciuita
tis gaudia ꝓfecte posse subire ꝑ hoc etiaz
oñdit q̄ xp̄ianꝰ debet a vicijs circūcidi q
tūc ꝑ deuotōnē apparē in ospectu dei q of
ferre par turturū.i.castitatez mētis q cor
poris q duos pullos columbaꝝ.i. multipli
catōnem opum bonoꝝ eo q̄ colūbe sunt
aues in prole fecūde(Et ecce hō erat in ie
rusalē ꝛc̄)symeon q̄ obsequiēs interpretatur
bonū religiosuz significat q ꝫ manet in ie
rusalē que interpretatur pacifica q̄ manz
in pace inēna q fraēna q bñ dicit iustꝰ .s.
ad p̄rim̄ q timoratꝰ ad deū(exspectans
dsolatōnē isr̄l).i.dine visionis eo q̄ isr̄l in
terp̄tatur videns deū q spūssanctus est in
eo ꝑ suā gr̄e bñficiū(q eū inducēt puerꝝ
iesum parētes eiꝰ) p̄r ei auctoratiue q mr̄
ipetratiue iducūt iesū vt deē deuotis dulci
ter ad āplexū q sic cū symeōe ꝺ tāto be
nefitō bñdicūt dñm q desiderant exire de
mūdo vt eis detur ad ꝓfecte fruendū sic q
paulꝰ dicebat.phil.i.desideriū habēs dissol
ui q eē cum xp̄o(q erat anna ꝓphetissa ꝛc̄
)illa moꝝ est exēplar non solum viduis ꝫ
eē mulieribus alijs ꝑmo quātum ad casti
tatē añ matrimoniū q post ꝑ tempꝰ lōgū
scō quātū ad deuotōnē nā in obsecratio
nibꝰ q ieiunijs dr̄ hic ꝫuiens die ac nocte.
tertio quātū ad loquēdi modestiā q nō de
fabul.ꝫ de xp̄i misterijs loquebat ꝓpter q̄
q alia bona dono ꝓphecie replebat(Quer
aūt crescebat ꝛc̄).s.ꝑm corpus nā ꝑm aiaz
ab istanti conceptōnis fuit totalr ꝓfectus
ꝫ hāc ꝓfectōem nō oñdebat nisi ꝑ aut
ētia tp̄is exigebat ꝫz ecclastes.viij. Tp̄us
q respōnē coz sapiētis itelliget q in hoc
lr̄atis q sapiētibꝰ dedit exēplū vt nō oñdat
sapiam suam nisi ꝑm loci q tp̄is oportūi
tatē(q cū factꝰ esset iesus annoꝝ duodeci
ꝛc̄)ꝑ hoc oñdit q̄ a puēicia dēnt assuefiēi
hoics ad dina q ad idē fac̄ q̄ alijs recedē
tibꝰ in loco dini cultꝰ remāñt(q req̄rebāt
eū inter ognatos q notos q nō inuenientes
ꝛc̄)ꝑ ꝫ oñdit q̄ spūalr nō inuenit i car
nali societate.ꝫ in tēplo qđ est locꝰ oronis
q sacre doctrine ꝑ ꝫ aūt q̄ inuētꝰ fuit post
triduū significatur q̄ post triduū otritōis
cfessionis q satisfactōis a fidelibꝰ spūalit̄
iuenitur(q descēdit cū eis q vēit nazareth
q erat ſbditus illi)ex hoc arguit hūana su
pbia q̄ frequēter renuit ſbdi superioribꝰ su
is(q iesꝰ p̄ficiebat ꝛc̄) exponat vt supꝰ.

.iij.

Capitulum

Anno aūt.xv.impēij ꝛc̄)q̄ aūt p̄di
catō Johis tā solennit describit.s.
p tpa ipatoris q pōtificū q p̄ici
pū est ad dēsignādū illius excellētiam quā
nūciare veniebat vtpote q̄ summꝰ impera
toꝝ q pōtifex q gubernatoꝝ oim existebat(
factū est v̄bum dñi sup Johem)ꝑ quē sig
nificat predicatoꝝ euāgelij ꝓpter quod su
per eum debet esse verbum domini vt eiꝰ
istictū viuēdo q docendo sequat q nō ecō/
uerso fic̄ faciūt predicantes ꝓpter questum
q̄ ꝑ libito suo formāt verb̄ ꝓut estimant
dsequi tp̄ale lucꝝ(in deſto)talibꝰ ei fiunt
reuelatōnes dine.p̄s. In terra deſta iuia
iaquosa fic in sancto apparui tibi. vt vide
rē virtutē tuā q gl̄am(q vēit in oēm regio
nē iordanis ꝛc̄).i.ad loca populosa in qui
bꝰ poterat magis ꝓficere q in ꝫ dedit exē/
plū p̄dicatoribꝰ euāgelij q̄ nō dēnt q̄rere
loca recreatōis ꝫ fructificatōis v̄bi dini (
vor clamātis i deſto)ambro.i.i gētiū po/
pulo q̄ deſtū dr̄ eo q̄ pcōꝝ spinis iplet̄ (
parate viā dñi ꝛc̄) ꝑ p̄dicatōem eni hoim
corda p̄pant vt ipa deꝰ ꝑ gr̄am igrediat
(ois vall̄ implebit̄ ꝛc̄)qđ fit qñ pcōr lap
sus in ꝓfūdū pcōꝝ ad spem salutis erigit̄
(q mōs q coll̄ hūiliabit̄) qñ superbus obe
dientie dei subijcitur(q p̄ua fiunt in directa
ta)qñ distorſio iustie ad rectitudinē repat̄
(q aspa i vias planas)qñ ꝑ excitiū bonū

efficitur

efficitur leue qđ ꝑ⁹ erat duꝝ. et ſic diſpōit auditoꝛ ꝙbi diuini ad vidēdū ſalutare dei(dicebat ergo ad turbas)ħ ꝑm ſenſū luttera lem dicebat ꝓpter phariſeos et ſaduceos i malo obſtiatos vt ptz.Mathꝫ.iij.de q̄b⁹ ſ̄b dix̄(genimina viperaꝝ q̄s oſtendet vob fu gere a uēturа ira)q.d. null⁹ qꝫ ſupi⁹ erit iu dex̄ irat⁹ inferi⁹ horrēd̄ chaos iferni a dex tris pcca accuſantia.a ſiniſtris demōia ad iteritū trahētia foris mūd⁹ ardēs it⁹ oſcia vrēs peccatoꝛ ſic deꝑhenſ⁹ quo fugere pote rit.latē erit impoſſibile apparere aūt itolle rabile iō ſ̄bdix̄(facite ergo dignū fructum pnie)hec eſt ei via euadendi mala p̄dca(et ne cepitis dicē p̄rem habem⁹ abrahā)naz ſine fructu pnie null⁹ ſanctoꝝ ꝑ ſua merita potēit peccatores ſaluāre(iaz enī ſecurī.ad radicē arboris pōita ē)iſta ſecuris dicī pōt caloꝛ naturaľ q̄ ꝺtinue conſumit hūidū radi cale q̄ cōſūpto.arboꝛ mala ꝑ quā ſignifica tur pccoꝛ excidit ꝑ mortē ꝙ quātū ad aiaz mittit in gehēnā(q̄ hz duas tūicas det vnā nō habēti)ꝑ quas p̄nt virtutes que ſūt aie veſtes intelligi nā habēs eas dēt eas appli care ad bonū ꝓximi(ꝙ q̄ hēt eſcas ſimiľr faciat)ſpūales eſce ſunt ſacre ſcripture q̄s hīs debet ꝓximū ſpūaľr paſcere(venerūt aūt ꝙ pblicāi ꝛc̄)ꝑ quos intelligi p̄nt offici ales ꝙ prepoſiti q̄ nō dēnt a pp̄lo exigē .niſi ꝙ cōſtitutū eſt ꝑz ordinē iuſticie(inr̄roga bāt aūt eū ꝙ milites ꝛc̄)ꝑ q̄s intelligi p̄nt p̄dicatoꝛes q̄s armat ap̄ls ad ephe .vi.d. Accipite armaturā dei ꝛc̄.ꝙ in fine dicit et gladiū ſpūs ꝙ eſt ꝙbum dei.iſtis dr̄(nemi nē ꝺcutiatis)nimis aſpe p̄dicādo.ꝙ ſic ad deſperatōnē iducēdo (neq̄ calūniā faciatl.)p̄dicatōnem ſ̄btrahēdo reputātes eos in dignos exhortatōis ꝙbo(ꝙ ꝺtēti eſtote ſti pēdijs vr̄is)q̄ ſtipendia ſūt reddit⁹ aſſigna ti p̄dicatoꝛib⁹ poſſeſſiones habētib⁹ ꝙ ele / moſine date mēdicātib⁹ (Eſtiante aūt pp̄lo de ioħe ne forte ipe eſſz xp̄s rn̄dit ꝛc̄)ꝑ ei⁹ rn̄ſionem qua ſe hūiliauit ꝙ xp̄m exaltauit iformaī predicatoꝛ euāgeliū.vt ꝺ bōis o ꝑi bus ſuis nō q̄rat laudē ꝓpriam ꝛ diuinaz (hēodes aūt thetrarcha ꝛc̄) iſte q̄ ioħez li/ gauit ī carcerē eo ꝙ de mal' ſuis arguebat euz caritatie ꝙ q̄ ſimilia facūt ſunt fil'es fre neticis q̄ piū medicum ꝑcutē vel occidere q̄runt(iħu baptizato ꝙ orante aptum ē ce

lum ꝛc̄)beda nō eni tūc aptum eſt celum cui⁹ oculi cernebāt it crioꝛa celoꝛū.ꝛ virtuſ baptiſmatis oñdit de q̄ q̄cunq̄ egredit ei regni celeſti s iāua apit̄(ꝙ ꝺſcēdit ſpūſc̄s ꝛc̄)ꝑ apparicōz ſancte ṫnitatis i baptiſmo xp̄i ſignificatū fuit ꝙ ei⁹ fideles deberēt in ſanctiſſime trinitatis noie baptizari(ꝙ ipſe ieſus erat incipiēs quaſi ānoꝝ.xxx)ꝑ ħ in ſinuās ꝙ officiū predicandi non dēt aliq̄s exeq̄ ante pfectam etatē.ſicut nō legit̄ xp̄s antea p̄dicaſſe(qui fuit hely ꝛc̄)ħ non oc currit aliq̄ notabiľ moꝛalitas niſi ꝙ ꝑ ge/ neratōnem ſpūalē que deſignat̄ ꝑ hanc ge nealogiā.hō recurrit i ſuū creatoꝛē.ſic hec genealogia in deū terminat̄ cū dicit̄(q̄ fu it adā qui fuit dei)nā ꝑ generatōnē ſpūalē efficimur dei filij adoptiui.

Capitulum quartum

IEſus aūt plenus ſpū ſancto ꝛc̄)ſe quit̄(ꝙ agebat̄ in ſpū in deſto)ꝑ ħ ſignificās ꝙ ſpūales cui⁹modi ſunt religioſi dēnt in aſpitate nutriri nam acrius ſolēt a demone tēptari ecc̄.ſili acce dēs ad ſeruitutē dei ſta in iuſticia ꝙ timoꝛe et prepara animā ſuā ad tēptatōnē.ꝙ ħ ſigni/ ficat̄ cū dr̄ ħ de xp̄o(ꝙ tēptabat̄ a diabolo)ꝑ ħ aūt ꝙ hic ꝑmo ponit̄ temptatō de gu la cū dr̄(dic lapidi huic ꝛc̄) deſignatur ꝙ hec tēptatō occurrit homī ꝑma.qm̄ ab in/ fantia.ſcđo ꝙo pōit̄ tēptatō de cupiditate terrenoꝝ cum dr̄(ꝙ duxit illū dyabol⁹ in montē excelſū ꝛc̄)qꝫ poſt tēptatōnē gule ſe q̄tur temptatō cupiditatis terrene . tertio ꝙo pōitur tēptatō de p̄ſumptōe cum dr̄(ꝙ duxit illū in ieruſalē ꝛc̄)nā tēptatō qua q̄ſ de ſuis meritis p̄ſumēs exponit ſe periculi. nō eſt niſi poſt pluria tempoꝛa (Et vēit na zareth vbi erat nutritus ꝙ intrauit ꝑm cō ſuetudinem ſuam die ſabbati in ſynagogā ꝛc̄)ꝑ hoc oſtendit ꝙ predicatoꝛ euangeliū debet diebus dominicis ꝙ feſtis populo p̄ dicare ꝙ xp̄i miſteria nunciare(omniuz in ſynagoga oculi erant intendentes in eum ꝛc̄)nam illi qui ſunt mēito de numēo fide lium audiunt deuote verbum diuinum .ꝛ de indeuotis ſubditur(ꝙ dicebant nonne hic eſt filius ioſeph.hoc aut dicebant contē ptibiliter per quos ſignificant̄ illi q̄ ꝑmōez

audiũt vel lectõnem non ad suam edifica
tionem. ꝫ ad p̃dicatoris vel lectoris derisi
onem propter quod arguũtur a xp̃o ꝑ du
as historias veteris testamenti. quarum
sensus moralis positus est iij. ⁊ iiij. reg. in
locis suis (⁊ repleti sunt omnes in synago
ga ira ⁊c̃) Per istos significantur illi. qui
predicatores ꝟitatis persequuntur. eo ꝙ
dicunt eis displicẽcia (ip̃e autez transiens
per medium illoꝝ ibat) non percutiens il
los aut impellens. nec aliquo modo se vin
dicans in hoc docens predicatores euan/
gelij vt non querant vindictam de iniu/
rijs factis sibi (Et in synagoga erat hõ ha
bẽs demoniũ ⁊c̃) ꝑ hoc aũt ꝙ xp̃s increpa
uit demonẽ q̃ suam potestatẽ ꝯfitebat̃ ⁊ sã
ctitatẽ ei silentiũ imponẽs docuit nos fugẽ
laudes turpiũ ꝑsonaꝝ qꝛ sicut dicit sene/
ca lib. de virtutibus tã triste tibi sit lauda
ri a turpib⁹ q̃ꝫ si lauderis ob turpia (socr⁹
aũt symonis tenebat̃ magnis febrib⁹ ⁊c̃) ꝑ
quã significatur ꝑsona iracũdie caloẽ aut
ꝯcupiscentie laborãs suꝑ quã stat iesus cũ
istas passiones mitigat ⁊ tũc ei deuote mi
nistrat (cũ aũt sol occidissꝫ ⁊c̃) ꝑ hoc signi
ficauit ꝙ passio sua in q̃ iusticie sol occidit
futura erat medicĩa oĩs spũal' infirmitatl.
(facta aũt die egress⁹ ibat in desertũ locuꝫ
) dãs in hoc exẽplũ predicatorib⁹ reuerten
di ad solitudinẽ ꝯtẽplatõis p⁹ laborẽ p̃di/
cationis ⁊ vt deo gratias agat de profe/
ctu preterito ⁊ se disponat pro futuro.

Capitulum .v.

Factũ est aũt cũ turbe irruerẽt ⁊c̃)
sequit̃ (⁊ vidit duas naues ⁊c̃) be
da. due naues mistice circũcisiõꝫ
⁊ prepuciũ significant q̃s videt dñs Nam
in vtroqꝫ populo nouit qui sunt ei⁹ ⁊ ad fu
ture vite trãquillitatem quasi ad lit⁹ vidẽ
do hoc est misericordit̃ visitãdo ꝓuenit (
duc in altũ ⁊ laxate r̃cia vestra ⁊c̃) ãbro⁹
Mistice aũt nauis petri ꝟm mathm fluctu
at. ꝟm lucã repletur piscibus vt ⁊ p̃ncipia
fluctuantis ecclesie ⁊ posteriora exuberan
tis agnoscas. non turbatur ista que petrũ
habet turbatur illa que iudã habet i vtra/
qꝫ tamen petrus ꝫ qui suis meritis firm⁹
est turbatur alienis caueam⁹ ergo ꝓdito
rem ne ꝑ eum plurimi fluctuem⁹ (exi a me
dñe ⁊c̃) ꝑ petrum q̃ cum socijs ꝑ totaꝫ no
ctem laborans nihil ceperat ⁊ i verbo xp̃i
cepit multitudinem piscium copiosam. et
tñ sibi non attribuit nisi culpam dicẽs exi
a me domine quia homo peccator sum sig
nificatur predicator euangelij qui quidez
innitens dine virtuti facit magnum profe
ctum tamen non debet attribuere sibi nisi
defectum. ⁊ tunc a deo confortatur dicẽs
(noli timere) ⁊ maior profectus sibi ꝓmit
tit̃ cum subditur (ex hoc iam homines ẽis
capiens) Et factum est cum esset in vna
ciuitatum (⁊ ecce vir plenus lepra ⁊c̃) Be
da typice autem leprosus humanum ge⁹
languidum peccatis designat plenum le/
pra quoniam omnes peccauerunt ⁊ egẽt
gr̃a vt dei. scilicet. extenta manu. id est ver
bo dei humanam contigente naturam. a
prisci erroris varietate mundentur ⁊ offe/
rant pro sua emũdatione corpora sua ho
stiam deo viuam (⁊ ecce viri portantes in
lecto hominem ⁊c̃) Moraliter paraliticus
est peccator operibus meritorijs priuatus
sed iacet in lecto. quando tenet eum pecca
ti consuetudo ipsum autem portantes sũt
iusti pro eo deprecantes. ⁊ sic ponunt
eum ante ihesum. qui euꝫ respicit quando
preces eorum exaudit. ⁊ tunc lectum suuꝫ
tollit quando a peccatoruꝫ consuetudine
recedit ⁊ vadit in domum quando bonis
actibus festinat ad patriam celestem ⁊ po
pulus deum magnificat de mutatione ta
li. quoniam est dextere excelsi (Et post hoc
exijt ⁊ vidit ihesus publicanum ⁊c̃) sequi/
tur (⁊ fecit ei magnum conuiuium leui ⁊c̃
) Trisostomus. Christus quodlibet genus
remedij exhibebat ⁊ non solum disputan/
do ⁊ prestando sanitatum remedia. vel eti
am redarguendo emulos sed eciam come
dendo nonnullos errantium dirigebat In
de nos instruens ꝙ quodlibꝫ opus ⁊ tem
pus potest nobis vtilitatem afferre ⁊ pub
licanorum participationem non vitauit
propter vtilitatem. more boni medici. qui
nisi saniem tangeret a morbo non libera/
ret (Quare discipuli Johannis ieiunant
frequenter ⁊c̃) Per phariseos qui diuisi in
terpretantur. heretici ab ecclesia precisi si/
gnificãt̃ ꝑ discipl̃os igit̃ iohis q̃ se ꝯiũxert
phariseos

phariseis significant simplices xp̃iani qui cū hēticis familiaritatē ꝺtrahūt et aliq̄ occasione humana .q. et ꝑ aliqñ trahunt ad eoꝝ mala(nunq̄ potestis filios spōsi ꝺum cū illis ē spōsus facē ieiunare).q.ꝺ.nō ꝓpē qꝺ apud ꝓbatissimos egipti möchos statutū fuit vt null⁹ ieiunaret a paschate vsq; ad ascensionē ꝓpter gaudiū resurrectōnis xp̃i q̄ tpe frequenē discipul' apparuit .q. cuz eis ꝺmedit vt dicit in collacōib⁹ pfum collatōe ꝑma theone abbatis(nemo commissurā a vestimēto nouo ꝛc̄)ꝑ istas similitudines significat ꝙ doctrina noui testamēti nō cōueniebat actiue nisi hominib⁹ renouatis ꝑ donū spūssci tūc enī data fuit eis intelligētia pfecta scꝑturaꝝ .q. eloquētia oium linguaꝝ(.q. nemo bibens vetus statim vult nouū ꝛc̄)sic imbuti legalib⁹ obꝺuātijs nolebāt eas ꝺimittere vt hētur actu.xv.

Capitulum sextum

Actū est aūt in sabbo ꝛc̄)ꝑ spicas cōuenienē intelligi pñt figure veteris testamēti ꝺtinētes sb velamie littere grana spiritualia noui .vt sb̄ p̄cepto carnalis circūcisionis mētalis. sic igit spicas vellere.ē litterā occidētē tollere .q. spūalē sensū retinere qꝺ fecerūt apli.alij qz ꝺiscipuli .q. sic māducabāt incorpando credentes ecc̄e mistico corpori(nec ꝛ legistis qꝺ fecit dauid ꝛc̄)moralitas aūt h⁹ pōit.i.ꝛ. in suo loco(factū est aūt in alio sabbo ꝛc̄) man⁹ āūt arida ad opandū est inualida. igit ꝑ hoiem manū aridā hñtem significatur piger .q. ociosꝰ. ꝛ cū ad verbū xp̃i stat i medio ꝺtutis.man⁹ eius sanat .q. in bonis opibus exerceat(Factū est aūt in dieb⁹ illis ꝛc̄)xp̃s aplos elector⁹ ozauit ꝓlixe vñ sb̄ ditur(.q. erat ꝓnoctās in oone dei)ꝑ hoc oñdēs ꝙ epi qui sunt successores apl'orum nō sūt eligēdi per inductōes .q. falsas ꝓmissiones ꝛ ꝑ deuotas oones(.q. ois turba q̄ rebat euz tangē)beda. Tactus saluatoris est opus salutis ꝙ tangē est in eū fid eliter credēre .q. ab eo tangi. .q. e⁹ vulnera sanari (.q. ipe eleuatis oculis ꝛc̄) illa q̄ sunt ab ꝛ loco vsq; ad finez hui⁹ capli.sunt de se moralia ꝓpter qꝺ nunc ꝓtranseo.q. qz matꝛ.v. vi.ea tetigi breuiter misticando.

Capitulum.vij.

Quim aūt impleuissz ꝛc̄)sequitur(centurionis aūt cuiusdā ꝺuus ꝛc̄)ꝑ istū cēturionē significat rō vl' intellect⁹ cuius ꝺuus ē appetit⁹ sensitiuus q̄ dēt obedire rōni vt ꝺr̄ ꝑmo ethicoꝝ seo et corruptōne nature infirm⁹ ē ad obediēdū ꝓpter quod hō ꝑ rōnem ognoscēs hāc infirmitatē in suo appetitu sēsitiuo ꝑ se .q. ꝑ alios rogare dēt deū vt sanet ꝺuū suum .q. qm̄ hūilitas rogantis ꝑ se pl⁹ aliqñ placet deo q̄z preces alioꝝ.iō sb̄ditur(nō inuēi tā tā fidē in israel)q. sic puer eius sanat'(.q. factū est deinceps ꝛc̄)Sequit'(ecce defunct⁹ efferebat fili⁹ ꝛc̄)ꝑ istū defunctum significat mortu⁹ ꝑ mortale peccatū.e⁹ mr̄ est ecclesia.portitores h⁹ funēis sunt.facto vl' ꝺbo fouentes hoiem i peccatis.porta ꝑ quā effertur mortu⁹ ē exterior sens⁹ peccati manifestatiuus ysa.iij.peccatū suū quasi sodoma p̄dicauerūt.nec abscōderūt.tal' tamez mortuus ꝑ peccatū mortale suscitatur misericordit' a deo ꝑ preces eccl'e(Et nūciauerūt ioh̄i discipuli e⁹ ꝛc̄)ꝑ iohem qui supra iij. capl'o dixit de xp̃o veniet fortior me p⁹ me significat vetus testamētū qꝺ in ꝓphis denūciauit xp̃i aduentū. ꝑ xp̃m aūt significat nouū qꝺ est veteris impletiuuz de xp̃o ꝺbo dr̄ ysa.lxi.Sp̃s dñi sup me eo ꝙ vnxerit me.sequit' vt meder contritos corde ꝛc̄ .q. hec oñt xp̃s discipul' iohis eē opleta.ꝺ(renūciate iohi que audistis qz ceci vidēt ꝛc̄)in ꝛ ec̄ informauit p̄dicatores euāgelij et doctores vt nō solū verbis doceāt. ꝛ ec̄ factis(.q. cū discessissēt nūcij iohis ꝛc̄)ꝑ hoc docuit nos fugē notā adulationis in commēdatōne aliorū .q. maxime magnorū tal' erat iohes baptista sicut dr̄ postea .maior inē natos mulieꝝ ꝓpheta iohe baptista nemo est ꝛc̄(.q. ois popul⁹ audiēs ꝛc̄)ita mō ꝺtigit frequenē ꝙ simplices .q. illitterati gratiā dei ꝺsequūt'.a qua mūdi sapiētes .q. sup bi dei iudiciō priuant'(Dixit aūt dñs ꝛc̄)cantauim⁹ vobis tibijs ꝛc̄)ꝑ istos significant' inuidi qui nō gaudēt de ꝓsperitate bonoꝝ nec tristant' de aduersitatib⁹ eoꝝ(rogabat aūt illū quidā phariseus ꝛc̄) ꝑ mulierē peccatricē ad dñi pedes accedentez significat' quelz ꝓsona vere de peccatis penitēs et cōtrita ad qꝺ req̄rit' ꝙ sic deū offendit ꝑ culpā ita ꝺuiat ei ꝑ pnia z.rō.vi.Sic exhibui-

stis mẽbra vra Buire imundicie q iniqtati ad iniqtatẽ ita exhibete nũc Buire iustie in scificatõnem. q fic feĉ mulr illa vnde dicit Grego. omel. xxv. Liquet ffes qp illicitis actib9 pus mulier itẽta vnguẽtũ sibi p odore sue carnis adhibuit. qđ ergo sibi turpiĉ exhibuerat ꝟ iã deo laudablr ostẽbat oculis crena ocupierat. ꝧ hos iã p pniam cõterẽs flebat. capillos ad cõpositõnẽ vult9 exhibuerat ꝧ iã capill maculas tergebat. ore supba diterat ꝧ pedes dñi osculãs ꝟ i redẽptoris sui vestigia figebat ꝗt ergo i se habuit oblectamenta tot de se inuenit olo causta conuertit ad ẏtutũ munera munerũ criminũ vt totũ Buiret deo i pnia ꝗcqđ ex se deũ otẽpserat i culpa (videꝫ autẽ pbi seus ꝛc̃) p istũ qui xp̃m notauit de ignorãtia q mulierẽ de imũdicia significat ypoĉta de sua falsa iustia psumẽs q alios otemnẽs qz ficut dic̃ iobꝫ os aureũ vera iusticia opassionem habet. falsa vero idignatõnem ꝓpter qđ iste pbise9 arguit de pietati. obmissione i modicis respectic. q mler cõmẽdat de maiorib9 valde cũ dr (itraui domũ tuam aquã pedib9 meis nõ dedisti hec aũt lacrimis ꝛc̃) ꝓpter qđ sibi dr (remittũt tibi peccata tua)

Capitulum .vij.

Et factũ est deiceps) sequit (q mulieres aliq̃ ꝛc̃) q̃ mistrabãt ei nĉcia de facultatib9 suis tanꝗ grate de suis curatõnib9 q facte sibi deuote ꝟ etiaꝫ dsuetũ erat fieri p̃ceptorib9 iudeoꝝ (ex hjt q̃ seminat ꝛc̃) semẽ istud dici potest elemosiã de c9 seminatõne dr. j. coꝝ. ix. Qui pce semiat pce q metet ꝛc̃. h9 aũt seminis cadit ps secus viam q deabol9 tollit illud q hoc est qñ recipiẽs elemosinã in illicit. cõsumit eã (q aliud sup petrã) qđ fit qñ recipiẽs de bñfitõ non est grat9 hoi neqꝫ deo (q aliud cadit iter spinas) p quas significãtur solliciturdies vite pñtis. q hec p pte sunt bona ecĉe data clericis q religiosꝭ q̃ de ill viuũt carnalr q põpatice q iplicãtur sclarib9 negocijs cũ tñ illa bona data sint ad Buiẽtũ deo deuote q mistrãtũ pauperib9 i sua necessitate (q aliud ceciđit i terrã bonã qc̃) iste sunt elemosine recepte ad victũ q vestitũ nĉariũ deo Buiẽtiũ q itendẽtiũ studio sacre scpture (nemo accẽdit lucernã ꝛc̃) hec lucerna dr sacra scriptura. ps. c. xviij. Lucerna pedib9 meis ẏbũ tuũ et lumẽ semitis meis. hãc autem lucernam opit vase. qui verbis curiosis q extraneis exponit eã ad iactantiam sue fame. ille vero sbtus lectuz ponit qui ignem hereseꝫ ex sua expositione peruersa accendit ficut lucerna sub lecto posita accendit stramina. q de hac accensione dicit Jeronim9 q habetur in decretis xxiij. questione tercia secande. Arrianus in alexandria vna scintilla fuit. ꝧ qz nõ statim fuit oppressa ei9 flamma totum orbem depopulata ẽ. illi aũt ponũt sup cãdelabꝝ q̃ per bonam vitam faciunt efficax verbũ sicut econuerso illi vase opiũt qui p malã vitã doctrinam suam contemptibilez reddunt (q nũciatũ est ei mater tua q fratres tui ꝛc̃) ꝟm sensum lralem maliciose fuit ei nunciatum vt si p aduẽtum mris q ffm predicatõnẽ dimittẽt argueret hõ pur9 vtpote affectõe mot9 ꝓpter qđ rõnablr iposuit nũciãti silẽciũ dicẽs mr mea q ffes mei hi sunt q̃ verbũ dei audiũt q faciunt q i hoc docuit p̃dicatorẽ euangelij rõnablr repri mere volentes cũ maliciose ipedire (Et factũ est in vna dieꝝ q ipe ascẽdit i nauiculã ꝛc̃) p quã significat corp9 hũanum in quo ꝟm platonicos aia est sicut nauta in naui. i hac aũt nauicula aia gubernat ꝟm ptez rõnalem irascibil aũt q ocupiscibil q sens9 iteriores q exteriores sunt i corporalibus organis q fic dẽnt p rõnem que non ẽ virtus organica gubnari. de9 tñ pncipal ẽ gubernator. turbat aũt nauis illa corpis ifirmitatibus q mens iterior demoniũ tẽtatõnib9 q de9 qui pncipal est gubernator dor mire dr dñs ab eo talia ꝓmittuntur excitatur aũt deuot. p̃cib9 ptis rõnal que ad optima deprecat q tunc iubente domino turbatio quietat (enauigauerũt ãt ad regiõez gerasenorũ ꝛc̃) p hominem obsessuz a demone significat populus gentilis longo tẽpore seruiẽs demonibus in ydolis (q vestibus non vtebatur) quia nudatus erat virtutum ornamentis. i. ruperat etiam catenas q vincula legis naturalis. ꝧ dño iubente p predicatõnẽ aplorũ demones sunt ab eis electi q ad sanã mentẽ sunt reducti q ẏ tutũ vestibus sunt ornati p hoc aũt ꝙ demones porcos intrauerũt q i mare deflse

rũt significaꝛ ꝙ demones intrãt detracto
res q̃ tanq̃ porci pascũtur immũdicijs ali
oꝝ ꝙ grunijũt otra vitã bonoꝝ ꝓpter qõ
cũ demonib⁹ detꝛhgunt in infernũ(ꝙ factũ
est cũ rediſſet ieſus ꝛc̃) ꝑ archiſinagoguꝝ
ſacerdos curat⁹ ꝙ ꝑ filiã e⁹ vnicã.ſua par/
rochia ꝺſignaꝛ igit archiſinagogi vnica fi
lia moꝛit cũ ſacerdotiſ parrochia malc diſ
ponit ꝟ ꝑ ei⁹ ſanitate ieſũ rogat.cũ ꝓdica/
toꝛe ꝙ ꝺfeſſoꝛe ẽ ꝑ ſalute animaꝝ zelantem
in auxiliũ ſuũ vocat ꝙ tunc e⁹ filia ſanaꝛ ꝙ
ei cib⁹ verbi dei ꝙ eucariſtie ſacramẽti mi/
niſtraꝛ(ꝙ mlr q̃dã erat i fluxu ſanguis ꝛc̃)
ꝑ quã ſignificaꝛ ꝑſona peccatrix a longo tẽ
poꝛe q̃ tñ remediũ querit a dño.ꝺ.libera
me de ſanguib⁹ ꝛc̃.ꝙ illa ſola ꝺr deuꝝ teti/
giſſe.ſ.ſpiritualit ꝑ fidẽ ꝟ mali cum ꝺpme
rẽt ꝑ tactũ coꝛporalẽ ꝓpter qõ ei ſingulari
ter ꝺr.(filia fides tua te ſaluã fecit ꝛc̃).

Capitulum nonum.

Conuocatis aũt ieſus duodeci apo
ſtol' ꝛc̃) ꝟ aũt facit ꝓdicatoꝛibus
euãgeliꝫ ſi faciãt qõ in ſe eſt eis dã
do poteſtatẽ ↄ̃ ciendi demones ſpũaliꝝ. de
coꝛdib⁹ hoim ꝙ ſanãdiſſlãguoꝛes viciorum
(nihil tuleritis in via ꝛc̃) ꝟ faciũt qui ſe di/
uine ꝓuidẽtie ↄmittũt rõnabiliẽ tñ ne dñz
tẽptẽt(ꝙ q̃cunq̃ nõ recepint vos exeũtes
de ciuitate illa excutite puluerẽ) ꝑ quẽ ſigni
ficanꝫ leues mot⁹ impaciẽtie q̃ ſolẽt etiã in
viris ꝑfectis et ꝟ ſbito ſurgẽ qui ſtatim ſũt
excutiẽdi ꝑ virtutẽ paciẽtie(audiuit aũt he
rodes thetrarcha ꝛc̃) ꝑ iſtũ ſignificanꝫ ci
rioſi.q̃ facta mirabilia bonoꝝ videre q̃rũt
ꝙ audire ꝛ nõ imitari(Et reuerſi apoſtoli
ꝛc̃) ꝑ hoc oñdiꝫ ꝙ ꝓdicatoꝛes p⁹ ꝓdicatio
nis diſcurſũ.redire ꝺẽnt ad ↄtẽplatõnis ſe
cretũ ꝙ opera ſua coꝛã deo diſcutẽ vt ꝺ bo
nis gratias agãt.ꝙ ꝺ defectib⁹ veniã petãt
(ꝙ loq̃baꝫ eis de regno dei) oñdens ꝙ inꝫ
religioſos nõ ꝺẽt eẽ locutio de fabul' ſed de
ſacris ſcꝑturis(ꝙ eos q̃ cura indigebãt ſa
nabat)ꝙ ſic fecit coꝛporalit. ſic ꝺẽnt ꝓdica/
toꝛes ꝙ ꝺfeſſoꝛes facẽ ſpiritualit ꝙ hoc ẽ cõ
tra illos qui mltũ occupanꝫ circa vnã ꝑſo
nã ꝺfilio ſpũali nõ multũ indigentẽ ꝙ circa
peccatoꝛes multũ indigẽtes puã aut nullaꝝ
adhibẽt curã(ꝙ accedẽtes.xꝟ.ꝺixerunt illi
ꝺimitte turbas ꝛc̃)quinq̃ panes. q̃nq̃ li/
bꝛi moyſi.ꝑ duos piſces ꝓphe ꝙ agiogra
pha ꝑ.xꝟ.cophinos noui teſtamẽti doctri/
na ꝑ apl'os ſepta et ꝓdicata deſignanꝫ qui
bus fideles ſpiritualiẽ nutriũtur(ꝙ interro
gauit illos dicẽs quẽ me dicũt eẽ turbe ꝛc̃
)hoc aũt queſiuit vt falſas opiniões a ſuis
diſcipul' remoueret et de ṽitate meli⁹ inſoꝛ
maret ſic doctoꝛ euãgelic⁹ debet errores ꝺ
ſtruere.vt meli⁹ poſſit aſtruẽ vẽitatẽ(opoꝛ
tet filiũ hois multa pati ꝛc̃)ꝓdixit ſuã paſ/
ſionẽ et cõſequẽter induxit ad ipſi⁹ imitatõ
nẽ.ꝺ(ſi q̃s vult poſt me venire ꝛc̃) ↄſimilr
boni ꝓlati.inducũt ſbditos ad bonũ ꝑ exẽ
plũ ſui(Et factũ eſt poſt hec ṽba ꝛc̃)ꝑ pe/
trũ in fide feruẽtiſſimum ſignificaꝫ fidei ſer
uoꝝ ꝑ iacobũ inꝫ apl'os ꝑmo martirizatuꝝ
conſtãtie vigoꝝ et ꝑ iohãnem virginẽ. mũ/
ꝺicie decoꝝ illa tria cõſcẽꝺere facũt cũ xp̃o
montẽ ↄtẽplatõnis et ibi vidẽ future ſpẽm
btificatõis(et moyſẽ et helyã cũ ieſu loquẽ
tes).i.ↄcoꝛdiaꝝ legis et ꝓphaꝝ cũ euange
lio et audire ṽbũ illud mẽtis auditu(ꝟ eſt
fili⁹ me⁹ ꝺilect⁹ ꝛc̃)et ꝺicere ꝑ experientiã
ꝺulcedinis ꝺiuine(bonũ eſt nos ꝟ eẽ magi
ſter obſecro te reſpice in filiũ meũ ꝛc̃)iſte ñ
plene credebat.iõ ꝺictũ eſt ei(o generatõ iſti
delis ꝛc̃)et ꝑ ei⁹ filiũ demoniacũ figuratur
pcẽoꝛ a puericia male nutrit⁹ ꝓpter qõ ꝺif
ficilioꝛ ẽ cura ei⁹ iõ ꝺr apl'i non potuerunt
eũ curare et cũ adducerẽt ad xp̃m.demon
alliſit eũ et grauiter afflixit ꝑ qõ ſignificaꝫ
ꝙ qñ peccatoꝛ maxie ꝺiuturn⁹ vult reuerti
ad deũ.ꝺyabol⁹ ſibi ſuſcitat graues afflicti
ones as ipm ipediendũ ꝑ ꝟ aũt ꝙ xp̃s icre
pauit demonẽ affligẽtem et nõ afflictũ hõi
nẽ ſignificaꝫ ꝙ medic⁹ animaꝝ ꝺebz foue
re naturã et viciũ increpare(intrauit aũt i
eos cogitatõ q̃s eoꝝ maioꝛ eẽt ꝛc̃)ꝑ pueꝝ
quẽ ieſ⁹ accipiens ſtatuit iuxta ſe ſignificaꝫ
innocens ſecularis quez xp̃s vocat ad ob/
ſeruãtiam vite regularis. et de iſto ꝺicitur
ꝙ licet ſit minoꝛ in mũꝺo.tamen eſt de ma
ioꝛibus in celo(ꝓceptoꝛ vidimus quẽꝺam
in nomine tuo ↄicientem ꝺemonia ꝛc̃)per
hãc eiectionem licet aliquando fiat a malꝫ
hominibus vt ꝺicitur Matꝟ.vij.ſignificaꝫ
opus bonum de genere nõ tamen ꝓhiben
ꝺi ſunt hoc facere ꝓuerbio.xij. Noli prohi/
bere eum qui bene facit ſi vales .et ipſe bñ
facit.licet eni opus tale non ſit meritoꝛium
ſine caritate.tñ eſt diſpoſitñ ad emẽꝺatoꝝ

vite(⁊ misit nuncios añ conspectū suū ⁊c
)per Jacobum ⁊ Johānem qui adhuc im
perfecti erant significantur homines imp
fecti querentes nimis dure vindicari ꝫ ma
gister perfectōnis prohibuit hoc fiēi(dixit
ad illum quidam seq̄r te quocūq; ieris ⁊c)
iste non veraciter loquebatur ideo sibi dr̄(
vulpes foueas habent).i.dolosi habēt cau
telas ad quas refugiūt ne in suis malicijs
comprehēdātur(⁊ volucres celi nidos)
i.superbi querunt in altis eleuari(filiꝰ aūt
hominis non habet).i.ille q̄ ꝫ dictamen
ratōnis viuit. talia non q̄rit(dimitte mor
tuos sepelire mortuos suos) Moralr mor
tui sepeliūt mortuos quādo peccatores in
peccatis suis mutuo celant ⁊ operiunt se/
metipos(nemo mittēs manū ad aratrum
⁊c)beda.si autem secuturus dñm discipu/
lus quia domuz renunciaē velit arguitur
quid fiet illis q̄ nulla vtilitatis gratia sepi
us visitant domos illorum quos in mun
do reliquerunt.

Capitulum .x.

Post hoc designauit dominus ies'
⁊ alios.lxxij. ⁊c) septuagita dsur
gūt ex ductu denarij p septenariū
ideo significāt impletōnem decalogi cum
septem donis spiritussancti. per binarium
superadditum significatur gemia caritas
dei.s.⁊ ꝓximi que debent esse in ꝓdicatori
bus euangelij(⁊ misit illos binos) i signū
mutue caritatis(in omnē ciuitatē ⁊ locuz
quo erat ipse venturus)Ergo.predicatio
preuenit . ⁊ sic ad habitaculum mentis
domin⁹ venit(messis quidez multa).i. cre
dentium multitudo(operarij autē pauci)
quia licet multi sint predicatores questua/
rij.tamen querentes tantum animarū sa
lutem sunt pauci ꝓpter quod rogandus ē
dñs vt tales multiplicet atq; mittat(Ego
mitto vos sicut agnos).i.mansuetos etiā
inē crudeles.ps .c.xix. Cum his qui ode/
rūt pacē erā pacific⁹ (nolite portare saccu
lum).i.predicare ꝓpter questum (neq; cal
ciamenta).i.exempla vaē mortifera.nam
calciamenta fiunt de pellibus mortuoruz
(⁊ neminē p viā salutaueritis).i.nullū ex
istētē in via pñtis vite saluū direritis sicut
aliq̄ ꝓpter questum aliq̄s assecurāt de sua
aluste futura cū tamē sit valde dubia(dici
te par huic domui).i. iducite habitantes
ad pacem inēnā ⁊ fraternā(⁊ ibi fuerit fili
us pacis).i.p̄destinatus ad pacē eternam
veniet super illam par vestr a).i. a vob nū
ciata(sinaūt reuertet ad vos).i.vos ēitis
ꝑuati merito vestro(in ea autē domo ma
nete ⁊c)non mutātes hospiciū ꝓpē lauti⁹
prādium hñdum(in quācūq; ciuitatē in/
traueritis ⁊ non receperit vos exeūtes ⁊c
)oñdentes q̄ ipos q̄rebatis ⁊ nō sua (di
co aūt vobis q̄ sodomis remissi⁹ erit ⁊c)
qz iudei veritatē agnitā de xp̄o nequiē im
pugnauerūt qđ est species peccati in spūz
sanctum(ve tibi corozaim ⁊c) in istis dua
bus ciuitatibus fecerat xp̄us sanitates ⁊
miracula multa q̄bus ingrati fuerūt ꝓpter
quod talr increpātur(Ecce dedi vobis po
testatē ⁊c)calcare ꝓpentē est subijcere rōni
sensualitatē que ꝫ augustinū significatur
p ꝓpētē calcaē scorpiōez est detestari detra
ctorē ⁊ calcare omnē virtutē inimici ē ab
ijcere omnē occasionem mortalis peccati
(in ipsa aūt hora exultauit ⁊c) p ꝫ q̄ xp̄s
homo exultauit in spū de simpliciū illumi
natōne ⁊ superbor excecatōne significatur
q̄ quilibet xp̄ianus debet gaudere de simi
libus vt xp̄o ofermeē (bti oculi q̄ videt q̄
vos videtis ⁊c)videntes ei xp̄m p fidē cari
tate formatā .bti sunt i spe etsi ꝑseuerēt bti
erūt i re(Et ecce quidā legisp'tꝰ ⁊c)beda su
p locū istū dicē q̄ ille tēptando q̄siuit de vi
ta eēna si forte xp̄s dicēt aliq̄o otra moysē
⁊ iō xp̄s p ꝟba moisi rñdēdo ofuoit eū p
ꝫ oñdēs q̄ derisores fidei catholice sūt cō
futādi ab illr qui sciunt ⁊ pñt p illud qđ te
nēt idiscusse .s. iudei p scp̄turas hebreorū
⁊ sarracēi p legē machometi(hō quidā des
cēdebat a ierusalē ⁊c)p ierusalē stat⁹ virtu
tis designaē ⁊ iō p hoiez descēdētem ab ie
rusalē in iericho pcōr designaē q̄ incidit i
latrones.i.demones spoliātes eū gratuitl.
⁊ i naturalib⁹ vulnerātes(sacerdos ⁊ leui
ta ꝓtrāseuntes absq; mia) sunt eccē mali
mistri . curantes tm̄ de leuatōe pecunie ⁊
nō de sanatōe culpe(samaritan⁹)aūt ē p/
dicator ⁊ confessor mot⁹ ex caritate alligās
vulnēa sauciati p sanū ofiliū infūdēs oleū
mie ⁊ iustie vinuz(⁊ iponēs illū in iumētū
)qz nō solū mente prebet auxilium .ꝫ etiaz
ꝓut pōt corpe qđ est aie iumētū (⁊ ducit

in stabulū).s.ecclesie vbi dat̄ pabulū verbi dei ⁊ sacramēti eucharistie(⁊ altera die ꝓtulit duos denarios ⁊c̄)per quos designatur gratia in p̄senti ⁊ gloria in futuro.dante bono curato faciēte debitum suum erga peccatorē sibi sb̄dituz(⁊ dedit stabulario) i.dandos denūciauit ⁊ quecūz (superogaueris) faciēdo circa sb̄ditum bonuz ad qd̄ non tenetur curatus(reddam tibi).i. reddendum denūcio(Et ip̄e intrauit i q̄ddaz castellū ⁊c̄)ꝑ quod castelluz ⁊ ec̄ ꝑ domū in qua receptus fuit Christus significatur ecclesia de qua dicitur canti.v. Terribilis vt castrorū acies ordinata.⁊ illud Joh̄.ij Nolite facere domū patris mei domū negociationis .in hac aūt domo sunt tres stat⁹ scilicet actiuorū qui status significatur per martham de qua dicit̄.ꝙ satagebat circa frequēs ministeriū.⁊ contemplatiuoꝝ qui per mariaz de qua dicitur ꝙ sedebat secus pedes dn̄i ⁊ audiebat verbum illi⁹ ⁊ terci⁹ status est militū ad vtrorūqz defensionem ⁊ significatur per lazarum militem.

Capitulum.xi.

Et factū est cum esset in loco q̄daz orans ⁊c̄)sequitur(cum oratis dicite pater sanctificetur nomē tuuz)aug⁹ sanctificet̄ ⁊c̄ .scz.i nobis vt ad nos possit sanctificatō peruenire(adueniat regnum tuum)aug⁹. Tūc eni venit regnū dei quādo sum⁹ eius gratiam consecuti(panē nostruz q̄tidianū da nobis)aug⁹.Accipe quotidie qd̄ quotidie tibi ꝓfit sic viue vt q̄tidie merearis accipe(⁊ dimitte nobis debita nostra ⁊c̄)tyt⁹.hoc aūt necessario additum est ꝓ eo ꝙ nullus sine peccato inuenitur ne impediamur a sacra ꝯmunione ꝓpter humana peccata(⁊ ne nos inducas in temptatōnem)maxim⁹.i.nō permittas voluptuosarū temptatōnū experiēciā pati vl̄ mori(Quis vestrum habz amicum ⁊c̄) ꝑ istum qui media nocte recurrit ad amicuz panibus abundātem.vt reficere possit amicū famelicum ad ip̄m veniētem. significat̄ doctor vel confessor ad quem aliquis recurrit ꝓ sua conscia serenāda ⁊ frequēter cōtingit ꝙ talis doctor vel ꝯfessor dubius est in casu sibi ꝓposito propter qd̄ debet recurrere ad magis intelligentem vel ad deuz ꝑ oratōnem.q̄ potest omnē supplere defectuz ꝑ excusatōnem que ponit̄ hic(noli m̄ molestus esse ⁊c̄)significat̄ dilatō qua deus nō statim donat qd̄ petit̄ vt e⁹ donū cari⁹ ꝯseruetur qd̄ aūt subditur(etsi nō dabit illi surgens eo ꝙ amicus eius sit ꝓpter improbitatē ⁊c̄)tn̄ h̄ n̄ hz locū in d̄o qui nihil ex tedio ꝫ ex amicicia.tn̄ est h̄ argumētum ꝙ si homo ꝑseuerant̄ petēti dat ex tedio.multo magis deus petēti ꝑseuerant̄ dat ex amicicia iō subdit̄(petite ⁊ dabit̄ vobis ⁊c̄) Et erat iesus eijciens demoniū. ⁊ illud erat mutū).s.effectie tm̄ eo ꝙ obsessuz ab eo fecerat mutū .h̄ aūt fit spūalit̄ qn̄ gratiā habens p̄dicandi vel ecclesiā officiādi. cessat ab istis instigāte dyabolo quasi mutus.sed cū dei gratia visitat̄ eijcit̄ demō ⁊ os eius ad p̄dicādū vel laudādū aperit̄ ꝑ illos āt qui dicebāt(in beelzebub p̄cipe demōioꝝ ⁊c̄)significant̄ malefici q̄ ꝑuertūt aliorum bona(⁊ alij temptātes signū de celo querebāt)ꝑ istos significant̄ doctores ⁊ studentes nimis curiose scrutātes diuina ꝓpt̄ qd̄ opprimūtur a gl̄a(omne regnū in se diuisū ⁊c̄)ꝑ qd̄ significat̄ ois cōgregatō carens concordia i qua sunt duo sathane quoꝝ q̄libet nitit̄ ꝑtem suaz augmētare vt sic possit alteri p̄ualere(cuz fortis armatus custodit atriū suū ⁊c̄)h̄ litteralit̄ exponit̄ de dyabolo moralit̄ potest expōi de peccatore obstinato q̄ defēdit peccatū suū ꝯtra rep̄hēdētē.sic̄ saul ꝯtra samuelē.i.R̄. ꝫ aliqn̄ talis cū dei adiutorio vicit̄ qui aufert arma sua i.rōnes q̄bus defendit pcc̄a ⁊ spolia distribuit qn̄ e⁹ act⁹ ⁊ mēbra ad bonū conuertit (Cū immūd⁹ spūs).i.peccati carnal̄ appetit⁹ (exierit ab hoīe)ꝑ v̄tutem pnīe(ambulat ꝑ loca arida ⁊c̄).i.ꝑ corda humane mollicie carētia in q̄b⁹ fornicatōis spūs req̄em nō inuēit ⁊ tūc ad locū predestiatū redit.qn̄ pēitēs patit̄ recidiuū(⁊ tūc fiunt ei⁹ nouissima peiora p̄orib⁹)qꝛ ꝓpt̄ ingratitudinē doni pnīe p̄cedētis.aggrauat̄ pcc̄m(extollēs vocē q̄dā mulier ⁊c̄)ꝑ quā significat̄ quelz ꝑsona btē v̄gini deuota.at ille dixit(q̄nimo ⁊c̄)ꝑ qd̄ significat xp̄s btāz v̄ginē se ꝯcepisse felici⁹ ꝑ fidē ⁊ deuotōez spūal̄r q̄m corꝑal̄r ⁊ h̄ dic̄ aug⁹ libro de sc̄a v̄ginitate(regia austri ⁊c̄) ꝑ quā significat̄ rōnal̄ aīa q̄ si bn̄ regat vires inferiores ꝫz dictamē legis natuē dr̄ regia ꝫ si tn̄ h̄ faci/

at ex caritatis feruore tūc dr̄ regia austri
co q̄ ab austro p̄uēit feruor caloris sīgni
ficās feruorē caritatī.⁊ hec regia vēit ad ve
rū salonē ieſū r̄p̄m p̄ deuotōem offerēs ei
aur̄ sapie gēmas x̄tutū ⁊ ornamēta bone
fame istis vtēdo ad honorē dīnū(viri nini
uite ⁊c̄)q̄ int̄pretant̄ germina pulcritudis
iō sīgnificāt iuuenes existētes in statu potis
simo iuuētutis q̄ solēt defacili ad vicia de
clinare ⁊ ad bonā monicōnem defacili pe
nitere p̄pter qō ſb̄ditur(q̄ fecerūt pniam
ad p̄dicatōnem ione) q̄ colūba iterp̄etat̄
p̄pter qō p̄ eū simpl̄r admonēs sīgnificat̄
ex facto igit̄ iuuenū predictor̄ oñdūtur cō
dēnabiles obstiati senes sīgnificati p̄ gene
ratōnē iudeor̄(Nemo accēdit lucernā ⁊c̄
)r̄m sensū l̄rālē ℞ accipit̄ lucerna p̄ itētōe
q̄ est act⁹ volūtatī.p̄suppositō tñ actu rōis
⁊ iō ad ℞ q̄ itētio sit recta.req̄rit̄ fidei lum̄
in rōne ⁊ feruor caritatis i volūtate.⁊ sic
lucerna nō abscōdit̄ p̄ falsā simulatōnem
nec restrigit̄ sb̄ modio.i.p̄ carnalē affectō
nē ꝫ in alto pōit̄ p̄ debitā in deū eleuatōez
⁊ sic totū corp⁹.i.ogeries opatōnū lucidū
ē.i.deo gratū(si aūt neq̄ fuerit ⁊c̄) qr̄ si itē
tio fuerit p̄uersa tota ogeries opatōnū ēit
mala(Et cū loq̄ret rogauit illū quidā pha
riseus vt prāderet apud se ⁊c̄) spūale prādiū
ē eucaristia añ c⁹celebratōnē vl̄ sūptōnez
req̄rit̄ baptism⁹ spūal̄ qui ē ofessio pura ⁊
nō exterior mūdicia q̄ est ypocritar̄ p̄p̄ria
(ꝫ ve vob phariseis q̄ deciatis mētā ⁊c̄)per ℞
arguūtur illi q̄ de miorib⁹ magnaz vi faci
ūt ⁊ de maiorib⁹ par̄ curāt sic̄ aliq̄ religio
si pl⁹pōderāt fractōnē silēcij q̄z iiustū gra/
uamē p̄timi(ve vob qui diligitis. p̄mas ca
thedras ⁊c̄)p̄ ℞ rep̄mit̄ ois idebitus hōris
appetit⁹(ve vobis q̄ estis vt monumēta ⁊c̄
)℞ rep̄mit̄ q̄ꝫ scitatī.simlatō falsa(et vob
legisp̄itis ve qr̄ onēatī.⁊c̄)p̄ istos sīgnificā
tur p̄lati alijs iponētes magna ⁊ grauia .
pauca faciētes aut nulla(ve vob q̄ edifica
tis monumēta ⁊c̄)r̄m l̄rālē sensū .hoc facie
bāt vt videnť horrē crudelitatē p̄r̄m suor̄
osil̄r faciūt q̄ vicia x̄bis detestant̄.vt imu
nes ab eis ignorantib⁹ videant̄ (ve vobis
legisp̄itis q̄ tulistis clauē scie)similes sunt
doctores eccl̄e q̄ verbis ⁊ opinionib⁹ extra
neis ⁊ curiosis impediūt itelligētiā x̄vitatī.
nccie ad salutem. Capitulum.xij.

Multis āt turb ⁊c̄)seq̄tur(attēdite
a fermēto phariseor̄ qō est ypocrib
)eā simpl̄r dcuitādo ⁊ ſb̄dit̄ rō cū
dr̄(nihil opt̄ ⁊c̄) .q.d.ypocrita r̄ falsitas
mānifestabit̄ ⁊ sil̄r fidei veritas q̄ tp̄oribus
eccl̄e p̄mitie p̄pter mlt̄itudinē infideliū do
cebatur occulte(dico āt vob amicis meis
⁊c̄)h̄ de se morale ē p̄pter qō p̄trāseo vsq̄
ibi(Dixit aūt illi q̄dam de turba ⁊c̄) p̄ ℞ āt
q̄ r̄ps noluit se itromittere de diuiſōe hē
ditatis int̄ frēs oñdit q̄ p̄dicatores euan
gelij se nō dēnt itromittere ō negocijs secu
larib⁹ terminādis(homois c⁹dā ditis ⁊c̄)per
istū intelligit̄ ois hō congregās ⁊ oseruans
bona tp̄alia vt inde viuat ociose. iō sequit̄
(⁊ dicā aīe mee q̄esce) gulose ac delitiose.
iō ſb̄ditur(comede bibe epulaē)⁊ freq̄ter
otigit q̄ tales ſb̄dito moriūtur ⁊ sic a p̄posi
to defraudant̄ p̄p̄ qō cludit̄ (sic ē ois q̄
sibi thezaurisat ⁊ nō ē in deū diues)qr̄ sole
x̄tutū dicie portātur de h̄ scīo cū habēte(
nolite cē solliciti ⁊c̄).s.solicitudie sup̄flua .
qr̄ de⁹dat aiam ⁊ corp⁹ q̄ sunt maiora fine
sollicitudine hūana ⁊ sil̄r pascit coruos ⁊
crescē facit lilia ⁊ hec oia dicunt̄ h̄ ad l̄raz
ad tollēdū a p̄dicatorib⁹ euāgelij sollicitu/
dinē sup̄fluā de nēcarijs quātū ad vitā p̄sē
tē.Moralit̄ aūt x̄gies lilia dici p̄nt q̄ p̄ aug
mētū virtutū mūdo crescūt ⁊ idouūtur gr̄e
vestib⁹ in p̄senti.⁊ gl̄e i futuro)nolite time
re pusill⁹ grex).i. congregatō hūiliū q̄b⁹ cele
stis p̄r̄ p̄parauit regnū(Sint lūbi vr̄i p̄cincti
)cingulo castitatī.(⁊ lucerne ardētes i māi
b⁹ vr̄is) p̄ q̄s significant̄ opa bō de gene
⁊ ex caritate facta.alit̄ eēnt extincte(⁊ vos
similes hōib⁹ exspectātib⁹ dñm suū)p̄pati susci
pē ip̄m(vt cū venerit ⁊ pulsauerit) pulsat
dñs hois aim.cū eū inducit ad meli⁹ p̄po
situ cui cōfesti aperit p̄ bonū osensuz ⁊ se
quētē effectū ⁊ tali fruo ministrat dñs gra
tiā in p̄nti ⁊ gl̄am in futuro(⁊si veneit in
sc̄da vigilia ⁊c̄)p̄ istas vigilias p̄nt itelligi
c̄a tp̄a.s.iuuētutī.senectutī.⁊ etatī. medie in
q̄b⁹ p̄seuerātes i bō bti sūt i spe ⁊ p⁹ea erūt
i re(q̄sputas ē fidel̄ fru⁹ ⁊c̄)iste dici p̄t q̄/
ꝫ x̄tuos⁹ in q̄ rō regit viēs iferioēs debito
mō(p̄p̄ qō sup̄ oia bō dstituet̄ i celo q̄ si
dixēit fru⁹).i.hō mal⁹(morā fec̄ dñs me⁹
)p̄mittēdo sibi lōgā vitā ⁊ sic cū securita
te viuit p̄sē vēit dñs auferēs eū ō p̄nti vita

q cū ponēs in gehēna(ille aūt fuus q̄ cog
nouit volūtatē dñi sui qc̄)Crisost⁹. Maior
status fit pene maioris occasio sacerdos ei
eadē peccās cū pplo. mlto grauiora paciet
(ignē veni mittere in terrā).i. dei verbū Je.
rc. fact⁹ est ſmo dei quasi ignis exestuans
(q̄ q̄d volo nisi vt accēdat) scz p sui diff. usi
onē in cordib⁹ fidelium(baptismo hēo ba/
ptizari).s. in mēbris meis q̄s desidero bap
tizari spū sancto qđ impletū fuit. actu .ñ.(
putatis qr pacē veni mittere).q. d. nō q lo/
quit de pace qua mali ꝺueniūt ad facilius
agendū puersē(erunt enī cr ħ q̄nq; in vna
domo diuisi tres in duo q duo i tres).i. cō
tra tres q econuerso. q ħ frequenter fiebat in
ecclesia ꝑmitia nā simul manentes q ꝓpinq̄
diuidebant in fide q nō credētes credētib⁹
aduersabant in tñ q̄ aliq̄ ad mortē peise
q̄bant(Cū videritis nubē qc̄)ħ dicit ꝺtra
illos q̄ soliciti sunt qualitatē futurā aer.i. cō
siderare q de tpe sue mortis vel futuri iudi
cij nolūt cogitare(cū aūt vadis cū aduersa
rio tuo ad ꝑncipē qc̄)aduersari⁹ ille dici p̄t
synderisis murmurās malo. q sic aduersat
peccatori q̄ si nō ꝺsentiat synderesi refliēs a
malo ꝺdēnabit p oim iudicē q mittet in ge
hennam.

¶Capitulum. xiij.

Herāt aūt q̄dā ipo tpe nunciātes
illi de galileis q̄rū sanguinē miscu
it pylat⁹ qc̄)p pylatū intelligi p̄t
ꝺyabol⁹ c⁹ ē membr̄ sicut dicit Gre. om:l'
r. nō mēbr̄ ꝺyaboli pylatus p sanguinem
galileor̄ pcēm simplicū p sacrificia opera
de genē bona significātur. Igitur ꝺyabol⁹
miscet sanguinē simplicium in suis sacrifi/
cijs cū eor̄ opa de genē bona fedat pcēis
adiūctis p turrē cadentē sup decez q octo
uiros significata fuit eorūz futura destru
ctō p romanos(Arborē fici habuit q̄dam
plātatā qc̄)p arborē fici significat quelz p
sona i ecclia dei plātata vt fructificet ibi. p
tres annos in q̄b⁹ nō facit fructū significā
tur iuuēt⁹ etas media. q senect⁹ ꝓpē qđ me
ruit succidi p mortē de vita p̄senti p culto
rē aūt angel⁹ custos h⁹ hois significat qui
rogat vt adhuc vno anno. i. in senio viuere
dimittat vt p e⁹ diligētiā circa talē hoiem
fructificet alr succidat q in ignē mittat(et
ecce mulier que habebat spm̄ infirmitatis
decē q octo ānis qc̄)p quā significat pecca
trix psona q̄ lōgo tpe ꝺyabolo ꝑcurāte sic
ad inordiatū amorē terrestriū incuruata.
q ꝓpter lōgā ꝺsuetudinē aspicere nō p̄t su
pna. ħ iesus eā tangit in sabbo qñ ꝺsilio p/
dicatoris vl' ꝺfessoris salutē animar̄ deſ̄ō
rātis. q̄ scit a pecca to q sic erigit sursuz p
celestiū appetitū. archisinagog⁹ aūt indig/
nat⁹ de tali curatōe malū curatū significat
murmurātē de p̄dicatore vel ꝺfessore ꝓpē
qđ mēito arguit de murmure tali qr cura
maior circa būanā naturam quā circa ai
malia bruta debz adhibēi(Cui filie estiabo
regnū dei file est grano sinapis qc̄)licet fer
mētum in scptura frequēti⁹ accipiat in ma
lo tñ ħ accipit in bono q ꝓpter virtutē alte
rādi significat x̄bū euāgelicū qđ ad fidem
trāsmutauit magnam ptez mūdi. q adhuc
ampli⁹ trāsmutabit. vñ in figura h⁹ in pen
thecoste q̄ celebrabat a iudeis ꝓpter bñfici
um legis date q̄ fuit euāgelij figura offere/
bāt duo panes de similа fermētata. vt hēt
leuit. xxiij. ħ aūt fermētum positū in saccis
trib⁹. i. in trib⁹ mūdi ptib⁹ a tpe apl̄or̄. et
ampli⁹ ponet. donec fermēteť totū(simile ē
grano sinapis qc̄) qđ acceptū hō misit i or
tū suū q creuit qc̄)granū sinapis minimū
beatū frācisci significat hūillimuz ꝓpē qđ
suos fres voluit vocare miores. ħ autē gra
nū. hō xp̄s posuit in ortū suū. s. ecclesie muli
tātis vbi creuit p vite meritū q p sue religi
onis augmētū. q volucres req̄escūt in ei⁹
ramis qr multi magni q potētes adq̄escūt
filiorum suorūz ꝺsilijs q doctrinis(Et ibat
p ciuitates q castella docēs qc̄)p ħ ostен/
dit qualit̄ p̄dicator euangelij ꝺz eē diligēs
in predicatōne verbi diuini(contēdite ītra
re qc̄) non enim p̄t fieri sine conatu mag
no. p homo terrenus fiat ciuis in celo (cū
antē intrauerit paterfamilias et clauserit hosti
ūz qc̄)qđ in morte cuiuslibet claudit. quia
tempus suuz merendi finit(domine aperi
nobis) p ħ vero significatur ipossibilitas
intrandi. ħ voluntas si possibile esset (ne/
scio vos) scilicet per approbatōnez(man/
ducauim⁹ coram te)scilicet cibuz eucharі
stie (et bibim⁹)potum salutaris sapiencie(
et i plateis nostris docuisti) p predicatoēs
et doctores eccle et ſb̄dit(nescio vos vñ si
tis)nā dōa bona vel alia. non proficiunt ꝺ
fūctis sine gr̄a(videritis abrahā qc̄)p quē

fīficatur bonus p̄latus eo q̄ interp̄tat p̄ m̄tra3 gēt̄ū. p̄ ysaac q̄ int̄pretat ris⁹. fīficat deo huiēs in leticia deuotōne io cūdus. p̄ iacob q̄ supplātatoz i nēpretatur supplātās vicia p̄ virtutē deſignat p̄ ꝓphetas boni doctoꝛes ⁊ p̄dicatoꝛes itelligūntur ⁊ oēs isti in regno dei recipiētur (⁊ vēient ab oriente ⁊c̄) p̄ quā fīficat tps iuuētutis. p̄ occidētē tps senectutis. nā aliq̄ veniūt ad di huiciū in vtroq3 tpe ⁊ aliqñ dīgit q̄ aliq̄ tarde veniētes magl. p̄ficiūt q̄3 primi iō sūbditur (⁊ ecce sunt nouissimi q̄ erāt primi ⁊c̄) Beda. Multi p̄us feruētes postea tozpēt ⁊ multi p⁹ tepidi sūbito iardescūt (In ipa die accesserūt q̄dā phariseoꝛ. dicentes illi exi ⁊c̄) h3 sensū l̄ralē isti p̄ minas volebāt xp̄m expellere de iudea ne predicaz in ea. ꝙ xp̄s ostendit se non timere nec a p̄dicatōe cessare. p̄ hoc oñdēs q̄ p̄dicatoꝛ euāgelij p̄ talib⁹ minis nō debet officium p̄dicatōis omittere p̄ qđ demones eiciūt cū p̄ hoc peccatoꝛes penitēt ⁊ sanitates p̄ficiuntur cū penitētes ad opa p̄fectōis anhelāt (ibrꝛ3 ibrꝛ3) istō exp̄ōet infra. ca. ix.

Et fcūz ē cū itrassz ⁊c̄) sequit (⁊ ecce bō q̄dā idroptic⁹ ⁊c̄) p̄ idropicuz q̄ cū pl⁹ bibit pl⁹ sitit fīficat cupid⁹ ⁊ auar⁹ q̄ cū pl⁹ adq̄rit ad adquirēdū ampli⁹ iardescit Iuuēal crescit amoꝛ numi q̄ntū pecunia crescit ⁊ ille stat añ iesū cū dūtit ad deū p̄ at⁹ adq̄sita dispēsare ad hōzē dinū ⁊ sic recupat sanitatē qz de cupiditate mutat i lib alitatē (cū iuitat⁹ fueris ad nupcias ⁊c̄) oēs catholici sūt ad xp̄i ⁊ eccl̄e nupcias iuitati ꝙ illi i p̄mo loco recūbūt. q̄ i dignitatib⁹ ecclesie se igerūt q̄s ecc̄e spōs⁹ xp̄s deīcit ab ecclia triūphāte ⁊ aliqñ ec̄ a militāte. hūiles vo recūbunt i nouissimo loco. vt sponsus eos exaltet in celo (Cū facis p̄ādium ⁊c̄) p̄dicatoꝛ vbi dini facit duiuiuz spūale ꝙ ñ faciat h3 ꝓpter honoris vl lucri tpalis psecutōnem nō habebit a deo mercedem si vo faciat ꝓpter aiarum salutez. recipiet cū iustis vitā eternā (hō quidā fecit cenaz magnā ⁊c̄) hō xp̄s fecit magnū duiuiū. qñ istituit eucharistie sacramētum (⁊ vocauit multos) naz oēs catholici ad hoc generalit̄ sunt vocati. ꝙ illi vocati sunt spēal̄r quibus de⁹ dat spēalia dona q̄i ex spēali amicicia. vtpote donū corpal̄ docētie vel donū tpa lis abūdantie vl mūdial̄ excellētie quibus dēnt ad bonū vti vt sint ad dictū duiuium spēal̄r p̄parati (⁊ misit huum suū ⁊c̄). s. p̄dicatoꝛē euāgelicū (⁊ ceperūt se oēs excusare) excusatō illa est idispositio volūtaria qz corpe docētes frequenter ex hoc cadūt i luxuriā. diuites in auariciā. excellētes in superbiā primi fīficant per vxorem ducētes. scdi p̄ iuga boum emētes tercij per villā emptam videtes ⁊ oēs isti ad cenam dñicā sunt iepti (tūc irat⁹ p̄fīamilias) contra contēptoꝛes sue cene dixit huo suo. i. p̄dicatoꝛi euāgelico (exi cito i plateas ⁊c̄) p̄ pauꝑes itelligunt vere hūiles q̄ sunt pauperes spū vt exp̄ōit aug⁹. Dñi pauꝑes spū i. nō hñtes i flantē spm̄. p̄ debiles nihil sibi vtutis attribuētes. p̄ cecos visum ab illicitis rep̄mētes p̄ claudos defectus ꝓpios considerantes Oēs isti sunt ad cenā dñicā introducendi (⁊ adhuc locus est) h3 dicitur eo q̄ ecclesia plures recipē semper ē parata (Si q̄s venit ad me ⁊ nō odit p̄rem suū ⁊c̄) Grego. omel. xxxv. Quasi p̄ oditz diligit qui carnal̄r sapiens duꝝ hua nō ingerit nō audit ⁊ odiēdi sunt nō solū domestici. ꝙ ec aia ꝓpria dū pars sensibil nobis ingerit ihonesta (⁊ qui nō baiulat crucē suā ⁊c̄) crisosto⁹. Non vt trabē sup hūeros ap ponam⁹ ꝙ vt sp xp̄i mortē pre oculi hēam⁹ (q̄s aūt ex vobis volens turrē edificare ⁊c̄) turris hec ē ecclesia q̄ canticoꝛ. iiij. dicit turris dauitica quā edificāt boni doctoēs ⁊ p̄dicatoꝛes. sumpt⁹ aūt hui⁹ edificatōis sunt scpturaꝝ sāctaꝝ intelligētia ⁊ exēpla vita q̄b⁹ carētes sūt ad h3 edificiū ipotentes (aut q̄s rex iturus dimittē bellū ⁊c̄) rex vē ēs ditra nos cū. xx. milib⁹ ē dñs nr̄ iesus xp̄s vēiēs ad iudiciū cū āglis ⁊ ptātib⁹ cū ptāti resistē ñ vale⁹ ⁊ iō duꝝ adhuc ē lōge mitta⁹ ad eū legatōz lacriaꝝ ⁊ opeꝝ bōꝝ vt eū placare possi⁹ (bonū ē sal). i. discretō q̄ dixit opa nr̄a (si āt sal euanuerit ⁊c̄). i. si discretō ab opib⁹ nr̄is bōis ō gñe defuerit ñ erūt deo accepta i c⁹ figura sal i oi sacrifitō ponebatur. Capitulum. xv.

Erāt āt appropiquātes ei p̄blicāi ⁊c̄) sequit (q̄s ex vob q̄ hz. c. oues) p̄ hoc z c. oues hñt̄ fīgnat p̄fōes mōstēio. c. religiosos hñtē i claustro qō ō h3tū or̄ eo q̄ aspitas vite huat̄ p̄ nūm ec̄ cēteariū intll⁹ q̄z

alī numer⁹ clauſtraliū.nā in nouo ⁊ vete/ri teſtamēto frequēter pōit determinat⁹ nu merus p indeterminato(etſi ꝓpoſuerit vnā) p apoſtaſiaz (nonne dimittit nonagīta no uē i deſerto).i. i obſeruatōne clauſtrali vbi ſunt in tuto(⁊ vadit ad illā que pēierat)vt ad bonū reducat(⁊ gaudz) ñ de illi⁹ erroē ꝫ de bona reductōne(qꝫ ſup nonaginta no uē iuſtis)non qz plus diligat illum.ꝫ qz ſpe cialem rōnem gaudēdi hēt de reductione e⁹ quā nō habet de nō errātibuſ tñ nō errā tes ſp ſunt plus diligēdi cetēris parib⁹(aut que mulier hīs drachmas decē) p hāc mu lierē pōt intelligi ꝓpoſſa vel abbatiſſa hīs monialeſ in q̄cūqꝫ nāo rōne predicta(etſi ꝓpoſuerit vnā)intra domū p infamiaz(nō/ ne accēdit lucernā ⁊c)qz dēt diligenē inq̄/rere veritatē.quātū ad factū ⁊ circūſtanti/as etſi inuenerit illā monialem innocentem vel veraciē penitentē debz gaudere(cū vici nis ſuis).i.cū monialib⁹ aliis(homo q̄dā habuit duos filios)homo iſte xp̄s eſt.eius aūt filij ſunt oēs xp̄iani p ei⁹ baptiſmū ſge nēati quoz tñ alīq̄ ſunt iuſti ⁊ aliqui pecca toꝛes(⁊ dixit adoleſcētioꝛ)p quē ſignificat quilibet peccatoꝛ qz iuuenis ē morib⁹(paē da tñ portōnem ſbſtantie ⁊c)p ꝫ ſignifica tur q̄ peccatoꝛ recedit a dei patris lege.vt agat p libito voluntatis ſue(⁊ diuiſit illis ſbſtantiā)qz deus dimittit quēlz agere ſz arbitrij libtatē(adoleſcētioꝛ fili⁹ pegre.pſe ct⁹ eſt)p multiplicationem peccati elōgās ſe a pria celeſti iō ſubditur(⁊ ibi diſſipauit ſbam ſuaz ⁊c)bona gratuita ꝓdēdo ⁊ na turalia peiorādo(⁊ poſtq̄ conſūmaſſz oia fa cta eſt fames valida i regione illa)nā in re gione peccati fit magn⁹ defect⁹ pabuli diui ni(⁊ cepit egere)nā exiſtēs i mōdi peccato fit egens ōni ſpirituali bono(⁊ adhesit vni ciuiū regionis illi⁹).i. dyabolo qui ciuis ē in regione vmbre mortis(⁊ miſit illū in vil lā ſuā.i.in peccatoꝝ ſocietatē.in qua dñaē ſicut in pria villa(vt paſceret porcos).i.i mūdicie peccata(⁊ cupiebat implere vētrē de cibo porcoꝝ)qui ē carnalitas(⁊ nemo illi dabat)qz null⁹ vtēs rōne accedit carna liē viuere(in ſe aūt reuerſ⁹).i.ad priā cō/ ſcientiā p rōis dictamē a qua receſſerat ſe quēdo ſenſualitatē(dixit quāti mercenarij).i.deo ſeruientes(abundant panib⁹)verbi diuini ⁊ euchariſtie ſacramēti(ego aūt ꝫ fame perco)ꝓuat⁹ oī bono(ſurgā)de luto clīe(⁊ ibo ad prem)p conatū opandi bñ (⁊ dicā ei pr̄ peccaui ⁊c)recognoſcēdo cul pam ⁊ petēdo veniā(cū aūt adhuc lōge eſ/ ſet).i.attrit⁹.⁊ nō pfecte otritus ad qđ re q̄riē gr̄a dei p̄ueniēs iō ſbditur(vidit illuz pr̄ ipſi⁹)oculo clemētie(et accurrēs cecidit ſup collū e⁹ et oſculat⁹ eſt eū)in ſignū recō ciliatōnis pfecte(et dixit ad ſeruos ſuos).i. eccleſie miſtros q̄b⁹ xp̄s p̄cepit benigne re cipe penitētes et ofitētes(cito pferte ſtolā ꝓmā ⁊c)admiſtrādo ſibi eccleſie ſacramē ta vt ſicut p⁹ ſpalr adornetur (et adducite vitulū ſaginatū).i.euchariſtie ſacramentū xp̄z otinēs i mmolatū(et epulemur ⁊c)q̄a peccatoꝛ ve penitēs de peccatis.ad menſā xp̄i recipiē cū aliis xp̄ianis(erat aūt fili⁹ e⁹ ſenioꝛ in agro ⁊c)p quē ſignificat xp̄ianuſ pſeuerās i iuſticia remiſſe tñ opādo.et talē aliqñ mirat̄ q̄ de⁹ magis reſpic peccatoꝛē ouerſū dādo ei virtutē fortē⁹ opandi ſic de dit ſco bōifatō martiri et talē admiratō idi/ gnatō dici p̄t large loquēdo qz pabola q̄ ē q̄dā fictitia.nō ſp currit oī mō.pr̄ ām amo uet hāc admiratōz ſeu idignatōz qñ de⁹ p ſe vl̄ p aliū oñt iuſto q̄ q̄ cq̄o opaē iuſte fit ꝫ hōib⁹ aliqñ aliē videat. ¶ Caplm.xvi.

Dicebat aūt et ad diſcipl̄os ſuoſ hō q̄dā ⁊c) pabolā iſtam litteraliter expoſui de mala diſpēſatōne bono rū fortune.nūc aūt eā exponaz de mala diſ pēſatōne bonoꝝ nature que ſunt claritas intelligentie capacitas memorie viuacitas ſenſuum exterioꝝz et integritas et ſanitas membroꝝ quib⁹ homo poteſt bene et ma/ le vti et malus vl⁹ eſt diſpenſatō mala.et tā to peioꝛ altera quanto bona naturalia bo/ nis fortune ſunt potiora propē quod a dño iuſte reꝓbenditur.d.(q̄o ꝫ audio de te ⁊c)hec aūt domin⁹ ei dic quādo terroꝛē moꝛ tis imittit(ait aūt villic⁹ intra ſe quid faci am ⁊c)ꝫ aūt dicit quādo nō ſolum moꝛtē timet coꝛpalem ꝫ eē eternā(ſcio q̄o faciaz ⁊c).i.p alios bonos pcurabo m̄ ſalutez(ꝙuocatis itaq̄ ſingulis debitoꝛib⁹ dñi ſui ⁊c)oēs aūt quātuncūqꝫ iuſti ſunt debitoēſ dei homo vero dotatus predictis naturali b⁹ bonis de curſu cōi abūdans ē in fortūe diuiciis quaꝫ tñ nō eſt dñs.ꝫ diſpēſatoꝛ iō

qñ de illis dat pauperibus donat de bonis
dñi sui ⁊ ꝑ eoꝝ merita adq̃rit salm̃ sibi iõ
ꝯcluditur (⁊ laudauit dñs villicuꝫ iniq̃ta
tis ꝛc̃) dr̃ aũt villicus iniq̃tatis ꝓpter dispẽ
satõnem bonoꝝ nature ꝫ laudat̃ a dño qꝛ
prudẽter dispẽsauit bona fortũe ꝓpter qd̃ i
ducit alios ad simile .d. (facite vobis ami
cos de mãmona iniq̃tatis) .i. de tꝑalibus
diuicijs q̃ sic nominant̃ nõ qꝛ sint male ꝑꝫ
se .ꝫ qꝛ frequẽter sunt occasio mali .i. thi.
vi. Qui volũt diuites fieri incidũt i tẽtatõ
nem ⁊ in laq̃um dyaboli ⁊ desideria mul
ta inutilia ⁊ nociua q̃ mergũt hoiem i in
teritũ ⁊ ꝑditõnem (audiebãt aũt hec oia
phisei ꝛc̃) auarꝰ eni liberalẽ dicit ꝓdigũ vt
hẽtur .iiij. ethicoꝝ. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs dicit eũ de
ridendũ tanq̃ꝫ stultũ sic̃ pharisei qui erãt
auari deridebãt xp̃m eo ꝙ laudabat disꝑ
sionẽ bonoꝝ tꝑaliũ (oĩs qui dimittit vxo
rẽ ꝛc̃) vxor nullo mõ dimittẽda ẽ sapia. sap̃
viij. Et q̃siui spõsã m̃ eaꝫ assumẽ ⁊c̃) hõ q̃
dã erat diues ꝛc̃) h̃ exposui lr̃alit̃ de dicijs
fortũe qꝛ ꝑm doctores catholicos nõ poni
tur hic ꝑabola ꝫ narrat̃ res gesta nũc aũt
exponi põt de dicijs nature p̃dictis ⁊ qꝛ ta
lis ꝯmunit̃ est diues ec̃ i tꝑalibꝰ ⁊ suꝑbus
iõ subdit̃ (q̃ iduebat̃ purpura ⁊ bysso) ec/
ce põpa vestiũ (⁊ epulabat̃ q̃tidie splẽdide
) ꝑ excessũ victualiũ (⁊ erat q̃dam mẽdicꝰ
) ꝑ quẽ sig̃nificat̃ hõ simplex ⁊ ignarꝰ idi/
gẽs ꝯsilio eiꝰ (vlceribꝰ plenꝰ) .i. penitẽs de
suis facinoribꝰ qd̃ significat̃ ꝑ vlc̃a in qui
bus putredo erũpit ad exteriora (cupiens
saturari de micis) .i. de ꝯsilij sui verbis q̃
ꝓcedũt ex scia sic̃ mice de mensa (⁊ nemo
illi dabat) qꝛ tal̃ contemnit pauperes ⁊ eos
alloqui dedignatur (ꝫ ⁊ canes veniebãt ⁊
lingebãt vlcera eiꝰ) ꝑ canes lupos a gregi
bꝰ arcẽtes significant̃ p̃dicatores ⁊ ꝯfesso
res q̃ debẽt tales dulcit̃ ꝯsolari (factũ est
aũt vt moreret̃ mẽdicꝰ ꝛc̃) qꝛ frequẽter ꝯti
git ꝙ simplices ⁊ ignari saluãtur ⁊ hoies
astuti ⁊ lr̃ati damnant̃. vñ augꝰ de paulo
simplice dixit simplices ⁊ illr̃ati rapiũt ce
lũ ⁊ nos cum lr̃is nostris trahimur ad in
fernum (pat̃ abrahã miserere mei ⁊c̃) ꝑ h̃
significatur ꝙ damnati vellent si fieri pos
set a beatis adiuuari. ꝫ hoc impeditur per
dei sententiam q̃ dicitur hoc magnuꝫ cha
os impossibile pertransire.

Capitulum .xvij.

Et ad discipulos suos ait impossi/
bile ẽ vt nõ veniãt scãdala) .i. dif
ficile ẽ sic ei vno mõ dr̃ impossibi/
le vt hẽtur .v. methafisice (ve aũt hõi illi ꝑ
quẽ veniũt ꝛc̃) crisostoꝰ ꝑ scandalizãtis ãt
penam. brauium saluantis addisce nisi ei
vnius anime salus esset sibi nimium cure.
nõ comminaretur scandalizantibus tan
tam penam (si peccauerit fr̃ tuus increpa
illum) caritatiue monẽdo (etsi penitẽtiam
egerit dimitte illi) scꝫ tociẽs quotiẽs qd̃ ꝑ
septies signat̃ eo ꝙ ꝑ septenariũ vniũsitas
figuratur (Si aũt habueritis fidem sicut
granũ sinapis) ꝯparat aũt grano synapis
ipsã fidem eo ꝙ granum sinapis tante vir
tutis est ꝙ crescit in arborẽ ⁊ sic v̄tus fidi
caritate formate ẽ magna in operatõe. iõ
sequitur (dicetis huic arbori moro ꝛc̃) cuiꝰ
fructus liquoreꝫ sanguini similem emittit.
vñ dr̃ p̃mo machabeoꝝ. vi. Ostẽderũt ele
phantis sanguinem vue ⁊ mori ⁊ iõ arbor
morꝰ crucem significat cuiꝰ fructꝰ dr̃ ipse
xp̃s in ea suo sãguine rubricatus hanc au
tem arborem transtulerunt apostoli d̃ ter
ra iudee ⁊ plãtauerunt in mari .i. in latitu
dine gentium q̃ potest dici mare eo ꝙ ẽ a/
quaꝝ ꝯgregatõ ⁊ apo. xvij. dr̃. Aque mul
te populi multi quando fidem xp̃i crucifi/
xi predicauerunt gentibus dimissis iudeis
quibus paulus ⁊ barnabas constant̃ dix
erunt. act. xiij. vobis oꝑtebat p̃mum loq̃
v̄bum dei. ꝫ qm̃ repellitis illud ⁊ idignos
vos iudicatis eterne vite. ecce cõuertimur
ad gẽtes sic eni precepit nobis deꝰ (q̃s aũt
vestrum habens seruum arantem ꝛc̃) ser
uus reuertens de labore significat predica
torẽ vl̃ doctorẽ reuertentem post laborem
ad domũ ꝓprie ꝯscie cui stati dicit xp̃us (
trãsi ⁊ recumbe) vocando de presẽti vita
ad requieꝫ patrie sed adhuc requirit ab eo
aliud opus bonum in quo dominus dele
ctatur ⁊ cum hoc fecerit reputet se parum
aut nihil fecisse ꝓ dño respectu mercedis
quã exspectat ab eo sic dicebat btũs frãcis
cꝰ ec̃ post mltos labores magnos fr̃es ici
piamꝰ ꝑuire dño quia vsq̃ꝫ nunc paꝝ ꝓfe/
cimꝰ (Occurrerũt ei deceꝫ viri leprosi) de
nariꝰ numerꝰ vniũsitatẽ significat eo ꝙ est
ꝑfectꝰ. numẽi nãq̃ꝫ seq̃ntes vsq̃ꝫ ad centuꝫ
sunt ipsius

sunt ipſius et partiū eiꝰ replicatōnes. nam xi. sunt decē et vnꝰ et ſic vſq; ad .xx. q̄ sunt bis decē. xxx. ter decē ſic conſequēter igit̄ p decē lepꝛoſos occurrētes xp̄o. ſignificatur vniuerſitas peccatoꝝ penitētiū q ꝺſitētiuꝫ q̄s vt vidit p effectū remiſſionis peccatoꝝ dixit (ite oſtēdite vos ſacerdotibus) qꝛ licet peccata remittantur in cōtritione tñ tenetur homo ea cōfiteri (vnus aūt vt vidit q̄a mūdatus ē q̄ē) hoc aūt dr̄ ad ſignificādum q̄ pauci ſunt reſpectiē q̄ grati ſunt de bñficiis largitatis ꝺne (q hic erat ſamaritanꝰ) q̄ cuſtos interp̄tatur. nā illi sūt grati deo qui ſe cuſtodiūt a peccati recidiuo (nō vēit regnum dei cū obſeruatōne) Mozaliꝛ regnū dei gr̄a que ē arra glozie pōt dici. ip̄a ẋo ñ venit cū obſeruatōne quia neſcit homo vtꝛ amoꝛe vel odio ꝺignus ſit eccl̄aſtes. ix. ſic̄ ꝺicitur (ecce enī regnum dei intra vos est) qꝛ donū gratie ē in mente (veniēt ꝺies q̄n deſideretis videre vnū ꝺiē filiꝰ hois). i. gloriā eiꝰ que vna ꝺies ꝺr̄ .eo q̄ p noctem nō intrūpit̄ (q nō videbitis) tūc ad libitū vr̄m (q ꝺicēt vobis q̄ē). i. ſucceſſoꝛibus veſtris antip̄i tempoꝛe futuris (naꝫ ſic̄ fulgur coruſcās q̄ē). i. aduēt̄us xp̄i ad iudiciū erit ita patēs q̄ nullꝰ habebit ꝺubiū pōt etiaꝫ ß exponi ꝺe aduentu xp̄i in moꝛte hois. q̄ frequenē ita repētinꝰ eſt ſicut ictus fulguris (q ſic̄ factū eſt in ꝺiebus noe q̄ē) in quibꝰ nō timebāt homines ꝺiluuiū nec in ꝺiebꝰ loth incēꝺium. ſic frequēter venit moꝛs q̄n nullum timeť periculū (in illa ꝺie qui fuerit in tecto q̄ē). i. tpe moꝛtis non cogitet aliq̄ꝺ de aliqua re ſaluāndā niſi de anima ſua (in illa nocte). ſ. moꝛtis (erūt ꝺuo in lecto q̄ē) in qualꝫ eni aſſociatōne frequenť contigit q̄ vnus moꝛitur q alter viuit (ꝺbicunq; fuerit coꝛpꝰ illic ꝺgregabunť et aquile). i. licꝫ oēs moꝛianť. tñ ſoli iuſti xp̄o aggregātur.

Capitulum .xviij.

Dicebat aūt q p̄abolam. ſ. ꝺe perſeuerātia in oꝛone q ꝺe ciuſ exaudi tōne exēplo p̄uerſi iudicis viduaꝫ iꝑtune petētem exaudientis er q̄ cōcluꝺitur q̄ multo foꝛtius ꝺeus q̄ eſt iuſtꝰ exaudiet p̄ces ſanctoꝝ ſuoꝝ ad ſe clamātiū. aduertendū tamen q̄ ſancti viuētes in terra nō petunt a ꝺeo ꝺe aꝺuerſarijſ vindictā p̄ gehenne penam. ß q̄ ꝺeſinant eē mali ſic ꝺicitur. p̄uerb. xxij. ẋte impios q nō erunt .ſ. mali vel q̄ ꝺeſinant eē potētes iuſtos p̄ſequi (ꝺixit aūt ad quoſꝺam qui in ſe confiꝺebāt tanq̄ iuſti q̄ē) Miſtice p̄ phariſeum iuꝺaicꝰ p̄pl̄us ſignificať q̄ ex benefitō legis q p̄phazum ſuſcepto ꝺe ſua ſanctitate p̄ſumens gentiles aſp̄nabatur per publicanū ẋo p̄pl̄us gentilis qui peccata ſua p̄ꝺicantibus ap̄lis humiliter confitebať p̄pter qꝺ iuſtificatꝰ eſt p̄ fiꝺei xp̄i receptōnez q iuꝺaicus eſt ꝺamnatus p̄ ſuam obſtinatōnem. Moꝛaliter aūt p̄ phariſeum ſignificatur iuſtus inſtinctu ꝺiaboli ſu p̄ꝺiens q p̄ publicanū peccatoꝝ inſtinctu ſp̄ūſancti hūiliter ſe emenꝺans (Afferebāt aūt ad illū infantes q̄ē) ſequitur (taliū eſt enim regnum celoꝝ) ꝺeꝺa. ſignanť ꝺixit taliū. q nō illoꝝum. vt oſtenꝺēt nō etatē regnare ß moꝛes. q his q̄ ſimilem haberēt innocētiā q ſimplicitatem p̄mia repꝛomitti (mgr̄ bone q̄ꝺ faciēꝺo vitam eternā poſſiꝺebo) exponať vt ſup̄ ma. xix. q mar. x. aſſumpſit aūt ieſus ꝺuoꝺ cim diſcipulos q̄ē) ſequitur (q nihil hoꝛuꝫ intelleꝛerūt) p̄ hoc ſignificať. q̄ homines carnales aſpera nolunt audire. ß ad delcābilia ſunt intenti (factū eſt aūt cum appꝛopinquaret ieſus ierich̄o cecus quiꝺaꝫ ſeꝺebat q̄ē) exponať vt ſup̄. Mat. xx. et Mar. x.

Capitulum .xix.

Et ingreſſus ieſus p̄ambulabat ierich̄o q ecce vir nomine zacheus q̄ē) p̄ ꝺiuitē iſtuꝫ querentem viꝺē ieſum. ſeꝺ impeꝺiebať per turbaꝫ q ſtature ſue p̄uitatem. ſignificať quilibet ꝺiues qui ꝺe ſalute ſua ſolicitať. ß per turbatōnem fātaſmatū circa negocia tempoꝛalia q impꝛfectōem pꝛopꝛiam impeꝺitur. pꝛopter que aſcenꝺere ꝺēt in arboꝛē. i. ad xp̄m p̄ oꝛatione que ß ꝺamaſce. eſt aſcēſus mētis in deum. q ſic ieſū viꝺere mereť q partem bonoꝝ ſuoꝝ pauperibꝰ ꝺare. etſi quē ꝺefrauꝺauit fiꝺeliť reſtituere. p̄ phariſeos aūt murmurātes. ſignificanť maleꝺici bonoꝝ opa ꝺep̄uantes (i. ꝺō quiꝺam nobilis) ħ eſt xp̄s ħm ꝺeitatem ꝺei patris q ħm humanitatez ꝺauiꝺ regis (filius abiit in regionez longiquam) aſcenꝺens in celum empireuꝫ (accipere ſibi regnum) ſuper oꝛꝺines angeloꝝuꝫ q reuerti ad genēale iuꝺiciū q eč ad p̄ticulaē q̄ꝺ ē i cꝰlꝫ hois moꝛte (q vōti. ħuis ſuis

.i.xp̃ianis(dedit illis decē mnas) ꝑ q̃s in telligit vniuersitas donoꝝ dei ꝓpter perfe ctōnē denarij(ciues aūt ei⁹ oderāt eū) .i. mali xp̃iani q̃ dicuntur ciues absolute eo q̄ sunt in numero maiori.mat.xx.mlti sūt ſ.vocati pauci xo electi (q̄ miserūt legatō nē post illū dicētes nolum⁹ hūc regnare su ꝑ nos ꝛc̄) hec aūt legatio ē maloꝝ operuꝫ mltiplicatio ꝑ quaꝫ dicunt facto mali xp̃i ani.nolle se xp̃o subijci(q̄ factū est vt redi ret)ꝑticulariter i cuiuslibꝫ bois morte vel generalr in mūdi fine q̄ operātes bñ ō do nis suis remunerat ꝫ torpētes a bois opēi bus dānat vario tñ mō p̄m quātitatē mēi ti vel delicti(verūtamē inimicos meos ꝛc̄) sequitur(adducite huc q̄ interficite)p̄mo morte tp̄ali q̄ postea eternali(q̄ his dictis p̄cedebat ascēdēs ieroſolimā ꝛc̄) exponat vt supꝛa mat.xxi.q̄ mar.xi(Et cū approp̄in quauit videns ciuitatē fleuit ꝛc̄)p̄m sensuꝫ allegoꝛicum ciuitas hec ē ecc̄a que tpe an tixp̄i sic angustiabit q̄ ꝑsternet q̄ pauci audebūt se xp̃ianos ofiteri(eo q̄ nō ogno ueris tps visitatōnis tue)xp̃s eni ecclesiā visitat q̃cunqꝫ xp̃ianos ad bonū excitat ꝫ ecclesia ꝑ maiori ꝑte non ognoscit ꝫ cū effectu ꝓpter quod antixp̃i ꝑsecutio super eam veniet ad purgatōnem electoꝝ q̄ dā natōꝝ reproboꝝ Pedōm vero sensū moza/ lez ista ciuitas ē aia peccatoris que vallat i morte q̄ angustiat a spiritib⁹ malignis (q̄ eius filij ꝑsternuntur).i.cogitatōes ciuſ quibus ꝑmittebat sibi lōgā vitam honoēſ diuicias q̄ hmōi frustrantur(eo q̄ nō cog nouit tps visitatōis sue)cū dñs eā inuita/ ret ad emēdatōnē vite(q̄ ingressus i tēplū cepit eij̄cere vēdentes ꝛc̄)exponat vt supꝛa mat.xxi.q̄ mar.xi.

Capitulum .xx.

Et factū est in vna dierū q̄c̄) expo natur vt supꝛa mat.xxi.q̄ mar.xi (cepit autem dicere)sequitur(hō quidam plantauit vineam) exponat vt su pꝛa mat.xxi.q̄ mar.xij.vsq; ibi(accesserūt aūt ad eum ꝛc̄)exponatur sicut supꝛa mat xxij.q̄ mar.xij.vsq; ibi(audiente omni po pulo q̄c̄) exponatur sicut mathei. xxiij.q̄ marci.xij.

Capitulum .xxi.

Respiciēs aūt iesus vidit eos q̃ mit tebāt muncra sua i gazophilatiuꝫ ꝛc̄)exponat vt supꝛa.mar.xij.(q̄ q̃ busdā dicētib⁹ de tēplo ꝛc̄)exponat sicut su pꝛa mat.xxiij.q̄ mar.xij(interrogauerūt aūt illū)exponat sic̄ mat.xxiij.q̄ mar.xij (ꝫ añ hec oia) exponat sic̄ supꝛa mat.xxiij. q̄ mar.xij.(ponite ergo i cordib⁹ vr̄is)ex ponat sicut mat.x.q̄ mar.xij.(cuꝫ aūt vi deritis ab exercitu circundari ierusalē) ex ponat sic̄ supꝛa.xix.(tūc qui i iudea sūt fugi ant ꝛc̄)exponat sic̄ supꝛa mat.xxiij.q̄ mar. xij.vsq; ibi(ore gladij).ſ.dine snic ꝑ sua i crudelitate(q̄ i captiuitatē ducent) nō so lū tp̄alē sb̄ pricipib⁹ terrenis.ꝫ cē etnā sub spiritib⁹ malignis(q̄ ierusalē a gētibus cal cabit).i.eccl̄a quātū ad pp̄lm omunez qui multū dep̄mit a pricipib⁹ q̄ prelatis(do nec ipleant tpa nationū).i. vsq; ad tēpus a dño p̄finitū(q̄ erunt signa i sole ꝛc̄)expo nat sic̄ supꝛa mat.xxiij.q̄ mar.xij.vsq; ibi(attēdite aūt vobis ne forte grauent corda vr̄a in crapula q̄ ebrietate)crapula xo spi ritual' est igurgitatio doctrie puerse q̄ ebri etas spūal' est dina curiose scrutari vltra debitā mēsurā q̄ tal' inuestigās oppr̄imit a gla sic̄ bibēs vinū vltra debitā mensurā op p̄mit ab eo(Erat aūt dieb⁹ docēs in tēplo ꝛc̄)in b̄ dedit exēplū doctoꝝb⁹ q̄ p̄dicatoꝛi b⁹ euāgelij vt dieb⁹ doceant q̄ noctib⁹ sint i oꝛoe ōi vt ibiō hauriāt qō auditoꝝb⁹ effu dāt i māe seq̄nti iō sb̄dit(q̄ ois ppls mānica bat).i.i mane festiabat ad ei⁹ doctrinā vēi re taliū ei doctria ē a pp̄lo ōfidēata.ca.zz

Approp̄iquabat aūt dies fest⁹ azio ruꝫ ꝛc̄)exponat sicut supꝛa.mat.xx iiij.q̄ mar.xiiij.(itrauit aūt satha nas in iudā ꝛc̄)iā aūt intrauerat ip̄m cuꝫ eēt fur q̄ loculos hēbat vt dr̄ Joh.xij. sed tūc itrauit ad ip̄m ap̄li⁹ possidēdū erq̄ ptz q̄ oi mōli pcō diabol⁹ itrat hoiꝫ vt ip̄m ō nouo possideat vel ap̄li⁹ q̄ꝫ añ(q̄ abñt et locut⁹ ē cū pricipib⁹ sacdotū ꝛc̄) expōat sic̄ ſ.mat.xxvi.q̄ mar.xiv.(q̄ ait ill' deuōio de fidēaui b̄ pasca mādūcaē vobcū ꝛc̄)b̄ ē eu charistie sacr̄m qō nos ꝑ fidē spūalr man duca⁹ q̄ ip̄e mādūcat nobcū incoꝛpano nos sibi p istō sacr̄m qō alloq̄s aug⁹ dic cib⁹es grādiū ñ mutabis i me ꝫ tu me mu tab in te Ecc̄a mozalr sūt exp̄ōita mat.zo q̄ mar.xiv(fca ē otētō int̄ eos q̃s eoꝝ videt

cē maioꝛ

esse maior ꝛc̃) similis contentõ frequenter fit in ecclesia ꝑ dignitatib⁹ obtinendis .et nõ solum inter seculares.ꝫ etiaꝫ inter regulares diuicias habẽtes sicut canes contendunt ad obtinẽdum os carnib⁹ ꝛ medull' repletum.ꝑpter quod viliores canib⁹ videntur religiosi mendicantes q̃ ꝑ officijs presidendi cõtendũt cum nihil annexum habeant nisi miseriam ꝛ laborem .ꝑpter qđ ad repellendaꝫ talem ambitõnem subdit saluator(ꝫ qui maior est in vobis ꝛc̃ vos aũt estis qui permansistis mecũ ꝛc̃) ꝑmanentibus enĩ firmiẽ in tribulatõnibus cuꝫ ipo disponit fruitõnem beatã in celesti regno(Dixit aũt dominus symoni ecce sathanas expetiuit vos ꝛc̃) ꝑ hoc patet ꝙ dyabol⁹ fideles temptare nõ potest nisi ex dei licentia sicut de sancto iob dicitur. iob ꝑmo(vt cribraret sicut triticum)ex hoc habeẽ ꝙ dyabolus homines sanctos magis satagit cõcutere temptatõnib⁹ q̃ꝫ alios. vnde refert Grego.iiij.dyal' qđ ille dyabol⁹ qui ꝑ magnuꝫ tempus andreã episcopum temptando de quadã muliere ipum ad hoc induxerat ꝙ illi⁹ mulieris tergũ blandiẽdo manu ꝑcusserat.plus fuit a suo principe ꝺmendatus q̃ꝫ illi qui ꝑcurauerãt homicidia ꝛ alia mlta mala(Ego aũt rogaui ꝑ te vt nõ deficiat fides tua)crisostom⁹ .nõ aũt dixit rogaui vt nõ neges ꝫ vt fidem nõ deseras nã etsi paululum agitandus fis habes talmen reconditũ semẽ fidei(ꝛ tu aliquando conuersus cõfirma fratres tuos) nam illi qui cõsecuti sunt a deo donũ misericordie. debẽt quantũ possunt in bono ceteros roborare(q̃ dixit ei dñe tecum paratus sum ꝛc̃)exponiẽ vt supꝫ.Mathꝫ.xxvi.ꝛ Mar.xiiij (ꝛ dixit eis qñ misi vos sine sacco ꝛc̃)quãdo missi fuerũt apli ad predicandũ sine ꝓuisione aliqua necessariouꝫ.fuit diuinit⁹ eis laute ꝓuisum.quia nihil eis defuit vt dicit in tertu quãdo vero relaxatuꝫ fuit illis sibi ꝓuidere de necessarijs in via passi fuerũt penurias multas vt patet in actibus apl'orum ꝛ in legendis eorũ hꝫ aũt fuit ad dandum fiduciam pauperib⁹ predicatoribus exequẽdi cõstanter o ficiũ predicandi(vendat tunicam suã ꝛ emat gladiũ) gladi⁹ spirit⁹ ẽ dei verbũ in sacra scꝑtura contentuꝫ ꝑ quo emẽdo in sacre scꝑture studio vẽdã da est tunica.i.exteriora bona sunt exponẽda hec est illa margarita ꝑ cuius ẽptione oia sunt vẽdenda.vt dicit Mathꝫ.xiij.ꝛ saꝑ viij.dicit(Omne aurꝫ in cõpatione illi⁹ arena est exigua.ꝛ tanq̃ꝫ lutuꝫ estimabitur argentũ in cõpatione illius sacra ẋo scriptura ꝺtinetur in duob⁹ testamẽtis iõ subdit(ecce duo gladij hic) ꝛ qñ sufficiũt ad omnẽ falsitatẽ fidei contrariã destruẽdam sequit(satis est) Et ingress⁹ ibat ꝛc̃) .s. ad locũ vbi sciebat traditorẽ venturum. ꝛ obtulit ꝑmo spm̃ per feruorẽ oronis iõ subdit (ꝛ factus est sudor eius sicut gutte sanguis decurrẽtis in terram)ex feruore orandi. et ex apprehẽsione iminentis tormẽti(ꝛ cum surrexisset ab oratõne ꝛc̃)exponatur sicut Mat.xxvi.ꝛ Mar.xiiij. vsq̃ꝫ ibi(ꝛ cũ tetigis set auriculaꝫ ei⁹ sanauit eũ)sicut p̃cisio auricule ꝟui pontificis significauit inobediẽtiam iudaici ppli ad xp̃m.sic eius sanatio significat eius obediẽtiã circa finẽ mundi. qz tũc tanget xp̃s sua clemẽtia corda iudeorũ(ꝺprehẽdẽtes aũt eũ ꝛc̃)exponaẽ sicut Mathꝫ.xxvi.ꝛ Mar.xiiij.vsq̃ꝫ ibi(ꝛ vt factꝰ est dies ꝛc̃)exponatur sicut Mathꝫ.xxvij.ꝛ Mar.xiiij(ꝛ ait illis si vob̃ dixero nõ credetis mihi ꝛc̃)homines enĩ in malo obstinati. veritatem dicẽtib⁹ nõ credũt nec interroganti de veritate respõdent nec ad bonã ꝑsuasionem.a sua nequicia cessant ꝛ tales erãt isti Reuouũ hui⁹ capli exponatur sic̃ mat. xxvi.ꝛ mar.xiiij.

Capitulum.xxiij.

Et surgẽs multitudo eorꝫ ꝛc̃) seqũtur) hũc inuenim⁹ ꝟuertentẽ gẽtẽ nr̃am ꝛc̃)ista cõtra xp̃m ꝓposita erãt simplr falsa ꝓpter qđ pylat⁹ respõdit (nihil inuenio cause in hõ hoie)ꝫ hic est mod⁹ iniq̃ꝫ ꝙ ꝑ mẽdacia q̃rũt ꝺdẽpnatõnẽ iustoꝫ ex hõ etiã patet ꝙ aliq̃ iustius agit in curia laicali q̃ꝫ clericali.principes enĩ sacerdotũ xp̃m ꝺdẽnauerãt tanq̃ꝫ mortis reum quẽ pylat⁹ ꝓnũciat inocẽtẽ ꝛ iustuꝫ et sic hodie fit in plurib⁹ locis ꝙ hõicide notorij q̃ ꝑ secularẽ iudicẽ suspẽderent ꝑ eccle/siasticũ iudicẽ i magnũ ppli scãdalũ liberantur(at illi iualescebãt ꝛc̃)sic faciũt maligni q̃rẽtes obtinere ꝑ clamorẽ qđ nõ pñt ꝑ rõnẽ(hẽodes aũt viso iesu gauis⁹ ẽ ꝛc̃)ꝑ hõ ãt ꝙ xp̃s corã hẽode icestuoso ꝛ hõicida no/

luit miraculū facere nec ſuis iterrogatōni
bꝰrñdere ſignificauit ꝙ tales digni nō ſūt
opa videre dīna nec eiꝰ habere reſponſa (
ſpreuit aūt illū herodes ꝛc̄) ſic hodie ſecta
tores xp̄i a malꝰ hoibus ſpernunt̄ ꝛ ab eis
fatui reputant̄(ꝛ facti ſūt amici herodes
ꝛ pylatꝰ ꝛc̄)Ꝫ fuit ſignuz ꝙ iudeoꝝ princi
pes ꝛ romanoꝝ conuenirēt i ꝓſecutione
xp̄ianoruz.Cetera exponant̄ ſic̄ mat. xxvij
ꝛ mar.xv.vſqꝫ ibi(filie ieruſalez nolite fle
re ſuꝑ me ꝫ ſuꝑ vos) ꝑm ſenſū lr̄alez fletꝰ
ad quā indurit xp̄s mulieres fuit ꝓꝑ miſe
riā ꝑ romanos ſuꝑ iudeos venturā ꝛ illa
miſeria figura fuit miſerie ſuꝑ incredulos
vēture ꝑ ſpūs malignos ꝙ cuiꝰ euaſiōe flē
dū eſt ꝛ orandū añ terminuz huiꝰ vite(du
cebant̄ aūt ꝛ alij duo neqꝫ cū eo ꝛc̄)Ꝫ ad
lr̄az ꝓcuratū fuit ꝑ principes iudeoꝝ vt a
vulgaribꝰ xp̄s ꝑticipaſſe videret̄ ꝛ i crimi
nibꝰ eoꝝ ꝛ ſic ipi viderent̄ iuſte morte eius
ꝓcuraſſe ꝛ ſic frequent̄ facūt maligni q̄/
rentes opire ſuā nequiciam ꝑ ifamiā iuſti
(ꝛ poſtqꝫ venerūt in locū qui vocat̄ calua
rie ꝛc̄)exponat̄ ſicut mat.xxvij.ꝛ mar.xv.
(ieſus aūt dicebat pr̄ dimitte illꝭ ꝛc̄)Beda.
Neqꝫ putādū eſt Ꝫ cū fruſtra oraſſe.ꝫ i eis
q̄ poſt eiꝰ paſſionē credidērūt qđ orabat i
petraſſe Notādū ſane ꝙ nō ꝑ eis orat.qui
quē filiū dei ītellexerūt crucifigē qꝫ ofiteri
maluerūt ꝫ ꝑ eis q̄ neſcierūt qđ fecerūt. ze
lum dei hñtes ꝫ nō ꝑm ſciam vnde ſubdit
(non ei ſciūt q̄d faciunt)Cetera exponan
tur ſic̄ mat.xxvij.ꝛ mar.xv. vſqꝫ ibi(vnuſ
aūt de his q̄ pēdebāt latronibꝰ ꝛc̄) ꝑ iſtos
duos ſignificant̄ illi q̄ ꝑ pcīs ſuis expian
dis cū xp̄o crucifigūtur ꝑ ꝓfeſſionez in re
ligione factā.ꝫ aliq̄ reuertunt̄ actu etſi nō
habitu ad vitā ſcl̄are ꝺ q̄bꝰ dr̄ ro.ij.Nom̄
dei ꝑ vos blaſphematur int̄ gētes qz ſcan
dalizāt ſcl̄ares ꝛ iſti ſignificant̄ ꝑ latronē
blaſphemātē.alij ꝺo ꝓfeſſi crucē pnie per
paciam deuote ſuſtinēt ꝛ iſti ſignificant̄ ꝑ
latronē xp̄m ofitentē ꝛ eiꝰ gr̄am poſtulātē
ꝓpter qđ ſibi dr̄(hodie mecū eris i paradi
ſo)qz tales tā cū xp̄o ſunt ꝑ gr̄am ꝛ erunt
ꝑ gl̄am i futuro(Erat aūt fere hora ſexta
ꝛc̄)exponat̄ ſic̄ mat.xxvij.ꝛ mar.xv.(pat̄
i manus tuas cōmēdo ſpm̄ meū)in Ꝫ docu
it nos ſp̄ deo cōmēdare ſpūs nr̄os q̄z cot/
ꝑa quotidie tēdūt ad mortē ꝛ horā penitꝰ
ignoramꝰ(videſ aūt cēturio qđ factū fue
rat ꝛc̄)ꝑ Ꝫ aūt ꝙ iſte gētil̄ ofeſſꝰ fuit xp̄m
tam clare ſignificata fuit gl̄oſa cōfeſſio gē
tiliū in eoꝝ ꝺuerſione ꝛ duricia iudeoꝝ in
ſidelitate.Ambroſius.O duriora ſaxis pe
ctora iudeoꝝ iudex arguit credit miſter ꝑ
ditor ſcelꝰ ſuū morte cōdēnat elemēta fugi
ūt terra ꝺcutit̄ monumēta reſerant̄ iudeo
rū tñ imobil̄ auaricia atqꝫ duricia manēt
orbe ꝺcuſſo(ꝛ ecce vir noīe ioſeph ꝛc̄)expo
nat̄ vt ſupra.mat.xxvij.ꝛ mar.xv.(ꝛ dies
erat paſceues)beda.ꝙ autem dñs.vi.die
crucifigit̄.vij.i ſepulcro q̄eſcit ſignificat̄ ꝙ
i.vi.mūdi etate nos ꝑ domino pati velut
mundo crucifigi neceſſe eſt Jn.vij.vero.i.
poſt mortem corpora quidē in tumul̄ anie
vero cum domino requieſcūt vſqꝫ nunc e/
tiam mulieres ſancte.i.anime humiles di
lectōne feruentes.paſſioni xp̄i diligent̄ ob
ſequuntur.

Capitulum .xxiiij.

Una aūt ſabbati ꝛc̄)Beda.Juxta i
tellectum vero miſticum ꝑ hoc ꝙ
mulieres valde diluculo veniunt
ad monumētum.dat̄ nobis exemplum diſ
cuſſis vicioꝝ tenebris ad dñi corpus acce
dere nā ꝛ ſepulcrū illud figuram dñici ha
bebat altaris in q̄ corpis miſteria non i ſe
rico non in pāno tincto ꝫ inſtar ſindonis q̄
eū ioſeph inuoluit ꝛ linteo puro debēt con
ſecrari vt ſicut ipe verā terrene nature ſb/
ſtantiam morti ꝑ nobis obtulit.ita ꝛ nos
in commemoratōne ipſius purum de ter/
re germine candidum que mſtimodo qua
ſi mortificatōnis genere caſtigatuz limini
apponam̄ aromata autem que mulieres
deferūt ſignificāt odorem virtutum ꝛ ora
tōnum ſuauitatem quibus altari appropi
quare debemus. reuolutō aūt lapidis inſi
nuat reſeratōz ſacramētoꝝ q̄ tegebant̄ ve
lamie lr̄e legis q̄ in lapide ſcpta fuit cꝰabla
to tegmie corpꝰ dñi mortuū nō inuenit̄ ꝫ vi
uū euāgelizat̄ qz etſi ognouimꝰ ꝫz carnem
xp̄m ꝫ iā nē nō nouimꝰ quo āt poſito in ſe
pulcro corpe dñi angli aſtitiſſe legūt̄ ita ꝛ
tpe ꝺſecratōis miſteriꝝ corpis xp̄i aſſiſtē
ſunt credēdi nos ergo exēplo deuotaꝝmu
lieꝝ q̄tiēs miſtēriꝝs celeſtibꝰ appropinq̄mꝰ
ꝓpt̄ āglicā pñtiā ſeu ꝓpt̄ reuēntiā ſacre ob
latōis cū oi hūilitate mltū decliemꝰ in tr̄ā
nos eſſe

nos esse terram ⁊ cinerē recolentes (Et ec
ce duo ex illis) per quos significatur bon⁹
actiuus ⁊ contemplatiuus (ibant ipsa die)
resurrectionis nā ipsa die resurrectōnis a/
perta fuit via beatitudinis que per emaus
significatur eo ꝙ mater dulcedinis interp̄
tatur ⁊ ex tunc christi discipuli per viā con
sequende beatitudis gradiuntur (⁊ ip̄i loq̄
bantur adinuicem de his omnibus que ac
ciderāt) .s. de iesu ꝯuersatōne ⁊ eius morte
prout patet ex littera sequente (⁊ ipse iesus
appropinquans ibat cum illis) nam ipse
dixit Math. xviij. vbi sunt duo vel tres con
gregati in nomine meo. in medio eorū suꝫ
propter quod istorum exemplo cum per vi
am incedimus combinati. de salutiferis lo
qui debemus vt christum nobiscū ꝑgentez
habeamus ⁊ non solum pergentem sed ec̄
nos docentez. sicut istis duobus discipulis
cum quibus ibat scripturas prophetaruꝫ
aperiebat. ꝫ quoniam auditores non iustifi
cantur sed factores. ideo eorum oculi non
fuerunt aperti scripturas audiendo. ꝫ ope
ra pietatis faciendo ipsuꝫ ī specie peregrini
trahendo ad hospicium. ⁊ apponendo ci
bum ideo sequitur (⁊ aperti oculi eorum)
scilicet cordis ⁊ corporis ad cognoscendū
ipsum (⁊ surgentes eadem hora ⁊c̄) nam
ea que sunt ad communem salutem nō sūt
tacenda. sed reuelanda Tho. xij. Opera au
tem dei reuelare ⁊ confiteri honorificum ē
ideo subditur (⁊ ipsi narrabant ⁊c̄) dū hec
loquerentur (iesus stetit in medio eorum)
quia congregati erant in eius nomine vt p̄
mittitur (inuenerunt congregatos vnde/
cim ⁊ dixit illis pax vobis) ex quo patet ꝙ
illi sunt pacifici qui vere sunt discipuli chri
sti (⁊ dixit eis quid turbati estis ⁊c̄) ꝫm sē
sum litteralem certificauit eos de sua resur
rectōne per tria. scilicet. per visuꝫ. d. (vide
te manus meas ⁊ pedes meos) ⁊ per tactū
. d. (palpate ⁊ videte quia spiritus carnem
⁊ ossa non habet) ⁊ per gustum ibi (dixit
habetis aliquid qđ manducetur ⁊c̄) misti
ce vero christum resurrexisse vident. qui re
surrectōnis eius gloriam meditantur ipsū
vero tangunt ⁊ palpant. qui sibi caritate
copulantur p̄ma iohannis. iiij. Qui manꝫ
in caritate in deo manet ⁊ deus in eo. piscē
assū offerunt ei qui pacientiam igne tribu/
latōnis decoctam habent pro nomine chri
sti. sed illi offerunt fauum mellis qui mem
bris eius exhibent opera pietatis de quib⁹
dicit Mat. xxv. Esuriui ⁊ dedistis mihi mā
ducare (tūc aperuit illis sensum vt intelli
gerent scripturas) ex quo patet ꝙ sacre scp̄
ture non possunt sufficienter intelligi. nisi il
le aperiat. qui habet clauem dauid qui a
perit ⁊ nemo claudit (vos autem sedete in
ciuitāte ⁊c̄) licet enim dedissꝫ eis scriptura
rum intellectum ⁊ commisisset predicatio
nis officium tamen distulit executōnem p̄/
dicandi vsqꝫ ad sanctispiritus receptōnem
in signo visibili. per hoc insinuans ꝙ predi
cans actu debet prius habere sufficientem
sacre scripture noticiam ⁊ gratiam spirit⁹
sancti per coniecturam. scilicet ꝙ nō sit cō
scius sibi de peccato mortali (⁊ eduxit eos
foras) vt viderent eum ascendentez per h̄
significans ꝙ ciuitas tumultuosa non est
locus aptus ad diuinorum contempla/
tionez (⁊ eleuatis manibus suis benedixit
eis ⁊c̄) ex hoc documentum habent superi
ores ī ecclesia vt benedictōnem dent subdi
tis. quando recedunt ab ipsis (⁊ erant sem
per in templo) orantes deuote pro recipien
do spiritussancti dono. sicut erat eis ꝓmis
suꝫ a xp̄o ⁊ sic debemus orare vt possim⁹
ip̄m recipe Math. vij. Si vos cū sitis ma
li nostis bona data dare filijs vestris quan
to magis pater vester celestis dabit spiritū
bonum petentibus se.

Explicit Lucas.

euāgelista.

Incipit Johes.

Capitulum .primum.

In pricipio erat verbuz
ꝛc̄) Johannes euange
lista tam sublimiter lo
quit̄ de diuinis ꝙ mlt̄
ta de dictis eius ponē
moralit̄ nescio huma
nis actibus applican
do ꝓpter quod aliqua conuertere ad fidez
ꝛ aliqua alijs exponēda dimittā Sicut di
xi i expositōne lr̄ali. hic ponunt̄ quinqꝫ de
diuinis personis p̄mum est intrinseca v̄bi
ꝓcessio cū dicit̄ (in principio erat verbum
) s̄m est verbi ꝛ patris ꝑsonalis distinctio
cum dicitur (ꝛ verbum erat apud deum)
tertium est eorum substancial̄ indistinctio
cum dicitur (ꝛ deus erat verbum) quartū
est coeterna duratio cum dr̄ (hoc erat in
pricipio apud deum) quintum est oim ꝑ ip
sum factio cum dr̄ (omnia per ipsuz) Per
primū eliditur p̄sumptō philosophoꝝ qui
nihil volunt recipere nisi probatum fuerit
humana ratōne que tamē est valde defici
ens nam rem sensibilem ꝛ paruam vt foli
um arboris vel aliq̄d huiusmodi humana
ratio non comprehendit quantum ad om
nes eius conditōnes. s. quare sit talis figu
re coloris ꝛ huiusmodi ꝓpter quod medi
ci de virtute ipsius sanatiua dicunt ꝙ est
a tota specie nescientes eam nominare. eo
ꝙ eam non comprehendunt ꝓpter quod
dr̄ ecclesiastes. i. Cuncte res difficiles non
potest homo eas explicare sermone. Per se
cundum excluditur error sabellij q̄ sicut in
diuinis est vna essentia. ita dixit patris ꝛ
filij vnam esse ꝑsonam quod est falsum qꝛ
nulla res gignit se ipsam. ꝛ ideo inter pa
trem ꝛ filium est distinctio personalis ꝛ ea
dem ratōne inter verbum ꝛ eius cuius est
verbum. quia eo filius quo ꝛ verbū. Per
tercium repellitur error arrij qui dixit. ꝙ
pater ꝛ filiꝰ essencialiter distinguūtur sic̄
ꝛ personal̄r qd̄ est erroneū ꝙ sic filius nō
esset deus ꝓprie ꝫ tm̄ participatie eū essen
cia diuina sit idiuisibil̄ ꝛ de ipo dr̄ i. Joh.
v. Ut ꝯgnoscamꝰ verū deū ꝛ simꝰ in filio
eiꝰ v̄o. h̄ ē verꝰ deꝰ ꝛ vita et̄na. Per q̄rtuz
reprobat̄ error ebionitaꝝ q̄ dixerūt xp̄m
an̄ mariā nō fuisse ꝛ sic eū nō fuisse ab eter
no cū tn̄ xp̄s dicat de se ipo Jo. viij. princi
piū q̄ ꝛ loquor vobis ꝛ ibidem. an̄q̄ abra
hā fieret ego sum. Per quintū excludit̄ er
ror manichei q̄ posuit duo pricipia vnum
boni ꝛ alterū mali ꝛ hec inferiora corrup
tibilia dixit esse a deo malo ꝛ per ꝯsequēs
non sunt a verbo s̄m ipsum (quod factum
est in ipo vita erat) nā omnis creatura in
verbo preexstitit itelligibilit̄ intelligere est
viuere ꝛ intellectō vita (ꝛ vita erat lux ho
minum). i. verbū manifestatiuū omnium
que ab hominibꝰ cognoscunt̄ ꝑ quod tol
litur error dicentium ꝙ diuina ꝓuidentia
se non extēdit ad hec iferiora i quorum per
sona dr̄ Job. xxij. Circa cardies celi ꝑam
bulat nec nr̄a considēat qd̄ reprobat̄ ibidē
cuz sb̄dit̄ q̄ꝝ snia lōge sit a me Ph̄us etiā
p̄mo de aia rep̄hēdēs empedeclē hz ꝓ icō
ueniēti ꝙ aliq̄d ꝯgnoscamꝰ ꝛ deo sit igno
tū (ꝛ lux i tenebs lucz ꝛc̄). i. i pccōribꝰ quā
tū ē de se sic̄ cecꝰ lucē sol̄ non videt illū illu
strātē (fuit hō missꝰ a deo ꝛc̄) ꝑ iohānē pre
cursorē dn̄i significat̄ p̄dicator euāgelij iō
dr̄ h̄ (hō). i. viuēs s̄m dictamē rōis ꝛ n̄ vi
ta bestiali (cui nomē erat iohes) q̄ int̄pre
tat̄ in q̄ gr̄a ad h̄ ei ꝙ p̄dicator ꝯuēient̄ et
vtil̄r ānūciet v̄bū dei req̄rit̄ gr̄a spūssācti
(h̄ vēit vt testionū ꝑhibēt de lūine). i. de
xp̄o q̄ ē lux ꝑ eēntiā iō in p̄dicatore dēt eē
hꝰ lucis ꝑticipatō ꝑ bonā vitā ꝛ famā. q̄a
sic̄ dic̄ greg. omel̄. xxxviij. Cuiꝰ vita despici
tur restat vt eiꝰ p̄dicatō ꝯtēnat̄ (vt oēs cre
derēt ꝑ illū) dēt ei intēdē salutē auditoruz
ꝛ nō ꝓpriā laudē vel questum (nō erat ille
lux) qꝛ p̄dicator n̄ docz iteriꝰ mētē illustrā
do ꝫ deꝰ iō sb̄dit̄ (erat lux v̄a q̄ illūinat oēz
hoiem) lumine gratie quātū est de se ꝫ ma
li nō illuminant̄ eo ꝙ ponūt obicez huic il
luminatōi de q̄bꝰ dr̄ iob. xxviij. Ipi fuert̄
rebelles lumi (ꝛ mūdus eū nō ꝯgnouit). i
hoies mūdial̄r viuentes q̄ suū intellectū ꝛ
affectū defigūt i terrenis ꝛ sic auertunt̄ a
dinis (in ꝓpria venit ꝛ sui eū nō receperūt
) lz aūt oēs xp̄iani sint sui. mag. tn̄ ꝓprie cl̄i
ci q̄ dicunt̄ a cleros qd̄ ē sors eo ꝙ sunt d̄
sorte dei ꝛ tn̄ eoꝝ ꝛ mlti non recipiūt ipz
ꝫ mag. obijciūt q̄ꝫ laici (quotquot aūt re
cepert̄ eū) ꝑ fidē caritate formatam (dedit
eis ptātē filios dei fieri (ꝑ adoptōnis gr̄az
(q̄ non ex sāguinibꝰ ꝛc̄) nam hec filiatio
nō est ꝑ participatōnē esse nature ꝫ mag.
diuine. s.

diuine ꝫ qđ dr̃.ñ.pe.i. Qui vocauit nos ꝑ
ꝓia gloria ꝙ ẏtute ꝑ quem maxima ꝙ p̃ci
osa nobis ꝑmissa donauit vt ꝑ hoc efficia
mini dine consortes nature(ꝙ verbū caro
factū est) ꝙ sic de⁹ voluit esse ꝑticeps hūa/
ne nature ꝙ hec mutua ꝑticipatō.debz esse
ratō maxime dilectōnis.licet nō sit similis
vtrobiqꝫ quia verbū assumpsit humanam
naturā verā.ꝫ dei filij adoptiui non recipi
unt sic dinam ꝫ ꝑticipatōnē ei⁹ ꝑ gratiam
(ꝙ vidim⁹ gloriā ei⁹ ꝙc̃) nā fideles vident
eā nūc ꝑ speculū ꝙ in enigmate postea ẏo
videbūt clare ꝙ mānifeste(Jobes ꝓhibet te/
stimoniū) ꝫ ponit ipsi⁹ mod⁹ testificādi ꝑ
quā significat mod⁹ p̃dicandi qui dēt esse
cum affectu magno ꝙ etiā in pblico. iō sub
dit̃(ꝙ clamat)habētes eni doctrinā suspe/
ctam magis docēt occulte ꝙ sine clamore(
ꝫ est quē dixi qui post me vēt⁹ est ꝙc̃)qz
p̃dicatoz q̃rere debet honorē xp̃i ꝙ virtutē
p̃dicatōnis attribuere sibi iō sb̄ditur(ꝙ de
plēitudie eius nos oēs accepim⁹)ex nobis
nihil hñtes(ꝙ gr̃az ꝑ gratia) .i. nob dedit
gratiā vt ꝑ eam gloriā ꝺsequamur que est
gratia ꝺsummata(qz lex ꝑ moysen data)
a peccatis cohibēs.ꝫ nō gratiā iustificātez
p̃bens nā ꝫ xp̃o refuabat̃ iō sb̄ditur (gr̃a
ꝙ veritas ꝑ iesum christus ꝙc̃)(deū nemo
vidit vnq̄ꝫ) comprehēsiue(vnigenit⁹ qui est
in sinu p̃ris).i.sibi ꝺsubstātialis ipe vidit il
lo mō iō sb̄ditur(ipe enarrauit).s.misteria
in lege ꝙ ꝓphis sb̄ velaminibus pronūcia/
ta ꝙ hoc fuit signū ꝙ nos deducēt ad clarā
visionez diuinoꝝ(ꝙ ꝫ est testimoniū ioꝫis
)qđ ꝓhibuit coram legis peritis.in quo testio
nio negauit se eē xp̃m ꝙ hoc veraciter quā
tum ad interrogātium intēcionē ꝙ de duo
bus p̃mis pz.quia ioꝫes nō erat christus
nec helyas in ꝑsona.similit̃ de tertio nam
intēdebāt querere si ioꝫes erat de numero
ꝓphārum antiquoꝝ alit̃ eni respōdere. fu
isset falsum. ꝫ asseruit se esse vocem .i. ẏbi
diuini denūciatorem qđ erat verū ꝙ humi
le responsum. ꝙ in hoc docuit doctores
catholicos veraciter ꝙ hūiliter respōdere(
q̃d ergo baptizas ꝙc̃).q. dicāt tu tibi vsur
pas officiū alienū(respōdit eis ioꝫes)non
reddēdo iniuriam ꝑ iniuria. ꝫ humilit̃ et
ẏe dicens(ego baptizo in aqua) corpa tā/
tum lauando ad significandum illius bap
tisimuz .qui lauat animas in spiritu sancto
(hec in bethania facta sunt)que interp̃tat̃
dom⁹ obediēcie iō ꝑ hoc significatur ꝙ io
hānes ex obnia dei venēat xp̃z nūciaē imo
landū ꝑ redemptōne mundi(ꝙ ego nescie
bam cū)ante reuelatōnem mihi factaz. an
no.xv.tyberij cesaris.vt habet̃ luce.ij.que
quidē reuelatio facta fuit iohāni in deꝺto.
vt habetur ibidē ꝙ ꝑ hoc significatur ꝙ re
uelatōnes diuine fiunt habitantibus in de
ꝺto penitencie ps̄.ltij Jn terra deserta in/
uia inaquosa sic in sco apparuit tibi.vt vid̄
ret virtutē tuā ꝙ glām tuā(alt̃a die iteruz
stabat ioꝫes ꝙc̃)sic dēm ē ꝑ iohānē predi/
catoz euāgelij designat̃ ꝙ iō ꝑ ꝫ ꝙ dr̃ ꝫ sta
bat significat̃ ꝙ p̃dicatoz euāgelij dēt esse
cōstans in p̃dicatōne verbi dei(ꝙ respiciēs
iesum ambulātem) ꝑ quod significat̃ ꝙ p̃
dicatoz euāgelij dēt diligent̃ considerae ꝑ
cessum vite xp̃i ꝙ non solum cōsiderare. ꝫ
etiā predicare.iō subditur(ꝙ dixit ecce ag
n⁹ dei)ei⁹ innocētiā predicādo ꝙ obediētiā
vsqꝫ ad mortē ꝙ audiētes debent deuote re
cipe talem predicatōnez qđ significat̃ ꝑ ꝫ
qđ subditur(ꝙ audierunt eū duo discipuli
loquentem ꝙ secuti sunt iesum) ꝙ dominus
iesus ad tales ꝺuertitur ꝑ clemētiā. ꝙ reci
pit ꝑ gratiam. ꝙ eos instruit de nr̄is ad
salutez ꝑ andream vero ꝙ philippum. qui
a christo euocti fuerunt de salute fratruz
suoꝝ significantur illi qui ꝓximos suos
quantum bono modo possunt inducūt ad
sequelā christi.ꝺtra mltos qui non solum
non inducūt .ꝫ pro suo posse auertūt(amē
amē dico vobis videbitis angelos ꝙc̃) per
quos significant̃ predicatores. qui dicunt̃
ascendē sup̃ filium hominis.quando predi
cant christi deitatem ꝙ descendere quando
q̃rūt ꝑ ei⁹ amoē releuaē ꝓximi necessitatē.

Capitulum.ij.

Et die tercia nupcie facte sunt) mi
stice nupcie tūc celebrant̃. quādo
spons⁹ ecclesie.s.ep̃s consecratur(
in chana galilee)chana zelus galilea trās/
migratio interp̃tat̃.ꝑ hoc ergo significat̃.
ꝙ ep̃i cōsecratio fit ꝓpter zelū animarum
ꝙ ꝓpter trasmigratōnez ipsius ad culmen
virtutum.hec enim duo inseparabilit̃ ꝺco
mitari debent episcopalem statum(ꝙ erat
mater iesu christi ibi ꝙc̃)nam ex consecrati

one tal honozatur ieſus q mal ipſius ꝫ ibi ꝓficit vinū oſolatōnis hūane q ꝓpter ſo licitudinē impoſite ſibi cure de qua dicitur ſcđo coꝛ.xi. ¶ Quis infirmatur et ego non infirmoꝛ quis ſcāndalizatur et ego nō vroꝛ ꝛc. ſed tali prelato ſic compaciēti ꝓplo ſuo impetrat per ẋginē meliuſ vinū .i. conſola tio melioꝛ .ſ. diuina que tāte ẋtutl. eſt ꝙ fa cit materiā oſolatōis illud qđ eſt alīſ ma tēia deſolatōiſ. act. iiij. Jbāt apli gaudētes a cōſpectu cōcilij. qm̄ digni hīti pro noie ie ſu cōtūeliā pati. epi vero ſucceſſoꝛes ſunt aploꝝ vt dicit in decretis. đ. xxi. ꝙ i nouo et ideo ſi gaudēt đ apoſtolico honoꝛe dēnt eis eſſe ſimiles i laboꝛe (q ꝓpe erat paſcha iudeoꝝ ꝛc) ſequitur (q inuenit in templo vēdentes oues ꝛc) p oues intelligūtur ipo crite q̄ mentē lupinā habent ſub ouina pel le. p boues qui ſunt laborioſi ſignificantur illi qui magnos labores ſuſtinēt p princi/ pibus vel prelatis vt per hoc promouean tur in eccleſia licet inſufficientes ſint q idi/ gni. ¶ Per vendentes columbas ſymonia ce promoti omnes iſtos eīecit de templo chriſtus ſignificans ꝙ ſunt excluſi de tem plo glorie ſancto dei (ſoluite templū ħ ꝛc) quod intelligitur litteraliter de ſolutione coꝛporis xpi per moꝛtem vt dicitur in litte ra per quod ſignificatum fuit ꝙ iudei poſt aſcenſionem xpi conarentur ſoluere coꝛpꝰ eius miſticum ꝫ in tribuſ diebus fuit ſuſci tatum p quos dies ſignificantur doctrine miracula q exempla vite in apoſtolis alīs qꝫ diſcipulis per hoc eccleſiam illuminan / tibus ſicut ſol q luna (ipſe aūt ieſus nō cre debat ſemetipm eis) .i. non reuelabat eis altioꝛa miſteria ſm ſenſum līalem qz aliq̄ erant imperfecti nō potentes ea capꝫe q a/ liqui ficti querentes ea deridere. q in hoc i ſtruxit p̄dicatoꝛes euāgelij vt nō predicēt ſimplicibꝰ alta ꝫ groſſa q capibilia qz ſunt nutriēdi lacte q nō ſolido cibo ¶ Nec fictis fi/ dei ſecreta miſteria ne derideant ipa ꝓpter qđ dic̄ ſal. mat. vij. ¶ Nolite ſanctū dare ca/ nibꝰ neqꝫ mittatis margaritas añ poꝛcos ne forte conculcēt eas pedibꝰ ſuis. ca. iij.

ERat aūt homo ex phariſeis ꝛc) p nichodemum qui venit ad ieſum vt de pertinentibus ad fidē pleniꝰ eruditet. ſignificat diſcipulꝰ hūil q diligēſ q̄ vēit ad doctoꝛē ꝓpitū vt ab ipo de dubīs iſtruat q̄ dēt eū dulcit recipē exēplo xpi q̄ nichodemum dulciter recepit q non ſoluz ꝓponentem ꝫ etiam replicantem bis audi uit primo cum dixit (quomodo poteſt ho/ mo naſci cum ſit ſenex ꝛc) ſcđo cum ſbiūn xit poſtea (quomodo poſſunt hec fieri) cō tra multos doctoꝛes qui tantum tenent đ ſua ſcientia ꝙ ſine diſcuſſiōe dicta ſua ſint tenenda (q nemo aſcendit in celum niſi is qui deſcendit de celo ꝛc) hoc dicitur de xpo ad litteram quam doctoꝛ euangelicus de bet imitari .ſ. in celum aſcendendo per cō templatōnem diuinoꝛum. q inde deſcendē do ad eruditōnem proximoꝛum (q ſic moi ſes exaltauit ſerpentem ꝛc) q ſerpens ille fuit eneus q in alto eleuatus vt aſpiciētes ipſum ſanarentur a moꝛſibus ſerpentum q ille ſerpens fuit figura xpi qui fuit ipaſſi bilis factus quantum ad coꝛpus in ſua re ſurrectione que impaſſibilitas figurata fu it per eneam ſolidꝫitatem q fuit exaltatꝰ in ſua aſcenſione ad patris dexteram q ex ħ datur ſpes credentibuſ aſcendendi ad glo rie vitam. ¶ Greg. ¶ Dum terrenū coꝛpus ſu/ peribus ſuperpoſuit nobis celum poſſe pa tere monſtrauit (ſic eni deus dilexit mun/ dum ꝛc) q hoc debet eſſe nobis amoꝛis di uini maximum excitatiuū (non eniz miſit deus filum ſuum vt iudicet mūdum ꝛc) vt condemnet q nos multo minus debeꝰ condemnare proximum etiam peccatoꝛez quia qualis ſit futurus eſt nobis penitus ignotum (ħ eſt aūt iudicium) .i. ratio con demnatōnis reproboꝝum (quia lux uenit in mundum q dilexerūt homines magis tenebras q̄ lucem) beda. moꝛaliter illi ma gis tenebras q̄ lucem diligunt qui ſuos p̄ dicatoꝛes bñ docentes odīſ q detractioni bꝰ inſequuntur (poſt hoc venit ieſus q diſ cipuli eꝰ in iudeā) q̄ inꝫpretat̄ confeſſio alicꝰ vbi ē pcōꝝ q dinaꝫ laudū confeſſio illuc ve nit xp̄s q diſcipli eꝰ .i. doctrina ipīꝰ q pur gat vicia pcōꝝ (fc̄a ē āt q̄ſtio ex diſcipul iohīſ ꝛc) nā eꝰ diſcipli idiſcrete zelātes p eo baptiſmū iohīs p̄ferre volebāt xpi bapti/ mo q̄bꝰ ñlles ſē mlti theologi q aliq̄ religio ſi q̄ mag. adherēt aliq̄bꝰ opiniōibꝰ eo ꝙ ſē opiniões mgr̄oꝝ ſui oꝛdis vl pfie q̄ ꝓ ipa ẋitate cū tñ. d. pbus prio ethicoꝝ ꝙ lēm ē

p̄honozare veritatē. ꝙ plato dixit de socra
te mgr̄o suo. amic⁹ quidez socrates magis
amica est veritas. ꝑ hoc aūt ꝙ iohānes di
ctos discipulos reprehendit informanꝫ do
ctores boni vt tales adulatōnes non recipi
ant. ß magis repellāt. sicut et moyses dixit
iosue. numꝰ. xi. ꝙ emularis ꝑ me (amic⁹ āt
spōsi ꝛc̄) hic ē predicator verus q̄ non suū
querit. ß xp̄i honorem. ꝙ ille dicit de xp̄o (
illū oportet crescere me aūt minui) qui soli
citus ē de honoris xp̄i augmētatōne. ꝙ de
ꝑpria hūiliatōne ꝙ illud qō sequiꝫ (qui de
sursum venit ꝛc̄) qz confiteꝫ in xp̄o diuinā
excellētiam ꝙ in se ipso fragilitatē terrenaz
ꝙ in ß docuit iohānes doctores inferiores
deferre supioribus honores.

Capitulum. iiij.

Ut ergo ognouit iesus ꝛc̄) sequiꝫ (
iesus aūt fatigat⁹ ex itinē sedebat
sic sup̄ fontez hora aūt erat quasi
sexta) ista fatigatio fuit signū passionis xp̄i
future tali hora (venit mulier de samaria
haurire aquā) ꝑ hāc mulierez que gentilis
erat intelligi pōt vniuersitas studētium in
doctrina gentiliū (dicit ei ies⁹ da mihi bibē
) ꝑ qō significaꝫ ꝙ intendebat aliquos pe/
ritos in gētiliū doctrina sibi ꝑ fidem incor
porare. s. dyonisiū. ambrosiū. augustinum
(quomō tu iud⁹ cū sis bibē a me poscis)
ß admiratie dr̄ qz qñ tales sicut dyonisius
ꝙ ceteri ad fidē xp̄i conuertebanꝫ. alij de gēti
litate mirabanꝫ (rñdit ies⁹ ꝙ dixit. si scires
donū dei ꝛc̄) acsi dicat o tu gētilitas si sciēs
dei gratiā tibi cōcedēdam. tu nō mirareris
ß eam peteres p̄cib⁹ deuotis ꝙ hec gētilita
tis ignorantia magis designaꝫ cū ꝓ̄ditur
(vñ ergo habes aquā viuam) qz gētilitas
ignorabat xp̄i potētiam (ois qui biberit ex
hac aqua). i. ex gētiliū doctrina (sitiet iterū
) nā philosophi de felicitate loquētes nō at
tigerūt ad aliq̄d qō cēt hūani desiderij qui/
etatiuū qō tamē est de ratōe felicitatis. illi
vero q̄ magis appropinq̄uerūt vēitati po
tuerūt felicitatē hois in speculatōne prime
cause q̄ tñ speculatio ē ꝑ creaturas de qua
certum est ꝑ experiētiā ꝙ hōis desiderium
nō quietat (qui aūt bibēit ex aqua quā ego
dabo ꝙ nō sitiet in eternū) qz doctrina euā
gelica felicitatē perfectam que consistit i vi
sione ꝙ fruitione dei ostēdit. ꝙ gr̄a que daꝫ
credētibus euāgelio ad illā ꝑducit iō ꝓ̄ditur (ß aqua quā ego dabo ei fiet in eo fons
aque saliētis in vitā eternaz. dicit ei mulier
dñe da m̄ hanc aquā ꝛc̄) nā gētilitas audi
ta p̄dicatōne apostolorū ꝙ alioꝝ discipulo
rū deuote recepit fidē xp̄i (dicit ei ies⁹ voca
virū tuū) ꝑ quē significatur intellectus qui
ad capiendum christi doctrinam est appli
cād⁹ (dñe vt video ꝓpha es tu pr̄es nr̄i ꝛc̄
) ꝑ hoc enim ꝙ hec mulier q̄siuit a xp̄o de/
bitū adoratōis modū significaꝫ ꝙ gentiles
vni⁹ veri dei cultū recepunt. ꝙ ydolatriam
abiecerūt (ꝙ cōtinuo venerūt discipuli eius
ꝙ mirabantur ꝙ cum muliere loquebatur
) ꝑ hoc significata fuit admiratio iudeorum
in conuersione gentilium. sicut habeꝫ actu
. x. ꝙ iudei qui erant cum petro. fuerūt ad/
mirati quando viderunt gratiam spiritus
sancti dari cornelio ꝙ a'ij's gentilib⁹ existē/
tibus cum eo (reliquit ergo ydriam suam
mulier ꝙ abiit in ciuitatem ꝛc̄) per quod si
gnificatur ꝙ multi doctores gentilium. re
liquerūt doctrinam cōsuetam propter euā
gelium ꝙ discurrerunt ad docendum alios
ꝙ fecerunt fructum magnum. qō significaꝫ
ꝑ hoc ꝙ dicitur (ꝙ exierunt de ciuitate. et
veniebant ad eum). s. ad iesum (interea ro
gabant eum discipuli ei⁹ dicētes rabbi mā
duca ꝛc̄) ꝑ hoc aūt ꝙ distulit refectionem
corporis accipere. quāuis iam esset hora ser
ta ꝙ ipe etiam esset fatigatus ex itinere vo/
lens ꝑius intendere conuersioni samarita/
norum. ostendit verbo ꝙ facto quātum pre
dicator euangelij debet esse solicitus de
salute hominum. ꝙ postponere omne aliud
negocium (ex ciuitate aūt illa multi credide
runt ꝛc̄) qui licet excitati fuerunt per muli
eris verbum. tamē magis crediderunt per
xp̄m. ideo sequitur (iā non ꝓpter loquelaz
tuam credimus ꝛc̄) ꝑ quod significaꝫ ꝙ
licet doctrina philosofica fidei nr̄e sit in plu
rib⁹ accōmoda. tamen non credimus per
illam ß propter sacram scripturam ꝙ potis
sime propter christi doctrinaz (Et erat qui
dam regulus ꝛc̄) Moraliter quilibet pecca
tor dici potest regulus diminutiue. quia de
ficit in sai ipius regimine ꝙ tunc eius filiꝰ
us informatur. quando rationi sensibilis
appetitus contrariatur qui debet obedire
rationi sicut fili⁹ suo patri. vt dicitur p̄mo

ethicorum ꝫ cū homo ꝑ rationem xp̄m fi delit deprecatur tūc iste filius per virtutez xp̄i sanatur per quam sensibilis appetitus ſb ordine rōnis collocatur.

Capitulum .v.

Post hoc erat dies festus iudeorum ꝛc̄)sequitur(est aūt ierosolimis ꝑ batica piscina)ꝫ doctores catholicos hec piscina sanās infirmitates in visibili virtute.apparuit ante baptismum xp̄i ad significandum virtutē huius baptismi sicut dixi plenius in expositōne lr̄ali(quinq; porticus hās).i.aditus per quos significantur lex ꝓphe ⁊ agiographa euāgeliū ⁊ apostolica doctria. hec enī quinq; mētionem faciunt de xp̄i baptismate quasi ad ipsum p̄bentes aditum tria p̄ma figuratie. alia duo exhibitie ſDer angelū descēdētem i piscinam significat xp̄s qui.ysa.ix.ſm trās lationem septuaginta dr̄ magni cōsilij angel⁹ ipse vero descēdēs in iordanem vim regeneratiuā dedit aq̄s tactu sacratissime carnis suc.ꝫ quoniā diuina ẋtus non est alligata sacramētis ideo ad hoc significandū iste languidus qui dr̄ hic sanatus nō fuit sanat⁹ ꝑ descensum in piscinā ꝫ per xp̄i sermonē cum ei dixit(surge tolle grabatū tuum ꝛc̄)ꝑ hoc aūt q̄ vnus tantum sanatus fuit de mīltitudine languidoꝝ ſignificatur q̄ pauci saluant̄ de mīltitudine vocatorum ſDer lectū aūt in quo iacebat languid⁹ ſignificatur prava cōsuetudo ꝑ quam homo iacet in peccato que tollit̄ ꝑ exercitium in op̄e bono iō ſb ditur(⁊ sustulit grabatum suum ⁊ ambulabat)ꝑ ẋtutis exercitium. ꝓpterea p̄sequebant̄ iudei xp̄m. op⁹ eius bonum ꝑuertentes in malū ⁊ adhuc multos hūt sequaces nūcios xp̄i ꝓpter op⁹ cōfessionis ⁊ predicatōnis molestantes(ies⁹ aūt respondit pater me⁹ vsq; mō op̄at ꝛc̄) vbi xp̄s vnitatē op̄atōis ostendit ⁊ nature.i filio ⁊ i pr̄e ⁊ ẖ satis diffuse.nec occurrit ꝫ moralitas ẖ dicēs nisi q̄ q̄libz xp̄ian⁹ q̄ dei fili⁹ē adoptiu⁹ dēt vniri sibi ꝑ caritatē ītis ⁊ ꝺformitatē op̄atōis ꝫ illud.i.cor vi.Qui adhēt deo vnus spūs ē.

Capitulum .vi.

Post hec abiit iesus trās mare galilee ꝛc̄)sequit̄(cū sublenasset ergo oculos iesus ꝛc̄) ista refectio magne multitudinis de quiq; panib⁹ ⁊ duob⁹ piscibus exposita fuit mistice math̄.xiiij.⁊ mar.vi.⁊ luce.ix.ꝓpē quod hic pertrāseo(iesus ergo cū ognouisset.q̄ vēturi eēnt vt raperēt eum ⁊ facēnt cū regem fugit ꝛc̄)cū aūt quereret ad passionē voluntarie se obtulit ⁊ querētib⁹ se manifestauit dicēs ego sum vt habetur infra.xviij.ꝑ hoc ostēdēs q̄ virtuosus debet esse tardus ad honoēs ⁊ promptus ad bonos labores sic autez fecerūt patres nr̄i.ambros⁹.gregor⁹.augustin⁹.⁊ alij multi qui dignitates ecclesie fugerunt quātum bono modo potuerunt ⁊ labores viriliter exercuti sunt(⁊ cum ascendissent nauim venerūt trās mare ꝛc̄) expo natur sicut supra mat.xiiij.⁊ mar.vi.(Amē amen dico vobis queritis me ẖ q̄ vidistis signa ꝫ quia ex panibus māducastis)Ere go.non ꝑ signis dñm.ꝫ pro panib⁹ quere re est ad officium religionis non pro augendis virtutibus ꝫ pro requirendis subſtōijs temporalibus inhiare(operamini nō cibū qui perit ꝫ qui permanet i vitam eternam ꝛc̄)crisostom⁹.q.d.vos exq̄ritis escaz tpalē ego aūt corpora vestra nutriui vt ꝑ hoc exq̄retis illā escā non tēporalez ꝫ ekn̄ quetribuit vitam.hec autē esca est xp̄i corp⁹ in eucharistia ꝓut patet per litteram sequentem i qua loq̄tur satis diffuse de sacramēto eucaristie ostēdēs q̄ in eo realit̄ cōtinet vñ infra eodē capitulo dr̄.Caro mea vere est cib⁹ ⁊ sanguis me⁹ vere ē pot⁹ ꝑ quod tollit̄ error berengarij q̄ dixit xp̄i corp⁹ in ẖ sacramēto tanq̄ in signo otineri ꝓpē qđ dictū suū tanq̄ erroneū reuocauit Jn reſi duo hui⁹ capli non occurrit ꝫ aliq̄s sens⁹ mistic⁹ nō hūt iō sufficiat lr̄alis.

Capitulum .vij.

Post hoc autē ambulabat iesus in galileā ꝛc̄) ꝑ hoc oñdit xp̄s q̄ aliquādo dādus est ire loc⁹ maxime quando personalis est persecutio sicut fuisse videtur in proposito (transi hinc ⁊ vade in iudeam ꝛc̄) Jsti loquebantur tanq̄ humana gloria essz per se querenda quod est falsum propter quod Christus eis non adquieuit.vt daret nobis exemplum talez gl̄am non q̄rendi verūtamen q⁹ ꝓpē dicta hoim doctria salutis nō est omittenda(q̄rta die festiuitatū.)q̄ erat media eo q̄ septez

diebus durabat festum (ascēdit ieſus in tē/plum ⁊ docebat ꝓplum) q̄ diebus p̄teritis intent⁹ fuerat ſacrificijs ⁊ oblatōnib⁹ ꝺsue tis ⁊ ꝑ hoc docuit p̄dicatores euāgelij. vt ꝟm dictum ſapiētis tempus tacēdi cōſide rēt ⁊ tēpus loquēdi. In ſequētibus autem mihi nō occurrit aliqꝺ miſticū notabile vſ qꝫ ibi (in nouiſſimo autē die magno feſtiui tatis ſtabat ⁊ clamabat ⁊c̄) ex hoc ioleuit ꝙ turbis fit p̄dicatio ſtādo ⁊ magiſ clamo ſe clauſtralib⁹ aūt ⁊ capl̄is ſedēdo ⁊ magl. dimiſſe eo ꝙ dicit̄ matꝫ. v. ⁊ cū ſediſſ̄ ac/ceſſerūt ad eū diſcipuli eius ⁊ aperiēs os ſuū docebat eos (ꝛ turba hec que nō nouit legē maledicti ſunt) aug⁹. in me ſit hec ma ledictō ita etiā nūc eſt in eccleſia. ꝙ ſimpli/ces ⁊ laici ſāt aliquādo deuotiores ꝟ illō yſa. i. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū ⁊ aſin⁹ p̄ſepe dñi ſui. iſrael aūt nō me ꝛgnouit.

Capitulum. viij.

IEſus aūt ꝓrexit in montez oliueti ⁊c̄) ſequitur (adducūt ād ſcribe et phariſei mulierem ⁊c̄) ꝑ mulierez iſtā in adulterio deꝑhēſam ſignificat̄ queli bet ꝑſona xp̄o ꝑ fidē deſponſata. ꝟm illud ij. cozinc̄. xi. deſpōdi vos vni viro x̄ginem caſtā exhibē xp̄o ꝛ poſtea ꝑ mortale pecca tū cū ꝺyabolo adulterata ꝑ ſcribas ⁊ pha riſeos demōes ſignificant̄ qui nr̄a pecā re/tinēt memorit̄ tanqꝫ firmit̄ ſcꝑpta ⁊ phari/ſei. i. diuiſi recte dicunt̄ nā a xp̄i ⁊ ſanctorū ꝺſortio ſepant̄. hi mulierē ad iudiciū addu cūt. qz dānatōez hoim ſolicite q̄rūt ꝛ quia dñs nō vult mortē pecāris ꝛ vt magis con uertat̄ ⁊ viuat eze. xviij. iō dic̄ ei (vade ⁊ ā pli⁹ noli pec.) qz ſibi ſufficit vēa pnīa de p̄te ritis ⁊ cautela ꝺtra recidiuū ꝑ futuris (di cit ergo eis ieſus cū exaltaueritis filiū hōis). ſ. in cruce (tūc ꝛgnoſcetis qz ego ſuꝫ ⁊c̄) poſt mortē enī xp̄i ⁊ eius aſcenſionem vna die p̄dicante petro crediderūt ſimł ⁊ ſemel de iudeis quiqꝫ milia ⁊ altēa die. iiij. milia vt habeā actu. ij. ⁊. iiij. fic etiā eſt inē hoies ꝙ valoz hois plus apparet ⁊ ꝛmendat̄ p⁹ ei⁹ mortē q̄ ante (amē amē dico vobis q̄a omnis qui facit peccatū ꝟu⁹ eſt peccati ⁊c̄). o miſerabil̄ ꝟuit⁹ ꝟuus hois aliq̄ ſui dñi ꝺuri imperijs fatigat⁹ fugiēdo req̄eſcit ſer uus peccati quocūqꝫ fugit ſecū trahit ꝟui/tutē peccatū enī qꝺ facit int⁹ eſt. voluptas trāſit peccatū non trāſit p̄terijt qꝺ delecta bat remanſit quod pupugerat (ſi vos filius liberauerit) primo a culpa poſtea a p̄ſenti miſeria (veri liberi eritis) ro. viij. Ipa crea tura liberabit̄ in libertatē glorie filioz̄ dei ꝟi filij abzabe eſtis opa abzabe facite ⁊c̄) ex hoc patet ꝙ fruſtra g'oriat̄ aliq̄s. ꝙ fit fili⁹ ꝟm habitū alicuius ſancti. vt benedōi dñici vel frāciſci vel alteri⁹ ſancti. niſi opa ipi⁹ ꝟm ſuam poſſibilitatem imitet̄ (cū loq̄/tur mēdaciū ex ꝓpꝛijs loq̄tur quia mēdax eſt ⁊ pater eius ⁊c̄). i. inuētoz mēdacij ex q̄ patet ꝙ mēdax i loquēdo ⁊ mēdacia fingē/do. ꝓpꝛietatē ꝺyaboli aſſumit male viuen/do (tulerūt ergo lapides vt iacerēt in eū) beda miſtice aū: quot malas cogitatōnes q̄s aſſumit. quaſi tot lapides in ieſum mit tit ac deinde quātum ad ſe ꝑtinet ſi ad deli beratōnem tranſit ieſum extinguit (ieſus aūt abſcondit ſe) q̄d aūt abſcondēdo ſe do min⁹ ſignificat niſi ꝙ eis ipa veritaſ abſcō ditur qui eius x̄ba ſequi cōtēnūt eaꝫ quip/pe quā non inuenit humilem veritas fugit mentem. quid autem nobis hoc exemplo loquitur niſi cū etiā reſiſtere poſſumus irā ſuperbientiū n humiliter declinemus. hec beda.

Capitulum. ix.

ET p̄teriens ieſus vidit hominē ce/cum a natiuitate ⁊c̄) miſtice cec⁹ naſcitur omnis habens peccatuꝫ ozigiale qz ꝑuat⁹ eſt dei viſione hāc tamen p̄uaricatōnē nō facit ei⁹ actuale pecm qꝺ adhuc nō hēt nec etiā parētū ſuoꝝ immedi atoꝝ iō ſꝺoitur (neqꝫ ꝟ peccauit neqꝫ parē tes ei⁹ vt cec⁹ naſceret̄ ꝛ vt manifeſtentur opa dei in illo) ſic enī p̄miſſ⁹ eſt naſci iſte ce c⁹ vt illuminaret̄ xp̄i miraculo ⁊ ſimiliter emūdatio pecī originał eſt op⁹ diuine x̄tu tis c⁹ mod⁹ ſignificat̄ cū dr̄ (⁊ fecit lutū ex ſputo ⁊c̄) ꝑ qꝺ ſignificat̄ catheciſm⁹ prece dens baptiſmū de q̄ ſꝺoitur (vade ⁊ lauaē in natatoria ſyloe ⁊c̄). i. xp̄i miſſi a pr̄e pro ſalute mundi (abijt ergo ⁊ lauit ⁊ venit vi dens) ꝑ illuminatōnē fidei datam virtute baptiſmi (ille aūt dicebat. qz ego ſum) ꝑ ꝟ oñdēs ꝙ q̄ꝛ teneā recognoſcē gratanter et ꝺſtanter bñficiū diuū (adducūt eū. a ꝺ p..ſe/os) q̄ inēpretant̄ diuiſi ꝓpt̄ qꝺ ꝑ ipos hēti/ci ſignificantur qui ſunt ab eccleſia diuiſi.

quoꝝ aliqui cerimonias legis obseruant
sez.nazarei ꝙ isti significantur ꝑ illos q̄ di
cebāt de xp̄o(nō est hic homo a deo q̄ sab
batum nō custodit)alij vero dicūt hoiem
nasci sine origiali peccato.s.pelagiāi ꝙ isti
significanť ꝑ illos de quibus sb̄ditur(non
crediderūt ergo iudei de illo ꝙ cecus esset
).i.natus in originali peccato.ꝑ parentes
aūt ceci q̄ de modo sue illuminatōnis non
rn̄derunt timore ducti significanť fideles
infirmi qui tpe persecutionis fidem nō au
dent confiteri ꝑ cecuz vero confidēter vēi
tatem cōfitentē significanť in fide firmi cō
stanter ofidētes veritatē fidei(ꝙ ciecerunt
eum foras) ꝟ xp̄s eū suscepit benigne ꝙ ꝑ
hoc significatur ꝙ electi de societate malo
rū ꝓpter xp̄z ab eo recipiuntur gr̄e se ficut
dicit mat.v.beati estis ꝛc̄. sequitur ꝙ eiece
rint nomē vr̄m tanq̄z malū ꝓpter filiū ho
minis(dixit eis iesus si ceci essetis non ha
beretis peccatū) ex quo patz ꝙ sciētes scp̄
turas ꝙ non obseruātes eas grauio delin
quunt ꝙ grauiorē penā incurrunt.luce.xij.
ca.Seruus q̄ sciuit volūtatem dn̄i sui ꝙ n̄
facit vapulabit mltis plagis.

Capitulum .x.

AMen amen dico vobis qui non i/
trat per hostium in ouile ouiū ꝛc̄)
ꝑ ouile ouiuz potest intelligi clau
strum regularū.cuiꝰ hostium est meliozis
vite firmū ꝓpositum hostiariꝰ autē est spūs
sanctus q̄ inspirat ipsuz Intrās aūt aliun
de ē ingrediens religionē cū ꝓposito lauci
oris vl̄ honorabilioris vite sicut sunt aliq̄
pauperes ꝙ de humili plebe q̄ querūt igre
di religionem magnas possessiones hn̄tez
nō vt fruiāt xp̄o deuote ꝟ magis vt xp̄s ser
uiat eis ō bonis illius ecc̄e ꝙ isti sunt fuēs
ꝙ latrones ꝑ viciū ꝓprietatis ꝙ mactant ꝙ
perdūt qz dignitates vel officia ābiūt ꝙ sic
ulteriꝰ dissentōnes faciūt ꝑ q̄s corrumpi
tur caritas fraterna in qua cōsistit spūalis
vita.i.Jo.iij Qui non diligit manz in mor
te(qui aūt intrat per hostium).i.hn̄s scm̄
ꝓpositum in ingressu ꝙ ipsum continuans
in ꝓgressu(pastor est ouium).i.dignus re
gere monasterium . ꝙ talis promotō est a
spiritu sancto iō subditur(huic hostiarius
aperit).i.spūssanctus(ꝙ oues vocem eius
audiūt).i.humiles ꝙ deuoti ad nutuz obe
diunt ei(ꝙ ꝓprias oues vocat nominatim
)diligentem curam ipsis gerendo ꝙ educit
eas ad pastum eterne viriditatis per degu
stationem celestium sibi subditos verbis
ꝙ exemplis inducendo. ideo subditur(Et
ante eas vadit)viam ostendendo(ꝙ oues
illum sequuntur)doctrinam pastoris imi/
tando(alienum vero non sequuntur) per
alienum potest intelligi dyabolus a cōsor
tio dī ꝙ sanctorum alienatus quem non se
quuntur boni religiosi eius suggestionibus
assenciendo sed fugiunt dissenciēdo(mer/
cenarius autez ꝛc̄) hic est qui prefidendo
claustralibus querit honorem proprium
ꝙ ꝓmotōnē carnaliū amicoꝝ(videt lupū
veniētē).i.aliquē malū.gregem suū in fide
vl̄ moribꝰ corrūpētē (ꝙ dimittit oues ꝙ fu
git ꝛc̄) Gre.fugit nō mutādo locū.ꝟ sb̄tra
hēdo solatiū(ego ꝙ pr̄ vnū sumꝰ) augꝰ. v/
trūq̄z audi ꝙ vnum ꝙ sumꝰ ꝙ a caribdi et
scilla liberaberis ꝙ dicit vnū liberat te ab
arrio ꝙ dicit sumꝰ a sabellio(sustulerūt er
go lapides iudei)hylariꝰ nūc hereticoruz
furor iā dn̄o in cel̄ sedēte pari infidelitate di
ctis nō obedientes odiū impietatis exercēt
verboꝝ lapides iaciūt etsi possent de thro
no eū in crucē detraherent.

Capitulum .xi.

ERat quidā languēs) ꝑ quē signifi
cari potest grauē tentationē paci
ens ꝑ eiꝰ sorores significanť perso
ne pro eius alleuiatōne deuote xp̄m depre
cātes que nō sp̄ exaudiuntur . ꝟ talis paci
ens aliqn̄ per actū peccati mortalis mori
ꝓmittit̄ ab eo q̄ ē tāte bonitat̄.ꝙ potētie ꝙ
scit ꝙ p̄t bona de mal̄ elicē ꝑ ieſū aūt q̄ sa/
lviner̄petat̄ p̄dicator vl̄ confessor salutē aiaz
fitiēs significat̄ q̄ pc̄orē nō solū mortuuz
repit ꝑ culpā ꝟ ec̄ aliqn̄ fetētē ꝑ infamiā et
sepultū sb̄ lapide ꝑ obstiatōz ꝙ tn̄ deo prin
cipal̄r opāte sic ꝑ bonā monitōz reduc̄ eū
ad vitā gr̄e ꝙ n̄ solū tollit̄ obstiatō ꝙ morꝰ
culpe ꝟ ec̄ infamie fetor ꝙ suauis odor reꝺ/
dit̄ bone fame.

Capitulum .xii.

ET ergo añ ser dies pasce)aluinꝰ. Mistice
ꝙ añ ser dies vēit bethaniā signat ꝙ ille q̄
ser diebꝰ ꝺia fecēat ꝙ sc̄ē die hoiz creauēat
ip̄e sc̄ē mūdi etate sc̄ē fēia sc̄ē hora redimē
mūdū veneat (maria accep̄ libraz vnguēti

ꝛc̃)erponaꝫ ſicut ſuꝑ.Mat.xx.ꝛ Mar.xiiij (cogitauerũt aũt principes ſacerdotes vt lazarũ interficerẽt ꝛc̃)aug⁹.o ceca ſcuicia q̃ ſi dom⁹ ſuſcitaẽ potuẽit mortuum.ꝛ nõ poſſit occiſum ecce vtrunq; dominus fecit nam lazarum mortuuꝫ ꝛ ſeipſum occiſum ſuſcitauit(in cra ſtinũ aũt turba multa ꝛc̃ erpo naꝫ ſicut ſuꝑ mat.xxi.ꝛ mar.xi(erãt aũt gẽtiles quidaꝫ ꝛc̃)ſequiꝫ(dñe volum⁹ ieſuꝫ videre ꝛc̃)auguſtinus. Ecce volunt eũ iudei occidere ꝛ gẽtiles videre.ꝫ ꝛ illi ex iudeis erant qui clamabãt(bñdict⁹ qui vẽnit in nomine dñi) ecce iſti ex circũciſione ꝛ illi ex prepucio. velut duo parietes de diuerſo venientes ꝛ in vnaꝫ fidẽ xp̃i pacis oſculo cõcurrentes.ideo ſequiꝫ(venit hora vt clarificeꝫ filiꝰ hominis)clarificat⁹ eſt eniꝫ in eccl̃a.ex iudeis ꝛ gẽtib⁹ collecta Q̃ ſeq̃tur morale eſt vſq; ibi(ꝛ ego ſi exaltat⁹ fuero a terra oia trahã ad meip̃m ꝛc̃)nam a more q̃ ꝑ nobis paſſ⁹ eſt.trahit nos ad ipſuꝫ ſicut magnes lapis attrahit ad ſe ferrũ ꝛ ſic oia trahit ad ſe nã hõ dicit̃ ois creatura marc̃.vltio.p̃dicate euãgeliũ oi creature.i.oi hõi ſicut expoſitũ fuit ibi(dixit ergo eis ieſuſ adhuc modicũ lum̃ in vobis ẽ ꝛc̃)

Moraliter attrit⁹ de peccatis modicuꝫ lumẽ hẽt ꝓpter qd̃ vſq; ad contritõem pfectã dẽt p̃cedere ne oprehẽdant eũ tenebre ꝑ recidiuũ mortalis culpe(dilexerũt enim magis gloriã hoim q̃ gloriã dei ꝛc̃)iſti hodie mlti hñt ſeq̃ces.ſ.ꝑ mũdi gloria ſe et ſua p̃digaliter exponẽteſ ꝛ paꝫ aut nihil ꝑ ꝑmerenda dei gloria faciẽtes(i.ſ' autẽ clamauit ꝛc̃. ego lux in mũdũ veni ꝛc̃) ꝓpter qd̃ accedẽs ad eũ ꝑ fideꝫ ꝛ deuotõnem ab eo illuminaꝫ ad ſalutẽ.ab eo vero recedens obtenebraꝫ ad gehennã(nõ veni vt iudicẽ mũdum).i.cõdẽnem ꝓximum eni delictum odẽnat quẽlibet peccatorem.

Capitulum.xiij.

Ante diẽ feſtum paſche ꝛc̃)paſca.i. trãſit⁹ ꝛ nos feſtũ ꝫ debite celebram⁹ cũ a vicijs ad ꝟtutes vel a minoꝛib⁹ bonis ad maioꝛa trãſimus (in finẽ dilexit eoſ)ꝑ ieſũ qui ſal⁹ interpretaꝫ bon⁹ ꝑlat⁹ ſignificaꝫ.finis aũt vltimus eſt btitudo vera q̃ conſiſtit i clara dei viſione ꝛ fruitõne pfecta.licet aũt omnis homo debeat ad hũc finẽ ꝓtimum diligere. ꝑlat⁹ tamẽ q̃ eſt vicari⁹ xp̃i teneꝫ erga ſuos ſbditos ꝫ facere(ꝛ cena facta).i.p̃parata ꝑm ſenſuꝫ litteraleꝫ.nõ enim erat terminata cuꝫ xp̃s a cena ſurrexit ad lauãdũ pedes diſcipulorũ vt dr̃ infra eodẽ capo patꝫ igitur q̃ iudas cũ alijs cenauit ꝛ corporaliter lotus fuit. ſic igiꝫ exemplo xp̃i bonus ꝑlatus ſbditis eẽ malis dẽt exhibere bñficia vt quantũ in ſe eſt eos a ſua reuocet vita mala(venit ergo ad ſymonẽ petrũ).ſ.primo ꝓut dictuꝫ fuit in expoſitõne litterali ꝛ in hoc Chriſtus dedit exemplum ſuperioribus illos inter ſubditos p̃cipaliter honorare qui p̃mi ſunt etate vel dignitate (domine tu mihi lauas pedes).q.d.ꝫ indecens eſt nullo modo ſuſtinẽdum.ꝛ in ꝫ petrus ſignificat diſcipulum ignorantem et indiſcrete loquentem de facto ſuperioris ſui.cui⁹ ignorat ratõnẽ frequẽter enim cõtingit q̃ illud iudicaꝫ irratõnabiliſſimum ab ignorãte cauſaꝫ. qd̃ tamẽ rationabiliſſimum eſt ꝑm veritatem hoc autem contigit in hoc caſu petro ꝓpter qd̃ dixit ei Chriſtus(qd̃ ego facio tu neſciſ modo)ꝛ in hoc docemur bene iudicaẽ ꝛ loqui de factis ſuperioris boni.niſi domino p̃mittente errarꝫ manifeſte(ſi non lauero te non habebis p̃tem mecum)Chriſtus enim non lauabat pedes diſcipulorũ pro corporali mundatõne ꝫ pro exemplo humilitatis docendo propter quod dixit eis(exẽplum enim dedi vobis ꝛc̃)ergo dixit petro ſi non lauero te nõ habebis partem mecuꝫ idem ẽ acſi diciſſet ꝛ partem mecuꝫ nõ habebis niſi a me exẽplum recepis humilitatis ꝛ in hoc facto Chriſtus dedit ſuperioribus ꝛ prelatis exemplum vere humiliationis(poſtq̃ ergo lauit pedes eorum ꝛc̃)per hoc oſtendens.q̃ ſuperior poſt actum humilitatis debet reſumẽ debitum exercicium auctoritatis(Amen amẽ dico vobis non ẽ ſeruus maior domino ſuo ꝛc̃)licet omnes chriſtiani ſint ſerui chriſti. ſpecialiter tamen epiſcopi qui ſunt ſucceſſores apoſtolorum propter qd̃ nõ debẽt ſe facere maioẽs ipſo chriſto ꝛ tamen aliqui quantum ad aliquid faciunt cõtrarium naꝫ precepta ſua ꝛ ſtatuta licet frequenter ſint de indifferentib⁹ tñ ſeruari ſtricti⁹ faciunt q̃ diuina(ꝫ vt impleatur ſcriptura.ſcilicet pſalmiſt.xl. (Qui manducat panem meum ꝛc̃)iſti ſũt

scriptura. s. ps. xl. Qui mādūcat panē me
cuz ꝛc̄) isti sunt p̄lati cl̄ici ⁊ religiosi q̄ lau
te viuūt de p̄rimonio crucifixi ⁊ tñ eorum
plurimi leuāt calcaneū ɔtra xp̄m i mēbris
suis affligētes ea calūnijs ⁊ exactōibus in
iustis (iesus turbatus est spiritu ꝛc̄) virtu
osum est ei turbari contra vicia. ⁊ ideo ie
sus turbatus est spiritu. id est ex imperio
rationis. quia expressius q̄ ante volebat
exprimere crimen proditionis (cui dabo
panē intictum ꝛc̄) panis intictus suauior ē
iō significat eucaristiā cui⁹ etiā vna ps tin
gitur in sanguine qñ sumi debet a sacerdo
te q̄ tñ est xp̄i ꝓditor qñ sumit indigne. Je
ronim⁹. Dic sacerdos dic cl̄ice qūo eisdez
labijs deoscularis filiū v̄gis quib⁹ deoscu
latus es filiā meretricis. o iuda osculo fili
um hois tradis (cū ergo accepisset ille buc
cellā exiuit ɔtinuo) quia sacerdos xp̄i cor
pus sumēs indigne. magis elongat̄ a deo
(cū ergo exisset iesus dixit nūc clarificat⁹ ē
fili⁹ hominis) s̄m augustinū ꝑ exituz iude
de societate xp̄i ⁊ apostoloruz prefigurata
fuit reproboꝝ separatio tempore iudicij fi
nalis a consortio Christi ⁊ electorum. qui/
a tunc apparebit gloria magna Christi.
quod sequitur est de se morale ideo pertrā
seo.

Capitulum .xiiij.

Et ait discipulis suis non turbetur
cor vr̄m ꝛc̄) qm̄ immediate añ dix
erat petro ter me negabis. timue/
rūt alij ne simile ɔtingeret eis q̄ licet non
negauerūt verbo. tñ quodāmō cōtigit fa
cto xp̄m in sua captōne fugiētes. iō ne des
perarent de salute dixit eis non turbet̄ cor
vestrum quasi diceret post lapsum rema/
net vobis penitencie remedium per quod
lapsus aliquando resurgit ad equalem vl̄
maiorem gr̄e gradum ⁊ per hoc omnib⁹
lapsis xp̄s dedit spem salutis (i domo p̄ris
mei māsiones mlte sunt) Grego. hac rōe
ɔueniunt māsiones mlte cum denario di/
urno. quia etsi alter min⁹ alt̄ āpli⁹ exultat
oēs tamen vnū gaudium conditoris sui vi
sione letificat (ego sum via veritas ⁊ vi
ta) hylarius non eni nos in erratica atq̄ i
inuia deduxit. ille qui via est neq̄ illudit ꝑ
falsa qui veritas ē. neq̄ in mortis reliquit
horrore qui vita ē (tanto tempore vobiscū
sum ꝛc̄) h̄ potest dici mltis secularibus qui
post ānos vite sue plures ignorant diuina
p̄cepta quorum custodia necessaria est ad
salutem. mat. xix. Si vis ad vitam ingredi
serua mandata pōt etiam dici pluribus re
ligiosis qui negligūt scire suam regulam ⁊
statuta (⁊ quodcunq̄ pecieritis in nomine
meo hoc faciam) Jesus interpretatur sal⁹
⁊ ideo qd̄ non pertinz ad salutem non pe
titur in nomine eius imo christus negādo
peticionem ostendit se saluatorem sicut bo
nus medicus ostendit se diligere salutem
infirmi. qui nociua denegat postulāti (si di
ligitis me mandata mea seruate) Gregor.
Probatō dilectionis exhibitio est operis (
spiritum veritatis quem mundus non po
test accipere) Gregorius. Spiritus autez
sanctus omnē quē repleuēit ad inuisibilia
desideranda accendit. ⁊ quoniam munda
na corda sola visibilia diligunt hunc mun
dus non accipit. quia ad diligenda inuisi/
bilia non assurgit. seculares etenim men
tes quanto se foras per desideria dilatant
tanto ad receptionem illius sinum cordis
angustant (non vos relinquam orphanos
veniam ad vos) Orphanus proprie caret
vtroque parēte igitur orphani sunt qui pa
rentibus carnalibus in malis non assenci
unt. propter quod parentes eos derelin/
quunt. sed Christus ad eos tanquam pa
ter venit. ⁊ suis consolationibus refouet
atque nutrit (⁊ ad eum veniemus ⁊ man
sionem apud eum faciemus) Gregorius.
In quorundam etenim corda venit ⁊ mā
sionem non facit. Quia per compunctio/
nem quidem respectum dei percipiunt. sed
temptacionis tempore hoc ipsum quod
compuncti fuerant obliuiscuntur. sic q̄
ad perpetranda peccata redeunt. ac si ea
minime planxissent. qui ergo deum vere
diligit in eius corde dominus venit ⁊ mā
sionem facit. Quia sic eum diuinitatis a/
mor penetrat. vt ab hoc amore tēptatio
nis tempore non recedat (Paraclitus au
tem spiritussanctus quem mittet pater in
nomine meo ille vos docebit omnia. Gre
gorius. Nisi autem idem spiritus cordi as
sit audientis ociosus est sermo doctoris ne
mo eni docenti bonū tribuat qd̄ ex ore do
centis intelligit qz nisi intus sit qui doceat

doctoris lingua exteri⁹ inuacuū laborat (⁊ suggeret vobis omnia) excitando ad opēa bona (nō turbetur cor vestrum ⁊c̄). scz. de meo recessu ꝑ mortem cum sit via ad meā glorificatōnem ⁊ spiritussancti missionem ⁊ in hoc docemur nō turbari de nostris amicis decedētib⁹ in cōfessione fidei. nā hec est via ad eorum glorificatōnem et nostraz sbuentionez. quia p̄sentes cū deo mlto pl⁹ iuuare nos pñt q̄z viuētes in mundo.

Capitulum. xv.

Ego sum vitis vera) Moraliter vitis illa dici potest quelz religio approbata ⁊ illa maxime que magis appropinquat xp̄i vite. agricola vero religiōi p̄sidēs ⁊ ipsius curā gerens. huius autem vitis palmites sunt religionem intrātes q̄rum aliq̄ ante ꝓfessionem inutiles reperiūtur ⁊ infructuosi. qui statim ꝑ agricolam amouēdi. alij vero sub spe proficiendi sunt ad ꝓfessionem recipiēdi quorum tamē aliqui nō manent in vite ꝑ sui status dilectōz ꝫ aliqui statim apostatāt ⁊ aliqui solo hitu remanent remanētes aūt hitu ⁊ deuotōne fructificant ⁊ vt magis fructificent. ⁊ de suis defectibus ꝑ correptōnem debitam purgant̄ vt sic perplurimū fructum faciāt ad dei gloriam ⁊ suaz beatifitatōem ꝓpter qđ in h⁹ ꝑabole fine dicit̄ (hec locut⁹ sum vob̄ vt gaudiū meū in vobis sit. ⁊ gaudiū vr̄m impleatur) qđ aūt sequitur est inductō ad amorē caritatis ꝓpter qđ sensus litteralis est de se moral' nec occurrit alia moralitas vsqz ibi (si nō venissez ⁊ locut⁹ eis nō fuissē ⁊c̄) sequit̄ (si opa nō fecissē ⁊c̄) ꝑ hoc ostēdit̄ ꝙ quilz p̄lat⁹ ⁊ curat⁹. qui in h̄ est xp̄i vicarius ꝓpl'o suo debet bonā admonitōez verbi ⁊ operatōnē exempli etsi in vtroqz đficiat vel altero. ꝓplus hēt aliquē excusationez de peccato nō a toto. ꝫ a tāto maxime si defect⁹ est in facto. vñ ⁊ dicūt laici quare nō faceremus h̄ vel illud cū prelati et curati hoc faciant et religiosi.

Capitulum. xvi.

Hec locut⁹ sum vobis vt nō scandalizemini ⁊c̄) in h̄ capl'o xp̄s induxit discipulos nō solū presētes tunc ꝫ ec̄ futuros vt nō recedāt a fidei veritate. ꝓ vitupio quocūqz qđ significat̄ ꝑ eiectionem de synagoga cū dr̄ (absqz sinagogi. facient vos) nec etiā quocūqz a tormēto. qđ significat̄ cum dr̄ (ꝫ venit hora vt oīs qui interficit vos ⁊c̄) mors enim est vltimum terribiliū in presenti vita induxit etiaz discipulos ad petendum spūssancti donū quod est in omni afflictōne corroboratiuuz. ⁊ sic litteralis sensus est etiā moralis nec occurrit mihi superaddendus.

Capitulum. xvij.

Hec locutus est ies⁹ ⁊ sbleuatis oculis in celū ⁊c̄) in h̄ docuit nos ad celū cū oram⁹ leuare ocl'os qz s̄m damascenū or̄o ē eleuatō mētis in deū (pr̄ venit hora clarifica filiū tuū ⁊c̄) ꝑ h̄ oñdit̄ ꝙ ꝑ paciētiam in tribulatōe homo clarificat̄ ꝑ paciētie virtutē. ⁊ de⁹ clarificat̄ nam paciēs sustinet ad e⁹ honorē (hec est aūt vita eterna vt ꝯgnoscāt te soluz deum verū) ꝑ hoc excludunt̄ errores oīm in aliquo bono creato btitudinem obiectiam ponētiuz (op⁹ cōsūmaui qđ dedisti mihi vt faciaz) h̄ legant ⁊ retineant instabiles qui bona frequent̄ inchoant ꝫ non ꝑseuēant. huius capituli residuuz est or̄o xp̄i ꝑ suis discipulis p̄sentibus ⁊ futuris. ⁊ in h̄ xp̄us dedit exēplū prelatis ecclesie ⁊ curatis. vt ꝓ suis sb̄ditis orēt deuote pariter ⁊ attente nec moralitas alia mihi nūc occurrit superaddenda.

Capitulum. xviij.

Hec cū dixissz iesus egressus est cū discipulis suis trans torrentem cedron) qui interpretatur tristis meror. per hoc igitur ꝙ christus iuit illuc imminēte sua captōne significatur ꝙ xp̄ianus ire volens ad martirium debet imminens supplicium precogitare et per pacientiam se armare. vnde dicit Gregori. omel'. xxxiij. Minus enim iacula feriunt. que preuidentur tollerabilius mundi mala suscipimus si contra hec per prouidentie clipeuz munimur (sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum quia frequenter iesus venerat illuc cum discipulis suis) inter quos erat iudas vt Christum traderet sicut sathan fuit inter filios dei vt sanctum iob afflictōnibus molestaret (iesus autem sciens omnia que ventura erant super eum ꝓcessit ⁊c̄) quesit⁹ autē a turbis vt facerēt eum regē fugit solus in montē. docēs in h̄ fugē

mūdanos hōres ⁊ ꝓmptum eē ad laboēs (vt eis ergo dixit ego ſuꝫ abierūt retroꝛſuꝫ ⁊c̄)ille qui cadit retroꝛſum non vidꝫ ſui caſus periculū.ſic eē labētes in culpā non vident ſui lapſus miſeriaꝫ(ſinite hos abire) ꝑ hoc oſtēditur ꝙ ſuperiores dēnt ſuos ſb̄ditos fideliē adiuuare ⁊ ſe mortis periculo ꝛponere ꝑ ipſoꝝ defēſione (ſymō autez petrus hīs gladiū ⁊c̄)exponaꝫ ſicut ſupra mat.xxvi.⁊ mar.xiiij.⁊ luce.xxij. (erat āt ꝟuo nomen malchus)q̄ interpretatur rex eoꝝ ⁊ iō ꝑ abſciſſionez auricule ſue ſignificata fuit abſciſſio regal' ⁊ pōtifical' eminentie iudeoꝝ(⁊ adduxerūt eū ad ānaꝫ ꝑmū)querentes ei placere qꝛ cū caypha fuerat in conſilio de xp̄i morte ſic multi faciūt q̄/rentes de malis placere hominibus puerſis (ego palā locut⁹ ſū mundo)tanq̄ habens ſanā doctrinā ꝺtra hereticos q̄ magis docēt in occulto(nunq̄d ⁊ tu ō diſcipulis es hominis iſtius dixit ille nō ſum) exponaꝫ vt ſup̄.mat.xxiiij.⁊ mar.xiiij.⁊ luce .xxij. (adducūt ergo ieſum a caipha in pretoriū).ſ.pylati(⁊ ipſi non itroierūt vt nō contaminarent ⁊c̄)iſtis ſunt ſimiles q̄ faciūt cō ſciam magnā de minimis ⁊ mꝫto grauio/ra cōmittūt ſicut iſti timebāt cōtaminari ꝑ ingreſſum do⁹ pylati q̄ gētilis erat ⁊ tm̄ toto conatu ꝓcurabant morte xp̄i qui inocētiſſim⁹ erat(ſi nō eēt hic malefactoꝛ non tradidi . t̄ eū).q.d.nos ſum⁹ tante veritatis ⁊ iuſtie ꝙ nob̄ deberet credi ſimplici ꝟbo ſine alia diſquiſitōne ⁊ ſic homines malicioſi ſe iuſtificāt coꝛā iudicib⁹ vt magl.nocere valeant inocēti(nob̄ nō licet interficē quenq̄)ſic dicūt mali clerici de coꝛporali morte laici ⁊ tm̄ hm̄t ꝑ modico mltos iterficere ſuo malo exēplo morte ſpūali que peioꝛ ē inf̄fectōe coꝛporali(rn̄dit ieſus regnū meum nō eſt de hoc mūdo) mlti p̄lati qui tamē ei⁹ ſunt vicarij ꝺtrariū videt̄ dicē facto i pompis equātes ſe principib⁹ terrenis vel eē excedētes(oīs qui eſt ex veritate audit vocē meam)quaz non audiunt mlti doctoꝛes ⁊ ſcolares theologi qui neglēca ſacra ſcriptura circa curioſa ⁊ iutilia ſunt itenti(quid eſt veritas) ꝑ hoc autē ꝙ non exſpectauit xp̄i reſponſum ſignificata fuit eius iſtabilitas qua timoꝛe ceſaris ⁊ fauoꝛe iudeoꝝ a veritate declinauit dādo ſētenciam contra xp̄um ⁊ ſic hodie faciunt multi iudices timoꝛe vel fauoꝛe a veritate iudicij declinantes(clamauerunt ergo rurſum omnes ⁊c̄)exponatur ſicut mat.xxvij ⁊ mar.xv.⁊ luce.xxiij.

Capitulum .xix.

TUnc ergo apprehēdit eū pilat⁹ et flagellauit ⁊ milites plectētes coꝛonā ⁊c̄)beda ⁊ q̄uis b̄ milites illudēdo facerēt nob̄ tamē operabāt miſteria nā ꝑ ſpineā coꝛonā noſtroꝝ deſignatur ſuſceptio peccatoꝝ q̄ ſicut ſpinas terra noſtri coꝛporis germinat in veſtimēto purpureo caro eius paſſionibus obiecta ſignificat ꝓurpura eē veſtitur cū de triūphis ſanctoꝝ martirū gloꝛiatur(aue rex iudeoꝝ ⁊c̄)ſic faciūt illi qui in eccleſijs ſigna deuotōnis oſtendunt ⁊ cito poſt iniurias xp̄o graues in mēbris ſuis faciūt(clamabāt.d.crucifige ⁊c̄) nam obſtinata neq̄cia non emollitur mia (reſponderunt pontifices non habemus regem niſi ceſarez) hoc facto clamāt noſtri pontifices ⁊ curati qui ſuis eccleſijs dimittētes ſe negocijs temporalib⁹ ꝓncipatus vel regni(⁊ baiulās ſibi crucē ⁊c̄)ꝑ b̄ nos iducēs ad ſui ſequelā fīē dixerat mat.xvi.Si q̄s vult poſt me veniē abneget ſemetip̄um ⁊ tollat crucē ſuam ⁊ ſequatur me(⁊ cum eo alios duos ⁊c̄) exponatur ſicut mat.xxvij.⁊ mar.xv.⁊ Luce.xxiij (qđ ſcripſi ſcripſi) ꝑ hoc autem ꝙ iudeis petentibus pylatus delere titulum qđ ſonabat confuſionem iudeoꝝ nolu it ſed magis ipſum confirmauit ſignificatum fuit ꝙ Chriſti moꝛs erat ad confuſionem eoꝝ futuram per exercitū romanoꝝ ⁊ ad regis xp̄i exaltatōnem ꝓpter ſequentem reſurrectionem propter quod tunc dixit mat.vltio.Data ē mihi omnis poteſtas i celo ⁊ in terra(milites ergo cuz crucifixiſſent eum acceperūt veſtimēta ei⁹ ⁊c̄)exponatur ſicut mat.xxvij.⁊ mar.xv ⁊c̄)

Cum vidiſſet ergo ieſus matrem ⁊c̄) per hoc autez ꝙ poſitus in tanto toꝛmēto matri ſue prouidit de miniſtro docuit nos in quocunque ſtatu ſimus honoꝛare parentes quātum poteſt fieri bono modo ⁊ iclinato capite tradidit ſp̄m.Bo⁹.Tradidit āt dñs ſp̄m deo p̄ri oīoens ꝙ neq̄ q̄ ſcōꝝ

anime ꝺuerſantur in tumulis . ꝟ ꝺeueniũt ad manꝰ patris oim. peccatoꝛibꝰ ad locuꝫ penaꝫ ꝺelatis . videlicet in infernuꝫ (ꝟ vnꝰ militũ lancea latus eius aperuit ꝛc̃) theo/ philꝰ . vt iuꝺeis placeãt lanceãt xp̃m circa coꝛpꝰ eranime ꝺumelias inferẽtes iſtis ãt ſunt ſimiles qui moꝛtuos ꝓſequunt̃ (ꝛ con tinuo eruit aqua ꝛ ſanguis ex q̃bus habẽt efficatiã eccle ſacramẽta (poſt ꝫ aũt roga/ uit ioſeph pylatũ ꝛc̃) exponaꝫ ſicut Matꝫ . xxvij . ꝛ Mar . xv . (vẽit autẽ ꝛ nichoꝺemus ꝛc̃) ſeq̃tur (ferens mirꝛuraꝫ mirre ꝛ aloes ꝛc̃) ꝓ ipſum ſignificatur ꝺoctoꝛ bonꝰ ferẽs mirꝛurã . i . ꝺoctrinaꝫ ex auctoꝛitatibꝰ ſacre ſcripture cõfectam aꝺ vngenꝺum coꝛpus xp̃i miſticuꝫ aꝺ eiꝰ ſalutem .

Capitulum . xx .

QUa aũt ſabbati Maria magꝺalene vẽit mane ꝛc̃) ꝓ iſtam q̃ pre omni bus fuit ſollicita viꝺẽ xp̃i ſepulcrũ qꝺ̃ ptz ex hoc ꝙ venit mane cũ aꝺhuc cẽnt tenebꝛe . ꝛ qꝛ recedẽtibꝰ apoſtol̃ nõ receſſit ꝓpter qꝺ̃ ei p̃mo ꝺn̄s apparuit . ſignificaꝫ q̃libet ꝑſona ꝺe ognitõne veritatis ꝺiuine valꝺe ſollicita ꝛ ꝓ hoc mereꝫ hãc aſſeq̃ og nitõnẽ . Matꝫ . vij . petite ꝛ ꝺabiꝫ vobis que/ rite ꝛ inuẽietis pulſate ꝛ aperietur vobis ꝛ taľ ꝺebet veritatẽ agnitam alij nũciare ſic̃ maria ꝺiſcipulis nũciauit ne ꝺe abſcõꝺito talento ꝺẽat merito reꝑhenꝺi (Cũ ſero eſſ ꝫ ꝺie illa) ſequitur (vẽit ieſus ꝛ ſtetit i medio ꝺiſcipuloꝝ ꝛc̃) ꝓ ieſum q̃ ſalꝰ interp̃tatur . p̃latus bonꝰ zelum ſalutis animaꝝ habẽs ſignificaꝫ qui ſaluãs clauſurã virtutuꝫ aꝺ ſ̃ꝺitos ingreꝺitur . ꝛ ſtat in medio ꝝtutis aꝺ ꝺanꝺũ eis exẽplũ ꝛ in medio ꝺebite affe ctõnis ſine acceptõne ꝑſonaꝝ . ꝛ ſic ꝺiẽ eis pax vobis optãꝺo eis ꝛ ꝓcurãꝺo quãtum põt pacẽ ꝺuplicẽ . ſ . fraternaꝫ ꝛ ſupnam (et oſtẽꝺit eis manꝰ) . i . opa virtuoſa (ꝛ laꝛꝰ) . i . vere caritatis ſigna . ꝛ ꝺicit eis (accipite ſpirituꝫ ſanctũ) illos aꝺ oꝺines ſacros ꝓ/ mouẽꝺo . q̃ ſunt ꝯꝺonei aꝺ laboꝛem ſalutis aiarum . iõ ſ̃ꝺitur (q̃um remiſeritis pcẽa ꝛc̃ . Thomas aũt vnꝰ ex ꝺuoꝺecim ꝛc̃) ſeq̃ tur (ille aũt ꝺixit eis niſi viꝺero ꝛc̃) ꝓ iſtuꝫ quãtũ aꝺ hoc ſignificanꝫ illi qui bonitateꝫ vel poteſtatem p̃lati ab alijs auꝺitã . creꝺẽ nolunt niſi habeãt ꝓpriam experiẽtiam ꝓ ter ꝫ reꝑhẽꝺenꝺi ſunt nã in talibꝰ creꝺẽꝺũ eſt teſtimonio bonoꝝ . Propter quoꝺ ſ̃ꝺitur (bẽ qui nõ viꝺerunt ꝛ creꝺiꝺerũt)

Capitulum . xxi .

POſtea manifeſtauit ſe iterũ ieſꝰ ꝛc̃) ſeq̃tur (ꝺicit eis ſymõ petrus . va ꝺo piſcari) ꝑ artificiũ piſcãꝺi ſig nificaꝫ officiũ preꝺicanꝺi . Matꝫ . iiij . Veni te poſt me faciã vos fieri piſcatoꝛes hoim . Itẽ quoniaꝫ omne tempꝰ ſeptẽ ꝺiebꝰ reuol uiꝫ recte vniuerſitas ſeptenario numero fi guraꝫ . vt ꝺicit Gꝛego . oñ . xxv . ꝓ ſeptez piſ/ catoꝛes q̃ hic enumeranꝫ . vniuerſitas pre/ ꝺicatoꝝ eccleſie ꝺ̃ſignaꝫ (ꝛ illa nocte nihil pr̃ẽꝺiꝺerũt) aꝺ ſignificanꝺũ ꝙ p̃ꝺicatoꝛes eccleſie ſine xp̃i virtute nihil proficere p̃nt ſup̃ . xv . Sine me nihil poteſtis facere . ꝟ ip ſo p̃ſente ꝛ ꝺicẽte (mittite in ꝺexꝛam nauí/ gij rete) ceperunt piſciũ multituꝺinẽ copio/ ſam ꝓ quam ſignificaꝫ multituꝺo creꝺẽtiũ ꝓ preꝺicatõnem apoſtoloꝝ Chriſto tamen principaliter operante ſicut ꝺicitur Mar . vl timo . Illi aũt ꝓfecti p̃ꝺicaueꝛt vbiq; ꝺn̄o coopante ꝛ ſermonẽ confirmãte ſequẽtibꝰ ſignis ꝛ ſimiliter mlt̃ituꝺo penitẽtium per p̃ꝺicatoꝛes alios aꝺ bonũ cõuerſoꝝ (affer te ꝺe piſcibꝰ quos pr̃ẽꝺiꝺiſtis nũc ꝛc̃) ꝓ ꝫ ſignificatur ꝙ p̃ꝺicatoꝛes ꝓ laboꝛe q̃ ſuſti nẽt in cõuerſione peccatoꝛum . reficientur i regno celoꝝ (ſymõ iohãnis ꝺiligis me plꝰ his) ex hoc pꝫ ꝙ ꝓmouẽꝺi aꝺ curam aiaꝝ ſunt exami̇anꝺi ꝺe fiꝺe ꝛ ꝺilectõe ꝛ non ꝺe poteſtate tꝑali (paſce agnos meos) ter ꝺi/ ctum eſt paſce aꝺ ſignificanꝺuꝫ ꝙ hñs cu ram animaꝝ ꝺebet ſ̃ꝺitos paſcere paſtu verbi ꝺei ꝛ boni exempli ꝛ ꝓut poteſt ſubſi ꝺio temporali . ꝟ illuꝺ qꝺ̃ ꝺiciꝫ ꝫ (paſce ꝛc̃) aliqui mali mutant in tõꝺe qꝛ multum ſtu/ ꝺent circa ſ̃ꝺitos exactõnes temporaliuꝫ exercere ꝛ ꝺe paſtu ꝺicto triplici non cura/ re (amẽ amen ꝺico tibi cũ eẽs iunioꝛ cinge/ bas te ꝛc̃) ꝓ hoc qꝺ̃ hic ꝺiciꝫ . paſſio petri futura ſignificabaꝫ eo ꝙ tunc eccleſie pr̃efi ciebatur . nam in p̃mitiua eccleſia ille qui populis p̃ficiebatur p̃imus aꝺ tozmenta ꝺucebatur (ꝺicit ei ſequere me conuerſus petrus) ꝓ petꝝ Chriſtum ſequentem per opera laboꝛioſa . bonus actiuus ſignificaꝫ per iohannem vero ſic manentẽ bonus cõ templatiuus intelligitur . ꝛ ꝺe tali ꝺicitur conuenienter non moꝛitur qui ꝺe vita ꝺtẽ/

platiua imperfecta transit ad perfectam ꝺtēplatōnem g̈'e finc morte culpe media (sunt aūt ꝙ alia multa que fec̄ ieſus ꝛc̄) naz ꝓcipium hui⁹euāgelij̄ qꝺ ſcripſit Joh̄es ꝺe emanatōe x̄bi totus mūꝺus aꝺhuc ca pere non potuit ꝓfecte ꝓpter quoꝺ aꝺ lau ꝺem patris ꝙ filij̄ ꝺebemus quantum poſ ſumus aſſurgere .nam eoꝝ gloria maioꝛ eſt omni laude.

Explicit Johannes euangeliſta.

Epiſtolas Pauli ꝙ ſeptem canonicas pertranſeo quia totū eſt ſimpliciter mo rale.

Incipit liber actuum apoſtoloꝝ.

Capitulum .primum.

PRimū quiꝺē ſermonē feci ꝺe omnib⁹ o theophile q̄ cepit ieſus facere ꝙ ꝺocē ꝛc̄)per hoc x̄p̄s ꝺeꝺit foꝛ mam ꝺoctoꝛibus ꝙ preꝺi catoꝛib⁹ euāgelij̄ quā ꝺo cendo ꝙ p̄ꝺicanꝺo ꝺebeāt ſequi .ſ. vt ꝓpus opa virtutū faciāt ꝙ tūc alij̄s faciēꝺa ꝓpo nāt ꝓ hoc ec̄ ꝙ x̄p̄s poſt opa virtutū ꝙ ꝺo ctrinā ſanā ꝺr̄ hic aꝺ pr̄is ꝺexterā aſſūpt⁹ ſignificatur ꝙ ꝺoctoꝛ vel preꝺicatoꝛ recte viuēs ꝙ ſane ꝺocēs ſit aꝺ ꝺei gloriā aſſumē ꝺus(q̄ꝺus ꝙ p̄ꝺuit ſe ip̄m viuū poſt paſſi onē ſuam i mltis argumētis) q̄ poſita ſūt ꝺiffuſe in litterali expoſitione . ꝙ per hoc fuit probata noſtra reſurrectio futura q̄a Chriſtus eſt homo verus eiuſꝺem ſpēi no biſcum propter quoꝺ eius reſurrectio eſt noſtre reſurrectionis argumentum vt ꝺe ꝺucit apoſtolus .prima. corinthеoꝝ ꝺeci / moquinto . ꝙ quia aꝺ ſane preꝺicanꝺum req̄ritur ſpūſſancti ꝺonum . iō ꝓmittitur p̄ꝺicatoꝛib⁹ eccle cum ꝺr̄(ꝙ ꝺueſcēs prece pit eis ab ieroſolimis ne ꝺiſceꝺerent. ꝫ ex ſpectarēt ꝓmiſſionē p̄ris ꝛc̄)(Jgit̄ q̄ ꝺue nerāt interrogabāt cum ꝛc̄)ꝺm litteralem ſenſum aliq̄ ꝺe x̄pi ꝺiſcipul' opinabant ꝙ ipſe poſt miſſionem ſpūſſancti in ieruſalem tēpoꝛaliter regnaret ꝙ ſic regnuꝫ iſrl̄ reſti tueret ꝙ alia regna regno iſrl̄ ſubiugaꝛ ſi cut ꝺicūt moꝺerni iuꝺei futurum eſſe per meſſiam quē inanit̄ exſpectant. ꝙ per iſtos ſignificant̄ eccleſie miniſtri q̄ regnū ꝺei qꝺ eſt ecclia magis querūt augeri i bonis tē poꝛalibus q̄ꝫ in fiꝺe ꝙ moꝛibus . ꝓpter qꝺ ipſis ꝺicitur qꝺ ſꝺoitur (nō eſt vr̄m noſſe ꝛc̄)nam ab eis merito ſꝺtrahitur cognitō veritatis ꝙ cōſequēter oſtenꝺitur quoꝺ ꝺe beant querere cū ſꝺoitur(ꝫ accipietis vir/ tutē ſuperueniētis ſpūſſancti in vos ꝛc̄). q. .ꝺ.hoc ꝺebetis petere.ſ.vt virtutē ſpūſſan cti habeatis i vobis vt per hoc nomē meū conſtanter preꝺicare poſſitis ꝙ augmētuꝫ eccleſie in ſpūalibus bonis(ꝙ viꝺētib⁹ illis eleuatus eſt ꝙ ꝛc̄)p hoc ſignificatur ꝙ eccle ſie miniſtri ꝺēnt celeſtia contemplari(ecce ꝺuo viri ꝛc̄)per iſtos ꝺuos angelos ſignifi cantur ꝺuo viri angelici.ſ. petrus ꝙ pau/ lus qui viuentes i carne aſtiterunt eccleſie ipſam ſuis laboꝛibus augmētanꝺo ꝙ nunc aſtant regi gloꝛie ꝓ ipſa ꝺeprecāꝺo⁹ ꝺoceſt etiā aliter ꝺici ꝙ per ꝺuos angelos ſignifi cantur helyas ꝙ enoch antix̄pi tempoē fu turi aꝺ eius fraꝺulentiam ꝺetegenꝺam. ꝙ fiꝺem eccleſie confirmanꝺam(Tunc re uerſi ſunt ieroſolimam a monte qui vocat̄ oliueti ꝛc̄)mons iſte ſic nominatur eo ꝙ ibi ſunt oliue ex quibus habetur oleum. et ꝺeo ſignificat pietatis exercitium quoꝺ p tinet aꝺ vitam actiuam.ieruſalem aūt que interpretatur pacifica quietem mentis ſig nificat que pertinet aꝺ vitam contempla / tiuam.quoꝺ multi patres ſancti leguntur feciſſe tempoꝛe ſenectutis maxime vt ꝺe ꝫ munꝺo tranſirē in mentis requiem vt ꝺi cerēt illuꝺ.p̄s.iiij̄. Jn pace in iꝺ ipſum ꝺoꝛ miam ꝙ requieſcam (Et aſcenꝺerunt in cenaculū ꝺn̄i ꝛc̄)per quoꝺ ſignificatur me ꝺitatio celeſtium. ꝙ poſtea ꝺcluꝺit(hi oēs erāt ꝓſeuerātes in or̄oe)q̄ ꝫ ꝺamaſcenū

est eleuatio

est eleuatō mentis in deū (in diebus illis ex
urgens Petrus in medio fratrum ꝛc̄) hic
ad litteram agitur de electōne Mathie cui⁹
necessitas ostenditur ex casu iude ꝛ e⁹ mor
te xp̄s autē ordinauerat ꝙ eēnt duodecim
apl̄i. vt patet Math. x. ꝛ Luce. ix. ꝛ quoniā
ep̄i sunt successores apostoloruz. ex hoc ha
bemus documentum ꝙ mortuo pontifice
illi ad quos ꝑtinet debent sine more dispē/
dio de alio ꝓuidere electio vero Mathie ꝑ
tim fuit ab apostolis qꝛ de multitudine cre
dentium statuerunt duos magis idoneos
ꝟm suum iudicium. ꝫ quis eorum esset ma
gis ydoneus. recurrerūt ad iudicium diui
num dantes sortes eis postulata tamen ꝑ/
us electione diuina per deuotas orationes
datio vero sortium modo ꝓhibita est in ele
ctionibus ecclesiasticis q̄ dēnt fieri ꝑ spm̄
sanctum cui⁹ abundātia data fuit post ele/
ctōnem mathie ꝓpter quod electio septem
dyaconoꝝ fuit facta sine datōne sortiū. q̄a
fuit postq̄ apostoli receꝑant plenitudinez
spiritussancti (ꝛ annumerat⁹ est cū. xi. apo
stolis) ꝛ sic fuerūt duodeciz apl̄i in plurib⁹
locis sacre scp̄ture figurati. s. in duodecim
p̄riarchis in duodecim lapidib⁹ rōnalis in
duodecim panib⁹ ꝓpositionis in duodeciz
lapidib⁹ altaris in duodecim lapidibus de
iordane eleuatis ꝛ i alijs duodecim i iorda
ne positis ꝛ in duodeci exploratorib⁹ terre
ꝓmissionis ꝛ in duodecim bobus eneum
mare sustētantib⁹ ꝛ in duodecim ꝓphetis
ꝛ in. xij. lapidibus corone spōse. ꝛ in. xij. por
tis ciuitatis ꝛ. xij. fructib⁹ ligni vite.

Capitulum. ij.

Et cum complerentur dies penthe
costes ꝛc̄) illi quib⁹ datus fuit tūc
spiritussanctus. erant simul habi/
tātes ꝛ deū orantes ꝛ in his ꝑseuerantes
vt patet ex textu ꝑ quod significatur. ꝙ illi
q̄ simul iūcti sunt caritate ꝛ orant deuz de
uote ꝛ perseuerant in hac occupatōne. do/
nū spūssancti recipiūt abunde ꝛ sic loquū
tur varijs linguis in orōne ꝛ p̄dicatōe. nā
in orādo ꝟm doctrinā apostoli. i. thi. ij. dō
faciunt aliqñ oratōnes. aliqñ postulatōes
aliqñ obsecratōnes. petēdo aliq̄d a deo per
rē sacrā. vt cum dicitur per crucem ꝛ passi
onē tuam liba nos vel hmōi aliquādo gra
tiarum actōnes pro beneficijs a deo recep
tis similiter in p̄dicatione loquūtur varie.
qꝛ sicut dicit Grego. in pastoꝝ ꝟm qualita
tē audientium. formādus est ꝟmo doctoꝝ
aliter eni admonēdi sunt seculares. aliter re
ligiosi ꝛ iter seculares alr̄ admonēdi sūt clēi
ci. alr̄ laici ꝛ iter laicos. alr̄ milites alr̄ mēca
tores alit̄ ciues. aliter rurales ꝛ sic ꝟm ali
os status diuersos (stupebāt aūt oēs ꝛ mi
rabant̄ ꝛc̄) ꝑ hoc āt ꝙ magis illā varieta/
tem linguaꝝ īputabant ebrietati boni vero
gratie spiritussācti significat̄ ꝙ homines ꝑ
uersi orōnum ꝛ p̄dicatōnum exercitiuz. et
varietates reputāt fatuitates. illi vero qui
sunt deuoti r̄putāt beneficia dei ꝛ (apposite
sunt in die illa anime circit̄ tria milia) ꝛ ꝑ
istū fructum ad predicatōnem petri tūc fa/
ctum. significatur fructus multiplex. qui
fit in eccl̄ia ꝑ laborē predicatorum.

Capitulum. iij.

Petrus ꝛ iohannes ꝛc̄) sequitur (
ꝛ quidā vir qui erat claud⁹ ex vte
ro matris sue baiulabatur. quem
ponebāt quotidie ad portam templi que di
citur speciosa ꝛc̄) dei tēplum ꝓprie dicitur
locus beatorum de quo dicitur. ps̄. xxviij.
In tēplo eius oēs dicēt gloriaz. nā laus iu/
gis est ibidē. h⁹ autē templi porta speciosa
est btā virgo Maria de qua cantat ecclesia
felix celi porta ꝑ hanc eni portam dei filius
venit ad nos redimēdum. ꝛ per eam dedu
cit nos ad glorificandum si quis aūt clau/
dus est ambulare non potens in via mox
ponatur ad eam per deuotōnem ad ipsam
erigetur diuinitus ꝛ fortificabitur ad velo
citer gradiēdum. si vero fuerit pauꝑ ꝛ mē/
dicus dabit̄ plenitudo spūalium bonorum
ꝛ hec mutatō dextere excelsi mirabilis ē in
conspectu omnium bonorum (videns aūt
Petrus respondit ad populuz ꝛc̄) per Pe
trum ꝛ Johannem constant̄ predicantes
virtutem Christi ꝛ nihil attribuentes pro/
prie virtuti. significantur predicatores ec/
clesie qui fidem ꝛ mores predicant constā
ter ꝛ nihil in hoc appropriant sibi honoris
vel questus temporalis. sed attribuūt deo
totum querentes salutem animarum per
quinq̄ vero milia per istam predicatōnem
petri ad fidem conuersa. vt dicitur capitu/
lo sequenti significatur multitudo peccato
rum conuersorum ad penitentiam per do/

ctorum ⁊ predicatorum ecclesie sanam do
ctrinam.

Capitulum .iiij.

Loquentibus autem illis ad popu
lū supuenerūt sacerdotes ⁊c̄) ꝑ i/
stos qui petrū et iohannez conati
sūt a p̄dicacōe nomis christi simplicit̄ im
pedire significātur infideles et mali christi/
ani q̄ nitūtur predicatores ecclesie a predi/
catione veritatis suis persecutionibus per
turbare (tūc repletus spiritusācto petrus
dixit ad eos Principes populi ⁊c̄) per hoc
aūt ꝙ ipse malignantes ꝯfudit primo ꝑ o/
pus dine virtutis cui nullatenus est resistē
dum .d. (si nos hodie iudicamur in bene
facto hominis ifirmi .⁊c̄) Scdo per sacre
scripture testioniū .d. de christo (hic est la/
pis qui reprobatus est a vobis edificātib⁹
⁊c̄.) cui sacre scripture ꝯtradicere nō pote
rāt cū apud eos esset autētica. significatur
ꝙ impugnatores veritatis catholice. cōfu
tandi sūt a p̄dicatoribus et doctorib⁹ eccle
sie primo ꝑ opera virtuosa que sunt ex dei
gratia secūdo ꝑ sacrā scripturā diuinitus
reuelatā et hoc duplici mō legitur beat⁹ do
minicus in albigēciuz ꝑtibus hereticos cō
futasse et alij plures doctores sancti legun
tur in alijs ꝑtibus mūdi similia fecisse
(Dimissi āt venerūt ad suos ⁊ ānunciaue
rūt eis quāta ad eos principes sacerdotuz
et seniores dixissēt) quia cū fidelib⁹ et deuo
tis cōferendū ē q̄d agēdū sit contra impug
natores veritatis et quoniā optimū reme/
diū in hoc est vt primo recurrat̄ ad auxiliū
diuinū ideo subdit̄ (qui cū audissēt vnani/
miter leuauerūt vocem ⁊c̄). et quoniā eo
rū deprecatio pro christi gloria declarāda
erat .s. per opera miraculosa vt patet in lit
tera ideo fuit a dño exaudita idō subditur
postea (et cū orassent motus est locus in q̄
erant cōgregati) ꝑ motū .n. terre significa
tum fuit ꝙ terrene potestates erāt christi fi
dei subiugande (Multitudinis aūt credē
tium erat cor vnū ⁊c̄) q̄uis autē oēs christi
ani debeant in caritate Christi vniri. speci
aliter tamē viri religiosi nam religionū isti
tucō ortū habuit ex hoc loco et adhuc spe
cialius vniri debent caritate fraterna qui
sunt de religiōe vna. vt sic eorū sit cor vnū
et anima vna et quoniā in moralib⁹ magis
mouent exempla q̄ verba ideo ponitur h̄
vnus pro exemplari cū dicitur (ioseph āt
qui ꝯgnomiatur barsabas ⁊c̄) ioseph aūt
interpretatur accrescēs ꝑ quod significat̄
ꝙ omnis religionem ingrediēs debet eam
ingredi sub firmo ꝓposito spiritualiter ꝓfi
ciendi. barsabas interp̄tatur filius quieti.
vel consolatōnis nā religionem ingrediēs
⁊ ibi ꝓficiēs. consolatus est de statu suo et
similiter alij fratres consolati sunt de ip̄o
(dr̄ etiā cyprius genere) cypri⁹ aūt merēs
interpretatur qꝛ bonus religiosus debet eē
merens pro peccatorū suorū expiatōne et
ꝓ celestis glorie dilatōe (cū haberet agrū
vēdidit eum) nā religiosus ꝓfessionem nō
facit expropatus (attulit precium). scz. to
tū (⁊ posuit ante pedes apostolorum) nā
de hoc debet dispēsari per ordinatōnem su
periorum.

Capitulum .v.

Vir autem quidam nomine ana/
nias ⁊c̄) Postq̄ in fine p̄cedentis
capituli positum est exēplum boni
religiosi. hic cōsequēter ponit̄ exēplū mali
vt opposita iuxta se posita magis elucescāt
Per ananiam enim ⁊ eius vxorem de
agri pretō defraudātes. significantur que/
cunq̄ persone religiose viri vel femine pro
prietatis vicio dep̄uate. ⁊ sicut ananias
⁊ eius vxor subita morte corporali pro suo
peccato fuerunt puniti. sic religiosi proprie
tarij nisi peniteant punientur morte gehē
nali (Per manus autez apostolorum fiebāt
signa ⁊ ꝓdigia ⁊c̄) ista signa ⁊ ꝓdigia erāt
sāitates corporum v̄tute nois xp̄i facte ꝑ q̄s
significantur sanatōnes animarum q̄ fiūt
per salubria consilia ⁊ hortamēta predica
torū ecclesie (⁊ erant vnanimit̄ omnes in
porticu salomonis) salomō qui interpreta
tur pacificus ē dñs noster iesus xp̄s. qui
per suum sanguinem erga nos pacificauit
deum patrem ⁊ in eius porticu que fides
est ecclesie. debent omnes catholici insi/
mul habitare (ceterorum autem nemo au
debat se coniungere illis) ꝓpter quod dic̄
apostolus. secunda cor. vi. Que pars fide
lis cum infideli quasi diceret. nulla (Exur
gens autem princeps sacerdotuz ⁊ oēs q̄
cū illo erant que est hēsis saduceorum repleti
sunt zelo ⁊c̄) isti saducei erant ꝑum litte
rati. qꝛ de

rati quia de tota sacra scriptura nō recipie
bant nisi quinq; libros moysi Ipi etiā inter/
pretantur iusti nō tamē erant iusti ꝑm vēi
tatem. ꝫ magis ꝑm fictōnem vel nominis
vsurpatōnem ⁊ iō per istos significari pñt
sacerdotes duri ⁊ parū litterati qui mouē
tur contra paupes predicatores aliquādo
zelo īuidie. aliqñ zelo iusticie ficte. d. ꝙ mo
uent̄ zelo iusticie ecclesiarū suarum conser
uande ⁊ sic impediūt dictos p̄dicatores ⁊
confessores ab aīarum salute ꝙ quidez im
pedimētū incarceratio potest dici large nā
impedimētum tale est multū afflictiuū eoꝝ
qui zelant pro animarū salute (angel⁹ aūt
domini per noctem aperiens ianuas ⁊c̄)
per quem intelligi potest bonus episcopus
nam episcopi angeli dicunt̄ apoc̄. i. Septez
stelle angeli sunt septem ecc̄aꝝ. i. episcopi
earum. sicut dictū fuit in expositōne littera
li. ⁊ sic angelus ianuas aperit. quando bo/
nus ep̄s dictum impedimentum repellit (
surgens aūt quidam in consilio ⁊c̄) per ga
malielem legis doctorem qui rationabilit̄
loquēs mitigauit eoruz furorem significat̄
bon⁹ doctor catholicus qui doctrina sana
reprimit iraz irrōnabiliter motam. quia la
bor p̄dictorū doctorum ⁊ ꝯfessorum mlt̄ū
facit ad salutē animarū ⁊ alleuiatōnez om
nium curatorum.

Capitulum. vi.

In diebus illis ⁊c̄) sequitur (ꝯuocantes du
odecim multitudinē discipulorum dixerūt
nō est equū nos derelinquere verbum dei.
⁊ ministrare menꝫ ⁊c̄) duodecim apostoli
ad pacē multitudinis ꝯseruandā ⁊ vt libe
rius intēderēt oratōni ⁊ p̄dicatōni ad fidē
ecclesie dilatandam. ordinauerunt septem
viros boni testimonij ad dispēsatōnem bo
norum tēporalium. vt hic dicit̄ ⁊ per h̄ ep̄i
qui sunt successores apl̄orum instruunt̄. vt
curā tēporalium quātū pōt fieri bono mo
do alijs cōmittētes circa spiritualia liberi/
us valeāt occupari (elegerūt stephanū ⁊c̄)
ꝑ stephanū qui describitur hic plenus fide
plen⁹ gratia ⁊ fortitudine significari potest
q̄libet xp̄ianus qui ex gratijs a deo sibi da
tis parat⁹ est fidē xp̄i defendere ꝑm ꝯditio
nem sue persone ⁊ ꝑ ea martiriū sustinere.
⁊ nom̄ stephani ꝯsonat qd̄ vno mō norma
alio vero modo corona int̄pretat̄. tal̄ enim
normā fidei sequit̄ indecliabiliter ꝓpter qd̄
coronam glorie sibi reddendā finalit̄ ꝓme/
retur ꝑm illud Thim. iiij. bonuz certamen
certaui cursū ꝯsūmaui fidē seruaui in reliq̄
reposita est m̄ corona iusticie quaz reddet
m̄ domin⁹ in illa die iust⁹ iudex iō sb̄ditur
(faciebat ꝓdigia ⁊c̄) ꝓdigium dicit̄ quasi
porro. i. longe a digito eo ꝙ nō pōt visibil̄r
ostendi homo vero parat⁹ ad martiriū nō
aspicit bona mūdi sensibilia que tanq̄ nob̄
ꝓpinqua pñt ostēdi cū digito. ꝫ bona cele/
stia sicut dicitur. i. coꝝ. ij. ꝙ oculus non vi
dit nec auris audiuit ⁊ in cor hoīs nō ascē
dit q̄ prepauit de⁹ diligētibus se (Surrexe
rūt autē quidā de synagoga libertinorum
⁊c̄) hec est āt synagoga sathane vt dicitur
apoc̄. ij. que semꝑ aduersatur fideli parato
mortē pati ꝓ xp̄o. ꝫ quia non pōt resistere
sapientie ⁊ spiritui qui loquitur in ipso sic̄
promittitur. Luce. xxi ¶ Ego dabo vob̄ sa
piētiam cui nō poterūt resistere ⁊ ꝯtradicē
oēs aduersarij vr̄i ꝓpter quod via falsita/
tis ⁊ ꝓditōnis querit vti insidijs vnde sb̄/
ditur (submiserunt viros mendaces) ⁊ ini
quos talibus enim peruersis vtuntur qui
innocentiam persequunt̄ (cōmouerunt ita
q; plebem ⁊ seniores ⁊c̄) ꝓuocādo eos cō
tra innocētes sic faciūt homines maligni.
vt iusticie zelo videantur moueri (⁊ intuen
tes eum oēs qui sedebāt in consilio) tanq̄
iudices (viderūt faciē eius tanq̄ faciez an
geli) ad demonstrandā eius innocētiaz vir
tute luminis diuini ex quo apparuit eoruz
maior malicia qui repressi non fuerunt tali
signo a malignitate sua istis aūt similes sūt
mali iudices qui cognita veritate nō dimit
tūt partem aduersam fouere.

Capitulum. vij.

Viri fratres ⁊ patres audite ⁊c̄) h̄
ponitur stephani excusatio ꝟa. ad
sue innocētie declaratōnem et ad
uersariorum falsitatem. circa quod scien/
dum ꝙ accusabatur de quatuor. vt patet
ex precedentibus. scilicet ex blasphemia cō
tra deum ⁊ contra moysen contra templū
⁊ contra legem. de primo excusat se osten/
dens se cultorem illius veri dei quem colu/
erunt patriarche sancti incipiens ab abra/

baz.v.(deus glorie apparuit patri nostro abrahā ꝛc̄)(Eodem tempore natus est moyses ꝛc̄) ꝫ excusat se de blasphemia cō tra moysen confitens ip̄m fuisse gratū ꝺo ad liberatōnem populi ſracl diuinitus or dinatum ꝙ ꝓphetasse xp̄i aduentum dicēs (ꝓphetam vobis suscitabit deus ꝛc̄) Tab naculum testimonij fuit cū patrib⁹ nostris ꝛc̄)hic excusat se de blasphemia ꝺtra tem plum asserens quod ordinatōe diuina ad cultum ipſius fuit factum.primo exēplariē in tabernaculo moyſi qō fuit mobile de lo co ad locū ſcō perfectius in templo salo monis ſicut dauid p̄cepit fieri ꝑm reuela tionē ſibi factaz a domino per nathā ꝓphe tam.ij.ℜ.vij(dura ceruice et incircumcisi cordibus ꝛc̄) hic excusat se de blasphemia ꝺtra legem dicēs eam eē bonam ꙗ sanctā ꝫ a iudeis non custoditam sed magis diſſi patam ꙗ sic contra eos replicat accusatio nem de ipso factam(ꙗ exclamantes voce magna continuerūt aures suas)non potē tes audire veritatē.sed tanq̄ furioſi statiz ruerunt eum ad lapidationē et ip̄e econ trario fuit ad dñm pro ipſis orationē .ꝑm doctrinā christi .mathei.vi.benefacite hijs qui oderūt vos ꙗ orate pro p̄sequētibus et calūpniantib⁹ vos ¶Moraliter p excusaci onē beati ſtephani ostantē docemur cōtra falsas accusationes ostanter declarare ve ritatē .patet autē inſpiciēti tertū ꝙ beatus ſtephan⁹ in sue excusationis processu .repe tit plures hiſtorias veteris testamēti.quaz expoſitiones mistice poſite sūt in locis suis superius ordinate . Capitulū viij

Saulus autē erat cōsenciens necie ius ꝛc̄)seq̄ꝫ(curauerunt autē ſte phanū viri timorati)nō hoim timoē ꝫ dei quod patet ex hoc quod tunc erat ma gna p̄secutio fidelium in ieroſolimis.ꙗ ta men constanter curam egerunt de sepultu ra corporis beati ſtephani . patet etiam ex hoc loco ꙗ ex pluribus alijs sacre ſcriptuē locis quod sepelire mortuos est apud deū meritorium tanq̄ opus pietatis ꝓpt̄ qō sanctus thobias de hoc opere commēdat (Igitur qui diſperſi erant pertranſibant e uangelizantes) Ex hac diſperſione duo sunt notanda .Primum est ꙗ tempore p̄ ſecutōnis contra ecclesiam illi qui sunt ma iores dēnt remanere ne p̄ fugam hoim fides verifibilis videatur .ꙗ sic apoſtoli re manserūt in ieruſalem tanq̄ magis firmi ceteri vero receſſerūt quod erat eis licituz vnde dic̄ augusti⁹. Si fortis es contemne mortem.ſi aūt debilis fuge. Scōm est ꙗ de⁹ adeo potens ē ꙗ bonus.ꙗ de malis e licit bona .nā ex malicia iudeoꝝ eccleſiam p̄sequentium.facta est diſcipuloꝝ diſpſio ꙗ ex hoc per eorum p̄dicatōnem fidelium multiplicatio vñ subditur(philippus autē deſcendēs i ciuitatem ſamarie p̄dicabat il lis ieſum ꝛc̄) ꙗ concluditur poſtea(factuz est ergo gaudiū magnū in illa ciuitate) de verbi dei receptōne ꙗ miraculoꝝ op̄atōe (vir aūt quidā nomine ſymon ꝛc̄)de ouer ſione iſtius dicunt communiē doctores ꙗ fuit ficta.vnde poſtea obtulit pecuniam p poteſtate dandi ſpūm ſanctum in ſigno vi ſibili ſibi concedenda ꝓpter quod ab ip̄o ꝺ nominatur vicium ſymonie p hoc etiam ſig nificatū fuit ꙗ in eccleſia semper sunt ali/ qui mali cū bonis admixti est ei ſicut ſage na nondū ad lit⁹ tracta que piſces malos habet cum bonis admixtos . p hoc aūt ꙗ beatus petrus dicit ſymoni(Pecunia tua ſit tibi in p̄ditōnem ꝛc̄)docet exemplum ec cleſie p̄latis extirpandi totaliter vicium ſy moniace prauitatis ita ꙗ non hēant occu lū ad potētiā tp̄alē ꝓmouēdoꝝ in eccla ꝫ ad ydoneitatē eoꝝ in ſcia p̄ter ꙗ in vita(Angel⁹ aūt dñi locut⁹ē ad philippū ꝛc̄)phi lippus os lampadis interp̄tat ꙗ iō p ip̄um q̄libet bon⁹ p̄dicator eu āgelij ſignificat nā lāpas hz in ore ſplēdorē ꙗ iteri⁹ olei liq̄em p̄dicator aūt bon⁹ hz ſplēdorē vitatis in ore ꙗ oleū pietatis.iterū i corō(ꙗ ecce vir ethiops ꝛc̄) p iſtū ſignat hō deſideriū hūs ſue salu tis qō ptz ex ꝫ ꙗ dr ꙗ veneat adorare deū in ierlm de p̄tib⁹ valde remoti.ꙗ p ꝫ ꙗ re/ uertēs legebat ysaiā ꝓphaz q̄uis nōduz bret ipſi⁹ itelligētiā p ꝫ āt ꙗ philipp⁹ a ꝺo miſſ⁹ē ad docēdū ip̄m ꙗ baptizādū ſignat ꙗ ois deſideras rē saluari p fidez oñi nri ieſu xp̄i mittit ei doctorē vt ſibi revelat in ne viate vitatez.natura nāq̄ nō deficit in ne ceſſarijs ꙗ mlto min⁹ auctor nature q̄ po tēcie ꙗ bonitatis.ē infinite fides āt ē nēcia ad ſalutē.ſheb.xi.Sine fide ipoſſibile ē placē deo ꝓpt̄ qō q̄ facit qō in se ē ouertendo se

ad deum

ad deum per mentis deuotionem. deus illi reuelat fidei veritatem vl̃ mittit ei doctorẽ Exemplum huius habetur infra capitulo .x. de cornelio centurione(Ibat autem per viam suam gaudens) per quod significat̃ ꝙ illuminatus de veritate fidei ꝙ baptizatus in nomine Christi. debet ire gaudens i domino per viaz huius mundi. eo ꝙ est in itinere paradisi(Philippus autem inuent⁹ est in azoto ꝙ pertransiens euangelizabat ꝛc̃)per quod significatur ꝙ p̃dicator euãgelicus non debet esse otiosus. sed post q̃z sufficienter profecit in vno loco. debet ad ꝓficiendum alibi pertransire sicut dominus dixit. luce. iiij. Quia ꝙ alijs ciuitatib⁹ opor tet me euangelizare regnum dei.

Capitulum .ix.

Saulus adhuc spirans minaruz et cedis in discipulos domini ꝛc̃) ꝓ atrocitatem sauli contra discipulos domini. docemur de nullius salute desperare. quia nescimus quem deus ordinauerit de quocunq; sicut sauluz lupum atrocem fecit ouium pium pastorez(Saule q̃d me persequeris) Christus enim reputat sibi factum q̃d fit membris suis tam prospera q̃z aduersa ꝙ hic habetur exemplum de aduersis .in beato vero martino de prospe ris de quo dicit dominus martin⁹ adhuc catheczminus hac me veste contexit ꝙ de vtriſq; simul. Mat. xxv. q̃d vni ex m̃inimis meis feciſtiſ mihi feciſtis(domine quid me vis facere)quasi diceret. paratus sum obedire quia vere penitens quanto plus deum offendit rebellando. tanto magis se subiic̃ obediendo (surge ꝙ ingredere ciuitatem et dicetur tibi q̃d te oporteat facere) licet enĩ deus possit per se totum facere tamen vult homines habere coadiutores vt eis cõmunicet influxum bonitatis sue. ꝙ in hoc hñt exemplum doctores ꝙ alie persone i aliqua gratia excellentes. illam alijs libenter communicandi. i. petri .iiij. Unusquisq; prout accepit gratiam il'am in alterutrum administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratie dei(ecce eniz orat)quia penitens debet orare deum pro peccatorum suorum remissione ꝙ pro adipiscenda virtutis perfectione (ꝙ confestim ceciderunt ab oculis eius tanquaz squame)per quas significantur peccatorum macule quibus amotis per veram contritionem peccator statim recipit gratie lumen(ꝙ surgẽs baptizatus est)quia post contritõnem debet sequi lotio confessionis ꝙ postea cibus sacre communionis .ideo subditur(ꝙ cum accepisset cibum confortatus est) ꝙ per oseq̃ns probatõ sancte conuersatõnis q̃d notatur cum subditur(fuit autem cuz discipulis q̃ erant damasci) ꝙ vlterius verba edificatõnis in illis qui sciunt ꝙ possunt ꝓponere vnde subditur(ꝙ continuo ingressus in synagogas predicabat dominum iesum nocte aũt facte sunt saulo insidie ꝛc̃) ex ei⁹ fuga docentur predicatores ecclesie fugere psecutõnem. quãdo est personalis sicut fuit in proposito vt sic valeant proficere in alio loco ꝙ sic dicit christus discipulis suis math. x. Cum vos persequentur in illa ciuitate fugite in aliã(cum autez venisset in ierusalez temptauit se iungẽ discipulis ꝛc̃) qui refugiebant eum recipere ꝓpter mala que pri⁹ fecerat quousq; fuerunt assecurati per barnabam de sua vera conuersione ꝙ in h̃ docemur homines infamatos fugẽ donec constet de sua emendatione(ꝙ disputabat cum grecis illi autem querebant occidere eum ꝛc̃) ꝓpter quod abijt in tharsum(q̃a psecutio personal'erat sicut ꝙ precedens (factum est aũt vt petrus duz transiret vniuersos ꝛc̃) In hoc dedit exẽplum discurrẽdi prelatis ꝙ predicatoribus per loca fideliũ ad confirmandum eos in bonis ꝙ sanandum eos ab infirmitatibus peccatorũ vnde subditur(inuenit aũt ibi hominẽ quẽ daz noie eneã ab octo ãnis iacentẽ ꝛc̃) ene as paup ꝙ miser interp̃tat̃ iõ ꝓ ipm pcõr diuturn⁹ significat̃ qui paup est .qz bonis gr̃e spoliat⁹. ꝙ miſ qz gehẽne miserie deputat⁹ p h̃ aũt ꝙ ad vocẽ petri surrexit sanus virtute xp̃i significat̃ sanatio pcõrum p bonã monicõnẽ p̃dicatoris vl̃ confessoris ꝙ ante p̃ncipl'r gr̃a saluatoris ꝙ videñt illũ oẽs q̃ habitãt saron ꝙ cõuersi sũt ad dñm)ꝓ qõ significat̃ ꝙ ex euidẽti uersione bona peccatoꝝ. noti. emẽdanẽ pl'es alij(in ioppe aũt fuit q̃dã discipula ꝛc̃) Mortal'r p mortẽ corporalẽ isti⁹ q̃ erat intẽta bonis opibus significat̃ mors spũalis cui⁹libet psone prius bonis opib⁹ intẽte h̃ ꝓ fragilitatẽ hũa-

nam ꝙ dyaboli ſuggeſtionem in peccatuꝫ lapſe que tamen ꝓpter priſtinaꝫ vitam bo nam ꝙ fideliū oratōnem. reſurgit ad priſti nam voluntateꝫ ſicut illa fuit a morte coꝛ poris ſuſcitata.

Capitulum .x.

Ir autē quidā erat in ceſaria no mine cornelꝰ) q̄ ſicut dr̄ in textu. viuebat deuote erga deum ꝙ pie ꝙ iuſte erga proximum tamen miſterium incarnationis ignorabat in quo ē ſalus oi uꝫ ꝓpter qđ deus qui vult oēs ſaluos fieri et ad agnitiōꝫ veritatꝫ. veniē ꝓuidit ſibi de doctore bono. ſ. beato petro et ex hoc dicit ōmūiter a doctoribꝰ ꝙ ſiquis deuote ſe ha beat ad deū et iuſte et pie erga ꝓximuꝫ ig noꝛat tamē aliquid de neceſſarijſ ad ſalutē deꝰ reuelat ſibi ꝓ ſe vl̄ ꝓ doctorē. et ꝓpter hoc dixit petrꝰ infra eodē capitulo. in verꝫ tate comperi quia nō eſt pſonaꝝ acceptoꝛ deꝰ ꝫ in omi gēte qui timet eū et operat iuſ ticiā acceptꝰ eſt illi (parātibus aūt illiſ eccidit ſup eū exceſſus mētꝫ. et vidit celū apt̄ū et deſcēdens vas quoddā ꝛc.) ꝓ illud vas litteraliter ſignificat eccleſia et ꝓ animaliꝫ a immūda i vaſe exiſtēcia gētiles ſignificā tur qui ꝓpter ydolatriam et alia vicia im mūdi dicebāt et tamē penitētes recipiendi erāt i eccleſia ſicut deꝰ oſtēdit beato petro in viſione iſta. ꝓ vt plenius dixi in expoſiti one litterali Miſtice vero ꝓ iſtuo vas re ligionis ſtatuſ poteſt deſignari. ꝓ quatuoꝛ initia ꝓ que vas de celo ſubmittebat. quaꝫ tuoꝛ religionum patrōi inſtinctu ſpiritusꝫ ſancti. ſ. btūs augꝰ. bñdictus. dominicus ꝙ franciſcus ꝓ imūda animalia ſignificā tur illi qui penitētes de ſupra dictis imūdiꝫ cijs ad religionē tranſeunt de ſtatu ſclari Per petrū vero q̄ cerimonias legiſ nimis tenens abhominabat comedē. ſignifican tur religioſi nimis cerimoniales q̄ horrēt tales recipere ꝙ ſibi ꝓ ꝓfeſſionez incoꝛpo rare. cū tñ aliqñ plus ꝓficiant in religiōe quā aliq̄ alij qui videbant in ſclo deuoti. vñ dr̄ in collatōibꝰ patrū collatōe paſnuꝫ cij abbatis ꝙ abbꝰ moiſes q̄ metu mortꝫ. neceſſitate opulſus fuit ad mōſteriū. multo plꝰ ꝓfecit ibidē q̄ꝫ alij multi q̄ nulla neceſſitate ꝫ ſola deuotōne fuerant ingreſſi tō dr̄ petro .i. p̄ſidenti monaſterio ſurge ad peccatoꝝ ōtritoꝝ receptōnē ꝙ occide eos quātū ad inſolētiā ſecularē ꝙ māduca eos incoꝛporādo ꝓ obſeruantiā regularē ꝙ ſic de ipſis pōt dici qđ deꝰ purificauit. tu ne ōmune dixeris (Sequēti aūt die ſurgens ꝓfectꝰ eſt ꝛc̄) ꝓ hoc oñditur ꝙ p̄dicaꝫ toꝛ euangelicꝰ ſine dilatōe dēt ire ad laboꝛā dum ꝓ aiarū ſalute (ꝙ factū eſt cū itroiſſet petrꝰ obuius venit ei ꝛc̄) oñdens ꝙ reuerentia doctoꝛi debetur marie cū ꝓ aiaꝝ ſalute mittit (aperiēs aūt petrus os ſuum dixit ꝛc̄) ꝓ hoc oñdenſ ꝙ doctoꝛ catholicꝰ habens in promptu benuolos auditoꝛes attentos ꝙ dociles qualeſ erant iſti. ſtatiꝫ debet ꝓcedere ad actum docēdi. ꝙ bonus effectus ſequitur cū poſtea dicitur (adhuc loquēte petro v̄ba hec cecidit ſp̄ūſſanctus ſup oēs qui audiebant) ꝙ per hoc oſtendit ꝙ illi qui deuote ꝙ attente audiūt verbuꝫ dei recipiūt gratiam ſp̄ūſſancti licet nō recipiant in ſigno viſibili.

Capitulum .xi.

Audierūt autem apoſtoli ꝛc̄) ſequitur (diſceptabant autem aduerſꝰ illuꝫ q̄ erāt ex circūciſione. d. quare introiſti ad viros prepucium habentes ꝛc̄) ℔ habetur argumētum ꝓ qñ ſuperioꝛ facit aliq̄ inſolitū licet ſit bonum tamen oſtendere debet illud eſſe factū ratōnabiliter ad pacem alioꝝ illi debent adquieſcere audita ſuper hoc ratōne ſicut fecerūt iſti audita narratione petri vnde ſubditur poſtea (his auditis tacuerunt ꝙ glorificauerunt deum ꝛc̄) Illi quidem qui diſperſi erant a tribulatione. que facta fuerat ſub ſtephano ꝛc̄) hic adhuc oſtenditur bonuꝫ quod deus elicuit ex diſperſione diſcipulorum ꝓpter tribulationem occaſione beati ſtephani motam. nam ex hoc publicata fuit fides ad aliam gentē. ꝙ per ℔ ſignificatū fuit maioꝛ eccleſie fructus futurus tempoꝛe perſecutionis tyrannoꝝ. quam tempoꝛe pacis ſub dominio principum catholicoꝝ. vnde beatus Bernhardus exponit illud. yſaye. octauo. Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. vt ſit verbum eccleſie ꝓpter inſolencias inſurgentes tempoꝛe pacis ām aricate. Tempoꝛe vero perſecutionis tyrannoꝝ valde creuit eccleſia ſancta in numero ꝙ merito fidelium.

fidelium. ſicut de filijs iſrael dicitur exodi. i q̄ quāto opp̄mebant eos egiptij. tāto magis multiplicabantur q̄ creſcebant (peruenit autem ſermo ad aures eccleſie que erat ieroſolimis q̄c̄) ex hoc oſtēditur q̄ eccleſia romana que nūc ſuperior eſt quando dilatatōnez fidei audit in aliqua regione remociori debet illuc mittere viros ydoneos rōne vite q̄ ſciētie ne p̄curatōne demonis aliqua zizania miſceat. q̄ illud quod eſt ibi. ō bono multiplicius augeatur ſicut iſti miſerunt barnabaz de quo dicitur hic q̄ (erat vir bonus q̄ plenus ſpirituſancto) profect⁹ eſt aūt tharſuz vt quereret ſaulum) vt p̄ eo⁹ ſocietatē fieret in eccleſia anthiochenā maior p̄fectus fidelium qui ſecutus eſt tantus vt ibi fideles p̄mo nominarent̄ xp̄iani p̄p̄ē hoc arguūtur illi q̄ in quacunq; commūicatōne volunt magiſterium habere ſoli (In his autem diebus q̄c̄) p̄ hoc autem q̄ fideles qui erant anthiochie diſpoſuerunt mittere de facultatib⁹ ſuis illis qui erant i ieruſalem qui vēdiderāt poſſeſſiones ſuas. vt viuerēt magis religioſe vt habet̄ ſupra. iij. capitulo p̄uidētes eis cōtra famē q̄ p̄ phetice dicebatur futura docētur illi xp̄iani qui habent p̄p̄rias facultates. vt ex illis adiuuēt illos qui p̄pter xp̄m oia reliq̄runt. maxime tempore neceſſitatis.

Capitulum. xij.

EOdem aūt tempore miſit herodes rex man⁹ q̄c̄) doctores aliqui exponētes moraliter incarcerationem petri. dicūt q̄ per ip̄am ſignificatur longa detentō pc̄oris hominis in peccato. ſed q̄ p̄ hominē ſanctiſſimuz ſignificetur peccator ih videtur extranee dc̄m cum ſenſ⁹ miſticus fūdari dēat ſuper litterale p̄pter q̄ō aliter expono. ſ. q̄ p̄ herodē ſignificat̄ quilibet tirann⁹ p̄ſecutor fideliū. q̄ poſt vnius occiſionē. alium incarcerat exſpectans tēpus occiſioni ipſius oportunū p̄ incarcerationem aūt ei⁹ poteſt intelligi quelibet afflictō iuſti per cuſtodes ꝝo ſatellites tiranni in malorū executōne miniſtrātes ſibi. p̄ duas ꝝo catenas quibus iniuſte ligat̄ q̄ tenetur tiranni potētia q̄ ei⁹ nequicia ſignificat̄ que ſimul exiſtentes p̄longāt iuſtorū afflictōnes nā potētia ſine neq̄cia nō nocet bonis neq̄cia vero ſine potentia nō multū nocere poteſt ipſis p̄ angelum vero liberante a carcere poteſt intelligi quilz agēs p̄ bonorum liberatōne. nā in hoc eſt dei miniſter. per ꝟ aūt q̄ petrus eſtimabat ſe viſum vidē cuz p̄ angelum educereť. ſignificat̄ q̄ ois liberatio a pena corporali nō eſt niſi ſomnium vel res modica reſpectu liberatōnis a pēa purgatorij p̄ hoc aūt q̄ petrus liberatus ad alium locum trāſijt vbi poterat facere fructuz animaz ſignificatur q̄ predicator euangelij in p̄ſonali p̄ſecutōne debet alibi vbi p̄ficere valeat ſe transferre (Statuto autem die herodes veſtitus veſte régali q̄c̄) acceptans diuinos honores adulatorie ſibi impenſos p̄ angelum fuit p̄cuſſus q̄ miſerabiliter mortuus doceri debent p̄lati et p̄incipes vt nō acceptēt ꝫ magis impediāt inconuenientes ſibi honores.

Capitulum. xiij.

ERant autē in eccleſia q̄ erat anthiochie p̄phete q̄ doctores q̄c̄) ꝟ aūt exp̄imuntur p̄ſone ſolēnes. vt p̄motio barnabe q̄ ſauli ad apoſtolatum oīdatur ſolēnius celebrari nam hec electō auctoritatiue q̄ impatiue fuit a ſpirituſancto p̄pter q̄ō dicit̄ (miſtrantib⁹ aūt illis dño q̄ ieiunātib⁹ dixit ſpūſanct⁹ ſegregate mihi barnabā q̄ ſaulū q̄c̄) fuit aūt executiue per homines ſcōs q̄ p̄p̄has vnde ſequit̄ (tūc ieiunātes q̄ orātes imponētes q; eis manus dimiſerunt eos) p̄ hoc aūt ſignificatur. q̄ p̄motio ep̄orum q̄ ſunt ap̄lorū ſucceſſoēs vt dī in decretis diſ. xxi. In nouo teſta. dēt fieri inſtinctu ſpirituſſancti q̄ p̄ perſonas deū p̄ oculis habentes q̄ nō p̄ potētias ſeculares vel p̄ minas aut p̄miſſiones (q̄ ip̄i quidē miſſi a ſpūſancto abierūt q̄c̄) ex hoc patet q̄ eoz itineratō nauigatio non erat a cāu. ꝫ ſpirituſſancti ductu ꝫz illud ezech̄ .i. Vbi erat impet⁹ ſpūs. illuc gradiebant̄ ꝛra illos p̄dicatores q̄ ſm carnis impetū gradiunt̄. ſ. vbi credūt bñe lautū quiuium vel tēporale lucrū. alia loca declinando in quibus eēt maior neceſſitas p̄dicandi (Et cum p̄ambulaſſent q̄c̄) ſequitur (ſaul⁹ aūt repletus ſpirituſancto intuens in eum dixit o plene omni dolo q̄c̄) ex hoc patet q̄ cōtradicētes fidei vel eius multiplicationem impedientes. non ſunt blandiendi. ꝫ acriť arguendi (q̄ nunc ecce manus domini ſup

te ⁊ eris cecus ꝛc̄) ꝑ hoc designatur ꝙ im
pedientes predicatōnez verbi dei incurrūt
tenebras culpe ⁊ nisi peniteant incurrent
tenebras gehenne (⁊ ingressi synagogam)
que est locus oratōnis (die sabbatorum) q̄
est tempus p̄dicatōnis. iō sequit̄ (surgens
autē paulus ꝛc̄) vbi ponitur p̄dicatio pau
li in q̄ plures historias breuiter tangit vete
ris ⁊ noui testamēti quarū misticus sens⁹
positus est in locis suis ꝓpter quod nunc
ꝑtranseo ⁊ postea sequitur huius p̄dicatō
nis fructus cum dr̄ (cunqꝫ dimissa essꝫ sy
nagoga secuti sunt multi). s. ad fidem con
uersi ideo sequitur (qui loquētes suadebāt
eis vt ꝑmanerent in gr̄a dei) quia p̄dicato
res non solū debent laborare ad conuersi/
onem peccatorū. ꝫ etiam ad perseuerātiaꝫ
ipsorum (videntes aūt turbas iudei reple
ti sunt zelo ⁊c̄). i. inuidia q̄ tantum maluꝫ
facit ꝙ bonā doctrinam ꝑuertit nam pau
luꝫ quē ante rogauerant de iterata p̄dica
tōne ꝑ inuidiā impedierūt obstinate ⁊ isti.
sunt similes illi qui bonā doctrinam alicu
ius doctoris deprauare nitunt̄. ne ipso ife/
riores videant̄ (iudei autem concitauerūt
mulieres religiosas) iste sustentabāt apo
stolos de suis facultatibus ꝟm consuetudi
nem apud iudeos existentem ⁊ isti hic inui
dia nequit̄ impediebāt Et istis sūt similes
illi q̄ in testamentis vel alijs pijs operibus
impediunt elemosinas elargiri religiosis
pauperibus maxime circa studium ⁊ p̄di
catōnem laborantibus (⁊ p̄mos ciuitatis
⁊c̄) sic faciunt illi qui superiores ꝓcurant
pauperes religiosos in p̄dicatōnibus ⁊ cō
fessionibus impediūt (at illi excusso pulue
re ꝛc̄) ꝑ quod designatur ꝙ si aliqua leuis
culpa dictis p̄dicatoribus adhēat. vtpo
te impacie ex humana fragilitate cōsurgē
tis ꝓ tali impugnatōne debent eam statiꝫ
per penitentiam detegē ne icrescat.

Capitulum .xiiij.

Factum est autē i yconio ꝛc̄) sequit̄
(multo igit̄ tpe demorati sunt ꝛc̄)
videntes ꝙ ibi ꝓficiebant i ꝯuer
sione infidelium ꝑ doctrinam signis ⁊ vir
tutibus cōfirmatam vt patet ꝑ lr̄am intu
enti ⁊ per hoc docentur predicatores euā/
gelij vt q̄ꝫ diu ꝓficere possunt in vno loco
vel dyocesi. si tamen insurgat persecutō ꝑ
sonalis per quam sua presentia essꝫ in peri
culum suum ⁊ ꝓfectus impedimentum de
bent alibi se transferre vbi valeant fructifi
care (Et quidam vir in listris erat ꝛc̄) Per
istum qui claudus erat ex vtēo matris sue
significatur quilꝫ descendens ab adam se
minali v̄tute quia nascitur cuꝫ fomite pec
cati qui facit euꝫ a rectitudine rationis de
clinare Gen̄. ix. Sensus ⁊ cogitatō huma
ni cordis ꝓna sunt ad malum ab adoles
centia sua sed per vocē pauli. i. doctoris e
uangelici vel p̄dicatoris erigitur cum ad
eius ꝑsonalem per boni operis exercitiuꝫ
ad virtutis rectitudinem reducitur. ⁊ tūc
super pedes suos. i. affectus rect⁹ stabilitur
(Dij similes facti hominib⁹ descenderunt
ad nos ꝛc̄) per istos significantur adulato
res diuinos honores prelatis vel principi/
bus seu quibuscunqꝫ hominibus impēdē
tes (qd̄ vbi audierūt apostoli barnabas ⁊
paulus conscissis tunicis ꝛc̄) in signum do
loris ꝙ sibi vellēt homines exhibere id qd̄
est proprium diuini honoris ⁊ per hoc do
centur principes ⁊ prelati ⁊ quicunqꝫ i di
gnitatibus constituti vt non permittant si
bi honores excessiuos exhiberi ne puniant̄
a deo sicut fuit herodes ꝓut habetur sup̄.
xij. ca (Superuenerunt autem quidam de
anthiochia ꝛc̄) sequitur (⁊ postera die pro/
fectus barnabas in derben) fugiendo pro/
pter persecutōnem personalem vt alibi ꝓ
ficēnt per suam predicatōnem. in hoc dan
tes exemplum in casibus consimilibus a/
lijs ecclesie predicatoribus (reuersi sunt li
stram ⁊ ychonium ⁊ anthiochiam. con/
firmantes animas discipulorum ⁊c̄) Per
hoc dantes formam predicatoribus eccle
sie vt sint solliciti non solum de peccatoruꝫ
conuersione a malis. sed etiam de eorum
confirmatione in bonis sicut bonus orto
lanus post arboris plantationem. solicitus
est eam rigare quousque bene firmauerit
radicem.

Capitulum .xv.

Et quidam descendentes de iude/
a docebant fratres quia nisi circū
cidamini ⁊c̄) per istos qui nimis
iudaizantes circūcisionis ⁊ alioꝝ legaliū

obseruantiam volebant imponere quasi ne
cessariam super uersos de gētilitate ad fi/
dem xpi significantur illi qui super populū
catholicū statuta nimis grauia ponūt q li
bertatē xpiane religionis in huiutez nimis
onerosam uertunt de quibus dicit aug⁹.
ad inq̄sitōnes ianuarij ipam religionē ve/
stram quā in manifestissimis q pauciss̄imis
celebratōnum sacramentis dei mia voluit
eē liberam. Hulib⁹ p̄munt onerib⁹ adeo
vt tolerabilioz fit cōditio iudeozū qui lega
libus sacramētis q nō humanis presumpti
onibus sb̄jciuntur. q sicut btūs Petrus q
apostoli apposuerūt cōueniens remedium
vt patet in sequētib⁹ hui⁹ capituli sic sūmus
pōtifex cū suo collegio remediuz adhibere
debet nō solū in statutis p̄latozum inferio/
rum. ꝫ etiā in suis si nimis grauia videant
pro ceteris huius capituli sufficit expositio
litteralis.

Capitulum .xvi.

VEnit autez in derben q̄c) sequitur
(huic testimoniuz bonū reddebāt
qui in lystris erāt q ychonio frēs
q̄c) ex hoc patz q socius p̄dicatoris cuāge
lici dēt eē boni nominis q ydone⁹ in scia q
vita vt possit eum adiuuare. ꝓpter quod i
huius figura dicit deutro. xxv. Nō arabis
simul in boue q asino. quia p̄dicatori in a/
gro dñico laboranti. nō debet socius stoli/
dus aut insufficiēs assignari (transeuntes
autem frigiam q galathie regionem veta/
ti sūt a spiritu sācto loqui verbū dei in azia
) q idem dicitur consequenter de bithinia. v
bum eniz dei sb̄trahitur duplici causa vna
est quādo ꝑplus est obstinatus in malo. et
sic dicitur ezech. iij. Et eris mutus nec q̄si
vir obiurgans. qz dom⁹ ex asperās est. q b̄
significatur p aziaz que interp̄tatur iusto/
lens dñm. i. repellēs dei verbum. alia ē q̄n
ꝑplus est sufficienter instructus q labor p̄/
dicantis est alibi necessarius. q sic saluator
luce. iiij. dixit turbis eū detinere volentibus
quia etiam q alijs ciuitatibus oportet me
euangelizare regnum dei. q b̄ significatur
p bitiniaz que interp̄tatur virtutis filia tal
autē ē plebs sufficienter instructa (Descen
derūt troaden q visio p noctem ostensa est
vir macedo q̄c) qui interpretatur orienta
lis q ideo significat personam vel gentem
que cognoscē incipit fidei lumen. q debe
rat amplius edoceri. ꝓpter quod paulus. i
predicator euangelicus debet q talem gen/
tem vel personam accedere q eam docere
sicut q Petrus ad cornelium accessit q eū
instruxit vt dictum est supra. x. capitulo (et
quedaz mulier nomine lidia q̄c) sequitur (
cum autem baptizata esset q̄c) per hoc enī
q precib⁹ suis coegit Paulum domum su/
am intrare q sibi cuz socijs suis necessaria
ministrare significatur quelibet p̄sona xpi
ana que de suis facultatibus ministrat xpi
membris q illis potissime qui ānunciant v
bum salutis (Factum est autem euntibus
nobis ad oīonem puellam quādam haben
tem spm̄ phitonem q̄c) p b̄ autē q Paul⁹
ꝓhibuit se q socios laudari a demone in il
la loquēte. sic q xp̄s Marc. i. demoni dicēti
scio q̄ sis sanctus dei. silentium imposuit.
oñdit q p̄dicator verbi diuini vitare debz
laudes malozum hoim qui sunt mēbra dy
aboli. quia sicut dicit seneca. li. de virtutib⁹
idem est laudari a turpibus q ob turpia (
media autē nocte Paul⁹ q Sylas adoran
tes laudabāt dñm q̄c) p terremotuz ipsis
orantibus fām. significata fuit sequēs liba
tio Pauli q Syle de carcē. q custodis car
ceris q familie sue ab infidelitate.

Capitulum .xvij.

CUm autem perambulassent am/
phipolim q̄c) b̄ describitur fruct⁹
p̄dicatōnis ipsius Pauli in thessa
lonica q beroa. q eius recessus ab vtraque
propter personalem persecutionem. q eisdē
ratōnibus quibus dictū est supra ipum de
alijs locis recessisse. q eadem moralitas ē
hic q ibi (qui autez perduxerunt eum vsq
ad athenas) vt Pauli sapiētia a deo sibi da
ta. coram philosophis manifestaretur. et
eorum aliqui ad christuz conuerterētur si/
cut factum fuit vt habetur infra (Paulus
autem cum athenis eos expectaret). scili/
cet Sylam q thimotheum. licet enim esset
plenus sapientia adquisita q infusa tamen
exspectabat eos ad conferendum cum eis
antequam publice predicaz. q nos multo
magis qui nihil sumus respectu ipsius. de
bemus cum sapientibus conferre antequā

aliquod notabile pferre maxie corā perso
nis notabilib⁹ p̄sumam⁹ (quidā āt epycu
rei ⁊ stoyci ⁊ philosophi disserebāt cum eo
)epicurei tñ qui felicitatē hominis ponebāt
in voluptatibus corporis erāt magis lōgi
qui a doctrina pauli ⁊ isti dicebant de eo
(q̄d vult seminator verborum hic dicere) re
putantes eius v̄ba friuola (alij vero dice
bant nouorum demoniorum).i.scientiarum
demō enim in greco in quo lucas scripsit
hūc librū idem est qd̄ sapiens vel sciēs.vñ
yris dr̄ arcus demōis.i.sapiētis libro me
therorum i antiqua trāslatōne ¶ Moralit̄
p hoc significatur q̄ sapiētes sapia mūda
na que terrena est animalis ⁊ dyabolica.
reputāt ecclesie p̄dicatores v̄borū inaniū
seminatores.illi vero q̄ de deo incipiūt ali
q̄d sentire volūt pfectius audire dicentes
(possum⁹ scire q̄ est hec noua ⁊c̄) Predica
tō euāgelij bene dr̄ noua doctrina.s.fōrlr
⁊ effectiue.formaliter quia ē doctrina noui
testamēti Effectiue nam inducit ad nouita
tē gratie ⁊ finaliter ad glorie nouitatem (
Stans aūt paulus i medio ariopagi ⁊c̄)
h̄ ponitur p̄dicatio pauli i qua constant̄ ⁊
intrepide declarat xp̄i diuinitatē ⁊ philoso
phorum stoliditatē.quia cū essent litterati
erāt tamen ydolatrie dediti ꝓpter qd̄ dyo
nisi⁹ ⁊ quidam alij magis itelligētes eius
doctrinā diuinis testimonijs confirmataz
crediderūt vt dr̄ in fine hui⁹ capituli p cō/
stantiā vero pauli significatur cōstantia p̄
dicatoris euāgelici q̄ constanter debz fidē
⁊ mores p̄dicare ⁊ sapientes mundana sa
piētia que stulticia est apud deum cōfutaē
de quibus dicitur Romanorum .i. Dicen
tes enim se esse sapientes stulti facti sunt.

Capitulum .xviij.

Post hec egressus ab athenis venit
corinthum ⁊c̄) vbi iuenit aq̄laz vt
eius vxorē priscillā qui erāt xp̄iani
vt patet ex sequētibus in h̄ capitulo (⁊ q̄a
eiusdē erat artis manebat apud eos ⁊ ope
rabatur ⁊c̄) licz aūt possz accipere sumpt⁹
ab illis q̄bus predicabat .tñ operabat̄ ma
nib⁹ ne grauarētur.vñ dicit̄.ij.tess.ij.ca.
Memoēs eni facti estis fratres laboris no
stri ⁊ fatigatōnis nocte ac die operantes.
ne aliquē vr̄um grauaremus. ⁊ infra.xx.
ca.dicit argētum aūt ⁊ aurum aut vestez
nulli⁹ concupiui sicut ipi scitis qm̄ ad ea
que mihi opus erant ⁊ his q̄ mecum sunt
ministrauerūt manus iste. In hoc autem
paul⁹ apostolus dedit exēpluz episcopis q̄
sunt successores apostolorū q̄ non grauēt
in expensis abbatias ⁊ prioratus quando
visitant suas dyoceses ⁊ similiter archidi
aconib⁹ ⁊ quibuscunqz alijs visitantibus
suos sb̄ditos ¶ Item operabatur in facien
dis tabernacul̄ sicut dicitur in textu (erāt
autem scenofactorie artis) tabernacula ve
ro sunt do⁹ portatiles ad protegenduz ha/
bitantes in eis ab ardore solis a pluuijs ⁊
a ventis per que moralit̄ significatur do/
ctrina pauli per quam ꝓtegimur ab ardo
re cupiditatis a pluuijs carnalitatis. ⁊
a ventis superbie ⁊ vanitatis sicut patz su
as epistolas intuenti (Contradicentibus
autem eis ⁊ blasphemantibus ⁊c̄) segrega
uit se ⁊ suos ab illis ꝓpter eorum obstina/
tōnem ⁊ iunxit se illis in quibus poterat ꝓ
ficere per doctrinam ⁊ ibi diu mansit s̄m
diuinam monitōnem vt in textu patet. ⁊
hoc faciens dedit alijs predicatoribus ex/
emplum in simili casu similiter faciendi (
galione autem pro consule achaie ⁊c̄.
Sequit̄ iudex horum verborum nolo esse
)in hoc dedit exemplum alijs iudicibus vt
non intromittant se de ipertinentibus ad
ipsos (qui sibi totonderat in cēchris caput
)Moraliter caput tondere est superflua de
ponere ⁊ hoc euangelij predicatoribus est
necesse (iudeus autem quidam nomine a
pollo ⁊c̄) qui interpretatur mirabilis .ideo
significat predicatorem qui debz esse mira
bilis in bona vita ⁊ etiam in doctria sana
ideo subditur (potens in scripturis ⁊c̄ et
deuotus) ideo subdit̄ (⁊ feruens spiritu lo
quebatur. quem cum audisset priscilla et
aquila ⁊c̄) per hoc autez q̄ virtute excellē
tie doctrinam simplicium personarum sus
cepit humiliter ⁊ deuote arguuntur illi q̄
ex sua presumptione dedignantur ab alijs
discere veritatem.

Capitulum .xix.

Factum est autem cum apollo eēt
corinthi ⁊c̄) sequitur (Dixit q̄z ad
eos).s.paul⁹ (si spm̄ scm̄ accepisti.

credētes ⁊c̄) ꝑ hoc ostenditur ꝙ bonus p̄/
latus ⁊ curatus debz esse solicitus circa ne
ophitos ne forte circa eos aliquid sit omis/
sum de necessarijs ad salutē. vel ecclesie sa
cramēta. vt sic mō debito suppleant̄ omis
sa sicut i ꝓposito paul⁹ fecit (Cum autem
quidā indurarentur) sequitur (discedēs ab
eis segregauit discipulos) ne a dictis male/
ficis inficerent̄ (quotidie disputās in scola
tiranni cuiusdam) tirannus dicitur a tiro
grece qđ est fortis latine (paulus eni acce/
pit domuz ꝑ locatōnez a quodā viro potē
ti. cui⁹ timore aduersarij pauli nō audebāt
molestiā facere sibi ⁊ ibi fecit scolam ꝟz sen
sum litteralē. Moraliter autē ꝑ istuz for
tem ⁊ potentem significat̄ xp̄s qui dicit de
se ip̄o Math. vltimo data ē mihi omnis po
testas in celo ⁊ in terra. dom⁹ aūt ei⁹ est ec
clesia. in qua doctor catholic⁹ habet scolā
quādo docens tenet xp̄i ⁊ apl̄orum doctri
nam qđ nō faciūt heretici hāc doctrinam
dep̄uantes nec doctoēs vane gl̄osi. curiosa
⁊ inutilia docētes (temptauerut autez qui
dam ⁊c̄) ꝑ istos q̄ abutebant̄ nomine xp̄i
cum eēnt increduli. significant̄ ecclesie mi/
nistri indigne sacramēta ministrātes in q̄/
bus sit inuocatō nōis dn̄i ⁊ sicut illi fuerūt
a demōiaco nudati ⁊ vulnerati corꝑalit̄.
vt dicitur in textu. sic ⁊ isti indigne sacram̄
ta ministrātes denudant̄ bonis gratuitis.
⁊ in bonis naturalib⁹ vulnerant̄ (multi au
tem ex eis qui fuerāt curiosa sectati ⁊c̄) id
est magica cognoscentes virtutem christi
artē magicā dimiserūt ⁊ libros ꝯbusserunt
⁊ hoc mō fecit Cyprian⁹ magus vt habet̄
in legenda scōruz cypriani ⁊ iustine (deme
trius aūt quidam noīe argētarius ⁊c̄) iste
faciebat ydola argentea ꝓpter quod ꝑ ip̄z
significatur promouens in ecclesia minus
ydoneos ꝓpter argētum. nā taliter ꝓmoti
ydola debēt dici sicut dr̄ zacharie. xi. O pa
stor ⁊ ydolum derelinquēs gregem. ⁊ no/
mē demetrij ꝯuenit taliter ꝓmouenti inter
pretatur enim nimiū persequens talit̄ autē
ꝓmouens maximam ꝑsecutōnem in eccle
sia facit qꝛ per viciū symonie idonei officijs
ecclesiasticis p̄uantur ⁊ inutiles ⁊ nociui
ꝓmouentur per scribā vero qui seditionez
sedauit. significatur bonus prelatus ⁊ con
stās q̄ symonie vicium repellit.

Capitulum. xx.

Postq̄z autem cessauit tumult⁹ ⁊c̄)
sequit̄ (facte sunt illi insidie). s. pau
lo. ꝑ hoc aūt ꝙ paul⁹ ad euaden/
dum insidias retrocessit per macedoniam
docuit nos in ꝑiculis nō omittere ea q̄ pos
sunt fieri ꝟm ꝓuidentiam humanā. nā hoc
esset tēptare deū. nisi dīna reuelatio eēt ad
oppositum (erāt autē lāpades copiose in ce
naculo ⁊c̄). s. in quo paulus docebat ꝑ qđ
significat̄ ꝙ euāgelica doctrina in luce do
ceri dēt tanq̄z verissima. ꝑ hoc aūt ꝙ pau
l⁹ docebat in tercio cenaculo. vt ex sequen/
tib⁹ patet significatus fuit ipsi⁹ rapt⁹ vsq̄z
ad tertium celū. vt habet̄. ij. coꝝ. xij. Item
ꝟm glosaz ꝑ tria cenacula significant̄ tres
virtutes theologice. s. fides. spes. caritas. đ
quib⁹ paulus docebat efficaciter ⁊ deuote
Per euticū q̄ obdormiuit paulo ꝓtrahēte
ꝟmonē significatur homo negligens audi
re q̄ necessaria sunt ad salutē. ⁊ sic ꝑmittē/
te deo cadit de tercio cenaculo. i. de carita
te ꝯmittendo peccatum mortale. ꝑ pauluz
vero descendētem ad ip̄m ⁊ complexātez
significatur predicator vl̄ confessor qui per
caritatem ad eum descendit. ⁊ per sacras
monitōnes ipsum refouet ⁊ instruit. et sic
deo miserante. lapsus ad vitaz gratie redit
(festinabat enim si possibile sibi esset vt diē
penthecostes faceret ierosolimis) per hoc
docentur catholici generaliter. ⁊ ecclesie
ministri ⁊ religiosi specialiter. vt in diebus
festiuis sint in locis sacris (A mileto au/
tem mittens ephesum vocauit maiores na
tu ecclesie ⁊c̄) docens eos ⁊ exhortans. vt
essent soliciti de bono regimine gregis sui
ponens exemplum sue solicitudinis quam
fuerant multipliciter experti. ⁊ hoc facit ꝑ
totum residuum huius capituli. ⁊ in hoc
dedit exemplum omnibus ecclesias regen/
tibus. similiter faciendi.

Capitulum. xxi.

Cum autem factum esset vt naui/
garemus ⁊c̄) hic ostenditur fer
uor predicandi in populo. nam ad
hoc per loca varia nauigauit. cuius proces
sus describitur vsq̄z ibi (alia autem die pro
fecti venimus cesareaz ⁊ intrantes domū

philippi ꝛc̄)iste erat vnus de septē dyaco
nibus electis ab apostolis vt habetur supꝝ.
vi.ca.q iste p̄dicauit samaritanis q pluri
bus alijs gentibus vt habetur supra .viij.
ꝓpter quod paulus mansit ibi.septem die
bus ad conferendum de ꝓfectu xp̄iane re
ligionis q ad quiescendum post laborē na
uigatōnis(huic autem erāt quatuor filie
virgines)per philippum qui os lampadis
interpretatur predicatoꝛ euangelij signifi
catur nā in oꝛe lampadis est luminis splē
doꝛ quem fouet cristentis interius olei li/
quoꝛ.nam predicatoris debet esse splendoꝛ
veritatis quem fouet q nutrit dulcoꝛ pieta
tis per q̄tuoꝛ virgines significantur q̄tuoꝛ
virtutes cardiales quas verus predicatoꝛ
nutrit verbo q exemplo sicut carissimas fi
bi filias(superuenit quidam vir a iudea ꝓ
pheta ꝛc̄)alias pluribus vicib9 significatū
fuerat paulo per spirituꝫ q alligandus fo
ret in ierusalez sed ille ꝓpheta expressi9 ꝫ sig
nificauit non solum verbo sed etiam sensi
bili signo ꝓpter quod assistentes catholici
rogabant paulum vt non ascenderet iero
solimam ꝫ ipse non adq̄euit ꝫ magis ostā
tiam ostendit.d.(ego aūt non soluz alliga
ri ꝫ etiam moꝛi in ierusalem paratus sum
ꝓpter nomen domini iesu)q in hoc dedit
constantie exemplum vsqz ad martirium
(Audierūt autem de te quia discessionem
doceas a moise)iudei q̄ habitabāt i asia
odiebant eum vt patet ex supra dictis ꝓp̄
quod diffamauerant eum in ieroſolimis.
d.q docebat publice iudeos legalia statiz
dimittere tanqz illicita eis seruare quod
erat falsum.imo facto ostendit contrariū
qñ thimotheuz circūcidit supꝝ.xvij.q sic i
tēplo purificatus fuit ad remouēdū de ipo
falsum seminatum ꝓut in expositōne litte
rali diffusi9 fuit dictū .ꝑ qđ ostendit q̄ do
ctoꝛ falsus notatus de mala doctrina. dēt
istam notam remouere tum ꝓ se vt ab in
famia liberetur tum pro alijs quibus sua
doctrina sana odibil reddoceretur(sunt noꝫ
viri quatuoꝛ ꝛc̄)per istos quatuoꝛ viros cū
quibus paulus dr̄ hic purificatus possunt
intelligi quatuoꝛ euāgeliste cuz quib9 pau
lus fuit veraciter purificatus eadem fide
q caritate predicando q ipsi docuer̄t scri
bēdo(q cuz cepisset duci in castra paulus
dixit tribuno ſi mihi licet loqui ꝛc̄)in hoc
apparuit feruoꝛ pauli circa fideꝫ christi.q̄
percussus captus q ligatus vt patet ex tex
tu.querebat publice dicere modum sue cō
uersionis ad laudem domini iesu.per ꝫ
ostendens q̄ predicatoꝛ euangelij non dēt
cessare a predicatōne q dei laude.ſi tamē
paciatur impedimentum potest alibi se
transferre ex causis de paulo supra di/
ctis.

Capitulum .xxij.

Viri fratres q patres audite ꝛc̄)ꝫ
paulus declarat suam innocenti/
am ex natione ibi(ego sum vir iu
deus ꝛc̄)q ex legis ognitōne ibi(eruditus
iuxta veritatem paterne legis ꝛc̄) q hoc vt
magis audiantur sequentia quod q factū
est vnde sequitur postea(audiebant autez
eum vsqz ad hoc verbum)quia non soluz
xp̄um commendabat.sed etiam eoꝛum re
probatōnem q erectōnem gentium assere
bat quos tamen iudei viles reputabant ꝓ
pter quod cum eis non communicabant.
q ideo quando audierunt gentiles sibi p̄/
ferri fuerunt ꝛribiliter concitati eius mortē
clamoꝛibus q signis horribilibus postulā
tes .ipsis autem sunt similes mali clerici
et mali religiosi.qui cum audiunt in p̄oi/
catōnibus vel lectōnibus sua vicia recita
ri q vitam simplicium Christianoꝛum cō/
mendari.turbantur sicut furiosi(dic mihi
si tu romanus es ꝛc̄)ꝑ Per ciuitatem roma
nam que tunc toti mundo dominabatur
ciuitas celestis vnde procedit regimen om
nium bene significatur cuius ciues sunt a
liqui a sua natiuitate .scz illi qui sunt nobi
les moꝛibus q fide. sicut omnes ingenui
erant ciues romani.ꝓpter quod dicit pau
lus ego autez q natus sum.q sic nobilitas
fidei q moꝛum facit homines ciues sancto
rum.Ephesioꝛum secundo.Jam non estis
hospites q aduene.sed estis ciues sancto
rum q domestici dei. Aliqui vero sunt ci
ues celestes per pecuniam de qua faciunt
elemosinas pauperibus quibus merentuꝛ
ascribi ciuibus celestibus et de talibus fu
it zacheus qui dixit domino. Luce. xix.
Ecce dimidium bonoꝛum meoꝛum do
mine do pauperibus et si quid aliquem
defraudaui reddam quadruplum. Et

sic iste felix fuit ciuis romanus. iō dicit ego
multa summa ciuilitatē hanc ɔsecut⁹ sum.

Capitulum. xxiij.

Intendens autem in concilium Paulus ait
viri fratres ego omni consciētia bona con/
uersatus sum añ deū) ⁊ in hoc veritatez di
cebat. tñ ꝓpter hoc fuit ꝑcussus. ⁊ idez fre
quent̄ contingit ꝙ ꝓpter veritatem dictaz
homines paciūtur calūniā (ꝑcuciet te do/
min⁹ dealbate) nā illi q̄ ꝓpter veritatem
dictaz aliquē ꝑsequunt̄ a deo grauit̄ puniē
tur. Item ꝑ parietem dealbatuz bñ signifi
catur ypocrib̄ viciuz qđ est a deo grauiter
puniēdū. nā sic̄ dic̄ Jeronim⁹. simulata sc̄i
tas duplex est iniq̄tas (nesciebā fr̄es ꝙ pri
ceps sacerdotum eēt ⁊c̄) ex hoc patet ꝙ su
pēiori etiā malo debetur reuerentia quam
diu tolleratur a deo. ⁊ hoc modo sanctus
dauid reuerentiaz exhibebat sauli sicut pa
tet. ij. R. in plurib⁹ locis (sciēs aūt paulus
q̄ vna ꝑs esset saduceorū ⁊ altera pharise
orū (sequitur) ⁊ cū hoc dixissz facta ē dissē
sio ⁊c̄) glosa sicut vnitas bonoꝝ vtilis est.
sic maloꝝ vnitas semper bonis est nociua
ideo paulus suos ꝑsecutores disiungē sata
git vt quē iuncti vinxerāt disiuncti laxarēt
sic mare rubrū qđ continuū filios israel ar
tauerat diuisum ab egipto liberauit. et sic
dr̄ ysa. lviij. dissolue colligatōnes impieta/
tis (sequēti autez nocte assistens ei dñs ait
esto ɔstans ⁊c̄) ꝑ h̄ aūt ꝙ dñs dixit paulo
ꝙ post testificatōnē e⁹ de xp̄o in ierusalez q̄
metropol' erat iudeoꝝ oportebat eū testifi/
cari rome q̄ metropolis erat oīm gentium
significabat̄ fruct⁹ p̄dicatōnis pauli futu/
r⁹ in ɔuersione gētiū ⁊ iudeoꝝ (facta autē
die collegerūt se quidē ex iudeis ⁊ deuoue
rūt se nō māducaturos neqz bibituros do
nec occiderēt paulū) glosa cū dñs dicat be
ati q̄ esuriūt ⁊ sitiūt iusticiā isti ecōtra ini/
q̄tatem esuriūt et iusti sanguinē sitiūt. adeo
vt etiam cibos a se abdicent donec morte
iusti satient̄ ꝫ nō est sapiētia nō est prudētia
nō est ɔsiliū ɔtra dñm. eripitur eni paulus
ab eoꝝ insidijs. vt reꝑuatus testimonium
reddat xp̄o ꝓ residuo h⁹ capl̄i sensus misti
c⁹ nō occurrit m̄. ¶ Capitulum. xxiiij.

Post quinqz autē dies descēdit pri/
ceps sacerdotū ⁊c̄) ꝑ istos qui ad
accusandū paulū descenderunt ce
sareaz significant̄ illi qui nitunt̄ impugna
re veritatē. iō dicit̄ descēderunt. s. a culpa ī
culpā. quia p̄mo cogitauerūt homicidium
⁊ nūc deducere volebant ad effectū. Item
q̄ venerūt in mltitudine. s. principes sacer
dotum ⁊ seniores. ⁊ cū eis multi satellites.
⁊ sic faciūt veritatis impugnatores Johes
os aureum A veritate se eē vacuos ꝓfessi
sunt q̄ multitudine se armauerūt ⁊ tertul/
lo oratore. sic impugnatores veritatis secū
habent qui falsitatem sciat verbis colorare
(inuenimus hunc hominē pestiferuz) imo
ꝑm veritatē salutiferum. sicut patet ꝑ rñsi/
onem pauli dicentis infra (post annos aūt
plures elemosinas factur⁹ in gentē meam
veni ⁊ oblatōnes ⁊c̄) Itē ꝓposuit tertull⁹
ɔtra paulum ⁊ cōcitātem seditōnez quod
patet falsū per responsionem pauli. d. infra
(inuenerūt me purificatum in tēplo nō cū
turba neqz cū tumultu) Item ꝓposuit ⁊ au
ctorem seditōnis secte nazareoꝝ xp̄ianorū
que nō est secta seditōnis. ꝫ vnionis populi
ad deū i ō ad hoc dicit paul⁹ (ꝑm sectā quā
dicunt heresim falso tamen sic deꝑuio deo
patri credēs omnibus que in lege ⁊ ꝓph̄is
scripta sunt) Item proposuit qui etiaz tem
plum violare conat⁹ est. quod ex responsio
ne pauli patet falsum. quia non conat⁹ est
ipsum violare ꝫ honorare per oratōnes. et
vota vt patet in littera (distulit autem illos
felix ⁊c̄) per istum iniquus iudex designat̄
qui differt dare sentenciam ꝓ innocente. ī
fauorem partis aduerse ⁊ per hoc credens
pecuniam obtinere sicut dicitur hic de isto
felice. ꝙ sperabat habere pecuniam a pau/
lo quam tamen non habuit propter quod
volens gratiam prestare iudeis Paulum
vinctum reliquit. vt dicitur in fine hui⁹ ca
pituli.

Capitulum. xxv.

Festus ergo cum peruenisset in ꝓ/
uinciam ⁊c̄) sequitur (postulantes
gratiam aduersus eum). scilicet.
Paulum (vt iubēt eum perduci in ierusalē
primo. n. pecierunt eum interfici vt patet
ex hoc ꝙ dicitur infra eodem capitulo (po
stulantes aduersus illum damnationem)
sed quia non potuerunt hoc obtinere vt ibi
dez dicit̄ tūc pecierūt vt in saierulem duce
ret̄. intendentes eum occidere ꝑ insidias

n via. sic igitur ꝑ paulū vinctū significat̄ q̄libet inocens iniuste grauatus ꝑ iudeos aūt iniqui ꝑsequentes iustum. ꝑ festū aūt potest intelligi iudex malus fauens ꝑti fortiori. vnde de ip̄o dr̄ hic (festus aūt volens gr̄am prestare iudeis ꝛc̄) a tali vero iudice potest ⁊ debet q̄libet innocēs grauatus exemplo pauli appellare non solum propter suum periculum euitandum sed etiam ne iusticia pereat ⁊ conculcetur.

Capitulum .xxvi.

Per agrippā vero volentē paulum audire loquētem significatur curiosus auditor. q̄ magis desiderat audire doctorē ductus curiositate q̄ꝫ ꝓ discenda veritate. residuū aūt hui⁹ capituli est narratio pauli de cōuersione sua mirabili de q̄ dictum est supra. ca. ix. sequitur (festus voce magna dixit insanis paule multe lr̄e ad insaniam te conuertūt) hoies eni excellent̄ contēplati qualis fuit paulus frequenter reputati sunt a mūdanis hominibus amentes vel isani. tum qꝛ contēnebāt mūdana tum qꝛ multū ardua loquebant̄ que mundanis aliena videbantur vñ. iiij. Re. ix. Ille ꝓpheta q̄ venit ad vngenduꝫ iehu fuit reputat⁹ insanus ꝓpter quod illi q̄ cum iehu erāt dixerūt. ⁊ q̄d venit iste insanus ad te. ⁊ de dño nr̄o iesu xp̄o dr̄. mar. iij. Et exierūt sui tenere eū. d. quia in furorē versus est. ⁊ similiter illi qui cōtemptis terrenis vacant diuine cōtemplatōni a mlt̄is fatui reputantur.

Capitulum .xxvij.

Ut autē iudicatuꝫ est nauigare eū in ytaliam ⁊c̄) sequitur (humane tractās iulius paulum ⁊c̄) ꝑ hoc ostenditur ꝙ deus ꝯdescēdit sustinentib⁹ ꝓpter ipsum. ⁊ hoc patuit in daniele ⁊ socijs suis ⁊ in pluribus alijs veteris ac noui testamēti ꝑsonis (⁊ inde cū sustulissem⁹ sb̄nauigauim⁹ cyprū) ꝑ mare quod ꝓcell̄ concutit̄ presens seculū designatur. ꝑ paulum vero doctor vel confessor prudens et animaꝝ zelū habens ꝑ hoc igitur ꝙ nauigantes contra ei⁹ consilium incurrerunt damna magna vt ptꝫ ex sequentibus ⁊ etiam suarū periculum personarū significatur ꝙ illi qui transeūt ꝑ vitam h⁹ mundi in qua dēnt ad portū salutis nauigaē si deserant vl̄ contēnant consilium boni doctoris vel confessoris incurrunt magna dāna spiritualia ⁊ periculum submersionis in gehenna (⁊ nunc suadeo vobis bono animo esse ⁊ cetera) per hoc autem quod dominus dedit personas eorum paulo qui nauigabant cum eo significatur ꝙ homines frequenter salutem anime consequuntur per bonitatem illorum. cum quibus conuersantur sicut per oppositum multi per malorum consortium peruertuntur. p̄s. xviij. Cum sancto sanctus eris ⁊ cum innocente innocens eris ⁊ cuꝫ electo electus eris ⁊ cum peruerso peruerteris (⁊ ceteros alios in tabulis ferebant ⁊c̄) per hoc autem ꝙ plurimi per tabulas fuerunt corporaliter saluati significatur ꝙ per penitentiaꝫ que est secūda tabula post naufragium spirituale multi saluantur ⁊ ad portum salutis eterne feliciter deducuntur.

Capitulum .xxviij.

Et cum euasissemus tunc cognouim⁹ qꝛ mitilene insula vocabat̄. que transmigratio interpretatur ⁊ ideo per hoc significatur. ꝙ euadentes de spirituali naufragio per tabulam penitencie debent ad virtutes efficatius transmigrare. vt sic tempus amissum valeant recuperare (Barbari vero prestabant nō modicam humanitatem nobis) ex hoc habetur argumentum. ꝙ homines alij qui ciuiliter sunt nutriti. multo magis debent naufragis ⁊ quibuslibet alijs angustiam passis affectu et effectu compati (cum cōgregasset autem paulus sarmentorum aliquam multitudinem ⁊c̄) In hoc dedit exemplum superioribus ⁊ prelatis compaciendi non tantum spiritualiter. sed eciam corporaliter inferioribus suis (vipera a calore soluta cum processisset inuasit manum eius ⁊c̄) Per viperaꝫ que species est serpentis dyabolus significatur. qui serpens in sacra scriptura frequenter nominatur. Per manum autem beati Pauli bonum opus

bonum opus doctoris vel confessoris sig/
nificatur qđ dyabol⁹ veneno spirituali cor
rumpere conatur. ꝫ ex hoc in ignem deijci
tur. nam eius pena in igne gehenne ꝑ hoc
augmentatur (Contigit autem patrez pu
blij febribus ⁊ disinteria vexatum iacere
⁊c̄) ꝑ calorem febrium ardor cupiditatis
ꝑ disinteriam que attenuat corporis sub
stantiam vicium ꝓdigalitatis designat̄ ꝑ
hoc igitur ꝙ pater publij febribus ⁊ disin
teria vexabatur. significatur ꝙ prodigali
tas ⁊ cupiditas frequenter in eodem ho
mine sociantur. nam sicut dicitur. iiij. ethi
corꝝ. Omnis prodigus est etiam cupidus
nam vicium prodigalitatis non potest diu
continuare de proprijs bonis ⁊ sic ex habi
tu malo procedit ad continuandum de ali
enis ꝑ alias sanitates quas fecit Paulus
in insula significantur spirituales curatio
nes que doctor bonus vel predicator facit
in ecclesia (qui multis honoribus nos ho
norauerūt ⁊c̄) quia spiritualia bona confe
rētibus. debent exhiberi corporalia (Post
menses autem tres nauigauimus ⁊c̄) per
hanc autem nauigatōem versus romam
illorum qui euaserant de naufragio. signi
ficatur ꝓcessus debitus ad celestem patri
am illorum qui euaserunt de naufragio
spirituali penitentie tabulā. nā mittilene si/
cut supra dictum est transmigratōnem ad
virtutes significat que quidem trāsmigra
tio est virtutis excitatō. hāc autem excita/
tōnem sequitur habitus virtuosi generatō
quā comitatur operis delectatō signuz ei
habitus generati est delectatio in opere. et
hoc significatur cum subditur (cum autez
venissemus syracusam. que interpretatur
materia leticie (inde circumlegentes deuēi/
mus regium) qui interpretatur pascēs eos
habens enim habitum virtutis delectabl̄r
operatur virtuosa. ⁊ sic alios reficit refecti
one bona quantum est in se. ꝫ quoniam ex
opere bono procurante dyabolo surgit ali
quando elatio. ideo debitus processus vir/
tuose operantl. est. vt se muniat contra vi/
cium elationis quod fit per consideratōez
sue fragilitatis. qđ significatur cuz dicitur
(ea die venimus puteolos) cuius interpre/
tatio est declinatio. per humilitatem enim
declinat vnusquisque ad considerandum
propriam fragilitatez Mich. vi. humiliatio
tua in medio tui. ⁊ quia ꝑm saluatoris di/
ctum. Luce. xiiij. Qui se humiliat exaltabi/
tur. ideo subditur (et sic venimus romam
) que sublimitas interpretatur (Post terci/
um autem diem conuocauit primos iude
orum ⁊c̄) supra. xxiij. capitulo. dixit domi/
nus Paulo. esto constans. sicut enim testi
ficatus es de me in ierusalem. sic ⁊ rome o
portet testificari. ⁊ ideo Paulus post aduē
tum suum ad ciuitatem romanam voluit
dei mandatum exequi loquendo constāter
primo iudeis ⁊ postea gentilib⁹. fidem xp̄i
propter quod dicitur in fine huius capituli
(et suscipiebat omnes qui ingrediebantur
ad eum predicans regnum dei. ⁊ docens
que sunt de domino iesu Christo cum om/
ni fiducia) ⁊ in hoc dedit exemplum predi
catoribus euangelij vt sine personaruz ac/
ceptione doceant omnes qui volunt audi
re cuz omni fiducia de adiutorio dei in pre/
senti. ⁊ eius premio consequendo quod no
bis cōcedat ⁊c̄.

Expliciūt act⁹
apostolorum.

In septem epistolis canonicis sen
sus littēalis ē simpliciter moralis
propter quod illas pertranseo.

Incipit Apocalipsis.

Capitulum primum.

Apocalipsis Jesu Christi
ꝛc̄) sicut dictum fuit in ex
positōne litterali btūs io
hannes in principio libri
huius reddit auditores
beniuolos dociles ꝛ attē
tos. Per librum autem istum qui dicitur
Apocalipsis. i. reuelatio potest intelligi to
ta scriptura sacra. que est diuinitus reue
lata ad quam redduntur auditores doci
les per fidem que aperit ipsius indulgētiā
sicut dicitur. ysa. vij. ꝟm aliam translatio
nem ¶ Nisi credideritis non intelligetis et
hebre. xi. dr̄. Credere enim oportet acce
dentē ꝛc̄. ꝛ sic est etiam in alijs sciencijs in
quibus oportet discipulum in multis cre/
dere doctori que postea intelliguntur ab
ipso Attenti vero reddūt̄ auditores ꝑ spē
que ē certa exspectacō future beatitudinis
cui⁹ viam ostēdit sacra scriptura quilibet
aūt attēt⁹ est ad cōsiderādū viā que ducit
ad t̄minū desideratū Beniuoli vero red
dūtur auditores ꝑ caritatez que facit ad
deū cōformitatez. i. Jo. iiij. Qui manz ī ca/
ritate in deo manet ꝛ deus in eo ꝓpter qd̄
talis est beniuolus ad audiendum dei ver
ba que traduntur in sacra scriptura (Et
conuersus vidi septem candelabra aurea
ꝛc̄) ꝟm sēsum litteralem ꝑ similem filio ho
minis existentem in medio candelabrorum
aureorum. intelligit̄ xp̄us existens in me
dio ecclesiarum ꝑ orbem diffusarū ad con
seruatōnem ꝛ consolatōnem earum sicut
ꝓmisit mat. vltimo. Ecce vobiscum sum
omnibus diebus vsqꝫ ad consummatōnē
seculi. Moralit̄ autem ꝑ xp̄m potest intel
ligi quilibet bonus prelatus eo ꝙ est ei⁹ vi
carius ꝓpter qd̄ dicit̄ luce. x. Qui vos au
dit me audit. iō prelatus debet esse similis
filio hominis. i. xp̄o cui debet eius vicari⁹
conformari. quātum potest fragilitas no/
stra pati (vestitum podere). i. tunica linea
alba vsqꝫ ad talos ꝑtingente per quam si/
gnificatur castitas perseuerans vsqꝫ ad fi
nem vite (p̄cinctum ad mammillas zona
aurea) in qua significatur caritas que pre
ciosior est virtutibus alijs sicut aurum ce
teris metallis ꝛ bene dr̄ zona quia iungit
ꝛ stringit hominē cum deo ꝛ ꝓximo dile
ctōne firma ꝛ dr̄ esse circa māmillas. i. ꝓ
pe cor quia qd̄ caritate diligitur cordi ha
betur (Caput eius ꝛ capilli candidi)
ꝑ quod significatur maturitas mortis et
etatis ꝛ oculi eius tanqꝫ flamma ignis per
quod significatur viuacitas intellectus in
cognitione veritatis (ꝛ pedes eius similes
auricalco sicut in camino ardenti) per qd̄
significatur feruor affectionis ad procurā
dum honorem dei ꝛ salutem proximi (Et
vox illius tanquam vox aquarum multa/
rum) per quaz significatur efficatia verbi
tam in predicando qꝫ in corripiendo. que
debet esse in prelato (ꝛ habebat in dextēa
sua stellas septem. per stellas significātur
sapientes alios dirigentes. Danielis. xij.
Qui ad iusticiam erudiunt plurimos qua
si stelle in perpetuas eternitates. Item
quia septem diebus omne tempus reuolui
tur recte septenario numero vniuersitas
designatur. prelatus igitur stellas septem
habet in sua dextera. Quando sapientes
sue dyocesis sunt de consilio ac familiari/
tate sua (ꝛ de ore eius gladius ex vtraque
parte exibat acutus) per quod ostenditur
ꝙ sentencia prelati debet esse sic iusta ꝙ n̄
faueat idebite vni parti vel alteri (ꝛ facies
ei⁹ sicut sol ꝛc̄) nā aspect⁹ tal̄ supioris ē de
lectabil̄ oib⁹ bonis de q̄ pōt dici illud eccle
siastes. xi. dulce lumē ꝛ delectabile ē ocul̄
vidē solē (ꝛ cecidi ad pedes e⁹) ꝑ qd̄ signi
ficat̄ reuēntia q̄ bō p̄lato dēt̄ (ꝛ posuit dex
terā suā sup̄ me ꝛc̄) qꝛ sic̄ sb̄dit⁹ debz p̄latū
reuereri. sic ꝟsa vice p̄lat⁹ dz sb̄ditū ꝯsola
ri (ego sū pri⁹ ꝛ nouissi⁹) qꝛ bon⁹ p̄lat⁹ dēt
eē p̄m⁹ ad laborē vltim⁹ ad req̄ez tp̄alē. vn
de sup̄ illud apl̄i. Qui ep̄atū desiderat bo
nū op⁹ desideat dicit q̄dā glosa h̄ dcm̄ fuit
qn̄ is q̄ ꝓplis p̄ferebat̄ p̄m⁹ ad tormēta du
cebat̄ ꝛ h̄ ptz ꝑ effectū. si tp̄s ecc̄e p̄mit̄ se
ad memoriā reducat̄ (ꝛ sū viuus) vita gr̄e
nā etsi bon⁹ p̄lat⁹ de h̄ nō hēat certitudinē
hz tn̄ ꝓbabilē ꝯiecturā ꝛ aliqn̄ cert⁹ ē ꝑ re
uelatōnē dīnā (fui mortu⁹) saltē morte ori/
ginal̄ culpe (ꝛ ecce sū viuēs) i scl̄a scl̄oꝝ qꝛ
iust⁹ ꝓp̄e nō morit̄. ꝫ trāsit de vita gr̄e ad
vitā gl̄e sēpit̄nā ꝓpt̄ qd̄ obit⁹ scōꝝ natale
dr̄ ip̄oꝝ (ꝛ hēo claues mortis ꝛ iferni) qꝛ p̄
lat⁹ hz ptātē malignos excōicādi. Ca. ij.

Et angelo

Et angelo epheſi eccleſie ſcribe ꝛc̄) epheſus ofiliū meū interp̄tatur. iō hec ſcriptura moralit̄ dirigitur illozum cōgregatōni. q̄ nō ſolum ad p̄cepta decalogi ꝫ etiā ad cuāgelij cōſilia ſaltē aliqua ſunt obligati. cuiſmodi ꝓpie ſunt religioſi (hec dicit qui tenet ſeptē ſtellas in dextera ſua). i. xp̄s ſm ſenſum lr̄alem (ſcio opa tua). i. approbo. nam bonoꝝ religioſozum opa a deo ſunt approbata (et paciētiam tuam) que religioſ̄ eſt neceſſaria nā in religione quacūq; ſunt aliq̄ grauia ſuſtinēda (et nō potes ſuſtinē malos) nā in religione bene diſpoſita ſuatur diſciplina regularis qz puniunt̄ delicta (et temptaſti eos q̄ ſe dicūt aplos ꝛc̄) p̄ iſtos intelligi p̄nt ypocrite qui ſ̄b ſpecie maioris ſanctitatis. querūt latenē peccare et quādo de talib⁹ experimētuz habetur deiciunt̄. qz mēdaces inueniunt̄. ꝙa tamē tales h̄nt aliquādo potentes defenſores inde eſt ꝙ arguētes eoꝝ maliciā aliq̄ ſuſtinere h̄nt iniuriā. ꝓpter quam tamē nō debent deficē a veritate (ꝫ hēo aduerſum te pauca ꝙ caritatē tuam p̄mā reliquiſti) .i. feruozē deuotōnis ad deuz et pietatis ad p̄rimū. omnis eni religio quantuncunq; bñ ſteterit in obſeruancijs regularib⁹. tamē multū declinaſſe videtur a paternis traditōnib⁹ ꝓpter qđ non dr̄ ſ̄b caritatē reliq̄ſti abſolute. ꝫ caritatem p̄mam. i. aliquē pfectōnis gradum a p̄mis p̄ribus obſeruatuz vnde debem⁹ recozdari. et ad p̄mum gradum quātū poſſum⁹ reuerti. iō ſubdit̄ (memoz eſto itaq; ꝛc̄ ſinaūt venio tibi et mouebo cādelabꝝ tuū ꝛc̄). i. non habebis cozā deo tātum meritū. ſicut ſi redires ad ſtatū p̄ſtinum (ꝫ ſ̄b habes bonuz qz odiſti fca nicholaytarū) iſti ſm ſenſum litteralem dicebāt ꝙ vtozes dēbāt eē alijs communes ſic̄ alie res de quib⁹ dr̄ act. iiij. Erant illis oia communia et iō p̄ iſtos nicholaitas ſignificantur illi qui ſunt nimis ad luxuriā relati. et in oī religione iſti ſunt odioſi (q̄ habet aures). ſ. cozdis et cozporis (audiat). ſ. cum effectu implet̄nis. et ſ̄bditur p̄emiuz cū dr̄ (vicenti). ſ. tēptatōnes mūdi carnis et dyaboli (dabo edere de ligno vite). i. dabo ei fruitōnē bonitatis xp̄i qui eſt vere lignū vite (Et āgelo eccl̄ie ſmirne ꝛc̄) ſmirna int̄pretat̄ canticū et mirra ꝓpter quod mo

ralit̄ hec ſcr̄ptura dirigit̄ illis q̄ tribulatōes pacienter ſuſtinēt nec frāguntur p̄ impacientiā. ꝫ magis aliqñ de x̄tute paciētie gloriant̄ ſicut dicit̄ act. iiij. Ibant gaudētes a ſpectu ꝯcilij qm̄ digni habiti ſunt p̄ noie ieſu ꝯtumeliā pati et talibus dicit xp̄s (ſcio tribulatōnem tuā). i. approbo (et pauptatē tuam) in tēpalib⁹ (ꝫ diues es) in ſpiritualib⁹ (et blaſphemaris ab his q̄ ſe dicūt eē iudeos et nō ſunt ꝛc̄) ſ̄b nomen iude⁹ ad xp̄ianitatē eſt tranſlatum ſic̄ dr̄. ro. ij. Nō enim qui in manifeſto iude⁹ eſt. neq; que in māifeſto eſt in carne circūciſio. ꝫ q̄ in abſcondito iude⁹ eſt et circūciſio cozdis in ſpū non littera c⁹ laus nō ex hoib⁹ ꝫ ex deo ē. igit̄ p̄ illos q̄ dicūt ſe eē iudeos et nō ſunt. ſignificant̄ mali xp̄iani. qui xp̄m verbo cōfitent̄ ꝫ mozib⁹ non ſequūtur de q̄bus dr̄ tytum .i. Confitent̄ ſe noſſe deum. et tales peſſimi frequēter blaſphemāt innocentes afflictos dicētes ꝙ meruerūt maiora pati et procurāt aliqñ penas eoꝝ augmētari. iō ſubdit̄ ecce miſſur⁹ ē dyabol⁹) p̄ malos homines qui ſunt e⁹ mēbra (et habebitis tribulatōz dieb⁹ decez) p̄ quos ſignificat̄ totum tēp⁹ vſq; ad ſeculi finē eo ꝙ oēs numeri ſequentes denariū ſunt replicatōes ipſius et partium ſuarum vndeci ei ſunt decē et vnum et ſic cōſequenter vſq; ad .xx. que ſunt bis decem et p̄ p̄ tali p̄ſecutione bonoꝝ a mal⁹ dr̄. ñ. t̄bi. iij. Omnes q̄ pie volūt viuē in xp̄o p̄ſecutōnem pacientur ſed p̄mium pacientie ſubditur cum dicitur (eſto fidelis vſq; ad mortem ꝛc̄) Et angelo eccl̄ie pgami ꝛc̄) pgamus interpretatur diuiſio cozn̄u eſt aūt duplex cozn̄u moralit̄ loquendo .ſ. cozn̄u cōſtantie et cozn̄u ſuꝑbie ꝓpter qđ hec ſcriptura poteſt dirigi ad congregatōnem in qua ſunt aliqui conſtantes pro veritate ſuſtinenda et aliqui arrogantes pro ſua ambitione promouenda. ideo ſubditur (ſ̄b dic̄ qui habet rumpheam ex vtraq; parte acutam) quia Chriſtus ſui gladij ſententia protegit conſtantes et deiecit arrogantes ſubditur (ſcio vbi habitas ꝛc̄) quia ſathanas eſt rex ſuper omnes filios ſuperbie. vt dicitur iob. xli. et pro conſtantibus ſubditur (et tenes nomen meum ꝛc̄) et ponitur exemplum in particulari cum dicitur (et ī diebus illis antiphas teſtis meus ꝛc̄) qui in/

terpretatur dans transitum. nam ille qui
pro veritate constanter moritur. ipse dat
alijs exemplum transeundi per eundem
passum (sed habeo aduersus te pauca. quia
habes illic tenentes doctrinam balaam). i
habes aliquos similes illis de quibus sub
ditur (ita habes et tu tenentes doctrinam
nicholaitarū) qui nimis laxabant carnis
vicium et per istos de quibus hic dicitur. si
gnificatur quod inter constantes pro fide sūt
aliquando aliqui lubrici in carne sicut de
sancto bonifacio martire dicitur homo
quem querimus adulter est ebriosus et ta
mē erat constātissime passus. (similiter peni
tenciā age) de hoc quod est peccatū (qui vicerit
) temptacionē carnis (dabo ei manna ab
scōditū). i. fruitionē boitatis diuine que ab
scōdita ē homib⁹ p̄sentis vite (et calculū
candidū). i. christū qui dicit lapis. ps. xvij
lapidē quē reprobauerūt edificātes. etc. et ē
candid⁹. ex forma corporis gloriosa (et in
calculo nomē nouuz). s. emanuel quod inter
p̄tatur de⁹ nobiscū (Et angelo thiatire)
que interpretat illūinata et ideo significat
ecclesiā aliquā p̄ticularē fide christi illumi
natā et bonis operib⁹ adornatā de quib⁹ sub
ditur (noui opera tua et fidez. etc.) sed ig
norācia vel negligēcia p̄sidentis seu p̄sidē
tiū. p̄mittūtur aliqua mala de quib⁹ sub
ditur (Sed hēo aduersus te pauca quia p̄
mittis mulierem iezabel etc.) per quam sig
nificantur diuinatrices et sortilege que de
cipiunt simplices et frequenter sunt media
trices luxurie. iō dicitur (fornicari et man
ducare de ydolatitis) ydolū autem luxuri
osi est mulier concupita p̄pt̄ quod ydolotitū
dr̄ illud quod p̄ ei⁹ concubitu donatur (et de
di illi tp̄s vt penitētiam ageret etc.) quia ta
les vetule i malis veterate. vix aut nunq̄
volunt ad bonum redire (vobis autē dico
ceteris q̄ tyatire estis etc.) q̄ doctrinam ta
lem pestiferam non recipitis (non mittaz
super vos aliud pondus) Per quod signifi
catur pena gehenne grauissima (tamen id
quod habetis tenete). i. i bono quod habe
tis p̄seuerate (Et qui vicerit) sequitur (Et
dabo ei potestatē super gētes etc.) per gētes
q̄ interpretantur geniti tales significātur
motus carnales qui sunt cōfringendi vir
ga ferrea. i. penitencia dura (et dabo illis

stellam matutinam). i. xp̄m in premiū qui
dixit de se ipso infra vltimo capitulo. Ego
sum radix et genus dauid stella splendida
et matutina.

Capitulum .iij.

Et angelo ecclesie sardis) que inter
pretatur princeps pulcritudinis.
et significat ypocritam qui gloria
tur in exteriori pulcritudine virtutis appa
rentis. ideo subditur (nomen habes quod vi
uas) vita gratie (et mortuus es) morte cul
pe (esto vigilans) vt possis resurgere (non
enim inuenio opera tua plena) sed vacua
merito. nam de talibus dicitur. math. vi.
Amen dico vobis receperunt mercedem
suam (In mente ergo habe qualiter acce
pis). scz a deo bona nature et bona gratie
gratis date. et bona fortune. quasi diceret
ista non accepisti vt inde seruias mundo
carni vel dyabolo sed deo tuo (si ergo nō
vigilaueris oppresso somno graui) pecca
torū (veniaz ad te tanq̄ fur). i. subito et au
feram de presenti mundo et tunc non pote
ris emendari de peccato. Sed quia inter
malos sunt semper aliqui boni nam eccle
sia est sicut sagena nondum ad littus tra
cta. habens pisces malos cum bonis ad
mixtos. ideo sequitur (Sed habes pauca
nomina in sardis que non inquinauerunt
vestimenta sua). i. paucas personas ab y
pocrisi mundas (ambulabunt mecum in
albis etc.) impugnatores enim eius deam
bulabunt simul. xp̄us autem vicium ypo
crisis multipliciter impugnauit. vt patet
ex euangelij decursu propter quod illi qui
impugnant hoc vicium a se ipsis. vel ab a
lijs repellendo. digni sunt ambulare cum
Christo (Et angelo philadelphie etc.) que
interpretatur saluans adherentem domi
no. ideo per ipsam significatur humilitas
vera que est custos virtutum. et per conse
quens salus deo adherentiuz propter quod
humilibus dicitur (hec dicit sanctus et ve
rus. qui habet clauem dauid. qui aperit
) humilibus sua secreta (et claudit) ea arro
gantibus. math. xi. Confitebor tibi pater
domine celi et terre. quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et reuelasti
ea paruul (scio opēa tua). i. approbo (ecce
dedi corā te hostiū aptū). s. glē quod sup̄bis
claudere

claudit (qz modicã hẽs virtutem) ſm tuã opinionem ꝫ realit magnã qz vere hũles parũ aut nihil ⁊tutis ſentiũt de ſe ipis Luce.xvij.Cũ oia bñ feceritis dicite ꝟui inutiles ſumus (⁊ dabo tibi de ſinagoga ſathane).i.de mal xpianis ⁊ ſuꝑbis eos ad tuaz humilitatem conuertendo.ideo ſequitur (ecce faciam illos vt veniãt ⁊ adorent ante pedes tuos ⁊ ego ſeruabo te ab hora temptatõnis que vẽtura eſt ⁊c̃) iam venit naz omni hora dyabolus inſidiatur fidelibus vt eos peruertat (⁊ qui vicerit faciã illũ columnam in templo dei mei ⁊c̃).i. firmuz et ſtabilẽ in gloria de cuius ratõne eſt ſecuritas.iõ ſubditur (⁊ foras nõ egredietur amplꝰ ⁊ ſcribam ſuper eum ⁊c̃) quia conſcꝑtus erit inter ciues celeſtes (Et angelo laodicie ⁊c̃) que interpretatur fuit in vomitu ⁊ ſignificat acidioſum qui ingreſſꝰ religionem et hoc reputat ſe ſaluandum.ſicut ille ep̃s laodicenꝫ dicebat fidem ſine operibꝰ ſufficere ad ſalutem.⁊ ſic nec frigus timoris nec calor caritatis eũ excitabãt ad bonum opus ꝓpter quod eſt abominabilis deo ⁊ angelis eꝰ.⁊ ꝑ conſequẽs de conſortio ſanctoz euomendꝰ (⁊ dicis quia diues ſum) in ſpũalibꝰ eo ꝙ hẽs habitum religioſuz (⁊ neſcis qz miſer es) ꝓuatus bonis ſpiritualibus magis q̃ ſeꝛaris etiam malꝰ ceteris tamẽ paribus (ſuadeo tibi a me emere) ꝑ excitatõnem in bono opere (⁊ auruz ignitum).i.caritatis incẽdiuz (vt nõ appareat cõfuſio nuditatis tue) in iuditõ finali (⁊ collirio inunge oculos tuos).i.ſtudio ſacre ſcripture qõ illuminat intellectũ (emulare ergo).i. imitare bonos Cetẽa patẽt.

Capitulum.iiij.

Poſt hec vidi ⁊ ecce hoſtium apertum ⁊c̃) ꝑ hoc intelligitur xp̃s q̃ dicit de ſe ipo.io.x.Ego ſum hoſtium.⁊ iſtud hoſtiũ dicit apertum .qz xp̃us paratus eſt ſemper ad recipiendum miſericorditer penitentes.ꝫ qm̃ eius mia non eſt ſine iuſticia.iõ ſequitur (⁊ ecce ſedes poſita).ſ.xp̃i iudicantis hoc debz p̃dicator qui p iohãnem ſignificat attente videre .⁊ ꝓpl̃o nũciare ne de xp̃i miſericordia nimis confidat vel de rigore ſue iuſticie deſpet (⁊ i circuitu ſedis ſedilia.xxiiij).i.ſocietates elẽcorũ ad tres angelorz gerarchias aſſumptorum.ſm tres octenarios in.xxiiij. cõtẽtos octenariꝰ vero quietem btitudinis ſignificat (⁊ ſeptem lampades).i. angelorũ ſocietates.iõ ſbditur (que ſunt.ſ. ſeptem ſpiritꝰ dei).i.vniuerſitas angelorum.nã per ſeptenarium vniuerſitas ſicut frequent dictuz eſt figuratur (⁊ in cõſpectu ſedis q̃ſi mare vitreum).i.baptiſmi ſacramentum ſine q̃ non eſt acceſſus ad dei ſpectum.io.iij.Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſãcto.nõ poteſt introire regnum dei (⁊ i medio ſedis ⁊ in circuitu.iiij.animalia).i.iiij. euãgeliſte (animal primuz ſimile leoni) nã euãgelium Mar.q̃ per leonẽ ſignificat euãgelium petri dñ qz Marcꝰ ſcripſit euãgeliũ ſicut petrũ referentez audiuit vt habetur i libro illuſtriuz virorum ⁊ ſimiliter ibidem dñ ꝙ cũ paulus in epiſtol ſuis euãgeliũ ſuũ nominat itelligit de luce volũie vt dixerũt doctores aliqui ⁊ qz petrus ⁊ paulus ſunt apoſtoli precipui.ideo euãgelium Marci et luce ꝫ ꝑmo ponunt iohes aũt vltimo ſcꝑſit euãgelium.vt in predicto dicitur libro . ideo ponitur hic in quarto loco ſb ſimilitudine aquile ⁊ ꝑ ſequẽs euãgelium Mathꝫ tercium tenet locum in facie hominis (⁊ ii ij.animalia ſingula habebant alas ſenas) ꝑma ala ẽ let ꝫa ꝓpbe.tertia agiographa iiij.euãgeliũ.v.doctrina apoſtoloz.vi.iſtituta patrum.iſtis autẽ alis debent eccleſie p̃dicatores ⁊ doctores volare ad p̃dicãdũ et docendum de quibus dicitur yſa.lv. qui ſunt iſti q̃ vt nubes volãt ⁊c̃ et aſſimilari ꝺ bent quatuor animalibus predictis leoni per conſtantiam vitulo per pacientiaz qui eſt animal immolaticium.homini per mãſuetudinem et aquile per contemplationis altitudinem (et cum darent illa.iiij.animalia gloriam ⁊c̃) ſequitur (procidebãt.xxiiij ſeniores ⁊c̃) nam ex eorum doctrina ſãcti eccleſie militantis adorant deum viuentez in ſecula ſeculorum.

Capitulum.v.

Et vidi in dextera ſedentis ſuper thronum libzum ſcriptum ⁊c̃) ꝫm ſenſum litteralem hic liber eſt dei preſcientia eorum que futura erunt in eccleſia Moraliter autem hic liber eſt ſacra ſcriptura que diriuata eſt a ſcientia diuina.⁊ dicitur hic liber ſcriptus intus ⁊ foris . foris

quātū ad sensus historicos ⁊ patētes int⁹ quantū ad misticos ⁊ latentes ⁊ signatus sigillis septē Circa quod sciēdū ꝙ ad hoc scp̄tura sigillatur. vt magis autentica red datur. septē aūt sunt q̄ sacram scripturaz pre ceteris autēticā reddunt que sunt agē tis auctoritas qui ē spūssanct⁹. subiecti no bilitas qđ est ip̄e deus. forme tractandi ve ritas quia nullū patit̄ falsū. finis bonitas qui est ineffabile gaudiū. sētencie multitu/ do. Nam sub vna littera plurimos habet sens⁹. ɔtinēcie latitudo nam hec scriptura quodammodo se extendit ad omnia i quā tum habent beatitudinem ad deum qui ē ei subiectum. Ipsius singularis aptitudo Unde Gregorius. in prologo moralium Diuinus sermo sicut in misterijs pruden tes exercet. sic plerunque superficie simpli ces refouet. habet in publico vnde ꝑuulos nutriat. seruat in secreto vñ mentes subli/ miū in admiratione suspēdat. est eni quasi quidā fluui⁹ planus ⁊ altus in quo et agn⁹ ambulet. et elephas natet (quis dign⁹ est apire librū ⁊c̄.). q. d. null⁹ nisi christ⁹. vñ Jheronim⁹ in epl̄a ad paulinū quanti ho/ die putant se nosse litteras tenēt signātū li brz nec apire possūt nisi ille reserauerit qui habet clauē dauid qui aperit ⁊ nemo clau dit. claudit et nemo aperit ꝓpter ꝙ multi legūtur magis profecisse in itellectu sacre scripture ꝑ orationē q̄ꝫ studij exercitatiōz.

Capitulum .vi.

Et vidi ꝙ apparuisset agnus ⁊c̄) Sequitur) Et ecce equus albus ⁊ qui sedebat super equum ⁊c̄.) Moraliter per equum album significatur homo castus candore castitatis dealbat⁹ Per sessorem aūt eius angelus bonus cu/ stos ipsius per viam mūdicie ducēs eum sicut sessor equuz. vñ dici potest illud. Ro.

Qui spū dei agunt̄ hij filij dei sunt (ha/ bebat arcū). i. v̄tutem repellēdi spiritum malignū impellentē ad luxurie casū (et da ta est ei corona) nam angelis custodib⁹ ex salute traditorū sue custodie augetur glo/ ria (exiuit vincēs vt vinceret) sūt ei ꝓmpti ad protegendum traditos sue custodie se cūdum volūtatē dei Et cū aperuisset si/ gillū secūdū ⁊c̄) sequit̄ (et exiuit alius equ⁹ rufus) ꝑ quē moraliter significatur homo carnalis igne luxurie adust⁹ (et q̄ sedebat sup̄ eū) ꝑ hūc sessorez significat̄ spūs ma lignus impellens ipsū ad h̄ viciū ⁊ quoniā ex hoc vicio frequēter oriūtur dissensiones homicidia et guerre graues sicut patet de bello troiano famosissimo qđ ortuz fuit de raptu helene et simile ɔtingit multociēs ex vicio luxurie ꝓpter qđ sequit̄ (et datū est ei). i. ꝑmissū est dicto maligno spiritui (vt su meret pacem de terra ⁊c̄.) (Et cū aperuis/ set sigillum tercium) Sequitur (Et ecce equus niger) Per quem significatur pre latus de vicio symonie notat⁹ et sic fama denigratus (et qui sedebat per illum) per quem significatur demō ipsum impellēs ad hoc viciuz et cuius sequitur instinctū (hēbat sterā in manu sua) nā inducit ad pō derādū multū tp̄alia ⁊ modicum eterna (audiui tanquam vocem). i. infamiā cur rentem de predicta symonia (bilibris triti ci denario vno etc̄) quia prelatus symoni/ acus beneficia secundum valorem tempo/ ralem ipsorum vult habere maius vel mi/ nus precium (Et vinum et oleum ne lese ris) per vinum quo conficit̄ sanguis chri sti. eucaristie sacr̄m. per oleuz vero qđ po nitur in pluribus alijs sacramentis cetera sacramēta significantur Per hoc ergo ꝙ dicitur et vinum et oleum ne leseris signifi/ catur ꝙ prelatus symoniacus semper di cit ꝙ contra ecclesie sacramenta et eius or dinationes nihil faciat. (Et cum aperuis set sigillum quartum). sequitur (et ecce e/ quus pallidus) per quem significatur ho/ mo vicō inuidie liuidus (et qui sedebat su per eum). i. diabolus cuius sequitur insti/ ctū (nomen illi mors) vnde Sapientie se cundo Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum (et infernus sequebatur eum) id est inferni pena ad recipiendum deceptos per eum (Et data est illi pote/ stas super quatuor partes terre et cetera) nam hoc vicio iugulantur spiritualiter mlt̄ ti in omnibus terre partibus et aliqui eciā corporaliter (Et cum aperuisset sigil/ lum quintum. vidi. subtus altare animas interfectorum et cetera) interfector alicu/ ius dicitur nō solū auferēs ei⁹ vitā corp̄alē sed etiam

ꝫ etiã vi ſ̃bſtantiam de qua debet viuere ꝓ
pter quod ꝓ animas hoc clamãtes contra
ſuos int̃fectores ſignificantur anime i pur
gatorio exiſtẽtes .q̃ clamãt otra bona exe/
cutõnum ſuarum detinẽtes de quibus de/
berent refici ꝓ oſones bonorum ꝙ elemoſi
nas in ſuſtentatõnꝫ pauperũ .ꝙ ſic anime
trãſferent̃ ad vitam gl̃e ꝓpter quod tales
fraudatores punient̃ ſicut aiarum homici
de ad ꝟ habetur exẽplum in hiſtoria caroli
magni in cuius exercitu cũ eẽt in hiſpania
erãt duo milites adinuicẽ ꝓpinqui quorũ
vn⁹ moriẽs omiſit alteri bona q̃ habebat.
vt vẽderentur. ꝙ precium pauperibus pro
aia eius diſtribueretur ille aũt cõſiderans
ꝙ equus mortui erat bonus ꝙ fortis illum
ſibi retinuit.nec pro eo aliquid pauperibus
dedit p⁹ea ꝟo aia defũcti ap ꝓuit illi argu
ens eũ de infidelitate ꝙ ꝙ ꝓ ipo fuerat de
tẽta diuti⁹ in graui pena ꝙ ei denũcians ꝙ
grauí⁹ puniretur ꝙ tunc audite ſunt voces
horribiles quaſi vrſorum ꝙ ferocium beſti
arum ꝙ ille miſerabiliter expirauit(Et cuꝫ
aperuiſſet ſigillum.vi. ꝙ ecce terremot⁹ fa/
ctus eſt)in morte ꝟo prelati nõbilis in ſcia
ꝙ ꝟtute fit ſpiritualit̃ motus terre ꝙ quan/
do ſuccedit ei malus p̃latus(ſol factus eſt
niger tanq̃ ſaccus cilicin⁹) ꝓpter defectũ
luminis ſcie ꝙ vite(ꝙ luna tota fit ſanguis
)nã ecc̃a cui p̃ſidet repletur cõſanguineis
ſimpl̃r indignis(ꝙ ſtelle cadũt de celo) q̃a
bone ꝓſone nõ habẽt locuꝫ in illo collegio
(ꝙ celũ receſſit ſicut liber inuolutus) nam
de ſtudio ſacre ſcripture nõ curat talis p̃la
tus(ꝙ oẽs mõtes ꝙ inſule de locis ſuis mo
te ſunt) ꝓ mõtes contẽplatiui ꝙ ꝓ inſulas.
impulſu maris circundatas actiui ſignifi
cant̃ ꝙ dicuntur de loco ſuo moueri . quia
tpe mali p̃lati a ſuis bonis aliquo modo i
pediuntur(ꝙ reges terre principes ꝙc̃).i. ho
mines laici cuiuſcũq; ſtatus pro cõſilio ai
marum ſuarum recurrũt ad loca claſtra
lium.quia nõ veniũt in ecc̃ijs ꝓpter p̃ſidẽ/
tis malũ(qñ venit dies magnus ire) ꝓmiſ
ſio eni mali prelati.ſignũ eſt ire dei contra
ꝓp̃m iob.xxxiiij. ꝓpter peccata ꝓp̃i fac̃ re
gnare hominem ypocritam.

Capitulum.vij.

POſt hec vidi quatuor angelos q̃c̃
)ſ̃ l̃raſ̃r expoſui de.iiij tirãnis mo
raliẽ poteſt exponi de.iiij.vicijs i/
pedientibus ſalutẽ hois circa qđ ſciẽdũ ꝙ
natiuitas hois dici poteſt e⁹ oriẽs mors ve
ro occidens ꝓſperitas tpalis eius auſter.
ꝙ aduerſitas e⁹ aquilo.ſ̃m illud Jere. Ab
aquilone pandetur oẽ malum.ort⁹ aũt ho
minis ẽ vilis ꝓpter qđ inde flare dẽt ſpũs
humilitatis q̃ impedit ſuꝑbia . mors aũt
vel eius occaſ⁹ eſt cum anguſtia. ꝙ incerti
tudine. ꝓpter qđ inde flare dẽt vẽt⁹ tioris
quẽ impedit fatua ſpes lõge vite.ab auſtro
vero ꝓſperitatis debet flare gratiaꝝ actio
quẽ flatũ impedit ingratitudo ab aq̃lone ad
uerſitatis dẽt flare paciẽtia ex cõſideratõe
bñfitõꝝ diuinoꝝ exẽplo bti i ob .d. ſi bona
ſuſcepimus de manu dñi .mala aũt quare
nõ ſuſtineam⁹ ꝫ hũc flatũ impedit cõtẽpt⁹
dinoꝝ inditõꝝ(Et vidi alteꝝ ãgelũ aſcẽdẽ
tem ab ortu ſolis hñtem ſignũ dei viui) ꝓ
q̃ generaliẽ ſignificari põt p̃dicator q̃ tan
q̃ alter angel⁹ eſt annũciator ꝟbi dini.ꝙ i
principio p̃dicatõnis ſignat ſe ſigno crucis
ſpẽaliter aũt ſignificari poteſt btũs frãciſc⁹
ſtigmatib⁹ x̃pi oſignat⁹ ipe vero ꝙ alij pre
dicatores predicare dẽnt otra.iiij.vicia pre
dicta ꝙ clamare ꝓ oſonem otra malignoſ
ſpũs.de.iiij.vicijs predc̃is tẽptantes(ꝙ au
diui numeruꝫ ſignatoꝝ ꝙc̃) ꝓ iſtos ſigna
tos ſignificant̃ illi qui ꝓ predicatõnem ad
bonũ cõuerſi nõ ſolũ opant̃ bonuꝫ qđ eſt
neceſſitatis .ꝫ etiam aliqđ ſuꝑerogatiõis
(de tribu iuda ꝙc̃) ꝓ hoc ſignificãt emin̄/
tes in laudib⁹ diuinis.quia iuda confitens
interp̃tatur ſiue laudãs ꝓ tribum ruben .
emin̄tes in cõtẽplatõne.quia rubẽ int̃pre/
tatur fili⁹ viſionis.per tribum gad.emin̄/
tes in bello contra demones.quia gad int̃
pretat̃ accinct⁹ ꝓ tribum aſer qui iterpreta
tur btũs ſentiẽtes dulcedinem beatitudis
per tribum neptalim qui interpretatur lati
tudo effuſi in opibus pietatis .ꝓ tribũ ma
naſſe qui interpretatur obliuio . intelligun
tur.illi qui obliuiſcuntur mundane cõuer/
ſationis per tribum ſymeon qui interpreta
tur audiens auditores deuoti diuini ſ̃mo
nis per tribum leui. qui interpretatur ad/
ditus illi qui ſtudent addere bona bonis ꝓ
tribum yſachar qui interpretatur merces

habẽtes oculum ad mercedem eterne reẽ butõnis ꝑ tribum zabulon qui interpreta tur habitaculũ preparantes domino habi taculum sue mentis. Per tribũ ioseph qui i terp̃tatur accresces proficiẽtes in augmẽ/ to virtutis. Per tribum beniamin qui inter pretatur filiꝰ dextre illi qui dicũtur filij chri sti ratione alicuiꝰ specialis assimilationis (Post hec vidi turbã magnã ꝛc̃.) ꝑ istos significanẽ illi qui cõuersi ad bonũ seruãt ea que sunt necessaria ad salutẽ. Sciendũ autẽ ꝙ cũ dicit hic de tribu iuda .xij. mili a signati .põit nũs determiatꝰ pro ioceter/ miato sicut frequẽter fit in libro isto

Capitulum .viij.

Et cum aperuisset sigillũ septimũ factũ est silentiũ etc̃.) hoc littera liter exposui de tẽpore iuliani apo state qui claudi fecit ecclesias ne solẽniter celebrarẽtur diuia per quẽ quãtuꝫ ad hoc significatur prelatus. qui in terram ponit interdictũ fine ratione bona (et aliꝰ angelꝰ venit et stetit ãnte altare etc̃.) qui ad literã dicitur fuisse damasꝰ papa qui ordinauit vt cleꝰ nocte et die p̃salmos caneret in ec clesijs et ꝑ ipsã significat quilibet superior re ligiosus vel secularis .qui solicitus ẽ de di uinis deuote celebrandis .ideo subditur(ꝙ data sunt ei incensa mlta) per se ꝙ alios deuotos ꝙ quia non solum solicitus est de celebratõne officij. ꝫ etiam de predicatõne verbi diuini. ideo subditur (ꝙ accepit ange lus thuribulum ꝛc̃) sequitur (ꝙ facta sunt tonitrua). id est predicatões terrentes q̃ sunt de diuinis iudicijs ꝙ punitiombus. (ꝙ voces) idest predicatões demulcentes que sunt de diuinis promissionibus (ꝙ ful gura) id est predicatões ab amore mũdi diuidentes (ꝙ terremotus) id est p̃dicatio nes ad timorẽ dei inducentes (ꝙ primꝰ an gelus tuba cecinit ꝛc̃) Per septẽ angelos q̃ dicũtur hic tuba canere ꝑm litteralem sensum. significantur septem hereſiarche. qui fuerunt angeli sathane . ꝙ ꝑ ipsos mo raliꝫ significantur homies malicioſi ꝙ ma ligni. primꝰ fuit arrius qui diuisit vnitatẽ essentie in diuinis p̃sonis ideo per illũ mo raliter significatur diuisor personaruꝫ pa cez ad inuicem habentium de quo dicitur ecclesiast. xxviij. Susurro ꝙ biliguis male dictus .multos enim turbauit pacem ha/ bentes (ꝙ facta est grando) id ẽ tempestas grandis .que sequitur ad turbatõnem pa cis (ꝙ ignis). s. iracũdie. nam ira est accen sio sanguinis circa cor (mixta sanguine) nam ad illa sequitur sanguinis effusio (et tercia pars terre combusta est). i. laici qui sunt tercia pars populi. alie due partes sũt clerici ꝙ religioſi. In turbatõne vero pacis laici percutiuntur corporaliter .quia pug nant manualiter (ꝙ tercia pars arborum). i. religioſorum (ꝙ omne fenum viride). i clerici generaliter. in turbatõne nanqꝫ pa cis omnes isti leduntur (Et secundus ãge lus ꝛc̃) iste fuit macedonus qui dixit spiri tum sanctum non esse deum ꝙ sic ipsuꝫ re/ pulit a deitate. Et ideo per ipsum signifi cantur illi qui repellunt viam spũssancti i electione prelatorum . ꝙ sic procurant liti gia aduocatorum (ꝙ tanqꝫ mons magnꝰ igne ardens missus est in mare) Per hoc significatur talis repulsor spũssancti . qui dicitur mons magnus per elatõnem ꝙ ar dens per ambitõnem ꝙ missus in mare ꝑ sentis seculi per dyaboli procuratõnem (ꝙ facta est tercia pars maris sanguis) quia per talia litigia proceditur aliquando ad effusionem sanguinis (ꝙ tercia pars crea/ ture ꝛc̃) Ista creatura ad litteram sunt pi sces per quos significantur in aquis volu ptatum viuẽtes (et tercia pars nauium) ꝑ quas intelliguntur habentes curam ani/ marum qui alios debent deferre ad portũ salutis et plures talium pereunt in conten tõnibus predictis (Et tercius angelus ꝛc̃) Iste fuit pelagius q̃ dixit btũ dinez posse hẽri sine gr̃a iõ ꝑ istũ moraliꝫ significat ꝑ/ sũptuosꝰ. iõ seq̃tur (et cecidit de celo stella ꝛc̃) Presũptuosꝰ ei est q̃ stella celi ꝑm suaz estiatõz. tñ cadit ꝑpẽ suã presũptõz ꝙ aroz ꝑ ambitõz et flumia et fõtes ꝑ q̃ significã tur mgr̃i et scolaes q̃ inficiunt eiꝰ doctria et sic alios ificiũt doctria ꝑuersa (et q̃rtus ãgelꝰ) ille fuit eutices q̃ dixit vnã naturaz factã in x̃po ex dinitate et hũanitate qõ est ipossibile et iõ ꝑ ipsuz moraliꝫ significatur ille q̃ diũgit ea q̃ nõ dent diũgi. s. fideles si/ plices cũ infidelibꝰ nã ꝑ ꝑ defacili corrũpũ t. iõ df. ij. co. vi. Nolite iu. du. cũ ifidelibꝰ q̃

enim participatio iusticie cū iniquitate ꝛc̄ (ꝛ ꝑcussa est tercia pars solis ꝛ tercia ps lune ꝛ tercia pars stellarum).qz ꝑ dictam diuīctōnem simpliciū cū infidelib⁹ diminuitur fides ꝛ deuotio ad xp̄m.qui sol est iusticie ꝛ ad btām virginem ꝛ ad alios sanctos ꝑ lunam ꝛ stellas figuratos ꝛ eadē ſnia significatur ꝑ hoc qđ ſbditur (ꝛ non lucerz tercia ps diei ꝛc̄) qz nox ꝛ dies non habēt lucez nisi ex sole ꝛ luna ꝛ stell' (ꝛ audiui vocē vnius aquile) ꝑ quam significatur p̄dicator ostans contra peccatores ꝛ dicens (ve ve).ſ.corporal' miserie culpe ꝛ gehēne (habitātibus in terra).i.in terrenis affectibus habentibus corda fixa.

Capitulum.ix.

ET quitus angelus ꝛc̄) ſm litteralem sensum iste fuit valens impēator arriana pfidia depuatus.a q̄ vuandali pecierūt vt mitteret eis sacerdotes xp̄ianos qui eos instruerent ꝛ baptizarent ꝛ ipse misit eis sacerdotes arrianos q̄ eos hereſi arriana corrupunt.ꝛ iō per ip̄z significatur ep̄s malus q̄ ad regimē ecclesiarum mittit sacerdotes morib⁹ ꝛ sciētia deficiētes ꝑ quoz exempla mala ſbditi peiorantur ꝛ sic dicit (vidi stellaz).i. ep̄z malum q̄ stella dicitur ratōne officij.vt habetur supra.i.cap̄lo.stelle septem angeli sunt ecclesiarum.i. episcopi (de celo cecidisse in terram) ꝑ terrenorum cupiditatem (ꝛ data est ei clauis putei abyssi) quia ꝑmittit abuti potestate episcopali (ꝛ aperuit puteū abyssi) apēiendo viam symonie que est abyss⁹ culpe (ꝛ ascēdit fum⁹).ſ.infamie (ꝛ obscuratus est sol ꝛc̄).i.xp̄s in q̄ quodāmō redundat iste fum⁹ nam aliquando homines murmurant cōtra eum eo q̄ permisit ꝑmoueri talem prelatum (ꝛ de fumo putei exierūt locuste).i.sacerdotes ꝛ ministri symoniace promoti (ꝛ data est ill' potestas ꝛc̄ (.ſ.ledendi populum ſbditum verō malis ꝛ exemplis (ꝛ preceptū est ill' ne ledērēt fenum terre).i.homines virētes sancta cōuersatōne ꝛ radicatos in fide tales enī non ledunt malis eorū qui scandalū sunt puſilloz.ideo ſbditur (nisi tm̄ homines q̄ nō habent signum dei in frontibus suis).i. q̄ nō sunt firmi fide formata caritate.ad confitendum constanter xp̄m opere ꝛ sermone (ꝛ datum est eis ne occiderent eos).ſ.corporaliter vt dic̄ glosa interlinearis (sed vt cruciarent eos mensibus quiq̄) mensis dr̄ a mene qđ est defectus ꝛ ꝑ hoc significant quiq̄ defectus q̄ sunt in malis sacerdotib⁹ .ſ.scie .vite .eloquētie.mie. ꝛ iusticie. ꝑ q̄s subditis bona debita ſbtrahuntur ꝛ oppoſita mala inferuntur (ꝛ in diebus ill' q̄rent homines mortem) nam oēs zelum dei habentes videntes talia dicunt aliq̄n turbati vtinam non vidiſſemus talia mala ſicut primo machabeorum.iij.dr̄ Melius est nobis mori in bello q̄z mala gentis nr̄e ꝛ sanctoruz (ꝛ ſimilitudines locustarum ꝛc̄) qz tales sacerdotes parati sunt ad faciendum malum ꝛ sup capita eazum tanq̄z corone)qz ꝓpter tonſuram clericalem ꝛ ordinem homines deferūt eis honorem (ꝛ habebāt capillos ſicut capillos mulierum) eis vtendo ꝓut possunt ad ornatum illicitum (ꝛ dē tes earum ꝛc̄) ꝑ quod significatur crudelitas ipsorum (ꝛ habebāt loricas).i.falsas excusatōnes malorum suorum (ꝛ vox alarum ꝛc̄) iste ale sunt potentia temporalis ꝛ superbia ex quibus ꝓcedūt verba iactatiua ꝛ cōtumelioſa (et habebāt caudas ꝛc̄).i.familiares malos eos sequentes (ꝛ potestas eaz nocere ꝛc̄) exponatur sicut ꝓius (ꝛ habebant sup se regem ꝛc̄).ſ.dyabolū cuius sequuntur instinctuz (Post hec ꝛ sextus angelus ꝛc̄) hic ad lr̄am dicitur fuisse Laurentius qui per dētionem conat⁹ est papatum obtinere ex quo secuta fuit magna turbatō ecclesie ꝛ ꝑ ipsum significatur quilibz ambitioſus q̄ per contētionem in quā obtinere nitit̄ ecclesie dignitatem ꝛ ꝑ hoc soluuntur.iiij.angeli sathane quibus nitit̄ ꝓpositū obtinē.ſ.falsitas aduocatoz̄ pro eo loquentium malignitas detractoz̄ contra impedientes ip̄m duplicitas aduulatorum ip̄z falso ꝺmēdātiuz.ꝛ cupiditas magnatorum ipsum pro muneribus ſuſtinentium de quib⁹ dicitur (ſolue.quatuor angelos ꝛc̄) euphrates frugifer iterpretatur ꝛ iō significat cumulatōz diuiciaz̄ c⁹ appetitu ligati sūt p̄dīci q̄tuor.ꝛ iō q̄n̄ dant eis munēa soluūt̄ ad loq̄ndū ꝑ malicia ꝓmouēda (q̄ ꝑati erāt i horā ꝛ diē ꝛc̄).i.otinue (vt occidēnt terciā ptē horiz ad iuicē litigātiū) q̄rū vna ꝑs hz iusticiā ꝛ alia pars est

opponentium. Et tercia pars iudicantiuꝫ. partem vero iuſtā parati ſunt p̄ munēibꝫ quātū poſſunt impugnaē (ꝙ numerꝰ eque/ ſtris ꝛc̄) p̄ hoc deſignatur multitudo ma gna talium et ponitur ℔ numerꝰ determi natus p̄ indeterminato (et ita vidi equos ꝛc̄) Per hoc intelliguntur predicti q̄uoꝛ qui dicunt̄ equi eo ꝙ ſequuntur inſtinctū demonis ſicut equus ſeſſorem. iō ſequitur (et qui ſedebant ſup̄ eos habebāt loricas igneas ꝛc̄) quia demones iflammant eos igne cupiditatis qō ſignificatur p̄ loricas igneas et colorant eos fraudulentia iuſtie appentis qō per iacinctina ſignificatur eo ꝙ iacinctꝰ eſt coloris celeſtis ꝙ fedant eos fetore luxurie ꝙ carnalitatiſ (ꝙ ſulphureas ꝙ capita equoꝝ ꝛc̄) per hoc deſignatur cru delitas iſtoꝛuꝫ qui ſequuntur habenas de monuꝫ (ꝙ de oꝛe eoꝛum procedit ignis) diſ ſentionis inter homines (ꝙ fumus) vani tatis (ꝙ ſulphur) feditatis infamie (ꝙ ab his tribus plagis occiſa eſt tercia pars ho minum). ſ. iuſtoꝛum modo predicto (ptās enim equoꝛum in oꝛe eoꝛum eſt) naꝫ aduo cati detractoꝛes ꝙ adulatoꝛes iniuſticiaꝫ ſuſtentantes. verbis ſuis faciūt dicta ma la (ꝙ in caudis eoꝛum). i. in familiꝫs eoꝝ que eis aſſimilantur in malicia (ꝙ ceteri homines ꝛc̄) quia predicti mali ꝙ etiaꝫ alij vt frequenter proſperantur in vita preſenti Poſſent aūt p̄ hoc aliqui credere ꝙ eua derent punitōnem dei. iō hoc remoueē cū dicitur (ꝙ ceteri homines qui non ſunt oc ciſi in his plagis). i. qui non ſunt tribulati per impugnatōnem malorum (neq̄ peni/ tentiam egerunt) de malis ſuis que conſe quēter magis explicantur cum dicitur (vt non adorarent demonia ꝛc̄) ꝛ magis i eis obſtinati permanſerunt ꝙ ſ̄intelligiē gra uius in inferno punientur que quidez gra uitas explicari nō poteſt verbis humanis iō ad ℔ ſignificandū ℔ tacetur. Ca. .x.

Et vidi alium angelum fortem ꝛc̄) hoc ad litterā expoſui de impato re iuſtiniano. Moꝛaliter aūt poteſt exponi ō ſummo pōtifice bono q̄ impiali pileo coꝛonatur. ꝙ dī angelꝰ fortis p̄ magnitudinem poteſtatis (ꝙ deſcendens de celo) quia dat̄ a deo (amictū nube) id ē diuinā p̄tectōne (ꝙ yris in capite eius) ſicut enim yris ſignum eſt diuini federis. ſic pa pa bonus a deo datus. ſignū eſt ꝙ deus ē eccleſie pacificatꝰ (ꝙ pedes eius tanq̄ co lumna ignis) nam eius affectōnes accen ſe ſunt igne caritatis (ꝙ habebat in manu ſua libellum) qꝛ poteſtatē habet coercendi malos per bullā (ꝙ poſuit pedeꝫ ſuū ſupꝛa mare ꝛc̄) qꝛ ſua poteſtas ſe extendit ad ha bitātes in terra ꝙ nauigantes in mari (Et clamauit voce magna ꝛc̄) excōmunicādo hereticos ꝙ rebelles (Et cum clamaſſet lo cuta ſunt ſeptem tonitrua ꝛc̄) Per ſepte narum tonitruoꝝ ſignificatur vniuerſi tas prelatoꝝ qui poteſtatē habent excom municandi ſuos ſ̄bditos contumaces per hoc autem ꝙ iohes p̄hibet ℔ ſcribere ſig/ nificatur ꝙ huiuſmodi cenſure non ſunt multiplicande. ꝛ ſolum vtendum eſt eis in magna neceſſitate (ꝙ iurauit per viuentez in ſcla ſclorꝝ). i. firmiter diſpoſuit (qꝛ tēpꝰ ampliꝰ nō erit) ſicut dixi in expoſitōne lr̄a li ℔ nō intelligiē de ceſſatōne temporis ſim pliciter ꝛ quātū ad hereſim arrianam ꝙ ſi militer papa debet deſtruere omnem here ſim ꝙ erroneā doctrinam (Vade accipe li brum ꝛc̄) hoc fuit dictū iohānī p̄ quez pre dicatoꝛ ſignificatur qui habet a papa ptā tem exercendi officiū predicandi ꝙ iſtō of ficium dulce ē p̄pter ſpem premij. ſed cum poſtea p̄dicatoꝛ p̄cipit ꝙ ℔m p̄dicatōnem ſuā nō viuit amaricatur eius conſcientia nam arguitur p̄pria culpa ꝙ ſicut dicit po eta. turpe ē doctoꝛi cū clpa redarguit ipm

Capitulum .xi.

Et dat̄ ē mi calamꝰ ꝛc̄) ℔ lr̄aliter expo ſui de felice papa q̄ feſtū dedicati ōis eccē iſtituit ſolēniē celebꝛādū. Moꝛaliter āt tēplū dei mēs ē cuiꝫ boni xp̄iani i. coꝛ. iij. Tēplū dei ſcm̄ ē qō eſt. vos. ℔ āt tēplū meciēdū ē. p̄ diligētē diſcie diſcuſſioꝫ ne ibidē aliq̄d lateat qō oculos dīne maie ſtat. offēdat p̄ altare qō ē q̄ꝛatū ſignat q̄ dꝛatura xtutū cardialiū p̄ adorātes in eo bōe dceptōes i aio ꝙ iſta diſpōi dēnt a q̄liꝫ xp̄iano (atriū āt qō ē fol. ꝛc̄) p̄ ℔ āt ſignat ꝙ nullū ſacrificiū ex̄ vnitatē eccē fcūm. eſt deo acceptū cuiꝰmōi ſūt infideliū oblatōes ꝙ hēticoꝝ oblatōes qui quātum poſſunt calcāt eccam oi tpe qō ſignificat̄ p̄ mēſes q̄ꝛagita duos accipiendo numerū deter/

minatum ꝑ indeterminato sicut frequen
ter fit in hoc libro (Et dabo duob⁹ testib⁹
meis) .s. predicatoribus potestatem arguē
di falsitatem hereticorum ꝙ infidelium di
cuntur duo. qz sicut dicit greg. omel. xxvii
Dns binos mittit discipulos ad p̄dicādum
vt ꝑ hoc insinuaret ꝙ qui caritatem erga
alterū non habet. p̄dicatōnis officium nul/
latenus suscipere debet (amicti saccis) per
quod significatur asperitas vite que in pre
dicatoribus dēt cē. i. cor. ix. Castigo corp⁹
meum ꝙ in seruitutem redigo ne forte cum
alijs p̄dicauerim. ipe reprobus efficiar hi
sunt due olive) ꝑ affluentiam pietatis (et
duo candelabra) ꝑ refulgētiam honestatis
(in cōspectu domini terre stantes) ꝑ cōstā/
tem p̄dicatōnem veritatis (etsi quis volu/
it eos nocere) p̄ditatōnem eorum impedi/
endo (ignis exiet de ore eorum) .i. feruens
p̄dicatō (ꝙ deuorabit inimicos eorū) .i. de
uorādos eos igne gehennali denunciabit
(etsi quis voluerit eos ledere) corporaliter
(sic oportet eum occidi) spiritualiter ꝙ eter
naliter (hi hnt potestatem claudēdi celum
ꝛc) ꝫ fit quādo p̄dicatores cessant p̄dicare
propter maliciaz ppli. sicut dictū fuit ezech
iij. Eris mut⁹. nec quasi vir obiurgās. ꝙa
domin⁹ exasperans ē (ꝙ potestatē habent
super aquas) .i. hereticorū doctrinas de q̄
bus dr̄ ꝓuerbi. ix. Aque furtiue dulciores
sunt (cōuertendi eas in sanguinē) .i. ostēdē
di earū falsitatem (ꝙ ꝑcutiēdi terram) .i.
cupidos ꝙ auaros (omni plaga) .i. inferni
pena. qz p̄dicatores ꝑcutiunt pcōres qñ
denūciant ipsam super eos vēturam (ꝙ cū
finierit testimoniū suum) .i. predicatōnez
que terminabitur circa mūdi finem. iō sub
ditur (bestia que ascendet de abysso ꝛc) .i.
antixps qui ꝑ se ꝙ suos satellites interfici/
et ꝑut poterit ecclesie p̄dicatores ꝙ aliqui
eorū dimittentur insepulti in contēptū xpi
(ꝙ ihabitātes terram) .i. dñantes in ea cu
iusmodi erūt antixps ꝙ exercit⁹ eius (gau
debūt sup illos) quia null⁹ audebit p̄dica/
re contra eos (ꝙ post tres dies ꝙ dimidiuz
) .i. post ꝑsecutōnem antixpi que trib⁹ an/
nis ꝙ dimidio durabit (spūs vite a do itra
bit in eos) .i. itrabit nā aliq̄ qui timore an
tixpi nō audebūt predicare fidem xpi se oc
cultantes manifeste apparebunt ꝙ p̄dica

bunt ꝙ est hic similꝫ modus loquendi sicut
ps. lxxviij. Cum occideret eos querebāt eū
non idē numero ꝫ in spē qz occisi nō quere
bant sic potest hic dici de p̄dicatoribus di
ctis (ꝙ audierūt voces ꝛc) qđ potest intel
ligi de voce xpi qua dicet. venite benedicti
patris ꝛc. vt habetur Math. xxv (Et in illa
hora ꝛc) istud litteāliē exposui de ꝑsecutō
ne gothorꝝ qua ꝑsecuti sunt ecclesiaz ꝙ per
eos mistice possunt itelligi spūs maligni q̄
spūaliter eam ꝑsequuntur ꝙ cōtinue. ideo
dicitur (in illa hora) .i. quacunqz (factus ē
terremotus magn⁹) naz insultu demonū
mouētur corda terrenorum (ꝙ decima ps
ciuitatis cecidit) nam ꝑ impulsum demo/
nū multi xpiani qui erant de cīitate dei. ca/
dunt a statu gratie ꝙ fiunt de cīitate diabo
li. ꝙ hec multitudo cadentium per decimā
partem ciuitatis ꝙ per septez milia occiso/
ruz in terremotu sig nificatur. eo ꝙ vterqz
numer⁹ vniuersitatem significat. vt supra
dictum est in pluribus locis. ꝙ sic ponit̄ ꝫ
numerus decimatus ꝑ indeterminato. nā
per hoc significatur magna multitudo (re/
liqui in timorē missi sunt) vt illi qui non
dederūt gloriam deo celi. qz suum statum
attribuere dēnt gre diuine (Et septim⁹ an
gelus ꝛc) istud litteraliter exposui de iusti
no imperatore qui ꝑ p̄cipem ab eo missū
gothos debellauit. Mistice potest exponi ꝺ
deo pre q̄ ꝑ filiū ab eo missuz de malignis
spiritib⁹ triūphauit ꝺ q̄ triūpho magna fit
solēnitas i ecca militāte spēal̄r in solēnita/
te paschali ꝙ mlto maior i ecca triūphāte.
iō sb̄dit (ꝙ fce sunt voces magne in celo di
cētes factū est regnū ꝛc) fic dr̄ Math. vltio
data est ih̄ois p. i celo ꝙ i terra (ꝙ irate sūt
gētes) .i. demones q̄ gētes dicunt. eo ꝙ a
gētib⁹ in ydol' colebātur vl' ao litterā gētes
.i. rōni ipatores q̄ mltū conati sūt destruē
fidem xpi.

Capitulum. xij.

Et aptū est tēplū ꝛc) ꝫ l̄ral̄r expo/
nit de institutōe solēnitatis purifi
catōis in q̄ xps fuit oblatus corp
al̄r mistice ꝛo pōt exponi de institutōne fe
stiuitat. eucaristie in q̄ xps offert sacramē
taliter ꝙ sic dr̄ (Et apertum est templum)
i. matēial' ecca ad congregādū i hac solēnita
te populum christianum (ꝙ visa est archa
testamēti) .id est christus modo sacramē/

tali qui dicitur arca teſtamenti q̄ ſicut arca teſtamenti otinebat mãna tabulas teſtimonij q̄ virgã aaron. ſic xp̃s otinet dulcedinẽ miſericordie plenitudinez ſcie celſitudinẽ dignitatis ſacerdotal̃ q̄ regie (q̄ facta ſunt fulgura) .i. luminaria refulgẽtia que debent adhiberi i tanta ſolennitate (q̄ voces) multiplicis laudis dine (q̄ tonitrua) p̃dicatõnis autentice (q̄ grãdo magna) que ꝑ̃ſ̃ ſui frigiditatẽ ſignificat timorẽ ne aliquid obmittat̃ de debitis in tãta feſtiuitate (q̄ ſignũ magnum apparuit i celo ꝛc̃) hoc litteraliter fuit expoſitũ de eccl̃ia que fuit afflicta tpe coſdroe. Moralit̃ autẽ poteſt exponi de qualibet deuota perſona q̃ numero q̄ merito mẽbrum eſt eccl̃ie. iõ dicit̃ (mulier amicta ſole) per appetitũ celeſtiũ (q̄ luna ſub pedib⁹ eius) ꝑ cõtẽptũ bonorũ mutabilium (q̄ in capite eius corona ſtellarum duodeciz) ꝑ quas ſignificantur duodecim fruct⁹ ſpũſſancti qui ponunt̃. gal̃. vi (q̄ in vtero hñs) .i. in animo dceptũ boni ꝑpoſiti (q̄ cruciat̃ vt pariat) ꝑ quod ſignificatur intenſuz deſideriũ implendi in opere qõ concepit i mente (q̄ ecce draco magnus q̄ rufus) .i. dyabolus ſuꝑbus q̄ malicioſus (hñs capita ſeptem) .i. inferiorꝫ demonũ vniuerſitatẽ (q̄ cornua decẽ) .i. vniuerſos modos impugnãdi naturã hũanã qr ꝑ ſeptenariũ q̄ denariuz vniuerſitas dignatur (q̄ i capitibus ei⁹ ſeptẽ diademata) .i. multa qr ꝑ ſpũs malignos ſibi ſubiectos frequẽter debellat plurimos (q̄ cauda ei⁹ trahebat tertiam ptẽ ſtellarꝫ q̄ miſit eas in terram) qr magnã partez angelorũ traxit ſecum (q̄ draco ſtetit ante mulierẽ) naz in fidiatur cuilibet bone p̃ſone ad impediẽdũ ſanctũ eius ꝑpoſitũ (q̄ cuz pepiſſet deuotam filium ei⁹) qr q̃ impedire nõ põt dceptũ animi bonũ qui exeat in op⁹nitit̃ illud ꝑ vanã gloriam deuotare (q̄ pepit maſculũ ꝛc̃) .ſ. xp̃m nã ipſe dicit. mat. xij. Quicũq; fecerit volũtatẽ patris mei ꝟ me⁹ frater q̄ ſoror q̄ mater eſt q̃ vero bonũ conceptũ ꝑducit ad effectum. ipſe facit voluntatem dei patris q̄ ſic ẽ mater xp̃i ſpiritual̃. ipm ſpũaliter pariẽdo (q̄ rapt⁹ ẽ filius ei⁹ ad deum) qr bonũ opus ꝑ angelos p̃ſentatur añ deũ ſimiliter xp̃s corporal̃r aſſumpt⁹ eſt in celũ (q̄ mulier fugit i ſolitudinem) .i. extra peccatorũ multitudinez (vt ibi paſcat eã diebus. M. cc. xl.) .i. xp̃i doctrina quam docuit tribuſ annis q̄ dimidio qui otinent dies. M. cc. xl. (q̄ factũ eſt prelium ꝛc̃) per hoc ſignificat̃ repreſſio demonũ per angelos ſanctos ne impugnẽt bonos homines q̄ deuotos ſupra id qõ poſſunt q̄ ſic demones ab eis deiiciuntur ꝺ qua deiectõne dominus ẽ laudãdus. ideo ſubditur (q̄ audiui vocem magnã in celo ꝛc̃) in eccleſia triũphante q̄ militante. Et de malis hominib⁹ qui ſubiiciuntur demonibus ſubditur (ve terre q̄ mari ꝛc̃) .i. cupidis bonorum terreſtrium q̄ deñſis in aq̃s carnalium voluptatum (q̄ ꝑſecut⁹ eſt mulierẽ) quia nititur parientes bonũ preceptum quãtũ poteſt ꝑturbare (q̄ date ſunt mulieri due ale) q̃ ſũt amor dei. q̄ proximi ꝑ quas euolat a facie dyaboli (q̄ miſit ſerpens ex ore ſuo p⁹ mulierem aq̃ ꝛc̃) qr dyabolus fugientib⁹ ab eo mouet perſecutõnem tẽporalem. vt per impatiẽtiam eos frangat (q̄ aperuit terra os ſuum ꝛc̃) hec eſt virgo maria de qua dr̃ yſaie. xli. Aperiatur terra q̄ germinz ſalua tor. ipa nanq; ſibi deuotos adiuuat contra demonẽ. ber. ſup miſſus eſt. in pẽiculis in anguſtijs in reb⁹ dubijs reſpice ſtellam voca mariam (q̄ abijt facere p̃lium cũ reliquis ꝛc̃) quia q̃ dyabolus ab vno ſancto deuincitur vadit ad alium impugnandum (q̄ ſtetit ſup arenã maris) per quam ſignificantur ſteriles i bono ſuper quos ſtat tã q̃ in proprio loco.

Capitulum .xiij.

Et vidi de mari beſtiam aſcendentem q̄ cetera) hic ad litteram deſcribitur perſecutio eccleſie ſub filio coſdroe qui capitulo precedenti vocatus eſt draco. ideo per eius filium ſignificatur tyrannus qui eſt dyaboli filius per eius imitationem. q̄ dicitur hic beſtia habens ſeptem capita. per que ſignificantur ſeptem vicia capitalia (q̄ decem cornua) id eſt vniuerſos modos impugnãdi bonos (q̄ ſuper cornua eius decem dyademata) id eſt omnẽ ſpem ſubiiciendi ſibi iuſticiam (q̄ ſuper capita nomina blaſphemie) quia ſemper paratus eſt deum q̄ ei⁹

membra blasphemare (et bestia quam vidi erat similis pardo qꝛ confirmatꝰ est in malo) Jere. xiij. Si mutare potest ethiops pellem suam et pardus varietates coloris sui et vos potẽitis benefacẽ cũ didiceritis malum (et pedes eiꝰ sicut pedes vrsi) qui sũt lati ad calcandum sic tirãnus studet calcaẽ ꝓplum (et os eiꝰ sicut os leonis) q̃a querit deuorare bona aliorũ (et dedit illi draco ꝟtutẽ suam) quia dyabolꝰ tales adiuuat ad faciendũ suã maliciã (et vidi vnum d̃ capitibꝰ suis occisum ⁊c̃) qꝛ ꝓpter infirmitatez vel aliud malũ superueniẽs tirannꝰ territꝰ aliquãdo ꝯcipit emẽdatõnem. ꝫ illo malo trãseũte reuertitur ad pristinã neq̃ciam vl̃ maiorem (et admirata ẽ vniuersa terra) d̃ tali visione mali ꝙ cõmũiter bonis hoĩbꝰ contingit (et adorauerũt draconẽ ⁊c̃) quia reuerẽdo tirãnũ reuerent̃ dyabolũ cuiꝰ est membrũ (⁊ datũ est ei os ⁊c̃). i. ꝑmittitur loq̃ suꝑba ⁊ blasphematoria (⁊ data est ei potestas facere mẽses quadraginta duos) mens dr̃ a mene qd̃ est defectꝰ ⁊ ideo facẽ mẽses. est deficere tirãnꝰ aũt defic̃ in obseruãtia decalogi ⁊ euãgelij ⁊ duplicis dilcõnis p̃cepti. qd̃ significat̃ per mẽses quadragita duos. nã quadragita sunt quat̃ decez ⁊ sic significat decalogũ ⁊ euãgeliũ q̃dru pliciter descriptum ⁊ ꝑ duos suꝑadditos duplex caritatis p̃ceptũ (⁊ data est illi potestas in oẽm tribu n ⁊c̃). i. super multos bonos ⁊ ẽ hic yꝑbolica locutio (si q̃s hẽt aurẽ audiendi ⁊c̃). q. d. sic̃ tirãnus bonos captiuat ⁊ occidit tꝑalit̃. sic eternal̃r captiuabitur ⁊ ad mortẽ gehẽne ducetur (Et vidi aliã bestiam ascendentem de terra) hoc litteraliter exponit̃ de machameto q̃ legez falsam dedit ismahelitis. iõ mistice potest exponi de quolz heresiarcha qui doctrinã erroneam dat discipulis suis iõ sb̃ditur (⁊ hẽbat cornua duo similia agni). s. xp̃i cuius duo cornua sunt duo testamẽta quorũ vetus dedit ꝑ ꝓphas nouũ aũt ꝑ se ipsum sicut dicitur hebre. i. Olim deꝰ locutus est in ꝓphis ⁊c̃) heresiarcha vero suaz doctrinam nitit̃ defẽdere ꝑ scp̃turã veteris ⁊ noui testamẽti qꝛ tamen male allegat eaz. nõ dr̃ habere duo cornua agni ꝫ similia cornibꝰ agni (⁊ loquebat̃ sicut draco). i. sic̃ dyabolus suggerit ei (⁊ potestatẽ prioris bestie ⁊c̃) ꝑ quam significatur tirãnus vt dictuz est cuius amicitiã ⁊ familiaritatẽ querit heresiarcha. vt ad defẽsionem sue heresis vtatur eius potẽtia sicut legitur de arrio ⁊ pluribus alijs vt sic potestatez eius facere dicit̃. in quantũ ea ad malũ vtitur (⁊ sic fecit terram ⁊ habitantes in ea adorare bestiam primam). i. tirannũ inducens ꝓpl̃uz ad eiꝰ reuerẽtiam. vt sic magis habeat eiꝰ amicitiam (⁊ fecit signa magna ita vt etiã ignẽ facẽt descendẽ ⁊c̃) h̃ fuit in pelagio cꝰ discipuli dixerũt ꝙ fuit spũssanctꝰ qui est ignis diuinus et quia hoc erat falsum. ideo sb̃ditur (in cõspectu hominũ). i. s̃m falsaz estimatõnem credentium (dicens habitãtibus in terra vt facerẽt ymaginem ⁊c̃). i. vt facerẽt reuerẽtiam filio tiranni. qui ẽ eiꝰ ymago naturalis. vt sic ad defensionẽ sue heresis succederet patri (⁊ datum est illi vt daret spiritũ ymagini). i. volũtatez filio tuendi suam heresiz verbis ⁊ factis.

Capitulum. xiiij.

Et vidi et ecce agnus et stabat ⁊c̃) istud exponit̃ lr̃aliter de xp̃o suscipiente animas int̃fectoꝝ a homar successoẽ machometi moral̃r exponi põt d̃ pio põtifice xp̃i vicario. qui dulciter fouet. ⁊ nutrit obs̃uantes castitatẽ que est quoddam martirium spẽaliter ĩ iuuenibꝰ ⁊ maxime quãdo firmatur ꝑ votuz solẽne. ⁊ sic dicit̃ (⁊ vidi et ecce angelꝰ). i. pastor pius (stabat super montem syon). i. eccl̃am militantez de qua dr̃ ps̃. lxxxvi. diligit dñs portas sion super omnia tabernacula iacob ⁊ cum eo caritate ꝯiũcti (centũ. xl. iiij. milia). i. vniuersi cõtinẽtes voto solẽni ideo subditur (habentes nomen eius ⁊ nomẽ p̃ris eius scriptum ac̃) in quo designatur firmitas continentie per votum solenne (⁊ audiui vocem de celo ⁊c̃) per quod significatur ꝯtinẽtium laus deo accepta (⁊ vocem quã audiui quasi citaredoꝝ ⁊c̃) est aũt cithara figure triãgularis ꝑ qd̃ significat̃ fides trinitatis. sine q̃ laus nõ est deo grata (⁊ cantabant canticum nouum). i. ꝑtinens ad nouũ testam ẽtũ (ante sedem dei ⁊c̃). i. ad honorẽ dei ⁊ omniũ sanctoꝝ. ⁊ non ad laudẽ hominum (⁊ nemo poterat dicere canticũ ⁊c̃) quia continentes habent aliquod mẽitum speciale quod non habent alij (hi sunt

qui cum mulieribus non sunt coinquina
ti ꝛc̄) hoc potest intelligi simpliciter ꝑz om
ne tempus ⁊ sic ē virginitas proprie Alio
modo a tpe voti continētie. ⁊ sic potest di
ci virginitas large (qui sequuntur agnuz
ꝛc̄). s. mente ⁊ corpore fide ⁊ opere (hi sūt
ex omnibus primicie deo ⁊c̄). i. gratiosi i
conspectu dei sicut primi fructꝰ sunt alijs
magis grati (Et vidi alterum angelū ⁊c̄)
hoc ad litteram dicitur de sancto bonifa
cio qui missus a papa p̄dicauit populo tu
ringie ⁊ austrasie ⁊ frisie ⁊ multos cōuer
tit ad dominum. Moraliter autem potest
exponi de quolibet p̄dicatore magnuz fru
ctum faciente. ideo subditur (volantem ꝑ
medium celi). i. prompte discurrentem ad
predicandum verbum dei (habentem euā
gelium eternū). i. p̄dicatōnem ad eternita
tem glorie ꝑducere (vt euāgelizaret seden
tibus sup terram ꝛc̄) p̄dicatio debet eē cō
munis omnibus (dicēs magna voce time
te dn̄m ⁊c̄) quia predicator p̄mo p̄ncipali
ter debet iducere populum ad cultuz diui
num ⁊ ꝑ sequens ad destructionem idola
trie ⁊ omnium ad ip̄am pertinentiuz. ⁊ iō
subditur (⁊ alius angelus secutꝰ ē dicens
cecidit cecidit babilō) que it̄ p̄tat̄ cōfusio
ideo significat idolatriam ⁊ pertinētia ad
ip̄am ⁊ quia non solum dēt ydolatriaz de
struere oñdēdo vilitatē culpe ꝫ ec̄ grauita
tē pene. iō sequit̄ (⁊ terciꝰ angelꝰ secutus ē
illos dicēs si q̄s adorauēit bestiaz ꝛc̄). i. ex
ercuerit ydolatriam vel aliquod pertinēs
ad ipsam (bibet de vino ire dei ⁊c̄). i. valde
grauiter ⁊ eternaliter punietur vt patet ꝑ
lr̄am sequētem Licz aūt ꝫ nominent̄ tres
angeli. tn̄ iste tres denūciatōnes vel p̄dica
tōnes pn̄t vni ⁊ eidē predicatori ꝯuenire si
cut dicit glosa sup locuz istum (Et audiui
vocē ꝛc̄) qm̄ opposita iuxta se posita magl.
elucescūt. iō post denūtiatōnez punitōnis
peccatorū. ꝫ ponit̄ premiatio sanctoꝝ cuz
dicitur (scribe beati mortui ⁊c̄) est ei btitu
do statꝰ oim bonorū aggregatōe perfectꝰ
vt dr̄ libro de cōsolatōne (opa eni illorum
sequūtur illos) qꝛ ꝫm quantitatē meritoꝝ
sequitur quātitas p̄miorum (⁊ vidi ⁊ ecce
nubē ⁊c̄) ꝫ lr̄aliter ꝑ duas falces describū
tur due punitōnes tirannorū. Moralr̄ aūt
significant̄ duo modi quibꝰ puniuntur ma
li xp̄iani primꝰ est per excommuicationez
qua prescindunt̄ a communione ecc̄e ꝓpt̄
suam contumaciam. Iō dr̄ hic. mitte fal
cem tuā) ⁊ sequit̄ (qm̄ aruit messis terre)
ꝑ istam ariditatē significatur induratio si
ue contumatia ꝓpter quē est excōicatio fe
renda. scd̄s vero modꝰ ē ꝑ ext̄miatōnem
siue per gladium materialez ⁊ pertinet ad
iudicem secularē ⁊ d̄ ista sb̄ditur (⁊ exiuit
sanguis de lacu ꝛc̄)

Capitulum .xv.

Et vidi) sequitur (angelos septem
habētes septē plagas ⁊c̄) ꝑ q̄s sig
nificāt̄ omnes pene in generali q̄
sunt peccatoribꝰ infligēde eo ꝙ septenario
numero vniuersitas figurat̄. ⁊ magis ex/
plicantur capitulo sequēti Premittitur ta
mē laus iustoꝝ de euasione dictaruz pena
rum. ⁊ de diuine iustie impletione cum di
citur (⁊ vidi tanq̄ mare vitreum mixtuz
igne) ꝑ qd̄ significatur baptismꝰ. eo ꝙ cō
fert̄ in aqua ⁊ spūsancto q̄ est ignis dīnus
(⁊ habētes citharas dei). i. laudes dīnas
de sua euasione ⁊ diuīe iustīe impletōne in
maloꝝ punitōe ⁊ patet littera.

Capitulum .xvi.

Et abijt primꝰ ⁊ effudit phialā suā
in terraz) ꝑ quam significat̄ puni
tio cupidorum. qui defixi sunt in
amore terrenoꝝ. vnde dicit augustinꝰ. Si
diligis terrā terra es (Et factū est vulnꝰ se
uum). i. punitio grauis que ē infernal̄ (in
oēs qui hēbāt caracterez bestie). i. tiranni
vt supradictū est ⁊ isti qui sunt cupidi. quia
sicut tirannus aliorum bona rapit violent̄
ita cupidus fraudulenter per vsuras ⁊ ca
lumnias falsas ⁊ alias fraudes exquisitas
(Et secundus effudit phialam in mare) ꝑ
quod significatur punitō iuidorū nā sicut
mare est amarum. sic inuidi amaricātur
de bono aliorum (⁊ omnis anima viueus
mortua est in mari) q̄a licet iuidus viuat
corporalr̄ tamen iam mortuus est spūalit̄
⁊ morti scd̄e que est mors inferni deputa
tus eternaliter (Et tercius effudit phialaz
suā sup flumia ⁊ sup fōtes) ꝑ qd̄ signat̄
punitō carnaliū q̄ delectant̄ in aq̄s volup
tatū (⁊ factꝰ ē sāguis) qꝛ delcātō volupta
tū reuertitur eis in amaritudinē penarū
vn̄ dr̄ infra. xvij. q̄ntū se glificauit ⁊ i deli

cijs fuit. tantum date ei tormētum ⁊ luctū (⁊ quia sanguinem sanctorum apostolorū). i. nūciorū tuorum effuderūt voluntate. etsi non opere nam homines voluptuosi illos odiunt. qui eorum vicia reprehendūt (Et. iiij. angelus effudit phialam suam in solem) ꝑ quod significatur punicio malorum p̄latorum. p̄latus enim debet esse sic sol illuminans ⁊ confortans populū suum ꝫ malus facit ꝯtrarium. ideo sbditur (⁊ datum est illi). i. ꝑmissum dyabolo ꝓcurāte (estu affligere homines ⁊c̄) nam estu sue cupiditatis affligūt sbditos eorum bona i iustis extorsionib⁹ rapiendo. ⁊ eos sua vita mala scandalizādo ideo sbditur (⁊ blasphemauerūt nomen dei) naꝫ homines sic afflicti ex impaciētia ꝓrumpūt aliquādo in blasphemiā dei. sicut dicitur de dauid. ij. Re. xij. ꝙ fecit homines blasphemare nom̄ dn̄i. quia ꝓpter adulteriuꝫ eius cum bersabee ⁊ homicidiū vire. plurimi dicebant deum egisse iniuste reprobando saul ⁊ dauid eligēdo (Et quit⁹ ⁊c̄) hic ponitur punicio malorū principum. iō subditur (sup̄ regnū bestie). i. principātis tirannice. nam bestia dicitur quasi vastia a vastando (⁊ factum est regnū eius tenebrosuꝫ) qꝛ ꝑ hoc ducitur ad tenebras gehēne ⁊ popul⁹ sibi subditus patitur tenebras angustie. iō sbditur (⁊ cōmāducauer̄t linguas suas p̄ dolore) mos enim hominis irati est linguā ⁊ labia mordere (⁊ blasphemauerūt deuꝫ) exponat̄ sic̄ pri⁹ (Et sextus ⁊c̄) h̄ ponitur punitō superborum q̄ excedūt metas suas (sicut eufrates inūdat vltra ripas suas ⁊ siccauit aquā) aqua eufratis siccatur qn̄ sup̄bi potētia tollitur seu defalcatur (vt p̄paretur via regibus ab ortu sol̄) ꝑ istos possunt significari homines ꝯtentiosi. naꝫ in ortu solis iusticie q̄ xp̄s est pax clamata fuit per angelos dicētes gloriā in altissimis deo. ⁊ in terra pax hominib⁹ bone volūtatis. ab h̄ ortu recedūt cōtētiosi qui veniūt cōtra superbum qn̄ viderūt ipsum in potētia diminutuꝫ (⁊ vidi de ore draconis ⁊c̄) dyaboli qui dicit̄ bestia a vastando. ⁊ draco insidiando ⁊ ꝓ ph̄a magna mētiendo (exisse spn̄s tres immūdos ⁊c̄) ꝑ istos tres significantur mali relatores aduocati dolosi ⁊ adulatores q̄ sua verbositate mūdi potētes excitāt ad cōtētiones (Et septim⁹ angel⁹ effudit phialā suam in aerē ⁊c̄) ꝑ qd̄ significatur punitio malorū doctoꝝ qui suis v̄bis v̄berāt aerē errores ⁊ hereses seminando (⁊ exiuit vox magna de tēplo a trono ⁊c̄) ꝑ tēplū significant̄ prelati fauētes heresi ⁊ ꝑ thronū principes. sicut legit̄ de plurib⁹ p̄latis ⁊ p̄ncipib⁹ arriane heresi adherentib⁹ ⁊ catholicos grauit̄ ꝑsequētib⁹ iō subdit̄ (⁊ facta sūt fulgura ⁊c̄). i. tēpestas in ecclesia (qualis nūq̄ꝫ fuit) quātū ad oēs e⁹ ꝯditōnes sicut de q̄libet cōfessore cantat ecclesia nō est inuēt⁹ simil̄ illi (⁊ fracta ē ciuitas). i. eccl̄a q̄ dꝫ eē ciuiū vnitas in tres ꝑtes. naꝫ aliqui adherebāt arrij doctrine. aliqui v̄o doctrine eccl̄e. aliq̄ erāt dubij de vtraqꝫ (⁊ ciuitates gētiū ceciderūt) nā aliqui gētiles ad fidē conuersi vidētes talē diuersitatē reuertebātur ad p̄stinā infidelitatē (⁊ babilon magna). i arrij ꝑfidia (venit in memoriā ⁊c̄) nā ex ordinatōne dei simplicit̄ est destructa (⁊ oīs insula fugit ⁊c̄) nam arriani nō habuerūt refugiū hic vel ibi (⁊ grando magna ⁊c̄). i grādis pena ex dei ordinatōne (cecidit) super arrianos. s. pena gehēne vbi damnati. blasphemāt iusticiam dei.

Capitulum. xvij.

Et venit vn⁹ de septē angl̄is) sequit̄ (on̄dā tibi dānatōneꝫ meretricis ⁊c̄) Moral̄r exponēdo hec est mlr̄ de q̄ dr̄ zacharie. ij. Hec ē impietas. bestia v̄o sup̄ quā sedet est ꝯgregatio malorum qꝛ bestial̄r viuūt hec aūt mulier ⁊ bestia dicunt̄ ornate p̄ciosis qꝛ talia ꝯmuni⁹ repēiunt̄ in mal̄. septē capita h⁹ bestie sunt septē vicia capitalia q̄ dicūt̄ (reges) qꝛ multa vicia sub se cōtinēt ⁊ (mōtes) ⁊ hoc propter sup̄biam que ꝯtinetur in eis nā in oī pc̄co mortali est cōtēpt⁹ dei (ꝑ decem cornua ipsi⁹) significat̄ oīmoda ꝑsecutio decē p̄ceptoꝝ dei (⁊ bestia quā vidisti fuit ⁊ nō est et ascēsura est de abisso) impietas eni fuit maior an̄ tempus xp̄i q̄ꝫ post ꝓpter ydolatriā q̄ vigebat in toto orbe paucis valde exceptis iō dicit̄ fuisse aūt ante temp⁹ xp̄i ⁊ non eē tp̄e ip̄i⁹ qꝛ nō est tāta lꝫ sint mlti mali ꝫ tp̄e antixp̄i erit valde magna. h̄m qd̄ dicit̄ Math̄. xxiiij. abundabit iniq̄. ⁊ refrigescit caritas mltorum. iō dr̄ ꝙ ascēsura ē de abisso nā antixp̄s hēbit dēonē p̄uatū c⁹ tōl̄r

sequetur instinctū (⁊ mirabunt̄ inhabitantes terrā ꝛc̄) quia videntes potentiā antixp̄i ⁊ signa mendacia q̄ faciet admirabuntur ⁊ ipsū sequentur exceptis electis iō sequit̄ (quoruz non sunt noia in libro vite) (⁊ reges septem sunt ꝛc̄) h̄ refertur ad terminos seu tp̄a in quib⁹ fuit ⁊ erit iniq̄tas seu malicia quorū primuz fuit a peccato ade vsqz ad diluuiū. Scd̄m a diluuio vsqz ad abraham. tercium inde vsqz ad moysen. quartum inde vsqz dauid. quintū inde vsqz ad xp̄m. iō dicitur (quiqz ceciderūt) nam isti quinqz termini trāsierūt ⁊ vnus ē. s. terminus vl̄ temp⁹ xp̄i ⁊ alius nōdū venit. s. termin⁹ antixp̄i ⁊ cū venerit oportz eū breue tempus manē. qz sicut dr̄ mat. xxiiij. Dies illi ꝓpter electos breuiabunt̄. veruntamen iniq̄tas erit maxima intēsiue ⁊ iniquoruz multitudine in tantū ꝙ poterit equiparari ille termin⁹ duobus iō dicitur (⁊ bestia que erat non ē ⁊ ipsa octaua est ⁊ de septē est) qz septim⁹ termin⁹ computat̄ ꝓ duob⁹ (⁊ in interitū ibit) naz in finali iudicio oīs malicia retrudetur in iferno (⁊ decem cornua q̄ vidisti) ꝑ que significantur. oēs modi ꝑsecutōnis decalogi sicut predictum est decem reges sunt q̄ nondū acceperunt regnum. s. quātum ad suaz maximā potestatem. quia licet modi ꝑsequendi iusticiam q̄ in decalogo cōtinētur multū inualuerit tn̄ antixp̄i tempore erūt i sua maxia ptāte (hi vnū consilium habent ꝛc̄). s. impugnandi iusticiā modo p̄dicto (⁊ ptātē suā bestie tradēt) seruiendo iniusticie ⁊ iniq̄tati ad iniquitatem (hi cum agno pugnabunt) fidē xp̄i quātū poterūt ipugnādo (⁊ agnus vincet illos) aliq̄s ip̄orū simpl̄r dānando ⁊ aliq̄s ꝑ fidem sibi sb̄iugādo de q̄bus sb̄ditur (hi odient fornicariam). i. iniq̄tatez quantum dilexerāt eam prius vel amplius (desolatam faciēt eam ꝛc̄). i. desolatōnem eius futuram denūciabūt constanter contra vicia predicando.

Capitulum .xviij.

Et post h̄ vidi aliū angelū ꝛc̄) h̄ litteralit̄ exponit̄ de ademaro ep̄o podiēsi. Moral̄r aūt pōt exponi de q̄libet p̄lato vel doctore q̄ ꝑ bonā vitam ⁊ sciam illuminat ecclesiam ⁊ p̄dicat constāter contra ciuitatē dyaboli q̄ est ꝯgregatō malorū. d. (cecidit babilon) ⁊ dr̄ bis cecidit p̄mo pro casu culpe ⁊ scd̄o ꝓ cāu gehēne (⁊ audiui aliā vocē ꝛc̄) qz predicator vel doctor nō solum debet denūciare vilitatez culpe ⁊ magnitudinem pene futuē citatis dyaboli. ꝫ ⁊ monere ꝓpl̄m vt fugiat de ea ne forte inuoluat̄ malis ei⁹ ⁊ penis futuris iō sb̄dtur (exite de illa ꝓpl̄us me⁹ ꝛc̄) exprimuntur in spāli pricipes cum dr̄ (⁊ plāgēt se sup̄ illam reges terre) sb̄ quib⁹ intelligūtur milites ⁊ terrarū rectoēs ⁊ negotiatores terre sub quibus intelligunt̄ manu artifices i mari vl̄ terra de negociatōne viuētes vt ꝓseq̄tur lr̄a satis diffuse. ꝑ qd̄ isinuat̄ ꝙ predicatō dēt eē cōis.

Capitulum .xix.

Post h̄ audiui vocem magnam ꝛc̄) hic describitur laus scōꝝ de sua euasione a p̄dictis malis ⁊ de ipletōne diuine iustie in dānatis s̄m illud. p̄s. Letabit̄ iust⁹ cū viderit vindictam man⁹ suas lauabit in sāguie pccōris. ⁊ describitur ista laus quantū ad ecclesiam triūphantē ⁊ quātum ad militantē que debet quantū potest triūphanti cōformari. s̄m quod dr̄ i illa ꝓsa supne mr̄is gaudia represētet ecclesia q̄ ab aliq̄b⁹ dr̄ eē bti gregorij ab alijs aūt hugonis de sancto victore (iō dr̄ dicētium alleluya) ꝓ ecclesia triūphāte ⁊ subdit̄ post (⁊ iterū dixerūt alleluya) ꝓ militāte (⁊ ecce cecidi ad pedes eius ꝛc̄) ꝑ hoc oñdit̄ ꝙ nō solū dēt gr̄a reddi deo de suis bn̄ficijs ꝫ cc̄ suis ministris. per q̄s reuelat hominib⁹ veritatē vl̄ alia bn̄ficia subministrat (⁊ dixit m̄ vide ne feceris ꝛc̄) per h̄ arguūtur hoies superbi q̄ querūt idebite ab alijs honorari (post hec vidi celū aptū ꝛc̄) h̄ lr̄aliter intelligi videtur de xp̄o ꝑ ea q̄ sequūtur. Moral̄r aūt pōt exponi de q̄libet ei⁹ bono vicario in spūalibus cuiusmodi sunt p̄lati vl̄ tp̄alib⁹ cui⁹ mōi sūt p̄ncipes terreni ⁊ eoꝝ sb̄dit̄. bonis q̄ ꝑati sunt eis obediē i licitis ⁊ honestis iō seq̄tur (⁊ exercit⁹ q̄ sunt i celo sequebantur eū in eq̄s albis). i. corporib⁹ mūdis (⁊ ipse calcat torcular ꝛc̄). i. bon⁹ xp̄i vicari⁹ punit iuste male facta (⁊ hz i vestimēto ⁊ femore suo scp̄tū rex regū ꝛc̄) qz sb̄ se plures bn̄ regētes hēt q̄ reges dici possunt a regendo. dr̄ aūt h̄ scriptum in vestimento ⁊ in femore suo femur est

femur est itrinsecū homini vestimētuz aūt extrisecum .in actib⁹ aūt intrisecis ꝙ extrisecis talis superiozis apparet ꝙ populum sibi subditū vult dicto mō gubnari(et vidi vnū angelū stantē in sole)ꝑ solē pōt itelligi claritas iusticie de qua dr quito ethicoꝛ ꝙ neqꝫ hesper⁹ neqꝫ lucifer ē ita admirabilis Angelus igit stās in sole ē predicatoz ostanter predicans' otra obstinatos seueritatem iustie diuine iō ꝟboitur (dicens auib⁹).i.demonibus q̄ sunt executozes diuine iusticie in dānatis .ꝙ autē ꝑ aues significātur demones ptz ꝑ verbum saluatoris in parabola seminātis (vt mā ducetis carnes reguz ꝛc̄).i.obstinatoꝝ i culpa .iō sequitur(ꝙ apprehēsa est bestia ꝙ cum illa pseudo ꝓphete ꝛc̄ sequitur(missi sunt i stagnum ignis ardētis)

Capitulum .xx.

ET vidi angelū descēdentem de celo ꝛc̄) ꝑ istū angelum intelligitur q̄libz bon⁹ xp̄ianus vicarius xp̄i. q̄ amoze iusticie nō timet ligare viculo excōicatōnis vel interdicti tyrānos ꝑsequētes iusticiā dei(ꝙ vidi sedes ꝛc̄).s.superioris ꝑlati ꝙ bonoꝝ suffraganeoꝝ in represſione malicie tirānice sibi constāter assistētium(ꝙ animas decollatoꝝ)sustinētiū dāna rerum vl̄ coꝛpoꝝ pro veritate de quib⁹ fuit sanct⁹ Thomas cantuariēsis ꝙ cōfimiles ꝙ viterūt vita gr̄e ꝙ regnauerūt regendo iuste in presēti ꝙ postea regno gl̄e ceteri ꝟo moztuoꝝ q̄ pro xp̄o nihil passi sunt vel receperunt caracterē bestie.i.demonis ꝙ btūs martin⁹ cruētam bestiaz nominauit nō viterūt.s.vita gr̄e vl̄ gl̄e donec ꝺsūmentur mille anni.i.nunqꝫ sicut.p̄s.c.ix.dicit Sede a dextris donec ponā inimicos tuos scabellum pedū tuoꝝ ꝛc̄.nō est intelligēdū ꝙ xp̄s cesset sedere ad dexterā p̄ris.qñ ei⁹ inimici totalr sibi ſbdentur i iuditio finali sic in ꝓposito ꝑ ly donec non est intelligendum ꝙ cōsummatis mille annis damnati debeāt viuere vita gr̄e vel gl̄e(hec est resurrectō p̄ma).s.de peccato ad gr̄am vel de coꝛpozali moꝛte ad gl̄am anime quātū ad illos q̄ nō habent aliq̄d purgādum iō subditur(in his scd̄a moꝛs non habz potestatez).s.moꝛs inferni(ꝫ erūt sacerdotes dei) .i.sacras laudes deo dātes(ꝙ regnabunt cum eo mille annis).i.tempoze a deo p̄z/finito ita ꝙ ponitur hic numer⁹ determinatus ꝑ indeterminato ſicut frequent̄ fit in ꝟb libzo ſicut patet ꝑ supdicta(Et cū ꝺsūmati fuerit mille anni soluet sathanas ꝛc̄)ꝟb ad l̄ram dicitur de antixp̄o Mozalr aūt exponi pōt de quolibet tiranno ꝙ d̄ adherēti b⁹ sibi de q̄bus dicitur.i.Jo.ij. Jam anti xp̄i mlti sūt(ꝙ descēdit ignis de celo)i.dei sentencia cōdēnans eos ad ignem gehēne (vbi bestia ꝙ pseudo ꝓphete cruciabūtur) i.bestialr viuentes ꝙ pernicioſe mendaces (ꝙ vidi thꝛonuz magnū)ꝟb l̄ſaliter exponit de iudicio finali mozalr autez potest exponi de iudicio discretōis quo reprobi discernūtur a bonis q̄d̄ quidem iudiciū est in p̄senti ſm q̄d̄ dr̄ io.xij.Nūc iudiciū est mundi ꝛc̄)ꝑ thꝛonū hic intelligit auctozitas ꝙ potestas iudicādi dina iō thꝛon⁹ iste dr̄ magn⁹.nā ad oēs se extēdit ꝙ cādio⁹ qz claē discernit colоz eni cādio⁹ plimuz hēt de luce(ꝙ sedētē sup eū a c⁹ ꝺspectu fugit t̄ra ꝙ ꝛc̄) naz respcū dei nihil ē ois creatura(ꝙ vidi mortuos magnos ꝙ pusillos ꝛc̄)oēs ei viuētes i mūdo.moꝛtui dicunt ꝓpt̄ necessitatē moꝛiēdi.ꝙ sic dictū fuit ade.Gen.ij.q̄ cūqz die ꝺēderis ex eo moꝛte moꝛieris ꝓpt̄ necessitatē moꝛiēdi quā incurrit moꝛiēdo (ꝙ iudicati sunt ex his q̄ scꝑta erāt i libzis).s.ꝺsciaꝝ(ꝙ dedit mar̄ moꝛtuos suos ꝛc̄)ꝑ ꝟb significat ꝙ nihil occultari pōt iudicium diuinū(ꝙ infern⁹ ꝙ moꝛs).i.hoies i pcīs obstiati q̄ dū ad hūc viuūt dicūtur diaboli(missi sūt i stagnū ignis).i.ad mittēdū p̄uiſ ꝓpter qd̄ etiam viuētes dicunt stipula iferni. Caplm .xxi.

ET vidi celū nouū)ꝟb l̄ſalr exponit de renouatōe mūdi sēſibil̄ futura moꝛalr āt expōi pt de renouatōe ſpūali hois q̄ dr̄ a pḃis minoꝛ mundus e⁹t̄ra est coꝛp⁹ ꝙ celū aia qz sicut terra germinat ex i fluētia celi sic coꝛp⁹ moueť ꝙ viuit ex anime ꝟtute.ꝟb igit celū.s.aia renouať. qñ ꝑ pniam verā pfecte purgať ꝙ terra .s. coꝛp⁹ qñ mūde ꝟuať(ꝙ mare iā nō est).i. amaritudo pcī nā ꝑ pniam est ablata(ꝙ ego Iohes vidi citatem sanctā ierusalē).i. fidelē psonam quālibz deuotā q̄ dr̄ citas i.ciuiū vnitas ꝓpter cōcoꝛdia m virium inferioꝝ ad rōnez ꝙ sca.i.xp̄i sāguie tincta

in baptismo ꝙ ierusalē.i.pacifica ꝑ̄ē ocoꝛ
diam dictā ꝙ descendēs de celo ꝑ̄ē gr̄e in
fusionē in eiꝰ augmēto a deo paratā.i.diui
nis carismatibꝰ adornatā ꝑ̄ē qđ de ea sb̄
ditur(ecce tabernaculū dei ꝛc̄)naꝛ in tali
bus deus habitat ꝑ gr̄am(ꝙ absterget de
us omnē lacrimam ꝛc̄) trāsferēdo tales se
cum ad gl̄am(ꝙ dixit q̄ sedebat in throno
ecce noua facio oia).s.in resurrectōne qñ
sancti habebūt coꝛpoꝛa gl̄osa(ꝙ dixit m̄ fa
ctum ē).i.consummatū hominis p̄mium
(ego sum alpha ꝛc̄).i.pricipiuꝫ a quo octa
oriūtur et finis ad quē oꝛdināt̄(ego siciēti
dabo de fōte aque viue).i.de vera beatitu
dine gratis sic̄ dicit̄.Ro.vi.Gracia dei vi/
ta eē̄na (q̄ vicerit ꝛc̄).s.mūdū carnē dya
bolū (timidis)aūt timoꝛe male hūiliāte ꝙ
incredul̄ veritati diuie (et exꝛecratis).i.iu
ste separatis a sacrām̄tis ecclesie)et vene
ficis).i.infectis veneno inuidie (et oībus
mēdacibꝰ)pniciose (ꝑs illoꝝ ꝛc̄).i. ptici
pacō eoꝝ cū demonibꝰ in gehenna (Et ve
nit ad me ꝛc̄.)quoniā bonū nō mouet ni/
si aliq̄ mō cognitū ideo q̄libet fidelis debet
cōsiderare statū supne ciuitatis vt afficiat̄
ad ipsū ido sb̄dit̄(veni et ostēdā tibi vxoꝛē
agni).i.ecclesiā cumphātē(et sustulit me i
spū in mōte magnū).i.in cōtēplatōis exces
su . (et ostēdit mihi ciuitatē).s.ihrlm cele
stē (descēdētez de celo)h̄ dicit̄ quia nō pos
sumꝰ ascendere ad gl̄az nisi prius ad nos
descendat ꝑ gr̄am ꝑ̄ter qđ petimꝰ in ora
ne dnica mat.vi.Adueniat regnū tuum (
hāntem a deo claritatem).i.dei clarā visio
nem(ꝙ lumē eis simile lapidi p̄cioso).i.cri
sto hōi q̄ dicit̄ lapis abscisus de mōte sine
manibus danielis.ix.Eius ei glorie oꝛnāmā
tur ceteri sancti sicut mēbꝛa capiti (tanq̄
lapidi iaspidi) in quo ē varietas coloꝛum
designās in hoīe xp̄o varietatē carismatū
ꝙ donoꝝ sicut cristallū qđ oꝛ scoare sitim
ꝙ xp̄s sua deitate sedat totaliꝛ desideriū
hūanū(ꝙ hēbat murū magnū) ꝑ quez sig
nificat̄ securitas possessiōis(habentez poꝛ
tas duodeci) ꝑ quas significātur decē pre
cepta decalogi cū duobꝰ p̄ceptis caritatis
ꝑ que tanq̄ ꝑ poꝛtas ē ingressus supne ci
uitatis .mat.xix.Si vis ad vitaz ingredi
serua mādata(ꝙ in poꝛtis duodeci āgl̄os)
nā ꝑ angeloꝝ ministeriuz inducunt̄ electi
ad regnū celoꝝm.luce.xvi.Factū est aūt
vt moꝛeret̄ mēdicꝰ ꝙ poꝛtaret̄ ab angelis
in sinū abꝛahe(ꝙ noia inscꝑta q̄ sunt noia
duodeci tribuum filioꝝ isrl̄).i.bonoꝝ xp̄i
anoꝝ ad quos deuoluta sunt noia filioꝝ
israel.vt habetur Roma.secundo.Ab oꝛi
ente poꝛte tres ꝛc̄)nam per fidem trinita
tis descriptam a quatuoꝛ euangelistis. est
introitus superne felicitatis.euageliuz ve
ro mathei dicitur ab oriēte eo ꝙ describit
xp̄i oꝛtum.luce vero ab occidēte .qꝛ descri
bit passionis occasiuz.iohānis vero ab au
stro.vnde est maioꝛ refulgentia lucis quia
describit claritatem diuinitatis .marci ve
ro ab āquilone quia describit iudiciariam
potestatem que incutit frigus timoꝛis (et
qui loquebatur mecum habebat mensu /
ram ꝛc̄)Per hoc significantur diuersi gra
dus glorie ꝑm hominum merita qui assu
munt̄ ad oꝛdines angeloꝝm. ideo in fine
dicitur(mensura hominis que est angeli
Et erat structura muri eius ex lapide iaspi
de)ꝑ quam significatur xp̄us vt predictū
est cuius merito ibi locatur omnis qui ibi
dem ponitur.sicut dicitur actu.iiij. Non ē
in alio aliquo salus(ipsa vero ciuitas au/
rū mūdum simile vitro mundo)nam ibi ē
perfecta caritas ꝙ visionis claritas (fūda
menta muri ciuitatis ꝛc̄) ista fundamēta
sunt apostoli qui post xp̄m dicuntur ecce
fundatoꝛes vnde supra dicitur . ꝙ murus
ciuitatis hās fundamēta.xij.ꝙ in ip̄is.xij.
noia aplꝝ ꝙ agni(fūdamentū primū tas
pis)ꝑ qđ potest itelligi petrꝰ vicariꝰ xp̄i ꝑ
ter qđ eiꝰ significatio q̄ est ꝑ iaspidē vt p̄di
ctū est cōicat̄ petro(scđm saphirꝰ)q̄ est co
loris celestis iō significat paulū qui fuit ra
ptꝰ vsq̄ ad terciū celū (terciū calcedoniꝰ
)q̄ valet oꝛa illusiones demonū iō signifi
cat iohēm dicētē.Nolite credē oi spiritui .
ꝑbate spūs vtꝝ ex deo sint(q̄rtū smarag
doꝰ)valēs oꝛa moꝛbū caducū iō significat
iacobū q̄ primꝰ inē aplos sustinuit martiriū
ꝙ sic fuit alijs firmitati.exēplū(q̄ntū sanꝛo
nit)faciēs hūilē ꝙ pudicū iō significat iaco
bū minoꝛē ex vtēo mris scī̄(sertū sardiꝰ)
q̄ gaudiū accēdit ꝙ pellit tioꝛē iō significat
ādreā qui videns alōge crucē sibi ꝑatā dix
it.o bō crux diu desiderata ꝙ iā occupiscētī
aio p̄parata securꝰ ꝙ gaudēs venio ad te
ꝛc̄).vij

ꝛc̄ (septimū crisolit⁹) q̄ pellit tiores noctur
nos iō significat matheum q̄ a sponsa xp̄i
repulit ethiopem tenebrosum (octauuz be
rillus) q̄ reddit mitem ⁊ facit benignum
iō signat symonē qui audiēs interp̄tat̄ mi
tis eni ⁊ benigni ꝓprium ē audire pacifice
qd̄ dr̄ (nonū topazi⁹) q̄ valet ɔtra lunati/
cam passionē iō significat bartholomeum
q̄ filiam regis polemij ab hac passione cu
rauit ⁊ baptizauit (decimū crisopass⁹) q̄
valere dr̄ ɔtra leprā iō significat thomam
q̄ per diligentiā inq̄rendi veritatem resur
rectōnis repulit a nobis lepraz īfidelitatis
(vndecimū iacictus) q̄ dat mēbris vigorē
iō significat philippum qui debilitatos ⁊ e
grotantes ex flatu draconis restituit ad vi
gorem ꝑfecte sanitatis (duodecimuz ama
tistus qui facit vigilem ⁊ repellit malam
cogitacionē iō significat iudam q̄ interpre
tatur ɔfitens siue laudans nā cōfessio cul
pe ⁊ laudis dine vigilem facit ⁊ cogitacio
nez malā repellit. iste vero ꝓprietates lapi
dum accepte sunt de libro q̄ dr̄ de ꝓprieta
tibus rerum (⁊ singule porte erant ex sin/
gulis margaritis ꝛc̄) sicut apostoli sunt di
cti fundam̄ta ita possunt dici porte ⁊ expo
ni de eis p̄dicte margarite sicut iā sunt ex/
posite (⁊ templū non vidi in ea ꝛc̄) naz in
ciuitate celesti nihil figurale repitur ꝫ de⁹
in se ipso adoratur.

Capitulum. .xxij.

Et ondit m̄ flumen aque viue ꝛc̄)
h̄ litteralit̄ exposui de ꝓcessu spūs
sancti q̄ a sanctis in p̄ria videtur
licet non cōprehendatur. vita x̄o celestis i
sacre scripture studio inchoat̄ sicut dic̄ Je
ronim⁹ in epl̄a ad paulinū de omnibus sa
cre scp̄ture libris Oro te frat̄ carissime in
ter hec viuere. illa meditari nil aliud nosse
nihil q̄ aliud querē nonne videt̄ tibi iaz h̄
in terris regni celestis habitaculū ꝛc̄. ꝓp̄t̄
quod h̄ flumē dici potest sacra scriptura q̄
ꝑ reuelatōnē procedit de sede dei ⁊ agni a
que viue nam ab eo qui est vita per eēntiaz
fluit per reuelatōnem ⁊ refluit per claram
visionem ipsa enim est fons salientis .i. fa/
cientis salire i vitam eternam. Jo. iiij. Sic̄
aque materiales a mari fluunt ⁊ ad maē
reuertuntur (⁊ ex vtraq̄ parte fluminis li
gnum vite) .i. Christus vtraq̄ enim pars
huius fluminis est vetus testamentum et
nouum ⁊ in vtroq̄ describitur Christus i
nouo tamen magis clare (afferens fruct⁹
duodecim) qui exprimuntur. galla. v. Fru
ctus spiritus est caritas gaudium ꝛc̄ (per
menses singulos) mensis dr̄ a mene quod
est defectus. isti vero fructus releuant sin/
gulos defectus (⁊ folia ligni vite ⁊ ad sani
tatem gentium) ista folia dici possunt xp̄i
verba. quibus multitudo gentium est ab
infidelitate sanata (⁊ omne maledictum
non erit amplius) nihil enim continetur i
sacra scriptura quod non sit iductiuuz ad
bonuz (ꝫ sedes dei ⁊ agni in illa erunt) nā
in ipsa vterq̄ reperitur descriptus (⁊ ꝑui
eius) .i. deuote studentes (seruient ei) pre/
dicando populis ⁊ deum colendo (⁊ vide
bunt faciem eius) ꝑ speculuz ⁊ in enigma
te in presenti ⁊ facie ad faciem in futuro (
⁊ nomen eorum scriptuz in frontibus eo/
rum) ꝑ fidelem ⁊ apertam confessionem (
⁊ nox vltra nō erit) .i. nulla obscuritas. ꝫ
visio clara. cetera patent vsq̄ ibi (⁊ postq̄
audissez ꝛc̄) exponatur sicut supra. xix. ca.
Et dixit mihi ne signaueris verba ꝛc̄) q̄a
sacra scriptura non est occultanda. ꝫ ma/
gis explananda ⁊ predicanda locis tamen
⁊ temporibus debitis vnde in ei⁹ persona
dr̄ ecc̄i. xxiiij. Qui elucidāt me vitam eter/
nam habebūt (qui nocet noceat adhuc) .i
nocebit ita q̄ ponitur hic optatiuū pro in
dicatio ⁊ similr̄ cum dr̄ (⁊ qui in sordibus
est ꝛc̄) .q.d. ꝑ sacram scripturam non mu
tatur liberū arbitriuz quin flexibile sit ad
bonum ⁊ ad malum (ecce venio cito) .scz.
i morte cuiuslibet hominis cui⁹ est vita bre
uis (bti qui lauant stolas suas) .i. cōscias
ꝑ veram penitētiam (vt sit potestas eoruz
i ligno vite) ip̄m degustando ichoatie per
gratiam ⁊ consūmatie fruēdo ꝑ gl̄am (⁊
sponsus ⁊ sponsa dicunt veni) Glosa iterli
nearis ad noticiam libri .i. sacre scripture
ad cui⁹ noticiā inducūt xp̄s ⁊ ecc̄a sponsa
eius (et q̄ audit) .i. itelligit (dicat veni) nā
itelligētes sacram scripturaz īducere dēnt
alios ad ei⁹ itelligētiam (et q̄ sitit veniat)
nā desiderātes ip̄am iueniūt eā (ɔtestor ei
oi audiēti ꝛc̄) ꝑ h̄ p̄cludit̄ via p̄sūptuosis
addēdi vl̄ diminuēdi i expositōe sacre scrip
ture aliq̄d dissonuz a fidei x̄itate ⁊ q̄a ve/

rus intellect⁹ sacre scripture nō habetur ni
si p donū gratie. subditur i fine (gratia do
mini nr̄i Jesu xp̄i cū oib⁹ vobis Amen).
Explicit liber apocalipsis.

Post libros biblie canonicos ad nō ca
nonicos manū mitto int̄ quos p̄mus ē
liber thobie ꝓpt̄ quod icipiā ab ip̄o.

Capitulum primū.

Thobias ex tribu et ciuita
te neptalim) p thobiaz q̄
interp̄tatur bon⁹ dn̄o et
sic fuit bonus re et nomie
significat̄ q̄libz vir bon⁹
realiter et non apparēter
tantū sicut fuit ypocrite p neptalim cuius
interpretatio est additamētum significat̄
quia vere bonus non soluz querit implere
ea que sunt necessitatis. sed etiam addere
aliqua supererogatōnis (que est in superi
oribus galilee) que interpretatur rota seu
mobilis. ideo signat cursum vite presentis
in quo de superioribus sunt illi qui non so
lum precepta sed etiam consilia saltem ali
qua conantur operari (supra naason) que
interpretatur serpens murmurans. quia
tales suppeditant dyabolum de diuina iu
sticia murmurantem (post viaz que ducit
ad orientem) hec est via lata que ducit ad
p̄ditōnez quā post se dereliquūt homines
virtuosi (in finistro habens ciuitatē sephet
) que interp̄tatur iudiciū. per finistrū vero
aduersitas designatur bonus aūt homo
cū in aduersitatez ceciderit. iusto dei iudi
tio fieri confitetur vnde subditur (in capti
uitate tamē positus viā veritatis nō dese
ruit ꝛc. (Deniq; cuz irent omnes ad vitu
los aureos etc̄) p vituluz qui est petulans
animal lasciuia Per aurū vero cupiditas
designatur illa duo vicia omuniter homi
nes sequūtur sed virtuos⁹ fugit consortia
talū et vadit ad templū dn̄m deprecari. et
referre sibi gratias de omnibus bonis col
latis sibi (Cum vero factus fuisset. vir ac
cepit vxorem ꝛc̄) vir dicitur a virtute et ide
o quilibz vir efficitur quādo in virtutibus
moralibus consequēter exercitatur. q tūc
est dispositus ad accipiendam vxorem. scz
sapientiam de qua dicitur sapi. viij. Ihanc
mihi quesiui sponsam assumere q amator
factus sum forme illi⁹ quia sicut dicit phi
losophus. vij. phisicoz. Sedando q quies
cendo fit anima sciens q prudens. quia se
datis passionibus p virtutes morales. est
homo dispositus ad capiendum speculati
uas vēitates (q genuit ex ea filium) tunc
enim sapiens ex sua sapientia genuit filiuz
quando facit discipulum doctum. q ei no
men suum imponit. quando ipsum ad do
cendum aptum reddit que quidem aptitu
do non est sine timore diuino. ideo subdit (
quem ab infantia deum timere docuit ꝛc̄)
Igitur cum per captiuitatem) sequitur (q
omnes ederent de cibis gentilium) Moza
liter de cibis gentilium edere. est de doctri
na infideliuz accipere. a qua vir bonus so
licite se custodit (dedit illi gratiam in con
spectu salmanasar regis) p salmanasar q̄
interpretatur pacificus angustiatus signi
ficatur rex noster iesus christus qui cuz sit
pax nostra. tñ in cruce fuit angustiatus q
ab eo honoratur vir bonus a quo habet (
decem talenta). i. obseruatōnem decem p̄
ceptorum decalogi que est valde p̄ciosa q
eam dat sub cyrographo. i. sacra scriptu
ra gabelo. qui interpretatur vallis festinās
deo ꝓpter quod significat humilez q deuo
tum. q talis a bono doctore recepit legis
practicum documentum (post multum te
ro temporis ꝛc̄) Per sennacherib qui filios
israel habebat eosos significatur quilibet
tyrannus qui communiter odit viros bo
nos propter quod eos persequitur in reb⁹
q corporibus. sed vir bonus qui per Tho
biam significatur studet eos consolari p
pter quod tyrannus iubet eum in rebus q
corpore affligi. sed aliquando dei iudicio.
tyrannus a suis interficitur. q sic vir bo
nus de suis persecutionibus expeditur sz
illud ꝓuerb. xi. Justus de angustia libera
tus est q tradetur impius pro eo. Aliter
potest exponi. vt per sennacherib dyabo
lus significetur. qui bonos suis tentationi
bus acrius persequitur eos quantum p̄t
gratuitis

gratuitis spoliando ⁊ in naturalib⁹ vulne
rādo. ꝫ bonus prelatus siue doctor studet
spoliatos vestibus virtutum vestire ⁊ oc/
cisos peccato mortali ꝑ pniam sepelire. si
cut enim baptismus eo ꝙ operit vel delet
peccatum baptismus dr̄ roma. vi. Conse/
pulti sum⁹ cum illo ꝑ baptismū ꝛc̄. ita pēi/
tentia potest dici (post hoc vero cum esset
dies festus ꝛc̄) do⁹ thobie. i. boni p̄lati ē ec
clesia in q̄ diebus festis fit bonum prādiū
de pabulo sacre scripture ⁊ sacramēto eu
charistie ad cui⁹ ꝑticipatōnem studet bo⁹
prelatus fideles cōuocare etsi audiat aliq̄
iugulatum morte culpe festinat ipsum per
verā pniam sepelire. Capl'm .ij.

Contigit aūt ꝛc̄) ꝑ irundinē que est
auis hinc inde volatil' significant̄
fortune bona q̄ reputāda sunt vt
stercora ⁊ hec excecāt oculos ec̄ sapientuꝫ
sicut dicitur deutro .xvi. Munera excecāt
oculos sapiētum ⁊ mutant verba iustorū
Pacientia vēo thobie in plaga cecitatis ⁊
sue derisionis ec̄ ab amicis exēplum est pa
ciētie cunctis fidelib⁹ i aduersis (Anna ve
ro vxor eius ꝛc̄) ꝟm august. super gene. rō
vir ⁊ sensualitas femia vocatur que circa
victu n ⁊ sensibilia versat̄ sicut anna circa
opus textrinū ad habendū victū. ꝫ quia sē
sualitas frequēter deficit nisi corrigat̄ rōe
iō ratō debet inq̄rere ne forte circa sensua
litatis opus aliquod iconueniēs cōtingat
sicut thobias ab anna iquisiuit ꝫ sicut illa
dure portauit. sic sensualitas frequent̄ re
bellat ratōni ⁊ sicut thobias ad or̄onez re
currit sic ratio ad optia deprecatur.

Capitulum .iij.

Eadem die contigit ꝛc̄) ꝑ sarā que
interpretatur principissa significa
tur aīa ⁊ per eius ancillam caro
que debꝫ aīe sb̄ijci ꝫ in mltis caro spūi do
minatur ⁊ sic sara ab ancilla turpit̄ incre
patur vnde dicit bern̄. O homo cur aīam
tuam vilipendis ⁊ carnē tuaꝫ ei preponis
dominam ācillari ⁊ ancillā dominari ma
gna abusio est ⁊ sicut ꝓ remedio querēdo
sara ascēdit superius cubiculum ibi. orās
deuote dominum ⁊ sic anima debet in de
um per sacram meditacionem ⁊ oratōnez
deuotius eleuari.

Capitulum. quartum.

In illo tempore) sequitur (⁊ missus est āge
lus raphael ꝛc̄) mistice ꝑ raphaelem intel
ligi potest domin⁹ noster iesus christ⁹ qui
dicitur magni consilij angelus. ysa. ix. ꝟꝫ
translatōnem. lxx. ⁊ venit in mundum ad
curandum in vtroqꝫ sexu gen⁹ humanuꝫ
(Igit̄ cum thobias putaret or̄onem suaꝫ
exaudiri vt mori potuissꝫ vocauit ad se to
biam filiū suuꝫ ꝛc̄) sensus littere sequentis
in qua thobias instruit filium suum ē sim
pliciter moralis. ideo pertranseo.

Capitulum. quintum.

Tunc egressus thobias inuenit iu
uenem stantem ꝛc̄) ꝑ hoc autez ꝙ
angelus raphael apparuit thobie
in humana specie ⁊ se exhibuit comitez sue
vie ꝓuidum ⁊ iocundum significat̄ misti
ce gratiosa societas vel poti⁹ gloriosa que
erit hominum ⁊ angelorum cū ad eorum
societatez in animabus siml' ⁊ corporib⁹
assumentur. ꝑ hoc aūt ꝙ hanc associatio
nem significauit angel⁹ thobie seniori de
signat̄ ꝙ hoc fuit ꝓmissuꝫ p̄ribus veteris
testamenti vnde fuit ꝓmissum abrahe. ge
nes. xv. ꝙ semen suum futurum esset sicut
stelle celi (Itez paratis omnibus q̄ erāt in
via portāda) hec fuerūt cyrograph⁹ cassi
dile ⁊ baculus ꝑ cyrographum qd̄ dicit̄
a cyros qd̄ est manus ⁊ graphos quod ē
scriptura significatur sacra scriptura que
in manu operis est habēda ꝓpter quod di
citur. ro. ij. Non auditores legis ꝫ factores
iusti sunt apud deū. ꝑ cassidile qd̄ est repo
sitorium necessariorum significat̄ hūilita/
tis virtus que ē custos aliarum virtutum
⁊ donorum ꝑ baculum vero signum cru
cis in corde credēdo ⁊ ore confitendo illa
vero sunt necessaria peregrinantib⁹ i hac
vita (thobias vale patri suo ⁊ mr̄i sue fec̄
ꝛc̄) ꝑ hoc significatur ꝙ in principio cui⁹/
libet operis boni deus qui est pater noster
ꝑ creatōnē ⁊ btā virgo q̄ mr̄ nr̄a ꝑ pieta
tē dēnt deuote salutari (ꝓfect⁹ ē aūt ꝛc̄) se/
quit̄ (⁊ exiuit vt lauaret pedes suos) ꝑ qd̄
significat̄ ꝙ ambulātes ad patriā ꝑ h⁹ vi
te viā dēnt freq̄ter lauat̄ ꝯscias suas ꝑ ve
rā ⁊ purā ꝯfessionē ꝫ qm̄ dyabol⁹ h̄ nitit̄ i
pedire seq̄t̄ (Et ecce piscis imanis ꝛc̄). i.
crudelis ꝓpter qd̄ ꝑ ipsum dyabol⁹ signi/
ficat̄ trahit̄ autē in siccū ⁊ exenterat̄ cum

ci⁹ dolositas apit. p cor aūt ipi⁹ astutia p fel neq̄cia. p iecur appetētia q̄ sp tēdit ad malū significant ⁊ valēt ad medicinaz vtilit qz quāto meli⁹ ɔgnoscūtur tāto facili⁹ euitant ꝓpter qd̄ sunt i cassidili memorie reponēde (⁊ dixit thobias vbi vis manea⁹) Per raguelez qui pastor dei intꝑpretat bon⁹ prelat⁹ significat ⁊ h̄ hz filiā maritādā .s. eccaz vacātē que p ɔsiliū xp̄i q̄ anglus ē magni ɔsilij thobie. i. viro bono rōne scie ⁊ vite in ɔiugiū dz tradi cū bonis ad eā p tinentib⁹ ⁊ ipe dēt eā accipe in tiore dn̄i ⁊ amore ꝓlis spūal ꝓcreāde ⁊ sic a demone nō ledunt. illi vero q̄ eccas accipiūt nō vt deo v̄o seruiāt in tiore ꝫ vt ex bonis ecclie carnal̄r viuant ⁊ pōpose a dyabolo p peccata mōrlia suffocant ⁊ in iferno cū diuite epulone sepeliunt ⁊ sic apparet moralitas hui⁹ capl̄i quiti ⁊ etiā sexti vsqz ibi (tūc raphael angel⁹ apprehēdit demoniū ⁊ religauit eū in deꝑto superioris egipti) p deꝑtuz q̄ loc⁹ est ifructuos⁹. significant hoies i bonis opib⁹ steriles. egipt⁹ aūt tenebra interp̄tatur. igit per desertū egipti significātur hoies steriles i bonis ⁊ obtenebrati pccis in q̄b⁹ manet dyabol⁹ religat⁹ tn̄. qz nō p̄t eis nocē quātū vellet ⁊ possz si dimitteret ꝓprie ptāti ꝫ solū q̄ztū pmitit man⁹ dei.

Capitulum .vij.

Tunc hortatus ē thobias ꝛc̄) per hoc significat q̄ sacerdos curat⁹ debet eccam suam tanq̄z sponsaz ad diuinū cultū inducere ⁊ ipa. i. ꝓplus suus dēt ei assētire vt sic i h̄ ɔformet ꝓplus ⁊ sacerdos Scd̄m v̄o sēsuz lr̄alē docent xp̄iani q̄lit dēant ɔiugio suo vti (⁊ factū ē circa pulloꝝ cātū iussit raguel accersiri ꝑuos suos ⁊c̄) p h̄ designat q̄ bon⁹ p̄lat⁹ qui p raguelē designat debz esse solicit⁹ inq̄rere diligent c̄ca sacdotes ⁊ eoꝝ prochianos qūo se habeāt vt si inueniat scandalum remedium adhibere. si aūt status salutifer⁹ in dn̄o cōgaudere (tūc vocauit thobias āgelū ꝛc̄) p hoc q̄ angel⁹ ad p̄ces thobie deuotas ad repetendū debitum gabeli quod erat sibi a pr̄e impositum. nec tamen bono modo facere poterat significatur q̄ sacerdos curatus habens onus ecclesie impositum sibi quod est satis graue. rogare dēt homines litteratos ⁊ bonos qui per angelum significantur vt iuuēt eum in onere sibi imposito inducēdo populuz suum ad solutōnem decē talentoꝝ per quaz significat impletio decē mandatorū et vt deuote vēiat ad nupciale ɔuiuiū qd̄ i ecca celebrat.

Capitulum .viij.

Cum vero moras facerz thobias ꝛc̄) Per fletū parentum thobie ex ei⁹ mora significant mistice suspiria sanctoꝝ pr̄m de mora xp̄i venturi i mūduz (cui dicebat thobias noli turbari ꝛc̄) p quod significat consolatio ꝓphetarum e⁹ aduentū firmiter predicātium (⁊ apprehēdentes parentes filiam suaz ꝛc̄) huius littere sensus litteralis est simplicit moralis (si placet itaque tibi precedamus ⁊ lento gradu sequantur ⁊c̄) Per hoc moraliter significatur q̄ debilibus spiritu parcendū est. de grauioribus imponendis (anna sedebat secus viam ⁊c̄) Per hoc mistice significatur q̄ synagoga per legisperitos inquirebat in scripturis aduētus Christi signa quousque vidit impletum per apostolos. qui fuerūt de iudea ⁊ per eos gaudēter nunciauit (tūc sumens thobias de felle piscis ⁊ liniuit ꝛc̄) Per hanc linitōnem significatur crismatis inunctio quando iudeus aliq̄s baptizat a fideli. ⁊ tunc exit albugo ab oculis mētalibus baptizati quando velamen quod est super oculos iudeoruz aufertur ab eo per illūinatōnem fidei xp̄iane. vnde ⁊ ab oculis pauli exierunt albugines tanq̄z squame ⁊ ad hāc illuminatōnē sequitur laus diuina.

Capitulum .ix.

Tunc vocauit ad se thobias filiuz suum ꝛc̄) p h̄ aūt q̄ pr̄ ⁊ fili⁹ medietatē oim bonoꝝ dare voluerunt anglo docemur eē grati de bn̄ficijs acceptis. Per h̄ aūt q̄ angel⁹ nihil accepit. sed eos ad dei laudem induxit significatur q̄ doctor q̄ per angelū significat eo q̄ est nūcius v̄bi dei nō debet p̄dicare ꝓpt questū ꝫ ꝓpter glam dei ⁊ salutē aīarum ⁊ pacta p̄dicatōne reuerti ad cōtēplatōnis ocium sicut dixit angel⁹ (tpus est vt reuertar ad eū qui misit me) vt i ɔtēplatōne hauriat. qd̄ iteꝝ populis effūdat. ideo subdit (vos aūt bn̄dicite dn̄m ꝛc̄)

Capitulnm .x.

aperiens aūt

APersens autez thobias senior os suum ꝛc̄) hic ponit̄ eius oro cui⁹ lr̄alis sensus est simplr̄ moralis (Jerusalem ciuitas) hic ponit̄ ꝓphetia thobie de d̄structōe ierusalem futura ꝑ nabuchodonosor ꝛ de ei⁹ reedificatōe ꝑ Neemiam in quo significat̄ ꝙ edificia virtutum ꝑ malos homines destruunt̄ ꝛ ꝑ bonos reꝑantur ꝛ ꝯsequēter ponit̄ eius ꝓphetia de ierusalē suꝑna ibi (aīa mea benedic dominum) in qua ruine angelorum reparantur ꝑ assumptōnem electorum ad ordies angelorum (iō sb̄ditur beat⁹ ero si fuerint reliquie semis mei ad videndū claritatem ierusalem) que cōsistit in clara dei visione ꝛ eius fruitōne (ex lapide p̄cioso ꝛc̄) ꝑ hoc significantur merita sanctorū quibus merentur in celesti ierusalem collocari (ꝛ cōsummati sunt s̄mones thobie) loquendo de consummatōne glorie (ꝛ postq̄ illūinatus est vixit annis .xl. ꝛc̄) numer⁹ quadragenarius significat penitentiam ꝛ vite sāctitatem eo ꝙ moyses helyas ꝛ xp̄s legūtur ieiunasse .xl. diebus. ꝛ rl. noctibus per hoc igitur ꝙ thobias post suam illuminatōnem vixit annis .xl. significatur ꝙ si aliquis ꝓpria fragilitate. vel dyaboli ꝓcuratōne p̄uatus fuerit lumine gratie ꝛ iterum illumiatus diuino munere debet de cetēo in pnia ꝛ sanctitate viuere. ꝛ sic dies feliciter consummare qd̄ nobis ꝛc̄.

Explicit Thobie.

liber

Incipit Judith.

Capitulum. primū

ARphaxat itaq̄ rex medorū ꝛc̄) ꝑ istum qui multas gentes superauerat ꝛ ciuitatez fortē edificauerat ꝛ de hoc gloriabatur. hec attribuēs ꝓprie potestati ꝓpter quod debellatus fuit a nabuchodonosor rege sicut sb̄ditur (anno igitur .xij. regis sui nabuchodonosor. rex assyriorum ꝛc̄) significatur homo qui plures tentatōnes diaboli superauit ꝛ ec̄ edificium bonorum operum fecit de q̄bus tamen instigante dyabolo ꝑ superbiam ītumescit ꝛ sic a diabolo qui per nabuchodonosor significatur d̄bellatur. ꝛ sic victoria. qua tentatōnes dyaboli prius superauerat vertitur in luctum. sicut dr̄. ij. R. xix Et versa est victoria in die illa ī luctum. vnde dic̄. Bern̄. super missus est. quid dicis virgo suꝑba. expedit tibi magis virginem non esse q̄ de virginitate insolescere ꝛ luce. xviij. dicit sal. de phariseo de suis operibus gloriante. ꝛ publicano sua peccata cōfitente descendit hic iustificatus ab illo. i. publicanus magis q̄ phariseus (tunc exaltatum est regnum nabuchodonosor ꝛ eleuatum est cor eius) quia diabolus magis gloriatur de deiectōne vnius qui multa fecerat bona. q̄ multorum mediocriter viuentium. Unde refert Geego. tertio dialogorum quod quidaz iudeus de campanie partibus ibat romam. qui ad fundatum cliuum perueniens ꝛ nox superueniret intrauit quoddam templum apollinis non habens locum alium ad declinandum q̄ pertimescens. licet fidem christi non haberet. signo tamen crucis se miniuit media vero nocte peruigil iacēs. vidit turbaz malignorum sp̄ūum p̄ricipali obseq̄ntiū. ꝛ cū inq̄reret quid mali singuli fecissent. vnus in medio ꝓsilijt. d. se andream fundane ciuitatis ep̄m de quadam sanctimoniali ī suo episcopatu manente in tantū temptasse ꝙ de ipsa turpia cogitaret ꝛ vespere precedēti ad hoc eum vidisse induxisse. ꝙ blādiēs eam in tergo palma percusserat ꝛ tunc ille malignus qui preerat. incepit eum laudare ꝛ dicere ꝙ ꝑficeret qd̄ inceperat. nā int̄ ceteros ex h̄ palmaz victorie tenerz (ꝛ misit ad oēs q̄ habitabāt in cilicia ꝛc̄) q̄a qn̄ malign⁹ sp̄ūs aliquē de sanctitat̄. excellentia deiec̄. sperat m̄ltos alios sibi sb̄ijcē ꝓpter qd̄ de ip̄o dr̄. iob. xl. Absorbebit fluuiū ꝛ nō admirabit̄ ꝛ hēt fiduciā ꝙ ifluat iordanis ī os ei⁹ (q̄ oēs vno animo contradixerūt ꝛc̄) m̄lti ei sunt boni q̄ resistūt dēoni. ꝛ pn̄t oēs dici ꝑ figurā yꝑbole sic̄ aliqn̄ dr̄ tota citas vadit ad tale spectaculuz ad designādū m̄ltitudiez eunciū liz aliqn̄ nō

sit quinta vel sexta pars ciuitatis.

Capitulum .ij.

ANno tercioꝺecimo nabuchoꝺonosor ⁊c) seq̃tur vocauit qꝫ oēs maiores natu ⁊c) ꝑm qꝺ ꝺic̄ ꝺyoniſius naturalia remāſert in ꝺemōib⁹ itegra ꝑ̄ qꝺ in̄ eos ſūt aliq̃ maiores alijs ſub vno pricipe tenebraꝝ q̃ figuratur ꝑ nabuchoꝺonosor vt p̄ꝺcm̄ est .q̃ alios icitat aꝺ malefaciēꝺū ⁊ ſilr alij faciūt ſibi ſbiectis ſicut ꝺcm̄ est capło p̄cedēti(boum q̃z armēta ⁊c)ꝑ illa ſignificant illa .q̃bus ꝺemoēs vtunt aꝺ boies ſibi ſbjciēꝺuz (aſcēꝺit itaq̃z oia caſtella)ꝑ q̃ ſignificant ꝺoctores ⁊ p̄lati q̃ ꝺēnt alijs esse loca refugij q̃s ꝺyabol⁹ pricipaliť q̄rit ſbuertere(effregit aūt citatē opinatiſſimā).i.famoſiſſimā a qua catholicos eiecit ⁊ ibi ſarracenos colloca uit(⁊ ſuccēꝺit oia ſata ⁊ oēs arbores ⁊c) ꝑ incēꝺiū ſatoꝝ tollit semē ⁊ ꝑ ꝺſequens ſpes renouatōis bladoꝝ ⁊ ꝑ abſciſionē arboꝝ ⁊ vineaꝝ ſpes renouatōis fructuū et vinoꝝ ⁊ iō ꝑ hec ſignificat ſpes renouatōnis aꝺ gr̄am p⁹ lapſū in culpā ⁊ ꝟ marie q̄rit ꝺyabol⁹.ſ.vt iꝺucat pcc̄antes aꝺ ꝺeſperatōnē qꝫ tūc peccāt ſine freno qꝫ iā quaſi vnū pedē hn̄t in iferno.ꝑuer.xviij. Impi⁹ cū in pfūꝺū venerit pcc̄oꝝ ꝺtēpnit ⁊ ſequet eū ignomia ꝑ nihilo nāqz hēt peccaē ⁊ ſic eū seq̃tur ignomia gehēne.

Capitulum .iij.

TUnc miſer̄t legatos ⁊c)ꝑ iſtos ſignificant puſillanimes q̃ timoē ꝑ ꝺendi tꝑalia bona conſēciūt ꝺyabolo aꝺ faciēꝺum mala reputātes tꝑalia bona eē melioza ſꝟ ſeruitio ꝺiaboli q̃z eterna ſꝟ obſeq̃o ꝺei iō seq̃tur(melį⁹ est ei vt viuētes).ſ.i bonis tꝑalib⁹(ꝟuiam⁹ nabuchoꝺonosor).i.ꝺyabolo(oīs citas nr̄a ⁊ oīs poſſeſſio nr̄a ⁊c) nā q̃ ꝺn̄atur ꝑſonis ꝺn̄atur tꝑalib⁹ bonis(ꝺe vniuerſis aūt vꝛbi⁹ aſſumpſit ſibi auxiliarios ⁊c) nā qñ ꝺiabol⁹ aliq̃s boies ſupauit illos aꝺ ſubuertēꝺū alios secū aſſumit(nec illa faciētes ferociatē ei⁹ pectoris mitigare potuer̄t ⁊c)naz ſubmittētes ſe ꝺiabolice ꝟuituti grauioēs ſuſtinent q̃z qñ erāt ſub ☧tute ꝺei nō soluz ſpūalia ꝛ etiā cozporalia vn⁹ eni apoſtata ꝺe religione nō solū ſuſtinet ercōicatōnez ⁊ aculeū ꝺſcie pūgentē ꝛ etiā cozporalē pena maiozez q̃z in religione ſicut exp̄tū est ꝑ plurium confeſſionē.

Capitulum .iiij.

TUnc audientes filj iſrael)per q̃s ſignificant boni catholici qui magis timēt ꝺe bonis ſpūalib⁹ amittēꝺis q̃z ꝺe cozporalib⁹ ſeu tēpozalib⁹ ideo ſbditur(tremoz etiā ⁊ terroz inuaſit ſens⁹ eozum ne hoc facēnt ieruſalez ⁊ tēplo ꝺn̄i ⁊c)ideo ſequitur(⁊ preoccupauerunt omnes vertices montium) ꝑ ꝺer quos ſignificantur angeli ⁊ viri ſancti aꝺ quozum refugiunt auxiliū(⁊ muris circūꝺiderūt vicos ſuos muniēꝺo ſe clauſuris)virtutum (⁊ cōgregauerūt frumēta).i.xp̄i ⁊ apoſtoloz verba que multū valent contra ꝺemonum iacula.ꝑuer.xxx. Omnis sermo ꝺomini ignit⁹ clipeus est ſperātibus in ſe(ſacerꝺos eni eliachim ſcripſit ⁊c) ꝑ ꝺelatus eni ꝺebet roboꝛare ſubꝺitos in hac pugna ſcriptis ⁊ verbis ⁊ etiā alijs modis . ideo ſubꝺitur postea (ſacerꝺos ꝺn̄i magn⁹ ciuitat omnem iſrael ⁊c)⁊ ſubꝺitur effect⁹ cum ꝺicitur(aꝺ hanc igitur exhoꝛtatōnē ei⁹ ꝺep̄cantes ꝺominum ⁊c)nam per oꝛatōnem ꝺeuotaz ꝺemones ꝺebellantur vnde ꝺicit iohannes os aureum quis nō hostem opanꝺo ꝺeuicit oſonibus ꝺaniel̄ vipa panꝺūtur .ſopiuntur flamme.fere hebetescūt.caꝺunt hoſtes.inimici vicuntur q̃nto enim purioz frequentoiz qꝫ fuit celebꝛata oꝛatio . tanto celerius erit ꝺe hoſte victa.

Capitulum .v.

TUnciatum qꝫ est holoferni ⁊c) quanꝺo enim ꝺyabolus percipit aliquos ſe pꝛeparare aꝺ reſiſtēꝺuz ſibi tūc graui⁹ q̄rit eos iuaꝺere ⁊ p̄ſeq̃. iō ꝺr̄ (ꝺicite ꝑ quis fit iſte ꝑp̄us ⁊c) vñ ꝺic̄ leo ꝑ nō ꝺefinit hoſt.antiqu⁹ trāſfiguraſ ſe i anglm lucd.ꝺeceptōnū laq̃os vbiqꝫ p̄tē ꝺē oīm ꝺiſcutit ꝺſuetuꝺies ventilat curas ſcrutat affect⁹ ⁊ ibi querit cās nocēꝺi vbi quēqꝫ viꝺēit ſtuꝺioſi⁹ occupari(tūc achioꝛ ⁊c)ꝑ iſtū q̃ gētil erat ⁊ mꝛca ꝺe ꝺiuinis beneficijs filij⁹ iſrl̄ collatl. narrāuit q̃z ſer⁹ miſtic⁹ in locis ſuis poſiti ſunt . er quibus i fine ꝺcluſit ꝺfiliū ꝺtra filios iſr̄.ſ.q̄liť poſſet facilr ꝺbellari fignant hēticiq̃ er verb̄ xp̄i ſtuꝺēt catholicos ipugnaē ſic̄ iulian⁹

apostata ex hoc ꝙ xp̄s dicit. Nisi q̄ renun
ciauerit oībus q̄ possidet nō pōt meus cē
discipulus facultates ⁊ patrimonia xp̄ia/
norum auferebat ⁊ sic auariciā suam euā
gelij testimōio colorabat Et similiter here
tici errorē suum studēt sacre scripture testi
monijs colorare. Capitulum.vi.

Et factum est cum cessasset loqui
achior ⁊c̄) ꝑ hoc ꝙ iste dicens ve
ritatem incurrit suꝑborum indig
natōnem significantur illi qui arguūt ob/
stinatos quia non sequitur inde correctio
ꝫ contra eos indignatō vnde dicit Johēs
os aureum incurrit odium qui arguit cri
minosos prelatus tamen qui tenetur ex of
fitō corrigere non dēt ꝓpter hoc a correcti
one cessaē (porro filij israel ⁊c̄) per istos q̄
descenderunt ad soluendū achior vincula
significantur predicatores ⁊ confessores q̄
ex fraterna caritate condescendunt soluē
vincula peccatorum ⁊ inter iustos dāt pec
catoribus locum ⁊ faciunt eis de sacram̄
to eucaristie nobile ꝯuiuiū. Capl̄m.vij.

Holofernes aūt ⁊c̄) ꝑ hoc ꝙ iste to
tum exercitum congregauit ad fi
lios israel inuadendū eo ꝙ sibi re
sistebant. significatur ꝙ dyabol⁹ vltimuz
de potentia facit ad d̄bellandū illos q̄ stu
dent sibi resistere vigorose (porro holofer/
nes dum circuit ⁊c̄) per fontē q̄ influebat
aqueductum in beculia significatur xp̄us
qui fons est gratie a quo aqueductus gra
tie fluit in ecclesia. hunc autem fontem dy
abolus non potest tangere ꝫ gratie fluxuz
ꝓut recipit̄ in hominibus frequent̄ inter/
dicit per peccatum mortale (erant tamen
non longe a muris fontes) ꝑ quos signifi
cantur sacre scripture quarum potu refo/
cillantur existentes in cordis amaritudine
propter quod dyabolus nititur eos ab h̄
potu simplicit̄ arcere vt sic eos valeat su/
perare (tūc ad oziam cōgregati omnes ⁊c̄
) ꝑ istos significant̄ querulosi defectu vic/
tualium ⁊ potissime religiosi qui non sunt
contenti de his que ministrantur sibi ⁊ eo
rum querimonia aliquādo superiorem in/
ducit ad concedēdū aliqua inconueniētia
per que leditur ordinis disciplina. vnde di
cit Grego. i mor̄ pro qualitatibus sb̄dito
rum disponuntur acta regentium vt sepe
pro malo gregis etiaz vere boni deliquat
vita pastoris. Capitulum.viij.

Et factum est cum audisset hec v̄/
ba iudith vidua ⁊c̄) ꝑ quaz signi
ficatur ecclesia que tempore mag
ne tribulatōnis vidua videtur. eo ꝙ eius
sponsus xp̄s ab ignorantibus eam dicitur
ad tempus deseruisse ideo subditur (filia
merari). i. amaritudinis. ecclesia nanque
tribulatōnis tempore bene dr̄ filia amari/
tudinis sic magnus peccator dicitur filius
iniquitatis (Erat autem elegantis aspectu
) nam ecclesia non habet maculam neque
rugam. vt dr̄ ephe.v. (Cui vir suus reliq̄/
rat diuicias mltas) xp̄s enim ecc̄e spons⁹
dedit ei dona spūssancti que sunt valde pre
ciosa (hec itaqꝫ cum audisset qm̄ ozias ⁊c̄
) ecclesia nanqꝫ reprobat condescensionez
irratōnabilem superioris. ꝓ querela irrati
onabili sb̄ditorum ⁊ similit̄ querelas eor̄
⁊ hortatur suꝑiores ad constanciam ⁊ in
fēiores ad debitaz pacientiam ⁊ presbite/
ros ad instructōnem populi ⁊ confortatō
nem. Capitulum.ix.

Quibus abcedentibus ⁊c̄) per hoc
ostenditur ꝙ eccl̄ia tribulatōnis
tempore debet deum deuoti⁹ exo
rare ⁊ ieiunijs ⁊ asperitatib⁹ penitentie se
magis solito coram deo hūiliare vt e⁹ aux
ilium impetretur. Capitulum.x.

Factum est autez ⁊c̄) h̄ post orō
nem ecc̄e describit̄ e⁹ ornat⁹ quo
sponso suo debeat placere. cuz dr̄
(⁊ lauit corp⁹ suum) qd̄ est congregatio fi
delium aquis contritōnis ⁊ deuotionis (
⁊ vnxit se mirro optimo) .i. vnguento de
mirra optima facto per quod significatur
v̄t⁹ castitat. eo ꝙ obs̄uat carnē a putrefa/
ctōne luxurie ⁊ dissolutōis (⁊ discrimiant
crinē capit. sui (caput ecc̄e xp̄s est ⁊ ei⁹ cri
nes sunt ecc̄e mistri q̄ dēnt adherere capi
ti ⁊ eē discriminati. i. ꝑ ordies debite disti/
cti ⁊ officijs suis intēti (⁊ imposuit mirraz
suꝑ caput suū) attribuēdo xp̄o q̄cq̄d est in
ea v̄tutis ⁊ boni (⁊ induit se vestim̄tis iocū
ditatis sue). i. v̄tutib⁹ sc̄is q̄ disponūt ad io
cūditatē p̄rie celestis. ro.xviij. Induamur
arma lucis sic̄ in die honeste ambulem⁹ (
induit qꝫ sandalia pedib⁹ suis) affectōnes
suas sacris meditatōnib⁹ muniēdo (assūp

sit qꝫ dextralia) spōsū suū dulcit̄ amplexan
do (lilia) gest⁹ ⁊ mot⁹ castissimos obꝑuādo
(i aures) ei⁹ ꝟba deuote audiēdo (⁊ anu
los) e⁹ mādata opib⁹ adiplendo nā anuli
sunt ornamēta digitoꝝ q̄bus manualiter
opamur (⁊ ornauit se oīb⁹ ornamētl. suis
) hoc additur qꝛ nihil est omittēduꝫ de spi
ritualib⁹ ornamētis (cui dn̄s ꝯtulit splēdo
rem). i. spūalē decorē qui a solo deo dat̄ (i/
posuit itaqꝫ abre sue ascopā vini ꝛc̄) Per h̄
designat̄ ꝙ ecc̄a non icorporat sibi aliq̄d
de doctrina ꝑuersa (factū est aūt cū trāscē
deret montē ꝛc̄) littera sequēs aliqua men
datia ⁊ adulatoria videt̄ continere ꝫ sen
sum lr̄alem sicut dcm̄ fuit i expositōne lr̄a/
li. sensus aūt mistic⁹ lr̄ali ꝯtrarius. non vi
det̄ bn̄ ꝯueniēs. s. vt ꝑniciosa significent
virtuosa ꝓp̄t̄ qd̄ talē modū exponēdi mi/
stice in p̄cedentib⁹ euitaui ⁊ ex eadē causa
trāseo vsqꝫ ad. xiij. c. ibi (porro holofernes
iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus) ꝑ
quā significat̄ illa ebrietas de qua dr̄ apo.
xvij. Vidi mulierē ebriaꝫ de sanguine san
ctoꝝ. tyrānus eni qui mēbrū est dyaboli.
iebriat̄ de sanguine inocētū. aliq̄s realr̄ oc
cidēdo ⁊ aliquos int̄pretatiue. s. bona de
q̄bus dēnt viuere violent̄ auferēdo ⁊ talē
occidit iudith. i. ecc̄a qn̄ ꝓpter mala sua ꝑ
excōicatōnem separat eū a cetu fideliū. et
sicut in holofernis occisione fuit bina per/
cussio sic in excōicatōne debet eē bina mo
nicio ¶ Potest autez alit̄ exponi vt ꝑ holo
fernē significet̄ heresiarcha q̄ ebri⁹ est pesti
fera doctrina de q̄ dr̄ deut. xxxij. Fel dra
conū vinū eorū ⁊ venenū insanabile ⁊ int̄
pretatō ꝯsonat. holofernes ei int̄pretat̄ in/
firmitas discessionis talis eni infirmat̄ ex
discessione a vera fide ⁊ tal̄ debet ab ecc̄a
excōicari (Porro achior vocat⁹ venit ⁊c̄)
ꝑ istū qui gētilis erat ꝓplus gētiū designa
tur q̄ videns miracula p̄dicatōnez fidei cō
firmācia reliq̄t cultum ydolatrie ⁊ adhe/
sit firmiter fidei ortodoxe.

Capitulum .xiiij.

Dixit aūt iudith ad oēm ꝓplum et
cetera) post occisionez holofernis
iudith ad destructōnē sui exercit⁹
ꝓplum inuitauit significans ꝙ ecclesia nō
solum tyrannū vel heresiarcham debet ex
cōicatōnis gladio ferire. ꝫ etiam eis adhe
rentes ꝓ vt potest extirpare (vna mul̄r he
brea fecit confusionem in domo nabucho
donosor) hebrea trāsiens interpretatur ꝓp
ter qd̄ ecclesia militans que est in via trā
seundi ad patriā bene mulier hebrea noia
tur ⁊ ipsa per suam predicatōnez facit do
mui dyaboli confusionem. potest h̄ etiam
exponi de virgine maria ex hebreis nata.
que dyabolum confudit eius caput conte
rendo sicut predictum fuerat. gene. iij. Ip
sa conteret caput tuum ꝛc̄.

Capitulum .xv.

Cunqꝫ omnis exercitus ꝛc̄) cogni
ta holofernis decapitatōne exerci
tus eius fugit ⁊ similiter extermi
nato heresiarcha eius secta deficere inci
pit ⁊ subditur modus cum dicitur (quo/
niam assirij non adunati ⁊c̄) dr̄ enim i ec
clesiastica historia ꝙ oriente heresi aliqui
ei⁹ sectatores diuidebantur i modos pl̄es
catholici vero erant in vna regula fidei se
tenētes ⁊ sic heresib⁹ preualuit fides (Jo
achim autem summ⁹ pontifex ⁊c̄) Per h̄
autez ꝙ iste benedixit iudith significatur
ꝙ xp̄us pontifex summus benedictōnem
⁊ gratie sue largitur ecc̄e sue ⁊ omnib⁹ per
sonis i ea existētib⁹ q̄ contra dyabolū for
titer preliantur.

Capitulum .xvi.

Tunc cātauit cātitū hoc ꝛc̄) In h̄
cātico ꝯtinet̄ ip̄ius iudith gr̄aruꝫ
actio de suo ꝓcessu ad ꝓpl̄i sui libe
ratōnem ꝑ holofernis interfectōnem per
qd̄ significatur ꝙ ecc̄a de beneficijs sibi
collatis a domino debet ei gr̄arum actio
nez (porro iudith vniuersa vasa bellica ho
lofernis in anathema obliuiōis tradidit)
i. deo dedicauit dr̄ eni anathema ab ana
quod est sursum ⁊ thesis qd̄ est positio nā
illa que deo dedicabantur ab vsu hoīnuꝫ
separabantur ꝑ hoc aūt docemur attribu
ere deo victoriā cum de mūdo carne vl̄ dy
abolo triūpham⁹. i. coꝝ. xv. Deo autem
gr̄as qui dedit nobis victoriam per iesum
dn̄m nostrū cui est honor ⁊ gloria in secu
la seculorum. Amen.

Explicit liber iudith.

Incipit liber primus machabeorum

Et factū ē postq̄ ꝑcussit alexander ꝛc̄) ꝑ istum alexādruz q̄ largissimus fuit ⁊ de t̄re pricipibus triūphauit misti/ce significari potest dn̄s nr̄ iesus christus qui ex liberalitate maxima nō solum sua. ꝫ etiaz seipsum nobis donauit ⁊ de p̄ncipibus ⁊ potestatibus malig/nis potenter triūphauit. colo. ij. Expoliās principatus ⁊ potestates traduxit confidē ter palam triūphans illos in semetipso (cecidit in lectū) assumens nostre passibilitatis defectum (⁊ cognouit quia moreretur) nā ante mortem suam pluries predixit ⁊ voluntarie suscepit (⁊ vocauit pueros suos nobiles). s. aplos. q̄ licet de hūili plebe fuerint ꝓgeniti. tamē fuerūt nobiles virtute ⁊ sanctispūs carismatibus adornati de q̄ nobilitate dr̄ nobilitas sola ē animuz q̄ morib⁹ ornat (q̄ secum erant nutriti) pabulo verbi (⁊ diuisit illis regnū suū dū adhuc viuēt) nā iminente sua passione dixit eis. Luce. xxij. Ego dispono vobis sic̄ disposuit m̄ pater meus regnū. Itē sup illud (⁊ diuisit illis regnū suū) dic̄ glo. i. diuidē dum tradidit ⁊ hoc mō potest exponi d̄ ecclesia militante que frequēter dr̄ regnum dei cui⁹ ordinatōnem ꝑ diuersos status et dioceses xp̄us apostol' ⁊ eorū successorib⁹ commisit (⁊ obtinuerūt pueri ei⁹ regnum vnusquisq̄z in loco suo) nam quilz regimē spūale suscepit in sorte sua (⁊ imposuerunt sibi omnes diademata ꝛc̄). scz. diademata martirij ⁊ doctrie (⁊ filij eorū post eos) q̄a post apostolos fuerūt mlti episcopi q̄ sunt successores apostolorū qui meruerunt diademata martirum ⁊ doctoꝝ (annis mltis) h̄ dicitur quia postea per longum temp⁹ paulatiue refriguit caritas in ministris ecclesie in tantū q̄ multi sunt magis intenti pompis ⁊ carnalitatibus q̄z defensioni sui gregi. ⁊ doctrine iō sb̄ditur (⁊ mltiplicata sunt mala in t̄ra). i. in populis ex superiorum malis exemplis Greg. in past'. Cū pastor ꝑ abrupta graditur ꝯsequens ē vt ad precipiciū grex sequatur (Exijt ex eis radix peccati anthiochus). i. p̄lat⁹ cupid⁹ ⁊ sup b⁹ nam cupiditas ē radix omniū malorū vt dr̄ prima. thi. vi. ⁊ sap̄. x. iniciū ois pc̄cati est sup̄bia. ⁊ radix illa mltū in eccl̄a diabolo ꝓcurāte germinauit (illustris) tales ci qui promouent̄ ad ecc̄e dignitatei lz sint de infimo genē. tamez reputari volūt nobiles ⁊ illustres. Bern. sup missus ē videas plerosq̄z in eccia dei de ignobilib⁹ nobiles de pauperib⁹ diuites factos sb̄ito intumescere p̄stie abiectōnis obliuisci gen⁹ q̄z suū erubescere ⁊ infimos dedignari parentes (In dieb⁹ illis exierūt ex israel filij iniq̄ ꝛc̄) israel interp̄tatur vidēs dn̄m. iō per istos significant̄ mali religiosi q̄ per vitam ꝯtē platiam esse debent inclusi ꝫ discurrere q̄runt ⁊ dissolutis secularib⁹ familiaritate coniūgi ⁊ per consequēs in morib⁹ conformari sicut dicitur. p̄s. c. v. Et commixti sunt int̄ gentes ⁊ didicerunt opera eoꝝ ⁊ seruierunt sculptilib⁹ eorum ⁊ factū est ill' in scādalum iō sequitur (⁊ recesserūt a testamēto sancto). i. a religionis voto (⁊ venūdati sunt vt facerēt malum). i. total'r dediti vn̄ dicit aug⁹. Sicut nō inueni melioēs illis q̄ in monasterijs ꝓfecerūt ita non inueni deteriores illis q̄ in eis defecerunt (⁊ paratum ē regnuz in conspectu anthiochi ꝛc̄) Sicut dictū est ꝑ anthiochū significat̄ prelatus cupid⁹ ⁊ superb⁹ ⁊ iam in tantuz aliqui sunt cupidi ⁊ superbi q̄ volunt tenē plures ecclesias. iō sb̄ditur (vt regnarz sup duo regna) vn̄ contigūt contētōnes ⁊ p̄lia (Et conuertit anthioch⁹) sequit̄ (⁊ ascēdit israel) ⁊ ꝑ qd̄ significatur claustꝝ religionis vt dictū est. dic̄ āt greg. oml'. x. Certe iniq̄rum omniū dyabol⁹ caput est ꝓpt̄ quod caput est iniq̄ prelati. ⁊ iō de vno fit trāsitus ad aliū ꝓpter connexionē eoꝝ igit̄ antiochus qui pri⁹ significauit p̄latuz iniquum hic significare pōt dyaboluz qui ascēdit ad israel subuertēdo statū religiosuz iō sequit̄ (⁊ accepit altare aureū) in q̄ cremabat̄ incensū. iō significat or̄onem d̄uotā. sicut dr̄. p̄s. c. xl. Dirigat̄ or̄o mea sic̄ incēsum in ꝯspectu tuo q̄ multū est diminuta in locis religiosorum (⁊ candelabrū luminis) ꝑ quod significatur sacre scp̄tuē studium sicut dr̄. p̄s. c. xviij. Lucerna pedib⁹ meis v̄bum tuum ⁊ lumē semitis meis qd̄ est mltū diminutū a religiōe ⁊ q̄i ablatū. nā mlti libēti⁹ studēt iura cilia ⁊ aliqui p̄bica ⁊ aliq̄ inutilia qd̄ deti⁹ ē sup̄stitio/

sa(ꝛ mēsam ꝓpositōnis)in q̄ ponebantur panes iō significat celebratōnē misse i qua ꝺsecrat panis vite.hec autē est ablata pro magna ꝑte qz sacerdotes religiosi solebāt celebrare quasi quotidie.nūc aūt multi celebrāt valde raro ꝛ sine debita prepatōne (ꝛ libatoria ꝛ phialas ꝛc̄) ¶Per ista significantur illa q̄ valēt ad tria p̄dicta.ſ.oratiōnē sacre scripture lectōnem ꝛ misse celebratōnez(ꝛ accepit argētū) locutōis munde .p̄s.x.¶Eloquia dñi eloquia casta argētuz igne examinatū(ꝛ aurū) caritatis fraterne que tanq̄ auꝝ est p̄ciosior int̄ virtutes ad ꝓximū(ꝛ occultos thesauros).ſ. pnie occulte ꝛ oīonis ꝑuate.¶Ista nāq̄ nititur ꝺyabol⁹ a religiosis auferre et abstulit ꝑ magna ꝑte(ingemuerūt pricipes et seniores)nā valentes viri q̄ viderūt in religiōe sua feruorē deuotōis et mō videt tepoēm relaxatōis moleste ferunt i cordibus suis(¶Et post duos ānos dierum mittit rex p̄nci pē tributorū) ꝑ istū pricipem tributoꝝ signific̄at priceps vel prelatus q̄ studet vi vel fraude rapē bona subditoꝝ et ille mittitur a diabolo q̄ dicitur rex sup filios oēs sup/bie qz ꝓmouet̄ vel instituitur ipo ꝓcurāte ꝛ ad hoc ſ̄boitur destructō cult⁹ diuini.ꝛ par populi sicut describit̄ ℔ diffuse (ꝛ scripsit rex antiochus ꝛc̄)illa ꝺyaboli scꝑtura est infideliuz ꝛ hereticoꝝ peruersa doctrina qua q̄ imbuit̄ de populo ꝺyaboli efficit̄. ꝛ ad ℔ diuine legis destructō sequit̄ ꝛ eius obꝑuatores miserabiliť affligunt̄(edificauit antioch⁹ rex abominādum ydolū sup altare dei)ꝑ qō significat prelat⁹ abominabilis ꝓpter defectū scientie et vite q̄ ꝑ ꝺyaboli ꝓcuratōnem ponit̄ sup eccl̄iam dei de quo dr̄ zacharie.xi.¶O pastor ꝛ ydolus derelinquēs gregem.iō dicitur ydolū desolatōnis.nā per eū desolat̄ ecc̄a in spūalib⁹ ꝛ tpalib⁹ bonis ꝛ huic ydolo sacrificāt sustinētes eum ꝛ mīstrātes sibi in operibus malis ꝛ q̄ renuūt sacrificare occidunt̄.qz bō de q̄b⁹ dēnt viuē vi vl̄ fraude rapiunt̄.

Capitulum .ij.

¶In diebus illis surrexit mathatias ꝛc̄)mathatias q̄ int̄pretat̄ deo datus vel donū dei bonū prelatū significat q̄ dat⁹ ē deo ꝑ sanctam volūtatem ꝛ donū dei qz ꝓmot⁹ est ꝑ instinctū spūssā/ cti(ꝛ habebat filios q̄nq̄ iohannē)q̄ int̄/pretatur in q̄ gr̄a.ſ. dei ꝛ bonoꝝ(ꝛ symeonē)q̄ interpretat audiēs merorez aure cordis ꝛ corporis afflictōnē innocētum audiens ꝑ verā cōpassionē(ꝛ iuda)q̄ interp̄tatur confitēs vel gloriās intent⁹ ad diuinam laudē(ꝛ eleazarū)q̄ interpretatur dei mei adiutoriū ꝛ signat p̄dicatorē vñ dicit paulus ō se ꝛ alijs p̄dicatorib⁹.i.corꝝ.iij.¶Dei sum⁹ adiutoēs(ꝛ ionathas)q̄ interpretatur colūba veniens.iō per ipsuz significat̄ i vera simplicitate cordis ambulās ꝛ amaritudinib⁹ felle carēs.ꝛ oēs istos hēt bon⁹ p̄latus tanq̄ filios carissimos(ꝛ dixit mathatias ve m̄ ꝛc̄) bon⁹ eni prelat⁹ cuz filijs p̄dictis plāgit mala que fiūt in ecc̄a ꝑ instidium demonis ꝛ ꝑ malos homines q̄ sūt eius mēbra(ꝛ scidit mathatias ꝛ filius e⁹ vestimēta sua ꝛc̄)qz bon⁹ prelat⁹ ꝛ fideles sui crescētib⁹ malis debent affligere corpora sua ꝑ dei misericordia impetrāda ꝛ stare viriliť in ꝟitate dina.iō seq̄tur(mathatias ꝛ filij eius ostāter steterūt ꝛ rñdētes qui missi ꝛc̄) ꝑ hoc significat̄ ꝺyaboli malicia q̄ non potēs per aptas tētatōnes eos deiicē in peccata ꝑ quādā adulatōnē q̄rit eos ſbuertē infigendo eoꝝ memorie sua merita sicut legit̄ in collatōnib⁹ p̄r̄m de q̄dam quē induxit ad p̄ſciendū se in puteuz asserēs ꝙ tanti erat meriti apud deum ꝙ non ledoretur ꝓpter casuz(ꝛ respōdit mathatias ꝛc̄) ꝑ hoc significat̄ ꝙ vir sapiens ꝛ bonus nō adquiescit demonis ꝑsuasiōibus.ꝛ magis repellit sicut legit̄ de beato martino ꝙ ꝺyabol⁹ apparuit ei i spē regi. magnifice adornati suadēs martino vt eū adoraret eo ꝙ eēt xp̄s cui rñdit.xp̄s non purpuratū nec ꝺyademate renitentem se venturū eē p̄dixit ꝛ tūc ꝺyabol⁹ confusus recessit(¶Et vt cessauit loq̄ ꝛc̄)ꝑ hoc ꝙ mathatias iudeū ydolis sacrificātē interfecit significat̄ ꝙ bon⁹ p̄latus ꝺz xp̄ianū a veritate fidei declinātē ferire gladio spūali etsi ꝑtinax fuerit tradē iustie scl̄ari feriēdū gladio matēiali ꝛ sil̄r infidelē xp̄ianū seducētem.dēt iuuer scl̄aris ad infinuatōnē ecc̄e exterminare(ꝛ exclamauit mathatias ꝛc̄) quia pastor ecc̄e dēt fideles i fide ꝺfirmare ꝛ cum eis diuinū auxiliū ꝛ sanctoꝝ implorare .ideo ſboitur(ꝛ fugit ipse ꝛ filij eius

i montes) de qbus dr. ps. cxviij leuaui oculos meos i montes vnde veniet auxilium meum a dño ꝛc (Tunc descenderũt mlti ꝛc) p qs significant simplices xpiani habentes zelũ dei. ꝫ non sm sciam. ꝛ ex h incurrũt damnũ tẽporale ꝛ aliqñ spũale (Tunc ꝯgregata ẽ ad eos synagoga ꝛc). s. ad mathatiaz ꝛ filios eius p quod significat q ad bonũ platum ꝛ socios eius debent fideles p caritatem ꝛ obediẽtiã suaz adunari ꝛ cũ ipsis contra fidei ꝛ morꝝ impugnatores fideliter preliari (ꝛ appropinquerũt dies mathatie moriẽdi ꝛc) p hoc dedit exemplum pncipibus ꝛ platis vt faciant testamentũ de obseruantia fidei ꝛ morum posteris suis ꝛ amicis.

Capl'm. .iij.

Et surrexit iudas) p quod significatur successor ydoneus boni pncipis vel plati malos viriliter impugnãdo (ꝛ ꝯgregauit appollonius gentes ꝛ a samaria vtutẽ ꝛc) p samaritanos q partim legem tenebãt ꝛ ptim repudiabãt. significantur heretici q partim tenẽt legẽ xpi ꝛ ptim ꝯtẽnũt hos aũt cõgregat appollonius. i. dyabolus ad impugnãdũ bonũ platum ꝛ eius ppl'm de fide ꝛ moribus sicut legitur eẽ factũ tẽporibus arrij ꝛ aliorꝝ hereticorꝝ. ꝫ bonus platus eis occurrit gladio vbi dei ꝛ excõicatõnis sentencia eos disperdẽs (accepit aũt gladiũ appollonij. ꝛ cũ eo pugnauit) ꝯtra ceteros hereticos est eni gladius iste sacra scptura intellectu falso deprauata qm bonus platus accipit sm sanũ intellectũ. ꝛ sic confutat errores hereticorꝝ (Et audiuit seron pnceps exercitus syrie ꝛc) per syriam q sblimitas interptat supbia significatur vñ ꝛ de dyabolo q rex est sup omnes filios supbie dr iob. xli. omne sblime videt ꝛ iõ p seron pncipẽ exercitus syrie significatur spũs malignus q spẽaliter tentat de vitõ supbie ꝛ iste isurgit cõtra bonum platum nitens ad ꝯseruatõz morꝝ ꝛ fidei et hereticorꝝ confutatõne eũ inducere in elatõnis fastum. ꝫ bonus platus eum debellat p hũilitatis virtutẽ deo attribuens totam victoriaz. d. qd sequitur (nõ in mltitudine exercitus victoria belli ꝫ de celo fortitudo ẽ ꝛc), vnde sequitur (et contritus est seron ꝛc) vt audiuit aũt anthiochus rex sm̃ões istos iratus ẽ aĩo ꝛc) qr dyabolus q per anti

ochum significatur vt sup dictũ est quãdo cognoscit victoriam iustorum ꝛ confusionem suorũ valde turbatur. ꝛ qrit vias p quas possit iustos deijcẽ et suorum debellatõnem vidicare iõ subditur (ꝛ cõgregauit exercitum vniuersi regni sui ꝛc. ꝛ reliquit lysiam) p istum quẽ reliquit anthiochus sup negocia regia. significat tyrãnus p pcuratõnez dyaboli ꝯstitutus in potestate terrena ꝛ psequitur iudã ꝛ eius exercituz. i. bonum platum ꝛ eius populum in bonis spũalibus ꝛ temporalibus ꝛ etiam in corporibus ꝛ hoc significatur p hoc qd subdit (ꝛ elegit lysias ptolomeuz) qui interptatur suspendens aquas ideo p ipsum significatur persecutio in spũalibus impediendo studium vel doctrinam sacre scripture q legitur iulianus apostata xpianis fecisse (ꝛ nichanorẽ) qui interpretatur stãs lucerna per quam significatur intelligentia tyranni ad malum intenta sm id pverb. .xxi. Lucerna impiorum peccatum ꝛ per hoc significatur astucia tyranni in temporalibus rapiendis sicut legitur de iuliano apostata q facultates ꝛ patrimonia auferebat xpianis sb colore verbi xpi. Luce. xiiij. Nisi quis renunciauerit omnibus que possidet non potest meus esse discipulus (ꝛ gorgiaz) qui interpretatur diuisio et significat persecutõnem in corporibus per quam passi diuiduntur a presenti vita (Et audierunt mercatores ꝛc) p quos significantur illi qui tyrannos excitant ad affligendum populum exactõibus ꝛ alijs grauaminibus sperantes inde reportare tẽporalia lucra. quod frequenter contingit quia multi de talibus detinentur a ministris ꝛ non veniunt ad manũ tirannice psidentis (Et vidit iudas et fratres eius) hic ponitur defensio boni plati ꝛ populi deuoti iõ sbditur (ꝛ congregatus est cõuentus vt eẽnt parati in plium) orõnibus deuoti. implorantes auxilium diuinuz (ꝛ congregati sunt ꝛ venerunt et masphat) qui interpretatur iudicium nã hoies boni in tribulatõne positi iuditõ di iusto reputant se pati (et ieiunauerũt) se affligẽdo (et cinerẽ posuerũt super capita sua) se hũiliãdo. h enim deberet fieri tempore tribulationis vt oratio de liberatione populi apud deuz sit ma

gis exaudibilis(⁊ suscitauerũt nazareos) per quos significantur religiosi. qui separati sunt ab alijs in modo viuẽdi ⁊ tẽpore tribulatõnis debent ad orandum p̃ ceteis excitari. ió subdit̃(⁊ clamauerũt voce magna ⁊c̃ post hec constituit iudas duces populi ⁊c̃)q̃ nõ solum dẽnt esse oratõnib⁹ intẽti. ꝟ etiã in statib⁹ suis bñ ordinati(⁊ dixit his q̃ edificabãt domos ⁊c̃)per istos significant̃ illi qui sunt tpalibus nimis intenti ⁊ delectatõne carnali nimis effusi ꝓpter qõ ad spũale p̃lium nõ sunt apti.

Capitulum .iiij.

Et assũpsit gorgias)q̃ interpretat̃ diuisio. ⁊ ideo significat demonez qui per se. ⁊ per homines malos dissentionẽ ponere nitit̃ inẽ bonos. ꝟ cum bonus p̃lat⁹ hoc audit. debet velociter occurrere ad remedium adhibẽdũ ne dissentõnis ignis crescat i tantum q̃ non possit extingui ió sequitur(⁊ audiuit iudas ⁊ surrexit) ad tollẽdum dissentõnez qõ facili⁹ fieri potest i pricipio qõ significat̃ p̃ hoc q̃ subdit̃(adhuc eni erat dispers⁹ exercit⁹ ⁊c̃)⁊ subdit̃ pugnandi mod⁹ cum dr̃(⁊ cuz dies fact⁹ eẽt apparuit iudas in cãpo cum trib⁹ milib⁹)p̃ quod significatur q̃ talis pugna dẽt eẽ in cõfidẽtia sanctissime trinitatis i corde credẽdo. ⁊ ore cõfitẽdo. ió sb̃ditur(⁊ tuba cecinerũt hi qui erãt cum iuda)p̃ qõ significat̃ clamor fidelis cõfessionis ⁊ deuote or̃ois ⁊ seq̃tur effectus debel latõnis cũ subdit̃(⁊ cõtrite sunt gẽtes ⁊c̃) vere nanq̃ cõterunt̃ qñ de malis suis pẽitẽt ⁊ consilio pacis adq̃escunt (⁊ dixit ad populũ). s. iudas(nõ concupiscatis spolia ⁊c̃)p̃ hoc significat̃ q̃ prelat⁹ bonus debz inducere populũ suũ. vt nõ querãt in vita pñti p̃mium de bellatõne aliquo ꝟ vicio ꝟ nam adhuc imminet belluz. ꝟ finito bello otra vicia recipietur premiũ in securitate magna qõ quidẽ bellũ in morte iusti finit̃ ⁊ tũc premiũ secure accipit̃(⁊ acceperunt aurũ multũ ⁊c̃)p̃ qõ significat̃ remuneratio dei p̃ciosa(⁊ conuersi hymnũ canebãt ⁊c̃)i remuneratõne p̃rie ẽ lux ꝑpetua(quibus auditis ille consternatus animo ⁊c̃) p̃ liziam significat̃ tirãnus qui de victoria bonorum turbat̃. ⁊ ideo querit vias quo modo possit eis amplius nocere qõ significatur cũ dicitur(in sequẽti ãno ogregauit lyzias ⁊c̃)ꝟ iudas eũ debellat cũ decẽ milibus virorũz p̃ qõ significatur obseruatõ decem decalogi mãdatorũ. per quã cõterit⁹ exercit⁹ vicio ꝟ(Dirit aũt iudas ⁊ fratres eius seqũtur ascendamus nũc mũdaẽ sancta ⁊c̃)bonus eni prelatus videẽs eccãz vicijs deformatã. habito. cõpetenti tẽpore debet statim eam visitare. ⁊ eius reformatõni instare. ió sb̃ditur(⁊ ascẽderũt in mõtem syon)p̃ quã significatur ecclia(Et viderũt sanctificatõnem desertã)tũc enim sãctificatõ desertũ efficitur cũ ecc̃a male frequẽtatur(⁊ altare ꝓphanatũ) p̃ quod significatur sacerdotiũ. qz sicut mun⁹ super altare offertur. sic eucaristia que est sacrifi ciũ noue legis sup̃ caput sacerdotiz eleuatur. sic igitur altare ꝓphanat̃ qñ sacerdoti um carnis vicio polluitur(Et portas exustas)quod fit qñ p̃ cupiditatẽ symoniacã aliqui ingrediunt̃(⁊ in atrijs virgulta nata sicut in saltu)in quo nascũtur arbores infructuose. igitur p̃ hec virgulta significantur ifructuosi clici nõ faciẽtes fructũ in ecclesia dei propter defectum scientie ⁊ vite(⁊ pastophoria dirupta) loca erãt in q̃bus offerentes comedebant de sacrificijs pacificis coram domino. ⁊ ideo per ipsa significatur fidelius communio que tunc dirui tur quando Christi corpus indigne sumitur (⁊ sciderunt vestimenta sua ⁊c̃)quia boni talia videntes. in ecclesia tristantur ⁊ lamentãtur(tunc ordinauit ⁊c̃)Bonus enim prelatus non soluz debet ecclesie dispatõnem lamentari. ꝟ etiam insistere ei⁹ reformatõni. in q̃ primo sunt ipedimẽta removenda ⁊ hoc significatur p̃ h̃ q̃ iudas ordinauit bellatores otra illos qui in arce erant per quos significantur ỹmones qui sunt in arce superbie ⁊ quantum possunt impediunt reformationem ecclesie contra quos pugnatur continua ⁊ feruida oratõne(⁊ elegit sacerdotes sine macula)cupe grauis ⁊ infamie(volũtatẽ habẽtes i lege dei)tales enim debent esse confessores ⁊ predicatores euangelij vt aperti sint ad emendationem populi x̃piani(⁊ tulerunt lapides cõtaminationis) id est altaris ab ydolatris edificati(in locum immunduz) qz q̃cq̃ ad ydolatriã p̃tinz est abominan

dū.lapides aūt altaris tēpli deposuerūt in loco mūdo vt dī hic sequenter (ꝙ cogitauit de altari holocaustoruz ꝛc̄.q̄squ surgeret ꝓpheta qui diceret ꝙ agēdum esset de ipsis) ꝑ qđ significat ꝙ si aliqui xp̄iani cō tamen aliquo pcō publico ꝙ enormi reludēdi sunt in claustro ad agēdū pniam ꝑm determinatōnem sapiētis prelati (ꝙ acceperūt lapides itegros).i.itegre fame clericos.talib⁹ eni dēt ecc̄a reformari (Et edificauerūt sc̄a q̄ intra domū erāt) sequit (ꝙ atria q̄ erant extra tēpluz) ꝑ qđ significat ꝙ in viris ecclasticis req̄ritur mundicia mētis iterioris ꝙ uersatio exterioris (ꝙ vtulerūt cādelabz).i.sancte ꝓdicatōis verbuz (ꝙ altare icensoz).i.celebratōnē diuinoz (ꝙ mēsam).i.eucaristie ꝺsecratōnē et appēdebant velamina) cauēdo ab elatōne surgēte et laude hūana (ꝙ ante matutinū surrexerūt) qz nō solū de die.ꝫ de nocte celebrāde sunt laudes dīne (in cytharis ꝙ cinaris ꝛc̄) ꝑ q̄ significant varie deuotōes mētis q̄ sūt in ecc̄a (ꝙ ornauerūt faciē templi cozonis aureis).i. aureol martiruz ꝙ doctoz (ꝙ dedicauerūt portas) ingressuz symoniacū auferēdo (ꝙ pastophoria) ad cō munionē ꝺuotā inducēdo (ꝙ fc̄a ē leticia magna in ꝓplo) nā et talib⁹ dēt gaudē populꝰ xp̄ian⁹ (Et edificauerūt ꝛc̄) ꝑ muros altos circa mōtez syon signif canť ꝛtutes excellētes q̄ a philosophis dicunť heroice a theologis diuine q̄ dēnt eē in p̄latis ecc̄e ꝑ turres firmas.sane doctrine ad defēsionem fidei xp̄ianc.

Capl̄m. .v.

ET factum ē vt audierunt gētes ꝛc̄) sequit (ꝙ debellabat iudas filios esau i ydumea) q̄ interp̄tať terrēa iō ꝑ istos significant p̄cipes t̄reni tirānizātes ꝺtra q̄s bonꝰ p̄latꝰ dēt pugnare p̄mo ꝑ monitōes sacras ꝙ postea ꝑ ecc̄asticas cēsuras iō seqūtur (ꝙ anathematizauit eos) Et trās̄ijt ad filios amō) q̄ int̄pretatur ꝓplus meꝰ ꝑ filios amō significant hētici q̄ fuerūt ecc̄e filij ꝫ ab ea recesserūt ꝑ errorē circa aliquez vl̄ plēs articulozꝫ fidei .i. Johis.ij.Ex nob ꝓdierūt ꝫ nō erāt ex nob .s.pmanent contra istos bonꝰ p̄latꝰ vl̄ doctoz pugnat errorē eoz ꝺfutando ꝑ sacre scripture ꝛitatē q̄ si maneāt obstinati ꝑ ecclēsie cēsurā eos excōicādo ꝙ iusticie secu-

lari tradēdo (Et congregate sunt gētes que sunt in galaad ꝛc̄) ꝑ quas significant infideles i aliq̄ terra vl̄ citate cū fidelib⁹ manētes ꝙ q̄s incipiūt eos inducere ad suā infidelitatē debent fideles recurrere ꝑ consilio ꝙ auxilio habēdo ad suos superiores sic̄ isti recurrerūt ad iudā ꝙ eius fratres (Et ecce alij nūcij venerūt de galilea) q̄ int̄pretatur trās̄migratio iō significat religionē in q̄ fit transmigratio de vita seculari ad regularem ꝙ quando impugnant ab hominibus malis vel spiritib⁹ malignis.ita ꝙ imminet periculū communitati.recurrēduz ē ad superiores ꝑ tutōe habenda sicut fecerūt isti manētes in galilea (dixit q̄ iudas symoni frī suo ꝛc̄) ꝑ hoc ostenditur ꝙ ecclesie doctores ꝙ p̄lati dēnt succurrē velociter existētib⁹ in periculo peccati siue laici sint siue religiosi (Et abijt symō in galileā ꝛc̄) symō aūt int̄pretať audiēs siue obediēs. ꝙ iō ꝑ h̄ ꝙ iuit ad succurrēdū galileis significať ꝙ talꝰ reformator debet mitti q̄ sciat eos inducere ad obediēdū humilr̄ in his q̄ pertinent ad statum religionis ꝙ sic hētur triumphus de spiritibus malignis. ꝑu.r.xxi. Cir obediēs loquetur victorias (ꝙ iudas machabeꝰ ꝙ ionathas ꝛc̄) ō iuda machabeo dī supra.ij.ca. ꝙ erat fortis. viribus ꝓpter quod factus ē p̄ceps milicie ionathas ẋo interpretatur donū colū be ꝓpter quod significat hominē sapientē quia sapientia ē primū ꝙ p̄cipale donum spūs̄ancti qui ꝑ columbaz designatur.vñ dī.ysa.xi. Et requiescet sup eum spiritus sapie ꝙ intellectus ꝛc̄ ꝑ hoc igitur ꝙ iudas machabeꝰ ꝙ ionathas iuerūt ad rep̄mendum infideles significatur ꝙ ad eos mittēdi sunt homines litterati qui rep̄māt eos ab infidelitate per donum sapie qđ si non fiat ꝓcedatur contra eos per robur milicie iude machabei (Et cōgregauit iudas vniuersos israhelitas ꝛc̄) ꝑ hoc ꝙ iudas eduxit filios israel de galaad vbi erant i pēiculo ꝓpter infideles circūstantes ꝙ adduxit eos i terram israel cum fratrib⁹ suis ostēditur.ꝙ quilz bonus superior si videat sb̄ditos suos eē periculose quātū ad fidem.vel mores i aliquo loco debet eos ad locum securitatis transferre (Et in diebus quib⁹ erat iudas ꝛc̄) sequitur (audiuit ioseph⁹

zacharie ꝛc̃) ꝑ iſtos q̃ audientes facta ma
gnifica iude ⁊ ionathe ex ambitione adq̃
rẽdi ſibi famã oſtituerũt ꝓlium otra gẽtes
de quo reportauerũt ofuſionez ⁊ populus
iſrl̃ plagam magnã. ſignificanť illi q̃ preſu
mũt exercere actũ legẽdi vel ꝓdicandi quo
omittitur belluz cum vicijs ⁊ ſpiritib⁹ ma
lignis ⁊ tamẽ ſunt ad hoc inepti ꝓpter de
fectum ſcięt̃ie vel vite ⁊ ſic reportant ofuſi
onem. quia defacili dicũt falſa. ⁊ ꝓpter vi
te defectũ populus audięs ſcandalizať. q̃
ſicut dicit greg. omel̃. xxxvij. Cui⁹ vita de
ſpicit̃ reſtat vt e⁹ ꝓdicatõ odẽnať. ca. vi.

Et rex anthiochus ꝛc̃) ꝑ iſtum ſig
nificatur dyabol⁹ vt dictuz eſt ſu
pra. ⁊ ſicut iſte conat⁹ fuit ſpolia
re ciuitatẽ ⁊ templuz diuicijs tẽporalibus
⁊ iocalib⁹ preciojis ſic dyabolus conatur
ſpoliare clerũ ⁊ populũ xp̃ianũ virtutum
diuicijs ⁊ ſpũſſancti donis. ſicut ciuib⁹ re
ſiſtentibus anthiochus fuit turpit̃ repuls⁹
ſic dyabolus ofuſibiliter repellitur q̃n fibi
viriliť reſiſtit̃. Jac. iiij. Reſiſtite diabolo ⁊
fugiet a vobis (Et factũ eſt vt audiuit ⁊ c̃)
dyabolus enim valde triſtať de ꝓſperitate
bonorum ⁊ de ofuſione ſatellitũ ſuorum. ⁊
quãuis ſit immortalis. tñ dici poteſt mori
in ãthiocho cui⁹ mors ħ deſcribitur ſicut
xp̃s poſt reſurrectõnem immortalis fact⁹
quãtũ ad naturã humanã dixit ſe iterum
crucifigẽdum i petro. ⁊ ſic illi qui ſunt mẽ
bra dyaboli. vt raptores ⁊ vſurarij. quan
do moriũtur faciũt teſtamẽtuz antiochi q̃
moriẽs de rapinis nihil reſtituit. ħ de coro
natõne filij ſui diligenter ordinauit. ⁊ ſil̃r
iſti nõ cogitãt de reſtitutõnib⁹ faciendis ħ
ſolũ de filiab⁹ ⁊ filijs ꝓmouẽdis (⁊ cogno
uit lizias ꝛc̃) ꝑ iſtũ qui ex ambitõe ⁊ inuidia
coronauit antiochũ. ſ. vt poſt regẽ eẽt ſup
regni negocia ⁊ ſic iſtis ꝑuaret philippuz
cui dẽa coronatõ fuerat omiſſa ſignificať
q̃libet inuidus ⁊ ãbitioſus ⁊ ſicut iſte lizias
ex hoc facto fuit occiſus cũ ãtiocho vt ha
beť capło ſequẽti. ſic iuſto dei iudicio filia
faciẽtibus frequẽter otigit filia pati (Et hi
qui erãt in arce ocluſerãt iſrl̃ ⁊c̃) .ſ. ab ac
ceſſu ad tẽpluz. ⁊ ideo ꝑ iſtos ſignificãtur
mali ꝓlati q̃ licet ſint i arce dignitatis ec
cleſiaſtice. tñ impediũt aliq̃n ꝓplm catholi
cũ ab acceſſu ad eccłam ꝑ excõicatõnes ⁊
inđicta irratõnabiliter fulminata ⁊ ſicut
iuuas omiſit bellũ otra illos ſic ſũm⁹ pon
tifex reꝑmere debet iſtos (⁊ adiunxerũt ſe
illis aliq̃ ex iniq̃s iſrl̃ ꝛc̃) ꝑ iſtos ſignifican
tur apoſtate a fide vl̃ religione ſeu a ſocie
tate ciuitatis vel regni ⁊ iũgunt ſe cuz ad
uerſarijs iſtarũ communitatũ. vt poſſint
eis iferre mai⁹ malũ q̃ nulla peſtis graui
or ad nocẽdũ q̃ familiaris inimic⁹ (⁊ ira
tus ẽ rex vt hoc audiuit) ꝑ regem iſtũ pať
ni ſceleris imitatorem ſignificatur dyabo
lus ſicut ⁊ ꝑ pfem q̃ triſtatur de profectu
bonorum iõ cõcitat contra eos exercituz
fortẽ magnum. ſ. peditũ ⁊ equitũ ⁊ elephã
torũ ꝑ pedites ſignificanť homies mali et
heretici. laici tñ. ꝑ equites vero lr̃ati quia
poſſunt plus nocere. ꝑ elephãtes ſignifica
tur ſpũs maligni q̃ plus nocere pñt q̃ ho
mines mali. ſeq̃tur infra (⁊ diuiſus ẽ exer
citus regis) nã aliqui ibant ꝑ montes per
quos ſignificanť ſuperbi inducẽtes ad ma
lum ꝑ terrores (⁊ alij ibant ꝑ loca hũilia
(ꝑ quos ſignificantur ſ̃boli inducentes
ad malum ꝑ promiſſa ⁊ falſas deceptões
(⁊ vidit eleazar) ꝑ iſtum qui mori voluit
vt malos deuicẽt. ſignificanť martires. q̃
moriẽdo tirãnos deuicerť vñ dic̃ b̃s vic̃
ti⁹ daciano vberiorẽ m̃ pſtas gl̃az. cũ acer
biora ⁊ erq̃ſiciora torm̃ta tecũ fuerit ſupa
ta ⁊ etiã dacianus ofeſſus fuit ſe victuz di
cẽs ⁊ q̃d huic ãpli⁹ faciem⁹ qui in omnib⁹
quecunq̃ fecim⁹ victi ſum⁹ (⁊ vidẽtes vir
tutẽ regis ꝛc̃) ꝑ ħ ſignificanť prudenť fugi
ẽtes a ſeculo vbi nõ pñt reſiſtẽ dyaboli tẽ
tatõnibus vt i clauſtro ſaluẽtur adiuti bo
norũ ofilijs ⁊ ofoib⁹ (⁊ ouertit caſtra ad
locũ ſãctificatõis ꝛc̃) q̃ ſuffic̃ dyabolo ſ̃b
jcẽ ſibi ſimplices laicos ħ iuadit eť clicos
⁊ religioſos (⁊ ſtatuit illic baliſtas ꝛc̃). i. oi
um tẽtatõnũ modos ⁊ genera ſeq̃tur (fece
rũt ãt ⁊ ipi machias ꝛc̃) nã clici ⁊ religioſi
dẽnt eť magl̃. ſoliciti ſe munire otra malici
as inimici. Capitulũ .vij.

Anno cẽteſimo ꝛc̃) ſeq̃tur (⁊ venerũt
ad eũ viri ⁊ iniq̃ ex iſrl̃ ⁊ alchim⁹
dux eor̃) ꝑ iſtũ q̃ ãbiebat ſacẽoti
um ⁊ ꝑ mẽdacia ⁊ regiã ptãtẽ obtinuit ipz
ſignať quilz ambitõſ⁹ eccaſtice dignitatis
⁊ ꝑ mẽdacia et brachio ſcłari itruſ⁹. et ſic
dr̃ infra iſte alchim⁹ plura mala fecit iſrl̃
qm̃ occidi.

qm̄ occidit valentes viros ⁊ ꝓmouit ini/
quos ⁊ similit̄ intrusus ꝑ modū predictuz
bonos occidit eos ꝑsequēdo ⁊ a statu ho
noris deijciendo ⁊ sic facit in eccl̄a plagaz
magnam (Et vidit iudas ꝛc̄) ꝑ quem sig/
nificatur superior potestas ad reꝑmenduz
tanta mala ⁊ sicut alchimus nō potens su
stinere v̄tutem iude fugit ad regem sic tal̄
intrusus refugit ad brachiū seculaē vt cō
tra ecclesiam defendat̄. ⁊ sicut auxiliuz al
chimi gladio iude fuit deiectum. sic susten
tatores intrusi sunt excōmunicatōnis gla
dio feriendi. Capitulum. viij.

Et audiuit iudas nomen romano
rū ꝛc̄) istud capl̄um exponit glosa
allegorice de xp̄o qui misit apl̄os
ad predicandū gentibus tanq̄z legatos pa
cis eterne. Moraliter aūt potest exponi vt
ꝑ romanos qui sb̄limes interpretant̄ quo
rum ꝓbitas ⁊ fidelitas hic describit̄ signi
ficentur ciues celestes qui sunt honore sub
limes ⁊ quoruz in ecclesia ꝓbitas ⁊ fideli
tas enarrat̄ ad ipsos aūt bon⁹ eccl̄ie mili/
tantis p̄latus mittit ꝓ se ⁊ pro populo suo
duos legatus ad q̄rendū pacem ⁊ amici
ciam sempiternam Un⁹ legatus est hūilis
oratio de quo dr̄ eccle. xxxv. Oratō hūiliā
tis se nubes penetrabit ⁊ donec appropin
quet non cōsolabit̄ Alius legat⁹ est elēosi
na caritatiua. thobie. iiij. Fiducia magna
erit elemosina coram summo deo quia fi/
deliter facit legatōnem suam. ⁊ isti duo le
gati ꝓcurant ill̄a quibus mittunt̄ cum ce
lestibus ciuib⁹ conscribi. iō potest eis dici
illud. Luce. ij. Gaudete ⁊ exultate qm̄ no
mia vr̄a scripta sunt in celis.

Capitulum .ix.

Interea vbi audiuit demetri⁹ ⁊c̄) ꝑ demet̄
um q̄ interpretat̄ nimis ꝑsequēs significa
tur dyabol⁹ q̄ qn̄ non potest preualē iustis
ꝑ occultam tentatōnem. excitat contra e/
os corporalem tribulatōnez. vnde dixit sā
cto martino quocūqz ꝑrexeris dyabolus
aduersabit̄ tibi ⁊ tunc excitauit contra eū
latrones eū ferociter capiētes vnde sb̄dit̄ (
⁊ apposuit bachidem ⁊ alchimū) ꝑ quos
significat̄ prīceps iniqu⁹ ⁊ pontifex ꝓpha
nus ⁊ quādo coniūgūtur ad inuicem faci
unt in ecclesia magnā stragē sicut contigit
tempore arrij quo luci⁹ ep̄s fuit familiari
tate coniūct⁹ principi arriano quo catho/
licos ꝑsequebat̄ vnde dic̄ Rufin⁹ in. xx. hi
stor. ecclesiastica. eo quoqz tempore lucius
arriane partis christ⁹ post fugas ciuium
⁊ exilia post cedes ⁊ tormenta quibus inu
meros ꝯdemnauit ad monasteria furoris
sui arma conuertit vastat heremū ⁊ bella
q̄escentib⁹ indic̄ tria milia simil̄ ⁊ amplius
viros ꝑ totam heremū solitaria habitatō
ne dispersos aggreditur mittens armatā
peditum ⁊ eq̄tum manū ⁊ illi gladijs ob
iectabāt ceruices ⁊ nihil aliud dicebant ni
si amice ad quid venisti sic̄ per bachidez ⁊
alchimū describit̄ h̄ facta strages magna
iude machabei ⁊ suorum (Et fleuerūt euz
omnes ꝛc̄) ꝑ quod significatur ꝙ mors bo
ni principis vel prelati debet ab omnibus
valde plangi (in dieb⁹ illis facta est fames
magna valde. ⁊ tradidit eos bachidi oīs
regio ꝛc̄) ꝑ quod significatur ꝙ ꝓpter defe
ctum p̄dicatōnis verbi diuini ⁊ sumptōis
eucaristie sacramenti quib⁹ homo sp̄ualit̄
viuit. popul⁹ tradit̄ demonis potestati (Et
congregati sunt omnes amici iude ꝛc̄) ꝑ
hoc ꝙ iuda defūcto sb̄stitut⁹ est ionathas
qui interpretat̄ columbe donum. significa
tur ꝙ post mortem boni prelati electoēs
debent esse mltum soliciti vt hēant succes
sorem q̄ sit plenus gratia sp̄ūssancti qui in
spē colūbe apparuit in baptismo xp̄i. per h̄
autem ꝙ bachides q̄rebat ionathan occi
dere significatur ꝙ dyabol⁹ mltum est so
licitus qualiter possit bonū prelatū sb̄uer
tere sicut dictū est supra. ij. ca. d̄ ādrea ep̄o
fōdane citatis (Et exierūt filij iābri ꝛc̄) Jā
bri dies amaricās interp̄tatur. ⁊ iō per Jā
bri voluptas carnal̄ significat̄ que dies dr̄
qz delectabil̄ est in p̄ncipio. ꝫ dr̄ amaricās
eo ꝙ tristabil̄ est in termino. vn̄ dic̄ Boe⁹
ij. de consolatōne tristes vere voluptatum
eē exit⁹ quisq̄s libidinū suaꝝ reminisci volz
⁊ itelliget. igit̄ filij Jābri sunt homies vo
luptatib⁹ corpis dediti. ⁊ isti capiūt iohēz
qn̄ mal̄ ꝑsuasionib⁹ gratiosū iuuenē ad lu
xuriā ꝑtrahūt. ⁊ sic eū sp̄ūal̄r occidūt. sed
ionathas ⁊ symō vidicāt istud factū. qn̄ sa
cri predicatoēs gladio x̄bi dei luxuriosos
occidūt quātū ad vitā malā pristinā ip̄os
ꝑtrahēdo ad mūdicie castitatē d̄ tali occi
sione. dr̄ act. x. Surge petre occide ⁊ man

duca de cõuersione cornelij ⁊ amicoꝝ suo
rũ de gẽtilitate ad xp̃ianitatẽ. statũ(⁊ audi
uit bachides ⁊ venit die sabbatoꝝ ⁊c) ꝑ ħ
significaꝫ ꝙ dyabol⁹ fortis ipugnat hoies
scos in solẽnib⁹ dieb⁹ eo ꝙ peccatũ ex san
ctitate tpis aggrauaꝫ ⁊ ꝓpter ħ hoies de
uoti tũc debent dyaboli tẽtatõnib⁹ reniti
⁊ ad ħ alios exhortari sic̃ ionathas se ⁊ su
os disponit ad resistendũ fortiter bachidi
vt dicit in lra. sequitur(Et anno cẽtesimo
q̃⁊c) ꝑ hoc ꝙ alchim⁹ precepit destrui mu
ros dom⁹ sancte significatur ꝙ mal⁹ pre
latus destruere nitit̃ sacras obseruatões
ecclesie ⁊ per opera ꝓphetaruꝫ significant̃
opa apostoloꝝ nã ⁊ ipsi ꝓphecie spũm ha
buerunt. destruit eni eoꝝ paupertatẽ. bo
na pauperũ sibi retinẽdo ⁊ eoꝝ hũilitatẽ
vltra modũ supbiendo ⁊ coꝝ exẽplaritatẽ
statũ apostolicũ qui stat⁹ est episcopalis fe
dis opibus maculando. iõ subditur ei⁹ fi
nis cũ dicitur(⁊ mortuus est alchim⁹ cuꝫ
tormẽto magno)qz cum diuite epulone se
pelit̃ in inferno(Et secessit ionathas ⁊ q̃
cum eo erant in bethesse) q̃ domus oris
florentis interp̃tatur os ẋo florẽs ẽ os de
uote deũ orãs ⁊ ideo ꝑ bethesse que dom⁹
oratõnis significaꝫ ad quam refugiunt de
uoti ⁊ sic ab ipugnatõnib⁹ demonis sunt
tuti. ideo ſdicitur ð bachide demonẽ figni
ficante(⁊ ogress⁹ eius erat inanis)qz non
preualet oronibus deuotis.

Capitulum .x.

Et anno cẽtesimo septuagesimo asce
dit alexander ⁊c)Der guerram in
ter alexandrũ ⁊ demetrium genti
les et qua ionathas alij fideles melius ha
buerũt significaꝫ ꝙ dns aliqñ inẽ malos
suscitat brigã. vt boni maiorẽ habeãt q̃tẽ
⁊ sic dicit aug⁹. ꝙ guerra demonũ est par
hoim ⁊ dns ꝑ ysaiã. xix. Concurrere faci
am aduers⁹ egiptios(vt audiuit autẽ iona
thas ⁊c)Der demetriũ significaꝫ dyabol⁹
sicut dcm̃ ⁊ iõ licet falso mitta ꝓmittat vt
fideles decipiat. tñ nõ est credendũ sibi sic̃
nec ionathas ⁊ popul⁹ israel crediderunt
ꝓmissis demetrij ꝫ illi qui princeps est ser
monũ pacis c⁹modi est deuotus p̃dicatoꝝ
vl̃ confessoꝝ credẽdũ est eo ꝙ ãnũciat cuãge
liũ vere pacẽ.(⁊ ostituit demetri⁹ apolloni
um ducẽ ⁊c) ꝑ istũ apolloniũ q̃ ꝓuocauit
ionathan ad descẽdẽdũ de montib⁹ ⁊ puꝫ
nãdũ cũ eo in cãpo plano. põt intelligi dy
abolus q̃ suggerit aliqñ hoi deuoto descẽ
dere de mõte cõtẽplatõnis ad cãpũ actõis
estimans eũ ibi facili⁹ supare ꝫ ficut apolo
ni⁹ fuit decept⁹. nam in cãpo per ionathã
fuit confusibiliter debellat⁹. sic dyabol⁹ aliqñ
decipitur circa bonuꝫ virum qui nõ soluꝫ
ꝓualet diabolo in mõte otẽplatõis ꝫ cẽ in
cãpo actõnis. ⁊ qñ descẽdit de otẽplatõe
ad regẽdũ vel docẽdũ ꝓxim ex caritate fa
cit maiorẽ fructũ ⁊ sic magis confũdit dy
abolũ ⁊ reportat mai⁹ ꝑmiũ apud deũ. et
ħ notaꝫ cum ſponitur infra(⁊ factũ est vt au
diuit alexander ſmones istos addidit ad
huc glorificare ionathã) de⁹ enim dici po
test alexãder magnus. qui sicut dicit bea
t⁹ iacob⁹ dat oib⁹ affluenter ⁊ nõ improp
erat.

Capitulum .xi.

Et rex egipti congregauit exercituꝫ
⁊c)egipt⁹ tenebra interp̃taꝫ. iõ ꝑ re
gẽ egipti diabol⁹ rex tenebraꝝ sig
nificaꝫ. ipe ẋo filiã hꝫ spẽalẽ. s. crudelitatẽ
sic̃ ꝑ oppositũ mia celesti. reg. est spẽal⁹ filia
put i legẽda sci iobis elemosinarij decla/
raꝫ vñ xp̃s iudeis crudelr i mortẽ suã ma
chinãtib⁹ dixit iobis. viij. Vos ex pre dia
bolo estis ⁊ desideria pris vri vultis facẽ.
er q̃ prꝫ crudelitatẽ diaboli filiã cẽ sic̃ rex
egipti dedit filiã suã demetrio vt ꝓuaret
alexãdrũ regno sic diabol⁹ crudelitatẽ de
dit neroni ⁊ alijs ipatoribus sibi filib⁹ vt ꝑ
uaret xp̃m regno suo qð ẽ eccã. intẽdebãt
ei instictu diaboli totaliter destruẽ fidẽ xp̃i ⁊
sic dr infra rex ptholome⁹ mortu⁹ ẽ in dis
cia morti. alexãdri sic diabol⁹ ẽcia die mor
ti. xp̃i in q̃ resurrexit ⁊ ifernũ spoliauit dia
bol⁹ fuit turpit̃ confus⁹ q̃ confusio dici p̃t mors
ei⁹. sic̃ vulgariter dr de hoie notabiliter cõfu
so ꝙ ipse ẽ mortu⁹(In die⁹ ill⁹ congregauit
ionathas ⁊c)ꝑ ionathan qui interp̃taꝫ colũ
be donum ⁊ eius socios possunt intelligi
viri religiosi q̃ moribus ⁊ scia ipugnãt ar
cem supbie q̃ est i oi pcto mortali ꝫ aliqñ
ẋbis malignãtiũ apud superiores impediũ
tur ab hac ipugnatõne. s. qñ ptãs cozuꝫ in
p̃dicando ⁊ confessiones audiẽdo restrigi
tur vl̃ suspẽdit̃ ꝑ qð virtutũ ꝓfect⁹ impedi
tur. ꝫ cũ superior potestas ħ consideraꝫ ver
ba malignãtiũ contẽnit ⁊ dcos religiosos
honoeat

honorat iō ſ̄bditur in fine (et exaltauit eū in conſpectu omniū inimicorū ſuorū (Et poſtulauit ionathas a rege ꝛc̄) ſequit aūt poſt petitō regis a ionatha ibi (Nūc ergo recte feceris ſi miſeris ih̄ viros in auxiliū ꝛc̄) p quod ſignificatur q̄ pauperes religioſi neceſſe habent petere a potētib⁹ hui⁹ mundi elemoſinaꝝ ſ̄bſidia ꝛ econuerſo potentes a religioſis oꝝonum ſuffragia que frequenter eis plus valēt q̄ꝫ arma bellica ſicut patet ecc̄o.xvij. Tunq; eleuaret Moyſes ma⁹ ſuperabat iſrael.ſi aūt paululū remiſiſſ ſuperabat amalech (ꝛ miſit ei ionathas tria milia viroꝝ ꝛc̄) p quos ſignificā tur religioſi ad pugnandū contra dyabolum oꝝonibus .virtuoſi in virtute vni⁹ dei ꝛ trini (Et erāt ionathas ꝛ pambulabat poſt flumē) p hoc ſignificant religioſi qui zelo fidei accenſi trāſeūt ad predicandum gentib⁹ nondū renouatis p fluuium baptiſmatis.vbi multum pficiunt aliqñ ſicut ionathas i exitu iſto (ꝛ applicuit ſymō ad bethſuram) q̄ domus fortitudinis ītrp̄tat ſō per ipſam ſacra ſcriptura q̄ can.xl.dicitur Turris dauid edificata cum ꝓpugnaculis et qua mille clipei pendēt ois armatura fortium.hanc aūt domū intrant heretici.errorē ſuum confirmātes p ſacram ſcp̄turam expoſitam peruerſe.ſ̄ p ſymonē eñ ciuntur.qñ p doctorē catholicum eoꝝ falſitas ꝛfutatur.ꝛ boni introducuntur quādo dociles diſcipuli p ipſum eruditunt (et ionathas ꝛ caſtra e⁹ applicuerūt ad aquā geneſar.).i.generātem aurā iō p aquam ſignificatur aqua ſapie ſalutaris que generat fibulū aure leuiſ vbi dom⁹.vt dr̄.iij.ſ̄ .xix. Ad hāc aquam applicat ionathas ꝛ ſocij eius.i.viri religioſi q̄ habent pugnare contra hereticos p ſcripturam ſacrā ꝛ cōtra ſpūs malignos p oꝝonē deuotam.ſed qm̄ in hac pugna multi fiunt ignaui ideo ſequitur (ꝛ fugerūt q̄ erāt et pte ionathe) ſ̄ quando vidēt exēpla magne ꝟtutis in ſuperiorib⁹ ſuis.ad pugnā viriliꝝ reuertūtur iō ſ̄bditur (ꝛ vt viderūt q̄ fugiebāt partis illius reuerſi ſunt ꝛ cetera).

Capitulum .xij.

ET vidit ionathas ꝛc̄) p hoc autē q̄ ionathas miſit nuncios ad diuerſa loca ꝛ longinqua ſignificata fuit miſſio aplorum ꝛ aliorū diſcipulorū p rp̄m ad diuerſas ptes orbis ad p̄dicandum gentibus euangeliū pacis (Et auctoriſauit ionathas ꝛc̄) ſequit (non enim deerat eis ſpaciuz vt ingrederent regionem) per q̄d ſignificat q̄ pugnāſ prudenter contra demonē non dat ſibi ingreſſum tētatōnis p delectatōnem marie morioſaz.ſ̄ in p̄ncipio repellit eū (cū occidiſſet aūt ſol precepit ionathas ſuis vigilare ꝛc̄) p noctem intelligit totum p̄ſens tps ꝓpter obſcuritatez ignorantie in qua nocte dyabolus inſidiatur fidelibus vt poſſit eis nocere ꝓpter q̄d bon⁹ p̄latus q̄ per ionathan ſignificatur hortatur eos ad vigilandū per opera ꝟtutū vt valeāt reſiſtere contra demonis iſultum.ſm illud.i.pet.v. Fres ſobrij eſtote ꝛ vigilate qr aduerſari⁹ veſter dyabol⁹ tanq̄ leo rugiēs circuit querens quē deuoret cui reſiſtite fortes in fide (Et reuerſus ē ionathas ꝛc̄) p hoc q̄ ionathas reuerſ⁹ de ſilio poſt victoriam fuit ſolicit⁹ edificare p ſidia.ſignificat q̄ bonus prelat⁹ licz vicia debellauerit.tamē dēt eſſe ſolicit⁹ de preſidijs virtutū faciendis contra futuros inſultus tentatōnuz.non ſolū p populo ſuo ſ̄ etiā p ſe ipſo.ne et preterita victoria iſurgat elatio que ip̄m deijciat a ꝟtute ꝛ ſic victorie gaudiū conuertat in lamētatōnē ꝛ luctū (Et cū cogitaſſ tryphō ꝛc̄) p tryphonē ē q̄ querebat occidere ionathan ne ip̄m ipediret ab antiochi adoleſcētis occiſione doloſa ſignificat demonis doloſitas q̄ quērit bonū prelatum vel doctorē gladio peccati mortal occidere ꝛ ſic infamare ne p doctrinā ſuā impediat eius a ſimplicis pp̄li ſ̄uerſione .qr cui⁹ vita deſpicit reſtat vt ei⁹ p̄dicatō condēnatur vt dicit Greg.omil.xxxv iij (Et credidit ei ꝛ fecit ſicut dixit ꝛc̄) per hūc ionathe defectū quo credidit tryphoni doloſo erq̄ fuit capt⁹ ꝛ occiſ⁹ ſignificatur defect⁹ illoꝝ q̄ poſt opa magna ꝟtutū deluſi viſiōib⁹ ficti.credūt demonū verb̄ ſic dr̄ in libro de collatōib⁹ pr̄s abbis moyſi col.ix.de illo q̄ ſe p̄cip̄it in puteū vt dictū eſt ſup̄.p̄mo libro.ix.ca. Caplm.xiij.

ET vt audiuit ſymon ꝛc̄) per hoc dāt q̄ ſimō mortuo fr̄e on⁹ accepit p gētis ſue defēſiōe audita tryphonis iſtoiatōe ſignificat q̄ bon⁹ religioſus

q̄ per symonē significat eo ꝙ symō obedi
ens interp̄tat nō dēt fugē laborē in mona
sterij vel ecc̄e regimine qñ ex boni prelati
morte imminet piculū religionis monaste
rio vel ecc̄e ex demonis dolositate vl tyrā
ni malignitate(q misit ionathā q̄c̄)ioppe
q̄ pulcra interpretat aiam ratōnalē signi
ficat q̄ dei ymagine insignit. ꝫ aliqñ dece
ptōne demonis vicijs deturpat ꝫ ad eam
mittitur ionathas .q̄ colūbe donū interp̄
tatur ꝓpter qđ spūm sanctū significat qui
ꝓcuratōne angli sancti ad verā penitētiā
anime peccatricl.ad eā mittit. q sic electis
inde vicijs a sancto spū inhabitat(q simō
q castra ei⁹ambulabāt in omnē locū q̄cū/
q̄ ibant).s.triphon q exercit⁹ei⁹ .ꝑ quod
significat ꝙ bon⁹ prelat⁹ debet eē solicit⁹
ꝯsiderare ꝑ quam ꝑtem ip̄m inuadit vel
ꝓp̄lum suū q sic occurrere ꝑ sui q ꝓp̄li dili
gentē custodiā ne dyabol⁹ inueniat intrā
di viā(q edificauit symon sup sepulcrū pa
tris sui q̄c̄)sepulcra p̄m edificare est eorum
merita ad alioꝝ informatōnē scribē vl pre
dicare .ꝑ.vij.vero pyramides significant
dona spūssancti q septez virtutes.ꝑ arma
vero qualr cōtra mūdū carnē q dyabolū
virilit pugnauerūt.ꝑ naues aūt q̄liter per
mare p̄sētis scl̄i ad portū salutis feliciter
trāsierunt q hec sunt ad informatōnē viuē
tium.iō dicit(q̄ viderent ab hominib⁹na
uigantib⁹ mare q̄c̄)ad instructōnē futuro
rū iō p̄mittitur ad memoriā eternam (tri
phon aūt q̄c̄)ꝑ regē anthiochū adolescen
tē intelligi potest ip̄e adā qui a deo forma
tus sup̄ ceteras creaturas statim rex fuit i
stitut⁹vt dr̄ gen̄.i.shūc aūt triphon dolos⁹
.i.dyabol⁹ dolose occidit ꝑ peccatuz mor
tale(q imposuit sibi diadema asie).i.pote
statē sup genus humanū .qđ ꝓpter pcēm
ade tenuit captiuū quousqz ꝑ xp̄m qui dr̄
scōs adam.i.coꝝ.xv.fuit redēptū(In die
bus illis symō applicuit ad gazam q̄c̄) per
quā intelligi potest simoniaca ꝓmotio .q
non adq̄ritur per sciam q virtutē ꝫ per ga
zam.Per arcem vero q̄ erat in ierusalem
significat ꝓmotio ecclesiastica que fit̄r nō
fit ꝑ sciam q virtutem . ꝫ per generis nobi
litatē.symō aūt eiecit ō gaza q arce malos
habitatores q posuit ibi bonos.ꝑ qđ figni
ficatur ꝙ bonus p̄latus dictas ꝓmotōes
debet repellere q ydoneos rōne virtutis q
scie ꝓmouere(q vidit simon iohānem fili
um suum ꝙ vir fortis q potens erat .q po
suit eū duce q̄c̄) ꝑ hoc ostendit ꝙ iuuenes
non sunt ad honores ꝓmouēdi donec fue
rit in virtutib⁹ ꝓbati vñ refert helinando
ꝙ helius adrian⁹ cū rome p̄fecturam splē
dide ageret ex senatore imp̄ator est crea
tus.Qui obsecrante senatu vt filiū quem
habebat cesarē augustum appellaret suffi
cere inq̄t debet ꝙ ego inuit⁹ regnaueri cū
non mererer.p̄cipatus eni sanguini non
debeť.ꝫ meritis q inutilr regnat q̄ rex nas
citur q non mereť(Et ꝓcul dubio paren
tis affectuz exuit.q̄ puulos suos impora
bili subiecta mole extinguit ℔ equidem est
suffocare liberos nō ꝓmouere. alendi pr⁹
sunt q in ⁊rtutib⁹ exercendi q cū in eis ꝑfe
cerint vt ꝓbetur illos virtutib⁹ ātecedere
q̄ debēt honorib⁹ anteire. inuiti ascendāt
q se ciuiū suoꝝ votis nō ꝫtrahāt.

Capitulum .xiiij.

Anno aūt centesimoseptuagesimo
secūdo q̄c̄) seq̄tur(q siluit terra in
da omnib⁹ diebus symonis q̄c̄)℔ de
scribunt bone conditōnes simonis q satis
diffuse tñ videtur reduci ad tres in genē
li.habuit eni magnū zelū de cult⁹ dei ser
uatōne q de ꝓp̄li sui ꝓmotōe in bonū q e⁹
ꝯseruatōne habuit eē ꝯstantiā q fortitudi
nez in repꝭsione aduersarioꝝ q eoꝝ debel
latōne q sic fuit deuot⁹deo vtilis ꝓp̄lo suo
q terribilis aduersario q ad ista meli⁹ faci
enda fuit solicit⁹ querere multas amicici
as bonoꝝ q potentū q qñ fuit dux ꝓp̄li q
sacerdos. in istis dedit exēplū p̄cipib⁹ et
prelatis vt sil̄r sint soliciti de p̄dictis q ℔ ꝓ
moralitate hui⁹ capli sufficiat.

Capitulum .xv.

Et misit rex āthioch⁹ fili⁹ demetrij
epl̄as q̄c̄) ꝑ istū āthiochuz q̄ añq̄z
obtineret p̄ris sui regnū scꝑsit epi
stolas amicabiles simoni vt ab ipso hēret
auxiliū q postea obtento regno alienauit
se ab eo q afflixit euz significat quilz frau
dulent⁹ qui positus in necessitate humili
at se coz̄ illis qui possunt eum iuuare seo
cum inualuerit eis male facit quātuz p̄t(
q misit ad eū āthenobiū) q̄ iterp̄tat pcēoz
latrās iō signat hēſiarchā q̄ latrat ꝺtra
xp̄i fidē

xp̄i fidē ⁊ repētit cītates q̄s symō recupēa uerat ꝑ quas significant̄ persone catholi/ce q̄s bon⁹ p̄latus siue predicator de māu demonis eruerat. ꝫ heresiarcha eas ad su am heresim retrahere quātū pōt festinat (⁊ ꝯstituit rex cendebeū ducē maritimuz ꝛc̄) qui interpretat̄ zelotes.i.iuid⁹iō ꝑ ip̄m significat̄ diabol⁹ tentās de inuidia.vñ dr̄ sapiē.ij. Inuidia dyaboli mors itrauit i or/bē terraꝝ.hūc aūt rex inferni cōstituit du cem maritimuz.i.suꝑ terram mari ꝯiūctā ꝑ quam significat̄ ꝓpl̄s cupiditati terrene infix⁹ ⁊ aliene ꝓsperitati inuidēs amaritu dini ꝯiūct⁹ super talē populum hēt dictus demō dñiū ꝫ occurrētib⁹ sibi symonis filijs i.p̄dicatorib⁹ ⁊ ꝯfessorib⁹ deuotis q̄ sunt fi lij boni p̄lati ⁊ exclamātib⁹ sacris tubis q̄ sūt p̄dicatōis documēta ⁊ in ꝯfessionibus sana ꝯsilia.in fugā ꝯuertit̄ cēdebe⁹ ⁊ ei⁹ ca stra.i.dyabol⁹ p̄ncipalis ⁊ ei⁹ satellites.q̄ sunt maligni spūs ⁊ hoies mali instictū e⁹ sequētes (Et ptolome⁹ fili⁹ abobi ⁊c̄) sequi tur (⁊ exaltatū est cor ei⁹ ꝛc̄) iō ꝑ istū signi/ficatur hō mal⁹ in suꝑbiā eleuatus iō dr̄ fi li⁹ abobi qui iterp̄tatur pr̄ incantator ⁊ sig nificat dyabolum qui nitit̄ incantare illusi onib⁹ suis mētes hoim.h⁹ aūt pr̄is filij sūt oēs maligni q̄bus dr̄. Jo.viij. Vos ex pr̄e dyabolo estis ⁊ sicut dyabol⁹ aliqñ.se trās figurat in angelū lucis vt decipiat sic hō malign⁹ fingit aliqñ scitatē vt ascēdat ⁊ sic efficit̄ gener regis.qñ obtinet dignitatē ec clesiasticā ꝑ deceptōnē boni p̄sulis q̄ ꝑ sy monē significat̄ ꝫ qñ inualescit diuicijs in mortē machinat̄ sui ꝓmotoris itoxicatōe. vl̄ alijs modis mal̄.ꝑ iohez aūt filiū bonū symonis qui remanet significari pōt spūs boni prelati qui non moritur.ꝫ a deo mag nifice premiatur.

Explicit pri⁹
liber machabeoꝝ.
Incipit scd̄s

Capitulum primum.

Fratrib⁹ qui sunt ꝑ egiptum iudeis ꝛc̄) hic ponit̄ quedam p̄fatō hui⁹ scd̄i libri ⁊ durat vsqꝫ ad terciū capl̄m exclusi ue. hec aūt p̄fatio est q̄dam epl̄a a iudeis habitātib⁹ in ierusalē ⁊ iudea ad eos q̄ habitabāt in egipto missa. Mora lit̄ aūt ꝑ iudeos habitantes in egipto q̄ te nebra interp̄tatur.significant̄ catholici q̄ sunt sim pl̄r laici carētes lumine scriptura rum.per hitantes aūt in ierusalem ⁊ iuda vbi viguit ꝯgnitō ꝓphetica significant̄ clēi ci in sacra pagina litterati.a q̄bus laici sa lutant̄ cū ad eos p̄dicatores mittunt̄ pacē ⁊ salutē gl̄e fidel̄r nūciātes (Nos iudei scp̄ sim⁹ vobis ꝛc̄) Scp̄serūt aūt de duob⁹ pri cipal̄r lꝫ aliqua alia i hac prefatōe interpo nant̄ que non ml̄tū sunt ad ꝓpositū. ideo ea dimitto.p̄mū aūt est exhortatō ad obs̄ uatōnem diei scenophegie.s.dedicatōis tē pli. Moral̄r aūt templū dñi est q̄libꝫ fidelis sicut dr̄.i.coꝝ.iij. Tēpluz dñi sc̄m est qd̄ e/stis vos.⁊ hoc tēplū debet dedicari ad fili tudinē material̄ tēpli.i qua dedicatōe ep̄s tēplū ⁊ eccl̄iaz circuit ⁊ aqua aspgit ⁊ iste circuit⁹ significat i nobis diligētē ꝯscie dis cussionē ꝑ pcc̄oꝝ ꝓprioꝝ recordatōz ⁊ as ꝑsio aque bñdicte.effusionē lacriarū ꝑ ve rā ꝯtritōnem. de q̄bus dr̄ ysa.xxxviij. Re cogitabo tibi omnes ānos meos in amari tudine aīe mee. Itē in pauimēto eccl̄ie scri bit̄ alphabetū grecuz ab āgulo in āgulum trāsuersal̄r ꝑ qd̄ significat̄ descriptō man datoꝝ in corde iusti.ꝓuer.vij. Scribe ea in tabul̄ cordis tui Itē in parietib⁹ pingit̄ signū crucis ꝑ qd̄ i nob̄ significat̄ mortifi catō carnis.ij.coꝝ.iiij. Sēꝑ mortificatōz iesu in corpore nr̄o circūferentes vt ⁊ vita ei⁹ i nob̄ manifestet̄. Iteꝝ ponūtur cande le ardētes iuxta cruces ꝑ qd̄ significat̄ q̄ carnis mortificatō seu qd̄cūqꝫ aliud bonū qd̄ apparet exteri⁹ dēt fieri ad honorez dei ⁊ edificatōnem ꝓximi.mat.v. Sic luceat lux vr̄a corā hoib⁹ vt videāt opa vr̄a bō ⁊ glorificēt pr̄em vr̄m qui i celis est. ⁊ gre go.i omel̄.xxxviij. Sic aūt sit op⁹ bonū in pb̄lico q̄tin⁹ itentō maneat i occulto vt et de bono ope ꝓxis p̄beam⁹ exēplū tñ intē/tōe q̄ soli deo placē q̄ri⁹ sꝑ optem⁹ secretū.

¶ Secundū aūt ē exhortatio ad obſuatiō nē ſolēnitatis de datōne ignis de celo tpe neemie de qua datōe dr̄ qp oronē faciebāt ſacerdotes q ſol q̄ pri⁹ erat i nubilo refulſit q accēſ⁹ ē ignis magn⁹. p ſolē iſtū ſignifica tur dn̄s ieſ⁹ xp̄s de q̄ dr̄ malachie.iiij. Ori etur vob timētib⁹ deū ſol iuſticie iſte ſol fu it in nubilo q̄z diu fuit in corpe mōrli. ꝟ p⁹ ea refulſit q marie qñ ad pr̄is dexteraz aſ ſumpt⁹ fuit. p ſacerdotes orantes ſignificā tur apli q q̄ cū ill'erāt fideles q̄b⁹ orātib⁹ miſit dominꝰ ſpūmſcm̄ in ſpē ignis ſup eos in die pēthecoſtes q̄ igne fuerūt illūinati in telłectu ſcripturarū q eloquētes effecti per donū linguaꝝ q ſic ardentes in ardoē xp̄i vt nō timerēt ꝟ magis gauderēt p ipſo cō tumelijs pati q ſic patz qp ignis iſte fuit val de magn⁹ virtute.

Capitulum .ij.

¶ Igitur cū ſcā ciuitas bītareť ꝛc̄) p hꝫ ptz qp ſacerdotū bona ouerſatio. q deuota diuinoꝝ celebratio. prin cipes inducit ad dei reuerentiā honorē ec/ cleſie q dīni cult⁹ āpliatōnē (ſymō aūt de tribu iuda beniamin ꝛc̄) p iſtū qui p̄ſuaſit ſpoliari tēplū. ſignificaťt illi q̄ p̄ſuadēt ty rannis ecc̄as ſpoliare q p regē qui ad hoc miſit helioꝺoꝝ. ſignificať p̄cipiens hꝫ fieri oſentiēs q p heliodoꝝ executor hui⁹ mali .p oniā vero p̄tificē ſignificať bon⁹ prela t⁹ q̄ quantū p̄t obſeruat ecc̄e libertatē. per eq̄tē vero armis aureis adornatū. ſignifi/ cať xp̄s tutor ecc̄e ſue q defēſor ſic dr̄ apo. vi. ¶ Ecce equ⁹ alb⁹ q q̄ ſedebat ſup eū habe bat arcum. q data ē ei corona q exiuit vi/ cens vt viceret. p hoc aūt qp heliodori pri oēs calces eliſit q in terrā dr̄iecit ſignifica tur qp xp̄s dāmificantes ecc̄am q ei inferē tes otumeliā punit grauiť in hꝫ ſc̄o grauiꝰ in futuro. p duos iuuenes ip̄m heliodorū flagellātes ſignificať virt⁹ angelica fortiť q p mōte exequēs dīna mādata. p hoc āt qp dn̄s ad p̄ces onie heliodoꝝ liberauit a morte ſignificať qp ad p̄lati deuoti depca tōnē pēcantes liberat nō ſoluz a malo tem porali. ꝟ eē ſpūali. vñ ſequitur qp heliodor⁹ hoſtia deo oblata teſtabaťr oibus ea q̄ ſub oculis ſuis viderat opa magna dei.

Capitulum .iij.

¶ Imō aūt p̄dict⁹ ꝛc̄) p iſtū q̄ male lo q̄bať de onia viro ſancto ſigni ficanť detractores peſſimi q̄ liben ti⁹ denigrare nituntť famaz bonoꝝ q̄ꝫ ma loꝝ de quib⁹ dr̄ p̄uer.i. Qui letantur cuz male fecerit q exultāt in reb⁹ peſſimis q̄ꝫ vie puerſe q infames greſſ⁹ eoꝝ (ꝟ poſt ſeleuci exceſſū) ſequiť (ābiebat iaſon frater onie ſummū ſacerdotū ꝛc̄) p iſtū qui per dona mlta q magna p̄curauit ſacerdotū ſignificanť ſymoniace p̄moti in ecc̄a dei et q̄ū vita peſſima ſequuntť mlta mala .ſ. diuini cult⁹ negligētia quātū ad cleꝝ q diſ ſolutōnis mltimo de q luxurie exercicium q p oſequēs receſſus a xp̄iana ouerſatōe q vita quātū ad pp̄lum ſicut tangiť in lra oſequēť (¶ Cū aūt quiquēnalis agō ꝛc̄) p ia ſonē peſſimū p̄tificē mittētē pecunias i ſa crificiū hercul' qui ſicut dicit yſidoꝝ ethi mol'.libro.viij. dr̄ de⁹ fortitudinis ſignanť mali p̄tifices q prelati q̄ bona ecc̄e expē dūt i curijs regū q principū vt p hoc in ſu is maleficijs ſuſtētenť (q poſt triennij tem pus miſit iaſon menelaum ꝛc̄) per hoc āt qp iſte menelaus a iaſone miſſus eum de/ fraudauit a ſacerdotio q penā pecuniariā impoſuit oñdiť qp de⁹ iuſte permittit aliqñ malos homines defraudari q ſupplanta ri ab illis qui ſunt de ſua familia. vt ſic de ſuis maleficijs grauius puniantur (q cuz hec agerentur contigit tharſenſes q mel lotas ꝛc̄) ¶ Per iſtos rebellantes regi ſuper/ bo eo qp dedignabantur ſubīci mulieris cō cubie dominio. ſignificanť illi qui reſiſtūt dyabolo regi ſuperbie eo qp voluit ſubīci ſenſualitati que mulier dicitur ab auguſti/ no ſuper geneſim q eſt lubrica ad corpozis voluptatem (Rat⁹ autem menela⁹ ꝛc̄) per iſtū qui machinabaťr in mortem onie eo qp eū arguebat de ſacrilegijs ſuis ſignifica/ tur q̄ꝫ criminoſ⁹ q̄ odit corripiētē ſe de ſu is facinorib⁹. vñ dic̄ ioh̄es os aureuz. In currit odiū qui arguit crinoſos per anoz nicū vero q̄ falſis p̄miſſionib⁹ eū extra a/ ſilum exire fecit. q ſic eū crudeliť interfec̄ ſig nificatur diabol⁹ q̄ viros iuſtos aliqñ mul tis illuſionib⁹ p̄trahit eos extra diſcretōiſ aſilū q ſic eos iugulat per peccatum q ad hoc ponuntur exēpla plura in collatione moꝝñ abbatis (Mꝰ aūt ſacrilegijs in tē

plo a lysimacho omissis ꝛc̄) p istū lisima/
chū q̄ duce tirāno etate ꝛ dēcia puecto
dciues suos impugnabat vt templuz dñi
spoliaret significaꝫ quilz sacrileg⁹ crudelis
qui sequit instictū demonis q̄ est tyrānus
crudel ꝛ puct⁹ etate ꝛ demētia. s. a p̄nci
pio sui cas⁹ p hoc āt ꝙ lisimach⁹ iurta era
riū fuit interfect⁹ significaꝫ ꝙ hoies rapto
res ꝛ cupidi frequēt iurta suas diuicias
iugulant̄ (Et cuz supare menela⁹ p̄misit
ptholomeo mltas pecūias ꝛc̄) p istū ptho
lomeū q̄ p pecunijs seduxit regē ad dan
dū iniq̄ sniam. significant̄ cupidi p̄cipuz
offiliarij q̄ ꝓpter munera inducūt suis falꝫ
psuasionib⁹ ad liberandū iniquos ꝛ con/
demnandum iustos. Capl̄m. quintū.

In dē tpe ꝛc̄) sequit̄ (cōtigit aūt p
vniuersā ierosolimoꝝ citatē vide
ri dieb⁹ quadragita p aera eq̄tes
discurrētes ꝛ c̄) ꝫm sensū litteralē significa
bāt cladē iudeoꝝ de futuro ꝓpinquā vt ex
sequētib⁹ patet. Moraliꝛ aūt significāt dēo
nes q̄ dicunt aeree ptātes fidelē crudeliter
impugnantes. ephe. vi. Non ē nobis collu
ctatō aduersus carnē ꝛ sanguinē ꝫ aduer/
sus mūdi rectores tenebraꝝ haꝝotra spū/
alia neq̄cie in celestib⁹ (Assumptis iason
nō min⁹ mille viris ꝛc̄) p istū iasonē q̄ tot
mala fecit suis ciuib⁹ ꝛ finaliꝛ mortu⁹ est il/
lamētat⁹ ꝛ insepult⁹ significaꝫ quilz odios⁹
deo ꝛ homib⁹ de cui⁹ morte nullus tristaꝫ.
ꝫ magis gaudet ꝛ letaꝫ (Jussit autē militi
bus interficere ꝛc̄) p istū regem antiochū
q̄ tot ꝛ tanta mala fecit dei cultorib⁹ figni
ficaꝫ antixp̄s sicut dictū fuit daniel. xi. qui
circa mūdi finē mlto plura mala est fc̄ur⁹
(Menelao ductore q̄ leguz ꝛ pfic fuit ꝓpi
tor ꝛc̄) similiꝛ antixp̄s p apostatas fidei ꝛ
religionis. mlta mala faciet xp̄ianis (Qui
cū venisset ierosolimā ꝛc̄) p istū apollonū
q̄ iudeos grauiꝫ impugnauit in die sabba
toꝝ significaꝫ dyabol⁹ qui diebus festiuis
fideles deficere nitiꝫ in peccata eo ꝙ tunc
peccatum duplicatur. s. op⁹ peccati ꝛ trās/
gressio festi (Judas aūt machabe⁹ qui de
cim⁹ fuerat ꝛc̄) p quā significatur bon⁹ se/
cularis decē preceptoꝝ obseruator. ꝫ quia
maiorē defiderat pfectōnem secessit in de/
sertū religionis. ibi viuēs austere ne coin
quinetur mūdi pollutōne. Capl̄m. vi.

Deo nō post mltuz temp⁹ misit ret
quēdā senem ꝛc̄) p istū regē signi
ficaꝫ antixp̄s q̄ p senes ꝛ litteātos
decipiet iuniores ꝛ simplices eos auerten
do a religione xp̄iana ꝛ faciet cōtaminari
ecclesiam q̄ est templū dei ꝛ in tantuz iura
lescet ei⁹ psecutio ꝙ pauci audebūt in pub
lico se xp̄ianos fateri (Et cū liberi sacra ce
lebrarent̄ ꝛc̄) liber idē ē qđ bach⁹ qui dicit
vini de⁹ iō liberi sacra celebrāt qui vinuz
excessiue potāt ꝛ dñr (libēo circuire). i. co
rizare qz vini potatio excessiua inducit ad
leticiā ineptā ꝛ ad luxuriā. dicuntur cē (he
dera cozonari) q̄ oꝫ ab hereo heres. eo ꝙ
arboribus inherendo ascendit sursū ꝛ filꝛ
er nimio potu vini. fum⁹ ascēdit ad cēbꝝ
(Due enim mulieres delate sunt ꝛc̄) per
istas duas mulieres q̄ cū puul⁹ suis fuerꝛ
crudelꝛ interfecte significantur martires
in sexu muliebri ꝛ etate puerili titulo fidei
xp̄iane (alij vero ad primas cocūtes spelū
cas ꝛc̄) ꝫ fuit moralizatum supra p̄mo li
bro. ij. ca. (obsecro aūt eos ꝛc̄) ꝫ est de se
morale iō ptrāseo (Igit eleazar⁹ ꝛc̄) p istū
significaꝫ hō vtuos⁹ ꝛ ostās q̄ magl eligit
mori p xp̄iana vitate q̄ fictiōem trāsgres/
sionis fingē p carnifices aūt ostātiaz eius
imponētes superbie significant̄ maliuoli q̄
virtutes bonoruz ypocrisi attribuunt seu
vanitati. Capitulum .vij.

Contigit aūt septē frēs ꝛc̄) p septe
narij numerū vniuersitas figura
tur eo ꝙ septē dieb⁹ reuoluit totū
tps ꝛ ideo p istos septē frēs qui fuerūt du
rissime cruciati p lege mosayca figurata
fuit vniuersitas martix p lege xp̄iana ꝓp
ter qđ eoꝝ martiriū in ecclesia celebraꝫ p
matrem autem ipoꝝ que singulos hoꝛ
tabatur vt cruciatū p lege fortiter tollera
rent significatur sancta mater eccl'a que fi
lios suos hoꝛtaꝫ vbiq̄ p lege xp̄i ꝛ iusticia
ostanē grauia sustinē p ꝫ aūt ꝙ ipa ec̄ pas
sa ē significatur ꝙ eccl'a patiꝫ in filijs suis
sic̄ ꝛ xp̄s eoꝝ pr̄ pati dr̄ in ip̄is. Ca. vij

Judas vero ꝛ qui cum illo erant ꝛc̄) sequi
tur (adduxerunt ad se sex milia viros ꝛc̄)
senari⁹ est numer⁹ pfectus. nam resultat
ex suis partibus. vnum enim ꝛ duo ꝛ tria
faciunt sex similiter millenarius est nume/
rus pfectus quia resultat ex ductu cētena

rij per denariū qui est limes numeroꝝ iō per istos significatur perfectō aplorꝝ ⁊ alioꝝ doctoꝝ ecce ꝑmitte q̄ deuotissimis p̄cibus signis ⁊ virtutib⁹ pugnātes otra infidelitatē gētium ⁊ iudeoꝝ ⁊ ita ꝓspere contigit eis q̄ i breui tpe p orbē publicauerūt fidē xp̄ianā.nā viuētib⁹ aplis ħ fuit impletū sic diffusi⁹ declarauit sup illud p̄s.xviij. In oēm terrā exiuit son⁹ eoꝝ ⁊c (Cōstituit aūt nichanoꝛ ⁊c) iste qui iudeos vēdidit ā/teq̄ eos cepisset reputās añ bellū eos quasi captos.significat quēlz vltra modum de sua potētia p̄sumētē qui victorē se reputat añ belli cōgressū cui bñ dr illud .ij.ℜ.xx. Nō gloriet accinctus filiter armis pugnatur⁹ eq̄ distinct⁹.s.depositis armis p⁹ victoriā ⁊ q: sicut dicit btus iacob⁹.iij.de⁹ sup bis resistit hūilibus aūt dat gr̄am. frequēter cōtingit q̄ tales p̄sumptores a paucis de deo ⁊ nō de se cōfidētib⁹ debellant sicut contigit in ꝓposito. Capitulum .ix.

(Odē tpe antioch⁹ ⁊c) Jn ħ caplo describit mors antiochi q̄ vt sup dictū est figura fuit antixp̄i. ⁊ sic iste mortu⁹ fuit in mōtib⁹ miserabilr in tm q̄ de ei⁹ fetore su⁹ exercit⁹ grauabat sic vt dicūt nr̄i doctores antixp̄s in mōte oliueti ictu fulminis morit qui q̄dē ict⁹ solet esse valde fetid⁹ ⁊ ibidē p̄bit magna pars sui exercitus.

Capitulum .x.

Machabe⁹ aūt ⁊ q̄ cū illo erāt ⁊c) p istos q̄ recupauerūt templum de manib⁹ aduersarioꝝ ⁊ ip̄m diligent mudauerūt significant vere penitentes catholici q̄ malignis spiritib⁹ virilr repugnātes de manib⁹ eoꝝ liberant semetipos q̄ sunt tēplū dei.i.coꝝ.iij. Templum dei sc̄m est qd estis vos.⁊ ħ tēplū emūdāt ab omni pollutōne cordis ⁊ corporis p̄ verā ⁊ purā cfessionē ⁊ sic deo gr̄as agūt ō victoria otra dyabolū ⁊ deo satisfacūt de omissis p̄ multiplicatōne bonoꝝ opū qd̄ significat p palmaꝝ deportatōnē ⁊ tirsorū ⁊ viridium ramoꝝ (Gorgias autez ⁊c) iste q̄ multitudie gētiū se p̄bat ad pugnā figura fuit arrij q̄ multitudie p̄li stipatus disponebat se ad disputādū otra alexādꝝ alexādrie cp̄m q̄ tota nocte precedēti orationib⁹ deuotis ⁊ lacrimis disponebat se ad resistēdum p̄pter qd̄ figuratus fuit per iudā ⁊ populū suū ⁊ sicut ps gorgie fuit confusa ita pars arrij sicut dr̄ in ecclesiastica historia.p hoc aūt q̄ aliq̄ iudei dimiserūt p̄ pecunia aliquos d̄ soc⁹ suis gorgie effugere p̄pter quod iudas puniuit eos morte significat q̄ mali xp̄iani q̄ fauēt in fidelibus i sua malignitate puniētur morte gehenne ꝑm illud.iij.ℜ.xxix. Quia dimisisti virū morte dignū erit aīa tua p̄ anima illius (at thimote⁹ ⁊c) in pugna huius thimotei otra iudeos apparuerūt de celo quiq̄ viri in eq̄s frenis aureis decori quoꝝ duo iudā machabeū incolumē ꝓtegabant. ⁊ inimicos tela iactabant.per hoc figurat q̄ angli sancti dirigūt homines iustū bellū habētes ⁊ eos adiuuāt ⁊ p̄sonā p̄incipalit̄ obseruāt ⁊ non solū in campo ꝫ etiā i refugio malorꝝ destruēdo ⁊ p̄ quiqz viros in adiutorio exercit⁹ iude apparētes significantur anglorꝝ quiqz inferiores ordines .s.virtutes ptātes p̄incipat⁹ archangeli āgeli q̄ ꝑm doctores nostros mittunt ad exequēdū circa creaturā dñi volūtatē.

Capitulum .xi.

(Ed pauco post tpe lisias ⁊c) Jn egressu iude ⁊ sui exercit⁹ de ierlm vt iret obuiā liste q̄ cum exercitu magno veniebat ad destruēdū iudeā apparuit p̄cedēs eos q̄dā eques in veste cādida hastā vibrās p̄ quā significat xp̄s q̄ describit apo.vi. Sedēs sup̄ equū albū ⁊ exiens vicēs vt viceret.ipe ē eni qui p̄bet triūphū suis fidelib⁹ nō solū de inimicis inuisibilib⁹ c⁹modi sunt demones ꝫ ec de visibilib⁹ c⁹modi sunt infideles p̄ ħ aūt q̄ lisias cōfidens raculosis virtutē dei pacē fecit cū iudeis significat q̄ aliqñ infideles ofidērātes i opib⁹ miraculosis virtutē dei ad pacem ⁊ fidem catholicā conuertūtur. Capitulum.xij.

Anno cētesimo.xlviij.) ihic ponuntur lre de confirmatōne dce pactvbi nō appaet noua mozalitas nō p̄trā seo (Joppe vo ⁊c) p̄ ioppitas q̄ pulcri seu decori intp̄retāt q̄ dā heretici q̄ magnā sci tatē exti⁹ p̄tēdūt significāt q̄ p̄ vba dolosa incautos ad se trahūt ⁊ sic eos i errorē dānabilē deiungūt p̄ ħ āt q̄ iudas eos succēdit significatur q̄ isti heretici sunt igne gehenne cōcremādi (Ez cū ognouissz eos q̄

erant iamnie velle pari modo facere ꝛc̃) ꝑ iamnitas q̃ marini interpretãtur scismati ci qui sunt in tumultu tanq̃ in mari figni ficanť. ꝙ ipñ simulãtes ꝙ zelo iusticie mo ueantur incautos ad scisma suuz trahere nituntur ꝙ per hoc incauti aliquando deci piuntur (Cunq̃ pugna valida fieret ꝙc̃) ꝑ istam pugnã inter arabes ꝙ iudeos figni ficatur disputatõ inter doctos gentiles ꝙ catholicos ꝙ cũ rõnib⁹ ꝙ scripturis supe/ rantur ad fidez ꝙ pacem catholicam con uertuntur ꝙ vtiles eccl̃e efficiunť sicut ptz de aug⁹. ꝙ mlti⁹ alijs (Aggress⁹ ẽ aũt ꝙ ci/ tatẽ quãdã firmã ꝛc̃) ꝑ quam figurata fuit ierusalẽ quã dux godefridus cũ exercitu xp̃iano viriliter aggress⁹ fuit. ꝙ eã deprehẽ dẽs magnã stragem sarracenoꝝ fecit i tm̃ ꝙ sanguis effus⁹ fere vsq̃ ad equoꝝ genua attigeret vt dr̃ in historiali speculo vicẽcij sic in hac ciuitate scribitur hic effusio ma gna sanguinis fuisse (Josithcus aũt ꝙ sosi/ pr̃ q̃ erãt duces cũ machabeo ꝛc̃) per istos duces significanť eccl̃e predicatores. q̃ ca ritate combinati magnã stragẽ faciunt de aduersarijs xp̃i. eos occidẽdo a pristina vi ta mala. de q̃ occisiõe dictũ fuit petro act. x. Surge petre occide ꝙ mãduca de ducr sione cornelij ꝙ eoꝝ qui cũ eo erant a gẽti litate ad fidem xp̃ianã (Ipse xpo thimote⁹ incidit i ptes dosytei ꝙc̃) ꝑ hoc aũt ꝙ iste lz esset ydolatra pessim⁹. tm̃ fuit viuens di missus ne iudei q̃z tenebat captos occi/ derenť. oñdiť ꝙ mala minora ꝑmittenda sunt. vt maiora euitenť (Post hoꝝ fugam ꝙ necẽ mouit exercitũ ad effron ꝛc̃) q̃ inter pretať puluis merorıs. iõ per ipsam designať mũdana vanitas q̃ vt puluis euanesc̃ ꝙ ad inferni merorẽ deducit. hec tm̃ citas dei operatõne capiť qm̃ quis a mundana vanitate ad hũilitatẽ vere pnie duertitur (Inde ad citatẽ scitaꝝ ꝙc̃) istis q̃ fuerant beniuoli iudeis iudas ꝙ ei⁹ socij gras ege rũt qr̃ fiť ad bonũ pricipez ptinet aduersa rios impugnare. sic benuolos agẽ grates ꝙ amicicią obseruare (Et post penthecoste abierũt dux gorgią prepositũ youmee ꝙc̃) q̃ terrena inẽpretatur. iõ ꝑ ei⁹ prepositum dyabol⁹ significať qui lz gladio materiali nõ vicatur. tm̃ hymnis ꝙ oronib⁹ effugať mat. ix. sic hoc gen⁹ demonioꝝ nõ ejcit nisi in oratione ꝙ ieiunio (Et sequẽti die vẽit cum suis iudas vt corpora ꝑstratoꝝ tollerz ꝛc̃) ꝑ hoc ꝙ isti q̃ extra legẽ acceperãt ꝺ dona rijs ydoloꝝ fuerũt i bello ꝑstrati apparz ꝙ de⁹ culpas hoim nõ solum punit i futu ro. ꝫ eẽ aliqñ in p̃senti ꝑ hoc aũt ꝙ iudas misit ierosolimã pecunias ad faciendũ sa crificia ꝑ eoꝝ salute apparet ꝙ ipse iudas eos credidit añ mortẽ penituisse vnde ꝟbi tur (qr̃ ꝺñdẽabat ꝙ hi q̃ cũ pietate dormi cõnem acceꝑant optimam haberẽt repoñ tam gratiam.)

Capitulum .xiij.

Anno centesimo. xlix. ꝙc̃) sequitur. (Omiscuit aũt se ill' mencla⁹ ꝙc̃) ꝑ istũ qui se diuirit cum aduersarijs sue gẽtis vt ꝑ hoc obtineret sũmum sacer/ dotiũ. significať quilz ambitiosus q̃ ꝑ sua ꝑmotõne consequẽda flagicia facẽ nõ for midat. ꝫ deo iuste faciẽte nõ obtinuit ꝓpo/ situm. ꝫ magis interitũ. qr̃ de turre fuit p̃/ cipitat⁹ in cineris aceruũ ꝑ quod significa tur ꝙ tales ãbitiosi precipitãdi sunt finalr in cineres inferni (Ꝫz rex mente effrenat⁹ ꝙc̃) ꝑ istũ significať diabol⁹ qui iob. xlv. dr̃ rex sup oẽs filios sup̃bie querit quãtũ põt fideles ꝟbuertere. ꝑ iudã vero qui maliciã ei⁹ cognoscens monuit ꝓplm suũ oronib⁹ deuotis auxiliũ querẽ diuinũ significatur bon⁹ ꝑlatus q̃ monet ꝓplm sibi ꝟbiectũ re/ sistẽ spiritib⁹ malignis ꝑ oronũ suffragia ꝑcedẽtum et fide firma. i. petri. v. ffres so brij estote ꝙ vigilate q̃ aduersari⁹ vr̃ diał o l⁹ tanq̃ leo rugiẽs circuit querẽs quem de uoret cui resistite fortes i fide ꝑ hoc aũt ꝙ iudas occurrit regi anteq̃ intraret ẽram iudee significať ꝙ bon⁹ pugnator dux dy abolũ nõ dẽt ꝑmittere ꝙ ingrediať terraz cordis ꝑ delectatõnẽ vl̃ consensum ꝫ in ꝓnci pio tẽtatõis ipm repellẽ ꝑm poeticũ dictũ Principijs obsta sero medicia parať. ꝙ Ja tij. Resistite dyabolo ꝙ fugiet a vob (Ut aũt ognouit rebellasse philippũ ꝙc̃) ꝑ ꝟ oñ diť ꝙ dñs aliqñ brigã inť malos suscitat vt ꝑ ꝟ boni pacẽ hẽant ꝙ sic diť august. ꝙ guerra demonũ par ẽ hoim Capłm. xiiij

Ed post trienij tẽp⁹ ꝙc̃) ꝑ regez de metriũ qui fuit aduersari⁹ fideliũ significať dyabol⁹ q̃ ꝑ portũ tripo lis. i. ꝑ ocupiscẽtiã triplitã. s. carnis oculo

lozū ꝙ vite ſuꝑbiā aſcēdit ad regnādū ſuꝑ mūdū ꝓpter qđ hui⁹mūdi ꝓnceps noiaꝫ io.xñ.ꝑ alchimū ẋo q̄ demetrio cozonaz aureā ꝙ palmā obtulit vt ꝑ hoc ſūmuz ſacerdotiū obtineret. ſignificatur ābitōſus i tm̄ ꝙ facit dyabolo ſacrificiū vt ꝑ hoc ꝑ moueaꝫ ad dignitatē ſic̄ refert guilhelmuſ in cronica de q̄dā noie gerberto q̄ ꝑ ℔ aſcēdit ꝙ ad archiepatū remēſē ꝙ pꝰea ad rauēnē ꝙ pꝰea adſtatū ꝓplē vñ fc̄s fuit talꝫ ſꝰ ℟cādit ab.r.gerbtꝰ ad.r.pꝰ papa manēs .r.ꝙ ꝑ triplicē.r. ſignificaꝫ remis rauēna et roma.et de theopholo legiꝫ ꝙ homagium fecit diabolo.vt ad priſtinā dignitatez reſtitueret.ꝑ hoc aūt ꝙ iſte alchimꝰ accuſauit falſo iudā ꝙ ſocios eiꝰ amicicijs inter iudā ꝙ nichanorē diſſolui ꝓcurauit ſignificaꝫ ꝙ ꝓmoti ꝑ diabolū in ecc̄a cuiꝰ modi ſūt oēs male ꝓmoti bonos infamāt ꝙ perſequūtur ꝙ ꝑ eos pax ꝙ cōcordia inꝫ principes diſſipaꝫ (Razias aūt) de iſto q̄ cōmēdari videꝫ hic de ℔ ꝙ ſemetipm interfecit dictū fuit diffuſe in expoſitōe litt̄ali. miſtice vero ꝑ iſtū q̄ cōtinentiā longo tpe ℔uauit ꝙ ꝑ vita bona ꝙ affectu paſno ad ꝓplm ſuū pr̄ iudeoꝝ vocatꝰ fuit ſignificaꝫ bonꝰ prelatꝰ hñs ad ꝓplm ſibi cōmendatū paterne pietacis affectū ꝙ vitā exēplarē ad opēa virtutū inducēte ꝓpt̄ quod occidit ſe ipm ℔m hoiem exteriorē ꝑ pnie aſperitatē vt vificeꝫ hō interior ꝙ ꝓplus edificeꝫ ꝙ ſic dicit ſal.io.xñ. Qui odit aiam ſuā in ℔ mūdo in vitā eternā cuſtodit eā ꝑ animaz intelligēs ſenſualitatem.

Capitulum .xv.

Nchanor aūt ꝛc) ꝑ iſtū qui otēnēs actualiꝫ preceptū dei de obſeruatōne ſabbati p̄cepit arma ſumi ſignificanꝫ illi q̄ actualr ꝙ ex certa malitia contēnunt dei p̄cepta vt ſuam faciūt volūtatē ꝑ iudā machabeū qui cuz nichanore pugnaturꝰ armauit ſuos optimis ℔monibus oñditur ꝙ bonꝰ dux tam i ſpūalibus q̄z in corporalibꝰ debet ſuos ſ℔oitos monere ꝙ mūire exhortatōnibꝰ ſanctis ꝙ bonoꝝ operū exēplis (erat aūt huiꝰ modi viſꝰ oni am ꝛc) ꝑ ℔ ꝙ onias p̄tifex apparuit ꝓtendēs maꝰ in celū oꝛād̄o ꝑ ꝓplo iudeoꝝ ſignificaꝫ ꝙ q̄libet bonꝰ p̄tifex ꝙ curatꝰ in oſone dēt eē aſſiduꝰ oꝛād̄o deuote ꝑ ꝓplo xp̄iano. ꝑ ieremiā vero ꝓ℔am ſignificaꝫ dñs noſter ieſꝰ chriſtꝰ qui luc̄.vñ.dr ꝓ℔a magnꝰ ꝙ ipſe dat inde gladiū aureū.i.prelato vel doctori ſacram ſcripturā .que ℔m apoſtolū epheſios.vi.dr gladius ꝙ gladiū ſp̄ūs q̄ ē verbū dei. dr etiaz aureꝰ caritate.que finis ē totiꝰ ſacre ſcripture .i. thi.i. finis p̄cepti eſt caritas .ꝙ mat.xxij. dr ꝙ in duobꝰ caritatis p̄ceptis tota lex pendeꝫ ꝙ ꝓ℔e.caritas aūt q̄ maior ē virtutibus cetēris.ꝑ auꝝ ſignificaꝫ q̄ preciōſꝰ ē alijs metallꝫ. In ℔ aūt gladio ꝑ ꝑlatos ꝙ doctores cū auxilio diuine gr̄e deſciunꝫ aduersarij tam viſibiles q̄z inuiſibiles fidei xp̄iane. ꝑ ieremiā vero ꝓ℔am ſignificaꝫ dñs noſter ieſꝰ chriſtꝰ qui luc̄.vñ.dr ꝓ℔a magnꝰ ꝙ ipſe dat inde gladiū aureū.i.prelato vel doctori ſacram ſcripturā .que ℔m apoſtolū epheſios.vi.dr gladius ꝙ gladiū ſp̄ūs q̄ ē verbū dei. dr etiaz aureꝰ caritate.que finis ē totiꝰ ſacre ſcripture .i. thi.i. finis p̄cepti eſt caritas .ꝙ mat.xxij. dr ꝙ in duobꝰ caritatis p̄ceptis tota lex pendeꝫ ꝙ ꝓ℔e.caritas aūt q̄ maior ē virtutibus cetēris.ꝑ auꝝ ſignificaꝫ q̄ preciōſꝰ ē alijs metallꝫ. In ℔ aūt gladio ꝑ ꝑlatos ꝙ doctores cū auxilio diuine gr̄e deſciunꝫ aduersarij tam viſibiles q̄z inuiſibiles fidei xp̄iane (ſ℔ hi q̄ in citate erāt ꝛc) ꝑ ℔ oñdit ꝙ ipſe riores ꝓplī dēnt ſolicite ꝑ prelatis ꝙ doctoribꝰ dñm exorare q̄ pugnāt fideliter ꝑ ſua ꝙ ꝓplī ſalute (p̄cepit aūt iudas ꝛc) ꝑ ℔ aūt ꝙ lingua nichanoris fuit p̄ciſa ꝙ ꝑticulatim aubꝰ data. ſignificaꝫ ꝙ aia blaſphemi fit a demōibꝰ grauiꝫ puniēda q̄ no ſanꝫ aues mat.xiij. In ꝑabola ſeminātis ꝑ ℔ aūt ꝙ manꝰ nichanoris cū hūero fuit p̄ciſa ꝙ contra tēplū ſuſpēſa ſignificaꝫ ꝙ ptās ſ℔bi q̄ impie vtiꝫ ſaltē in morte ſi nō añ deficit ꝙ eiꝰ aia inferni patibulo dēnaꝫ. ꝑ ℔ aūt ꝙ hec victoria inſtituta fuit ſolēniter celebrari. oñdit ꝙ ꝓ victoria dr̄ diabolū hita dēnt a ꝓplo xp̄iano laudes ꝙ gr̄as xp̄o ꝓſolui. cui ē honoꝝ ꝙ gl̄a i ſcla ſcloꝝ. AMEN.

Explicit poſtille morales ſeu miſtice ſuꝑ oēs libros ſacre ſcripture exceptis aliq̄bꝰ q̄ nō videbanꝫ tali expoſitōe indigere Jaꝫ ego fr̄ Nycolaꝰ de lyra ꝺ ordie fratrū minoꝝ deo gr̄as ago q̄ dedit mihi gratiā ℔ opꝰ incipiēdi ꝙ ꝓficiēdi in die ſancti Georgij. Anno dñi. M.ccc.xxxix. Rogo eē eos q̄ ſtuduerit in ℔ opē q̄tenꝰ docūme dep̄centꝫ qui actoꝝ ē oīs boni

Impreſſū q̄z ē ℔ opus ꝑ me Johānem koelhoef de lubeck Colonie ciuē. Anno dñi. M.cccc.lxxviij.